

Aú-aaí símai kááísamakain-aaí

Awiyaana New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Mátíyu	4
Mááka.....	40
Rúku	60
Yóni	96
Aantá-waasi	119
Rómu	152
1 Kórinti.....	169
2 Kórinti.....	186
Kárésíya.....	197
Éfésási	204
Fírípái.....	210
Kórósi	214
1 Tésáróníka	218
2 Tésáróníka	222
1 Tímóti	224
2 Tímóti	229
Táítási	233
Fírímóni	235
Ípúru.....	236
Yémísi	249
1 Pítaa.....	254
2 Pítaa.....	259
1 Yóni.....	262
2 Yóni.....	266
3 Yóni.....	267
Yúti.....	268
Paápé uráin-aaí	270

Mátíyu

Rúku 3:23-28

1 Ísu Káráísitini akúní'o uráan-aaí. Ísun-aíwá'ná Téfitin-iyé. Téfitin-aíwá'ná Émbaramun-iyé.
 2 Émbaramu Áísáakimba ma'ankówana Áísáaki Yékopumba ma'ankówana Yékopu Yúndaa-iyai afarawainonda matinkówana
 3 Yúndaa Pérésinte Sáraante matínkaraimba tinówa Témaan-iyé.
 Pérési Éséronimba ma'ankówana Éséroni Árámumba ma'ankówana
 4 Árámú Ámínándapumba ma'ankówana Ámínándapu Násonimba ma'ankówana Násoni Sáómonimba ma'ankówana
 5 Sáómoni Póásimba ma'ánkaraimba anówa Ré'apimaniye.
 Póási Ópétimba ma'ánkaraimba anówa Rútimaniye.
 Ópéti Yésimba ma'ankówana
 6 Yési Téfitimba ma'ankówana Téfitimo káráwiyaiwai Soromonimbá ma'ánkaraimba anówani aifaráán-kwánkón-áwí'a Yúráya úwana ánaaen-kwamba Téfitin-iyé.
 7 Soromoní Ríyapoamumba ma'ankówana Ríyapoamu Ápáisaamba ma'ankówana Ápáísaa Ésaamba ma'ankówana
 8 Ésaa Yíósafatimba ma'ankówana Yíósafati Yórámumba ma'ankówana Yórámú Ásáyaamba ma'ankówana
 9 Ásáyaa Yótámumba ma'ankówana Yótámú É'ásaamba ma'ankówana É'ásaa Ésékayaamba ma'ankówana
 10 Ésékayaa Mánásaamba ma'ankówana Mánásaa Émósimba ma'ankówana Émósi Yósáyaamba ma'ankówana
 11 Yósáyaa Yékónaya-iyai afarawainonda matinkówasa minkánaáfímbá Pépíróni-naopakewi Ísareri-waasi tati'maesa Pépírónifa'a ándáfa'a mátínkaraawe.
 12 Pépírónifa'a mátinkon-kanaafimba Yékónaya Síatiomba ma'ankówana Síátio Sérápáperimba ma'ankówana
 13 Sérápáperi Ápáyatimba ma'ankówana Ápáyati Éráyakimumba ma'ankówana Éráyakimu Ésomba ma'ankówana
 14 Éso Sétókomba ma'ankówana Sétóko Ékímumba ma'ankówana Ékímu Éráyatimba ma'ankówana
 15 Éráyati Ériesaamba ma'ankówana Ériesaa Mátánaamba ma'ankówana Mátánaa Yékopumba ma'ankówana

16 Yékopu Yósepimba ma'ankówana Yósepi Máriaan-awaaikó úwana Máriaa Ísun-anówan-iyé. Ísuntafesa Maníkó iyáfasinankaraiwaiye sésa Káráísitiye wésewe.
 17 Émbaramumo méronka'a sísamaifakemba éyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówasa Téfitimo paapé urénamo méronka'a sísamaifakemba éyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówasa Pépírónifakewi tati'maesa Pépírónifa'a ándáfa'a mátínkarowasa méron-kanaafimba sísamaifakemba éyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówana minká'á Máriaa Ísu Káráisitimba ma'ánkaraiye.

Ísumbo ma'ánkarain-aaí.

Rúku 2:1-7

18 Ísu Káráisitimba ma'ankómbe maará uráiyé. Ísun-anówamba Yósepinka'a aaí símakowana Yósepi ímba wesé'a kurónka'a ámú'a paapé uráiyé. Ufaen-ámútánkó Máriaan-arumpi túwana ámú'a paapé úwana 19 awaaikó kawé'á wéuwai séna waási túranka'a ai'máráanana Máriaa aigaesáféna ifáímpó'a aúpá'á ai'mátuwanaumne-imayaa uráiyé.
 20 Miyá imáyáa wéena aún-kwérowana Fasi'aénkó kísau-waasigo wíyómpakewi kaainampá'á simáména séna Yósepiyo Téfitin-andafaken-kwaasi óne. Máriaamo ámú'o káúfimba Ufaen-ámútánkó aantemba ámú'a kauwánkáimba po wembá úwoi máinompo ímba áá'a íno. 21 Iyámpóimo ma'ankáinda áwí'a Ísuwe simánkaao siyáiyé. Mináwíkóni áwáuma wení waási sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkainiye siyáiyé.
 22 Naaófá'á Maníkón-aaímo simátímakowi siyónka'a póna miyán-tántáá'á paapé uráiyé. 23 Wemá agaimaréna séna moórá-inaamarugo waaí ímba maiyéna ámú'a kaumái iyámpói ma'ankáinasa miniyámpóígón-áwí'a Émáníyueriye sénááwe agaimaréna siyáimba mináwíkóni áwáuma Maníkó keséta méraiye siyáiyé.
 24 Yósepi aúfínkémbá iyáfasinena Fasi'aénkóni kísau-waasigo wíyómpakewi siyóntemba awaainínkómbá maiyéna 25 ímba wesé'a kúmba úwoi ména káráwiyowana iyámpói ma'ankówana áwí'a Ísuwe simánkaraiye.

Aafáúmó iyáúsupaken-kwaasimo taawánaraan-aaí.

2 Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti méron-kanaafimba Pétaremu-naopa'a Máriaa

Ísumba ma'ánkarowasa némpakemba aafáúmó íyáú-supaken-kwaasi kawé'-ímáyááwárá'-wáásí témesa Yérúsaremu-naopa'a tésa ² sésa Yúndaa-waasiya'a káráwiyiniye sénamo ma'ánkáín-iyampoi nááfara ánkaraao. Aafáúmó íyáúsipa'a méta awánáúndasa moórá-o'a paápé isatá awánéta séta iyámpói ma'ánkaraimba póta awánéta wenáwí'a mósá mará-nae séta témeta túne siyáawe.

³ Suwaná marará-káwáágó Éroti mináái isówana arunkó sáwí'a úwasa Yérúsaremu-naopakewiwara'a isówana tirunkó sáwí'a úwana ⁴ Éroti óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé táántowasa túwaandu uwaná séna Maníkómó ai'maráíndawimba Káráísitimba ma'ankáínda nááfara ma'ankáíniyo súwasa ⁵ sésa Yúndiyaa-marafa'a Pétaaremu-naopa'a ma'ankáíniye. Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna séna

⁶ Yúndiyaa-marafa'a Pétaaremu-naopaken-kwaasisono. Yúndiyaa-marafa'a káráwiyaiwaiimba kentí naaópá'o káráwiyaiwai ímba tínaaempa'a méraawe. Kentí naaópakemba moóráwigo paápé uréna kesí waási Ísareri-waasiya'a kawé'á úmai káráwiyiniye agaimaréna siyáaye suwaná ⁷ Éroti iséna aafáúmó íyáúsupaken-kwaasi aúpá'á táántowasa tuwaná tísai ena séna nóran-kanaawa minó'á paápé isará awánaraao súwasa simámúwana ⁸ Éroti séna Pétaaremu-fa'a miniyámpói koayaafái úmai awáné'a tasimásimiya'a kesé'a kuré'a wenáwí'a mósá maráano súwasa ⁹ iséna kumbá aafáúmó íyáúsupa'o mésamo awánaraan-o'a awánowana minókó aifa'á wéwena miniyámpóimó méronka'a kowaúwasa ¹⁰ áfááraumai aamoí ésa ¹¹ mindáúmpá'á iyéna anówane miniyámpóiyé tuwánéna kífaesa miniyámpóigón-áwí'a mósá maréna unáámbá óin-tokésa kawé-tántáá'á korí-ón-támbá fóimai aména kawé'-úmúmbó í-tántáá'á fóimai aména asaa-wiyúm-básáwénkwárá'á fóimai ámakaawe.

¹² Ámatuwesa tún-kwáúwana Maníkó kaainampá'á simátimena séna Érotimba ímba kosimáméro súwasa fí'on-ampakemba kentí naaópá'a kuráawe.

Ísumba áí'maesarai Ísípifa'o kuráayan-aii.

¹³ Kúwana wiyómpakemba Fasi'aénkóní kísau-waasigomba Yósepi kaainampákémbá awánówana séna Éroti miniyámpói tufuwíndasafena wésaafa-ifo íyáfasine anówane miniyámpóiyé tí'mae Ísipi-marafa'a koména'a aáno'a simáme'a áí'mae tiyó sénaumne súwana ¹⁴ mindó'wáámbá íyáfasinena anówane miniyámpóiyé tí'maena Ísipi-marafa'a wémena ¹⁵ mifá'á komérowana Éroti pukáiyé. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyónka'a póna miyá uráiyé. Wemá agaimaréna séna Fasi'aénkó séna Ísipi-marafakemba kesáánimba méraína'a áántaanana kouweráíniye siyáiyé agaimaréna siyónka'a póna miyá uráiyé.

Iyámpóimo tínkankaan-aii.

¹⁶ Éroti awánómba aafáúmó íyáúsupaken-kwaasi karo'á simánkesa kóuwana Érotin-arunko áyámba úwana aafáúmó íyáúsupaken-kwaasimo simámakon-aaisafenawe o'á paápé uráiyemo siyón-aaisafenawe imáyáa éna tuwímbai tí'maréna séna Pétaaremu-nao'-aempa'-naopimpa'a kae'-áátáimó uwásúwén-iyampoiye ímbo kae'-áátáimó uwásúwén-iyampoiye saafa úmai tínkantuuwarao súwasa miyá uráawe.

¹⁷ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Yéremaya siyónka'a póna miyá uráiyé. Wemá agaimaréna séna

¹⁸ Ráma-waasi áfááraumaimo ifi'ó taráamba ísaraawe. Réserin-aísaafitamba uráan-kwaasi miwítí iyámpóisafesa ifi'á taawasá iyámpóimo pukáantafesa timambá faráátamai tínkaraawasa úwoi ifi'á támaesa iyáawe agaimaréna siyáiyé.

Ísípifakembo tiyáan-aii.

¹⁹ Éroti puwúmba Yósepi Ísipi-marafa'a ména wiyóm-pakemba Fasi'aénkóní kísau-waasigomba kaainampákémbá awánówana séna ²⁰ miniyámpóigómbá tufuwónaemo sen-kwáási é'a púwófo íyáfasine anówane miniyámpóiyé tí'mae Ísareri-marafa'a waaó súwana ²¹ íyáfasinena awaainínkóné ááninkonte tí'maena Ísareri-marafa'a kúmba ²² Érotin-ááninkon-awi'a Ákéreasi afowán-ánóndáá Yúndiyaa-aempa'a kawáá-kísáú wémauwana Yósepi iséna mináémpá'ó wíndasafena inkaisúwana kaainampá'á Maníkó simámuwana Káríri-aempa'a ²³ Násareti-naopa'a tí'maena koméraiye. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyónka'a póna miyá uráiyé. Wemá Ísuntafena séna Násaretifaken-kwaasin-iyé sénááwe agaimaréna siyónka'a póna miyá uráiyé.

Yónimo simátímakain-aii.

Máaka 1:2-8, Rúku 3:1-18, Yóni 1:19-28

3 Minkánááfímbá moóráwigo-awi'a Yóni ména nombó maitinkówi póna Yúndiyaa-marafa'a kúmba máásai-marafa'a koména simátimena séna ² Maníkó wení waási kawáánimba ómbaraifo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á teró simátíma'maena iyáiyé. ³ Naaófá'á Yóni ímbo méronka'a Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya Yónimo paápé índasafena imáyáa éna agaimaréna séna moóráwigo máásai-marafa'a ména aaemáiyakemba séna Fasi'aénkóní aambó wi'ankáiyamba wení aambá arupíse íyana minámpá'á wíno ⁴ Áísáya agaimaréna siyónka'a póna Yóni paápé úwana mináái paápé uráiyé.

⁴ Yóni káámeri-poigoni áyáuwatoyéna ásisamba á'wáánkau uréna fa'nóríné wantáámikóní aúwé mintón-aantemba wéwena ⁵ aái simátíma'maena iyúwasa Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye Yúndiyaa-aempaken-kwaasiye Yóndani-nonkoni menáípákéné

maanáipákén-kwáásíyé miyáumai-waasi tóso ésa ⁶ miwítí sáwí-awauma kufiyúwana Yóni Yóndani-nompimba nombá maitinkaraiye.

⁷ Yóni nombá maitinkéna awánómba áamáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye sáwífa'a nombá maisinkáinkwae sésa wempá'á tóso uwaná simátimena séna iyánkó póigon-araa'an-owe. Maníkó kentí sáwí-meyamba timínifo nááwa simátímísara iséra inkaiséra wéteo. ⁸ Kentí sáwí-kisau tuwé'o Maníkómpá'ó té'o é'a kawé-kísáú maíya'a tuwánánaumne. ⁹ Ébaramu kentáá síwá'ná ímbá póta Maníkóní kawé'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. Maníkó Ébaramun-aísaafitantamba ónááwe sé-naraantaasi maanóntámpínkémbá kanaámpó'a waási úráaro sisa'á úráawaisino. Ébaramun-aísaafitantamba uráundawi póta kawé'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. ¹⁰ Ímba kawé'-árámbá íyáín-taima áwáufimba wéayaisuwesamo iyafímbó agaisúwáántemba Maníkó miyáumai kentí sáwí-meyamba timíníye Yóni siyáíye.

¹¹ Yóni simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'ó tewí nombá wémaitinkaundanifo kesí-naaembo tíndawi Ufaen-ámútánkómbá ai'maránana kuména kempímbá óraa'a uwátinkainiye. Iyamó agáéntemba íniye. Wemá óraako kembá íyáákaraifo wemó aai síndara'o kemó sendá sáwí'an-íye.

¹² Aawinkwínaumo sipetifímbó mósá marésamo mentúwááwanamo anómbo marapá'ó kúmísanamo ásimofiyúndágoomyo tiyútúwáísasamo kámakama'o índaiiyafimbo uwááígoomyo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'o mósá maráántemba waási miyaráámbá íniye Yóni siyáíye.

Ísumba nombó maiyánkarain-aii.

Mááka 1:9-11, Rúku 3:21-22

¹³ Minkánáá Ísu Káríri-aempakemba Yóndani-nompa'a téna Yóni nombá maisinkáinkwae séna túwana ¹⁴ Yóni séna ímbanifo emó nombó maisinkénda kanaán-ifo kentáfémo sémo nombá maisinkaaómó séndawe súwana ¹⁵ Ísu séna ifátuwe súndantemba miyán-uwo. Miyámó ékaimo ékai Maníkó siyáini'a óyauye súwana ewé séna ¹⁶ nombá maiyankówana nompínkémbá íyáfasinowana kampúaran-tawaai tuwínkaa'-úwana Yóni awánómba Maníkóní ámútanko mááufu'-numaraamba úmaena Ísu ane'á kumbérowana ¹⁷ aai gó aantemba wiyómpakemba séna maawá kesáánimba isa'á wen-ímáyáá wée'a áfááruumai aamoí uwánkaumne siyáíye.

Waántáwanko Ísumba ma'máímo awánarain-aii.

Mááka 1:12-13, Rúku 4:1-13

4 Súwana waántáwanko Ísumba áisai úmai isáíndasafena Maníkóní ámútanko Ísumba simámuwana máásai-marafa'a ² koména tómbá ímba néna ayáátááka'a 40 no'waamba waúwana áfááran-aii tówana ³ waántáwanko Ísu sáwí'o índá awánánae séna Ísumpa'a téna séna emá Maníkón-ááninko úne wésembo maanóntánkóntáfé tómbá úréna'a naanó

siyó súwana ⁴ Ísu séna Maníkón-aii aúfáífinkemba séna

tómbó náiyawi aantemba waási ímba fasi'átinkainifo Maníkó siyáintemba

seyaa'fá'á íyana fasi'átinkainiye

siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana

⁵ waántáwanko Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a

wéna óraa'-amaan-dankoni amifa'á móankena ⁶ séna

Maníkón-aii aúfáífinkemba séna

Maníkó wiyómpakemba wení kísau-waasisomba tí-

maráínasa enká'á káráwiyesa pósa óntanka'a aísamai

turaráanafo sésa tiyáántandesa faramónááwe

siyáíye. Mindásafe emá Maníkón-ááninko úne

wésembo maankákémbá ásáfenasa wiyómpakewi

farámbaesa marapá'á múankanaawe waántáwanko

súwana ⁷ Ísu séna Maníkón-aii aúfáífinkemba

é'a miyá siyéna moórá-aaiwara'a séna

kentí Fasi'aénkó Maníkómbá

áísai úmai isánae ímba seró

siyáimba emó séndantembo miyámó ékaa Maníkómbá

áísai úmai isáúsino. Mindásafemo emó sénda ímba

miyá ónaumne Ísu súwana ⁸ waántáwanko Ísumba áí-

maena óraa'-omapa'a iyéna móankena seyaafá'-

máráfá'á káráwiyon-kwaasiye miwítí óraa-fasi'aene

aráánamena ⁹ séna kenká'ó kífaemo ken-ímáyáámó

mósá máréna'o é'a káráwiyi-kisau áména káráwiyi-

none waántáwanko súwana ¹⁰ Ísu séna waántáwanko

kóuwo. Maníkón-aii aúfáífinkemba séna

kentí Fasi'aénkó Maníkómpá'á ímáyaá é'a wenáwí'-

aantemba mósá maré'a wení kísau aantemba máéro

siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana

¹¹ waántáwanko auwéna kúwasa wiyómpakemba

Maníkóní kísau-waasi kumésa Ísumba áwa'nai uráawe.

Ísu wení kísau mo ómbakain-aii.

Mááka 1:14-15, Rúku 4:14-15

¹² Yóni marará-káwáágón-áwí'a Érotintafena séna

sáwí'a uráíye siyóntafena ándáfa'a máankowana

méron-aii Ísu iséna Káríri-aempa'a wéna ¹³ Násareti-

naopa'a ímba koména Kápaneamu-naopa'a

koméraiye. Mindáópa'a Káríri-nonkwaaunkoni áwáífa'-

naopa'a Sépiyuraaniye Náfataraiye tísaafitantambo

uráawiti marará'ó wéron-daopa'aniye. ¹⁴ Ísu Kápane-

mu-naopa'a koméromba naaó'fá'ó Maníkón-aii

simátímakowin-awi'a Áísáya agaimaréna siyónka'a pó-

na miyá uráíye. Wemá agaimaréna séna

¹⁵ Sépiyuraaninte Náfatarainte mindárai tísaafiti

marafá'á nonkwaaúnkóní áwáífa'a Yóndani-nonkoni

menáipá'-máragón-áwí'a Káríri-marafa'a méraawi fí'o-

fi'on-kwaasisafe'a súnda ¹⁶ minkwáásí túnáín-aempa'a

mésa sámó kaipa'á awánánaáwe. Maníkóní némpa'o

túnáín-aempa'o méraawi sán-kátinkainiye

agaimaréna siyónka'a póna Ísu paápé éna miyá

uráíye. ¹⁷ Minkánáá Ísu simátimindasafena ómbarena

simátimena séna Maníkó wení waási kawáánimba óm-

baraifo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á

teró siyáíye.

Ísu éiyain-kwaasimo táántarain-aai.

Mááka 1:16-20

¹⁸ Ísu Káríri-waaunkoni áwáífakafamba kúmba kae'-wáásiyái méсарai awaaón-áwí'a Sáímoni moórá-awí'a Pítaa úwana áfákon-awí'a Énduruwe'a méсарai miwítí kísau pósarai mófáá'a to-tímapa'a wénesarai mare'-mare'-únámbá nompí tukésarai méroyana ¹⁹ Ísu simátimena séna kesé'a tekaiyó. Mófáá'o to'máímo tímapa'o wénoyantemba aú-kísau tíménakai wénekaí kesáái simátímapa'a wéniyasa kempá'á teró súwasarai ²⁰ mimbáré'maré'-únámbá tuwésarai wesé'a kurááye.

²¹ Wesé'a kuyaná Ísu maréna kúmba kae'-wáásiyái méсарai Sépétin-ááninkai awaaón-áwí'a Yémísi úwana áfákon-awí'a Yóniye tifowámpín-kwimái nompín-táómpimba méresa mare'mare'-únámbá to'mayaa wéuwana Ísu minkáé'nárai táántowasarai ²² minúwóiyáámbá tifowámbá mindómpín-táómpimba auwésarai Ísuwe'a kurááye.

Ísu sáwífa'-waasifimba kísauomo maiyáin-aai.

Rúku 6:17-19

²³ Ísu Káríri-aempa'a naaó'-nao'a wénena áamáán-daumpimpa'a Maníkó wení waási kawáánin-aai minásé-áái kosimátímapa'a wénena fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi asófatinakafa'a kúwana ²⁴ wenááigo Síriyaa-marafa'a naaó'-nao'a wété úwasa fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasiye sáwí-amutanko tirumpimbó méron-kwaasiye tíyayaambo táúnkon-kwaasiye tíyayaambo pukón-kwaasiye miyámó un-kwáásí taawiya'maésa Ísumpa'a mátínkówana asófatinkena ²⁵ aambó wénumba sáwífa'nanka Káríri-aempakene Tékaporisi-aempakene Yérúsaremu-naopakene Yúndiyaa-aempakene Yóndani-nonkoni menáípákén-kwáásiyé miyáumai-naopakén-kwaasi wempá'á tóso uráawe.

Ísu omápa'a iménamo simátímakain-aai.

Rúku 6:20-23

5 Ísu mérowasa sáwífa'-waasimo tóso umbá tuwánéna omápa'a imérowasa wení waásisomba túwaandu uwaná ² simátimena séna ³ Maníkó súwá'-nai ínkwae sewí Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena miwíyá'á wégawaaniye. ⁴ Miwífimbá sáwí-imayaa wéraisana tirunkó umbáí wétaiwai Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena fetóí wéuwatinkaiye. ⁵ Kentúmo ímbo maimaésa wéiyowi Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkaimba pósa siyáim-barama maénááwe. ⁶ Maníkó siyáintemba miyámó ónaemo wésewi Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena kawé'ó úmáimo méraiylantafena kawé'-í'a uwátinkainiye. ⁷ Tirumbó wéuwatinkaawi Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena arumbá uwátinkainiye. ⁸ Tirumpinkémbó kawé'-áái aantemba wésewi Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkaimba pósa Maníkómbá awánánááwe. ⁹ Waásifimbo farumó uwátinkaiylantafesa kísau wémaewi Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena kesí iyámpóin-owe síníye. ¹⁰ Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo arupise

úmáimo méraantafesa sáwí'a wéuwatinkaawe. Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena miwí wení waási-i'o ombá póna wégawaaniye. ¹¹ Kembiwímó kentáfé'o fasi'á-máimo méraantafesa mindásafesa sáwí-aai simátinke-sa sáwí'a uwátinkesa fí'o-fi'on-karo'-aai simátínkáám-ba Maníkó kembiwí kawé'á wéuwatinkaiye. ¹² Naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowimo sáwí'o uwátinkaraantemba káfé'a sáwí'a wéuwatinkaamba tirunkó kawé'á wéina'a aamoí é'a wíyómpakemba kentí kawé'-méyámbá maénááwe Ísu siyáíye.

Ságon-aaiye uwígón-aaiyemo Ísu siyáin-aai.

Mááka 9:50, Rúku 14:34-35

¹³ Ísu simátimena séna marapá'ó méraan-kwaasifimba mé'a uwígómó ásémo intenkáámbá wéowe. Miyá wéombanifo uwímó sáwí'o énamo imbá ímba kawé'á úmai kéna ímba áséma éna sáwísankaamba isasá aampa'á tukésa wénowe.

¹⁴ Marapá'ó méraan-kwaasifimba mé'a sámó kaintenkáámbá wéowe. Omápa'o wérain-daopa'o mósá awánaantemba kembiwí méraawini áwáuma wéawanaawe. ¹⁵ Iyamá ómbá kúra'maresa ímba aúpá'á maráiyamba afora'á makésa mindáópaken-kwaasi awánánááwe. ¹⁶ Miyáumai sámó kaintembá waásifimba mé'a sán-kátinkaiyasa kentí kawé-kísáú tuwánésa kentifo wíyómpa'o méraiwlain-awí'a mósá maránááwe Ísu siyáíye.

Ísu áamáambo siyáin-aai.

¹⁷ Ísu mináái simátimena séna ímba kentáfé'a sé'a Mósese siyáin-aine Maníkón-aai simátímakaawi siyáan-aine ifá'á túwáiwaiye ímba seró. Maníkón-aai siyáan-aai ímba tuwánáúmpo siyáanteni'o úmáimo paápé índasafe'a kunkáumne. ¹⁸ Simátíménda ísáaro. Wíyómba maramá wéraisana póna Maníkón-aai waé'wae'a wéiye. Maníkón-aai go seyaafá'á waé'wae'a wéimba póna minááígómó siyáinten-úmai seyaafá-tántáá'á paápé íníye. ¹⁹ Miyáumai Maníkón-aai finkembo karo'-ááímó taraisésamo fí'owantafesamo sésamo wéundantemba miyá índa mindá kanaán-iye siyanamo éna Maníkó séna kesí waási kawáánúnda-waasifinkemba ímba fasi'aén-kwáásín-owe sínífo Maníkón-aaimo taawiyafésamo simátimesamo sésa Maníkón-aai ísáaro wésewisafena Maníkó séna kesí waási kawáánúnda-waasifinkemba óraa'-wasin-owe síníye. ²⁰ Moórá-aai simátíménda ísáaro. Áamáán-kawaa-waasiye áamáamba sen-kwáásiyé sésa Maníkómó siyáintemba úmai méraumnemo sembá karo'á wésewe. Miwímó ontembó kembiwímó é'a Maníkómó kawáánipa'a ímba mé'a Maníkómó siyáintemba érai'a miyámó é'o é'a Maníkómó kawáánipa'a ménaawe Ísu siyáíye.

Tínkamón-aaimo siyáin-aai.

Rúku 12:57-59

²¹ Ísu maarán-ááíwárá'á siyáíye. Naaófá'á Mósese kentíwá'násafena simátímakain-aai ísaraamba maará

bó ímbo wéaraaiwaewiwara'a miyá wéowe. Miyámó onten-úmai kentí waási aantemba ímbanifo kentí namuro-wáásíwará'á kawé'á uwátínkáaro. ⁴⁸ Kentifo wíyómpakewi kawé'-í'a úmai méraimba mindásafe'a imáyáa é'a kawé'-í'a úmai méraaro

Ísu siyáiyé.

Wétuwa'nai-on-aai.

6 Ísu mináái simátimena séna tuwímbaisafe'a tirumbá uwátinke'a túwa'nai íyamba ímba maarán-ímáyáa é'a waási méraiyanka'a wétuwa'nai-onasa óraa'-waasin-iyé síwae-imayaa ímba íyamba úwoi túwa'nai oro. Miyán-ímáyáámó wée'o túwa'nai íyanamo éna kentifo wíyómpakewi kawé'-mékámá ímba timíníye. ² Óntamo ímbo makáawimo túwa'nai íyamba waási aamoí uwásinkaiwae-imayaa ímba é'a ímba óraaka'-oraaka'a síyamba úwoi túwa'nai ónááwe. Kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásí ámáán-daumpa'e aampa'é toruparésa óraaka'o sembá óntamo ímbo makáawimo tímémba ímba miwí-ímáyáa ombá wétimesa kesúwí'a mósá maráíwae séna wétimewe. Érai'a simátimé'a sune. Mindámo tímén-anondaa miwí túwí'o mósá máraámba é'a mimbéyámbá wémaewe. ³ Óntamo ímbo makáawimo túwa'nai íyamba kesí waási suwánaafó sé'a waásimo ímbo méraiyanka'a túwa'nai oro. Miyámó ombá kentifo aúpá'ó wéomba tuwánaiwai póna kawé'-mékámá timíníye Ísu siyáiyé.

Maníkómpá'á inaimó sen-áái.

Rúku 11:2-4

⁵ Ísu mináái simátimena séna Maníkómpá'ó inaimó síyamba kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásímó sentembá ímba miyán-oro. Miwí sésa waási suwánésa aamoí uwásinkaiwae-imayaa ésa ámáán-daumpa'a mésa waásimo tóso on-áémpá'á mésa inai wésewe. Érai'a simátimé'a sune. Miwímó miyámó wéon-anondaa miwí túwí'o mósá wémaraamba mimbéyámbá wémaewe. ⁶ Miwí miyá wéofó Maníkómpá'á inai síyamba kentí naaúmpa'a kembiwí aantemba imé'a kentifombó ímbo ane'ó awánaawimpá'a inai síyana aúpá'ó wéomba tuwánaiwai póna iséna kawé'á úmai túwa'nai íníye. ⁷ Maníkómpá'á inai síyamba úwoi-aaiyaamba ímba símai tafisénááwe. Maníkóní aambó ímbo arááíwáéwí sésa tafisímái-aaisa senanasá súwa'nai íníye sésa úwoi-aaiyaamba símai wétafisefo ⁸ ímba miyán-oro. Kentifombó Maníkómpá'ó miyám-baaran-aaisafe'o wéaisai-e'o súwa'nai íníyemo síyamba é'a awánaraimba póna túwa'nai íníye. ⁹ Maníkómpá'ó aaimó síyamba maará seró.

Kentáásifowao wíyómpa'o méraandawi enáwí'a íyáákarain-awita mósá wémaraumne. ¹⁰ Ení nombaragó seyaafá moórá-mora-waasi tirumpimbá kumíno. Wíyómpakewimo ení ámáámbo arááíwáéntemba marapátá méraundawisa miyáumai arááíwáéno. ¹¹ Káfé-kanaa-tomba kentáa simiyó. ¹² Waásimo aoisaambó uwásinkaiyata anondáa ínta miyásá uwátinketa miwítí aoisaambá maitiyúwána miyáumaisa kentáásí aoisaambá maisiyuwaaó. ¹³ Sáwí-

yantaakomo kentáa ma'máímo awánáíndasafenamo ínamo e wasiyuwaaó. Seyaafá'-má'ú-yántáákó kentááfimbá tifó sé maisiyuwaaó. [Ení waási kawáánú-mae wéiyonana ení fasi'aémbá waé'wae'a úmae wéiyisana enáwí'a óraa'a úmae wéiyimba érai'-aain-iyé.] Miyán-áái Maníkómpá'á seró.

¹⁴ Sáwí'o uwátínkaraamba ímbo anondáamo sáwí'o é'o ifátuwaiyanamo éna kentifo wíyómpakewi kembiwímó sáwí'o wéomba túwa'nai ena maitiyuwáínífo ¹⁵ sáwí'o uwátínkaraamba úwoimo imáyáamo úmae iyé'o ímbo ifátuwaiyanamo éna kentifo wíyómpakewi kembiwímó sáwí'o wéomba ímba maitiyuwáíníye Ísu siyáiyé.

Tómbó aawentamó on-áái.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna Maníkómpá'ó inai aantembo sé'a tómbá wéawentan-omba aasásóí'-wáásímó ontembá ímba miyán-oro. Miwí sésa waási suwánésa sésa kawé'á ésa tómbá wéawentan-owe síwae sésa tómbó ímbo naanten-tóí'á matuwésa méraawe. Érai'a simátimé'a sune. Miwítí méyámbá miwí túwí'a mósá wémaraam-beyamba é'a maiyáawe. ¹⁷ Miwí ésa miyá wéofó kembiwí tómbá wéawentan-omba tóí'a wisuké'a ti'nóntáu paasé'a túmai kawé'á úmaraiyasa ¹⁸ waási tuwánésa tómbá wéawentan-owe ímba síyana kentifo tuwánéna kawé'-mékámá timíníye. Kentifon-ane'ó ímbo awánaawi aúpá'ó ombá awánaiwai kawé'-mékámá timíníye Ísu siyáiyé.

Wíyómpaken-kawe-tantaakon-aai.

Rúku 12:33-34

¹⁹ Ísu mináái simátimena séna marapá'ó méraamba sáwífa'-ontama ímba máraaro. Maráíyan-ontama ufóiyaraamba ínana waígo náinana táúkaa'a ínasa mindámbá sáwí'a uwásuwesa umémbá maénááfo sáwífa'-ontama ímba maré'a ²⁰ kawé-kísáú maíyana kentí kawé-tántáa'á wíyómpa'a wéíniye. Wíyómpa'a wéraimba ufóiyaraamba ímba ínana waígo ímba náinana táúkaa'a ímba ínasa waási ímba umémbá maíyana úwoi wéíniye. ²¹ Marapá'ó kentí óntamo wérainanamo éna marapátáféna tinkáínífo wíyómpa'o kentí óntamo wérainanamo éna wíyómpatafena tinkáíníye Ísu siyáiyé.

Túranko kentí imáyáfimbo sámó kain-áái.

Rúku 11:34-36

²² Ísu mináái simátimena séna túranko kentí imáyáfimbo sámó kain-tántáa'án-iyé. Túrankomo kawé'ó úmáimo awánáinanamo éna seyaafá'-ímáyáa sáma káínífo ²³ túrankomo ímbo kawé'ó úmáimo awánáinanamo éna seyaafá'-ímáyáa tuwinkáíníye. Marapá-tántáa'ímáyáa aantembo íyanamo éna kem-pímbó sámó kain-tántáa'ó ímbo wénamo éna kumeu'ó í-tántáákó óraa'a úmai wéíniye Ísu siyáiyé.

Óntantafena Maníkóntáfénamo siyáin-aai.

Rúku 16:13

²⁴ Ísu mináái simátimena séna ímba kanaa'á kae-káwáá-wáásítí kísau wémaewe. Miyámó ésamo ésa moóráwigomba aamoí ésa moóráwigomba ímba aamoí uwánkanaawe. Miyámó ésamo ésa moóráwigoni kísau kawe'á úmai maésa moóráwigoni kísau tuwesaraí ónááwe. Miyáumai Maníkóní kísau mo maé'o é'a sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaa ímba úmae iyónááwe. Sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaamo é'o é'a Maníkóní kísau ímba maenááwe Ísu siyáiyé.

Méraantafe'a ímba óraa'-imayaa oró-áái.

Rúku 12:22-31

²⁵ Ísu mináái simátimena séna mináái imáyáa é'a simátimena sune. Méraamba ímba óraa'-imayaa é'a tómbó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo iyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. Tómbó náiyamba úwoisambanifo waásimo méraamba óraa-tantaa'an-iyé. Unáánkwátóo iyamba úwoisambanifo waási túma óraa-tantaa'an-iyé. ²⁶ Numagómpá'á imáyáan-oro. Numagó ímba kísau éna tómbá fáká'mai naaúmpa'a makéna wénaifo kentifo wíyómpakewi miwítí tómbá tímísasa wénaawe. Maníkón-aúranka'a kemá waási numagómbá iyáákaraamba póna kentí tómbó éna timíniye. ²⁷ Kembiwímó óraa'-imayaamo é'o é'a maíyan-kanaa ímba kanaa'á ayáátáaka'a méranaawe.

²⁸ Unáánkwátóo iyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a waiwandáánk'á imáyáan-oro. Waiwandáánk'ó ímba kísau éna ímba wení unáánkwátóo makáifo ²⁹ simátimena sune. Naaófá'á Yúndaa-waasiti óraakon-awi'a Soromoní sáwífa'-unankwatoiyé ko'naaririyé makówi úwasa waási awánésa kawé'an-iyé sumbánifo waiwandáán-aramba awánésa óraa-kawé'an-iyé wésewe. ³⁰ Ufá'á ko'naarirí-tántáá'é séna waiwandáámbá Maníkó makáiyé. Umá ímba waé'wae'á ínifo káfé'a ínasa aafáyáa waási agaisuwáiyamba Maníkó mintántáá'á imáyáa éna ko'naarirí-tántáá'á makáiyé. Miyáumai Maníkó waásisafena imáyáa éna kentí unáánkwátóo timínifo kembiwí Maníkóntáfé'a ímba kanaa'á wésuwa'nai-iwain-iyé ímbo seráámbá wésewe. ³¹ Maníkó wétuwa'nai-ímba pó'a tóné nonémó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a unáánkwátóoimo iyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ³² Maníkóní aambó ímbo arááiwáéwi tóné nonémó náiyantafesa óraa'-imayaa wéowe. Tómbó nombó ímbo wéne'o é'a púwófo séna kentifo imáyáa éna wétimifo imáyáa ímba óraa'-imayaa wée'a ³³ Maníkómó wení waásimo kawáánintafe'a aifa'á imáyáa é'a wembó arááímo tainí'o wéontafe'a imáyáa é'a miyámó owaná mintántáá'á wétimiye. ³⁴ Aúnkáwe aafáyáawe paápé índa-tantaatafe'a ímba óraa'-imayaa íyana tirunkó umbaí táino. Káfé'a wérain-tantaatafe'a imáyáa é'a aafáyáamo paápé índa-tantaa'a awáné'a imáyáa é'a moórá-kanaa moórá-kanaamo paápé índa-tantaa'o awánaantemba imáyáan-oro Ísu siyáiyé.

Ímba sáwí-aai simátíméro-aai.

Rúku 6:37-38,41-42

7 Ísu mináái simátimena séna tuwáné'o é'a sáwí-waasiye siyanamó éna Maníkó kentáfénawara'a miyá sínifo tuwáné'o é'a sáwí-waasiye sefó. ² Kawe'-áái wésimatime'a sáwí-aai wésimatime'a iyantafena Maníkó kembá miyá íníye. Tíméntení'a úmai Maníkó miyáumai timíníye. ³ Kentúrampimba iya-arumbá wérais'a'o ombá ímba awánaamba kentí waási tuwáné'a enaúrampimba ayaantambá wéraiye wésefo ímba miyá seró. ⁴ Kentúrampimbo iya-arumbó ímbo awánaamba nóra séra kentí waási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánae wésefo. ⁵ Kaumbo-kae'-ááiwára'-wáásín-oyo kentúrampinkemba iya-arumbá maisuké'a tuwáné'a kentí waási túrampinkemba tiyaantambá kanaa'á maitiyuwánaáwe Ísu siyáiyé. ⁶ Kawe'-tántáá'ó iyánkómbó ímbo áméntemba Maníkón-aai taraisíyawí ímba simátíméro. Simátimiyasamo ésa karaánáa'a simátinkanaawe. Kawe'-tántáá'ó póigombo ímbo áméntemba Maníkón-aai ímba sínkáiyé wésewi ímba simátíméro. Simátimiyanamó éna minááigó fiyúndáraamba to'wíniye.

Maníkómpá'ó inaimó sen-áái.

Rúku 11:9-13

⁷ Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó wésewémba áisai úmae wéiyiyana timíníye. Áántamae'o wéiyiyana kentáái isáíniye. Wésaafa úmae iyíyana Maníkó aráátimíniye. ⁸ Áisai íyanamo éna Maníkó timíníye. Wéaantewanamo éna Maníkó kentáái isáíniye. Saafámo íyanamo éna Maníkó aráátimíniye. ⁹ Kemá iyámpóíwara'-waasi kentáánintombo kisaamá simiyómó síya'o é'a ímba óntamba timíyamba kisaamá timénááwe. ¹⁰ Mófáá'a simiyómó síya'o é'a ímba iyaankafayaambá timénááwe. ¹¹ Énifo sáwí-waasi ombánifo kentáánintomba kawé-tántáá'á wétiméfo wíyómpakemba kentáásifowa kawé'-aantemba iwáí póna áisai iyawimo éna kawé-tántáá'á timíníye.

¹² Kembó tirááímo táinda-i'o úmáimo wétuwa'nai-iyá'a miwí miyáumai túwa'nai oro. Minááímó simátimunda Mósese siyáin-aaiye Maníkón-aai simátimakowi siyáan-aaiye minkáé'-ááigóní áwáuma wésimatimune Ísu siyáiyé.

Kári'-ontagon-aai.

Rúku 13:24

¹³ Ísu séna kae'-óntámá wérais'a'a kári'-ontafimba iyáféarao. Óraa'-ontama óraa'-ankoni ontamán-iyé. Maníkóní némpa'o maé'mae'o íyan-aempa'a minóráá'á ámpá'á wéwesa sáwífa'-waasi minóntáfímbá wégowe. ¹⁴ Kári'-ontama umbai-ánkóní ontamán-iyé. Aúí'o úmáimo maé'mae'o íyan-aempa'a minúmbái-ámpá'á wéwesa sesimái-waasi aantemba minóntámá saafá úmai awánésa wéiyafaeraawe Ísu siyáiyé.

Karo'-ááímó sen-kwáásí táái.

Rúku 6:43-44, Rúku 13:25-27

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna tuwímbai karo'á simátimesa sésa Maníkón-aai simátimunda-waasi úne wésewi miwí káráwimai méraaro. Sipisípi-poigomo aáno úmáimo máintemba miwí karo'-ááwéyáá úmai wénombanifo kawe'-ímáyáá sáwí'a wéuwatinkaan-kwaasin-owe. ¹⁶ Miwítí áwáumo awánánae'o é'a miwítí kísau awané'a miwímó méraawini áwáuma awánaaro. Fekómó éna ímba áwíyanda-arankaamba iyáínifo fe'-arambá iyáíniye. Antirígómá afo'afáá'-arankaamba ímba iyáínifo antirí-aramba iyáíniye. ¹⁷ Miyáumai kawetáigó kawe'-árámbá iyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba wéiyaiye. ¹⁸ Kawe-táigó ímba sáwí-aramba iyáísana sáwí-taigo ímba kawe'-árámbá iyáísana ¹⁹ kawe'-árám-bó ímbo iyáín-taima ayáimai iyafímbá wéa-gaisuwaawe. ²⁰ Miyáumai minkáró'-wáásítí kísau awané'a miwítí áwáuma miyaráán-úmai awánánaáwe. ²¹ Kentáfésa kesí Fasi'aénkón-iyé wésewiwara'a Maníkó ímba seyaafá'nánká káráwinda póna kesífo wíyómpakewimbo arááimo tainí'o wéowi aantenka'a káráwiyiniye. ²² Maníkó seyaafá'nánká méraawini áwúsafesa tísai índa-kanáa tíndara'a kentáfésa sáwí-fa'-waasi sésa Fasi'aénkóo ení fasi'aéntámbá Maníkón-aai simátimakauadne. Ení fasi'aéntámbá waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitiyukaadne. Ení fasi'aéntámbá fí'o-fi'on-kawe-kísau ímbo awánaraan-kísau maiyáumne síyambanifo ²³ simátime'a sune. Ímba kesí waási é'a sáwí-kísau wémaen-kwaasin-oyo kóro kemá sénaumne Ísu siyáiyé.

Naambó urááyawi-taai.

Rúku 6:47-49

²⁴ Ísu mináái simátimena séna kesáái isésa wéaraai-waewi miyán-kwáásímó simátíméndara'a isáaro. Kawe'-ímáyááwárá'-wáásí fasi'aén-dámbá ónae sésa mai'á u'maésa kumémesa óntanka'a naamayáamba múfaimai naambá úmaraiyana ²⁵ aa'á téna óraa'-nom-ba finana mindámbá ímba tawisínda fasi'ámai wéna óntanka'-namba póna úwoi wéiniye. ²⁶ Énifo kesááimo isésamo ímbo kawe'ó úmáimo wéisaiyawi miyán-kwáásímó simátíméndara'a isáaro. Naambá ónae sésa ímba mai'á ukésa iyamba nonáamááíya'a paáká'á úmakaiyana ²⁷ óraa'-a'a téna nombá fiyéna mindámbá tawísíuwainana sáwí'a íniye Ísu siyáiyé.

²⁸ Ísu mináái simátimuwasa túwaandu urón-kwaasi isésa ²⁹ áamáamba sen-kwáásímó sentembá ímba sífó óraa'-waasigoraamba siyé sésa táátafesa uráawe.

Ísu námombo kón-kwaasi kawe'ó uwánkarain-aai.

Mááka 1:40-44, Rúku 5:12-14

8 Táátafesa uwaná Ísu minómápakémbá kumúwasa sáwífa'nanka ánaaemba arááíwáuwana ² moóráwigo námombo kón-kwaasi Ísumpa'a téna óraakon-iyé séna aísamaifimba takífae-na séna kentáfénamo ankáínamo e kanáa'á aúí'a uwásinkainone súwana ³ Ísu ayáámba ane'á ta'ótore-

na séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana minúwóiyáámbá kawáúguwana ⁴ Ísu séna enáúra'o uwánkaunda-aai simátimenafo enáúra'a kawáúwifo naaófá'ó Mósesemo siyáintemba áamáán-kísau-waasifa'a wéma enáuma máaraatime póima tímínasa Maníkóntáfésa ísámai tufú'mai agaiyasa seyaafá'nánká awánésa áurakemba kawáúwiye sénááwe Ísu siyáiyé.

Rómu-i-waasigon-aai.

Rúku 7:1-10

⁵ Ísu mináái simásuwena Kápaneamu-naopa'a kúwana Rómu-i-waasiti kawáágó ména Ísumpa'a téna óraaka séna ⁶ óraakoo kesí kísau-waasi naaúmpa'a ména óraa'-ai'a isaná áuwawaako ímba úwauwa wéisana méraiye súwana ⁷ Ísu séna koasó-fankanaumne súwana ⁸ wemá séna kemá kári'-waasi úmpo emá óraa'-waasi ómpo kesí naaúmpa'a íyínda uwófi'a ínompo ifátuwe aai aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáino. ⁹ Kewará'á kawáá-kísáúgóní áwáuma awánaraunda kesí kawáágó sisa'á wení kísau wémae'a kesí i-wáásísáfé'a súnasa kesí kísau wémaewe. Moóráwigontafe'a sé'a waaó súnana wéwisa'a moóráwigontafe'a sé'a tiyó súnana wétisa'a kesí kísau-waasisafe'a miyá uwómó súndantemba miyá wéfofo úwoi aai aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáino súwana ¹⁰ Ísu mináái iséna áátafena éna wembó arááíwa'maesamo kun-kwáásísóntáféna séna simátime'a sune. Minkwáásí Rómu-waasigo kentáféna súwa'nai í-fásí'áémbá tokáiyé wésifo kesí waási Ísareri-waasífinkene fí'on-kwaasífinkene ímba miyán-áái wésewe. ¹¹ Simátíménda isáaro. Aafáúmó iyáúsipakene kúwáféráipakene fí'o-fi'on-aempakene sáwífa'-nanka tóso ésa Maníkó wení waásimo kawáánipa'a mésa kentíwá'ná Émbaramuwe Áísákiye Yékopuwe tómbá náiyambanifo ¹² mindárau tísaafitantambo uráawi miwí túma maimaé wéiyesa sésa Maníkó kawáánipata ménaumne wésewi tí'maena kumeu'ó in-áémpá'á tiyuwáínasa ifi'á wétesa sáwí'a úmai mésa túwááyaamba umpufuwónááwe Ísu simátimena ¹³ Rómu-i-waasiti kawáágóntáféna séna emó kentáfémo séndantemba miyá onaná asófainifo ení naaúmpa'a waaó súwana minkánáá wení kísau-waasi asó-fankariye.

Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-aai.

Mááka 1:29-34, Rúku 4:38-41

¹⁴ Ísu Pítaani naaúmpa'a iména awánómba Pítaan-aráandaomba áuiya kówana mérowana ¹⁵ ayáánka'a ta'ótorowana mináuíyá tasí úwana iyáfasinkena tómbá kúfu'a uwátimakaiye.

¹⁶ Úwasa fenómpinka'a sáwí-amutamba tirumpimbó méron-kwaasi tí'maesa Ísumpa'a túwana aai séna sáwí-amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa kóuwana tí'o ún-kwaasi asófatinkariye. ¹⁷ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowin-awi'a Áísáya agaimaréna Ísuntafena séna sí'o wéimba asófasinkena

sí'o wéimba tasí uwásínkaraiye
agaimaréna siyónka'a póna Ísu miyá uráiyé.

Ísumba arááíwaenaemo siyáan-aii.
Rúku 9:57-60

¹⁸ Moórá-kanaa sáwífa'nanka tóso ésa Ísun-
amándára'a mérowana tuwánéna wení waásisafena
séna nonkwaaúnkóní menáípatá kónae súwana
¹⁹ moóráwigo amáámba sún-kwaasigo téna séna
seyaafá'-náopa'o nínafa'a esé'a nónaumne súwana
²⁰ Ísu minkwáásígómbá áísai ena séna emó sénda sún-
da-ai imáyáan-owo. Waankó taaiyaifimbá wáísana
numagó ánáamba úmarena wéwaifo kemá waási
úranko ímba naambá úmare'a wéwaumne súwana
²¹ moóráwigo wembó arááíwauwai séna óraakoo
méraanana kesifo puwína utámare'a embá arááíwae-
naumne súwana ²² Ísu séna ímbanifo kesáái ímbo
isésamo pukáan-kwaasiyaamba owí puwíyan-kwaasi
utátinkanaafo emá kembá sirááíwauwo Ísu siyáiyé.

Óraa-fiyunda torówanamo Ísu mafaimakáin-aii.
Máaka 4:36-41, Rúku 8:22-25

²³ Ísu mináái simámena wení kísau-waasiye nompín-
táómpimba íyátesa nonkwaaúnkóní menáípá'á kumbá
²⁴ Ísu aún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á óraa-fiyun-
da torówana nonkó tufántááfan-éna nompín-
táómpimba ówitowasa kúwáfekunafo sésa ²⁵ inkaiséa
Ísumba koaúséa sésa Fasi'aénkó puwúnafosa súwa'-
nai uwo suwaná ²⁶ nóntafera wéinkaisoo. Kenti-
mankúnkúmba kári'an-iyé séna íyáfasinena fiyúndá-
gonte nonkóntétafena óraaka séna mafáékaiyo
súwasarai fiyúndágoe nonkóe'a mafáúyana nonkó
kará'náguwana ²⁷ táá'a úwasa keáímbá sésa nóran-
kwaasiya'iyó. Fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaíyó sésa
tiyáámba ufakésa táátafesa ésa siyáawe.

Sáwí-amutambo maitíyukain-aii.
Máaka 5:1-17, Rúku 8:26-37

²⁸ Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Kárirí-
marama tínaaempa'a wérowana Kégésaa-marama
túrampa'a wérowasa mimbárafá'á kumbá Ísu
mindómpín-táómpinkemba kumúwasarai kae'nárai
wempá'á tiyááye. Minkáé'nárai sáwí-amutamba
tirumpimbá mérowasarai waásimo utátinkón-ontan-
aifa'a mésarai túwáfiya wéuyasa waási inkaiséa
minkáé'nárimo méroyapa'a ímba kuwasarái
minkáé'nárai Ísumpa'a tésarai ²⁹ óraaka sésarai
Maníkón-ááninkoo sínkami-kanaa ímba tiyáisa
sínkaminierai wétene suyasa ³⁰ ewaa'á sáwífa-poima
mésa umá wénowasa ³¹ minkáé'nárai tirumpinké-sáwí-
ámútántómbá Ísuntafesa sésa si'mátuwesaamo e
mimpóí tirumpimbá si'maraaó suwaná ³² miyán-oro
súwasa sáwí-amutantomba minkáé'nárai
tirumpinkémbá kárúwesa póí-tirumpimba koférówasa
mimpóísómbá seyaafá'á amémpakemba tuwaantan-
tésa nonkwaaúmpimbá kúwáférómba putásowasa
³³ póiya'o tafíkówi awánéna minúwóiyáán-úmai naaó-
pa'a wésa póigomo úne Ísumo minkáé'nárimo

uwátinkone mósimatim-besimati uwasá ³⁴ iséa
koawánánae sésa kumbá koawánéna Ísuntafesa sésa
maambárafá'á ifá siyuwésa kóuwo siyáawe.

Ísu aísamaimo pukówimba kawé'ó uwánkarain-aii.
Máaka 2:1-12, Rúku 5:17-26

⁹ Suwaná Ísu wení kísau-waasiye nompín-
táómpimba íyátesa kumbá wení naaópa'a mara-
pá'á kúmúwasa ² tuwímbai aísamaimo pukówimba
wandaaifimbá marésa taawiya'maésa tésa Ísumpa'a
máánkówana Ísu tuwánéna taawiya'maésamo tun-
kwáásímó érai'a kawé'á uwánkainiye-imayaamo umbá
Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena sé-
na kesí waásiyo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne
súwasa ³ amáámbo sun-kwáási keáímbá sésa Maníkó
weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáínifo minkwáásígó
Maníkómbá karaánáa'a wéankaiye suwaná ⁴ Ísu miwítí
imáyáa tuwánéna nóra séra miyá-sáwí-ímáyáá wéoo.
⁵ Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafenamo séna
ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira
sí karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo
aísamaimo pukáindawintafenamo séna íyáfasine
eyáárika'a waaó sínasamo ésa éraira sí karorá síyó
sésa awánánááwe. ⁶ Kemá waási úranko marapá'ó
méraunda waásiti sáwí-imayaa maitiyuwáúnda-
fasi'aemba tokáumpo aráátíménda awánánááwe séna
aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna íyáfasinke
ení wandaaimá maimaé ení naaópa'a waaó súwana
⁷ íyáfasinena wení naaópa'a kúwasa ⁸ mérowi Ísumo
úmbe awánéna táátafesa ésa Maníkón-áwi'a mósá
marésa sésa Maníkó minkwáásígómbá fasi'aémbá
ámísana póna miyá uráiyé sésa táátafesa ésa tiyáám-
ba tóipimba fáákaawe.

Ísu Mátíyumbo áántarain-aii.
Máaka 2:13-17, Rúku 5:27-32

⁹ Suwaná Ísu tuwéna wéna awánómba moóráwigon-
awí'a Mátíyu taakisímó máún-daumpa'a mérowana
awánéna séna íyáfasine kesé'a tiyó súwana íyáfasine-
na wembá arááíwa'maena kúwasa ¹⁰ Ísu wení kísau-
waasiye Mátíyuni naaúmpa'a imésa tómbá wénowasa
sáwífa'nanka taakisímó máún-kwaasiye sáwí'o un-
kwáásiyé mindáúmpá'á imésa nowasa ¹¹ amáán-
kawaa-waasi awánéna Ísuni kísau-waasisafesa tísaí esa
sésa kentí óraako nóra sénawa taakisímó máén-umen-
kwaasiye sáwí'o on-kwáásisé'a tómbá wénaiyo
suwaná ¹² Ísu iséna séna tíyofaan-kwaasi kawé'-
úmaimo méraan-kwaasi ímba wétuwa'nai-ofo tí'o in-
kwáási wétuwa'nai-owe. ¹³ Mindásafe'a arupíse
úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á
tíwae sé'a ímba kunkáumpo sáwí'o úmaimo méraan-
kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a
kunkáumne. Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna
Maníkó séna
póimo tufú'maimo agaimáimo símémba kanaán-ifo
tirumbó wéuwatinkaamba óraa'-aamoi wéune
siyáimba mindásafe'a imáyáa é'a miyá wéumpo
minááigóní áwáuma isé'a miyán-oro Ísu siyáiyé.

Tómbó aawentamó on-áái.

Mááka 2:18-22, Rúku 5:33-39

¹⁴ Súwasa Yóni nombó maitínkáiwaini kísau-waasi Ísumpa'a tésa áisai esa sésa keséta áamáán-kawaa-waasiye moórá-mora-kanaa Maníkóntáféta imáyáa éta tómbá ímbo náúnda inai aantemba wésumpo eni kísau-waasi ímba miyá ombá tómbá úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoo suwaná ¹⁵ Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba tanómbo kautimínda miwísé'a mérainasa aamoí ésa mintómbá ím-ba a'áo sénááfo úwoi nánááwe. Ánaaemba minkwáásígómbá aí'mae kóiyasa minkánáa amááraasomba tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo sénááwe Ísu séna wemó ánaaemba tiyuwénamo iyíndasafena mináái siyáiyé.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna ááéraan-ampantamo afaa'ó wéraisasamo ombá aú-ampanta ímba kárámai wéfaruwowe. Miyámó íyanamo éna aú-ampantago sáwí'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímba íníye. ¹⁷ Aú-anda-aran-domba ááérea-sipisipi-asianafeumpimba ímba wéfatimaraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana mindómbá úwoifa'a fatíwiniye. Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asianafeumpimba wéfatimaraawana minándá-arán-dóné misípísípí-ási-anafeune kawé'a úmai wéraiye Ísu siyáiyé.

Inaamarúgóe aaregónté-taai.

Mááka 5:22-43, Rúku 8:41-56

¹⁸ Ísu mináái wésimatimuwana moóráwigo amáán-danka'o káráwiyowi téna Ísu óraakon-íye séna aísamaifimba kífaena séna kesiyáámúmba puwínena wéifo tiyé ane'á kota'ótorenana íyáfasinaino súwana ¹⁹ Ísu íyáfasinena wení kísau-waasiye miwá-íyáíse'a kumbá ²⁰ moórá-ininkomba áí'a ún-ininko sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai naaeyámba ankówana miníninkó Ísumba arááiwa'maena wéwena wení unáánkwátói áráíya'a kota'ótorena ²¹ imáyáa éna séna wení unáánkwátói áráíya'a kota'ótóráánanama sí'a ésinkainiye-imayaa éna kota'ótorowana ²² Ísu faé'mai awánéna séna kesímánaako áá'a ímba íno. Kentáfé sé érai'a súwa'nai índawin-íye sénda póna áí'a é'ánkáiye súwana minkánáa kawé'a úmai méraiye.

²³ Kawé'a úmai mérowana Ísu wéna amáán-danka'o káráwiyowini naambó wéronka'a wéna awánómba túwaandu úmimo méron-kwaasi uwiyemba wétu-fuwesa óraa'-ifí'a wétowana Ísu tuwánéna ²⁴ séna máápa'a kúmóro. Minárásígó ímba pukáifo úwoi aúmai wéraiye súwasa Ísun-awiyáái uwaná ²⁵ Ísu ti'mátu-wowasa máápa'a kúwákárúwowana minárásígó pukópa'a iyéna ayáánka'a ta'ótorowana minárásígó íyáfasinowana ²⁶ Ísumo ún-aai wété uráiyé.

Ísu túramba káfikóndarai kawé'ó uwátínkarain-aai.

²⁷ Mináái wété úwana minkákémbá Ísu aampa'á kúmba kae'nárai túramba káfikóndarai wembá arááiwa'maesarai wésarai óraaka sésarai Téfitini akún-ándáfákéwí ómpo arunkái uwásinkaaó suyaná ²⁸ maréna naaúmpa'a imérowasarai minkáé'nárai wesé'a iméroyana Ísu tísai ena séna kentáfékai sékai súramba kanaa'á kawé'á uwásinkainiyewa wéseyo Ísu súwasarai óraakoo kanaámpó miyá ínone suyaná ²⁹ kentáfékai miyásáfékai érai'e séyamba póna túramba kawé'á íno súwasarai ³⁰ túramba awánamai kawé'á uyaná Ísu óraaka simátimena séna kemó únda ímba simátímékaiyo súwasarai ³¹ ifátuwesarai wemó úmba mósimatim-besimatimba uyaná wété uráiyé.

Ísu amóikaratan-kwaasi kawé'ó uwánkarain-aai.

³² Minkáé'nárai kuyasá tuwímbai moóráwigomba áí'maesa Ísumpa'a tuwaná wenarumpimbá sáwí-amutamba mérontafena minkwáásígó ímba aai wésuwasa áí'maesa Ísumpa'a máánkówana ³³ Ísu maiyauwówana kóúwana minkwáásígó aai súwasa sáwífa'nanka awánéna táátafesa ésa sésa Ísareri-waasisa éta naaófá'á miyán-kísáú ímba awánaraundasa káfé'warata ímba wéawanaumne sumbánifo ³⁴ amáán-kawaa-waasi sésa sáwí-amutantonti kawáágó fasi'aémbá amísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye siyáawe.

Ísumo arumbó uwátínkarain-aai.

³⁵ Ísu naaó'-nao'a óraa'-naopa'e kári'-naopa'e wéne-na amáán-daumpimpa'a iména Maníkó wení waásimo kawáánin-aai ásé-aai simátíma'maena iyéna fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi asófatin-karaiye.

³⁶ Ísu miyá wéuwasa sáwífa'nanka'o tóso umbá tuwánéna séna sipisípiya'o ímbo káráwiyaawimo ímbo méraisasamo sipisípimo sáwí'o úmimo nóntemba miyá owasá ímba túwa'nai úmae wénowasa sáwí'a wéowe séna arumbá uwátinkena ³⁷ waásima Maníkómpá'á tíwae-imayaa éna wení kísau-waasisafena séna kísau'fa'a sáwífa-tomba áfu karáísasa mintómbá fakaráíyan-kwaasi sesimái-waasi méraamba pó'a ³⁸ kísaugoni afowámpá'á inai síyana kísau-waasi ti'-maráínasa mintómbá fakaránááwe Ísu siyáiyé.

Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-aai.

Mááka 3:13-19, 6:7-13, Rúku 6:12-16, 9:1-5

10 Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyu'mae'a nóro-fasi'aemba tiména fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi asófatin-kai-fasi'aemba tímakaiye.

² Fasi'aémbá tiména wení kísaura'a ti'maréna séna kesí aantá-waasin-owe súwai túwí'a moóráwigo Sáimoniye séna aú-awí'a Pítaawe simánkena moóráwigo Pítaan-áfáko Énduruni moóráwigo Sépétin-ááninko Yémísini moóráwigo Yémísini-áfáko Yónini moóráwigo

³ Fírípini moóráwigo Pátóromiyuni moóráwigo Tómaasini moóráwigo Mátíyu wemá taakisimó maúwaini moóráwigo Áráfíasin-ááninko Yémísini moóráwigo Tándiyasini ⁴ moóráwigo Sáímoni wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwaini moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaaemba Ísumba wení namuro-wáásimó aráátimakaiwai miyáumai-waasi Ísuni kísau-waasin-owe.

⁵ Ísu minkwáásí sísamaifakemba kae'á kumbaimá-waasi ti'maréna séna kosimátíma'mae nóro. Fí'onkaa-waasiti naaópa'e Sámériyaa-waasiti naaópa'e ímba wé'a ⁶ kentí waási Ísareri-waasiti naaópimpa'a nóro. Sipisípiya'o ímbo káráwiyaiwaimo ímbo méraisasamo sipisípimo sáwí'o úmaimo nóntemba Ísareri-waasi miyámó wéomba ⁷ kosimátíma'a sé'a Maníkó wení waásimo kawáánimba wéombaraiye kosimátíma'-mae'a nóro. ⁸ Tí'o in-kwáásí asófatinke'a púwón-kwaasi iyáfasintinke'a námombo karáin-kwaasi túma kawé'á uwátinke'a sáwí-amutamba tirumpimbá méraan-kwaasi maitiyúwáanasa kónááwe. Minkísáúgóní fasi'aémbá úwoi timúna'a ímba óntamba méyámbakaafó úwoi kawé'á uwátinkáaro. ⁹ Aampa'ó wiyamba ímba moórá-tantaa'a maimaé koró. Óntamba ímba unáámpimbá fáitumae'a wé'a ¹⁰ tón-únámbá ímba maimaé wé'a tísamai ánáamba ímba maimaé wé'a táumba ímba maimaé koró. Moórá-mora unáánkwátói timantentén-úmai kufé'mae'a koró. Túwa'nai iyawi káráwiyonaafó tuwímbai-tantaa'a ímba maíyamba úwoi koró.

¹¹ Maníkón-aaimo simátimiyantafe'a moórá-naopa'o wiyamba kembiwímó naambó timíndawimba saafá é'a mindáúmpá'-aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a fí'on-daopa'a koró. ¹² Moóranaumpa'o iyiyamba méraiyan-kwaasisafe'a sé'a kawé'á úmai méraaro síyasa ¹³ kembiwímó káráwiyianamo éna Maníkó kawé'á uwátinkainifo ímbo káráwiyianamo éna Maníkó kembiwí aantemba kawé'á uwátinkainiye. ¹⁴ Moórá-naopa'o wiyambo naambá ímbo tímésamo kentáái ímbo isáíyanamo éna Maníkó mindáópaken-kwaasi ímba aamoí uwátinkainifo aaraámbare'a aiyowái'a é'a tísamaifakem-baramo uwáéntenkaani'a oro. Mindáúmpará'i mindáópara'iyó tuwé'a koró. ¹⁵ Simátíménda ísáaro. Maníkó waási méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaa tinda naaófá'ó Sónódumu-naopa'e Kómóraa-naopa'e méraan-kwaasi sáwí'o uráantafena sáwí-meyamba timíníye. Kembiwímó tínaaembo uwátimiyán-kwaasi sáwí-meyamba timíníye. Minkwáásísóntí sáwí-meyanko Sónódumu-naopakewiye Kómóraa-naopakewiyeti sáwí-meyankomba iyáákainiye Ísu siyáíye.

Sáwí'o uwátinkaiyan-aai.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna simátíménda ísáaro. Sipisípimo wisanamó áwáfíyaase'o in-iyánkómó intenkáámbo on-kwáásífimbá ti'maránaumne. Kawé'-ímáyááwárá'-wáásíyáámbá úmai mé'a sáwí'o uwátinkaiyambo é'a ímba anondáá sáwí'a iyamba

aáno úmai méraaro. ¹⁷ Káráwiyoro. Óraa'-amaan-kisau-waasi kembiwí tí'maesa óraa'-waasifa'a mótinke-sa aafimbá maitinkésa ámáán-daumpa'a mótinke-sa túwiyonku'-nésa ¹⁸ kentáfé'o fasi'ámaimo méraantafesa ta'óto'mai tí'maesa kámáni-oraa'-waasifa'e kawáánon-kwaasifa'e mátinkesa aafimbá maitinkáíya'a miwí kesáái simátíma'a fí'onkaa-waasisonte kesáái simátimenaawe. ¹⁹ Aaimó simátínkénka'a nóran-aaiya sénaumno-imayaa ímba óraa'a é'a ímba kentí imáyáafinken-aai sénááfo kentifoní ámútanko

íyan-aai úwoi táaka tinkáína'a sénááwe.

²¹ Tuwímbai tífá'awaawi tí'mai fí'owiya'a tinkáiyasa tínkamiyasa puwónááwe. Tifoísáimo ésa tíráamarimba tí'mai fí'owiya'a tinkáiyasa tínkamiyasa puwónááwe. Iyámpóísombo ésa tinófoima tí'mai fí'owiya'a tínkamiyasa tínkamiyasa puwónááwe. ²² Kentáfé'o fasi'ámaimo méraantafesa tíyámba uwátinkesa miyámó wéomba ímbo ifátuwesamo kentáfésamo fasi'ámaimo méwi Maníkó kawepá'á métinkainiye.

²³ Moórá-naopa'o méwasamo sáwí'o uwátínkéwa'o é'a tiyuwé'a tuwaantanté'a fí'on-daopa'a koró. Simátíménda ísáaro. Ísareri-waasiti naaó'-nao'a simátíma'mae'a wényana minkísáú ímba tai'árain-dara'a kemá waási úranko aneka'á kumónaumne. ²⁴ Ifó'-wáásígó uwáítái'-iwáímbá ímba wéiyaakaiye. Kísau-waasigo wení óraa'-waasi ímba wéiyaakaiye. ²⁵ Ifó'-wáásígó uwáítái'-in-kwáásígómó índantemba íniye. Kísau-waasigo wení óraa'-waasigomo índantemba íniye. Miyáumai kemá óraako únasa símai sáwí'a uwásinkesa sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Piyéseपुरi iyémá wésewe. Miyá wésemba pósa kesí waási símai áfááraumai sáwí'a uwátinkanaawe Ísu siyáíye.

²⁶ Ísu simátimena séna mináái imáyáa é'a waási táároí ímba inkaisé'a méraaro. Aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á afora'á paápé ínasa awánánááwe. Kume-upá'á wérain-tantaa'a afora'á paápé ínasa awánánááwe. Mindásafe'a waási táároí ímba inkáísóro. ²⁷ Aúpá'ó simátíménda afora'á simátíméro. Kembiwímó simátíménda-aai sáwífa'-waasimo túwaandu íya'a simátíméro. ²⁸ Tínkamiya'o puwíyan-kwaasi táároí ímba inkáísóro. Miwí kentimambá ímba tínkambai tai'ánááfo Maníkón-áároí aantemba inkáísóro. Wemó éna ónkaifa'a túwara'e timankwárá'é tuwáínasa méranaawe. ²⁹ Maarán-áái imáyáan-oro. Kári'a téntempaaran-dumama kae'-númámá kári'-ontankakemba siyáánkai-toyaaraamba wémeyanofo Maníkó kíyaan-dumama káráwiyena ímbo kanaán-iyemo sínanamo éna ímba puwéna marapá'á kumínífo ³⁰ sáwífa'-numama Maníkón-aúranka'a ímba óraa-tantaa'an-ifo waási óraa-tantaa'a owaná póna káráwiyena seyaafá-tántáá'á wéawanena kentí'nótáuwara'a wé-toraumai wéawanaifo ímba táá'a íno Ísu siyáíye.

Ísun-awi'a aforatáámó senda-áái.

Rúku 12:8-9

³² Ísu mináái simátimena séna seyaafá'-wáásí túranka'a kentáfésa sésa kesí óraakon-iyé síyawisafe'a kesifo wíyómpakewin-aúranka'a sé'a kesí waásin-owe sénaumne. ³³ Énifo waási túranka'a kembá tínaaemba uwásiyawisafe'a kesifo wíyómpakewin-aúranka'a sínaaemba uwátinkanaumne Ísu siyáiyé.

³⁴ Ísu mináái simátimena séna kentáfé'a maarán-ímáyáá ímba oro. Waási seyaafá'á aáno úmai méraantafena marapá'á kunkáiyé. Ímbanifo marapá'ó kunkáunda maarán-iyé. Waási tuwínkaa'-ésa tuwímbai kesáái isáiyasa tuwímbai aaisambá sénááwe.

³⁵ Káfé'wara aáno'wara'a kesááisafesa maará ónááwe. Afowá moórá-imayaa ínana ááninko fí'on-imayaa íníye. Anówa moórá-imayaa ínana ayáámúnko fí'on-imayaa íníye. Anááfúkowe fí'o-fí'on-imayaa óyááye.

³⁶ Moóráwigo wenamáárawi wení namuro-wáásiyáám-bá úmai ónááwe. Kesááisafesa miyáumai miwítí ímáyaá tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyáiyé.

³⁷ Ísu mináái simátimena séna kesí waási-i'a ónae síyawi aifa'á tinófoiyé táánine tiyáámúne tirumbá tímésa ánaaemba kembá tirumbá símémba uwófí'an-owe. ³⁸ Kemó púwónnda-aaraa-taimo súwaata'mae'o kondantembá kesí waási-i'a íyawi umbai-tántáá'á timíyasa minúbái-tántáá'á ímba maimaésa kembó sirááiwaiyamba uwófí'a ónááwe. ³⁹ Tirááimo táinda-i'o ésa ímba kawé'á úmai méranaafo kentáfésa ímáyaá ésamo tirááimo táinda-tantaa'a tuwésa puwésa aú'á úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

⁴⁰ Ísu mináái simátimena séna ti'maráandawi kentáái isáiyawi kesááiwara'a isánááwe. Kesáái isáiyawi si'mákaiwain-aaiwara'a isánááwe. ⁴¹ Maníkón-aai simátimindawi tuwímbaifa'a wínasa sésa Maníkón-aai wésimatimindawi ónda pó'a enáái isánaumne síyawi wésimatimiwaimba Maníkó kawé'-mékám-bá aména wé-saiyawiwara'a miyám-béyámbá timíníye. Arupíse úmai méraiwai tuwímbaifa'a wínasa sésa arupíse úmai méraandawi ónda pó'a enáái isánaumne síyawi arupíse úmai méraiinda-waasigomba Maníkó kawé'-mékám-bá aména wé-saiyawiwara'a miyám-béyámbá timíníye. ⁴² Kesí waási awánésa sésa úwoisan-kwaasi ímbánifo Ísuni waási-i'a uráamba pó'a áwa'nai ónae sésa kári-tantaa'a nombá amíyana Maníkó kawé'-mékám-bá timíníye Ísu siyáiyé.

Yóni nombó maitínkáiwain-aai.

Rúku 7:18-35

11 Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi mináyáátáá'-áái simátimena mimbárafá'á tuwéna fí'o-fí'on-daopa'a wenáái kouwítái'-úmae wénena wenáái simátimakaiye.

² Simátimuwana Yóni ándá-naumpa'a méronka'a Maníkómó íyáfasinankaiwai Káráísiti ún-aai iséna wení kísau-waasi ti'marówasarai Ísumpa'a tésarai ³ áisai esarai sésa kumínonemo siyáawiya'o. Fí'owawa ónóm-po kumíndawinta amu'maránaumne suyaná ⁴ Ísu séna

tauwerékai isááyane awánááyane Yónimba kosimámekai sékai ⁵ túrambo kafíkáiwai túramba awánaawana táá'o káúnkaiwai táá'a isááwana tísamaimo pukáiwai kawé'-úmai tín-taawaná námombo kaiwái kawé'á uwátinkena pukáan-kwaasi íyáfasintinkena úwoi-waasi ásé-aai simátimena séna ⁶ kentáféna ímba kae'-ímáyáá íyawi tirunkó kawé'á wéiyé siyé Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááye.

⁷ Yónini kísau-waasiyai tauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-aai seyaafá'-wáásí simátimena séna Yóni máa-sai-marafa'a méraisa'a koawáné'a nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Fiyúndá toréna umó mó-ma'mema'o intenkáán-kwáásí Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Yóni ímba miyán-kwáásín-ifo fasi'aén-kwáásín-iyé. ⁸ Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Kawé'-únánkwátóí úmakain-kwaasi Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ímbanifo miyán-kwáásí kawé'-únánkwátóiwara'-waasi óraa'-waasiti naaúmpa'a méraawe. ⁹ Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Maníkón-aaimo siwái Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ewé Maníkón-aaimo siwáin-iyé. Érai'a simátimé sune. Wemá Maníkón-aaimo siyáawai íyáákaraiye. ¹⁰ Maníkón-aai aúfáifimba Yónin-aai símai agaimaréna séna

Maníkó séna isaaó. Moóráwigomba ai'maráanana kesáái maimaéna ení aifa'á

wéna ení aambá wiyíníye siyáiyé gaimaréna siyáimba Yónintafena siyáiyé. ¹¹ Simátiménda isáaro. Yóni nombó maitínkáiwaini kísaugo seyaafá'-wáásítí kísaugomba íyáákaisana Maníkó kawé'á uwánkaraifo Maníkó wení waásiya'o kawáánin-kwaasi óraa'-waasiye úwoi-waasiye óraa-kawé'a uwátinkainíye. ¹² Yóni nombó maitínkáiwai Maníkón-aai simátimindasafena ómbakainkemba káfé'wara'a tuwímbai Maníkó kawááinpa'a íyófo sésa aambá faiyónae sésa óraa-kisau máéwasa tuwímbai aamoí ésa Maníkó kenká'á kawááninkwae wésewe. ¹³ Naaófá'á Maníkón-aai simátimakowiye Mósesewe Maníkó wení waásimo kawááninda paápé íníye-aai suwaná ánaaemba Yóni paápé uráiyé. ¹⁴ Naaófá'á Íráiyaa maé'éiwai aneka'á paápé íníye-aai suwa'á minááímó siyáan-aaisafe'a érai'e sewa'á kemá sé'a Íráiyaantafesamo siyáamba Yónintafesa siyáawe wésunda minááísáfé'a érai'e seró. ¹⁵ Ísáán-kwaasi ísámai kawé'an-oro Ísu siyáiyé.

¹⁶ Ísu mináái simátimena moórá-aaiwara'a simátimena séna káfé'o méraan-kwaasi nóran-kwaasiyaanewa sénaumno. Miyán-kwáásiyáámbán-owe. Iyámpóisomba naaópa'a marupímbá mésa ááféma wétesa moórá-aempa'o méraan-iyampoi táántesa sésa tiyé'a imá seró. ¹⁷ Moórá-isa súna'a ímba táásái uráawe. Tirumbó in-ísá súna'a ímba ifi'á taráawe siyáawe. Énifo miniyámpóímó uráantemba maaméran-kwaasi miyá wéowe. ¹⁸ Yóni nombó maitínkáiwai ména ándá-aran-domba ímba wénena Maníkóntáféna ímáyaá éna tónkwará'á ímba wénaisasa wentáfésa sésa sáwí-amutamba arumpimbó méraiwain-iyé wésewe. ¹⁹ Kemá waási úranko mé'a ándá-aran-donkwara tónkwará'á náúnasa kentáfésa sésa ándá-aran-done tónté'o naiwái póna taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-

kwáásítí waásin-iyé wésewe. Énifo Maníkó simátí-makaintembo owí sésa Maníkó kawé'-ímáyááwáráwín-iyé wésewe Ísu siyáiyé.

Ímbo aaimó ísaraan-aai.

Rúku 10:13-15

²⁰ Moórá-mora-kanaa Ísu naaó'-nao'a kawé-kísáú ímbo awánaraan-kisau wémauwasa awánésa sáwí-awau-ma ímbo tuwésa Maníkómpá'ó ímbo tuntáféna Ísu óraaka séna ²¹ kembiwí Kórásí-naopaken-kwaasiye Pétésáíta-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba kentópa'a tíniye. Naaófá'ó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Maníkón-aaimo ímbo ísaraawifimbo kawé-kísáú ímbo awánaraan-kisaumo maéwándamo awánarekaa miwítí sáwí-awauma tukáawisino. Sáwí-awaumo tuwésamo úwoi-unankwa-toimo úmaesamo kanamó a'makáankakaa Maníkó tuwánaraisino. ²² Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáá wée'a Maníkó waási méraawini áwúsafena tísaí índa-kanaamo tínda Maníkó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba óraa'a timíniye-imagaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewiti sáwí-meyankomba iyáákamai-sawí-meyamba timíniye. ²³ Kápaneamu-naopaken-kwaasisono. Kentúwí'a mósá maré'a sé'a wiyómpa'a iyónaumne sembánifo púwón-aempa'a kónááwe. Naaófá'á Sónódómu-naopaken-kwaasifimbo kawé-kísáú ímbo awánaraan-kisaumo maéwándamo awánarekaa miwítí sáwí-awauma túwówana póna Maníkó mindáó'a ímbo taí'ásu-wowana káfé'a úwoi wéraisino. ²⁴ Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáán-oro. Maníkó waási méraawini áwúsafena tísaí índa-kanaamo tínda Maníkó Sónódómu-naopaken-kwaasi sáwí-meyamba óraa'a timíniye-imagaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko Sónódómu-naopakewiti sáwí-meyankomba iyáákamai-sawí-meyamba timíniye Ísu siyáiyé.

Kempá'á terómó siyáin-aai.

Rúku 10:21-22

²⁵ Minkánáá Ísu Maníkóntáféna séna kesifóo wiyómpa'wara marará'wárá'ó káráwiyaaundawí óne. Seyaafá-tántáá'á ísáúmne sen-kwáásí ímbo simátíme úwoi-waasi simátíme ²⁶ miyámó íyantafena ánkáísa'a pó'a enáwí'a mósá maráúmne Ísu Maníkóntáféna siyáiyé.

²⁷ Ísu mináái simáména séna kesifo seyaafá-tántááká'á káráwiyuwo séna símakaiye. Seyaafá'nánká kesí áwáuma ímbo suwánaraafo kemá kesifoní áwáugo únana póna kesí áwáuma suwánariye. Seyaafá'nánká kesifoní áwáuma ímbo awánaraafo kesifoní pó'a keyáá wení áwáuma awánaraumne. Kesifoní áwáuma simátiménae únda-waasi kanaa'á kesifoní áwáuma wéawanaawe.

²⁸ Kentí kísau umbai-kísáú wémaewana kentópa'a umbai-tántáá'á wéráiwai kesópa'a tíya'a kentí ímáyaá aúí'a uwátínkáana'a faru úmai méranaawe. ²⁹ Kemá kesúma ímbo maimaé iyé'a farumó uwátínkaundawí únana pó'a kesí aambá kawé'-úmai awáné'a kesáái

taawiyafíya'a kentí ímáyaá aúí'a uwátínkáana'a faru úmai méranaawe. ³⁰ Kesááimo taawiyafíyamba ímbo umbai táinana tíménda-kisau kawé-kísáún-iyé Ísu siyáiyé.

Ísu sambaatisáfénamo siyáin-aai.

Máaka 2:23-28, Rúku 6:1-5

12 Minkánááfímbá Yúndaa-waasimo saagaan-kánáará'á Ísuwe wení kísau-waasiye kisaufa'a wíti-ton-kisaufa'a wéguwana wení kísau-waasi táái tówasa wíti-aramba kútúmai ásimá pítuwesa nowasá ² ámáán-kawaa-waasi tuwánésa Ísuntafesa séna tuwánao. Saagaan-kánáá aambá fái'makaawasa miyá wéowe suwaná ³ Ísu séna naaófá'ó Téfitimo uráimba aúfáifimbo agaimakáin-aaigoni áwáú ímbo ísaraawe. Téfitiye wení waásiye táái tówana ⁴ Téfiti Maníkóní ámáán-daumpa'a iyéna Maníkón-aúranka'o makóntomba imaiyéna wénéna wení waási timúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo ámáán-kisau-waasi aantembo né'ómbaniye. Téfiti mintómbá imaiyéna timúwasa nonká'á Maníkó ímbo aaisambá siyáimbanifo kesí waási miyá owa'á aaisambá ímbo seráámbá wésewe. ⁵ Naaófá'á Mósese simátí-makain-aai aúfáifinkemba awánaraawe. Maníkóntáfésamo ísáimaimo póimo tufú'maimo agáén-kwaasi óraa'-amaan-daumpa'a kísau wémaesa saagaan-kánááwárá'á kísau máéwasa miyámó ontáfésa ímbo aai simátinkesa séna sáwí'a wéowe ímbo wésewe. ⁶ Simátíme'a sune. Kempímbá wémaunda-kisaugo óraa'-amaan-daumpa'o wémaen-kisaugomba iyáákaraifo saagaan-kánáá ámáán-kisau-waasi kísau máéntafe'o ímbo sáwí'a owémó senkákémbá kesí kísau-waasisafe'a sáwí'a wéowe ímbo seró. ⁷ Maníkón-aai aúfáifimbo agaimaréna séna Maníkó séna póimo tufú'maimo agaimáimo símémba kanaán-ifo tirumbó wéuwatínkaamba óraa'-aamoi wéune siyáimba minááigóní áwáumo isé'o arááíwaekaa ímbo sáwí'o uráan-kwaasi aaifimbá ímbo maitínkááwaisino. ⁸ Wiyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáará'ó káráwiyaaundawí úmpo saagaan-kánáará'ó waásimo kísau máémbo kendén-iyé Ísu siyáiyé.

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aai.

Máaka 3:1-6, Rúku 6:6-11

⁹ Ísu mifá'á tuwéna ámáán-daumpa'o iyúwana ¹⁰ moóráwigo ayáámbo kemporarón-kwaasi mérowasa aaifimbá maenkánae séna Ísumba áisai esa séna saagaan-kánáá kísau aambá fái'makaan-kanaa póna áí'o ín-kwáásí asófankai-kisau maínda ámáámbo taraisíní ina taraisíníyo suwaná ¹¹ Ísu tísaí ena séna kem-pínkémbá kentí sipisípi-poraa'o saagaan-kánáará'ó maipímbó kúwáfekaina'o é'a ááema mósá farántuwanao. Ewé é'a miyá iyamba ¹² waásigo sipisípi-poigomba iyáákaraimba póna saagaan-kánáá áí'o índa-waasi asófankaiyamba kawé'á éna ámáámbo ímbo taraisíníye simátiména ¹³ ayáámbo kemporarón-kwaasigontaféna séna enayáámbo fárútuwaaosúwana ayáámbo fárútuwowana kawé'á uwánkowana

fí'on-ayaankaamba úwasa ¹⁴ áamáán-kawaa-waasi áamáán-daumpakemba kumésa Ísumba tufuwíyanamo puwínda-aai siyáawe.

Ísu Maníkóní kísau-waasigon-aai.

¹⁵ Tufuwíyanamo puwínda-aaimo sumbá Ísu iséna mimbáráfá'á tuwówasa sáwífa'nanka wembá arááiwáúwana tí'o ún-kwaasi seyaafá'á asófatinkena ¹⁶ óraaka séna kemó uwátinkaunda-aai ímba simátíméro siyáiyé. ¹⁷ Miyámó úmba naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya siyónka'a póna Ísu miyá uráiyé. Áísáya agaimaréna séna Maníkó séna

¹⁸ wembá íyáfasinankaraunana kesí kísau-waasi isa'á wen-ímáyáá wée'a aamoí wéuwanke'a aai senaná kesí ámútanko wesé'a mérainana fí'o-fi'on-kwaasi seyaafá'nánká kesí arupíse-aai simátimena ¹⁹ ímba aaisambá tiyéna ímba óraaka séna naaópa'a wénena ímba óraaka séna ²⁰ Maníkómpá'ó ímbo fasi'ámáimo méraan-kwaasi ímba tiyuwéna kawé'á uwátinkainiye. Miyá úmae iyéna kísau maimaé iyéna ímba ifá-tuwainana kesí arupíse-aai go íyáákéna wérainasa ²¹ fí'onkaa-waasi wenáwí'a isésa sésa érai'a súwa'nai índawin-iyé sénááwe Maníkó siyáiyé siyónka'a póna Ísu miyá uráiyé.

Ísunte Píyésepurinte-taai.

Máaka 3:20-30, Rúku 11:14-23, 12:10, Rúku 6:43-45

²² Moóráwigomba wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana póna minkwáásígó ímba aai wésuwana aúramba kafikówasa áí'maesa Ísumpa'a máánkówana Ísu maisuwéna minkwáásígómbá kawé'á uwánkowana wemá aai súwana aúramba awánówasa ²³ sáwífa'nanka táatáfesa ésa sésa miwá Téfitin-andafakemba paapé ínáyemo siyáawiyá'í fí'owawa'iyó suwasá ²⁴ áamáán-kawaa-waasi mináái isésa karo'á sésa ímbanifo sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye siyáawe.

²⁵ Suwaná Ísu miwímó un-ímáyáá iséna simátimena séna moórá-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'-urésa mésa ímba fasi'ámai méranaawe. Moórá-naopara'í moórá-akuna'í aaimó tuwintáán-akumba pósa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. ²⁶ Waántáwankoni waásimo tiyésamo tuwínkaa'o ésamo ésa ímba fasi'ámai méranaawe. Kentáfé'o sembá Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiyemo sembá ²⁷ éniyo Píyésepurini fasi'aénká'ó sáwí-amutambo wémaitiyuwaundarakaa kentí waásiwara'a Píyésepurini fasi'aénká'á sáwí-amutamba maitiyúwáísino. Miyán-ááímó síyasamo ésa kentí waási karo'á sewé sénááwe. ²⁸ Éniyo kemá Maníkóní ámútankoni fasi'aénká'á sáwí-amutambo maitiyuwáúndasafena Maníkóní fasi'aémbá kempímbá paapé isa'á wéawanaawe.

²⁹ Moórá-aai imáyáan-oro. Moóráwigo moóránankoni afowámó fasi'aéwímó mérainanamo éna mindáumpákén-úmémbo maíndasafenamo éna ímba

úwoi íyáferainifo miwá mindánkóní afowámbá ándá kárá'umankenamo éna kanaa'á íyáfekena wení moparáwímbá umémbo máíniye.

³⁰ Kembá ímba súwa'nai esa kesí namuro-waásiyáámbán-owe. Ímba súwa'nai esa waási túwaan-du úmai símémba moórá-mora uwáguraawe.

³¹ Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Waási sáwí-kísau wémaesa símai sáwí'o uwátínkáámba mindá Maníkó maitiyuwáínifo Maníkóní ámútankontáfesa símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwáíníye. ³² Kembá waási úrankomba símai sáwí'o uwásinkaiyamba mindá Maníkó maitiyuwáínifo Ufaen-ámútánkóntáfesa símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwéna káfé'wara ánaaenkwará'a ímba maitiyuwáíníye.

³³ Kawe-táigó kawé'-árámbá íyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba wéiyáifo taaéramba awánésa kawé-táigón-aramban-iyé. Sáwí-taigon-aramban-iyé wéséwe. ³⁴ Iyánkó póigon-araa'an-owe. Sáwí'-aantembo

on-kwáásí mé'a pó'a ímba kanaa'á kawé'-áái wéséwe. Tirumpimbá wérain-imayaasamba wéséwe.

³⁵ Kawé'-wáásí kawé'-ímáyááfinkémbá kawé-kísáú máéwasa sáwí-waasi sáwí-imayaafinkemba sáwí-kísau wémaefo sáwí-waasi é'a sáwí-aai wéséwe.

³⁶ Simátíménda ísáaro. Maníkó waásimo méraawini áwúsafena tísai índá-kanaa tinda úwoi-aaimo fí'o-fi'on-aaimo siyáantafena tísai íníye. ³⁷ Kawé'-ááímó siyáan-kwaasisafenamo éna arupíse-waasin-owe Maníkó séna sáwí-aaimo siyáan-kwaasisafenamo éna sáwí-waasin-owe síníye Ísu siyáiyé.

Ímbo awánáúnda-kísau mauwómó siyáan-aai.

Máaka 8:12, Rúku 11:29-32

³⁸ Súwasa tuwímái áamáán-kawaa-waasiye áamáamba sun-kwáásíyé Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa óraakoo éraira Maníkómpákéná kunkáanaí ímbo awánáúnda-kísau máínata awánaano suwaná ³⁹ Ísu séna káfé'o méraan-kwaasi sáwí-waasi é'a Maníkóntáfé'a ímba imáyáa é'a kentáfé'a wésé'a Maníkómó ai'mákainamo e ímba awánáúnda-kísau máínata awánaano sembá naaófá'á Maníkó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínifo mináái imáyáan-oro.

⁴⁰ Naaófá'ó óraa'-mofaako Yónaambo nawíkowanamo kaumbo-kánáámó arumpimbó méraintemba kemá waási úranko kaumbo-kánáá maipímbá ménaumne.

⁴¹ Yónaa kaumbo-kánáá óraa'-mofaako arumpimbá mérowana mín-kwituwówana minkákémbá Nínéfa-naopa'a Maníkón-aai kosimátimuwasa isésa sáwí-awauma tuwésa Maníkón-aai ísaraawe. Káfé'a Yónaambo íyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímba wéisaamba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwúsafenamo tísai índá-kanaamo tinda Nínéfa-naopaken-kwaasi kembíwí aafimbá maitinkésa sésa Yónaan-aai iséta sáwí-awauma tukáundasaanifo Yónaamba íyáákaraiwai kentí naaópa'a mérowa'a wenáái ímba isé'a sáwí-awauma ímba tukáawe Nínéfa-naopaken-kwaasi sénááwe. ⁴² Naaófá'á kentíwá'nára'a

káráwiyowin-awi'a Soromoní kawé'-ímáyááfínkémbá aai wésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Soromonin-áái kóisánae séna wémena kuráiyé. Káfé'a kemá Soromonimbá íyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímba ísáámba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaamo tinda minínínkó kembiwí aafimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Soromonin-áái taísaraumpo Soromonimbó íyáákaraiwai kempá'á mérowa'a wenáái ísómbe ímba ísámai kawé'á uráawe síníyē Ísu siyáiyē.

Sáwí-amutanko kouwékáin-aai.

Rúku 11:24-26

⁴³ Ísu mináái simátimena séna waási arumpinkémbá sáwí-amutanko auwéna máásai-marafa'a nombá ímbo wéraipa'a kowénena séna nááfara ménaumno séna saafá uwáána ⁴⁴ séna tauweré'a kesí naambá waásigon-arumpimba pó'a koménaumne simásuwena téna taawánaimba mindánkómbá kankambá wiyú'mai kawé'á uwásukaisana taawánéna ⁴⁵ tauweréna afakaeté-sawi-amutamba miwítí sáwí-kisau óraa'a uráawi tí'maena minkwáásígón-arumpimba taméraawana moórá-sawi-amutanko arumpimbá méraisana minkwáásígó sáwí'a úmai méraisana ánaaemba sáwífa-sawi-amutamba méraawana wemá óraa-sawi'a úmai méraiye. Miyáumai káfé'o méraankwaasi sáwí-kisau wémaesa óraa-sawi'a úmaesa iyónáawe Ísu siyáiyē.

Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.

Mááka 3:31-35, Rúku 8:19-21

⁴⁶ Ísu wésimatimuwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye tésa aaimó simámiantafesa máápa'a tamérowana ⁴⁷ moóráwigo Ísuntafena séna enanówe enáfárawaisaiye aai simáménaesa máápa'a taméraawe súwana ⁴⁸ Ísu séna kesinó nááwa'iyo. Kesífárawaisai nááwiya'o séna ⁴⁹ ayáántamba wení kísau-waasi aráátimena séna kesinó kesífárawaawi méraawe. ⁵⁰ Kesifo wíyómpakewi siyáintemba wéowi kesinówe kesúnafaraawinen-owe Ísu siyáiyē.

Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-aai.

Mááka 4:1-20, Rúku 8:4-15

13 Minkánáá Ísu naaúmpa'a tuwéna Káírí-nonkwaaunkoni áwáífa'a koména aaimó simátimindasafena kúwasa ² sáwífa'nanka tóso ésa ewaa'á tamérontafena nompín-táómpimba íyátena imérowasa minkwáásísómbá nonkwaaúnkóní áwáífa'a mérowana fí'o-fi'on-aai waé'mai simátímakaiye. ³ Moórá-aai simátimena séna moóráwigo ánáuntumba maimaéna kisaufa'a wéwena ⁴ mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa'á kuwéraisana numagó fái'nasukaiye. ⁵ Tuwímbai-anauntumba óntankwara'-marafimba kuwéna paáká'-márafimbá póna minúwóiyáán-úmai óraa'a isaná ⁶ aa'á kaisaná amímá yáátááka'a ímba kunkéna aáénkaguraiye. ⁷ Tuwímbai-anauntumba karaampa'á kuwéna kárúraisana karaan-

tantáákó fandundupásukaiye. ⁸ Tuwímbai-anauntumba kawé'-márafimbá kuwéna karuwéna óraa'a éna arambá imái sáwífa'-aramba iyéna tuwímbai íyáákarain-aramba íyáísana tuwímbai imaimái-aramba iyáiyē. ⁹ Ísáán-kwaasi ísámai kawé'an-oro Ísu siyáiyē.

¹⁰ Ísu súwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa taásai esa séna wésimatimenda nóra séwa waé'mai-aai wésimatimeno suwaná ¹¹ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aigoni áwáumo simátimunda Maníkó kembiwí imáyáa tímísa'a wéisaafó miwí imáyáa ímba tímákaisasa wéisaantafe'a waé'mai-aai wésimatimune. ¹² Maníkón-aaimo ísámaimo kawé'ó iyawi Maníkó túwa'nai ínsa moórá-aaiwara'a ísésa miyámó wéiyanamó éna Maníkó túwa'nai ínsa seyaafá'-ááiwárá'á isánáawe. Maníkón-aaimo ímbo ísámaimo kawé'ó ésa karo'á sésa kawé'-úmai wéisaumne siyawi tirumpinkémbá mináái maimáinana ímba wérainiye. ¹³ Ísáámbanifo ímba ísámai kawé'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawé'á wéowe. Miyámó on-táfé'a simátimunda waé'mai-aai wésimatimune.

¹⁴ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya siyáimba miwí miyá wéowe. Áísáya séna ísáámbanifo ímba ísámai kawé'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawé'á wéowe. ¹⁵ Miwítí imáyáago umbái wétaisana tááko aaimó isáísáféna awesarái isaná túranko awánaisafena awesarái ifo ímbo miyámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo kesááimo isésamo

miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kempá'ó tenkaka sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawé'á uwátinkausino Maníkó siyáiyē Áísáya agaimaréna siyáimba Ísu siyáiyē.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna simátiména sune. Kembiwí kawé'-úmaimo awánaamba Maníkó kawé'á wéuwatinkaiye. Kawé'ó úmaimo ísáámbe Maníkó kawé'á wéuwatinkaiye. ¹⁷ Simátíménda ísáaro. Naaófá'á Maníkón-aai simátímakowiye arupíse úmai mérowiye sáwífa'-waasi kembiwímó wéunda-kisau awánaanten-úmai awánánae sésa umbá ímba awánaraawe. Miwí kembiwímó wéisaanten-úmai isánae sésa umbá ímba ísaraawe Ísu siyáiyē.

¹⁸ Ísu wení kísau-waasisafena simátimena séna moóráwigo ánáuntumba tu'makáin-aigoni áwáuma súnnda ísáaro. ¹⁹ Maníkó wení waásimo kawáánin-aai ísésa ímba ísámai kawé'á owaná waántáwanko téna tirumpinkémbá tamaimái úwoifa'a wétiyuwaiye. Minkwáásí aampa'ó kuwérain-anauntunkaamba wéowe. ²⁰ Ánáuntumbo óntankwara'-marafimbo kúmimba maarán-áwáún-iye. Maníkón-aai ísésa aamoí ombánifo ²¹ ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawé'á owasá Maníkón-aaisafesa umbái tátínkáintafesa Maníkón-aai ifátukaawe. ²² Ánáuntumbo karaampimbó kúmimba maarán-áwáún-iye. Maníkón-aai ísáámbanifo marapá'-úmbái-tántáátáfésa imáyáa úmae nésa ónta-imayaa úmae wénesa miyán-ímáyáágó Maníkón-aai faráatasuwaisasa ímba Maníkóní kísau wémaewe. ²³ Ánáuntumbo kawé'-márafimbó kúmimba maarán-áwáún-iye. Maníkón-aai ísésa tirumpimbá

ta'óto'mai kawé'á ésa fasi'ámai mésa Maníkóní kísau maésa wétuwa'nai-owasa tuwímbai íyáákamai-kísau maésa wétuwa'nai-owe Ísu siyáiyé.

Sáwí-anauntumbo u'makáin-aai.

²⁴ Ísu mináái simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-ááin-iyé. Moóráwigo wení kísau-ufa'a kawé'-ánáúntúmbá áwí'a wíti u'makáisana ²⁵ moórá-no'waamba ánaoraawara'a

tún-kwaiguráawana namuro-wáásígó téna arambó ímbo íyái-witiyaan-anauntumba sáwí-anauntumba afufumpimpá'á tu'makáisana ²⁶ wíti óraa'a éna arambá íyáísana wítiyaan-damaiwara'a óraa'a isasá ²⁷ kísau-waasi awánésa kísaugoni afowámpá'á tésa sésa kawé'-ánáúntúmbá tu'makáandafimba wítiyaan-damai nááfakena mimpímbá wéraiyo sewaná ²⁸ séna namuro-wáásígó mátu'makaiye sisasá áisai esa sésa káusuwanaumne sewaná ²⁹ séna ímbanifo wíti káusuwaafainifo ifátúwéwana ³⁰ wérainana ánaaemba wíti aumbákáína'a tómbó fakaráiyawisafe'a senasá mis-áwí-wítíyáán-dámái káúmai asááúmai iyamá wé-gaindafa'a tuwésa wíti úramba fáká'mai kesí tón-dáúmpá'á maránááwe Ísu siyáiyé.

Taaérankon-aai.

Mááka 4:30-34, Rúku 13:18-21

³¹ Ísu maarán-ááiwará'á simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-iyé. Moórá káritaerankon-awi'a másítáti mintáígón-aramba ímbo ane'ó awánaraan-taeramba kísau'fa'a u'makáawana óraa'a éna amaimá mófarena wété uráísana numagó mimpímpá'á ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáiyé.

³³ Ísu maarán-ááiwará'á simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-ááin-iyé. Moórá-ininko péréti-tomba agaénae séna kanaráán-tántáákón-áwí'a páráwaa'a maéna intoráínda-tantaa'a kári-tantaa'a káumaraisana wéna intoréna óraa'a wéiyé

Ísu siyáiyé.

³⁴ Ísu waásisomba aái simátimena sénamo úmba ímbo afora'á siyáifo waé'mai-aai aantemba simátí-makaiye. ³⁵ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyónka'a póna Ísu miyá uráiyé.

Wemá agaimaréna séna simátíménda waé'mai-aai simátimenaumne. Maníkó maramá úmaronka'a aúpá'ó wéron-kísaugon-aai ímbo ísaraan-aai

simátimenaumne siyáiyé

agaimaréna siyáimba Ísuntafena siyáiyé.

Sáwí-anauntumbo u'makáin-aagioni áwáu-aai.

³⁶ Ísu mináái simátimena tiyuwéna naaúmpa'a iyúwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa sésa namuro-wáásígómó moóráwígoni kísau'fa'o sáwí-anauntumbo tu'maráiwaini áwáuma simásimiyó suwaná ³⁷ Ísu séna kawé'-ánáúntúmbó tu'makáiwaini áwáuma kemá waási úranko úne. ³⁸ Kísaugoni áwáuma maramán-iyé.

Kawé'-ánáúntúnkóní áwáuma Maníkó wení waásimo kawáánin-kwaasin-owe. Sáwí-anauntunkoni áwáuma waántáwankoni waásin-owe. ³⁹ Namuro-wáásígó sáwí-anauntumba tu'makáiwaini áwáuma waántáwankon-iyé. Tómbó fakaráíyan-kanaagoni áwáuma maramó tai'áínda-kanaan-iyé. Tómbó fakaráiyawaini áwáuma Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewin-owe. ⁴⁰ Námáímo to'máímo iyafímbó agaisuwaíyantemba ánaaen-kanaamo tinda miyá ónááwe. ⁴¹ Waási úranko kumpaapé uráundawi kesí kísau-waasi wíyómpakemba ti'maráanasa kesí waásifinkemba sáwí-waasiye fí'owimo sáwí-imayaamo timíyasamo sáwí-ambo wéaraiwaiyiye kuntí'mai ⁴² iyamó wégaipa'a tiyuwaíyasa mésa ifi'á tésa túwááyaamba umpu-fuwésa méraiyyasa ⁴³ arupísemo úmaimo méraawi Maníkó kentifo kawáánipa'a mésa aa'ó wégaintemba miyá ónááwe. Ísáán-kwaasi ísámai kawé'an-oro Ísu siyáiyé.

Maníkó waásimo kawáánin-aai.

⁴⁴ Ísu maarán-ááiwará'á simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-ááin-iyé. Fí'onka'-ma'mai-ontamba marafímbá utámarena pukáisana moóráwigo téna taawánéna aamoí éna káátamarena mimbáramá méyámbá índasafena wení óntama maimái tímatuwena óntamba maiyéna mimbáramá koméyanéna mifí'ónká'má'mái-óntámbá kofasímbai maiyáiyé.

⁴⁵ Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-ááin-iyé. Moóráwigo akaaroróma méyáambaríndasafena naaó'-nao'a wénena ⁴⁶ awánáínda moóráwigo fí'onka'-ma'mai-akaaroroma makáinana awánéna wení óntama maiyéna wétimena óntamba maiyéna mifí'ónká'má'mái-ákáárórómá koméyanúmai wémaiye.

⁴⁷ Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-ááin-iyé. Mare'mare'-únánkáámbá moóráwigo nompímbá túwáísana fí'o-fi'om-bofaa'a ⁴⁸ minúnámpímbá ówitawisana fasináíndasafena úmai wéawanaisasa tuwímbai áwa'nai úmai fasímbai áámááífa'a makésa kawé'-mófáá'á unáámpímbá fáitesa sáwí-mofaa'a ifá'á wétuwaawe. ⁴⁹ Ánaaen-kanaamo tinda miyá íníye. Wíyómpaken-kísau-waasi kawé'-wáásifinkémbá sáwí-waasisomba tí'mai ⁵⁰ iyamó wégaindafa'a tuwáiyasa ifi'á tésa tí'o índasafesa túwááyaamba umpu-fuwónááwe simásuwena ⁵¹ wení kísau-waasisafena tí-sai éna séna simátimunda-aagioni áwáuma éra isááo súwasa ewé suwaná ⁵² Ísu simátimena séna isáámba simátimunda-aai simátíméro. Moóráwigo naankón-afowá wení naaúmpa'a ááeraan-tantaa'e aú-tantaa'e wéraisana tuwímbai wení waási wétimiye. Miwání afowámó wétimintemba miyáumai ááeraan-amaampinkene Maníkó wení waásimo kawáánin-aafinkene simátíméro Ísu siyáiyé.

Násaretifakewi Ísumba tínaaembo uwánkaraan-aii.

Mááka 6:1-6, Rúku 4:16-30

⁵³ Ísu mináái simátimena mimbárafá'á tuwéna ⁵⁴ we-namáápa'a kúmba miwítí áamáan-daumpa'a iyéna aái simátimuwasa táátafesa ésa sésa nááfakena kawé'-ímáyáá maiyénaawa kawé'-áái wésimasimenasaawa nááwawa fasi'aémbá ámísanawa kawé'-kísáú ímbo awánáúnda-kisau wémaiyo. ⁵⁵ Kesáámó awánáúnda wení kísau taaisambó tuwímbai-tantaa'o wéiwain-aaninkon-iyé. Máriyaan-áánimba éna Yémisiye Yósepiye Sáímoniye Yúndasi-iyai tuwaaón-iyé. ⁵⁶ Wenáúnafa'a maanká'á méraawe. ⁵⁷ Maankákéwí éna úwoi-waasin-ifo nááfakena mináái isénawa mifási'áémbá maiyénaawa wésiyo sésa kaorésa tí-naaemba uwámúwana Ísu simátimena séna Maníkón-aii simátímiwai fí'o-fi'on-daopa'a wénisasa wenáwí'a mósá wémaraafo wení naaópa'o komérimba we-namááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasin-iyé sésa wenáwí'a ímba mósá makáawe Ísu siyáiyé. ⁵⁸ Kesáámó úndanten-kwaasi éna ímba súwa'nai íniiye suntáféna ímbo awánon-kisau moórá-mora-kisau aantemba maiyáiyé.

Yóni nombó maitínkaraiwai pukáin-aii.

Mááka 6:14-29, Rúku 3:19-20, Rúku 9:7-9

14 Minkánáá Ísuni kisaugon-aii símae iyúwana Káriri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti mináái iséna ² wení kísau-waasisafena séna minkwáásígó Yóni nombó maitínkaraiwai-iyé. Pukáimpinkemba iyá-fasinkena póna fasi'aémbá wempímbá wéraisana miyán-kísáú wémaiye siyáiyé. ³ Ááéma Éroti wenáfákon-awaaininkon-awi'a Érótiyasimba maiyówana Yóni séna enáfákon-awaainimba aambá fáí'makaawa maiyáane símasima'a wéuwana Éroti tí-marówasa Yónimba koái'maesa ándáfa'a máánkarowana ⁵ Éroti Yónimba tufuwónae súmba waási táároi inkaiséna ímba tufukáiyé. Waási Yón-intafesa sésa Maníkón-aii simátímiwain-iyé suwaná Éroti séna Yónimba tufuwónasa aaisambá siyónááwe séna ímba tufuwéna mérowana ⁶ wembó ma'ánkaron-kanaamo túwana óraa-tanomba kaumái sáwífa'-waasi tímúwasa nowaná Érótiyasín-ayaamunko téna túranka'a araimá marówana Éroti aamoí uwánkena ⁷ minárásígóntáféna séna nóin-tantaatafenawa wéankaiya simásímína'a áméno. Érai'a sumpo sísai in-a'á áméno súwana ⁸ anówamba koáisai ena súwana anówama aái súwana Érotimpa'a téna séna Yóni nombó maitínkáiwai anuwarambá kambísámai a'nómbá táúfapimba ma'mái simiyó súwana ⁹ iséna arumbá wéumbanifo aifa'á fasi'aén-áái siyáin-aii imáyáa éna tómbó naan-kwáásiwárá'á isaraantafenawe séna ímba a'áo sénae séna ¹⁰ moóráwigomba ai'marówana ándáfakemba Yónimba anuwarambá kambísámai a'nómbá ¹¹ táúfapimba maimaéna minárásígómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa ¹² Yónini kísau-waasi iséna anómba komaimái utánkesa Ísumpa'a tésa tasimámakaawe.

Ánaaemba Éroti Ísuni kisaugon-aii iséna séna minkwáásígó Yóni nombó maitínkaraiwai éna pukáimpinkemba iyáfasinkena póna fasi'aémbá wempímbá wéraisana miyán-kísáú wémaiye Éroti siyáiyé.

Ísu sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aii.

Mááka 6:31-44, Rúku 9:10-17, Yóni 6:1-13

¹³ Yóni puwúmba wení kísau-waasi Ísumba simámúwana iséna tuwéna wení kísau-waasiye nompín-táómpimba iyátena waásimo ímbo méraiypata kónae séna kúmba naaó'-naokewi mináái iséna mara-pá'á tóso uwaná nompín-táómpimba wéna ¹⁴ mara-pá'á kumúmba misáwífa'-wáási tuwánéna arumbá uwátinkena tí'o ún-kwaasi asófatinkeariye. ¹⁵ Ísu asófatinkeariye fenómpinka'a wení kísau-waasi wempá'á tésa sésa ímba sáwífa'-waasi méraapa'an-ifo fenáindafinka'a ti'márénasa ewaa'-náópimpa'a wénesa tómbá méyámbáráaro suwaná ¹⁶ Ísu séna tóntáá'a ímba wiyamba tómbá tíméro súwasa ¹⁷ miwí sésa káritomba séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wárá'á wéraifo sáwífa'-waasifimba ímba kanaán-íniiye suwaná ¹⁸ Ísu maimaé'a másíméro séna ¹⁹ sáwífa'-waasisafena mara'á méraaro séna séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wárá'á maisoréna wiyómpa'a kararéna Maníkóntáféna súwi simásuwana mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa misáwífa'-wáási tímúwasa ²⁰ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwífa'a 5,000 waaima uwasá aarewé iyám-póiwara'e miyáumai-waasi nowaná tímú'a fówasa Ísuni kísau-waasi mintón-ayai sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana ówitaraiye.

Ísu non-afófora'o kuráin-aii.

Mááka 6:45-52, Yóni 6:16-21

²² Fáítuwana ówitowana minkákémbá Ísu wení kísau-waasi tí'maréna séna kesí aifa'á nompín-táómpimba iyáte'a menáipá'-náópa'a koró. Misáwífa'-wáási tí'maré sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna ²³ misáwífa'-wáási tí'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Maníkómpá'ó inaimó síndasafena omápa'a imérowana nó'waamba túnkúwana Ísu weyáá mérowasa ²⁴ wení kísau-waasi nompín-táómpimba non-afufumpá mérowana maramá nénka'a wérowana óraa-fiyunda to'maé téna mintáómba tata'óto'-marowasa ímba kumbá ²⁵ siyarónka'a Ísu non-afófora'a maréna wení kísau-waasimo méronka'a túwasa ²⁶ non-afófora'o wénumba awánéna táátafesa ésa tinekembá tata'á wéuwasa sésa waántágo wéniye suwaná ²⁷ Ísu minúwóiyáán-úmai séna táá'a ifó aáno'a méraaro. Kemá úne súwana ²⁸ Pítaa simámena séna emó Fasi'aénkó úrambo éma sina'á non-afófora'a emó méraandafa'a konó súwana ²⁹ Ísu séna kanaán-ifo tiyó súwana nompín-táómpinkemba ásáfena non-afófora'a Ísumo méropa'a kúmba ³⁰ kawé'á úmaena kúmba óraa-fiyundamo toróntafena imáyáa éna inkaisúmba nompímbá kúwáfekora'nara wéna óraaka'a séna Fasi'aénkóo kembá ta'ótorao súwana ³¹ Ísu minúwóiyáán-úmai ayáámba fárú'mai ta'ótoréna séna

óraa-fiyundamo tóráintafe sáwí-imayaa e kesí fasi'aéntáfémo ímbo imáyáamo óndasafe kúwáferaane. Kesí fasi'aéntáfé ímba kae'-ímáyáán-uwo séna ³² mindárai nompín-táómpimba iyátoyana óraa-fiyundago mafaúwasa ³³ nompín-táómpimba mérowi Ísun-imayaa mósá marésa sésa érai'a Maníkón-ááninko óne siyáawe.

Ísu Kénésárétifa'a tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-aai.
Mááka 6:53-56

³⁴ Érai'a Maníkón-ááninko óne sésa waaúnkóní menáipá'á Kénésáréti-marafa'a kumbá marapá'á kúmúwasa ³⁵ mimbápákén-kwáásí Ísumba awíyésa Ísun-iyé sésa naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aai isésa tí'o ún-kwaasi tí'maesa tóso ésa ³⁶ sésa ení unáánkwátóigoni áráíya'a ta'ótoraiyana tí'a étinkarkwae suwasá ta'ótórowana tí'a étinkarkaiye.

Tíwá'náti áamáambo siyáan-aai.
Mááka 7:1-13

15 Ámáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo méropa'a tésa sésa ² ení kísau-waasi nóra isasawá kentáá síwá'náti áamáamba ímba arááiwaesawa tiyáamba ímba non-kwiýésawa tómbá wénaao suwaná ³ Ísu séna kentíwá'námo simátímakaan-amaamba arááíwae'a Maníkóní áamáamba wétaraisomba nóra séra miyá wéoo. ⁴ Maníkó séna kentinófoi-tuwi'a óraa'an-oro. Énifo anófoimo sáwíkaambo simátinkaindawimba tu-fuwíyana puwíníye Maníkó siyáífo ⁵ kembiwímó siyáamba moóráwigo anófoisafena simátimena séna moórá-tantaa'a Maníkóndén-ifo ímba kanaa'á timé-naumne siyéna anófoi ímba wétuwa'nai-iyé. Miyámó ontáfé'a kanaán-iyé wésewe. ⁶ Miyá-sáwí'ó ontáfé'a Maníkón-aai tuwé'a kentíwá'náti áamáamba wéaraai-waewe. ⁷ Kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásín-owe. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya kembiwísáféna érai'-aai agaimaréna séna Maníkó séna ⁸ maawí kesúwí'a tóikaken-aantemba sésa ken-ímáyáá ímba tirumpimbá wéraiye. ⁹ Waásiti áamáamba símai paápé ombánifo Maníkóní áamáamban-iyé karo'ó sembá miyáráán-úmai ken-ímáyáá karo'-ímáyáá mósá wémaraawe
Maníkómó siyáíye Áísáya símai agaimakáíye Ísu siyáíye.

Waásimo sáwí'ó uwátinkáin-tantaakon-aai.
Mááka 7:14-23

¹⁰ Ísu mináái simátimena waásisafena teró súwasa wempá'á tuwaná séna simátíménda isé'a kawé'an-oro. ¹¹ Máápaken-tantaa'o naawái ímba waási sáwí'a wéuwatinkaifo tirumpinkén-ááígo aantemba waási sáwí'a wéuwatinkaiye siyáíye.
¹² Súwasa Ísuni kísau-waasi wempá'á tésa sésa áamáán-kawaa-waasi emó simátiménda-aai isésa aaisambá aéesa kaóráamba ína isaánó suwaná ¹³ Ísu séna kesífo wíyómpakewi ímbo u'makáin-anauntumbo éna káúsuwainíye. ¹⁴ Ámáán-kawaa-waasi-taaisafe'a

ímba óraa'-imayaan-oro. Miwí ímbo aambó awá-naankakemba tóikakemba karo'á simátimesa sésa aambá aráátimenaumne wésewe. Moórá aúgafitawi moórá aúgafitawimba ayáán-to'maesarai ímba kanaa'á kóyááfo miyámó ésaraimo ésarai maipímbá kotanaa fáyááye súwana ¹⁵ Pítáa séna waé'mai-aaimo simátiménda-aaigoni áwáuma simásimiyo súwana ¹⁶ Ísu séna kenkwárá'á ímba tááko péé wésisa'a isáám-banifo ímba ísámai kawé'á uráawe. ¹⁷ Máápaken-tantaa'o naawí tindáámpá'á kúwátúsúwinifo ¹⁸ aaimó wésemba tirumpinkén-ímáyáágo éna mindá waási sáwí'a wéuwatinkaiye. ¹⁹ Tirumpin-ímáyááfinkémbá sáwí-imayaa ésa tínkamiyasamo puwíyasamo ésa aare-úmémhá ésa waai-úmémhá ésa seyaafá-tántáá'á umémhá ésa karo'-áái simátinkesa símai sáwí'a uwátinkesa ²⁰ miyá-sáwí'ó wéomba tirumpinkén-ímáyáágo waási sáwí'a wéuwatinkaifo tiyáambo ímbo non-kwiýésamo tómbó wénaamba miwá ímba waási sáwí'a wéuwatinkaiye Ísu siyáíye.

Kénaani-marafaken-ininkon-aai.
Mááka 7:24-30

²¹ Ísu mináái simátimena wení kísau-waasi tí'maena Táyaa-naopa'e Sáíndóni-naopa'e mináémpá'ó kúmba ²² mináémpákén-ínínkó ímba Yúndaa-inimba póna Kénaani-ininko Ísumpa'a téna óraaka séna óraakoo Téfitin-andafakewi arumbá uwásinkaa. Sáwí-amutamba kesiyáámúnkon-arumpimba méraisana sáwí'a úmai méraiye súwana ²³ Ísu iséna ímba aai súwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa óraaka sésa ai'má-tuwaao. Aasiyaasi miyá sífáínifo suwaná ²⁴ Ísu séna Maníkó si'mákaisa'a Ísareri-waasi aantemba túwa'nai e'a Ísareri-waasimo sipisípi-poiyaan-úmaimo wété wéowi wétuwa'nai-une súwana ²⁵ minínínkó Ísun-amándára'a mara'á kumbaéna séna óraakoo súwa'nai uwo súwana ²⁶ Ísu séna iyámpóiti tómbá maimái iyám-bá timúnafo miyáumai Ísareri-waasimo túwa'nai ún-dantemba emá fí'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'nai únafo sune súwana ²⁷ minínínkó séna óraakoo érai'a sémpo iyánkón-afowá ewé sínana tón-ayai tawé-mandaiye. Miyáumai fí'onkaa-ininkon-iyé sínana kanaán-ína súwa'nai ínono súwana ²⁸ Ísu séna kentáfé fasi'ámai méraanda-ininko sénda pó'a miyá ónaumne séna minkánáá ayáámúnkomba asófankaraiye.

Ísu sáwífa'nanka asófatinkarain-aai.

²⁹ Asófankena kúmba Káriri-waaunkoni áwáífa'a kógáramai omápa'a mara'á imérowasa ³⁰ sáwífa'-waasi wemó méropa'a kumbá tísamaimo táúnkon-kwaasiye tiyáántámbo káénkuron-kwaasiye túrambo kafíkón-kwaasiye aaimó ímbo sun-kwáásíyé fí'o-fi-ontí'o
ún-kwaasi tí'maesa wenaísamaifimba mótinkowana asófatinkowasa ³¹ tísamaimo táúnkon-kwaasi kawé'á uwasá tiyáántámbo káénkuron-kwaasi kawé'á uwasá túrambo kafíkón-kwaasi kawé'-úmai awánowasa aaimó ímbo sun-kwáásí aai suwasá misáwífá'nánká

awánésa áfááraumai táá'a úwasa Ísareri-waasiti Fasi'aénkón-áwí'a mósá makáawe.

Ísu aneka'á tómbó tímakain-aai.

Máaka 8:1-10

³² Maníkón-áwí'a mósá marówana Ísu wení kísau-waasi táántowasa tuwaná séna maankwáásísómbá kaumbo-kánáá kesé'a taméraawana tómbó maimaé tiyáamba taí'áisa'a sirumbá uwátinkaumne. Ti'maráanasa miwítí naaó'-nao'a kónááfo aampa'ó wiyamba táái táínasa púwófainiye súwasa ³³ wení kísau-waasi sésa máásai-marafa'a sáwífa'-waasin-oyo nááfaken-tona maimáíya timénaumno suwaná ³⁴ Ísu tísai ena séna nóraumai-tona wéraiyo súwasa afakaeté-tomba wéraisana sesimái-mofaa'wara'a wéraiye suwaná ³⁵ minkwáásísóntáféna séna mara'-méraaro séna ³⁶ afakaeté-tone mófáá'e maisoréna Maníkóntáféna súwiyo séna mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa minkwáásísómbá tímúwasa ³⁷ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwífa'-waasi 4,000 waaima uwasá aarewé iyám-póíwara'e miyáumai-waasi nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi mintón-ayaimo túwómba afakaeté-unampimba fáítuwana ówitowana ³⁹ Ísu misáwífá'-wáásí ti'maréna wení kísau-waasiye'a nompín-táómpimba iyátesa Mágátani-aempa'a kuráawe.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-aai.

Máaka 8:11-13, Rúku 12:54-56

16 Mifá'á Ísu mérowasa ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa éraira Maníkóm-pákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau máinata awánaano suwaná ² Ísu séna fénáímpinka'o awánaamba aafáúmá naaerírí'a isa'á sé'a aafáyáa aa'á káíníye sé'a ³ aafáyáara'a awánaamba ainánkó aafáúmá káátasuwaísa'a sé'a káfé'a aa'á tíniye wésewe. Wiyómpa'o awané'o ombá sé'a aa'á káíníye. Aa'á tíniye wésemba miyán-tántáákóní áwáuma awánaambanifo Maníkómó káfé'o wéin-tantaakoni áwáuma ímbo awánaraawe. ⁴ Káfé'o méraan-kwaasi sáwí-waasi é'a Maníkóntáfé'a ímbo imáyáa é'a kentáfé'a wése'a Maníkómó ai'mákainamo e ímbo awánáúnda-kisau máinata awánaanomó wésemba naaófá'á Maníkó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínifo mináái imáyáan-oro. Naaófá'ó óraa'-mofaako Yónaambo nawíkowanamo kaumbo-kánáámó arumpimbó méraintemba kemá kaumbo-kánáá maipimbá ménaumne Ísu séna tiyuwéna kuráíye.

Ímbo kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásí-i'a orómó siyáin-aai.

Máaka 8:14-21

⁵ Tiyuwéna kúmba Ísu wení kísau-waasiye nonkwaaúnkóní menáípa'ó kumbá marapá'á kumésa wení kísau-waasi péréti-tomba ímbo máúmba tuwinkésa kuwaná ⁶ Ísu ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásí

owé-imáyáa éna wení kísau-waasi simátimena séna intóráin-tantaa'a kári-tantaa'a moóra-tonkon-awi'a péréti mimpimbá marááwanamo intoréna óraa'o intembá ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasisafe'a imáyáa é'a kentúma káráwiyoro súwasa ⁷ keáimbá sésa nóra sénawa miyá wésiyo. Péréti-tomba ímbo maimaéta túnanasa miyá wésiye suwaná ⁸ Ísu keáimbó wésun-aai iséna nóra séra tómbá ímbo wéraiye-aai wéseo. Kári-timankunkumban-ifo kentáfé'a timankúnkúmba oro. ⁹ Kanaa'á tómbá timénaumpo ááemo uráundawini áwáuma ímbo tááko péé wésiye. Séfataase-tombo tafántafan-úmaimo sáwífa'a 5,000 waasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáíturaawara kemó uráundawini áwáuma ímbo awánaraawe. ¹⁰ Afakaeté-tombo tafántafan-úmaimo sáwífa'a 4,000 waasi timéwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáíturaawara kemó uráundawini áwáuma ímbo awánaraawe. ¹¹ Ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasisafe'a imáyáa é'a pérétimo intóráin-tanta-atafe'a kentúma káráwiyoro-aaimo súnnda ímbo péréti-tontafe'a wésumpo nóra séra ímbo ísarao súwana ¹² tááko péé súwasa minááigóní áwáuma ísówana péréti-tontafena ímbo siyáifo ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye tááisafena séna káráwiye'a méraaro siyáíye.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-aai.

Máaka 8:27-30, Rúku 9:18-21

¹³ Ísu Sísáaríya Fírípái-nao'-aempa'o kúmba wení kísau-waasi tísai ena séna seyaafá'nánká kembá waási úrankontafesa nóran-kwaasiyewa wéseo súwasa ¹⁴ miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáándawi óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Yéremaya óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aai simátímakaawifinkemba moóráwigo óne wésewe suwaná ¹⁵ Ísu séna kembiwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo súwana ¹⁶ Sáimoni Pítaa séna Maníkómó iyáfasinankaraiwaimba Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa óne. Maníkó fasi'aénkwáráwín-ááninko óne Pítaa súwana ¹⁷ Ísu séna Sáimoni Yónaan-ááninko ónana Maníkó kawé'á wéuwankaiye. Kesí ááinkoni áwáumo sénda waási ímbo simáméfo kesifo wiyómpakewi mináái embá simámísa isáánda póna Maníkó embá kawé'á wéuwankaiye. ¹⁸ Simátíme'a súnne. Enáwí'a Pítaawemo wésemba mináwíkoní áwáuma óntamban-íye. Óraa'-ontanka'a kesí naankáámbá ondá mindánkáámbá kesí waási-i'a owaná púwófasi'aenko ímbo iyáákainiye. ¹⁹ Maníkó wení waásimo wégarawi-fasi'aemba áména marapá'ó méraanda sáwí'o ombá aambó fasiyóndanten-úmai Maníkó wiyómpa'a ména é'a aambá fásí'makaiye. Kawé'ó ombá ímbo aambó fasiyóndanten-úmai Maníkó wiyómpa'a ména é'a miyá uráíye simásuwena ²⁰ wení kísau-waasisafena óraaka séna Maníkómó iyáfasisinkaiwai

Yúndaa-waasi wésimu'maraawi úne-aai ímba simátíméro Ísu siyáiyé.

Ísu puké'a iyáfasinanaumnemo siyáin-aai.

Máaka 8:31-9:1, Rúku 9:22-27

²¹ Minkánáá Ísu wemó puwínda-aai ómbarena wení kísau-waasi simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a kondá Yúndaa-oraa'-waasiye óraa'-amaan-kísau-waasiye áamáambo sen-kwáásiyé sí'o índa-i'a uwásinkesa sínkamiya'o púwóndanifo kaumbo-kánáá maisúwáanana Maníkó iyáfasisinkainiye súwana ²² Pítáa áí'maena weyááfa'a máankena séna Fasi'aénkóo miyán-áái sénafo Maníkó ímba ewé sínasa séndantemba ímba uwánkanaawe súwana ²³ Ísu waeréna Pítáantafena óraaka séna waántáwanko siyuwé kóuwo. Waásiti imáyáafinkemba wésempo ímba Maníkóni imáyáafinkemba wésempo kesí aambá ímba faiyuwó Ísu siyáiyé.

²⁴ Ísu mináái simáména wení kísau-waasi simátiména séna kembó sirááiwaenae síyawí tirááimo táindatantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemó púwónda-aaraataimo súwaata'mae kondantembá kembó sirááiwaiyawí umbai-tántáá'á timíyasa minúmbái-tántáá'á úwoi maimaésa sirááiwaenaawe. ²⁵ Tirááimo táinda-i'o ésa ímba kawé'-úmai méranaafo kentáfésa isámaimo tirááimo táinda-tantaa'o tuwésamo puwésa aú'í'a úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Mararáké-séyááfátántáá'ó maésamo puwíyanamo éna mintántáákó ímba túwa'nai íniye. Puwíyamba marapá'ó makáan-tantaatamba ímba méyámbátuwesa aneká'á ayáátáaka méranaawe. ²⁷ Kemá waási úranko kesí kísau-waasi wíyómpakewiye kesifoní fasi'aénkwárá'á kumé'a seyaafá'-wáásímó miyámó úmae wéiyomba imáyáa é'a miwítí méyámbá timénaumne. ²⁸ Érai'a simátiména sune. Tuwímbai maanká'ó méraan-kwaasi ímba aifa'á pukénka'a kemá waási úranko kesí waásimo kawáánúnda suwáné'a ánaaemba puwónááwe Ísu siyáiyé.

Ísu fí'on-kuwawaa'o faúkáin-aai.

Máaka 9:2-13, Rúku 9:28-36

17 Ísu mináái simátiména afa'móráe-no'waamba waéna Pítáane Yémisine wenáfáko Yónine tí'maena omápa'o iyúmba miwí aantemba imésa ² miwí túranka'a Ísu fí'on-auma faufúwana óipakemba aafáúgómó inten-úwana wení unáánkwátóiyakemba sán-kena waení'a kówasa ³ awánomba kae'-wáásiyái wíyómpakemba paápé ésarai mindárai-tuwi'a Mósesee Íráiyaa'e a Yúndaa-waasi tíwá'nárai Ísuwe'a aai wésuyana ⁴ Pítáa Ísuntafena séna Fasi'aénkóo maanká'ó méraundasa kawé'á ímba póta emó sinatáámó éta wááu-namba kaumbosáámó ondasá moórá endé éta moórá Mósesende éta moórá Íráiyaande éta miyásá onó siyáiyé.

⁵ Miyá wésunka'a ainánkó sán-kámaena waení'a kámae kuména kunkáátowana mináínámpínkémbá aagó aantemba séna miwá kesáánimba isa'á weníimáyáá wée'a óraa'-aamoi uwánkaumne. Wenáái

ísáaro súwasa ⁶ wení kísau-waasiyau mináái isésa táátafesa ésa marapá'á kifaesa tinekembá tata'á úwana ⁷ Ísu miwímó méropa'a téna tine'á ta'ótorena séna táá'a ifó iyáfasinaaro súwasa ⁸ awánomba mindárai wíyómpa'a iyúyana Ísu aantemba méraiye.

⁹ Úwasa omápakemba kúmúmba Ísu óraaka simátiména séna awánaamba ímba simátíméro. Kemá waási úranko púwóndafinkembo iyáfasinaandara'a awánaamba kanaará'á simátíma'mae iyóro súwasa ¹⁰ wení kísau-waasiyau Ísumba áisai esa sésa áamáamba senkwáásí Íráiyaa aifa'á paápé ínaa Maníkó iyáfasinankaiwai Yúndaa-waasisa amu'makáundawisa ánaaemba paápé íniyemo sembá nóra sésawa mináái wéseo suwaná ¹¹ Ísu séna aifa'á Íráiyaa paápé éna to'mayaa íniye-aai érai'-aainiye. ¹² Simátiména sune. Íráiyaa é'a paápé úwasa ímba Íráiyaan-iyé sésa sáwí'a uwánkanae sésa sáwí'a uwánkasa miyá urántemba kembá waási úrankomba sáwí'a uwásinkanaawe súwana ¹³ tááko péé súwasa Íráiyaa siyáimba Yóni nombó maitínkaraiwaintafena siyáiyé siyáawe.

Ísu sáwí-amutambo maiyáúkain-aai.

Máaka 9:14-29, Rúku 9:37-42

¹⁴ Simátimesa omápakembo kúmúmba sáwífa'-waasi túwaandu urówasa awánomba moóráwigo Ísumpa'a téna aísamaifimba kifaena séna ¹⁵ óraakoo kesáánimba arumbá uwánkaao. Sáwí'a uwáwéna ména tanaambá fágufagu isaná aigaregó nonkááni'a isaná aiyayaamba ku'wisaná nompíné iyafíné tanaambá wéfamaena wénisa'a ¹⁶ ení kísau-waasi méraapa'a máankaunasa ímba kanaa'á kawé'á uwánkaraawe súwana ¹⁷ Ísu séna kentí imáyáa kaentaén-imáyáa isa'á kentáfé'a ímba imáyáa owaná póna sirunkó umbái wétaifo nóraumai-kanaarara kesé'a ménaumno. Enáánimba áí'mae tiyó súwana áí'mae túwana ¹⁸ Ísu sáwí-amutankontafena séna auwé kóuwo súwana arumpinkémbá auwéna kóúwana miniyámpói kawé'á uwánkowana kawé'á úmai méraiye.

¹⁹ Kawé'á uwánkowasa ánaaembo Ísu weyáámo méronka'a wení kísau-waasi tésa sésa nóra sétaawa misáwí-ámútámbá ímba kanaatá maiyáúkaumno suwaná ²⁰ Ísu séna Maníkóntáfé'o maiyauwáiniyemo sé'o timankúnkúmba onkaka maiyáúwáisino. Érai'a simátiména sune. Moórá-taigon-awí'a másítáti kári'-aramba iyáísana áruma wíkéna óraa-tainambo wéintemba kentáfé'a timankúnkúmba kárika'a uré'a ánaaemba óraaka'a timankúnkúmba é'a omátafe'o sé'o faiwí'mae fí'on-aempa'a kóuwomo síyanamo éna miyá íniye. ²¹ Maníkómpá'á inái siyantafesa tómbá aawentamó ombá minánkó aantemba miyá-sáwí-ámútámbá maisuwáiniye siyáiyé.

Ísu puwínda-aaimo siyáin-aai.

Máaka 9:30-32, Rúku 9:44-45

²² Ísu wení kísau-waasi Kárirí-aempa'a túwaandu uwaná Ísu simátiména séna kembá waási úrankomba fí'on-kwaasi timíyasa ²³ sínkamiya puwé'a kaumbo-

kánáá maisúwáanana íyáfasisinkainiye simátimuwana miwí tirunkó umbaí taráiyé.

Taakisi-óntámbó tukáan-aii.

²⁴ Tirunkó umbaí tówasa Ísu wení kísau-waasiye Ká-paneamu-naopa'a kumbá óraa'-amaan-dankontafesa taakisi-óntámbá wémauwai Pítaampa'a tésa sésa ení óraako óraa'-amaan-dankontafena taakisi-óntámbá wétuwai ina wétuwaiyo suwaná ²⁵ Pítaa séna wétuwaiye simátimena naaúmpa'a iyúwana taakisi-ááimó siyónka'a Ísu Pítaamba áisai ena séna Sáimoniyi marapákén-óráá'-wáási timááraawifakemba taakisi-óntámbá maésa fí'onkaafakemba maésawa wéompo nóran-imayaamo wéemo e simásimiyo súwana ²⁶ Pítaa séna taakisi-óntámbá fí'onkaafakemba wémaewe súwana Ísu séna miyáumai Maníkóní waásisa póta óraa'-amaan-dankoni taakisi-óntámbá ínta tuwánáumpo ²⁷ aaisambá sefáímpóta úwoi tuwánáumpo nonkwaaúmpá'á kuré ándá túwénana kumína aifa'ó tawáinda-mofaa'a maiyé óipimbo óntambo wéraina maimaé minóntántámbá esáféwe kendéwe taakisi máuwo Ísu súwana miyá uráiyé.

Nááwa íyáákaiyomo siyáan-aii.

Máaka 9:33-37, Rúku 9:46-48

18 Minkánáá Ísuni kísau-waasi wempá'á tésa taáísai esa sésa Maníkó wení waásimo kawáánninkwaasifinkemba nááwa íyáákesawa óraa'-waasi-'ia wéiyó suwaná ² Ísu moórá-iyampoi áántowana túwana afufumpimbá íyáfasinankena ³ séna érai'a simátimé'a súné. Sen-ímáyáámó ímbo tuwé'o iyámpóimo ímbo íyáákanae-imayaamo ontembó kembiwí miyán-ímáyáámó ímbo íyanamo éna Maníkó kenká'á ímba kawáánníniye. ⁴ Miniyámpóigómó tísamaifimbo máintemba miyámó wéowi Maníkó wení waásimo kawáánninkwaasifinkemba wéiyaakaawe. ⁵ Kentáfésa imáyáa ésa iyámpóimo áwa'nai onten-úmai wésuwa'nai-owe Ísu siyáiyé.

Sáwí'o on-aii.

Máaka 9:42-48, Rúku 17:1-2

⁶ Ísu mináái simátimena séna iyámpóimo kesááisafesamo timankúnkúmba onten-úmai tuwímbai timankúnkúmba wéowe. Tuwímbai tésa kesááisafesamo érai'emo wésewi karo'-áái tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kóiyasa Maníkó karo'ó síyawí sáwí-meyamba óraa'a timínífo miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontambo fárí'wimaresamo nompímbó túwááwasamo kumpuwésaraa karo'-áái ímba simátíméwasa sáwí-ampa'a ímba kowisinó. Mindá kanaán-iyé. ⁷ Marapá'ó méraanka'a kesáái tuwésa sáwí-ampa'a wíyantafena fí'o-fi'on-tantaako wétafisiye. Miyá-sáwí-tántáákó waé'wae'a wéimba pósa sáwí-ambo fí'owimo aráátíméwi sáwí-meyamba maénááwe. ⁸ Tiyáánkowa'i tísamaigowa'i sáwí'o ina'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tiyaana'i moórá-tisamiya'i kambísásúwáaro. Kae-tiyááná'i kae-

tísamáiyá'i wéraina'o é'a sáwí-marupa'o iyamó wégaipa'o wíyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyaamba mindá kawé'an-iyé. ⁹ Túranko-mo sáwí'o ina'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awáné'o é'a ónkaifa'o iyamó wégaipa'o wíyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyaamba mindá kawé'an-iyé Ísu siyáiyé.

Sipisípi-poimo áwiyokain-aii.

Rúku 15:3-7

¹⁰ Ísu séna úwoi-waasisafe'a sáwísamban-owe ímba síyamba káráwiyoro. Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi miwíyá'á káráwiyaawai kesifo wíyómpakewini ewaa'á mésa miwí táái wésimamefo káráwiyoro Ísu siyáiyé.

¹¹ Ísu mináái simátimena séna kemá waási úranko Maníkóní aampa'ó ímbo wéaraaiwaen-kwaasisafe'a saafá úmai sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métínkáandasafe'a kunkáumne. ¹² Sipisípiya'a káráwiyowi on-áái ísáaro. Moóráwigo sáwífa'a 100 sipisípiya'a káráwiyaisana moórá-sipisípi áwiyowisana misáwífá-sípísípímó umó wénaamba tiyuwéna moórámo áwiyowimba kosaafá émena ¹³ awánénamo ímbá aamoí éna séna kesí sipisípimo áwiyowimba áikaumne séna mimbóráwígóntáféna óraa'-aamoí éna sáwífa-sipisípimo ímbo áwiyokombo úwoimo méraawiti aamoí kárika'a wéiyé. ¹⁴ Sipisípiya'o káráwiyowimo áwiyowisipisipisafenamo arunkómó umbaimó taintembá kentifo wíyómpakewi wení aampa'ó ímbo wéaraaiwaen-kwaasisafena arunkó umbaí wétaiye Ísu siyáiyé.

Kentí waási sáwí'o uwátínkáán-aii.

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna ení waási Maníkóní waásigomo embó sáwí'o uwánkainamo e wempá'á minááísáfé kosimámínana we aantemba méraindara'a kosimámínana enáái isénamo arupísemo uwánkainamo ékai wesé esé'a kawé'á úmai méraakaiyo. ¹⁶ Enáái ímbo isáínamo e moóráwígona'i kaekóná'i kotí'mai wesé'a mé simámuwo. Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna moóráwígomba aafimbá maenkánae séna minááimó ísaraawi kaerá'i kaumbowá'i tí'maena mátinkena áisai úmai isáíníye siyáimba mindásafena ení waási enáái isáíndasafena moóráwígona'i kaekóná'i kotí'mai wenká'á mé'a simámiyana kentáái isáino. ¹⁷ Énifo ímbo isáínamo e Maníkóní waási torupátinke enáái simátímínasa mésa simámiyana wemó miwí tááimo ímbo isáínamo e imáyáa e sé Maníkóní aambó ímbo arááiwáénkwaasiyaamba éna taakisi-úmén-kwáásiyáámbá wéiyé siyó Ísu siyáiyé.

¹⁸ Ísu séna érai'a simátimé'a súné. Marapá'ó méraanka'a sáwí'o ombá aambó faíyónten-úmai Maníkó wíyómpa'a ména é'a aambá fáí'makaiye. Kawé'ó ombá ímbo aambó faíyónten-úmai Maníkó wíyómpa'a ména é'a miyá uráiyé Ísu siyáiyé.

¹⁹ Ísu mináái simátimena séna moórá-aa simátíménda ísáaro. Marapá'ó méraanka'a kae'-wáásígóráímó moórá-aaisafesaraimo mimbórá-ímáyáámó ésaraimo kesifo wiyómpakewimo áisai íyanamo éna miyá uwátinkainiye. ²⁰ Kaumbo-kae'-wáásí kentáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá túwa'nai ondasáfé'a miwísé'a ménaumne Ísu siyáíye.

²¹ Ísu mináái súwana Pítaa Ísumpa'a téna séna Fasi'aénkóo kesí waásimo sáwí'o uwásínkáfa'o wéiy-omba mindásafe'a nóraumai-kanaawa ímba aaifimbá maenkéra ímba imáyáa éra ifátuwanaumno. Afakaeté-kanaa sáwí'a uwásínkáimba ímba aaifimbá maenké'a ímba imáyáa é'a ifátuwaunda pó'a moórá-kanaamo sáwí'o uwásinkaindara'a aaifimbá ína maenkéra ína imáyáa éra ifátuwanaumno súwana ²² Ísu séna ímba afakaeté-kanaa aantembanifo úwoi miyá úmae iyuwó Ísu siyáíye.

Óntambo ámakaintafena ímba ifátuwaomomo siyáin- aai.

²³ Ísu séna sáwí'o uwátinkáamba ímba imáyáa é'a ifátuwáaromo súnda maarásáfé'a sune. Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái maarán-ááin-iyé. Moórá óraa'-waasigo wení kísau-waasi óntamba wááu tímakena ²⁴ tísai ónae wéimba óraa'-ontamba 10,000,000 ontamba wááumo ámakaiwaimba moóráwigo áí'maena móaminkwae séna íyísana ²⁵ ímba móamintafena óntan-anafo wení kísau-waasisafena séna wembá aiyé'a awaainínkómbá aiyé'a wení iyámpóíye wení póíye wení óntawe maimaé'a fí'on-kwaasiti kísau mo maíndasafe'a miwí wétimé'a óntamba maimaé'a kemó tukáunda-ontankaamba úmai másíméro sisaná ²⁶ wení kísau-waasigo aísamaifimba kífaena séna arumbá uwásinkema simu'makéna'a óntamba saafá é'a seyaafá'á áméno sisaná ²⁷ wení óraa'-waasigo arumbá uwánkena séna kanaán-ifo wááumo ámakaunda-ontamba ímba imáyáa ónaumpo ifátuwaao sisaná ²⁸ kísau-waasigo máápa'a kuména moórá kísau-waasigomba awánéna kári'-ontamba 100 ontamba ámakaiwaimba awánéna amóisáumba kuntaraména óraaka séna wááumo ámakaunda-ontamba minúwóíyáámbá simiyó sisaná ²⁹ wenaísamaifimba kífaena séna arumbá uwásinkema simu'makéna'a óntamba saafá é'a áméno sisaná ³⁰ ímba iséna áí'maena ándáfa'a móankena séna wááumo ámakaunda-ontamba símínasa faútúwáaro sisasá ³¹ kísau-waasisomba awánéna tirumbá uwánkesa miwítí óraa'-waasigomba kosimáméwana ³² óraa'-waasigo iséna wení kísau-waasigo sáwífa'-ontamba 10,000,000 ontamba maiyáiwaimba áántaisana tisaná séna sáwí-kísau-waasi óne. Kentáfé arumbá uwásinkaaoo séndasafe'a miyá é'a óraa'-ontamba wááu ámakaunda-ontamba ímba imáyáa ónaumpo ifátuwe ímba simiyó sé'a ³³ sirumbó uwánkaraundantemba moórá-kísau-waasigomba arumbá uwánkááraamba sáwí'a óne séna ³⁴ arumbá óraa-sawí'a uwánkena ándáfa'o káráwiyaiwaika'a móankena séna wááumo ámakaunda-ontamba seyaafá'á simína faú'auwaao sisaná ándá-

fa'a ánkariye ³⁵ Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna kentí waásimo sáwí'o uwátinkáambo ímbo ifátuwe'o imáyáamo úmae'o wéiyianamo éna kesifo wiyómpakewi kentí sáwí-imayaa ímba maitiyuwáíniye. Óntan-anafomo intembá kesifo miyá uwátinkainiye Ísu siyáíye.

Aarakwá'ó tuwínáán-aaimo siyáin-aai.

Máaka 10:1-12, Rúku 16:18

19 Ísu mináyáátáá'-áái simátimena Kárirí-aempa'a tuwéna Yúndiyaa-aempa'a Yóndani-nonkoni menáipá'-áémpá'á komérowasa ² sáwífa'-waasi tóso uwaná tí'o ún-kwaasi asófatinkariye.

³ Asófatinkowasa ámáán-kawaa-waasi sésa Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa Ísumpa'a téna sésa moórá-waasigo maanááísáfénawa'i fí'o-fí'on-aaisafenawa'i awaainínkómbá kanaará auwáíniyo. Miyámó énamo éna ámáán-aa taraisíni ína taraisíniyo suwaná ⁴ Ísu séna naaófá'ó Mósesemo agaimakáin-aaí toráumai awánaraawe. Maarán-áái agaimaréna séna Maníkó wiyóne marawémó úmaronka'a aarewárá waaiwárá'á úmakaiye. ⁵ Úmarena séna aarewárá waaiwárá'á úmakaundasafesa tinófoi tiyuwésa awaaijóe awaainínkóe'a tagááísamai mimbórá-túmá ma'mái méranaawe Maníkó siyáíye. ⁶ Mindásafesa awaaijóe awaainínkóe'a ímba kae'-wáásíyáámbá ésa mimbórá'í'a wéowe. Maníkó aare-waai mimbórá'í'a uwátinkaraintafesa ímba tuwínáaro Ísu súwasa ⁷ miwí sésa naaófá'á Mósesema maará siyáíye. Moóráwigo awaainínkómbá ai'mátuwaindawi aúfáífimba agaimaréna séna kesuwainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amíno siyáíye. Nóra sénawa miyán-áái siyáíyo suwaná ⁸ Ísu séna kentíwá'ná tirumbá makáamba pósa Maníkón-aaí ímbo ísöntafena mindásafena Mósesé minámáámbá siyáimbanifo Maníkó wiyóne marawémó úmaronka'a ímba miyá siyáíye. ⁹ Simátiména sune. Moóráwigo awaainínkó ímba moórá-waasigoe'a wénisana awaaijóe fí'on-aaisafena ai'mátuwenamo fí'on-inimbo wémaimba umémbá wémaíye Ísu siyáíye.

¹⁰ Ísu mináái simátimena mérowasa wení kísau-waasi sésa aaremó máémba sénda-aaí wérainka'a pósa miyá wéofa ímbo aaremó maésamo úwoimo máémba kawé'á wéowe suwaná ¹¹ Ísu séna sen-áái seyaafá'nánká ímba kawé'á úmai isááwasa aaremó ímbo maíyantafesa Maníkó fasi'aémbá tímakaiwai mináái wéisaawe. ¹² Tuwímbai moórá-mora-aaisafesa ímba aaré máéwasa tuwímbai tinófoi uwó-wáásí matínkaraawi aaré ímba máéwasa tuwímbai túmo sáwí'o uwátinkaraawi aaré ímba máéwasa tuwímbai Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí iséna Maníkóntáfésa imáyáa ésa aaré ímba wémaewe. Kanaa'á miyá ónaumnemo sewí mináái isánaáwe Ísu siyáíye.

ánaembo kowísé'a mimbórái'a úmai aasiyaasí aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aaí.

Mááka 10:32-34, Rúku 18:31-33

¹⁷ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónae séna aampa'á wéwena wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena moórá-aempa'a tínkarena ¹⁸ simátimena séna isáaro. Yérúsaremu-naopa'a kónanasá moóráwigo kembá waási úrankomba óraa'-amaan-kísau-waasiye áamáambo sen-kwáásiyé aráatiminasá kembó sínkamiyan-aaí símai kárá'umaresa ¹⁹ sí'mai fí'onkaa-waasi timíyasa karaánáá'a sínkésa súwiyonku'-nésa aaraa-táiyá'á sínkamiya'a púwónasa utámaraiya'a kaumbo-kánáá maisuwé'a iyáfasi-nanaumne Ísu siyáiyé.

Kae'nárai tinówamo Ísumbo áísai uráin-aaí.

Mááka 10:35-45

²⁰ Minkánáá Sépétin-ááninkai tinówama tí'maena Ísumpa'a téna moórá-tantaatafenamo áísai índasafena óraakon-iyé séna takífauwana ²¹ Ísu séna nóintafewa sísai íniyewa wéono súwana tinówa séna emó kawáánindafa'a kesááninkai iyáfasintinke séfasefa'-arausampa'a tinkáinone súwana ²² Ísu séna sènda-aigoni áwáuma ímba ísaraiye. Sáwí-nombo anaféumpínkémbó naandantén-úmai sí'o índai'a uwásinkaiyantena kerái kanaará kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááyo súwasarai kerái kanaám-pókai náyauye suyaná ²³ Ísu séna érai'a séye. Kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááfo kesí séfasefa-sir-ausampa'a kemá ímba iyáfasintinkanaumpo Maníkó kae'nárai uwátinkaraimba póna iyáfasintinkaiyiye súwasa ²⁴ Ísuni kísau-waasi siyáánkai-waasi mináái isésa mináfáráwái aaisambá tíyúwana ²⁵ Ísu táántowasa tuwaná séna é'a ísaraawe. Marapá'-óráá'-wáásísómbá iyáákamai-fasi'aen-aaí simáti-simati uwasá wenkóyááka-tayaaka uráawe. ²⁶ Óraa'-waasimo ontembá kembiwí ímba miyán-oro. Kempínkémbó iyáákanaemo síyawi fí'owiti wayó'á maénááwe. ²⁷ Kempínkémbó aifari'a ónaemo síyawi seyaafá'-wáásítí kísau túwa'nai oro. ²⁸ Kemá waási úranko ímba súwa'nai íwae'a kunkáumpo kemá waási túwa'nai ónae'a kunkáumne. Sáwí-imayaafinkembo faútínkáandafafe'a puwónaumne Ísu siyáiyé.

Ísu túrambo kafikóndarai kawé'ó uwátinkarain-aaí.

Mááka 10:46-52, Rúku 18:35-43

²⁹ Ísuwe wení kísau-waasiye Yéríko-naopakemba kumbá sáwifa'-waasi tínaaemba kumbá ³⁰ kae'nárai túramba kafikóndarai aanawáísára'a méсарai Ísu wétiye-aaí isésarai óraaka sésarai Téfitin-andafakewi ómpo arunkái uwásinkaaó suyasá ³¹ misáwifá'-wáási aaisambá tiyésa sésa aaí séyafó suwasarái mináái ifá-tuwesarai aneka'á óraaka sésarai óraakoo Téfitin-andafakewi ómpo arunkái uwásinkaaó wésuyana ³² Ísu aampa'ó kúmba minká koména tísai ena séna nóintantaara tirááimo táinda-tantaa'a uwátinkanaumno

súwasarai ³³ óraakoo súramba kawé'á uwásinkaaó suyaná ³⁴ Ísu arumbá uwátinkena ayáámba túranka'a ta'ótorowasarai minúwóiyáámbá túramba kawé'á úmai awánésarai Ísumba arááiwa'mae kurááye.

Ísu Yérúsaremu'naopa'o kuráin-aaí.

Mááka 11:1-11, Rúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

21 Ísu wení kísau-waasise'o kumbá Yérúsaremu-nao'-ampa'a kumbá Órífi-omaka'-ewaa'-nao'-awi'a Pétífasi-nao'a ewaa'á wésa wení kísau-waasi kae'á máti'marena ² séna epín-dáópa'a kurékai awáneyamba moórá-poigon-awi'a tónki ándá fári'wimaraawana aráá'wara'a méraifo koawánékai ándáma faútuwekai áí'mae tekaiyó. ³ Moóráwigo tuwánénamo tísai ínakai óraako ayáá'mae kónae siyé kosímamiyana séna éniyo áí'maekai kokaiyó síníye Ísu siyáiyé.

⁴ Naaófá'á Maníkón-aaímo simátímakowi siyáintemba Ísu miyá uráiyé. Maníkón-aaí simátímakowi séna ⁵ Sáiyóni-naopaken-kwaasisafe simátimé sé kentí kawáágó kentópa'a wempa'á témena tónki-poigo ayáá'maena téna tónki-poigon-araako ayáá'maena wétiye simátimiyó siyáiyé

agaimaréna Sáiyóni-naopa'emo siyáimba Yérúsaremu-naopatafena siyáiyé. Minááimó paápé índasafena Ísu kae'nárai tí'marówasarai ⁶ Ísumo súntemba miyá ésarai ⁷ tónki-poi aráá'wara'a áí'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení kísau-waasi paákákén-únánkwátói faú'mai mimpóigón-arósáaunka'a wandaái uwi'marówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa ⁸ sáwifa'-waasi mésa óraa'-waasin-iyé sésa tuwímbai paákákén-únánkwátói faú'mai tuwímbai taaénáma ankáimai aampa'á uwi'ma'mae wéguwana minúnánkwátóiyá'e mintáénárafane támae wéguwasa ⁹ aifa'ó tun-kwáásiyé Ísun-ánaembo tun-kwáásiyé óraaka'-oraaka'a sésa Téfitin-andafakewin-awi'a mósá wéma-raumne. Fasi'aénkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó kawé'á uwánkáiye. Wíyómpakewin-awi'a mósá maráúmne óraaka'-oraaka'a suwaná ¹⁰ Ísu Yérúsaremu-ufa'a kúwasa tuwaantantésa tóso wéesa nááwawa wétiyo suwasá ¹¹ tuwímbai sésa Ísu Maníkón-aaímo simátímíwai Kárirí-aempakemba Násareti-naopakewin-iyé siyáawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aaí.

Mááka 11:15-19, Rúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

¹² Suwaná Ísu Yérúsaremu-naopa'a óraa'-amaan-daumpa'a Maníkóni naaúmpa'a iyéna amáán-daumpa'o méyámbó wéun-kwaasi tuwánéna iti'má-tuwena óntambo wéwaeron-kwaasiti taaremá tawísí-suwena Maníkóntáfésa imáyáa ésa mááufu'-numamo wéamun-dumama méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísísuwena ¹³ simátimena séna Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna kesí naantafésa sésa Maníkómpá'ó inaimó sen-dámbán-iyé wésewe agaimaréna siyáiyé. Éniyo umén-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siyáiyé.

¹⁴ Ísu mináái simátimena óraa'-amaan-daumpa'a mérowasa túrambo kafikówiye tíyayaambo táúnkowiye wempá'a tuwaná asófatinrowasa ¹⁵ iyám-pói mésa óraaka'-óraaka'a sésa Téfitin-andafakewin-awi'a mósá wémaraumne sumbá óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé isésa Ísumo fí'oran-kawe-kisau mo maúmba awánésa tirumbá sáwí'a uwánkesa ¹⁶ Ísuntafesa sésa iyámpóimo sáwí-aaimo wésemba ina wéisaano suwaná Ísu séna é'a wéisaunda Maníkón-aai aúfáifimba agaimakáin-aai awá-naraawe. Maarán-áái siyáiyé. Túwa'nai óndasafesa pósa iyámpóiyé umarané enáwí'a mósá wémaraawe agaimaréna siyáiyé Ísu simátimena ¹⁷ tiyuwéna máá-pa'a kuména mindáópa'a tuwéna Pétáni-naopa'a wéna mindó'wáámbá kowaiyáiyé.

Taaigómó aáénkarain-aai.

Mááka 11:12-14,20-24

¹⁸ Pétáni-naopa'a kowáúmba iyáfasinesa Yérúsaremu-naopa'a tumbá Ísumba áái tówana ¹⁹ moórá-taigon-awi'a fíkima aankón-awáísáfa'a wérowana mintáéramba nánae séna áwáufa'a wéna awánómba ána aantemba wérowana mintáigóntáféna séna emá ímba arambá iyáínone súwana mintáímá aáénkaraiye. ²⁰ Mintái aáénkówasa Ísuni kísau-waasi awánésa táátafesa ésa tiyáámba tóipimba faafésa sésa fíki-tai ááéma aáénkaraiye suwaná ²¹ Ísu séna érai'a simátimé sune. Maníkóntáfé'o ímbo kae'-ímáyáámó é'o fasi'aén-ímáyáámó é'o é'a fíki-taigontafe'o súnanamo aáénkaintemba kanaa'á miyá é'a ímba miyá aantemba é'a maanómátáfé'o sé'o faiwí'wé nompá'á kumuwómó síyanamo éna miyá íniye. ²² Maníkómpá'á in-ái sé'a fí'o-fi'on-tantaatafe'a áísai e'a timankúnkúmba ombá érai'a Maníkó kanaa'á súwa'nai uwásinkainiyemo sembá kanaa'á wétuwa'nai-iyé Ísu siyáiyé.

Nááwawa ai'maráísawa tiyáanomo siyáan-aai.

Mááka 11:27-33, Rúku 20:1-8

²³ Ísu mináái simátimena óraa'-amaan-daumpa'a iména Maníkóní ásé-aai simátimuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-óraa'-waasiye tésa sésa nááwawa ai'maráísawa tiyéwa nááwampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná ²⁴ Ísu séna aifa'á moórá-aaimo tísai ona'ó anondáámo síya'o é'a sísaí on-áái simátimenaumne. ²⁵ Ááéma Yóni nombó maitínkaraiwai Maníkówa simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa miwí keáímbá sésa nórasaawa sénaumno. Maníkó simámakaisana nombá maitínkaraiye senanasáámó éna nóra séra Yónin-aaisafe'a ímba érai'e siyáao síniye. ²⁶ Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye senasáámó ésa úwoi-waasisa sínkamaawe. Úwoi-waasi sáwífa'-waasi Yónintafesa Maníkón-aaimo simásimakaiwai uráiyé wésemba pósa aaisantá siyónááwe miyá keáímbá sésa ²⁷ Ísuntafesa sésa emó sísaí ónda-aaisa ímba isáúmne suwaná Ísu séna ímbo simásimiya'a

nááwampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáúmó maúnda-aai ímba simátimenaumne Ísu siyáiyé.

Moóráwigon-ááninkai-taai.

²⁸ Ísu mináái simátimena séna simátiménda-aai imáyáan-oro. Moóráwigo kae'-iyámpóiwáráwí aifarááwintáféna séna kesááninkoo kesí ándá-aran-kisau-ufa'a kísau komauwó sisaná ²⁹ aifarááwí séna ímba siráái taiyé séna ména moórá-imayaa éna kísau komáísana ³⁰ áfákontafena séna kesí ándá-aran-kisau-ufa'a kísau komauwó sisaná ewé símai ifátuwena ímba kísau maiyáiyé ³¹ Ísu simátimena tísai ena séna nááwa tifowán-áái wéisaíyo súwasa aifarááwí afowán-áái wéisaíye suwaná Ísu séna mináái imáyáa é'a simátiménda-aai ísáaro. Taakisi-úmén-kwáásiyé sáwí-anka'o nóninine sáwí'o on-kwáásín-owe sembánifo miwí Maníkó wení waásimo kawáánin-ampa'a ááéma wégofo kembiwíndo. ³² Yóni nombó maitínkaraiwai téna kawe'-ám-bá aráátimuwa'a wenááísafe'a ímba érai'e siyáafo taakisi-úmén-kwáásiyé sáwí-anka'o nóninine Yónin-aaisafesa érai'e suwa'á kembiwí miwí tuwáné'a Yónin-aaisafe'a ímba érai'e sé'a kentí sáwí-imayaa ímba tuwé'a Maníkómpá'á tiyáawe Ísu siyáiyé.

Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-taai.

Mááka 12:1-12, Rúku 20:9-19

³³ Ísu mináái simátimena séna moórá waé'mai-aai simátiménda ísáaro. Moóráwigo óraa'-marawarawi ména óntan-kusai úmakena ándá-aran-kisau úmarena ándá-arankoni táúfa'a úmarena ándá-arambo mapamínanamo anombó kumínda-taufa'a úmarena óntan-damba kísaura'o káráwiyandamba úmarena ayáátáaka fí'om-barafa'a koménae séna maankísáúrá'ó káráwiyawimo é'a kesáfé'a tuwímbai-aramba wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena fí'om-barafa'a koméraisana ³⁴ arambó áfumo kain-kánáá tisaná aanáfó kesí ándá-aramba komáéro séna wení kísau-waasi ti'maráísasa minkísáúrá'ó káráwiyowifa'a tewasá ³⁵ ta'óto'mai moóráwigomba tufuwésa moóráwigomba tufú'marááwana púwísasa moóráwigomba óntantamba tufuwésa ándá-aramba ímbo tímémba ti'mátuwaawasa kowaná ³⁶ aanáfó aifa'á wení kísau-waasi tuwímbai ti'maréna ánaaemba sáwífa'nanka ti'maráísasa tewasá minkísáúrá'ó káráwiyowi ta'óto'mai aifa'ó uráantemba miyá ésa sáwí'a uwátinkesa ándá-aramba ímba tímémba ti'mátuwaawasa kowaná ³⁷ aanáfó ména ánaaemba séna kesááninkomba ai'maráanana wínasa wenáái isánááwe séna ai'maráísana tisasá ³⁸ minkísáúrá'ó káráwiyowi awánésa keáímbá sésa aanáfón-ááninko wétifo tufúwónanasa puwéna maankísáú ímba maínta kesáá maénae sésa ³⁹ ta'óto'mai ándá-aran-kisau-ufakemba famétuwesa tufúwówana pukáiyé. ⁴⁰ Ísu mináái simátimena séna minkísáúgóni aanáfó tinda kísaura'o káráwiyowi nóra síniyo súwasa ⁴¹ miwí sésa misáwí-wáásí tínkaminasa puwíyana fí'on-kwaasi kesí kísaura'a káráwiyoro sínasa minkísáúrá'á káráwiyesa

arambó áfumo kain-kánáá tíndantemba aanáfómbá minárámbá aménááwe siyáawe.

⁴² Suwaná Ísu simátimena séna Maníkón-aai aúfái-fimba awánaraawe. Maarán-áái agaimaréna séna óntan-dambo on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'a wéiye sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaaamba uráíye. Mindá Fasi'aénkó isatá awánéta séta

fí'oran-kawe'a uráíye súne agaimaréna siyáíye. ⁴³ Mináái imáyáa é'a simátimena séna. Maníkó kembiwí Yúndaa-waasisafena maará siyé. Kenká'á ímba kawáánónaumne séna tiyuwéna fí'onkaa-waasisafena kenká'á kawáánónaumne sínasa wení kísau maénááwe. ⁴⁴ Minóntánká'á tanaambá kofésa sáwí'a úmai ménaafo minóntánkó tufú'mai sáwí'a uwásuwainiye Ísu séna wenááisafesamo ímbo érai'emo síyawu imáyáa éna mináái siyáíye.

⁴⁵ Ísu súwasa óraa'-amaan-kísau-waasiye áamáan-kawaa-waasiye isésa táako péé súwasa sésa moóráwigo-áninkai aaimó simbá kentáásáféna siyé sésa ándá-aran-kisaura'o káráwiyowisafenamo simbá kentáásáféna siyé sésa óntankowemo simbá kentáásáféna siyé sésa ⁴⁶ ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'-wáásí Ísuntafesa sésa Maníkón-aai simásimíwainiye sun-kwáásí táároi inkaisésa Ísumba ímba ta'ótoresa ifátukaawe.

Óraa-tanombo kauráin-aai.

Rúku 14:16-24

22 Aneka'á Ísu aai simátimindasafena waé'mai-aai simátimena séna ² Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-iye. Moóráwigo káráwiyaiwain-áninko aaré maíndasafena óraa-tanomba kaufónae séna ³ sáwífa'-waasi táántena séna aáno úmai tanóm-ba tamandaaró séna ména tanóm-ba kaumaréna wení kísau-waasi ti'maréna séna tamandaaró kosimátíméro sisasá miyá owasá ifátuwesa ímba tewaná ⁴ anekeká'á kísau-waasi ti'maréna séna táántaraundawi kosimátimena séna sáwí'a tómbó nembá wéto'mayaan-e'a puru-makawé óraa-poiye tufú'mai wégaufumpo taman-daaró. Kesááninkomo aaremó maíndara'a taman-daaró. Kosimátíméro séna ti'maráísasa miyá kosewasá ⁵ ifátuwesa ímba tembá moóráwigo wení kísau'afá' kóísana moóráwigo óntambo maínda-kisau'afá' kóísasa ⁶ tuwímbai káráwiyaiwaini kísau-waasisomba ta'óto'mai tínkamowasa púwówana ⁷ káráwiyaiwai aaisambá séna wení i-wáásí ti'maráísasa miwí tínkamowasa púwówana miwí naampimpá'á iyamá agáéwana káwisana ⁸ káráwiyaiwai wení kísau-waasisafena séna tanóm-ba kaufé'a táántaraundawi kesááninkoni tanóm-ba tamandáiyawi sáwí'an-owe. ⁹ Aampaká'ó waásimo túwaandu opa'á kosaafá úmai fí'o-fi'on-kwaasi tuwáné'a simátimiyasa tanóm-ba tamandaaró sisasá ¹⁰ wení kísau-waasi isésa aampa'á wénesa waási saafá úmai tuwánésa sáwí-waasiye kawe'-wáásíyé torupátinkesa tí'maesa tésa tómbó naan-dáúmpá'á sisipáá uráawe.

¹¹ Yúndaa-waasi aaremó máénka'o ombá tanóm-ba nánaesamo ten-kwáásí ontará'ó tewasá kísau-waasi kawe'-únánkwátói tíméwasa urésa mindáúmpá'á imésa tómbá wénaafo minúnánkwátóimo ímbo urésamo ésa ímba tómbá imandánááwe. Tómbó naan-dáúmpá'á sisipáá owaná káráwiyaiwai tuwánaimba moóráwigo ímba kawe'-únánkwátói uréna méraisana awánéna ¹² séna nóra séwa kawe'-únánkwátói ímba uréwa iyáano sisaná ímba aai sisaná ¹³ káráwiyaiwai wení kísau-waasisafena simátimena séna aiyayaanka'a kárá'umai máápa'a kumeu'ó in-áémpá'á aúwéwana ifí'á téna áí'o índasafena áwáayaamba umpufuwíniye siyáíye Ísu siyáíye.

¹⁴ Ísu mináái simátimena séna Maníkó sáwífa'-waasi táántain-kwaasifinkemba tuwímbai aantemba wení waási-i'a wéuwatinkaiye siyáíye.

Taakisi-áásáfésamo áisai uráan-aai.

Máaka 12:13-17, Rúku 20:20-26

¹⁵ Ísu súwasa áamáan-kawaa-waasi máápa'a kumbésa keáimbá sésa nóran-aaisaawa áisai onanasááwá sáwí-aaimo sínata aaifintá maenkánaumno sésa ¹⁶ miwí tí-naaenka'o tirááiwáún-kwaasiye Éroti amááraawe ti'márowasa Ísumpa'a tésa sésa óraakoo érai'-waasi po Maníkóni aambó arááiwáén-aai arupise úmai simátimendasa ísaraumne. Waási táároi ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-waasi táároi ímba inkaisé tirumbó faiyá'-mai-aai ímbo sénda arupise úmai simátimendasa ísaraumne. ¹⁷ Simáménda-aaisa isaaó. Kanaasááwá taakisi-óntámbá Rómu-kamanisa tíménaum íntaawa tíménaumno. Tíménda Yúndaa-waasisa kentáásí áamáamba taraisónaum íntaawa taraisónaumno. Nóran-imayaamo émo e simásimiyó suwaná ¹⁸ Ísu miwí sáwí-imayaa iséna séna kaumbo-kae'-ááiwárá'-wáásí pó'a kentáfé'a sáwí-aaimo síndawe sé'a wésisai-owe. ¹⁹ Taakisi-óntámbá moórá maimaé máaraasimero súwasa maimaé máaraanamuwana ²⁰ séna nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéraiyo súwasa ²¹ miwí sésa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéraiye suwaná Ísu séna Rómu-kamani-kawaagonde wembá áméro. Maníkóndé Maníkómbá áméro súwasa ²² mináái ísówana táá'a úwasa ímba aai sésa auwésa kuráawe.

Pukémpinkembo iyáfasinaiyan-aai.

Máaka 12:18-27, Rúku 20:27-40

²³ Kuwasá Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba iyáfasinanaawe sun-kwáásí pósa minkánáá Ísumpa'a tésa ²⁴ sésa óraakoo naafá'á Mósese séna moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáimba puwínana áfáko maimakéna awaáon-anonda-ware'e séna iyámpói ma'ánkáiniye siyáíye. ²⁵ Moórá-aai isaaó. Moórá-kanaa maanká'á afakaeté-afarawainonda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáimba púwísana ²⁶ wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáimba púwísana wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáimba púwísana

miyá émesa afakaeté-waasi putásaawana ²⁷ minínínkó ánaemba pukáiyé simámesa ²⁸ Ísumba áisai esa sésa miyámó ombá waási puwíyampinkembo iyáfasinaiyan-kanaa minínimbá afakaeté-waasi tuwaainimbá éna nááwa máíniyo suwaná ²⁹ Ísu séna Maníkón-aai aúfáifimbo agaimakón-aai ímba kawé'-úmai isé'a Maníkóní fasi'aémbá ímba awáné'a pó'a miyáumai sáwísáwí-aai wésewe. ³⁰ Pukémpinkemba iyáfasinesa wíyómpa'o imaiyan-kanaa aaré ímba maíyasa waái ímba maíyamba ésa Maníkóní kísau-waasimo wíyómpa'o méraawimo ontembá minínínákwá'á miyáumai aaré ímba maíyasa waái ímba maíyamba ónááwe. ³¹ Waási pukémpinkembo iyáfasinaiyamba simátíménda ísáaro. Maníkó simátímakomba aúfáifimba agaimakón-aai toráumai awánaraawe. ³² Maníkó Mósesentafena maarán-áái siyáiyé. Maníkó úne. Enaíwá'ná Émbaramune Áísáakine Yékopune miwítí Maníkó úne siyáiyé. Maníkó minááímó siyáimba minkáúmbó-wáásí é'a púwúwasa utaráambanifo mináái siyáimba pósa miwí úwoi méraawe Ísu súwasa ³³ wesé'o méron-kwaasi isésa táatafesa ésa sésa aagóní áwáuma wési-masimiye siyáawe.

Aifaráán-ámáánkón-aai.

Mááka 12:28-31, Rúku 10:25-28

³⁴ Suwaná Ísun-aaigo Sátúsi-amaan-kawaa-waasi-taai iyáákomba ámáán-kawaa-waasi isésa túwaandu ésa ³⁵ miwífinkémbá moóráwigo ámáámbo kawé'ó úmáimo ísarowí Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae séna áisai ena séna ³⁶ óraakoo Maníkóní ámáámpinkemba nóran-amaana aifaráámbán-iyo súwana ³⁷ Ísu séna Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Maníkómpá'á kentí Fasi'aénkómbá kentiruné kentí imáyáawe kentané améro agaimaréna siyáiyé. ³⁸ Minámáámbá aifaráán-ámáámbá isaná ³⁹ miwán-ánaenken-amaamba óraa'-amaamba maarán-ámáámbán-iye. Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna kesáfé-imáyáámó ontembá kentí waási-imayaawara'a oro agaimaréna siyáiyé. ⁴⁰ Minkáé'-ámáánkó áfonkaamba uráisana Mósesemo fí'on-amaambo siyáine Maníkón-aaimo simátímakowi siyáan-amaane me'wi-me'wiyáámbá éna kae'-ámáánkó áfonkaamba uráinka'a tawéaraapaiye Ísu siyáiyé.

Maníkómó iyáfasinankarawai Káráísitin-aai.

Mááka 12:35-37, Rúku 20:41-44

⁴¹ Súwasa ámáán-kawaa-waasi túwaandu uwaná Ísu miwí tísai ena séna ⁴² Maníkómó iyáfasinankarawai Káráísiti nááwan-andafaken-kwaasiya'iyo súwasa kentáásíwá'ná Téfitin-andafaken-kwaasin-iye suwaná ⁴³ Ísu séna naaófá'á Maníkóní ámútanko Téfitimba imáyáa amúwana Téfiti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iye siyáimba ⁴⁴ Imó agaimakón-aufaifimba Téfiti agaimaréna séna

kesí Fasi'aénkóntáféna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'-ména'a ení namuro-wáási iyáákaanasa miwí tai'ánaáwe

Maníkómó siyáin-aai Téfiti siyáiyé. ⁴⁵ Miyáumai Téfiti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iye siyáimbani-fo nóraumaiya wemá Téfitin-andafaken-kwaasin-iyo Ísu súmba ⁴⁶ Káráísiti Téfitini Fasi'aénkó éna Téfitin-andafaken-kwaasigon-iye súmbanifo miwí ímba kanaa'á aai sésa táatafesa ésa minkákémbá ímba áisai úmaesa iyáawe.

Ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé miwí táái.

Mááka 12:38-40, Rúku 11:39-44,47-52, Rúku 20:45-47

23 Ísu túwaandu urón-kwaasiye wení kísau-waasiye simátiména séna ² Maníkó iyáfas-intinkaraisasa ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye Mósesé agaimakáin-aai toráumaimo wésimatimemba ³ isé'a arááiwáéro. Mósesé siyáin-amaamba miwí tóikaken-aantemba sésa ímba wéaraaiwaefo miwímó ontembá ímba oró. ⁴ Umbai-tántáá'ó asááú-makesamo túwaata'mae'a korómó sésamo ímbo túwa'nai ontembá miwí umbai-áái simátimesa ímba túwa'nai ombá úwoi arááiwáéro wésewe. ⁵ Miwí sésa waási suwánésa óraa'-waasin-owe síwae sésa Mósesé siyáin-amaamba agaimái anaféúmpimbá makésa túwayaanka'e tiyáánka'e kára'umaresa miwítí wátóiaraiya'a ayáátááka'a tafétafe úmakesa naaópa'a afufumpa'á wénesa ⁶ tanómbo kaúfópa'o ombá kawé'-áémpá'á mésa ámáán-daumpa'o ombá óraa'-waasimo máépa'a imésa ⁷ waási suwánésa sésa óraa'-waasi ámáán-aai simátíméwin-owe síwae sésa naaópa'a maru'-afufumpa'á wénesa miyámó ontáfésa aamoí wéowe.

⁸ Miwí miyá wéombanifo ímba miyán-oro. Kembiwísáfésa óraa'-waasi ámáán-aai simátíméwi owémó síyambo é'a kímborawigo óraa'-waasi isatá wení waásisa mimbórá'á úmaisa méraumne seró. ⁹ Kempínkémbá moóráwigontafe'a óraa'-waasi kesifón-iye sefó. Kentifo wíyómpa'a méraiye. ¹⁰ Kempínkémbá moóráwigontafe'a kentáárá'á káráwiyaiwain-iye sefó. Maníkómó iyáfasisinkarawai keyáá kenká'á káráwiyaundawi kemá úne. ¹¹ Kempínkémbá iyáákanáe síyawi kentí wayó'á máéro. ¹² Kentúwí'o mósá maráiyawi Maníkó úwoi kentúwí'a múratinkainifo kentúwí'o ímbo mósá maráiyawi Maníkó mósá tinkáiniye Ísu siyáiyé.

¹³ Ísu mináái simátiména séna ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye simátíménda ísáaro. Kaumbo-kae'-ááiwárá'-wáásímó é'a káráwiyoro. Maníkó wení waásimo kawáánin-amba wéfaitinkaawe. Maníkó wení waásimo kawáánin-ampa'a ímba kónae sembá kónaesamo owítí aambá wéfaitinkaawe.

¹⁴ Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwárá'-wáásí é'a keto'-ínintí óntawara naankwará'á umémbá wémae'a waási suwánésa súwí'a mósá maráiwae sé'a tafisímai-inai karo'á wésewe. Mindásafe'a káráwiyoro.

¹⁵ Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwára'-wáásí é'a simátimunda ámáán-aai arááiwaiwae sé'a saafá úmae'a óraa'-nomba ko-faté'a némpa'a wéne'a tuwáné'a kentí sáwí-kisau aráátíméwasa miwítí sáwí-kisau kentí sáwí-kisau gomba iyáákaraimba pó'a mindásafe'a káráwiyoro.

¹⁶ Aambó ímbo kawe'-úmaimo awánaraawi karo'á sé'a maarán-ámbá arááiwáéromo sewí káráwiyoro. Kembiwímó ámáán-aaimo sembá karo'á simátimé'a sé'a óraa'-amaan-dankon-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna kanaa'á íniye. Énifo kawe'-óntánkón-áwí'a korí-óntánkón-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna sáwí'a íniye wésewe. ¹⁷ Minkórí-óntánkó óraa'-amaan-dankomba ímbo iyáákaraifo mindáúmpá'ó wérainda mindá kawe'án-ye. Kembiwí ámáán-aaisafena tááko ímbo péé sisa'á wéisaawe. Sáwí-imayaawara'-waasi simátimén-aai karo'-ááin-ye. ¹⁸ Kembiwímó ámáán-aaimo sembá karo'á simátimé'a sé'a Maníkóntáfésamo póimo tufú'maimo agáén-taaregon-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna kanaa'á íniye. Énifo mintáárérá'ó Maníkómbó wéamem-poigon-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna sáwí'a íniye wésewe. ¹⁹ Maníkómbó ámém-poigo mintáárégómbá ímbo wéiyaakaifo mintáárégó iyáákarena ámém-poi kawe'á wéiye. Kembiwí ámáán-aaisafena tááko ímbo péé sisa'á wéisaawe. Sáwí-imayaawara'-waasi simátiménaai karo'-ááin-ye. ²⁰ Fasi'aén-ááímó sembá Maníkóntáfésamo póimo tufú'maimo agáén-taaregon-aaimo tika'ó marésamo sésamo ésa mintáárégón-aaiwara'a Maníkómbó wéamem-poigon-aaiwara'a wésewe. ²¹ Fasi'aén-ááímó sembá óraa'-amaan-dankon-aaimo tika'-marésamo sésamo ésa mindánkón-ááiwara Maníkó mindáúmpá'á méráiwain-aaiwara'a wésewe. ²² Wíyómpa'e simásuwesamo tika'ó marésamo sésamo ésa Maníkó mifá'á káráwiyaiwain-aaiwara'a wésewe.

²³ Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwára'-wáásímó é'a káráwiyoro. Naaófá'ó Mósesemo siyáintemba kentí kisaufakemba kári-tonkwara'a tuwínkaa'-úmai siyáánkai maké'a moórá Maníkómbá amé'a kawe'á wée'a miyán-ámáámbá ísámae wéyofo Mósesemo siyáin-amaamba óraa'-amaamba ifá'á tuwé'a pó'a waási ímbo arupíse uwátinke'a tirumbá ímbo uwátinke'a ímbo Maníkóntáfé'a timankúnkúmba é'a miyámó ontáfé'a pó'a minóráá'-ámáántómbá ifá'á tukáawe. ²⁴ Aambá ímbo kawe'-úmai awánaraawi karo'á sé'a maarán-ámbá arááiwáéro wésemba kári'-amaamba arááiwae'a óraa'-amaamba tukáawe. Miyámó ombá tóipinkaambo wénaawiyaan-kwaasin-owe.

²⁵ Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwára'-wáásímó é'a káráwiyoro. Anaféúné táúfa'e paáká'-aantembo wénonkwiyoyo

andáámpá'á sáwí'a uráisa'a pó'a kempímbá sáwífa-tantaa'a óraa'a wéraiye. ²⁶ Ámáán-kawaa-waasiono. Ámáán-aaisafena tááko ímbo péé sisa'á wéisaawe. Anaféúné táúfa'e andáámpá'ó non-kwíyówanamo andáámpá'é paáká'é kawe'ó intembá kentí sáwí-imayaa tuwé'a kawe'-ímáyáá úmai méraaro.

²⁷ Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwára'-wáásímó é'a káráwiyoro. Waásimo maipímbó utámakaawanamo kawáá'isasamo waási ímbo awánaantemba kentirumpímbá miyá isa'á sáwí'a wéowasa waási ímbo wétuwanaawe. Waásimo maipímbó utámakesamo kawe-tó'wááímó owasamó awánésamo sésa kawe'á wéowemo sentembá kembiwí tuwánésa kawe'-wáásín-owe sembánifo kentirumpímbá miyá-sáwí-tántáá'á wérais'a kaumbo-kae'-ááiwára'-wáásín-owe.

²⁹ Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwára'-wáásímó é'a káráwiyoro. Kentíwá'ná Maníkón-aaimo simátimakowi tínkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waai wéowe. Arupíse úmai méron-kwaasi tínkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waai wée'a ³⁰ sé'a miwí tisaafitantambo uráawi sé'a minkánáámó mérekaa kentáá síwá'námo uráantemba ímbo miyásá urúsino wésewe. ³¹ Miyámó sembá maarán-áái wése'a Maníkón-aai simátimakowi tínkamesa miyá-sáwí'á uráawi tírááta úne wése'a miwímó uráantemba miyá wéowe. ³² Kentíwá'námo uráantemba miyámó wée'a tai'ánááwe.

³³ Tai'áiyamba iyánkó póigon-araa'an-owe. Maníkó kembá aaiimbá matinkáina'a sáwí-meyambo maíyapa'a ónkaifa'a komésa wété íyan-amba ímbo wéraiye. ³⁴ Miyáumai kesáái simátimiyawiye aráátimiyawiye kawe'-ímáyááwára'-wáásíyé ti'maráanasa kempímbá wéniya'a tuwímbai tínkamiyasa puwíya'a tuwímbai aaraa-táiyá'á tínkamiyasa puwíya'a tuwímbai kentí ámáán-daumpimpa'a taántámbá tínkame'a moórámora-naopimpa'o wéniya'o é'a ti'mátu'mae'a nónááwe. ³⁵ Miyámó íyana arupíse-waasimo tínkamom-beyamba seyaafá'-wáásítí méyámbá kentópa'a tíniye. Aifa'ó tufúwanamo pukáin-kwaasigon-awí'a Éperi ánaaemba moóráwigo Pérékáíyaan-ááninkon-awí'a Sékáráíya óraa'-amaan-daumpa'a mérowana moórá-aempa'a Maníkóntáfésamo ísámaimo póimo tufú'maimo agáún-ontan-taaremo wérowana moórá-aempa'a aifa'-ámáán-káwáágó aantemba iyún-ontama wérowana afufumpímbá Sékáráíya imérowasa tufúwana pukáíye. ³⁶ Minkáé'-wáásítí afufumpímbó kárúraan-kwaasi tínkamuwasa pukáawiwara'a miwítí sáwí-meyamba káfé'o méraan-kwaasi maénááwe Ísu siyáíye.

Ísumo arumbó uwátínkarain-aai.

Rúku 13:34-35

³⁷ Ísu mináái simátimena Yérúsaremu-naopak-en-kwaasiono. Maníkón-aaimo simátímakaawi tínkambae núwasa pukáawe. Maníkó ti'marówasa kuwái óntantamba tínkambae núwasa pukáawe.

Kokórigó áráátombo ayóífá'ó tínkarenamo káá-tatinkaintemba aasiyaasi-kánáá kemá miyá ónaumne súndanifo tínaaemba wéuwasiwewe. ³⁸ Ísáaro. Maníkó tiyuwáína'a tu'nankáámbá ónááwe. ³⁹ Simátíme'a súné. Ímba úwoi suwánánááfo ánaaembo sé'o Maníkó ai'maráisana kunkáiwaimba Maníkó kawé'á uwánkáiye siyanka'a aneka'á suwánánááwe Ísu siyáiyé.

Óraa'-amaan-dambo tawisínda-aaimo siyáin-aai.

Máaka 13:1-2, Rúku 21:5-6

24 Ísu mináái simátimuwasa óraa'-amaan-daumpakemba kárúwesa kúmúmba wení kísau-waasi sésa óraa'-amaan-damba kawé'-nábán-ifo awánaao suwaná ² Ísu séna káfé'o awánaan-dantafe'a simátíme'a súné. Ánaaemba waási tésa mindámbá seyaafá tawísíuwesa seyaafá'-óntánkwárá'é tawísí-suwanaawe Ísu siyáiyé.

Sáwí-kanaa tíníyemo siyáin-aai.

Máaka 13:3-13, Rúku 21:7-19

³ Ísu mináái simátimena Órífi-omapa'a imérowasa wení kísau-waasi weyáá méropa'a tésa áisai esa sésa emó sénda nóin-kanawa paápé íníyo. Nóin-kwaamera ínataawa séta ampáánká'á emá kúmínana káfé'o wérain-tantaa'a tai'áiníyesa sénaumno suwaná ⁴ Ísu séna karo'-áái isé'a érai'e sefó káráwiyoro. ⁵ Sáwífa'-waasi tésa kesúwí'a máwatesa sésa Maníkómó iyáfasisinkarawai úne síyasa sáwífa'nanka minkáró'-ááisáfésa érai'e sénááwe. ⁶ Tíyááwemo síyan-aai nempakena'i ewaakéná'i isáiyana ímba táá'a íno. Miyán-kánáámó tinda mindá ímba seyaafá-tántáá'ó tai'áinda-waame'an-iyé. ⁷ Fí'o-fi'on-aempa'-waasi tiyánááwe. Moórá-kawaa-waasigomo éna moórá-kawaa-waasigoni amááraasafena iyáfasine tíyáaromo sínasa iyáfasinesa tiyánááwe. Fí'o-fi'om-barafa'a aawai táiníye. Fí'o-fi'om-barafa'a óraa'-mari táiníye. ⁸ Miyán-tántáá'ó paápé ína'a sé'a seyaafá-tántáá'ó tai'áinda-kanaa ím-ba tiyáifo iyámpóimo matinkánae owanamó óraa-ti'ó intembá umbai-kánáámó tinda minkánáá paápé iye seró.

⁹ Miyán-ááímó síyasa minkákémbá kembiwí ta'óto'-mai fí'owi timíyasa sáwí'a uwátinkesa tínkamiya'a puwónááwe. Kentáfésamo fasi'ámaimo méraiyantafesa fí'o-fi'on-kwaasi seyaafá'nánká tíyámba uwátinkanaawe. ¹⁰ Kesááisafesa érai'emo wésiyaw-ifinkemba sáwífa'nanka kesáái tínaaemba uwámesa miwítí namuro-wáásí moórá-morawigo aráátimesa tíyámba uwátinkanaawe. ¹¹ Sáwífa'nanka paápé ésa karo'á sésa Maníkón-aai simátimundawi úne sésa sáwífa'nanka karo'á simátimenaawe. ¹² Miyáumai sáwí-kisaugo wété éna óraa'a ínasa fí'owi-imaayoamo émém-ba ifátuwesa kentáfé-imáyáá aantemba ónááfo ¹³ ímbo ifátuwesamo kentáfésamo fasi'ámaimo méraiyaawi tai'áinda-kanaa'a Maníkó tí'mai kawepá'á métinkainíye. ¹⁴ Seyaafá'-márafákén-kwáásí isáiyantafe'a ásé-aai Maníkó wení waásimo kawáánin-aai simátíma'mae iyíyana ánaaemba seyaafá-tántáá'á tai'áinda-kanaa tíníye Ísu siyáiyé.

Sáwí-kanaggon-aai.

Máaka 13:14-23, Rúku 21:20-24

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna ánaaemba sáwí'a íyan-tantaako paápé íníye. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowin-awi'a Tánieri mintántáátáféna siyáiyé Ísu siyáiyé. Kemá Mátíyu súné. Maanáúfáímó torausíyawi tááko péé sína'a ísáaro wésune. Ísu séna Maníkóní kawé'-náópa'a misáwí-tántáá'á paápé ínasa awánáiyamba ¹⁶ Yúndiyaa-marafa'o méraiyan-kwaasi omápata tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁷ Ontará'ó méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o iyíyamba óntama ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁸ Kísaufa'o méraiyan-kwaasi ímba naaópa'o tíyamba unáánkwátóí ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁹ Tímúka'-nine káfé'-iyampoiwara'-inine minkánáá sáwí'a ónááwe. ²⁰ Tuwaantambó iyíyamba táwi'o índa-kanaa iyé'a saagaan-kánáá iyé'a únafo sé'a Maníkómpá'á in-ai seró. ²¹ Minkánáámó tinda óraa'-umbai táiníye. Naaófá'á Maníkó maramó úmaronka'e káfé'wara'e miyán-úmbái-tántáá'á ímba tiyáiyé. Ánaenkwará'a miyán-úmbái-tántáá'á ímba tíníye. ²² Miyán-úmbái-tántáá'ó wéin-kanaa Maníkó ampáásé úmakaiye. Miyán-úmbái-kánáámó ayáátááka'o wérainkaka seyaafá'-wáásí ímba úwoi túnamai méraawisino. Maníkó wemparí'o úmakain-kwaasisafena imáyáa éna miyán-úmbái-tántáá'á ampáásé uráiyé.

²³ Ampáásémó ínasa tuwímbai simátimesa sésa Maníkómó iyáfasinankarawai mifá'-maafa'a méraiye síya'o é'a ímba ísáaro. ²⁴ Tuwímbai paápé ésa karo'á sésa Maníkómó iyáfasisinkarawai úne síyasa tuwímbai karo'á sésa Maníkón-aaimo simátimundawi úne simátíma'maesa níyamba ímbo awánen-kisau maésa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi karo'á simátinkanae sésa miyán-óráá-kísáú maenááwe. ²⁵ Mi-wísáfé'a érai'-waasin-owe sefó sé'a ímba paápé uráanka'a aifa'á simátimumpo káráwiyoro.

²⁶ Súnda-aai imáyáa é'a ánaaembo moóráwigomo kentáfénamo sénamo paápé uréna máásai-marafa'a méraiye sína'o é'a ímba koró. Moóráwigomo kentáfénamo aúpá'á méraiye sína'o é'a ímba érai'e seró. ²⁷ Wíyómpa'o aafáyáumo tóráísasamo awánaantemba kemá waási úranko miyáumai afora'á aneka'á kumónaumne. ²⁸ Póimo sawáimó kawáá'ipa'o náindasafenamo embontaan-dúmágómó tatorú-paintemba Maníkó sínana súnda-aai paápé íníye Ísu siyáiyé.

Ísumo marapá'ó kumínda-aai.

Máaka 13:24-31, Rúku 21:25-33

²⁹ Ísu mináái simátimena séna miyán-úmbái-tántáá'ó tinda-kanaa tai'áinana aafáúgó kumeu'á ínana wíyónko ímba sán-káinana o'á wíyómpakemba kaisínana wíyónko úwaaúwa ínasa ³⁰ seyaafá'-márafákén-kwáásí wíyómpa'a awánemba fí'onka'ma'mai-tantaa'a awánésa kentáfésa sésa kumínena to'mayaa wéiyé sésa táatáfesa wéesa ifi'á wétesa suwánemba kemá waási úranko óraa-fasi'aenkwará sáwara'a ainánká

kúmóna'a suwánánááwe. ³¹ Uwíyemba wétufuwe'a wíyómpaken-kisau-waasi ti'máráanasa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi seyaafá'-máráfákémbá tí'-maesa moóráfimba túwaandu ónááwe Ísu siyáíye.

³² Ísu mináái simátimena séna moórá naan-táigón-áwí'a fíki-taigontafe'a imáyáa úmai ísáaro. Asáómó agaínda awáné sé'a áú'o sínda-kanaa kárika'a tíniye sénááwe. ³³ Miyámó intembá kemó súnnda-tantaa'a ína'a awáné sé'a kárika'a kumíniye sénááwe. ³⁴ Érai'a simátime sune. Káfé'o méraan-kwaasi tuwímbai ímbo pukáiyanka'a kemó súnnda-tantaa'a paápé íniye. ³⁵ Wíyóne marawé tai'áinífo kesáái ímbo tai'áinda úwoi waé'wae'a íniye Ísu siyáíye.

Kúmónnda-kanaa waási ímba ísaraawemo siyáin-aii.

Máaka 13:32-37, Rúku 17:26-30,34-36

³⁶ Ísu mináái simátimena séna kúmónnda-kanaa aafáúmá waási ímba ísááwasa wíyómpaken-kisau-waasiwara'a ímba ísááwa'a kemá Maníkón-ááninko ímba wéisaumpo kesífo weyáá ísaraiye. ³⁷ Naaófá'a moóráwígon-awi'a Nówaa méronka'a waási ímbo Maníkón-ímáyáa ésamo maé'óntemba ánaemba kemá waási úranko kúmónnda miyá ónááwe. ³⁸ Piri'-nónkómó ímbo tínkankonka'a noné tóné wénesa tiyáámumba wéto'waa-esa aaré máúwasa waái máúwasa wéuwana Nówaa nompín-táómpimba imérowasa ³⁹ piri'-nónkó táinda-aii ísaresa ímba imáyáa ésa mérowana óraa'-a'a téna piri'-nónkó seyaafá'-wáási tínkamuwasa putásaraawe. Miyámó uráantemba kemá waási úranko aneka'ó kúmónndara'a kentáfésamo ímbo imáyáamo íyawi miyá ónááwe. ⁴⁰ Minkánáa maará ónááwe. Kae'-wáási kisaufa'a méreyana Maníkó moóráwígomba auwéna moóráwígomba aiyáíniye. ⁴¹ Minkánáa kae'-ínínkáí tómbá wéto'mayaan-iyana Maníkó moórá-inimba auwéna moórá-inimba aiyáíniye. ⁴² Kemá Fasi'aénkómó kúmónnda-kanaa ímba ísaraafó káráwiyoro. ⁴³ Simátíménda-aii imáyáan-oro. Naankón-afowámó umén-kwáásímó tinda-kanaamo ísarenaraa umén-kwáásímó timbá wéto'mayaan-ena awánéna watúwáísana wení naaúmpakemba umémbá ímba máísino. ⁴⁴ Miyáumai kemá waási úranko kafífimbá kumónaumpo kembiwí wéto'mayaan-e'a simu'máráaro Ísu siyáíye.

Sáwí'a owasá kawe'á owasamó on-áái.

Rúku 12:42-46

⁴⁵ Ísu mináái simátimena séna kawe-kísáúmó máéwi kawe'-ímáyáawárá'-wáásísáfé'a sune. Wení óraako séna kesí kísau-waasiya'a káráwiye tómbá tuwímbai tí-ma'mae iyuwó síniye. ⁴⁶ Wení óraako téna wení kísau kawe'-úmaiimo maínda taawánánana kísau kawe'-ímáyáawárá'-wáásísáfé'a káráwiyoro súné. ⁴⁷ Minóráákó séna kesí seyaafá'-mópáráwínká'á káráwiyoro síniye. ⁴⁸ Énifo minkísáú-wáásígómó imáyáamo énamo kesí óraako ayáátáák'a ímba tíniye sénamo ⁴⁹ kísau-waasi tínkamenamo tómbó nénamo uwóí'-nombo wénaan-kwaasiye uwóí'o énamo ⁵⁰ wení óraakomo tinda-kanaa

ímbo ísarinanamo kafífimbó téna ⁵¹ óraaka'a tatufú'-mai ai'mátuwena séna kaumbo-kae'-ááiwárá'-wáásímó mé samo tí'o wéisasamo ifí'ó wétesamo túwááyaambo umpufuwésamo méraapa'a kóuwo síniye Ísu siyáíye.

Siyáánkai-inaamaru-taai.

25 Ísu mináái simátimena aaremó máéwini áwáu-ma imáyáa éna séna ánaaen-kanaamo tinda Maníkó wení waásimo kawáánin-aii maarán-iyé. Aaremó maíndawi tómbá náíyanesa siyáánkai-inaamaru ómbá kúra'maesa aampakémbá koáikaawe. ² Mináásísómbá séfataase sáwí-imayaawara'a owasá séfataase kawe'-ímáyáawárá'á owasá ³ sáwí-imayaawara'-arasi ómbá kurarésa fí'on-anafeumpimba iyamó káinda-nomba ímba fatiyowasa ⁴ kawe'-ímáyáawárá'-árásí ómbá kurarésa fí'on-anafeumpinkwara'a iyamó káinda-nomba fatiyésa ⁵ aaremó maíndawimba koamu'makáawana ímba ááé-ma tisasá tógáfaa'a isasá tún-kwaiguráawe.

⁶ Tún-kwéraawana nó'waan-afufuntamba moóráwigo táántena séna wétifo koaiyánáisiye sisasá ⁷ mis-iyáánkái-árásí íyáfasinesa ómbá to'maésa kombá ⁸ sáwí-imayaawara'-arasi kawe'-ímáyáawárá'-árásísáfésa séna kentáási iyamá pisináínifo nombá fatísimero sewasá ⁹ miwí séna kesáawárá'á miyáumai wétai'aifo nombó fatiyón-daumpakemba koméyám-báráaro sewasá ¹⁰ wégowana aaremó maíndawi tisasá séfataase-arasi to'mayaa úmimo méraawi wesé'o tómbó náíyanesa naaúmpa'a iyówana ¹¹ ontá wisúwáísasa miséfátáásé-árásí nombó fatiyónaesamo kówai téna óraaka'a séna óraakoo ontá tisinkaaó sewaná ¹² ímba awánáúnda-arasi ombá pó'a ímba ontá titinkánaumne siyáíye. ¹³ Ísu simátimena séna miyáumai kemó kúmónnda-kanaa ímba ísarenka'a kumónaumpo káráwiye'a méraaro Ísu siyáíye.

Kaumbo-kísáú-wáási táái.

Rúku 19:11-27

¹⁴ Ísu mináái simátimena séna ánaaen-kanaamo tinda Maníkó wení waásimo kawáánin-aii maarán-iyé. Moórá-oraako némpa'a wááu koménae séna wení kísau-waasi táántena séna kesí óntanka'a káráwiyoro séna ¹⁵ moóráwigo wení kísau kawe-kísáúmó máísanamo awánaiwaintafena séna kesí óntamba séfataase-unamba káráwiyuwo séna aména moóráwigo wení kísau kawe-kísáúmó máiwaintafena séna kesí óntamba kae'-únámbá káráwiyuwo séna aména moóráwigo wení kísau kári-kisaumo máiwaintafena séna kesí óntamba moórá-unamba káráwiyuwo séna aména tiyuwéna némpa'-marafa'a kóísana ¹⁶ séfataase-unan-ontambo maiyáiwai minóntántámbá kísau maimaéna wéwena fí'omba séfataase-unan-ontamba máísana ¹⁷ moóráwigo kae'-únán-óntámbó maiyáiwai minóntántámbá kísau wémaena fí'omba kae'-únámbá máísana ¹⁸ moóráwigo moórá-unan-ontambo maiyáiwai minóntántámbá ímba kísau maéna úwoi marafímbá utámakaiye.

¹⁹ Utámakaisasa miyá wéowana miwítí óraako ayáátáaka'a kuróm-bapa'a mifá'á ména ánaaemba téna wááumo tímakaunda-ontamba torupámai awánanae séna táántaisasa ²⁰ tésa séfataase-unan-ontambo maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna séfataase-unan-ontambo símakaandarakemba kísau wémae'a fí'omba séfataase-unan-ontamba maiyáumne sisaná ²¹ óraako séna kesí kísau-waasigo kawe'á óne. Kentáfémo imáyáamo émo kári-tantaaka'o kawe'ó úmaimo káráwiyaandantemba sáwífa-tantaaka'a káráwiyinone. Kesirunkómó aamoimó intembá kesé'a taménana enarunkó aamoí íno sisaná ²² kae'-únán-óntámbó maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna kae'-únán-óntámbó símakaandarakemba kísau wémae'a fí'omba kae'-únán-óntámbó maiyáumne sisaná ²³ óraako séna kesí kísau-waasigo kawe'á óne. Kentáfémo imáyáamo émo kári-tantaaka'o kawe'ó úmaimo káráwiyaandantemba sáwífa-tantaaka'a káráwiyinone. Kesirunkómó aamoimó intembá kesé'a taménana enarunkó aamoí íno sisaná ²⁴ moórá-unan-ontambo maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna emá fasi'aén-kwáásí éma fí'owiti kísaurakemba tómbá wéne fí'owiti kísaurakemba úwoi wéne wémandaana'a ²⁵ enáároi inkaisé'a ení óntantamba kísau ímba maúnda úwoi aúpá'á makáumpo ení óntamba máínone sisaná ²⁶ óraako séna sáwí-kísau-waasigo kafóná-waasi po kentáfémo sémo fí'owiti kísaurakemba tómbá wéne fí'owiti kísaurakemba úwoi wéne wémandaana'a óne sénda po ²⁷ kesí óntambo seyaafá'-wáásítí óntambo márán-daumpa'o makáandaraka té'a kesí óntankwara a'wáá-ontankwara'a máúsino séna ²⁸ wení kísau-waasisafena séna minóntámbá maiyé'a siyáánkai-unan-ontambo tokáiwaimba áméro. ²⁹ Sáwífa-tantaaka'o kawe'-úmaimo káráwisinkaiwaimba moórá-mora-tantaa'a áménana káráwisinkainifo ímbo kawe'-úmaimo káráwisinkaindawimpakemba makáimba méraana'a ³⁰ misáwí-kísáú-wáásígómbá áí'mae'a máápa'a múra auwáiyana kumeu'-áémpá'á tí'ó wéisasamo ifi'ó wétesamo túwááyaambo umpufuwésamo méraapa'a wíniye siyáiyé Ísu siyáiyé.

Ísu méraawini áwáusafenamo tísai índa-aai.

³¹ Ísu mináái simátimena séna kemá waási úranko ánaaembo kúmóndara'a ságaenkwará wíyómpaken-kísau-waasiwara'a káráwiyaundawi pó'a kúmónasa ³² seyaafá'-márafákén-kwáásí kesúranka'a túwaandu íya'a sipisípi-poiye méme-poiya'emo káráwiyaiwaimo tuwímbaraintemba minkwáásísómbá miyáummai tuwímbake'a ³³ tuwímbai siyáánúrapa'a mótinke'a tuwímbai siyáánaepa'a métinke'a ³⁴ káráwiyaundawi siyáánúrapa'o méraiyan-kwaasisafe'a sé'a kesifo kawe'ó uwátínkáiwain-owe. Maníkó maramó úmakonka'a ken-imáyáá éna kentí maru'á to'mayaa úmakaifo mifá'á taméraaro. ³⁵ Kawe'á uwásinke'a kembó sááimo tówa'o méraawanda tómbá simé'a nombá simé'a fí'om-bapaken-kwaasimo ówánda aamoí uwásinke'a kentí naaúmpa'a mósá wésinke'a ³⁶ unáánkwátói-iyaimbo ówánda wésime'a sí'o úmba

wégarawiye'a ándáfa'o maéwánda wésuwa'nai-e'a miyá uwásinkaraawe. Miyán-áái senasá ³⁷ arupise úmaimo méraawi síesai esa sésa Fasi'aénkóo nó'waiya embó ááimo tówamo méronda tóné noné amétaawa ³⁸ nóin-kanaawa fí'om-bapaken-kwaasiyaambo undá aamoí uwánketa kentáásí naaúmpa'a mósá anké-taawa nó'waiya unáánkwátói-iyaimbo undá amétaawa ³⁹ nó'waiya áí'o úmba áwa'nai étaawa nó'waiya ándáfa'o maúnda áwa'nai uráumno síya'a ⁴⁰ káráwiyaundawi sé'a érai'a simátime sune. Kesí waásimo úwoi-waasimo miyáumaimo túwa'nai uráamba mindá kembán-iyé simátimenaumne.

⁴¹ Miyá simátime'a siyáánaepa'o méraiyan-kwaasisafe'a sé'a Maníkó sáwí'a uwátinkaindawin-oyo siyuwé'a kóro. Maníkó waántawankone wení kísau-waasiye imáyáa éna óraa'-iyama to'mayaa uwátínkaraisana kámakama'a wéena ímba pisínáipa'a mifá'á koméraaro. ⁴² Kembó sááimo tówa'o méraawanda tóné noné ímba simé'a ⁴³ fí'om-bapaken-kwaasimo ówánda ímba aamoí uwásinke'a kentí naaúmpa'a ímba mósá sinké'a unáánkwátói-iyaimbo ówánda ímba simé'a sí'o úmba ímba súwa'nai e'a ándáfa'o maéwánda ímba súwa'nai e'a miyá uwásinkaraawe. Miyán-áái senasá ⁴⁴ síesai esa sésa Fasi'aénkóo nó'waiya embó ááimo tówamo méronda tóné noné ímba amétaawa nó'waiya fí'om-bapaken-kwaasiyaambo undá ímba aamoí uwánketa kentáásí naaúmpa'a ímba mósá ankétaawa nó'waiya unáánkwátói-iyaimbo undá ímba amétaawa nó'waiya áí'o úmba ímba áwa'nai étaawa nó'waiya ándáfa'o maúnda ímba áwa'nai uráumno síya'a ⁴⁵ kemá sé'a érai'a simátime sune. Kesí waásimo úwoi-waasimo ímbo túwa'nai uráamba mindá kembán-iyé simátimenaumne.

⁴⁶ Miyán-áái simátime'a aái senasá miwítí sáwí-meyambo ímbo tai'áinanamo waé'wae'o índa-aempa'a komaé'mae'a ónááfo arupise úmaimo méraawi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

Ísumbo tufuwíyan-aaimo siyáan-aai.

Máaka 14:1-2, Rúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

26 Ísu mifí'ó-fí'ón-áái wení kísau-waasisafena simátimakaiye. Naaófá'ó Maníkó Yúndaa-waasi tíyótimo í-tánón-kánáá imáyáa éna séna kae'-nó'wáámbá waésa tíyótimo í-tánón-kánáá tinda kembá ta'óto'mai aaraa-táiyá'á sinkamiya'a puwónaumne Ísu wení kísau-waasisafena simátimakaiye.

³ Simátimuwasa óraa'-amaan-kísau-waasiye Yúndaa-óraa'-waasiye aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Káyafaasi-ni naaúmpa'a túwaandu urésa ⁴ sésa nóraumaaisaawa aúpá'á Ísumba ta'óto'maisaawa tufuwónaumno. ⁵ Seyaafá'-wáásí tíyááfainifo tanómbó kaufíyan-kanaara'a ínta tufuwónaumne siyáawe.

Ísumbo asaa-wiyúm-básáwémbó a'ánkarain-aai.

Máaka 14:3-9, Yóni 12:1-8

⁶ Suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moóráwígon-awí'a Sáimonini naaúmpa'a áumo námombo kón-

kwaasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénowana
 7 moórá-ininko iyéna asaa-wiyúmbó úm-basawemba
 óraa'-ontankakemba méyámbakaim-basawemba
 maimaéna iyúmba Ísu a'nómpimbá fatímarowasa
 8 wení kísau-waasi awánésa aaisambá sésa nóra sé-
 nawa mimbásáwémbá úwoi fatíyankaiyo. 9 Mim-
 básáwémbó fí'owi tíménao óraa'-ontambo maiyé-
 namo ímbo óntamo makáan-kwaasi tíméraambaniye
 suwaná 10 Ísu iséna séna ifátuwe'a ímba aaisambá
 aééro. Kawe'á asínkáíye. 11 Ímbo óntamo máraán-
 kwaasi kesé'a maé'mae'a wéíya'a túwa'nai ónae sé'a
 túwa'nai ónááfo kemá kesé'a marapá'á ímba maé'-
 mae'a ónaumne. 12 Púwóndara'a masawémba
 asinkésa utánáafo miníninkó é'a masawémba
 asínkáíye. 13 Érai'a sumpo ísáaro. Kesí ásé-aai seyaafá'-
 mápá'á simátimesa miníninkómó uwásínkáín-aai
 simátimiyasa tááka'a maránáawe Ísu siyáíye.

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáin-aai.

Mááka 14:10-11, Rúku 22:3-6

14 Súwana Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á
 kumbaimái-waasifinkemba moóráwigo-awi'a Yúndasi
 moórá-awi'a Ísakerioti óraa'-amaan-kísau-waasifa'a
 wéna 15 séna Ísumbo ta'ótoraimo aráátíména'o é'a
 nóraumai-meyana siménaao súwasa moórá-waai úmai
 siyáánkai-ontamba 30 ontamba toráumai ámuwana
 Yúndasi maimaéna 16 wéna nóraumaiya Ísumba
 aráátíménasawa ta'ótoranaao-imayaa ómbarena
 úmaena kuráíye.

Tíyótaimo í-tánómbó kauráan-aai.

Mááka 14:12-21, Rúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

17 Yúndaa-waasi ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti
 agáún-kanaa aifa-kánáa túntemba wení kísau-waasi
 Ísumba taísai esa sésa nááfara tíyótaimo í-tánómbá
 kogaufónaumno suwaná 18 Ísu séna Yérúsaremu-
 naopa'a wékai moórá-waasigontafe sékai kentáásí
 óraako séna kesí kanaamá tísatá kesí kísau-waasise'a
 ení naaúmpa'a tíyótaimo í-tánómbá nánaumne wésiye
 kosímámékaiyo súwasarai 19 Ísumo súntemba miyá
 ésarai minká'á tanómba kauwánkaraaye.

20 Tanómba kaumakóyasa fenómpinka'a Ísu wení
 kísau-waasi wésa mindáúmpá'á imésa 21 tómbá wé-
 mandesa uwaná Ísu séna kempínkémbá moóráwigo
 kembá namuro-wáásí aráátiminiye súwana 22 tirunkó
 umbái tówasa moórá-mora áisai esa sésa Fasi'aénkóo
 kewá'íyo símaesa kuwaná 23 Ísu séna moóráwigo wení
 tón-ayai maimaéna kesé'o moórá-taufapimba tú'-
 maimo náíndawi wemá kembó namuro-wáásímó aráátimindawin-
 iye. 24 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba
 agaimaréna séna waási úranko puwíníye siyáintemba
 pó'a púwónana namuro-wáásímó aráátimindawin sáwí-
 méyamba máíniye. Wembó ímbo ma'ánkaraankakaa
 kawe'á isinó Ísu súwana 25 Yúndasi wembó aráátimin-
 dawi séna óraakoo kentáféwa séné súwana Ísu séna
 é'a séne siyáíye.

Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-aai.

Mááka 14:22-26, Rúku 22:15-20, 1 Kórinti 11:23-25

26 Súwasa tómbá wénowana Ísu péréti maisoréna
 Maníkómpá'á súwiyo séna tafámbai wení kísau-waasi
 tíména séna mindá kesún-ifo maimái naaró séna
 27 ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna
 Maníkómpá'á súwiyo séna tíména séna seyaafá'á
 naaró. 28 Mindá kesí naaén-iye. Kesí naaemá sáwífa'-
 waasisafena kumínda póna Maníkó sáwí-imayaa
 maitiyuwéna séna kesé'a káásimai méraiwaé séna
 mináú-áái símai káásamakaiye. 29 Simátimesa sune.
 Fí'onkwara'a ándá-aran-domba ímba nánaumpo kesi-
 fo wení waásimo kawáánipa'a kesé'o méraiya
 ándá-aran-domba aú-nomba nánaumne Ísu súwasa
 30 Maníkóntáfésa ísámai imá simásuwesa mindáúmp-
 pá'á tuwésa Órífi-omapa'a iyáawe.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aai.

Mááka 14:27-31, Rúku 22:31-34, Yóni 13:36-38

31 Órífi-omapa'a imérowana Ísu simátiména séna
 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkó sé-
 na
 sipisípiya'o kawáániwaimba tufúwónasa
 sipisípisomba wété ónááwe Maníkó siyáíye
 siyáimba póna káfé'-no'waamba táá'a ina'a siyuwé'a
 wété ónááwe. 32 Énifo púwónasa utámaraiya iyá-
 fasine'a kentí aifa'á Káriri-aempa kona'á kesínaemba
 kónááwe Ísu súwana 33 Pítaa séna seyaafá'nánká
 auwésa wété ónááfo kemá ímba miyá ónaumne
 súwana 34 Ísu séna érai'a simáme sune. Káfé'-
 no'waamba kokórigo ímba ááimo siyáindara'a emá
 kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáunda-waasiye
 sínone Ísu Pítaantafena súwana 35 Pítaa séna enté'o
 sínkamonae íya'o é'a ímba auwé'a kónaumne súwasa
 wení kísau-waasi seyaafá'á miyá simásaraawe.

Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-aai.

Mááka 14:32-42, Rúku 22:39-46

36 Seyaafá'á miyá simásuwesa Ísuwe wení kísau-
 waasiye taaiyámófa'a áwí'a Kétésémánifa'a komésa
 Ísu simátiména séna maanká'-méraiya'a Maníkómpá
 inái kosenó séna 37 Pítaane Sépétin-ááninkaiye tí'mae-
 na komérowana umbai-tántáákó arumbá sáwí'a
 úwana 38 simátiména séna kesirunkó umbaisé'a taisá
 pó'a púwóraantamba wéune. Maanká'-mé'a kesé'a
 káráwiyoro séna 39 tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkó
 óraakon-iye séna mara'á kumbéna inaiífinkémbá séna
 kesifóo emó kanaán-iye sémo e maanúbái-tántáá'ó
 kempá'ó tinda maisiyuwé éniyo ímba kesí imáyáan-ifo
 ení imáyáa arááiwaéno Ísu siyáíye.

40 Ísu inái simásuwéna wení kísau-waasiyaufa'a téna
 tatuwánómba tún-kwaigurówana tatúséna Pítaantafe-
 na séna ímba kanaará'á kárika'a kesé'a káráwimai
 méraane. 41 Waántáwanko tísai úmai isánae-aai kem-
 pá'á sífáínifo Maníkómpá'á inái seró. Imáyáago ewé
 sisaná áúgo umbaimó wétaimba mindá aúgáfaa'a
 wéíye simátiména 42 aneka'á tiyuwéna ewaa'á wéna

Maníkómpá'á inaifínkembá séna minúmbái-tántáá'á empá'á úwoi tíniyemo sina'ó é'a emó sindantembá miyá ónaumne siyáiyé.

⁴³ Ísu inai kosimásuwena wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánomba tún-kwaiguréa tógáfaate'a wéuwana ⁴⁴ aneka'á tiyuwéna ewaa'á wéna súntemba aneka'á inai kosimásuwena kouweréna ⁴⁵ minkáúm-bónárausafena séna tímó waiguré'o méraamba kembá waási úrankomba sáwí'o on-kwáásí aráátiminasa ta'ótoraiyan-kanaa wétifo ⁴⁶ iyáfasinewata wétiyapata konó. Kembó aráátimindawi wétiye Ísu siyáiyé.

Ísumbo ta'ótokaan-aai.

Mááka 14:43-50, Rúku 22:47-53, Yóni 18:3-12

⁴⁷ Ísu mináái wésuwana wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigo-awi'a Yúndasi túmba wesé'a sáwífa'-waasi taánáinkwara paepáé'wara'a maimaé tumbá óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-ora'-waasiye miwí ti'marówasa tumbá ⁴⁸ ááéma Yúndasi Ísumbo aráátimindasafena simátimena séna aaweyáámó uwánkándawimba ta'ótóráaro siyónka'a ⁴⁹ póna Yúndasi Ísumpa'a téna séna óraakoo méraano wésena aaweyáá wéuwankowana ⁵⁰ Ísu séna kesí waásiyo emó ónaemo sinda-í'a uwó súwasa wesé'o tuwái Ísumba ta'ótórówana ⁵¹ Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'a awáúfínkembá mósá taútuwena aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigon-áa'a fagáúsuwowa ⁵² Ísu wentáféna séna ení paepáé'a awáúfá'á wiyuwó. Paepáétambo tínkamiyan-kwaasi anondáámo ésa paepáétamba tínkamiyasa puwónááwe.

⁵³ Maarásáfé'a imáyáan-oro. Kesifontáfé'o sé'o súwa'-nai uwómó senanamó éna wiyómpaken-kisau-waasi-somba sáwífa'nanka ímbo kanaamó torausónááwi minúwóiyáámbá ti'maráínasa súwa'nai ónááwe.

⁵⁴ Miyámó súndaraka Maníkón-aai aúfáifimba agaimakáin-umbai-tantaa'a kempá'á ímba tisinó. Énifo siyáintemba miyáumai paápé íniye Ísu siyáiyé.

⁵⁵ Ísu mináái simátimena tun-kwáásísáféna séna kentáfé'a umén-kwáásín-iyé sé'a pó'a taánáinkwara paepáé'wara'a maimaé'a kembá ta'ótoranae sé'a wétewe. Sáwífa-kanaa óraa'-amaan-daumpa'a kesááimo wésimatimundara'a ímba kembá ta'ótokaawe.

⁵⁶ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowí aúfáifimbo agaimakáan-aai kembó miyámó uwásínkéne'a wétewe súwasa wení kísau-waasi seyaafá'á inkaiséa auwésa wété uráawe.

Óraa'-waasi Ísumba aafimbó ánkaraan-aai.

Mááka 14:53-65, Rúku 22:54-55,63-71, Yóni 18:13-14,19-24

⁵⁷ Wení kísau-waasi inkaiséa auwésa kóuwasa Ísumbo ta'ótórówi áí'maesa aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Káyafaasini naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á ámáámbo sun-kwáásíyé Yúndaa-ora'-waasiye túwaandu urón-daumpa'a móankowana ⁵⁸ Pítaa tínaaemba nénka'o témomba aifa'-ámáán-káwáágóní máápa'-ontafinkemba iyéna naamaáífa ména Ísun-

ane'ó paápé índamo awánáíndasafena i-wáásísé méraiye.

⁵⁹ Pítaa mérowasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-ora'-waasiye seyaafá'nánká Ísumba tufuwíyana puwíniye-aagioni áwáuma saafá uwaná ⁶⁰ ímba wérowasa Ísuntafesa mósimesi-aai sésa ímba moórá-aai suwasá kae'-wáásígóráí iyáfasinesarai ⁶¹ karo'á sésarai wemó sisatáámó isáúndasa óraa'-amaan-damba Maníkóní naambá kanaa tawísísuwe'a kaumbo-kánáá maisuwé'a ónaumne siyáiyé suyaná ⁶² aifa'-ámáán-káwáágó iyáfasinena Ísumba áísai ena séna mindárimo simánkaayan-aai anondáá ína sínono súwana ⁶³ Ísu iséna ímba aai súwana aifa'-ámáán-káwáágó séna Maníkó fasi'aénkwáráwín-aúranka'a emá méma áísai onda-áái érai'-aai aantemba simásimiyo. Maníkómó iyáfasinankaraiwai Káráísiti Maníkón-ááninkowa'onompo simásimiyo súwana ⁶⁴ Ísu séna é'a sémpo simátimé'a sune. Ánaaemba suwánáiyá'a kemá waási úranko Maníkó fasi'aénkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá imé'a ainánká'á kumónaumne Ísu súwana ⁶⁵ aifa'-ámáán-káwáágón-arunko sáwí'a úwana wení unáánkwátóí tafétuwena séna Maníkómbá karaánáa'a ankéna wesáféna sífó mináásísáféta aafimbá maenkéta fí'on-aaimo simánkáámbo saafá únda póta ifátá tuwéta Maníkóm-bó símáimo sáwí'o uwánkáíntafeta ⁶⁶ nórasaawa ónaumno súwasa sáwí'an-ifo tufuwíyana puwíno sésa ⁶⁷ Ísumba tuwiyáái wi'ankésa tufuwésa tiyáántambo tufúwún-kwaasi ⁶⁸ karaánáa'a sésa esáfé sé Maníkó iyáfasinankaraiwai únemo séndawi ómpo kemá nááwa tufúnái simásimiyo siyáawe.

Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.

Mááka 14:66-72, Rúku 22:56-62, Yóni 18:15-18,25-27

⁶⁹ Pítaa naamaáífa mérowana aifa'-ámáán-káwáágóní kísau mo maún-arasigo awánéna wempá'á téna séna Káíriri-aempakewise'o maéndawí óne súwana ⁷⁰ Pítaa seyaafá'-wáásí túranka'a séna emó sénda-aai sááko ímba kawé'an-iyé simásuwena ⁷¹ máápa'-ontafimba komérowana aneka'á moórá kísau mo maún-inaamarugo awánéna méron-kwaasisafena séna minkwáásígó Ísu Násareti-naopakewiye'o máiwain-iyé súwana ⁷² Pítaa aika'á maréna séna ímbo awánáúnda-waasin-iyé simásuwena mérowasa ⁷³ kárika'a mésa Pítaampa'a tésa sésa Ísuni kísau-waasi miyán-kwáásí méraawataamo awánemaundan-tenkaan-kwaasiyaamba éma mináémpákén-kwáásí tááiyamba wésene suwaná ⁷⁴ Pítaa séna karo'-ááímó wésenanamo éna Maníkó sínkaminiye. Sewímbá ímbo awánáúnda-waasin-iyé súwana kokórigó áái súwana ⁷⁵ Pítaa Ísumo simámakon-aai ááka'-maréna miyá siyónka'a kokórigó ááimo ímbo siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-iyé sínone siyónka'a mináái ááka'-maréna máápa'a kuména áfááraumai ifi'á taráiyé.

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-aaí.

Máaka 15:1, Rúku 23:1-2, Yóni 18:28-32

27 Úwasa aafáúmó íyáúsunka'a óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraá'-waasiye Ísumbo tufuwíyanamo puwínda-aaí símai tarímaresa ² Ísumba ayáánka'a kárá'umaresa áí'maesa Rómu-kamani-kawaagon-awí'a Páiratimpa'a kuráawe.

Yúndasi pukáin-aaí.

Aantá-waasi 1:18-19

³ Páiratimpa'a kuwaná Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyówi Ísu puwíníyemo sun-áái iséna ímbo miyá oráámbá kemá sáwí'a uráumne séna pintaru'ó ésamo ámakon-ontamba 30 ontamba maimaéna óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraá'-waasiye miwífá'á wéna séna ⁴ ímba sáwí'a uráin-kwaasi aráátimuna'a tufuwónae'a wéomba kemá mindá sáwí'a uráumne súwasa miwí séna ímba kentáánén-ifo endén-iyé suwaná ⁵ Yúndasi minóntámbá óraa'-amaan-daumpa'a metuwéna tiyuwéna ándá maimaéna waanda'á faráiyé.

⁶ Yúndasi minóntámbá óraa'-amaan-daumpa'a metuwówasa óraa'-amaan-kisau-waasi maéna séna maanóntámbá pintaru'-óntámbá póta seyaafá'-wáásímó Manikóntáfésamo imáyáamo ésamo máráán-ontampimbo máráandasa kentáásí áamámba taraisónaumne simásuwesa ⁷ minóntánkón-aaí séna mimbórá-áái séna minóntántámbá moórá-marama sawemó om-bárámá méyámbakaanasasa mim-baráfimbá fí'om-barafaken-kwaasi puwíyan-kwaasi utánaáwe siyáawe.

⁸ Miyá uráantafesa mimbárasáfésa séna pintaru'-márámán-iyé siyáawasa káfé'wara'a miyá wésewe.

⁹ Óraa'-amaan-kisau-waasi miyán-áái wésesa mim-bárámá méyámbakaamba Maníkón-aaímo simátimakowin-awí'a Yéremayaamo siyáin-aaí paápé uráiyé. Yéremaya séna

Ísarerin-aísaafitantambo uráawi tuwímbai mimbórá-áái séna moóráwigombo pintaru'ó

íyan-ontamba 30 ontamba maimaéna ¹⁰ sawemó wéom-barama méyámbakaamba Fasi'aénkómó simásímakaintemba miyá ónááwe

Yéremayaamo siyáintemba pósa miyá uráawe.

Páirati Ísumbo áísai uráin-aaí.

Máaka 15:2-5, Rúku 23:3-5, Yóni 18:33-38

¹¹ Ísu Rómu-kamani-kawaagon-aúranka'a mérowana áísai ena séna Yúndaa-waasiti kawáágówá ónó súwana Ísu séna é'a séne súwasa ¹² óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraá'-waasiye fí'o-fi'on-aaisafesa aaifimbá maénkówana Ísu iséna ímba aaí súwana ¹³ Páirati Ísumba áísai ena séna sáwífa'-aaí wésimankaafo ína wéisaano súwana ¹⁴ Ísu iséna seyaafá'-ááisáféna ímba anondáá súwana kámáni-kawaago Páirati sáwífa'-imayaa uráimbaniye.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-aaí.

Máaka 15:6-15, Rúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

¹⁵ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótai í-tánón-kánáá túntemba Rómu-kamani-kawaago séna seyaafá'nánká túwaandu urésa aamoí ésa ándáfa'o mérain-kwaasigon-awí'a síya'a faútuwanaumne séna minkánáá miyáumai ándá-waasi faútínkáiyé.

¹⁶ minkánáá moóráwigon-awí'a Párapási seyaafá'nánká wenáái ísarowi ándáfa'a mérowasa ¹⁷ sáwífa'-waasi túwaandu urówana Páirati títai ena séna ándáfa'o méraan-kwaasifinkemba moóráwigon-awí'a síya'a faú'auwaano. Párapásiya'i Ísu Manikómó íyáfasinankaraiwaiye wésewina'iyó séna ¹⁸ Páirati imáyáa éna séna óraa'-amaan-kisau-waasi Ísuntafesa ímba óraa'-waasi-i'a ínkwaé séna ta'óto'maesa ke maúndafa'a áí'maesa tiyáawe séna mináái títai uráiyé.

¹⁹ Páirati mináái títai ena aaimó isón-daumpa'a mérowana awaainínkó moóráwigomba ai'marówana wempá'á téna séna enawaainínkó séna nó'waamba kaaimbá awánáúnda minkwáásígó ímba sáwí'a uráisana sirunkó umbái wetaifo ímba aaifimbá maenkaaó enawaainínkó siyé kosimámakaiye.

²⁰ Awaainínkón-áái kosimámuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraá'-waasiye úwoi-waasi sáwífa'nanka wa'wisésa séna Páiratintafe'a sé'a Párapásimba faú'áuwénasa Ísumba tufíyana puwíno simáméro simátímúwana ²¹ Páirati aneká'á títai ena séna minkáé'-wáásífinkémbá nááwana faú'auwanaumno súwasa miwí séna Párapásimba faú'auwao suwaná ²² Páirati séna Ísumba Manikómó íyáfasinankaraiwainemo sewímbá nóra ónaumno súwasa seyaafá séna aaraa-táiyá'á tufíyana puwíno suwaná ²³ Páirati séna nóra-sawira uráiyó súwasa óraaka séna aaraa-táiyá'á tufíyana puwíno aantemba siyáawe.

²⁴ Miyá aantemba suwaná Páirati miwí táái ímba kanaa'á taraisónaumne-imayaa éna seyaafá'-wáásí tíyáafo séna táufapimba nombá fatímarena seyaafá'-wáásí túranka'a aiyowái'a éna ayáámba non-kwiyéna séna miwámó puwínda-umbai-tantaako kesiyáámpimba ímba weraifo kentiyáámpimba weraiyé súwasa ²⁵ seyaafá séna puwínata mimbéyámbá kentáásísaafitantambo iyawiseta maénaumne suwaná ²⁶ Páirati Párapásimba faú'auwena i-wáásí simátimuwasa Ísumba áwíyandasamba áwiyonku'-nowana Páirati séna áí'mae aaraa-táiyá'á tufuwíyana puwíno séna Ísumba i-wáásí tímakaiye.

I-wáásí Ísumba karaánáá'o ánkaraan-aaí.

Máaka 15:16-20, Yóni 19:2-3

²⁷ Páirati Ísumba wení i-wáásí tímúwasa áí'maesa kámáni-waasiti naúmpa'a móankesa seyaafá'-i-wáásí táántowasa tamésa ²⁸ wení unáánkwátói faútuwesa naae-únánkwátói óraa'-waasiti unáánkwátóin-iyé séna Ísumba uwánkesa ²⁹ óraa'-waasiti kámo'an-iyé séna áwíyandama owepámai Ísu a'nómpímbá kufé'ankesa táúmba ayáánúrapa'a to'ankésa karaánáá'a ankésa moórá-mora kífesa séna Yúndaa-waasiti kawáágó

óne sésa ³⁰ tuwiyáái wi'ankésa ayáámpimbo to'ánkón-taumba maiyésa a'nómbá wétufamesa ³¹ karaánáá'a ánkásuwesa naae-únánkwátói faútuwesa wení unáánkwátói uwánkesa tufíyanamo puwíndafa'a áí'-maesa kuráawe.

Ísumba tufúwanamo pukáin-aai.

Máaka 15:21-32, Rúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

³² I-wáásí Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo Sáíríni-naopakewin-awi'a Sáimoni aampa'á túwasa i-wáásí ta'ótoresá Ísumbo tufíyan-aaraa-tai áúwaata'ankesa sésa áwa'nai úmai tiyó suwaná miyá úwasa ³³ marésa moórá-maragon-awi'a Kórígótaafa'a wésa mináwikóni áwáuma a'nónayaantapa'emo supa'á wésa ³⁴ ándá-aran-domba maiyésa áí'a tai'áinkwae sésa ikamó fain-tántáá'á mimpímbá marésa Ísumba ámúwana óika'a ma'mái awánéna ímba naráiyé.

³⁵ Ísu ímba nówasa áí'maesa aaraa-táiyá'á aiyayaampimba tufúsúmaresa wení unáánkwátói maénae sésa ááfésa wétiyaananasa náawa iyáákain-dawiyá máíniyo sésa miyá ésa ³⁶ mara'á mésa Ísunka'a káráwiyesa ³⁷ Ísumbo tufúwanamo puwún-aigoni áwáuma aúfáifimba agaimarésa sésa Ísu Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé agaimarésa a'nónká'-áaráá-táiyá'á mósá marésa ³⁸ uménté'o uyan-kwáásiyái tí'maesa Ísuni séfasefa'-aempa'a aaraa-táiyá'á tufúsúmaresa mara'á mésa minkwáásiyá'á káráwiyowasa ³⁹ tuwímbai tésa tiyáámba tóipimba faafésa timántákái fa'ankésa karaánáá'a ankésa sésa ⁴⁰ úwé emá séma óraa'-amaan-damba tawísísuwe'a kaumbo-kánáá maisuwé'a aneká'á ónaumne siyáampo Maníkón-ááninkomo émo e esáfé enáú áwa'nai ema eyááríka'a taaiyakémbá taútuwe marapá'á kumuwo siyáawe.

⁴¹ Suwasá miyáumai óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé Yúndaa-óraa'-waasiye karaánáá'a ankésa ⁴² sésa fí'owi túwa'nai ena wesáféna wenáúma ímba kanaa áwa'nai iye. Ísareri-waasiti kawáágó únemo séamámba póna érai'o sémaindamo éna weyááríka'a aaraa-táiyákémbá kumínata awánéna séta érai'a Maníkón-áánimban-iyesa sénaumne.

⁴³ Maníkóntáfé'a fasi'ámai méraunda Maníkón-áánimban úne séamámba Maníkómó áwa'nai ónaemo sénaraa káfé'a áwa'nai isinó suwasá ⁴⁴ miwímó suntembá uménté'o uyan-kwáásiyái séfasefa'-aempa-taiya'o tufúsúmarowiyai

karaánáá'a Ísumba ánkaraaye.

Ísumo pukáin-aai.

Máaka 15:33-41, Rúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

⁴⁵ Ísumba karaánáá'a ánkówana wááwái seyaafá'-áémpá'á túnkwéna aafáúmó taenónka'a túnkúmba ⁴⁶ Ísu óraaka Yúndaa-waasi-taifinkemba séna eri eri rama sapataniyemo súmba maarán-iyé. Maníkó kesí Maníkóo nóra séwa siyuwááno súwasa ⁴⁷ minká'ó méron-kwaasi isésa tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aai simátímakaiwaimba Íráiyaamba wéaantaiye suwaná ⁴⁸ moóráwigo awaantanténa faru-táénama maimaéna ándá-aran-domba ika-nómpímbá tu'maéna

ofiyen-táemopimba sinúfaimaena náinkwae séna Ísun-óika'a mósá marówasa ⁴⁹ tuwímbai sésa Íráiyaa-ma kuména áwa'nai ini ina áwa'nai iniyo séta amu'-maréta méraumne suwaná ⁵⁰ Ísu aneká'á óraaka séna afowan-ayáámpimba wení ámútamba to'maréna pukáiyé.

⁵¹ Ísu puwúwana óraa'-amaan-daumpa'a ampanta-óntámó úmakomba sanaan-áyáiyákémbá itafáá'maena marapá'á mútafaatena kaesé uwágúwana póna Maníkómpá'ó iyíyan-amba wi'marówana óraa'-marima tówana óraa'-ontantomba tufánkaa'a wéuwana ⁵² utámárón-ontan-aifimba awááúmaron-ontamba fawákúwasa Maníkóni waási sáwífa'nanka'o pukómpinkemba iyáfasinesa ⁵³ utámakon-ontan-aifinkemba iyáfasinesa mésa Ísu pukéna iyáfasinonkanaa Yérúsaremu-naopa'a paápé úwasa sáwífa'nanka awánaraawe.

⁵⁴ Ísu puwúmba i-wáásítí kawáágówé wení i-wáásiyé Ísunka'o káráwisuwesamo mérowi marímo tówanamo seyaafá-tántáá'ó paápé úmba awánéna áfááraumai táátafesa ésa sésa érai'a wemá Maníkón-ááninkon-iyé siyáawe.

⁵⁵ Miníníntómbá sumbá sáwífa'-inimba awánánae sésa tumbá nénka'a tamésa awánaraawe. Miníníntómbá Káríri-aempakembo Ísumbo arááíwa'maesamo áwa'nai úmaesamo Yérúsaremufa'o tiyáan-inintompinkemba ⁵⁶ moórá-inimba Mágátáara-naopaken-ininkon-awi'a Máriaa úwana moórá-inimba Yémísinte Yósepinte tinówan-awi'a Máriaa úwana moórá-inimba Sépétin-ááninkai tinówa úwasa tuwímbai-inintonkwara'a tamésa awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aai.

Máaka 15:42-47, Rúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

⁵⁷ Miníníntómbá tamérowana fenómpinka'a moóráwigo óntawarawin-awi'a Yósepi Árimátíyaa-naopakewi Ísun-aaisafena érai'e súwai ⁵⁸ Páíratimpa'a téna séna Ísun-áuma utánáifo simiyó súwana wení i-wáásísáféna séna Ísun-áuma mai-áméro súwasa miyá uwaná ⁵⁹ Yósepi Ísun-áuma tamaimái aú-ampantafimba asááúmaena ⁶⁰ maimaéna kemó púwónasamo utáiyane sénamo aúsámakon-ontan-aifimba mámarena óika'a óraa'-ontantamba awááúwasuwena kóúwasa ⁶¹ Máriaa Mágátáara-naopaken-ininko úwana araámáóe'a mara'á mésarai Ísumbo utámárón-ontan-aifimba karátuwesarai méraaye.

Páírati utámáráapa káráwiyoromo siyáin-aai.

⁶² Minínínkái kará'matuwesarai méroyasa aafáyáara'a sambaatiyá'á óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáan-kawaa-waasiye Páíratimpa'a túwaandu ésa ⁶³ sésa óraakoo úwoimo aúmó arónka'a karo'-ááísé'o siwái séna kaumbo-kánáá maisuwé'a púwóndafinkemba iyáfasinanaumne súwataamo ísaraundasa sáákata maráúmpo ⁶⁴ i-wáásí ti'márénasa kaumbo-kánáá utámáráán-ontan-aifimba kogáráwiyesa awánaaro. Wení kísau-waasi wenáúma fasímbeasa aúpá'á utámaresa sésa pukáimpinkemba iyáfasinkaiye séfáínifo.

Miyán-ááímó síyanamo éna minkáró'-ááígó ááémo siyáin-karo'-aagomba iyáákaifainiye suwaná ⁶⁵ Páirati séna kentí i-wáásí ti'maréwasa sentembá minóntán-aifimba kawé'-úmai káráwiyoro súwasa ⁶⁶ wésa waási óntan-aifimba iyáféráafo sésa torú maimaésa mókaaisamaranae sésa kurésa miyá araenáemba úmaresa i-wáásí mátiyuwesa kóuraawe.

Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkain-aai.

Máaka 16:1-10, Rúku 24:1-10, Yóni 20:1-18

28 Yúndaa-waasimo saagon-kánáá tai'ówasarai sondaará'a aafáyáara'a aafáúmó iyáúsunka'a Máriaa Mágátáara-naopaken-ininko úwana araámáó úwasarai Ísumbo utámakopa'a koawánánae sésarai kuyambá ² óraa'-marima tówana Fasi'aénkóni kísau-waasigo wiyómpakemba kuména wenóikakemba aafáúmó iyáúsenamo intembá wéuwana wení unáánkwátóiyakemba ainánkómó intembá waení'a kówana kuména óntambo óika'o makón-ontamba kufankwátuwena minóntánká'á mara'á mérowana ⁴ utámakopa'o káráwiyuwai áfááraumai táa'a úwasa tinekembá tata'á úwana tímááfomba waékuriye. ⁵ Káráwiyuwai miyá úwasarai minkáé'-ínimbá kuyaná wiyómpakewi minínínkáí simátimena séna ímba táa'a íno Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúwówanamo pukáiwaimba taawánáyae sékaimo téyamba ísaraumne. ⁶ Wemó siyáintemba pukáimpinkemba iyáfasinena kówéna ímba maanká'á méraifo utaráampimba iawánékai ⁷ tuwaantantékai wení kísau-waasi kosimátimekai sékai Ísu pukáimpinkemba iyáfasinena kentí aifa'á Káríri-aempa'a wína'a koawánánáawe. Mináái kosimátímékaiyo siyáiyé. ⁸ Súwasarai minínínkáí minúwóiyáámbá utarópa'a tuwésarai táátafesarai uyaná tirunkó aamoí úwasarai wení kísau-waasi kosimátimiyantafesarai aampa'á kuyambá ⁹ Ísu minínínkáí tuwánéna séna nááfara maémayaayana'o súwasarai óraako iyé-ímáyáá ésarai wenaísamaifimba tamésarai aísamaiya'a ta'ótoresarai wen-ímáyáá mósá máróyana ¹⁰ Ísu simátimena séna kesífá'awaawi kosimátimiyasa Káríri-aempa'a komésa suwánaaro Ísu siyáiyé.

Utámakopa'o káráwiyawaawi-taai.

¹¹ Ísu mináái súwasarai wemó súntemba minínínkáí aampa'á kuyambá utámáropa'o káráwiyun-i-waasi tuwímbai Yérúsaremu-naopa'a wésa óraa'-amaan-kísau-waasi paápé ún-tantaa'a kosimátímúwasa ¹² óraa'-amaan-kísau-waasiye Yúndaa-ora'a'-waasiye túwaandu urésa aái símai mimbórá-áái tarímaresa utámáropa'o káráwiyun-i-waasi óraa'-ontamba timésa ¹³ simátimesa sésa maarán-áái simátíméro. Nó'waamba súsa kwaiguráunasa Ísuni kísau-waasi tésa wenáuma umémbá maimaésa kóuraawe kosimátíma'mae'a nóro. ¹⁴ Páiratimo minááímó isáínataamo éta moóra-aaiwara'a simáménanasa kembiwí ímba aafimbá maitinkáíníye suwasá ¹⁵ miní-wáásí isésa óntamba maimaésa kurésa sunten-áái aantemba kosimátíma'-maesa núwana minááígó wété úwasa ísaraamba káfé'wara'a Yúndaa-waasi wéisaawe.

Ísuni waási wembó awánaraan-aai.

Máaka 16:14-18, Rúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁶ Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moóra kumbaimái-waasi Káríri-aempa'a Ísumo minómáká'ó koméaaromo siyón-omaka'a komérowana ¹⁷ miwí túranka'a paápé úwasa awánésa wen-ímáyáá mósá márówasa tuwímbai kae'-ímáyáá ésa sésa Ísu pukáimpinkemba iyáfasinkai fí'owawa'iyo suwaná ¹⁸ Ísu miwí tímándára'a taména séna Maníkó fasi'aémba siména séna wiyómpa'e marapá'é káráwiyuwo simbá ¹⁹ pó'a mindásafe'a seyaafá'-márafá'á kesáái simátíma'mae'a níyasa kesí waási-i'a ésa kesifowé kemá wenááninkoe Ufaen-ámútánkóe'a kááisamai méraiya'a kentáásúwíka'a nombá maitinké'a ²⁰ simátí-makaunda-aai arááiwaesa fasi'ámai ta'ótoraiwae sé'a simátíma'mae'a iyóro. Maramá wéraindara'a kembiwísé'a mé'a káfé'o wérain-tantaa'o tai'áíndara'a kembiwísé'a méraandasafe'a imáyáá úmae'a iyóro Ísu siyáiyé.

Kemá Mátíyu súnnda-aai tai'áiyé.

Mááka

Yóni nombó maitinkówimo simátímakain-aii.

Mátíyu 3:1-12, Rúku 3:1-9, Yóni 1:19-28

1 Maníkón-ááninko Ísu Káráísiti wení ásé-aii maarán-iyé. ² Naaófá'á moóráwigon-awi'a Yóni ímbo méronka'a Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya Yónin-aii símai agaimaréna séna

Maníkó séna isaaó. Moóráwigomba ai'maráanana kesáái maimaéna ení aifa'á wéna ení aambá wi'anké-na ³ máásai-marafa'a ména aaemáiyakemba séna Fasi'aénkóni aambó wi'ankáiyamba wení aambá arupíse úmai

wi'ankáiyana minámpá'á wíno Maníkó siyáiyé

Áísáya agaimaréna siyónka'a Yóni paápé úwana mináái paápé uráiyé.

⁴ Yóni nombó maitinkówi máásai-marafa'a komérowasa Yúndiyaa-aempakene Yérúsaremu-naopaken-kwaasi seyaafá'á Yónimpa'a tuwaná simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á tíyana sáwí-imayaa maitiyuwáína'a nombá maitínkáano súwasa miwítí sáwí-awau kufíyúwana Yóni Yóndani-nompimba nombá maitínkaraiye.

⁶ Yóni káameri-poigoni áyáu-watoi iyéna ásisandena á'wáánkau uréna fa'nóriné wantáámikóni aúwé mintón-aantemba wénena ⁷ simátimena séna moóráwigo kesínaaembo tándawi wemá óraako kem-bá íyáákaraifo wemó aái síndara'o kemó sendá sáwí'an-iyé. ⁸ Kemá nombá maitínkánaumpo wemá Ufaen-ámútánkómbá ai'maráinana kuména kempím-bá óraa'a uwátinkainiye siyáiyé.

Ísumba nombó maiyánkarain-aii.

Mátíyu 3:13-17, Rúku 3:21-22

⁹ Minkánáá Káriri-aempa'a Násareti-naopakemba Ísu túwana Yóndani-nompimba Yóni wembá nombá maiyankówana ¹⁰ Ísu nompínkémbá íyáfasinowana kampúaran-tawaai tuwínkaa'-úwana Yóni awánómba Maníkóni ámútanko mááufu'-numaraamba úmaena Ísun-ane'á kumbaúwana ¹¹ wíyómpakemba aagó aantemba séna emá kesááninko óna'a en-ímáyáá é'a óraa'-aamoi uwánkaumne siyáiyé.

Waántáwanko Ísumba ma'máímo awánarain-aii.

Mátíyu 4:1-11, Rúku 4:1-13

¹² Súwana Maníkóni ámútanko Ísumba simámuwana máásai-marafa'a komérowana ¹³ ayáátáaka'a 40 no'waamba komérowana waántáwanko Ísu sáwí'o ín-da awánánae séna fí'o-fi'on-aii súwana Ísu ímba

sáwí'o úmba afáá'-wái-wáánkó íyáise'a mérowasa wíyómpakemba Maníkóni kísau-waasisomba kumésa áwa'nai uwánkaraawe.

Ísu éiyain-kwaasimo táántarain-aii.

Mátíyu 4:12-22, Rúku 4:14-15

¹⁴ Ánaaemba Yóni Káriri-marafaken-kawaagon-awi'a Érotintafena séna sáwí'a uráiyé siyóntafena Yónimba ándáfa'a máankowana mérowana Ísu Káriri-aempa'a wéna Maníkóni ásé-aii simátimena séna ¹⁵ miwání áwáu paápé isaná Maníkóni nombaragó ewaa'á tifo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkóni ásé-aisafe'a timankúnkúmba oro siyáiyé.

¹⁶ Mináái simátimena Káriri-waaunkoni áwáífakafambo kúmba kae'-wáásiyái awaaón-áwí'a Sáimoni úwana áfákon-awi'a Énduruwe'a mésarai miwítí kísau pósarai mófáá'a to'mái tímapa'a wénesarai mare'mare'-únámbá nompí tukésarai méroyana ¹⁷ Ísu simátimena séna kesé'a tekaiyó. Mófáá'o to-tímapa'o nóyantemba aú-kísau tíménakai wénekaí kesáái simátímapa'a wéniyasa kempá'á teró súwasarai ¹⁸ mimbáré'maré'-únámbá tuwésarai wesé'a kurááye.

¹⁹ Wesé'a kuyaná Ísu káríka'a kúmba kae'-wáásiyái Sépétin-ááninkai awaaón-áwí'a Yémísi úwana áfákon-awi'a Yóniye'a nompín-táómpimba mésarai mare'-mare'-únámbá to'mayaa wéuyana ²⁰ Ísu tuwánéna táántowasarai mindómpín-táómpimba tifowané wení kísau-waasiye tiyuwésarai Ísuwe'a kurááye.

Arumpimbá sáwí-amutambo mérowin-aii.

Rúku 4:31-37

²¹ Kápaneamu-naopa'a komérowasa Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaa túwana Ísu ámáán-daumpa'a iména wenáái simátimuwasa ²² ísésa óraaka súntafesa sésa ámáámbo sentenkáámbá ímba wésifo óraa'-waasigoraamba wésiye sésa táátafesa uráawe.

²³ Táátafesa uwaná minámáán-dáúmpá'á moóráwigo wenarumpimbá sáwí-amutambo méron-kwaasigo ména ²⁴ óraaka séna Ísu Násareti-fakewi óne. Kentáá nórawa ínawa tasínkambaisaawa tai'áínono. Embá awánáúndawi Maníkóni kawé-kísáú-wáásí óne súwana

²⁵ Ísu sáwí-amutankontafena óraaka séna aseré minkwáásígómbá auwé kóuwo súwana ²⁶ misáwí-ámútánkó minkwáásí famétuwowana aiyayaanko

tata úwana wáá'a túmaena arumpinkémbá kóúwasa ²⁷ awánéna táátafe ésa keáímbá sésa mindórawa'iyo. Aúí'an-iyé. Wemá sáwí-amutantafena óraaka sisasá sintembá wéowe suwaná ²⁸ miyá úwasa Káriri-aempa'a Ísun-aii wété úwasa ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatin-karain-aai.

Mátíyu 8:14-17, Rúku 4:38-41

²⁹ Ísowasa áamáan-daumpa'a tuwésa Sáimoninte Éndurunteti naaúmpa'o iyúmba Yémísiye Yóniye Ísuwe úmai iyúmba ³⁰ Sáimonin-áráandaomba áuiya kówana mérowasa Ísumba simámúwana ³¹ iséna wempá'á téna ayáánka'a ta'óto'mai iyáfasinankowana mináúiyá tai'ówana iyáfasinkwena tómbá agaimái tímakaiye.

³² Úwasa fenómpinka'a tí'o ún-kwaasionkwara sáwí-amutamba tirumpimbó méron-kwaasionkwara'a tí'-maesa Ísumpa'a tuwasá ³³ mindáópaken-kwaasisomba seyaafá ontará'á túwaandu uwaná ³⁴ Ísu fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasisomba asófatinkena sáwí-amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa misáwí-ámútántómbá Ísuntafesa Maníkón-ááninkon-iye sésa wembá awánontafena aséráaro Ísu súwasa kóuraawe.

Ísu Káririfa'o simátímakain-aai.

Rúku 4:42-44

³⁵ Kóuwana siyataró'á Ísu iyáfasinena mindáópa'a tuwéna Maníkómpá'á inaimó síndasafena ímba waásimo méropa'a koména inai wésena mérowana ³⁶ Sáimonni wení waásise'a Ísumba ayaafái úmai ³⁷ awánésa sésa seyaafá'-wáásí embá wéyaafai-owe suwaná ³⁸ Ísu séna fí'on-daopimpa'warata wéneta kesáái simátímapa'a kónaumne. Miyámó ondasáfé'a túne séna ³⁹ Kárirí-aempa'a áamáan-daumpimpa kosimátímapa'a wénena tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitiyuwówasa kóuraawe.

Ísu námombo kón-kwaasi kawé'ó uwánkarain-aai.

Mátíyu 8:1-4, Rúku 5:12-16

⁴⁰ Moórá-kanaa Ísumpa'a námombo kón-kwaasigo téna óraakon-iye séna aísamaifimba takifaena séna kentáfénamo ankáinamo e kanaa'á aú'ia uwásinkainono súwana ⁴¹ Ísun-arumbá úwana ayáántamba ane'a ta'ótorena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana ⁴² minúwóiyáámbá kawáúguwana ⁴³ Ísu óraaka séna enáúra'a kawáúwimba po Mósese-mo siyáintemba áamáan-kisau-waasifa'a wéma enáúma máaraatime póima tímínasa Maníkóntáfésa ísámai tufú'mai agaiyasa seyaafá'nánká awánésa áurakemba kawáúwiye sénááwe. Énifo enáúra'o uwánkaunda-aai simátímunafó sé waaó Ísu súwana ⁴⁵ minkwáásigó ifá-tuwena kawé'ó uwánkon-aai simátíma'mae iyúwana minááigó wété úwasa sáwífa'nanka Ísu tíniye sésa kentí naaópimpa'a túwaandu urówana mindásafena Ísu ímba naaó'-nao'o kúmba waási ímbo méronkafamba mérowasa naaó'-naoken-kwaasi wempá'á tóso uráawe.

Ísu aísamaimo pukówimba kawé'ó uwánkarain-aai.

Mátíyu 9:1-8, Rúku 5:17-26

2 Tuwímbai-no'waamba waéna Ísu Kápaneamu-naopa'o kúmba wení naaúmpa'a mérowasa sáwífa'-waasi isésa ² túwaandu ésa mindáúmpá sisipáá ésa pááimpa'wara'a sisipáá uwásowana Ísu wenáái wési-

matimuwasa ³ éiyain-kwaasi aísamaimo pukówimba taawiya'maésa tumbá ⁴ mindáúmpá sáwífa'-waasi sisipáá uwasá ímba kanaa'ó iyóraantamba ésa naanamifa'á taawiya'maésa imésa afaa'á aúsámarsa ándára ta'ótorena túwówana kuméména Ísumo méronka aúranka'a kumúwana ⁵ Ísu taawiya'maé tun-kwáásímó érai'a kawé'á uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne súwasa ⁶ áamáambo sun-kwáásí mésa ⁷ imáyaa ésa sésa nóra sénawa miyá síyó. Maníkó weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáínifo waási ímba miyá ónááfo Maníkómbá karaánáa'a ánkáíye-imayaa ésa suwaná ⁸ Ísu minímáyáámó umbá iséna simátiména séna nóra séra miyán-imáyáá wéoo. ⁹ Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafenamo séna ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo aísamaimo pukáindawintafenamo séna eyáárika'a iyáfasine ení wandaái maimaé waaó sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sésa awánánááwe. ¹⁰ Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-imayaamo maitiyuwáúnda-fasi'aemba tokáumpo aráátíménda awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna ¹¹ isaaó. Iyáfasinke ení wandaái maimaé naaópa'a waaó súwana ¹² seyaafá'-wáásí túranka'a iyáfasinkwena wení wandaái maimaéna kúwasa seyaafá'nánká táátafesa ésa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa ímbo awánaraunda-i'a isatá awánáúmne sésa táátafesa ésa tiyáámba tóip-ímba fáákaawe.

Ísu Rífáimbo áántarain-aai.

Mátíyu 9:9-13, Rúku 5:27-32

¹³ Ísu tuwéna Kárirí-nonkwaaunkoni áwáífa'a kúwasa sáwífa'-waasi wempá'á túwaandu uwaná wenáái simátiména ¹⁴ wéna awánómba Árífásin-ááninkon-awí'a Rífái taakisímó máún-daumpa'a mérowana Ísu awánéna séna iyáfasine kesé'a tiyó súwana iyáfasinena wembá arááíwa'maena kuráíye.

¹⁵ Kúwasa Ísuwe wení kísau-waasiye Rífáini naaúmpa'a imésa tómbá wénowasa taakisímó máún-kwaasiye sáwí'o un-kwáásíyé sáwífa'a Ísumba arááíwa'maesa Rífáini naaúmpa'a imésa wénowasa ¹⁶ áamáan-kawaa-waasifinkemba áamáambo sun-kwáásí Ísu taakisímó máún-kwaasiye sáwí'o un-kwáásíyé tómbó wénomba tuwánésa Ísuni kísau-waasisafesa tísai esa sésa nóra sénawa taakisímó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásísé'a Ísu tómbá wénaiyo suwaná ¹⁷ Ísu iséna séna tíyofaan-kwaasi kawé'-úmimo méraan-kwaasi ímba wétuwa'nai-ófo tí'o

in-kwáásí wétuwa'nai-owe. Mindásafe'a arupíse úmimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a ímba kunkáumpo sáwí'o úmimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a kunkáúmne Ísu siyáíye.

Tómbó aawentamó on-áái.

Mátíyu 9:14-17, Rúku 5:33-39

¹⁸ Moórá-kanáa Yóni nombó maitínkáiwaini kísau-waasiye áamáan-kawaa-waasiye Maníkóntáfésa imáyáa ésa tómbá ímbo nombá inái aantemba wésuwasa tuwímbai Ísumba taáisai esa sésa Yónini kísau-waasiye áamáan-kawaa-waasiti kísau-waasiye moórá-morakanáa Maníkóntáfésa imáyáa ésa tómbá ímbo naam-bá inái aantemba wésefo ení kísau-waasi ímba miyámó ombá tómbá úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoo suwaná ¹⁹ Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba tanómba kautimínda miwísé'a mérainasa aamoí ésa mintómbá ímba a'áo sénááfo úwoi nánááwe. ²⁰ Ánaaemba minkwáásígómbá aí'mae kóiyasa minkánáa amááraasomba tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo sénááwe Ísu séna wemó ánaaemba tiyuwénamo iyíndasafena mináái siyáiyé.

²¹ Ísu mináái simátimena séna ááéraan-ampantamo afaa'ó wéraisasamo ombá aú-ampanta ímba kárámai wéfaruwowe. Miyámó íyanamo éna aú-ampantago sáwí'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímba íníye. ²² Aú-anda-aran-domba ááérea-sipisipi-asianafeumpimba ímba wéfatimaraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana mindómbá úwoifa'a fatíwiniye. Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asianafeumpimba wéfatimaraawe Ísu siyáiyé.

Ísu sambaatisáfénamo siyáin-aai.

Mátíyu 12:1-8, Rúku 6:1-5

²³ Moórá-kanáa Yúndaa-waasimo saagon-kánáará'á Ísuwe wení kísau-waasiye wíti-ton-kisau'fa'a wéwesa wení kísau-waasi wíti-aramba kútúmai áxima pítuwesa nowasá ²⁴ áamáan-kawaa-waasi tuwánésa Ísuntafesa sésa isaaó. Ení kísau-waasi saagaan-kánáámá aambá fáí'makaawasa miyá wéowe suwaná ²⁵ Ísu séna naaófá'á Téfitimo uráimba aúfáifimbo agaimakáin-aigoni áwáu ímba ísaraawe. Aifa'-ámáan-káwáágón-áwí'a Ápáyata méronka'a Téfitiye wení waásiye táái tówana Téfiti Maníkóni áamáan-daumpa'a iyéna Maníkón-aúranka'o makón-tomba imaiyéna wénena wení waási timúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo áamáan-kisaumo máún-kwaasi aantembo né'ómbaniye. Téfiti mintómbá imaiyéna timúwasa nonká'á Maníkó ímbo aaisambá siyáimbani-fo kesí waási miyá owa'á aaisambá ímbo seráámbá wésewe. ²⁷ Maníkó waásisafena imáyáa éna túwa'nai índasafena saagaan-kánáa maréna waási aifa-tántáá'á maréna saagaan-kánáa ánaaen-tantaa'a póna túwa'nai índasafena makáiyé. ²⁸ Wíyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáará'ó káráwiyaundawi úmpo saagaan-kánáámó waási kisaumo máémba kendén-iyé Ísu siyáiyé.

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aai.

Mátíyu 12:9-14, Rúku 6:6-11

³ Moórá-kanáa Ísu áamáan-daumpa'o iyúmba moóráwigo ayáámbo kemporarón-kwaasi mérowasa ² aafimbá maenkánae suwái mésa Ísuntafesa sésa saagaanká póna minkwáásí kawe'ó uwánkainataamo éta ta'óto'maisa aafintá maenkánaumne sésa Ísumba awánomba ³ Ísu ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna kemó méraundara tiyó súwana miyá úwana ⁴ Ísu miwísáféna séna kentáásí áamáan-aafimba nóin-aaiya wéraiyo. Saagaan-kánáará póta kawe-kísáúsááwá máúm sáwí-kisauaawa wémaumno. Waási túwa'nai onasasááwá kawerá óna tínkamonasasaawa puwónááo tísai ena súwasa ímba aai suwaná ⁵ Ísu mótuwana-metuwana éna aaisambá títuwena waásisafesa ímbo imáyáamo ontáféna arumbá úwana ayáámbo kemporarón-kwaasigontafena séna enayáámbo fárútuwaaó súwana ayáámbo fárútuwowa kawe'á uwánkowasa ⁶ áamáan-kawaa-waasi áamáan-daumpa'a tuwésa minúwóiyáán-úmai Érotini waási túwaandu ésa Ísumba nóraumaisaawa tufuwónaumno sésa tufuwíyanamo puwínda-aai siyáawe.

Sáwífa'nanka nonkwaaúnkóni áwáífa'o kuráan-aai.

⁷ Ísu tiyuwéna wení kísau-waasi tí'maena Káriri-nonkwaaunkoni áwáífa'o kúmba sáwífa'-waasisomba Kárírifaken-kwaasiye Yúndiyaaafaken-kwaasiye ⁸ Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye Ítúmiyaa-aempaken-kwaasiye Yóndani-nonkoni menáipákén-kwáásíyé Táyaa-nao'-aempaken-kwaasiye Sáindóni-nao'-aempaken-kwaasiye miyáumaifaken-kwaasisomba Ísuni kísau-aai isésa Ísumpa'a tóso uwaná ⁹ sáwífa'-waasi asófatinowasa mindásafesa tí'o ún-kwaasisomba asófasinowasa sésa Ísun-ane'ó ta'ótoraiyanesa famé'mae iyúwasa tirumpimbó sáwí-amutambo méron-kwaasi Ísumba awánésa mara'á kífaesa óraaka sésa emá Maníkón-ááninko óne suwaná Ísu óraaka séna Maníkón-ááninko óne sé'a ímba símai paápé oro séna wení kísau-waasi simátimena séna sáwífa'-waasi famé'maesa famésiyuwaafó nompín-táómba maimaé ewaa'á másínkáaro siyáiyé.

Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aai.

Mátíyu 10:1-4, Rúku 6:12-16

¹³ Ísu omápa'a iména tuwímbai iyáfasintinkanae séna táántowasa wempá'á iyúwana ¹⁴ minkwáásíffínkém-bá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi iyáfasintinkena séna kesí aantá-waasi é'a mé'a kesáái kosimátímapa'o wíyantafe ti'mar'é'a ¹⁵ tirumpinkémbó sáwí-amutambo komaitiyuwaíya-fasi'aembo timúnda miyásáfé'a iyáfasintinkaumne siyáiyé.

¹⁶ Miwí túwí'a Sáimoniye séna aú-awi'a Pítaawe simánkena ¹⁷ Sépétin-ááninkorai túwí'a Yémísini Yóni aú-awi'a Póánésiye súwaiyai mináwíknóni áwáu wíyónaaimo siwáíní áráákoraiye súwaiyaisafena séna ¹⁸ moóráwigo Énduruni moóráwigo Fírípini moóráwigo

Pátóromiyuni moóráwigo Mátíyuni moóráwigo Tó-maasini moóráwigo Árífíásin-ááninko Yémísini moóráwigo Tándiyasini moóráwigo Sáimoni wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanaemo siyáiwaini¹⁹ moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaaemba Ísumba wení namuro-wáásímó aráátimakaiwai miyáumai-waasi Ísu íyáfasintinkena naaópa'a kouwékáiyé.

Ísunte Píyésepurinte-taai.

Mátíyú 12:24-32, Rúku 11:14-23, 12:10

²⁰ Ísu naaúmpa'o iyúmba aneká sáwífa'-waasi túwaandu ésa sisipáá untáfésa Ísuwe wení kísau-waasiye tómbá ímba kanaa'á naráátamba uwasá²¹ Ísun-amáaraa isésa uwóí'a úmae wéniye sésa taaiyánae sésa tiyáawe. ²² Yérúsaremu-naopaken-kwaasi Maníkóni áamáambo sun-kwáásí tésa sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye suwaná ²³ Ísu táántowasa tuwaná waé'mai-aai simátimena séna waántáwankomo éna ímba waántáwamba maisuwáiniye. ²⁴ Moórá-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'a urésa ímba fasi'ámai méranaawe. ²⁵ Moórá-akumba aaimó tuwintáán-akumba pósa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. ²⁶ Waántáwankoni waási tiyésamo tuwínkaa'-ésamo ésa ímba fasi'ámai méranaawe. ²⁷ Moórá-aai imáyáan-oro. Moóráwigo moóránankoni aforwámó fasi'aéwí mérainanamo éna mindáúmpákén-úmémbo maíndasafenamo éna ímba úwoi íyáferainifo miwámá mindánkóni aforwámá ándá kára'umakenamo éna kanaa'á íyáfekena wení moparáwímba umémbo máiniye Ísu siyáiyé. ²⁸ Ísu simátimena séna isáaro. Waási sáwí-kísau wémaesa símai sáwí'o uwátínkáámba mindá Maníkó maitiyuwáinifo ²⁹ Ufaen-ámútánkóntáfésa símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwáinana waé'wae'a íniye Ísu siyáiyé. ³⁰ Ísuntafesa sésa sáwí-amutanko wenarumpimbá méraiye mo suntáféna Ísu mináái simátimakaiye.

Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.

Mátíyú 12:46-50, Rúku 8:19-21

³¹ Mináái simátimuwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye tésa máápa'a tamésa sésa Ísuntafesa tiyó kosimáméro suwasá ³² naaúmpa'o méron-kwaasi sésa enanówe enáfárawaisaiye máápa'a tamésa wéaantaawe suwaná ³³ Ísu séna kesinó nááwa'iyo. Kesífárawaisai nááwiya'o séna ³⁴ naaúmpa'o méron-kwaasi tuwánéna séna kesinó kesífárawaawi méraawe. ³⁵ Maníkómó sintembó owí kesinówe kesúnafaraawinen-owe Ísu siyáiyé.

Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-aai.

Mátíyú 13:1-23, Rúku 8:4-15

4 Aneka'á Ísu Káíriri-nonkwaaunkoni áwáífa'a koména aaí wésimatimuwasa sáwífa'nanka tóso ésa ewaa'á tamérontafena nompín-táómpimba íyáte-na mérowana nompín-táómba waaún-afofora'a

wérowasa minkwáásísómbá nonkwaaúnkóni áwáífa'a mérowana ² fí'o-fi'on-aai waé'mai simátimena séna ³ isáaro. Moóráwigo ánáuntumbo maimaéna kisaufa'a wéwena ⁴ mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa'á kunkwéraisana numagó fáí'nasukaiye. ⁵ Tuwímbai-anauntumba óntankwara'-marafimba kunkwéna paáká'-márafímbá éna minúwóiyáán-úmai óraa'a isaná ⁶ aa'á kaisaná ánú'a ayáátáaka'a ímba kunkéna aáénkaguraiye. ⁷ Tuwímbai-anauntumba karaampa'á kunkwéna kárúraisana karaan-tantáákó fandundupásúwáísana ímba arambá wéiyaiye. ⁸ Tuwímbai-anauntumba kawé'-márafímbá kunkwéna kárúrena óraa'a éna arambá imái sáwífa'-aramba iyé-na tuwímbai íyáákamai-aramba íyáísana tuwímbai imaimái-aramba wéiyaiye. ⁹ Isáán-kwaasi isámai kawé'an-oro Ísu siyáiyé.

¹⁰ Ísu súwasa ánaaemba wení kísau-waasiye tuwímbai-waasiye mésa Ísuntafesa sésa minkwáé'mái-ááígóni áwáuma sinatá isáano suwaná ¹¹ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aigoni áwáumo wésimatimunda Maníkó kembiwí imáyáa tímísa'a wéisaafo fí'on-kwaasi waé'mai-aai aantemba wésimatimumpo

¹² Isáámbanifo ímba isámai kawé'á wéowe.

Awánaambanifo ímba awánamai kawé'á wéowe.

Isékaa Maníkómpá'á tewaná Maníkó miwítí

sáwí-imayaa maitiyúwáísino.

Mindásafe'a waé'mai-aai simátimune Ísu siyáiyé.

¹³ Ísu simátimena séna maankwáé'mái-ááímó simátimunda ímba isáafo fí'o-fi'on-kwaemai-aaimo sendá ímba isánáawe. ¹⁴ Minááígóni áwáumo sendá isáaro.

Moóráwigomo ánáuntumbo tu'maráintén-úmai

Maníkón-aai simátímísana ¹⁵ tuwímbai-anauntumbo

aampa'ó kúmimba waási tirumpintá kúmísasa

Maníkón-aai isááwana waántáwanko téna

tirumpinkémbá maimái úwoifa'a wétiyuwaiye.

¹⁶ Tuwímbai-anauntumbo óntankwara'-marafimbo

kúmimba waási tirumpintá kúmísasa minúwóiyáámbá

Maníkón-aai isésa aamoí ombánifo ¹⁷ ímba tirumpimbá

ta'óto'mai kawé'á owasá Maníkón-aaisafesa umbai-

taiyé sésa Maníkón-aai ifá'á wétuwaawe. ¹⁸ Tuwímbai-

anauntumbo karaampa'ó kúmimba waási tirumpintá

kúmísasa Maníkón-aai isáámbanifo ¹⁹ marapá'-úmbái-

tántáátáfésa imáyáa úmae nésa ónta-imayaa úmae

wénesa fí'o-fi'on-tantaa'a maénae símae nésa miyán-

ímáyáágó Maníkón-aai faráatasuwaisasa ímba

Maníkóni kísau wémaewe. ²⁰ Tuwímbai-anauntumbo

kawé'-márafímbó kúmimba waási tirumpimbá

kúmísasa Maníkón-aai isésa tirumpimbá ta'óto'mai

kawé'á ésa fasi'ámai mésa Maníkóni kísau maéna wé-

tuwa'nai-owasa tuwímbai íyáákamai-kísau maéna wé-

tuwa'nai-owe Ísu siyáiyé.

Ómbó kúrakain-aai.

Rúku 8:16-18

²¹ Ísu simátimena séna ómbó kúra'maraamba ímba aúpá'á marésa ímba taare-améndaampa'a wémaraafo afora'á mósá wémaraawe. ²² Miyámó onten-úmai

aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá afora'á paapé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a afora'á paapé ínasa awánánááwe. ²³ Ísáán-kwaasi ísámai kawé'án-oro. ²⁴ Tíménten-úmai Maníkó miyáumai tiména aneka'á timíniye. Mindásafe'a ísáán-aai imáyáa úmai kawé'án-oro. ²⁵ Maníkón-aai ísámaimo kawé'ó owí Maníkó túwa'nai ínasa moórá-aaiwara'a isánááwe. Maníkón-aai ímbo ísámai kawé'ó owí tirumpinkémbá maimaínana ímba wéniye. Mindásafe'a ísáán-aai imáyáa úmai kawé'án-oro Ísu siyáiyé.

Ánáuntumba tukáisana arambó iyáin-aai.

²⁶ Ísu simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-iyé. Moóráwigo ánáuntumba tu'maréna ²⁷ ímbo áwa'nai imbá waéna siyaréna wéisana ánáuntunko weyáárika'a wéanon-iyé. ²⁸ Maragó ánáuntunkomba áwa'nai isaná áruma wíkéna óraa'a éna arambá iyéna ²⁹ áfuma kaisaná fáká'-naiyan-kanaa tisasá fáká'mai wénaawe Ísu siyáiyé.

Taaérankon-aai.

Mátíyu 13:31-35, Rúku 13:18-19

³⁰ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánimba nóinkara kawááníyómpo maarán-áái simátiména'a ísáaro. ³¹ Maníkó wení waásimo kawáánimba maarán-iyé. Kári-taerankon-awi'a másítati mintáigón-aramba ímbo ane'ó awánaraan-taeramba marafimbá u'-makáawana mimpínkémbá wíkéna ³² óraa'a éna óraa'-amaima mófarena wété uráisana numagó mimpím-pá'á ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáiyé.

³³ Ísu waásisomba aai simátimena sénamo úmba ímba afora'á siyáifo waé'mai-aai aantemba simá-timuwasa tuwímbai súntemba móisasuwowana mináyáiyákémbá simátimuwasa móisowana miyáumai simátimena éniyo wení kísau-waasi wesé'o méronka'a minááigóni áwáu simátíma'maena iyáiyé.

Óraa-fiyunda torówana Ísu mafaimakáin-aai.

Mátíyu 8:23-27, Rúku 8:22-25

³⁵ Minkánáa fenómpinka Ísu wení waásisafena séna nonkwaaúnkóni menáipátá kónae súwasa ³⁶ fí'on-kwaasi tiyuwésa Ísumba áí'maesa nompín-táómpimba iyáte kuwasá tuwímbai-nompin-taonkwara'o kumbá ³⁷ Ísu mintáónkoni ayáifá'á aún-kwaigurówana óraa-fiyunda torówana nonkó tufántááfan-éna nompín-táómpimba ówitowasa kúwáfekunafo sésa inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa óraakoo ken-ímáyáa ímba inatá puwúnafosa súwa'nai uwo suwaná ³⁹ iyáfasinena fiyúndágonte nonkóntétafena óraaka'a séna mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe mafáúyana nonkó kará'náguwana ⁴⁰ Ísu simátimena séna nóintafera wéinkaisoo. Kentáfé nóra séra ímba timankúnkumba wéoo súwana ⁴¹ táá'a úwasa keáímbá sésa nóran-kwaasiya isanawá fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaiyó sésa tiyáámba ufakésa táátáfesa ésa siyáawe.

Sáwí-amutamba arumpinkémbó maiyáúkain-aai.

Mátíyu 8:28-34, Rúku 8:26-39

⁵ Simásuwesa mindómpín-táómpimba kumbá Kárirí-marama tínaaempa wérowana Kégésaa-marama túrampa'a wérowasa mimbárafá'ó kumbá ² Ísu mindómpín-táómpinkemba mimbárafá'á kumúwana moóráwigo sáwí-amutamba arumpimbó méron-kwaasigo utátínkón-ontan-aifa'o maúmpakemba Ísumpa'a tiyái. Minkwáásí kára'umarontemba tara-naara'ó úwaima éna ímba waási mésa ímba kára'u-makowana ⁵ wááwáiyé nó'waane omápa'o utátínkón-ontan-aifa'a wénena wáá'a wétena óntantamba wenáuma wékambisena ⁶ nénkakemba Ísumba awánéna awaantanténa Ísun-amándára'a taména wen-ímáyáa éna áwi'a mósá marówana Ísu minkwáásigó arumpinké-sáwí-ámútánkóntáféna séna emá sáwí-amutamba ómpo minkwáásigómbá auwé kóuwo súwana óraaka séna Ísuwo iyáákamai-Fasi'aenkon-ááninko ómpo Maníkóntáfé ísámai sínka-monafainifo nóra uwásinkainono súwana ⁹ Ísu séna enáwí'a nááwa'ono súwana séna sáwífa'a méraumpo kesúwí'a sáwí fakoma úne séna mérowasa ¹⁰ omápa'a sáwífa-poima mésa umá wénowasa minkwáásigó arumpinké-sáwí-ámútántómbá Ísuntafesa óraaka sésa fí'opa'a ímba si'maraaó. Mimpóí tirumpintá si'maraaó suwaná miyán-oro súwasa sáwí-amutantomba minkwáásigón-arumpinkemba kárúwesa pó-tirumpimba koférówasa mimpóísómbá seyaafá'á ámémpakemba tuwaantanténa nonkwaaúmpintáámó kúwáférómba putásowasa ¹⁴ póiyá'o tafíkówi miyámó úmba awánéna minúwóiyáámbá naaópa'a wésa kísaufimpa'o méron-kwaasi mósimatim-besimati uwasá isésa koawánánae sésamo kumbá ¹⁵ Ísumpa'a kotúwaandu ésa awánomba sáwí-amutantombo arumpinkémbó kóun-kwaasigo unáánkwátóí umarena kawé'-úmai mérowasa koawánéna tááte'a úwasa ¹⁶ Ísu minkwáásigómbó kawé'ó uwánkawasamo awánon-aaiye póigomo ún-aaiye simátímúwasa ¹⁷ isésa Ísuntafesa sésa maambárafá'á ifá siyuwésa kóuwo suwaná ¹⁸ nompín-táómpimba iyátowana sáwí-amutambo maiyauwón-kwaasigo Ísuntafena óraaka'a séna esé'a kónae súwana ¹⁹ ímbanifo ení naaópa'a kuré Fasi'aénkómó arumbá uwánkenamo kawé'ó uwánkáiin-aai enamáaraasomba kosimátimiyo súwana ²⁰ Tékáporisi-aempa'a mindáópata Ísumo uwánkon-aai simátíma'mae kúwasa seyaafá'-wáásí sáwífa'-imayaa uráawe.

Inaamarúgóe aaregónté-tai.

Mátíyu 9:18-26, Rúku 8:40-56

²¹ Ísu Kárirí-waaukoni menáipákémbá nompín-táómpimba kouweréna túmba aneká waaúnkón-áwáifa'a mérowasa sáwífa'-waasi túwaandu uwaná ²² moóráwigo ámáán-danka'o káráwiyowin-awi'a Yáírásí téna Ísumba taawánéna Ísu óraakon-iyé séna aísamaifimba kífaena ²³ óraaka séna kesiyáámúmba puwíndasafena wéifo tiyéma ane'á kota'ótorenana

asóféna kawé'-úmai méraíno súwana ²⁴ Ísu wesé'o kúmba sáwífa'-waasi Ísumba úkúresa arááíwa'mae kuwaná ²⁵ moórá-ininkomba áí'o ún-ininkowara'a arááíwa'mae kúmba wembá naaeyámba ankówana sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai maisuwéna mináí'á ímba é'ankowasa ²⁶ sáwífa'-ika tíyofaan-kwaasi áwa'nai uwaná óntamba tíma'mai tai'ásuwowana ²⁷ minínínkó Ísumo kawé'ó uwátinkaron-aai iséna séna Ísuni unáánkwátóiya'a kota'ótóráána s'í'a ésinkainiye séna sáwífa'-waasimo arááíwa'mae kumpímbá minínínkó maréna ánaaempakemba unáánkwátóiya'a ta'ótorowana ²⁹ mindááéyánko é'ankowana asófaskaiye-imayaa úwana ³⁰ Ísu imáyáa éna séna kempínké-fásí'áénkó moóráwigomba kawé'á uwánkáiye séna waé'mai tuwánéna séna náawawa kesí unáánkwátóiya'a ta'ótóráína'iyo súwasa ³¹ wení kísau-waasi Ísumba simámesa séna úwé sáwífa'-waasimo famé'mae íyómpimba ta'ótokaafó náawawa kesí unáánkwátóiya'a ta'ótóráína'iyo nóra séwa wéseno suwaná ³² ta'ótorowintafena móawana-meawana úwana ³³ minínínkó asófaskaiye-imayaa úwana anekembá tata'á úwana Ísun-áísamaifimba kífaena asófankon-aai simámuwana ³⁴ Ísu séna kesímánaako kentáfé sé érai'a súwa'nai índawin-iyé sénda póna áí'a é'ánkáiyo kawé'-úmai waaó Ísu siyáiyé.

³⁵ Ísu mináái wésuwasa ámáán-danka'o káráwiyowini naaópaken-kwaasi tésa Yáírásintafesa sésa enayáámúnko pukáífo óraakontafe ténafo siyó suwaná ³⁶ Ísu mináái iséna ífátuwana Yáírásintafena séna minááisáfé ímba áákauraumo indá kentáfé amankúnkúmba uwo séna ³⁷ arááíwa'mae kun-kwáásísóntáféna maanká'-méraaro séna Pítaane Yémisine wenáfakon-awi'a Yónine tí'maena kúmba ³⁸ sáwífa'-waasi ámáán-danka'o káráwiyowini naaúmpa'a túwaandu urésa óraa'-ifi'a wétowana Ísu iséna ³⁹ naaúmpa'a iyáferena séna ímba ifi'a taaró. Minárásígó ímba pukáífo úwoi aúma wéraiye súwasa ⁴⁰ Ísun-awíyáái uwaná ti'mátuwowasa máápa'a kúwákárúwowa minárásígón-anófoiye wení kísau-waasiyauwe tí'maena minárásígó pukópa'a iyéna ⁴¹ ayáánka'a ta'ótorena wenááifinkemba simámena séna tarita kumi miyámó súmba waé'mai séna inaa-marúgóo iyáfasinaao súwana ⁴² iyáfasinkwena sífákémba kae'á kumbaimái-aataimo maisukáin-inaa-marú iyáfasinowasa awánéna táátafesa uwaná ⁴³ Ísu óraaka séna kemó únda-aai ímba simátíméro séna minárásígómbá tómbá áméro siyáiyé.

Násaretifakewi Ísumba tínaaeni'o uwánkaraan-aai.
Mátíyu 13:53-58, Rúku 4:16-30

6 Minkákémbá Ísu wenamáápa'a wéena wení kísau-waasise'o kúmba ² Yúndaa-waasi ámáán-aaimo isón-kanaara'a ámáán-daumpa'a iyéna aai simátimuwasa sáwífa'-waasi iséna táátafesa ésa séna nááfakena kawé'-ímáyáa maiyénawa kawé'-áái wésimasimenasaawa náawawa fasi'aémbá ámísanawa kawé-kísáú ímbo awánáúnda-kísau wémaiyo. ³ Wen-

táámó awánáúnda wení kísau taaisambó tuwímbai-tantaa'o wéiwain-iyé. Máriyaan-ááninko éna Yémisiye Yósisiyé Yúndasiye Sáímoni-iyai tuwaaón-iyé. Wenáú-nafaraawimba maanká'á méraawe. Maankákéwí éna úwoi-waasin-ifo nááfakena mináái isénawa mifásí'áémbá maiyénawa wésiyo sésa kaorésa tí-naaemba uwámúwana ⁴ Ísu simátimena séna Maníkón-aaimo simátímíwai fí'o-fi'on-daopa'a wénisasa wenáwí'a mósá wémaraafo wení naaópa'o koméraitmba wenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasin-iyé sésa wenáwí'a ímba mósá makáawe Ísu siyáiyé.

⁵ Kesáámó úndanten-kwaasi éna ímba súwa'nai íniiyemo suntáféna ímbo awánon-kísau moórá-mora-kísau aantemba maiyáiyé. Moórá-mora tí'o ún-kwaasi tine'á ayáántamba ta'ótorena asófatinkena ⁶ wenamáápakem-kwaasi sésa ínta súwa'nai íniiyemo sun-ááísáféna imáyáa uwáána naaó'-nao'a Maníkón-aai simátímapa'a kuráiyé.

Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-aai.
Mátíyu 10:5-15, Rúku 9:1-6

⁷ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyu'mae nóro-fasi'aemba tíména séna kaesá uwásuwe'a nóro séna ⁸ óraaka simátimena séna aampa'ó wíyamba ímba moórá-tantaa'a maimaé'a koró. Tómbá ímba maimaé wé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a óntamba ímba maimaé'a koró. Táúmba faimaé'a ⁹ tísamai ánáamba wimaé'a moórá-mora unáánkwátóí timantentén-úmai kufé'-mae'a koró. ¹⁰ Maníkón-aaimo simátimiyantafe moórá-naopa'o wíyasamo naambó timíya'a mindáúmpá'-aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a fí'on-daopa'a koró. ¹¹ Moórá-naopa'o wíyambo naambá ímbo tímésamo kentáái ímbo isáíyanamo éna Maníkó mindáópaken-kwaasi ímba aamoí uwátinkaini-fo aiyowái'a é'a tísamaifakem-baramo uwáéntemba uwá'mare koró Ísu simátimuwasa ¹² wení kísau-waasi iséna naaó'-nao'a wénesa kosimátimesa séna sáwí-imayaa tínaaemba uwáme'a Maníkómpá teró séna ¹³ sáwí-amutantomba waási tirumpinkémbá komaitiyuwésa tí'o ún-kwaasi taaéraampinken-domba atínkáfa'a kuwasá asófaraawe.

Yóni nombó maitínkaraiwai pukáin-aai.
Mátíyu 14:1-12, Rúku 3:19-20, 9:7-9

¹⁴ Ísuni kísaugon-aai símae iyúwana Káríri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti mináái ísaraiye. Ísuntafesa tuwímbai sésa Yóni nombó maitínkaraiwai pukáimpinkemba iyáfasinkena póna wempímbá fasi'aémbá wéraisana miyán-kísáú wémaiye suwasá ¹⁵ tuwímbai sésa wemá Maníkón-aaimo simátimakowin-awi'a Íráiyaa pukáimpinkemba iyáfasinena méraiye suwasá tuwímbai sésa wemá naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowiyaamba méraiye suwaná ¹⁶ Éroti iséna séna wemá Yóni nombó maitínkaraiwain-iyé. Kemó séwánasamo Yónin-

anuwarambó kambísówanamo pukáimba iyáfasi-nankaraisana méraiye Éroti siyáiyé.

¹⁷ Ááéma Éroti wenáfákon-awaaininkon-awi'a Érótiyasimba maiyówana Yóni séna enáfákon-awaainimba aambá fáí'makaawa maiyáane símasima'a wéuwana Éroti ti'marówasa Yónimba koái'maesa ándáfa'a máánkarowana Érótiyasi Yónin-aaisafena aaisambá séna tufuwónae súwana ²⁰ Éroti séna ímbaniye séna Yóni kawé'-ímáyááwárá'-wáásí úntafena Éroti wenáároi inkaiséna wenká'á káráwiyena Érótiyasi tuffífo séna wenká'á káráwiyena wenáái iséna sáwífa'-imayaa uwánkena aasiyaasí koisaraiye. ²¹ Énifo ánaaemba Érótiyasini kanaamó túmba Éroti óraa-tanomba kaumái wení kawáá-wáásiyé i-wáásiyé Káririaempaken-ora-a-waasiye tímúwasa nowaná ²² Érótiyasini-ayaamunko téna araimá marówasa Érotiye tómbó non-kwáásiyé aamoí uwánkówana Éroti minárásígóntáféna séna nóin-tantaatafenawa aráái taiyó. Simásímína áméno. ²³ Érai'a sumpo sísai ina'á áméno. Kesí maragó aráái táinamo e sísai ina'á tuwín-amenó súwana ²⁴ anówamba koáisai ena séna nóin-tantaara komaénaumno súwana séna Yóni nombó maitínkaraiwaini a'nómbá koáisai e mauwó súwana ²⁵ minúwóiyáámbá Érotimpa'a téna taáisai ena séna káfé'a Yóni nombó maitínkaraiwai anuwarambá kambísámai a'nómbá táufapimba ma'mái simiyó súwana ²⁶ iséna arumbá úmbanifo aifa'á fasi'aén-ááímó siyáin-aai imáyáa éna tómbó non-kwáásíwárá'á ísaraantafenawe séna ímba a'áo sénae séna ²⁷ moórá-i-waasi ai'-marówana ándáfakemba Yónin-anuwarambá kambísámai a'nómbá ²⁸ táufapimba maréna maimaéna minárásígómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa ²⁹ Yónini kísau-waasi iséna wenáúma komaimái utaráawe.

Ánaaemba Éroti Ísuni kísaugon-aai iséna séna minkwáásí Yóni nombó maitínkaraiwai éna pukáimpinkemba iyáfasinankaisana méraiye Éroti siyáiyé.

Ísu sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aai.

Mátíyu 14:13-21, Rúku 9:10-17, Yóni 6:1-13

³⁰ Ísu kísaura'o ti'mákain-kwaasi minkísáú maisuwésa Ísumpa'a tésa seyaafá-kísáúmó máun-aaiye aaimó sun-ááiyé simámúwasa ³¹ Ísumpa'a sáwífa'-waasi kuré-tiyesa untáfésa tómbá ímba kawé'-úmai nowaná mindásafena wení kísau-waasisafena séna waásimo ímbo mérepata kométa saagaano súwasa ³² nompín-táómpimba iyátesa waási ímbo mérepataawe sésa kuwasá ³³ sáwífa'-waasi tuwánésa embí miwín-owe sésa naaó'-naokembo marapá'á tóso uwasá Ísu-iyai nompín-táómpimbo kumbá ³⁴ marapá'á kuména misáwífá'-wáásí tuwánéna arumbá uwátinke-na sipisípi-poimo miwímó káráiyon-kwaasi ímba mérowasa keyáá aantemba mérontafena Ísu arumbá uwátinkena ayáatáa'-aai wésimatimuwasa ³⁵ fenómpinka'a wení kísau-waasi wempá'á tésa sésa ímbo sáwífa'-waasi méraapa'an-ifo fenáindara ³⁶ ti'marénasa ewaa'-náóppimpa'a wénesa tómbá

méyámbaráaro suwaná ³⁷ Ísu simátimena séna kemá tómbá tíméro súwasa sáwífa'-ontankakemba 200 kinaaraken-tomba méyámba'maisa tímúsina. Óntamba ímba wéraiye suwaná ³⁸ nóraumai-tona makáawai koawánaaro súwasa koawáné tésa sésa kári-tomba séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wárá'á wéraiye suwaná ³⁹ Ísu wení kísau-waasisafena séna unkwima'mái mara'á méraaro súwasa ⁴⁰ moóráfa'a 50 waasi máúwasa moóráfa'a 100 waasi máúwasa miyáumai-waasi túwaandu urówana ⁴¹ Ísu séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wárá'á maisoréna wiyómpa'a kararéna Maníkóntáféna súwiyo simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa misáwífá'-wáásí tímúwasa mófáá'a tafántafan-úmai tímúwasa misáwífá'-wáásí tímúwasa ⁴² seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwífa'a 5,000 waasi nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi mintón-ayai sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáituwana ówitaraiye.

Ísu non-afófora'o kuráin-aai.

Mátíyu 14:22-33, Yóni 6:16-21

⁴⁵ Fáituwana ówitowana minkákémbá Ísu wení kísau-waasi ti'maréna séna aifa'á nompín-táómpimba iyáte'a menáipá'-náópa'a Pétésátifa koró. Misáwífá'-wáásí ti'maré sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna ⁴⁶ misáwífá'-wáásí ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Maníkómpá'ó inaimó síndasafena omápa'a imérowana ⁴⁷ nó'waamba túnkúwana Ísu weyáá marapá'á mérowasa wení kísau-waasi nompín-táómpimba non-afufumpá mérowana maramá nénka'a wérowana ⁴⁸ Ísu awánómba óraa-fiyunda to'-maé téna mintáómba tata'óto'marowasa nombó tuwíntámae kun-táámbá nonkó maimaúwasa ímbo kumbá siyarónka'a Ísu non-afófora'a maréna wení kísau-waasimo méronka'a táyáákaguwasa ⁴⁹ awánésa táátafesa ésa tinekembá tata'á uwasá sésa waántágo wéniye suwaná Ísu minúwóiyáán-úmai séna táá'a ifó aáno'a méraaro. Kemá úne séna ⁵¹ nompín-táómpimba iyátena wewárá'á imérowana óraa-fiyundago mafaúwasa áfááraumai táátafesa uráawe. ⁵² Kári-tombo sáwífa'-waasimo tafámbai tímúwasamo nowíní áwáu ímba mindásafesa imáyáa unkákémbá táátafesa uráawe.

Ísu Kénésárétifa'a tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-aai.

Mátíyu 14:34-36

⁵³ Táátafesa áfááraumai ésa waaúnkóni menáipá'á Kénésáréti-marafa'o kumbá nonáwáifa'a nompín-táómba ándá kárá'umaresa ⁵⁴ marapátá kúmúwasa mimpápákén-kwáásí Ísumba awiyésa Ísun-iyé sésa ⁵⁵ naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aai iséna tí'o ún-kwaasi taarerá'á taawiya'maé tóso uwaná ⁵⁶ Ísu kári'-nao'e óraa'-nao'e wénuwasa tí'o úwai tí'mai marupá'á marésa sésa ení unáánkwátói áráiyá'a ta'ó-toraiyana tí'a étinkainkwae suwasá ta'ótórowana tí'a étinkaraiye.

Tíwá'náti áamáambo siyáan-ai.

Mátíyu 15:1-9

7 Ámáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo méropa'a tésa ² tuwánomba Ísuni kísau-waasi tuwímbai tiyáamba ímba non-kwisuwésa tómbá nowasá ³ Yúndaa-waasi áamáán-kawaa-waasiye úwoi-waasiye tíwá'náti áamáambo arááiwaúntafesa tiyáamba non-kwisukésa tómbá nésa ⁴ maaketifákémbá naaópa'a iyésa tiyáamba non-kwisukésa tómbá nésa tíwá'náti áamáamba fi'o-fi'on-amaamba arááiwaesa táufa'e nonánáwé anaféúné non-kwiyaáawe. ⁵ Ámáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé Ísumpa'a túwaandu ésa sésa ení kísau-waasi nóra sésawa kentáá síwá'náti áamáamba ímba arááiwaesawa tiyáamba ímbo non-kwíyómbo tómbá wénaao suwaná ⁶ Ísu séna kaumbo-kae'-ááiwárá'-wáásín-owe. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowinawi'a Áísáya kembiwísáféna érai'-aai agaimaréna séna Maníkó séna maawí kesúwí'a tóikaken-aantemba sésa ken-ímáyáá ímbo tirumpimbá wéraiye. ⁷ Waásiti áamáamba símai paapé ombánifo Maníkóni áamáamban-iye karo'ó semba miyaráán-úmai ken-ímáyáá karo'-ímáyáá mósá wé-maraawe

Maníkómó siyáimba aúfáfimba agaimakáiyé. ⁸ Maníkóni áamáamba tuwé'a tíwá'náti áamáamba wé-toraawe. ⁹ Maníkón-aai túwáántafe'a miwán-ánóndáá kentááisafe'a aamoí wéowe. ¹⁰ Naaófá'á Mósese séna kentinófoi-tuwi'a óraa'an-oro. Énifo tinófoimo sáwíkaambo simátinkaindawimba tufuwíyana puwíniye Mósese siyáifo ¹¹ kembiwímó siyáamba tinófoisafesa simátimesa sésa moórá-tantaa'a Maníkóndén-ifo ímba kanaa'á timénaumne siyésa ¹² tinófoi ímba wétuwa'nai-owe. Miyámó ontáfé'a kanaán-iye wésewe. ¹³ Miyá-sáwí'ó ontáfé'a Maníkón-aai tuwé'a kentíwá'náti áamáamba wéaraaiwae'a kentáái wésimatimewe. Miyaráámbá wéowe Ísu siyáiyé.

Waásimo sáwí'ó uwátínkáín-tantaakon-ai.

Mátíyu 15:10-20

¹⁴ Ísu mináái simátimena waásisafena teró súwasa wempá'á tuwaná séna simátíménda isé'a kawé'an-oro. ¹⁵ Máápaken-tantaa'o naawí ímba waási sáwí'a wéuwatinkaifo tirumpinkén-ááigó aantemba waási sáwí'a wéuwatinkaiye. ¹⁶ Ísáán-kwaasi ísámai kawé'an-oro Ísu siyáiyé.

¹⁷ Ísu simásuwena minkwáásísómbá tiyuwéna naaúmpa'a imérowasa wení kísau-waasi sésa minááigóni áwáusa simásimiyo suwaná ¹⁸ Ísu séna kenkwará'á ímba táako péé wésisa'a ísáámbanifo ímba ísámai kawé'á uráawe. Máápaken-tantaa'o naawí waási ímba sáwí'a wéuwatinkaiye. ¹⁹ Mindá ímba ímáyaá kuwérainifo tindáámpá'á kúwátúsuwínifo ²⁰ aaimó wésemba tirumpinkén-ímáyááigó éna mindá waási sáwí'a wéuwatinkaiye. ²¹ Tirumpin-ímáyááfínkémbá sáwí-imayaa ésa tínkamiyasa puwíyasamo ésa aare-úméné waai-úméné ésa

seyaafá-tántáá'á umémbá ésa ²² túraniyamba ésa miyá-miya- sawi'a ésa karo'-áái sésa aoisaambá wimaé nésa kawé-kísáúmó máéntafesa tirunkó símai sáwí'a wéuwatinkesa tuwesarai-í'a ésa uwó-ímáyáá ésa ²³ miyá-sáwí'ó ombá tirumpinkén-ímáyááigó waási sáwí'a wéuwatinkaifo tiyáambo ímbo non-kwíyómbo tómbó wénaamba miwá waási ímba sáwí'a wéuwatinkaiye Ísu siyáiyé. Énifo Ísu wemó siyáimba seyaafá-tómbá kawé'-úmai wénaawe siyáiyé.

Kénaani-marafaken-ininkon-ai.

Mátíyu 15:21-28

²⁴ Ísu mináái simátimena wení kísau-waasise'a mifá'á tuwéna Táyaa-naopa'e Sáíndóni-naopa'e mináémpá'ó kúmba moórá-naumpa'a iména séna kemó tamaúnda ímba simátíméro súwasa éni fo tuwímbai-waasi tamaún-aai ísówana ²⁵ moórá-ininkon-ayáámúnko arumpimbá sáwí-amutamba mérowana minínínkó Ísumo tamaún-aai iséna minúwóiyáán-úmai wempá'á iyéna mara'á kifaena ²⁶ wemá ímba Yúndaa-inimba pó-na Síriyaa-marafa'a Fínísiyaa-naopakén-ininko Ísumpa'a iyéna mara'á kifaena óraaka séna ke-siyáámúnkon-arumpinkemba sáwí-amutamba maiyauwaaó súwana ²⁷ Ísu simáména séna aifa'á iyámpói tómbá timénaumne. Iyámpóiti tómbá maimái iyámbá timúnafo miyáumai Ísareri-waasimo túwa'nai úndantemba emá fí'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'nai únafo sune súwana ²⁸ minínínkó séna óraako érai'a sémpo iyámpóiti tón-ayai iyánkó tamandáíniye. Miyáumai fí'onkaa-ininkon-iye sinaná kanaán-ína súwa'nai ínono súwana ²⁹ Ísu séna kawé'-ááímó séndasafe'a enayáámúnkon-arumpinkemba sáwí-amutamba maiyauwáúmbo ení naaópa'a waaó súwana ³⁰ wení naaópa'a wénaamo koawánómbo sáwí-amutamba kóúrowana ayáámúnko kawé'-úmai taarerá'á méraiye.

Ísu sáwífa'nanka'o asófatinakarain-ai.

³¹ Ísu Táyaa-naopa'-aempakemba Sáíndóni-naopa'-aempa'a táyáákéna Tékáporisi-aempa'a táyáákéna Káíriri-nonkwaaumpa'o kúmba ³² tuwímbai uwó-waásígómbá áí'mae tésa sésa enayáántamba ta'óto'-mai asófankaaó suwaná ³³ waásifinkemba áí'mai weyááfa'a ankéna ayáánaufitamba áápimba wimaréna awiyáái wi'maréna anááfíya'a ta'ótorena ³⁴ wíyómpa'a awánéna sirumbá iyé séna wenááfinkemba séna epaata mináái waé'mai séna áá'o káúnkaimba intí-suwaumne súwana ³⁵ ááko kawé'á úwana anááfígo fetói úwana aai kawé'-úmai súwana ³⁶ Ísu óraaka séna ímba simátíméro súwasa ímbo ísónkakemba simátímapa'a kuwasá ³⁷ ísówana áfááraumai táá'a úwasa sésa seyaafá-tántáá'á kawé'á úmai wéiyena táá'o káúnkain-kwaasi kawé'á wéuwatinkéna aaimó ímbo kawé'-úmaimo sen-kwáásí kawé'á wéuwatinkaiye siyáawe.

Ísu aneka'á tómbó tímakain-aii.

Mátíyu 15:32-39

8 Moórá-kanaa sáwífa'-waasi túwaandu uwaná miwítí tómbá tai'ówana Ísu wení kísau-waasi táán-towasa tuwaná ² séna kaumbo-kánáá kesé'a taméeraawana tómbó maimaé tiyáamba tai'áísa'a sirumbá uwátinkaumne. ³ Ti'maráanasana kentí naaó'-nao'a kónááfo némpaken-kwaasi aampa'ó wíyamba tááimo táínka'a pósa púwófainifo súwasa ⁴ wení kísau-waasi sésa máásai-marafa'an-ifo nááfakentaawa tómbá maimáisaawa timénaumno suwaná ⁵ tísai ena séna nóraumai-tona makáao súwasa afakaeté-tomba makáawe suwaná ⁶ minkwáásísóntáféna séna mara'-méraaro séna afakaeté-tomba maisoréna Maníkóntáféna súwiyo séna tómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa minkwáásísómbá tímúwana ⁷ sesimáí-mofaa'a wérowana Ísu maisoréna Maníkóntáféna súwiyo séna wení kísau-waasi tímúwasa minkwáásísómbá tímúwasa ⁸ nowaná tímú'a fówasa sáwífa'-waasi 4,000 waasi nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi mintón-ayaimo túwómba afakaeté-unampimba fáítumai ówitowana ¹⁰ Ísu misáwífá'-wáásí ti'maréna wení kísau-waasise'a nompín-táómpimba íyátesa Tárímánúta-aempa'a kuráawe.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-aii.

Mátíyu 16:1-4, Rúku 12:54-56

¹¹ Mifá'á Ísu mérowasa áamáan-kawaa-waasi sáwí-aaimo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa éraira Maníkómpákéná kunkáanaí ímbo awánáúnda-kisau máinata awánaano suwaná ¹² Ísun-arunko umbaí wétopakemba séna káfé'o méraan-kwaasi nóra séra ímbo awánáúnda-kisau máinata awánaano wéseo. Érai'a simátíme sune. Káfé'o méraan-kwaasi ímba aráátíne-naumne séna ¹³ ífátíyuwena nompín-táómpimba íyátena nonkwaaúnkóní menáípa'á kuráíye.

Ímba kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásí orómó siyáin-aii.

Mátíyu 16:5-12

¹⁴ Ísu wení kísau-waasise'a nonkwaaúnkóní menáípa'ó kumbá wení waási péréti-tomba ímbo máúmba tuwinkésa kuwaná kímбора-tomba nompín-táómpimba wérowana ¹⁵ Ísu áamáan-kawaa-waasiye Érotiye kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásí owé-ímáyáá éna wení kísau-waasi simátimena séna intóráín-tantaa'a kári-tantaa'a moórá-tonkon-awi'a péréti mimpímbá márááwanamo intoréna óraa'o intembá áamáan-kawaa-waasiye Érotiye miwí tááísafe'a kentúra'a káráwiyoro súwasa ¹⁶ keáímbá sésa nóra sénawa miyá wésiyo. Péréti-tomba ímba makáunanasa miyá wésiye suwaná ¹⁷ Ísu keáímbó wésun-aii iséna nóra séra tómbá ímba wéraiye-aii wéseo. Kanaa'á tómbá timénaumpo ááémo uráundawini áwáuma ímba tááko péé wésiye. Kentí imáyáagowe kentirunkówé faráá-taraisa'a wéowe. ¹⁸ Túramba wéraimbanifo ímba awánamai kawé'á wéowe. Táá'a wéraimbanifo ímba ísámai kawé'á wéowe. ¹⁹ Séfataase-tombo tafántafan-úmaimo

sáwífa'a 5,000 waasi timéwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáíturaao séna tísai úwasa sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampinta ówitaraumne suwaná ²⁰ afakaeté-tombo tafántafan-úmaimo sáwífa'a 4,000 waasi timéwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáíturaao séna tísai úwasa afakaeté-unampinta ówitaraumne suwaná ²¹ Ísu séna nóra sénawa ímba tááko péé sisa'á ísaraoo Ísu siyáíye.

Ísu aúrambo kafíkówimba kawé'ó uwánkarain-aii.

²² Ísu simátimena wení kísau-waasise'a Pétésáita-naopa'o kumbá tuwímbai aúrambo kafíkówimba áí'-maesa Ísumpa'a tésa sésa ta'óto'mai asófankao suwaná ²³ Ísu ayáán-to'maena mindáókoni ayáífa'á wéna aúrampimba awiyáái wi'ankéna aúranka'a ta'ótorena séna éra awánááno súwana ²⁴ awánéna séna wéwanaumne. Taaiyaán-kwáásí marapá'á wénowa'a awánáúmne súwana ²⁵ aneka'á Ísu aúranka'a ta'ótorena kawé'á uwánkowana aúramba kararéna kawé'-úmai awánówana ²⁶ Ísu séna mindáópa'a kónafo ení naaópa'a tauweré waaó siyáíye.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-aii.

Mátíyu 16:13-20, Rúku 9:18-21

²⁷ Ísu simáména wení kísau-waasise'a Sísáárya Fírípái-nao'-aempa'o kúmba aampa'á wéwena wení waási tísai ena séna kentáfésa seyaafá'nánká nóran-kwaasin-iyewa wéseo súwasa ²⁸ miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáandawi óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaawifinkemba moóráwigo óne wésewe suwaná ²⁹ Ísu séna kembiwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo súwana Sáímoni Pítaa séna Maníkó íyáfasinankaraiwai Yúndaa-waasisa wéamu'-maraundawisa óne súwana ³⁰ mináái ímba simátíméro Ísu óraaka siyáíye.

Ísu puké'a íyáfasinanaumnemo siyáin-aii.

Mátíyu 16:21-28, Rúku 9:22-27

³¹ Ísu wemó puwínda-aii ómbarena wení kísau-waasi simátimena séna sí'o índá-i'a uwásinkesa Yúndaa-oraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sen-kwáásíyé tínaaeni'a uwásinkesa sínkamiya'o púwóndanifo kaumbo-kánáá tai'áína'a púwóndafinkemba íyáfasinanaumne séna ³² miyáumai afora'á simátimuwana Pítaa Ísumba áí'maena weyááfa'a máankena séna miyán-áái sénafo súwana ³³ Ísu waaréna wení kísau-waasi tuwánéna Pítaantafena óraaka séna waántáwanko siyuwé kóuwo. Waásiti imáyáafinkemba wésempo ímba Maníkóní imáyáafinkemba wésene Ísu siyáíye.

³⁴ Ísu mináái simáména waásisone wení kísau-waasiye táántena séna kembó sirááiwaenaé síyawí tirááiimo táínda-tantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemá púwónda-aaraa-taimo súwaata'mae kondantembá

kembó sirááiwaiyawí umbai-tántáá'á timíyasa minúmbái-tántáá'á úwoi maimaésa sirááíwaenaawe. ³⁵ Tirááimo táinda-i'ó ésa ímba kawé'-úmai méranaafo kentáfésa ísámai Maníkóni ásé-aaisafesa ísámai tirááimo táinda-tantaa'o tuwésa puwésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ³⁶ Mararáké-séyááfá-tántáá'ó maésamo puwíyambo éna mintántáákó ímba túwa'nai íniye. ³⁷ Puwíyamba marapá'ó makáan-tantaatamba ímba méyámbátuwesa aneka'á ayáátááka méranaawe. ³⁸ Káfé'a Maníkóntáfésa ímba imáyáa ésa méraanka'a kenkwára kesááiwara'o tigaemó uwásínkáamba pó'a ánaaemba kemó marapá'ó kúmóna miwí sigáé uwátinkanaumne. Kemá waási úranko ánaaembo kesifoní sáwara wíyómpakembo Maníkóni kísau-waasiti sáwara'o marapá'ó kúmóna miwí sigáé uwátinkanaumne.

9 Érai'a simátíme súne. Tuwímbai maanká'ó méraan-kwaasi ímba aifa'á puwé'a Maníkó wení fasi'aéntámbó wégawaanimba awáné'a ánaaemba puwónááwe Ísu siyáíye.

Ísu fí'on-kuwawaa'o faúkáin-aii.

Mátíyu 17:1-13, Rúku 9:28-36

² Ísu mináái simátimena afa'mórée-no'waamba waéna Pítaane Yémisine Yónine tí'maena óraa'-omapa'o iyúmba miwí aantemba imésa miwí túranka Ísu fí'orran-auma faufúwana ³ wení unáánkwátóiyakemba sán-kena aafáúmó iyáúsenamo intembá úwasa ⁴ awánomba kae'-wáásiyái wíyómpakemba paápé ésarai mindárai-tuwi'a Íráiyaae Mósesee'a Yúndaa-waasi tíwá'nárai Ísuwe'a aai wésuyana ⁵ Pítaa Ísuntafena séna óraakoo maanká'ó méraundasa kawé'á ímbá póta wááu-namba kaumbosáámó ondasá moórá endé éta moórá Mósesende éta moórá Íráiyaande miyáumaisa onó súwana ⁶ áfááraumai táá'a úwana nóin-aaiya

sínenawa iyómpo miyán-áái Pítaa siyáíye.

⁷ Miyá wésunka'a ainánkó kuména káataguwana mináínámpínkémhá aagó aantemba séna miwá kesáánimba isa'á wen-ímáyáá wéune. Wenáái isáaro súwasa ⁸ wení kísau-waasiyau awánomba mindárai wíyómpa'a iyúyana Ísu aantemba méraiye.

⁹ Úwasa omápakembo kúmúmba Ísu óraaka simátimena séna awánaamba ímba simátíméro. Kemá waási úranko púwóndafinkembo iyáfasinaandara'a maami awíyaamba kanaará'á simátíma'mae iyóro súwasa ¹⁰ isésa ímba simátimesa mináái úwoi faráátesa keáímbá sésa púwóndafinkemba iyáfasinanaumne simbá nóran-aaiya'iyó siyáawe.

¹¹ Simásuwesa Ísumba áisai esa sésa amáámbo senkwáási sésa Íráiyaa aifa'á paápé ínana Maníkó iyáfasinankaraiwai Yúndaa-waasisa amu'makáundawisa ánaaemba paápé ínnyemo sembá nóra sésawa mináái wéseo suwaná ¹² Ísu séna aifa'á Íráiyaa paápé éna to'mayaa ínnye-aii érai'-aain-iyé. Moórá-aii waási úranko kumpaápé uráiwaintafena agaimaréna séna wembá áí'o índa-i'a uwánkesa tínaaeni'a uwánkanaawe agaimaréna siyáíye. ¹³ Simátíme'a súne. Íráiyaa é'a

tiyáíye. Agaimakóntemba úmai wembá sáwí'a uwánkanae sésa sáwí'a uwánkanaawe. Miyán-áái wéntáfésa agaimakóntemba kemá waási úrankontafesa agaimakáawe Ísu siyáíye.

Ísu sáwí-amutambo maiyáúkaain-aii.

Mátíyu 17:14-21, Rúku 9:37-43

¹⁴ Ísu simátimena omápakembo kúmúmba wení kísau-waasifa'a kúmúwasa sáwífa'-waasi túwaandu ésa amáámbo sun-kwáásiyé Ísuni kísau-waasiye iyafákén-áái sésa ¹⁵ Ísu túntafesa ifátuwesa aaweyáá uwánkówana ¹⁶ Ísu séna nóntafera iyafákén-áái wéseo séna tísai úwana ¹⁷ miwífínkémhá moóráwigo séna óraakoo kesáánimba áí'mae túne. Wenarumpimbá sáwí-amutambo méraisana ímba aai wésisana ¹⁸ misáwí-ámútánkó ta'óto'mai fame'naame'-isaná tanaambá fágufagu wéna áwáayaamba umpufuwéna aigaregó nonkáánéna aiyayaamba ku'wisaná miyá úmae wéiyisa'a ení kísau-waasisafe sé'a sáwí-amutamba arumpínkémhá maiyáúwáaro súnasa ímba kanaa'á maiyáúkaawe súwana ¹⁹ Ísu séna kentáfé'a ímba imáyáa owaná póna sirumbá umbai wétaifo nóraumai-kanaarara kesé'a méranaumno simásuwena séna éni-fo enáánimba áí'mae tiyó súwasa ²⁰ áí'maesa tuwaná misáwí-ámútánkó Ísumba awánéna miniyámpói famé'auwawana tanaambá féna wárere'-úwana aigaregó nonkáánúwana ²¹ Ísu afowántáféna séna nóin-kanaawa ánkariyo súwana umaranká'á ánkariye. ²² Tufuwíndasafena póna sáwífa'-i'a famé'-mai iyafíné nompínémó túwáaraantamba wéíye. Emó kanaamó e aruntá uwásinkesa súwa'nai uwo súwana ²³ Ísu séna nóra séwa emó kanaamó e súwa'nai uwo wéseno. Maníkómpá timankúnkúmbo iyawimo ésa seyaafá-tántáá'á kanaa'á ónááwe súwana ²⁴ miniyámpóigón-afowá minúwóiyáán-úmai óraaka séna kemá Maníkómpá'á simankúnkúmbo úmpo kemá Maníkómpá'á ímba fasi'arúmpo súwa'nai uwo súwana ²⁵ Ísu awánómba sáwífa'-waasi sisipáá uwaná sáwí-amutankontafena séna uwó-sáwí-ámútánkó auwé kóuwo. Ímbo kouwérénda éka'a kóuwo súwana ²⁶ wáá'a téna miniyámpói famé'auwawana tanaambá fówana arumpínkémhá kóuwana miniyámpói púwóraantanéna mérowasa tuwímbai sésa é'a púwiye suwaná ²⁷ Ísu ayáánkwanda to'mái iyáfasinakowana koku'á méraiye.

²⁸ Koku'á mérowana Ísu naaúmpa'a imérowasa Ísu weyáámo méronka'a wení kísau-waasi imésa sésa nóra sétaawa misáwí-ámútámbá ímba kanaatá maiyáúkaumno suwaná ²⁹ séna inaigó aantemba miyáumai miyá-sáwí-ámútámbá maiyauwáínífo fí'ontantaako ímba kanaa'á maiyauwáínnye Ísu siyáíye.

Ísu puwínda-aaimo siyáin-aii.

Mátíyu 17:22-23, Rúku 9:43-45

³⁰ Ísu simátimena tuwéna Káriri-aempa'-aampa'a wéwena sáwífa'-waasi túwaandu ofó séna kesí kísau-waasi aantemba aai simátimena séna aampa'á wéwena séna kembá waási úrankomba fí'on-kwaasi

timíyasa sínkamiya puwé'a kaumbo-kánáá maisuwé'a íyáfasinanaumne súwasa ³² wemó sún-aaigoni áwáuma ímba isésa áísai ónae sésamo umbá táá'a úwasa ímba áísai uráawe.

Nááwa íyáákaiyomo siyáan-aii.

Mátíyu 18:1-5, Rúku 9:46-48

³³ Ímba áísai esa Kápaneamu-naopa'o kumbá naaúmpa'a imáúwana Ísu tísai ena séna aampa'-wéte'a nóin-aaíya siyáao súwasa ³⁴ aampa'-wéwesa sésa kentááfinkémbá nááwa íyáákaiyo sésa keáímbá símae wéwesa pósa ímba aaí suwaná ³⁵ Ísu mara'-maéna wení waási sísamaifakemba kae'á kumbaimá-waasisafena séna ísáaro. Íyáákanaemo síyawi tí-naaeni'a ésa seyaafá'-wáásítí wayó'á máéro simásuwe-na ³⁶ moórá-iyampoi áí'mai afufumpimbá isáúwanke-na taparéna simátimena séna ³⁷ kentáfésa imáyáa wéesa iyámpóimo túwa'nai onten-úmai wésuwa'nai-owe. Súwa'nai onten-úmai Maníkó si'mákaiwaimba wéawa'nai-owe Ísu siyáíye.

Kentí kisaugomba ímba sáwí'o on-aii.

Rúku 9:49-50

³⁸ Súwana Yóni Ísuntafena séna óraakoo moóráwigo wénena sáwí-amutantontafena séna Ísuni fasi'aémbó wérantafe auwé kóuwo simátímapa'a wisasá misáwí-ámútámbá kóuraawe. Minkwáásígó ímba kentááfinkén-kwáásí ómpo ímba miyámó indá étuwaasosa siyáumne Yóni súwana ³⁹ Ísu séna ímba tufínankaaro. Ímbo awánaan-kisaumo wémaewi úwoi kesúwí'a ímba sáwí'a uwásinkanaawe. ⁴⁰ Kentáásí kisaugomba ímba sáwí'o owí úwoi wésuwa'nai-owe. ⁴¹ Érai'a simátíme sune. Kembiwí tuwánésa sésa Ísu Kárásitini waási ombá pósa túwa'nai ónae sésa kári-tantaa'a nombó timíyawi Maníkó kawe'-mékámbá timíníye Ísu siyáíye.

Sáwí'o on-aii.

Mátíyu 18:6-9, Rúku 17:1-2

⁴² Ísu mináái simátimena séna iyámpóimo kesáásafesa timankúnkúmbo ontenkáán-úmai tuwímbai timankúnkúmbo wéowe. Tuwímbai tésa kesáásafesa timankúnkúmbo owímá karo'-áái tasimá-timiyasa isésa sáwí-ampa'a kóiyasa Maníkó karo'ó síyawi sáwí-meyamba óraa'a timínífo miwímó tin-uwarempimbó óraa'-ontamba fári'wimaresa nompím-bó túwááwasamo kumpuwésaraa karo'-áái ímba simátíméwasa sáwí-ampa'a ímba kowisinó. Mindá kanaán-íye. ⁴³ Tiyáánkomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tiyaamba kambísásúwáaro. Kae-tiyáámbó wéraina'o é'a ónkaifa'o iyamó kámakama'o wéipa'o wiyamba mindá sáwí'an-íye. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyaamba mindá kawe'an-íye. ⁴⁴ ⁴⁵ Tísamaigomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tisamai kambísásúwáaro. Kae-tísámáímó wéraina'o é'a ónkaifa'o iyamó kámakama'o wéipa'o wiyamba mindá sáwí'an-íye. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyaamba mindá kawe'an-íye. ⁴⁶ ⁴⁷ Túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo

sé'a moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awáné'o é'a ónkaifa'o iyamó wégaipa'o wiyamba mindá sáwí'an-íye. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyaamba Maníkó wení waásimo kawáánipa'o méraiyaamba mindá kawe'an-íye. ⁴⁸ Ónkaifa'a marinkómó éna waé'wae'a wéinana iyamó éna ímbo pisínáimba kámakama'a wéiye Ísu siyáíye.

⁴⁹ Ísu simátimena séna uwímó tónká'ó to'marááwanamo kawe'ó intembá Maníkó waásiya'a iyamó kaintenkáán-úmai maráínasa kawe'-úmai méranaawe. ⁵⁰ Uwímá kawe-tántáá'an-ífo óraa'a taí'ásana ayáántámba wéraifo ímba aneka'á uwímó káína'o é'a to'maránáawe. Uwígó ásémo intenkáámbá wé'e'a aáno úmai méranaawe Ísu siyáíye.

Aarakwá'ó tuwínáán-aiimo siyáin-aii.

Mátíyu 19:1-12, Rúku 16:18

10 Ísu minká'á tuwéna Yúndiyaa-aempa'a Yóndani-nonkoni menáipá'á komérowasa aneka'á sáwí-fa'-waasi túwaandu úwana sún-aii wésimatimuwasa ² ámáán-kawaa-waasi sésa sáwí-aiimo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa moórá-waasigo awaainínkómbá kanaará auwáíniyo. Miyámó énamo éna ámáán-aii taraisíni ína taraisíniyo suwaná ³ séna naaófá'á Mósese nóra-amaana simátímakaiyo séna tísai úwasa ⁴ miwí sésa Mósese maará siyáíye. Moóráwigo awaainínkómbó ai'mátuwaindawi aúfáifimba agaimaréna séna kesuwaainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amíno siyáíye suwaná ⁵ Ísu séna kentíwá'ná tirumbó makáamba pósa Maníkón-aii ímbo ísontafena mindásafena Mósese minámáámbá siyáimbanifo ⁶ Maníkó wíyóne marawémó úmaronka'a ímba miyá siyáífo Maníkó aarewárá waiwárá'á úmakaiye. ⁷ Miyámó uráintafesa tinófoi tiyuwésa awaaike awaainínkóe'a takááísamai ⁸ mimbórá-túmá ma'mái méraawe. Mindásafesa awaaike awaainínkóe'a ímba kae'-wáásiyáámbó ombá mimbóráí'a wéowe ⁹ Maníkó aare-waai moórá-i'o uwátínkaraintafesa ímba tuwínáaro Ísu siyáíye.

¹⁰ Ísu simátimena naaúmpa'a imésa wení kisa-uwaasi Ísumo sún-aaisafesa áísai uwaná ¹¹ séna moóráwigo awaainínkómbá ai'mátuwenamo fí'on-inimbo wémaimba umémbá wéiye. ¹² Moórá-ininko awaaikeombá auwénamo fí'onkwambo wémaimba umémbá wéiye Ísu siyáíye.

Ísu iyámpóimo ayááfúmbo tátínkarain-aii.

Mátíyu 19:13-15, Rúku 18:15-17

¹³ Ísu simátimuwasa tuwímbai Ísu ta'ótorena ayááfúmbo tátínkainkwae sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kisa-uwaasi sésa tí'mae kóro suwaná ¹⁴ Ísu tuwánéna aaisambá tiyéna séna ímba kóro síyamba tiyuwáiyasa kempá'á iyámpói úwoi teró. Miniyámpói kempá'ó tentembá Maníkó wení waásimo kawáánim-ba miyáráán-úmai wégawaanimba iyámpói kempá'ó tíyan-amba ímba faitínkaaro. ¹⁵ Érai'a simátíme sune. Maníkóntáfésamo sésa iyámpóiyaa-úmai kenkáta wégawaanonemo síyanamo éna miwíyá'á kawáánínífo

ímbo miyámó síyawimo éna ímba kawááníniye Ísu séna ¹⁶ miniyámpóisómbá taparéna tine'á ta'ótorena ayááfúmba tátínkaraiye.

Óntawara'-waasion-aai.

Mátíyu 19:16-30, Rúku 18:18-30

¹⁷ Ísu simátimena kúwana moóráwigo awaantanténa Ísu óraakon-iye séna takifaena séna kawekó óne. Nóra úmaiya aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ¹⁸ Ísu séna kentáfé nóra séwa kawekó óne wéseno. Mimbóráwígó Maníkó weyáá kawekón-iye.

¹⁹ Maníkóní áamámba é'a ísaraane. Minámáámbá aúfáífimba agaimaréna séna waási ímba tínkamiyasa púwóro. Ímba aare-úmémbán-oro. Ímba umémhá máéro. Ímba karo'-áái simátínkáaro. Ímba karo'á sé'a fí'owiti moparáwímbá máéro. Kentinófoi-tuwi'a óraa'-i'an-oro siyáiyé súwana ²⁰ miwá séna minámáámbá kemá iyámpóiyakemba ísare'a kawé'á úmae wéiyune súwana ²¹ Ísu awánéna aamoí éna séna kawé'á éma moórá-tantaa'a ímba kawé'á uráampo ení moparáwímbá fí'on-kwaasi wétime óntamba maiyé ímbo makéwi tuwín-timinana ení kawé'-méyámbá Maníkó wiyómpa'a ankáíniye. Tuwín-timemo e kembá sirááiwainone súwana ²² mináái íséna sáwífa'-moparawimbo makóntafena ai'á kaoréna óraa'-imayaa úwana arunkó sáwí'a úwana kuráiyé.

²³ Kúwana Ísu waeréna wení kísau-waasisafena séna sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Maníkó wení waásimo kawáánipa'o wiyamba umbái táíniye súwana ²⁴ wení kísau-waasi minááísáféna táá'a úwana séna kesí iyámpóisono. Ónta-imayaamo émayawi Maníkómó kawáánipa'o wiyamba umbái táíniye. ²⁵ Moórá-poigon-awi'a káámeri mimpóígó waigóní afaapimbá ímba kanaa'á kóferainiye. Káámeri-poigomo waigóní afaapimbó kóféráínkaka sáwífa'-ontamo makáan-kwaasi Maníkómó kawáánipa'a kowisinó súwasa ²⁶ mináái íséna táátafesa ésa séna umbái taifó nóran-kwaasiya Maníkómó kawáánipa'a méranaao suwaná ²⁷ Ísu tuwánéna séna waási miwítí kísausamba ímba méyámbaresa kónááfo Maníkó seyaafá-tántáá'á úwoi kanaa'á wéiyé súwana ²⁸ Pítaa séna isaaó. Kentáásí seyaafá-tántáá'á tuwéta entá wéaraaiwaumne súwana ²⁹ Ísu séna érai'a simátimé sune. Kentáfésa imáyáa ésa Maníkóní ásé-aaimo kosimátimiyantafesa naaópa'a tuwésa tuwaaisáiyé tifátone tímánaatone tinófoiyé táánine tiyáámúne tiyuwésa miwítí maramó túwááwin-anonnda ³⁰ marapá'ó méraanka'o túwáán-tantaa'a miyán-tántáá'á sáwífa'a maésa tuwaaisái-i'a ésa tímánaari'a ésa tinóisai-i'a ésa kentí iyámpóí-i'a ésa naané marawémó maíyamba miwífímbá umbaimó tátínkaiyambo ésa ánaaen-kanaa aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónááwe. ³¹ Ánaaemba aifarááwífínkémbá tuwímbai tínaaeni'a íyasa tínaaenkewifínkémba tuwímbai aifarí'a ónááwe Ísu siyáiyé.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aai.

Mátíyu 20:17-19, Rúku 18:31-34

³² Ísu simásuwena Yérúsaremu-naopa'a kónae sésa aampa'á wéwesa Ísu aifa'á kúwasa wení kísau-waasi táátafesa uwasá tínaaembo kun-kwáásíwárá'á táátafesa uwaná Ísu wení waási sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena moórá-aempa'a tínkarena wempá'ó tínda-tantaakontafena mósimatimena ³³ séna ísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanasá moóráwigo kembá waási úrankomba óraa'-amaan-kísau-waasiye áamáambo sen-kwáásíyé aráátiminasa kembó sínkamiyan-aai símaresa sí'mai fí'onkaa-waasi timíyasa ³⁴ karaánáa'a sínkésa tuwiyáái wisínkésa súwiyonku'-wénesa sínkamiya'a púwónasa utámaraiya'a kaumbo-kánáa maisuwé'a íyáfasinanaumne Ísu siyáiyé.

Yémísiye Yóniye'a Ísumbo áísai urááyan-aai.

Mátíyu 20:20-28

³⁵ Minkánáa Sépétin-ááninkorai Yémísiye Yóniye'a Ísumpa'a tésarai sésa óraakoo áísai oyantembá uwásinkaaoo suyaná ³⁶ nóintafenawa wétinkaina uwátinkanaumno súwasarai ³⁷ Sésarai ení sámoo kaimbárúpá'ó imémo e kenkáí íyáfasíninke séfasefa'-arausampa'a sinkaaó suyaná ³⁸ Ísu séna séyan-aaigni áwáu ímba ísaraaye. Sáwí-nombo anaféúmpínkémbó naandantén-úmai sí'o índai-i'o uwásinkaiyamba kerái kanaará kemó naanda-ánáfeumpínkémba náyááyo. Sí'o índai-i'o uwásinkaiyantemba kanaará kenkáí miyá uwátinkanaao súwasarai ³⁹ Sésarai kerái kanaa'á pókai máéyauye suwaná Ísu séna érai'a séye. Kemó naanda-ánáfeumpínkémba náyááye. Sí'o índai-i'o uwásinkaiyantemba kenkáí miyá uwátinkanaafo ⁴⁰ kesí séfasefa'-sirausampa'a kemá ímba íyáfas-intinkanaumpo Maníkó kae'nárai uwátínkaraimba póna íyáfasintinkainiye súwasa ⁴¹ Ísuni kísau-waasi siyáánkainarau mináái íséna Yémísinthe Yóninte aaisambá tíyúwana ⁴² Ísu táántowasa tuwaná séna é'a ísaraawe. Marapá'-óráá'-wáásísómbá íyáákamafasi'aen-aai simáti-simati uwasá wenkóyááka-tayaaka uráawe. ⁴³ Óraa'-waasimo ontembá kembiwíwárá'á ímba miyán-oro. Kempínkémbó íyáákanaemo síyawi fí'owiti wayó'á ónááwe. ⁴⁴ Kempínkémbó aifarí'a ónaemo síyawi seyaafá'-wáásítí kísau túwa'nai oro. ⁴⁵ Kemá waási úranko ímba súwa'nai íwae'a kunkáumpo kemá waási túwa'nai ónae'a kunkáumne. Sáwí-imayaafínkembo faútínkáandasafe puwónaumne Ísu siyáiyé.

Ísu aúrambo kafíkówimba kawé'ó uwánkarain-aai.

Mátíyu 20:29-34, Rúku 18:35-43

⁴⁶ Ísuwe wení kísau-waasiye Yéríko-naopa'o kumbá sáwífa'-waasiwara'a mindáópa tuwésa aampa'á kuwaná Tímíyasin-ááninkon-awi'a Páátimiyasi aúrambo kafíkówi óntamba inái símai maénae séna aanawáísára'a kumbéna wéinai súwasa ⁴⁷ tuwímbai sésa Ísu Násaretifakewi wétiye suwaná íséna óraaka

séna Ísuwo Téfitin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaó súwasa ⁴⁸ sáwífa'nanka aaisambá aeésa sésa aseraaó suwaná mináái ifátuwena aneka'á óraa-ka séna Ísuwo Téfitin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaó súwana ⁴⁹ Ísu aampa'ó wémomba wení ewaa'á koiyáfasinena séna áántaaro súwasa aúrambo kafíkwimba áántesa sésa enarunkó kawe'á íno. Wéaantaifo iyáfasinao suwaná ⁵⁰ atuwénamo méron-ampanta faúmarena iyáfasinena Ísuni ewaa'á túwana ⁵¹ Ísu séna nóina embó arááiimo táinda-i'a uwánkanaumno súwana séna óraakoo súramba kawe'á uwásinkainkwa'e'a úne súwana ⁵² Ísu séna kentáfé kanaa'á súwa'nai índawin-iye sémpo kawe'á uwánkaumpo waaó súwana minúwóiyáambá aúramba awánéna Ísun-ánaemba kuráiyé.

Ísu Yérúsaremu'f'a'o kuráin-aii.

Mátíyu 21:1-11, Rúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

11 Ísu wení kísau-waasise'o kumbá Yérúsaremu-nao'-ampa'o kumbá Órífi-omapa'-ewaa'-naokai moórá Pétéfasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwana minkáé'-náókoni ewaa'ó kumbá wení kísau-waasi kae'á máti'marena ² séna epín-dáópa'a kurékai moórá-poigon-awi'a tónki koawáneyambo waásimo ímbo ayáákainda-poi ándá faútuwekai áí'mae tekaiyó. ³ Moóráwigo tuwánénamo nóra óyaekaiya óyómo sínakai óraako ayáá'mae'a konasá áí'maesa kouweránaáwe siyé simámékaiyo súwasarai ⁴ kuyaná mimpóí ontará'á ándá anuwarampimbá fári'wimarowana mérowasa koawánésarai minándá kofaútuwóyana ⁵ minká'ó méron-kwaasi sésa nóra sékaiya mimpóígóni ándá wéfautuwaayo suwasarái ⁶ Ísumo sún-aii simátímúyasa kanaán-ifo miyá okaiyó suwasarái ⁷ áí'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení kísau-waasi paákákén-únánkwátói faú'mai mimpóígón-arósááunka'a wandaai uwí'marówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa ⁸ sáwífa'-waasi mésa óraa'-waasin-iye sésa tuwímbai paákákén-únánkwátói faú'mai tuwímbai taaénáma ankáimai aampa'á uwí'ma'mae wéguwana minúnánkwátóiy'e mintáénarafane támae wéguwasa ⁹ aifa'ó tun-kwáásiyé Ísun-ánaembo tun-kwáásiyé óraaka'-oraaka'a sésa Fasi'aénkó ai'maráísana kunkáiwimba Maníkó kawe'á uwánkáiyé. ¹⁰ Kentáá síwá'ná Téfitimo kawáán-uráintemba miyaráámbá íniye. Wenáwí'a mósá maráúmne óraaka'-oraaka'a suwaná ¹¹ Ísu Yérúsaremu'f'a'o kúmba óraa'-amaan-daumpa'a iména seyaafá-tántáá'á awánéna fenómpinka'a wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena Pétáni-naopa'a kuráiyé.

Taaigón-aii.

Mátíyu 21:18-19

¹² Pétáni-naopa'a kowaiyómba aafáyáara'a mindáóp'a'a tuwésa aampa'ó kumbá Ísumba áái tówana ¹³ moórá-taigon-awi'a fíkima wérowana mintáéramba nánae séna áwáufa'a wéna awánómba arambó iyáikánáámó ímbo túmba ímba iyéna áná aantemba

wérowana saafá uwááena ¹⁴ mintáígóntáféna séna emá arambá ímba iyáínone. Aneka'á waási ení arambá ímba nánááwe súwasa wení kísau-waasi mináái ísaraawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aii.

Mátíyu 21:12-17, Rúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

¹⁵ Ísumo sún-aii isésa Yérúsaremu-naopa'o kumbá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iyéna áamáán-daumpa'o méyámbó wéun-kwaasi tuwánéna iti'mátuwena áamáán-dankoni óntambo méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísisuwena Maníkóntáfésa imáyáa ésa mááufu'-numamo wéamun-dumamo méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísisuwena ¹⁶ simátimena séna aneka'á ímba áamáán-daumpa'a miyán-tántáá'á maimaé'a iyé-kunke oro. ¹⁷ Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna kesí naantafésa sésa Maníkómpá'ó inaimó sen-dámbá isasá fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi tésa inai wésewe agaimaréna siyáiyé. Énifo uméndáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siyáiyé.

¹⁸ Ísu súwasa óraa'-amaan-kísau-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé Ísumbo tufuwíyan-aii wésesa sáwífa'-waasi Ísun-aaimo ísámae wéiyun tafesa táátafe ésa Ísumbo tufíyan-amba wésaafa-uwasa ¹⁹ fenómpinka'a Ísu wení kísau-waasise'a Yérúsaremu-naopa'a tuwésa kuráawe.

Taaigómó aáénkarain-aii.

Mátíyu 21:20-22

²⁰ Ísu wení kísau-waasise'a kowaiyómba iyáfasinesa aampa'ó kumbá fíki-taimo awánomba ánúka to'mái seyaafá'á móaenkagurawana ²¹ Pítaa Ísumo séwiyon-aii ááka'a maréna séna awánaao. Aaimó séwiyaandaitaima é'a aáénkaraiye súwana ²² Ísu séna Maníkómpá'á timankúnkúmba oro. ²³ Érai'a simátimé sune. Maanómátáfé sé'o iyé faiwí'wé nompá'á kumuwómó síyawí ímbo kae'-ímáyáá tokésamo súndantemba érai'a íniye síyanamo éna érai'a miyá íniye.

²⁴ Mindásafe'a Maníkómpá'á inai sé'a fí'o-fi'on-tantaatafe'a áísai e'o semba érai'a Maníkó kanaa'á súwa'nai uwásínkáiyé semba kanaa'á wétuwa'nai-iye.

²⁵ Maníkómpá'á inaimó semba sáwí'o uwátinkaiyamba anondáá sáwí'a ónaumne-imayaa ímbo iyamba ifátúwáaro. Miyámó íyanamo éna kentifo wiyóm-pakewi kembiwí sáwí'o ombá maitiyuwáíniye. ²⁶ Énifo sáwí'o uwátinkaiyamba úwoimo imáyáamo úmae wéiyé'o ímbo ifátuwaiyanamo éna kentifo wiyóm-pakewi sáwí'o ombá ímba maitiyuwáíniye Ísu siyáiyé.

Náawawa ai'maráísawa tiyáanomo siyáan-aii.

Mátíyu 21:23-27, Rúku 20:1-8

²⁷ Ísu wení kísau-waasise'a aneka'á Yérúsaremu-naopa'o kumbá óraa'-amaan-daumpa'a wénuwasa óraa'-amaan-kísau-waasiye Yúndaa-ora'-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé Ísumpa'a tésa ²⁸ sésa náawawa ai'maráísawa tiyéwa náawampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná ²⁹ Ísu séna aifa'á moórá-aaimo tísai ona'ó anondáámo síya'o

é'a síasai on-áái simátimenaumne. ³⁰ Ááéma Yóni nombó maitínkaraiwai Maníkówá simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa ³¹ miwí keáimbá sésa nórasaawa sénaumno. Maníkó simámakaisana nombá maitínkaraiye senanasáámó éna nóra séra Yónin-aaisafe'a ímba érai'e siyáao síníye. ³² Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye senasasáámó ésa úwoi-waasisa sínkamonaawe. Úwoi-waasi sáwífa'-waasi Yónintafesa sésa Maníkón-aai simásímakaiwai uráiyé wéseмба pósa aaisantá siyónááwe miyá keáimbá sésa ³³ Ísuntafesa sésa emó síasai ónda-aaisa ímba isáúmne suwaná Ísu séna ímbo simásimiyá'a nááwampinkena maiyéra fasi'aén-kísáúmó wémaunda-aai ímba simátimenaumne Ísu siyáiyé.

Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-taai.

Mátíyu 21:33-46, Rúku 20:9-19

12 Ísu waé'mai-aai simátimena séna moóráwigo óntan-kusai úmakena ándá-aran-kisau úmarena ándá-arankoni táúfa'a úmarena ándá-arambo mapamínanamo anombó kumínda-taufa'a úmarena óntan-damba kísaura'o káráwiyian-damba úmarena ayáátááka fí'om-barafa'a koménae séna maankísáúrá'ó káráwiyawimo é'a kesáfé'a tuwímbai-aramba wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena fí'om-barafa'a koméraisana ² arambó áfumo kain-kánáá tisaná aanáfó kesí ándá-aramba komáero séna wení kísau-waasi ai'maráísana minkísáúrá'ó káráwiyowifa'a tisasá ³ ta'óto'mai tufú'maresa ándá-aramba ímbo ámémba ai'mátuwaawana kóísana ⁴ aanáfó moóráwigomba ai'maráísana tisasá minkísáúrá'ó káráwiyowi ta'óto'mai a'nómbá tufámbai sáwí'a uwánkááwana kóísana ⁵ aanáfó moóráwigomba ai'maráísana tisasá ta'óto'mai tufú'marááwana púwísana aanáfó moórá-mora ti'maráintemba tewasá tínkamba tinkamba wéwosa tuwímbai púwówasa tuwímbai tauwérááwana ⁶ aanáfó kímborama wenááninkomba póna wen-ímáyáámó wéuwaimba ayáátááka'a imáyáa émena kesááninkon-aai isánááwe séna ai'maráísana ⁷ tisasá minkísáúrá'ó káráwiyowi awánésa keáimbá sésa aanáfón-ááninko wétifo tufúwónanasa puwéna maankísáú ímba maínata kesáá maénae sésa ⁸ ta'óto'mai tufúwówana púwísasa maimái aumépa'a métukaawe. ⁹ Ísu mináái simátimena séna minkísáú-áánáfó miyá íníye. Téna kísaura'o káráwiyowi tinkaminasa puwíyana fí'onkaa-waasi kesí kísaura'a káráwiyoro síníye. ¹⁰ Maníkón-aai aúfái toráumai awánaraawe. Maarán-áái agaimaréna séna óntan-dambo on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'a wéiyé sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba uráiyé. ¹¹ Mindá Fasi'aénkó isatá awánéta séta

fí'oran-kawe'a uráiyé sune

agaimaréna siyáiyé Ísu súwasa ¹² Yúndaa-kawaa-waasi mináái isésa kentáásáféna siyé sésa ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'-wáásísáféna táá'a úwasa ifátuwesa kuráawe.

Taakisi-ááísáfésamo álsai uráan-aai.

Mátíyu 22:15-22, Rúku 20:20-26

¹³ Óraa'-amaan-kisau-waasi wésa Ísumba álsai íyana sáwí-aaimo sínasa aaifimbó maiyankáiyantafesa áamáán-kawaa-waasifinkemba tuwímbaiye Éroti amááraawifinkemba tuwímbaiye ti'márówasa ¹⁴ Ísumpa'a tésa sésa óraakoo érai'-waasi po waási táároi ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-waasi táároi ímba inkaisé tirumbó faiyá'mai-aai ímbo sénda Maníkóní aambó arááiwáén-aai arupíse úmai simátimendasa wéisaumne. Emá nóra séwa wéisaano. Kanaasááwá taakisi-óntámbá Rómu-kamanisa tíménaum íntaawa tíménaumno. Tíméndasa Yúndaa-waasisa kentáásí áamáána taraisónaum íntaawa taraisónaumno. ¹⁵ Tíménaum íntaawa tíménaumno suwaná Ísu miwítí imáyáa iséna kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásín-owe séna kentáfé'a sáwí-aaimo síndawe sé'a wésisai-owe. Moórá-ontamba maimaé máaraasimero súwasa ¹⁶ maimaé máaraanamuwana séna nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéraiyo súwasa miwí sésa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéraiye suwaná ¹⁷ Ísu séna Rómu-kamani-kawaagonde wembá áméro. Maníkóndé Maníkómbá áméro súwasa mináái ísówana táá'a úwasa ímba aai siyáawe.

Pukémpinkembo iyáfasinaiyan-aai.

Mátíyu 22:23-33, Rúku 20:27-40

¹⁸ Suwasá Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba iyáfasinanaawemo sun-kwáásí pósa Ísumpa'a tésa sésa ¹⁹ óraakoo naaófá'á Mósese séna moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáimba puwínana áfáko maimakéna awaáón-anondaa-ware'e séna iyámpói ma'ankáíniye siyáiyé. ²⁰ Moórá-aai isaaó. Moórá-kanaa afakaeté-afarawain-onda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáimba púwísana ²¹ wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáimba púwísana wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáimba púwísana miyá émesa ²² afakaeté-waasi putásaawana miníninkó ánaaemba pukáiyé simámesa ²³ Ísumba álsai esa sésa miyámó ombá waási puwíyampinkembo iyáfasinaiyan-kanaa minínímbá afakaeté-waasi tuwaainímbá éna nááwa mániyo suwaná ²⁴ Ísu séna Maníkón-aai aúfáifimbo agaimakón-aai ímba kawé'-úmai isé'a Maníkóní fasi'aémbá ímba awáné'a pó'a miyáumai sáwísáwí-aai wésewe. ²⁵ Pukémpinkemba iyáfasinesa wíyómpa'o imáiyán-kanaa aaré ímba maíyasa waaf ímba maíyam-ba ésa Maníkóní kísau-waasimo wíyómpa'o méraaw-imo ontembá minínínákwá'á miyáumai aaré ímba maíyasa waaf ímba maíyamba ónááwe. ²⁶ Waási pukémpinkembo iyáfasinaiyamba Mósese minááísáfé-na agaimakáiyé. Aúfáifimba agaimaréna séna káritaiya'a iyamó kaimbá ímba mintái káwisana mintáifínkémbá Maníkó Mósésentafena séna Maníkó úne. Enaíwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe miwítí Maníkó úne siyáiyé. Maníkó minááímó siyáimba

minkáúmbó-wáásí é'a púwúwasa utaráambanifo
²⁷ mináái siyáimba pósa miwí úwoi méraawe. Énifo
 kentáái sáwísáwí-aai siyáawe Ísu siyáaye.

Aifaráán-ámáánkón-aai.

Mátíyu 22:34-40

²⁸ Súwana áamáambo sún-kwaasigo ména seyaafá'-
 wáásímó sumbá iséna Ísuni íyáákamai-aai iséna Ísum-
 ba áisai ena séna Maníkóní áamáampinkemba nóran-
 amaana aifaráámbán-iyó súwana ²⁹ Ísu séna aifaráán-
 áamáámbá sénaumne. Maníkón-aai aúfáifimba
 agaimaréna séna

Ísareri-waasi ísáaro. Maníkó kentáásí Fasi'aénkó éna
 mimbórá-Fási'áénkón-iyé. ³⁰ Maníkómpá'á

kentí Fasi'aénkómbá kentiruné kentí imáyáawe kenti-
 mané kentí fasi'aéné áméro

agaimaréna siyáaye. ³¹ Miwán-ánaaenken-amaamba
 sénaumpo ísáaro. Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna
 séna

kesáfé-ímáyáámó ontembá kentí
 waási-imayaawara'a oro

agaimaréna siyáaye. Minkáé'-ámáánkó seyaafá'-
 áamáámbá íyáákaraiye Ísu simámuwana

³² minkwáásígó séna óraakoo érai'a sénda Maníkó
 weyáá Fasi'aénkón-ifo fí'o-fi'o-fasi'aemba ímba

méraawe. ³³ Kesáámá Maníkómpátá kesiruné
 imáyáawe kesí fasi'aénésá wempá'á tuwéta miyásá

onó. Kesáfé-ímáyáámó úndantenta kesí waási-
 imayaawarata onó. Minkáé'-ámáánkó seyaafá'-

ámáámbá íyáákaraiye. Tóné sipisípiye iyafímbá
 agaimái Maníkómbá amúndanifo mindáwara'a

íyáákaraiye séna ³⁴ miwámó súmba kawé'-
 ímáááfínkémbá súwana póna Ísu iséna séna
 Maníkómó kawáánimba wení ewaa'á méraane súwasa
 ísomba Ísun-aaisafesa táá'a úwasa ímba áisai uráawe.

Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísitin-aai.

Mátíyu 22:41-46, Rúku 20:41-44

³⁵ Ímba áisai uwaná Ísu óraa'-amaan-daumpa'a imé-
 na simátimena séna áamáambo sen-kwáásí séna
 Káráísiti Téffitin-andafaken-kwaasin-iyé wésefo

³⁶ naaófá'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó Téffitimba
 imáyáa amúwana Téffiti Káráisitintafena séna kesí
 Fasi'aénkón-iyé siyáimba imó agaimakón-aufaifimba
 Téffiti agaimaréna séna

kesí Fasi'aénkóntáféna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a
 fasi'aén-áémpá'á mara'-ména'a ení namuro-wáásí
 íyáákaanasa miwí tai'ánááwe Maníkómó siyáin-aai
 Téffiti siyáaye. ³⁷ Miyáumai Téffiti Káráisitintafena séna
 kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimbanifo nóraumaiya wemá
 Téffitin-andafaken-kwaasin-iyé Ísu súmba Káráísiti Téffí-
 tini Fasi'aénkó éna Téffitin-andafaken-kwaasigon-iyé.
 Úwoi-waasi seyaafá'á

Ísun-aai iséna aamoí uráawe.

Áamáambo sen-kwáásítí aambá arááiwáéfomo siyáin- aai.

Mátíyu 23:1-36, Rúku 11:37-54, Rúku 20:45-47

³⁸ Úwoi-waasi seyaafá'á Ísun-aai iséna aamoí
 wéuwana Ísu simátimena séna tuwímbaimo áamáambo
 sen-kwáásítí aambá arááiwáéfo. Minkwáásí ayáátáa-
 kuferai wiyésa naaópa'a afufumpa'á wénowasa pósa
 waási tuwánésa séna óraa'-waasin-owe wésewe.

³⁹ Minkwáásí áamáán-daumpa'o ombá óraa'-waasimo
 máén-aempa'a imésa tanómbo kaúfópa'o ombá
 kawé'-áémpá'á ména kawé-tómbá wénaawe.

⁴⁰ Minkwáásí keto'-ínintí óntawara naankwará'á
 umémbá wémaesa waási suwánésa súwí'a mósá
 maráiwae séna karo'-áái tafisímai inai wésewe.

Miyámó on-ánóndáá óraa'-umbai maenááwe Ísu
 siyáaye.

Keto'-íninkó Maníkómpá'á óntambo tukáin-aai.

Rúku 21:1-4

⁴¹ Simátimena Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména ón-
 tambo túwón-anafeunkoni ewaa'á ména tuwánómbo
 waásisomba tésa óntambo túwómbo sáwífa'-
 ontawara'-waasi sáwífa'-ontamba túwówana ⁴² moórá-
 keto'-ininko ímba óntamo makón-ininko téna kári'-on-
 tamba kae-tóyaráámbá tuwówana ⁴³ Ísu wení kísau-
 waasi táántena séna érai'a simátimé sune. Minkétó'-
 íninkómó túwáin-ontanko seyaafá'-wáásímó túwáán-
 ontamba íyáákaiye. ⁴⁴ Miwí sáwífa'-ontafinkemba
 tuwímbai túwáafo wemá kári'-ontafinkemba mútú'a
 túwáimba póna ónta-iyaimba méniye Ísu siyáaye.

Óraa'-amaan-dambo tawísinda-aaimo siyáin-aai.

Mátíyu 24:1-2, Rúku 21:5-6

13 Ísu mináái simátimuwasa óraa'-amaan-
 daumpakemba kárúwesa kúmúmba wení kísau-
 waasifinkemba moóráwigo óraa'-amaan-dantafena sé-
 na úwé awánaao. Maanóntán-dámbá kawé'á uráisana
 minóntámbá óraa'-ontamba wéraiye súwana ² Ísu sé-
 na maanóráá'-námbá awánaaro. Ánaaemba waási
 tésa mindámbá seyaafá'á tawísísuwesa seyaafá'-ón-
 tánkwará'á tawísísuwanaawe Ísu siyáaye.

Sáwí-kanaa tíníyemo siyáin-aai.

Mátíyu 24:3-14, Rúku 21:7-19

³ Ísu mináái simátimena Órífi-omapa'a iména óraa'-
 aamaan-damba awánómbo Pítaawe Yémisiye Yóniye
 Énduruwe miyáumai-waasi Ísumo weyáá mérompa'a
 tésa áisai esa séna ⁴ emó sénda nóin-kanaawa paápé
 íníyo. Nóran-kwaamera ínataawa séta ampáánká'á
 Ísumo siyáimba miyá íníyesa sénaumno suwaná ⁵ Ísu
 séna karo'-áái isé'a érai'e sefó káráwiyoro. ⁶ Sáwífa'-
 waasi tésa kesúwí'a másesa séna Maníkómó íyáfa-
 sisinankaraiwai úne síyasa sáwífa'nanka minkáró'-
 ááísáfésa érai'e sénááwe. ⁷ Tíyáawemo siyáan-aai
 némpakena'i ewaakéná'i isáiyana ímba táá'a íno.
 Miyán-kánáámó tinda mindá ímba seyaafá'-tántáá'ó
 tai'áinda-waame'an-iyé. ⁸ Fí'o-fi'on-aempa'-waasi

tiyánááwe. Moórá-kawaa-waasimo ésa moórá-kawaa-waasi timááraasafesa íyáfasine tiyáaro síyasamo ésa íyáfasinesa tiyánááwe. Fí'o-fi'om-barafa'a óraa'-mari-ma táiniye. Fí'o-fi'om-barafa'a aawaí táiniye. Miyántántáá'ó paápé ína'a sé'a seyaafá-tántáá'ó tai'áindakanaa ímba tiyáifo iyámpóimo matinkánae owanamó óraa-ti'o intembá umbai-kánáámó tinda minkánáa paápé iye seró.

⁹ Miyán-ááísáfé'a káráwiyoro. Kawáá-wáásí kembiwí tí'maesa óraa'-waasifa'a mótinkesa aafimbá maitinkesa ámáán-daumpa'a mótinkamesa kentáfésamo fasi'ámimo méraiyan tafesa ta'óto'mai tí'maesa kámáni-oraa'-waasifa'e kawáá-wáásífá'é mótinkesa aafí simátinkaiya'a minóráá'-wáásí kesáái simátimenaawe. ¹⁰ Aifa'á ásé-aai seyaafá'-márafákénkwáásí simátimapa'a wényana ánaemba seyaafá-tántáá'ó tai'áinda-kanaa tíniye. ¹¹ Ta'óto'mai aaimó simátínkénka'a nóran-aaiya sénaumno-imayaa ímba óraa'a é'a ímba kentí imáyáafinken-aai sénááfo Maníkóní Ufaen-ámútánkó síyan-aai táaka tinkáína'a mináái sénááwe.

¹² Tuwímbai tífárawaawi tí'mai fí'owi timíyasa títinkamiyasa puwónááwe. Tifoísáimo ésa tíráamarimba tí'mai fí'owi timíyasa títinkamiyasa puwónááwe. Iyámpóisombo ésa tinófoi tí'mai fí'owi timíyasa títinkamiyasa puwónááwe. ¹³ Kentáfé'o fasi'ámimo méraiyan tafesa seyaafá'nánká tiyámba uwátinkanaawe. Ímbo ifátuwesamo kentáfésa fasi'ámimo méraiyan tai'áinda-kanaara'a Maníkó tí'mai kawepá'á métinkainiye.

Sáwí-kanaagon-aai.

Mátíyu 24:15-28, Rúku 21:20-24

¹⁴ Ísu mináái simátimena séna ánaemba sáwí'o íyan-tantaako uwófi'a íyam-baruka'a paápé íniye Ísu siyáiyé. Kemá Mááka sune. Maanáúfáímó torausíyawí tááko péé sína'a ísáaro sune. Ísu séna uwófi'o

í-márúká'á paápé ínaa awánáiyamba Yúndiyaa-marafa'o méraiyan-kwaasi omápa tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁵ Ontará'ó méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o iyíyamba óntama ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁶ Kísaufa'o méraiyan-kwaasi ímba naaópa'o tiyamba unáánkwátói ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁷ Tímúka'-inine umaran-iyámpóiwárá'-íniné minkánáa sáwí'a ónááwe. ¹⁸ Tuwaantanté'o iyíyamba táwi'o índa-kanaa miyá unafo sé'a Maníkómpá'á inaí seró. ¹⁹ Minkánáámó tinda óraa'-umbai táiniye. Naaófá'á Maníkó maramó úmaronka'e káfé'wara'e miyán-úmbái-tántáá'á ímba tiyáiyé. Ánaenkwarara'a miyán-úmbái-tántáá'á ímba tíniye. ²⁰ Miyán-úmbái-tántáá'ó índa-kanaa Fasi'aénkó ampáásé úmakaiye. Miyán-úmbái-kánáámó ayáátáaka'o íninkakaa seyaafá'-wáásí ímba úwoi túnamai méraawisino. Maníkó wemparí'o úmakain-kwaasisafena imáyáa éna miyán-úmbái-tántáá'á ampáásé uráiyé.

²¹ Ampáásémó ínaa tuwímbai simátimesa sésa Maníkómó íyáfasinankarawai mifá'-maafa'a méraiye síya'o é'a ímba ísáaro. ²² Tuwímbai paápé ésa karo'á sésa Maníkómó íyáfasinankarawai úne síyasa tuwímbai

karo'á sésa Maníkón-aaimo simátimundawi úne simátíma'maesa níyamba ímbo awánen-kisau maesa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi karo'á simátinkanae sésa miyán-óráá-kísáú maenááwe. ²³ Míwísáfé'a érai'-waasin-owe sefó sé'a ímbo paápé uráanka'a aifa'á simátimumpo káráwiyoro Ísu siyáiyé.

Ísumo marapá'ó kumínda-aai.

Mátíyu 24:29-35, Rúku 21:25-33

²⁴ Ísu mináái simátimena séna miyán-úmbái-tántáá'ó tinda-kanaa tai'áinana aafáúgó kumeu'á ínana wíyónko ímba sán-káinana ²⁵ o'á wíyómpakemba kuntínana wíyónko tora'náára'a ína'a ²⁶ kemá waási úranko óraa-fasi'aenkwarara sáwara'a ainánká kúmóna'a suwánánááwe. ²⁷ Wíyómpaken-kisau-waasi tí'maráanasa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi seyaafá'-márafákémbá tí'maesa moórafimba túwaan-du ónááwe Ísu siyáiyé.

²⁸ Ísu mináái simátimena séna moórá naan-táigón-áwí'a fíki-taigontafe'a imáyáa úmai ísáaro. Asáómó agaínda awáné sé'a áú'o sínda-kanaa kárika'a tíniye sénááwe. ²⁹ Miyámó intembá kemó sún-da-tantaa'a ína'a awáné sé'a kárika'a kumíníye sénááwe. ³⁰ Érai'a simátíme sune. Káfé'o méraan-kwaasi tuwímbai ímbo pukáiyanka'a kemó sún-da-tantaa'a paápé íniye. ³¹ Wíyóne marawé tai'áinana kesáái ímbo tai'áinda úwoi waé'wae'a íniye Ísu siyáiyé.

Kúmón-da-kanaa waási ímba ísaraawemo siyáin-aai.

Mátíyu 24:36-44, Rúku 17:26-30,34-36

³² Ísu mináái simátimena séna kúmón-da-kanaa aafáúmá waási ímba ísááwasa wíyómpaken-kisau-waasiwara'a ímba ísááwa'a kemá Maníkón-ááninko ímba ísáúnana kesifo weyáá ísaraiye. ³³ Kemó kúmón-da-kanaa ímbo ísaraiyanka'a kumónaumpo káráwiyoro. ³⁴ Miyámó intenkáán-úmai maarán-ááin-iyé. Moórá-oraako némpa'a wááu koméranee séna wení kísau-waasisafena kísau máéro séna tí'má'mae wéwena ontará'ó kawáániwaintafena séna káráwiyuwo séna kóuraiye. ³⁵ Naankóní aanáfómó tinda-kanaa ímbo ísáántemba kemó kúmón-da-kanaama ímba ísaraafo káráwiyoro. Siyatarórá'í wááwáiyá'i fenáindarara'i nó'wana'i kumónaumno minkánáa ímba ísaraafo ³⁶ kentáfé'a ímba imáyáamo wéiyanka'a kumúnafainifo wéto'mayaan-e'a simu'maráaro. ³⁷ Kemó simátimunda seyaafá'-wáásísáfé'a sumpo káráwiye'a méraaro

Ísu siyáiyé.

Ísumbo tufuwíyan-aaimo siyáan-aai.

Mátíyu 26:1-5, Rúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

14 Ísu mináái simátimena naaófá'ó Maníkó Yúnda-waasi tíyótaimo í-tánómbá ímbo intóráintantaa'wara-pereti agáún-kanaa aúnkáraamba úwasa kae-kánáa úwoi mésa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé sésa nóraumaaisaawa Ísumba aúpá'á ta'óto'maisaawa tufuwónaumno. ² Seyaafá'-

wáásí tíyááfainifo tanómbo kaufiyan-kanaarata ímba tufuwónaumne siyáawe.

Ísumbo asaa-wiyúm-básáwémbó a'ánkarain-aaí.

Mátíyu 26:6-13, Yóni 12:1-8

³ Suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moóráwígon-awi'a Sáímonini naaúmpa'a áúmo námombo kón-kwaasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénowana moórá-ininko iyéna asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-ontankakembo méyámbakaim-basawemba maimaéna iyúmba minánáféúmbá tafántuwena Ísu a'nómpímbá fatímarowasa ⁴ tuwímbai keáímbá sésa aaisambá aéesa nóra sénawa mimbásáwémbá úwoi fatíyankaiyo. ⁵ Mimbásáwémbó fí'owi tíménamo óraa'-ontamba maiyénao ímbo óntamo makáan-kwaasi tíméraambaniye sésa minínínkómbá aaisambá áúwana ⁶ Ísu séna ifátuwe'a ímba aaisambá aéero. Kawe'á asínkáíye. ⁷ Ímbo óntamo máráán-kwaasi kesé'a maé'mae'a íya'a túwa'nai ónae sé'a túwa'nai ónááfo kemá kesé'a marapá'á ímba maé'mae'a ónaumne. ⁸ Minínínkó wení imáyáafinkemba kawe'á asínkáíye. Púwóndara'a masawémba asínkésa utánaáfo minínínkó é'a masawémba asínkáíye. ⁹ Érai'a sumpo isáaro. Kesí ásé-aaí seyaafá'-mápá'á simátimesa minínínkómó uwásínkáín-aaí simátimiyasa tááka'a maránaáwe Ísu siyáíye.

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáin-aaí.

Mátíyu 26:14-16, Rúku 22:3-6

¹⁰ Súwana Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-awi'a Yúndasi moórá-awi'a Ísakerioti óraa'-amaan-kísau-waasifa'a wéna séna túwa'nai ona'á Ísumba ta'ótoranaawe súwasa ¹¹ isésa aamoí ésa sésa miyámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná nóraumaiya Ísumba aráátíménasawa ta'ótoranaao-imayaa ómbarena úmaena kuráíye.

Tíyótáimo í-tánómbó kauráan-aaí.

Mátíyu 26:17-25, Rúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

¹² Yúndaa-waasi ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa túntemba tíyótáimo í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a tufú'mai káúfúnka'a wení kísau-waasi Ísumba taásai esa sésa tíyótáimo í-tánómbá nááfa-taawa kaufónaumno suwaná ¹³ kae'á ti'maréna séna Yérúsaremu-naopa'a wíyana moóráwigo nonánámó maimaé wíndawimba arááíwáékaiyo. ¹⁴ Wemó naaúmpa'o iyíndafa'o naankón-afowámó mérainakai kosimámekai óraako áisai ena séna kesí kísau-waasise'a náán-aempara tíyótáimo í-tánómbá nánaumno wésiye kosimámékaiyo. ¹⁵ Wemá afófumayaa'-nankoni óraa'-aempa'a aráátiminiye. Kúfu'o uwándáíyan-tanta'a'a mimpímbá wéraiye. Seyaafá'-tántáá'á to'mayaa úmarekai minká'á kausínkáakaiyo súwasarai ¹⁶ mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a wésarai Ísumo sún-tantaa'a wérowasarai minká'á tanómbo kauwánkaraaye.

¹⁷ Tanómbo kaumakóyasa fenómpinka'a Ísu wení kísau-waasise mindáúmpá'á imésa ¹⁸ tómbá wéman-desu uwaná Ísu séna kempínkémbá moóráwigo kesé'a tómbó wénaiwai kembá namuro-wáásí aráátiminiye súwana ¹⁹ tirunkó umbaí tówasa moórá-mora áisai esa sésa kewá'íyo símaesa kuwaná ²⁰ Ísu séna moóráwigo wení tón-ayai maimaéna kesé'o moórá-taufapimba tú'maimo náíndawi wemá kembó namuro-wáásímó aráátimindawin-iyé. ²¹ Naaófá'á Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna waási úranko puwíníye siyáintemba pó'a púwónana namuro-wáásímó aráátimindawi sáwí-meyamba máíniye. Wembó ímbo ma'ánkaraankakaa kawe'á isinó Ísu siyáíye.

Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-aaí.

Mátíyu 26:26-30, 1 Kórinti 11:23-25

²² Súwasa tómbá wénowana Ísu péréti maisoréna Maníkómpá'á súwiyo séna tafámbai tíména séna mindá kesún-ifo maimái naaró séna ²³ ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna Maníkómpá'á súwiyo séna tímúwasa seyaafá'á nowaná séna mindá kesí naaén-iyé. ²⁴ Kesí naaemá sáwí-waasisafena kumínda póna Maníkó kesé'a kááísamai méraiwe séna mináú-áái símai kááísamakaiye. ²⁵ Simátíme'a súné. Aneka'á ándá-aran-domba ímba nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a mé'a ándá-aran-domba aú-nomba nánaumne Ísu súwasa ²⁶ Maníkóntáfésa ísámai ímá simásuwesa mindáúmpá'á tuwésa Órífi-omapa'a iyáawe.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aaí.

Mátíyu 26:31-35, Rúku 22:31-34, Yóni 13:36-38

²⁷ Órífi-omapa'a imérowana Ísu simátiména séna Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna Maníkó séna sipisípiya'o kawáániwaimba tufúwónasa sipisípisomba wété ónááwe Maníkó siyáíye siyáimba póna táá'a ína'a siyuwé'a wété ónááwe. ²⁸ Énifo púwónasa utámaraiya iyáfasine'a kentí aifa'á Káríri-aemapa kona'á kesínaemba kónááwe Ísu súwana ²⁹ Pítaa séna seyaafá'nánká auwésa wété ónááfo kemá ímba miyá ónaumne súwana ³⁰ Ísu séna érai'a simáme súné. Káfé'-no'waamba kokórigo ímba kae'-í'a ááimo siyáindara'a emá kaumbo-ík'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-iyé sínone Ísu Pítaantafena súwana ³¹ Pítaa óraaka'a séna enté'o sínkamonaé íya'o é'a ímba auwé'a kónaumne súwasa wení kísau-waasi seyaafá'á miyá simásaraawe.

Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-aaí.

Mátíyu 26:36-46, Rúku 22:39-46

³² Seyaafá'á miyá simásuwesa Ísuwe wení kísau-waasiye taaiyámófa'a áwí'a Kétésémánifa'a komésa Ísu simátiména séna maanká'-méraiya'a Maníkómpá inái kosenó séna ³³ Pítaane Yémísine Yónine tí'maena komérowana umbai-tántáákó arumbá sáwí'a úwana ³⁴ simátiména séna kesirunkó umbaisé'a taisá pó'a púwóraantamba wéune. Maanká'-mé'a káráwiyoro sé-

na ³⁵ tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkó óraakon-iyé séna mara'á kumbéna inaifínkémbá séna kesifóo seyaafá-tántáá'á kanaa'á wéonda po kanaán-iyé. Ewé sémo e maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó tinda maisiyuwé éniyo ímba kesí imáyáan-ifo ení imáyáa arááiwáéno Ísu siyáiyé.

³⁷ Ísu inái simásuwéna wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánómba tún-kwaigurówana tatúséna Pítaantafena séna Sáímoniyo aùn-kwaiguré ímba kanaa kárika'a káráwiye méraane. ³⁸ Waántáwanko tísai úmai isánae-aai kempá'á sifónifo Maníkómpá'á inái seró. Imáyáago ewé sisaná áugo umbaimó wétaimba mindá aúgáfaa'á wéiyé simátiména ³⁹ aneka'á tiyuwéna ewaa'á wéna súntemba Maníkómpá'á inái kosimásuwéna ⁴⁰ wení kísau-waasifa'a téna tatuwánómba tún-kwaigurówana tatúsúwana tógáfaate'a úwasa nóran-aaiya anondáá ímba simámuwana ⁴¹ tiyuwéna inái kosimásuwéna kouweréna minkáumbóráúsáféna séna túmó waig-uráamba é'anifo kembá waási úrankomba sáwí'o on-kwáásí aráátiminasa ta'ótoraiyan-kanaa wétifo ⁴² iyá-fasinewata wétiyapata konó. Kembó aráátimindawi wétiye Ísu siyáiyé.

Ísumbo ta'ótokaan-aai.

Mátíyu 26:47-56, Rúku 22:47-53, Yóni 18:2-12

⁴³ Ísu mináái wésuwana wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigo-awi'a Yúndasi túmba wesé'a sáwífa'-waasi taanáinkwara paepáénkwara'a maimaé tumbá óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé Yúndaa-oraa'-waasiye miwí ti'marówasa tumbá ⁴⁴ ááé-ma Yúndasi Ísumbo aráátimindasafena simátiména séna aaweyáámó uwánkáandawimba ta'óto'mae'a káráwimae'a koró siyónka'a ⁴⁵ póna Yúndasi Ísumpa'a téna séna óraakoo méraano wéséna aaweyáá wéuwankowasa ⁴⁶ wesé'o tuwái Ísumba ta'ótórówana ⁴⁷ Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'a maimaéna aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigon-áá'a fagáúsuwowa ⁴⁸ tun-kwáásísáféna séna kentáfé'a umén-kwáásín-iyé sé'a pó'a taanáinkwara paepáé'wara'a maimaé'a kembá ta'ótoranae sé'a wétewe. ⁴⁹ Sáwífa-kanaa óraa'-amaan-daumpa kesé'a mé'a kesááimo wésimatimundara'a ímba kembá ta'ótokaawe. Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimbo agaimakáan-aai kembó miyámó uwásínkéne'a wétewe súwasa ⁵⁰ wení kísau-waasi seyaafá'á inkaiséa auwésa wété uwasa tun-kwáásí Ísumba áí'maesa kuwaná ⁵¹ moórá-ifo'-waasigo ampanta aantemba kará'umae-na Ísun-ánaemba wéguwasa wembá ta'ótórówana ⁵² ampantá awátuwéna wátói-iyaimba kóuraiye.

Óraa'-waasi Ísumba aafimbó ánkaraan-aai.

Mátíyu 26:57-68, Rúku 22:54-71, Yóni 18:13-24

⁵³ Kóúwasa Ísumbo ta'ótórówi áí'maesa aifa'-ámáán-káwáágóní naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé túwaandu urón-daumpa'a móankowana ⁵⁴ Pítaa tínaemba nénka'o témomba aifa'-ámáán-

káwáágóní máápa'-ontafinkemba iyéna naamaáífa iména i-wáásísé iyará'á koména iyá wégaufiye.

⁵⁵ Pítaa iyá wégaufuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye seyaafá'nánká Ísumba tu-fuwíyana puwínda-aigoni áwáu saafá uwaná ímba wérowasa ⁵⁶ Ísuntafesa mósimesi-aai sésa ímba moórá-aai suwasá ⁵⁷ tuwímbai iyáfasinesa karo'á sésa ⁵⁸ wemó sisatáámó isáúndasa óraa'-amaan-damba waásimo uráan-damba tawísísuwe'a kaumbo-kánáá maisuwé'a waásimo ímbo íyan-damba ónaumne siyáiyé suwasá ⁵⁹ minkwáásí ímba moórá-aai suwaná ⁶⁰ aifa'-ámáán-káwáágó iyáfasinena Ísumba áísai ena séna simánkáán-aai anondáá ina sínono súwana ⁶¹ Ísu iséna ímba aai súwana aifa'-ámáán-káwáágó áísai ena séna kesáámó áwí'o mósá maráúndawin-ááninko e Maníkómó iyáfasinankarawai Káráísitiya'onai simásimiyo súwana ⁶² Ísu séna kemá úne. Suwánéna'a kemá waási úranko Maníkó fasi'aénkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá imé'a ainánká'á kumónaumne Ísu súwana ⁶³ aifa'-ámáán-káwáágón-arunko sáwí'a úwana wení unáánkwátói tafétuwéna séna Maníkóm-bá karaánáá'a ankéna wesáféna simbá póta minááísáféta aafimbá maenkéta fí'on-aaimo simánkáámba saafá únda póta ifátá tuwéta ⁶⁴ Maníkómbó símaimo sáwí'o uwánkáintafeta nórasaawa ónaumno súwasa sáwí'an-ifo tufuwíyana puwíno sésa ⁶⁵ Ísumba tuwiyáái wi'ankésa aúranka'a ampantasámbá káátamakesa wétufuwesa sésa esáfé sé Maníkó iyáfasinankarawai únemo séndawi ómpo kemá nááwa tufúnái simásimiyo suwasá i-wáásí áí'mai tiyáántamba tufúkáawe.

Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.

Mátíyu 26:69-75, Rúku 22:56-62, Yóni 18:15-27

⁶⁶ Pítaa naamaáífa ména iyá wégaufuwana aifa'-ámáán-káwáágóní kísau mo'ún-arasigo téna Pí-taamba taawánéna séna Ísu Násaretifakewiye'o maéndawi óne súwana ⁶⁸ emó sénda-aai sááko ímba kawé'an-iyé simásuwéna máápa'-ontafimba komérowana ⁶⁹ minárásígó aneka'á awánéna méron-kwaasisaféna séna efiwáni waásifinkewin-iyé súwana ⁷⁰ aneka'á Pítaa séna ímbaniye simásuwéna mérowasa kárika'a maémómba Pítaantafesa sésa éraitá sune. Kárírifakewi po wení kísau-waasifinkewi óne suwaná ⁷¹ Pítaa aika'-maréna séna karo'-ááímó wésenanamo éna Maníkó sínkaminiye. Sewímbá ímbo awánáúnda-waasin-iyé súwana ⁷² kokórigó aneka'á áái súwana Pí-taa Ísumo simámakon-aai ááka'-maréna miyá siyónka'a kokórigomo kae'-í'o ááimo ímbo siyáin-dara'a emá kaumbo-iká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-iyé sínone siyónka'a mináái ááka'-maréna áfááraumai ifi'á taráiyé.

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-aai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Rúku 23:1-5, Yóni 18:28-38

15 Úwasa aafáúmó iyáúsunka'a óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé mimbórá-áái símai tarímaresa Ísumba

ayáánka'a kára'umaresa áí'maesa Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páiratimpa'a kuwaná ² Páirati Ísumba áisai ena séna Yúndaa-waasiti kawáágówá ónó súwana Ísu séna é'a séne súwasa ³ óraa'-amaan-kisau-waasi fí'o-fi'on-aaisafesa aafimbá maénkówana ⁴ Páirati Ísumba áisai ena séna sáwífa'-aai wési-mankaafo anondáá ina moórá'-aai sínono súwana ⁵ Ísu iséna ímba anondáá súwana Páirati sáwífa'-imayaa uráiyé.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-aii.

Mátíyu 27:15-26, Rúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

⁶ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótai mo í-tánón-kánáá túntemba Rómu-kamani-kawaago séna seyaafá'nánká túwaandu urésa aamoí ésa ándáfa'o mérain-kwaasigon-awi'a síya'a faú'auwaano séna minkánáá miyáumai ándáfaken-kwaasi faútinkáiyé. ⁷ Minkánáá moóráwigon-awi'a Párapási ándáfa'o maúmba ááéma tuwímbai kámáni-waasise tíyónka'a wemá moóráwigomba tufúwana puwúwasa ándáfa'a ánkawana mérowasa ⁸ sáwífa'-waasi túwaandu urésa Páiratintafesa sésa moóráwigomba faú'anakaoo suwaná ⁹ Páirati imáyáa éna séna óraa'-amaan-kisau-waasi Ísuntafesa ímba óraa'-waasi-i'a ínkwaé sésa ta'óto'maesa kempá'á tiyáawe séna tísai ena séna Yúndaa-waasiti kawáágóná faú'ankanaumno súwasa ¹¹ óraa'-amaan-kisau-waasi úwoi-waasi sáwífa'nanka wa'wisésa sésa Ísumba ímba faú'ankainompo Párapásimba faú'anakaoo simáméro suwasá isésa mináái simámúwana ¹² Páirati séna Ísumba Yúndaa-waasiti kawáágó iyémó sewímbá nóra ónaumno súwasa ¹³ óraaka sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno suwaná ¹⁴ Páirati séna nóra-sawira uráiyó súwasa óraaka'-oraaka'a sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno aantemba suwaná ¹⁵ Páirati miwí táái ewé senasá aamoí uwásinkaiwae séna Párapásimba faú'ankena i-wáásí simátimuwasa Ísumba áwiyandasamba áwiyonku'-nowana Páirati séna áí'mae aaraa-táiyá'á mátu-fiyana puwíno séna Ísumba i-wáásí tímakaiye.

I-wáásí Ísumba karaánáá'o ánkaraan-aii.

Mátíyu 27:27-31, Yóni 19:2-3

¹⁶ Ísumba i-wáásí timúwasa áí'maesa kámáni-waasiti naaúmpa'a móankesa seyaafá'-í-wáásí táántowasa tamésa ¹⁷ naae-únánkwátói óraa'-waasiti unáánkwátóin-iyé sésa Ísumba uwánkesa óraa'-waasiti kámo'an-iyé sésa áwiyanda owepámai Ísu a'nómpímbá wiyankésa ¹⁸ karaánáá'a ankésa moórá-mora kífaesa sésa Yúndaa-waasiti kawáágó óne sésa táuntamba a'nómbá wétufamesa tuwiyáái wi'ankésa ²⁰ karaánáá'a ánkásuwasa naae-únánkwátói faútuwesa wení unáánkwátói uwánkesa tufiyanamó puwíndafa'a áí'maesa kuráawe.

Ísumba tufúwanamo pukáin-aii.

Mátíyu 27:32-44, Rúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

²¹ I-wáásí Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo Sáíríni-naopakewin-awi'a Sáimoni wemá Árékísándaee Rúfaasinteti tifowá Yérúsaremu-nao'-ampa'a túwasa i-wáásí ta'ótoresá Ísumbo tufiyana-aaraa-tai áúwaata'ankesa sésa áwa'nai úmae tiyó suwaná miyá úwasa ²² marésa moórá-maragon-awi'a Kórígótaafa'a wésa mináwíkóní áwáu a'nónayaantapa'emo supa'á wésa ²³ ándá-aran-domba maiyésa áí'a tai'áínkwae sésa ikamó fain-tántáá'á mimpímbá marésa Ísumba ámúwana ímba naráiyé.

²⁴ Ísu ímba nówasa áí'maesa aaraa-táiyá'á aiyayaampimba mátuufusumaresa wení unáánkwátói maénae sésa ááfésa tíyáananasa nááwamo iyáákaindawi máíniye sésa miyá ésa ²⁵ aafáúgómó áyana'o kain-kánáárá'á tufúmba ²⁶ Ísumbo tufúwanamo puwún-aaigoni áwáu aúfáifimba agaimarésa sésa Ísu Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé agaimarésa aaraa-táiyá'á mósá marésa ²⁷ uménté'o uyan-kwáásiyái tí'maesa Ísuni séfasefa'-arawsampa'a aaraa-táiyá'á tufúsúmarowana ²⁸ naaófá'á Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna wemá sáwí'o on-kwáásímó máépa'a méraisasa awánaraawe agaimaréna siyónka pósa miyá uráawe. ²⁹ Aaraa-táiyá'á tufúsúmarowasa tuwímbai tésa tiyáámba tóipimba fáakesa tímántákái fa'ankésa karaánáá'a ankésa sésa úwé emá séma óraa'-amaan-damba tawísísuwe'a kaumbo-kánáá maisuwé aneka'á ónaumne siyáampo ³⁰ esáfé enáú áwa'nai ema eyáárika'a taaiyakémbá taútuwe marapá'á kumuwo súwasá ³¹ miyáumai óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé sésa fí'owi túwa'nai ena wesáféna wenáú ímba kanaa'á áwa'nai íniye. ³² Maníkómó iyáfasisinkaraiwai é'a Ísareri-waasiti kawáágó únemo sé'éimba póna érai'o sé'éíndamo éna weyáárika'a taaiyakémbá kumínata awáné séta érai'a Maníkón-áánimban-iyé sénaumne suwasá miwímó suntembá uménté'o uyan-kwáásiyái séfasefa'-arawsampa'o aaraa-táiyá'ó tufúsúmarowiyai Ísumba karaánáá'a ánkaraaye.

Ísumo pukáin-aii.

Mátíyu 27:45-56, Rúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

³³ Ísumba karaánáá'a ánkówana wááwái seyaafá'-áémpá'á túnkwéna aafáúmó taenónka'a tunkúmba ³⁴ Ísu óraaka Yúndaa-waasi-taafinkemba séna eri eri rama sapakataniyemo súmba maará siyáiyé. Maníkó kesí Maníkó nóra séwa siyuwáano súwasa ³⁵ minká'ó méron-kwaasi isésa tuwímbai sésa naaófá'ó Maníkón-aaimo simátimakaiwaimba Íráiyaa wéaantaiye suwaná ³⁶ moóráwigo awaantanténa faru-táén maimaéna ándá-aran-domba ika-nómpímbá tu'maéna ofiyen-táemopimba sinúfaimaena náínkwae séna Ísun-óika'a mósá maréna séna Íráiyaa kuména taaiyakémbá kutaútuwaini ina taútuwainiyó séta amu'maréta méraumne súwana ³⁷ Ísu óraaka séna puwúwana ³⁸ óraa'-amaan-daumpa'o ampanta-ón-

támó úmakomba sanaan-áyáiyákémbá itafé'maena marapá'á mútafetena kaesé uwágúwana póna Maníkómpá'ó iyíyan-amba wi'makáiyé. ³⁹ Ísu óraaka'o sénamo puwúmba i-wáásítí kawáágó awánéna séna érai'a wemá Maníkón-ááninkon-iye siyáiyé.

⁴⁰ Minááímó súmba sáwífa'-inimba awánánae sésa tumbá némpa'a tamésa awánaraawe. Miníníntóm-pínkémbá moórá-inimba Mágátáara-naopakén-ininkon-awi'a Máriaa úwana moórá-inimba ifó'-Yémísinte Yósisinte tinówan-awi'a Máriaa úwana moórá-ininkon-awi'a Sárómi ⁴¹ miyáumai-inimba Ísumo Káríri-aempa'a núpa'o wembó arááíwa'mae-samo áwa'nai úmae kuráan-inimba Ísu Yérúsaremu-fa'o túmba miníníntómbá tésa aaraa-táiyá'ó tufúsúmaronka némpa'a tamésa awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aai.

Mátíyu 27:57-61, Rúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

⁴² Miníníntómbá tamérowana Yúndaa-waasi áamáan-aaimo isón-kanaa aafáyáaraamba úwana káfékaamba fenómpinka'a moóráwígon-awi'a Yósepi Árímatíyaa-naopakewi ⁴³ wemá óraa'-waasi éna kawé'-wáásí éna Maníkó wení waási kawááníniye séna amu'makówi ímba áatafena úmba Páiratimpa'a téna Ísun-áuma utánáifo simiyó súwana ⁴⁴ Páirati imáyáa éna éra pukáiyó séna i-wáásítí kawáágómbá áántena séna Ísu éra pukáiyó súwana ⁴⁵ ewé'é'a pukáiyé simámuwana Páirati séna kanaámpó Ísun-áuma máinone súwana ⁴⁶ Yósepi aú-ampanta komaimaé tiyéna Ísun-áuma aaraa-táiyákémbá tataú'mai minámpántáímbá asááúmaena maimaéna aúsámakon-ontan-aifimba má-marena óika'a óraa'-ontantamba awááúwasuwena kúwana ⁴⁷ Máriaa Mágátáara-naopakén-ininko úwana araámáó Yósisin-anówa'e'a mésarai Ísumbo utá-maromba taawánésarai kurááye.

Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkain-aai.

Mátíyu 28:1-8, Rúku 24:1-12, Yóni 20:1-10

16 Yúndaa-waasimo saagon-kánáá tai'ówasa kaumbo-ínímbá Máriaa Mágátáara-naopakén-ininko úwana araámáó Yémísin-anówa úwana Sárómi úwasa miyáumai-inimba Ísun-áura'a asaa-wiyúm-básawémbá máa'ankanae sésa ² ááéma aafáúmó iyáú-sunka'a mimbásawémbá maimaéna Ísumbo utá-makopa'a kumbá ³ aampa'a wéwesa sésa óika'o awááúwasukaan-ontamba óraa'-ontamba póna náawa súwa'nai énaaawa óikaken-ontamba waétuwainiyo sésa awánomba minóntámbá é'a fawátukowasa awánéna ⁵ minóntán-aifimbo iyúmba moórá-ifo'-waasi waén-únánkwátóiwara'-waasigo minká'á mérowasa awánomba táá'a úwana ⁶ simátimena séna ímba táá'a íno. Ísumba Násaretifakewimba aaraa-táiyá'á tufúwówanamo pukáiwaimba taawánánae sé'o wétemba pukáimpinkemba iyáfasinena kówéna ímba maanká'á méraifo utámakaampimba iawáné'a ⁷ wení kísau-waasiye Pítaane kosimátimé sé'a Ísu siyáintemba pukáimpinkemba iyáfasinena kentí aifa'á Káríri-aempa'a wína'a koawánánáawe. Mináái kosimátiméro

súwasa ⁸ minóntán-aima tuwésa táá'a éna tinekembá tata'á úwasa tuwaantantésa wésa táá'a úntafesa mináái ímba kosimátimakaawe.

Mááka kemó súnda-aai tai'áiyé.

Ísu paápé úwana Máriaamo awánarain-aai.

Yóni 20:11-18

⁹ Sondaará'á ááéma Ísu pukáimpinkemba iyáfasinena aifa'á Máriaa Mágátáara-naopakén-ininkon-aúranka'o paápé úmba ááéma Ísu miníníntóm-arumpinkemba afakaeté-sawi-amutambo maiyáúkain-ininkon-aúranka'a paápé úwana ¹⁰ awánéna wení waási ifi'ó wétopa'a kosimátimuwasa ¹¹ Ísumo aú-narowana miníníntómó awánón-aai simátimumba isésa ímba ísámai kawé'á uráawe.

Éméyási-nao'-ampa'a Ísumbo awánaraayan-aai.

Rúku 24:13-35

¹² Minkákémbá kae'-wáásí némpa'-ampa'a wéguyana Ísu fí'on-kwaasiyaamba úmaena minkáé'narai túranka'a paápé úwasarai awánésarai ¹³ kouwerésarai Ísuni waási tasimátimúwasa ímba ísámai kawé'á uráawe.

Ísuni waási wembó awánaraan-aai.

Mátíyu 28:16-20, Rúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁴ Minkákémbá Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasi tómbá wénowana Ísu paápé úwasa awánowana Ísu aaisambá tiyéna séna kemá pukáundafinkembo iyáfasinkaunda suwánarena simátíméwa'a isé'a sirumbá wéfaiyaraawe sé'a tuwarónaawaro wéowe. Simátímén-aaisafe'a érai'emo seráámbá ímba érai'e siyáawe simásuwena ¹⁵ séna kesí ásé-aai seyaafá'-márafá'á simátímapa'a koró. ¹⁶ Kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmba ésa nombó maíyana Maníkó miwí sáwí'o úmáimo mérempinkemba faútinkainifo kesááisafesa ímba érai'e sésa timankúnkúmba iyawi Maníkó aafimbá maitinkáiniye. ¹⁷ Kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmba iyawi ímbo awánaan-kísau maésa kesí fasi'aéntámbá waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitiyuwésa fí'on-aafinkemba sésa ¹⁸ waaifaimbó ta'ótoraiyana unkutíndamo ésa ímba puwésa puwíyan-dombo náiyambo ésa ímba puwésa tí'o índaa-waasimo tiyáámbo ta'ótoraiyamba asó-fatinkanaawe Ísu siyáiyé.

Maníkó Ísumba aiyówanamo iyáin-aai.

Rúku 24:50-53, Aantá-waasi 1:9-11

¹⁹ Fasi'aénkó Ísu mináái simásuwowana Maníkó Ísumba áí'maena wiyómpa'a móankowana Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mérowasa ²⁰ Ísuni kísau-waasi seyaafá'-márafá'á ásé-aai simátímapa'a kuwaná Fasi'aénkó túwa'nai úwasa waási ímbo awánaraan-kísau maúwasa awánéna sésa maanááímó simásíména érai'-aain-iye siyáawe.

Mináái tai'áiyé.

Rúku

1 Óraako Tíófirásiyo moóra-aai sénaumpo isaaó. Maníkó kentááfimbá paapé uráimba aifa'ó awá-naraan-kwaasi mintántáákón-aai simátíma'maesa iyáamba isasá kentáá wésimasimewe. Sáwífa'nanka mináái érai'-aai agaimakáamba minááígóni áwáu kawe'-úmai isé'a aifakén-ááiyé afufumpinkén-ááiyé ánaaenken-aaiye agai-amúne. Ísaraanda-aai érai'-aaiya'i karo'-ááiyá'iyompo mindásafe'a maanáúfái agai-amúmpo toráumai isaaó.

Yónimbo ma'ankáinda-aaimo simámakain-aai.

⁵ Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti méron-kanaafimba moóráwígon-awi'a Sékáráiya Ápáisaani akún-ándáfákén-kwáásí ména Maníkóni áamándaumpa'a kisaumo maúwai mérowana awaainínkón-áwí'a Írísápéti Éronini akún-ándáfákén-ínínkó Maníkóni áamándaumpa'a kisaumo máun-kwaasiti akún-ándáfákén-ínínkó úwasarai ⁶ Maníkón-aúranka'a minákwá'á kawe'-úmai mésarai Fasi'aénkón-aráái waésarai wení áamámba kawe'-úmai isésarai ⁷ age-ínimbá ména iyámpói-iyaimba mésarai wauránaráám-ba káguraaye.

⁸ Wauránaráám-ba káguyasa Sékáráiyaani akúmbá Maníkóni áamándaumpa'a kisaumo maésa miyá úmae iyésa miwítí kisaumo tuwínkaa'-ésa Sékáráiyaamba iyá-fasinankowana asaa-wiyúmbó índa-tantaa'o agáindasafena Fasi'aénkóni óraa'-amaan-daumpa'a iyúwasa ¹⁰ asaa-wiyúmbó índa-tantaa'o agái-kánáá seyaafá'á Yúnda-waasi máápa'a ména Maníkómpá'á inaí wésuwana ¹¹ Sékáráiya Fasi'aénkóni óraa'-amaan-daumpa'a iyúwana asaa-wiyúmbó í-tántáá'ó agáitáárégóni ayáánúrappa'a wiyómpaken-kisau-waasigo paapé úwana ¹² Sékáráiya awánéna kantúmba maréna inkaisúwana ¹³ wiyómpakewi séna Sékáráiyaaó ímba inkaisuwó. Maníkómpá'ó inaimó sénda ísáintafena enawaainínkó Írísápéti iyámpói máínífo miniyámpóigón-áwí'a Yóniye siyó. ¹⁴ Ma'ankáinana enarunkó aamoí ínasa fí'on-kwaasiwara'a aamoí ónááwe. ¹⁵ Ma'ankáindara'a Maníkóni Ufaen-ámútánkó miniyámpóigón-arumpimba óraa'a ínana ándá-aran-done uwó'lo on-dóné ímba náíno. Maníkón-aúranka'a wenáwí'a óraa'a íníye. ¹⁶ Wemá óraa'a éna Ísareri-waasisomba tafisínasa miwítí Fasi'aénkó Maníkómpá'á aneka'á ténááwe. ¹⁷ Wemá Maníkón-aaimo simátí-makowin-awi'a Íráiyaa uráintemba fasi'ámai ména Fasi'aénkóni aifa'á wéna tifoísáiyé tíráámarine tafisínasa taankarotámai méranaawe. Aaimó ímbo isáiyankwaasi tafisínasa arupísemo on-kwáásímó íyantemba

ésa kawe'-ímáyáá ónááwe. Miyáumai Fasi'aénkómó kumíndasafena wení waási to'mayaa uwátinkainiye wiyómpakewi súwana ¹⁸ Sékáráiya séna ke-suwaainínkóekai wauránaráám-ba káguraufó nóra séna minááísáfé'a érai'e sénaumno súwana ¹⁹ wiyómpakewi séna kemá Képarieri mé'a Maníkón-aúranka'a méraunana kawe'-áái siména si'maráísa'a músimamundasafe ²⁰ ímba érai'e sémpo emá ímba aaimó sindá mérenana ánaaen-kanaa kemó súnda-tantaa'a paapé ína kawe'-úmai aai sínone súwasa ²¹ máápa'o méron-kwaasi Sékáráiyaamba amu'matuwé ména séna óraa'-amaan-daumpa'a nóntafenawa ayáátáaka'a méraiyo wésuwana ²² máápa'a kuména ímba aai súwasa óraa'-amaan-daumpa'a kaainkáám-ba awá-naraiye suwaná ayáán-kwaame'naame'a wéna ímba aaimó súmba ména ²³ wení kisaumo-kanaa tai'ówana wení naaópa'a kuráiyé.

²⁴ Komérowana awaainínkó Írísápéti ámu'a paapé éna aúpá'á séfataase-wiyomba maéna ²⁵ séna Fasi'aénkó kawe'á uwásinkena miyámó uráintafe'a aamoí é'a ayáátáaka'a iyámpói ímbo matinkáúnda misígáémó ímba tai'áiyé Írísápéti siyáiyé.

Ísumbo ma'ankáinda-aaimo simámakain-aai.

²⁶ Írísápéti ámu'ka'a ména afa'móráe-wiyomba maisuwówana Maníkó wení kisaumo-waasigon-awi'a Képarierimba wiyómpakemba ai'marówana Káririmarafa'a Násareti-naopa'a kuména ²⁷ moóra-arasigon-awi'a Máriyaambo simámindasafena kunkáiyé. Minárásigó ímba waaí maiyón-arasigo Téfitin-andafaken-kwaasiya'a áwí'a Yósepinka'a aai tarímarowana ²⁸ wiyómpakewi Máriyaampa'a kuména séna méwa'ono. Maníkó aamoí uwánkena esé'a méraiye simámuwana ²⁹ óraa'-imayaa éna séna minááígóni áwáu nóran-aaisafenawa síyó súwana ³⁰ miwá séna Máriyaao Maníkó aamoí uwánkáífo ímba áá'a íno. ³¹ Ámu'o kaumáimo iyámpóimo ma'anké áwí'a Ísuwe simánkainone. ³² Wemá óraa'a éna óraa'-waasi-i'a ínasa iyáákamai-Fasi'aenkon-ááninkon-iye sénááwe. Aíwá'nágon-awi'a Téfitimo kawáá-kísáúmó maiyáintemba Maníkó kawáá-kísáú amínana ³³ Yékopun-andafaken-kwaasi kawáá-kísáú waé'wae'a ínana minkáwáá-áwí'á ímbo tai'áínda waé'wae'a íníye Képarieri súwana ³⁴ Máriyaa séna nóra séwa sénó. Kemá ímba waaí maiyé'a úwoi méraumne súwana ³⁵ wiyómpakewi séna Maníkóni Ufaen-ámútánkó esé'a mérainana iyáákamai-Fasi'aenkoni fasi'aémbá embá amína po ma'ánkénasa áfááran-iyampoi Maníkón-áán-

imban-iyé sénááwe. ³⁶ Enamááraa-ininkon-awi'a Írísápéti áráamba kéna ámu'a kauráiyé. Age-ínimbán-iyé wésewana ámu'a kauréna afa'móráe-wiyomba maisúwáiyé. ³⁷ Maníkó seyaafá-tántáá'á fetóí wéena wenkwará'á miyá wéuwankaiye súwana ³⁸ Máriaa séna Maníkóni kísau-arasi úmpo simásimendantemba Maníkó kembá miyá íniye súwana Maníkó ai'mákowi auwéna iyáiyé.

Máriaa Írísápétini namu'ó kuráin-aai.

³⁹ Iyúwana kárika'a Máriaa ména iyáfasinena minúwóiyáán-úmai Yúndiyaa-marafa'a omápa'-aempa'a moóra-naopa'a wéna ⁴⁰ Sékáráiyaa ni naaúmpa'a iyéna Írísápéti-awi'a mó tówana ⁴¹ Írísápéti Máriaa amóísáúmba isówana iyámpóigo anówan-arumpimba ména úwaaúwa úwana Maníkóni Ufaen-ámútánkó Írísápéti arumpimbá óraa'a úwana ⁴² óraaka séna Maníkó kawé'á uwánkena fí'on-inimba kárika kawé'á uwátinkena embá óraaka kawé'á uwánkaraiye. Ma'ánkéndá-iyampoigonkwara'a kawé'á wéuwankaiye. ⁴³ Ímba súwí'wara'-inimba úndanifo kesí Fasi'aénkómbá ma'ánkéndá-ininko éma kesí namu'á wétene. ⁴⁴ Enamóísáúmba isáúnana sirumpimbó mérain-iyampoigo aamoí éna úwaaúwa uráiyé. ⁴⁵ Maníkó simámakain-aai érai'a paápé íniye sénédasafena Maníkó kawé'á uwánkáiyé Írísápéti siyáiyé.

Máriaa Maníkón-áámóí éna imó siyáin-aai.

⁴⁶ Súwana Máriaa séna kesí imáyáago Fasi'aénkón-áwí'a mósá wémaraisa'a ⁴⁷ Maníkóni kísau-arasi úwoi-arasi únana ken-imáyáá isaná sirunkó kawé'á isa'á Maníkó kawé'-ámpá'ó mésínkáiwaimba aamoí uwánkaumne. Maníkó óraa-fasi'aenkwarawi óraa'a uwásínkáimba pósa kentáfésa séna Maníkó kawé'á uwánkaraiye sénááwe. Káfé'o méraan-kwaasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye mináái símaesa kónááwe. Maníkó áfáá'orawi éna ⁵⁰ wenaísamaifimbo méraan-kwaasisafena ááémo maé'ón-kwaasiye káfé'o méraan-kwaasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye arumbá uwátínkámaena iyíniye. ⁵¹ Maníkó fasi'aréna fasi'aén-kísáú maéna kentúwí'o mósá máráán-kwaasi tí'mátu'makaiye. ⁵² Maníkó túwí'o wérain-kwaasi kárika'a múra tinkéna ímbo túwí'o wérain-kwaasi óraaka'a mósá wétinkaiye. ⁵³ Tááimo wétain-kwaasi kawé-tántáá'á tiména sáwífa-tantaa'o makáan-kwaasi ímba tiména tí'mátukaiye. ⁵⁴ Maníkó kentáá síwá'náwara Émbaramun tafenawara'a óraaka séna enkwará enaísaaftantambo iyawiwara'a sirumbá uwátínkámae'a iyónaumne siyáin-aai ááka'a makéna kentáá Ísareri-waasisa wení kísau-waasisa wésuwa'-nai-iyé Máriaa séna ⁵⁶ Írísápétiye ména kaumbo-wiyómbá maisuwéna wení naaópa'a kunkáiyé.

Írísápéti Yónimbo ma'ánkarain-aai.

⁵⁷ Kumúwana Írísápétini kanaa túwana iyámpói ma'ankówasa ⁵⁸ Fasi'aénkó arumbó uwánkarain-aai

isésa wenamááraawe wení naaópakewiye isésa anówankwara'a aamoí uwánkaraawe.

⁵⁹ Aamoí uwaná miniyámpóigo afakaumboé-no'waamba waúwasa áuma káramai araenáemba ónae sésa afowán-áwí'a Sékáráiyaaawe simánkanae uwaná ⁶⁰ anówa séna ímbanifo wenáwí'a Yóniye seró súwasa ⁶¹ miwí sésa ímba ení waásifa'a miyán-áwí'á wéraiye suwaná ⁶² afowámbá áá'a káúnkwasa tiyáán-kwaame'naame'-esa nóran-awira simánkainono suwaná ⁶³ afowá aúfái-wandaai síméro séna waamé'-naame úwasa máámúwana agaimaréna wenáwí'a Yóniye séna timúwasa awánésa óraa'-imayaa uwaná ⁶⁴ Sékáráiyaa agaimaréna ói'a fetóí úwana aai séna Maníkón-áwí'a mósá marówasa ⁶⁵ mindáópaken-kwaasi táá'a úwana Yúndiyaa-marafa'a omápa'-aempa'a mináái wété úwasa ⁶⁶ isówi óraa'-imayaa ésa sésa miniyámpóigo ánaaemba nóran-kwaasiya mérainiyo sésa Fasi'aénkóni fasi'aémbá wesé'a méraiye siyáawe.

Sékáráiyaa siyáin-aai.

⁶⁷ Miniyámpóigo afowámbá Sékáráiyaaamba Maníkóni Ufaen-ámútánkó óraa'a uwánkwana Maníkón-aai simátiména séna ⁶⁸ Maníkó kentáásí Fasi'aénkó éna wení waásisa Ísareri-waasisa súwa'nai éna sáwí-imayaa go ta'ótokaimpinkemba faúsinkain-dasafenasa wéimba póta wenáwíta mósá mará-naumne. ⁶⁹ Maníkó wení kísau-waasi Téftin-andafakewimba fasi'aén-kwáásí iyáfasinankaraimba póna sáwí'o úmaisaamo méraundafinkemba kawé'-ámpátá mésinkainiye. ⁷⁰ Naaófá'á Maníkó mináái wení kawé'-wáásí simátimuwasa agaimakáawe. ⁷¹ Naaófá'á Maníkó kentáásáféna óraaka séna tíyámbo kembó uwátínkén-kwaasi namuro-wáásí ta'ótokempinkemba métiyanaumne siyáiyé. ⁷² Ááéma Maníkó kentáá síwá'násafena arumbó uwátinkainda-aai séna wení fasi'aén-áái ááka'o maráinda-aai siyáiyé. ⁷³ Maníkó Émbaramu kentáá síwá'násafena kentáásí namuro-wáásífákémbá mésinkainata ímba sáá'a ínata wení kísau maéta ⁷⁵ wenaúranka'a kawé'-úmai arupíse úmai maé'mae'o onda-ááísá óraaka'a siyáiyé. Sékáráiyaa simásuwéna séna ⁷⁶ kesááninkoo entáfésa iyáákarai-Fasi'aenkón-aaimo simátímíndawi óne sénááwe. Aifa'á emá Fasi'aénkóni aambá wiyínone. ⁷⁷ Fasi'aénkó wení waásiti sáwí-imayaa maitiyuwéna kawé'-ámpá'ó métinkainda-aai wésimatime Fasi'aénkóni aambá wiyínone. ⁷⁸ Kentáásí Fasi'aénkó áfááraumai arumbá uwásinkenasa aafáúmó iyáúsenamo sámó kaintembá kawé'-ámpátá mésinkenasa sása kásinkainiye. ⁷⁹ Kumeu'ó in-áémpá'ó méraawi puwíyantafena táá'o iwáí sáma kátinkena kawé'-ámpá'á métinkainiye Sékáráiyaa siyáiyé.

⁸⁰ Súwana miniyámpóigo óraa'a éna kawé'-imáyáá wéna máásai-marafa'a ména Ísareri-waasi túranka'a paápé índa-kanaa túwana máásai-marafa'a méraiye.

Máryaa Ísumbo ma'ánkarain-aii.

Mátíyu 1:18-25

2 Minkánaáfímbá Rómu-kamani-oraakon-awi'a Ógásitasi simátimena séna seyaafá'-márafákén-kwáásí túwí'a agaénááwe siyáiyé. ² Aifa'á túwí'o agáún-kanaafimba Sáiriniyasi Síriyaa-waasiti kawáágómó méron-kanaafimba ³ namupa'ó maifá'o kuráawi kouwerésa kentí akúmbó méropa'a túwí'o agáiyantafesa tiyáawe. ⁴ Yósepi Téfitin-andafaken-kwaasi póna Kárirí-marafa'a Násareti-naopa'a tuwéna Yúndiyaa-marafa'a Téfitini naaópa'a téna mindáópa'-awi'a Pétaremufa'a túwana ⁵ awaainín-árásígó Máryaa ámu'a kaufúwana áwí'o maíndasafena á'-maena túwana ⁶ mindáópa'a ména iyámpóimo ma'ankái-kánaá túwana ⁷ aifaráán-iyámpói ma'ankéna iyámpóigoni unáánkwátói úsúrena purumakagóni táufapimba ánkariye. Túwí'a wéagauwasa sáwífa'-waasi wíyómpimba waásimo wááumo wáén-daumpa'a ówí'a tarówana purumakagóni naaúmpa'a mérena ma'ánkaraiye.

Sipisípiya'o káráwiyowi simátímakain-aii.

⁸ Mináémpá'ó sipisípiya'o káráwiyowi nó'waamba ufá'á wégawaanuwana ⁹ Fasi'aénkó wení kísau-waasi wíyómpakemba ai'marówana sipisípiya'o káráwiyowifa'a paápé úwana Maníkóni sáma tuwówana kumúwasa awánésa áfááraumai táatafesa uwaná ¹⁰ wíyómpakewi séna ímba táá'a íno. Ásé-aii kusimátimunda pósa sáwífa'-waasi isésa áfááraumai aamoi uwánkanaawe. ¹¹ Káfé'a Téfitini naaópa'a iyámpói ma'ánkáisana miniyámpóigóntáfésa Maníkó iyáfasinankarawai Fasi'aénkóni-iyé sénááwe. Miniyámpóigó kenkwárá'é fí'on-kwaasiye sáwí'o úmáimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye. ¹² Miniyámpói ampantasámbá úsúmai purumakagóni táufapimba máráisa'a koawáné sé'a simásímakain-aii érai'-aii kentáá kawé'-ámpá'á mésinkaindawimba ma'ánkaraiye sénááwe súwasa ¹³ minúwóiyáámbá wíyómpakewi sáwífa'a paápé ésa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa ¹⁴ wíyómpa'a Maníkón-áwí'a mósá maráúmne. Marapá'á Maníkó aamoimó uwátínkáín-kwaasi aaweyáá úmai méraawe siyáawe.

Sipisípiya'o káráwiyowi Ísumbo koawánaraan-aii.

¹⁵ Wíyómpaken-kisau-waasi wíyómpa'a kunuwerésa iyúwasa sipisípiya'o káráwiyowi sésa Fasi'aénkómó simásímakain-aaisafeta Pétaremufa'a koawánanaisaiye sésa ¹⁶ minúwóiyáán-úmai kumbá Máryaae Yósepiye mésarai purumakagóni táufapimba Ísumba ánkariyasa taawánésa ¹⁷ wíyómpakewimo siyón-aii miniyámpóigón-áái tasimátimesa ¹⁸ kouwerésa simásímakain-aaisa érai'-aiiye sésa ísaron-aaisafesa koawánontafesa Maníkón-áwí'a mósá makáawe. Sipisípiya'o káráwiyowi simátimun-aii ísówi imáyáa uwaná Máryaa mináái áákaraaka'a éna imáyáa uráiyé.

Ísun-awi'o simánkarain-aii.

²¹ Iyámpói ma'ankéna afakaumboé-no'waamba waúwasa miniyámpóigón-áúma kárámai araénáemba uwaná áwí'a simánkena anówamo ímbo ámu'o kaurónka'a wíyómpakewimo siyón-awi'a simánkena Ísuwe siyáiyé.

Símiyoniye Ánaae'a Ísumbo awánaraayan-aii.

²² Naaófá'ó Mósesé aaremó iyámpóimo matinkésa nombó pétuwesa miwítí naaópa'o iyíyan-aaimo siyáinkanana túwasarai Yósepiye Máryaae'a Ísumba áí'mesarai Fasi'aénkómó amíyanesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááye. ²³ Fasi'aénkóni áamáamba Mósesé agaimaréna séna Fasi'aénkó séna kentí iyámpói aifa'á waai-iyámpóisómbá tí'mae'a kempá'á mátinke'a ení iyámpóiyé sénááwe Fasi'aénkó siyáiyé Mósesé agaimaréna siyáiyé. ²⁴ Moóráfa'a Fasi'aénkóni áamáamba agaimaréna séna Maníkóntáfékai ísámai mááufu'-numa kae'á fámai agáékaiyo. Ímbo mááufu'o makékai mááufukaan-dumagon-aráá'a kae'á maimái agáékaiyo siyáiyé. Mináái miyá iyantafesarai Ísumba áí'mesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááye.

²⁵ Kuyaná moóráwígon-awi'a Símiyoni Yérúsaremu-fa'a ména kawé'-wáásí éna Maníkón-aaisafena fasi'ámai ména Ísareri-waasi kawé'ó uwátinkaindawimba amu'maréna mérowana Maníkóni Ufaen-ámútánkó wesé'a ména ²⁶ ááéma simámena séna ímba ááéma puwínompo Fasi'aénkóni Kárásitimba awané puwínone simámakaimba ²⁷ Maníkóni ámútanko imáyáa amúwana óraa'-amaan-daumpa'a imérowasarai Ísun-anófoiyai áamáamba miyá siyóntafesarai Ísumba áí'mesarai óraa'-amaan-daumpa'a iyúyana ²⁸ Símiyoni miniyámpói tapéna Maníkóntáféna súwi simásuwena séna ²⁹ Fasi'aénkó simásímakanda-aii káfé'a paápé isaná sirunkó kawé'á wéimba pó'a úwoi puwónaumne. ³⁰ Seyaafá'-wáásísáféna ísámai kawé'-ámpá'ó métinkaindawimbo iyáfasinankaandawimba é'a awánáúmne. ³² Fí'onkaa-waasi sáma kátinke-na kawé'-ámbá aráátiminana póna Ísareri-waasi súwíta sanaambá iyíniye Símiyoni siyáiyé.

³³ Símiyoni miniyámpóigóntáféna súwasarai anófoiyai isésarai óraa'-imayaa uyaná ³⁴ Símiyoni séna Maníkó kawé'á uwátinkainiye simásuwena miniyámpóigón-anówantaféna séna Maníkó maaniyámpói iyáfasinankaiye. Wentáfésa Ísareri-waasi tuwímbai Maníkóntáfésa kawé'-úmai méwasa tuwímbai tínaemba uwámenaawe. Maníkó wembá waamékáámbá uwánkáisasa sáwí-aaimo simánkaiyawiti ³⁵ sáwí-imayaa seyaafá'-wáásí túranka'a paápé íniye. Ááiwara-tantaako faiyaráisanamo áí'o intenkáámbá umbai-tántáákó enarumpimbá tíniye Símiyoni Máryaantaféna siyáiyé.

³⁶ Moórá-ininkon-awi'a Ánaa Maníkón-aaimo simátimun-ininko ména Ásan-andafaken-inimba Fániyuerin-ayáámúnko éna waaí maiyéna afakaeté-

aatai maisuwówana awaai kó puwúwana ayáátaáka'a 84 aatai maisuwéna árámbe kéna aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-daumpa'a iména aafáyáara'e fénáimpinka'e nó'waane Maníkón-áwi'a mósá wé-marena inái aantembo síndasafena ímba tómbá wéne-na ³⁸ Símiyoni sún-kanáa wewará'á ewaa'á taména Maníkóntáféna súwi séna miniyámpóígón-aai simátiména Maníkó Yérúsaremufaken-kwaasi sáwí-imayaa-go ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafenasa siyáíndawimba wéamu'maraundawintafena miniyámpóígón-aai simátímakaiye.

Yósepiye Máriyaa'e'a Násareti-naopa'o kurááyana-aai.

³⁹ Yósepiye Máriyaa'e'a Fasi'aénkómó siyáin-amaamba ta'ásuwesarai Káríri-marafa'a mindáraití naaópa'a Násaretifa'a koméroyana ⁴⁰ mindáraití iyámpóígo óraa'a uwáwéna fasi'ámai ména kawé'-ímáyáá úwana Maníkó kawé'á uwánkaraiye.

Ísu iyámpóíya'a óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aai.

⁴¹ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótáimo í-tánón-kánáá túntemba Ísun-anófoi Yérúsaremu-naopa'a kó-go urááye. ⁴² Ísu sísamaifakemba kae'á kumbaimáa-aatai maisukónka'a Yúndaa-waasiti áwáu arááiwae-sarai mintánómbó náiyantafesarai Ísumba alí'maesarai Yérúsaremu-fa'a koméroyana ⁴³ mintánón-kánáá tai'ówasa miwítí naaópa'a wété uwaná Ísu Yérúsaremu-fa'a mérowasarai anófoi ímba awánésarai ⁴⁴ imáyáa ésarai wenamááraase'a aampa'á wéwiye-imayaa ésarai aampa'á wéwesarai fenómpinka'a wétoso uwasarái mindárai miwítí naaóraafine timááraafinemo tándawe sésarai ayaafái uyambá ⁴⁵ ímba awánésarai ayaafái uwááesarai anéka'á tauwerésarai Yérúsaremu-fa'a koayaafái úmaesarai kuyambá ⁴⁶ kaumbo-kánáá maisúwóyana óraa'-amaan-daumpa'a mérowasarai anófoiyai awánaraaye. Yúndaa-waasi aaimó simátímún-kwaasiti afufumpimbá Ísu ména miwí táái wéisená minááísáféna tísai úwasa ⁴⁷ anondáá wembá áisai uwaná wení kawé'-ímáyááfínkémbá simátimuwasa isésa táátafesa uwasá ⁴⁸ anófoi taawánésarai táátafesarai ésarai tiyáámba píkinésarai anówa séna kesááninkoo enafoékai ayaafái úmaekai wénuyana sirunkó umbái wétaifo nóra séwa miyá wéono súwana ⁴⁹ Ísu séna nóra sékaiya siyaafái wéoyo. Kesifoní naaúmpa'a méraumpo nóra sékaiya ímba ísaraayo súwasarai ⁵⁰ minááígóní áwáu ímba kawé'-úmai ísaraaye.

⁵¹ Ímba ísóyana Ísu anófoise'a Yérúsaremu-fakemba Násareti-naopa'a téna miwí tááísaféna ewé símaena wéiyena tamérowana anówa Ísumo urómbe imáyáa wéena mérowana ⁵² Ísu óraa'a uwáwéna kawé'-ímáyáá wéuwasa Maníkóké waásiye aamoí uwánkaraawe.

Yónimo simátímakain-aai.

Mátíyu 3:1-12, Mááka 1:2-8, Yóni 1:19-28

3 Rómu-waasiti óraakon-awi'a Táipíríyasi ména kawáá-kísáú maiyéna sísamaifakemba séfataase-

aatai maisuwónka'a Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Póntiyasi-Páirati maúwana Káríri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti maúwana áfákon-awi'a Fírípi wemá Ítúriya-marafa'e Térékónaitisi-marafa'e káráwiyuwana Ráiseniyaasi Ápíríni-marafa'a káráwiyuwasa ² miyáumai-waasi káráwiyonka'a Ánásiye Káyafaasiye aifa'-ámáán-káwáágórái méroyanka'a Sékáráiyaan-ááninkon-awi'a Yóni máásai-marafa'a mérowana Maníkó aai simámuwana ³ Yóni Yóndani-nonkoni arúfá'á wéne-na simátiména séna sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á tíya'a nombá maitínkáanana Maníkó kentí sáwí-imayaa maitiyuwáíniye Yóni siyáíye. ⁴ Miyá súntaféna naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísaya agaimaréna séna

moóráwigo máásai-marafa'a ména aaemáiyakemba séna Fasi'aénkóni aambó wi'ankáiyamba wení aambá arupíse íyana minámpá'á wíno. ⁵ Omá'a kárámai ukwí-tu'mae koró. Kaentaén-ámbá arupíse oro.

Kumpékaape'o uráin-amba maimái kawé'án-oro.

⁶ Maníkó sáwí'o úmáimo méraampinkemba kawé'-ámpá'ó métinkaindawimba ai'maráínana kumínda seyaafá'nánká awánánáawe

Áísaya agaimaréna siyónka'a póna Yónintaféna mináái siyáíye.

⁷ Súwasa Yóni nombá maisinkáinkwae sésa sáwífa'-waasi wempá'á tóso uwaná Yóni simátiména séna iyánkó póígon-araa'an-owe. Maníkó kentí sáwí-meyamba timínífo nááwa sisará iséra inkaisé wéteo.

⁸ Kentí sáwí-kisau tuwé'o Maníkómpá'ó té'o é'a kawé-

kísáú máíya'a tuwánánaumne. Émbaramu kentáá síwá'ná ímbá póta Maníkóni kawé'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. Maníkó Émbaramun-aísaafitambá ónááwemo sénaraa maanóntámpínkémbá kanaámpó'a waási úráaro sisa'á úráawisino. Émbaramun-aísaafitambá uráundawi póta kawé'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. ⁹ Ímbo kawé'-árám-bó iyáin-táimo áwáufimbo ayáímai iyáfimbó agaisúwáántemba Maníkó miyáumai kentí sáwí-meyamba timíníye Yóni siyáíye.

¹⁰ Súwasa isésa sésa simásiménda-aaisa nórasaawa ónaumno suwaná ¹¹ Yóni séna kae'-únánkwátóimo makéwi ímbo makéwi moórá-mora tíméro. Tómbá makéwi ímbo makéwi moórá-mora tíméro Yóni súwasa ¹² taakisi-óntámbó máún-umen-kwaasi Yóni nombá maisinkáinkwae sésa wempá'á tésa sésa óraako ómpo nórasaawa ónaumno suwaná ¹³ Yóni séna ímba karo'á símai óraa'-ontambo máiyamba taakisi-óntán-aantemba máéro súwasa ¹⁴ i-wáásí sésa kesáá nórasaawa ónaumno suwaná Yóni séna tínkantuke'a miwítí óntama maénae ímba seró. Karó'-áái simátimé'a miwítí óntama maénae ímba seró. Kentí kisaugoni méyántáfé'a ímbo kaórémbe tirunkó kawé'á ína'a méraaro Yóni siyáíye.

¹⁵ Yúndaa-waasi Maníkómó íyáfasinankaraiwaimba amu'marésa mésa Yónin-aai isésa óraa'-imayaa ésa sésa Maníkómó íyáfasinankaraiwai wemá Yóniya'i fí'owawa'iyo suwaná ¹⁶ Yóni séna kesínaaembo tándawi

wemá óraako kembá iyáákaraifo wemó aai síndara'o kemó sendá sáwí'an-iyé. Kemá nombá maitinká-naumpo wemá Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá ai'-maráinana kuména kempímbá óraa'a uwátinkena iyamó agáéntemba íníye. ¹⁷ Aawinkwínaumo sipetífimbó mósá makésamo mentúwááwanamo anómbo marapá'ó kúmísanamo ásimo fiyúndágo aútúwáísasamo kámakama'o in-iyáfimbó wiyú'maimo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'o mósá maráántemba waási miyaráámbá íníye Yóni séna ¹⁸ Maníkóní ásé-aai ísámai kawé'á íwae séna miyán-áái simátíma'-maena iyáíye.

Ísumba nombó maiyánkarain-aai.

Mátíyu 3:13-17, Mááka 1:9-11

¹⁹ Yóni simátíma'mae wéiyena sáwífa'-waasi nombá maitinkéna ánaaemba Ísumba maiyankówana inái súwana kampúaran-tawaai tuwínkaa'-úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó mááufu'-numaraamba úmaena ane'á kumbérowana aaigó aantemba wiyómpakemba séna emá kesááninko óna'a en-ímáyáá wée'a áfáárau-mai aamoí uwánkaumne siyáíye.

Yóni Maníkóní ásé-aai simátímumbanifo Káríri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti áfákon-awaainkón-áwí'a Érotíyasimba maiyówana mindásafena fí'o-fi'on-tantaa'o sáwí'o úntafena Yóni séna sáwí'a óne súwana Éroti Yónimba áí'mai ándáfa'a ankéna mindásafena sáwí-kisau maimaéna iyáíye.

Ísun-aíwá'náti túwíkon-aai.

Mátíyu 1:1-17

²³ Ísu marapá'á kumbéna moórá-waai úmai siyáánkai-aatai maisuwéna wénena Maníkón-aaimo simátíminda ómbarena úwasa waási imáyáa ésa sésa Yósepin-ááninkon-iyé siyáawe.

Yósepi afowán-áwí'a Írai úwana
²⁴ Írai afowán-áwí'a Mátáti úwana
 Mátáti afowán-áwí'a Rífái úwana
 Rífái afowán-áwí'a Méri kai úwana
 Méri kai afowán-áwí'a Yánai úwana
 Yánai afowán-áwí'a Yósepi úwana
²⁵ Yósepi afowán-áwí'a Mátátayasi úwana
 Mátátayasi afowán-áwí'a Émósi úwana
 Émósi afowán-áwí'a Néamu úwana
 Néamu afowán-áwí'a Ésírai úwana
 Ésírai afowán-áwí'a Nágai úwana
²⁶ Nágai afowán-áwí'a Méati úwana
 Méati afowán-áwí'a Mátátayasi úwana
 Mátátayasi afowán-áwí'a Sémeni úwana
 Sémeni afowán-áwí'a Yóséki úwana
 Yóséki afowán-áwí'a Yóna úwana
²⁷ Yóna afowán-áwí'a Yóánani úwana
 Yóánani afowán-áwí'a Résa úwana
 Résa afowán-áwí'a Sérápáperi úwana
 Sérápáperi afowán-áwí'a Sírítíyeri úwana
 Sírítíyeri afowán-áwí'a Nérai úwana
²⁸ Nérai afowán-áwí'a Méri kai úwana
 Méri kai afowán-áwí'a Éndai úwana

Éndai afowán-áwí'a Kósamu úwana
 Kósamu afowán-áwí'a Érímendamu úwana
 Érímendamu afowán-áwí'a Éya úwana
²⁹ Éya afowán-áwí'a Yósúwa úwana
 Yósúwa afowán-áwí'a Éríyesa úwana
 Éríyesa afowán-áwí'a Yórimu úwana
 Yórimu afowán-áwí'a Mátáti úwana
 Mátáti afowán-áwí'a Rífái úwana
³⁰ Rífái afowán-áwí'a Símiyoni úwana
 Símiyoni afowán-áwí'a Yúndaa úwana
 Yúndaa afowán-áwí'a Yósepi úwana
 Yósepi afowán-áwí'a Yónamu úwana
 Yónamu afowán-áwí'a Éráyakimu úwana
³¹ Éráyakimu afowán-áwí'a Mériya úwana
 Mériya afowán-áwí'a Ména úwana
 Ména afowán-áwí'a Mátáta úwana
 Mátáta afowán-áwí'a Nétáani úwana
 Nétáani afowán-áwí'a Téfiti úwana
³² Téfiti afowán-áwí'a Yési úwana
 Yési afowán-áwí'a Ópéti úwana
 Ópéti afowán-áwí'a Póási úwana
 Póási afowán-áwí'a Sárimoni úwana
 Sárimoni afowán-áwí'a Násoni úwana
³³ Násoni afowán-áwí'a Ámínándapu úwana
 Ámínándapu afowán-áwí'a Ándimini úwana
 Ándimini afowán-áwí'a Ánái úwana
 Ánái afowán-áwí'a Ésíroni úwana
 Ésíroni afowán-áwí'a Pérési úwana
 Pérési afowán-áwí'a Yúndaa úwana
³⁴ Yúndaa afowán-áwí'a Yékopu úwana
 Yékopu afowán-áwí'a Áísáaki úwana
 Áísáaki afowán-áwí'a Émbaramu úwana
 Émbaramu afowán-áwí'a Téra úwana
 Téra afowán-áwí'a Né'o úwana
³⁵ Né'o afowán-áwí'a Séráki úwana
 Séráki afowán-áwí'a Ríyu úwana
 Ríyu afowán-áwí'a Péréki úwana
 Péréki afowán-áwí'a Ípa úwana
 Ípa afowán-áwí'a Síra úwana
³⁶ Síra afowán-áwí'a Kénaani úwana
 Kénaani afowán-áwí'a Áfákisati úwana
 Áfákisati afowán-áwí'a Sému úwana
 Sému afowán-áwí'a Nówaa úwana
 Nówaa afowán-áwí'a Rémeki úwana
³⁷ Rémeki afowán-áwí'a Métúsara úwana
 Métúsara afowán-áwí'a Ínóki úwana
 Ínóki afowán-áwí'a Yéreti úwana
 Yéreti afowán-áwí'a Má'árariri úwana
 Má'árariri afowán-áwí'a Kénaani úwana
³⁸ Kénaani afowán-áwí'a Ínosi úwana
 Ínosi afowán-áwí'a Sėti úwana
 Sėti afowán-áwí'a Ándámu wemá
 Maníkón-áánimban-iyé.

Miwí Ísun-aíwá'ná owé-ímáyáá uráawe.

Waántáwanko Ísumba ma'máimo awánarain-ai.

Mátíyu 4:1-11, Máaka 1:12-13

4 Yóni Ísumba nombá maiyankónka'a Maníkóni Ufaen-ámútánkó Ísumba óraa'a uwánkena simámuwana Ísu Yóndani-nomba tuwéna máásai-marafa'a komérowana ² waántáwanko Ísu sáwí'o índá awánanae súwana Ísu ímba tómbó nómba ména ayáátáaka'a 40 no'waamba waúwana áfááran-ai tówana ³ waántáwanko séna emá Maníkón-ááninko úne wésempe maanóntánkóntáfé tómbá úréna'a naanó siyó súwana ⁴ Ísu séna Maníkón-ai aúfáifinkemba séna

tómbó náiyawi aantemba waási ímba fasi'átinkainifo Maníkómó siyáintemba

seyaafá'á íyana fasi'átinkainiye siyáimba pó'a emó sénda ímba miyá ónaumne súwana ⁵ waántáwanko Ísumba áí'maena iyéna minúwóiyáán-úmai seyaafá'-márafá'ó káráwiyonkwaasi aráánamena ⁶ séna seyaafá'-márafá'á káráwiyuwo sénamo símakaimba moóráwigomba kesí imáyáafinkemba kanaa'á tíménda isa'á embá aménana enáwíko iyíniye. ⁷ Ken-ímáyáámó mósá máréna'o é'a káráwiyi-kisau aména káráwiyuwo waántáwanko súwana ⁸ Ísu séna Maníkón-ai aúfáifinkemba séna kentí Fasi'aénkó Maníkómpá'á imáyáa é'a wenáwí'-aantemba mósá maré'a wení kísau aantemba máéro

siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana ⁹ waántáwanko Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a wéna óraa'-amaan-dankoni amifa'á móankena séna Maníkón-ai aúfáifinkemba séna Maníkó wíyómpakemba wení kísau-waasisomba tí'maránasa enká'á káráwiyonaawe.

Moóráfimba séna óntanka'a aísamai turaráanafo sésa tiyáántandesa faramónáawe siyáiyé. Mindásafe emá Maníkón-ááninko úne wésempe maankákémbá ásáfenasa wíyómpakewi farámbaesa marapá'á múankaaro waántáwanko súwana ¹² Ísu séna Maníkón-ai aúfáifinkemba é'a miyá siyéna moórá-aaiwara'a séna kentí Fasi'aénkó Maníkómbá áísai úmai isánae ímba seró

siyáimba emó séndantembo miyámó ékaa Maníkómbá

áísai úmai isáúsino. Mindásafemo emó sénda ímba miyá ónaumne Ísu súwana ¹³ waántáwanko seyaafá-tántáátáféna Ísumba áísai uwásuwena séna kárika aneka'á taáísai ónaumne séna auwéna kóuraiye.

Ísu wení kísau mo ómbakain-ai.

Mátíyu 4:12-17, Máaka 1:14-15

¹⁴ Kúwana Maníkóni Ufaen-ámútánkóni fasi'aénkó Ísumpimba wérowana Ísu máásai-marafa'a tuwéna Káririmarafa'a komérowana wenááigo seyaafá'-márafá'á wété úwana ¹⁵ miwítí amáán-daumpimpa'a

Ísu simátimuwasa seyaafá'nánká wenáwí'a mósá makáawe.

Násaretifakewi Ísumba tínaaembo uwánkaraan-ai.

Mátíyu 13:53-58, Máaka 6:1-6

¹⁶ Minkákémbá Ísu kárikomo maé'éún-daopa'a Násaretifa'a koména Yúndaa-waasi amáán-aaimo ísón-kanaa aasiyaasi-kánaa amáán-daumpa'a imáéentemba miyáumai iména Maníkón-ai aúfáifinkembo simátimindasafena iyáfasinowasa ¹⁷ naaófá'á Maníkón-aaimo siyówi Áísaya agaimakón-kwandaai amúwana maiyéna fariyéna moórá-ai awánéna séna ¹⁸ Fasi'aénkóni amútanko kesé'a méraiye. Úwoi-waasisafe kesí ásé-ai kosimátimiyo séna si'mákai fo Fasi'aénkóni amútanko kesé'a méraiye. Ta'ótokaan-kwaasisafe'a kemá faútínkáana'a méraaro siyé-áái kosimátimiyo. Túrambo kafikáin-kwaasisafe aneka'á túrambo awánáiyán-ai kosimátimiyo. Tirumbó umbaimó táinda-waasisafena minúmbái-tántáá'á tai'áíniye siyé-áái kosimátimiyo. ¹⁹ Fasi'aénkó wení waási

kawe'ó uwátinkainda-kanaagon-ai kosimátimiyo séna si'mákaiye

agaimaréna siyáiyé Ísu simásuwena ²⁰ mináúfáiwándáái owepámai káráwiyowimba aména aai simátimindasafena mara'á mérowasa mindáúmpá'ó méronkwaasi aai sínena úwasa aúrampimba karákówana ²¹ Ísu séna minááímó súna'o isérón-ai afora'á paapé iye súwasa ²² isésa aifa'á kawe'-áái siyé sésa aamoí uwánkesa ánaaemba óraa'-imayaa ésa sésa Yósepinááninko éna maankákéwí éna kesáámó úndantenkwaasin-ifo nóra sénawa miyán-áái siyó suwaná ²³ Ísu séna waási waé'mai-ai sésa emá tíyofaan-waasi ómpo enáúra'a eyáárika kawe'án-uwó wésewe. Mináái kentáfé'a simásuwe sé'a Kápaneamu-naopa'a kawe-kísáú maiyáanata ísaraumpo maanká'á ení naaópa'wara'a miyán-kísáú mauwó kentáfé'a siyambanifo

²⁴ érai'a simátimé sune. Maníkón-aaimo simátimíwai wení waásifa'a Maníkón-ai kosimátiminenamo wimbá wenamááraa sésa kesáámó úndantenkwaasin-iyé sésa wenáwí'a ímba mósá wémaraawe. ²⁵ Érai'-ai sénaumpo ísáaro. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowin-awi'a Íráiyaa méronka'a kaumbo-áátái úmai afa'móráe-wiyomba maisuwéna ímba aa'á téna aawai tówana minkánáa Ísareri-waasiti marafá'á keto'-ínimbá sáwífa'a mérowana ²⁶ Maníkó ímba minkétó'-ínimbá kotúwa'nai ínone séna fí'om-barafaken-keto'-inimba Sáíndóni-marafa'a Sáréfati-naopaken-ininkomba koáwa'nai uwó séna Maníkó Íráiyaamba ai'marówana kuráiyé. ²⁷ Naaófá'á moóráwigo Maníkón-aaimo simátimakowin-awi'a Íráisa méronka'a Ísareri-waasiti marafá'á túmo námombo kón-kwaasi sáwífa'a mérowana Maníkó minkwáásísómbá ímbo asófatinkaraimbanifo fí'om-barafa'a Síriyaa-marafakenkwaasi áumo námombo kón-kwaasigon-awi'a Néamanimba asófankaraiye Ísu súwasa ²⁸ minámáándáúmpá'ó mérowi isésa imáyáa ésa kentáásáféna Maníkó ímba túwa'nai íniye Ísu wésiye sésa tirunkó ika

fówasa ²⁹ íyáfasinesa Ísumba ta'ótokesa tafisímaesa máápa'a kúwákárúwesa miwítí naaó'-omapa ámém-pa'a famétuwanaesa uwaná ³⁰ éni fo Ísu tufíntuwena kóurayiye.

Arumpimbá sáwí-amutambo mérowin-aai.

Mááka 1:21-28

³¹ Ísu Kárirí-marafa'a Kápaneamu-naopa'a koména Yúnda-a waasi áamáán-aaimo ísón-kanaara'a áamáán-daumpa'a iména aai simátimuwasa ³² isésa óraaka'o sún tafesa óraa'-waasigoraamba siyé sésa táátafesa uráawe.

³³ Táátafesa uwaná minámáán-dáúmpá'á moóráwigo sáwí-amutamba wenarumpimbó méron-kwaasigo óraaka séna ³⁴ Ísu Násaretifakewi óne. Kentáá nórawa ínewa'ono tasínkambaisaawa tai'áinono. Embá awánáúndawi Maníkóní kawé-kísáú-wáásígó óne súwana ³⁵ Ísu sáwí-amutankontafena óraaka séna aseré minkwáásí auwé kóuwo súwana misáwí-ámútánkó minkwáásí famé'auwowa túranka'a tanaa fówana ímba sáwí'o uwánkomba úwoi kóúwasa ³⁶ awánéna táátafesa ésa keáímbá sésa nóran-aaiya wésiyo. Fasi'aén-áái sáwí-amutantafena óraaka simátímísasa tirumpinkémbá wégowe suwaná ³⁷ miyán-áái Ísun-aai mináémpá'á wété úwasa isaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatin karain-aai.

Mátíyu 8:14-17, Mááka 1:29-34

³⁸ Ísówana Ísu minámáán-dáúmpá'á tuwéna Sáimonini naaúmpa'o iyúmba Sáimonin-áraandaomba áuiya kówana mérowasa Ísumba simámúwana ³⁹ iséna wempá'á téna áuiyagontafena séna tai'aao súwana mináúiyá tai'ówana íyáfasinkwena tómbá agaimái tímakiye.

⁴⁰ Úwasa fenómpinka'a fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi tí'-maesa Ísumpa'a tuwaná ayáámba ta'ótorowasa asó-faraawe. ⁴¹ Miyá úwasa sáwí-amutantomba sáwífa'-waasi tirumpinkémbá tiyuwésa óraaka sésa Maníkón-ááninko óne simásuwesa kóuraawe. Sáwí-amutamba imáyáa ésa Ísuntafesa Maníkómó íyáfasinankaraiwai iyé-ímáyáá untáféna Ísu aséráaro súwasa tiyuwésa kóuraawe.

Yúndiyaa-aempa'o Ísu simátimakin-aai.

Mááka 1:35-39

⁴² Kóuwana aafáúmó íyáúsunka'a Ísu mindáópa'a tuwéna Maníkómpá'á inaimó síndasafena ímba waásimo méropa'a komérowasa ayaafái úmai awánéna sésa kónafo keséta méraao suwaná ⁴³ Ísu séna fí'on-daopimpa'wara'a ásé-aai Maníkó wení waásimo kawáánin-aai kosimátimenaumne. Miyámó ondasáféna Maníkó si'mákaisa'a kunkáumne séna ⁴⁴ tiyuwéna Yúndiyaa-aempa'a koména áamáán-daumpimpa'a simátíma'maena iyáiyé.

Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aai.

Mátíyu 4:18-22, Mááka 1:16-20

5 Moórá-kanaa Ísu nonkwaaúnkóní áwáífa'-awi'a Kénésárétifa'a mérowasa Maníkón-aai isánae sésa tóso ésa famé'maesa tuwaná ² kae'á kári'-nompin-taomba nonáámáífa'a wérowana moórá Sáimoninde wérowana awánówasa mófáá'o tóróyan-kwaasi mindómpín-táómba tuwésa mare'mare'-únámbá wénonkwiyuwana mintáómba úwoi wérowana awánéna Sáimonini nompín-táómpimba íyátena Sáimonintafena séna ewaa'á maimaé waaó súwana ewaa'á fafúsúmaena nonáwáífa'a kúwana Ísu mimpimbá mara'-ména seyaafá'-wáásí simátímakiye.

⁴ Simátimena Sáimonintafena séna nompín-táómba fafúsúmae nonafufumpá'á kuré ewé ení waásiye mare'mare'-únámbá túwéwana nompimbá kumína'a mófáá'a fasináaro súwana ⁵ Sáimoni séna óraakoo káfé'-no'waamba miyámó úmae iyúndasa ínta mófáá-ta toráúndasa úwoisa méraumpo emó séndantemba ónaumne séna ⁶ nonafufumpá'á wésa mare'mare'-únámbá túwówana nompimbá kumúwana sáwífa'-mofaa'a minúnámpimbá ówitena taráráárántamba úwasa ⁷ moórá-nompin-taompimba miwítí waási mérowasa awánéna tiyáán-tuwaa'a ésa tasúwa'nai oro suwasá tésa minkáé-táómpimba mófáá'a mósá márówana ówitena umbái téna nompimbó kúwáféráaraantamba úwana ⁸ Sáimoni Pítaa miyámó úmba awánéna Ísu óraakon-iyé séna aísamaifimba kífaena séna Fasi'aénkóo sáwí-waasi úmpo siyuwé waaó siyáiyé. ⁹ Sáwífa'-mofaa'o tórontafena Pítaawe wesé'o méron-kwaasiye táátafesa úwasa ¹⁰ Sáimoniye mófáá'o to'maésarai nuyawi Sépétin-ááninkai-tuwi'a moóráwigo Yémísi úwana moóráwigo Yóni mindáraiye táátafesarai uyaná Sáimoni Pítaa Ísuntafena séna Fasi'aénkóo sáwí-waasi úmpo siyuwé waaó súwana Ísu séna ímba áá'a íno. Mófáá'o to'maé wénomba minkísáú ifátuwe'a káfé'a waási tafisíyasa kesiráái wáéro súwasa ¹¹ mindómpín-táómba tafisímaesa nonáámáífa'a mámaresa miwítí kísau ifátuwesa Ísumba arááiwakaawe.

Ísu námombo kón-kwaasi kawé'o uwánkarain-aai.

Mátíyu 8:1-4, Mááka 1:40-45

¹² Moórá-kanaa Ísu moórá-naopa'a mérowana moóráwigo seyaafá'-áfá'ó námombo kón-kwaasi Ísumba awánéna óraakon-iyé séna aísamaifimba takífaena séna kentáfénamo ankáínamo e kanaa'á aú'á uwásinkainone súwana ¹³ Ísu ayáámba ane'á ta'ótoarena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana minúwóiyáámbá kawáúgwana ¹⁴ Ísu óraaka séna enáúra'a kawáúwifo naaófá'ó Mósesemo siyáintemba áamáán-kisau-waasifa'a wéma enáú máaraatime póima tímínasa Maníkóntáféna isámai tufú'mai agáiyasa seyaafá'nánká awánéna áurakemba kawáúwiye sénááwe. Éni fo enáúra'o uwánkaunda-aai simátimunafo sé waaó Ísu súwana ¹⁵ ifátuwena kawé'o uwánkon-aai simátíma'maena iyúwana minááígó

naaó'-nao'a wété úwasa sáwífa'nanka tóso ésa wenáái wéise'a onaná tí'o

in-kwáásí asófatininkwae sésa tóso uwaná ¹⁶ éni fo Ísu Maníkómpá'á inaimó síndasafena máásai-marafa'a kógo uráiyé.

Ísu aísamaimo pukówaimba kawé'ó uwánkarain-aii.

Mátíyu 9:1-8, Máaka 2:1-12

¹⁷ Moórá-kanaa tuwímbai áamáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé Yérúsaremu-naopakene Kárirí-aempakene Yúndiyaa-aempakene tóso ésa Ísu moórá-naumpa'a aaimó wésimatimumba taísaraawe. Maníkó Ísumba asófatininkainda-fasi'aemba amúwana mérowasa ¹⁸ tuwímbai aísamaimo pukówimba wandaaifímbá marésa taawiya'maé tésa Ísumpa'a máánkáananasa kawé'á ínkwaé sésa tumbá ¹⁹ mindáúmpá'á sáwífa'-waasi sisipáá uwasá ímba kanaa'ó iyóraantamba ésa naanamifa'á taawiya'maé imésa afaa'á aúsámarsa ándára ta'ótoresá túwówana kuméména waásifimbo Ísumo mérompimba aúranka'a kumúwana ²⁰ Ísu taawiya'maésamo tun-kwáásímó érai'a kawé'á uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne súwasa ²¹ áamáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé keáímbá sésa Maníkó weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáínífo waási ímba miyá ónááfo Maníkómbá karaánáá'a ánkáiyé suwaná ²² Ísu minímáyáámó umbá iséna séna nóra séra miyán-ímáyáá wéoo. ²³ Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafena sénamo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sénááwe. Éni fo moóráwigo aísamaimo pukáindawintafena sénamo eyáárika'a iyáfasine waoó sínasamo ésa éraira sí karorá síyó awánánááwe. ²⁴ Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-imayaa maitiyuwáanda-fasi'aemba tokáumpo aráátíménda awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna isaaó. Iyáfasine ení wandaái maimaé ení naaópa'a waoó súwana ²⁵ túranka'a iyáfasinkwena wení wandaái wémaena Maníkón-áwí'a mósá maréna wení naaópa'a kúwasa ²⁶ seyaafá'nánká táátafesa ésa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa ímbo awánáúnda-i'a isatá awánáúmne sésa táátafesa ésa tiyáámba tóipimba fáákaawe.

Ísu Rífáimbo áántarain-aii.

Mátíyu 9:9-13, Máaka 2:13-17

²⁷ Ánaaemba Ísu aampa'á wéwena awánómba taakisi-kísáúmó maúwain-awí'a Rífái taakisimó máúndaumpa'a mérowana Ísu awánéna séna iyáfasine kesé'a tiyó súwana ²⁸ iyáfasinena seyaafá-tántáá'á tuwéna wembá arááíwa'mae wéna ²⁹ Ísuwe'o náíndasafena wení naaúmpa'a óraa-tomba agáuwasá taakisimó máún-kwaasiye fí'o-fi'on-kwaasiye Rífáini naaúmpa'a tamésa mindáraise'a tamésa tawémandowasa ³⁰ áamáán-kawaa-waasiye miwítí áamáambo sun-kwáásíyé Ísuni kísau-waasisafesa aaisambá tiyésa tísai esa sésa taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o

on-kwáásísé'a tómbá wénaao suwaná ³¹ Ísu iséna séna tíyofaan-kwaasi kawé'-úmáimo méraan-kwaasi ímba wétuwa'nai-ófo tí'o in-kwáásí wétuwa'nai-owe.

³² Mindásafe'a arupise úmáimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a ímba kunkáumpo sáwí'o úmáimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a kunkáumne Ísu siyáiyé.

Tómbó aawentamó on-áái.

Mátíyu 9:14-17, Máaka 2:18-22

³³ Suwasá tuwímbai Ísuntafesa sésa Yóni nombó maitínkáiwaini kísau-waasi moórá-mora-kanaa Maníkóntáfésa imáyáa ésa tómbá ímba wénesa inai aantemba wésewasa áamáán-kawaa-waasiti kísau-waasiwara'a miyá wéofó ení kísau-waasi ímba miyá ombá tóné noné úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoo suwaná ³⁴ Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba tanómbó kautimínda miwísé'a mérainasa aamoí ésa mintómbá ímba a'áo sénááfo úwoi nánááwe. ³⁵ Ánaaemba minkwáásígómbá áí'mae kóiyana minkánáá amááraasomba tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo sénááwe Ísu séna wemó ánaaemba tiyuwénamo iyíndasafena mináái siyáiyé.

³⁶ Ísu mináái simátiména maarán-áái waé'mai-aii séna ááéraan-ampantamo afaa'ó wéraisasamo ombá aú-ampanta ímba káramai wéfaruwowe. Miyámó iyana aú-ampantago sáwí'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímba íniye. ³⁷ Aú-anda-aran-domba ááéeraa-sipisipi-asi-anafeumpimba ímba wéfati-maraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana mindómbá úwoifa'a fatiwiniye. ³⁸ Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asi-anafeumpimba wéfati-maraawe. ³⁹ Ááéraan-anda-aran-dombo naawímó ombá sésa ááéraan-anda-aran-donko ásé wéiyé sésa aú-anda-aran-domba ímba sínkáiyé wésewe.

Ísu sambaatisáfénamo siyáin-aii.

Mátíyu 12:1-8, Máaka 2:23-28

6 Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáará'á Ísuwe wení kísau-waasiye kísaufa'a wíti-ton-kisau-ufa'a wéwesa wení kísau-waasi wíti-aramba kútúmai ási pítuwesa nowasá ² áamáán-kawaa-waasi tuwímbai tuwánéna sésa saagaan-kánáá aambá fáí'makaawa'a nóra séra miyá wéoo suwaná ³ Ísu séna naaófá'á Téfti-mo uráimba aúfáifimbo agaimakáin-aaigoni áwáwo ímba ísaraawe. Téftiye wení waásiye táái tówana ⁴ Téfti Maníkóní áamáán-daumpa'a iyéna Maníkón-aúranka'o makón-tomba imaiyéna wéne na wení waási timúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo áamáán-kisau-waasi aantembo né'ómbaniye. Téfti mintómbá imaiyéna timúwasa nonká'á Maníkó ímbo aaisambá siyáimbanifo kesí waási miyá owa'á aaisambá ímbo seráámbá wésewe. ⁵ Wiyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáará'ó káráwiyaundawi úm-

po saagaan-kánáará'ó waásimo kísau máémba kendén-iyé Ísu siyáiyé.

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aai.

Mátíyu 12:9-14, Máaka 3:1-6

⁶ Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáará'á Ísu ámáán-daumpa'a iyéna wésimatimuwana moóráwigo ayáánúrapa'-ayaambo kemporarón-kwaasi mérowasa ⁷ ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé mésa Ísuntafesa saagáiyá póna minkwáásímó kawe'ó uwánkainataamo éta ta'óto'-maisaaifintá maiyankánaumne sésa Ísumba awánomba ⁸ Ísu minímáyáámó umbá iséna ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna iyáfasine kemó méraundara'a imauwó súwana iyáfasinena Ísumpa'a túranka imaúwana ⁹ Ísu miwísáféna séna moórá-aaisafe'a tísai ónae'a sune. Kentáásí ámáán-aaifimba nóin-aaiya wéraiyo. Saagaan-kánáará póta kawe-kísáúsááwá máúm sáwí-kisausaawa wémaumno. Waási túwa'nai onasasááwá kawerá óna tínka-monasasaawa puwónááo tísai ena súwasa ímba aai suwaná ¹⁰ Ísu mótuwana-metuwana éna ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna enayáámbo fárú-tuwaao súwana ayáámbo fárútuwuwana kawe'á uwánkowana ¹¹ miwí tirumbá áfááraumai sáwí'a úwasa nóra úmaisaaawa tufuwónaumno sésa kemó mérompimba keáímbá siyáawe.

Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aai.

Mátíyu 10:1-4, Máaka 3:13-19

¹² Minkánáará'á Ísu fenómpinka omápa'a iména ímba aúma waéna Maníkómpá'á inai símae wéiyuwana ¹³ siyarówana Ísumbo arááíwa'mae kun-kwáásí táántowasa iyúwana minkwáásífinkémbá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi toráumai séna kesí aantá-waasin-owe séna túwí'a siyáiyé.

¹⁴ Miwí túwí'a séna moóráwigo Sáímoniye séna aú-awi'a Pítaawe simánkena moóráwigo Pítaan-áfáko Énduruni moóráwigo Yémísini moóráwigo Yónini moóráwigo Fírípini moóráwigo Pátóromiyuni ¹⁵ moóráwigo Mátíyuni moóráwigo Tómaasini moóráwigo Áráfásin-ááninko Yémísini moóráwigo Sáímoni wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwaini ¹⁶ moóráwigo Yémísini-ááninko Yúndasini moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaemba Ísumba wení namuro-wáásímó aráátimakaiwai miyáumai-waasi Ísu táántaraiye.

Ísu sáwífa'-waasifimba kísau mo maiyáin-aai.

Mátíyu 4:23-25

¹⁷ Omápakemba Ísu miwísé'a arúfá'á kumbérowasa wembó arááíwáún-kwaasi sáwífa'nanka Yúndiyaa-aempakene Yérúsaremu-naopakene Táyaa-naopa'e Sáíndóni-naopa'-non-awaifakene sáwífa'-waasisomba tamésa ¹⁸ Ísun-aai isánae sésa tí'o ún-kwaasiwara'a asófatininkwaé sésa tóso ésa sáwí-amutamba tirumpimbó méron-kwaasiwara'a tóso uwaná Ísu sáwí-amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa ¹⁹ tí'o

ún-kwaasi Ísun-ane'á ta'ótoraanana sí'a tai'áinkwaé sésa miyá uwaná fasi'aémbá tokéna póna mintí'á asó-fatinkaraiye.

Tirunkó kawe'á éna sáwí'a énamo índa-aai.

Mátíyu 5:1-12

²⁰ Ísu miyá uwátinkena wení kísau-waasi tuwánéna séna kembiwí Maníkó súwa'nai ínkwemo sewí Maníkó miwí kawe'á uwátinkena miwíyá'á wé-gawaaniye. ²¹ Káfé'a tááimo wétaiwai tirunkó fetóí ina'a méraaro. Maníkó kanaá uwátinkainiye. Káfé'a tirunkó sáwí'a isa'á ifi'ó wétaawi tirunkó fetóí ina'a méraaro. Tirunkó kawe'á ina'a wíyáái ónááwe. ²² Kembiwí kemá waási úranko kumpaapé uráundawintafe'a fasi'ámáimo méraawi waási tínaaembo uwátinkesa tíyámbo uwátinkesa sáwí-aaimo simátinkesa sáwí-waasin-owemo síyamba tirunkó fetóí ina'a méraaro. ²³ Miyá íya'a tirunkó kawe'á ina'a imá wéte'a wíyóm-pakemba kentí kawe'-mékámá maénááwe. Naaófá'á miwí tíwá'ná miyá ésa Maníkón-aaimo simátímakaawi sáwí'a uwátinkaraawe. ²⁴ Énifo marapakén-tántáá'ó makáawi káráwiyoro. Tirunkó kawe'ó wéin-tantaa'a é'a makáamba pó'a ímba moórá kawe'-mékámá maénááwe. ²⁵ Káfé'a tímú'o faiwái káráwiyoro. Ánaemba táái táíniye. Káfé'a wíyááimo owí káráwiyoro. Ánaemba ifi'á tánááwe. ²⁶ Naaófá'á kentíwá'ná karo'-ááímó simátímakaawi-tuwi'a mósá makáamba pósa miyámó sésamo kentúwí'o mósá máréwa'o é'a káráwiyoro Ísu siyáiyé.

Namuro-wáásí kawe'á uwátinkáaro-aai.

Mátíyu 5:38-48

²⁷ Ísu simátimena séna kemó simátíménda-aai ísáaro. Kesááimo isé'o é'a kentí namuro-wáásí tirumbá kawe'á uwátinke'a tíyámbo uwátinkéwi kawe'á uwátinkáaro. ²⁸ Sáwí-aaimo simátinkéwi kawe'á uwátinkáaro. Sáwí'o uwátinkéwimo é'a Maníkómpá'á inai símai miwí túwa'nai oro. ²⁹ Táá'o tuwaumiya'o é'a ímba anondáá tínkame'a aneka'á waé-tíméro. Kentí unáánkwátóí maiyésa sésa aneka'á maénae síya'o é'a ímba a'áo seró. ³⁰ Moórá-tantaa'a simiyó síya'o é'a úwoi tíméro. Kendémó moórá-tantaa'o maíya'o é'a ímba fuwafí sé'a síméro seró. ³¹ Kembó tirááimo táinda-i'o úmáimo túwa'nai íya'a miwí miyáumai túwa'nai oro Ísu siyáiyé.

³² Ísu simátimena séna seyaafá'nánká kentí waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-ímáyáá wéowe. Sáwí'o on-kwáásí ímba kawe'-wáásí ombánifo miwítí waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-ímáyáá wéowe. Miyáumaimo kentí waási-imayaa aantembo íyanamo éna Maníkó ímba kawe'-mékámá timínifo kentí namuro-wáásíwárá'á imáyáá tíméro. ³³ Seyaafá'nánká kawe'ó uwátinkáán-kwaasi kawe'á wéuwatinkaawe. Sáwí-waasiwara'a miyá wéowe. Miyámó onten-úmai kawe'ó uwátinkáán-kwaasi aantembo kawe'ó uwátinkéwanamo éna Maníkó ímba kawe'án-owe síníye. Kentí namuro-wáásíwárá kawe'á uwátinkáaro. ³⁴ Sáwí-waasi ánaemba siménááwe-

imayaa ésa wétimewe. Ánaaembo timíyan-kwaasi aan-tembo timíyanamo éna Maníkó ímba kawé'án-owe síníye. Ánaaemba siménááwe-imayaa ímbo íyamba úwoi tíméro. ³⁵ Kentí namuro-wáásí kawé'á uwátinke'a imáyáa tíméro. Anondáa simíwae-imayaa ímbo íyamba úwoi tíméro. Miyámó íyambo é'a Maníkómpákémbá kawé'-meyámbá maenááwe. Maníkó wentáfésa ímba súwimo sen-kwáásí úwoi túwa'nai ena sáwí-waasi-wara'a miyá isasá pósa waási kembiwí miyámó ombá tuwánésa sésa Maníkó wíyómpakewin-áánintomban-owe sénááwe. ³⁶ Kentifo arumbó uwátínkáintemba miyán-oro Ísu siyáiyé.

Ímba sáwí-aai simátíméromo siyáin-aai.

Mátíyu 7:1-5

³⁷ Tuwáné'o é'a sáwí-waasiye síyanamo éna Maníkó kentáfénawara'a miyá sínifo tuwáné'o é'a sáwí-waasiye sefó. Umbai-tántáá'ó timíyanamo éna Maníkó kenkwará'á miyá ínifo umbai-tántáá'á tíméfo. Sáwí'o uwátinkaiya'o é'a mintántáá'á ímba imáyáamo íyamba ifátúwáaro. Miyámó íyanamo éna Maníkó kemó sáwí'o ombá maitiyuwáiníye. ³⁸ Timíyantemba Maníkó anondáa kembá timíníye. Tómbó tíméwasamo nawááesa aráá'o maráántemba Maníkó miyá úmai sáwífa-tantaa'a timíníye. Miyáumaimo tíméntemba Maníkó miyá íníye Ísu siyáiyé.

³⁹ Ísu simátimena waé'mai-aai séna moórá aú-gafitawi moórá aúgafitawimba ayáán-to'maesarai ímba kanaa'á kóyááfo miyámó ésaraimo ésarai maipím-bá tanaambá fáyááye. ⁴⁰ Iyámpóimo ésa uwáitái'-on-kwáásí ímba iyáákanaafo miwí táái ísámaesa íyantemba ónááwe Ísu siyáiyé.

⁴¹ Ísu simátimena séna kentúrampimba iya-arumbó wéraisá'o ombá ímbo awánaamba kentí waási tuwáné'a enaurampimba ayaantambá wéraiye wésefo ímba miyá seró. ⁴² Kentúrampimbo iya-arumbó ímbo awánaamba nóra séra kentí waási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánae wéseo. Kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásín-ofo kentúrampinkemba iya-arumbá maisuké'a tuwáné'a kentí waási túrampinkemba tiyaantambá kanaa'á maitiyuwánaáwe Ísu siyáiyé.

Taigó arambó iyáin-aai.

Mátíyu 7:16-20, Mátíyu 12:33-35

⁴³ Ísu simátimena séna kawé-táigó ímba sáwí-aramba iyáísana sáwí-taigo ímba kawé'-árámbá wéiyáifo ⁴⁴ mintáigón-aramba awánésa sáwí-taiye

kawé-táiyé wésewe. Fekómó éna ímba áwíyanda-aranakaamba iyáínífo fe'-arambá iyáíníye. Antirígó afo'afáá'-arankaamba ímba iyáínífo antirí-aramba iyáíníye. ⁴⁵ Miyáumai kawé'-wáásí kawé'-ímáyááínkémbá kawé-kísáú máéwasa sáwí-waasi sáwí-imayaafinkemba sáwí-kisau wémaewe. Tirumpin-ímáyááínkémbá wésewe Ísu siyáiyé.

Naambó urááyawi-taai.

Mátíyu 7:24-27

⁴⁶ Ísu simátimena séna kentáfésa óraako óne sem-bánifo kemó simátimunda-aai ímba arááiwa'mai kawé'á wéowe. ⁴⁷ Kempá'ó tésa kesáái isésa kawé'-úmaimo arááiwaiyawi miyán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. ⁴⁸ Naambá ónae sésa marafímbá mai'á u'maé kumémesa óntamba kusaafá ésa minká'á naamayáamba múfaimai naambá úmaraiyana aa'á téna óraa'-nomba fínana mindámbá ímbo tawísínda fasi'ámai wéena óntanka'-namba póna úwoi wéiniye. Miyaráán-úmai waásimo kempá'ó tésa kesáái isésa kawé'-úmaimo arááiwáéwi fasi'ámai mé-naawe. ⁴⁹ Énifo kesáái isésamo ímbo kawé'-úmaimo isáiyawi miyán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. Naambá ónae sésa ímba mai'ó ukésamo íyamba paáká'á úmakaiyana óraa'-a'a téna nombá fiyéna mindámbá tawísísuwainana sáwí'a íníye. Miyaráán-úmai ímbo kesáái ísámaimo kawé'ó iyawi ímba fasi'á-mai ménaawe Ísu siyáiyé.

Rómu-i-waasigon-aai.

Mátíyu 8:5-13

7 Ísu mináyáatáá'-áái simátimena Kápaneamu-naopa'a kúwana ² Rómu-i-waasiti kawáágó wení kísau-waasi aráái tówimba áí'a úwana puwíndasafena wéuwana ³ minkáwáágó Ísumo taméron-aai iséna Yúndaa-oraa'-waasisafena séna Ísumba koái'mae tíyana taasófankaino séna ti'marówasa ⁴ Ísumpa'a óraaka kosésa minkáwáágó Yúndaa-waasisa súwa'nai ena kentáásí amáán-damba úmakaifo kawé'-wáásí po kawé'-úmai koáwa'nai ínone suwaná ⁶ Ísu iséna mi-wísé'a wéna minkáwáágóní naambá ewaa'ó wéronka'a kúwana minkáwáágó wení waási simátimena séna Ísumba kosimáme'a maará seró. Óraakoo kentáásí kawáágó séna kemá kári'-waasi úmpo emá óraa'-waasi ómpo ifátuwe kesí naaúmpa'a ímba iyínone. ⁷ Mindásafe'a ímba empá'á kosimámakaumpo ímba kesí naaúmpa'o iyínda úwoi aai aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáino. ⁸ Kewará'á kawáá-kísáúgóní áwáuma awánaúnda kesí kawáágó sisa'á wení kísau maé'a kesí i-wáásísáfé'a súnasa kesí kísau wémaewe. Moóráwigontafe sé'a waaó súnana wisa'á moóráwigontafe sé'a tiyó súnana tisa'á kesí kísau-waasisafe'a miyá uwómó súndantemba miyá wéiyé siyé. Ísumba kosimáméro súwasa ti'marówi tésa tasimámúwana ⁹ Ísu mináái iséna áátafena éna kowaeréna wembó arááiwa'mae kún-kwáásísóntáféna séna simátimé sé'a minkwáásí Rómu-waasigo kentáféna séna súwa'nai índa-fasi'aemba tokáiyé wésifo kesí waási Ísareri-waasifinkene fí'on-kwaasifinkene ímba miyán-áái wésewe Ísu súwasa ¹⁰ ti'marón-kwaasi kouweré tésa taawánomba kísau-waasigo kawé'-úmai mérowasa taawánaraawe.

Ísu moóráwigombo íyáfasinankarain-aii.

¹¹ Ísu kárika'a ména tiyuwéna wení kísau-waasiye sáwífa'-waasiye kúmba Néní-naopa'a wéna ¹² mindáókoni óntan-kusaigoni ontará'ó kúnka'a moórá-keto'-ininkon-ááninko puwúwasa taawiya'-maésa sáwífa'-waasi anówae wétuwana ¹³ Fasi'aénkó anówambo awánómbo arumbá uwánkena séna ímba ifi'á taaó séna ¹⁴ makón-taarera'a kota'ótorowasa taawiya'maé tun-kwáásí tamáúwana Ísu séna ifó'-wáásígóo íyáfasinaao súwana ¹⁵ pukómpinkemba íyáfasinena aai súwana Ísu anówantafena áí'mae waaó súwasa ¹⁶ seyaafá'nánká táatafesa ésa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa káfé'a Maníkón-aaimo sin-kwáásí óraa'-waasi kentááfímbá paápé iye. Maníkó ai'maráisana wení waásisaamo súwa'nai índa-waasisa kúmiye suwaná ¹⁷ mináái Ísuntafesamo sun-ááígó Yúndiyaa-aempa'a seyaafá'-áémpá wété uráiyé.

Yóni nombó maitínkáiwain-aii.

Mátíyu 11:2-19

¹⁸ Minááígó wété úwasa Yónini kísau-waasi isésa Yónimba kosimámúwana wení kísau-waasiyai táántowasarai tuyaná ¹⁹ simátimena séna Ísumba maanáái koáisai okaiyó. Emá kumínonemo siyáawiya'o fí'owawa ónómpo kemá kumíndawimba amu'maránaumno siyé. Kosekaiyó Yóni súwasarai isésarai ²⁰ Ísumpa'a tasimámesarai Yóni nombó maitínkáiwai si'maráisakai empá'á túye. Yónimo simbá kumínonemo siyáawiya'o fí'owawa ónómpo kemá kumíndawimba amu'maránaumno siyé. Ísumba tasimámúyana ²¹ minkánááfímbá Ísu sáwífa'-waasi fí'o-fi'on-ti'a ún-kwaasi kawé'á uwátinkena sáwí-amutamba tirumpinkémbá wémaitiyuwena túrambo kafíkón-kwaasi túramba awánamai kawé'á uwaná ²² Ísu Yónimo ti'marón-kwaasisafena séna tauwerékai awánááyane isááyane Yónimba kosimáme sékai túrambo kafíkáiwai túramba awánamai kawé'á owaná táá'ó káúnkaiwai táá'a isááwana tísamaimo pukáiwai kawé'-úmai tín-taawaná námombo kaiwái kawé'á uwátinkena pukáan-kwaasi íyáfasintinkena úwoi-waasi ásé-aii simátimena séna ²³ kentáfésa ímba kae'-ímáyáá íyawí tirunkó kawé'á wéiyé siyé. Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááye.

²⁴ Yónini kísau-waasiyai tauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-aii seyaafá'-wáásí simátimena séna Yóni máásai-marafa'a méraisa'a koawáné nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Fiyúnda toréna umó móma'mema'o intenkáán-kwáásí Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ímbanifo Yóni ímba miyán-kwáásín-ifo fasi'aénkwáásín-iyé. ²⁵ Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Kawé'-únánkwátói úmakain-kwaasi Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ímbanifo miyán-kwáásí kawé'-únánkwátóiwara óntawara'-waasi óraa'-waasiti naaúmpa'a méraawe. ²⁶ Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Maníkón-aaimo siwái Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ewé Maníkón-aaimo siwáin-iyé. Érai'a simátimé sune. Wemá

Maníkón-aaimo siyáawi íyáákaraiye. ²⁷ Maníkón-aii aúfáifimba Yónin-aii símai agaimaréna séna

Maníkó séna isaaó. Moóráwigomba ai'maráanana kesáái maimaéna ení aifa'á

wéna ení aambá wiyíniye siyáiyé

agaimaréna siyáimba Yónintafena siyáiyé. ²⁸ Simá-

time sé'a Yónini kisaugo seyaafá'-wáásítí kisaugomba íyáákaisana Maníkó kawé'á uwánkaraifo Maníkó wení waásiya'o kawáánin-kwaasi óraa'-waasiye úwoi-waasiye óraa-kawé'a uwátinkainiye Ísu siyáiyé.

²⁹ Taakisimó máún-kwaasiye úwoi-waasiye mináái isésa Maníkómó siyáin-aii érai'-aai póta konanasá nombá maisinkáinkwae sésa Yónimpa'a kuráawe.

³⁰ Énifo Yóni Maníkóní aambó aráátímakaimba áamáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé minámba tí-naeema uwámesa ímba nombó máumbo kóuraawe.

³¹ Ísu moórá-aaiwara'a simátimena séna káfé'o méraan-kwaasi nóran-kwaasiyaanewa sénaumno.

³² Miyán-kwáásíyáámbán-owe. Iyámpóisomba naaópa'a marupímbá mésa ááféma wétesa moórá-aempa'o méraan-iyampoi táántesa sésa tiyé'a imá seró.

Moórá-isa súna'a ímba táásái uráawe. Tirumbó in-ísá súna'a ímba ifi'á taráawe siyáawe. Énifo miníyámpóimó uráantemba maaméran-kwaasi miyá wéowe.

³³ Yóni nombó maitínkáiwai ména ándá-aran-domba ímba wénena Maníkóntáféna imáyáa éna tónkwará'á ímba wénaisa'a wentáfé sé'a sáwí-amutamba arumpimbó méraiwain-iyé wésewe. ³⁴ Kemá waási úranko mé'a ándá-aran-donkwara tónkwará'á náúna'a kentáfé sé'a ándá-aran-done tónté'o námae íyíwai póna taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásítí waásin-iyé wésewe. ³⁵ Énifo Maníkó simátímakaintembo owí sésa Maníkó kawé'-ímáyááwáwáwín-iyé wésewe Ísu siyáiyé.

Ísun-aísamaiya'a masawémbo fatiyain-aii.

³⁶ Moórá-kanaa áamáán-kawaa-waasigon-awi'a Sáimoni Ísuntafena séna kesí naaúmpa'a tómbá taman-daaó súwana wení naaúmpa'a iyéna tómbá iwénowana ³⁷ mindáópaken-aankaro'-ininko Ísu áamáán-kawaa-waasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénaíye-aii minínínkó iséna óntan-anafeumpimba asaa-wiyúmbó um-basawembo wéromba maimaéna

³⁸ mindáúmpá'á iyéna Ísun-ánaaempa'a aísamaifimba iména ifi'á wétowana a'ní ka'maéna Ísun-aísamaiya'a kumúwana minínínkó ayáátáá'-a'nontausamba aísamaiyakemba wéuwaena aísamai wéamo'nena asaa-wiyúmbó um-basawemba aísamaiya'a fatímarowana ³⁹ áamáán-kawaa-waasigo Ísumbo áántowi awánéna imáyáa éna séna minkwáásígó Maníkón-aaimo siwáimó inkakaa aísamaiya'o ita'ótokain-ininko aankaró'-ínínkó

iyé-ímáyáá isinó séna miyán-ímáyáá úwana ⁴⁰ Ísu minkwáásígóntáféna séna Sáimoniyo moórá-aii simámenae súwana minkwáásígó séna óraako siyó súwana ⁴¹ Ísu séna moóráwigo óntambo tímiwai ména moóráwigomba sáwífa'-ontamba siyáánkai-taemo'-ontamba aména moóráwigomba kári'-ontamba moórá-

taemo'-ontamba ámisana ⁴² aanáfómbó amí-kánáá ti-sasarái óntamba ímba wéraisasarai saafá uwááesarai wempá'á tíyana séna kanaán-ifo ímba méyámbá maé-naumpo kenkáítí méyán-túwí'a tuwígauafatuwaumpo kokaiyó siyáíye-aai Ísu Sáímonimba simámena séna mindásafena miyámó sintáféna minkáé'-wáásigórái tirunkó aamoí wéuwankaaye. Moóráwigo áfááraumai aamoí wéuwankaimba nááwa'iyo Ísu áísai ena súwana ⁴³ Sáímoni séna sáwífa'-ontambo maiyénamo aanáfómbó ímbo máamisanamo méyán-áwí'a tuwígáúfatuwawai óraa'-aamoí wéuwankaiye Sáímoni súwana Ísu séna mindásafe'o súnnda é'a séne simá-suwena ⁴⁴ koutauséna minínínkómbá awánéna Sáí-monintafena séna minínínkómbá awánaao. Ení naaúmpa'o iyúnda kentáásí áwáu sísamaimo non-kwiyi-nómbá ímba kíménana minínínkó ifi'á taisaná a'nimá sísamaiya'a kúmísana wení a'nóntáusamba uwákáíye. ⁴⁵ Ímba aaweyáá uwásinkaanana minínínkó sísamaimo taamó'na-amó'na uráíye. ⁴⁶ Kentáásí áwáu ímba si'nómpá'á masawémba asinkáánana minínínkó sísamaiya'a asaa-wiyúmbó im-básawémbá fatímai asínkáíye. ⁴⁷ Mináái simáme sune. Minínínkóní seyaafá-sáwí-ímáyáá maisuwáúnda póna kembá óraa'-aamoí uwásinkena miyán-tántáá'á kawe'á uwásínkáíye. Énifo moóráwigombo kári-sawi-tantaa'o maisuwáúnda kári'-aamoí uwásínkáíye Ísu Sáímon-intafena simásuwena ⁴⁸ minínínkóntáféna séna ení sáwí-ímayaa maisuwáúmne súwasa ⁴⁹ wesé'o tómbó wénon-kwaasi keáímbá sésa waásiti sáwí-ímayaa wé-maitiyuwaiwai mindá nóran-kwaasiya'iyo suwaná ⁵⁰ Ísu minínínkóntáféna séna kentáfé amankúnkúmba óna'a ení sáwí-ímayaa maisuwé'a kawe'á uwánkaumpo aáo úmai enarunkó kawe'á ína waaó Ísu siyáíye.

Tuwímbai-inimba Ísumbo arááiwakaan-aai.

8 Minkákémbá Ísu naaó'-nao'a óraa'-naopimpa'e kári'-naopimpa'e wénena Maníkó wení waásimo kawáánin-aai ásé-aai simátíma'maena iyáíye. Ísuwe wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi wénuwasa ² tuwímbai-ininte wénesa minínín-tómbá tuwímbai tí'a úwana Ísu kawe'ó uwátínkaron-inimba uwasá tuwímbai tirumpinkémbá sáwí-amutam-bo maitíyukain-inimba uwaná moórá-inimba Mágátáaraa-naopakemba áwí'a Máriaa Ísu we-narumpinkémbá afakaeté-sawi-amutambo maiyáúkon-ininko úwana ³ moórá-ininkon-awi'a Yóána awaáikón-áwí'a Súsá wemá Érotini naanka'ó káráwiy-owi úwana moórá-ininkon-awi'a Súsána úwasa tuwímbai-ininkwara'a uwasá miyáumai-inimba ésa kentí moparáwimpinkémbá Ísune wení kísau-waasiye túwa'nai úmaesa kuráawe.

Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-aai.

Mátíyu 13:1-23, Máaka 4:1-20

⁴ Naaó'-naoken-kwaasi sáwífa'á Ísumpa'a tóso uwaná Ísu simátimena séna ⁵ moóráwigo ánáuntumba maimaéna kísau'fa'a wéwena mátu'maraisana tuwím-

bai-anauntumba aampa'á kuwéraisasa waási tasasám-pasukaawana numagó fái'nasukaiye. ⁶ Tuwímbai-anauntumba óntankwara'-marafimba kuwéna karuwéna anoniyaim-barafa'a póna aáénkaraiye. ⁷ Tuwímbai-anauntumba karaampa'á kuwéna kárúraisana karaantántáákó fandundupásukaiye. ⁸ Tuwímbai-anauntumba kawe'-máráfimbá kuwéna karuwéna óraa'a éna arambá imái sáwífa'-aramba iyáíye. Ísáán-kwaasi ísámai

kawe'án-oro Ísu siyáíye.

⁹ Súwasa Ísuni kísau-waasi Ísuntafesa minkwáé'mái-ááigóní áwáu sinatá ísáano suwaná ¹⁰ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai goni áwáumo simátimunda Maníkó kembiwí ímáyaá tímísa'a wéisaafo fí'on-kwaasi waé'mai-aai aantemba wésimatimumpo ísáámbanifo ímba ísámai kawe'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamái kawe'á wéowe Ísu siyáíye.

¹¹ Ísu simátimena séna minááigóní áwáumo sendá ísáaro. Moóráwigo ánáuntumbo tu'maráinten-úmai Maníkón-aai simátímísa ¹² tuwímbai-anauntumbo aampa'ó kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai ísááwana waántáwanko ímáyaá éna Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba íyana sáwí-ampakemba kawe'-ámpá'á métínkáífo séna tirumpinkémbá tamaimái úwoifa'a wétiyuwaiye. ¹³ Tuwímbai-anauntumbo óntankwara'-marafimbo kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai isésa aamoí ombánifo ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawe'á ontáfésa kárika'a timankúnkúmba owaná fí'o-fi'on-tantaako ti-sasá miwán-ímáyáá ésa Maníkón-aai ifátukaawe.

¹⁴ Tuwímbai-anauntumbo karaampimbó kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai ísáámbanifo marapá'-úmbái-tántáátáfésa ímáyaá úmae nésa ónta-ímayaa úmae wénesa fí'o-fi'on-tantaa'a maénae símae nésa miyán-ímáyáágó Maníkón-aai faráátasuweisasa ímba Maníkóní kísau wémaewe. ¹⁵ Tuwímbai-anauntumbo kawe'-máráfimbó kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai isésa kawe'-ímáyááwará'-wáásí isésa tirumpimbá ta'óto'mai kawe'á ésa fasi'ámai mésa Maníkóní kísau maésa fí'owi wétuwa'nai-owe Ísu siyáíye.

Ómbó kúrakain-aai.

Máaka 4:21-25

¹⁶ Ísu simátimena séna ómbó kúra'maraamba ímba aúpá'á marésa ímba taare-améndaampa'a maránááfo afora'á mósá makéwasa seyaafá'nánká naaúmpa'o iyiyamba awánánááwe. ¹⁷ Miyámó onten-úmai aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á aforá paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a aforá paápé ínasa awánánááwe. ¹⁸ Ísáán-aai ímáyaá úmai kawe'án-oro. Maníkón-aaimo ísámaimo kawe'ó owí Maníkó túwa'nai ínasa moórá-aaiwara'a isánááwe. Maníkón-aaimo ímbo ísámai kawe'ó ésa karo'á sésa kawe'-úmai wéisaumne sewí tirumpinkémbá maimáinana ímba wéniye. Mindásafe'a ísáán-aai ímáyaá úmai kawe'án-oro Ísu siyáíye.

Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.

Mátíyu 12:46-50, Mááka 3:31-35

¹⁹ Súwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye tésa sáwífa'-waasi Ísuwe mésa sisipáá uróntafesa ímba naaúmpa'o iyúmba máápata tamérowasa ²⁰ mindáúmpá'ó méron-kwaasi Ísuntafesa sésa enanówe enáfárawaisaiye embá awánánae sésa máápa'a taméraawe suwaná ²¹ Ísu seyaafá'-wáásísáféna séna Maníkón-aaimo isésa kawé'ó iyawi kesinówe kesífárawaawin-owe Ísu siyáiyé.

Óraa-fiyunda torówanamo Ísu mafaimakáin-aai.

Mátíyu 8:23-27, Mááka 4:35-41

²² Moórá-kanaa Ísu wení kísau-waasise'a nompín-táómpimba iyátena nonkwaaúnkóní menáipá'á kónae séna miwísé'a kúmba ²³ Ísu aún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á óraa-fiyunda torówana nonkó tufántááfan-éna nompín-táómpimba ówitowasa kúwáfekunafo sésa ²⁴ inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa óraakoo puwúnafosaaawe suwaná Ísu iyáfasinena fiyúndágonte nonkóntétafena óraaka séna mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe'a mafáuyana nonkó étuwowana ²⁵ Ísu simátimena séna kentáfé'a nóra séna ímba timankúnkúmba onkákéná wéseo súwasa táátafesa ésa keáímbá sésa nóran-kwaasiya isanawá fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaiyó sésa tiyáámba ufakésa táátafesa ésa siyáawe.

Sáwí-amutamba arumpinkémbó maisukáin-aai.

Mátíyu 8:28-34, Mááka 5:1-20

²⁶ Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Káríri-marama tínaaempa'a wérowana Kégésaa-marama túrampa'a wérowasa ²⁷ mimbárafá'ó kumbá Ísu mindómpín-táómpinkemba mimbárafá'á kumúwana moóráwigo mindáópakewi Ísumpa'a téna wena-rumpimbá sáwí-amutamba mérowana póna ayáatáaka'a unáánkwátói-iyaimba ména ímba wení naaúmpa'o maúmba waásimo utátínkón-ontan-aifa'a mérowana ²⁸ sáwífa'-kanaa misáwí-ámútánkó sáwí'a uwánkowasa waási káráwiyesa aiyayaanka'a kárá'u-marowana minándá tarátuwena misáwí-ámútánkó áí'-maena máásai-marafa'a máánkarowana Ísumo túmba awánéna wáá'a túwana Ísu sáwí-amutankontafena séna auwé kóuwo súwana Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena óraaka séna Ísuwo iyáákamai-Fasi'aenkon-ááninko ómpo sínkamonafofíno nóra uwásinkainono súwana ³⁰ Ísu séna enáwí'a nááwa'ono súwana minkwáásígó sáwífa'-sawí-amutamba wena-rumpimbó mérontafena séna kesúwí'a sáwífa'-nanka úne séna mérowasa ³¹ omápa'a sáwífa'-poi mésa umá wénowasa minkwáásígó arumpinké-sáwí-ámútántómbá Ísuntafesa óraaka sésa waántáfa'a ímba si'maraaó. Mimpóí tirumpintá si'maraaó suwaná miyán-oro súwasa ³³ sáwí-amutantomba minkwáásígón-arumpinkemba kárúwesa póí-tirumpimba koférowasa mimpóísómbá seyaafá'á ámémpakemba tuwaantantésa nonkwaaúmpímbó

kúwáféromba putásowasa ³⁴ póíya'o káráwiyowi awánéna minúwóiyáán-úmai naaópa'a wésa kísa-ufaka'o méron-kwaasi mósimatim-besimati uwasá ³⁵ isésa koawánánae sésamo kumbá Ísumpa'a kotúwaandu ésa awánomba sáwí-amutamba arumpinkémbó kóun-kwaasigo unáánkwátói úmarena Ísun-aísamaifimba kawé'-úmai mérowasa koawánéna táátafesa uwasá ³⁶ Ísu minkwáásígómbó kawé'ó uwánkowasamo awánon-aai simátímúwasa ³⁷ isésa áfááraumai táátafesa ésa pósa Kégésaa-marafakenkwaasi seyaafá'nánká Ísuntafesa sésa maambárafá'á ifá siyuwésa kóuwo suwaná nompín-táómpimba iyátowana ³⁸ sáwí-amutambo maisuwón-kwaasigo Ísuntafena óraaka séna esé'a kónae súwana ímbanifo ³⁹ ení naaópa'a kuré Maníkómó embó kawé'ó uwánkáin-aai kosimátimiyo súwana Ísumo uwánton-aai mindáópa'a simátíma'maena kuráiyé.

Inaamarúgóe aaregónté-taai.

Mátíyu 9:18-26, Mááka 5:21-43

⁴⁰ Ísu Káríri-waaunkoni menáipákémbá nompín-táómpimba kouweréna túmba sáwífa'-waasi amú'-makówana túwasa aamoí uwaná ⁴¹ moóráwigo ámáán-danka'o káráwiyowin-awi'a Yáírásí téna Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena óraaka séna kimbora kesiyáámúmba puwíndasafena wéifo tiyé ane'á kota'ótorenana asófáino súwana minináámárúgó sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai maisukáin-arasigontafena afowá tasúwana Ísu wesé'ó kúmba sáwífa'-waasi Ísumba úkúresa arááiwa'-mae kuwaná ⁴³ moórá-ininkomba áí'a ún-ininko sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai naeayámba ankówana ímba kanaa'á asófankowana mináí'á úwoi wérowana ⁴⁴ minínínkó sáwífa'-waasifimba Ísumba arááiwa'-mae wéwena wení unáánkwátói-araiya'a kotta'ótorowana mindááeyánko é'ankowana ⁴⁵ Ísu séna nááwawa kesí unáánkwátóiy'a ta'ótóráina'iyo súwasa seyaafá'nánká sésa ímbaniye suwaná Pítáa séna óraakoo sáwífa'-waasi famé'maesamo iyómpimba ta'ótokaawe súwana ⁴⁶ Ísu séna kempínké-fásí'áénkó moóráwigomba kawé'ó uwánkáimba awáné'a sé'a moóráwigo kesí unáánkwátóiy'a ta'ótokaiye sune súwana ⁴⁷ minínínkó imáyáa éna ímba aúpá'á úmpo é'a suwánaraiye-imayaa éna anekembá tata'á úwana Ísun-aísamaifimba kífaena seyaafá'-wáásí túranka'a wení unáánkwátóiy'a ta'ótorowanamo asófankon-aai simátimuwana ⁴⁸ Ísu séna kesímánaako kentáfé sé érai'a súwa'nai indawin-iye sénda póna áí'a é'ánkáifo kawé'-úmai waaó Ísu siyáiyé.

⁴⁹ Ísu mináái wésuwasa ámáán-danka'o káráwiyowini naaópaken-kwaasi tésa Yáírásintafesa sésa enayáámúnko pukáifo óraakontafe ténafo simámuwo suwaná ⁵⁰ Ísu mináái iséna Yáírásintafena séna minááisáfé ímba áákauraumo indá kentáfé amankúnkúmba inaná enayáámúnko kawé'-úmai méniye Ísu séna kúmba ⁵¹ Yáírásini naankóní ewaa'á wéna arááiwa'-mae kun-kwáásísóntáféna maanká'-méwaro séna Pítáane Yónine Yémísine minárásigón-

anófoiye tí'maena naaúmpa'o iyúmba ⁵² mindáúmpá'ó méron-kwaasi óraa'-ifi'a wétowana Ísu séna ímba ifi'á taaró. Minárásígó ímba pukáifo úwoi aúma wéraiye súwasa ⁵³ minkwáásísómbá é'a pukuráiyey-imayaa ésa Ísun-awiyáái uwaná ⁵⁴ Ísu minárásígón-ayáánka'a ta'ó-torena séna inaamarúgóo iyáfasinaao súwana ⁵⁵ minárásígón-amanko arupimbá túwana minúwóiyáámbá iyáfasinowana Ísu séna tómbá amíyana náino súwasarai ⁵⁶ anófoi táátafesarai uyaná Ísu óraaka séna kemó únda-aai ímba simátímékaiyo siyáiyey.

Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-aai.

Mátíyu 10:5-15, Mááka 6:7-13

9 Ánaaemba Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyu'mae'a nóro-fasi'aemba tíména tí'o índawaasi asófatin kai-fasi'aemba tíména ² séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai kowésimatime'a tí'o índawaasi wéasofatinke'a oro séna ³ aampa'ó wiyamba ímba moórátantaa'a maimaé koró. Táúmba ímba maimaé wé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a tómbá ímba maimaé wé'a óntamba ímba maimaé koró. Moórá-mora unáánkwátói timantentén-úmai kufé'mae koró. ⁴ Maníkón-aaimo simátimiyantafe'a moórá-naopa'o wiyamba naambó timíya'a mindáúmpá'-aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a fí'on-daopa'a koró. ⁵ Moórá-naopa'o wiyasamo ímbo naambó timíyana Maníkó mindáópaken-kwaasi ímba aamoí uwátinkainifo aiyowái'a é'a tísamaifakembaramo uwáentemba uwá'mare'a koró Ísu simátimuwasa ⁶ wení kísau-waasi tuwésa naaó'-nao'a wénesa Maníkóní ásé-aai simátíma'mae wéwesa tí'o únkwaasi asófatin kafa'a kuráawe.

Éroti Ísun-aaimo ísarain-aai.

Mátíyu 14:1-2, Mááka 6:14-16

⁷ Ísuni kisaugon-aai símae iyúwana Káriri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti mináái iséna óraa'-imayaa uráiyey. Ísun tafesa tuwímbai sésa wemá Yóni nombó maitínkaraiwai pukáimpinkemba iyáfasinkaiyey suwasá ⁸ tuwímbai sésa wemá Maníkón-aaimo simátímakaiwain-awi'a Íráiyaa pukáimpinkemba iyáfasinena méraiye suwasá tuwímbai sésa wemá naaó'fá'á Maníkón-aaimo simátímakaawifinkemba moóráwigo pukáimpinkemba iyáfasinkaiyey suwaná ⁹ Éroti miséyááfá'-áái iséna séna kemá séwánasamo Yónimba anuwarambá kambísówanamo pukáimbanifo minááímó wésemba náawa'iyompo awánánaumne Éroti símae iyáiyey.

Sáwífa'-waasi tómbó tímákain-aai.

Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Yóni 6:1-13

¹⁰ Ísuni aantá-waasi Ísumo timún-kisau maisuwésa wempá'á tésa seyaafá'-kísáúmó máún-aai simámúwana Ísu miwí aantemba tí'maena Pétésáíta-naopa'a komérowasa ¹¹ éniyo sáwífa'-waasi iséna

arááiwa'mae kuwaná Ísu tuwánéna aamoí éna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai simátiména tí'o únkwaasi asófatin karaiyey.

¹² Asófatin kowasa fenómpinka'a wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi Ísumpa'a tésa sésa ímbo sáwífa'-waasi méraapa'an-ifo fenáín-dara'a ti'márénasa ewaa'-náópimpa'a wénesa tóné naané saafá oro suwaná ¹³ Ísu simátiména séna kemá tómbá tíméro súwasa miwí sésa kári-tomba séfataasewara kae'-mó'fáá'wárá'á wéraiyo sáwífa'-waasifimba ímba kanaan-ínifo tómbá koméyanorowa wéneso áisai esa suwasá ¹⁴ sáwífa'-waasi 5,000 waai uwasá aarewé iyámpóiyey mérowana Ísu wení kísau-waasisafena séna unkwima'mái tuwínkaa tuwínkaa'-úmai 50 50 mara'á méraaro simátíméro súwasa ¹⁵ iséna miyá uwátinkówana ¹⁶ Ísu séfataase-tonkware kae'-mó'fáá'wárá'á maisoréna wiyómpa'a kararéna Maníkóntáféna súwi simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi timúwasa misáwí'fá'-wáási tímúwasa ¹⁷ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa Ísuni kísau-waasi mintón-ayai sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáituwana ówitaraiyey.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-aai.

Mátíyu 16:13-19, Mááka 8:27-29

¹⁸ Moórá-kanaa Ísuwe wení kísau-waasiyey mérowana Ísu aantemba Maníkómpá'á inaí simásuwena tísai ena séna kentáfésa seyaafá'nánká nóran-kwaasiyewa wéseo súwasa ¹⁹ miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáandawi óne sewasá tuwímbai sésa naaó'fá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai sésa naaó'fá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawi pukáandafinkembo iyáfasinkandawi óne wésewe suwaná ²⁰ Ísu séna kembiwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo súwana Pítaa séna Maníkó iyáfasinankaraiwaimba Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa óne súwana mináái ímba simátíméro Ísu óraaka siyáiyey.

Ísu puké'a iyáfasinanaumnemo siyáin-aai.

Mátíyu 16:21-28, Mááka 8:31-9:1

²¹ Ísu séna mináái ímba simátíméro simásuwena ²² séna kembá waási úrankomba sí'o índai'a uwásinkesa Yúndaa-ora'-waasiyey óraa'-amaan-kisau-waasiyey ámaámbo sen-kwáásíyey tínaaemba uwásimesa sínkamiya'a púwóndanifo kaumbo-kánáá maisuwéna Maníkó iyáfasininkainiyey Ísu siyáiyey.

²³ Ísu seyaafá'nánká simátiména séna kembó sirááiwaenaey síyawí tiráái mo táinda-tantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemó púwónda-aaraa-taimo súwaata'-mae'o kondantembá kembó sirááiwaiyawí umbai-tántá'á aasiyaasi-kánáá timíyasa minúmbái-tántá'á úwoi maimaésa sirááiwaenaawe. ²⁴ Tiráái mo táinda-i'o ésa ímba kawé'-úmai ménaafo kentáfésa ísámai tiráái mo táinda-tantaa'o tuwésamo puwésa auí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁵ Mararáké-séyááfá'-tántá'á wémaesamo puwiyambo éna mintántá'á'ó ímba túwa'nai íniyey. ²⁶ Kesááiwara kenkwárá'ó tigaemó uwásínkáám-

ba pó'a ánaaemba kemó marapá'ó kúmóna miwí sigae úwátinkanaumne. Kemá waási úranko ánaaembo kesí sáwara kesifoní sáwara wiyómpakembo Maníkóni kísau-waasiti sáwara'o marapá'ó kúmóna miwí sigae úwátinkanaumne. ²⁷ Érai'a simátima'e sune. Tuwímbai maanká'ó

méeraan-kwaasi ímbo pukénka'a Maníkó wení waási-mo kawáánimba awáné'a ánaaemba puwónáawe Ísu siyáiyé.

Ísu fí'on-kuwawaa'o faúkain-aai.

Mátíyu 17:1-13, Máaka 9:2-13

²⁸ Ísu simátimena afakaumboé-no'waana'i miyáumai waéna Pítaane Yónine Yémisine tí'maena inaimó sín-dasafena omápa'a iména ²⁹ inai wésuwana ói'a fí'on-oi'a faufúwana wení unáánkwátóiyakemba waení'a kéna tógáyagaya úwasa ³⁰ awánomba kae'-wáásiyái wiyómpakemba paapé ésarai mindárai-tuwi'a Mósesee Íráiyaa'e'a Yúndaa-waasi tíwá'nárai Ísuwe'a aai wésuyana wiyómpake-sawara'a wérowarasarai naaófá'á Maníkó Ísuntafena séna Yérúsaremufa'a puwíniye siyáimba ampáánká'á miyá íniiye-aai wésuyasa ³² Pítaae'o méroyan-kwaasi tún-kwaémomba iyáfasinesa Ísuni sámó kaimbá Ísuwe'a méroyan-kwaasi tuwánomba ³³ mindárai Ísumba ímba auwésarai iyóyanka'a Pítáa Ísuntafena séna óraakoo maanká'ó méraundasa kawé'a ímbá póta wááu-namba kaumbosáámó ondasá moóra endé éta moóra Mósesende éta moóra Íráiyaande éta miyásá ónaumne Pítáa ímba imáyáamo úmba úwoi siyáiyé.

³⁴ Miyá wésunka'a ainánkó kuména kaátaguwasa táátafesa uwaná ³⁵ ainámpinkémbá aagó aantemba séna miwá kesáánimba éna kemó iyáfasinankaundawin-ifo wenáái isáaro ³⁶ súwasa awánomba mindárai wiyómpa'a iyúyana Ísu aantemba mérowasa awánomba minkánáá ímba simátimesa mináái úwoi ta'ó-tokaawe.

Ísu sáwí-amutambo maiyáúkain-aai.

Mátíyu 17:14-21, Máaka 9:14-29

³⁷ Aafáyáaraamba omápakembo kúmúmba Ísumpa'a sáwifa'nanka tóso uwaná ³⁸ miwífinkémbá moóráwigo óraaka séna óraakoo maawá kimbora kesáánimban-ifo arumbá uwánkaao. ³⁹ Sáwí-amutanko arumpimbá taména wáá'a téna fame'naame'á isaná tanaambá fágufagu wéena áwáayaamba umpufuwéna aigaregó nonkáánéna aiyayaamba ku'wisáná miyá úmae wéiyéna sáwí'a wéuwankaisa'a ⁴⁰ ení kísau-waasisafe sé'a sáwí-amutamba arumpinkémbá maiyaúwáaro súnasa ímba kanaa'á maiyáúkaawe súwana ⁴¹ Ísu séna kentí imáyáa kaentaén-imáyáá isa'á kentáfé'a ímba imáyáa owaná póna sirunkó umbái wétaifo nóraumai-kanaarara kesé'a ménaumno simátimena miniyám-póigón-afowantafena séna enáánimba áí'mae tiyó Ísu súwana ⁴² áí'mae túwana misáwí-ámútánkó miniyámpói famé'auwowana tanaambá fówana aiyayaamba ku'wisáná aigaregó nonkáánúwana Ísu awánéna misáwí-ámútánkóntáféna séna auwé kóuwo séna

miniyámpói kawé'a uwánkena afowántáféna séna áí-mae waaó súwasa ⁴³ Ísumo miyámó úmba Maníkóni óraa-fasi'aemba awánéna seyaafá'nánká táátafesa ésa tiyáámba tóipimba fáákaawe.

Ísu puwínda-aaimo siyáin-aai.

Mátíyu 17:22-23, Máaka 9:30-32

⁴⁴ Ísu seyaafá-kísáúmó maúmba awánéna táátafesa uwaná wení kísau-waasisafena séna simátíménda tááka'a máráaro. Kembá waási úrankomba fí'on-kwaasi timiyasa sínkamiya puwónaumne súwasa ⁴⁵ wemó sún-aigoni áwáu ímba iséna miwítí imáyáa umbái tówana minááigóni áwáu aúpá'á wérowasa ímba isámai kawé'a ésa áísai ónae sésamo umbá táá'a úwasa ímba áísai uráawe.

Nááwa iyáákaiyomo siyáan-aai.

Mátíyu 18:1-5, Máaka 9:33-37

⁴⁶ Ísuni kísau-waasi mósimesi-aai sésa kentááfinkémbá nááwa iyáákaiyo sésa keáímbá símae kuwaná ⁴⁷ Ísu miwítí imáyáa iséna moóra-iyampoi áí'mai amándára'a ankéna ⁴⁸ simátimena séna kentáféna imáyáa ésa iyámpóimo áwa'nai onten-úmai wésuwa'nai-owe. Súwa'nai onten-úmai Maníkó si'mákaiwaimba wéawa'nai-owe. Kempínkémbá tuwímbai sé'a kemá kári'-waasi únemo síyawí Maníkó minkwáásisáféna wéiyaakaawe wésiye Ísu siyáiyé.

Kentí kisaugomba ímba sáwí'o on-aai.

Máaka 9:38-40

⁴⁹ Súwana Yóni Ísuntafena séna óraakoo moóráwigo wénena sáwí-amutantontafena séna Ísuni fasi'aémbó wéraintafe auwé kóuwo simátímapa'a wisasá misáwí-ámútámbá kóuraawe. Minkwáásígó ímba kentááfinkén-kwáásín-ifo ímba miyámó indá étuwaaoosa siyáumne Yóni súwana ⁵⁰ Ísu séna ímba tufínankaaro. Kentáási kisaugomba ímba sáwí'o owí úwoisa wésuwa'nai-owe Ísu siyáiyé.

Sámériyaa-waasi Ísumba ímba naambó ámakaan-aai.

⁵¹ Maníkó Ísumba aiyáinana wiyómpa'o iyínda-kanaa ampáánká ténena úwana Ísu wenarumpin-imáyáá éna óraaka séna Yérúsaremu-naopa'a kónae séna wéna ⁵² wení waásisafena kowaíyan-damba kosaafá wéiyaro séna tí'marówasa aifa'á Sámériyaa-waasiti naaópa'a kuwasá ⁵³ Ísu Yérúsaremu-naopa'o wínda-aai iséna tirunkó sáwí'a úwasa ímba naambá tímúwasarai ⁵⁴ wení kísau-waasifinkemba kae'-wáásiyái Yémisiye Yóniye'a mináái isésarai sésarai Fasi'aénkóo Maníkó wiyómpakemba iyamá tuwáinana kuména minkwáási kafúkoro-aaimo suyambá wéankaiyo suyaná ⁵⁵ Ísu méfaerena óraaka séna ímba miyá sekaiyó súwasa ⁵⁶ mindáópa'a tuwésa fí'on-daopa'a kuráawe.

Ísumba arááíwaenaemo siyáan-aii.

Mátíyu 8:19-22

⁵⁷ Aampa'á wéguwana moóráwigo Ísuntafena séna seyaafá'-náópa'o nín-dafa'a esé'a nónaumne súwana

⁵⁸ Ísu minkwáásígómbá simáména séna waankó taaiyaifimbá wáísana numagó ánáamba úmarena wéwaifo kemá waási úranko kumpaapé uráundawi ím-ba naambá úmake'a wéwaumne séna ⁵⁹ minkákémbá moóráwigontafena séna sirááíwa'mae tiyó súwana sé-na óraakoo kemá méraanana kesifo puwína utámare'a embá arááíwaenaumne súwana ⁶⁰ Ísu séna ímbanifo kesáái ímbo isésamo pukáan-kwaasiyaambo owí puwíyan-kwaasi utátinkanaafo emá Maníkómó wení waásimo kawáánin-aii simátíma'mae wínone súwana ⁶¹ moóráwigo Ísuntafena séna óraakoo embá arááíwaenaumpo aifa'á kesimááraa siyáámba timé'a embó taarááíwaenda kanaawá'íyo súwana ⁶² Ísu séna Maníkóní kisaumo ómbaresa maiyésamo ifátuwesa fí'on-imayaamo owí Maníkó wení waásimo kawááni-pa'a ímba kanaa'á kísau maénááwe Ísu siyáíye.

Ísu 70 waasi kisaumo tímakain-aii.

10 Ánaaemba Fasi'aénkó sáwífa'-waasi 70 waasi iyáfasintinkena kaekae'á uwásuwe wemó wínda-naopimpa'a aifa'á kónááwe séna ² Maníkómpá'ó tiyantafesa wenáái kosimátíma'mae koró-áái simátiména séna kisaufa'a sáwífa'-tomba áfu karáísasa mintómbó fakaráíyan-kwaasi sesimáí-waasi méraafo kisaugoni afowámpá'á inaí síyana kísau-waasi ti'mará-nasa mintómbá fakaránááfo koró. ³ Sipisípi-araa'a wí-nana áwáífiyaamo in-iyánkómó intenkáámbó on-kwáásifá'á ti'maránaumne. ⁴ Óntambo inai-inaimó sí-únámbá ímba maimaé wé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a tísamai ánáamba ímba maimaé wé'a aampa'ó wéwe'a ayáátáaka'a ímba úwoi-aii símae wé'a ⁵ moórá-naumpa'o iyé sé'a faru úmai méraiy-ataao seró. ⁶ Síyana faru úmáimo méraíndawimo éna mifárú-áái wempímbá wéinifo ímba faru úmai méraíndawimo éna mifárú-ááígó kouweréna kembiwífá'á tíniye. ⁷ Kisaumo maíyawí méyámbó máéntafe'a tímínda-naumpa'a imé'a tímíyan-tomba nánááwe. Ímba fí'on-daumpimpa'o níyamba tímíyan-daumpa'-aan-temba iméraaro. ⁸ Moórá-naopa'o wíyamba naambá tímésa tómbá tímésa íya'o wéne'a ⁹ mindáópa'o tí'lo índa-waasi asófatinke'a simátíme sé'a Maníkó wení waásimo kawááninda-kanaa kempá'á kárika'a tíniye simátíméro. ¹⁰ Moórá-naopa'o wíyambo naambá ímbo tímíya'a aampa'á wéwe'a afora'á simátíme sé'a ¹¹ kentí naaópakem-bara sísamaifakenta uwátuwaundasa Maníkó kembiwí ímba aamoí uwátinkáíntafeta aiy-owá'í'a úmai aráátimune. Ísáaro. Maníkó wení waási kawáámó índa-kanaa ampáánká'á ténena isa'á tí-naaemba uwámewe simátíméro. ¹² Simátíme sune. Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai índa-kanaa tinda naaófá'á Sónómu-naopa'o méron-kwaasi sáwí-waasi sáwí-meyamba tímínifo kembiwímó tí-

naaembo uwátimíyan-kwaasi sáwí-meyamba áfáárau-mai tímíníye Ísu siyáíye.

Ímba aaimó ísaraan-aii.

Mátíyu 11:20-24

¹³ Ísu simátiména séna Kórásí-naopaken-kwaasiye Pétésáíta-naopaken-kwaasiye káráwiyoro. Naaófá'á Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Maníkón-aiimo ímbo ísaraawifimbo fí'o-fí'on-kísau ímbo awánaraan-kisaumo maéwándamo awánarekaa kentí sáwí-awau tukáawisino. Sáwí-awau tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'makáankakaa Maníkó tuwánaraisino. ¹⁴ Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáá wé'e'a Maníkó waási méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo tinda Maníkó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba óraa'a tímíníye-imayaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópake-witi sáwí-meyankomba iyáákamai-sawí-meyamba tímíníye. ¹⁵ Kápaneamu-naopaken-kwaasisono. Kentúwí'a mósá maré sé'a wíyómpa'a iyónaumne sem-bánifo púwón-aempa'a kónááwe Ísu simásuwena ¹⁶ wení kísau-waasisafena simátiména séna kentáái ísámai kawé'ó owí miyámó ombá kesáái ísámai kawé'a wéfo tínaaembo uwátinkááwi kenkwárá'á miyá wéowe. Tínaaembo uwásínkááwi miyámó ombá sí'mákaiwainkwara'a miyá wéowe Ísu siyáíye.

70 waasimo kouwékáan-aii.

¹⁷ Ísu súwasa minkwáásí 70 waasi isésa wété urésa Ísumpa'a tóso ésa aamoí tauwánkesa sésa Fasi'aénkó sáwí-amutantontafe séta Ísun-awika'a sumpo tiyuwé kóro súnasasa isésa kóuraawe suwaná ¹⁸ Ísu séna miyá owaná wíyómpakembo aafáyáumo tóráíntemba wíyómpakemba waántáwankombo maisukáimba awánaraumne. ¹⁹ Simátíménda ísáaro. Fasi'aémbá tímúna pó'a waaifainkómó fáíndamo é'a ímba puwíyana áwáífiyaamo índa-ufonkwankomo fáíndamo é'a ímba puwónááwe. Tímakaunda-fasi'aenke waántáwankoni fasi'aénkómbá iyáákaimba póna ímba seyaafá-tántáákó sáwí'a uwátinkainíye. ²⁰ Sáwí-amutantomba kentáái isésa kóuraantafe'a ím-ba aamoín-oyo Maníkó wíyómpa'a aúfáifimba kentúwí'o agaimakáíntafe'a aamoín-oro Ísu siyáíye.

Ísu Maníkón-áwí'o mósá makáin-aii.

Mátíyu 11:25-27, Mátíyu 13:16-17

²¹ Minkánáá Maníkóní Ufaen-ámútánkó Ísumba imáyáa amúwana arunkó kawé'a úwana séna kesifóo wíyómpa'wara marará'wárá'ó káráwiyaandawí óne. Seyaafá-tántáá'á isáúmne sen-kwáásí ímba simátíme úwoi-waasi simátíme miyámó iyantafena ánkáísa'a pó'a enáwí'a mósá maráúmne Ísu Manikóntáféna simásuwena ²² simátiména séna kesifo seyaafá-tántááká'á káráwiyuwo séna símakaiye. Seyaafá'nánká kesí áwáu ímba suwánaraafo kemá kesifoní áwáugo únana póna kesí áwáu suwánaraiye. Seyaafá'nánká ke-

sifoní áwáu ímba awánaraafo kesifombá pó'a keyáá wení áwáu awánaraumne. Kesifoní áwáumo aráá-timundawi wéawanaawe Ísu siyáiyé.

²³ Ísu simátimena méwaerena wení kísau-waasisafe-na aantemba séna awánaafo tirunkó kawé'á ina'a méraaro. ²⁴ Simátimé sune. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowiye óraa'-waasiye kembiwímó wéundakísau awánaanten-úmai awánánae sésa umbá ímba awánaraawe. Miwí kembiwímó wéisaanten-úmai isánae sésa umbá ímba ísaraawe Ísu wení kísau-waasisafena siyáiyé.

Sámériyaafakewi namuro-wáásímó áwa'nai uráin-aaí.

²⁵ Moórá-kanaa Ísu wenáái wésimatimuwana moóráwigo áamáambo kawé'-úmaimo isówi Ísumpa'a téna áisai úmai Ísumba isánae séna óraakoo nóra úmaiya aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ²⁶ Ísu séna Maníkón-aaí aúfáifimbo awánáanda minááísáfé nóran-imaayaawa óno súwana ²⁷ minkwáásígó séna Maníkón-aaí aúfáifinken-aaigo séna kentiruné kentí imáyáawe kentí fasi'aéné Maníkómpá'á kentí Fasi'aénkómbá áméro séna kesáfé-imáyáámó ontembá kentí waási-imaayaawara'a oro siyáiyé súwana ²⁸ Ísu séna érai'a sémpo miyámó é aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ínone Ísu siyáiyé. ²⁹ Súwana minkwáásígó imáyáa éna fí'on-kwaasi suwánésa kawé'-wáásín-iyé síwae séna Ísuntafena séna kesí waási nááwa'iyó súwana ³⁰ Ísu séna simátíménda isaaó. Moóráwigo Yúndaa-waasi Yéúsaremu-naopakemba Yéríko-naopa'a kónae séna aampa'ó wimbá umén-kwáásí ta'ótokesa wení unáánkwátói awá'maesá tufú'marááwana puwíndasafena aampa'á méraisana ³¹ moóráwigo Maníkóntáfénamo isámai póimo tufú'mai agáiwai minámpá'ó wimbá aanawáísáfa'a méraisana kóawanena moóráaanawaisafa'a kóyáákaisana ³² moóráwigo Rífáinanaankakewi áamáan-daumpa'a kisaumo máíwai minámpá'ó wimbá aanawáísáfa'a méraisana wení ewaa'á wéna kóawanena moórá-aanawaisafa'a úwoi kóyáákaisana ³³ moóráwigo Sámériyaafaken-kwaasi miwí Yúndaa-waasiti namuro-wáásífinkémbá moóráwigo minámpá'ó wimbá koawánéna arumbá uwánkena ³⁴ wení ewaa'á koména masawémba ándáaran-donkwara úmai afifimbá a'ankéna asáá uwánkena mósá farámbai wení tónki-poifimba ankéna áí'maena wááumo ten-kwáásímó wáén-daumpa'a móankarena káráwiyena ³⁵ iyáfasinena aafáyáara'a mindánkónafowámbá kae-kánáá-kísáúgóní óntamba aména séna kawé'-úmai káráwiye wenane'ó túwénda-ontambo é'a ke té'a anondáá embá mááméno simásuwena kóuráiyé Ísu simásuwena ³⁶ nóra úmaisaawa aúí'a úmaisa maé'mae'a ónaumno súwaintafena Ísu áisai ena séna umén-kwáásímó tufúkáan-kwaasigoni waási minkáumbó-wáásífinkémbá nááwa'iyó Ísu súwana minkwáásígó séna arumbá uwánkena áwa'nai uráiwai wení waásín-iyé súwana Ísu séna wemó intembá komé miyá ínone Ísu siyáiyé.

Máátaante Máriaante-taai.

³⁸ Ísu wení kísau-waasise'a aampa'ó kúmba moóráininkon-awi'a Máátaamo méron-daopa'a kúwana Ísuntafena séna kesí naaúmpa'a tómbá imandaaó súwana ³⁹ iména aai wésuwana minínkón-áúnkon-awi'a Máriaa Ísuntafena óraa'-waasin-iyé-imaaya éna aísamaifimba taména wenáái wéisowana ⁴⁰ Mááta seyaafá-tómbá wéagaena óraa-kísau wémaena óraa'-imaaya éna Ísumpa'a téna séna Fasi'aénkóo kesúngo ímba súwa'nai isa'á keyáá óraa-kísau wémaumpo kentáfé ina imáyáa óno. Simámínana tasúwa'nai íno súwana ⁴¹ Ísu arumbá uwánkena séna Máátaao sáwifa-tantaa'a óraa'-imaaya ónana enarunkó umbái wétaifo ⁴² kesááimo isáámba mindá óraa-tantaa'a póna mindásafena Máriaa méraifo ímba ifátuwe'a ai'maráanana wíniye Ísu siyáiyé.

Maníkómpá'ó inaimó sen-áái.

Mátíyu 6:9-15, Mátíyu 7:7-11

11 Ísu moórá-kanaa Maníkómpá'á inai wésuwasa wení waásifinkemba moóráwigo séna Fasi'aénkóo Yóni nombó maitínkáiwai wení kísau-waasi simátímísasa Maníkómpá'ó inaimó sentembá kentáá simásímínata Maníkómpátá inai senó súwana ² Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó síyamba maará seró. Kentáásifowao enáwí'o iyáákarain-awita mósá maráúmne. Ení nombaragó seyaafá moórá-mora-waasi tirumpimbá kumíno. ³ Káfé-kanaa-tomba kentáá simiyó. ⁴ Waásimo aoisaambó uwásinkaiyata anondáá ínta miyásá uwátinketa miwítí aoisaambá maitiyúwáana miyáumaisa kentáásí aoisaambá maisiyuwaaó. Sáwí-yantaapinkembo kentáá ma'máímo awánáindasafenamo ínamo e wasiyuwaaó. Miyán-áái Maníkómpá'á seró Ísu siyáiyé. ⁵ Ísu simásuwena simátimena séna moórá ení waásigo némpakemba nó'waan-afufumba tína ímba tómbá maké ení waásigoni ontafá'á wée áisai e sé kesí waásigo némpakembo timbá ímba tómbá makáunana úwoi méraifo tómbá símína'a mááméno sínana ⁷ wení naaúmpakemba séna ontá wisuwéta kesí aare-iyám-póiseta súsa waiguráumpo ímba iyáfasine'a aménaumpo kóuwo síníye. ⁸ Kesí waási pó'a aménaumne-imaayaamo ímbo ínanamo éna ayáátáaka'a mináái wésinana ímba aigaé ínana mináái wésindasafena iyáfasinena amíníye. ⁹ Miyaráán-úmai simátimé sune. Maníkómpá'ó inaimó sembá áisai úmae iyíyana timíníye. Áántamae iyíyana kentáái isáíníye. Saafá úmae iyíyana Maníkó aráátimíniye. ¹⁰ Áisai íyanamo éna Maníkó timíníye. Áántewanamo éna Maníkó kentáái isáíníye. Saafá íyanamo éna Maníkó aráátimíniye. ¹¹ Kembiwí iyámpóíwara'-waasi kentáánintombo mófáá'a simiyómó síya'o é'a ímba iyaankafayaambá timénááwe. ¹² Kokóri-auma simiyómó síya'o é'a ímba iyoioimba timénááwe. ¹³ Énifo sáwí-waasin-ifo kentáánintomba kawé-tántáá'á wétimefo wiyómpakemba

kentáásifowa kawé'-aantembo iwáí póna ení Ufaen-ámútámbá simiyómó síyawi Maníkó wení Ufaen-ámútámbá timíniye Ísu siyáiyé.

Ísunte Píyésepurinte-taai.
Mátíyu 12:22-30, Mááka 3:20-27

¹⁴ Moóráwigo wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana póna minkwáásígó ímba aai wésuwana Ísu maiyauwówana kóúwana minkwáásígó aai súwasa sáwífa'nanka awánésa táátafesa uwasá ¹⁵ tuwímbai sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wé-maitiyuwaiye suwasá ¹⁶ tuwímbai Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa éraira Maníkómpákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau maínata awánaano suwaná ¹⁷ Ísu miwímó un-ímáyáá iséna simátimena séna moórá-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. Moórá-akumba aaimó tuwíntáán-akumba pósa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. ¹⁸ Waántáwankoni waásimo tiyésamo tuwínkaa'-ésamo ésa ímba fasi'ámai méranaawe. Kentáfé'o sembá Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiyemo sembá ¹⁹ éniyo Píyésepurini fasi'aénká'ó sáwí-amutambo wémaitiyuwaundarakaa kentí waásiwara'a Píyésepurini fasi'aénká'á sáwí-amutamba maitiyúwáísino. Miyán-ááímó síyasamo ésa kentí waási karo'á sewé sénááwe. ²⁰ Éniyo kemá Maníkóní fasi'aénká'á sáwí-amutambo maitiyuwaúndasafena Maníkóní fasi'aémbá kempímbá paápé isa'á wéawanaawe.

²¹ Moórá-aai imáyáan-oro. Fasi'aén-kwáásígó paróí tokéna wení naaka'á káráwiyaisana wení moparáwímbá kawé'-úmai wéraifo ²² moóráwigo wení fasi'aémbó iyáákaraiwai téna tatufú'mai wení paróí fasi'ámaimo ta'ótokaim-paróí tatafiyéna wení moparáwímbá tatafiyéna tuwín-timakaiye.

²³ Kembá ímba súwa'nai esa kesí namuro-wáásiyáámbá owe. Ímba súwa'nai esa waási túwaan-du úmai símémba wété uwáguraawe Ísu siyáiyé.

Sáwí-amutanko kouwékáin-aai.
Mátíyu 12:43-45

²⁴ Ísu simátimena moórá-aai séna waási arumpinkémbá sáwí-amutanko auwéna máásai-marafa'a nombá ímbo wéraipa'a kowénena séna náafara ménaumno séna saafá uwááena séna tauweré'a kesí naambá waásigon-arumpimba pó'a koménaumne simásuwena ²⁵ téna taawánaimba mindánkómbá kankambá wiyú'mai kawé'á uwásukaisana taawánéna ²⁶ tauweréna afakaeté-sawí-amutamba miwítí sáwí-kisau óraa'o uráawi tí'maena minkwáásígón-arumpimba taméraawana moórá-sawí-amutanko arumpimbá méraisana minkwáásígó sáwí'a úmai méraisasa ánaaemba sáwífa-sawí-amutamba méraawana wemá óraa-sawí'a úmai méraiye Ísu siyáiyé.

Érai'a tirunkó kawé'á wéin-aai.

²⁷ Ísu mináái simátimuwana sáwífa'-waasifinkemba moórá-ininko Ísuntafena óraaka séna enanó embá ma'ánkarena náambo ámakaiwaimba Maníkó kawé'á uwánkaraiye súwana ²⁸ Ísu séna érai'a sémpo Maníkó wenáái isámai kawé'ó owímá óraa-kawé'a wéuwatinkaiye Ísu siyáiyé.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwó siyáan-aai.
Mátíyu 12:38-42, Mááka 8:12

²⁹ Súwasa sáwífa'-waasi Ísumpa'a tóso uwaná simátimena séna káfé'o méraan-kwaasi sáwí-waasin-owe kentáfé'a wésemba Maníkómó ai'mákainamo e ímbo awánáúnda-kisau maínata awánaanomo sembá naaófá'á Maníkó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínifo mináái imáyáan-oro. ³⁰ Naaófá'á Nínéfa-naopak-en-kwaasi Yóna uráintafesa Maníkó ai'mákaiyemo siyáantemba kemó ondá awáné'a Maníkó ai'mákaiye sénááwe. ³¹ Naaófá'á Yúndaa-waasiya'a káráwiyowin-awí'a Soromoní kawé'-ímáyááfinkémbá aai wésimatumuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Soromonin-áái kóisánae séna wéména kuráiyé. Káfé'a kemá Soromonimbó iyáákarauwawí mérauna'a kesáái ímba isáámba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaamo tinda miníninkó kembíwí aafimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Soromonin-áái taísaraumpo Soromonimbó iyáákaraiwai kempá'á mérowa'a wenááimo isááraamba ímba ísaraawe síníye. ³² Naaófá'á Yóna Nínéfa-naopa'a Maníkón-aai kosimátimuwasa iséna sáwí-awau tuwésa Maníkón-aai ísaraawe. Káfé'a Yónaambo iyáákarauwawí mérauna'a kesáái ímba isáámba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo tinda Nínéfa-naopak-en-kwaasi kembíwí aafimbá maitinkésa sésa Yóna-aai iséta sáwí-awausa tukáundasaanifo Yónaambo iyáákaraiwai kentí naaópa'a mérowa'a wenáái isé'o sáwí-awau túwááraamba ímba tukáawe Nínéfa-naopak-en-kwaasi sénááwe Ísu siyáiyé.

Túranko kentí imáyáafimbo sámó kain-áái.
Mátíyu 5:15, Mátíyu 6:22-23

³³ Ómbó kúra'maresa ímba aúpá'ó maráiyamba afora'á makéwasa naaúmpa'o iyíyawi awánánááwe. ³⁴ Miyáumai túranko kentí imáyáafimbo sámó kain-tántáá'án-íye. Túrankomo kawé'-úmaimo awánáinanamo éna seyaafá'-ímáyáá sámá káínifo túrankomo ímbo kawé'-úmaimo awánáinanamo éna seyaafá'-ímáyáá tuwínkáíníye. ³⁵ Kentí sámó kain-tántáá'á tunkwifainifo kentúra'a káráwimai kawé'án-oro. ³⁶ Kentí imáyáago ímba kumeu'ó índa seyaafá'á sámó wégaimba ónkómó sámó kátínkáintemba póna kentí imáyáago kentúra'a sámá kátínkainíye Ísu siyáiyé.

Ámáán-kawaa-waasi sáwí'a owémó siyáin-aai.

Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Rúku 20:45-47

³⁷ Ísu mináái simátimuwana moóráwigo ámáán-kawaa-waasigo Ísumpa'a téna séna kesí naaúmpa'a tómbá imandaaó súwana tómbó náíndasafena iména ³⁸ ímba ayáamba non-kwiyéna tómbá nówana minkwáásígó awánéna áatafena éna imáyáa úwana ³⁹ Fasi'aénkó awánéna simámena séna kemá ámáán-kawaa-waasi anaféúné táúfa'e paáká'-aantemba wénon-kwiyofó andáámpá'á sáwí'a uráisa'a túraniyamba é'a sáwí'a wéowe. ⁴⁰ Sáwí-imayaawara'-waasi méraawe. Maníkó paáká'-tántáá'á éna andáámpá'-tántáá'é imáyáawe mindáwara'a uráiyé. ⁴¹ Kentí imáyáamo arupíse é'o kemó makén-tantaa'o ímbo makén-kwaasi timé'o é'a kentí imáyáago kawe'á íniye.

⁴² Kemá ámáán-kawaa-waasi kentí kisaufakemba kári-tonkwara'a tuwínkaa'-úmai siyáánkai maké'a moóra Manikómbá amé'a kawe'á é'a miyán-ámáámbá ísámae wéiyofó óraa'-amaamba ifá'á tuwé pó'a Manikómbá ímba imáyáa wéame'a óntan-iyain-kwaasi sáwí'o uwátínkáantafe'a káráwiyoro. ⁴³ Kemá ámáán-kawaa-waasi ámáán-daumpa'a imé'a kawe'-áémpá'á waási túranka'o iméraamba tiráái wétaiye. Marupá'ó iméraawasa waási tuwánéna kawe'-ááímó sembá tiráái wétaifo kentúra'a káráwiyoro. ⁴⁴ Waásimo maipímbó utámakaawanamo kawáá'isasamo waási ímbo awánaantemba kentirumpimbá miyá isa'á sáwí'a owasá waási ímba wétuwanaafo káráwiyoro Ísu siyáiyé.

⁴⁵ Ísu simátimuwana moóráwigo ámáámbo sún-kwaasigo Ísuntafena séna miyámó séndá kentááwára'á símai sáwíta uwásínkaane súwana ⁴⁶ Ísu séna kemá ámáámbo sen-kwáásí kemó ámáámbo simátímén-aigo umbái tíyáísa'a mináái ímba wétuwa'nai-oyo káráwiyoro. ⁴⁷ Kentíwá'ná Manikón-aaímo simátímakowí tínkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waaí wéowe. Naaófá'á kentíwá'námo uráantafe'a kawe'á uráawe sé'a utámakaapa'a to'waaí wéofó káráwiyoro. ⁴⁹ Naaófá'á Manikó kawe'-imáyááfínkém-bá séna kesááimo simátimiyawiye aráátimiyawiye tí'maráanasa miwífimbá wényasa tuwímbai sáwí'a uwátínkesa tuwímbai tínkamiyasa puwónááwe Manikómó siyáimba mináái paápé uráiyé.

⁵⁰ Naaófá'wára'á afufumpinkwára'á ánaaenkwar'a Manikón-aaímo simátímakowí tínkamuwasa pukántafena póna misáwí'ó uráawin-anondaa-meyamba káfé'o méraan-kwaasifa'a tíniye. ⁵¹ Aifa'ó tufúwanamo pukáin-kwaasigon-awi'a Éperi ánaaemba moóráwigon-awi'a Sékáraíya óraa'-amaan-daumpa'a mérowana moóra-aempa'a Manikóntáfésa ísámaimo póí tufú'maimo agáún-ontan-taare wérowana moóra-aempa'a aifa'-ámáán-káwáágó aantembo iyún-onta wérowana afufumpimbá Sékáraíya imérowasa tufúwana pukáiyé. Minkáé'-wáásítí afufumpimbó kárúraan-kwaasi tínkamuwasa pukáawiwara'a miwítí sáwí-meyamba káfé'o méraan-kwaasi maénááwe.

⁵² Kemó ámáámbo sen-kwáásí érai'-aai ímbo aúpá'ó

tukáankakaa mináái ísámai kawe'á owisinó. Kemá ímba ísámai kawe'á ombá fí'on-kwaasiti aambá fáíkaafo káráwiyoro Ísu siyáiyé.

⁵³ Ísu mináái simátimena máápa'a kumúwasa ámáámbo sun-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye tirumpimbá aaisambá aeésa fí'o-fi'on-tantaafesa áísai úmai ísáananamo ⁵⁴ aaimó kaentaén-ááímó sína'o é'a aafimbá maenkánae sésa áísai uráawe.

Ímba kaumbo-kae'-áái serómó siyáin-aai.

Mátíyu 10:26-27

12 Minkánáa'á afááraumai sáwífa'-waasi túwaandu ésa sisipáa uwaná Ísu wení kísau-waasi simátimena séna ámáán-kawaa-waasi kaumbo-kae'-ááiwára'-wáásiyáámbá ofó ímba miyáumai méraaro. Intóráin-tantaa'a kári-tantaa'a moóra-tonkon-awi'a péréti mimpímbá márááwana intoréna óraa'o intembá ámáán-kawaa-waasiti sáwí-aaí miyá wéifo kempímbá misáwí-ááígó óraa'a tifáínifo kentúra'a káráwiyoro. ² Aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á afora'á paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a afora'á paápé ínasa awánánááwe. ³ Nó'waambo siyáan-aaí sán-káindara'a síyasa isánááwe. Aúpá'ó siyáan-aaí seyaafá'-wáásí túranka'a síyasa isánááwe Ísu siyáiyé.

Moóráwigon-aaroi inkáísóromo siyáin-aai.

Mátíyu 10:28-31

⁴ Ísu simátimena séna kesí waási simátíménda ísáaro. Tuwímbai tínkamiya'a puwónááfo moóra sáwí'o uwátínkai-tantaa'a ímba wéraifo ímba miwísáfé'a inkáísóro. ⁵ Kemá simátime súné. Manikó méraifo wenáároi inkáísóro. Wemó tínkamina'o puwíyambo éna kanaa'á ónkaifa'a mátiyuwainiye. Mináái Manikóntáfé'a inkáísóro-aaí súné Ísu siyáiyé.

⁶ Ísu simátimena séna kári'a tén témpaaran-dumama séfataase-numama kári'-ontankakemba kae-tóyaráán-óntánkákémbá wémeyanofo Manikó kíyaan-dumama ímbo awinkaiwái póna awánaraiye. ⁷ Numamá kári-tantaa'o awánaiwai póna waási óraa-tantaa'an-oyo ímba táá'a íno. Kentí'nóntáu toráúsíwain-ifo ímba táá'a íno Ísu siyáiyé.

Ísun-awi'a aforatáámó senda-áái.

Mátíyu 10:32-33, Mátíyu 12:32, Mátíyu 10:19-20

⁸ Ísu simátimena séna simátime súné. Seyaafá'-wáásí túranka'a kentáfésa sésa Manikó ai'maráísana kunkáiwai kesí óraakon-iyé síyawisafe'a kemá waási úranko Manikóní kísau-waasi wíyómpakewi túranka sé'a kesí waásin-owe sénaumne. ⁹ Énifo waási túranka'a kembá tínaaembo uwásimiyawisafe'a kemá Manikóní kísau-waasi túranka'a sínaaemba uwátimenaumne. ¹⁰ Kembá waási úrankomba símai sáwí'o uwásínkaiyamba mindá Manikó maitiyuwáínifo Manikóní Ufaen-ámútánkómbá símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Manikó ímba maitiyuwáínana miwísé'a waé'wae'a íniye. ¹¹ Kesí waási-i'o ontáfésa ta'óto'mai tí'maesamo óraa'-waasiye ámáán-kawaa-waasiye túranka'o mátnkaresamo aafimbá maitínkéwa'o é'a nóran-

aaimo síyamba ímba táá'a ínana ¹² Maníkóní ámú-tanko síyan-aai úwoi tááka tinkáina'a sénááwe Ísu siyáiyé.

Óntawara'-waasigo sáwí-imayaamo uráin-aai.

¹³ Súwana sáwífa'-waasifinkemba moóráwigo Ísuntafena séna óraakoo kesifo púwísana kesuwaá seyaafá-tántáá'á maiyéna ímba tuwímbai wésimifo emá sinaná tuwímbai násimino súwana ¹⁴ Ísu séna kesí waásiyo mináái ímba kosénaumpo keáfáráwáiti moparáwímbá ímba tuwín-timenaumne simáména ¹⁵ seyaafá'-wáásísáféna séna waási kawé'-úmaimo méraawiti áwáu ímba sáwífa'-moparawimba makáafo moparáwímbá maénae séme'a máéfainifo kentúra'a káráwiyoro Ísu siyáiyé.

¹⁶ Simásuwena moórá-aai simátiména séna moóráwigo sáwífa'-moparawimbo makáindawi wení kísau'fa'a sáwífa'-tombo wéraisana ¹⁷ wenarumpin-ímáyáa éna sáwífa'-tombo fáká'maimo máraanda-namba ímba weraifo nóra ónaumno. ¹⁸ Miyámó é'a tómbó makáunda-namba tawísíy'e'á óraa'-namba úmare'a mimpímbá seyaafá-tómbá fáká'mare'a kesí moparáwímbá'á maránaumne. ¹⁹ Miyámó é'o é'a kesáfé sé'a seyaafá-tántáá'á ímbo aáfáán-túwáanda tóné noné námae iyé'a ayáátáaka'a úwoi mé'a onaná sirunkó kawé'a ína'a ménaumne sisaná ²⁰ Maníkó simáména séna sáwí'o úmaemo iyónda-waasigo óne. Káfé'-no'waamba puwéma esáfémo makáanda-moparawimba túwénana náawa máiniyo Maníkó siyáiyé. ²¹ Marapá'á kesáfé-mópáráwín-aantembo makáiyawi miyán-kwáásín-ófo marapá-tántáá'-aantemba marésa Maníkómpákén-tántáá'á ímba makáawe Ísu siyáiyé.

Maníkómpá'á imáyáa ámérón-aai.

Mátíyu 6:25-34

²² Ísu mináái simátiména wení kísau-waasisafena séna simátimé'a súné. Miyaráán-úmai méraamba ímba óraa'-imayaa é'a tómbó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo iyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ²³ Tómbó náiyamba úwoisambanifo waásimo méraamba óraa-tantaa'an-iyé. Unáánkwátóimo iyamba úwoisambanifo waási túma óraa-tantaa'an-iyé. ²⁴ Numagómpá'á imáyáan-oro. Numagó ímba kísau éna tómbá fáká'mai naaúmpa'a makéna wénaifo Maníkó miwítí tómbá tímísasa wénaawe. Maníkón-aúranka'a numamá kári-tantaa'an-ifo waási óraa-tantaa'a póna kentí tómbó éna timíniye. ²⁵ Kembiwímó óraa'-imayaamo é'o é'a kemó maíyan-kanaa ímba kanaa'á ayáátáaka'a méranaawe. ²⁶ Mindá kári-tantaa'a isa'á ímba kanaa'ó iyamba pó'a fí'o-fi'on-tantaatafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ²⁷ Waiwandáánk'á imáyáan-oro. Waiwandáánk'ó ímba kísau éna ímba wení unáánkwátóí makáifo simátimé'a súné. Naaófá'á Yúndaa-waasiti óraakon-awi'a Soromoní sáwífa'-unankwatoiyé ko'naaririyé makówi úwasa waási awánésa kawé'an-iyé sumbánifo waiwandáán-aramba awánésa óraa-kawé'an-iyé wésewe. ²⁸ Ufá'á

ko'naarirí-tántáá'é séna waiwandáámbá Maníkó makáiyé. Umá ímba waé'wae'a ínifo káfé'a ínasa aafáyáa waási agaisuwáiyamba Maníkó mintántáá'á imáyáa éna ko'naarirí-tántáá'á makáiyé. Miyáumai Maníkó waásisafena imáyáa éna kentí unáánkwátóí timínifo kembiwí maarán-áái ímbo seráámbá Maníkó ímba kanaa'á wésuwa'nai-iwain-iyé wésewe. ²⁹ Maníkó wétuwa'nai-ímbo pó'a tóné nonémó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ³⁰ Moórá-mora-marafaken-kwaasi Maníkón-aai ímbo ísáán-kwaasi tóné nonémó náiyantafesa óraa'-imayaa wéowe. Tóné nonémó ímbo né'o é'a púwófo séna kentífo imáyáa éna wétimifo ímbo óraa'-imayaa é'a ³¹ Maníkó wení waásimo kawáán-ntafe'a imáyáa íyana mintántáá'á timíniye Ísu siyáiyé.

Wíyómpaken-kawé-tantaakon-aai.

Mátíyu 6:19-21

³² Ísu simátiména wení kísau-waasisafena séna kembó sirááiwáéwi káráwiyaumne. Kentáásifowamo simbá kesí waásimo kawáánonda kembiwíwárá'á kawáánónááwe. Miyá íyana kesirunkó kawé'a íniye simbá póna ímba táá'a íno. ³³ Kentí moparáwímbá wétime'a méyámbá maiyé'a ímbo makén-kwaasi tíméro. Miyámó íyana kentí kawé'-méyámbá wíyómpa'a wérainasa waási ímba umémbá íyana ímba ufóiyaraamba ínana kawé'-úmai aasiyaasi waé'wae'a ína'a minkáwé'-méyantáfé'a imáyáa é'a ³⁴ marapá'ó kentí óntamo wérainanamo éna marapátáféna tinkáinifo wíyómpa'o kentí óntamo wérainanamo éna wíyómpatafena tinkáiniye Ísu siyáiyé.

Kísau-waasimo to'mayaa on-áái.

³⁵ Ísu simátiména séna óraa'-waasigo aaremó to'waai on-tánómbá komandánae séna wínasa wení kísau-waasi unáánkwátóí úmaresa ómbá kúra'makesa amu'matuwé mérewana téna táántainasa minúwóiyáámbá ontá tiyankánaáwe. Miwí to'mayaambó ontembá kembiwíwárá'á to'mayaa é'a amu'maré'a méraaro. ³⁷ Minóráá'-wáásígómó tinda wení kísau-waasi koku'á mésa amu'matuwésa ménka'a tínsa aamoí ónááwe. Érai'a simátimé'a súné. Minóráá'-wáásígó kísau mo maíndasafena unáánkwátóí faú'mai múra maréna minkwáásísóntáféna maanká'-méwa'a tómbá tíméro síníyé. ³⁸ Minóráá'-wáásígó nó'waan-afufuna'i siyatarórá'íyo tinda wení kísau-waasi koku'á mésa amu'matuwésa ménka'a tínana tirunkó kawé'a íniye. ³⁹ Simátíménda-aai imáyáan-oro. Naankón-afowámó umén-kwáásímó tinda-kanaamo isénaraa umén-kwáásímó timbá wéto'mayaan-ena awánéna watúwáísana wení naaúmpakemba umémbá ímba máísino. ⁴⁰ Miyáumai kemá waási úranko kúmón-dasafe'a kembiwíwárá'á ímba imáyáa íyanka'a kumúnafainifo wéto'mayaan-e'a simu'maré méraaro Ísu siyáiyé.

Sáwí'a owasá kawe'á owasamó on-áái.

Mátíyu 24:45-51

⁴¹ Súwana Pítaa séna Fasi'aénkóo emó sénda-aai kentáásáfé aantena wése seyaafá'-wáásísáféwarara wéseno súwana ⁴² Fasi'aénkó séna kawe-kísáúmó máéwi kawe'-ímáyááwárá'-wáásísáfé'a sune. Wení óraako séna kesí kísau-waasiya'a káráwiye tómbá tuwímbai tíma'mae iyuwó síníye. ⁴³ Wení óraako téna kísau kawe'-úmaimo maínda taawánánana kísau mo maíndawi arunkó kawe'á ínana ⁴⁴ minóráákó séna kesí moparáwíné seyaafá'-tántááká' é káráwiyuwo síníye. ⁴⁵ Énifo minkísáú-wáásígómó imáyáa énamo kesí óraako ayáátááká'a ímba tíniye sénamo kísau-ininakwa'o tínkamenamo tóné uwóí'-none wénenamo uwóí'o énamo ⁴⁶ wení óraakomo tínda-kanaa ímbo ísarenamo ímbo imáyáa wéindara'a téna óraaka'a tatufú'mai Maníkón-aai ímbo wéisaan-kwaasimo méraapa'a móankainiye Ísu siyáíye.

⁴⁷ Ísu simátimena séna kísau-waasi miwítí óraa'-waasigon-aai isésa wemó síndantemba ímbo íyamba mérewana óraa'-waasigo téna óraaka'a tatínkaminiye. ⁴⁸ Énifo kísau-waasi miwítí óraa'-waasigon-aai ímba isésamo ombá sáwí'a ésa méraawana óraa'-waasigo téna kárika'a tatínkaminiye. Maníkó kawe'-ímáyáá óraa'o tímakaiyawí óraa-kísau máéro. Kawe'-ímáyáá óraa'o tokáiyawí waási túwa'nai oro Ísu siyáíye.

Ísu waásimo tuwináinda-aai.

Mátíyu 10:34-36

⁴⁹ Ísu simátimena séna iyamó kaintembá kísau mo máéndasafe'a marapá'á kumbéraunda minkísáú tai'áínana kawe'á íniye-imayaa wéune. ⁵⁰ Kárika'a kembá sí'o índa-i'a íyantafena sirunkó umbaí tisaná sí'o índa-i'o íyamba tai'áínana sirunkó kawe'á íniye. ⁵¹ Kentáfé'a maarán-ímáyáá ímba oro. Waási seyaafá'á aáno úmai méraantafena marapá'á kunkáíye. Ímbanifo marapá'ó kunkáunda maarán-íye. Waási tuwínkaa'-ésa tuwímbai kesáái isáiyasa tuwímbai ímba isánááwe. ⁵² Káfé'wara ánaenkwará'a moórá-naumpa'a séfa-taase-waasi mésa kesááisafesa miwítí imáyáa tuwínkaa'-urésa kaumbonárau moórá-imayaa íyasa kae'nárai fí'on-imayaa óyááye. ⁵³ Afowá moórá-imayaa ínana ááninko fí'on-imayaa íniye. Anówa moórá-imayaa ínana ayáámúnko fí'on-imayaa íniye. Anááfúkowe fí'o-fí'on-imayaa óyááye. Kesááisafesa miyáumai miwítí imáyáa tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyáíye.

Tuwímbai-tantaakoni áwáumo isáán-aai.

Mátíyu 16:2-3, Máaka 8:11-13

⁵⁴ Ísu sáwífa'-waasisafena séna ainámbó wéraina'o é'a sé'a aa'á tíniye síyana aa'á tíniye. ⁵⁵ Fiyúndá to'mái tai'áína'o é'a sé'a aa'á káíniye síyana aa'á káíniye. ⁵⁶ Wíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káíniye. Aa'á tíniyemo sembá mintántáá'á awánaraawe. Kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásí p'ó'a miyán-tántáákóní áwáu awá-

naambanifo Maníkó káfé'o wéin-tantaakoni áwáu ímba awánaraawe Ísu siyáíye.

Aaimó arupísemo íyan-aai.

Mátíyu 5:25-26

⁵⁷ Ísu séna simátíménda-aai ísásuwe'a minkáé'-ám-pá'á tuwínkaa'a uré'a moórá-ampa'-aantemba koró. ⁵⁸ Moórá-aai ísáaro. Aaimó simátinkanae síyawimo tí'-mae wíyasa aampa'á mósimai paápé uwásuwesa koró. Óraa'-waasimo mátimiyasamo ésa i-wáásí timíyasa ándá-naumpa'a tinkánááwe. ⁵⁹ Ímbo miyá íyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa ímba ááéma tai'á-naumne sésa seyaafá'-mékámbá tímatuwaiyasa faútinkanaawe Ísu siyáíye.

Sáwí-imayaa ímbo tuwáiyawimo puwíyan-aai.

13 Ísu wésimatimuwasa tuwímbai tasimámesa sésa Kárirí-marafaken-kwaasi tuwímbai Maníkóntáfésa ísámai póimo tufú'maimo agáemba kámáni-waasiti óraakon-awi'a Páirati tuwímbai tí'maráísasa tínkamisasa pukáawe suwaná ² Ísu séna minKárirífákémbá pukáan-kwaasisafe'o sembá miwítí sáwí-awaugo Kárirífakemba seyaafá'-wáásítí sáwí-awaugomba íyáákaraintafesa pukáawewa wéseo. ³ Ímba miyá wéofó simátimé'a sune. Kentí sáwí-awaumo ímbo tuwé'o Maníkómpá té'o é'a kembiwíwárá'á puwónááwe. ⁴ Imáyáan-oro. Síróámufa'a ayáátáá'-namba tawiséna sáwífa'-waasi 18 waasi tínkamisasa pukáawe. Mindásafe'o sembá miwítí sáwí-awaugo Yérúsaremufakemba seyaafá'-wáásítí sáwí-awaugomba íyáákaraintafena pukáawewa wéseo. ⁵ Ímba miyá wéofó simátimé'a sune. Kentí sáwí-awaumo ímbo tuwé'o Maníkómpá té'o é'a kembiwíwárá'á puwónááwe Ísu siyáíye.

Taaigó ímba arambó iyáin-aai.

⁶ Ísu waé'mai-aai simátimena séna moóráwigo wení ándá-aran-kisau'fa'a arambó naan-táímá áwí'a fígi u'-makáísana áruma wíkáísana arambá komaénae séna koawánaimba ímba iyáísana ⁷ minkísáúrá'ó káráwiyain-kwaasisafena séna kaumborá'á áú'o simbá mintáéramba komaénae'a koawánáunda ímba arambá iyáísa'a úmpo mintái ayáísuwaa. Maragóní anombá nasúwáífainifo ayáísuwaa sisaná ⁸ miwá séna óraakoo ímbanifo mintái áwáufa'a ó'á túmake'a agamo'á maké'a ⁹ moórá-au'o sínda awánaanana arambó iyéna kawe'á ínifo miyámó ímbo ína'a ayáísuwanaumne siyáíye Ísu siyáíye.

Ísu sambaatiyá'á moórá-inimbo asófamankarain-aai.

¹⁰ Moórá-kanaa Yúndaa-waasi amáán-aaimo ísón-kanara'a Ísu amáán-daumpa'a iména aai wésimatimuwana ¹¹ moórá-ininko sáwí-amutamba arumpimbó méron-ininko ayáátááká'a sáwí'a úmai ména 18 aatai maisuwéna miyáumai sáwí'a úmai mérowana arósááumba kaénkówana ímba kanaa'á

koku'á mérowana ¹² Ísu minínínkómbá awánéna séna enáí'a tai'áino séna ¹³ ane'á ta'ótorowana minúwóiyáámbá arósááumba arupíse úwana koku'á iyáfasinena Maníkón-áwí'a mósá marówana ¹⁴ Ísu saagon-kánáárá'á minínínkómbá asófankontafena ámáán-danka'o káráwiyowin-arunko sáwí'a úwana sáwífa'-waasisafena séna afa'mórée-kanaa kisaumo máénka'a sí'a asófásinkainkwae sé'o é'a té'a saagaan-kánáámó é'a ímba teró súwana ¹⁵ Fasi'aénkó séna kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásín-owe. Saagaan-kánáárá'á kentí purumakawará'á tónki-poiwara'a naaúmpakemba fau'anke'a áí'mae nompá'á kowaná nombá wénaiye. ¹⁶ Minínínkó Émbaramun-aísaafitan-tambo uráin-inimba isaná waántáwanko ayáátááka'a 18 aatai ta'ótokaisa'a saagaan-kánáárá'á fau'ankau-na'a sáwí'a óne wésewe Ísu súwasa ¹⁷ símaimo sáwí'o uwánkówi mináái isésa tigaemá uwaná kawe-kísáú wémaunafesa úwoi-waasi aamoí uráawe.

Taaérankon-aai.

Mátíyu 13:31-33, Máaka 4:30-32

¹⁸ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánimba nóinkara kawááníyómpo maarán-áái simátíména'a isáaro. ¹⁹ Maníkó wení waásimo kawáánimba maarán-iyé. Kári-taerankon-awí'a másítáti mintáéramba moóráwigo kisaufa'a u'makáisana óraa'a éna amaimá mófarena wété uráisana numagó mimpimpá'á ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáiyé.

²⁰ Simátiména séna Maníkó wení waásimo kawáánimba nóinkara kawááníyómpo maarán-áái simátíména'a isáaro. ²¹ Moórá-ininko péréti-tomba agaénae séna kanaráán-tántáákón-áwí'a páráwaa'a maimaéna intoráinda-tantaa'a kári-tantaa'a káumaraisana wéna intoréna óraa'a wéiye Ísu siyáiyé.

Kári'-ontagon-aai.

Mátíyu 7:13-14, Mátíyu 7:21-23

²² Ísu mináái simátiména Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmba naa'á-nao'a wenáái simátíma'mae kúwana ²³ moóráwigo séna óraakoo Maníkó moórá-mora-waasi aantena kawe'-ámpá'á métinkainiyo súwana Ísu séna ²⁴ tiyáántán-kwiyé'a kári'-ontafimba iyáféráaro. Simátíme'a sune. Sáwífa'nanka iyáferanae séna iyambanifo ímba kanaa'á iyáferanaawe. ²⁵ Naankón-afowá iyáfasinena ontá úmaraina'a ontará'á imé'a áánte sé'a óraakoo ontasá tisinkaaó síyana séna ímbo tuwánáúnda-waasi nááfakewiya'o sína'a ²⁶ kentáásí naaópa'a té enáái tasimásimenata eséta tóné nonésá naráumne síyana ²⁷ wemá séna nááfakewiya'o. Ímbo tuwánáúnda-waasin-ófo kóro naankón-afowá síniye Ísu simásuwena séna ²⁸ Maníkó wení waásimo kawáánipa'a tí-maráína'a máápakembo awánáiyamba kentíwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe Maníkón-aaimo simátímakaawiye Maníkómó kawáánipa'a méwa'a tuwáné tíyántafe'a é'a ifi'á tánááwe. ²⁹ Seyaafá'-áémpákén-kwáásí Maníkómó kawáánipa'a tésa tamésa tómbá nánááwe. ³⁰ Minkánáárá'á ánaemba aifarááwí tínaaeni'a

iyasa tínaaenkewi aifará'a ónááwe Ísu Maníkómó kawáánintafena mináái siyáiyé.

Ísumo arumbó uwátínkarain-aai.

Mátíyu 23:37-39

³¹ Minkánáá ámáán-kawaa-waasi tuwímbai Ísumpa'a tésa sésa óraa'-waasigon-awí'a Éroti séna Ísumba tufúwónana puwíníye wésifo maanká'á tuwé fí'on-daopa'a kóuwo suwaná ³² Ísu séna Érotimba áwáí-fiyaaamo in-áfá'-iyánkáán-kwáásí kosimáme sé'a sáwí-amutamba waasi tirumpinkémbá wémaitiyuwe'a tí'a on-wáásí asófátinkaunda-kisau káfé'e aafáyáawe maé'a aúnká kesí kísau tai'ánaumne. ³³ Maníkón-aaimo simátímakaawi Yérúsaremu-naopa'-aantemba tínkamowasa wépuwontafe'a káfé'e aafáyáawe aúnkáwe aampa'á wéwe'a kísau maifá kónaumne siyé Érotimba kosimáméro Ísu simásuwena ³⁴ Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá uwátínkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasisono. Maníkón-aaimo simátímakaawi tínkambae iyúwasa pukáawe. Maníkó tí-marówasa kuwáí óntantamba tínkambae iyúwasa pukáawe. Kokórigó áráátombo ayóifá'ó tínkarenamo káátatinkaintemba aasiyaasi-kánáá kemá miyá ónaumne súndanifo tínaaemba wéuwasiwewe. ³⁵ Ísáaro. Maníkó tiyuwáína'a tu'nankáámbá ónááwe. Simátíme'a sune. Ímba úwoi suwánánááfo ánaaembo sé'o Maníkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó kawe'á uwánkáíye síyanka'a aneka'á suwánánááwe Ísu siyáiyé.

Ísu aiyayaambo intorón-kwaasimo asófankarain-aai.

14 Moórá-kanaa saagon-kánáárá'á Ísu ámáán-kawaa-waasi óraa'-waasigoni naaúmpa'a tómbó náindasafena imérowasa saagaan-kánáárá'ó Ísu nóramo índa awánánae sésa imésa awánowana ² moóráwigo aiyayaambo intorón-kwaasigo wení ewaa'á mérowana ³ Ísu minkwáásígómbá awánéna ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé tísaí ena séna saagaan-kánáárá'á kanaará'á in-kwáásí asófankanaumno súwasa ⁴ isésa ímba aái suwaná minkwáásígómbá áikena kawe'á uwánkena séna éniyo waaó súwana kóúwana ⁵ tísaí ena séna kempínkémbá kentí iyámpóíya'i kentí póráára'iyó maipímbó kúwáfekaina'o é'a saagaan-kánáárá'á ááéwa mósá fasinánááo Ísu súwasa ⁶ mináái ímba kanaa'á anondáá siyáawe.

Waási ímba kentúmo maimaé iyíyan-aai.

⁷ Aái ímba anondáá suwasá tómbó nánaesamo tun-kwáásí aifa'á iménaemo sumbá Ísu tuwánéna waé'mai-aai séna ⁸ moóráwigo séna aaremó to'waaí on-tánómbá tamandaaó sína ímba aifa'á imauwó. Aifa'ó iménaemo enáwí'o iyáákaraindawimo tínanamo éna ⁹ táántaindawi entáféna séna iyáfasinena maankwáásígó maanká'á tamáino sínana aigae uwásuwe tínaaempa'a kumbénone. ¹⁰ Éniyo táántainamo tínaaempa'o iménaemo táántainda-

waasigomo weyáárika'o entáféna séna kesí waásiyo iyáfasine aifa'á imauwó sínamo iménasa awánésa enáwí'a mósá maránááwe. ¹¹ Óraa'-waasi úne síyawi Maníkó miwí túwí'a múra tiyuwáínifo kári'-waasi únemo síyawi Maníkó miwí túwí'a maimaé iyíniye Ísu siyáiyé.

¹² Ísu simátimena áántarowaisafena séna óraa-tanombo kaufónae sínda-kanaa óntawara'-waasiye enamááraawe ení akúné ení waási aantemba ímba táántao. Miyámó inasamó ésa ánaaemba áántewa tómbó komandendá mindá ení tónkóní anondáán-iyé. ¹³ Énifo óraa-tanombo kaufónae sínda-kanaa ímbo óntamo makén-kwaasiye tiyayaamba sáwí'o urén-kwaasiye tógafitan-kwaasiye táántenasá tamandáiyambanifo ¹⁴ ení tónkón-ánóndáá ímba amíyambanifo enarunkó kawe'á ínana Maníkó ení tónkón-ánóndáá amíníye. Ánaaemba arupise úmai mén-kwaasi pukémpinkembo iyáfasinaiyan-kanaa Maníkó amíníye Ísu siyáiyé.

Óraa-tanombo kauráin-aai.

Mátíyu 22:1-10

¹⁵ Mináái súwasa Ísuwe tómbó wénowi isésa uwaná moóráwigo séna Maníkó wení waásimo kawáánipa'a tómbó náiyawi tirunkó aamoí íníye súwana ¹⁶ Ísu séna érai'a simbánifo simátíménda imáyáan-oro. Moóráwigo óraa-tanomba kaufónae séna sáwífa'-waasi táántarena méraisana ¹⁷ mintánómbó náiyán-kanaa kárika'a tínana wení kísau-waasigomba ai'maráísana táántaraiwaisafena séna tómbó nembá wéto'mayaan-ifo teró sisasá ¹⁸ miwí ímbo tíyan-aai sewaná moóráwigo séna maramá méyánure'a koawánanaumpo ímba tanómbo kaúfópa'a kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ¹⁹ moóráwigo séna siyáánkai-poima méyánure'a koawánanaumpo ímba tanómbo kaúfópa'a kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ²⁰ moóráwigo séna káfé'a aaré maiyáunda pó'a tanómbo kaúfópa'a ímba kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ²¹ minkísáú-wáásígó wení óraakompa'a téna miyá sewé tasimámísana arunkó sáwí'a isaná séna minúwóiyáámbá naaó'-nao'a wéne tiyayaamba sáwí'o uráinda-waasiye túrambo kafikáinda-waasiye óntama ímbo makén-kwaasiye tiyaafái úmai tí'mae tiyó séna ai'maráísana ²² minkísáú-wáásígó miyá kosímai kouweréna taséna simásimendantemba kosímai tí'mae'o túnda ení naaúmpa'a paai tu'ma'á wéraiye sisaná ²³ wení óraako séna seyaafá'-wáásí kesí naaúmpata sisipáá oro. Seyaafá'-ámpá'á wéne waásimo tiyaafái e óraaka'a símai tí'mae tiyó siyáiyé. ²⁴ Ísu séna simátimé sé'a aifa'ó táántaraiwai ímba

tésa wení tómbá ímba tamandánaáwe Ísu mináái waé'mai-aai siyáiyé.

Imáyáa kawe'á urésa Ísu-ánaaembo arááiwaiyan-aai.

Mátíyu 10:37-38

²⁵ Súwasa Ísuwe aampa'á kuwaná méwaerena simátimena séna ²⁶ kembó sirááiwaenae síyawi aifa'á kembá imáyáa simésa ánaaemba tinófoiye tuwaainíné

iyámpóiyé tífárawaawiye túnafaraawine kesáfésawe imáyáan-oro. Ímbo miyámó iyamba uwófi'a ónááfo miyámó ésamo ésa kembá sirááiwaesa kesí kísau-waasi-i'a ónááwe. ²⁷ Kemó púwónda-aaraa-taimo súwaata'mae kondantembá kembó sirááiwaiyawi umbai-tántáá'á timíyasa minúmbái-tántáá'ó ímbo maimaésamo sirááiwaémba uwófi'a ombá pósa ímba kesí kísau-waasi-i'a ónááwe. ²⁸ Moórá-aai isáaro. Ayáátáá'-nambo ónae síyawi aifa'á óntambo tuwésamo íyan-imayaa ésa óntamba toráumai awánáiyambo kanaamó inasamo ésa mináyáátáá'-námbá ónááwe. ²⁹ Ímbo toráumai awánaesamo mindámbo íyamba minóntámbá tai'áwinana mindám-bá úwoi wérainasa waási awánésa ímba ásaummai uwúsukaawe sésa tuwiyáái ónááwe. ³¹ Moórá-aai isáaro. Moórá tiyáíffín-óráá'-wáásígó tiyánae séna aifa'á wení i-wáásímó torausínda sáwífa'-waasi 10,000 waasi ínana fí'on-i-waasiti óraako wení i-wáásímó torausínda áfááraumai sáwífa'-waasi 20,000 waasi ínana imáyáa éna kembá iyáákanaa ina iyáákanaao séna ³² ímba kanaa'á iyáákanaumne-imayaa énamo éna óraa'-waasi némpa'a mérainana aantá-waasi tí'maréna séna mintiyáísá ifátá tuwánae siyé kosimáméro síníye. ³³ Ísu mináái simásuwena séna aifa'á íyan-imayaa urésa ánaaemba síyantemba ónááwe. Miyáumai kembá sirááiwaenae síyawi aifa'á makáan-tanta-atafesa imáyáa urésa ímba mintántáá'á tuwánáúmne sésamo ésa kembá ímba sirááiwaenafo mintántáá'á tuwánáúmne sésamo ésa kembá sirááiwaesa kesí kísau-waasi-i'a ónááwe Ísu siyáiyé.

Uwígón-áái.

Mátíyu 5:13, Mááka 9:50

³⁴ Ísu simátimena séna uwímá kawe-tántáá'án-ifo óraa'a tai'áísana ayáántámbo wéraiwo ímba aneka'á uwímó káína'o é'a to'maránááwe. ³⁵ Ayáántámbo ímba agamopá'á maráiyana kawe'á ínifo úwoifa'a tuwánááwe. Ísáán-kwaasi isámai kawe'án-oro Ísu siyáiyé.

Sipisípi-poimo áwiyokain-aai.

Mátíyu 18:12-14

15 Taakisi-óntámbo máún-umen-kwaasiye sáwí'o un-kwáásíyé Ísumpa'a wenáái isánae sésa tuwasá ² ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa keáímbá sésa sáwí-waasise'a tómbá wénena aaimó simba sáwí'a wéiye suwaná ³ Ísu mináái iséna waé'mai-aai séna ⁴ sipisípiya'o káráwiyowimo on-áái isáaro. Moóráwigo sáwífa'a 100 sipisípiya'a káráwiyaisana moórá-sipisípi áwiyowisasa misáwífá-sipisípi ufá'á méraawana moórámo áwiyowimba kosaafá émena awánéna ⁵ aamoí éna áúwaata'maena ⁶ naaópa'a téna wenamááraawe wení naaópaken-kwaasiye táántaisasa túwaandu owaná séna kesí sipisípi áwiyowisawisa kosaafá éme'a áí'mae túmpo aamoisá ónae sisasá aamoí uráawe. ⁷ Simátimé sune. Miyáumai wiyómpa'o méraawi marapá'ó tuwánaamba arupise úmaimo

méraan-kwaasi kawé'-úmaimo méraamba tuwánésa aamoí owasá sáwí'a úmaimo méraampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'á tíyasa Maníkóní kísau-waasi wíyómpa'o méraawi óraa'-aamoí wéowe Ísu siyáiyé.

Óntambo áwiyokain-aai.

⁸ Ísu séna moórá-aai imáyáan-oro. Moórá-ininko siyáánkai-ontan-arumba makáisana moórá áwiyowisana ómbá kúra'makena wení naaúmpa'a kankambá wéwiyufena kawé'á uwámai saafá éna ⁹ awánéna wenamáaraawe wení naaópaken-kwaasiye táántaisasa túwaandu owaná simátimena séna kesí óntamba áwiyowisa'a saafá éme'a maiyáumpo aamoí iyataao sisasá aamoí uráawe. ¹⁰ Simátimé'a sune. Miyáumai sáwí'o úmaimo méraampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'á tíyasa Maníkóní kísau-waasi wíyómpa'o méraawi óraa'-aamoí wéowe Ísu siyáiyé.

Moórá-ifoko afowámbá auwénamo kóurain-aai.

¹¹ Ísu séna moórá-aai imáyáan-oro. Moóráwigo kae'-iyámpóiwáráwí méraisana ¹² ánaenkewi afowántáféna séna ení seyaafá-tántáá'á ímbo pukéndara káfé'a tuwí-simiyo sisaná tuwímbai ááninkai tímísana ¹³ ánaenkewi kárika'a ména wembó ámakaim-boparawimba tíména óntan-aantemba maimaéna némpa'-marafa'a koména sáwí'a úmaena wéiyena wení óntamba tu'mái ¹⁴ tai'ásuwaisana óraa'-aawaima tisaná tóntáféna saafá uwáána ¹⁵ mimbárafákén-kwáásígómpá'á wéna kísau maénae kosimámísana kesí marafá'á komé kesí póiya'a káráwiyuwo sisaná ¹⁶ póiya'a káráwiyena ááisafena úmae wéiyena póiti tómpinkémbá nánae séna sisasá ímba áméwana ¹⁷ ánaemba kawé'-imáyáá éna séna kesifoní kísau-waasi sáwífa-tomba wénesa tímú'a faisasá aráá'wara'a wémaraafo maanká'á mé'a sáái táína'a puwúnafaimpo'a ¹⁸ maanká'á tuwé'a kesifompá'á wé'a sé'a kesifóo Maníkón-aúranka'e enaúranka'e sáwí'a úmpo ¹⁹ kentáfé kesááninkowe sénda uwófi'a ómpo kesí kísau-waasiye siyó kosé-naumne séna ²⁰ mifá'á tuwéna téména aampa'á tisaná némpakemba afowá awánéna aruntaféna uwánkena ainténa kotaparéna ifi'á wétaisana ²¹ ááninko séna kesifóo Maníkón-aúranka'e enaúranka'e sáwí'a uráumpo kentáfé kesááninkowe sénda uwófi'a óne sisaná ²² afowá mináái ifátuwena wení kísau-waasi táántaisasa tewaná séna minúwóiyáámbá kawé'-únánkwátói maimaé máuwanke'a kesáánimba intáfé'a waiyambá wéuwanke'a aísamai ánáamba wéuwanke'a ²³ ánóiwara-purumaka-araa'a maimaé'a mátufu'mai aamoí-tánómbá kaufiyata wéneta aamoisá uwánkáano. ²⁴ Kesááninko áwiyokurai pukurái súnana úwoi ména timbá póta aamoisá ónaumne sisasá aamoí uráawe.

²⁵ Aamoí owaná aifakéwí kisaufakembo timbá naankóní ewaa'á téna aamoimó on-áái taiséna

²⁶ kísau-waasigomba áánténa séna nóinka'-aamoíya wéoo sisaná ²⁷ enáfá'a kawé'-úmai tiyáisana enafo séna ánóiwara-purumaka-araa'a tufú'mai kaúfóro sisasá miyá wéesa méraawe sisaná ²⁸ mináái ísáisana arunkó sáwí'a isaná kaoréna ímba naaúmpa'a iyísana afowá máápa'a kuména aifakéwín-arumbá kusímai iyáisana ²⁹ afowántáféna séna ayáátááka'a esé mé'a sáwífa'-aatai wémaisuwe'a enáái ímbo taraisúnda emó séndantemba miyá wéuna óraa-poiye kári-poiye méme-araa'e ímba tufú-siména'a kesí waásise'a naráumne. ³⁰ Enááninko ení óraa'-ontamba maimaé koména aare tine'á minóntámbá mátu'mai tai'ásuwéna tísá ánóiwara-purumaka-araa'a tufú'mai kau-améne sisaná ³¹ afowá séna ayáátááka'a kesé'o méraanda kesí seyaafá-tántáá'á endén-iyé. ³² Enáfáko áwiyokurai pukurái súnana úwoi ména tintáféta aamoisá uwánkaumne siyáiyé Ísu siyáiyé.

Moóráwigo kísau sáwí'o uráin-aai.

16 Ísu wení kísau-waasisaféna séna moórá-aai ísáaro. Moóráwigo moparáwínká'á-wáásígó kísau-waasisaféna séna kesí moparáwínká'á káráwiyuwo sisaná miyá isasá tuwímbai tésa sésa ení moparáwínká'á ímba kawé'-úmai káráwiyaisana ení óntamba áwiyokaiye sewaná ² miwá iséna káráwiyai-waimba áántaisana tisaná séna enáái sewa'á isáúmpo kesí moparáwínká'á ímba káráwinompo kesí moparáwínká'á káráwinda-aufai agai-símína'a ení kisaugoni áwáu awánaano sisaná ³ wéwéna imáyáa éna kesí óraakomo si'mátuwaina'a nóra ónaumno. Kemá ímba fasi'aénkó pó'a maramó ufi-kísáú ímba kanaa'á maénaumpo inaimó sísféna sigáé ínifo ⁴ miyá é'a aasásó'á úmae wénonana si'mátuwainasa miwítí naaúmpa'a sínkaresa tómbá siménááwe-imayaa uwásuwéna ⁵ wení óraakompakembo ánaaemba méyánónaumne sésa úwoimo maiyáan-kwaasi táántaisana moóráwigo tisaná séna kesí óraakomba nóraumai-meyana amínono sisaná ⁶ séna sáwífa'-masawemba 100 masawemba ówitamai aménaumne sisaná miwá séna ení aúfáifimba ímba 100 iye sindá 50 iye símai agai-simiyó sisaná miyá isaná ⁷ moóráwigo tisaná séna kesí óraakomba nóraumai-meyana amínono sisaná séna sáwífa-ton-unamba 100 unamba aménaumne sisaná miwá séna ení aúfáifimba ímba 100 iye sindá 80 iye símai agauwó sisaná ⁸ minááímó simbá óraakomba simáméwana iséna wení moparáwínká sáwí'a úmai káráwiyaiwaintaféna séna kawé'-imáyááwárá'-wáásímó ontembá miyá óne siyáiyé. Marapá'-wáásí kentí imáyáarakemba ásawimai miyámó ondawí kawé'á íníye símai wémaefo sámó kain-áémpá'ó méraan-kwaasi ímba miyá wéowe. Miyáumai óraako wení moparáwínká'ó káráwiyai-waintaféna séna kawé'-imáyááwárá'-wáásímó ontembá miyá óne siyáiyé Ísu siyáiyé.

⁹ Ísu simásuwéna minááísáféna séna ísáaro. Marapá'á kentí óntantamba túwa'nai iyasa kentí waási-i'a íya'a kentí óntambo tai'áindara'a wíyómpa'o ésa iyíyan-kanaa wíyómpa'a minkwáásí tuwánésa aamoí

uwátinkanaawe. ¹⁰ Kári-tantaaka'a kawe'-úmaimo káráwiyowi óraa-tantaaka'wara'a kawe'-úmai káráwiyonaawe. Kári-tantaaka'a sáwí'a úmaimo káráwiyowi óraa-tantaaka'a sáwí'a úmai káráwiyonaawe. ¹¹ Marapá-tántááká'ó ímbo kawe'-úmaimo káráwiyaiyawimo éna Maníkó wiyómpaken-tantaa'a ímba tiména káráwiyoro síníye. ¹² Marapá'ó Maníkómpákén-tántááká'ó ímbo kawe'-úmaimo káráwiyaiyawimo éna Maníkó wiyómpaken-tantaa'a ímba tiména kendén-iyé síníye. ¹³ Ímba kanaa'á kae-káwáá-wáásítí kísau wémaewe. Miyámó ésamo ésa moóráwigomba aamoí ésa moóráwigomba ímba aamoí uwánkanaawe. Miyámó ésamo ésa moóráwigoni kísau kawe'-úmai maéna moóráwigoni kísau tuwesaraí ónááwe. Miyáumaí Maníkóni kísau moé'ó é'a sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaa ímba úmae iyónááwe. Sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaa é'o é'a Maníkóni kísau ímba maénaáwe Ísu siyáíye.

¹⁴ Ísu mináái súwasa áamáán-kawaa-waasi isésa óntantafesa aamoí wéesa pósa Ísun-awíyáái uwaná ¹⁵ Ísu simátimena séna kembíwí waási túranka'a kawe-kísáú wémaewasa tuwánésa sésa kawe'-wáásín-owe wésefo Maníkó kentí imáyáa wétuwanaiye. Seyaafá-tántáákón-áúmo mósá máráán-tantaatafena Maníkó sáwísamban-iyé wésiye Ísu siyáíye.

¹⁶ Ísu simátimena séna Móseso Maníkóni áamáambo simátímakain-aaiye Maníkón-aaimo simátímakaawimo agaimakáan-aaiye mindá aambó usukáín-ááímó éna Yónimo nombó maitínkarainka'a mináái tiyáíye. Káfé'a ásé-aii Maníkó wení waásimo kawáánin-aii wésimatiembra pósa waási Maníkómó kawáánipa'a tiyáántamba fasi'ámaesa wéyiaferaawe. ¹⁷ Marawé wiyóne tai'áínifo Maníkóni áamáamba kári'-amaane óraa'-amaane ímbo tai'áínda aasiyaasi waé'wae'a íniye.

¹⁸ Moóráwigo awaainímbá ai'mátuwenamo fí'on-inimbo máimba umémbá wémaiye. Moórá-waasigo ai'mátukain-inimbo máimba wewará'á umémbá wémaiye Ísu siyáíye.

Óntawara'-waasigoe Rásarasite-taai.

¹⁹ Ísu séna moórá-aii isáaro. Óntawara'-waasigo ména kawe'-únánkwátói sáwífa'a makéna kawe-tómbá náma'nama'-isaná ²⁰ moóráwigon-awi'a Rásarasi ímba óntamo makáiwai óraa'-namomba kaisaná méraisasa ayái-tómbá amínana nániye sésa óntawara'-waasigoni ontará'á móankaraawana méraisana iyánkó téna mindámómbá tauwá'naraiye. ²² Ánaaemba ímbo óntamo makáin-kwaasigo púwísasa Maníkóni kísau-waasi wiyómpakewi kunáí'maesa Émbaramumo kawe'-mápá'ó méraipa'a móankaraawana óntawara'-waasigo púwísasa utámakaawana ²³ púwón-aempa'o iyamó wégaipa'a óraa'-ai'a isaná ména mósá awánaimba némpa'a Émbaramuwe Rásarasiye'a méraayana tuwánéna ²⁴ aemáífinkemba séna kesifóo Émbaramuwo iyamó wégaipa'a óraa-si'a isa'á méraumpo arumbá uwásinke Rásarasimba ai'márénana kunkéna ayáám-ba nompí támai sinááfíya'a maráínana tasiyasi íno sisaná ²⁵ Émbaramu séna kesááninko marapá'ó

méraandara'a seyaafá-káwé-tántáá'á makáampo Rásarasi sáwí'a úmai méraifo mindásafe imáyáan-uwu. Káfé'a wemá kawe'-úmai méraifo embá áí'o ipa'á méraane. ²⁶ Senda-ááíwará'á imáyáan-uwu. Afufumpimbá óraa-tunai weraifo ímba wété ónááfo sisaná ²⁷ óntawara'-waasigo séna kesifó Émbaramuwo emó sénda-aaisafe'a simáme'úne. Rásarasimba ai'márénana kesifoní naaópa'a ²⁸ séfataase kesífárawaisai méraafo kusimátimena sáwí-marupa'o iyamó kaipa'á tefó simátimino sisaná ²⁹ Émbaramu séna Mósesemo siyáin-aaiye Maníkón-aaimo simátímakaawi siyáan-aaiye aúfáífimbo agaimakáamba pósa toráumai isánááwe sisaná ³⁰ kesifó Émbaramuwo ímbanifo moóráwigo pukáimpinkemba iyáfasinena kusimátiminasá sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'á kónááwe sisaná ³¹ Émbaramu séna Mósesemo siyáin-aaiye Maníkón-aaimo simátímakaawi siyáan-aaiye ímbo isésamo ésa pukáimpinkembo iyáfasinkaiwain-aii ímba isánááwe Émbaramu siyáíye Ísu siyáíye.

Sáwí'o on-aai.

Mátíyu 18:6-7, Mátíyu 18:21-22, Máaka 9:42-48

17 Ísu wení kísau-waasisafena séna fí'o-fi'on-tanta-a'a waásifa'a tínsa kesáái tuwánááwe. Tuwím-bai tésa kesááimo wéisaawi karo'-áái tasimátimiyasa kesáái tuwésa kóiyasa karo'ó siyawifa'a sáwí-meyamba tíniye. ² Miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontamba fári'wimaresamo nompimbó túwáawasamo kumpuwésaraa karo'-áái ímba simátíméwasa kesááimo ísaraan-iyampoi kesáái ímba tuwésa sáwí'a owisínó. ³ Mindásafe'a kentúra'a káráwiyoro.

Kentí waásimo kembó sáwí'o uwátinkaiya'o é'a kembíwí'á mindásafe simátimiyasa sáwí'a únemo síya'o é'a ímba aneka'á imáyáa é'a ifá'á túwáaro. ⁴ Kentí waásigomo kembó sáwí'o uwántínkáfa'o iyésamo kempá'ó tésamo sáwí'a únemo símae iyíya'o é'a ímba aneka'á imáyáa é'a ifá'á túwáaro. Mimbórá-kánáámó afakaetéra'o miyámó íya'o é'a ímba imáyáa é'a ifá'á túwáaro Ísu siyáíye.

Ísumpa'o timankúnkúmbo on-áái.

⁵ Suwasá Fasi'aénkóni aantá-waasi wentáfésa sésa entáféta simankúnkúntaamo úndasa súwa'nai inatá entáféta simankúnkúntaamo úndasa fasi'ámaisa méraano suwaná ⁶ Fasi'aénkó séna moórá-taigon-awi'a másítáti kári'-aramba tu'makáawana áruma wíkéna óraa-tainambo intembá miyáumai kentáfé'a timankúnkúmbo iyambo é'a óraa-taisafe sé'o taawí'wé óraa'-nompimba kunkaruuwó síyanamo éna miyá íniye Ísu siyáíye.

Kísau-waasiti kisaugon-aai.

⁷ Ísu wení kísau-waasisafena séna moórá-aii isáaro. Kísau-waasigomba ai'marááwana kísau wémaena kisaufakena'i póíya'o káráwiyaindafakena'i timbá ení tómbá emá agaimái naaó ímbo síyamba ⁸ kafegafé úmai kawe'-únánkwátói uré tómbá agai-símína'a

nasúwáana ánaaemba ení tómbá agaimái nánone miyán-áái wésewe. ⁹ Sintembá kísau-waasi miyá ésa úwoi miwítí kísau isasá miyá ombá pósa ímba túwí'a mósá wémaraawe. ¹⁰ Miyáumai kembiwí miyá é'a simátíméndantemba é'a tai'áiyanka'a sé'a úwoi wení kísau-waasisa úndasa póta úwoi kentáásí kísausa maiyáumne sé'a ímba kentú maimaé'a iyóro Ísu siyáiyé.

Ísu námombo kón-kwaasi kawé'ó uwátínkarain-aii.

¹¹ Ísu Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmba Sámériyaa-marawe Káríri-marawe afufumpin-ámpá'á wéna ¹² moórá-naopa'a kúwasa námombo kón-kwaasi siyáánkai-waasi wétesa némpa'o Ísumo túmba awánésa ¹³ aemái sésa óraako Ísuwo kentáá arumbá uwásinkaa suwaná ¹⁴ Ísu tuwánéna séna ámáán-kísau-waasifa'a wé'a kentú máaraatimiyasa tuwánésa námomba kawáúwiye sénááwe súwasa aampa'o kumbá túma kawé'á uwátinkowana ¹⁵ miwífínkémhá moóráwigo áuma kawé'ó uwánkomba awánéna kouweréna óraaka tasiyéna Maníkón-áwí'a mósá maréna ¹⁶ Ísu óraakon-iyé séna aísamaifimba takífaena súwi séna minkwáásí ímba Yúndaa-waasin-ifo Sámériyaa-marafaken-kwaasigo súwi súwana ¹⁷ Ísu séna siyáánkai-waasi túma kawé'ó uwátinkaunda afa'éiyain-kwaasi ímba kouwérááwana ¹⁸ kímborawigo fí'om-barafaken-kwaasigo kouweréna Maníkón-áwí'a mósá máráiyé simásuwena ¹⁹ minkwáásígóntáféna séna kentáfé súwa'nai índawin-iyé sénda póna enáú kawé'án-ifo waaó Ísu siyáiyé.

Maníkó wení waásimo kawáánin-aii.

Mátíyu 24:23-28, Mátíyu 24:37-41

²⁰ Súwasa ámáán-kawaa-waasi Ísumba áísai esa sésa Maníkó wení waásimo kawáánin-kanaa nóin-kanaawa tíníyo suwaná Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánimba ímba ímba kanaa'á túrantamba awánánááfo ²¹ Maníkó wení waásimo kawáánimba waási túra'a ómbaraimba pósa mifará'i maafá káráwiyaiye ímba kanaa'á sénááwe Ísu siyáiyé.

²² Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna ánaaemba kemá waási úranko kúmón-da-kanaa awánánae síyambanifo ímba miyán-kánaa suwánánaáwe. ²³ Tuwímbai sésa maafá'á méraifo taawánaaromo síyasa fí'owi sésa maafá'á méraifo taawánaaromo síya'o é'a ímba érai'e sé'a wété oro. ²⁴ Wiyómpa'o aafáyáumo tórásasamo awánaantemba kemá waási úranko miyáumai afora'á aneka'á kumónaumne. ²⁵ Misúnda-aai ímba paápé uráinasa aifa'á káfé'o méraan-kwaasi tínaaemba uwásinkesa sí'o índa-i'a uwásinkanaawe. ²⁶ Naaófá'á moóráwigo-awi'a Nówaamo méronka'a waási ímba Maníkón-ímáyáá ésamo maé'óntemba ánaaemba kemá waási úranko kúmón-da miyá ónááwe. ²⁷ Nówaamo méronka'a noné tóné wénesa tiyáámúmba wéto'waa-esa aaré máúwasa waaí máúwasa wéuwana Nówaa nompín-táómpimba imérowana piri'-nónkó seyaafá'-wáásí tínkamuwasa putásaraawe. ²⁸ Naaófá'á moóráwigo-

awi'a Rótimo méronka'a ímba Maníkón-ímáyáá ésa noné tóné wénesa méyánúmae wénesa kísauwe naané úmae né'ómba ²⁹ Róti Sónómu-naopa'o tiyuwónka'a Maníkó óntankwara iyaronkwará'á wiyómpakemba tuwówana kuména tínkamuwasa putásaraawe. ³⁰ Rótimo méronka'a waási ímba Maníkón-ímáyáá ésamo maé'óntemba kemá waási úranko aneka'ó kumpaápé ondará'á miyá ónááwe.

³¹ Aneka'ó kúmón-dara'a ontará'ó méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o iyíyamba moparáwímbá ifá-tuwanaawe. Kísau'fa'o méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o tiyamba moparáwímbá ifátuwanaawe. ³² Róti awaainínkón-áái imáyáan-oro. Wení moparáwímbó tuwón-imayaa éna mówaerowana óntankwara iyaronkwará'á kuména tufúwana pukáiyé. ³³ Tirááimo táínda-i'o ésa ímba kawé'-úmai ménaafo kentáféna imáyáa ésa tirááimo táínda-tantaa'o tuwésamo puwésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ³⁴ Simátiména a sune. Aneka'ó kúmón-dara'a mindó'wáámbá kae'-wáási mimbóráfá'á túmá wéreyana Maníkó moóráwigomba auwéna moóráwigomba aiyáíniye. ³⁵ Minkánaá kae'-ínínkáí tómbó wéto'mayaan-iyana Maníkó moórá-inimba auwéna moórá-inimba aiyáíniye. ³⁶ Kae'-wáási kísau'fa'o méreyana Maníkó moóráwigomba auwéna moóráwigomba aiyáíniye Ísu súwasa ³⁷ wení kísau-waasi sésa Fasi'aénkóo emó sénda-aai nááfatafewa sénó suwaná póiyé sawaiyé mó kawáá'ipa'o náíndasafenamo embontaan-dúmágómó tatorúpaintemba Maníkó sínana súnda-aai paápé íniye Ísu siyáiyé.

Moóráwigo keto'-ínínkón-aaimo ísarain-aii.

18 Ísu séna aasiyaasí Maníkómpá'á inai wésesa túwáafo séna waé'mai-aii simátiména séna ² moórá-naopa'a aaimó ísáín-kwaasigo ména ímba Maníkón-áároí inkaiséna ímba waási-imayaa éna méraisana ³ mindáópa'a keto'-ínínkó ména aasiyaasí aaimó ísáín-kwaasigompa'a tóso éna séna sáwí'a uwásinkanaesa wéfo aai súwa'nai uwásinkaa sisaná ⁴ ayáátááka'a wenáái ímba ísarena ánaaemba imáyáa éna séna Maníkón-áároí ímba inkaisé'a waási-imayaa ímba é'a wéumpo ⁵ minínínkó kempá'ó timbá suwesaraí ifáímpó'a áwa'nai ónaumne siyáiyé. ⁶ Fasi'aénkó simásuwena séna aaimó ísáí-sawi-waasigon-aii imáyáan-oro. ⁷ Maníkóní waási wempá'ó inaimó símae iyómba túwáafo séna ímba ayáátááka'a úwoi ména miwí táái iséna ⁸ sáwí'o uwátínkénka'a ááéma túwa'nai íniye. Ánaaemba kemá waási úranko aneka'ó kúmón-dara'a méraiyan-kwaasífinkemba kesáásafesa timankúnkúmba ónaa ína ónaao tuwánánaumne Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó símae iyómba túwáafo séna mináái siyáiyé.

Ámáán-kawaa-waasigonte taakisimó maún-kwaasigonte-taii.

⁹ Tuwímbai kawé'-wáási úne sésa kentúma maimaé iyésa fí'on-kwaasi túma símai sáwí'o uwátínkén-kwaa-

sisafena waé'mai-aai Ísu simátimena séna ¹⁰ kae'-wáásigórái moóráwigo áamáan-kawaa-waasion-ifo moóráwigo taakisi-óntámbó máin-kwaasigo ésarai óraa'-amaan-daumpa'a inai séyae sésarai iyóyamba ¹¹ áamáan-kawaa-waasigo koku'á ména wenáú maimaé iyéna séna Maníkóo kemá tuwímbaimo ontembá ímba wéumpo entáfé'a súwi sune. Umémbó maésamo karo'ó sésamo aare-úmémábá ésamo ontembá kemá ímba miyá wéune. Maaméraiwai taakisimó máin-umen-kwaasigomo intembá kemá ímba miyá wéune. ¹² Aasiyaasi-sóndáárá'á kae-kae-kánáá áamáantafe'a imáyáa é'a ímba tómbá wénaumne. Aasiyaasi-kísáúgóni sondaará'ó maúnda-tantaa'a tuwínke'a kemá afa'éiyaimba maé'a moórá embá áma'mae'a wéiyune sisaná ¹³ taakisimó máin-kwaasigo moóráfa koku'á ména aigaé éna kífaena séna Maníkóo kempímbá sáwí-imayaa wéraiwo arumbá uwásinkaaoyaiye. ¹⁴ Ísu mináái simátimena séna ísáaro. Maníkó taakisimó máiwaini sáwí-imayaa maiyaúwáísana Maníkóe taankarotámai maéna wení naaópa'a wisaná áamáan-kawaa-waasigo wempímbá sáwí-imayaa úwoi wéraisana wení naaópa'a kuráiyé. Óraa'-waasi únemo síyawí Maníkó túwí'a múra tuwáínífo Maníkón-aísamaifimbo méraawi Maníkó túwí'a maimaé iyíniye Ísu siyáiyé.

Ísu iyámpóimo ayááfúmbo tátínkarain-aai.

Mátíyu 19:13-15, Mááka 10:13-16

¹⁵ Simátimuwasa tuwímbai Ísu ta'ótorena kawé'á uwátinkainkwaé sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kísau-waasi tuwánésa kóro suwaná ¹⁶ Ísu miniyámpóisáféna táantena séna teró. Ímba kóro síyamba tiyuwáiyasa kempá'á iyámpói úwoi teró. Miniyámpóimó kempá'ó tentembá Maníkó wení waásimo kawáánimba miyaráán-úmai wégawaanimba iyámpóimó kempá'ó tíyan-amba ímba aambá faiyóro. ¹⁷ Érai'a simátime sune. Maníkóntáfésa sésamo iyámpóiyaan-úmai kenká'á wégawaanonemo síyanamo éna miwíyá'á kawáánínífo ímbo miyá síyawimo éna ímba kawááníniye Ísu siyáiyé.

Óntawara'-waasion-aai.

Mátíyu 19:16-30, Mááka 10:17-31

¹⁸ Súwana moóráwigo Yúndaa-waasiti óraako Ísumpa'a téna séna óraakoo kawekó óne. Nóra úmaiya aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ¹⁹ Ísu séna kentáfé nóra séwa kawekó óne wéseno. Mimbóráwígó Maníkó weyáá kawekón-iyé. ²⁰ Maníkóni áamámba é'a ísaraane. Minamáámbá aúfáífimba agaimaréna séna ímba aare-úmémbánoro. Ímba waási tínkamiyasa púwóro. Ímba umémbá máéro. Ímba karo'-áái simátínkáaro. Kentínófoi-tuwi'á óraa'-i'an-oro siyáiyé súwana ²¹ miwá séna minamáámbá kemá iyámpóiyakemba ísare'a kawé'á úmae wéiyune súwana ²² Ísu iséna séna kawé'á éma moórá-tantaa'a ímba kawé'á uráampo ení moparawímbá fí'on-kwaasi wétime óntamba maiyé ímbo makéwi tímínana ení kawé'-meyámbá Maníkó

wiyómpa'a ankáiniye. Tímatuwemo e kembá sirááiwainone súwana ²³ mináái iséna sáwífa'-moparawimbo makóntafena óraa'-imayaa úwana arunkó sáwí'a uráiyé.

²⁴ Arunkó sáwí'a úwana Ísu awánéna séna sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Maníkómó wení waásimo kawáánipa'o wiyamba umbái táiniye. ²⁵ Moórá-poigon-awi'a káámeri mimpóigó waigóni afaapimbá ímba kanaa'á kóferainiye. Káámeri-poigomo waigóni afaapimbó kóferáinkakaa sáwífa'-ontamo makáan-kwaasi Maníkómó kawáánipa'a kowisinó súwasa ²⁶ mináái iséna áisai esa sésa umbái taifó nóran-kwaasiya Maníkómó kawáánipa'a méranaao suwaná ²⁷ Ísu séna waási miwítí kísausamba ímba méyámbare-sa kónááfo Maníkó úwoi kanaa'á wéiyé súwana ²⁸ Pítaa séna isaaó. Kentáási naaópa'a tuwéta entá wéaraai-waumne súwana ²⁹ Ísu séna érai'a simátime sune. Maníkó wení waásimo kawáánintafesa imáyáa ombá naaópa'a tuwésa tuwaaininé tuwaaisáiyé tinófoiye táanine tiyáámúne tiyuwésa miyáumaimo túwááwin-anonnda ³⁰ marapá'ó méraanka'o túwáán-tantaa'a miyán-tántáá'á sáwífa'a mémaesa ánaaen-kanaa aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aai.

Mátíyu 20:17-19, Mááka 10:32-34

³¹ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena moórá-aempa'a tínkarena simátimena séna ísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanasá naaófá'ó Maníkón-aaimo simátimakowimo waási úrankon-aai agaimakáan-aai paapé íniye.

³² Kembá sí'mai fí'onkaa-waasi timiyasa karaáná'á sinkésa símai sáwí'a uwásinkesa tuwiyáái wisinkésa ³³ súwiyonku'-nésa sínkamiya'a púwónasa útamaraiya'a kaumbo-kánáá maisuwé'a íyáfasinanaumne Ísu súwasa ³⁴ wení kísau-waasi nóin-aaisafenawa síyó sésa minááiígóni áwáumo aúpá'ó wérontafesa ímba ísámai kawé'á ésa Yérúsaremu-nao'-ampa'a kuráawe.

Ísu aúrambo kafikówimba kawé'ó uwánkarain-aai.

Mátíyu 20:29-34, Mááka 10:46-52

³⁵ Ísu aampa'ó kúmba Yéríko-nao'-ewaa'a kúwana moóráwigo aúrambo kafikówi óntamba inai símai maénae séna aanawáísára'a kumbéna wéinai séna ³⁶ sáwífa'-waasimo tésamo kínkimbo sumbá iséna nááwiya'o súwasa ³⁷ Ísu Násaretifakewi wétiye suwaná ³⁸ óraaka séna Ísuwo Téfitin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaoyaiye ³⁹ aifa'ó tun-kwáási aaisambá aéesa sésa aseraaó suwaná mináái ífátuwena aneka'á óraaka séna Ísuwo Téfitin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaoyaiye ⁴⁰ Ísu aampa'ó wémomba wení ewaa'á koíyáfasinena séna áí'mae teró súwasa áí'mae-sa ewaa'á tuwaná Ísu áisai ena séna ⁴¹ nóin-tantaara embá arááimo táínda-tantaa'a uwánkanaumno súwana séna óraakoo súramba kawé'á uwásinkaaoyaiye ⁴² Ísu séna kentáfé kanaa'á súwa'nai indawiniye sémpo aúramba kawé'á ino súwana ⁴³ minúwóiyáámbá aúramba kawé'-úmai awánéna

Ísumba arááíwa'mae wéwena Maníkón-áwí'a mósá marówasa sáwífa'-waasi awánésa Maníkón-áwí'a mósá makáawe.

Sákíyasin-aai.

19 Maníkón-áwí'a mósá márówana Ísu Yéríko-naopa'a kóyáákanae séna kúmba
² moóráwígon-awí'a Sákíyasi taakisi-óntámbó máún-kwaasiti óraa'-waasigo éna sáwífa'-ontamba makéna
³ Ísumba awánánae séna úmba sáwífa'-waasi fáitukowana ampáán-kwáásígó éna ímba kanaa'á awánéna
⁴ maanámpá'á tíniye séna minkwáásí tínaaem-pakemba aifa'á íyáákana moórá-taifa'a íyátana mérowana
⁵ Ísu mintáigóní áwáufa'a wéna mósá awánéna séna Sákíyasiyo ení naaúmpa'a kónaumpo minúwóiyáámbá marapá'á kumuwo súwana
⁶ aamoí uwásuwena minúwóiyáámbá marapá'á múra tuwéna kúwáái'maena wení naaúmpa'a kúwasa
⁷ minkwáásísómbá awánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa sáwí'o in-kwáásígóní naaúmpa'a wéwiye suwaná
⁸ Sákíyasi wení naaúmpa'a mósá ankéna Fasi'aénkóntáféna séna óraakoo kesí ónta afufuntambá tuwínke'a tuwímbai ímbo makén-kwaasi timé'a tuwímbai karo'á simátinke'a óntamba umémbó maiyáunda pó'a éyain-eiyain-úmai tíma'mae'a kónaumne súwana
⁹ Ísu séna káfé'a maandáúmpá'ó méraan-kwaasi kawé'-ámpá'á métinkaumne. Émbaramun-aísaafitantambo uráandasafe'a miyá úne.
¹⁰ Kemá waási úranko kumpaápé uráundawi enkáán-kwáásí saafá úmai sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'ó métínkáandasafe'a kunkáumne Ísu siyáiyé.

Siyáánkai-waasi-taai.

¹¹ Mináái ísówana Ísu Yérúsaremu-naokoni ewaa'á kúwasa wesé'o kun-kwáásí imáyáa ésa sésa Maníkó wení waásimo kawáánimba kárika'a paápé íniye sun-táféna waé'mai-aai simátimena
¹² séna moórá-oraakon-aai ísáaro. Kámáni-waasi némpa'-marafa'a méraawana kotísai onasamó kanaán-iyemo síya'o é'a kesí waásiya'a takáráwiyonae séna
¹³ wení kísau-waasi siyáánkai-waasi táántaisasa tewaná óntamba kae-táémo kae-táémo'a tiména séna koméraana'a minón-tánkákémbá kísau wémaiya'a té'a tuwímbai-ontankwara'a tamáéno séna kóisasa
¹⁴ wenamááraa tíyántafesa uwánkesa kámáni-waasi kosimátimé sé'a kentáará'á ímba takáráwiyiniye kosimátiméro sewasá kuráawe.
¹⁵ Énifo minóráákómbá káráwiyi-kísau áméwana kouweré téna ááémo óntambo tímakain-kwaasi táántaisasa tewaná séna tímakaunda-ontankakemba nóraumai-ontana maiyáao sisaná
¹⁶ aifa'ó ámakaiwai téna séna óraakoo símakaanda-ontankakemba kísau wémae'a moórá kae-táémo'a maiyáumne sisaná
¹⁷ óraako séna kesí kísau-waasigo kawé'á óne. Kári-tantaaka'a kawé'-úmai káráwiyaampo siyáánkai-naoraara'a káráwiyuwo sisaná
¹⁸ moórá-kísau-waasigo téna séna óraakoo símakaanda-ontankakemba kísau wémae'a siyáánkai-taemo'-ontam-

ba maiyáumne sisaná
¹⁹ éniyo séfataase-naoraara'a káráwiyuwo sisaná
²⁰ moórá-kísau-waasigo téna séna óraakoo símakaanda-ontamba ampantafímbá mú'mú-mai aúpá'á makáumpo máinone.
²¹ Emá fasi'aénkwáásí éma ímbo makáanda-tantaa'a wémae úwoi wéne fí'owiti kísaufaken-tomba wénaana pó'a enáároi inkaisé'a úwoi aúpá'á makáumpo máinone sisaná
²² óraako séna sáwí-kísau-waasigo ónda pó'a kentáfémo séndantemba aai simánkanaumne. Kentáfé sé fasi'aénkwáásí éma ímbo makáanda-tantaa'a wémae úwoi wéne fí'owiti kísaufaken-tomba wénaane sémpo
²³ kesí óntamba seyaafá'-wáásítí óntambo máráandaumpa'o makáandaraka tiyé'a kesí óntankwara a'wáá-ontankwara'a máúsino séna
²⁴ méraan-kwaasisafena séna maanóntámbá maiyé'a kae-táémo'-ontambo tokáiwaimba áméro sisasá
²⁵ miwí sésa ímbanifo kae-táémo'-ontamba é'a tokáiyé sewaná
²⁶ óraako séna simátimé sune. Sáwífa-tantaaka'o kawé'-úmaimo káráwisinkaawi moórá-mora-tantaa'a tíménasa káráwisinkanaafo ímbo kawé'-úmaimo káráwisinkaaw-ifinkemba makáan-tantaa'a máéna'a
²⁷ kesí namuro-wáásí kentáará'á ímba káráwinone siyáawi tí'mae'a kempá'á tiyé'a tínkamiyasa
 púwóro siyáiyé Ísu siyáiyé.

Ísu Yérúsaremu'a'o kuráin-aai.

Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Yóni 12:12-19

²⁸ Ísu mináái simátimena aifa'á Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmba
²⁹ Órífi-omapa'-ewaa'-naokai moórá Pétí-fasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwana minkáé'náó'-ewaa'a wéna wení kísau-waasiyai kae'á máti'-marena séna
³⁰ epín-dáópa'a kurékai moórá-poigon-awí'a tónki koawáneyambo waásimo ímbo ayáákainda-poi ánda awátuwekai ái'mae tekaiyó.
³¹ Moóráwigo tuwánénamo nóra óyaekaiya óyómo sínakai óraako ayáá'mae'a kónae siyé simámékaiyo súwasarai
³² kuyaná súntemba mimpóí mérowasarai koawánésarai
³³ ánda koawátúwóyana mimpóígónafowá awánéna séna nóra sékaiya mimpóígóní ánda wéwaaeyo súwasarai
³⁴ mindárai sésarai óraako ayáá'maena wínkwae simásuwesarai
³⁵ ái'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení kísau-waasi paákákén-únánkwátóí faú'mai mimpóígón-arósááunka'a wandaaí uwi'márówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa
³⁶ sáwífa'-waasi mésa óraa'-waasin-iyé sésa paákákén-únánkwátóí faú'mai aampa'á uwi'ma'mae wéguwana minúnánkwátóiya'a auwétamaena wéwena
³⁷ Órífi-omapaken-ampa'o kumúmba Yérúsaremu-nao'-ewaa'a kúwasa Ísumba sáwífa'-waasi arááíwa'mae wéwesa aamoí ésa fí'o-fi'on-kísau kawé-kísáú maúmba awánontafesa Maníkón-áwí'a mósá marésa óraaka'-oraaka'a sésa
³⁸ Fasi'aénkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó minkáwáágómbá kawé'á wéuwankaiye. Maníkó kentáásáféna séna aáno úmai méraaro wésimba póna wenáwí'a óraa'a wéiye óraaka'a suwasá
³⁹ misáwífá'-wáásífínkémbá tuwímbai amáán-kawaa-waasi sésa óraakoo embó arááíwa'mae wénon-kwaasisafe sé aseráaro siyó suwaná
⁴⁰ Ísu séna simátimé

súne. Miwí ímba aaimó senkakaa maanóntánkó ken-táfénawe séna aai sisinó Ísu siyáiyé.

Ísun-arumbó uwátínkarain-aai.

⁴¹ Ísu Yérúsaremu-nao'-ewaa'a wéna awánéna waási tífi'a téna séna ⁴² aáno úmáimo máéwini áwáu ímba ísámai kawé'á uráawe. Isékaa aáno úmai méraawisino. Káfé'a ímba kanaa'á wéisaawe. ⁴³ Kentí namuro-wáásí tésa kentí naaópa'a taúkúresa maramá u'mái ontafimbá agari'á tásuwesa ⁴⁴ kentí aare-iyámpóíwara'a tínkamesa kentí naambá tawísísuwanaawe. Maníkó kawé'-ámpá'á métinkanae séna tisa'á tínaaemba uwánkáamba pósa kentí namuro-wáásí tésa miyá ónááwe Ísu siyáiyé.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aai.

Mátíyu 21:12-17, Mááka 11:15-19, Yóni 2:13-22

⁴⁵ Ísu mináái simásuwena Yérúsaremu-naopa'a óraa'-amaan-daumpa'a iyéna áamáan-daumpa'o méyámbó un-kwáásí iti'mátuwena ⁴⁶ simátimena séna Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna mindá kesí naambá Maníkómpá'ó inaimó sen-dámbán-iyé agaimaréna siyáiyé. Énifo umén-dáúmpá'ó ontenkáamba uráawe Ísu siyáiyé.

⁴⁷ Aasiyaasí óraa'-amaan-daumpa'a Ísu simátíma'-maena iyúwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé óraa'-waasiye Ísumbo tufíyan-aai suwasá ⁴⁸ úwoi-waasi sáwífa'a Ísun-aai ísámae wéiyuwasa tufuwíyan-amba ímba kanaa'á saafá uráawe.

Náawawa ai'maráisawa tiyáanomo siyáan-aai.

Mátíyu 21:23-27, Mááka 11:27-33

20 Moórá-kanaa Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména Maníkóní ásé-aai simátimuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé Yúndaa-óraa'-waasiye tésa ² sésa náawawa ai'maráisawa tiyéwa náawampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná ³ Ísu séna aifa'á moórá-aai tísai ona'á simásíméro. ⁴ Ááéma Yóni nombó maitínkaraiwai Maníkówa simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa ⁵ miwí keáímbá sésa nórasaawa sénaumno. Maníkó simámakaisana nombá maitínkaraiye senanasáámó éna nóra séra Yónin-aaisafe'a ímba érai'e siyáao síníye. ⁶ Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye senasasáámó ésa úwoi-waasisa sínkamonaawe. Úwoi-waasi sáwífa'-waasi Yónintafesa sésa Maníkón-aaimo simásímakaiwai uráiyé wésemba pósa óntamba maiyésa sínkamonaawe. ⁷ Ísuntafesa sésa emó sísaí ónda-aaisa ímba isáúmne suwaná ⁸ Ísu séna ímbo simásimiya'a náawampinkena maiyéra fasi'aén-kísáúmó maúnda-aai ímba simátimenaumne Ísu siyáiyé.

Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-taai.

Mátíyu 21:33-46, Mááka 12:1-12

⁹ Ísu waé'mai-aai simátimena séna moóráwigo ándá-aran-kisau úmarena ayáatáaka fí'om-barafa'a koménae séna maankísáúrá'ó káráwiyaawimo é'a kesafé'a tuwímbai-aramba wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena fí'om-barafa'a koméraisana ¹⁰ arambó áfumo kain-kánáá tisaná aanáfó kesí ándá-aramba komauwó séna wení kísau-waasigomba ai'maráisana minkísáúrá'ó káráwiyowifa'a tisasá ta'óto'mai tufú'maresa ándá-aramba ímbo ámémba ai'mátuwaawana kóisana ¹¹ aanáfó moóráwigomba ai'maráisana tisasá minkísáúrá'ó káráwiyowi ta'óto'mai tufú'maresa sáwí'a uwánkesa ándá-aramba ímba ámémba ai'mátuwaawana kóisana ¹² aanáfó moóráwigomba ai'maráisana tisasá ta'óto'mai tufú'maráawana naaemá kúmísasa famétuwaawana kóisana ¹³ aanáfó séna nóra ónaumno. Kesááninko imáyáamo ámakauwandawimba ai'maráanana wínasa wenáái isánááwe séna ai'maráisana tisasá ¹⁴ minkísáúrá'ó káráwiyowi awánéna keáímbá sésa aanáfón-ááninko tifo tufúwónanasa puwéna maankísáú ímba maínata kesáa maénae sésa ¹⁵ ta'óto'mai ándá-aran-kisauwakemba famétuwesa tufúwówana pukáiyé. Ísu mináái simátimena séna minkísáú-áánáfó miyá íníye. ¹⁶ Téna kísaura'o káráwiyowi tínkaminasa puwíyana fí'onkaa-waasi kesí kísaura'a káráwiyoro síníye Ísu súwasa mináái isésa sésa ímba miyán-oro suwaná ¹⁷ Ísu árimba tuwánéna tísai úmai isánae séna imáyáan-oro séna Maníkón-aai aúfáifimba maarán-áái agaimaréna séna óntan-dambo on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'a wéiyé sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba uráiyé agaimaréna siyáimba minááisáfé'a imáyáan-oro. ¹⁸ Wiyamba minóntánká'á tanaambá kofésa sáwí'a ónááfo minóntánkó tufú'mai sáwí'a uwásuwainiye Ísu súwasa ¹⁹ óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé simbá kentáásáféna siyé sésa ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'-wáásísáféna táá'a úwasa ífatukaawe.

Taakisi-ááisáfésamo áisai uráan-aai.

Mátíyu 22:15-22, Mááka 12:13-17

²⁰ Ifátuwesa ta'ótoraiyan-kanaa káráwiyesa tuwímbai ti'marésa sésa Ísun-aaimo isáán-kwaasimo ontembá té'a áisai íyana sáwí-aaimo sínata ta'óto'mai kámánikawaagompa'a móankanaumne sésa ti'marówasa Ísumpa'a tésa ²¹ sésa óraakoo érai'-aai wése waási táároi ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-waasi táároi ímba inkaisé tirumbó faiyá'mai-aai ímbo sénda Maníkóní aambó arááiwaén-aai arupíse úmai simátimendasa ísaraumne. ²² Emá nóran-ímayaawa óno. Kanaasááwá taakisi-óntámbá Rómu-kamanisa tíménaum íntaawa tíménaumno. Tíméndasa Yúndaa-waasisa kentáásí áamáana taraisónaum íntaawa taraisónaumno. Tíménaum íntaawa tíménaumno suwaná

²³ Ísu miwítí imáyáa iséna séna ²⁴ moórá-ontamba maimaé máaraasimero súwasa maimaé máaraana-muwana séna nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéraiyo súwasa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéraiye suwaná ²⁵ Rómu-kamani-kawaagonde wembá áméro. Maníkóndé Maníkómbá áméro súwasa ²⁶ mináái ísówana táá'a úwasa ímba aai siyáawe. Ísu waási túranka'a ména ímba sáwí-aai súwasa pósa ímba aai sésa ta'ótokaawe.

Pukémpinkembo íyáfasinaiyan-aai.

Mátíyu 22:23-33, Máaka 12:18-27

²⁷ Ímba ta'ótórówasa Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba íyáfasinanaawe sun-kwáásí pósa Ísumpa'a tésa ²⁸ sésa óraakoo naaófá'á Mósese séna moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba puwínana áfáko maimakéna awaaón-anondaa-ware'e séna iyámpói ma'ankáíniye siyáíye. ²⁹ Moórá-aai isaaó. Moórá-kanaa afakaeté-afarawain-onda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana ³⁰ wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana ³¹ wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana miyá émesa afakaeté-waasi putásaawana ³² minínínkó ánaaemba pukáíye simáme-sa ³³ Ísumba áisai esa sésa miyámó ombá waási puwíyampinkembo íyáfasinaiyan-kanaa minínímbá afakaeté-waasi tuwaainímbá éna nááwa mániyo suwaná ³⁴ Ísu séna marapá'ó méraan-kwaasi aaré maíyasa waai maíyasa tiyáámúmba to'waaí ésa wéowe. ³⁵ Maníkó táántena séna pukémpinkemba íyá-fasine'a wiyómpa'a iménaawe siyáimba minínínákwa'á wiyómpa'o iméraiymba aaré ímba maíyasa waai ímba maíyamba ónááwe. ³⁶ Maníkóní kísau-waasimo wiyómpa'o mésamo ímbo púwóntemba minkwáásí miyá ésa ímba aneka'á puwónááwe. Pukémpinkembo íyáfasinaiyamba Maníkóní waásin-owe. ³⁷ Waási pukémpinkembo íyáfasinaiyamba Mósese minááisáfé-na agaimakáíye. Aúfáifimba agaimaréna séna áru-taiya'a iyamó kaimbá ímba mintái káwisana mintáífínkémbá Maníkó Mósesentafena séna Maníkó úne. Enaiwá'ná Émbaramune Áísáakine Yékopune mi-wítí Maníkó úne siyáíye. Maníkó minááímó siyáimba minkáúmbó-wáásí é'a púwúwasa utaráambanifo ³⁸ mináái siyáimba pósa miwí úwoi méraawe. Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánká méraawe Ísu súwasa ³⁹ áamáambo sun-kwáásí sésa óraakoo kawé'-áái simásímakaane suwaná ⁴⁰ Ísun-aaigo táá'a úntafesa ímba áisai uráawe.

Maníkómó íyáfasinankarawai Káráísitin-aai.

Mátíyu 22:41-46, Máaka 12:35-37

⁴¹ Ímba áisai uwaná Ísu séna Káráísiti Téftin-andafaken-kwaasin-iyé wésefo ⁴² naaófá'á Téfti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimba imó agaimakón-aufaiimba Téfti agaimaréna séna

kesí Fasi'aénkóntáféna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á ⁴³ mara'-ména'a ení namuro-wáásí iyáákaanasa miwí tai'ánaáwe

Maníkómó siyáin-aai Téfti siyáíye. ⁴⁴ Miyáumai Téfti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimbani-fo nóraumaiya wemá Téftin-andafaken-kwaasin-iyé Ísu súmba Káráísiti Téftini Fasi'aénkó éna Téftin-andafaken-kwaasigon-iyé.

Áamáambo sen-kwáásítí aambá arááiwaéfomo siyáin-aai.

Mátíyu 23:1-36, Máaka 12:38-40, Rúku 11:37-54

⁴⁵ Sáwífa'-waasi mináái ísówana Ísu wení kísau-waasifena séna ⁴⁶ áamáambo sen-kwáásítí aambá arááiwaéfo. Minkwáásí ayáátáa-kuferai wiyésa naaópa'a afufumpa'á nówasa pósa waási tuwánésa sésa óraa'-waasin-owe wésewe. Minkwáásí áamáandaumpa'o ombá óraa'-waasimo máépa'a imésa tanómbó kaúfópa'o ombá kawé'-áémpá'á mésa kawé-tómbá wénaawe. ⁴⁷ Minkwáásí keto'-íníntí óntawara naankwará'á umémbá maésa waási suwánésa súwí'a mósá maráíwae sésa karokómbá tafisímai inai wésewe. Miyámó on-ánóndáá óraa'-umbai maenááwe Ísu siyáíye.

Keto'-íníntí Maníkómpá'á óntambo tukáin-aai.

Máaka 12:41-44

21 Simátimena Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména tuwánómba óntambo túwón-anafeumpimba sáwífa'-ontawara'-waasi sáwífa'-ontamba túwówana ² moórá-keto'-ininko ímba óntamo makón-ininko téna kári'-ontamba kae-tóyaráámbá tuwómba Ísu awánéna ³ wení kísau-waasifafena séna érai'a simátimé sune. Minkétó'-íníntí kómó túwáin-ontanko seyaafá'-wáásímó túwáán-ontamba íyáákaiye. ⁴ Miwí sáwífa'-ontafinkemba tuwímbai túwááfo wemá kári'-ontafinkemba mótú'a túwáimba póna ónta-iyaimba méniye Ísu siyáíye.

Óraa'-amaan-dambo tawisínda-aaimo siyáin-aai.

Mátíyu 24:1-2, Máaka 13:1-2

⁵ Súwasa tuwímbai óraa'-amaan-dantafesa sésa kawé'-óntánkákémbá úmakaawe. Maníkómbá ámakaan-tantaa'a ko'naariri úmakaawata awánéna aamoisá úne suwaná ⁶ Ísu séna ánaaemba waási tésa awánaan-tantaa'a seyaafá tawísísuwesa seyaafá'-óntánkwará'é tawísísuwanaawe Ísu siyáíye.

Sáwí-kanaa tíníyemo siyáin-aai.

Mátíyu 24:3-14, Máaka 13:3-13

⁷ Ísu mináái súwasa áisai esa sésa óraakoo emó sén-da nóin-kanaawa paápé ínío. Nóin-kwaamera ínataawa séta ampáánká'á Ísumo siyáimba miyá íníyesa sénaumno suwaná ⁸ Ísu séna karo'-áái isé'a érai'e sefó káráwiyoro. Sáwífa'-waasi tésa kesúwí'a máwatesa sésa Maníkómó íyáfasinankarawai únda póna minkánáá ampáánká'á tíníyemo sénaáwe. Miyán-áái síyawí ímba tirááiwaéro. ⁹ Tiyááwemo síyan-aai ném-

pakena'i ewaakéná'i isáiyana ímba táá'a íno. Miyán-kánáámó tinda mindá ímba seyaafá-tántáá'ó tai'áinda-waame'an-iyé. ¹⁰ Fí'o-fi'on-aempa'-waasi tiyánááwe. Moórá-kawaa-waasigomo éna moórá-kawaa-waasigoni amáaraasafena iyáfasine tiyáaromo sínasa iyáfasinena tiyánááwe. ¹¹ Fí'o-fi'om-barafa'a óraa'-mari táíniye. Fí'o-fi'om-barafa'a aawai táíniye. Sáwífa'-waasi tí'a íniye. Wiyómpa'a fí'o-fi'on-tantaa'a paápé ína'a awáné táatafe'a ónááwe. ¹² Mintántáá'ó ímbo paápé ínasa kembíwí ta'óto'mai sáwí'a uwátinkesa amáandaumpa'a kawáá-wáásí aafimbá maitinkésa ándáfa'a mótinkanaawe. Kentáfé'o fasi'ámaimo méraiyantafesa ta'óto'mai óraa'-waasifa'e kámáni-kawaa-waasifa'e mótinkesa aai simátinkaiya'a ¹³ minóráá'-wáásí kesáái simátimenaawe. ¹⁴ Aaimó simátínkénka'a nóran-aaiya sénaumno-imayaa ímba óraa'a íyana tirunkó umbaí táíno. ¹⁵ Minkánáá kawé'-ímáyáá timé'a aai tááka tínkáana'a síyasa kentí namuro-wáásí ímba kanaa'á kentáái taraisésa iyáákanaawe.

¹⁶ Kentinófoiye kentífá'awaawiye kentimááraawe kentí waásiye tí'maesa óraa'-waasiya'a iyésa aai simátinkaiyasa kempínkémbá tuwímbai tínkamiya'a puwónááwe. ¹⁷ Kentáfé fasi'ámaimo méraiyantafesa seyaafá'nánká tiyámba uwátinkanaawe. ¹⁸ Miyá ésa ímba timambá tínkambai tai'ánááwe. ¹⁹ Fasi'ámaimo mé'o é'a kawé'-úmai méranaawe Ísu siyáiyé.

Sáwí-kanaagon-aai.

Mátíyu 24:15-21, Mááka 13:14-19

²⁰ Ísu mináái simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a namuro-wáásí taúkumaraiya sé'a seyaafá-tántáá'á tawísísuwaiyan-kanaa tiyé sénááwe. ²¹ Yúndiyaa-marafa'o méraiyan-kwaasi omápata tuwaantantésa iyónááwe. Naaópa'o méraiyan-kwaasi mindáópa'a tuwésa wété ónááwe. Kísaufa'o méraiyan-kwaasi ímba naaópa'a iyónááwe. ²² Minkánáá Maníkó sáwí-meyamba timínana Maníkón-aai aúfáifinken-aai paápé íniye. ²³ Tímúka'-inine káfé'-iyampoiwara'-inine minkánáá sáwí'a ónááwe. Maníkó maankwáásísáféna aisambá tiyínana óraa'-umbaí táíniye. ²⁴ Fí'om-barafakewi tuwímbai paepáétamba tínkamesa tuwímbai tí'maesa fí'o-fi'on-kwaasiti marafá'á mótinkesa fí'onkaa-waasi Yérúsaremu-naopa'a káráwiyesa sáwí'a íyana Maníkó séna kentí kanaa tai'áiyé síníye Ísu siyáiyé.

Ísumo marapá'ó kumínda-aai.

Mátíyu 24:29-35, Mááka 13:24-31

²⁵ Ísu mináái simátimena séna aafáúrá'é wiyónka'e oká'é fí'o-fi'on-tantaa'a paápé íniye. Marapá'á fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi tirunkó umbaí táíniye. Uwínónkó óraaka'a áái wésena tufántááfan-ínasa waási inkaisónááwe. ²⁶ Wiyónko tora'náára'a ínasa waási sésa nórawa'iyó sésa tinekembá tata'á ínasa táatafesa ésa óraa'-imayaa ónááwe. ²⁷ Kemá waási úranko óraa-fasi'aenkware sámo káinkwára'á ainánká kúmóna'a suwánánááwe. ²⁸ Kemó sún-da-tantaa'a áwáu ómbarena paápé ína'a mósá awánánááwe. Maníkó kawé'-ám-

pá'a métinkainda-kanaa kárika'o tinda pó'a to'mayaa é'a mósá awánaaro Ísu siyáiyé.

²⁹ Ísu mináái simátimena séna moórá naan-táigón-áwí'a fíki mindáwara fí'on-taiwara'a imáyáan-oro. ³⁰ Asáómó agaínda awáné sé'a áú'o sínda-kanaa kárika'a tíniye sénááwe. ³¹ Miyámó intembá kemó sún-da-tantaa'a ína'a awáné sé'a Maníkó wení waási kawáánimba kárika'a tíniye sénááwe. ³² Érai'a simátime sune. Káfé'o méraan-kwaasi tuwímbai ímbo pukáiyanka'a kemó sún-da-tantaa'a paápé íniye. ³³ Wiyóne marawé tai'áínifo kesáái ímbo tai'áinda úwoi waé'wae'a íniye Ísu siyáiyé.

³⁴ Ísu simátimena séna kentúra'a káráwiyoro. Uwóí'o on-dómbá né'a kafóná mé'a marapá-tántáá'á óraa'-imayaa ofáínifo. Miyá é'o é'a ímba imáyáamo wéiyanka'a kumúnafainifo káráwiyoro. ³⁵ Kífo'o aumakáawanamo waígo ímbo imáyáa ímbó tafááfintemba fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi ímbo wéisenka'a kumúnafainifo ³⁶ káráwiyoro. Inaí símae wéiyiyana kemó sún-da-tantaa'a kempá'ó tína'o é'a fasi'ámái mé'a waási úranko súranka'a méranaawe Ísu siyáiyé.

³⁷ Minkánááfimbá aasiyaasi-kánáá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména wenáái simátíma'mae wéiyena fenómpinka máapa'a kumbéna Órífi-omapa'a nó'waamba imaé'mae úwasa ³⁸ sáwífa'-waasi aafáyáara'a ááéma Ísun-aai isánae sésa óraa'-amaan-daumpa'a imaé'mae'a úmae iyáawe.

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáin-aai.

Mátíyu 26:1-5,14-16, Mááka 14:1-2,10-11, Yóni 11:45-53

22 Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tiyótaimo í-tánómbá ímbo intóráin-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa kárika'a túwasa ² óraa'-amaan-kisau-waasiye amáámbo sun-kwáásíyé Ísumbo tufiyan-aai suwaná úwoi-waasisafena táá'a úwasa ímba aforatá ta'ótoranaumne siyáawe.

³ Suwaná Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwígón-awi'a Yúndasi moórá-awi'a Ísakerioti éna waántáwanko wé-narumpimbá koména imáyáa amúwana ⁴ óraa'-amaan-kisau-waasifa'e amáán-daka'o káráwirowifa'e wéna séna túwa'nai ona'á Ísumba ta'ótoranaawe súwasa ⁵ isésa aamoí ésa sésa miyámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná ⁶ Yúndasi ewé séna ímbo waásimo mépa'o é'a nóraumaiya Ísumba aráátíména-sawa ta'ótoranaao-imayaa ómbarena úmae kuráiyé.

Tiyótaimo í-tánómbó kauráan-aai.

Mátíyu 26:17-25, Mááka 14:12-21, Yóni 13:21-30

⁷ Yúndaa-waasi ímbo intóráin-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa túntemba tiyótaimo í-tánón-kánáá sipisipi-araa'a tufú'mai káúfúnka'a ⁸ Ísu Pítaante Yóninte'a ti'maréna séna tiyótaimo í-tánómbá kowégaufiya-te komandaano súwasarai ⁹ mindárai sésarai nááfara kogaufóyauyo suyaná ¹⁰ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a wiyana moóráwigo nonánámó maimaé wíndawimba arááiwaékaiyo. Wemó naaúmpa'o iyíndafa'o

¹¹ naankón-afowámó mérainakai kosimámekai óraako áisai ena séna kesí kísau-waasise'a náán-aempara tíyótaimo í-tánómbá nánaumno wésiye kosimámékaiyo. ¹² Wemá afófumayaa'-nankoni óraa'-aempa'a aráátiminiye. Kúfu'o uwándáíyan-tantaa'a mimpímbá wéraiye. Seyaafá-tántáá'á to'mayaa úmarekai minká'á kausínkáakaiyo súwasarai ¹³ mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a wésarai Ísumo sún-tantaa'a wérowasarai minká'á tanómba kauwánkaraaye.

Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-aii.

Mátíyu 26:26-30, Mááka 14:22-26, 1 Kórinti 11:23-25

¹⁴ Tanómba náíyan-kanaa túwasa Ísuwe wení aantá-waasiye tómbó náíyapa'a komérowana ¹⁵ Ísu simátimena séna kárika'a sí'o índá-i'a uwásinkaiyan-kanaa ímbo tiyáina'a ááéma tíyótaimo í-tánómbá kembiwísé'a nánaumne-imayaa úmae iyáunda káfé'a minkánáa paápé ímbá póta nánaumne. ¹⁶ Simátimé sune. Marapá'á maantánómbá ímba aneka'á nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a maantánónkóni áwáuma afora'á wéraina'a nánaumne séna ¹⁷ ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna Maníkómpá súwiyo séna maimái moórá-mora úmai naaró. ¹⁸ Simátimé sune. Ándá-aran-domba ímba nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a mé'a aneka'á nánaumne séna ¹⁹ péréti maisoréna Maníkómpá súwiyo séna tafánkena tiména séna mindá kesúnifo kembiwísáfé'a isámai kesú tuwánáúmne. Miyáumai kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro súwasa ²⁰ tómbá násúwówana ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna pérétimo tímúntemba miyáumai ándá-aran-domba tiména séna mindá kesí naaeem-iye kesí naaemá kembiwísáféna kumínda póna Maníkó séna kesé'a kááísamai mérariwae séna mináú-áái símai kááísamakaisa'a miyáumai kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro.

²¹ Kembá namuro-wáásímó aráátimindawi keséta ména tómbá wénaiye. ²² Naaófá'á Maníkó séna waási úranko puwíníyemo siyáintemba pó'a púwónana namuro-wáásímó aráátimindawi sáwi-meyamba máíniye Ísu súwasa ²³ wení kísau-waasi keáímbá sésa nááwa miyá ínísanawa síyó siyáawe.

Nááwa iyáákaiyomo siyáan-aii.

²⁴ Ísuni kísau-waasi mósimesi-aii sésa kentááfínkém-bá nááwa wéiyakaiyo suwaná ²⁵ Ísu séna marapá'óráá'-wáásísómbá iyáákamai fasi'aén-áái simáti-simati uwasá wenkóyááka-tayaaka ésa sésa kentáásí óraa'-waasi kawé'á wéowe siyáawe. ²⁶ Kembiwí miyáumaimo óraa'-waasimo ontembá ímba miyán-oro. Kempínkém-bá óraa'o ménae síyawí seyaafá'-wáásítí kísau túwainai oro. Iyáákanaemo síyawí fí'owiti wayó'á maenááwe. ²⁷ Marapá'-wáásíffínkém-bá tómbó ménamo wénaiwai óraa'-waasin-ifo kúfu'o uwámiwai kári'-waasi ímbánifo kemá kentí óraako ímba miyá é'a kentí wayókóráámbá wéune.

²⁸ Miyá úna'a kembó sáwí'o uwásínkáanka kesé'a mé'a ímba síyukaawe. ²⁹ Kesífo kentáféna séna waási kawáánuwo siyáintemba kembiwísáfé'a miyán-áái simátimenaumne. ³⁰ Waási kawáámó ondará'á mé'a tómbá wéne'a kawáámó ondará'á mé'a Ísarerin-áánnin-tomba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aanintonti minándáfákén-kwáásí-taai isé'a tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyáíye.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aii.

Mátíyu 26:31-35, Mááka 14:27-31, Yóni 13:36-38

³¹ Ísu Sáímonimba arumbá uwánkena séna Sáímoniyó isaaó. Owái to'máimo tufimpí owanamó arú'ó marapá kúmísasamo anónka'o mósá máéntemba kawé-tántáá'á mósá maé'a sáwí-tantaa'a úwoimo wéraindasafena waántáwanko tísai úmai isánae sína'a ³² mindásafe Maníkómpá'á inai sé'a kesé'o kááísamaimo méraanda siyuwáánafo sé'a inai siyáumne. Emá siyuwé kouweré kesí waási fasi'átinkaaó Ísu súwana ³³ Pítaa séna Fasi'aénkóo ándáfa'o áí'mae wíya'o é'a kesé'a kóyauye. Tufuwíyamo puwína'o é'a kesé'a puwóyauye Pítaa súwana ³⁴ Ísu séna Pítao simáme sune. Káfé'a kokórigo ímbo áái siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasiye sínone Ísu Pítaantafena siyáíye.

³⁵ Ísu simásuwena wení kísau-waasisafena séna ááéma ti'maré sé'a óntambo inai-inaimó sí-únámbá ímba maé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a tísamai ánaamba ímba maimaé koró. Mináái ááéma sé'a ti'mákaunda moórá-tantaatafe'a aáfáán-tukáana'iyo súwasa miwí sésa ímbaniye suwaná ³⁶ Ísu séna káfé'a óntan-unámbo makáiyawi minúnámbá maimaésa koró. Tón-únámbó makáiyawi minúnámbá maimaésa koró. Paepáé'a ímbo makáiyawi miwítí paákákén-únánkwátóí fí'owí timésa óntamba maiyésa paepáé'a méyánuresa koró. ³⁷ Simátimé sune. Naaófá'á Maníkón-aii aúfáífimba Áísáya agaimaréna séna áí'maesa sáwí'a uráan-kwaasimo mépa'a móankaraawe agaimaréna siyáimba kentáfé-namo siyáimba póna paápé iniye Ísu súwasa ³⁸ wení kísau-waasi sésa Fasi'aénkóo kae-páépáé'a makáumne suwaná wemó sún-aigoni áwáu ímba ísón tafena séna é'aniye Ísu siyáíye.

Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-aii.

Mátíyu 26:36-46, Mááka 14:32-42

³⁹ Ísu simátimena máápa'a kuména Órífi-omapa'a imaé'mae úntemba iyúwasa wení kísau-waasi arááiwa'maesa ⁴⁰ iyúwana Ísu simátimena séna waántáwanko tísai úmai isánae-aii kempá'á sífáínifo Maníkómpá inai seró séna ⁴¹ tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkó óraakon-iye séna mara'á kumbéna inaífínkém-bá ⁴² séna kesífo emó kanaán-iye sémo e maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó tinda maisiyuwé éniyo ímba kesí imáyáan-ifo ení imáyáa arááiwaéno súwana ⁴³ Maníkóni kísau-waasigo wíyómpakewi paápé éna

fasi'ánkowana ⁴⁴ arunkó óraa'-umbai tówana Maníkómpá'á inai fasi'ámai súwana umu'náamba naaeráámbá marapá'á kumúwana ⁴⁵ inai simásuwena iyáfasinena wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánóm-ba tirunkó umbai tówasa tún-kwaigurówana ⁴⁶ tatúsé-na tasimátimena séna túmó wéraamba iyáfasine'a inai seró. Waántáwanko tísai úmai isánae-aai kempá'á sífáinifo Maníkómpá'á inai seró Ísu siyáiyé.

Ísumbo ta'ótokaan-aai.

Mátíyu 26:47-56, Máaka 14:43-50, Yóni 18:3-12

⁴⁷ Ísu mináái wésuwana sáwífa'-waasi wétuwana Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigo-awi'a Yúndasi misáwífá'-wáásifimbá aifa'á téna Ísumba aaweyáámó uwánkain-dasafena Ísuni ewaa'á téna ⁴⁸ aasásó'í'á úntafena Ísu séna Yúndasiyo kemá waási úrankomba kesí namuro-wáásímó aráátímíndasafe aaweyáá uwásinkaane súwasa ⁴⁹ Ísuwe'o mérowi moórá-tantaa'o paapé índamayaa ésa sésa Fasi'aénkóo paepáétanta karánaum-no suwaná ⁵⁰ Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'a maimaéna aifa'-amáán-káwáágóni kísau-waasigon-áá'a fagáúsuwowa ⁵¹ Ísu étuwaao séna minkwáásígón-ááka'a ta'ótorena áá'a kawé'á uwánkaraíye.

⁵² Kawé'á uwánkowasa óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáán-danka-kawaa-waasiye óraa'-waasiye Ísumbo ta'ótoraiyanesa tamérowana Ísu simátimena séna kentáfé'a umén-kwáásín-íye sé'a pó'a taánáinkwara paepáé'wara'a maimaé kembá ta'ótoranae sé'a wétewe. ⁵³ Sáwífa-kanaa óraa'-amaan-daumpa'a kesé'o méraundara'a ímba kembá ta'ótokaawe. Káfé'a kentí kanaamá isa'á kumeukóni fasi'aémbá iyáákaisa'a kembá ta'ótórááwe Ísu siyáiyé.

Pítaa ímba awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.

Mátíyu 26:57-58,69-75, Máaka 14:53-54,66-72, Yóni 18:12-18,25-27

⁵⁴ Súwasa Ísumba ta'óto'maesa aifa'-amáán-káwáágóni naaúmpa'a móankowana Pítaa tínaaemba nénka'o témomba ⁵⁵ mindánkóni naamaáífa iyamá agaimarésa mérowana Pítaa miwisé mara'á tamérowana ⁵⁶ iyamó wégonka'a moórá-kisau-arasigo téna Pítaamba takarákéna séna minkwáásígó wesé'o máiwain-íye súwana ⁵⁷ Pítaa séna ímbanifo kemá ímbo awánáúnda-waasin-íye súwana ⁵⁸ kárika'a moóráwigo Pítaamba taawánéna séna wení waásifinkewi óne súwana Pítaa séna kemá ímbaniye súwana ⁵⁹ kárika'a moóráwigo Pítaantafena óraaka séna érai'a sune. Káririfakewi éna wení kísau-waasifinkewin-íye súwana ⁶⁰ Pítaa séna emó sända-aai ímba isáúmne súwana kokórigó áái súwana ⁶¹ Fasi'aénkó simámakon-aai ááka'-maréna miyá siyónka'a káfé'o kokórigó ááimo ímbo siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-íye sínone siyónka'a mináái ááka'-maréna ⁶² máapa'a kuména áfááraumai ifi'á taráiyé.

Ísumba karaánáá'o ánkaraan-aai.

Mátíyu 26:67-68, Máaka 14:65

⁶³ Pítaa ifi'á tówasa Ísunka'o káráwirowi karaánáá'a ankésa tufuwésa ⁶⁴ aúrampa'a ampantasámbá kááta-makesa wétufuwesa sésa esáfé sé Maníkómó iyáfasisinkarawai únemo séndawi ómpo kemá nááwa tufúnái simásimiyo wésesa ⁶⁵ fí'o-fi'on-aai símai sáwí'a uwánkaraawe.

Áamáán-ora'a'-waasifa'a Ísumbo áí'mae kuráan-aai.

Mátíyu 26:59-66, Máaka 14:55-64, Yóni 18:19-24

⁶⁶ Aafáúmó iyáúsunka'a Yúndaa-waasiti óraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé túwaandu urówasa Ísumba áí'maesa iyúwasa ⁶⁷ sésa Maníkómó iyáfasinankarawai Kárási-tiya'onai simásimiyo suwaná séna simátiména'o é'a ímba kawé'-úmai isánááwe. ⁶⁸ Moórá-aaimo tísai ona'ó é'a ímba simásimenaawe. ⁶⁹ Kemá waási úranko Maníkó fasi'aénkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áempá'á iménaumne súwasa ⁷⁰ seyaafá'nánká sésa ewá séwa Maníkón-ááninko úne sénó suwaná Ísu séna é'a sewé súwasa ⁷¹ miwí sésa wesáféna sífó minááisáféta aafin-tá maenkéta fí'on-aaimo simánkáámba saafá únda pó-ta ifátá tuwánáúmne siyáawe.

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-aai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Máaka 15:1-5, Yóni 18:28-38

23 Minááisáfésa misáwífá'á iyáfasinesa Ísumba áí'-maesa Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páiratimpa-pa'a wésa ² aai simánkesa sésa minkwáásígó Yúndaa-waasi karo'-áái simátimena miwítí imáyáa símai sáwí'a éna séna Rómu-kamani-aifa-kawaagomba taakisi-ón-támbá ímba áméro séna wesáféna séna Yúndaa-waasiti kawáágó é'a Maníkómó iyáfasisinkarawai úne siyáiyé suwaná ³ Páirati Ísumba áísai ena séna Yúndaa-waasiti kawáágówa óno súwana Ísu séna é'a séne súwana ⁴ Páirati óraa'-amaan-kisau-waasisafenawe úwoi-waasisafenawe séna minkwáásígó ímba sáwí'a uráisa'a awánáúmne súwasa ⁵ óraaka sésa Kárirí-aempaken-kwaasi tirumbá totuwéna minkákémbá Yúndiyaa-aempa'a taména miyá wéiyé siyáawe.

Ísumba Érotimpa'a áí'mae kuráan-aai.

⁶ Suwaná Páirati mináái iséna séna Kárirí-aempakewiya'iyó súwasa ⁷ ewé mináémpákéwín-íye suwaná imáyáa éna séna Éroti mináémpákén-káwáágó káfé'a maanká'á Yérúsaremu-naopa'a taméraifo ai'maráanana wempá'á wínana wemá isáíniye Páirati simásuwena ai'marówasa áí'maesa Érotimpa'a kuráawe. ⁸ Ayáátááka'a Éroti Ísuntafesamo sun-áái iséna Ísumba awánaanana ímbo awánáúnda-kisau maína'a awánánae súwasa Ísumba Érotimpa'a kuwaná awánéna aamoí éna ⁹ fí'o-fi'on-tantaatafena áísai úwana Ísu iséna ímba aaimó súmba úwoi mérowasa ¹⁰ óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé mésa Ísumbo simánkón-aai óraaka

suwasá ¹¹ Érotiye wení i-wáásiyé Ísumba símai sáwí'a uwánkesa karaánáá'a ankésa óraa'-waasiti unáánkwtóí uwánkesa áí'maesa Páíratimpa'a aneká kuráawe. ¹² Ááéma Érotiye Páíratkiye aaisambó siyááyamba pósarai minkánáá kawé'-úmai méroyasa Ísumba áí'maesa aneká Páíratimpa'a kuráawe.

Ísumba tufiyana puwínomo siyáin-aai.

Mátíyu 27:15-26, Mááka 15:6-15, Yóni 18:39-19:16

¹³ Kuwaná Páíratí óraa'-amaan-kisau-waasiye óraa'-waasiye úwoi-waasiye táántena ¹⁴ séna minkwáásí kempá'á té'a sé'a waásiti imáyáa símai sáwí'a wéiye wésewe. Kentúranka'a áisai únana simánkáán-aaigoni áwáu ímba wérais'a awánúmne. ¹⁵ Érotiye áisai úyamba minááigóní áwáu saafá uwááekai úyana ai'maráisasa áí'maesa kempá'á tiyáawe. Tufiyanamó puwínda-i'a ímba uráífo ¹⁶ i-wáásí senasá áwiyonku'-násúwéwa'a fau'ankanaumne súwasa ¹⁷ Yúndaa-waasi tiyótai moórá-waasi táántowana Páíratí minkwáásí fau'ankowana miwífá'á kúwana Páíratí séna Ísumba fau'ankanae súwasa ¹⁸ seyaafá'-wáásí óraaka séna ímbanifo tufiyana puwínifo Párápásimba fau'ankao siyáawe. ¹⁹ Ááéma tuwímbai kámáni-waasiye tiyómba moóráwigon-awi'a Párápási moóráwigomba tufúwana puwúwasa ándáfa'a ánkawasa séna Párápásimba fau'ankao suwaná ²⁰ Páíratí Ísumba fau'ankanae-imayaa éna simátimuwasanifo ²¹ óraaka'-oraaka séna aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno suwaná ²² Páíratí aneká'á séna nórásawira uráiyó. Tufiyanamó puwínda-i'a ímba uráífo i-wáásí senasá áwiyonku'-násúwéwa'a fau'ankanaumne súwasa ²³ óraaka séna aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno símae iyún-aaigo Páíratin-aaigomba iyáákowana ²⁴ Páíratí miwí táái iséna ewé séna kemó sentemba oro séna ²⁵ moóráwigomba fau'ankená kámáni-waasi tiyómba moóráwigomba tufuwúwana puwúwasa ándáfa'o ánkawaimba táántowaimba Páíratí fau'ankená aaraa-táiyá'á tufiyana puwíniye-imayaa untáféna Ísumba i-wáásí tímakaiye.

Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúkáan-aai.

Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Yóni 19:17-27

²⁶ Timúwasa i-wáásí Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo Sáíríni-naopakewin-awi'a Sáímoni Yérúsaremu-nao'-ampa'a túwasa i-wáásí ta'ótoresá Ísumbo tufiyana-aaraa-tai áúwaata'ankesa séna Ísun-ánaemba tiyó suwaná miyá úwasa ²⁷ sáwífa'-waasi Ísumba arááíwa'mae wéguwasa aaresómbá tirumbá uwánkesa imá siyésa ifí'á támaesa arááíwa'mae kuwaná ²⁸ Ísu waeréna séna Yérúsaremu-naopaken-inintono. Ímba kesífi'o tembá kentí iyámpóisafe'e kesáfé-ífi'á taaró. ²⁹ Yérúsaremu-naopa'a sáwí-kanaamo tinda age-íniné ímbo iyámpóimo matinkésamo náámbo tímakaaninine aamoí ésa iyámpóí-iyaimba pó'a inkaisé'a kónaumne séna aamoí wéowe sénááwe. ³⁰ Minkánáámó tinda kári'-omakowe óraa'-omakontafesawe séna ááéma pukónáífo faiwí'mae kufaráátao sénááwe. ³¹ Kemá aú-taiyaamba únda pósa sáwí'a

wéuwasinakafo kembiwí aáénkaen-taiyaamba ombá pósa óraa-sawí'a uwátinkanaawe Ísu siyáiyé.

³² Ísu súwasa kae'-wáásí sáwí'o urááyan-kwaasi-wara'a tí'maesa Ísunkwara'-úmai tínkamonaé sésa tí'maesa ³³ mimbárágón-áwí'a a'nónyaantapa'emo su-pa'á kurésa Ísumba aaraa-táiyá'á tufusésa séfasefa'-arausampa'a kae'-wáásí aaraa-táiyá'á tufúsú-marowana ³⁴ Ísu séna kesífo maami owíní áwáu ímba awánaresa kembá sáwí'o uwásínkáamba ímba imáyáa e sáwí-meyamba ímbo tímínda sáwí-imayaa maitiyuwaao súwasa i-wáásí sésa wení unáánkwtóí maénae sésa ááfé tiyáananasa nááwamo iyáákaindawi máíniye sésa miyá uwasa ³⁵ waásisomba káá'a karátuwesa mésa Yúndaa-oraá'-waasi karaánáá'a ankésa sésa fí'owi túwa'nai ena Manikómó iyáfasinankarai-waimo éna wesáféna wenáú áwa'nai íniye suwasá ³⁶ i-wáásiyé karaánáá'a ankésa ikamó fón-domba maimaésa wempá'á tésa sésa naao. ³⁷ Yúndaa-waasiti kawáágómó émo e

esáfé enáúma áwa'nai uwo suwasá ³⁸ ááéma aúfái agaimakésa sésa Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé sésa agaimái Ísun-a'nónká-táiyá'á mósá makáawe.

³⁹ Mósá márówana sáwí'o uyan-kwáásímó tufúsú-maroyan-kwaasigoraí moóráwigo Ísumba karaánáá'a ankéna séna Manikómó iyáfasinankaraiwaimo émo e enáú áwa'nai e kenkáíwará'á súwa'nai uwo súwana ⁴⁰ moóráwigo

séna ímba miyá siyó. Manikón-áároimo inkaiséa miyá ímba sésino. Wembó sáwí-meyambo ámentemba kenkáíwará'á miyá wéowe. ⁴¹ Wemá ímba sáwí'o uráiwaimba sáwí-meyamba wéamefo kerái sáwí'o uráuyawinkai sáwí-meyamba uwásínkáawe séna ⁴² Ísuntaféna séna Ísuwo ení waásimo kawáá indará'á ken-ímáyááwará'á uwo súwana ⁴³ Ísu séna érai'a simáme sune. Káfé'a kesé'a kawé'-mápá'á iméinone Ísu siyáiyé.

Ísumo pukáin-aai.

Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Yóni 19:28-30

⁴⁴ Súwana wááwái seyaafá'-áémpá'á túnkwéna aafáúmó taenónka'a túnkúmba ⁴⁵ óraa'-amaandaumpa'a ampanta-óntámó úmakomba tafááténa kaesé uwágúwana póna Manikómpá'ó iyíyan-amba wi'marówana ⁴⁶ Ísu óraaka séna kesífo kesimambá enayáámpimba to'maráúmne simásuwena puwúwana ⁴⁷ i-wáásítí kawáágó Ísumo puwúmba awánéna Manikón-áwí'a mósá maréna séna érai'a arupíse-waasin-iyé súwasa ⁴⁸ sáwífa'-waasi koawánanaumne sésa túwaandu urón-kwaasi Ísumo puwúmba awánésa tirunkó umbái tówasa miwítí naaópa'a wété uwasá ⁴⁹ Ísuwe'o nún-kwaasiye Káírí-aemapakemba Ísumba arááíwa'maesa Yérúsaremu'fua'o tiyón-inine nénka'a tamésa seyaafá-tántáá'á awánaraawe.

Ísumo utaráan-aai.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Yóni 19:38-42

⁵⁰ Awánowana moóráwigon-awi'a Yósepi Yúndiyaa-marafa'a Árimátíyaa-naopakewi kawé'-wáásí arupíse

úmaimo mérowi Maníkó wení waási kawáánínye séna amu'maréna póna Ísumbo tufuwónae sun-kwáási tááisafena ímba ewé siyáiwai wemá ⁵² Páíratimpa'a téna Ísun-áúma utánáifo simiyó súwana ewé súwana ⁵³ Ísun-áúma aaraa-táiyákémbá tamaimái aú-ampantafimba asááúmaena maimaéna waásimo aúsá-makon-ontan-aifimba mámarena waási ímbo makón-aifimba mámarena ⁵⁴ tómbó fáká'maimo to'mayaa un-kánáá Yúndaa-waasi saagon-kánáá kárika'a tíne úntafesa Ísumba utámarowasa ⁵⁵ Kárírifakembo Ísumbo arááíwa'mae tiyón-inimba Yósepimba arááíwa'mae tésa Ísumbo utámárómbo taawánésa ⁵⁶ tauwerésa áúra'a máa'ankanae sésa asaa-wiyúm-básáwémbá to'mayaa unká'á saagon-kánáá túwana áamáambo sun-ten-úmai úwoi méraawe.

Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkain-aai.

Mátíyu 28:1-10, Mááka 16:1-8, Yóni 20:1-10

24 Saagon-kánáá úwoi mérowana tai'ówasa aafáúmo iyáúsunka'a áúra'a máa'ankanae sésa asaa-wiyúm-básáwémbá to'mayaa úmakom-ba-sawemba maimaéna Ísumbo utámaropa'a wésa ² awánomba óraa'-ontamba óikakemba é'a fawá-tukowasa awánésa ³ minóntán-aifa'o iyúmba Fasi'aénkó Ísun-áúma ímba wérowasa awánésa ⁴ óraa'-imayaa ésa awánomba kae'-wáásiyái tógáyaa-gayaamo ún-unankwatoi urésarai ewaa'á méroyasa tuwánésa ⁵ táátafesa ésa kifaiyowasarai sésarai púwisa'o máánkaraan-ontan-aifimba ímba méraifo iyáfasinena kóuraifo ímba maampímbá ayaafái oro. Wemá Kárírifá'a úwoimo méronka'a simátímakain-aai imáyáan-oro. ⁷ Maará siyáiyé. Kembá waási úrankom-ba sáwí-waasi timíyasa sínkamiya'a puwé'a kaumbo-kánáá maisuwé'a iyáfasinanaumne siyáiyé kuyasá ⁸ isésa simátímakain-aai tááka'a marésa ⁹ minóntán-aima tuwésa wésa Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasiye fí'on-kwaasiye mináái kosimátimesa ¹⁰ minínímbá moórá Mágátáara-naopak-en-ininkon-awi'a Máriaa úwana moórá araámáó Yémísin-anówa úwana moórá Yóána úwasa miwísé'o méron-inimba Ísuni aantá-waasi mináái kosimátímúwasa ¹¹ isésa sésa úwoi karo'-áái sewé simásuwesa úwoi mérowananifo ¹² Pítaa iyáfasinena awaantanténa utámakon-ontan-aifimba kogífaena awánómbo ampantasámbó kárá'umae máutamankon-ampanta aantemba wérowana awánéna kouweréna mindásafena óraa'-imayaa uráiyé.

Éméyási-nao-ampa'a Ísumbo awánaraayan-aai.

Mááka 16:12-13

¹³ Minkánáá Ísuni waásifinkemba kae'nárai Éméyási-naopa'a kóyae siyááye. Mindáópa Yérúsaremu'a ayáátáákakaamba wérowasarai Éméyási-naopa'a kóyae sésarai Yérúsaremu'a tuwésarai aampa'á wéwesarai ¹⁴ Ísumbo éwiyon-aai símaesarai wéguyana ¹⁵ Ísu ewaa'á téna minkáé'náraise'a kúwasarai ¹⁶ awánoyana Maníkó túramba kumeu'á uwátinkowasarai ímba awiyéraseraamba uyaná ¹⁷ Ísu

séna nóin-aaiya aampa'á símae wégoyo súwasarai minká'á komésarai tirunkó sáwí'a úwasarai ¹⁸ moóráwígon-awi'a Kíríyópási séna káfé-kanaa Yérúsaremu-naopa'a tóso ésa paapé uráin-tantaa'a awánaraafo eyáá ina awánaraano áísai ena súwana ¹⁹ Ísu séna nóina'iyo súwasarai mindárai sésarai Ísu Násaretifakewintafekai súye. Maníkón-aai siyáiwai Maníkón-aúranka'a fasi'aén-kísáú maéna fasi'aén-áái simásímísata ísaraumne. ²⁰ Kentáásí

óraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye Ísumba tufuíyanesa Rómu-kamani-waasigomba áméwana ewé sisasá aaraa-táiyá'á tufúwówana pukáiyé. ²¹ Kesáá Ísareri-waasisa séta kentáásí kawáá-i'a éna Rómu-kamani-waasi iyáákainiye siyáundasa tufúwówana pukáiyé. Moórá-aaiwara'a wéraiye. Tufúwówana pukáimba kaumbo-kánáá maisukáiyé. ²² Tuwímбай-inimbo simásímén-aaisa sáátafeta úne. Káfé'-aafayaara'a ááéma utaráapa'o kombá ²³ wenáú ímba wéraisasa koawánésa kouweré tésa sésa wiyómpak-endarai tuwánáúnasarai sésarai pukáimpinkemba iyá-fasinkaiye séye tasewatá ²⁴ kentááfínkémbá tuwímбай utámakaapa koawánaawana minínímbó sentembá miyá éna ímba wéraisasa awánaawe suyaná ²⁵ Ísu séna sáwí-imayaawara'a óye. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaawi agaimarésa siyáan-aaisafekai ímba ááéma érai'e séye. ²⁶ Maníkó iyáfasinankaraiwaimba áí'o inda-i'a uwánkaiyambanifo sámó kain-áémpá'á iméiniye miyám-biyan-aai Maníkó siyáiyé. ²⁷ Maníkón-aai aúfáífinkemba wentáfésa siyáan-aaigni awáú simátímakaiye. Mináái Mósesé agaimaréna siyáin-aai-wara minkákémbá Maníkón-aaimo siyón-kwaasi agaimarésa siyáan-aaiwara'a simátímakaiye.

²⁸ Simátimuwasarai kuyan-dáókoni ewaa'á kuyaná Ísu kóyáákwasarai ²⁹ mindárai ta'ótoresarai óraaka sésarai kumeupá nó'waamban-ifo kesékai méraao suyaná mindáraise'a naaúmpa'a iména ³⁰ tómbá náíyanesa uwaná tómbá maisoréna Maníkómpá súwi séna tafámbai timúwasarai ³¹ awánésarai Ísumba awiyérase uyaná awiyokuwasarai ³² sésarai aampa'ó túyanamo Maníkón-aai aúfáífinkemba simásímísanarai sirunkó óraa'-aamoin-iye siyááye.

³³ Mináái simásuwesarai iyáfasinesarai kouwerésarai Yérúsaremu-naopa'o tuyambá Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasiye fí'on-kwaasiye túwaandu urómbo tuwánoyasa ³⁴ miwí sésa érai'a Fasi'aénkó pukáimpinkemba iyáfasinena Sáimonimpa'a paapé isaná awánaraiye suwasarái ³⁵ mindárai aampa'ó kuyan-áái simátimesarai sésarai tómbá tafámbai símísakai Fasi'aénkómbá awiyérase uráuye siyááye.

Ísuni waási wembó awánaraan-aai.

Mátíyu 28:16-20, Mááka 16:14-18, Yóni 20:19-23

³⁶ Mináái suyaná Ísu paapé éna miwítí afufumpimbá ména aáno úmai méraaro súwasa ³⁷ inkaisésa waántá sewé sésa táátafesa uwaná ³⁸ Ísu séna ímba táá'a íno. Ímba kae'-ímáyáámó iyamba ³⁹ siyáánarumpin-afiye sísamaifin-afiye awáné'a kentáfé'a wén-iye seró.

Waántá-waasi ama'wára ayáántánkwara'a ímba weraifo kembá úwoi weraifo suwáné'a sine'á ta'ótóráaro ⁴⁰ Ísu simásuwena ayáánarumpin-afiye aísamaifin-afiye aráátimuwasa ⁴¹ óraa'-aamoi ésa táátafesa ésa óraa'-imayaa uwaná waántán-iyé sefó séna Ísu náíyan-tomba makáao tísai ena súwasa ⁴² agaimakóm-bofaa'a ámúwana ⁴³ maimái túranka'a naráiyé.

⁴⁴ Násuwena simátimena séna kesé'o úwoimo maéwándara'a maará siyáumne. Kentáféna Mósesé agaimaréna siyáin-aaiyé Maníkón-aaimo siyón-kwaasi agaimaréna siyáan-aaiyé imá agaimaréna siyáan-aaiyé érai'a paápé íniyé simátímakaumne. ⁴⁵ Maníkón-aai aúfáífinkemba kawé'-úmaimo isáíyantafena miwítí imáyáa kawé'á uwátínkaraiyé. ⁴⁶ Maníkón-aai aúfáífim-ba agaimaréna séna Maníkómó íyáfasinankaraiwaim-ba áí'o índa-i'a uwánkaiyana puwíndanifo kaumbo-kánáá maisuwéna íyáfasinainasa ⁴⁷ wení fasi'aénkwára'á mésa aifa'á Yérúsaremu-naopa'a simátimesa minkákémbá fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi mósimatim-besimatin-esa sésa kentí sáwí-imayaa

tuwé'a Maníkómpá tíyana kentí sáwí-imayaa maitiyuwáíniyé agaimaréna siyáiyé. ⁴⁸ Awánaan-aai simátíma'mae koró. ⁴⁹ Kesifo óraaka'a séna tíméndaw-imba ai'maráanana kembiwisé'a kumbéiniyé. Yérúsaremu-naopa'a méraiýana kempímbá kumbéna wíyómpake-fasi'aemba timína'a awánaan-aai simátíma'mae koró Ísu siyáiyé.

Maníkó Ísumba aiyówanamo iyáin-aai.

Mááka 16:19-20, Aantá-waasi 1:9-12

⁵⁰ Simásuwena Ísu tí'maena Yérúsaremu'a tuwéna Pétáni-nao'-ewaa'a koména ayáántamba aasumí'a uwátínkaraiyé. ⁵¹ Uwátinkowana Maníkó aiyówana wíyómpa'a iyúwasa ⁵² Ísun-imayaa ésa áwí'a mósá maréna tirunkó óraa'-aamoi úwasa kouweréna Yérúsaremu-naopa'a tésa ⁵³ aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-daumpa'a iyéna Maníkón-áwí'a mósá makáawe.

Rúku kemó súnnda-aai tai'áiyé.

Yóni

1 Áwáura'a maramá ímbo wéronka'a Maníkóní imáyáama aráátímíwaima wenáwí'a Maníkón-aaigon-iyé. Maníkón-aaigo aasiyaasí ména Maníkóe ména wemá Maníkó póna ² áwáura'a Maníkón-aaigo Maníkóe ména ³ seyaafá-tántáá'á úmarowana Maníkó imáyáa amúwana seyaafá-tántáá'á minkánáa paápé uráin-tantaa'a úmakaiye.

⁴ Maníkón-aaigo waásimo maé'mae'o íyawini áwáuman-iyé. Miyáumai wemá waásifimba sáma kátinkena ⁵ kumeu'ó in-áémpá'á sáma kaisaná kumeu'ó í-tántáákómá sámo kain-tántáákómbá ímba íyáákéna kumeu'á uwánkaraiye. ⁶ Moóráwigon-awi'a Yóni mérowana Maníkó ai'maréna ⁷ sámo kain-áái maimaé seyaafá'-wáásifá'á winasá mináái isésa sésa érai'a Ísu Káráisitima waási sáma kátínkáiwain-iyé síwae súwana ⁸ Yóni wemá ímba sámo kátínkáiwai póna sámo kátínkaindawin-aaí maimaéna kuráiyé. ⁹ Maníkón-aaigoma seyaafá'-wáásifimbá sáma kátínkáiwain-iyé. Yóni simátímakonka'a Maníkón-aaigo marapá'-wáásifimbá kumpaápé uráiyé.

¹⁰ Maníkón-aaigo maramá úmákéna marapá'á kumbérowasa marapá'-wáásí wení áwáuma ímba kawé-úmai awánaraawe. ¹¹ Wenamáápa'a kumbérowasa wenamááraa ímba aaweyáá uwánkówasa ¹² tuwímbai aaweyáá uwánkesa wenááisafesa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiyé suwaná póna miwísáféna séna Maníkóní iyámpóisomban-owe siyáiyé. ¹³ Waási kentí imáyáafinkení'a úmai wématinkaafó Maníkóní iyámpóí ímba miyáumai Maníkóní iyámpóíyaani'a wéowe. Maníkó wení imáyáafinkembo uwátínkáimba pósa Maníkóní iyámpóíyaani'a wéowe.

¹⁴ Maníkón-aaigo waási úkéna marapá'á ména kentááfimbá mérowata awánaraumne. Farumó í-tántáá'wará arupísemo í-tántáá'wará'á wempímbá sáwífa'a wéron-kwaasi póna sámo kainkwará'-wáásí úwata awánaraumne. Afowámá ááninkomba kímborawigomba póna sáma amúwana misáwará'á mérowata awánaraumne.

¹⁵ Yóni wentáféna seyaafá'-wáásí simátiména séna kembá ímbo masínkaronka'a kesínaaembo tíndawí wenónkáámbá paápé uréna ména póna kembá íyáákaraiye siyáunda-aaí minkwáásísáfé'a siyáumne siyáiyé.

¹⁶ Farumó í-tántáá'á wempímbá sáwífa'o wéráiwai póna kentáá kawé'á wéuwasinakamaena wéwiye.

¹⁷ Naaófá'á Maníkó Mósesemba ai'maréna séna kesí áamámba simátimiyo siyéna ánaaemba Ísu Káráisitimba ai'maréna séna farumó í-tántáá'é arupísemo í-tántáá'é mútimiyo siyáiyé. ¹⁸ Naaófá'-naofa'e káfé'e mara-

pá'-wáásí Maníkón-ane'á ímba awánaraambanifo kímborawigo ááninkoma wesé'a ména mimbóráí'a úmai ména póna kentáá wéaraasimiye.

Yóni nombó maitínkaraiwain-aaí.

Mátíyu 3:1-12, Máaka 1:7-9, Rúku 3:15-17

¹⁹ Yérúsaremu-naopakemba Yúndaa-kawaa-waasi áamáan-kisau-waasiye Rífáin-andafaken-kwaasiye tí'marówasa Yónimpa'a tésa áisai esa sésa emá nááwa'ono suwaná ²⁰ Yóni ímba umémpa'a tuwómba afora'á séna Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráisiti ímba kemá úne súwasa ²¹ sésa emá nááwa'o. Íráiyaa naaófá'á Maníkón-aaímo simátímakaiwaiya'ono suwaná Yóni séna ímbaniye súwasa miwí sésa naaófá'á Maníkó séna kesáái simátimindawí Móseseraan-kwaasi ai'maráanana kumíníyemo siyáimba wemá ewá'ónó suwaná Yóni séna ímbaniye súwasa ²² miwí sésa nááwa'ono simásimiyo. Simásíminda-aaí si'mákaawisa kosimátiméno suwaná ²³ Yóni simátiména séna Maníkón-aaí simátímakowin-awi'a Áísáya naaófá'á agaimaréna séna

máásai-marafa'a moóráwigo ména aaemáiyakemba séna Fasi'aénkóní aambá wi'ankáiyamba wení aambá arupíse

íyana minámpá'á wíno

siyáimba mindá kemá úne Yóni súwasa ²⁴ taáísai-un-kwaasifinkemba tuwímbai áamáan-kawaa-waasi miwí ²⁵ Yónimba áisai esa sésa emó sémo Maníkómó íyáfasinankaraiwai ímba kemá úne. Ímba kemá Íráiyaa úne. Maníkón-aaímo simátimindawí Móseseraan-kwaasi ímba kemá úne. Emó siyáandanifo nóintafewa nombá wémaitinkaano suwaná ²⁶ Yóni séna kemá non-aantemba wémaitinkaunana kentí afufumpimbó moóráwigomo méraimba ímba wéawanaamba póna ²⁷ ánaaembo kesínaaenka'o tíndawí wemó aaimó síndara'o kemó sendá sáwí'an-iyé. Wení kisaumo wémaundasafe'a kemá úwoi-waasi úne Yóni siyáiyé. ²⁸ Yóndani-nonkoni menáípá'á Pétáni-naopa'a Yóni nombá wémaitinkowasa áisai uwaná Yóni mináái simátímakaiye.

Ísun-aaí Yóni simátímakain-aaí.

²⁹ Simátiména aafáyáaraamba Ísumo túmba Yóni awánéna simátiména séna kentí sáwí-imayaasafesa ísámai sipísipi-araa'o tufú'maimo Maníkómbó ámén-temba wétin-kwaasi seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai maitiyuwáíndasaféna póna puwíniye. Mindásaféna Maníkó ai'maráísana kúmimba póna

puwíniye. ³⁰ Kembá ímbo masínkaronka'a kesínaaembo tındawi wendónkáámbá ména kembá íyáákaraiyemo siyáunda-aai minkwáásísáfé'a siyáumne.

³¹ Maníkómó íyáfasinankaiwain-aai isé'a nááwantafesawa séo siyáunda isa'á nombá wémaitinkaunda pósa Ísareri-waasi wembá

kawe'-úmai awánánááwe Yóni siyáiyeye.

³² Yóni awánaron-aai simátimena séna Maníkómó íyáfasinankaraiwaintafe'a sé'a nááwa'iyomo siyáunda wíyómpakemba Maníkóni ámútanko mááufu'-nu-magoraamba úmaena wenane'á kumbérais'a awáné'a sááka'a makáunda póna Maníkó si'mákaiwai séna nombá wémaitinkenana kesí ámútanko moórawaasigon-ane'á kumbaína emá awáné sé Ufaen-ámútánkó tirumpimbá óraa'o uwátinkaindawin-iyeye siyáin-aai sááka'o makáundara'a póna miyámó ímbá awáné'a simátimena'a sune. Wemá Maníkón-ááninkon-iyeye Yóni siyáiyeye.

Énduruwe Pítaa'a Ísumbo arááiwakaayan-aai.

³⁵ Simátimena aafáyáaraamba Yóniye wení kísau-waasiyeye méresa ³⁶ Ísumo kúmba awánéna uwaná Yóni séna minkwáásí Maníkó ai'mákain-kwaasi póna seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai puwíniye. Kentí sáwí-imayaasafesa ísámai sipisípi-araa'o tufú'-maimo Maníkómbó ámentemba seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai puwíniye súwasarai ³⁷ mindárai isésarai Ísun-ánaaemba arááiwáúyana ³⁸ Ísu faé'mai métuwanena séna nóintafekaiya'oyo súwasarai miwí tááifinkemba sésarai Raapaiyo nááfara méraano waé'-mai sésarai óraakoo nááfara méraano suyaná ³⁹ Ísu séna taawánaakaiyo súwasarai wesé'a kuyambá mindáumpá'á koméresa aafáúmó taenónka'a koméraawe.

⁴⁰ Yónimo siyáin-aai iséna Ísumbo arááiwakonkwaasi moóráwígon-awi'a Énduru wemá Sáimoni Pítaan-áfáko ⁴¹ aifa'á awaaó ayaafáí úmai awánéna séna Maníkómó íyáfasinankaraiwai Mésíyaa mérais'a awánaraumne siyáiyeye. Mésíyawe-awi'a waé'mai Kíriki-waasi-taafinkemba Kárásitiye sembá mináwíkoní áwáuma Maníkómó íyáfasinankaraiwain-iyeye wésewe. ⁴² Sáimonimba áí'maena Ísumpa'a tuyaná Ísu awánéna séna Yónin-ááninko óne. Enáwí'a Sáimoniye. Moórá-awi'a Pítaawe simánkaumne Ísu siyáiyeye. Miwí tááifinkemba Pítaawemo sembá óraa'-ontankowe wésewe.

Fírípiye Nátániyeriye Ísumbo arááiwakaayan-aai.

⁴³ Aafáyáaraamba Ísu séna Káriri-aempa'a kónae séna Fírípimba ayaafáí úmai awánéna séna kembá sirááiwauwo siyáiyeye. ⁴⁴ Wemá Pétésáitafakemba Éndurunte Pítaanteti naaópaken-kwaasin-iyeye. ⁴⁵ Fírípi Nátániyerimba ayaafáí éna séna Mósesé Maníkón-aai aúfáifimba agaimarówasa Maníkón-aai simátimakowiye aúfáifimba agaimarésamo siyáan-kwaasigonta awánaraumne. Wemá Násareti-naopakemba Yósepin-ááninkon-awi'a Ísun-iyeye súwana

⁴⁶ Nátániyeri séna kesáámó súndasa Násareti-naopakemba ímba kawé'-wáásín-iyeye wésune súwana Fírípi séna taawánaao súwasarai ⁴⁷ kuyambá Ísu Nátániyerimba awánéna séna maandá érai'a Ísareri-waasigo éna ímbo karo'-ímáyáámó wérarai wétiye súwana ⁴⁸ Nátániyeri áisai éna séna nóra úmaiya kesí imáyáa suwánéwa séno súwana Ísu séna Fírípi ímbo áántarainka'a ení naaópa'a piyáí-áwáura'a méraana'a kesí imáyáafinkemba awánaraumne súwana ⁴⁹ Nátániyeri séna óraakoo emá Maníkón-ááninko e Ísareri-waasi kentáásí kawáágó óne súwana ⁵⁰ Ísu séna piyáí-áwáura'a méraana'a kesí imáyáafinkemba awánaraumne súndasafe kentáfé sé érai'e Maníkón-ááninko óne wésene. Ení naaópa'a méraana'a imáyáafinkemba awánaraundasafe sénda po mintántáákómbó íyáákainda-tantaa'a ánaaemba awánáínone. ⁵¹ Érai'a simátimena'a sune. Wíyómpa'a kampúaran-tawaai tuwínkaa'a ínasa wíyómpakemba waási úranko kumpaápé uráundawifa'a wíyómpakenkísau-waasi iyé-kunke íya'a tuwánánááwe Ísu siyáiyeye.

Ísu non-úrumba wáini-nombo waé'makain-aai.

2 Aúnkáraamba Káriri-aempa'a Kéna-naopa'a túwaandu urésa aaré wéto'wai-esa Ísun-anówa komérowasa ² Ísune wení kísau-waasiye táántowasa komérowasa ³ ándá-aran-domba nowaná tai'ówana Ísun-anówa Ísuntafena séna ándá-aran-domba tai'áiyeye súwana ⁴ Ísu séna kesí kísausafe ímba simásimiyo. Seyaafá'nánká'ó kesí áwáumo suwánáíyan-kanaa ímba tiyáiyeye súwana ⁵ Ísun-anówa kísau-waasisafena séna simátimindantemban-oro siyáiyeye. ⁶ Yúndaa-waasi tiyáámbo non-kwíyúmba mindásafena afa'mórée óraa-sawema wérowana ⁷ Ísu kísau-waasisafena séna misáwéfímbá nombá fatímai ówitaaro súwasa fatímai ówitamarowana ⁸ Ísu séna tuwímbai-nomba umaé'a tónká'ó káráwiyaiwimba mááméro súwasa miyá uwaná ⁹ mindómbá ándá-aran-domba urówana tónká'ó káráwiyowi néna séna nááfaken-dona'iyomo súmba kísau-waasi Ísun-aai iséna awánaraawe. Nááfaken-dona'iyeye séna aaremó maún-kwaasigomba áántowana túwana séna ¹⁰ seyaafá'-wáásí aifa'á kawé'-ándá-árán-dómbá tíméwasa násúwááwasa úwoi-anda-aran-domba wétimewe. Emá ímba miyá óndarakemba ánaaemba kawé'-ándá-árán-dómbá wésimene siyáiyeye. ¹¹ Káriri-aempa'a Kéna-naopa'a Ísu minkísáú-wáámé'á úmba wení fasi'aémbá aráátimuwasa wení kísau-waasi awánéna timankúnkúmba ésa séna Maníkómpákémbá kunkáiyeye siyáawe. ¹² Minkákémbá Ísuwe anówawe mináfáráwáínónndaawe wení kísau-waasiye miyáumai-waasi Kápaneamu-naopa'a káríka'a kumbéraawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aai.

Mátíyu 21:12-13, Mááka 11:15-19, Rúku 19:45-46

¹³ Naaófá'ó Maníkó Yúndaa-waasi tíyótimo í-tánónkánáá tóso ún-kanaama ampáámbá wéunka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a wéna ¹⁴ óraa'-amaan-daumpa'a iyúmba mifá'á waásisomba mésa Maníkómbó amíyantafesa purumakawé sipisípiye mááufu'-nu-

mawe wémeyambaresa áamáán-dankoni óntamba wémeyanesa mérowana Ísu tuwánéna ¹⁵ ándásamba ufántuwena mindásamba purumakawé sipisípiye tusú uwásuwena áamáán-dankoni óntambo méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísíuwena ¹⁶ mááufu'-numamo méyámbárón-kwaasisafena séna maimaé'a kóro. Kesifoní naaúmpa'a ímba maaketí márémba maimaé'a kóro Ísu súwasa ¹⁷ wení kísau-waasi awánésa sésa naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkóo ení naambá sáwí'a ofó sé'a óraa'-imayaa wéne agaimaréna siyónka'a pósa mináái wení kísau-waasi táaka'a makáawe.

¹⁸ Yúndaa-kawaa-waasi Ísuntafesa sésa nóin-kwaam-era inatááwá awánéta séta Maníkó fasi'aémbá ámakaintafema óraa'-amaan-daumpa'a miyá ónesa sénaumne suwaná ¹⁹ Ísu séna maanáamáán-dámbá tawísíuwewa'a kaumbo-kánáárá'á úmaranaumne súwasa ²⁰ sésa maanáamáán-dámbá iyáátáaka'a 46 aatai maisuwésa úmakaan-damba isamá emá sé kaumbo-kánáá úmaranaumne wésene sumbánifo ²¹ mindá áamáán-dantafenamo siyáimba wení áusafena siyáiyé. ²² Ánaemba pukáimpinkemba Maníkó Ísumba iyáfasinankonka'a wení kísau-waasi mináái táaka'a marésa sésa Ísu siyáin-aai érai'-aai siyáimbaniye sésa Maníkón-aai aúfáífinken-aai érai'-aain-iyé siyáawe.

²³ Naaófá'ó Maníkómó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáárá'á Yérúsaremufa'a Ísu fí'o-fi'on-kisau kawé-kísáú maúwasa waásisomba awánésa Ísuntafesa sésa érai'a Maníkómpákémbá kunkáiyé sumbánifo ²⁴ Ísu waási tirumpimbá awánéna séna mináái kentáfésa ímba tirumpinkémbá wésefo tuwesarái kembá uwásinkanaawe séna ²⁵ waási ímba simámun-aafinkenban-ifo wemá waási tirumpimbá awá-narontafena Ísu mináái siyáiyé.

Níkótímási Ísumbo áísai uráin-aai.

3 Moóráwigo áamáán-kawaa-waasi Yúndaa-waasiti kawáágón-áwí'a Níkótímási ² moórá-no'waamba Ísumpa'a téna séna óraakoo Maníkón-aai simásímíndasafena embá ai'maráísama taméeraanata awána-raumne. Maníkómó embó fasi'aémbó ímbo ámakainkaka'a fí'o-fi'on-kawé-kisau ímba kanaa'á maésino súwana ³ Ísu séna érai'a simáme'a sune. Ímbo aneka'ó aúraan-úmaimo matinkáiyawimo ésa Maníkóní nombara ímba maenááwe súwana ⁴ Níkótímási séna óraa'a uwáguraafó nóraumaiya aúí'a ónaao séna tinóisai tirumpimbá ímba aneká komaiyasa matinkánááwe súwana ⁵ Ísu séna érai'a simáme'a sune. Waásimo matínkáámba mindá waásin-ofo Maníkóní ámútankomo uwátínkáimba mindá Maníkóní ámútankowara'a aúí'a wéowe. Ímbo nonkwará Maníkóní ámútankowara'o aúraani'o úmaimo méraiyaní'o uwátínkááwi Maníkómó kawááni-pa'a ímba méranaawe. ⁷ Aneka'á aúraan-úmai matinkáiniyemo súnda-aaisafena ímba áá'a íno. ⁸ Maarán-áái imáyáan-uwo. Fiyúndágo wení imáyáafinkemba wéwisasa ane'á ímba wéawanesa sésa nááfakena nááfara wéwiyo wésewe. Miyámó in-

tembá Maníkóní ámútanko miyaráán-úmai waási wéuwatinkaiye súwana ⁹ Níkótímási séna nóra énowa miyá íniyo súwana ¹⁰ Ísu séna Ísareri-waasifimba aai wésimatimendawi óndanifo mináái ímba isááne. ¹¹ Érai'a simáme'a sune. Kesáámó awánaraunda-tanta-a'e ísaraunda-tantaatafeta wésimatimunda isa'á ímba wéisaawe. ¹² Miyá wéon-tantaa'e marapá'ó wéon-tantaatafeto wésimamunda ímba érai'e séndanifo wíyóm-paken-tantaatafeto wésimatimunda e nóra séwa érai'e sínono. ¹³ Ímba wíyómpa'a iyésa kunkáafo keyáá wíyómpakemba kunké'a kumpaapé uráundawi wíyóm-paken-tantaa'a kanaa'á aráátimune. ¹⁴ Naaófá'á Mósese óntamba iyaankafayaambá úmai taaiya'ó mósá marówasa puwónaesamo un-kwáásí awánésa ímba pukáawe. Miyámó uráintemba kembá waási úranko kumpaapé uráundawimba sínkembai aaraa-táiyá'á mósá maráiyamba pósa ¹⁵ kesááisafesamo timankúnkumbo iyawimo ésa aúí'a úmai aasiyaasi maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

¹⁶ Maníkó marapá'ó méraan-kwaasisafena áfááruumai aruntaféna éna póna wenáánimba kímborawigomba ai'marówana kunkáimba pósa wenááisafesamo timankúnkumbo iyawi waásimo méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a ímba maé'mae'a ónááfo wení ewaa'á aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ¹⁷ Marapá'-wáásí aafimbá maitinkaaó séna Maníkó ááninkomba ímba ai'marówana kunkáifo marapá'-wáásí sáwí-imayaaifimbo méraawi kuntí'mai kawé'-ám-pá'á métinkaaó séna Maníkó ááninkomba ai'-marówana kunkáiyé. ¹⁸ Maníkó ááninkon-aaisafesa timankúnkumbo iyawi ímba aafimbá maitinkáinifo ímbo timankúnkumbo iyawi é'a aafimbá maitínkaraiye. Maníkóní kímboraaaninkon-aaisafesa ímbo timankúnkumbo wéiyawisafena é'a aafimbá maitínkaraiye. ¹⁹ Sámo kátínkáíwai marapá'á kunkáimbanifo waási sáwí'a wéesa pósa kumeu'ó in-áémpátáfésa imáyáa ésa sámo kátínkáíwaifa'o ímbo tentáféna aafimbá maitinkáiniye. ²⁰ Sáwí'o wéowi sámo kátínkáíwaintafesa ímba wétinkaisasa kesí kísau paapé ifo sésa ímba sámo kátínkáíwaifa'a tawémaewe. Sáwí'o owí miyá wéofó ²¹ arupísemo owí sámo kátínkáíwaifa'a taméeraamba pósa Maníkómó sintembó ombá wétuwanaawe.

Yóni Ísun-aaimo simátímakain-aai.

²² Minkákémbá Yúndiyaa-aempa'a Ísuwe wení kísau-waasiye komésa nombá wémaitinkowana ²³ minkánáárá'á Yónimba ándáfa'a ímba máánkaronka'a Ínóni-aempa'a Sérími-naokoni ewaa'nónaumpa'a Yóni ména sáwífa'-nomba wéropa'a mérowasa waásisomba tóso uwaná Yóni nombá wémaitinkowasa ²⁵ Yónini kísau-waasisonte moórá Yúndaa-waasigo-iyaise ména nombó maitínkón-aaisafesa wesimán-kwesiman-esa ²⁶ Yónini kísau-waasisomba wembá tasimámesa sésa óraakoo Yóndani-nonkoni menáipá'ó esé'o máiwaimba wenáwí'o mósá maráándawimba wemá nombá wémaitinkaisasa sáwífa'-waasi wétoso owe suwaná ²⁷ Yóni séna Maníkómó

tímíساسamo ombá mindá miwínén-iyé. ²⁸ Kemó siyáunda Maníkómó íyáfasinankaraiwai ímba kemá úmpo sí-marówa'a wení aifa'á tiyáumnemo siyáunda-aai ísaraawe. ²⁹ Maarán-áái imáyáan-oro. Aú-ininkomo awaai kómpá'ó tisanamá awaai kó amááraasombo aamoimó onten-úmai Ísumpa'a tewa'á aamoí wéune. ³⁰ Wemá óraa'-waasi ímbá póna wenáwíko íyáákainifo kemá kári'-waasi únda póna kesúwíko kumíníye Yóni siyáiyé.

³¹ Wíyómpakewi seyaafá'nánká íyáákaraiye. Maankákén-kwáásí marapá'-wáásí pósa marapá'ó wéon-tantaatafesa wésefo wíyómpaken-kwaasi íyáákarain-kwaasi póna ³² awánarain-tantaa ísaraintantaatafena sisasá ímba ísáámbanifo ³³ wenááisafesa érai'e sewí sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-iyé sisasá tuwánésa sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-iyé wésewe. ³⁴ Maníkó ai'mákaiwaimba wení ámútamba ámakaimba póna Maníkón-aaí wésisasa mináásífésamo érai'emo sewí sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-iyé wésewe. ³⁵ Maníkó afowámá éna ááninkomba arumbá aména séna seyaafá-tántáá'á kawáánúmai káráwiyuwo siyáiyé. ³⁶ Ááninkon-aaisafesamo timankúnkumbo ésamo wesé'o káásamaimo mérai yawi aú'á úmai maé'mae'a ónááfo wenááimo ímbo ísáimaimo kawé'ó iyawi ímba aú'á úmai mérewana Maníkóni áyánko miwísé'a aasiyaasí waé'wae'a isasá méraawe.

Sámériyaafaken-ininkon-aaí.

4 Yóni nombó maitínkáín-kwaasi Ísumo maitínkáíwai kóyáákaraiye. Énifo Ísu ímba maitínkaraiwo wení kísau-waasi maitínkaraawe. Yónimo maitínkáín-kwaasi Ísumo maitínkáímba kóyáákamai-waasi maitínkáín-aaí amáán-kawaa-waasimo ísón-aaí Ísu ísena Yúndiyaa-aempa'a tuwéna aneká'á Kárirí-aempa'a kónae séna ⁴ Sámériyaa-ampa'a kónae séna ⁵ kúmba Sámériyaa-aempa'a Sáíkkaa-naopa'a naaófá'ó Yékopumo ááninko Yósepimbo ámakom-barama ewaa'á wéron-daopa'a kúmba ⁶ Yékopu nombó uwíne-namo u'makóm-bai'a wérowana aampa'á kúwana Ísumba awesaraí úwana mimbáiká'á wáawái komérowasa ⁷ wení kísau-waasi tómbá méyánónae sésa naaópa'a kuwaná Sámériyaa-ininko nombá uwí-nena túwana Ísu séna nombá usimiyó súwana ⁹ minínínkó séna emá Yúndaa-waasi ómpo kemá Sámériyaa-inimba úmpo ímba nombá usimiyó siyó siyáiyé. Yúndaa-waasiye Sámériyaa-waasiye ímba moórá-anafinkemba wénaafo ímba nombá usimiyó siyó súwana ¹⁰ Ísu séna Maníkómó kanaán-úmaimo amínda-tantaa'a ímba awánaraane. Nombá usimiyómó sún-da-waasigosi áwáuma ímba suwánáán-da-waasi úne. Kesí áwáumo suwánáándawiyaaantasi aasiyaasimó maé'mae'o on-dómbá simiyó séna'a amúsino súwana ¹¹ minínínkó séna maandómbá káúnkáúmpá'ó kunkwérimba náán-anafina aasiyaasimó maé'mae'o on-dómbá uwínono. ¹² Kentáá síwá'nágo Yékopu maandóm-bái'á u'maréna wení sipisípiye wení akúnté'o tímakaimba isasá maandómbá

wénaawe. Kemó sún-da emá tímínda-nonko Yékopumo tímakain-donkomba ímba íyáákainíye wésune súwana ¹³ Ísu séna maandómbó wénaiyawimo éna aneká'á nontáféna tinkáínifo ¹⁴ kemó tíménda-nombo náiyawimo éna ímba aneká'á nontáféna tinkáíníye. Kemó tíménda-nombo náiyawimo éna tirumpimbá nonaumpinkémbó íyáúsenamo intenkáámbá ínsa pósa aú'á úmai maé'mae'a ónááwe súwana ¹⁵ minínínkó séna emó sénda-nomba símína'a naananá nontáféna ímba sinkáína'a ímba maampinkémbá tauwóno súwana ¹⁶ Ísu séna enawaai kómbá koántamae tiyó súwana ¹⁷ séna kesuwaai'iyaimba úne súwana Ísu séna emá érai'a séndamanifo ¹⁸ séfa-taase-wamba maiyé miwísé'o maénda isamá káfé'o minkwáásigóe'o emó méraanda ímba enawaai'á isamá pó érai'-aaí simásimene súwana ¹⁹ minínínkó séna kemó imáyáamo únda Maníkón-aaí simátimendawi óne. ²⁰ Sámériyaa-waasi kentáá síwá'ná sésa maanómáká'á Maníkón-ímáyáá mósá máraaro siyáawa'a kembiwí Yúndaa-waasi sé'a Yérúsaremu-naopa'a Maníkón-ímáyáá mósá máraaro wésewe súwana ²¹ Ísu séna kemó sendamá érai'e siyó. Moórákanaamo tinda ímba maanómáká'wára Yérúsaremu-naopa'wara'-aantebanifo seyaafá'-naópá'wára'á kesifon-ímáyáá mósá maránááwe. ²² Kembiwí Sámériyaa-waasi wen-ímáyáá máraámbanifo wení áwáuma ímba awánare'a wéowe. Yúndaa-waasisa wen-ímáyáá mósá maréta wení áwáusa awánaraumne. Maníkó séna moóráwigo sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkanae síndawi Yúndaa-waasifinkemba paápé íníye siyáiyé. ²³ Kesifo séna ken-ímáyáámó mósá maráyamba ímba tóikakemba sé'a érai'a tirumpinkémbá ken-ímáyáá mósá máraaro siyáimba miyáumai moórá-kanaa wétisasamo érai'o kesifon-ímáyáámó mósá wémaraiyawí tirumpinkémbá arupise úmai kesifon-ímáyáá mósá maránááwe. ²⁴ Maníkómbá áuma ímba wéraisana amútanko méraisasa pósa ímba túrantamba ane'á wéawanaafo miyaráán-úmai Maníkón-ímáyáámó mósá máraáambo ombá wení amútanko túwa'nai isasá tirumpinkémbá wen-ímáyáá mósá máraaro súwana ²⁵ minínínkó séna Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráisitiyemo sewí kumíníye. Kumíndara'a seyaafá-tántáátáféna simátimíniye sewa'á ísaraumne súwana ²⁶ Ísu séna minááímó séndawi maandá kemá úne Ísu siyáiyé.

²⁷ Ísu mináái wésuwasa wení kísau-waasi kouwerésa Ísumo Sámériyaa-ininkontafenamo súmba Yúndaa-waasiti namuro-ínínkóntáféna wésuwana póna táá'a úwasa tirumpin-ímáyáá ésa minínínkóntáféna nóntafenawa wéankaisanawa íyo-imayaa ésa Ísuntafesa nóra sénawa minínínkóe'a wésiyo-imayaa ésa ímba taáisai uwaná ²⁸ minínínkó wení sawe-kúrámá tuwéna naaópa'a wéna simátiména séna ²⁹ seyaafá'ó uráunda-tantaa'a wépaape in-kwaasi méraiye. Maníkómó íyáfasinankaiwaiya'iyó taawánaaro súwasa ³⁰ naaópa'a tuwésa Ísumpa'a tumbá ³¹ Ísuni kísau-waasi Ísuntafesa sésa óraakoo tómbá naaó suwaná ³² Ísu séna kemá ímbo awánaan-tomba

makáumne súwasa ³³ wení kísau-waasi keáímbá sésa nááwa tómbá maimaénawa máámakaiyo suwaná ³⁴ Ísu séna tóntáfénamo tááimo taintembá si'mákai-wain-aai isé'a wení kísau maimaé wéwe'a tai'áan-dasafena wésinkaiye. ³⁵ Kísaufa'a wérain-tontafe'a éiyain-kwiyomba kóinana áfuma káínata fáká'mai túwaandu ónaumne wésefo kemá súne. Awánaaro. Káfé'a maankánáá tómbó áfumo kaintembá miyaráán-úmai waásisomba tí'mai Maníkómpá'á túwaandu ónááwe. ³⁶ Waásisombo tí'mai Maníkómpá'ó túwaandu uwátinkaiyan-kwaasimo ésa miwí kawé'-mékámbá maíyasa Maníkómpá'ó tíyan-kwaasi aú'á úmai maé'-mae'a ónááwe súne. Tuwímbai kísau úmaraiyasa fí'owi fakaránááwe wésewe. Miyáumai kísau iyawiwara'e fakaráiyawiwara'e aamoí ónááwe. ³⁸ Fí'owi kísauo úmakaamba isa'á kemá tí'maráúna'a fí'owiti kísau fak-en-tomba wé fakaraawe Ísu waé'mai-aai simátí-makaiye.

³⁹ Énifo minínínkó séna seyaafá'ó uráunda-tantaa'a paápé uráiyé siyáin-aai isésa pósa Sámériyaa-waasi mindáópaken-kwaasi Ísuntafesa sésa érai'a Maníkómó iyáfasinankaraiwain-iyé sésa ⁴⁰ Ísumpa'a tésa sésa kentáásí naaópa'a taméraao suwaná Ísu kae-kánáá koména ⁴¹ aai simátimuwasa isésa sáwífa'-waasiwara'a sésa érai'a sáwí'ó úmaimo méraundafinkenta kawé'-ámpátáámó mésinkaindawin-iyé sésa ⁴² minínínkómbá simámesa sésa ímba enáásafeta aantembanifo wenááimo ísaraundasafeta séta marapá'-wáásí sáwí'ó úmaimo méraundafinkemba kawé'-ámpátá mésinkaindawin-iyé siyáawe.

Ísu moórá-iyampoimo asófankarain-aai.

⁴³ Ísu kae'-nó'wáámbá waéna mindáópa'a tuwéna Káriri-aempa'a kónae séna wéna ⁴⁴ séna Maníkón-aai simátímíwain-awi'a wenamááraa ímba mósá maráafo fí'on-daopaken-kwaasi wenáwí'a mósá wémaraawe súwana ⁴⁵ miyáumai Káriri-aempa'a kúwasa mináémpákén-kwáásí aamoí uwánkaraawe. Ááema tíyótai mo í-tánón-kánáárá'á miwí Yérúsaremu-naopa'a koména Ísumo kísauo maiyáimba awánaraamba pósa aamoí uwánkaraawe.

⁴⁶ Aamoí uwánkówana Ísu Káriri-aempa'a wénena Kéna-naopa'a non-úranko ándá-aran-dombo úkáindaopa'o kúmba kámáni-waasi Kápaneamu-naopaken-kwaasigo ááninkomba áí'a wéuwana ⁴⁷ Ísu Yúndiyaa-aempakemba Káriri-aempa'a tiyáin-aai iséna Ísumpa'a téna séna kesááninko puwíndasafena wéisa'a úmpo kesí naaópa'a kuré koasófankainono súwana ⁴⁸ Ísu séna ímbo fí'o-fi'on-kisau-waame'o awáné'ó é'a

ímba kesáásafé'a timankúnkúmba ónááwe súwana ⁴⁹ óraakoo kesáánimba puwíndasafena wéimba minúwóiyáán-úmai tiyó súwana ⁵⁰ Ísu séna enáánimba asófawifo waaó súwana Ísun-aaisafena érai'e séna kúmba ⁵¹ aampa'á kúmba wení kísau-waasi tésa sésa enáánimba áí'a é'ánkaraiye suwaná ⁵² tísai ena séna kesáánimba nóin-kanaarara áí'a é'ánkaraiyo súwasa miwí sésa fénáimba wááwái áúiyamo kaimbá é'ánkaraiye suwaná ⁵³ afowámá imáyáa éna séna

minkánáá enáánimba asófawiyemo siyáimba érai'a siyáiyé súwasa wení akúmpákén-kwáásí seyaafá'á Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uráawe. ⁵⁴ Yúndiyaa-aempakemba Káriri-aempa'a koména moóráma kawé-kísáú-wáámé'á uréna minká'á miníyámpóigómbá asófankowasa wení akúmbá timankúnkúmba uráawe.

Nonkwaáumpá'á Ísu moóráwigombo asófankarain-aai.

5 Ánaaemba Yúndaa-waasi áamántafesa tanómba kaumakónka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a kurái. ² Yérúsaremu-naokoni óntan-kusaifa'a ontamá wéromba áwí'a sipisípigoni ontamá miwání ewaa'á nonkwaáúnkón-áwí'a Pétésita-nonkwaauamba wérowana ³ mindónkón-áwí'fa'a wááu-namba séfa-taase-namba wérowasa mindáúmpátá tí'o ún-kwaasiosomba tuwímbai túgafitan-kwaasisone tíyayaambo kararón-kwaasisone mésa nonkómó úwaaauwaamo índa amu'makówana ⁴ moórá-mora-kanaa wíyómpakewi nompímbá kumúwana nonkó úwaaauwa úwana aifa'ó nompímbó kumúwaimba áí'a é'ánkaraiye. ⁵ Tí'o ún-kwaasisompimba moóráwigo ména ayáátááka'a ³⁸ aatai áí'a ún-kwaasi mérowana ⁶ Ísu awánéna ayáátááka'a áí'a wéiyé-imayaa éna áisai ena séna embá asófendasafena wéankaiyo súwana ⁷ we séna nonkómó úwaaauwaamo índara'o sí'maenam nompímbó sinkáindawi ímba méraiye. Kemá kumónae'ó úndanifo moóráwigo kembá kúwáákena nompímbá aifa'á kúmísana kesí'a úwoi wéraiye súwana ⁸ Ísu séna iyáfasinaao. Ení tuwaai'á maimaé waaó súwana ⁹ minúwóiyáán-úmai áí'a é'ankowana wení tuwaai'á maimaéna kuráiye.

Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaara'a miyá úwasa ¹⁰ Yúndaa-kawaa-waasi asófankon-kwaasisafesa sésa káfé'a saagaan-kánáá isa ení tuwaai'á maimaé wégonda aaraamá makáawe suwaná ¹¹ we séna asófankaraiwai séna ení tuwaai'á maimaé waaó siyáiyé súwasa ¹² miwí áisai esa séna ení tuwaai'á maimaé waaómó siyáiwai nááwa'iyó suwaná ¹³ sáwífa'-waasifimba Ísu áwiyokuwana póna asófankowi séna áwí'a ímbo isáúnda-waasin-iyé siyáiyé.

¹⁴ Simásuwena ánaaemba óraa'-amaan-daumpa'a iyúwana Ísu ayaafái úmai awánéna séna áí'a é'ánkaraimba po sáwíyamba sínkáífo sé sáwí-imayaa aneka'á ímba uwó súwana ¹⁵ iséna Yúndaa-kawaa-waasi kosimátiména séna asófankaraiwai Ísun-iyé súwasa ¹⁶ Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaara'a Ísu asófankarontafesa Yúndaa-kawaa-waasi Ísumba sáwí'a uwánkámae iyúwana ¹⁷ Ísu séna kesifo aasiyaasi-kánáá kísau wémaimba pó'a miyaráán-úmai kísau maénaumne súwasa ¹⁸ saagon-kánáárá'á asófankarontafenawara Maníkó kesifomán-iyemo siyóntafenawara'a pósa Yúndaa-kawaa-waasi sésa tu-fuwónae símasima'a umbá Maníkó kesifomán-iyemo siyónten-úmai Maníkóe kesé'a mimbóráí'a úmai mérauye siyóntafesa Yúndaa-kawaa-waasi sésa tu-fuwónae siyáawe.

Afowán-ááimo Ísumo siyáin-aai.

¹⁹ Suwaná Ísu simátimena séna érai'a simátimena sune. Ááninko pó'a ímba kesí imáyáafinkemba únda kesifomó imbá awáné'a miyá wéune. Kesifomó intemba ááninko wéune. ²⁰ Kesifo ááninkomba arumbá siména seyaafá-tántáá'ó wéimba wéaraasimiye. Íyáákainda-kisaumo aráásimina'a minkísáú máéna'a táátafe'a ónááwe. ²¹ Kesifomá pukáampinkembo íyáfasintinkaintemba ááninko kesí imáyáafinkemba íyáfasintinkanae'a wéune. ²² Kesifo séna ímba aafimbá maitinkánaumpo aafimbó maitinkáinda-kisau kesááninkomba ámakaumne siyáiyé. ²³ Aafimbó maitinkáanda-kisau símakaimba pósa kesifon-áwí'o mósá maráántemba ááninko súwí'a mósá maránááwe. Kesúwí'o ímbo mósá maráiyawimo ésa kesifo si'mákaiwain-awi'wara'a ímba mósá maránááwe.

²⁴ Érai'a simátimena sune. Kesááimo isésamo érai'a ai'mákaiwai Maníkómá iyémó síyawí é'a áwáuma ómbaresa aúí'a úmai maé'mae'a owe. Waási méraawini áwáuma Maníkóní némpa'o maé'ómbanifo Maníkóní ewaa'á taméraamba pó'a ímba aafimbá maitinkánaumne. ²⁵ Érai'a simátimena sune. Moórá-kanaa tí-nasa pukáiyankwaasi Maníkón-ááninko-saai isánááwe. Isáiyawí íyáfasinesa maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Kesifomá waásimo méraawini áwáun-iyé. Fasi'aém-bá siména séna miyámó úndantemba waásimo méraawini áwáuma óne siyáiyé. ²⁷ Kemá wíyómpakemba waási úranko kumpaapé uráundawí únana póna kesifo kentáféna séna aafimbó maitinkénda-kisau amúne siyáiyé. ²⁸ Minááísáféna ímba táá'a íno. Moórá-kanaamo tínda utaráan-kwaasi seyaafá'á kesáái isésa ²⁹ utarémpinkemba íyáfasinanaawe. Kawe'ó uréwimo íyáfasinesa aúí'a úmai maé'mae'a ónááfo sáwí'o uréwimo íyáfasinaiya'a aafimbá maitinkánaumne. Minááísáféna ímba táá'a íno Ísu siyáiyé.

Ísu wení áwáumo siyáin-aai.

³⁰ Ísu simátimena séna ímba kesí imáyáafinkemba wéumpo si'mákaiwai simásímakaintemba miyá wéune. Ímba kesí imáyáafinkembo ondasáfé'a arupíse úmai aafimbá maitinkánaumpo kesifo simásímakainten-úmai aafimbá maitinkánaumne. ³¹ Kemó kesáfé'o súndaraka karo'é sewaisinó. ³² Moóráwigowara'o kentáfénamo simbá érai'a wésiye. ³³ Kembiwí tuwímbai ti'márówasa Yóni nombó maitinkáiwaimba koáísai uwaná Yóni kentáféna séna érai'-waasin-iyé. Kosimátíméro siyáiyé. ³⁴ Kesí áwáumo síyantafe'a ímba óraa'-imayaa úndanifo Yóni kentáfénamo siyáin-aisafe'a érai'e siya'a sáwí'o úmimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkanae-imayaa wée'a mináái simátimune. ³⁵ Ómbó aampa'ó kúra'mae konten-úmai Yóni kentí aampa'ó kúratinkowa'a kárika'a aamoí uráawe. ³⁶ Moórá-tantaako Yóni kentáféna siyáin-aigomba íyáákaraiye. Kesifomó simásímakain-kisau wémaunana minkísáúgó kesí áwáuma wépaape-iyé. Kesifomó siménamo si'mákain-kisau wémaunasa kesí

áwáuma wéawanaawe. Mintántáákó Yóni kentáfénamo siyáin-aigomba íyáákaraiye. ³⁷ Kesifo si'mákaiwai wewará'á kentáféna simbánifo wenáái isámai ímba kawé'á é'a wenane'á ímba awánaraawe. ³⁸ Si'-marówa'o kunkáundasafe'a ímba timankúnkúmba ombá póna Maníkón-aai ímba tirumpimbá wéraiye. ³⁹ Kembiwí sé'a aúí'a úmai maé'mae'a ónaumne sé'a Maníkón-aai aúfáifimba toráumai awána-awana wéowe. Mináúfáifimbá kesí áwáuma agaimárowa'anifo ímba kawé'-úmai ísaraawe. ⁴⁰ Kawe'ó úmimo isé'ó kempá'ó tenkaka aúí'a úmai maé'mae'a owaisinó.

⁴¹ Waási kesúwí'a óraa'a uwásinkanaawe-imayaa ímba wéune. ⁴² Maníkómbó ímbo tirumbó áménka'a wétuwanumne. ⁴³ Kesifomá simásímakaintafe'a kunkáundanifo ímba kawé'á wéuwasinkaaawe. Énifo moóráwigombo kesifomó ímbo simámakaindawimo tína'o é'a kawé'á uwánkanaawe. ⁴⁴ Kembiwí sé'a waási kentáá súwí'a óraa'a uwásinkanaawe sé'a pó'a kesáái ímba érai'e wésewe. Maníkómá kentáá súwí'a óraa'a uwásinkainiye senkaka kentáfé'a érai'e sewaisinó. ⁴⁵ Kesifon-aúranka'a ímba aafimbá maitinkánaumpo Mósesé naaófá'ó ámáán-aaimo agaimakáiwai aafimbá maitinkáiniye. Mósesé súwa'nai iyémó sewímó éna wemá aafimbá maitinkáiniye. ⁴⁶ Mósesé kesáái agaimakáimba pó'a Mósesen-aaisafe'o timankúnkúmba onkaka kesááisafe'a timankúnkúmba owisinó. ⁴⁷ Mósesemo agaimakáin-aaisafe'a ímba érai'e sembá pó'a kesááisafe'a ímba érai'e sewé Ísu siyáiyé.

Ísu sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aai.

Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Rúku 9:10-17

6 Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá ampáámbá úwana Káíriri-waakonni menáípa'á Ísu nompín-táómpimba wéna minkwaaúnkóní moórá-awi'a Táípiriyasi nompá'á kúmba tí'o ún-kwaasisomba asófatinowasa awánésa pósa wenánaemba arááíwáúwasa Ísuwe wení kísau-waasiye nompín-táómpinkemba marapá'á kumésa omápa'a imérowasa ⁵ sáwífa'-waasi Ísumpa'a iyúwana tuwánéna imáyáa éna séna ánaemba miyá ónaumpo aifa'á Fírípimba áísai úmai isánae séna áísai éna séna nááfakena tómbá méyámba'maiya tíménara nánaao súwana ⁷ Fírípi séna sáwífa'-ontankakemba 200 kinaaraken-tomba méyámba'maisa tímúnasasa naawaisinó súwana ⁸ moórá-kisau-waasigo Sáímoni Pí-taan-áfákon-awi'a Énduru ⁹ séna moórá-iyampoigo séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wará'á makáífo sáwífa'-waasi méraawe súwana ¹⁰ Ísu wení kísau-waasisafena séna mara'á méraaro simátíméro súwasa simátímúwasa mara'á mérowana minkwáásísómbá sáwífa'a 5,000 waaima mérowana ¹¹ Ísu mintómbá maisoréna Maníkóntáféna súwiyo simásuwena tómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa miwí tímúwana tómbó nontenkáán-úmai mófáá'a miyáumai nowaná tímú'a fówasa miwítí imáyáagomo úní'a uwaná ¹² wení kísau-waasisafena séna mintón-ayai ímba úwoifa'a túwáaro súwasa ¹³ séfataase-tompinkemba nésamo túwón-ayaisomba sísamaifakemba kae'á

kumbaimái-unampimba fáituwana ówitowasa ¹⁴ Ísumo úmba awánésa sésa Maníkón-aaimo simátímíwai ín-taamo awánáúnda-waame'a isatá awánáúmne sésa amu'maráúndawin-iyé sésa ¹⁵ kentáásí kawáá-íta íniiyemo sumbá Ísu miwí tirumpimbó un-ímáyáá iséna ímba miyá ónaunasa sewé séna tiyuwéna omápa'a iyáiyé.

Ísu non-afófora'o kuráin-aai.

Mátíyu 14:22-23, Mááka 6:45-52

¹⁶ Ísu omápa'a imérowasa fenómpinka'a wení kísau-waasi nonkwaaúnkóní áwáifa'a kumésa ¹⁷ Ká-paneamufa'a kónae sésa nompín-táómpimba iyátesa kuwaná Ísu ímba túwana nó'waamba fénkúwana ¹⁸ óraa-fiyunda toréna nonkó tufántááfan-úwasa ¹⁹ taántámbá nombá tuwíntámaesa ayáátááka'a kuwaná Ísu non-afófora'a maréna nompín-táónkoni ewaa'á túwasa awánésa táátafesa uwaná ²⁰ Ísu séna kemá úmpo ímba táátafe oro. Aáno'a méraaro súwasa ²¹ aamoí ésa sésa nompín-táómpimba iyátaao suwaná minúwóiyáámbá nompín-táónko nonáwáifa'a kúpa'a kuráiyé.

Ísumba ayaafái uráan-aai.

²² Aafáyáama menáipá'ó koméron-kwaasi sésa fénáimba nompín-táómba kimbora wéraisana Ísu ímba mimpímbá wisasá wení kísau-waasi miwí aantemba kuráafo Ísu nááfara méraiyo siyáawe. ²³ Tuwímbai-waasi nompín-táómpimba Táipíriyasifakemba tóso ésa fénáínkaambo Ísumo Maníkóntáfénamo súwiyo súwasamo waásisombo tómbó néwiyopa'a tésa ²⁴ Ísuwe wení kísau-waasiyé ímba mérontafesa tiyaafái ónae sésa mindómpín-táómpimba iyátesa Kápaneamufa'a kuráawe.

Ísu maé'mae'o íyan-tomba únemo siyáin-aai.

²⁵ Kápaneamu-naopa'o kumbá Ísumba awánésa sésa kesí óraakoo emá nóin-kanaawa maafá'á tiyáano suwaná ²⁶ Ísu séna isáaro. Ímba kawé'-wáámé'ó aráá-timundasafe'a wésiyaafai-ófo tómbó naráantafe'a wésiyaafai-owe. ²⁷ Tómbó ímbo aasiyaasimó waé'wae'ó índa-tontafe'ó é'a ímba kísau maé'a waásimo aasiyaasimó maé'mae'ó íyan-tontafe'ó é'a kísau máéro. Mintómbó tíménda kemá waási úranko mintómbá tíménaumne. Maníkó kesifomá kentáféna séna aamoí uwánkaumne. Kesí kísau mauwó simbá pó'a mintómbá tíménaumne súwasa ²⁸ áisai esa sésa nóraumaisaawa Maníkóní kísau maénaumno suwaná ²⁹ Ísu séna kentáfé'ó sé'ó érai'a Maníkó ai'mákaisana kunkáiwai iyémó sembá mindá Maníkóní kísau maé'a sewé súwasa ³⁰ nóran-kwaamera'ini ímbo awánáúnda-waame'ó inatáámó éta awánéta séta érai'a Maníkó embá ai'maráísama kunkáandawi ónesa sénaumne. Nóin-kisau-waamera ínono sésa ³¹ kentáá síwá'ná máásai-marafa'a mésa wiyómpaken-tonkon-awi'a máána-tomba né'ómbanifo emó uráandawimo éna ímba mindá iyáákaraiye. Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna wiyómpaken-tomba timúwasa

naráawe agaimaréna siyáiyé suwaná ³² Ísu séna isáaro. Mósesemo tímakain-tomba ímba wiyómpaken-tomban-ífo kesifomá wiyómpaken-tomba kawé-tómbá wétimiye. ³³ Wiyómpakembo marapá'ó kunkáiwai wemá Maníkómó tímín-tomban-iyé. Wentáfé'ó wée'a maé'mae'a ónááwe súwasa ³⁴ miwí sésa sénda-tomba aasiyaasi-kánáá simiyó suwaná ³⁵ Ísu séna kemá aasiyaasí maé'mae'ó íyan-tomba úne. Kempá'ó wétiyawi ímba tááima táíniye. Kenká'ó timankúnkúmbo wéiyawi ímba nontáféna tinkáiniye. ³⁶ É'a simátimakaumne. Kesí kísau-waame'a awánaambanifo kesááisafe'a ímba érai'e sésa ímba kenká'á timankúnkúmba wéowe. ³⁷ Énifo kesifomó símín-kwaasimo é'a kempá'á ténááwe. Kempá'ó tíyan-kwaasisafe'ó é'a ímba kóro sénaumne. ³⁸ Kesí imáyáamo arááíwáéndasafe'a wiyómpakemba ímba kunkáumpo si'mákaiwai imáyáamo arááíwáéndasafe'a kunkáumne. ³⁹ Si'mákaiwai simásimena séna amúnda-waasi sáwí-ampa'a arááíwáéfo sé kawáánuwo. Ánaaen-kanaa pukémpinkemba iyáfasintinkaano. ⁴⁰ Kesifomá simásimena séna kesááninkoo embá awánésa sésa Maníkón-ááninkoman-iyemo síyawí aú'í'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáiyé. Ánaaen-kanaama pukémpinkemba iyáfasintinkaumne Ísu siyáiyé.

⁴¹ Kemá wiyómpaken-tomba úne Ísu súntafesa Yúnda-oraa'-waasi tirunkó sáwí'a úwasa ⁴² miwí sésa wemá Ísuma Yósepin-ááninkoman-iyé. Anófoi étaamo tuwánáúndanifo nóra sénawa wiyómpakemba kunkáumne wésiyo suwaná ⁴³ Ísu simátimena séna ímba miyá mósimesin-oro séna ⁴⁴ kesópa'a ímba úwoima ténááfo kesifo kembá si'mákaiwaima táántaina'a kesópa'a tíya'a ánaaen-kanaama pukémpinkemba iyáfasintinkaumne. ⁴⁵ Mindásafesa naaófá'á Maníkón-aaimo simátimakowi agaimaréna sésa Maníkó seyaafá'-wáásí símai aráátiminiye siyáawe. Kesifon-aaimo isámai kawé'ó íyawí kesópa'a ténááwe. ⁴⁶ Kesifombá ímba awánaraafo kemá Maníkónópakemba kunkáundawí keyááma kesifombá awánaraumpo kesifon-aaimo isámai kawé'ó íyawí kesópa'a ténááwe. ⁴⁷ Érai'a simátiména sune. Kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmbo íyawí áwáuma ómbaresa aú'í'a úmai maé'mae'a wéowe. ⁴⁸ Kemá maé'mae'ó íyan-tomba úne. ⁴⁹ Kentíwá'náma máásai-marafa'a mésa máána-tomba némesa úwoi putaráawe. ⁵⁰ Énifo wiyómpaken-tomba miyán-tómbó náíyawíma úwoi maé'mae'a ónááwe. ⁵¹ Kemá wiyómpaken-tomba maé'mae'ó íyan-tomba úne. Mintómbó nésamo ésa aasiyaasí maé'mae'a ónááwe. Kesúma timúna'ó naantafé'a pó'a aasiyaasí maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

⁵² Ísu súwasa Yúnda-oraa'-waasi tirunkó sáwí'a úwasa keáímbá sésa nóra sénawa miwá wenáúma simínataawa nánaumno suwaná ⁵³ Ísu simátimena séna érai'a sune. Kemá waási úranko pó'a kesúmo ímbo né'ó kesí naaemó ímbo né'ó é'a ímba maé'mae'a ónááwe. ⁵⁴ Énifo kesúwe kesí naaewémó naawí áwáuma ómbaresa aú'í'a úmai maé'mae'a ombá pó'a ánaaen-kanaama pukémpinkemba iyáfas-

intinkanaumne. ⁵⁵ Kesúma kawé-tómbán-iyé. Kesí naaemá kawé'-nómbán-iyé. ⁵⁶ Kesúwe kesí naaewémó naawí kesé'a kááísamai méraawa'a kemá miwísé'a kááísamai méraumne. ⁵⁷ Kesífo sí'mákaiwai aasiyaasí maé'mae'a iwáí isa'á pó'a kewará'á aasiyaasí maé'-mae'a wéune. Kemá maé'mae'a úndasafe'a pó'a kesúmo newí aasiyaasí maé'mae'a ónááwe. ⁵⁸ Kentíwá'ná tómbá némesa úwoi putaráawe. Kemó sún-da-tomba wíyómpaken-tomba ímba miyán-tómbán-iyé. Kemó sún-da-tomba mintómbó newí aasiyaasí maé'mae'a ónááwe Ísu miyámá ⁵⁹ Kápaneamu-naopa'a áamándaumpa'a simátimakaiye.

⁶⁰ Ísu simátimuwasa wembó arááíwáún-kwaasi tirunkó sáwí'a úwasa imáyáa ésa sésa wemó sin-ááigó ínta sínkáín-aai póna umbái wétaiye suwaná Ísu arumpin-ímáyáa éna simátimena sésa minááísáfé'a wégaoraawe. ⁶² Kemó wíyómpaken-waasi úrankomo kumpaapé uráundawimo kunuweré'o íyóna'o suwáné'o é'a nóran-imayaawa ónaao. ⁶³ Waásiti fasi'aénkó ímba túwa'nai ínifo Maníkóní ámútankoni fasi'aénkó túwa'nai ína'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. Miyámó intembá kemó sún-da-aai mindá ámútankon-aai aúí'a úmai maé'mae'o íyan-aain-ifo ⁶⁴ tuwímbai kentáfé'a sé'a karo'á siyé wésewe Ísu súmba Ísu karo'á siyé mó sun-kwáásiyé wení pintaru'ó índawiwara'a naaófá'á ísaronka'a póna sésa tuwímbai kentáfé'a sé'a karo'á siyé wésewe Ísu simátimena ⁶⁵ sésa mindásafe'a é'a simátimé'a súné. Kempá'á ímba úwoi ténááfo kesífo mó táántaina'o é'a ténááwe simátimakaiye.

⁶⁶ Ísu simátimuwasa wembó arááíwáún-kwaasisomba Ísumba ifá'auwesa wesé'a ímba wénuwana ⁶⁷ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasisafena tísai ena sésa kewará'á kembá siyuwaáo sésa tísai úwana ⁶⁸ Sáimoni Pítaa sésa óraakoo kesáa nááfataawa kónaunawa sénó. Enááigo aúí'a uwátinkainasa aasiyaasí maé'mae'a ónááwe wésendawi óne. ⁶⁹ Káfé'a entáféta simankúnkúmba éta séta Maníkómpákémbá kawekó ónesa wésune súwana ⁷⁰ Ísu simátimena sésa kemá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasimo kemparí'a uráundanifo kempínkémbá moórá sáwí-waasigo paapé íníye súmba ⁷¹ Sáimoni-Ísakeriotin-ááninkon-awi'a Yúndasintafena sésa Yúndasi wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba Ísuni pintaru'á maíndawin-iyé. Wentáféna mináái siyáiyé.

Ísun-áfárawaisai-taai.

7 Minkákémbá Yúndiyaa-aempaken-kwaasi Ísumba tufuwónae suntáféna Ísu Yúndiyaa-aempa'a ímba núbma Káríri-aempa'a wénuwana ² Yúndaa-waasimo wááu-nambo ésamó tanómbó kaúfún-kanaa ampáám-bá úwasa ³ Ísun-áfárawaisai karaánáa'a ankésa sésa maanáémpá'á tuwéma Yúndiyaa-aempa'a waásimo túwaandu íyapa'a ení kísau komáínasa pósa ení waási ení kawé-kísáú awánaaro. ⁴ Seyaafá'-wáásí suwánáíwae síyawi ímba aúpá'á kísau maenááfo seyaafá'-wáásí túranka'a kísau komauwó sésa ⁵ Ísun-

áfárawaisai wentáféna ímba imáyáa ésa sésa Maníkómpákémbá kunkáiyé sumbá mináái simámúwana ⁶ Ísu simátimena sésa seyaafá'nánká kesí áwáumo suwánáíyan-kanaa ímba tiyáifo kembíwí úwoi wíyasa tuwánésa ⁷ marapá'-wáásí kembá ímba aaisambá tíkaafo miwímó on-áwáúsáfé'o sún-dasafesa kembá aaisambá síkaawe. ⁸ Tanómbó opa'á ke koró. Seyaafá'nánká kesí áwáumo suwánáíyan-kanaa ímba tiyáifo káfé'a ímba tanómbó opa'á kúmpo kemá koró sésa ⁹ Káríri-aempa'a méraiye.

Ísu Yérúsaremu'a'o kuráin-aai.

¹⁰ Ísu mérowasa áfárawaisai tanómbó opa'á kuwaná ánaaemba wemá aúpá'á kúwasa ¹¹ Yúndaa-oraa'-waasi Ísumba ayaafái ésa sésa nááfara méraiyo sésa tísai uwasa ¹² Ísuntafesa úwoi-waasi sáwífa'-aai sésa tuwímbai sésa kawé'-wáásín-iyé suwasa tuwímbai sésa ímbanifo karo'-wáásín-iyé sésa ¹³ Yúndaa-oraa'-waasi sáwí'a uwásínkáafo sésa ímba afora'á sumbá umém-pa'a tukáawe.

¹⁴ Yúndaa-waasimo wááu-nambo úmakesamo tanómbó kaúfún-kanaa séfasefa úwana afufuntan-kánáa Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména wenáái simátimuwasa ¹⁵ Yúndaa-oraa'-waasi isésa táátafesa ésa tóipimba tiyáámba faafésa sésa áamáan-aaimo uwáitái'-opa'á ímba koména ísaraimbanifo nááfakena ísaraiyo suwaná ¹⁶ Ísu minímáyáámó umbá iséna sésa kesí imáyáafinkemba ímba simátimumpo Maníkó sí'mákaiwaini imáyáafinkemba simátimune. ¹⁷ Kembíwí imáyáama é'a sé'a nááfaken-aaiya simásímakaiyo. Wení imáyáafinkena'i Maníkóní imáyáafinkena'iyoyimayaa wéowe. Maníkómó siyáintemba ónaemo síyawi miwímó ésa simátimunda-aaigni áwáuma isánááwe. ¹⁸ Kentí imáyáafinken-aaimo síyawi kesúwí'a mósá maráíwae sésa kentí imáyáafinkemba wésefo tí'mákaiwain-awi'a mósá maránae síyawi ímba

karo'á sembá érai'-aai wésewe. ¹⁹ Mósesé áamáamba simátímakombanifo ímba ísámai kawé'á uré'e sembá sínkamonae wésewe súwasa ²⁰ úwoi-waasisomba sésa ímba tufuwónae-imayaasa wéumpo enarumpimbá sáwí-amutamba méraisa miyán-áái séne suwaná ²¹ Ísu sésa áamáan-aai ísáán-kanaara'a ímba awánaraan-kwaame'a uráunda pó'a kemá sáwífa'-imayaan-owe. ²² Kentíwá'narakemba sésa iyámpói matínkaraawasa afakaumboé-no'waamba waésa túma kárámai araenáémba ónááwe suwaná ánaaemba Mósesé mináái agaimakómbo pósa tuwímbai-kanaa áamáan-aai ísáán-kanaara'a miyá wéowe. ²³ Móseseni áamáamba ímba taráíyaamba pó'a saagaan-kánáará'á miyán-kísáú iyámpói túra'a wéowe. Énifo saagaan-kánáará'á moóráwigomba asófankaraunda pó'a kísau maénafo sé'a aaisambá wésiyowe. ²⁴ Ímba awánéraase aaisáfé'a ímba simátínkáaro. Érai'a awánáíyan-aaisafe'a simátínkáaro Ísu siyáiyé.

²⁵ Ísu simátimuwasa tuwímbai Yérúsaremu-naopak-en-kwaasi sésa minkwáásísáfésawa tufuwónae wéseo sésa ²⁶ wemá afora'á wenáái simátímísa'anifo ímba aaiímbá maiyánkaraawe. Óraa'-waasisomba sésawa

wemá Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráisitini-iyé miyáwá wése ina wéseo. ²⁷ Maankwáásígóní naaópa'a awánáúndanifo Maníkómó íyáfasinankaraiwaini naaópa'a ímbo awánáúndafakemba tíniye siyáawe.

²⁸ Minkákémbá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a simátimena séna kembá éra suwánéra kesi máápa'a éra awánéra miyáwá uráao. Ímba kesí imáyáafinkemba kunkáumpo moóráwigo si'maráísa'a kunkáumne. Wemá éraite'o siwáín-iyé. Wembá ímba awánaraafo ²⁹ kemá é'a awánáúndawi si'mákaisa'a wempákémbá kunkáumne súwasa ³⁰ minááímó súnkakemba wembá ta'ótoranae sésa umbánifo wení kanaamá ímba tiyóntafesa ímba ta'ótorowasa

³¹ úwoi-waasifinkemba tuwímbai sésa Maníkómó íyáfasinankaraiwaimo tíndara'a wení kísau-waameko seyaafá-kísáúgómá íyáákainiye-imayaa wéeta Ísuni kísau miyán-kísáúgó póna Ísu Maníkómó íyáfasinankaraiwain-iyé wésune siyáawe.

Ísumba kota'ótoraro sésamo ti'mákaan-aii.

³² Úwoi-waasisomba mináái sumbá áamáán-kawaa-waasi isésa miwíyé óraa'-amaan-kisau-waasiye i-wáásísáfésa sésa Ísumba kota'ótoraro sésa ti'márówasa kuwaná ³³ Ísu séna kárika'a kembiwísé'a mé'a si'mákaiwaimpa'a iyóna'a ³⁴ siyaafái uwááe'a ímba suwáné'a iméraandafa'a ímba kanaa'á iyónááwe súwasa ³⁵ Yúndaa-ora'-waasi keáímbá sésa nááfara wíndasafenawa síyómpo ayaafái uwááeta ínta awánánaumne. Kíríki-aempara Yúndaa-waasimo méraapara wénawa wenáái simátiminiyo sésa ³⁶ wemá séna siyaafái uwááe'o é'a ímba suwáné'a iméraandafa'a ímba iyónááwemo simbá minááígóní áwáuma ínta ísaurumne siyáawe.

Maé'mae'o íyan-donkon-aii.

³⁷ Yúndaa-waasi wááu-nambo úmakesamo tanómbo kaúfún-kanaara'a tai'ón-kanaa óraa-kanaa úwana minkánáárá'á Ísu íyáfasinena óraaka séna nontáfénamo tinkáíndawi kempákémbá tamandaaró.

³⁸ Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna siyáintemba nonaumpinkémbó íyáúsenamo intenkáámbá kesááisafesa timankúnkúmbo íyawí tirumpinkémbá nonaumpinkémbó intembá íniye Ísu súmba

³⁹ Maníkóní ámútankontafena siyáiyé. Ísu ímba wíyómpa'o kunuwékáintafena Maníkóní ámútankomba ai'maráanana kuména kesááisafesa timankúnkúmbo íyawí tirumpimbá kumbéiniye-imayaa éna Ísu mináái simátimakaiye.

Ísuntafesa imáyáa tuwínkaa'o uráan-aii.

⁴⁰ Ísumo simátimumba waásisomba isésa tuwímbai sésa érai'a wemá Maníkón-aiimo simátímiwain-iyé suwasá ⁴¹ tuwímbai sésa wemá Maníkómó íyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawin-iyé suwasá tuwímbai sésa Maníkómó íyáfasinankaraiwai ímba Káríri-

fakemba paápé íniye. ⁴² Naaófá'á Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna Maníkómó íyáfasinankaraiwai Téfitin-andafakemba Téfitini naaópa'a Pétaremufa'a ma'ankáiniye agaimaréna siyáiyé sésa umbá ⁴³ Ísuntafesa imáyáa tuwínkaa'a ésa ⁴⁴ tuwímbai sésa ta'ótoranae sumbánifo ímba Ísumba ta'ótokaawe.

⁴⁵ Ímba ta'ótoresá i-wáásí óraa'-amaan-kisau-waasi-fa'e áamáán-kawaa-waasifa'e kouwérowasa nóra séra ímba ta'óto'mai áí'mae'a téo suwasá ⁴⁶ i-wáásí sésa wenááigo seyaafá'-wáásí tááigomba íyáákaraiye suwasá ⁴⁷ áamáán-kawaa-waasi tísaí esa sésa kenkwárárá karo'á simátínkáísara wéseo. ⁴⁸ Óraa'-waasiye kesáá áamáán-kawaa-waasisaawe ímba érai'a wíyómpakemba kunkáiyesa wésumpo kewará'á miyá seró. ⁴⁹ Úwoi-waasi aantemba érai'e wésewe. Miwí Móseseni áamáamba ímba wéisaamba póna Maníkó tínkaminiye suwaná ⁵⁰ áamáán-kawaa-waasifinkemba moóráwigo-awi'a Níkótímási ááéma Ísumpa'a iyáiwai simátimena séna ⁵¹ kentáásí áamáánko séna ímba úwoi sé'a sáwí'a uráiyé síyamba wenáái ísare'a wení kísau awáné'a aafimbá maénkáaro kentáásí áamáánko siyáiyé súwasa ⁵² Níkótímásimba karaáná'a ankésa sésa Kárírifakewimba arááiwaino. Maníkón-aii aúfáifimba toráumai awánamai kawé'á uréo. Maníkón-aii simátímiwai ímba Kárírifakewin-ifo wemá ímba Maníkón-aii simátímiwain-iyé sésa ⁵³ kentí naaó'-nao'a wété uwaná Ísu Órífi-ompa'a iyáiyé.

Moórá-ininko fi'on-kwaasise'o nín-aii.

8 Órífi-omapa'a Ísu iména ² aafáyáara'a kuména óraa'-amaan-daumpa'a imérowasa waásisomba wempá'á túwaandu uwaná mara'á ména wenáái simátimuwasa ³ áamáambo sun-kwáásíyé áamáán-kawaa-waasiye aaregómbá áí'maesa minínínkó fi'on-kwaasise'o nímba pósa áí'mai seyaafá'-wáásítí túranka'a ankésa ⁴ Ísuntafesa sésa óraakoo minínímbá fí'on-kwaasise'a nísata awánéta ta'óto'maeta áí'maeta túne. ⁵ Áamáán-aufáifimba Mósesé agaimaréna séna miyámó índawimba óntantamba tufúwónanasa puwíniye agaimaréna siyáiyé. Nóran-imayaawa óno sésa ⁶ Ísumba ma'mái awánánae sésa miyá senanasá paápé ínata wembá aafimbá maiyankánae sésa suwaná Ísu kífaena ayáánaufitamba marará'á aúfái agaimarówasa ⁷ áísai aisai uwaná íyáfasinena simátimena séna ímbo aoisaambó uráíndawi aifarí'ena óntamba maiyé tufuwó simátimena ⁸ aneka'á kífaena ayáánaufitamba marará'á aúfái agaimarówasa ⁹ isésa moórá-mora-waasi kúwákárúwasowana óraa'-waasi aifa'á kumúwasa miwán-ánaemba arááíwa'maesa kumúwana minínínkó aantemba Ísuwe'a mérowana ¹⁰ íyáfasinena áísai éna séna nááfara seyaafá'á méraao. Seyaafá'nánká ína aafimbá maenkánaao súwana ¹¹ séna ewé ímba aafimbá maisínkáááwe súwana we séna kewará'á ímba aafimbá maiyankáúna kómpo aneka'á ímba aoisaambá uwó Ísu siyáiyé.

Waási sáma kátínkáandawi únemo Ísu siyáin-aaí.

¹² Aneka'á Ísu wenáái simátimena séna waási sámo kátínkáandawi úne. Kembó sirááiwaiyawi ímba kumeu'á ínifo sáma kátínkaina'a maé'mae'a ónááwe súwasa ¹³ áamáán-kawaa-waasi sésa eyáárika'a ení áwáuma séndamanifo ímba érai'a wésene suwaná ¹⁴ Ísu séna ímbanifo kesááigoni áwáuma érai'a sune. É'a awánáúndafakemba kunkáundasafe'a é'a awánáúndafa'a íyónnda pó'a kemó súnnda-aaí érai'a sune. Kesí áwáuma ímba suwánaraawe. ¹⁵ Marapá'-wáási kentí imáyáafinkemba aaimá maisínkááfo kemá ímba aaimá wémaitinkaumne. ¹⁶ Kemó aaimó maitinkáúndarakaa arupíse úsino. Ímba ke aantemba aaifimbá maitinkánaumpo kesé kesifoé'a aaifinkái maitinkáyauye. Miyáumai kemó aaimó maitinkáúndarakaa arupíse úsino. ¹⁷ Kentí áamáán-aufaiimba agaimaréna séna kae'-wáásiyái moórá-aaímo séyam-bo ékai mináái érai'a wéseye agaimaréna siyáiyé. ¹⁸ Miyáumai kemá kesáfé'a simátimunana kesifoé kesé'a mimbórá-áái wésimatimuyamba póna érai'-aain-iyé súwasa ¹⁹ enafomá nááfara méraiyo áisai esa suwaná séna kesí áwáumo ímbo suwánaantafe'a kesifombá ímba awánaraawe. Kesí áwáumo suwánaankakaa kesifombá awánaawaisino Ísu súmba ²⁰ óraa'-amaan-daumpa'a óntambo túwón-daumpa'a mináái simátimuwasa ta'ótoranae sésa uwááesa wení kanaamá ímba tiyóntafesa ímba ta'ótokaawe. ²¹ Minkákémbá Ísu simátimena séna tiyuwé'o íyóna'a siyaafái uwááe'a ímba suwánánááwe. Puwíyamba kentí sáwí-imayaa wéraina'a puwónááwe. Íyóndafa'a ímba kanaa'á iyónááwe súwasa ²² Yúndaa-oraa'-waasi sésa wemó séna íyóndafa'a ímba kanaa'á iyónááwe simbá póna weyáárikara puwíndasafenawa siyó suwaná ²³ Ísu séna kembiwí maankákén-kwáásín-fo kemá sanaankéwí úne. Kembiwí marapákén-kwáásín-fo kemá wíyómpakewi úne. ²⁴ Simátimé'a sune. Puwíyamba kentí sáwí-imayaa wéraina'a puwónááwe. Kemá wíyómpakewi úmpo kentáfé'o ímbo timankúnkúmba é'o é'a kentí sáwí-imayaa wéraina'a puwónááwe súwasa ²⁵ minááigóní áwáuma ímba isésa sésa emá nááwawa óno suwaná Ísu séna aasiyaasi-kánáá é'a simátímakaumne. ²⁶ Kembiwísáfé'a sáwífa'-aaí kanaa'á sé'a aaifimbá maitínkáandanifo si'mákaiwain-aaí aantemba seyaafá'-wáásísáfé'a wésimatimune. Wemó arupísemo iwáín-áái wésimatimune súwasa ²⁷ Maníkón-aaí súmbanifo ímba isówana ²⁸ mindásafena Ísu séna kemá waási úranko kumpaapé uráundaw-ímba sí'mae'a aaraa-táiyá'á mósinkamiyamba suwané sé'a wemó siwái wení imáyáafinkemba ímba sífo afowamá simámakain-aaifinkemba siyáiyé miyá sénááwe. ²⁹ Si'mákaiwai aamoí ínkwae-i'a úmae'a wéiyunda póna ímba siyuwéna kesé'a mérainiye súwasa ³⁰ sáwífa'-waasi isésa wentáfésa timankúnkúmba ésa wíyómpakewin-iyé siyáawe.

Ta'ótokaawanamo Ísu awátínkáín-aaí.

³¹ Ísu Yúndaa-oraa'-waasi wentáfésa timankúnkúmba ésa wíyómpakewi iyémó siyówisafena séna kesááimo isámaimo kawé'ó é'o é'a kesí waási-i'a úmai méranaawe. ³² Érai'-aaí iséwana ta'ótokaiyampinkemba minérái'-ááigó awátínkainasa méranaawe súwasa ³³ Émbaramun-andafaken-kwaasi únda póta ímba fí'on-kwaasi ta'ótokaawe. Nóra séwa awátínkainiye sénó suwaná ³⁴ Ísu séna érai'a simátimé'a sune. Aoisambó owí mináóisáámbó owí kembá wéta'-otoraiye. Kesí kísau úwoi máiwae sésa méyámba'mai tíkaantenkaan-kwaasin-owe. ³⁵ Miyán-kwáási kawáágóní naaúmpa'a ímba maé'mae'a ónááfo wenáánintomba maé'mae'a ónááwe. ³⁶ Kemó Maníkón-ááninkomo awátínkáana'o é'a awátuwe'a méranaawe. ³⁷ Émbaramun-andafaken-kwaasi ombánifo kesáái ímba tirumpimbá wéraintafe'a tufuwónae wésewe. ³⁸ Kesifomó aráásímín-aaí wésumpo kentifomó simátímín-aaí wésewe súwasa ³⁹ Émbaramu kentáásifowan-iyé suwaná Émbaramun-andafakewimo ékaa Émbaramumo uráintemba miyá owaisinó. ⁴⁰ Maníkó érai'-aaímo simásímakaimba simátimuna'a tufuwónae wésewe. Émbaramu ímba miyá uráifo ⁴¹ kentifomó uráintemba miyá wéowe súwasa miwí sésa ímba kesinó aankaró'ó únkakemba kentáá masínkaraiye. Kentáásifowa mimbóráwígó Maníkón-iyé suwaná Ísu séna ⁴² Maníkómpákémbá kunkáunda pó'a Maníkón-aráá'o ékaa kentirumbá síméwaisino. Ímba kesí imáyáafinkemba kunkáumpo Maníkó sí'maráisa'a kunkáumne. ⁴³ Kemó súnnda nóra séra ímba wéisaa. Kesááigo umbái wétiyaiye. ⁴⁴ Kemá waántáwankon-araa'a pó'a wenarááima waénae wésewe. Wemá áwáurakemba tínkamisasa waási puwé'ówin-iyé. Érai'o sí-tántáá'á ímba wempímbá wéraisana karokaro'-ááigóní afowái'a wéiwain-iyé. ⁴⁵ Miyáumai érai'-aaímo simátimundasafe'a érai'-aain-iyé ímba wésewe. ⁴⁶ Kemá ímba sáwí'a uráunda wéisaa. Arupíse-aaí simátimuna'a ímba érai'e wésewe. ⁴⁷ Maníkón-aráá'a pósa wenáái isésa méraafo kembiwí ímba Maníkón-aráá'maariini'a uré'a pó'a wenáái ímba ísaraawe Ísu siyáiyé. ⁴⁸ Ísu simátimuwasa Yúndaa-oraa'-waasi karaánáá'a ankésa sésa éraitá sune. Sámériyaa-waasi ónana sáwí-amutanko enarumpimbá méraisampo mináái siyáne suwaná ⁴⁹ Ísu séna sáwí-amutanko ímba kesirumpimbá méraiye. Kesifon-áwí'a óraa'a úndanifo kesúwí'a sáwí'a uwásínkááwe. ⁵⁰ Kesúwí'a ímba óraa'-i'a ónae. Maníkó kentáféna séna kawé-kísáú máénda pó'a enáwí'a mósá óraa'a uwánkanaumne siyáiyé. ⁵¹ Érai'o senda-áái kesáái isámai kawé'ó iyawí ímba puwónááwe súwasa ⁵² Yúndaa-oraa'-waasi sésa senda-aaí sáwí-amutambo enarumpimbó méraimba éta ísaraumne. Émbaramu puwúwasa Maníkón-aaí simátímakowí puwúmbanifo emá sé kesáái isámai kawé'á iyawí ímba puwónááwe wésene. ⁵³ Kentáásifowa Émbaramu puwúwasa Maníkón-aaí simátímakowí pukáambanifo miwí iyáákainono. Emó sénda náá-

fakewiya'ono suwaná ⁵⁴ Ísu séna kesúwí'o mósá maráúndarakaá úwoisambanifo kesúwí'o mósá maráínda kesifomán-iyé. Wentáfé'a sé'a kentáásí Fasi'aénkón-iyé wésewe. ⁵⁵ Kemá wembá wéawanaumpo kembiwí ímba wéawanaawe. Kemó sé'o ímba wéawanaumnemo súndarakaá kembiwímó ontembá karo'-wáásí mérausino. É'a wéawane'a pó'a wenáái mósá wémaraumne. ⁵⁶ Kentifo Émbaramu kemó marapá'ó kúmónnda-aai iséna aamoí éna kembá suwánéna wenarunkó kawé'á uráiyé súwasa ⁵⁷ Yúndaá-oraá'-waasi sésa emá ifó'-wáásígó éma ímba kae'-wáái úmai siyáánkai-aatai maisukáampo emá séma Émbaramumba awánaraumne wésene suwaná ⁵⁸ Ísu séna érai'a simátimé'a sune. Émbaramumbo ímbo ma'ánkaronka'a kemá maé'éúndaniye súwasa ⁵⁹ minááísáfésa tufuwónae sésa óntamba máúwana Ísu aúpá'á óraa'-amaan-daumpakemba kárúwaguráiyé.

Ísu aúramba kafikówimba kawé'ó uwánkarain-aai.

9 Ísu kúmba moóráwigomba anówama aúgafitam-ba ma'ánkarowimba awánésa ² wení kísau-waasi áisai esa sésa óraakoo nááwani aoisaankóní anondááwa aúramba kafikáiyó. Wendégowá'í anófoinégowa'iyó suwaná ³ Ísu séna ímba wení aoisaankówé anófoiti aoisaankówén-ifo Maníkóní kawé-kísáú wenane'á paápé ínasa awánáiyantafena aúramba kafikáiyé. ⁴ Si'mákaiwaini kísausa máéno. Sámo kainká'ó kísau mo wémaewanamo nó'waambo isanamó kísau mo máén-kanaamo tai'áíntemba miyáúmai kísau maúnda-kanaa tai'áínda póta káfé'a Maníkóní kísausa maénaumne. ⁵ Marapá'ó méraunda waási sáma kátinkaundawi úne séna ⁶ marará'á awiyááima wi'maréna mindásamba toiyaambá úmarena aúranka'a a'maréna ⁷ simáména séna nonkwaaúnkón-áwí'a Síróámu-waaumpimba máperaao súwana miyá uráiyé. Síróámuwemo súmba wenááifinkemba waé'mai séna ai'maráín-kwaune súwana mápetuwena aúramba awánamai kawé'á éna túwasa ⁸ wení naaópaken-kwaasiye fí'on-kwaasiye awánésa sésa wemá aampa'ó ménamo óntantafenamo inaimó símasima'o iwáiyá'iyó suwasá ⁹ tuwímbai sésa ewé wemán-iyé suwasá tuwímbai sésa ímbanifo wen-óí'maisan-kwaasin-iyé suwaná wemá séna ímbanifo kemá úne súwasa ¹⁰ áisai esa sésa nóra ónanawa aúramba kawé'á uráiyó suwaná ¹¹ moóráwígon-awí'a Ísu wemá awiyáái wi'maréna mindásamba toiyaan-úmarena súranka'a a'maréna simásiména séna Síróámu-waaumpimba máperaao sisa'á isé'a koperáúnana súranka kawé'an-iyé súwasa ¹² áisai esa sésa nááfara kuráiyó suwaná ímba awánaraumne siyáiyé.

¹³ Simátimuwasa áí'maesa ámáán-kawaa-waasifa'a máánkówana Ísu toimá aúranka'a a'maréna aúramba kawé'ó uwánkon-kanaa Yúndaá-waasi ámáán-aaimo isón-kanaa kísau aaraamó makón-kanaa úwasa aúramba kawé'ó uwánkarowimba áí'maesa ámáán-kawaa-waasifa'a máánkówasa ¹⁵ áisai esa sésa nóra ónanawa aúramba kawé'á uráiyó suwaná séna toimá

súranka'a asínkáísa'a máperaunana súramba kawé'á uwásinkaraiye súwasa ¹⁶ ámáán-kawaa-waasi tuwím-bai sésa saagaan-kánáárá'ó miyámó uráimba ímba Maníkómpákémbá kunkáiyé suwasá tuwímbai sésa sáwí-imayaawara'-waasigomo énarantasi ímba kanaa'á kawé-kísáú-wáámé'á isinó suwasá imáyáa tuwínkaa'a ésa ¹⁷ sésa enaúramba kawé'á uwánkaraiyo wentáfé nóin-imayaawa óno áisai esa suwaná Maníkón-aai simátimíwain-iyé súwasa ¹⁸ éniyo minYúndaá-óráá'-wáásí aúramba kawé'ó uwánkontafesa ímba imáyáa umbá anófoi táántowasa ¹⁹ tuyasá tísai esa sésa kenkátí táánina'iyó. Éniyo aúgafitana ma'ánkaraayana'iyó. Nóra énawa aúramba wéawanaiyo suwasará ²⁰ sésarai kesáánimban-iyé. Ma'ankááwayamba aúgafitamban-iyé. ²¹ Éniyo káfé'a nóra isanawá aúramba kawé'ó úmai awánáiyómpo wemá óraakon-ifo áisai íyana weyáárika'a simátimino siyááye. ²² Ááéma Yúndaá-oraá'-waasi sésa Ísuntafesa Maníkómó íyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawin-iyé siyawi ámáán-daumpa'a ímba iyónááwe sumbá póna minánófoi Yúndaá-oraá'-waasisafena táá'a úwasarai ²³ sésarai óraakon-ifo wembá áisai oro siyááye.

²⁴ Simátimúyasa aneká'á aúramba kawé'ó uwánkarowimba áántowana túwasa sésa minkwáásígó sáwí-imayaa wéiyé sewatá ísaraunda po Maníkón-aúranka'a arupise úmaisá simásimiyó suwaná ²⁵ séna sáwí-waasiya'i kawé'-wáásiyá'iyó kemá ímba isáúmne. Moórá-tantaatafe'a isáúnda súramba kafikuraimbanifo káfé'a súramba wéawanaumne súwasa ²⁶ nóraumaiya aúramba kawé'á uwánkaraiyo áisai esa suwaná ²⁷ séna é'a simátimakaumpo ímba ísaraawe. Anekará simátimenara isánááo. Wenaráái waénaemo sé'a wení kísau-waasi-i'a ónááwe súwasa ²⁸ karaánáá'a ankésa sésa emá wenaráái wéwaempo kesáá Mósesé arááísa wéwaraumne. ²⁹ Maníkó Mós-eseмба aai simámakaifo minkwáásí nááfaken-kwaasiya'iyó suwaná ³⁰ miwá séna fí'onka'ma'mai-tantaa'an-iyé. Súramba kawé'á uwásinkaraiyo kembiwí sé'a nááfaken-kwaasiya'iyó wésewe. Mindá fí'onka'-ma'mai-tantaa'an-iyé wésune. ³¹ Wemó ímbo Maníkómpákémbó kunkénaraa ímba miyá uráisino. Maníkó sáwí-imayaamo owí táái ímba wéisaiyo wení kísau mo wémaewi-taai wéisaiye. Maníkón-áwí'o mósá márááwi-taai wéisaiye. Maambáramó úmaronkakemba ímba moórá aúgafitan-kwaasi méraisana kawé'á uwánkaraiye sewa'á ísaraumne súwasa ³⁴ enanó aampa'á ma'ánkaraisa po úwoifaken-kwaasi éma enáái kentáá kawé'-wáásísá wésimasimendasaanifo ámáán-daumpakemba kárúwaa suwaná kárúwaguráiyé.

³⁵ Minkákémbá ai'mátukon-aai Ísu iséna ayaafái úmai awánéna áisai éna séna wiyómpakemba waási úrankonka'a amankúnkúmba wéono súwana ³⁶ Ísuntafesa séna óraakoo emó sénda nááwawa'iyó. Simásimína'a simankúnkúmba onó súwana ³⁷ Ísu séna é'o suwánáánda kemá úne súwana we séna ³⁸ Fasi'aénkóo enká'á simankúnkúmba úne séna kifaena wen-ímáyáá mósá makáiyé.

³⁹ Wen-ímáyáá mósá marówana Ísu séna marapá'á kunkáunda pósa waási afufuntambá tuwínkaa'a ónááwe. Túrambo kafikáindawi túramba kawé'-úmai awánáiyasa túrambo awánaawi túramba kafiyíniye súwasa ⁴⁰ áamáán-kawaa-waasi tuwímbaimo mérowi isésa áisai esa sésa ewá kentáásáféwa túramba kafikáiwai owéwá wéseno suwaná ⁴¹ Ísu séna túrambo kafikáiwaimo méraankakaa kentí sáwí-imayaagoni méyámbá ímba máéwaisino. Éta awánáúmnemo sentáféna kentí sáwí-imayaagoni méyámbá wéraiye Ísu siyáiyé.

Sipisípigoni kusaifá'ó káráwiyaan-ai.

10 Ísu séna érai'a simátimé'a sumpo isáaro. Sipisípi kusaifá'ó kónae síyawí ímbo sipisípigoni ontafímbó íyáférémbó kusaiyákémbó íyámaatesamo ésa miwí umén-kwáásiyé sénááwe. ² Sipisípiya'o káráwiyaiwai ontafímbá wéiyaféraiye. ³ Miyáumai ontarákén-káwáágó ontá tiyánkáísana íyáferena wení sipisípi túwí'a itáántaisasa wenáái isésa wempá'á kowaná ⁴ sipisípi kusaifákémbá tí'maena aifa'á wisasá wenáái isésa wéaraaiwaewe. ⁵ Énifo fí'on-kwaasi-taai ímba isésa arááiwaiyamba inkaisésa wété wéowe ⁶ Ísu miyá simátimuwasa minááígóní áwáuma ímba ísaraawe.

Ísu sipisípiya'o káráwiyaan-ai.

⁷ Minááígóní áwáuma ímba ísontafena Ísu séna érai'a simátimé'a sune. Sipisípigoni ontamá kemá úne. ⁸ Ímbo kunkáundara'o tuwímbaimo tiyáawi umén-kwáásín-owe. Miwí táái sipisípisonko ímba ísaraawe. ⁹ Kemá ontamá úne. Kempá'ó tíya'o é'a íyáféároo senasá íyáferaiya'a káráwiyaan-ai. Tómbó náiyantafesamo ésa kúwákárúwasesa násuwesa aneka'á íyáferanaawe. ¹⁰ Umén-kwáásímó tiyawimo ésa waási tínkambai sáwí'a uwátinkaiyambanifo kemá kunkáunda pósa fí'onka'ma'mai kawé'á úmai maé'-mae'a ónááwe. ¹¹ Sipisípiya'a kawé'-úmaimo káráwiyaandawí úne. Sipisípiya'o kawé'-úmaimo káráwiyaiwai séna kesí sipisípi túwa'nai ónaumne séna puwíniye. ¹² Énifo óntantafesawe sésa sipisípiya'a káráwiyaawi áwáifíyaa in-íyánkómbá awánésa sipisípi ifátiyuwesa kówana sipisípisomba fámai watúwáísasa kóitawaa'a uwáguraawe. ¹³ Miwí sipisípiya'o káráwiyaan-ai tuwésa óntamo maíyan-imayaa wéowe. ¹⁴ Sipisípiya'a kawé'-úmaimo káráwiyaandawí úne. Kesifo kembá suwíyaisa'a kemá kesifombá awíyáúnana miyámó úndantemba kesí sipisípi seyaafá'á tuwíyáúnana kembá wésuwíyaaawe. Kesí sipisípi túwa'nai ondasáfé'a pó'a kemá puwónaumne. ¹⁶ Kesí sipisípi tuwímbai fí'on-kusaifa'a méraamba pó'a kotíyáanasa kesáái isésa tésa mimbóráí'a úmai méraiya'a seyaafá-sípísípiyá'á káráwiyaan-ai. ¹⁷ Púwóndafinkemba íyáfasinaanda-imayaa kesifomá símísa'a kemá ewé súndasafena wenarumbá wésimiye. Kemó ímbo ewémó súndarakaa ímba kanaa'á sínkamowisino. Kesí imáyáafinkemba pó'a kanaa'á puwónaumne.

Púwóndafinkemba kanaa'á íyáfasinaan-ai. Kesifomá simásiména séna miyán-uwó séna miyámó ondasáfé'á éémbá símakaiye Ísu siyáiyé.

¹⁹ Ísu minááímó súntafesa Yúndaa-oraa'-waasi imáyáa ésa tuwínkaa'-uwásá ²⁰ tuwímbai sésa sáwí-amutamba arumpimbá méraintafena uwó-í'a wéena siyé. Ke nóra séra wenáái wéisaao suwasá ²¹ tuwímbai sésa sáwí-amutamba arumpimbó mérainkakaa ímba miyán-áái sisinó. Sáwí-amutamba arumpimbó mérainkakaa ímba aúgafitan-kwaasi aúramba kawé'-úmai awánéna méraisino siyáawe.

Yúndaa-oraa'-waasi tínaembo uwánkaraan-ai.

²² Yúndaa-waasi óraa'-amaan-dambo uráan-kanaamo túntemba Yérúsaremu-naopa'a tanómba kaúfúnka'a minkánáá táwi-kanaa póna túwana ²³ Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména Soromoní áuwimai úmakopa'a kúwasa ²⁴ Yúndaa-oraa'-waasi túwaandu ésa taúkúmaresa áisai esa sésa entáféta sáwífa'-imayaa wéune. Maníkómó íyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawisaama ewá ónómpo arupíse úmai sinatá ísáano suwaná ²⁵ Ísu séna simátimuna'anifo ímba ísaraawe. Kesifo simásimákain-kisau wémaunda póna kesí áwáuma afora'á wépaaiye. ²⁶ Kembiwí ímba kesí sipisípisomba pó'a kesááisafe'a ímba timankúkúmba wéowe. ²⁷ Kesí sipisípi tuwíyáúnana kesáái isésa wésiraaiwaewa'a ²⁸ imáyáa timúnasa aúí'a úmai maé'mae'a ombá pósa ímba tai'ánááwe. Kawáánúndafinkemba ímba kanaa'á tatafisenááwe. ²⁹ Kesifomá símakaimba wení fasi'aénkó seyaafá-fásí'áénkómbá íyáákaisasa kesifomá kawáánimpakemba ímba kanaa'á tatafisenááwe. ³⁰ Kesé kesifoé'a mimbóráí'a wéuye Ísu siyáiyé.

³¹ Súwasa Ísumo sún-aaisafesa Yúndaa-oraa'-waasi aneka'á tufuwónae sésa óntamba máúwana ³² Ísu simátiména séna kesifomá simásimákain-kisau kawé-kísáú wémauna'a wéawanaafo nóin-kisauwa maúndasafera sínkamonaaó súwasa ³³ ímba kawé-kísáúsáféta tufumónaeta wéumpo Maníkómbá karaánáá'o ankáándasafeta tufuwónaumne. Marapá'-wáásígó séma Maníkó únemo séndasafeta tufuwónaumne suwaná ³⁴ Ísu séna Maníkón-ai aúfáifimba ímbo karo'-ááímó wérain-aufai agaimaréna séna Maníkó séna kembiwí maníkón-owe siyáiyé moóráwigo agaimaréna siyáiyé. Maníkón-ai simátimákowisafena séna maníkón-owe siyáiyé. ³⁶ Kesifomá simásinkéna sí'mákaisa'a marapá'á kunkáumpo Maníkón-ááninko úne súndasafe'a Maníkómbá ímba karaánáá'a wéankaumne. ³⁷ Kesifoní kisaumo ímbo wémaundarakaa kentáfé'a wíyómpakemba ímba kunkáiyé sewaisinó. ³⁸ Kesifoní kisaumo wémaumpo kentáfé'a wíyómpakemba ímba kunkáiyé sé'a ímba timankúkúmba ombánifo kesí kisausafe'a Maníkóní kisaumo wémaumne sé'o é'a mindásafe'a sé'a wesé aforwáe'a mimbóráí'a wéoye sénááwe Ísu súwasa ³⁹ aneka'á ta'ótoranae sésa umbá ta'óto'mai tofíyántu-wowana kóuraiye.

⁴⁰ Ísu miwí tiyuwéna Yóndani-nomba kofaténa ááé-
ma Yónimo nombó maitínkaropa'a komérowasa
⁴¹ waásisomba túwaandu ésa sésa Yóni ímbo
awánáúnda-kisau maiyáimbanifo minkwáásísáféna
simásímakain-aai érai'-aai siyáíye suwasá
⁴² sáwífa'-waasi Ísuntafesa timankúnkúmba ésa
Maníkómpákémbá kunkáíye siyáawe.

Rásarasimo pukáin-aai.

11 Moóráwígon-awi'a Rásarasi Pétáni-naopa'a
mérowana áí'a úwasarai ámánaakai túwí'a
Máryaae Máátaae'a mimbórafá'á mésa ² Máryaa ááé-
ma ásé-wiyumbo úm-basawemba Ísun-aísamaiya'a
fatíyena wena'nóntáusamba uwátukain-ininko éna
tuwaawisáwágómbá áí'a wéuwasarai ³ minámánáákái
moóráwígon tafesarai sésarai Ísumba kosimáme sé
óraakoo emó arumbó ámakaandawimba áí'a wéíye
kosimámuwo suyaná kosimámuwana ⁴ Ísu iséna séna
Rásarasimbo áí'o wéimba ímba éka'a puwíndasafena
áí'a wéifo Maníkón-áwí'wara ááninko súwí'wara'o
mósá maráiyantafena áí'a wéíye Ísu súmba ⁵ Máá-
taane Máryaaane Rásarasine wenarumbá tímakomba
póna ⁶ áí'o wéun-aai iséna kae-kánáá aáno'a maéna
⁷ minká'á wení kísau-waasisafena séna aneka'á
Yúndiyaa-aempata kónaumne súwasa ⁸ sésa óraakoo
Yúndaa-oraa'-waasi óntantamba tufuwónae sésa
wéopa'a isa aneka'á mináémpá'á kónae wésene
suwaná ⁹ Ísu miwí simátimena séna kumeu'ó isasamó
kombá ímba sáma kaisasá pósa tanaambá wéfaafo sá-
mo kaisasamó kombá ímba tanaambá wéfaawe.
Miyámó ontembá isa'á káfé-kanaa kawé'-úmai kísau
maénaumne Ísu simátimena séna ¹¹ kentáásí waásigo
Rásarasi aúmá wérimba pó'a iyáfasinankaandasafe'a
kónaumne súmba ¹² Rásarasi pukóntafena Ísu súm-
banifo wení kísau-waasi imáyáa ésa a ún-kwérimba
póna iyáfasinainiye-imayaa ésa sésa óraakoo kawé'á
imbá póna áí'a é'ankainiye suwaná ¹⁴ Ísu afora'á séna
Rásarasi pukáíye. ¹⁵ Áí'o ipa'á ímba wesé'o méraunda
kawé'á imbá póta wempátáámó kondá suwáné'a ken-
táfé'a timankúnkúmba é'a Maníkómpákémbá
kunkáíye simásinkanaawe súwana ¹⁶ wení kísau-
waasifinkemba moóráwígon-awi'a Tómaasi moórá-aw-
i'a Títímási mináwíkoní áwáuma amáántágae'a wemá
simátimena séna Yúndaa-oraa'-waasi Ísumba tu-
fuwónáamba póta weséta puwónaeta mifátá kó-
naumne Tómaasi siyáíye.

Ísu puwíyampinkemba iyáfasinaiyawini áwáuma únemo siyáin-aai.

¹⁷ Súwana Ísu Pétáni-naopa'o kúmba Rásarasi
puwúwasa utámárowana éiyaimba waúnka'a Ísu
koísaraiye. ¹⁸ Pétáni-nao'a Yérúsaremu'fa'a ewaa'á
pósa ¹⁹ Máátaante Máryaaante tuwaawisáwágó
pukóntafesa Yúndaa-waasisomba ifi'á kowétesa
mérowana ²⁰ Ísu wétiyemo sumbá Mááta iséna wétu-
pa'a kúwana Máryaa naaúmpa'a mérowana ²¹ Mááta
Ísuntafena koséna óraakoo emó maanká'ó méraan-

darakaa kesuwaawisáwágó ímba puwísino. ²² Káfé'o
Maníkómpá'ó inaimó sinanamó éna miyá íniye-imayaa
wéune súwana ²³ Ísu séna enawaawisáwágó
pukáimpinkemba iyáfasinainiye súwana ²⁴ Mááta séna
ánaaen-kanaa tinda pukáindafinkemba iyáfasinainiye-
imayaa wéune súwana ²⁵ Ísu séna puwíyampinkembo
wéiyafasinaawemo sewíní áwáuma kemá úne. Aúí'a
úmai maé'mae'o iyawini áwáuma kemá úne.
Kesááisafesamo érai'emo sésa kenká'á timankúnkúm-
bo iyawimo ésa puwíyambanifo iyáfasinanaawe.
²⁶ Mésa kesááisafesa érai'e sésa kenká'á
timankúnkúmba iyawimo ésa ímba puwónáawe.
Mindásafe emá érai'ewa wéseno Ísu Máátaantafena
súwana ²⁷ séna Fasi'aénkóo emá Maníkómó iyáfasin-
nankarawai wéamu'maraundawi óne. Maníkón-
ááninko óne. Marapá'á kúmíndawi emá óne Mááta
siyáíye.

²⁸ Mááta simásuwena wéna áúnkontafena
ukutóipinkémbá simáména séna óraako wétena
wéaantaiye súwana ²⁹ Máryaa iséna minúwóiyáán-
úmai iyáfasinena wétupa'a kúmba ³⁰ Ísu Máátaamo
taawánónka'a ména ímba naaópa'o túmba ³¹ Máryaa
iyáfasinénamo kúmba Yúndaa-waasi ifi'ó wéton-
kwaasi awánésa imáyáa ésa sésa Rásarasimbo utá-
makaapa'o ifi'ó táíndasafena wiyé sésa arááiwa'maesa
kumbá ³² Ísumo méronka'a Máryaa wéna óraakon-iyé
séna aísamaifimba kífaena séna Fasi'aénkóo emó
maanká'ó méraandarakaa kesuwaawisáwágó ímba
puwísino súwasa ³³ Máryaaawe wenánaenka'o
arááiwaún-kwaasiye ifi'ó tombá Ísu tuwánówana
³⁴ tísai ena séna náánkara utámakao súwasa óraakoo
taawánaao suwaná ³⁵ Ísu ifi'á tówasa ³⁶ Yúndaa-waasi
awánésa sésa pukáiwaimba aruntaféna uwánkáíye
suwasá ³⁷ tuwímbai sésa aúgafitan-kwaasi aúramba
kawé'ó uwánkaraimbanifo nóra sénawa ímba asó-
fankaisanawa pukáíyo siyáawe.

Ísu Rásarasimbo pukómpinkembo iyáfasinankarain- aai.

³⁸ Suwaná Ísu áfááraumai arumbá úwana
utánkaropa'a kúmba óntan-aifimba mámakea óika'a
óntantamba awáá uwásukowana Ísu koawánéna ³⁹ sé-
na óntamba maisúwáaro súwana Mááta pukówin-
ámánaako séna Fasi'aénkóo éiyain-kanaara'o wáimba
póna ánkúte'a íniye súwana ⁴⁰ Ísu séna é'a simá-
makaumne. Kesááisafemo érai'emo sémo kenká'ó
amankúnkúmba émo e Maníkóní kawé-kísáú
awánáínone súwasa ⁴¹ óntamba maisúwówana Ísu
wíyómpa'a awánéna séna kesifóo kesáái isáándasafe'a
súwiyo sune. ⁴² Kesáái isáámpo maanáái súnnda pósa
maanká'ó méraan-kwaasi kentáfésa érai'a Maníkó
ai'mákaisana kunkáíye sénááwe simásuwena
⁴³ óraaka'a séna Rásarasiyo tiyó súwana ⁴⁴ pukówi iyá-
fasinénamo túmba ampantasámbá úsúmai ánáan-
kwisuwesa aiyayaanka'a kárá'umaresa óika'a kááta-
maresa miyá úmakon-ampantawara'a túwana
Ísu séna awátúwéwana méraino siyáíye.

Óraa'-waasi Ísumba tufuwíyan-aaimo siyáan-aai.

Mátíyu 26:1-5, Mááka 14:1-2, Rúku 22:1-2

⁴⁵ Yúndaa-waasisomba Máriaampa'o kun-kwáásí Ísumo úmba awánésa timankúkumba ésa Maníkóm-pákémbá kunkáiyé suwasá ⁴⁶ tuwímbai ímbaniye sésa áamáán-kawaa-waasifa'a kosésa Ísumo ún-aai simátímúwasa ⁴⁷ mináái isésa áamáán-kawaa-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye aaimó ísón-kwaasi táánte-sa sésa ímbo awánáúnda-kisau wémaimba póta nórasaawa ónaumno. ⁴⁸ Úwoimo túwáananasaamo éna miyán-kísáú wémainasa pósa seyaafá'nánká wenááisafesa timankúkumba ónááwe. Minká'á Rómu-kamani-waasi tésa óraa'-amaan-damba tatawísí-suwesa kentáá seyaafá'nánká sáwí'a uwásinkáafonifo nórasaawa ónaumno suwaná ⁴⁹ moóráwígon-awí'a Káyafaasi minkánáá aifa'-ámáán-káwáágó póna wemá séna ímba kawé'-úmai wéisaawe. ⁵⁰ Yúndaa-waasi seyaafá'á púwófo séna moóráwigo puwíníye Káyafaasi siyáiyé.

⁵¹ Minááímó súmba ímba wení imáyáfinkemba siyáifo minkánáá aifa'-ámáán-káwáágó mérontafena póna Maníkó imáyáa amúwana paápé úmai séna Yúndaa-waasi seyaafá'-wáásísáféna ísámai Ísu puwíníye. ⁵² Ímba Yúndaa-waasi aantemba Maníkón-áráá'an-ófo fí'o-fí'om-barafaken-kwaasi mimbóráí'a úmai mérai-wae séna Ísu puwíníye. ⁵³ Káyafaasi mináái súwasa minkákémbá Yúndaa-óraa'-waasi Ísumbo tufuwíyan-aai suwaná ⁵⁴ mindásafena Ísu ímba Yúndaa-óraa'-waasi túranka'o númba tiyuwéna máásai-maragoni awáifá'á Éfáráímu-naopa'a kúmba wení kísau-waasise'a koméraawe.

⁵⁵ Komérowana tíyótáimo í-tánón-kánáá ampáámbá úwasa pósa tirumbó kawé'ó íyanesa naaó'-naokemba Yérúsaremu-naopa'a kotúwaandu ésa ⁵⁶ Ísuntafesa móawana-meawana ésa óraa'-amaan-daumpa'a túwaandu ésa sésa tanóombo opa'á tíní ína tíníyo siyáawe. ⁵⁷ Óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáán-kawaa-waasiye sésa Ísumbo awánésamo ésa simásimiyata ta'ótóráano sumbá mindásafesa úwoi-waasi sésa tanóombo opa'á tíní ína tíníyo siyáawe.

Máriaa Ísun-aísamaiya'a asaa-wiyúm-básáwémbó a'ánkarain-aai.

Mátíyu 26:6-13, Mááka 14:3-9

12 Tíyótáimo í-tánón-kánáá kárika'a túwana afa'móráe-kanaa úwoi wérowana Ísu Pétáni-naopa'a wéna pukómpinkemba iyáfasinankaraiwain-awí'a Rásarasini naaópa'a kúwasa ² Ísuni tómbá kúfu'umarowana Ísuwe Rásarasíye'a tómbó náiyapa'a méroyana Mááta mintómbá maimái tíma'maena kúwana ³ Máriaa asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-ontankakemba méyámbakena Ísun-aísamaiya'a sáwífa'a fatímarena wena'nóntáusamba uwátu-wowana mimbásáwén-kwíyúnkó óraa'-wiyumba naaúmpa'a iyúwana ⁴ moóráwígon-awí'a Yúndasi-Ísakeriote séna nóra sánawa mimbásáwémbá tíménamo óraa'-ontamba 300 kina maiyénamo ímbo óntamo

makáan-kwaasi tuwín-timeraane séna minááímó siyáimba Ísuni pintaru'ó maíndawi siyáiyé. ⁶ Ímbo ónta-iyain-kwaasi-imayaa éna siyáifo wemá Ísuni waásiti óntanka'a káráwiyowi uménté'o úwai póna minóntámpinkémbá maénae séna mináái súwana ⁷ Ísu séna minínínkómbá étúwéwana úwoi miyá íno. Púwó-nanamo asinkáíndasafena miyá wéiyé. ⁸ Ímbo óntamo makáan-kwaasi kesé'a aasiyaasí maé'mae'a íya'a túwa'nai ónááfo kemá kesé'a marapá'á ímbo maé'mae'a ónaumne Ísu siyáiyé.

Rásarasimba tufuwíyan-aaimo siyáan-aai.

⁹ Súwasa Pétáni-naopa'a Ísu méraiye sumbá sáwífa'-waasi Yúndaa-waasi isésa Rásarasi pukówana iyáfasi-nankarowinte'a kotuwánánae sésa kuráa.

¹⁰ Rásarasimba iyáfasinankarontafesa pósa Yúndaa-waasi miwítí óraa'-waasi tiyuwéna Maníkómpákémbá kunkáiwaimpata kónae sésa suntáfésa óraa'-amaan-kisau-waasi Rásarasimba tufuwíyan-aaiwara'a siyáawe.

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-aai.

Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Rúku 19:28-40

¹² Fénáíkaamba ásé-masawemba a'ánkaraiwo káfékaamba Yérúsaremufa'a Ísu tíníye sumbá waásisomba mináái isésa ¹³ taaénáma tará'maesa aampakémbá koaiyésa óraaka'-oraaka'a sésa Fasi'aénkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó kawé'a wéuwankaiye. Wení Ísareri-waasiti kawáágón-iyé wenáwíta mósá maráúmne suwaná ¹⁴ moórá-poigon-awí'a tónkigo Ísumba ayáá'maena túmba ¹⁵ naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Sáiyóni-naopaken-kwaasi táá'a ífo kentí kawáágó wétiye. Tónki-araako ayáá'maena wétiye

agaimarénamo siyóntemba miyáumai Ísu tiyáiyé. ¹⁶ Minkánáá wení kísau-waasi ímba imáyáa úmai tááka'a makónka'a pósa Ísu pukómpinkemba wíyóm-pa'o iyúnka'a tááka'a marésa sésa aúfáífimba wérainka'a póna miyán-iyé siyáawe. ¹⁷ Ísuma Rásarasi pukómpinkembo iyáfasinankomba awánésa tuwímbai-waasi simátímúwasa ¹⁸ isésa mindásafesa pósa aampakémbá koaiyówasa ¹⁹ óraa'-amaan-kisau-waasi keáímbá sésa seyaafá'nánká kentáá siyuwéna wénaráái-aantemba wéwaefo nórasaawa ónaumno siyáawe.

Kíríki-aempaken-kwaasi Ísumba awánánaemo siyáan-aai.

²⁰ Yérúsaremu-naopa'a áamáán-aai isánae sésa Yúndaa-waasi kuwasá Kíríki-waasise'a wésa ²¹ Fírípi Kíríri-aempa'a Pétésáíta-naopaken-kwaasigompa'a tésa sésa Ísumba awánánaeta wétune suwaná ²² Fírípi Éndurumba kosimámena ál'maesarai Ísumba kosimámúyana ²³ Ísu séna kemá waási úrankomba kesúwíko óraa'o índasafena káfé'a wépaai'ye. ²⁴ Érai'a simátíme'a súne. Ánáuntumbo úwoimo wérenamo

éna ímba arambá iyáínífo ánáuntumba u'marááwana aáenkarena áruma wiyéna sáwífa'-aramba imái áfu káíniye. ²⁵ Miyámó ontembá tirááimo táinda-i'o ésa ímba kawé'-úmai méranaafo maambárárakén-ímáyáámó tuwáiyawi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Kentáfésa ení kisaumo maénae síyawi kembá sirááíwáéro. Miyámó iyawi kesé'a méranaawe. Kesí kisaumo maíyawi kesifo kentúwí'a mósá maráíniye Ísu siyáiyé.

Ísu wemó puwíndasafena siyáin-aai.

²⁷ Ísu simátimena séna kesirunkó umbaisé'a wétaimba pó'a nóra sénaumno. Kesifóo maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó tinda maisiyuwaaó ímba miyá sénaumpo kemá mindásafe'a kunkáumne. ²⁸ Kesifóo enáwíko óraa'a íniye súwana wiyómpakemba aái séna é'a kesúwí'a óraa'a uráunda pó'a aneka'á ónaumne súwasa ²⁹ méron-kwaasisomba isésa tuwímbai sésa wiyónaai siyé suwasá tuwímbai sésa Maníkóní kísau-waasi wiyómpakewi aái wésimamiye suwaná ³⁰ Ísu simátimena séna minááímó isáámba ímba kembó súwa'nai índanifo kembó túwa'nai ídaniye. ³¹ Marapá'-wáásímó aafimbó maitinkáinda-kanaa wétiye. Marapá'-wáásítí sáwí-kawaagombo watiyuwáinda-kanaa wétiye. ³² Aaraa-táiyá'ó mó tufusíyan-kanaa seyaafá'á imáyáa tíménasa kempátá ténááwe Ísu siyáiyé. ³³ Miyámó siyáimba aaraa-táiyá'á tufíyana puwíndasafena súwasa ³⁴ waásisomba isésa sésa Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkómó iyáfasinankarawai aasiyaasí maé'mae'a íniye siyáifo emó sénda kemá waási úrankomba aaraa-táiyá'á mó tufusíya'a puwónaumne wésempo emá nááwawa sé ewá sénó suwaná ³⁵ Ísu séna waási sáma kátinkaundawí úndanifo kárika'a kesé'a méranaumne. Waásimo kumeu'ó in-áémpá'ó kombá nááfara'i wégowasa pósa ímba wéawanaawe. Kumeu'ó in-tántáákó kempá'á tifó sé'a sámo kátínkáipa'a méraaro. ³⁶ Sáma kaimbá pó'a kentáfé'a sé'a kentáásí ságoma óne sembá pó'a ságo-ni áráá'marimba ú'mai méranaawe Ísu siyáiyé.

Yúndaa-oraa'-waasi Ísuntafesa ímba timankúnkúmbo uráan-aai.

Ísu simátimena tiyuwéna aúpá'á méraiye. ³⁷ Túranka'a kawé-kísáú ímba awánaraan-kwaame'o uráimbanifo wentáfésa ímba timankúnkúmbo ésa Maníkómpákémbá kunkáiyé siyáawe. ³⁸ Mindásafena naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya siyáin-aai érai'a siyáiyé. Fasi'aénkóo kawé'-áái kosimátimunasa minááísáfésa ímba érai'e wésewe. Ení fasi'aémbá aráátimendanifo ímba awánaraawe. Áísáya agaimaréna siyáiyé. ³⁹ Ísun-aaisafesa ímba timankúnkúmbo untáféna naaófá'á Áísáya agaimaréna séna ⁴⁰ Maníkó túrumba kafítuwáísasa pósa túrumba ímba awánaraawe. Maníkó táá'a káuntuwaisasa pósa ímba ísaraawe. Maníkómó simbá miyá uráunda pósa kem-

pá'á ímba tíya'a sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawé'a uwátinkanaumne

Maníkó siyáiyé Áísáya agaimaréna séna ⁴¹ Ísuni sáma awánaraimba póna mináái agaimaréna siyáiyé.

⁴² Yúndaa-oraa'-waasi tuwímbai Ísuntafesa timankúnkúmbo ésa Maníkómpákémbá kunkáiyé sésa ámáán-kawaa-waasi ámáán-daumpa'a iyófo sésa aambá fáí'maraafoniye sésa ímba afora'á sumbá ⁴³ Maníkó kesúwí'a mósá maráínkwae-imayaa ímbanofo waási tuwímbai kesúwíta mósá maráíwae-imayaa ésa miyán-ímáyáa umbá pósa Ísuntafesa érai'e ímba afora'á siyáawe.

Ísu simátimuwasa tuwíntkaa'o uráan-aai.

⁴⁴ Ímba afora'á suwaná Ísu óraaka séna kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmbo iyawi ímba kentáfésa aantemba ofo si'mákaiwaintafesawara'a timankúnkúmbo wéowe. ⁴⁵ Kesí áwáumo suwánaaw-imo ombá ímba ken-aantemba wésuwanaafo si'mákai-wainkwara'a wéawanaawe. ⁴⁶ Marapá'ó kumúnda waási sáma kátinkaundawí únda pósa kenká'á timankúnkúmbo iyawi ímba kumeu'ó in-áémpá'á méranaawe. ⁴⁷ Kesááimo ímbo isámai kawé'ó owí aafimbó maitinkái ímba kemá úne. Marapá'-wáásí ímba aafimbó maitínkáandasafe'a kumúndanifo sáwí'ó úmimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkanae'a kunkáumne. ⁴⁸ Ánaaen-kanara'a kesáái isésa tínaaembo uwásinkaiyawí sésa kawé'-áái sínaaemba uwámakaundaniye sénááwe. ⁴⁹ Ímba kesí imáyáafinkemba súmpo kesifo si'mákaiwai simásí-makain-aai súnnda pó'a ánaaen-kanaa tínsa sésa kawé'-áái sínaaemba uwámakaunda ímbo oráámbá uráundaniye sénááwe. ⁵⁰ Kesifon-aai aúí'a úmai maé'-mae'o íyan-aain-iye. Súnnda-aai kesifo simásímakain-aai simátimune Ísu siyáiyé.

Ísu wení waási tísamaimo non-kwitínkarain-aai.

13 Tíyótaimo í-tánón-kánáá aafáyáaraamba úwana káfékaamba Ísu imáyáa éna séna marapá'á tuwé'a kesifompá'ó kunuweré'o iyónnda-kanaa tiyé séna marapá'-wáásí wenááimo ísón-kwaasi áfááraumai imáyáa tíména miwísáfénawe séna puwíniye súwana ² waántáwanko Sáímonin-ááninkomba áwí'a Yúndasi-Ísakeriotimba Ísuni pintaru'á uwó-ímáyáá ámakowasa Ísuwe wení kísau-waasiye tómbá wénowana ³ afowámá seyaafá-fásí'áémbá ámakowana póna Maníkómpákémbá kunkáunda pó'a kunuweré'a iyónaumne-imayaa Ísu éna póna ⁴ tómbá wénowana iyáfasinena paákákén-únánkwátói faú'marena táurí kárá'umaena ⁵ táufapimba nombá fatímarena wení kísau-waasi tísamai non-kwitínkéna táúrisamba uwá-tuwena ⁶ Ísuma Sáímoni Pítaampa'a túwana séna Fasi'aénkóo ímba kesísamai non-kwisínkaaó súwana ⁷ Ísu séna kemó úndama káfé'a ímba wéisaanda po ánaaemba isáínone súwana ⁸ Pítaa séna kesísamaimo non-kwisínkéndasafe'a a'áo símasima'a ónaumne súwana Ísu séna enáísamaimo ímbo non-

kwiýánkánamo éma kesí waási-i'a ímba ínone súwana ⁹ Pítaa séna Fasi'aénkóo ení waási-i'a ónae súmpo ímbo sísamai aantemba non-kwínda síyayaankwara si'nónkwará'á non-kwiyuwó súwana ¹⁰ Ísu séna nombó pékáawimo ésa ímba seyaafá-túfá'á non-kwiýónááfo tísamai aantemba non-kwiýónááwe. Kemiwí non-kwisaawaná kímborawigo ímba non-kwiýáiyemo súmba ¹¹ Ísu wení pintaru'-wáásígómbá ísarontafena séna kemiwí non-kwisaawaná kímborawigo ímba non-kwiýáiyemo síyáiyemo.

¹² Ísu simátimena tísamai non-kwitiyuwéna paákákén-únánkwátóimo faú'maromba maimái úmae-na ménamo tómbó némopa'a wéna tísai ena séna kemó úndawini áwáuma éra isaaó. ¹³ Kentáfé'a sé'a uwáitái'-iwái Fasi'aénkó ónemo sembá érai'a miyánkwáásí úne. ¹⁴ Kemá kembó uwáitái'-úndawi kentí Fasi'aénkó pó'a tísaimo non-kwitinkáúndasafe'a kemá moórá-mora non-kwitinkáaro. ¹⁵ Kemó kembó aráátimundantemba kemiwíwára'á miyán-oro. ¹⁶ Érai'a simátimena súnemo. Kísau-waasimo ésa miwítí óraa'-waasigomba ímba iyáákanaawe. Ti'mákaiwain-aai maimaésa kosimátímakaawimo ésa ti'mákaiwaimba ímba iyáákanaawe. ¹⁷ Miyáumai kemó únda é'a awánaafo miyámó iyambo iyana tirunkó kawé'á íniye. ¹⁸ Kempínkémbá ímba seyaafátáfé'a súmpo kendé-í'o uwátinkaunda-waasi é'a tuwánaruumne. Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna kesé'a moóráfinkembo tómbó naráiwai kesí pintaru'-wáásín-iyemo agaimarénamo siyáimba érai'a siyáiyemo. ¹⁹ Ímba paápé uráisa'a simátimunda póna ánaaemba paápé ina'a kentáfé'a timankúkúmba é'a Maníkómpákémbá kunkáiyemo sénááwe. ²⁰ Érai'a simátimena súnemo. Ti'máranasa wíyawitaaí ísámai kawé'ó íyantén-úmai kesáái ísámai kawé'á ónááwe. Kesááimo isáiyantén-úmai si'mákaiwain-aai isánááwe Ísu siyáiyemo.

Moóráwigo kesí pintaru'á máíniyemo Ísu siyáin-aai.
Mátíyu 26:20-25, Mááka 14:17-21, Rúku 22:21-23

²¹ Ísu simátimena wenarunkó umbái tówana séna érai'a simátimena súnemo. Kempínkémbá moóráwigo kembá namuro-wáásímá aráátimuniye súwata ²² wení kísau-waasi moórá-mora wenufínayaafimba éta nááwantafenawa síyó séta ²³ wení kísau-waasigo Ísu kembá arumbá símakowi Ísuni ewaa'á méraawanana ²⁴ Sáímoni Pítaa kentáféna aúwá'náán-kwaame'a éna séna nááwantafewa sénó sé áísai uwo súwa'a ²⁵ wení ewaa'á kífáe'a áísai e'a sé'a Fasi'aénkóo emó sénda nááwa'iyemo séwánana ²⁶ Ísu séna kemó tómbó nompín-tu'maimo áménda-waasi wemán-iyemo séna tómbá maimaéna nompín-tu'mai miwámbá Sáímoni-Ísakeri-otin-ááninkon-awi'a Yúndasimba amúwana ²⁷ mintómbá maúwana waántáwanko wenarumpimbá iyúwana Ísu simáména séna emó ónae sinda-í'a maaránka'a uwó Ísu súwasa ²⁸ tómbó wénesamo méron-kwaasi Ísumo sún-aagioni áwáuma ímba ísámai kawé'á umbá ²⁹ sésa Yúndasi óntanka'o káráwiyowintafena Ísu séna ímbo óntamo makáan-kwaasi tuwímbai timiyó Ísu siyémá sésa tanómbó káúfón-kanaaratafesa sésa tómbó

bá méyanuwo Ísu siyémá suwaná ³⁰ Yúndasi Ísumo amún-tomba maimaéna minúwóiyáán-úmai máápa'a kumúwana kumeu'á uráiyemo.

Aú-amaambo simátímakain-aai.

³¹ Yúndasi máápa'a kumúwana Ísu séna káfé'a waási úranko súwí'a óraa'a isaná kesí kísau Maníkón-áwí'a óraa'a íniye. ³² Kesí kísau Maníkón-áwí'a óraa'o íntembá káfé'a Maníkó kesúwí'a óraa'a uwásinkainiye. ³³ Kesí iyámpóisono. Kárika'a kesé'a mé'a tiyúwána'a siyaafái ónááwe. Yúndaa-waasisafe'o é'o simátimena súnantemba kentáfé'a sé'a iyóndara'a ímba kanaa'á iyónááwe. ³⁴ Aú-amaambo simátiména'a kesirumbó timúndanten-úmai moórá-mora-waasi kentirumbá tíméro. ³⁵ Moórá-mora kentirumbó timíyasamo ésa tuwánéna sésa Ísuni kísau-waasin-owe sénááwe Ísu siyáiyemo.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aai.

Mátíyu 26:31-35, Mááka 14:27-31, Rúku 22:31-34

³⁶ Ísu simátimuwana Sáímoni Pítaa áísai ena séna Fasi'aénkóo nááfara iyónono súwana séna iyóndara'a káfé'a ímba sirááiwainompo ánaaemba sirááiwainone súwana ³⁷ Pítaa séna Fasi'aénkóo nóra séra káfé'a ímba embá arááíwaenaumno. Ímba pó'a áwa'nai e'a puwónana kawé'á íniye súwana ³⁸ Ísu séna áwa'nai e'a puwónaumnemo sénda kemá érai'a simáména súnemo. Kokórigomo ímbo ááimo siyáindara'a kaumbo-íká'á kentáfé séma ímba awánáunda-waasin-iyemo sínone Ísu siyáiyemo.

Maníkómpá'ó íyan-amba kemá únemo Ísu siyáin-aai.

14 Ísu simátimena séna kentirunkó ímba sáwí'a ína'a ímba óraa'-imayaan-oro. Maníkómbá timankúkúmba é'a kenkwára'á miyán-oro. ² Kesifoní naaópa'a sáwífa'-maru'a wéraiye. Ímbo miyámó uráinkakaa ímba simátimusino. ³ Kemó iyúnda kentí maru'á ito'mayaa uwátinkanae'a iyúne. Iyuweré'o kuntí'mae'o iyónda kemó méraundara'a iméranawe. Miyá ona'á kesé'a méranawe. ⁴ Kemó iyúnda-amba é'a awánaraawe súwana ⁵ Tómaasi simáména séna óraakoo emó iyónda-naopa'a ínta awánaruumne. Nóraumaisaawa aantá awíyánaumno súwana ⁶ Ísu séna Maníkómpá'ó iyíyan-amba kemá úne. Kemá éraikoni áwáuma úne. Kemá maé'mae'o iyawini áwáuma úne. Kesifoní naaópa'a ímba úwoi iyónááfo kemá minámbá únda pósa iyónááwe. ⁷ Kesí áwáumo suwánékaa kesifombá awíyaawisino. Káfé'a wéawanaawe súwana ⁸ Fírípi séna óraakoo enafombá aráásímínanasa kentáa kanaa'á íno súwana ⁹ Ísu séna ayáatáaka'a kesé'a méraundanifo emá kesí áwáuma ímba suwánaraane. Kesí áwáumo suwánaawi kesifombá é'a wéawanaafo nóra isawá enafombá aráásimiyo wésono. ¹⁰ Kemá kesifoé'a káásamái méraunana kesifomá kesé'a káásamái méraiye. Minááísáfé'a érai'e seró. Ímba kesí imáyáafinkemba súmpo kesifomá kesé'a ména wení kísau isa'á súnemo. ¹¹ Kemá kesifoé'a

kááísamai méraunana kesifomá kesé'a kááísamai méraimba pó'a mináásáfé'a érai'e seró. Ímbo miyámó sé'o é'a kesí kísau awáné'a sé'a érai'a wiyómpakemba Maníkómpákém-bá kunkáíye seró. ¹² Érai'a simátimena súné. Kentáfé'a timankúnkúmba é'a Maníkómpákém-bá kunkáíye síyawi kemó úndanten-kísau miwíwará'á maénááwe. Kesifompá'á iyé'a Maníkóní ámútankom-ba ai'maráandasafena miwítí kisaugo kesí kisaugomba iyáákainiye. ¹³ Ken-ímáyáámó é'o sísai íya'o é'a miyá ónaumpo kentáfé'a ísámai kesifon-áwí'a mósá maránááwe. ¹⁴ Ken-ímáyáámó é'o sísai íya'o é'a kemá miyá ónaumne Ísu siyáíye.

Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá ai'maráanana kumíníyemo siyáin-aai.

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna kentirumbó simé'o é'a kesáái ísámai kawé'á ónááwe. ¹⁶ Kesifombá áisai onaná karáá'á tutinkáindawimba ai'maráinana kumbéna kesé'a aasiyaasí maé'mae'a íníye. Wemá éraikoni áwáun-íye. ¹⁷ Marapá'-wáásí wembá ímba awánésa wenáái ímba wéisaamba pósa ímba kanaa'á sésa kesé'a tamauwó wésefo kesé'a ména kentirumpimbá maé'mae'a imbá pó'a wembá wéawanaawe. ¹⁸ Kárika'a tiyúwáandanifo ímba áwíyaraa'-iyampoimo ontembá ónááfo iyuweránaumne. ¹⁹ Kári-kanaa marapá'-wáásí kembá ímba suwánánááfo kembiwí aneka'a suwánánááwe. Kesé'a méraunda pó'a kemá aúí'a úmai méranaawe. ²⁰ Minkánáá tína'a sé'a érai'a afowáe'a ména kesé'a méraisata wesé'a méraumne miyá sénááwe. ²¹ Kesááimo taawiyafésamo kawé'ó owí tirumbá siménááwe. Tirumbó simíyawi kesifoé kesé'a sirunkái timéyauye. Kesirumbó timúndawisafe'a símai afora'á paápé úmai méranaumne súwana ²² Yúndasi-Ísakerioti araámáón-awi'a Yúndasi séna Fasi'aénkóo nóintafewe séwa úwoi-waasisafemase símai ímba afora'á paápé úmai méranaumnewa sénó. Kentáásáfé-mase símai afora'á paápé úmai méranaumnewa sénó súwana ²³ Ísu séna tirumbá simíyawi kesáái ísámai kawé'á íyana kesifomá arumbá miwí timínakai kewé kesifoé miwísé'a kumbéyauye. ²⁴ Kesáái ísámai ímba kawé'ó owí tirumbá ímba símakaawe. Súnda-aai ímba kesí imáyáafinken-aain-ifo kesifo sí'mákaiwaini imáyáafinken-aain-íye. ²⁵ Kesé'o méraundara'a mináái simátimune. ²⁶ Énifo kesifomá wení Ufaen-ámútánkómbá kentí karáákómbá ai'maráinana kumbéna ken-ánóndáá éna seyaafá-tántáá'á aráátimena súnda-aai timína'a tááka'a maránááwe. ²⁷ Tiyuwé'a faru uwátinke'a kentirumbó aáno'o uwátinkáandate úmai méraaro. Marapá'-wáásí ímba miyá wéuwatinkaafó kesirumbó aáno'o maráúndantemba miyáumai tímúne. Mindásafena kentirunkó ímba sáwí'a éna ímba táá'a íno. ²⁸ Tiyúwáandanifo kentópa'a iyuweránaumnemo súnda é'a wéisaawe. Kentirumbó simé'o é'a kesifompá'á iyóndasafe'a aamoí ónááwe. Kesifomá kembá iyáákaraintafe'a símai aamoí ónááwe. ²⁹ Ímba paápé uráisa'a simátimunda póna paápé ina'a kentáfé'a sé'a érai'a siyáíye sénááwe. ³⁰ Waántáwanko maambáráráké-sáwí-

káwáágó wétimba pó'a ímba aaimá ayáátááka'a simátimumpo wení fasi'aénkó ímba kembá ta'ótorainiye. ³¹ Kesifomó simásímakaimba miyámó únda suwánésa sésa afowámbá arumbá ámakaiye sénááwe. Íyáfasi-naiyata konó Ísu siyáíye.

Érai'a ándáma kemá únemo Ísu siyáin-aai.

15 Ísu simátimena séna érai'a ándáma kemá úne. Kesifomá minándará'ó káráwiyaiwain-íye. Ándáma kemá úne. Ándágoni amaimá kemán-owe. Ímbo arambó iyáínda-amaimo éna ayááisuwainiye. Arambó iyáínda-amaimo éna ayááimarainana arágásáó agaimái arambá iyáíniye. Ayááimaráintemba simátimakaunda-aai go miyá éna tirunkó arupíse wéíye. Kesé'a kááísamai méraiya'a kemá kempá'á kááísamai méraano. Amaí aantenkomo éna ímba arambá iyáíniye. Miyámó intembá kesé'o ímbo kááísamaimo méraiyanamo éna ímba arambá iyáíniye. Kemá kesé'a kááísamai méwa'a pó'a kesé'o kááísamaimo mérai yawimo é'a sáwífa'-aramba imái méranaawe. Kembó ifá'ó siyuwésamo ésa ímba arambá imái méranaawe. ⁶ Amaimó ayááisuwainda-amaimo aáénkáíndamo éna ayáímai agaisuwáiniye. Kesé'o ímbo kááísaiyawí miyá íníye. ⁷ Kesé'o kááísamaimo mérai yawi kesááimo kentirumpimbó ta'óto'maraiyawí áisai íyana póna miyá uwátinkainiye. ⁸ Sáwífa'-arambo imáimo méraiyan-kwaasimo tuwánésamo ésa sésa Ísumbo arááíwáén-kwaasin-owe síyana kesifon-áwíko mo éna óraa'a íníye. ⁹ Kesifomó arumbó símakainten-úmai kesirumbá kembá tímúne. Kemó é'a misírúntáfé'e símai méraaro. ¹⁰ Kesifoní ámáámba ísámai wénaruntafé'o símimo méraundantemba kesí ámáámbo isé'o é'a kesiruntafé'a símai méranaawe. ¹¹ Mináái simátimakaunda pó'a kesí aamoigó kentirumpimbá óraa'a wéraina'a aamoí é'a méraaro. ¹² Kesirumbó timúndantemba moórá-mora-waasi tirumbá tíméro. Mindá kesí ámáámba tímúne. ¹³ Kentí waásisafesawe símai wétuwa'nai-e'o puwónae sésamo puwíyamba ímba moórá-aai símai iyáákamai tirumbá timénááwe. ¹⁴ Kesááimo isémaiyawimo é'a kesí waási-i'a ónááwe. ¹⁵ Óraa'-waasigoni kísau-waasi óraakoni kísau ímba awánaraambanifo wenáfárawaisai wení kísau wéawanaraawe. Miyámó ontáfé'a pó'a kesifomó seyaafá'-ááimó simásímakaimba simátimunda pó'a ímba kesí kísau-waasiye sendá kesífárawaisaiye sénaumne. ¹⁶ Kembiwí ímba kembá kendé-í'a uwásínkááwa'a kemá kembiwí kendé-í'a uwátinkaunda pó'a wé'a fasi'aén-árámbá koimái sáwífase úmai méraaro. Ken-ímáyáámó é'o kesifompá'ó áisai íyanamo éna miyá uwátinkainiye. ¹⁷ Moórá-mora-waasi tirumbá tíméro sé'a miyán-ámáámbá simátimune Ísu siyáíye.

Marapá'-wáásí tíyámbo uwátinkaraan-aai.

¹⁸ Ísu mináái simátimena séna marapá'-wáásimó kembiwísáfésamo tíyámbo uwátinkaiya'o é'a tááka'a maré'a sé'a aifa'á kentáásí Fasi'aénkómbá tíyámbo uwánkaraawe sénááwe. ¹⁹ Kemá marapá'-

wáásífínkémbá kembá kendé-í'a uwátinkaunda pósa marapá'-wáásí títíyamba wéuwatinkaawe. Kembó úwoimo marapá'-wáásímó onkaka kentáfésa sésa kenkáán-kwáásín-owe sésa tirumbá tíméwisino. ²⁰ Kísau-waasi miwítí óraa'-waasigomba ímba íyáákaraawemo súnnda imáyáan-oro. Kentí óraako únasa pósa marapá'-wáásí karaánáá'a sinkésa sáwí'o uwásínkáanten-úmai kembiwí karaánáá'a tinkésa sáwí'a uwátinkanaafo kesááimo ísámaimo kawé'ó íyawi kentáái isánááwe. ²¹ Kembiwí kesí waási-i'a ombá pósa marapá'-wáásí karaánáá'a tinkésa sáwí'a uwátinkanaawe. Si'mákaiwaimba ímba awánaraamba pósa sáwí'a ésa miyá ónááwe. ²² Kemó ímbo kusimá-timundarakaa marapá'-wáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á wéraisino. Kusimátimunasa miwítí sáwí-imayaa ifá'ó túwááraamba ímba ifá'á túwáawana úwoi wéraiye. ²³ Títíyambo uwásinkewi kesifonkwará'á títíyamba wéuwankaawe. ²⁴ Kemó fí'owimo íyáákamaimo ímbo fí'o-fí'on-kisaumo maúndarakaa marapá'-wáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á wéraisino. Kesí kísau awánésa kené kesifoné títíyankai wéuwasinkaawe. ²⁵ Maníkón-aai aúfáímba agaimaréna séna úwoisafesa kembá títíyamba wéuwasinkaawe siyáinka'a póna mináái káfé'a wépaape-iyé. ²⁶ Kesifompá'á iyé'a kentí karáá'ó tutinkáíndawimba ai'maráanana kesifompákémbá wenámútanko kembiwísé'a kumbéna wemá éraikoni áwáugo póna kentáféna seyaafá-tántáá'á kusimátiminiye. ²⁷ Kemó kísauomo ómbaraawandarakemba é'a suwánaraamba pó'a kentáfé'wara kesí kísausafe'wara'a simátímapa'a kónááwe.

16 Ánaaemba kesááisafe'a ímba fasi'ámai mé'a siyúwáafo sé'a mináái simátimunda imáyáan-oro. ² Ánaaemba marapá'-wáásímó kembiwísáfésamo ámáán-daumpakemba watuwánaemo síyamba mindásafesa sésa Ísuni kísau-waasi títíkamiyawi Maníkóní kísau wémaewe karo'á sénááwe. ³ Kenté kesifonté'a ímba suwánaraamba pósa miyáumai sáwí'a uwátinkanaawe. ⁴ Káfé'a mináái simátimunda póna mindá paápé ina'a imáyáa é'a sé'a simásímakaimba wépaape-iyé sénááwe. Mindásafe'a simátimune Ísu siyáiyé.

Maníkóní Ufaen-ámútánkó kísauomo wémáin-aai.

Ísu simátimena séna kesé'a méraunda pó'a mináái ímba simátímake'a ⁵ si'mákaiwaimpa'o iyóndasafe'a káfé'a simátímakaana'a nááfara iyónó sé'a ímba síesai owe. ⁶ Iyónaumne súnnda-aai isááwana tirunkó umbái taisa'á pó'a nááfara iyónó sé'a ímba síesai owe. ⁷ Érai'a simátítime'a sune. Ímbo iyúndarakaa kentí karáá'ó tutinkáíndawi ímba kúmísino. Iyé'a wembá ai'maráanana kembiwísé'a kumbéna kawé'á uwátinkainiye. ⁸ Kumbéna marapá'ó méraan-kwaasi kentí sáwí-imayaagoni áwáuma aráátiminiye. Arupísemo úmáimo mérai yawini áwáuma aráátiminiye. Maníkómó aafimbó maitinkáíndawini áwáuma aráátiminiye. ⁹ Kesááisafesamo ímbo timankúnkúmbo iyawisafena simátimena séna kentí sáwí-imayaa úwoi

wéraiye síníye. ¹⁰ Kesifompá'ó iyúnda ímba suwánánaáfo kentí karáá'ó tutinkáíndawi arupíse úmáimo mérai yamba kunaráátiminiye. ¹¹ Maambáraraké-sáwí-káwáágómbá é'a aafimbá maiyánkaraimba póna Maníkó aafimbá maitinkáíniyema simátiminiye. ¹² Sáwífa'-aai simátimusina umbaí-áái pó'a káfé'a ímba kanaa'á isánááfo ánaaemba isánááwe. ¹³ Maníkóní ámútanko kumbéna érai'-amba kawé'-ámbá aráátiminiye. Ímba wení imáyáafinkemba simátiminifo simámakain-aai simátimena aáno'o paápé índa-tantaa'a simátiminiye. ¹⁴ Súnnda-aai simátiminana kesúwíko óraa'a íníye. ¹⁵ Seyaafá'-ááísómbá kesifondé mindá kendén-iyé. Miyáumai sé'a simámakaunda-aai Maníkóní ámútanko simátiminiye Ísu siyáiyé.

Tirunkó umbái taréna ánaaemba kawé'á íníyemo siyáin-aai.

¹⁶ Ísu simátimena séna kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawe súwasa ¹⁷ wení kísau-waasifinkemba tuwímbai sésa kesifompá'á iyúnda pó'a kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawemo simbá nóintafenawa síyó. ¹⁸ Kárika'emo simbá mináái góní áwáuma ínta isáúmne. Nóintafenawa síyó suwaná ¹⁹ Ísu áísai ónaesamo umbá iséna simátimena séna kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawemo súnnda-aaisafe'a kembiwí áfáárau-mai kemó súnnda-aaisafe'a símae wénowe. ²⁰ Érai'a simátítime'a sune. Kembiwí ifí'á táiyasa marapá'-wáásí aamoí iyambanifo kentirunkó umbái taréna ánaaemba kentirunkó fetóí íníye. ²¹ Moórá-ininkomo iyámpóimo ma'ankáínda-kanaa títinamo éna áí'a ínana arunkó umbái táinana ánaaemba miniyámpóí ma'ankéna áikomba ímba imáyáa éna aamoí íníye. ²² Miyámó on-tembá kentirunkó umbái táina'a ánaaemba suwáné'a aamoí ónááwe. Aamoimó í-tántáá'á ímba maitiyuwánaáwe. ²³ Minkánaámó tína'a ímba síesai ónááfo kesifompá'ó inaimó síyamba kentáfé'a ísámai áísai iyantafena póna miyá uwátinkainiye. ²⁴ Kesifompá'á ímba inai siyáafo káfé'a kentáfé'a ísámai inaimó síyamba miyá uwátinkainana kentirunkó óraa'-aamoí ina'a méraaro Ísu siyáiyé.

Marapá-tántáá'á Ísu íyáákaraiyemo siyáin-aai.

²⁵ Ísu simátimena séna waé'mai-aai simátimunda pó'a ánaaen-kanaa tína'a kesifon-aai afora'á simátítime-naumne. ²⁶ Minkánaámó tína'a ken-ímáyáámó ontáfé'a kesifompá'á inai síya'a kemá ímba inai senaná ²⁷ wemá úwoi tíména wenarumbó tímakaintafena póna úwoi tímíniye. Kentáfé'a sé'a Maníkómpákémbá kunkáiyé sé'a tirumbá sí-makaantafena kesifomá arumbá tímakaiye. ²⁸ Kesifompákémbá marapá'á kumbéraunda pó'a káfé'a marapá'á tuwé'a kesifompá'á iyónaumne Ísu súwasa ²⁹ wení kísau-waasi sésa káfé'a ímba waé'mai-aafinkemba sémpo aforatá simásimene. ³⁰ Kesáá séta áísai ónáísaiye ímba súnasaama emá ísaraandawi pó

afora'á wésene. Miyásá séta Maníkómpákémbá kunkáanesa sune suwaná ³¹ Ísu séna kentáfé'a Maníkómpákémbá kunkáiyé sembánifo ³² kárika'a siyuwé'a kentí naaó'-nao'a wété owa'á keyáá mérausi-na kesifomá kesé'a méraiye. ³³ Mináái simátimunda pó'a kesé'a kááísamai mé'a aáno úmai wempa'á méraaro. Marapá'-wáásí karaánáa'a tinkésa sáwí'a uwátinkanaafo marapá'-tántáa'wára waásiwara'a íyáákaraunda pó'a kentirunkó aamoí ina'a méranaawe Ísu siyáiyé.

Ísu wení waásisafena ísámai Maníkómpá'á inaimó siyáin-aii.

17 Ísu simátimena wiyómpa'a awánéna séna kesifóo minkánáa wétiye. Kesúwí'a óraa'a ina'á enáwí'a óraa'-i'a uwánkáano. ² Seyaafá'-wáásí káráwiyaundasafe fasi'aémbá símakaanda pó'a símakaanda-waasi aúí'a úmai maé'mae'a uwátinkaunda mindásafe kesúwí'a óraa'-i'a ina'á enáwí'a óraa'-i'a uwánkáano. ³ Eyáá érai-Fasi'aenko óne. Kembá si'mákaandawi úne. Empá'é kempá'é tésa kenkáísááimo ísááwi aúí'a úmai maé'mae'a wéowe. ⁴ Marapá'á enáwí'a óraa'a úmai símakaanda-kisau tai'áúmne. ⁵ Kesifóo maramó ímbo úmakondara'a esé'a méraawanana kesúwíko óraa'-i'o uráinka'a po aneka'á miyá ínkwa'e'a sune. ⁶ Marapá'-wáásí'fínkémbá ení waási-i'a uwátinke símakaana'a entáfé'a miyámó iwáí méraiye símai paápé uwátinkaunasa enáái wéisaawe. ⁷ Símaandasafesa sésa mintántáa'á Maníkómó ámakain-tantaa'e wésewe. ⁸ Símaanda-aaimo simátimunda wéisaawe. Empákémbá kunkáunda-aii isésa sésa Maníkó ai'mákaisana kunkáiyé wésewe. ⁹ Miwísáfé'a ísámai inaí sune. Marapákén-úwóí-wáásísáfé'a ímba inaí sumpo símakaanda-waasi ení waásisafe'a ísámai inaí sune. ¹⁰ Ení waási kesí waásinowe. Kesí waási ení waási ésa kesúwí'a óraa'-i'a wéowe. ¹¹ Marapá'ó ímbo méraanda empá'á iyónaumpo miwí marapá'á méranaawe. Kawe-késifóo miwíyá'á emá káráwiynasa pósa Maníkómbó áántaankwaasi-i'a úmai méranaawe. Esé kesé'o kááísaimo mérauyantemba miwí kááísamai méranaawe. ¹² Miwísé'a mé'a káráwiyaunasa Maníkómbó áántaankwaasi-i'a úmai mésa ímba sáwí-amba arááiwakaawe. Énifo moóráwigo sáwí-amba arááiwainda póna mináái Maníkón-aii aúfáí'fimba agaimaréna siyáin-aii paápé íniye. ¹³ Empá'á ímbo iyúnda marapá'á mé'a miwí tirumpimbá kesí aamoigó óraa'o intáfé'a mináái simátimune. ¹⁴ Enáái simátimakaumne. Kemó ímbo érai'o marapá'-wáásímó úndantemba miwí ímba érai'a marapá'-wáásí ombá pósa marapá'-wáásí úwoi-waasi tíyámba wéuwatinkaawe. ¹⁵ Ímba sé'a miwí marapákémbá kuntiyaaó sumpo waántáwanko sáwí'a uwátinkáifo séma káráwiyuwo sune. ¹⁶ Kemó ímbo érai'o marapá'-wáásímó úndantemba miwí ímba érai'a marapá'-wáásín-owe. ¹⁷ Enáái érai'-aii póna tirumpimbá wérainasa ení waási-i'a úmai méranaawe. ¹⁸ Kembó si'maróna'o marapá'ó kunkáundantemba miwí ti'máránasa marapá'-wáásí'fímbá méranaawe. ¹⁹ Mi-

wísáfé'e sé'a enaráái aantemba wáúnda pósa enaráái aantemba waránáawe.

²⁰ Ímba maankwáásísáfé'-aantemba inaí sumpo miwí táái isésa kentáfésa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiyé siyawisafe'wara'a inaí sune. ²¹ Kesifóo inaí sé'a esé kesé'o kááísaimo mérauyantemba miwí enté kenká'é kááísamai méranaawe. Miwí kááísamai méraamba pósa marapá'-wáásí tuwánésa sésa érai'a Maníkó Ísumba ai'mákaisana kunkáiyé sénáawe. Mindásafe'a inaífínkémbá simámune. ²² Esé kesé'o mimbóráí'o úmimo mérauyantemba símakaanda-fasi'aemba tímakaunda pósa mimbóráí'a úmai méranaawe. ²³ Emá kesé'a kááísamai méraana'a kemá miwísé'a kááísamai méraunda pósa miwí kááísamai méranaawe. Marapá'-wáásí mindá tuwánésa sésa Maníkó Ísumba ai'mákaisana kunkáiyé sénáawe. Enarumbó símakaandantemba miwíwára'á tímakaunda pósa marapá'-wáásí tuwánésa sésa érai'e sénáawe. ²⁴ Kesifóo maramó ímbo úmakondara'a enarumbá siméma fasi'aémbá símakaane. Símaanda-waasi kesé'a méraiwe sé'a sunda pósa kesí fasi'aémbá awánánáawe. ²⁵ Kesifóo usukáewi óne. Marapá'-wáásí embá ímba wéawanaafo kemó awánáúnda símakaanda-waasi kentáfésa sésa Maníkó ai'mákaisana kunkáiyé wésewe. ²⁶ Entáfé'a miyámó iwáí méraiye símai paápé uwátimunasa enarumbó símakaandantemba miwí tirumbá simíya'a miwísé'a méraunumne. Entáfé'a miyámó iwáí méraiye símai paápé uwátinkare'a paápé úmai kónaumne Ísu in-aiífínkémbá miyá siyáiyé.

Ísumbo ta'ótokaan-aii.

Mátíyu 26:47-56, Máaka 14:43-50, Rúku 22:47-53

18 Ísu simátimena wení kísau-waasise'a Kíndaróni-nomba kofatésa taai-kanáágúné'fímbá komérowana ² Ísu wení kísau-waasise'a mintáí-kanáágúné'fá'á kógo upa'á Yúndasi Ísuni pintaru'-wáásígó mintáí-kanáágúné'fá'á awánópa'a ³ mifá'á kúmba ámáán-kawaa-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye i-wáásíwára'á ámáán-danka'-i-waasiwara'a ti'márówana Yúndasi tí'maena taánáínkwara paepáé'wara'a maimaésa ómbá to'maésa mintáí-kanáágúné'fá'á kumbá ⁴ Ísu wempá'ó tinda-tantaakomba iséna wení waásí'fínkemba iyáfasinena miwí túranka'a koména tísai ena séna nááwani ayaafáíya wéoo súwasa sésa ⁵ Ísu Násaretifakewintafeta wéayaafai-une suwaná séna miwántáfé'o sembá kemá úne súwasa Yúndasi Ísuni pintaru'-wáásígó póna miwísé'a méraiye. ⁶ Kemá úne Ísu súwasa miwí tauwéro-pa'a tanaambá fowaná ⁷ Ísu aneka'á tísai ena séna nááwani ayaafáíya wéoo súwasa Ísu Násaretifakewintafeta wéayaafai-une suwaná ⁸ Ísu séna é'a simátimakaumne. Maandá kemá úne. Kembó siyaafái ontáfé'a maankwáásí étinkaiyasa koró Ísu súbma ⁹ Maníkóntáféna siyáimba símakaanda-waasi ímba sáwí-amba arááiwakaawe siyónka'a póna paápé úmai mináái súwana ¹⁰ Sáímoni Pítáa paepáé'a awáúfínkémbá taútuwena aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigon-

áá'a fagáúsuwomba minkísáú-wáásígón-áwí'a Márákáasi wenáá'a fagáúsuwowa¹¹ Ísu Pítaantafena séna ení paepáé'a awáúfimbá wiyuwó. Sí'o índá-i'a uwásinkaiyambanifo

kesifoní kísau ímba tuwánáúmpo miyá ónaumne Ísu siyáíye.

Ísumba áí'maesa Ánásimpa'o kuráan-aai.

¹² Ísu súwasa i-wáásiyé miwítí óraa'-waasiye áamáán-danka'-i-waasiye Ísumba ta'óto'mai ayáánka'a kárá'umaesa¹³ áí'maesa aifa'á moórá-kawaagon-awi'a Ánásimpa'a tuwaná wemá Káyafaasin-ásáánko éna minkánáá Káyafaasi aifa'-ámáán-káwáágó póna¹⁴ ááéma simátimena séna Yúnda-waasi seyaafá'á púwófo séna moóráwigo puwíníye siyáiwain-ásáánkompa'a kuráawe.

Pítaa ímba awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.

¹⁵ Kuwasaráí Ísuni kísau-waasiyai moóráwigo Sáí-moni Pítaae moóráwigoe'a Ísumba arááíwa'maesarai kuyambá aifa'-ámáán-káwáágó moóráwigomba awá-nasuwowana aaimó isópa'a Ísumbo máánkaropa'a imérowana¹⁶ Pítaa máápa'-ontafimba mérowana aifa'-ámáán-káwáágó awánówi iyuweréna ontará'ó káráwiyon-arasigomba simámuwana ontá tiyankówana Pítaamba áí'maena iyáferowana¹⁷ minárásígó Pítaamba awánéna áisai ena séna minkwáásígóní kísau-waasiya'ono súwana Pítaa séna ímbanifo kemá fí'on-kwaasi úne súwasa¹⁸ táwitafesa ésa kísau-waasiye i-wáásiyé iyamá agaimakésa tiyáám-ba wégaufuwana Pítaa mináái simásuwena iyará'á koména ayáám-ba kauráíye.

Aifa'-ámáán-káwáágó Ísumbo áisai uráin-aai.

Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Rúku 22:66-71

¹⁹ Pítaa iyamá wégaufuwana aifa'-ámáán-káwáágó Ísuntafena séna simátímakaanda-aai simásimiyo. Ení kísau-waasisafewara'a simásimiyo súwana²⁰ Ísu séna Yúnda-waasiti óraa'-amaan-daumpa'e kári'-amaan-daumpa'e simáti-simatimbo émaunda afora'ó sémaunda ímba aúpá'á simátímakaumpo²¹ nóintafewa wésisai-ono. Kesááimo ísaraawi tísai inasá simátímakaunda-aai ísaraamba pósa sénááwe súwana²² áamáán-danka'-i-waasigo Ísumba tufuwéna séna aifa'-ámáán-káwáágómó sinká'á ímba miyá siyó súwana²³ Ísu séna sáwí-aaimo súndaraka misáwí-áái ááéma afora'á isinó. Kawe'-ááímó súndasafe nóintafewa sínkamono súwana²⁴ Ánási ai'marówasa ayáámpinken- anda ímba awátuwesa minándáwará'á áí'maesa Káyafaasi aifa'-ámáán-káwáágómpá'á kuráawe.

Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.

Mátíyu 26:71-75, Mááka 14:69-72, Rúku 22:58-62

²⁵ Aifa'-ámáán-káwáágómpá'á Ísumba kuwaná Pítaa iyará'á ména ayáám-ba wégaufuwasa iyará'ó máún-kwaasi áisai esa sésa ewárará minkwáásígóní kísau-

waasiya'ono suwaná mináái umémpa'a tuwéna séna ken-ímbaniye súwana²⁶ aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigo Pítaantafena séna emá minkwáásígóe'a taai-kanáágúnéfá'á méraaya'a tuwánérúnda éraira súno séna Pítaamo áá'o fagáúsuwuwini akún-ándáfákéwí súwana²⁷ Pítaa aneka'á séna ken-ímbaniye súwana kokórigo áái siyáíye.

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-aai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Rúku 23:1-5

²⁸ Kokórigo áái súwasa siyarónka'a Káyafaasini naaúmpakemba Ísumba áí'maesa kámáni-oraakoni pááimpa'a máankesa sésa ímba Yúnda-waasiti naaúmpa'an-ifo fí'on-kwaasiti naaúmpa'a iyéta tíyótaimo í-tánómbá ínta náúnafo sésa ímba iyúwana²⁹ Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páirati kúwákárúwena kuntísai ena séna minkwáásí nóra inkakena aaifimbá maenkánaera séo súwasa³⁰ sésa ímbo sáwí'ó uráinkakaa ínta áí'maeta túsino suwaná³¹ Páirati séna keyáárika'a áí'mae'a kentí áamáámbo makénten-úmai simánkáaro súwasa minYúndaá-óráá'-wáásí sésa Rómu-kamani-waasi moóráwigombo tufú'maimo utáiyantafesa aambá fáí'makaawe sumbá³² ááéma Ísu simátimena séna aaraa-táiyá'á sínkamiya'a uwó-naumne siyáin-aai paápé úwasa áí'maesamo kumbá minááísáfésa uwaná³³ Páirati naaúmpa'a kunuweréna iyéna Ísumba áántena séna emá Yúnda-waasiti kawáágówá óno súwana³⁴ Ísu séna ení imáyáafinkena sísai ó waásiya simámakaawawa sísai óno súwana³⁵ Páirati séna kemá ímba Yúnda-waasi úne. Ení waásiye óraa'-amaan-kísau-waasiye áí'maesa kempá'á tiyááfo nóra ónasawa'iyó súwana³⁶ Ísu séna kemó kawáá-í'ó úndama ímba marapá'á wéraiye. Kemó kawáá-í'ó úndamo marapá'ó wérainkaka kesí kísau-waasi tiyááwaisino. Yúnda-waasi kembá ta'ótoraafó séna tiyááwaisino sésa ta'ótokaawe. Kemó kawáá-í'ó úndama ímba marapá'á wéraiye súwana³⁷ Páirati áisai ena séna kawáágówá óno súwana Ísu séna é'a séne. Mindásafe'a marapá'á kumúnana masínkaraimba pó'a arupíse-aai wésimatimune. Arupíse-aaisafesamo aamoimó owí kesááima wéisaawe súwana³⁸ Páirati séna nóin-aaiye arupíse-aain-iyó siyáíye.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-aai.

Mátíyu 27:15-31, Mááka 15:6-20, Rúku 23:13-25

Páirati simásuwena kúwákárúwena Yúnda-waasisafena séna wemó sáwí'ó uráimbo simásímakaamba saafá únana ímbanifo³⁹ tíyótaimo

í-tánón-kánáá tintembá moórá-waasi áántaawa'a ándáfakembo awá'anakaundantemba minkánáámó tínká'á Yúnda-waasiti kawáágóná awá'ankanaumno tísai ena súwasa⁴⁰ óraaka sésa ímbanifo wembá ímba awá'ánkenda Párapásimba awá'anakaao suwaná Párapási tiyéna uménté'a in-kwáásín-iyé sésa wembá awá'anakaao siyáawe.

19 Suwaná Páirati i-wáásí simátimuwasa Ísumba áwiyandasamba áwiyonku'-nésa² óraa'-waasiti kámo'an-iyé sésa áwiyandama owepámai Ísu a'nóm-

pímbá kufé'ankesa naae-únánkwátói óraa'-waasiti unáánkwátóin-iyé sésa uwánkesa ³ karaánáá'a ankésa moórá-mora wempá'á tésa sésa Yúndaa-waasiti kawáágó óne sésa tiyáántamba

tufúto'naamai uráawe.

⁴ Tufúto'naamai uwaná aneka'á Páirati kúwákárúwena seyaafá'-wáásísáféna séna isáaro. Ímba sáwí'o uráintafe'a áí'mae'a túranka'a máánkaraana'a awánaaro. Ímba sáwí'a uráiyé súwana ⁵ Ísu kúwákárúwena a'nómpímbá áwiyandawara naae-únánkwátóiwara'a kúwákárúwowana Páirati simátimena séna minkwáásígómbá awánaaro súwasa ⁶ óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáan-danka'-i-waasiye awánésa óraaka'-oraaka'a sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno suwaná Páirati séna wemá ímba sáwí'a uráimba pó'a kemá ímba tufuwónaumpo kembiwí áí'mae'a aaraa-táiyá'á mátuwuoro súwasa ⁷ Yúndaa-waasi sésa wemá séna Maníkón-áánimba úne sémáyáímbanifo kentáásí áamáánko séna miyámó síndawimba tufuwíyana puwíno símakaampimba póta tufuwónaumne suwaná ⁸ Maníkón-ááninko úne siyáin-aaí Páirati isówana áfááraumai áá'a úwana ⁹ naaúmpa'a kunuweréna imaéna Ísumba áísai ena séna náafakewiya'ono súwana Ísu iséna ímba aái súwana ¹⁰ Páirati séna kemó áísai únda nóra séwa ímba aái wéseno. Kemó aaimó senasamó ésa awá'ankanaawe. Kemó senasamó ésa aaraa-táiyá'á tufuwíyama puwínone. Mifásí'áémbá tokáumne súwana ¹¹ Ísu séna Maníkómó mifásí'áémbó ímbo ámakainkaka ímba toráásino. Maníkó ámakaifo sí'maenamo enká'ó másinkaiwaini sáwí-kisau go ení sáwí-kisau gomba iyáákaraiye siyáiyé.

¹² Ísu súwana Páirati mináái iséna séna nóra'iyó ke minkwáásí awá'ankanae'a wéune súwasa Yúndaa-waasi óraaka sésa emó awá'ankemo éma ímba Rómu-kamani-aifa-kawaagoni waási-i'a wéone. Ísu séna kemá kawáágó úne siyáintafena Rómu-kamani-aifa-kawaagomba iyáákanaemo siyáintafe mindásafewe séma ímba awá'ankao suwaná ¹³ Páirati mináái iséna Ísumba áí'maena máápa'a óntan-arumbo akwítukombarupa'a Yúndaa-waasi-taaifinken-awi'a Kápata-marupa'a kumbéna aaifimbó maitínkáám-barupa'a kumbéna Yúndaa-waasisafena séna kentí kawáágón-iyé súwana tiyótai mo í-tánón-kánáá aafáyáaraamba úwana káfékaamba wááwái kárika'a tínena úwana Páirati Yúndaa-waasisafena séna kentí kawáágón-iyé súwasa ¹⁵ ímbaniye sésa óraaka'-oraaka'a sésa aaraa-táiyá'á tufuwíyana puwíno suwaná Páirati tísai ena séna kentí kawáágómbá aaraa-táiyá'á tufuwónaumno. Mindá tirááiya taiyó súwasa óraa'-amaan-kisau-waasi sésa Rómu-kamani-aifa-kawaago weyáá kentáásí kawáágón-iyé suwaná ¹⁶ Yúndaa-waasi-taigo iyáákontafena Páirati séna Ísumba aaraa-táiyá'á tufúwóro séna tímakaiye.

Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúkáan-aaí.

Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Rúku 23:26-43

¹⁷ Páirati timúwasa i-wáásí Ísumba áí'maesa tufuwíyan-aaraa-taima wembá ámuwana áuwaata'maena tufuwíyan-aempa'o kúmba mináémpá'-áwí'a a'nónayaantapa Yúndaa-waasi-taaifinkemba Kórígótaafa mináémpá'á kuwasá ¹⁸ aaraa-táiyá'á aiyayaanka'a tufúsúmaresa kae'-wáásíyái Ísuni séfasefa'-arausampa'a aaraa-táiyá'á tufúsúmaresa Ísumba afufumpimbá tufúsúmarowana ¹⁹ Páirati wení kísau-waasisafena séna Ísu Násaretifakewi Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé sé'a agaimái a'nónká-táiyá'á máráaro súwasa ²⁰ kaumbo-wáásí tááifinkemba Yúndaa-waasi-taaifinkene Rómu-waasi-taaifinkene Kíríki-waasi-taaifinkene agaimárowasa sáwífa'-waasi awánomba tufúwún-aempa'a óraa'-naopa'a ewaa'á wérowasa sáwífa'-waasi mináúfáímá awánésa toráumai isówasa ²¹ Yúndaa-ora'-amaan-kisau-waasi Páiratintafesa sésa Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé

ímba miyá símai agáinda wemá séna Yúndaa-waasiti kawáágó úne miyá símai agauwó suwaná ²² Páirati séna é'a agaimakáumne siyáiyé.

²³ I-wáásí Ísumba aaraa-táiyá'á aiyayaanka'a tufúsúmaresa wení unáánkwátói maimaésa éiyainka'a tuwímbaresa moórá-mora-i-waasi éiyain-kwaasi minúnánkwátói maimaésa moórá-ampanta paákákén-únánkwátói ímbo farúmakon-ampanta maimaésa sésa ²⁴ ínta tafeónaumpo sésa ááfésa tiyáananasa náawa iyáákenawa máíniyo sumbá Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna

kesí unáánkwátói tuwímbai maimaésa moórá kesí ampantarátáfésa ááféma tiyaráawe siyónka'a pósa i-wáásí miyá uráawe.

²⁵ I-wáásí miyá uwasá Ísuni waási aaraa-táiyá'ó tufún-taigoni áwáufimba mésa Ísun-anówa úwana wenáúnko Kórópasi awaainkón-áwí'a Máriyaa úwana Mágátáara-naopaken-ininkon-awi'a Máriyaa úwasa miyáumai-inimba aaraa-táigóni áwáufimba mérowana ²⁶ Ísu wenanówamba awánéna kembá Yónimba suwánéna anówantafena séna miwá enáánimban-iyé séna ²⁷ kentáféna séna miwá enanón-iyé súwa'a

isé'a kesí naaúmpa'a móankare'a káráwiyaumne.

Ísumo pukáin-aaí.

Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Rúku 23:44-49

²⁸ Minkákémbá Ísu imáyáa éna séna seyaafá-kísáú tai'áúmne súmba sáwí-imayaagomo ta'ó-tokaimpinkemba awátinkaunda-kisau seyaafá-kísáú tai'ásuwaumne séna Ísun-aaí Maníkóni aúfáifinkemba paápé índasafena Ísu séna nontáféna sínkáiyé súwana ²⁹ ándá-aran-domba ika-nómbá anaféúmpímbá wérowasa faru-táénama mindómpímbá tu'maésa ofiyen-témopimba sinúfaimaesa náinkwae sésa Ísun-óika'a mósá márówana ³⁰ Ísu néna séna seyaafá-kísáú tai'ásuwaumne séna a'nómbá kifaena afowan-ayáámpimba wenámútamba to'maréna pukáiyé.

Ísuni awáúfimbá waantáámbó faiyáin-aai.

³¹ Ísu weyáárika'a puwúwasa Yúndaa-waasimo saagon-kánaá tiyótaimo í-tánón-kánaá aafáyáaraamba úwasa pósa sésa saagaan-kánaára'á puwíyan-kwaasi aaraa-táiyá'á máéfo sésa Páíratimpa'a tésa sésa puwíyan-kwaasi ímba úwoi tiyúwéwasa aaraa-táiyá'á méraaro. Tísamai ankaisíyasa ááéma puwíyasa taaiyakémbá marapá'á múratuwaaro suwaná ³² Páíratí ewé súwasa i-wáásí Ísuni séfasefa'-arusampa'o tufúsúmaron-kwaasi tísamai koankaisésa ³³ Ísumba taawánomba é'a pukóntafesa wenáísamai ímba ankáisúwana ³⁴ moóra-i-waasigo Ísuni awáúfimbá waantáántámbá faúwana naawára nonkwára'á kunkáiyé.

³⁵ Mindámo awánáundawi simátímakaumne. Awáné'a érai'-aai súnnda pó'a isé'a sé'a érai'e sénááwe. ³⁶ Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna we-nayáátámba ímba ankaisónááwe agaimaréna siyónka'a pósa i-wáásí miyá uráawe. ³⁷ Moóraf'a agaimaréna séna waantáántámbó fáiyamba afuwónááwe agaimaréna siyónka'a póna paapé uráiyé.

Ísumbo utaráan-aai.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Rúku 23:50-56

³⁸ Yósepi Árimátíyaa-naopakewi Ísun-aai isówi éna Yúndaa-oraa'-waasi táároi inkaiséna wenáwí'a áwiy-otuwena Ísumo puwúnka'a Páíratimpa'a téna séna Ísun-áuma utánáifo simiyó súwana Páíratí séna kanaámpó máínone súwana Yósepi Ísun-áuma komaúwana ³⁹ Níkótímási ááéma Ísumpa'o nó'waambo tiyáiwai asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-masawemba kae'á maimaéna Yósepimba kóái'maesarai ⁴⁰ Ísun-áuma komaimaésarai ampantafimbá minásáá-wíyúm-básáwénkwára'á kára'umaesarai tésarai Yúndaa-waasi miyáumaimo utaantembá pósarai miyáumai utarááye. ⁴¹ Ísumbo tufúkáan-aempa'a taai-kisáú wérowana utaráan-ontan-aima ímbo waási utarón-ontan-aima wérowasarai ⁴² saagaan-kánaámá ampáám-bán-iyé sésarai minóntán-aima ewaa'á wérontafesarai Ísumba mimpímbá máutaraaye.

Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-aai.

Mátíyu 28:1-8, Mááka 16:1-8, Rúku 24:1-12

20 Sondaará'á siyarónka'a ímba sán-karowana Máriyaa Mágátáara-naopaken-ininko utá-makopa'a wéna koawánomba óntan-aigoni óikaken-ontamba maisukówana koawánéna ² awaantanténa Sáimoni Pítaante kenté'a tasímásiména séna kentáásí óraakon-áuma óntan-aifinkemba maimaésa nááfara makáao súwakai ³ Pítaae kesé'a utámakon-ontan-aifa'a kónae sékai ⁴ suwaantantékai kówayamba kemá Pítaamba kóyááke'a aifa'á óntan-aifimba kówanda ⁵ kí-fae'a ampanta aantemba wéromba awáné'a ímba óntan-aifimba íyáferawana ⁶ Sáimoni Pítaa téna óntan-aifimba íyáferena awánómba ampanta aantemba

wérowana ⁷ Ísun-a'nónkákén-ámpántá moóra-aempa'a wérowana awánówa'a ⁸ óntan-aifimba aifa'ó kówándawi íyáfere'a awáné'a sé'a érai'a pukáimpinkemba íyáfasinkaiye séwándanifo ⁹ Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna pukáindafinkemba íyáfasinainiye siyáimba ímba ísá-mai kawé'á ówáyamba ¹⁰ kenkáísí naaópakai kuráuye.

Ísu paapé úwana Máriyaamo awánarain-aai.

Mááka 16:9-11

¹¹ Naaópa'a kówayana Máriyaa óntan-aigoni óika'a ména ifi'á wétena kífaena óntan-aifimba awánómba ¹² kae'-wáásí waén-únánkwátóiwara'a Ísumbo utá-makom-barupimba mésarai moóráwigo a'nómpá'á maúwana moóráwigo aísamaifa'a méroyana Máriyaa tuwánówasarai ¹³ sésarai menínínkóo nóintafewa ifi'á wétaano suyaná Máriyaa séna kesí Fasi'aénkómbá maimaésa nááfara makáao sé'a ímba wérais'a'a wéwanaumne ¹⁴ simásuwena waeréna awánómba Ísu úmbanifo ímba awánérase úwana ¹⁵ Ísu séna menínínkóo nóin-ifira wétewa nááwan-ayaafaawa wéono súwana Máriyaa séna taai-kisáúrá'ó káráwiyai-wai iyé-ímáyáá éna séna emó maimaémo nááfa'o maké simásimiyo. Komaénae súwana ¹⁶ Ísu séna Máriyaao súwana méwaerena wenááifinkemba séna Raaponai súmba maanááífinkémbá waé'mai séna kesí Fasi'aénkóo súwana ¹⁷ Ísu séna kesifompá'ó íyón-dasafe'a úmpo ímba ta'ótoraao. Kesífarawaisai kosimátíme sé kesifoné kentifompá'á iyúne. Kesí Maníkóné kentí Maníkómpá'á iyúne súwana ¹⁸ Máriyaa Mágátáara-naopaken-ininko Ísuni kísau-waasi kosimátiména séna Fasi'aénkómbá awánáumne séna Fasi'aénkómó sún-aai simátímakaiye.

Ísuni waási wembó awánaraan-aai.

Mááka 16:14-18, Rúku 24:36-49

¹⁹ Misóndáágóní fenómpinka'a Ísuni kísau-waasi Yúndaa-oraa'-waasisafena táá'a úwasa naaúmpa'a imésa ontá wisukówana Ísu túranka'a paapé éna séna aáno úmai méraaro séna ²⁰ ayáánarumpin-afiwara awáúfín-áfiwára'á aráátimuwasa miwítí Fasi'aénkómbá awánésa pósa áfááran-aamoi uwánkówana ²¹ Ísu aneka'á séna aáno úmai méraaro. Kesifomó si'mákaintemba miyáumai kembiwí ti'maráana'a kesí kísau komáéro séna ²² wenááma áútiména séna Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá tíménana kesé'a mérainiye. ²³ Sáwí-imayaamo maitiyuwáiyanamó éna misáwí-ímáyáá tai'áiniye. Ímbo maitiyuwáiyanamó éna misáwí-ímáyáá úwoi waé'wae'a íniye Ísu siyáiyé.

Tómaasi Ísumbo awánarain-aai.

²⁴ Ísu paapé úwasa wení kísau-waasi awánasu-wonka'a Tómaasi moóra-awi'a Títímási mináwíwóní áwáuma amáántágae'a wemá fí'opa'o maémomba ²⁵ túwasa simámesa sésa Fasi'aénkó paapé isatá awánáumne suwaná Tómaasi séna ayáánarumpin-afiwara awáúfín-áfiwára'ó awáné'o ta'ótorekaa sé'a

pukáimpinkemba íyáfasinkaiye súfino súwasa ²⁶ afakaeté-no'waamba maisuwésa Tómaasiwara'-úmai aneká'á wení kísau-waasiye naaúmpa'a imésa ontá wisukówana Ísu túranka'a paápé éna séna aáno úmai méraaro séna ²⁷ Tómaasintafena séna siyáá-narumpimba ta'oto'mai awáné suwáúfimbá ta'oto'mai awáné sé kentáfé karo'é sénafainifo érai'e siyó súwana ²⁸ Tómaasi séna kesí Fasi'aénkóo emá kesí Maníkó óne súwana ²⁹ Ísu séna ááéma ímba suwánarempo karo'é siyáandaniye. Káfé'a suwánáanda po érai'e wésene. Ímbo suwánaawimo ésa érai'emo sésamo timankúnkúmbo ésa aamoí isaná tirunkó kawe'á íniye Ísu siyáiyé.

³⁰ Ísu wení kísau-waasi súrankata fí'o-fi'on-kisau-waame'a aráásimuwata tuwímbai maankwándááífimbá ímba agaimakáundanifo tuwímbai agaimakáumne. ³¹ Ísu Maníkón-ááninko póna wemó íyáfasinankarai-wain-iye sé'a maanáúfái agaimakáumpo Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo ónááwe. Miyámó timankúnkúmbo ésa Ísuwe'a kááísamai maé'mae'a ónááwe sé'a maanáúfái agaimaráúmne.

Afakaeté-waasi Ísumbo awánaraan-aii.

21 Ánaaemba Táípiriyasi-waaunkoni áwáífa'a Ísu miyáumai paápé úwasa wení kísau-waasi awánaraawe. ² Wení kísau-waasi túwaandu uwái miwí túwí'a Sáímoni Pítaawe Tómaasi moórá-awi'a Títímásiye moóráwigo Káríri-aempakemba Kéna-naopaken-kwaasigon-awi'a Nátániyeriye Sépétin-ááninkaiye fí'on-kae'-waasiye miyáumai-waasi túwaandu uwaná ³ Sáímoni Pítaa simátimena séna mófáá'a kotoránae'a kúne súwasa kesááwará'á montá kónáisiye sésa nompín-táómpimba íyátesa kumbá nó'waamba mófáá'amai wima'wima'-umbá ímba mófáá'a torówana ⁴ siyarónka'a Ísu nonáwáífa'a mérowasa ímba awánéraase uwaná ⁵ Ísu séna iyám-póisono. Mófáá'a tokáao súwasa ímbaniye suwaná ⁶ Ísu séna mare'mare'-únámbá tiyáánúrapa'-aempa'a nompímbá túwéwana kumína'a mófáá'a tóráaro súwasa wemó súnten-umba sáwífa'-mofaa'a tórówana mindómpín-táómpimba ímba kanaa'á máraaraantamba éna ówitowa'a ⁷ kemá Pítaantafe'a sé'a epínda Fasi'aénkón-iye séwánana Pítaa mináái iséna kisaumo maíndasafena paákákén-únánkwátóimo faú'maromba minúnánkwátóo maimái úmaena nompín-táómba tuwéna nompímbá ásáfena nonáwáífa'a kúwana ⁸ nonáwái ewaa'á wérowata fí'on-kwaasisa mindómpín-táómba maimaéta mare'mare'-únámbá tafisímaeta kówándasa ⁹ nonáwáífa'o ásáfaawandasa iyamá wégowana mófáá'wara tónkwará'á wéagauwata awánááwánanasa ¹⁰ Ísu séna tóráám-bofaa'a tuwímbai maimaé'a teró súwana ¹¹ Sáímoni Pítaa nompín-táómpimba íyátena mare'mare'-únámbá tafisímaena nonáwáífa'a mámarowana óraa'-mofaa'a ¹⁵³ mofaa'a wéna sáwífa'-mofaa'a wérombanifo mare'mare'-

únámbá ímba tararówana tafisímaena nonáwáífa'a mámarowana ¹² Ísu simásimenasa séna tamandaaró súwata nááwa'ono séta áísai ónae séta ówándasa ímba áísai eta Fasi'aénkó iyé-ímáyáá ówánanasa ¹³ Ísu mófáá'wara tónkwará'á maimáisa símakaiye. ¹⁴ Ísu pukáimpinkemba íyáfasinkena kae'-í'a paápé uréna kaumbogóntá aneká awánaraumne.

Ísu Pítaantafena kesí waásiya'a káráwiyuwomo siyáin-aii.

¹⁵ Tómbá násúwówana Ísuma Sáímoni Pítaantafena séna Yónin-ááninko Sáímoniyo. Miwí íyáákewa enarumbá wésimeno súwana séna ewé Fasi'aénkóo en-ímáyáámó únda é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípi-araaka'a káráwiyuwo séna ¹⁶ aneká'á Ísu áísai ena séna Yónin-ááninko Sáímoniyo. Ken-ímáyáá wéono súwana séna ewé Fasi'aénkóo en-ímáyáámó únda é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípiya'a káráwiyuwo séna ¹⁷ kaumbo-í'a Ísu áísai ena séna Yónin-ááninko Sáímoniyo. Ken-ímáyáá wéono súwana kaumbo-í'a áísai ena súntafena Pítaan-arunko umbaí tówana séna Fasi'aénkóo seyaafá-tántáá'á é'a awánaraandasafe en-ímáyáámó úndawara'a é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípiya'a káráwiyuwo. ¹⁸ Érai'a simáme'a sune. Emá aú-waasi méraanda po ení unáánkwátóo ane'maké ení imáyáafinkemba úwoi wénompo waurámbó kéma enayáámba fárútuwenasa ímbo embó arááímo táíndafa'a máankanaawe Ísu séna ¹⁹ minááímó súmba Pítaamo miyáumai puwéna mindá Maníkón-áwí'a mósá maráínone séna Pítaantafena séna kesirááíma wauwó siyáiyé.

Ísunte Yóninte-taai.

²⁰ Ísu Pítaantafena súwana Pítaa kowaeréna moóráwigomba awánarai. Ááéma tómbó nopa'á Ísuni ewaa'á ména séna Fasi'aénkóo nááwa ení pintaru'-wáásí íniyo siyáiwaimba ²¹ Pítaa kowaeréna awánéna Ísumba áísai ena séna Fasi'aénkóo minkwáásíndó súwana ²² Ísu séna kemó sé'o wemá úwoi maambárará'á mérainna'a kemá kumónaumnemo sendamá ímba endén-ifo kendén-iye. Emá kesirááíma wauwó Ísu súwasa ²³ wení kísau-waasi ímba kawe'-úmai ísónkakemba sésa wemá ímba puwíniye sésa simátíma'mae kuwaná Ísu miyán-áái ímba siyáimbanifo wemá úwoi mérainna'a kemó kumónaumnemo sendamá ímba endén-iye Ísu siyáiyé.

²⁴ Ímba puwíniyemo siyáan-kwaasi kemá Yóni úne. Mináái simátíma'a aúfáífimba agaisuwaúnda mináái érai'-aain-iye. ²⁵ Ísumo maiyáin-kisau tuwímbai agaé'a tuwímbai ímba agaiyáunda pó'a seyaafá'ó agaisuwé'o é'a seyaafá'-márámá faráátasuwaunafo sé'a sune.

Kemá Yóni sún-da-aii taí'áiye.

Aantá-waasi

Aantá-waasiti kisaumo maiyáan-aai.

1 Tíofiráasiyo maankwándááífimbá moórá-aai sé-naumpo isaaó. Aifa'-wándááífimbá Maníkó Ísum-ba ai'marówana marapá'ó kunkáin-aaiwara kísau kum-baiyáin-aaiwara aaimó siyáin-aaiwara afufumpimbá seyaafá-kísáúmó maiyáinkwara'a komaé tamae úmai wení kísau marapá'á tai'ówana ² Maníkó kunaiyówana wiyómpa'o iyáin-aaiwara'a aifa'-wándááífimbó agaimakáunda isa'á maankwándááífinkwára'a agaimaráúmpo isaaó. Ísu kesí aantá-waasiye séna wemparí'a úmakaiye. Ísu ímba wiyómpa'o iyónka'a Maníkóní Ufaen-ámútánkóní fasi'aénkwára'á ména aantá-waasi wení ámáamba simátimakaiye. ³ Ísu pukómpinkemba iyáfasinena kae'-wáái-kánáá 40 kanaa moórá-mora-kanaa paápé uréna wenáúma kawé'-úmai aráátimuwasa awánésa sésa érai'a Ísu pukáimpinkemba iyáfasinena méraiye suwaná paápé urónka'a Maníkó wení waásimo kawáánin-aai simátima'maena iyáiyé. ⁴ Moórá-kanaa túwaandu uréna tómbá wénowana Ísu paápé éna séna maanká'á Yérúsare-mufa'a ímbo túwémba aáno mé'a kesifo kesí ámútamba timénaumnemo óraaka siyáimba wéamu'mare'o méraanana úwoi timíno. Mináái é'a simátima'a súné. ⁵ Yóni nombá maitínkaraimbanifo kárika'a Maníkóní Ufaen-ámútánkó kumbéna óraa'a uwátinkainifo amumaré'a méraaro Ísu siyáiyé.

Maníkó Ísumba kunaiyówana iyáin-aai.

⁶ Órífi-omapa'a Ísuwe aantá-waasiye túwaandu ésa Ísumba áisai esa sésa Fasi'aénkóo káféra Rómu-kamani-waasi ti'mátuwewa Ísareri-waasisa kawááninono suwaná ⁷ Ísu séna moórá-kanaamo tinda káféra'i aánora'iyó Maníkó wení imáyáafinkemba miyá íniye. Kawé-kánááwé sáwi-kanaawemo paápé índa Maníkó wení imáyáafinkemba miyá íniye. Miyán-kánáámó tinda kári'-aain-ifo ⁸ kemó sendá óraa'-aain-ifo isáaro. Maníkóní Ufaen-ámútánkó kempá'ó kumínda wení fasi'aénkó tirumpimbá óraa'a uwátinkaina'a kesáai-wara kentáfé'wara'a simátima'a Yérúsaremu-naopa'e Yúndiyaa-aempa'e Sámériyaa-aempa'e seyaafá'-áémpá'á kosimátima'mae'a nóro ⁹ Ísu simásuwowasa awánomba Maníkó Ísumba kunaiyówana ainánkó Ísumba káataguwasa ímba awánowana ¹⁰ Ísumo iyúmba wiyómpa'a karátuwesa mérowasa minúwóiyáán-úmai kae'-wáási waén-únánkwátói úmaesarai ewaa'á mésarai ¹¹ sésa Káririaempaken-kwaasisono. Ímba wiyómpa'a karátuwe'a

méraaro. Awánaawanamo Maníkó kunáiyáisanamo wiyómpa'o íyinten-úmai aneka'á miyáumai kumíniye siyááye.

Yúndasini kísaura'o iyámaiain-aai.

¹² Mindárai simásúwóyasa aantá-waasi Órífi-omapa Yérúsaremu-nao'-ewaa'-omapa'a tuwésa Yérúsaremu-naopa'a kouwerésa ¹³ méron-daumpa'a afófumayaatanaan-daumpa'a imésa miwí Ísuni aantá-waasi moórá-mora-waasi-tuwi'a Pítaawe Yóniye Yémisiye Énduruwe Fírípiye Tómaasiye Pátóromiyuwe Mátíyuwe Áráfiásin-ááninkon-awi'a Yémisiye moóráwigo wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwain-awi'a Sámoniyé moóráwigo fí'on-Yemisín-aaninkon-awi'a Yúndasiye miyáumai-aanta-waasi ¹⁴ tatúwaandu untembá inai sé'ómbani. Minkwáásísóné tuwímbai-inintone Ísun-anówwa Ísun-áfá'awaawiye tatúwaandu uréna inai sé'ómbani.

¹⁵ Inai símasima'a wéesa moórá-kanaa sáwífa'-waasi 120 waasi Ísuni waási tatúwaandu urówana Pítaa iyáfasinena simátimena séna ¹⁶ kesí waásisono. Naaófá'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó kentáá síwá'nágon-awi'a Téfitimba simámena Yúndasi-aai súwana agaimakáimba póna mináái paápé íniye. Ááema kentáásáfénawe Yúndasintafenawe Ísu kesí kísau máéro séna sáantowata aantá-kisaua maiyáumne. Ánaaemba Yúndasi tí'maena túwasa Ísumba ta'óto'maesa ándáfa'a ánkaraawe. ¹⁸ Yúndasi misáwi-kísáúgóní méyámbá óntamba maiyéna maramá méyánuwasuwena mimbáráfá'á ándáma maiyéna weyáárika'a waanda'á faréna ámú'a tufánkuwana ayánaruntomba marapátá kunkturáiyé. ¹⁹ Yérúsaremu-faken-kwaasi isésa miwí tááifinkemba mimbárágón-áwí'a Akendamafa'an-iyé sésa waé'mai-awi'a naae-máráfá'án-iyé siyáawe. ²⁰ Énifo imó agaimakón-aufaifimba Téfiti agaimaréna séna wení naambá tu'nambá ínaa mimpímbá ímba waási wéwaewe agaimaréna séna moóráfa'a agaimaréna séna wení kísaura'a moóráwigo iyámaiain-iyé agaimaréna siyónka'a póta ²¹ moóráwigo Yúndasini kísaura'o iyámaindawimba saafá úmaisa aiyánaumne. Ísu Káráisiti pukáimpinkembo iyáfasinkain-aai weséta táásái úmai simátima'maeta kondasá póta Yóni nombá wémaitinkowana Ísu kisaumo ómbarena maiyówata kuré-tiyeta úmae wénowananasá Maníkó Ísumba kunaiyówana wiyómpa'a iyúwasa awánaraawifinkemba moóráwigomba aiyáananasa wemá Yúndasimo tukáin-kisau iyámaiain-iyé Pítaa simásuwowasa ²³ isésa

kae'-wáásí túwí'a tésa moóráwigo kaumbo-áwí'ó simánkaraawi moórá-awi'a Yósepini moórá-awi'a Pás-
apasini moórá-awi'a Yásítasi úwana moóráwigo-awi'a
Mátáyáasi mindárai-tuwi'a tásuwesa ²⁴ inai sésa
Fasi'aénkóo seyaafá'-wáásítí imáyáa awáné tirumbá
tuwáné minkáé'-wáásífinkémbá nááwa Yúndasini
kísau aantá-kísau iyámainiyo aráásímínata awánaano.
²⁵ Yúndasi wení kísau ifátuwena puwéna wení kísau-
ni méyámbá sáwí-marupa'a kunkáiyé sésa ²⁶ inai simá-
suwesa kae'-wáásí túwí'a kae'-wándááífimbá agaimái
anaféúmpímbá ufé'márówana moóráwigo moórá-
wandaai mósá maiyéna awánómba Mátáyáasiyé sésa
agaimárówana aantá-waasi sísamaifakemba moórá
kumbaimái-waasifimba kogísau maiyáiyé.

Maníkóní Ufaen-ámútánkó kunkáin-ai.

2 Ánaaemba tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai
kaundánae sésa túwaandu un-kánáá túwasa Ísun-
aisafesa timankúnkúmba uwáí seyaafá'á mimbórá-
náúmpá'á túwaandu urówana ² minúwóiyáán-úwana
wíyómpakemba óraa-fiyundaraamba torówasa
wéisowana méron-daumpa'a kuména ówitowana
³ iyaronkán-tántáá'á paápé uréna tafántafan-ena
moórá-mora-waasi tinepimpá'á wété úwana
⁴ Maníkóní Ufaen-ámútánkó tirumpimbá óraa'a
uwátinkowasa mérowana Maníkóní ámútanko
fasi'aémbá timúwasa fí'o-fi'on-kwaasi-taaifinkemba
siyáawe.

⁵ Tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai kaundánae
sésa túwaandu un-kánáá túntafesa Yúndaa-waasi
Maníkón-imáyáa mósá márówi fí'o-fi'om-barafakemba
Yérúsaremu-naopa'a tatúwaandu urówana
⁶ fiyúndaraambo torónka'a isésa mindámbó wéropa'a
tatúwaandu uwasá miwí tááifinkemba wésuwasa isésa
táátafesa ésa ⁷ áfááraumai imáyáa ésa sésa wésewi
seyaafá'á Kárírifakewi mináái wésewin-owe sésa
⁸ moórá-mora-waasi sésa kesááifinken-aiyé
simásaraawe. ⁹ Kesáámá tuwímbai Páátiyaa-
marafakewisa únasa tuwímbai Míndiyaa-marafakewisa
únasa tuwímbai Írámu-marafakewisa únasa tuwímbai
Másépótemiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai
Yúndiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai
Kápándósiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Póntási-
marafakewisa únasa tuwímbai Ésiyaa-marafakewisa
únasa ¹⁰ tuwímbai Fírísiyaa-marafakewisa únasa
tuwímbai Pámpíriyaa-marafakewisa únasa tuwímbai
Ísípi-marafakewisa únasa tuwímbai Rípíyaa-
marafakewisa Sáíríni-maragoni ewaakéwísá únasa
tuwímbai Rómu-naopakewisa miyáumai-naopakemba
tatúwaandu éta ¹¹ Rómu-naopakewisa tuwímbai Yún-
daa-waasisa únasa tuwímbai fí'on-ampa'a tuwéta Yún-
daa-amaan-ampata wéaraaiwaeta éniyo tuwímbai
Kíríti-marafakewisa únasa tuwímbai Árériyaa-
marafakewisa tatúwaandu uráunasasa Maníkó kawé-
kísáú maiyáin-ai wésesa moórá-mora-waasi
kesááifinkenta sewatá wéisaumne sésa ¹² táátafesa
ésa áfááran-imayaa ésa isaisa ésa sésa mintántáákóní
áwáuma nóra íniyo suwasá ¹³ tuwímbai wiyáái ésa

sésa miwí uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a ésa fí'o-fi'on-
kwaasi-taaifinkemba
wésewe siyáawe.

Pítaamo simátímakain-ai.

¹⁴ Simásúwówana aantá-waasi 11 waasi iyáfasinom-
pimba Pítaa iyáfasinena túwaandu urón-kwaasisafena
óraaka'a simátimena séna kesí Yúndaa-waasisono.
Yérúsaremu-naopaken-kwaasiyé fí'om-barafaken-Yun-
daa-waasiyé ísáaro. Kárírifakewi fí'o-fi'on-kwaasi-
taaifinkemba wésewini áwáuma simátimumpo ísáaro.

¹⁵ Uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a owémó sembá
minkwáásí ímba uwóí'a wéowe. Waási nó'waamba
uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a wéofó káfé'a
aafáyáara'-aantembanifo minkwáásí ímba uwóí'a
wéowe. Mintántáákóní áwáu maarán-iyé. ¹⁶ Naaófá'á
Maníkón-ai simátímakowin-awi'a Yóweri agaimaréna
siyáin-ai wépaape-iyé. Maarán-áái agaimaréna séna
¹⁷ Maníkó séna ánaaen-kanaa maará ónaumne. Kesí
ámútambo seyaafá'-wáásímó tíménda kentáánintone
kentiyáámúntone kesáái afora'á simátimenaawe. Ken-
tí ifó'-wáásiyé waurán-kwáásiyé kaaimbá
awánánáawe. ¹⁸ Érai'a minkánáará'á kesí ámútamba
kesí kísau-ininakwa'o tíménda kesáái afora'á simáti-
menaawe. ¹⁹ Wíyómpa'e marapá'é fí'o-fi'on-kisau-
waame'o ondá naaewára iyawára óraa'-umunkwara'a
paápé íniye. ²⁰ Aafáúgó kumeu'á ínana wíyónko
naerírí'a ína'a miyámó ondá kesí fí'o-fi'on-kanaa sá-
mo kain-kánáámó paápé índa ²¹ kentáfésamo
Fasi'aénkówémó síyawi sáwí'o úmaimo
mérempinkemba kawé'-ámpá'á
métinkanaumne Maníkó siyáiyé

Yóweri agaimaréna siyáiyé Pítaa mináái simátimena
²² séna Ísareri-waasisono. Senda-áái ísáaro. Maníkó
Ísumba Násaretifakewimba fasi'aémbá amúwana
simámakain-kisau maéna kawé-kísáú fí'o-fi'on-kisau-
waame'o uráimba kempímbó úmba awánaraawe.
²³ Naaófá'á Maníkó imáyáamo éna miyám-biya
ónaumnemo siyáinka'a pósa tuwímbai Ísumba áí'mai
kembiwí tímúwa'a tufuwónae sé'a sáwí-waasi
tímúwasa áí'maesa aaraa-táiyá'á tufúwana puwúm-
banifo ²⁴ Maníkó pukómpinkemba iyáfasinankariyé.
Pukéna puwí-áwáúgómá ímba kanaa'á ta'ótorowana
Maníkó Ísumba faú'ankowana pukómpinkemba iyá-
fasinkaiyé. ²⁵ Mindásafena naaófá'á kentáá síwá'ná-
gon-awi'a Téfítí Ísun-ai agaimaréna séna
aasiyaasí Fasi'aénkó kesé'a méraisa'a awánaraumne.
Wemá áfomba faiyáisa'a pó'a ímba sáwí-imayaa
wéune. ²⁶ Mindásafe'a kesirumbá kawé'á uré'a
Maníkón-áwí'a mósá wémaraumne. Púwón-aempa'a
kesimambá ímba mósiyuwainone. Kesirumbá
ámakaundawi ení kísau-waasi únda po pukémpa'a ím-
ba másiyuwenana súma kawáá'á íniye. Mindásafe'a
méraunda pó'a imáyáa é'a púwóndafinkemba iyáfa-
sisinkainiye. ²⁸ Púwíndafinkemba iyáfasine maé'mae'a
ínone séma kesé'a méraanda póna kesirunkó kawé'-
úmai óraa'a ína'a ménaumne

Téfti agaimaréna siyáiyé Pítaa mináái simátimena séna ²⁹ kesí waásisono. Kentáá síwá'nágon-awi'a Téftin-aai afora'ó simátimunda wemó agaimakáimba ímba wesáféna siyáiyé. Wemá puwúwasa utá-makowa'a wení mararaambá é'a awánaraamba póna agaimakáimba ímba wesáféna siyáiyé. ³⁰ Naaófá'á Maníkó séna Téftimo kawáá ménamo uráintemba moóráwigo minákúmpákéwí anondáára'a kawáámá méiniye Maníkó siyáimba Téfti Maníkón-aai simátimakaiwai póna wemá séna Maníkómó siyáin-aai érai'a paapé íniye Téfti siyáiyé. ³¹ Téfti Maníkómó ánaaembo índa-imayaa éna séna Maníkómó íyáfasinankaiwai Káráísiti puwíndafinkemba íyáfasinainiye sún tafena séna

pukén-aempa'a ímba móauwainana áuma kawáá'a íniyemo

Téfti súbma ³² mindá Ísuntafena siyáiyé. Énifo Maníkó Ísumba pukómpinkemba íyáfasinankowata éta awánaraumne. ³³ Maníkó kunáí'maena óraa'-waasi póna ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á móankena wení Ufaen-ámútámbá ámakaiye. Afowámó séna érai'a kesí ámútamba aménaumnemo siyáintemba ámakaisana wení ámútamba kembá símakaimba wéise'a suwáné'a wéowe Pítaa mináái simátimena séna ³⁴ Téfti ímba wíyómpa'o iyáiwai séna

kesí Fasi'aénkóntáféna séna Maníkó séna kesí siyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á ména'a ³⁵ ení namuro-wáási íyáákaanasa miwí tai'ánááwe

Téfti siyáiyé. Wemá ímba wíyómpa'o iyáiwai póna wesáféna ímba siyáiyé.

³⁶ Énifo kembiwí aaraa-táiyá'á tufúkáawintafena Maníkó séna kemá íyáfasinankaundawi Káráísiti éna Fasi'aénkón-iyemo Maníkó siyáimba pósa Ísareri-waasi kawé'-úmai ísáaro Pítaa simátimuwasa ³⁷ ísóm-ba tirunkó umbá tówasa Pítaane aantá-waasisafesawe séna sáwíta uráumpo nóra ondasáfénawa síyó suwaná ³⁸ Pítaa séna kembiwí misáwí-ímáyáá tínaaemba uwáme'a Maníkómpá'á té'a Ísu Káráisitintafe'a ísámai nombá máéro. Mindásafena kentí sáwí-imayaa maitiyuwéna Maníkóni Ufaen-ámútámbá úwoi timíníye. ³⁹ Maníkó kempá'á terómó sindawí kesí ámútamba timénaumne Maníkó siyáimba pósa kembiwíyé kentíráátone fí'o-fi'om-barafakewiye fasi'aén-áái siyáiyé Pítaa siyáiyé.

⁴⁰ Pítaa simátimena fí'o-fi'on-aai kawé'-ááiwará'á simátimena óraaka'a séna káfé'o sáwí-waasi méraawimo é'a sáwí-meyamba maénááwe. Kemá káfé'a sáwí-ampa'a tuwé'o é'a ímba sáwí-meyamba maénááwe Pítaa súwasa ⁴¹ sáwífa'-waasi ísésa wenááisafesa érai'e séna nombá wémaesa minkánáá sáwífa'-waasi 3,000 waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwasá Ísuni waási sáwífa'-waasi-i'a ésa ⁴² túwaandu uwáfa'a iyésa aantá-waasi Ísun-aai simátima'maesa waafán-kwáási wéiyesa moóra-mora-waasi wétuwa'nai-esa Ísuntafesa ísámai aráá-tomba wénesa inái símae iyáawe.

⁴³ Inái símaesa wéiyesa miyámó umbá aantá-waasi kawé-kísáú fí'o-fi'on-kisau máúwasa pósa seyaafá'nánká táátafesa uwasá ⁴⁴ Ísun-aaisafesa

timankúnkúmba uwái mimbórá-ímáyáá wéesa túwaandu wéesa ímáyáá ésa kentáási moparawímbá waafání'an-iyé sésa ⁴⁵ miwítí marawé miwítí moparawíné fí'on-kwaasi timésa óntamba maiyésa tuwínkaa'-úmai ímbo makón-kwaasi timésa ⁴⁶ aasiyaasi-kánáá Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-daumpa'a Maníkóntáfésa ísámai túwaandu wéesa fí'owiti naaúmpimpa'a komésa Ísuntafesa ísámai aráá-tomba wénesa tirumbá kawé'-úmai mésa tómbá tuwínkaa'-úmai tíma'mai wénesa ⁴⁷ Maníkón-áwí'a mósá márówasa seyaafá'nánká tuwánésa miwísáfésa kawé'á wéowe suwaná sáwí'o urómpinkemba aasiyaasi-kánáá Fasi'aénkó tuwímbai kawé'-ámpá'á métinkowasa Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwáiyé túwaandu uráawe.

Pítaa aísamai kawé'ó uwánkarain-aai.

3 Moóra-waasi anówa ma'ánkarompinkemba aísamai pukón-kwaasigo mérowasa aasiyaasi-kánáá áí'maesa óraa'-amaan-dankoni ontará'á áwí'a sásá'-óntará'á móankarowana ména óraa'-amaan-daumpa'o íyún-kwaasisafena óntantafena inaimó sún-kwaasi méronka'a óraa'-amaan-daumpa'a Pítaae Yóniye'a íyúyana aafáúmó andeiyónka'a Maníkómpá'á inaimó sen-kánáárá'á íyúyana ³ tuwánéna séna óntamba símekaiyo súwasarai ⁴ túramba afuwésarai Pítaa séna kenkáí suwánaao suyaná ⁵ siméyááye-imayaa éna tuwánówana ⁶ Pítaa séna óntamba ímba tokáumpo Ísuni fasi'aéntámbá kawé'á uwánkanaumne. Ísu Káráísiti Násaretifakewin-awika'a sune. Íyáfasine aítaao sune Pítaa simásuwena ⁷ ayáánúrapa'a ta'óto'mai íyáfasinankowana aísauone aísarune kawé'á úwana ⁸ íyáfasinkwena ásáfaraa táúfaraa'a éna aamoí éna Maníkón-áwí'a mósá wémarena mindáraise'a óraa'-amaan-daumpa'a ⁹ weyáárika'a marapá'á iyéna Maníkón-áwí'a mósá márówasa seyaafá'-wáási awánésa ¹⁰ sésa miwá aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-dankoni sásá'-óntará'á ména óntan-inai símasima'o iwáin-iyé sésa táátafesa ésa weyáárika'a marapá'ó iyúntafesa tiyáámba pikinesa táátafesa uráawe.

Pítaa simátimakin-aai.

¹¹ Weyáárika'a iyéna aamoí éna Pítaante Yóninte tine'á ta'ótorowasa seyaafá'-wáási táátafesa ésa miwífa'á tóso ésa óraa'-amaan-daumpa'a Soromoní áuwimaimo úmakopa'a tóso uwaná ¹² Pítaa tuwánéna séna Ísareri-waasisono. Mintántáátáféna ímba táá'a íno. Ímba kenkáí káá'a súfíáero. Ímba kenkáísi fasi'aénkó kawé'-úmai arupise úmai mékai wéufo ¹³ Maníkóni fasi'aénkó miyá wéisana minkwáásigó weyáárika'a wéniye. Miyá uráintafena Maníkó Ísun-awí'a mósá maréna kentáá síwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe miwítí Fasi'aénkó wení kísau-waasigon-awi'a Ísumba póna mósá makáiyé. Énifo Ísumba áí'mae'a Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páiratimpa'a kuwaná Páirati séna faú'ankanae súwa'a

a'áo siyáawe. ¹⁴ Kawe'-wáásí arupíse úmai méron-kwaasigontafe'a a'áo sé'a moórá-waasi tufúwana puwúwasa ándáfa'a áukon-kwaasigontafe'a faú'ankaao siyáawe. ¹⁵ Miyá urántafe'a aúí'a úmai maé'mae'o íyawini áwáu-waasi kemá tufúwana pukáimpinkemba Maníkó íyáfasinankowakai awána-rauye. ¹⁶ Awánarauyawi Ísun-awikoni fasi'aénkó aísamaimo pukáin-kwaasi fasi'ánkáisa'a wéawaraawe. Ísu kenkáisi simankúnkúmba wéuwasinkaisana minkwáási kawe'-úmai wénisa'a wéawanaawe Pítaa siyáaye.

¹⁷ Pítaa mináái simátimena séna kembiwíyé kentí kawáá-wáásísé ímba awánamai Ísumba kawe'á uré'a tufúkáawe. ¹⁸ Naaófá'á Maníkó wenáái simátimakowisafena séna simátimé'a súné. Kemó íyáfasinankaandawimba sáwí'a uwánkanaawe Maníkó siyónka'a póna kembiwí Ísumbo uráamba mináái paapé uráaye. ¹⁹ Mindásafe'a kentí sáwí-imayaa tínaaemba uwáme'a Maníkómpá'á tíyana Maníkó kentí sáwí-imayaa maitiyuwáiniye. ²⁰ Moórá-mora-kanaa Fasi'aénkó wení fasi'aémbá timína'a wesé'o méraiyanatafe'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a

Maníkómpá'á teró. Maníkó túwa'nai ínkwaé séna íyáfasinankaraiwaimba Ísumba ai'maráinana kumíndasafe'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á teró. ²¹ Ísu wiyómpa'a iméraiimba póna ánaaen-kanaamo éna seyaafá-tántáá'á aúí'o índá-kanaa aneká'á marapá'á kumíniye. Naaófá'á Maníkó mináái simátimuwasa Maníkón-aaimo ísón-kwaasi kawe'-wáásí isésa simátimakaawe. ²² Maníkón-aai simátimakowin-awi'a Mósese séna Maníkó kentí Fasi'aénkó kembá kesí kísau mauwó séna si'mákainten-úmai Maníkón-aaimo simátimindawimba keándáfakemba moóráwigomba ai'maráinana wenáái simátiminasa isánááwe. ²³ Ímbo isáiyawimo éna Maníkó wení waásifinkemba ti'má-tuwena tínkaminasa puwónááwe Mósese siyáaye. ²⁴ Maníkón-aai simátimakowin-awi'a Sámúwéri simátimakonka'a ánaaen-kwaasi simátimé'ontemba maami kífé-kanaa wépaape-iyé. ²⁵ Naaófá'á Maníkó kentáá síwá'nán-awi'a Émbaramunatafena séna enándáfákénkwáásísáféna seyaafá'-márafákénkwáásí kawe'á uwátinkanaumne Maníkó óraaka siyáaye. Émbaramunandafaken-kwaasi owaná póna kembiwísáféna Maníkó mináái óraaka siyáaye. ²⁶ Miyáumai Maníkó Ísunatafena kesí kísau mauwó séna ai'marówana kempímbá kunkáiyé. Seyaafá'á kentí sáwí-imayaa tínaaemba uwámiyana aifa'á kembiwí kawe'á uwátinkaindasafena kempímbá kunkáiyé Pítaa Ísareri-waasisafena siyáaye.

Pítaante Yóninte aafimbó maitínkaraan-aai.

4 Óraa'-amaan-daumpa'a Pítae Yóniye wésimatimuyasa amáán-kisau-waasiye amáán-danka'o káráwiyowiye Sátúsi-amaan-aaimo sun-kwáásíyé tóso ésa ² miwí táái taisésa aaisambá suwasarái mindárai Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-aai simátimúyasa úwoi-waasi isésa sésa Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkaintafesa seyaafá'-wáásí pukémpinkemba íyá-

fasinanaawe suwasá mináái isésa karo'é sésa aaisambá sésa ³ mindárai ta'ótoresá sésa fénáimba póta aafáyáarata aafintá maitínkanaumne sésa kawáá-wáásí ándáfa'a tínkómbanifo ⁴ úwoi-waasi sáwífa'a 5,000 waasi mindárai-taaisafesa timankúnkúmba uráawe.

⁵ Aafáyáara'a aafimbá maitínkanaumne sésa waiyómbo aafáyáara'a Yérúsaremu-naopa'a Yúndaa-kawaa-waasiye óraa'-waasiye amáámbo sun-kwáásíyé miyáumai-waasi miwí táái isánae sésa túwaandu ésa ⁶ aifa'-amáán-káwáágón-áwí'a Ánásiye wení akún-ándá-wáásíyé Káyafaasiye Yóniye Árékísandaawe túwaandu ésa ⁷ Pítaante Yóninte táántowasarai tuyasá tísai ésa sésa aísamaimo pukáin-kwaasi nóra uráayo. Nááwani fasi'aéná kenkáífimbá wéraisakaiya kawe'á uwánkaraayo. Nááwan-awira sékaiya kawe'á uwánkaraayo suwaná ⁸ Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Pítaa séna Ísareri-kawaa-waasiye óraa'-waasiye isáaro. ⁹ Aísamaimo pukáin-kwaasi kawe'ó uwánkaraundasafe'a wésisai-owe. Nóra séra kawe'ó uwánkaraundasafe'a wésisai-o.

¹⁰ Afora'ó simátiménda kembiwíyé seyaafá'-Ísaréri-wáásíyé isáaro. Ísu Káráisiti Násaretifakewimba aaraa-táiyá'á tufúwówana Maníkó pukómpinkemba íyáfasinankaraiwaimba wenáwíka'a súyana wení fasi'aénkó minkwáásí kawe'á uwánkáisana kempímbá kawe'-úmai méraisa'a wéawanaawe. ¹¹ Maníkón-aai aúfáifimba Ísun-aai agaimaréna séna óntan-dambo on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'an-iyé sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba uráaye

mináái Ísunatafena agaimaréna siyáaye. ¹² We aantemba sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ám-pátá méwésinkaiye. Maníkó séna wenáwíka'-aantemba wení fasi'aénkó aantemba waási sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métinkainiye Pítaa siyáaye.

¹³ Pítaa mináái simátimena mindárai ímba táá'a úwasarai óraaka simátimúyasa minkáwáá-wáásí tuwánésa táátafesa ésa mindárai úwoi-waasiyai ímbo uwáitái'-urááyan-kwaasin-oye sésa táátafesa ésa sésa Ísuwe'o núyantafesarai miyá wéoye sésa ¹⁴ awánomba Pítaante Yónintepa'a aísamai kawe'ó uwánkaroyan-kwaasi mérowasa awánésa mindáraimo simátimiyanaaaisafesa saafá uwááesa ifátuwesa ¹⁵ sésa máápa'a kúmókaiyo suwasarái kúmúyasa minkáwáá-wáásí keáímbá sésa ¹⁶ mindárai nórasaawa ónaumno.

Fí'on-kisau kawe-kísáú maiyááyamba pósa Yérúsare-mufaken-kwaasi seyaafá'á isáámbo póta ímba karo'ésá sénaumpo ¹⁷ fí'o-fi'on-daopaken-kwaasi ímba isáiyantafeta mindáraisafeta simátiméta séta Ísun-awíka'a ímba simátimékaiyosa sénaumne sésa ¹⁸ táántowasarai iyúyasa sésa Ísun-aai ímba simátimékaiyo. Ísun-awí'a ímba sekaiyo suwasarái ¹⁹ Pítae Yóniye sésarai kemó miyá simásinkaiyakaimo Maníkón-aaimo tuwékai Maníkón-aúranka'a kawerá ínáyai ke mináái aneká'á isáaro. ²⁰ Keráímó awánarauyan-tantaa'e ísarauyan-tantaa'e ímba tuwáyaufo úwoi simátiméyauye

suyasá ²¹ kawáá-wáásí aneka'á óraaka simátimesa sésa éniño úwoi kárúwaakaiyo siyáawe. Aísamai kawé'ó uwánkaron-kwaasi kae'-wáái-áátáiyá'á ímba weyááríka'a wénuwasarai kawé'á uwánkóyasa úwoi-waasi isésa Maníkón-áwí'a mósá maróntafesa mindárai ímbo tínkamuyamba úwoi kárúwaakaiyo siyáawe.

Fasi'ámai ménaumne sésa inaimó siyáan-aai.

²³ Kárúwaakaiyo suwasaráí Pítae Yóniye kentí waási-fa'a tésarai óraa'-amaan-kisau-waasiye

óraa'-waasiyemo sun-áái másimátímúyasa ²⁴ isésa Maníkómpá'á inái sésa Fasi'aénkóo wíyóne marawé uwí-nóné úmare miwán-arumpimbo úmakaanda-tan-taa'waraka'a wégawaanone. ²⁵ Naaófá'á emá sunaná ení Ufaen-ámútánkó ení kísau-waasi kentáa síwá'ná-gomba Téffitimba kusimámuwana agaimaréna séna nóintafesawa fí'om-barafakewi aaisambá sésawa nóintafesawa tufuwíyan-aai siyááesa áúkaawe.

²⁶ Fí'om-barafaken-kawaa-waasi to'mayaa úmae tatúwaandu ésa Fasi'aénkónté wemó íyáfasinankai-wainte tiyátinkanae siyáawe

mináái Téffiti agaimaréna siyáíye. ²⁷ Mináái paapé úwasa Yérúsaremu-naopa'a Érotiye Póntiyasi-Páíratíye fí'onkaa-waasiye Ísareri-waasiye túwaandu ésa Ísumbo tufuwíyan-aai sésa emó íyáfasinankaandawimba ení kawé-kísáú-wáásí Ísuntafesa tufuwíyan-aai siyáawe. ²⁸ Naaófá'ó emó miyá ónááwemo siyáanda pósa túwaandu ésa miyá uráawe. Emó ímba miyá ónááwemo siyáandaraka ímba Ísumba tufúkáawisi-no. ²⁹ Fasi'aénkóo óraa'-amaan-kisau-waasi tááimo sí-maimo taráyaamba ísaraanda po súwa'nai ínonda pó-ta ímba inkaiséta enáái úwoi óraakata simátíme-naumne. ³⁰ Ení fasi'aémbá símínata tí'o índá-waasisa asófátinkafata konó. Ení kawé-kísáú-wáásígón-áwí'a Ísuwe súnanasa wení fasi'aénkó fí'o-fi'on-kisau kawé-kísáú paapé íníye ³¹ inái simásúwówana túwaandu urón-daumpa'a tora'náára'a úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó miwífímbá óraa'a uwátinkowasa Maníkón-aai óraaka simátíma'mae kuráawe.

Moparáwímbó moórá-mora uwátímakaan-aai.

³² Ísumpa'a timankúnkúmbó uwái mimbórá-ímáyáá wéesa mésa kentí moparáwíntáfésa ímba kendé aantembaníye wésesa úwoi moórá-mora tíma'maesa kuwasá ³³ aantá-waasi áfááraumai fasi'aénkwárá'á mésa Ísu pukómpinkembo íyáfasinkain-aai óraaka simátíma'mae wéwesa Maníkó aantá-waasi túwa'nai úntafesa kawé-kísáú maimaé wéguwasa ³⁴ Ísuni aampa'ó kuwái marawé naanémó makówi fí'on-kwaasi tímésa óntamba maiyésa aantá-waasi tímúwasa tuwínkaa'-úmai ímbo makón-kwaasi tímakaafó Ísuni aampa'ó kuwái seyaafá-tántáá'á ímba aáfáán-túwówana ³⁶ moóráwígon-awí'a Yósepiwara'a miyá éna moórá-marama fí'on-kwaasigomba aména óntamba maiyéna aantá-waasi tíména wemá Rífáin-andafakewi Sáíparasi-aempakemba tamérowasa aan-

tá-waasi moórá-awí'a simánkesa Kíríki-taaifinkemba Páánápásiye sésa waé'mai-awí'a tiráfaiyaiwain-iyemo suwái minóntámbá tímakiye.

Ánánáyasinte Sáfáiraante-taai.

5 Páánápási minóntámbá tímúwasarai moóráwígon-awí'a Ánánáyasi úwana awainínkón-áwí'a Sáfáiraa'e'a mésarai moórá-marama fí'on-kwaasi tímésarai óntamba maiyésarai ² tuwínáyauyo awainínkómbá simámuwana miyá ínone súwana minóntámbá tuwínkaa'-uréna tuwímbai wesáféna maéna tuwímbai maimaéna aantá-waasi mótimena karo'á séna seyaafá'á tímúne súwana ³ Pí-taa séna Ánánáyasiyo waántáwanko áísai úmai isánae sintáfé ewé sé mararákén-óntámbá seyaafá'á tímúnemo sénda Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá karo'á simánkaane. ⁴ Mimbáramá ení maramá isa tuwé óntamba maiyé ení óntamba isa tuwímbai tímé ímba sáwí'a éma mararákén-óntámbá tuwímbai tímúne ímbo sénda seyaafá'á tímúne séndama sáwí'a ómpo ímba waási aantemba karo'á simátinkaampo Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá karo'á simánkaane Pí-taa súwana ⁵ Ánánáyasi iséna pu'maéna kuntúwasa minááimó ísón-kwaasi áfááraumai táátafesa uwasá ⁶ ifó'-wáásí tésa puwúmba taasááumaesa maimaéna máutaraawe.

⁷ Máwautowana awainínkó kárika'a ména awaikómó puwún-aai ímba ísarena Pítaa-iyáifa'a túwana ⁸ Pítaa séna kenkátí mararákén-óntámbá seyaafá'á símakaayo súwana minínkó séna ewé seyaafá'án-íye karo'á súwana ⁹ Pítaa séna enawaaikóe esé'a mimbórá-ímáyáá ékai Fasi'aénkóní ámútankomba karo'á simánkámai awánáyae siyááye. Enawaaí'ó máwautaan-kwaasi tésa embá tamaimaéna máu-tanaawe Pítaa súwana ¹⁰ pu'maéna Pítaan-aísamaifimba kuntúwasa ifó'-wáásí tésa puwúmba taawánésa maimaéna awaikómbó utopa'á máutowasa ¹¹ Fasi'aénkóní waásiye fí'on-kwaasiye isésa táátafesa uráawe.

Fí'o-fi'on-kisau kawé-kísáúgón-aai.

¹² Aantá-waasi waási túranka'a fí'o-fi'on-kisau kawé-kísáú maimaéna íyúwasa Ísumpa'a timankúnkúmbó uwái óraa'-amaan-damba Soromoní áúwimai úmakopa'a aasiyaasí túwaandu uwasá ¹³ fí'o-fi'on-akwa'a sáwífa'a Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa miwísé'a túwaandu é'ómbanifo fí'on-kwaasi tuwánésa sésa kawé'-wáásín-owe sésa táátafesa ésa ímba miwísé'a túwaandu uwasá ¹⁵ aantá-waasimo uráamba isésa tí'o ún-kwaasi taawiya'maéna marupá'á mátinkesa sésa Pítaa wéninana amankókonko taauwétáínasa asófáíwae suwasá ¹⁶ fí'o-fi'on-daopakemba tí'o ún-kwaasiwara tirumpimbá sáwí-amutambo méron-kwaasiwara'a tí'maesa Yérúsaremu-naopa'a mátínkówana Maníkó Pítaamba áwa'nai úwasa seyaafá'á asófasaraawe.

Kawáá-wáásí aantá-waasi sáwí'o uwátínkaraan-aii.

¹⁷ Miyá wéuwana aifa'-ámáán-káwáágóe wení waási Sátúsi-amaan-aaimo sun-kwáásiyé sésa seyaafá'á ím-ba kentáásiraima wáéfo aantá-waasi tirááima wáéwe sésa tíyántafesa ésa ¹⁸ ta'óto'mai ándáfa'a tiyúwówana ¹⁹ mindó'wáámbo waúnka'a Fasi'aénkóní kísau-waasi-go wíyómpakewi ontamá tisuwéna tí'maena máápa'a mútinkena séna ²⁰ óraa'-amaan-daumpa'a imé'a aú-amba waási kawé'-úmai maé'mae'o íyan-ankoni áwáuma isimátíméro súwasa ²¹ isésa siyarónka'a óraa'-amaan-daumpa'a imésa mináái simátí-makaawe.

Óraa'-amaan-daumpa'a moóráfa'a wésimatimuwasa moóráfa'a aifa'-ámáán-káwáágówe wení waásiye tésa ándá-waasi-taai isánae sésa Ísareri-ora'-waasi táántowasa tésa áamáán-danka'-i-waasisafesa sésa aantá-waasi ándáfa'a méraafo kotí'mae'a teró suwasá ²² kumbá ímba mérowasa kouwerésa tésa sésa ²³ ándá-namba ontamá wisuwésa i-wáásí ontará'á méraawata ontá tisuwéta awánáúndasa ímba méraawata úne suwasá ²⁴ áamáán-kawaa-waasiye áamáán-danka'o káráwiyowiye isésa táátafesa ésa sésa mindá nórásaawa ónaumno simásuwesa sáwífa'-imayaa wéuwana ²⁵ moóráwigo téna séna ándáfa'o mátíyukaan-kwaasi óraa'-amaan-daumpa'a mésa wésimatimewa'a tuwánáúmne súwasa ²⁶ áamáán-danka'o káráwiyowiye wembó áwa'nai un-kwáásiyé kotí'maesa aáno úmai tésa sésa úwoi-waasi miwí táái isésa sínkamofó sésa aáno úmai ²⁷ tí'maesa aaimó isáí-wáásífa'á mátínkówana aifa'-ámáán-káwáágó ²⁸ séna é'a simátíme séta minkwáásígón-aii wenáwíka'a ímba simátíma'mae'a korósá siyáúndasa isa'á é'a simátíméwasa Yérúsaremufaken-kwaasi seyaafá'á isásaraawa'a ke karo-súfímbá sinkéta minkwáásí tufúkáawe sewé aifa'-ámáán-káwáágó súwasa ²⁹ Pí-taawe aantá-waasiye sésa Maníkón-aii aifaráán-ááigó póna waási-taaigomba iyáákaraimba póta kentááisa ínta iséta Maníkón-aaisa iséta miyásá ónaumne. ³⁰ Kembiwí Ísumba aaraa-táiyá'á tufúwana puwúwana kentáá síwá'náti Maníkó Ísumba pukáimpinkemba iyáfasinankena ³¹ séna óraa'-waasi póna sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye séna ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á móankena Ísareri-waasi kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á tíyana kentí sáwí-imayaa maitiyuwáíniye séna Maníkó Ísumba pukómpinkemba iyáfasinankena ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á móankaraiye. ³² Mináái iséta kawé'-úmaisa simátimunana Maníkóní Ufaen-ámútánkó mináái kawé'-úmai wésimatimiye. Maníkó wenáái isámai kawé'ó owí wení ámútamba wétimisana Maníkóní Ufaen-ámútánkó mináái wésimatimiye aantá-waasi siyáawe.

³³ Simásúwówasa aaimó isáán-kwaasi isésa tirunkó sáwíte'a úwasa tínkamona-imayaa uwaná ³⁴ miwífinkémbá moóráwigo iyáfasinena áamáán-kawaa-waasi-awí'a Kámérieri iyáfasinena miwí táái taráísuwena wemá Maníkón-aii aúfáífinkemba

aasiyaasí simátimuwasa wenáwí'a mósá wémarowi iyáfasinena aantá-waasisafena séna kárika'a máápa'a kumónáawe súwasa máápa'a kúmúwana ³⁵ séna Ísareri-waasisono. Maaminkwáásísáfé'a miyá ónaemo síyamba éka'a imáyáa uré'a miyán-oro. ³⁶ Ááema moóráwigo-awí'a Tíútasi iyáfasinena séna óraa'-waasi únda pó'a kesiráái aantemba waénáawe súwasa sáwífa'-waasi 400 waasi arááiwáúwana moóráwigo Tíútasimba tufúwana puwúwasa wembó arááíwa'mae-samo nún-kwaasi wété ésa wení kísau ifátukaawe. ³⁷ Minkákémbá túwí'o fariyón-kanaa moóráwigo Káririfakewin-awí'a Yúndasi iyáfasinena táántowasa sáwífa'-waasi wenarááima wa'maésa wéguwana moóráwigo tufúwana puwúwasa wembó arááíwa'maesamo nún-kwaasi wété uwáguraawe. ³⁸ Mindásafe'a imáyáa é'a maaminkwáásísómbá ímba ándáfa'a mátiyuwe'a ifátúwéwasa méraaro. Miwítí kísaugoni áwáumo marará'-wáásítí imáyáafinkembo énaemo éna tai'áíniye. ³⁹ Miwítí kísaugoni áwáumo Maníkóní imáyáafinkembo ína'o é'a ímba kanaa'á taraisónááfo úwoi waé'wae'a íniye. Maníkómpákémbó ína'o é'a minkwáásí sáwí'o uwátinke'o é'a Maníkónkwárá'á sáwí'a uwánkanaawe Kámérieri súwasa aaimó isáán-kwaasi isésa wenááisafesa ewé sésa ⁴⁰ aantá-waasi táántowasa iyúwasa túwiyonku'-nésa óraaka sésa Ísun-aii wení fasi'aémbá ímba simátíméro sésa tí'makaawe.

⁴¹ Tí'márówasa wéesa tigaesáfésa uráawisina Maníkó imáyáa tímúwana tirunkó kawé'á úwasa sésa Maníkó fasi'aémbá símakaisata Ísuntafeta fasi'ámaisa méraúndasa pósa sí'o índá-i'o uwásínkéntaanifo sirunkó kawé'á ínata méranaumne aantá-waasi simásuwesa ⁴² aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-daumpa'e waásiti naúmpimpa'e Ísuni ásé-aii simátíma'mae wénesa Maníkómó iyáfasinankaraiwai Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa wemá Ísun-iye sésa simátíma'-maesa kuráawe.

Afakaeté-waasimo túwa'nai uráan-aii.

6 Simátíma'mae kuwasá Ísun-aii isésa sáwífa'-waasi wení aampa'á wéwesa méronka'a Yúndaa-waasi fí'om-barafaken-kwaasi Kíríki-taaifinken-aaimo sun-kwáásí Yérúsaremufa'a méron-Yúndaa-waasisafesa í'ai tinkésa óntamba tuwínkesa Kíríki-keto'-inimba ímbo tímúnkakemba í'ai tínkówasa ² mindásafesa aantá-waasi Ísuni aampa'ó kuwáí seyaafá'nánká táántowasa tuwasá sésa Maníkón-aaimo simátimundakisau tuwéta óntamba tuwínkaa'-úmai tímúnda-kisau maúnafo sésa ³ kempínkémbá afakaeté-waasi túwí'o síyata óntambo tuwináí-kísáú tíménaumne. Miwí kawé'-imáyááwárá'-wáásí Maníkóní Ufaen-ámútánkó miwífímbá óraa'o uwátínkáín-kwaasi túwí'a síyata óntambo tuwináí-kísáúsá tíméta ⁴ kesáá Maníkómpátá inaí wéseta Maníkón-aii simátíma'maeta konó aantá-waasi suwasá ⁵ isówana tirunkó kawé'á úwasa afakaeté-waasi túwí'o sumbá moóráwigo-awí'a Sítífeni wemá Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Ísuntafena imáyáa éna fasi'ówi úwana moóráwigo Fírípi úwana moóráwigo Pórókórasi

úwana moóráwigo Náíkéna úwana moóráwigo Táimóni úwana moóráwigo Páménasi úwana moóráwigo Níkoráasi wemá Ántioku-naopaken-kwaasi éna fi'on-ampakemba Yúndaa-amaan-ampa'a kuréna minkákémbá Ísuni aampa'ó túwai úwasa ⁶ miyáumai-waasi tí'maesa aantá-waasifa'a tuwasá Fasi'aénkóni kisaumo maíyantaafesa tine'á ta'ótokesa Maníkómpá'á ináí siyáawe.

⁷ Maníkón-aai simátíma'mae kuwasá Yérúsaremu-naopaken-kwaasi sáwifa'a Ísuni aampa'á kuwasá Maníkóni ámáán-daumpa'a kisaumo máún-kwaasi sáwifa'a Ísun-aai isésa wení aampa'á kuwasá miyá úmae wéwesa sáwifa'-waasi-i'a uráawe.

Sítifeniimbo ta'ótokaan-aai.

⁸ Fasi'aénkó Sítifeniimba áwa'nai úwana fasi'aénkwará'á ména seyaafá'-wáásí túranka'a fi'ofion-kisau kawekísáú wémauwasa ⁹ moórá-kanaa tuwímbai Sítifeniimpa'a tésa karo'-ááiyé-ímáyáá ésa wesimán-kwesiman-esa miwí Yúndaa-waasi ésa tuwímbai Sáírini-marafakewi uwasá tuwímbai Árékísándiriyaa-marafakewi uwasá tuwímbai Sírisiyaa-marafakewi uwasá tuwímbai Ésiyaa-marafakewi miyáumai-marafaken-kwaasi mimbórá-ámáán-dáúmpá'á ména Sítifeniimpa'a tésa karo'-ááiyé-ímáyáá ésa wesimán-kwesiman-umbanifo ¹⁰ Maníkóni ámútanko Sítifeniimba kawé-ímáyáá amúwana póna Sítifeniin-aai-go miwí táái iyáákowasa ¹¹ ifátuwesa wésa aúpá'á óntamba túwaandu úmai tuwímbai-waasi tímésa sésa Sítifeni Mósesemba símai sáwí'a uwánkena Maníkómba símai sáwí'a uwánkaraisata ísaraumne. Kosimátíméro suwasá ¹² minkáró'-áái tasimátímúwasa úwoi-waasiye óraa'-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé ísówana tirunkó sáwí'a úwasa Sítifeniimo úpa'a tésa tata'óto'mai áí'maesa ámáán-óraa'-waasifa'a máanke-sa ¹³ karo'-ááímó sun-kwáásí kotí'maesa mátínkówasa karo'á sésa minkwáásígó óraa'-amaan-damba símai sáwí'a úmae iyéna Móseseni ámáámbo símai sáwí'a úmae iyéna ¹⁴ séna naaófá'á Mósesemo ámáámbo simátímakain-amaamba Ísu Násaretifakewi ifátuwena fi'on-amaamba wésena Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-damba tawísíuwainiye Sítifeni siyáiyé. Miyán-káró'-áái suwasá ¹⁵ seyaafá'-wáásí Sítifeniimbo awánomba wíyómpakemba Maníkóni kisaumo-waasi tóikaamba úkówasa awánaraawe.

Sítifeni ámáán-óraa'-waasimo simátímakain-aai.

⁷ Miyá simásúwówana aifa'-ámáán-káwáágó Sítifeniimba áisai ena séna sen-áái érai'-aaiya'i karo'-ááiyá'iyó súwana ² Sítifeni séna kesifoísái kesuwaaisáiyó simátíménda ísáaro. Naaófá'á kentáá síwá'nágo Émbaramu ímba Éraanifa'a koméronka'a Mésópótemiyaa-marafa'o méronka'a Maníkó fasi'aénkwaráwí kuména ³ Émbaramun tafena séna ení marawará enamááraawara'a tiyuwé wina'á moórámaramo aráánáméndafa'a koméínone súwana ⁴ iséna mimbáramá Kárindiyaa-waasiti marafá'á tuwéna té-

mena Éraanifa'a tamérowana afowá puwúwana Maníkó ai'marówana téména maafá'ó méraundafa'a túwana ⁵ minkánáá Maníkó ímba maramó amúmba óraaka séna ánaaemba maambáramá enkwará enaísaafitantambo iyawiwara'a tíménaumne. Maníkómó súmba Émbaramu iyámpói ímbo ma'ánkaronka'a mináái simáména ⁶ moórá-aaiwara'a séna enaísaafitantambo iyawi fi'on-kwaasiti marafá'á koméwasa umbai-kísáú tímésa sáwí'a uwátínkéwana sáwifa'-aatai 400 aatai tai'ána'a ⁷ sáwí'o uwátinkaiyawí sáwí-meyamba tíménda pósa enaísaafitantambo iyawi mimbáramá tuwésa maafá'á tésa kenímáyáá mósá maránááwe séna ⁸ mináái naaófá'á Maníkó Émbaramun tafena séna ánaaemba maambáramá enkwará enaísaafitantambo iyawiwara'a tíménaumne siyáimba mináái símai kááísamarena póna túma kárámai araenáemba uwo Maníkó siyáiyé.

Súwana Émbaramu ména Áísáakimba ma'ankéna afakaumboé-kanaa maisuwéna áuma kárámai araenáemba uwánkowana Áísáaki óraa'a éna Yékopumba ma'ankéna áuma kárámai araenáemba uwánkowana Yékopu óraa'a éna sísamaifakemba kae'á kumbaimái-iyampói matinkéna túma kárámai araenáemba uwátínkáfa'a kuráiyé.

⁹ Miyá uwátínkáfa'a kúwasa mináfáráwáínónnda tífákon-awi'a Yósepintafesa sésa sínaaenkewi ímba kentáará'á káráwiniye sésa tirumbá sáwí'a uwánkesa áí'maesa fi'on-kwaasiya'a mátinkesa óntamba máúwasa miwí Yósepimba áí'maesa wémesa Ísípi-marafa'a máánkówana Maníkó wesé'a mérowasa ¹⁰ umbai-kísáú amésa sáwí'o uwánkómbanifo Maníkó wesé'a ména áwa'nai ena kawé-ímáyáá uwánkena wení umbai-tántáá'á tai'ánkowana mimbáramá Ísípi-marafaken-kawaago Yósepini kawé-ímáyáá awánéna séna Ísípi-marafa'a seyaafá'-wáásíyá'á kawé-úmai káráwiye kesí moparáwínká'á miyán-uwo súwana wemó súntemba úwana ¹¹ ánaaemba aawaimá téna Ísípi-marafa'e Kénaani-marafa'e seyaafá'-áémpá'á aawaimá tówasa tááísafe uwaná kentáá síwá'násomba tómbá ímba miwífímbá wérowana ¹² Yékopu séna Ísípi-marafa'a tómbá wéraiye-aai isáúmpo koméyánoro séna áánintomba ti'marówasa koméyánúmaesa ¹³ tifowámpá'á tamérowana mintómbá tai'ówasa aneka'á kuwaná Yósepi miwísé'a tamaéna séna kemá Yósepi kentífáko úne súwasa pukáanesa siyáumne suwaná Ísípi-marafaken-kawaago Yósepini áwáuma iséna awaaisái tuwánówana ¹⁴ Yósepi awaaisái simátiména séna kesifombá kosimámíyana wení akúmbá tí'maena Ísípifa'a tiyó Yósepi siyé. Kosimáméro Yósepi súwana afowámá iséna wení akúmbá 75 waasi tí'maena Ísípifa'a kawé-úmai komésa púwúwasa ¹⁶ ánaaemba miwí tísaafitomba tiyáántamba maimaésa témésa Síkémufo'o máutomba naaófá'ó Émbaramu Émon-anaankaken-kwaasi óntambo tímakom-barafa'a máutaraawe.

¹⁷ Énifo kentáá síwá'násomba Ísípi-marafa'a komésa sáwifa'-waasi agaiyáawe. Maníkó Émbaramun tafena fasi'aén-áái séna Kénaani-marama enaísaafitantambo

iyawi timénaumne siyóntemba tímínda-kanaa ampáámbo únka'a ¹⁸ moóráwigo Ísípi-marafaken-kawaago Yósepimo naaófá'ó pukóntafena wení kísau-aai ímba ísarowi póna ¹⁹ kentáá síwá'nása umbai-kísáú tiména maimái sáwí'a wéuwatinkowasa iyámpói máapa'a tiyúwówasa pukáawe.

²⁰ Iyámpóisomba púwúwana minkánááfímbá Móseseмба kawe'-óí'wára'-iyámpói ma'ánkarena anówama aúpá'á naaúmpa'a ánkárovana kaumbo-wiyómbá maisuwéna ²¹ máapa'a áí'maena múankárovana Ísípi-faken-kawaagon-ayáámúnko awánómba aráái tówana kesáánine séna káráwiyowana óraa'a úwasa ²² Ísípi-faken-kwaasi

miwítí áwáuma simáma'maesa iyúwana Mósese wésena óraa'a éna wení kisaugowe wenááigowe kawe'á uráiyé.

²³ Mósese miyá éna kae'-wáái-áátái maisuwéna kesí waási Ísareri-waasi kotuwánánae séna kúmba ²⁴ Ísípi-waasigo Ísareri-waasigomba sáwí'a uwánkowana Mósese tuwánéna Ísareri-waasi áwa'nai ena Ísípi-waasigomba tufúwana puwúwana ²⁵ Mósese imáyáa éna séna Maníkó minkísáúrátáféna iyáfasinakaraimba pó'a Ísípi-fakemba Ísareri-waasi tí'mae'o kondá minkísáúsáféna ewé sénááwe siyáimbanifo Ísareri-waasi ímba miyán-imáyáá uwaná ²⁶ Mósese kowaiyóm-ba iyáfasinena kúmba Ísareri-waasi kaekó tiyóyana tuwánéna tiyótainda-imayaa éna séna kae'náraiyo mimbórá-náóraan-ófo tiyááyafo súwana ²⁷ aifa'ó ómbarenamo tiyón-kwaasigo Móseseмба famétuwena séna nááwa embá iyáfasinankaraisawa kentáási kawáái'a éwa aaisá wésimasimeno. ²⁸ Fénáimbo Ísípi-waasimo tufuwónanamo puwéwiyaintena kembá miyáwá ínono súwana ²⁹ Mósese iséna inkaiséna wéme wémena Míndiyaani-marafa'a fí'on-kwaasiti marafá'á koména

kae'-iyámpói matínkaraiye.

³⁰ Mósese koména kae'-iyámpói matinkéna ména kae'-wáái-áátái maisuwéna moórá-kanaa máásai-marafa'a wéwena Sáínai-omapa'a ewaa'ó wéronka'a kúwana kári-taiyakemba iyá kéna ímba mintái kówana Maníkóní kísau-waasigo wiyómpakewi mimpímbá mérowana mintái ímba kówana ³¹ Mósese awánéna óraa'-imayaa éna ewaa'á koména awánówana Maníkó séna enaíwá'ná Émbaramune Áísáakine Yékopune miwítí Maníkó úne súwana Mósese mináái iséna aiyayaankakemba tata'á úwana úwoifa'a kararówana ³³ Fasi'aénkó séna méraandafa'a ufaem-báráamá wéraipa'an-ifo kawe'-máráfá'ó méraapa'an-ifo maambáráamá sáwí'a ónafainifo aísamai ánáamba faú-tuwaao. ³⁴ Ísípi-fa'a kesí waási sáwí'o wéuwatinkaawasamo ifi'ó wétaamba tuwánáúnda pó'a túwa'nai ónaumpo iyáfasinena'a ai'maráana wéme wéme Ísípi-fa'a kuré kesí waási Ísareri-waasi kótí'mae Kénaani-marafa'a waaó Maníkó Mósese-entafena siyáiyé.

³⁵ Wembá Móseseмба Ísareri-waasi tínaaemba uwámesa séna nááwa embá iyáfasinankaraisawa kentáási kawáái'a éwa aaisá wésimasimeno siyáawe.

Siyáan-kwaasisafena Maníkó mináái siyáiyé. Wembá Mósese-entafena Maníkóní kísau-waasi wiyómpakewi kári-taiyakemba aaí simámakaiye. Wembá Móseseмба Maníkó kawáái-kísáú aména ai'marówana Ísípi-fakemba Ísareri-waasi kótí'maena Kénaani-marafa'a kuráiyé.

³⁶ Wemá Móseseмба Ísípi-fa'a ímbo awánon-kísau fí'on-kísau maúwasa séna úwoi tí'mae kóuwo suwaná tí'maena kúmba nonkón-áwí'a naae-nóné supa'á wéna ímbo awánon-kísau kawe-kísáú komaéna tí'maena kúmba máásai-marafa'a kae'-wáái-áátái komérowana ímbo awánon-kísau kawe-kísáú maimaéna iyáiyé.

³⁷ Wemá Móseseмба simátiména séna Maníkó kembó iyáfasinakarainten-úmai ánaaemba moóráwigomba kentísaafitantambo iyawifinkemba iyáfasinankainiye.

Maníkón-aaimo simátimindawimba iyáfasinankainiye. ³⁸ Wemá Móseseмба máásai-marafa'o Maníkóní waási Ísareri-waasimo méropa'a miwísé'a maéna kentáá síwá'násonte'a maéna Maníkóní kísau-waasi wiyómpakewi wesé'a maéna Sáínai-omapa'a imérowana Maníkóní kísau-waasigo wiyómpakewi Maníkóní áamámba simámuwana ímbo tai'áin-aai simámuwasa simátíma'maesa kuráanta wéisaumne.

³⁹ Mósese aaimó simátimumba kentáá síwá'ná ímba iséna tínaaemba uwámesa Ísípi-fa'a tauweránae-imayaa uwaná ⁴⁰ ánaaemba Maníkó Móseseмба áántowana omápa'a imérowasa Mósese awaaón-áwí'a Éronintafesa séna Mósese Ísípi-fakembo síkaiwaisa nááfara kóuraiyo. Ímbo awánáúndafata kóuraifo moórá-manikomba uwámakewata wenarááisa wáeno séna ⁴¹ óntantamba purumaka-áráákaamba úmaresa minkáró'-mánikóní aamoimá uwánkesa póima tufú'mai wénesa úmáron-tantaatafesa aamoí ésa tóní'a úmai wénowana ⁴² mindásafena Maníkó ánaaemba uwátiyuwowasa wiyóne aafáúwé otáféna kesí

maníkón-iye siyáawe. Mindásafena naaófá'á

Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna séna Ísareri-waasisono. Máásai-marafa'a kae'-wáái-áátái mé'a póima tufú'mai wéne'a ímba kentáfé'a ísámae wé'ómbanifo ⁴³ kentí karo'-mánikóntáfé'a ísámai wení ampanta-námba maimaé'a wénowe. Minkáró'-mánikón-áwí'a Mórókiye siyáawe. Okáán-tántáá'á úmake'a áwí'a Réfáániye wése'a to'mae'a wénowe. Minkáró-káé'-mánikái úmare'a kesí manikówé karo'á sé'a áwí'a maimaé wéiyowe. Miyámó uráantafe'a kentí marafákémbá ti'maráana'a wéme'a moórá-marafa'a áwí'a Pépíroni-marafa'a koméranawe

Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna siyáiyé.

⁴⁴ Naaófá'á máásai-marafa'a Maníkó Móseseмба aráanaména Maníkóní naambó ampantasámbó iyamba maará ónááwe séna aráanamuwasa Manikómó súntemba miyán-dámbá úmai maimaéna máásai-marafa'a né'ómbaniye. ⁴⁵ Ánaaemba miwí táanintomba kentáá síwá'násomba mindámbá taawiyáfúwana Yósúwa tí'maena Kénaani-marafa'o kúmba Maníkó túwa'nai ena mimbáráfá'ó méron-kwaasi watuwówasa kóuwasa kotafíyesa mindámbá minká'á mámaresa mérowana ánaaemba Téfiti Ísareri-waasiti kawáámó méropimba mindámbá úwoi wérowana ⁴⁶ Téfiti

kawe'-úmai mérowana Maníkó aamoí uwáńkowana Téfti Maníkómbá áisai ena séna ení naambá ónaum ína ónaumno. Emá Yékopuni Maníkómá po ewé sina'ó é'a ení naambá ónaumne súwana ⁴⁷ Maníkó séna emá ímba ínompó enááninko Soromoní kesí naambá íniye siyáimbanifo ⁴⁸ Maníkó wiyómpa'o méraimba waásimo úmakaan-daumpa'a ímba méraiye. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna séna

⁴⁹ Fasi'aénkó séna wiyómpa'a káráwiye'a marará'á káráwiyumpo úmárénda-naumpa'a ímba úwoi marapá'á kumbénaumne.

⁵⁰ Kesáfé'a mintántáá'á seyaafá'á úmakaumne Fasi'aénkó siyáiyé agaimaréna siyáiyé Sítífeni siyáiyé.

Sítífeni mináái simátimena aaimó ísón-kwaasisafena simátimena séna ⁵¹ kembiwí tirunté'a wémare'a pó'a Maníkóni aampa'ó ímbo arááiwáén-kwaasiyaamba é'a Maníkón-aai isááimbanifo ímba ísámai kawé'á wéowe. Kentíwá'násomba Maníkóni Ufaen-ámútánkómbá tínaaembo uwáme'ontemba kemá miyá wéowe. ⁵² Kentíwá'násomba Maníkón-aai simátima'maesa wéguwai seyaafá'-wáási sáwí'a uwátinkesa Maníkóni kawekisáú-wáási kumíniye-aaimo simátímakowi tínkamuwasa pukáawe. Ánaaemba wemá kumúwa'a pintaru'á úmai tufúwana pukáiyé. ⁵³ Énifo wiyómpakewi Maníkóni áamámba simátímakowa'a kembiwí ísaraambanifo ímba ísámai kawé'á uráawe Sítífeni siyáiyé.

Sítífenimba óntantambo tufúkáan-aai.

⁵⁴ Sítífeni minááimó simátimumba aaimó ísón-kwaasi áfááraumai tirunkó kási'a úwasa tíyántafesa uwaná ⁵⁵ Sítífenimba Maníkóni Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwáńkowana wiyómpa'o awánómba Maníkóni sámó kaimbá wérowana Ísu Maníkón-ayáánúrappa'a fasi'aén-áémpá'á mérowana Sítífeni awánéna ⁵⁶ séna awánaaro. Wiyómbo tuwíńkaa'-isaná Maníkón-ayáánúrappa'a fasi'aén-áémpá'á Ísu waási úranko méraimba wéawiyaumne súwasa ⁵⁷ miwí wenáái ímba isánae sésa tááka'a awááésa óraaka'a aai sésa Sítífenimba tuwaantantésa ⁵⁸ ta'ótokesa taawiya'maésa naaókoni awáí'á mátuwesa óntamba maiyésa tufúkáawe. Sítífenintafesa karo'-ááimó siyáawi paákákén-únánkwátói faútúwówana ifó'-wáásígón-áwí'a Sóro minúnánkwátói káráwiyowasa ⁵⁹ Sítífenimba óntantamba tufúwana Fasi'aénkónká'á inaińkém-bá séna Ísu Fasi'aénkóo kesimambá kumbáína'a púwóno séna ⁶⁰ arauntaumbá faiyéna óraaka'a séna Fasi'aénkóo sáwí'a wéuwasinkaafo miwí ímba anondáá sáwí'a uwátinkaafo Sítífeni simásuwena pukáiyé.

Sóro Ísuni waási sáwí'o uwátínkarain-aai.

8 Sítífenimbo tufúmbo Sóron-arunko aamoí uráifo tuwímbai Maníkón-aaisafesa fasi'owí Sítífenin-áuma maimaésa máutesa óraa'-ifi'a towaná Sóro Ísuni

aampa'ó kuwái tínkantanae séna kúmba naaúmpimpakemba aarakwá'á kotafisímai ándáfa'a tíyupa'a kúwasa Yérúsaremufa'a Ísuni aampa'ó kuwái aifarí'e-na sáwí'a uwátinkowasa wété uwasá aantá-waasi aantemba Yérúsaremufa'a mérowasa fí'on-kwaasi Ísuni aampa'ó kun-kwáási Yúndiyaa-aempa'e Sámériyaa-aempa'e wété uráawe.

Sámériyaafa'a ásé-aaimo kosimátímaakaa-ai.

⁴ Ísuni aampa'ó kuwái wété ésa Ísuni ásé-ai kosimátima'maesa kuráawe. ⁵ Fírípi Sámériyaa-naopa'o kúmba kosimátimena séna Maníkómó íyáfasi-nankarawai amu'maráúndawisaamo é'o kunkáimba wemá Ísun-iyé ⁶ Fírípi simátimuwasa

kawe'-úmai ísówana ímbo awánaron-kisau maúwasa awánowana ⁷ sáwí-amutamba tirumpimbó mérowisafena aai súwasa sáwí-amutamba wáá'a túmaesa kóuwasa waási kawé'-úmai mérowana tíyayaambo pukón-kwaasi asófatinowasa kawé'-úmai mérowana ⁸ Sámériyaafaken-kwaasi áfááraumai tirunkó kawé'á uráiyé.

⁹ Sámériyaa-naopa'a moóráwigon-awi'a Sáimoni óraa'-waasi úne séna aitambá éna fintó úmaena wéiyuwasa táátafesa ésa ¹⁰ óraa'-waasiye úwoi-waasiye wemó úmba awánéna wenaráái waésa sésa Maníkóni fasi'aénkóe wení fasi'aénkóe'a awaiyarí'a uráiyé karo'á suwaná ¹¹ ayáátááka'a aitambá éna fintó úmaena wéguwasa wenaráái waésa táátafesa uráafo ¹² ánaaemba Fírípi Maníkóni ásé-ai kosimátimena Maníkó wení waásimo kawáánin-kanaa kosimátimena Ísu Káráisitín-aai kosimátimuwasa isésa érai'e sésa timankúnkúmba uwaná Fírípi minákwá'á nombá maitinkówana ¹³ Sáimoniwara'a amankúnkúmba úntafena Fírípi nombá maiyankówana Fírípiye wénuwana ímbo awánón-kisau maúwana awánéna áatafena uráiyé.

¹⁴ Miyámó Sámériyaafa'o úmba Yérúsaremufa'a aantá-waasi mésa Sámériyaafaken-kwaasi Maníkóni ásé-ai isésa minááimó méta'otokaan-aai isésa Pítaante Yóninte ti'márówasarai wémesarai ¹⁵ Sámériyaafa'a komésarai Ísuni aampa'ó kuwáísáfésarai inaińkém-bá sésarai Maníkóni

Ufaen-ámútámba maenááwe siyááye. ¹⁶ Fírípi nombó maitinkónka'a Fasi'aénkó Ísuntafena ísámai nombá maitinkówana Maníkóni Ufaen-ámútámba ímbo maiyónka'a pósarai Pítaae Yóniye inaińkém-bá sésarai ¹⁷ tiyáámba ta'ótóróyana Maníkóni Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumúwasa maiyáawe.

¹⁸ Aantá-waasiyai tiyáámba ta'ótóróyana Maníkóni Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumbaúwasa máumba Sáimoni awánéna fasi'aémbá méyáambaranae séna Pítaante Yónintetafena séna óntamba maékai ¹⁹ mifási'áémbá símékaiyo. Kemá fí'on-kwaasi siyáám-ba ta'ótóráanana Maníkóni Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumbańkwae súwana ²⁰ Pítaa séna Maníkó úwoimo wétimin-tantaatafe óntantamba méyánónae sénda po ení óntankwara ewará'á iyafím-bá tai'áyááye. ²¹ Maníkón-aúranka'a ení imáyáa ímba

arupise imbá pó maankísáú kenkáisi kísau ímba súwa'nai ínone. ²² Ení sáwí-imayaagomba ánaaemba uwáme Fasi'aénkómbá áisai inaná ení sáwí-imayaagon-anondaa maiyauwáiniye. ²³ Maníkó ímba fasi'aémbá ámakaintafe enarumbá sáwí'a uwásinkaanana ení sáwí-imayaago óraa'a éna embá ta'ótokaiye Pítaa súwana ²⁴ Sáímoni Pítaante Yónin-tetafena séna súwa'nai ekai Fasi'aénkómbá in-aifínkémbá áisai íyana emó sénda misáwí-tántáákó ímba kempá'á tíno Sáímoni siyáiyé.

²⁵ Súwasarai Pítaae Yóniye Fasi'aénkón-aaí simátimesarai Ísuwe'o né'óyan-aaí simátimesarai Yérúsaremufa'a kónae sésarai aampa'á wéwesarai Sámériyaa-aempa'a naaó'-nao'a Maníkóní ásé-aaí simátíma'mae-sarai kurááye.

Fírípinte Ítíópíyaafaken-kwaasigonte-taai.

²⁶ Mindárai Yérúsaremufa'a kuyaná Fírípi Sámériyaafa'a mérowana óraa'-waasigo Ítíópíyaa-marafakewi éna Ítíópíyaa-waasiti kawáá-ínínkón-áwí'a Káándésini óntanka'o káráwiyowi Maníkón-ímáyáá éna Yérúsaremufa'a wéména Maníkón-áwí'a mósá maréna kouweréna wení táómpimba óraa-poigo tafisí-maena nún-taompimba kúmba Fasi'aénkóní kísau-waasigo wíyómpakewi Fírípintafena séna íyáfasine Yérúsaremufakemba Késaafa'o kon-ámpá'á waaó súwana iséna íyáfasinena minámpá'á wéména máa-sai-marafa'o kúmba Ítíópíyaa-marafaken-óraa'-waasi wení táómpimba wéwéna aúfáifimba toráumai awánéna naaó'fá'ó Maníkón-aaímo simátímakowin-awí'a Áísaya agaimakón-aaí toráumai awánómba ²⁹ Maníkóní Ufaen-ámútánkó Fírípintafena séna wení táónkoni ewaa'á waaó súwana ³⁰ awaantanténa kúmba Áísaya agaimakón-aaí toráumai wéawanowana Fírípi iséna áisai ena séna mináálgóní áwáuma ísaraano súwana ³¹ séna é'a moóráwigo simásimina'a isánaumpo kesí táómpimba íyátaao súwana Fírípi mintáómpimba íyáténa imaúwana ³² mináúfáifínkén-áái torauséna séna

sipisípi áyáumo karánae owanamó ímbo wáá'o tintembá minkwáásigó ímba aaí siyáiyé. Sipisípi tufuwónae owanamó ímbo wáá'o tintembá minkwáásigó ímba aaí siyáiyé. ³³ Wenáwí'a múra tuwésa sáwí'a úmai aaifimbá maiyánkaraawe. Wení waási sáwí-kísau maiyésa tufúwówana marapá'ó mérain-kanaa taí'áraiye. Mindásafesa miwítí sáwí-kísau ímba kanaa'á aforá simátimenaawe

agaimaréna siyáiyé. ³⁴ Ítíópíyaafaken-kwaasigo mináái toráusuwéna Fírípimba áisai ena séna Maníkón-aaímo simátímakowi nááwantafenawa mináái siyáiyé. Wesáfénawa siyái fí'owantafenawa siyáiyé súwana ³⁵ Fírípi Maníkón-aaí aúfáifínkembo toráumaimo simámakainten-úmai Ísuni ásé-aaí wésimaména ³⁶ aampa'á kuyambá nombó wéroka'a wésarai uyaná Ítíópíyaafaken-kwaasigo séna nombó wérainka'a maisínkáínkwa sé'a únana nóinkowa aambá fasiyíyo súwana ³⁷ Fírípi séna Ísumpa'o arumbó amé wenááisafe amankúnkúmbo ina'ó é'a nombá

maiyánkáano súwana séna Ísu Káráísitintafe'a érai'a Maníkón-áánimban-íye sune séna ³⁸ táómba to'maé kúwaintafena séna táómba ta'ótoraao súwana ta'ó-torowasarai Fírípiye Ítíópíyaafaken-kwaasigoe nom-pímbá kunkésarai Fírípi nombá maiyánkéna ³⁹ íyúyana Fasi'aénkóní ámútanko Fírípimba kunáí'maena kóúwana Ítíópíyaafaken-kwaasigo awánómba ímba mérowana wení naaópa'a wéna aamoí uráiyé.

⁴⁰ Fasi'aénkóní ámútanko Fírípimba kunáí'maena Ásítóti-naopa'a máankowana Fírípi mináémpá'-náopa'a Maníkóní ásé-aaí simátíma'maena Sísááriyaa-naopa'a kuráiyé.

Sóro Ísun-aaisafena amankúnkúmbo uráin-aaí.

9 Minkánáá Sóro Fasi'aénkóní aampa'ó kuwáísáféna arumbá sáwí'a éna tínkamonaé símasima'a éna aifa'-ámáán-káwáágómpá'á ² koáisai ena séna aúfái agai-símína'a maimaé'a Támásikasi-naopa'o Yúnda-amaan-daumpimpa'o méraan-kwaasiti óraa'-waasi mátimeno súwana ewé séna mináái agaimaréna séna Sóro Ísuni aampa'ó wíyawi saafá éna ta'óto'maena téména Yérúsaremufa'a ándáfa'a mátiyuwainiye séna agaimaréna súwana ³ Sóro mináúfái maimaé wéména Támásikasi-naopa'a ewaa'ó kúmba wíyómpakemba sámó kaimbá aafáyáuraan-tantaa'a tuwówana kuména aúgáyáagaya úwana ⁴ tanaa fówana aagó aantemba séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a wéono súwana ⁵ séna emá nááwa sénó súwana kemá Ísu súmpo kembá sáwí'a uwásinkaampo ⁶ íyáfasine Támásikasi-naopa'a koménana moóráwigomo síndantemba miyán-uwo súwasa ⁷ Sóroe'o kun-kwáásí ímba aaí sumbá mésa ímba waási ane'á awánéna aaimó sún-aantemba ísówana ⁸ Sóro íyáfasinomba aúrumba ímba kawé'-úmai awánówasa waási ayáánto'maesa Támásikasi-naopa'a máánkarowana ⁹ kaumbo-nó'wáámbá waéna ímba aúrumba awánéna tóné noné ímba naráiyé.

¹⁰ Sóro kaumbo waúwana moóráwigo Támásikasifa'a ména Ísuni aampa'ó kúwain-awí'a Ánánáyasi aúrumba aréna kaainkáámbá awánómba Fasi'aénkó simáména séna Ánánáyasiyo súwana oó Fasi'aénkóo kemá úne súwana ¹¹ íyáfasinéma aampa'á waaó. Minánkón-áwí'a arupísemo uráin-ampa'a kuré Yúndasini naaúmpa'a wée moóráwigo Táásási-naopakewin-awí'a Sóromba koawánaao. We inái wésiye. ¹² Kaainkáámbá awá-narainka'a moóráwigon-awí'a Ánánáyasi téna ane'á ta'ótóráisana aúrumba kawé'-úmai awánaraiye Fasi'aénkó súwana ¹³ Ánánáyasi séna Fasi'aénkóo sáwífa'-waasi wenáái simásímakaawe. Yérúsaremufa'a ení waási sáwí'o uwátínkarain-aaí simásímakaawe. ¹⁴ Aifa'-ámáán-káwáágó aúfái agaimái ámisana en-ímáyáámó mósá máraán-kwaasi ándáfa'o tiyuwáindasafena Támásikasifa'a tiyáiyé súwana ¹⁵ Fasi'aénkó séna kesí kísau áménana kesáái kosimátin-tasimatimba fí'on-daopaken-kwaasiye kawáá-wáásiyé kesí waási Ísareri-waasiye kosimátin-tasimatimba ínifo íyáfasine wempá'á winaná ¹⁶ kesí kísau Sóro wémainsa waási

sáwí'a uwánkanaawe. Mindásafe'a ke aráaname-naumne Fasi'aénkó siyáiyé.

¹⁷ Súwana Ánánáyasi iséna wéna sún-daumpa'a iyé-na Sóro ane'á ayáámba ta'ótorena séna Sóroo kesí waásiyo. Aampa'á wéte Fasi'aénkó Ísumba awá-naraandawi si'maráísa'a túne. Aúramba kawé'-úmai awánenana Maníkóní Ufaen-ámútánkó arumpimbá óraa'o uwánkaindasafena si'maráísa'a túne súwana ¹⁸ Sóron-aúrampinkemba aerembá tákúwana aúramba kawé'-úmai awánéna iyáfasinowana Ánánáyasi nombá maiyankówana ¹⁹ tómbá násuwena áúgoma kawé'á uráiyé.

Sóro Támásikasifa'o simátimakin-aai.

Sóro Támásikasifa'a tuwímbai-no'waamba waéna Ísuni aampa'ó kuwáísé'a ména ²⁰ minúwóiyáán-úwana áamáán-daumpa'a iména Ísun-aai simátimena séna érai'a Ísu Maníkón-áanimban-iyé súwasa ²¹ wenáái isón-kwaasi táátafesa ésa moórá-mora-waasi tísai-isai esa sésa Yérúsaremufa'a Ísun-imayaamo mósá maráán-kwaasi tínkamemayain-kwaasin-iyé. Ísun-imayaamo mósá maráán-kwaasi tí'mae ándáfa'a áamáán-kawaa-waasiya'o mátinkané séna maanká'ó tiyáin-kwaasin-iyé. Ísumpa'a téna méraiye sésa táátafesa uráawe.

²² Suwaná Sóro óraaka simátíma'mae iyéna séna érai'a Maníkómó iyáfasinankaraiwaimba amu'maráúndawisa Ísun-iyé séna wenááigo iyúwasa Támásikasi-faken-Yundaa-waasi iséna wembá ímba anondáá simámakaawe.

²³ Ímba anondáá sumbá sáwífa'-no'waamba waéna túwaandu ésa Sóromba tufuwónae sésa ²⁴ tu-fuwíyanesa nó'waane wááwáiyé Támásikasi-naokoni óntan-kusaigoni aumépa'a mésa ontará'á takáráwikarawi wéuwana moóráwigo iséna tufuwónae-aaimo sumbá kosimámuwasa ²⁵ moórá-no'waamba Ísuni aampa'ó kuwáí Sóromba áí'maesa pofafimbá fáitumaresa óntan-kusaigoni afaapimbá túsúsuwesa ándára'a ta'ótorena túwówana kuméména marapá'á múra tuwéna kóuraiye.

Sóro Yérúsaremufa'o komérain-aai.

²⁶ Sóro Yérúsaremu-naopa'a wémena wéna séna Ísuni aampa'ó kowísé'a méranae'a túne súwasa miwí sésa Ísun-aai ímba ísaraiwai karo'á siyé sésa wenáároi inkáísúwana ²⁷ moóráwigo-awi'a Páánápáasi Sóron-aai iséna kawé'á úwana áí'maena aantá-waasifa'a wéna Sóron-aai kosimátimena séna Sóro Támásikasi-ampa'o wéwenamo Fasi'aénkómbó awánówana aaimó simámakain-aai simátimena Sóro Támásikasi-naopa'o Ísun-aaimo óraaka'o simátíma'maenamo kuráin-aai simátimuwasa ²⁸ iséna érai'e suwaná Sóro miwísé'a ména Ísuni fasi'aémbá wérowana Yérúsaremu-naopa'o Ísun-aai óraaka kosimátin-tasimatin-ena ²⁹ fí'on-Yundaa-waasi Kíríki-waasi-taaifinkembo sun-kwáásí simátimuwasa aai wesimán-kwesiman-esa tufuwónae sésa ³⁰ sumbá Ísuni aampa'ó kuwáí iséna

Sóromba áí'maesa wémesa Sísááriyaa-naopa'a máankesa sésa Táásási-naopa'a waaó sésa ai'márówana mindáópa'a kóuraiye.

³¹ Kóúwasa Ísuni aampa'ó kun-kwáásímó tínkamumba étínkówasa aáno úmai wempa'á mésa Yúndiyaa-aempa'e Káríri-aempa'e Sámériyaa-aempa'e Ísuni aampa'ó kuwáí aáno úmai wempa'á mérowana Maníkóní Ufaen-ámútánkó túwa'nai úwasa fasi'ámai mésa Ísun-aai simátímúwasa iséna érai'e sésa sáwífa'-waasi-i'a ésa Fasi'aénkón-áwí'a mósá marésa wenáisamaifimba méraawe.

Pítaa Ríndaa-naopa'o kuráin-aai.

³² Pítaa naaó'-nao'a wénena Maníkóní waási tuwánáindasafena Ríndaa-naopa'o kúmba ³³ moóráwigo-awi'a Íniyasi ímba aintamai wénena afakaumboé-aatai naaúmpa'-aantemba maé'mae'a wéuwana ³⁴ Pítaa awánéna séna Íniyasiyo Ísu Káráisi asófankaifo iyáfasinke ení wandaaí fawasaaó súwana iyáfasinkwena kúwasa ³⁵ Ríndaa-naopaken-kwaasiye Séróni-naopaken-kwaasiye seyaafá'á awánéna Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

Pítaa Yópaa-naopa'o kuráin-aai.

³⁶ Yópaa-naopa'a moórá-ininkon-awi'a Tápítaa Kíríki-waasi-taaifinkemba mináwí'á Tókáasiye wésewe. Wemá Ísuni aampa'ó kún-inimba aasiyaasí kawé-kísáú wémaena moparáwimbá ímbo makón-kwaasi túwa'nai úwaimba ³⁷ áí'a úwana puwúwasa wenáúma nombá pé'ankesa maimaésa afófumayaataan-daumpa'a móankaraawe. ³⁸ Yópaa-naopakemba Ríndaa-naopa'a ewaa'á pósa Yópaafaken-kwaasi Ísuni waási Pítaa Ríndaafa'o taméron-aai iséna kae'-wáásí ti'márówasarai Pítaamba kosimámesarai sésa awaantanté kempátá tiyó sésa si'marááwakai túye suyaná ³⁹ Pítaa iyáfasinena mindáraise kúwasa áí'maesa minínimbá puwúwasa matuwé méron-daumpa'a afófumayaataan-daumpa'a iyúwasa Pítaampa'a keto'-ínintómbá tatúwaandu urésa ifi'á tésa sésa Tókáasi ímba pukáinka'o farú-simakain-unankwatoiyé sésa aráánámúwana ⁴⁰ awánéna séna máápa kárúwaaro súwasa kúmúwana Pítaa kifaena Fasi'aénkómpá'á inái simásuwena méwae'mai minínimbá awánéna séna Tápítao iyáfasinao súwana aúramba éna Pítaamba awánéna iyáfasinena mérowana ⁴¹ Pítaa kóisáúwanke-na Ísuni aampa'ó kun-kwáásiyé keto'-íniné táántowasa aúmó arómba iawánéna ⁴² Yópaa-naopa'a kosimátíma'maesa kuwasá iséna sáwífa'-waasi Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba uwaná ⁴³ Pítaa Yópaa-naopa'a sáwífa'-no'waamba waéna moóráwigo-awi'a Sáimoni wení naaúmpa'a mérowana minkwáásígó waan-ásisambo wení kisaumo maún-kwaasigoni naaúmpa'a méraiye.

Pítaa Kóníríyasini naaúmpa'o iyáin-aai.

10 Sísááriyaa-naopa'a moóráwigo-awi'a Kóníríyasi ména Rómufakemba sáwífa'a 100 i-

waasiya'o káráwiyowi mérowasa miní-wáásí túwí'a Ítáári-i-waasiye sésa uwaná ² Kóníríyasi Maníkón-aaisafena fasi'ámai ména wení akúnté'a Maníkón-ímáyáá éna áwí'a mósá maréna Yúndaa-waasimo ím-bo moparáwimbó makón-kwaasi túwa'nai éna Maníkómpá'á inái símaena iyúmba ³ moórá-kanaa fenómpinka'a inái wésuwana Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi aúranka'a paápé úwana kawe'-úmai awánówana séna Kóníríyasiyo súwana ⁴ áá'a úwana aúramba afuwéna séna Fasi'aénkóo nóran-aaiya simásiminewa sénó súwana emó inaimó séndawiye waásimo túwa'nai óndawiye Maníkón-aúranka'a kawe'ó óndasafena Maníkó en-ímáyáá imbá pó ⁵ ení waási ti'márénasa Yópaa-naopa'a moóráwígon-awi'a Sáímoni Pítaamba koaiyáaro. ⁶ Wení araámáó Sáímoni ni naaúmpa'a ména minkwáásígó waan-ási-kisaumo máin-kwaasigoni naaúmpa'a uwí-nónkóní áwáífa'-naumpakemba koaiyáaro ⁷ simásuwena áwiyokuwana Kóníríyasi wení kísau mo máún-kwaasifinkemba kae'-wáásiyáiyé moórá-i-waasi Maníkón-ímáyáá mósá marówinte'a miyáumai-waasiyau táántowasa ⁸ tuwaná wíyómpakewimo simámakon-aaí simátimena séna miyáumai Yópaa-naopakemba koaiyáaro séna ti'mákaiye.

⁹ Ti'marówasa aampa'á kówaesa wémesa Yópaa-naopa'a ewaa'ó kumbá wááwái Pítaa naan-afófora'a iména Maníkómpá'á inái wésuwana ¹⁰ áái tówana tómbá nánae súwasa tómbá wéagauwana kaainkáámbá awánómba ¹¹ wíyómba tuwínkaa'-úwana mimpínkém-bá óraa'-ampanta éiyain-araiya'a ta'ótoresá túwówana kuménama marapá'á kumúwana awánómba ¹² minámpántáímbá waí-waane póíye iyaankafayaané numawé fí'o-fí'on-kwai-waane mérowana ¹³ aaiígó aantemba séna Pítaa iyáfasinke tufú'mai agandaaó súwana ¹⁴ Pítaa séna Fasi'aénkóo ímbanifo kentáásí ámáámba Yúndaa-waasisa miyán-tántáá'á aambá fáí'-makaawata póta ínta wénaumne súwana ¹⁵ minááígó aantemba aneká'á séna Maníkó kawe-tántáá'émó siyáin-tantaatafe ímba aambá fáí'makaawe siyó súwana ¹⁶ kaumbo-í'a kaainkáámbá awánówana wíyómpa'a minámpántá iyáíye.

¹⁷ Iyúwana Pítaa minkááínkáán-ááígóní áwáuma nórawa'iyó súmba Kóníríyasimo ti'marón-kwaasi Sáímonini naambá taawánésá ontará'á tamésa ¹⁸ táántesa sésa Sáímoni Pítaa maandáúmpará méraiyo suwaná ¹⁹ Pítaa minkááínkáán-ááígóní áwáuma saafá úwana Maníkóní ámútanko séna kaumbo-wáásí embá ayaafái úmaesa tefo ²⁰ iyáfasine kumuwó. Kemá ti'marúunasa tefo ímba kae'-ímáyáán-uwo. Úwoi miwísé'a waaó súwana ²¹ Pítaa kuména minkwáásísáféna séna wésiyaafaa-on-kwaasi úmpo nóntafera wésiyaafaaó súwasa ²² kentáásí kawáágón-áwí'a Kóníríyasi si'maráisata empátá túne. Wemá kawe'-wáásí Maníkón-ímáyáá éna áwí'a mósá maráísasa pósa Yúndaa-waasi seyaafá'á wentáfésá kawe'-wáásiyé wésewe. Moóráwigo Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi kusimáména séna ti'márénasa Pítaamba Yópaa-naopakemba koaiyéwana empá'á téna aai

tasína isaaó sisatá túne suwaná ²³ Pítaa tí'maena naaúmpa'a tinkówasa wáúmba aafáyáara'a Pítaa iyá-fasinena miwísé'a kuráíye.

Miwísé'a kúwasa Yópaa-naopakemba Ísuni aampa'ó kun-kwáásí tuwímbai awíyo'maesa ²⁴ aampa'á kówaesa wémesa Sísáaríyaa-naopa'o kumbá Kóníríyasi wenamááraawe wení waásiye táántowasa tatúwaandu urésa Pítaamba amu'makówana ²⁵ Pítaa Kóníríyasini naambó wéronka'a ontará'á kúwana Kóníríyasi aamoí éna óraakon-íye séna aísamaifimba kífauwana ²⁶ Pítaa séna emó óndanten-kwaasi úmpo iyáfasinaao séna iyáfasinakena ²⁷ aai simáma'maena Kóníríyasiye'a naaúmpa'o iyúmba sáwífa'-waasi túwaandu urómba ituwánéna ²⁸ séna kentáásí ámáámba ísaraawe. Yúndaa-waasisa fí'onkaa-waasise ímba moórárata taankarotámaisa wénaumne. Miwítí naaúmpata ínta wégundarata Maníkó aráásiména seyaafá'-wáásí ímba sáwí-waasin-owe siyáisa'a awánaraunda póta ímba sáwí-waasiyemo sendá úwoi kawe'-úmai ménaumne. ²⁹ Mindásafesa sáántaamba ímba a'áo súnna túmpo nóntafera sáántaraao Pítaa súwana ³⁰ Kóníríyasi séna éiyain-do'waamba waé'a káfékaamba fénáímpinka'a kesí naaúmpa'a inái súnana minúwóiyáámbá moóráwigo sámó kain-únánkwátóí uréna súranka'a kumbéna ³¹ séna Kóníríyasiyo emó inaimó sémo waási túwa'nai éma Maníkón-aúranka'a kawe'ó óndasafena Maníkó en-ímáyáá imbá pó ³² ti'márénasa Yópaa-naopa'a moóráwígon-awi'a Sáímoni Pítaamba koaiyáaro. Araámáó Sáímonini naaúmpa'a méraiye. Waan-ási-kisaumo máin-kwaasigoni naaúmpakemba uwí-nónkóní áwáífa'-naumpakemba koaiyáaro súwa'a ³³ minúwóiyáán-úmai ti'marúunasa embá koaiyáawa kawe'-úmai téne. Kesáá Maníkón-aúranka'a túwaandu éta Fasi'aénkó simámakain-aaí simásiminkwae séta amu'makáunasa téne Kóníríyasi siyáíye.

Pítaamo simátímakain-aaí.

³⁴ Kóníríyasi súwana Pítaa séna káfé'a wéisaumne. Érai'a Maníkó ímba Yúndaa-waasi aantemba wégarawifo ³⁵ seyaafá'-áémpákén-kwáásí Maníkón-aúranka'a arupíse úmai kawe'-úmai méraawi Maníkó miwí aamoí wéuwatinkaiye. ³⁶ Maníkó Ísu Káráísitimba ai'marówana Ísareri-waasisafena ásé-aaí simátí-makaimba é'a ísaraawe. Ísu Káráísiti seyaafá'-wáásítí Fasi'aénkón-íye. Minásé-ááísáfésá érai'emo síyawí tirumbá kawe'-úmai wempa'ó méraiyaamba ³⁷ kemá ísaraawe. Yóni simátiména séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á té'a nombá maénááwe siyáimba Ísun-aaí aifa'á Káríri-aepakemba tiyéna Yúndiyaa-marafa'a wété uráíye. ³⁸ Ísu Násaretifakewin-aaí ísaraawe. Maníkó wení Ufaen-ámútámbá Ísumba ámakowana wempímbá óraa'a uwánkowana Maníkó fasi'aémbá aména wesé'a mérontaféna naaó'-nao'a kawe-kísáú wété éna waántawankomo ta'ótoron-kwaasi kawe'á uwátínkáfa'a kuráíye. ³⁹ Yúndiyaa-marafa'a Yérúsaremu-naopa'a kísau maiyáimba awánaraumne. Wembá aaraa-táiyá'á aiyayaampimba tufúsúmarowana puwéna ⁴⁰ kaumbo-kánáá

maisuwówana Maníkó Ísumba pukómpinkemba iyá-fasinankowana paapé únta kesúrandesa awáraumpo ⁴¹ ímba seyaafá'-wáásí awánaraawe. Maníkó simátíméromo siyáinta Ísunta awánéta pukómpinkembo iyáfasinonka'a tóné noné weséta naráumne. ⁴² Ísu óraaka'a simásimena séna Maníkó imáyáa siména pukén-kwaasiye túmó arén-kwaasiye aafimbá maitinkáinone siyé simátíméro Ísu siyáiyé. ⁴³ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi Ísun-aai simátimesa sésa wenáásafesa timankúnkúmbo iyawi Ísuni fasi'aénká'á Maníkó miwítí sáwí-imayaa maitiyuwáiniye naaófá'á siyáawe Pítaa siyáiyé.

⁴⁴ Pítaa mináái simátimuwana wéison-kwaasifimba Maníkóní Ufaen-ámútánkó miséyááfáimbá kumbéna ⁴⁵ Maníkóní Ufaen-ámútánkó kumúwasa fí'o-fi'on-aafinkemba Maníkón-áwí'a mósá márówasa Yúndaa-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáásí Pítaa-iyaise'a Yó-paafakembo tuwáiyé táatafesa ésa sésa Maníkó fí'onkaa-waasiwara'a wení ámútamba úwoi wétimiye sésa táatafesa uwaná Pítaa séna ⁴⁷ Maníkó wení Ufaen-ámútántáámó símakaintenta miwíwárá'á wé-timimba póta nombó maíyamba ímba aambá faiyónaumpo úwoi nombá maénááfo ⁴⁸ maitínkáaro súwasa Ísu Káráisitintafesa ísámai nombá maitínkówasa Pí-taantafesa sésa tuwímbai-no'waamba keséta wáinone suwaná miyá uráiyé.

Yérúsaremufa'a Pítaamo simátímakain-aai.

11 Fí'onkaa-waasi Ísun-aai isésa ta'ótokaawemo sumbá aantá-waasiye Ísuni aampa'ó kuwáí Yúndiyaa-marafaken-kwaasiye mináái isésa mérowana ² Pítaa Yérúsaremu-naopa'a kúwasa tuwímbai-waasi aaisambá aéesa Yúndaa-waasi túma kárámai araénáémbo wéontemba fí'onkaa-waasiwara'a miyá orómó siyón-kwaasi Pítaamba aaisambá aéesa ³ sésa emá fí'onkaa-waasiti naaúmpa'a iwaé ímbo túmo kárámai araénáémbo úmakaan-kwaasiti naaúmpakemba tómbá imandaráne suwaná ⁴ Pítaa seyaafá-tántáá'ó uráimba simátimena ⁵ séna Yópaa-naopa'a mé'a Maníkómpá'á inaimó séwándara'a kaainkáámbá awánááwánana wíyómpakemba óraa'-ampanta éiyain-araiya'a ta'ótoresa túwówana kuména méraawandara'a kumúwa'a ⁶ mimpímbá afuwé'a awánááwánda póiyé waí-waane iyaankafayaané numawé mérowa'a awánááwánana ⁷ aagó aantemba séna Pítaao iyá-fasinke tufú'mai agandaaó súwa'a isé'a ⁸ sé'a Fasi'aénkóo ímbanifo kentáásí amáámba miyán-tántáá'á aambá fáí'makaawata póta ímba wénaumne séwánana ⁹ minááigó aantemba aneká'á séna Maníkó kawé-tántáá'é siyáin-tantaatafe ímba aambá fáí'-makaawe siyó súwa'a ¹⁰ kaumbo-í'a kaainkáámbá awánááwánana wíyómpa'a minámpántá iyáiyé. ¹¹ Minúwóiyáámbá Sísááriyaafakemba kaumbo-wáásí kentáá'a ti'marówi tumbá ¹² Maníkóní ámútanko simásimena séna ímba kae'-ímáyáá indá miwísé'a waaó súwa'a kówánasa Yópaafakemba maankwáásí afa'mórée-waasi Ísun-aaimo ísááwi suwíyórowata Sísááriyaa-naopata Kóníríyasini naaúmpata kówánana

¹³ simásimena séna Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi kesí naaúmpa'a kumbéraisá'a awánáúnana séna ti'márénasa Yópaa-naopakemba moóráwígon-awi'a Sáimoni Pítaamba koaiyéwana ¹⁴ téna aai tawésimatimena'a ewára ení akúnkwárá'á seyaafá'á wéisewana Maníkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye wíyómpakewi siyáiyé Kóníríyasi súwa'a ¹⁵ aai wésewanana Maníkóní Ufaen-ámútánkó aifa'ó kentááfímbó kunkáintemba miwífímbá miyá úwa'a ¹⁶ awáné'a moóra-aai sáaka'a makáumne. Ááéma Fasi'aénkó séna Yóni nombó maitínkaraimbanifo Maníkóní Ufaen-ámútánkó kuména kempímbá óraa'a uwátinkainiye Fasi'aénkó siyáin-aai sáaka'a makáumne. ¹⁷ Énifo kesáá Fasi'aénkó Ísu Káráisitinaaisafeta simankúnkúnta ówánanasa Maníkó wení ámútamba símakaintenta fí'onkaa-waasi miwí miyá owa'á awánaraumpo kemá Ísuni kísau-waasi pó'a nombó máumba ímba aambá faiyówánasa úwoi nombá maiyáawe Pítaa súwasa ¹⁸ mináái isésa aaisambó áumba ifátuwesa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa Maníkó miyá éna ímba Yúndaa-waasi aantemba aaisá wésimasimifo fí'onkaa-waasiwara'a wésimatimisasawara'a miwítí sáwí-imayaa tínaaemba uwámesa Maníkómpá'á tésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáawe.

Ántiokufakemba Ísuni waási-taai.

¹⁹ Ááéma Sítífenimba tufúwana puwúwasa fí'onkwaasi Ísuni aampa'ó kun-kwáásí sáwí'a uwátínkówasa wété uráamba tuwímbai Fínisiyaa-marafa'a kuwasá tuwímbai Sáiparasi-marafa'a kuwasá tuwímbai Ántioku-naopa'a kuwasá miwí minkáúmbómáráfá'ó méron-kwaasi Yúndaa-waasi aantemba Ísun-aai kosimátimesa ²⁰ miwífínkémbá tuwímbai Sáiparasi-marafakewi tuwímbai Sáiríni-marafakewi miwí Ántioku-naopa'o koméronka'a Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiyewara'a Fasi'aénkó Ísuni ásé-aai kosimátimuwana ²¹ Fasi'aénkóní fasi'aémbá miwísé'a wérowasa sáwífa'-waasi Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmbe ésa wempá'á tiyáawe.

²² Ántiokufaken-kwaasi Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmbe ésa wempá'ó tiyáan-aai suwasá Fasi'aénkóní waási Yérúsaremufa'o méron-kwaasi mináái isésa Páánápáasimba ai'márówana Ántioku-naopa'a wéména ²³ koména Maníkó kawé'ó uwátínkaromba tuwánéna aamoí éna óraaka simátiména séna kentirumbá fasi'ámai Fasi'aénkóntáfé'a méraaro séna ²⁴ Páánápáasi kawé'-wáásí úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Fasi'aénkómpá'á amankúnkúmbe fasi'ámai éna aai simátíma'maena iyúwasa sáwífa'-waasi isésa Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

²⁵ Uwaná Páánápáasi Sóromba ayaafáí úmaena Táásási-naopa'o kúmbe ²⁶ koawánéna koái'maena Ántiokufa'a tésarai moóra-aatai tamaisuwésarai Fasi'aénkóní waásise'a mésarai sáwífa'-waasi tatúwaandu untembá Ísun-aai simátíma'maesarai iyúyasa Ísuni aampa'ó kuwáísáfésa sésa Káráisitini

waásiye suwaná aifa'á Ántiokufa'a mináái paapé uráiyé.

²⁷ Mináái paapé úwana minkánáá tuwímbai Maníkón-aaimo simátimakowi Yérúsaremufa'a tuwésa wémesa Ántiokufa'a kuwaná ²⁸ miwífinkémbá moóráwigon-awi'a Ákápáasi íyáfasinena Maníkóní ámútanko wesé'a mérowana séna óraa'-aawai seyaafá'-áémpá'á táiniye siyónka'a póna ánaaemba Rómu-kamaniti kawáágón-áwí'a Kíróndíyasi méronka'a minááwái paapé uráiyé. Ákápáasi mináái súwasa ²⁹ isésa Ísuni aampa'ó kuwái moórá-mora sésa óntamba túwaandu úmai Ísun-aaimo isááwi Yúndiyaa-marafa'o méraan-kwaasi timénae sésa ³⁰ miyá ésa minóntámbá Páánápáasinte Sóronte tímúwasarai maimaésarai wémesarai Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasi mátimakaaye.

Aneka'á sáwí'o uwátinkaraan-aii.

12 Minkánáá Érotin-anáwainko araámáó Éroti Yúnda-waasiti kawáágó ména Ísuni aampa'ó kuwái tuwímbai sáwí'a uwátinkena ² moóráwigomba ai'-marówana Yóni awaáón-áwí'a Yémisimba kota'ótoke-na anuwarambá kambísásuwowana puwúwasa ³ Yúnda-waasi aamoí uwaná Éroti awánéna aamoí uwásinkaiwae séna moóráwigomba ai'-marówana Pítaamba kota'ótokaiye. Yúnda-waasi ímbo intóráintantaa'wara-pereti agáún-kanaa Pítaamba kota'óto'-maena ⁴ ándáfa'a máánkowasa siyáánkain-úmai afa'mórée-i-waasi wenká'á káráwiyowasa éiyain-eiyain-kwaasi kóyááka-tayaaka úmai káráwiyuwasa Éroti séna Maníkó Yúnda-waasi tíyótimo í-tánónkánáá tai'áina'a Pítaamba áí'mae'a Yúnda-waasi túranka'a aaifimbá maenké'a tufuwónaumnemo súmba ⁵ Pítaa ándáfa'a mérowasa Fasi'aénkóní waási Fasi'aénkómpá'á inai símai Pítaamba áwa'nai uráawe.

Pítaamba ándáfakembo faú'ánkarain-aii.

⁶ Inai sésa Pítaantafesa ísámai áisai uwaná aafáyáaraamba Éroti Yúnda-waasi túranka'a Pítaamba aaifimbá maiyankánaumne súwana káfé'-no'waankaamba Pítaamba aiyayaanka'a kára'umakesa kae'-í-wáásí séfasefa'a méroyana Pítaa aúnkwaigúwasarai kae'-í-wáásí ontará'á káráwiyoyana ⁷ minúwóiyáámbá Fasi'aénkóní kísau-waasigo wiyómpakewi kumúwana ándá-naumpa'a sán-kówana Pítaan-ayóiyá'á tufuwéna aúsúwana íyáfasinowana séna úwoiya íyáfasinao súwana Pítaa ayáámpinken-anda weyááríka'a faú'wena marapá'á kumúwana ⁸ wiyómpakewi séna ení á'wáánkau uré enáisamai ánáamba maimái uwó súwana miyá úwana ení paákákén-únánkwátói kuférénakai kesékai koyó súwana ⁹ Pítaa ándá-naumpakemba wenánaemba kuména ímba waásin-iye-imayaa uráifo kaaimbá awánáumne-imayaa éna ¹⁰ i-wáásímó méron-ontara'a kúwáákesarai minkákémbá moórá-ontara'a i-wáásímó méron-ontara'a kúwáákesarai minkákémbá ándáfakembo naáo-pa'o kónae owasamó titinkáán-ontara'a fasi'aén-ón-

tará'á kúmúyana weyááríka'a tigúwasarai kuwákárúwesarai aampa'á kuyaná minúwóiyáámbá wiyómpakewi Pítaamba auwéna áwiyokuwana ¹¹ Pítaa imáyáa éna séna ímba kaaimbá awánáumpo érai'a Fasi'aénkó wení kísau-waasigomba ai'maráisana kuména Éroti sínkamine isaná ayáámpinkemba kuntafísuwaisa'a túne. Yúnda-waasiwara'a sínkamon-aesamo ombá kuntafísuwaisa'a túne Pítaa siyáiyé.

¹² Pítaa minímáyáá uwásuwena Máriaani naambó wéropa'a wéna Yóni-Máákaani anówani naambó wéropa'a kúwasa sáwífa'-waasi mindáúmpá'á túwaan-du ésa Pítaantafesa ísámai Fasi'aénkómpá'á inai wé-suwana ¹³ mindánkóní ontamá paupau súwana moórá-arasi mindáúmpá'ó kísau moún-arasigon-awi'a Róta ontará'á kuména ¹⁴ séna náawa'ono súwana Pítaa séna kemá úne súwana Pítaan-amóísáúmba iséna kunaamoí éna ímbo ontamá tiyankómba awaantanténa sáwífa'-waasi isimátimena séna Pítaa ontará'á méraiye súwasa ¹⁵ miwí sésa emá uwóí'a éma karo'á séne suwaná minárásigó aneka'á séna érai'a Pítaa ontará'á méraiye súwasa miwí sésa Pítaan-amankon-iye ¹⁶ suwaná Pítaa ontamá óraaka'a paupau súwasa isésa ontá kuntiyésa awánomba wemá Pítaa úwasa táatafesa uwaná ¹⁷ káikarewa'a simátíméno simásuwena séna Fasi'aénkó ándáfakemba kembá sí'maena aampa'á másiyuwaifo Yémisine Ísun-aaimo isáán-kwaasiye kosimátíméro Pítaa simátimena tiyuwéna fi'on-daopa'a kuráiyé.

¹⁸ Kúwasa aafáyáara'a i-wáásí Pítaambo káráwiyowi awánomba ímba mérowasa kantúmba marésa Pítaa nááfara kóuraiyo suwaná ¹⁹ Éroti iséna Pítaamba ayaafái oró súwasa ayaafái uwááesa ifátuwowana Éroti miní-wáásí aaifimbá maitinkéna séna tínkamoro séna tuwímbai ti'marówasa tínkamuwasa púwúwana Éroti miyá uwásuwena Yúndiyaa-marafa'a tuwéna kuméména Sísááryaa-naopa'a kumbéraiye.

Érotimo pukáin-aii.

²⁰ Éroti Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Táyaa-naopak-en-kwaasiye áfááraumai aaisambá tiyúwasa minkáé'-náópaken-kwaasi tatúwaandu ésa sésa Érotimo káráwiyai-marafakemba kentáásí tómbá wémaumne sésa mináái símai kawé'á ónae sésa Érotimpa'o tumbá wení naaka'ó káráwiyowin-awi'a Párasitasimba mási-mamuwana isówasa minááisámbá másimai tukáawe.

²¹ Minkákémbá Éroti óraa-kanaa úwana wenká'ó káráwiyowini unáánkwátói úmaena káráwiyowi maé'-mae'o úpa'a iména ayáátáá'-aai wésuwasa ²² Érotimba símai arumbá torésa séna ímba waásigo sífó maníkó siyé óraaka suwaná ²³ Éroti minááisáféna ímba Fasi'aénkó úmpo úwoi-waasi úne séna aúpá'á tuwówana maníkóní kísau-waasigo wiyómpakewi tufúwana ufónkwanko arumbá unkutúwana pukáiyé.

²⁴ Puwúwasa Fasi'aénkóní waási Maníkón-aii kosimátin-tasimatin-uwasa isésa érai'e sésa Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

²⁵ Ántiokufaken-kwaasi Yérúsaremufaken-kwaasi-sisafesa óntamba timénaumne siyómba pósarai

Páánápáasiye Sóroe wétimuyana minkísáú tai'ówasarai ifó'-wáásígón-áwí'a Yóni-Máákaamba áí'-maesarai Yérúsaremufa'a tuwésarai wémesarai Ántíokufa'a kurááye.

Maníkó Páánápáasinte Sóronte kisaumo tímakain-aai.

13 Ántíoku-naopa'a Fasi'aénkóní waásifinkemba Maníkón-aai wésimatimen-kwaasiye uwáitái'o un-kwáásíyé mésa moóráwígon-awí'a Páánápáasi úwana moóráwigo fafután-kwáásígón-áwí'a Símiyoni úwana moóráwigo Sáíríni-marafaken-kwaasigon-awí'a Rúsiyasi úwana moóráwígon-awí'a Mánéyeni wemá Éroti kawáágóní naaúmpa'o maé'éiwai úwana moóráwigo Sóro úwana úmai mésa ² moórá-kanaa Fasi'aénkóní waási Maníkón-ímáyáá mósá marésa tómbá ímba nésa inai aantembo sunká'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó simátimena séna Páánápáasinte Sóronte kesí kísaurai'a íyáfasintinkaraumpo mindárai tiyúwáaro súwasa ³ tómbá ímbo nombá inai aantemba sésa Maníkóní kísaurai máiwae sésa tine'á tiyáántam-ba ta'ótoresá ti'márówasarai kurááye.

Sáíparasi-marafa'o kosimátímakaayan-aai.

⁴ Maníkóní Ufaen-ámútánkó Páánápáasinte Sóronte ti'marówasarai Yóni-Máákaamba áí'-maesarai Ántíoku-naopa'a tuwésarai Sérúsiyaa-naopa'a kumésarai uwí-nónkóní afufumpim-báráfá'á áwí'a Sáíparasi-marafa'a kónae sésarai nompín-táómba ta'ótoresarai íyátesarai wémesarai ⁵ Sáíparasi-marafa'a Sárámisi-naopa'a mindómpín-táómpinkemba kumésarai Yúndaa-waasiti ámáán-daumpimpa'a Maníkón-aai simátíma'maesarai kuyaná Yóni-Mááka túwa'nai úmaena kúwasarai ⁶ kawé'-áái simátíma'maesa marapá'á wémesa Péfosi-naopa'a kuwaná moóráwigo mindáópa'a Yúndaa-waasigo ména wenáwí'a Pááyísási Kíríki-taafinken-awí'a Érímasi aitambá éna fintómó ún-kwaasi póna karo'á séna Maníkón-aai simátimundawi úne súwana ⁷ moóráwigo kámáni-kawaagon-awí'a Sésiyasi-Porasi ména kawé'-ímáyááwárá'-wáásí póna Maníkón-aai isá-nae séna Páánápáasinte Sóronte táántowana Érímasi aitambá éna fintómó ún-kwaasigo kámáni-kawaagoe aasiyaasí maé'mae'o úwai mérowana kámáni-kawaago Páánápáasinte Sóronte táántowasarai tuyaná Érímasiwará'a téna ⁸ mindárai-taai tasímai taráisuwana kámáni-kawaago Ísun-aaisafena amankúnkúmba ifó séna mindárai-taai tasímai taráisuwowana ⁹ Sóro moórá-awí'a Póro Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Póro fintómó ún-kwaasigomba káá'a afuwéna ¹⁰ séna waántáwankon-áráá'a po kawé'-ánkóní namuro-wáásí éma seyaafá-sáwí-ímáyáágó empímbá óraa'a uwánkáimba po Fasi'aénkóní kawé'-ámbá sáwí'o úmae iyóndasafena ¹¹ káfé'a Fasi'aénkó ení méyámbá amína aúrampa kafí'wína tuwímbai-kanaa sámó káinda ímba awánánone Póro súwana minúwóiyáámbá Érímasin-aúrampa'a kumeu'á uwágúwana siyáán-to'maesamo níyane séna waási tiyaafái úmae wénuwana ¹² kámáni-

kawaago Fasi'aénkón-aai iséna áátafena éna Fasi'aénkómó úmba awánéna séna Fasi'aénkón-aai érai'-aain-iyé séna amankúnkúmba urááye.

Písíndiyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'o kurááyan-aai.

¹³ Póro wesé'o wénuwaise Péfosi-naopa'a tuwésa nompín-táómba ta'ótoresá íyátesa wémesa Pám-píríyaa-marafa'a Pékaa-naopa'a mindómpín-táómpinkemba kúmúwana Yóni-Mááka tiyuwéna Yérúsaremufa'a kóúwasarai ¹⁴ mindárai marapá'á wémesarai Písíndiyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a wésarai Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaara'a Yúndaa-amaan-daumpa'a mara'á iméroyasa ¹⁵ aúfáfinkemba Maníkóní ámáámba Mósesé agaimakómbo simátimesa Maníkón-aaimo simátí-makowi agaimakón-aai simátímúwasa Yúndaa-amaan-kawaa-waasi moóráwigomba ai'márówana mindáraifa'a téna séna kentáásí waásiyaiyo aaimó wérainakaimo ékai kentáásí imáyáa símai asésinkaakajyo súwana ¹⁶ Póro íyáfasinena séna ísáaro. Kesí Ísareri-waasiye fí'onkaa-waasi Maníkón-ímáyáámó mósá márááwiye ísáaro. ¹⁷ Naaófá'á Ísareri-waasiti Maníkó kentáá síwá'násafena séna kesí waásin-owe súwasa fí'on-kwaasiti marafá'á Ísípi-marafa'a mésa sáwífa'-waasi agáúwana Maníkó wení óraa-fasi'aemba wérontafena Ísípifakemba tí'maena ¹⁸ máásai-marafa'a mátinkowasa sáwífa'-aatai 40 aatai wénesa aasiyaasí Maníkóntáfésa sáwí-imayaa umbáni-fo Maníkó miwíyá'á káráwiyena ímba tiyuwówasa ¹⁹ Kénaani-marafa'a afakaeté-marafaken-kwaasi moórá-mora úmai mérowana Maníkó tínkambaena wéiyuwasa tuwímbai putásowana miwítí maramá maimaéna wení waási Ísareri-waasi mátimuwasa ²⁰ mimbárafá'á

ména sáwífa'-aatai 450 aatai maiyáawe.

⁴⁵⁰ aatai máúwana Maníkó moórá-mora-waasi kawáá-kísáurá'á íyáfasintinkafa'a kúwana Maníkón-aaimo simátímakowin-awí'a Sámúwéri íyámauwasa miyán-káwáá-wáásí tai'ásowasa ²¹ Ísareri-waasi Maníkó ímba kentáará'á káráwiyinkwae séna kentááfinkémbá moóráwigomo éna kentáará'á káráwiyiye suwaná Maníkó séna Pénisaminin-andafakewi Kísín-ááninkon-awí'a Sóro káráwiyi-kisau mániye súwana minkísáú wémaena 40 aatai maisuwówana ²² Maníkó minkísáú Sóropakemba Yésín-ááninkon-awí'a Téfitimba amúwana maúwana séna Téfiti kemó súndantemba wéifo aamoí uwánkaumne Maníkó siyááye. ²³ Naaófá'á Maníkó séna Téfitin-andafakembo ánaaembo íyáfasinankaandawi wemó éna Ísareri-waasi sáwí'o úmáimo mérempinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye siyáimba Ísuntafena minéráí'-áái siyááye. ²⁴ Ísu ímba seyaafá'-wáásí túranka'o paápé urónka'a Yóni nombó maitinkówi seyaafá'-Ísaréri-wáásísáféna simátimena séna kentí sáwí-imayaa tínaaembo uwáme'o Maníkómpá'ó tíya'o é'a nombá maitinká-naumne súwasa miyá uwaná nombá maitinkéna ²⁵ wení kísau ampáánká'á tai'áíne úwana simátimena séna kentí imáyáagomo kentáfé'o náawa'iyomo sem-

bá wéamu'maraawi ímba kemá úmpo kesínaaembo tındawi wemá óraako kembá íyáákaraifo wemó aaimó síndara'o kemó sendá sáwí'an-iyé Yóni siyáiyé Póro siyáiyé.

²⁶ Póro simátimena séna kesí waási Émbaramun- andafaken-kwaasiye fí'onkaa-waasi Maníkón-ímáyáá mósá máraáwiye ísáaro. Sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'ó métínkáimba kentáásáféna Maníkó siyáiyé. ²⁷ Yérúsaremufaken-kwaasiye miwítí kawáá-wáásíyé sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiyemo siyáin-aai Ísuntafesamo siyáamba ímba ímáyaá uráawe. Aasiyaasi-kánaá ámáán-aaimo ísón-kanaa Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakón-aai aúfáifinkemba toráumai suwasá ísésa Ísuntafesamo siyáamba ímba ímáyaá uráafo tufúwana pukáifo mináúfáifínkén-áái paápé uráiyé. ²⁸ Tufuwíyan-ambo saafá umbá ímba sáwí'a uróntafesa Páiratintafesa úwoi sésa tufuwínone siyáawe. ²⁹ Maníkón-aai aúfáifimba Ísun-aai agaimakómba seyaafá'á miyá uwasá aaraa-táiyákémbá maimái óntan-aifimba máuta-makowana ³⁰ Maníkó pukómpinkemba íyáfasi-nankowana ³¹ ayáátáaka'a moórá-mora-kanaa wení waási túranka'a paápé uráiyé. Ímbo tufúkónka'a Káririfakemba Yérúsaremufa'a wesé'o kuráawi pukómpinkemba íyáfasinenamo moórá-mora-kanaamo paápé urómba minkwáásí awánésa sésa awánáúndasaawe isáúndasaawe Ísareri-waasi kosimátíma'maeta kónae sésa kuráamba minkísáú paai wémaewe. ³² Páánápáasiyekai minásé-áái simátímeyanekai túye. Maníkó kentáá síwá'násafena miyá ónaumnemo siyáimba kesáámó méraunda-kanaafinta miyá éna Ísumba pukómpinkemba íyáfasi-nankaraiye. Mináái imó agaimakón-aufaifimba kaepímbá agaimaréna séna emá kesáánimba óna'a kesí kísaura'a ánkaraumne agaimaréna siyáiyé. ³⁴ Maníkó wembá pukómpinkemba íyáfasinankaraimba póna ímba aneka'á puwínana áuma kawáá'índasafena Maníkó séna

Téfitintafe sé'a érai'a kawé'a uwánkanaumne siyáundantemba embá kawé'a uwánkanaumne

Maníkó siyáiyé. ³⁵ Moóráfa'a imó agaimakón-aufaifimba agaimaréna séna

Maníkó wení kawé-kísáú-wáásígómbá ímba auwáinana áuma kawáá'íníye

agaimaréna siyáiyé. ³⁶ Mináái ímba Téfitintafena siyáifo Téfiti Maníkóni kísau wémaena puwúwasa maimaésa aíwá'námo utámakompimba máuta-marowana áuma kawáá'uraifo ³⁷ Maníkó Ísumba pukómpinkemba íyáfasinankarowimba wenáuma ímba kawáá'uraiye Póro siyáiyé.

³⁸ Póro simátimena séna kesí waásisono.

Ísámai kawé'án-oro. Ísu pukómpinkemba íyáfasi-nankaraiwaintafena waásiti aoisaambá maitiyuwáiníye Maníkó siyáiyé. Minááimó simátimunda ísámai kawé'án-oro. ³⁹ Maníkó Mósesembo simámakain-

amaambo arááiwaéwimo ombá minamáánkó kentí aoisaambá ímba maitiyuwáinana arupíse úmai méraawin-owe Maníkó ímba sínífo Ísumo éna wenááisafesa timankúnkúmbo íyawiti aoisaambá maitiyuwáinana miwísáféna arupíse úmai méraawin-owe Maníkó síníye. ⁴⁰ Miyáumai Maníkón-aaimo simátímakowi siyáan-aaigo kempá'á tifó sé'a káráwimai kawé'án-oro. ⁴¹ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna sésa

érai'-aaisafe'a símai sáwí'o on-kwáásí ísáaro.

Kembiwímó méraiyan-kanaa kísau maénda minkísáúmó awáné'o ímbo kempá'ó té'o

é'a úwoi puwónááwe. Minkísáúsáfésamo simátimiyá'a minááisáfésa ímba

timankúnkúmbo ónááwe

seyá agaimaréna siyáawe. Mináái kempá'á tifó sé'a káráwimai kawé'án-oro Póro siyáiyé.

⁴² Mináái simátimena Póroe Páánápáasiye ámáán-daumpakemba máapa'a kumónae yusasá waási sésa aneka'á ámáán-aaimo ísáán-kanaa tínakai mináái másíyata ísáano ⁴³ simásuwesa máapa'a kúmúwasa sáwífa'-waasi Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasi Yúndaa-amaan-ampa'o kuwáiyé Póronte Páánápáasinte tirááiwa'maesa kuwasaráí sésarai Maníkó úwoi kawé'a uwátinkainifo fasi'ámai wení aampa'á koró siyááye.

⁴⁴ Suyaná Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaa túwasa mindáópaken-kwaasi seyaafá'á Fasi'aénkón-aai ísánae sésa Yúndaa-amaan-daumpa'a imérowasa ⁴⁵ Yúndaa-waasi tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa mináái arááiwaéfo sésa Póronte Páánápáasinte karaánáa'a tinkésa karo'-áái séye sésa símai tarásúwasarai ⁴⁶ miwí táároí ímbo inkáisúyamba óraaka sésarai aifa'á érai'a Maníkón-aai simátimuyamba mináái tínaaemba uwáme'a ímba sínkáiyé sembá pó'a aúí'o úmaimo maé'mae'o ondá uwóffí'a ónaumne-imayaa ombá pókai tauwerékai fí'onkaa-waasi Maníkón-aai kosimátimayauye. ⁴⁷ Ááema Fasi'aénkó simásimenasa séna

emá fí'onkaa-waasi sáma kátinke kesáái simátímínasa kesí aambá awánáiyá'a

seyaafá'-márafákén-kwáásí sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkanaumne

Maníkó mináái simásímakaimba pókai fí'onkaa-waasi wenáái kosimátimayauye Póro siyáiyé.

⁴⁸ Póro súwasa fí'onkaa-waasi ísésa Fasi'aénkón-aaisafesa aamoí ésa tirunkó kawé'a úwana Maníkó séna kesí waási é'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe súwasa miwí Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmbo uráawe.

⁴⁹ Fasi'aénkómpá'á timankúnkúmbo ésa mimbárafá'á Fasi'aénkón-aai kosimátin-tasimatin-uwasá sáwífa'-waasi ísówasa ⁵⁰ Yúndaa-waasi Póronte Páánápáasinte tirumbá sáwí'a uwátinkesa aare túwí'o wéron-inimba Yúndaa-amaan-aaimo fasi'ámaimo méron-inine mindáópaken-oraaf'-waasiye tirumbá tórówasa Póronte Páánápáasinte sáwí'a uwátinkesa aaisambá tiyésa miwítí marafákémbá ti'mátu-wowasarai ⁵¹ Maníkó minkwáásí ímba aamoí

uwátinkainiye-aiyowai'a ésarai tísamaifakem-barama uwá'maresarai Ántioku-naopa'a tuwésarai Áíkóniyamu-naopa'a kuyasá ⁵² Ántioku-naopa'a Ísuni aampa'ó kun-kwáásí mérowana Maníkóní Ufaen-ámútánkó miwífimbá óraa'a uwátinkowana tirunkó kawé'á uráiyé.

**Póroe Páánápáasiye Áíkóniyamu-naopa'o kurááyan-
aai.**

14 Póroe Páánápáasiye Áíkóniyamu-naopa'a wésarai ááémo urááyantemba Yúndaa-amaandaumpa'a imésarai ásé-aaí óraaka simátímúyasa isésa sáwífa'-waasi Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye Ísun-aaísafesa timankúnkúmba uwasá ² tuwímbai-Yúndaa-waasi Ísun-aaísafesa tínaaemba uwámesa ímbo timankúnkúmba uwáí Póronte Páánápáasinte sáwí-aaí simátínkówasa fí'onkaa-waasi isésa mindáraiye Ísun-aaímo ísówiye tirumbá sáwí'a uwátínkówasa ³ mindárai ayáátááka'a mindáopa'a mésarai miwí táároi ímbo inkáísúyamba Fasi'aénkón-aaí óraaka simátímúyana Fasi'aénkó waási úwoi kawé'ó uwátínkáimba awánáiwae séna mindárai wení fasi'aémbá timúwasarai ímbo awánaron-kisau kawé-kísáú máúyasa ⁴ mindáopakewi kaeká tuwínkaa'-ésa tuwímbai Yúndaa-waasi-taaisafesa érai'e suwasá tuwímbai aantá-waasi-taaisafesa érai'e siyáawe.

⁵ Suwasá fí'onkaa-waasiye Yúndaa-waasiye miwítí óraa'-waasiye túwaandu ésa tínkamona-aaí sésa óntantamba Póronte Páánápáasinte tínkamona-aaí suwasaráí ⁶ mináái isésarai kawé'ó íyapa'e sésarai Ríkióniyaa-marafa'a wésarai Rísítara-naopa'e Tépi-naopa'e fí'o-fi'on-daopa'e ⁷ ásé-aaí simátíma'maesarai kurááye.

Rísítarafa'e Tépi'emo kurááyan-aaí.

⁸ Moóráwigo Rísítara-naopa'a anówan-arumpinkemba aísamai sáwí'o uwáguromba ma'ánkarowana ímba aintómba ááémo maúnka'a ména ⁹ Póro wésimatimun-aaí iséna érai'-aaí wésimba póna kawé'á uwásinkainiye-imayaa úwana Póro minímáyáámó úmba awánéna aráá'a afuwéna ¹⁰ óraaka séna koku'á iyáfasinao súwana iyáfasinkwena aamoí éna weyáárika'a marapá'ó kúmba ¹¹ sáwífa'-waasi Póromo úmba awánéna miwí tááifinkemba Ríkióniyaa-taifinkemba sésa kentáásí manikóráí waásiyaan-úmai marapá'á kentááfimbá kumbéaaye sésa ¹² miwítí maníkón-áwí'a mindárai simátinkesa sésa Páánápáasintafesa Súsiye sésa Pórontafesa aaisé'o simátímíwaiye sésa Émisiye siyáawe. ¹³ Marukón-awáifá'á minkáror'-mánikón-áwí'a Súsi wení ámán-damba wérowana minkáror'-mánikóntáféna ísámai póí'o uwándon-kwaasigo purumakamá wémaena mowáán-aramba wétarare úmaena mindáókoni kusai óntará'á mó marówasa sáwífa'-waasi miwítí manikóntáfésamo póí'o uwándaantemba miyáumai Ísuni aantá-waasiyaiya'a póí'a uwándánaemo ¹⁴ sun-áái isésarai sáwí'an-iyé sésarai kentí unáánkwátói tafétuwesarai tuwaantantésarai sáwífa'-waasifimba komésarai óraa-

ka sésarai ¹⁵ kenkáí nóra ónaera wéoo. Keráí kemó onten-kwáásí úye. Ásé-aaí tasimátimuyamba miyán-káror'ó ombá tuwé'a érai'-Manikompa'a teró. Érai'-Maniko wíyóne marawé uwí-nóné mimpímbó wérain-tantaa'e úmarena fasi'aénkwáráwí méraiye. ¹⁶ Ááéma Manikó úwoi tiyukowa'a kentí imáyáafinkemba seyaafá'-áémpákén-kwáásí wénesa ¹⁷ miyá é'éímbanifo Manikó méraiye síwae séna aaí sisaná aa'á téna tónkó kawé'á isa'á wéne'a tirumpin-áámóí wéowe. Miyáumai awáné'a miyámó im-bánikó méraiye síwae séna Manikó kawé'-í'a wéiye ¹⁸ mindárai mináái suyasá seyaafá'-wáásí fasiyéna mindáraiya'a póí'a uwándánae suwasaráí ímba miyán-oro símai tufimbaesarai iyúyasa ifátukaawe.

¹⁹ Ifátuwowasa tuwímbai-Yúndaa-waasi Písíndiyaa-marafa'a Ántioku-naopakene tuwímbai Áíkóniyamu-naopakene tésa seyaafá'-wáásí tirumbá tórowasa isésa Póromba óntantamba tufuwéna é'a púwiye-imayaa ésa tafisímaesa mindáókoni awáifá'á mátúwówasa ²⁰ Ísuni aampa'ó kuwáí taúkúresa awánowana iyáfasinena mindáopa'a wéna kowaúmba aafáyáara'a iyáfasinesarai Póroe Páápáasiye mindáopa'a tuwésarai Tépi-naopa'a kurááye.

**Síriyaa-marafa'a Ántioku-naopa'a aneka'ó kurááyan-
aai.**

²¹ Póroe Páánápáasiye Tépi-naopa'a ásé-aaí kosimátímúyasa isésa érai'e sésa Ísuni aampa'á kuwasaráí mindárai Rísítara-naopa'a aneka'á kurésarai minkákémbá Áíkóniyamu-naopa'a kurésarai minkákémbá Písíndiyaa-marafa'a Ántioku-naopa'a aneka'á kurésarai ²² miyá úmae wénesarai Fasi'aénkón-aaísafesa timankúnkúmba uwáí miwítí imáyaa fasi'átinkesarai sésarai Ísuni aampa'á fasi'ámai koró sésarai Manikó wení waásimo kawáánipa'o kónae sé'o é'a minámpá'á umbaimó tain-ámpá'á kónááwe sésarai ²³ miyáumai mindáópaka'a wénesarai Fasi'aénkóní waásifinkemba miwítí óraa'-waasi iyáfasintinkafa'a kuyasá Manikón-imáyáá ésa ímba tómbá néna inaí aantemba wésesa mindárai Fasi'aénkómpá'á timankúnkúmba uwáísáfésarai Fasi'aénkó káráwitinkamae iyíníye simátímakaaye.

²⁴ Simátimesarai Písíndiyaa-marafa'a kóyáákesarai Pámpíriyaa-marafa'a wésarai ²⁵ Pékaa-naopa'a komésarai ásé-aaí kosimátimesarai minkákémbá Átériyaa-naopa'a kumésarai ²⁶ nompín-táómba ta'ótoresarai iyátesarai témesarai Síriyaa-marafa'a Ántioku-naopa'a aneká tiyááye. Ááéma mindáopa'a Fasi'aénkóní waási mindáraisafesa Manikó túwa'nai úmaena iyínífo wení kísau komáékaiyo siyówasarai minkísáú komaisuwésarai tiyááye.

²⁷ Ántiokufa'a tuyasá Fasi'aénkóní waási tatúwaandu uwasaráí Manikómó simátimunteambo urááyan-aaí sésarai Ísuni aampa'ó fí'onkaa-waasi aráátímúyasa minááisáfésa timankúnkúmba ésa minámpá'á kowé-áái tasimátimesarai ²⁸ mindáopa'a Ísun-aaímo ísówi ayáátááka'a méraaye.

Yérúsaremufa'a túwaandu ésamo siyáan-aaí.

15 Ántioku-naopa'a méroyasa tuwímbai Yúndiyaa-marafakemba Ántioku-naopa'a komésa Ísun-aaimo ísówisafesa sésa Maníkó Mósesembo simá-makain-amaambo ímbo isé'o túmo kárámai araenáémbo íyanamo éna Fasi'aénkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á ímba métinkainiye suwasarái ² Póroe Páánápáasiye minááísáfésarai aaisambá tiyésarai wesimán-kwesiman-esa Ántiokufakewi Ísun-aaimo ísówi sésa Yérúsaremufa'a aantá-waasiye Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasiye minááísáfé'a kotísai oro sésa Póroe Páánápáasiye tuwímbai-waasiye ti'márówasa kuráawe.

³ Fasi'aénkóní waási ti'márówasa wémesa Fínisiyaa-marafa'e Sámériyaa-marafa'e naaó'-nao'a komérowasa Ísun-aaimo ísówi túwaandu urówi simátimesa sésa fí'onkaa-waasi Ísun-aaí isésa timankúnkúmba ésa méraawe suwasá isésa tirunkó kawé'á úwasa ⁴ naaó'-nao'a simátimesa wémesa Yérúsaremu-naopa'a komérowasa aantá-waasiye Fasi'aénkóní waásiye miwítí óraa'-waasiye tiyáámba timésa aamoí uwasá Maníkó kisaumo tímakain-kisaumo maiyáan-aaí másimatimuwasa ⁵ isésa tuwímbai Ísun-aaisafesa timankúnkúmba umbánifo áamáan-kawaa-waasiti aampa'ó kuwáí íyáfasinesa sésa fí'onkaa-waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmba owí Mósesé simátimakon-amaamba isésa túma kárámai araenáémbo orómá kosimátiméro suwasá ⁶ aantá-waasiye óraa'-waasiye sésa minááí túwaandu uréta imáyáa úmaisa senó siyáawe.

⁷ Uwasá túwaandu urésa ayáátááka'a minááí suwaná Pítaa íyáfasinena séna kesí waásisono. Fí'onkaa-waasi áse-aaí isésa Ísun-aaisafesa timankúnkúmba íwae séna ááéma Maníkó kempínkémbá íyáfasisinkena sí-marówa'a kosimátimewanasa isésa érai'e siyáawe. Kemá minááí é'a ísaraawe. ⁸ Maníkó seyaafá'-wáásítí imáyáa tuwánéna fí'onkaa-waasisafena séna kesí waásin-owe séna Ufaen-ámútámbó símakainten-úmai miwíwárá'ó tímakaimba awánaraumne. ⁹ Maníkó Yúnda-waasisa fí'on-amba ímba aráásimenasa fí'onkaa-waasi ínta fí'on-amba aráátimena wéifo Maníkó seyaafá'-wáásísá mimbórá-ántá wéaraasimiye. Miwí Ísun-aaisafesa timankúnkúmba ontáféna miwítí sáwí-imayaa maitiyuwéna kawé'-ímáyáa uwátínkaraiye.

¹⁰ Mósesen-aaigo kentáá síwá'nása umbai tiyówasa ímba kanaa'á arááiwakaawe. Kentááwárá'á miyá isatá ínta kanaatá wéaraaiwaumne. Mindásafesa fí'onkaa-waasi Ísuni aampa'ó kowísáfésamo Mósesen-aaí arááíwáero síyasamo ésa umbai-ámbá arááíwae-naawe. Miyámó íyanamo éna Maníkó aaisambá sína'a ímba miyá ónááwe. ¹¹ Fasi'aénkó Ísu úwoi súwa'nai enasa

sáwí'o úmaimo méraundafinkenta kawé'-ámpátá méwésinkaiye. Minááísáféta érai'esa sénáísaiye miyámó wéintenta fí'onkaa-waasiwara'a miyá wéiye Pítaa siyáaye.

¹² Pítaa súwasa isésa seyaafá'nánká érai'a siyé sésa ímba aaí suwasarái Póroe Páánápáasiye Maníkó tímakain-kisau fí'onkaa-waasifimbo minkísáú maiyááyan-aaí simátimesarai Maníkóní kísau ímbo awánaraan-kisau kawé-kísáúmó maiyááyan-aaí ¹³ simátímúyana Yémísi séna kesí waásisono. Kesáái ísáaro. ¹⁴ Ááéma Maníkó fí'onkaa-waasisafena imáyáa éna minkwáásífinkémbá tuwímbai íyáfasintinkena séna kesí waásin-owemo siyáin-aaí Pítaa káfé'a simásí-makaiye. ¹⁵ Maníkón-aaí simátímakowi minááí aúfáifimba agaimarésa sésa

¹⁶ Fasi'aénkó séna ánaemba kumé'a Téfitini naambó tawísísukaamba kunuwásuwanaumne. Sáwí-tanta-a'wara'a kawé'ó kunuwásúwáanda pósa ¹⁷ fí'onkaa-waasi kempá'á ténááwe. Kesí waásin-owe sendawí kempá'á ténááwe séna

¹⁸ Fasi'aénkó minááí naaófá'á siyáimba isaná káfé'wara'a miyá wésiye Yémísi siyáaye.

¹⁹ Yémísi simátimena séna Fasi'aénkó siyáin-aaisafe'a imáyáa é'a sé'a fí'onkaa-waasi Maníkómpá'ó tenkwáásí umbai-kísáú ímba timénaumpo ²⁰ aúfái agaimái timéta séta karo'-máníkontáfésa imáyáa ésa póí'o uwándaamba mimpóí ímba naaró. Aare-úméné waai-úméné ímba oró. Póima tufú'newana wení naaemá ímbo kumíndamo úwoimo wéraina'a mimpóí ímba naaró. Naaewárá'á ímba naaró. Minááí aúfáifimba agaimaráúmpo toráumai ísáaro. ²¹ Ááémo maé'ónkwaasiye káfé'o méraan-kwaasiye ayáátááka'a aasiyaasí áamáan-aaimo ísáán-kanaa minááí Mósesen-aaí simátíma'maesa kuráawe. Mindásafeta aúfáifimba agaimaráúmpo toráumai ísáaro Yémísi siyáaye.

Aúfái agaimái fí'onkaa-waasimo tímakaan-aaí.

²² Súwasa aantá-waasiye Fasi'aénkóní waásiye miwítí óraa'-waasiye sésa kanaámpóta kentááfimbá tuwímbai ti'maráanasasa Póroe Páánápáasiye Ántiokufa'o wíyapa'a miwísé'a wíwae sésa miwífínkémbá kae'-wáásí túwí'a mósá makáan-kwaasiyai-tuwi'o sumbá moóráwigo Sáírásí úwana moóráwigo kae'-áwí'á Yúndasi Pásapasiye úmai ²³ aúfái timésa ti'márówasa kuráawe. Mináúfáifimbá agaimarésa maará siyáawe. Kesáá kentí waásisa úne. Aantá-waasiye óraa'-waasiye moórá-aaí sénaumpo kentáásí waási ísáaro. Fí'onkaa-waasi Ántioku-naopa'e Síriyaa-marafa'e Sírisiyaa-marafa'o méraan-kwaasi ísáaro. ²⁴ Kentááfínkémbá tuwímbai kempá'á wésa ímbo simátímakaunda-aaí miwítí imáyáafinkemba kosimátímúwa'a isé'a tirunkó sáwí'a úwa'a umbaimó taráanta iséta ²⁵ túwaandu uréta imáyáa éta mimbórá-áái símai kae'-wáásí íyáfasintinketa ti'maráúnasasa Páánápáasiye Póroe'a migóye. Mindárai kesí waásisa siruntá tímakaundanaariye sínkamiyakai puwúyafa-imayaa ímba ésarai Fasi'aénkó Ísu Káráisitini kísau wémauye-imayaa ésarai fasi'ámai wémaeye. ²⁷ Yúndasinte Sáírásinte ti'maráúnasarai migóyamba pósarai aúfáifinken-aaiwara simátimiyaa-aaiwara'a mimbórá-áái pósarai kosimátiméyaaye. ²⁸ Maníkóní Ufaen-ámútánkówé kesááwé mimbórá-áái símaisa ímba umbai-ááísá simátimumpo

maanáfáífinkén-áái simátimundasa ísáaro. ²⁹ Karo'-máníkóntáfésa imáyáa ésa pól'o uwándaamba mimpóí ímba naaró. Naaemá ímba naaró. Póimo tufú'newana wení naaemó ímbo kumíndamo úwoimo wéraina'a mimpóí ímba naaró. Aare-úméné waai-úméné ímba oró. Kesáámó sún-da-aaimo isé'o é'a kawé'á ónááwe. Mináái tai'áiyé. Aúfái agaimái timésa siyáawe.

³⁰ Suwasá mináfáí timésa ti'márówasa maimaé wémesa Ántioku-naopa'a kuwasá Fasi'aénkóní waási túwaandu urówasa mátímúwasa ³¹ mináfáífinkémbá toráumai simátímúwasa kawé'-áái isésa tirunkó kawé'á úwasarai ³² Yúndasiye Sáírasiye Maníkón-ai simátímakoyan-kwaasi ésa ayáátááka'a simátimesarai miwítí imáyáa arupise uwátímúyasa isésa fasi'owasarái ³³ tuwímbai-no'waamba miwísé'a méroyasa Ísun-aaimo ísówi sésa é'a kanaán-ifo ti'mákaan-kwaasifa'a kawé'-áái kosimátímékaiyo suwaná ³⁴ Sáírasi fí'on-imayaa éna mindáópa'a mérowasarai ³⁵ Póroe Páánápásiye ayáátááka'a Ántiokufa mésarai mindáraise'a tuwímbai-waasi mésa Fasi'aénkón-ai simátíma'maesa kuráawe.

Póroe Páánápásiye'a tuwínkaa'o urááyan-ai.

³⁶ Ánaaemba Póroe Páánápásintafena séna naaó'-nao'a Fasi'aénkón-aaimo simátímakauyamba Ísun-aaimo ísaraawi kawerá úmaiya méraawai tuwána-maekai kóyae Póroe súwana ³⁷ Páánápási séna Yóni-Máákaamba áí'mekai kóyae súwana ³⁸ Póroe séna weséta téwáyana Pámpíriyaa-marafa'a kenkáí másiyuwena wení naaópa'a tauwékáimba pókai ímba áí'mekai kóyauye Póroe súwana ³⁹ mináásáféna kaorésarai aaisa simásuwesarai mindárai tuwínkaa'-uyaná Páánápási Yóni-Máákaamba áí'maena nompín-táómba ta'ótoresarai iyátesarai wémesarai Sáiparasi-marafa'a kuyaná ⁴⁰ Póroe Sáírásimba aiyówasa Ísun-aaimo ísówi inai simásuwesa sésa Fasi'aénkó úwoi kawé'á uwátinkainifo kokaiyo suwaná Sáírásimba áí'maena kúmba ⁴¹ Síriyaa-marafa'e Sírisiyaa-marafa'e naaó'-nao'a wénesarai Fasi'aénkóní waási túwa'nai úmaesarai kuyasá kawé'á uráawe.

Tímóti mindáraise'o kuráin-ai.

16 Póroe Sáírasiye miyá úmaesa Tépi-naopa'e Rísítara-naopa'e kuyaná moóráwígon-awi'a Tímóti mindáópa'a ména Ísuni aampa'ó kúwai úwana anówa Ísuni aampa'ó kún-ininko Yúndaa-ininko úwana afowá Kíríki-waasi úwasa ² Rísítara-naopakene Áíkóniyamu-naopakene Ísun-aaimo ísówi Tímótin-awi'a mósá makáawe. ³ Afowá Kíríki-waasi éna áuma ímba kárámai araenáemba urómba pósa Yúndaa-waasi mináém-pá'ó méraan-kwaasi miyán-áái ísówana Póroe séna Fasi'aénkóní kísaura'a Tímótimba aiyánae séna Yúndaa-waasi aamoí íwae séna Tímótimba áuma karéna ⁴ áí'maena naaó'-nao'a wénesa aantá-waasiye Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasiye Yérúsaremufa'o siyáan-ai Fasi'aénkóní waásisafesa simátíma'mae wésa sésa mináái ísáaro suwasá ⁵ Fasi'aénkóní waási

Ísumpa'a fasi'ámai mésa fí'on-kwaasi simátíma'maesa kuwasá isésa aasiyaasi-kánáa tuwímbai Ísun-aaisafesa timankúnkúmba úmae wéwesa sáwífa'-waasi-i'a uráawe.

Póroe kaainkáámbó awánarain-ai.

⁶ Póroe Sáírasiye Tímótiye Fírisiyaa-marafa'e Kárésiyyaa-marafa'e wénesa Ésiyaa-marafa'a ásé-ai kosimátimenae sumbá Maníkóní Ufaen-ámútánkó ím-ba kónáawe súwasa ⁷ isésa wémesa Mísiyaa-maragoni ófímbá kurésa Pítíníyaa-marafa'a kónae sésa uwaná Ísuni ámútanko ím-ba kónáawe súwasa ⁸ isésa wémesa Mísiyaa-marafa'a kóyáákesa wémesa Tóroasi-naopa'a kúmúwana ⁹ nó'waamba Póroe kaainkáámbó awánówana Máséndóniyaa-marafaken-kwaasigo koku'á taména séna Máséndóniyaafa'a tasúwa'nai uwo óraaka súwana ¹⁰ Póroe awánéna simásimuwata iyáfasineta séta Máséndóniyaa-waasisa ásé-aaisa kosimátíméndasafena Maníkó wésaantaisata Máséndóniyaafa'a kónaesia siyáumne.

Ríndíyaa Ísumpa'o tiyáin-ai.

¹¹ Miyá séta Tóroasi-naopa'a nompín-táómba ta'ó-toreta iyáteta kówánanasa mindómpín-táónko arupíya'a kúwata Sámóteresi-marafa'a kowaéwándasa aafáyáara'a wémeta Níápórisi-naopa'a marapá kúwata ¹² minkákémbá Fírípái-naopa'a marapátá kuráumne. Mindá Máséndóniyaa-marafa'a óraa'-naopa'a Rómu-kamani-waasimo káráwiyon-daopa'a tuwímbai-no'waamba kówaeta ¹³ Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaa úwata imáyáa éta Yúndaa-waasi nonáwáifa'a túwaandu ésa inai wésesa owé séta naaópa'a tuwéta nonáwáifa'o kumówándasa aaresómbá túwaandu urópata kumbéta simátimewanasa ¹⁴ isésa uwaná moórá-ininko Táyátáira-naopaken-ininkon-awi'a Ríndíyaa wení

kísau óraan-tantaa'a ampantará'á tásuwena wétime-na óntamba wémaena wemá Maníkón-ímáyáa éna wenáwí'o mósá marón-ininko Fasi'aénkó imáyáa amúwana Póron-ai kawé'-úmai ísówana ¹⁵ miníninkówára wení akúnkwára'á nombá maitinkówana miníninkó séna kentáfé sé'a Fasi'aénkón-aiisafena amankúnkúmba éna Ísumpa'a fasi'ámai mérain-ininkon-iye sé'a kesí naaúmpa'a taméranaawe óraaka súwata wení naaúmpata kuráumne.

Póroe Sáírasiye ándáfa'o méraayan-ai.

¹⁶ Moórá-arasi kísau mo maún-arasigomba tuwímbai-waasi óntamba tuwésa méyánuraan-arasigomba sáwí-amutanko wenarumpimbá mérowana tuwímbai-waasifa'o ánaaembo paapé índa-ai simátimuwasa óntambo amúmba wembó méyámbakaan-kwaasi tímúwasa maé'ómbaniye. Moórá-kanaa inai wésupa'a kumówánanasa minárásigó suwánénasa ¹⁷ Póronte kenté sirááíwa'mae wéwena óraaka séna Maníkó wíyómpa'o méraiwaini kísau mo máén-kwaasin-owe.

Maníkó sáwí'ó úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkáín-aaimo simátíméwin-owe minárásigó séna ¹⁸ sáwífa-kanaa arááíwa'mae wénena miyá súwana Póron-arunko umbaí tówana méutausena wé-narumpimbó méro-sawi-amutankontafena séna Ísu Káráísitini fasi'aémbó wérainfa'e'oraaka sune. Minárásí auwé kóuwo súwana minúwóiyáámbá auwé-na kóuwasá ¹⁹ minárásímó méyanuraawi awánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa ímba óraa'-ontamba maé-naumne sésa Póronte Sáírásinte tiyáánkwanda tafisí-maesa marupá'á kawáá-wáásiyá'á tiyésa ²⁰ Rómu-kamani-waasiya'a tésa sésa maandárai Yúndaa-waasiyai kentáásí naaópa'a sáwí-kisau wémaeye. ²¹ Kentáásí ámáámba taraisésarai fí'on-ampa'-amaamba wéseye. Maandáraiwo séyan-amaamba ínta arááíwaenaumpo Rómu-waasiti ámáánta arááíwaenaumne suwasá ²² sáwífa'-waasi taúkúresa óraaka sésa érai'e suwasá kawáá-wáásí mindáraití ánánkwátóí tafétuwesa sésa kunánaantamba tínkamoro suwasá ²³ áfááraumai tínkambarésa tafisímaesa ándáfa'a fáfúsúsuwesa ándáfa'ó káráwiyon-kwaasigontafesa sésa ontará'á káráwimai mindárai kawé'an-uwó suwaná ²⁴ afufumpin-dáumpá'á mófafususuwena tísamaiyai taai imaiyéna faráátamai ándásamba kárá'umarowasarai méraaye.

²⁵ Mésarai nó'waan-afufuntamba Póroe Sáírasiye inai wésesarai Maníkómpá'á imá wésuyasa ándáfa'ó méron-kwaasi ísówana ²⁶ minúwóiyáámbá óraa'-mari-ma tówana naamayáámba korekááre uwágúwana seyaafá'-óntá tigúwana ándáfa'ó méron-kwaasi tiyayaampimpaken-anda weyáárika'a awákúwasa ²⁷ ándá-naumpa'ó káráwiyowi aúma waiguréna íyáfasi-nena awánómba ontá tigurówana íyáawanena séna ándá-waasi kóuraawe-imayaa éna óraa'-waasigon-aaroi inkaiséna wení paepáé'a mósá taúkéna wenáú-fimba fagaifáíndasafena úwana ²⁸ Póro awánéna óraaka séna ímba miyán-uwó. Kesáá seyaafátá úwoisa méraumne súwana ²⁹ ándá-naumpa'ó káráwiyowi wení waásisafena séna ómbá kúra-simero súwasa kúra'-amuwana minúwóiyáán-úmai ándá-naumpa'ó iyúmba aiyayaankakemba tata'á úwana óraakorai óye séna Póronte Sáírásinte tísamaifimba kífaena ³⁰ íyáfasi-nena tí'maena máápa'a kumbéna séna nóra onanawá sáwí'ó úmaimo méraundafinkemba Maníkó kawé'-ámpá'á mésinkainiyo súwasarai ³¹ mindárai sésarai Fasi'aénkó Ísu Maníkómpákémbó kunkáiwaintafe amankúnkúmba inaná ewé ení akúné sáwí'ó úmaimo mérempinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye simáme-sarai ³² minkwáásísómbá Fasi'aénkón-aai simátímúyasa isésa ³³ mindó'wáán-afufuntamba ándá-naumpa'ó káráwiyowi tí'maena tirósááumpá'-afima wénon-kwitiyuwena minkánáá wewé wení waásiye nombá maiyáawe.

³⁴ Nombá maéna Póronte Sáírásinte tí'maena wení naaúmpa'a mátínkarena tómbá timúwasarai wénoy-asa wewé wení akúné Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwaná tirunkó kawé'á uráíye.

³⁵ Mérowasa aafáyáara'a Rómu-kawaa-waasi i-wáásí tí'márowasa ándá-naumpa'a wésa sésa mindárai faútínkénasarai kókaiyo suwaná ³⁶ ándá-naumpa'ó káráwiyowi Pórontafena séna Rómu-kawaa-waasi i-wáásí tí'marááwasa tésa sésa Póronte Sáírásinte faútinkaaó sefó faútínkáanakai tirunkó kawé'á ínakai kókaiyó súwana ³⁷ Póro i-wáásísáféna séna ímba kawé'-áái sésa kempimbá ímba wérain-aai símai kunánaantamba sínkamesa ándáfa'a fáfúsúsukaawe. Rómu-waasiti aúfái tokáuyan-kwaasi úyasa sínkamomba sáwí'a ésa minámáámbá taráíyaawe. Káfé'a aúpá'á faúsínkéyan-imayaa owakáí ímba miyá óyauye-imayaa ékai Rómu-kawaa-waasi kempá'á tésa ontá tatisúwéwakai kóyauye Póro súwasa ³⁸ i-wáásí isésa kouwesarai Póron-aai tasimátimesa Rómu-waasiti aúfái tokááyan-kwaasin-oye simátímúwasa isésa táátafesa ésa ³⁹ ándá-naumpa'a komésa sésa keráí Rómu-waasiti aúfáíma tokááyan-kwaasi óyata ímba ísare-ta úwoisa tínkankaunda mindá sáwíta éta tínkankaumne sésa tí'maesa máápa'a kumésa aáno úmai sésa kentáásí naaópa'a tuwékai kókaiyó suwasarai ⁴⁰ Póroe Sáírasiye ándáfa'a tuwésarai Rítiyaani naaúmpa'a kuyasá Ísun-aaimo ísówi túwaan-du urówasarai miwítí imáyáa kawé'á uwátinkesarai tiyuwésarai kurááye.

Tésaróníkaa-naopa'ó koméraayan-aai.

17 Póroe Sáírasiye wésarai Ámpíporisi-naopa'e Ápóróniyaa-naopa'e kóyáákesarai Tésaróníkaa-naopa'a kuyaná mindáópa'a Yúndaa-waasiti ámáán-damba wérowana ² Póro úntemba Yúndaa-waasi ámáán-aaimo sunká'á ámáán-daumpa'a iména Maníkón-aai aúfáifinken-aai simátímumba ámáán-aaimo ísón-kanaara'a kaumbo-íká simátiména ³ séna aúfáifinkemba séna Maníkómó íyáfasinankaraiwaimba áí'ó índa-i'a uwánkaiyana puwéna íyáfasinainiye siyáimba minááígóní áwáuma afora'á simátimune. Mináái Ísuntafesa siyáawe Póro súwasa ⁴ isésa Yúndaa-waasi tuwímbai minááísáfésa timankúnkúmba ésa Póronte Sáírásinte tirááíwaesa Kíríki-waasi Maníkón-ímáyáá mósá márówiye sáwífa'-inimba túwí'ó wéron-ininte miyáumai-sawífa'-waasi arááíwakaawe.

⁵ Arááíwáúwasa Yúndaa-waasi tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa mináái arááíwáéfo sésa sáwí-waasi kafóná-waasi táántowasa tamésa tiyánae-aai simátímúwasa Yésónini naambá taúkúmaresa Póronte Sáírásinte tata'óto'maeta seyaafá'-wáásí túranka'a aafintá maitinkánae sésa tiyaafái umbá ⁶ ímba méroy-asa Yésóniye Ísun-aaimo ísówi tuwímbai tafisímaesa mindáópaken-kawaa-waasiya'a mátinkesa óraaka sésa Póroe Sáírasiye sáwí-aai wémaresarai seyaafá'-márafá'á wétesarai káfé'a maanká'wára'á kentáásí naaópa'a taméraayana ⁷ Yésóni wení naaúmpa'a mátínkaraiye. Rómu-aifa-kawaagoni ámáámba taraisésa sésa kentáará'ó káráwiyaiwai Ísun-iye wésewe suwasá ⁸ seyaafá'-wáásiyé kámáni-kawaa-waasiye isésa tirunkó sáwí'a úwasa tiyáí-ímáyáá uwasá ⁹ kawáá-wáásí Yésónimpin-kwimái tuwímbai-waa-

sisafesa sésa óntamba simíyata faútínkáana'a ti'má-tuwaaro suwasá óntamba tímúwasa faútínkówasarai kurááye.

Périya-naopa'o kuráan-aai.

¹⁰ Faútínkówasarai kuyasá mindó'wáámbá Ísun-aaimo ísówi Póronte Sáírásinte tínkamofó sésa ti'márówasarai Périya-naopa'a wémesarai kuyambá Yúndaa-waasiti áamáan-daumpa'a imésarai Ísun-aai simátímúyasa ¹¹ minkwáásísómbá ímba Tésáróníkaa-waasiyaamba ésa kawé'-ímáyáá ésa Póron-aai kawé'-úmai isésa aasiyaasi-kánáá Maníkón-aai aúfáifimba toráumai isésa sésa Póro éraira wési karorá síyó sésa aasiyaasi-kánáá Maníkón-aai aúfáifimba toráumai awánomba ¹² Yúndaa-waasi sáwífa Ísun-aaisafesa érai'e sésa timankúnkúmba uwasá Kíríki-inimba túwí'o wéron-inimba sáwífa Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwasá Kíríki-waasi sáwífa Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwasá ¹³ Póro Périya-naopa'a Maníkón-aai simátímíyemo sun-áái Yúndaa-waasi Tésáróníkaafaken-kwaasi isésa Périya-naopa'a tésa miwí tirumbá torésa suwasá isésa Póromba aaisambá aéesa tufuwónae suwasá ¹⁴ minúwóiyáámbá Ísun-aaimo ísówi Pórontafesa tufúwófo sésa uwí-nómpá'á kumuwó suwaná kumúwasarainifo Sáírásiye Tímótiye mindáópa'a méroyasa ¹⁵ Póromba áí'maesa kumémesa Áténisi-naopa'a múauwesa kunuwerésa miwítí naaópa'a iyésa Sáírásinte Tímótinte isimátimesa sésa minúwóiyáán-úmai kúmókaiyo Póro siyé isimátímakaawe.

Póro Áténisi-naopa'o mérain-aai.

¹⁶ Póro Áténisi-naopa'a kuména Sáírásinte Tímótinte wétimu'marena awánomba mindáópaken-kwaasi sáwífa'a karo'-máníkómbá úmakesa miwán-áwí'a mósá wémarowana Póro tuwánéna arunkó umbái tówana ¹⁷ Yúndaa-waasiti áamáan-daumpa'a iména Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasi Maníkón-ímáyáámó mósá márówiye isimátimena Maníkóní áse-aai isimátimena aasiyaasi-kánáá mimbárúpá'ó méron-kwaasi Maníkón-aai simátíma'maena iyúwasa ¹⁸ Épíkúriyaan-aai isámaesa kuwáiyé Sítóikin-aai isámaesa kuwáiyé Pórompa'a tésa wesimán-kwesiman-esa tuwímbai sésa aaisé'o símae nín-kwaasi nóintafenawa síyó suwasá tuwímbai sésa fí'om-barafakem-banikontafena siyé sumbá Póro Ísun-aai séna pukáimpinkemba íyáfasinkaiye simátímakaintafesa mináái suwasá ¹⁹ Póromba áí'maesa kawáá-wáásímó túwaandu ésamo tuwímbai-aaimo símaimo kawé'-un-áémpá'á áwí'a Áríópagasi-aempa'a Póromba áí'maesa máanke-sa sésa aú-aaimo simátimenda-aai simásímínata ísáano. ²⁰ Kesáá minááísá ísáúnda minááígó fí'oran-ifo aneka'á minááígóní áwáuma simásímínata ísáano sésa ²¹ Áténisi-naopaken-kwaasiye fí'om-barafaken-kwaasi mindáópa'o taméron-kwaasiye aasiyaasi-kánáá túwaandu ésa aú-aai aantemba wésewe. Mindásafesa minááígóní áwáuma simásímínata ísáano siyáawe.

²² Suwaná Póro íyáfasinena Áríópagasifa'a túwaandu un-kwáásísáféna séna Áténisi-naopaken- kwaasi ísáaro. Monotáfé'o fasi'ámaimo méraawi é'a tuwána-raumne. ²³ Kentí naaópa'a wéne'a tuwánáuna'a tuwímbai-tantaa'a úmake'a miwán-áwí'o mósá wémaraaamba tuwánaraumne. Óntan-taarera'a aúfái agaimaréna séna ímbo awánáúnda-manikontafe'a maanóntán-táaré úmakaumne agaimarénamo siyáimba úwa'a awánaraumne. Mimbáníkómbá ímbo awánaam-banikon-aai simátimune. ²⁴ Wemá wíyóne marawé mimpímbó wérain-tantaa'e úmarena seyaafá-tántááká'á káráwiyaena ímba waásimo úmakaan-daumpa'a méraiye. ²⁵ Weyáá waásimo méraawini áwáugo éna táama tiména seyaafá'-wáásiyá'á káráwiyaena wempímbá ímbo aawaimó taiwái éna ímbo waási wembá áwa'nai owín-iyé. ²⁶ Maníkó aifa'á moórá-waasi úmakowasa wempímbá fí'o-fí'onkwaasi sáwífa'a paápé urésa seyaafá'-márafá'á wété uráawe. Maníkó wení imáyáfinkemba seyaafá'-máramá tuwín-timena seyaafá'-wáásítí kanaamá makáiyé. ²⁷ Kembá siyaafái úmai suwánáiwae séna Maníkó miyá uráiyé. Wemá ímba némpa'a méraifo ewaa'á méraimba póta awánánaumne. ²⁸ Moóráwigo séna wemá méraisata póta kesáá méraumne siyáiyé. Kempímbá moóráwigo agaimaréna séna érai'a wení iyámpóisa úne agaimaréna siyáiyé. ²⁹ Maníkóní iyámpóisa póta waásimo kentí imáyáfinkembo óntambo úmaken-tantaatafetaamo éta kesifowésá ímba sénaumne. ³⁰ Ááémo miwí mésamo sáwí'o umbá Maníkó miwísáféna ímba sáwífa'-aai siyáifo káfé'a seyaafá'-márafákén-kwáásísáféna séna sáwí-amba tuwé'a kempá'á teró Maníkó wésiye. ³¹ Wení imáyáfinkemba seyaafá'-wáási aaifimbó maitinkáinda-kanaa tíniye. Aaifimbó maisinkáinda-waasisa é'a íyáfasinankaraiye. Pukáimpinkemba íyáfasinankaraimba pósa érai'a wemá aaifimbá maisinkáiniye sénáawe Póro siyáiyé.

³² Pukáimpinkemba íyáfasinankaraiye súmba isésa tuwímbai karaánáa'a suwasá tuwímbai sésa moórá-kanaamo índa simásímínata ísáano suwaná ³³ Póro tiyuwéna kóúwasa ³⁴ tuwímbai arááíwa'maesa wésa wenáái isésa Ísun-aaisafesa timankúnkúmba umbá miwífínkémbá moóráwigo-awi'a Táyónisiyasi Áríópagasi kánísórugo úwana moórá-ininkon-awi'a Támárisi-iyai minkáé'náraise úmai tuwímbaifin-kwimái Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uráawe.

Póro Kórinti-naopa'o komérain-aai.

18 Póro Áténisi-naopa'a simátimena tiyuwéna Kórinti-naopa'a komérowana ² moórá Yúndaa-waasion-awi'a Ákwíra mérowana wembá anówa Póntási-marafa'a ména ma'ánkarowana ména óraa'a éna Ítáári-marafa'a Rómu-naopa'a koména awainínkón-áwí'a Pírísiraae méroyana mimbárafá'ó káráwiyon-kawaagon-awi'a Kórondíyasi Yúndaa-waasi aaisambá tí'mai Rómufakemba ti'mátuwowasa kuwasarái Ákwíraae Pírísiraae Kórinti-naopa'a koméroyana Póro mindáraifa'a wéna ³ wení moórá-kisau-waasifa'a póna

mindáraise koména ampanta-námbá ésa óntamba wémaesa ⁴ Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanáa túntemba Póro Yúndaa-waasiti áamáán-daumpa iména Yúndaa-waasiye Kíríki-waasiye Ísun-aaisafesa érai'e sésa wempá'á tíwae séna

Ísun-aai simátíma'maena iyáiyé.

⁵ Simátimunka'a Sáírasiye Tímótiye Máséndóniyaa-marafa'a tuwésarai Kórinti-naopa'a kúmúyana Póro aasiyaasi-kánáá kawé'-áái simátíma'mae wéiyena Yúndaa-waasisafena séna Manikómó íyáfasinankarai-waimba Yúndaa-waasisa amu'maráúndawisa wemá Ísun-iye súwasa ⁶ wenáái taraisésa sáwí-aai simánkówana wení unáánkwátóiyakemba kankambá fapifí éna séna Manikó sáwí'o íyampinkembo kawé'-ámpá'ó ímbo métinkainda kentí áwáugo ína'a sáwí'a ónááwe. Kemá ímbo sáwí'a uwátinkaumpo keyááríka'a sáwí'o ontáfé tiyuwé'a fí'onkaa-waasifa'a kosimátíma'mae'a kónaumne Póro simátimena ⁷ tiyuwéna moór-waasigoni naaúmpa'a komérowana mindáúmpákénkwáásígón-áwí'a Tísíyasi-Yásítasi wemá fí'onkaa-waasigo éna Manikón-ímáyáá mósá marówi úwana wení naambá Yúndaa-waasiti áamáán-dankoni ewaa'á wérowana Póro mindáúmpá'á koména kawé'-áái kosimátíma'maena iyúwana ⁸ moóráwígon-awí'a Kírísipasi Yúndaa-waasiti áamáán-danka'-oraa'-waasigo Fasi'aénkón-aaisafena amankúnkúmba úwasa wení akúnkwará'á timankúnkúmba uwasá Kórinti-naopak-en-kwaasi sáwífa'nanka Póron-aai isésa Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa nombá maiyáawe.

⁹ Nombá máúwana moórá-no'waamba Póro kaainkámbá awánówana Fasi'aénkó séna ímbo áá'a íno. Kemá esé'a méraumpo ímbo ifátúwénda kesáái úwoi simátíma'mae waaó. Mindáópakemba sáwífa'nanka kesáái isésa kesí waási-i'a íyamba

pósa ímbo sáwí'a uwánkanaawe Fasi'aénkó súwana ¹¹ Póro mindáópa moórá-aatai úmai afa'móráe-wiyomba ména Manikón-aai simátíma'maena iyáiyé.

¹² Simátimuwana ánaaemba Rómu-kamanigon-awí'a Káriyo Ákáyaa-marafa'o káráwiyonka'a Yúndaa-waasi Póromba ta'óto'maesa Káriyompa'a wésa ¹³ sésa maankwáásígó tuwímbai-aai simátimena Manikóm-pá'ó iyíyan-amba moórá-ankwara'a wéaraatimiye. Minááígó kentáási áamáamba wétaraisiye suwaná

¹⁴ Póro sénae súwana Káriyo Yúndaa-waasisafena séna minkwáásígó kámáni-waasi-taaimo sáwí'o énamo sáwí-kisaumo máinkakaa kentáái káfé'a kawé'-úmai isáúsina. ¹⁵ Énifo kentááiyé kentúwí'e kentí áamáán-aantentafe'a tásisai ontáfé'a ifátuwe'a keyááríka mináái másimai kawé'an-oro. Kemá ímbo miyán-áái isánaumne séna ¹⁶ aaimó sí-náúmpákémbá tí'mátuwowasa ¹⁷ moóráwígon-awí'a Sósiténisi Yúndaa-waasiti áamáán-danka'-oraa'-waasigomba ta'ótokesa aaimó ísón-dankoni ewaa'á tufúwana Káriyo mindásafena ímbo imáyáamo úmba ifátukaiye.

Póro Ántíokufa'a aneka'ó kuráin-aai.

¹⁸ Póro Kórinti-naopa'a ayáátáaka'a Ísun-aaimo ísówise'a ména tiyuwéna séna Pírísiraante Ákwíraante'a

tí'maena Síriyaa-marafa'a kónae séna Sénkíríyaa-naopa'a kumbéna Manikóntáféna érai'-aai séna a'nón-táu seyaafá'á kárásuwena mindárai tí'maena nompín-táómba ta'ótotesa íyátesa wémesa ¹⁹ Éfésási-naopa'a mindómpín-táómpinkemba marapá'á kumésa Póro Pírísiraante Ákwíraante minká tiyuwéna Yúndaa-waasiti áamáán-daumpa'a iména aai wesimán-kwesiman-uwasa ²⁰ miwí sésa ayáátáaka'a keséta mérainone suwaná a'áo kanaán-ifo méwaro ²¹ séna Manikómó ewé sénamo si'maráína'o é'a kouweránaumne séna nompín-táómba ta'ótorena íyátena Éfésási-naopa'a tuwéna wéména ²² Sísááriyaa-naopa'a mindómpín-táómpinkemba marapá'á kunkéna Yérúsaremufa'a marapá'á iyéna Fasi'aénkóní waásisafena kawé'-áái simátimena Síriyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a koména ²³ tuwímbai-no'waamba waitinkéna tiyuwéna Kárésíyaa-aempa'a Fírísíyaa-aempa'a naa'ó-nao'a wé-nena Ísun-aaimo ísówisafena simátíma'maena iyúwasa fasi'ámai méraawe.

Moóráwígon-awí'a Ápórosin-aai.

²⁴ Moórá Yúndaa-waasigon-awí'a Ápórosi wemá Árékísándiriyaafaken-kwaasi Éfésási-naopa'a taméraiye. Wemá Manikón-aai kawé'-úmai iséna aúfáifinken-aai kawé'-úmai simátíma'maena iyúwana ²⁵ moóráwigo Fasi'aénkóní aampa'ó kun-áái simá-makowana aamoí éna óraaka simátimena Ísun-aai arupíse úmai simátíma'mae iyéna Yóni nombó maitinkón-aai aantemba iséna Ísuni waási nombó maitinkón-aai ímbo isómba ²⁶ Éfésási-naopa'a taména Yúndaa-waasiti áamáán-daumpa'a óraaka simá-timuwasarai Pírísiraante Ákwíraae'a isésarai áí'maesarai kentí naaúmpa'a máankesarai Manikóní aampa'ó kun-áái seyaafá'-áái kawé'-úmai simámakaaye.

²⁷ Simámuyana Ápórosi iséna séna Ákáyaa-marafa'a kónae súwasa Éfésási-naopaken-kwaasi Ísun-aaimo ísówi áwa'nai ónaumne sésa aúfái agai-áménasa Ísun-aaimo isááwi Ákáyaa-marafa'o méraawi mátímínasa kawé'á uwánkáaro suwaná mináúfái maimaéna wéména kúmba Manikó úwoi áwa'nai úwana Ísuni aampa'ó kuwái túwa'nai éna ²⁸ afora'á Yúndaa-waasise aai wesimán-kwesiman-ena Manikón-aai aúfáifinken-aai simátimena séna Manikómó íyáfasinankaraiwaimba wéamu'maraundawisa wemá Ísun-iye súmba wenáái-go miwí tááigomba iyáákwana miyáumai Ísuni aampa'ó kuwái túwa'nai uráiyé.

Póro Éfésási-naopa'o kuráin-aai.

19 Ápórosi Kórinti-naopa'a mérowana Póro afufumpim-bárafá'á wéména Éfésási-naopa'o kúmba Ísuni aampa'ó kun-kwáási mérowana ² Póro tuwánéna tísai éna séna Ísun-aaisafe'a timankúnkúmba uráan-kanáa éra Manikóní Ufaen-ámútánkó kentirumpimbá kumbéraiyo súwasa miwí sésa ímbaniye. Manikóní Ufaen-ámútánkón-aaisa ínta ísaraumne suwaná ³ Póro séna nóran-aaiya wésesawa nombá maitinkaraao súwasa miwí sésa Yónimo simátímakain-

aai simásimesasa nombá maisínkaraawe suwaná
⁴ Póro séna Yóni séna sáwí-imayaa tínaaemba uwá-
 suwe'a Maníkómpá'á teró súwasa miyá uwaná nombá
 maitinkéna séna moóráwigo kesínaaembo tíndawin-
 aaisafe'a timankúnkúmba oro Yóni siyáiyé. Miwántáfé-
 na Ísuwe siyáiyé Póro súwasa ⁵ miwí iséa Fasi'aénkó
 Ísuntafesa ísámai nombá máúwana ⁶ Póro tine'á
 ayáamba ta'ótorowana Maníkóni Ufaen-ámútánkó mi-
 wífímbá óraa'a uwátinkowasa fí'o-fi'on-kwaasi-
 taaifinkemba sésa Maníkón-aai simátimesa
⁷ sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi miyá
 uráawe.

⁸ Miyá uwaná Póro miwísé'a ména kaumbo-
 wíyónká'á Yúndaa-waasiti amáán-daumpa'a iyéna
 Maníkó wení waásimo kawáánin-aai óraaka simátíma'-
 maena iyúwasa ⁹ tuwímbai tirunté'a marés
 minááísáfésa ímba érai'e sésa seyaafá'-wáásí
 túranka'a Fasi'aénkóni aantafésa símai sáwí'a uwaná
 Póro tiyuwéna Ísuni aampa'ó kun-kwáásí tí'maena
 moóráwigon-awi'a Tíránasi túwaandu un-dámbó
 úmakopa'a mótínkarena aasiyaasi-kánáá Fasi'aénkón-
 aai simátíma'mae iyéna ¹⁰ kae'-áátái maisuwówasa
 Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye Ésiyaa-marafa'o
 méron-kwaasi seyaafá'á Fasi'aénkón-aai ísaraawe.

Sífan-ááninton-taai.

¹¹ Fasi'aénkón-aai ísówana Maníkó Póromba
 fasi'aémbá amúwana ímbo awáron-kisau fí'on-kisau
 maúwasa ¹² tuwímbai-waasisomba ampantasámbá
 Póron-ane'á to'maésa miwítí waásimo tí'o úwai tine'á
 máto'marowasa asófowasa miwítí waási tirumpimbó
 sáwí-amutambo mérowi miyá máuwatinkowasa sáwí-
 amutamba kóuwasa ¹³ tuwímbai-Yúndaa-waasi wéne-
 sa waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyu'mae
 wénesa sáwí-amutantafeta óraaka séta Ísun-awika'o
 Póro sin-áwíká'á kórosa sune suwaná ¹⁴ moóráwigon-
 awi'a Sífa Yúndaa-amaan-kawaa-waasion-áánintom-
 ba afakaeté mésa miyán-kísáú wémauwana ¹⁵ sáwí-
 amutanko simátimena séna kemá Ísune Pórone wé-
 tuwanaumpo kemá nááwiya'o súwana ¹⁶ sáwí-amu-
 tanko arumpimbó méron-kwaasigo tínkamuwana
 naaemá kumúwana unáánkwátói tarátíyuwena
 mináfákáété-waasi iyáákéna famétuwowasa
 unáánkwátói-iyaimba máápa'a kumúwasa ¹⁷ Yúndaa-
 waasiye fí'onkaa-waasiye seyaafá'á Éfésási-naopaken-
 kwaasi mináái iséa táátafesa ésa Fasi'aénkó
 Ísun-awi'a mósá makáawe.

¹⁸ Sáwífa'-waasi méronka'a Ísun-aaisafesa
 timankúnkúmba uwái tésa waási túranka'a paápé ésa
 sésa sáwí'a uráumne sésa ¹⁹ miwífínkémbá titambá
 ésa fintómó non-kwáásí miwítí aúfái-wandaai
 tamaiyésa titambá ésa fintómó non-áái wérontafesa
 tamaimái iyafímbá agaisuwésa mináúfái-wándááímó
 méyánuraamba sáwífa'-waasi tíyayaamba faikámai
 minóntámbá 50,000 kina tuwésa ²⁰ miyá óraa-
 fasi'aembo umbá pósa Fasi'aénkón-aai simátíma'mae-
 sa kuwaná wété éna iyáákaraiye.

Éfésásifa'a óraaka'-oraaka'o siyáan-aai.

²¹ Miyá uwaná Póro séna Máséndóniyaa-marafa'e
 Ákáyaa-marafa'e wéne'a Fasi'aénkón-aai simátíma'-
 mae nónae'e séna minkákémbá Yérúsaremufa'a
 kuré'a Rómu-naopa'a kónaumne séna ²² Tímótinte
 Érásítasinte áwa'nai íyan-kwaasiyai tí'marówasarai
 Máséndóniyaa-marafa'a kuyaná Ésiyaa-marafa'a
 weyáá méraiye.

²³ Mérowasa minkánáá Éfésási-naopaken-kwaasi
 Fasi'aénkóni aampa'ó kuwáísáfésa tirumbá sáwí'a
 uwátinkesa mindáópakemba óraaka'-oraaka'a suwaná
²⁴ moóráwigon-awi'a Témítiriyasi minkwáásígó óntan-
 tamba úmakena miwítí karo'-máníkóni kári'-amaan-
 dane séna minkáró'-mání-ínínkón-áwí'a Átémisiye
 sésa wení kísau-waasisomba úmakowasa sáwífa'-
 waasi óntamba mátimesa minkáró'-máníkóni naambá
 méyánuwana ²⁵ Témítiriyasi mimbórá-kísáú wémaun-
 kwaasi táántowasa tatúwaandu uwaná simátimena sé-
 na kesáá óraa'-ontamba minkísáúrákéntá wémaumne.
²⁶ Énifo Póro séna waásimo úmaráámba karo'-mání'á
 wéumaraawemo sin-áái Ésiyaa-marafa'a Éfésási-
 naopaken-kwaasiye fí'o-fi'on-daopaken-kwaasiye iséa
 érai'e wésewe. Kemá Póron-aai é'a ísaraawe. ²⁷ Póron-
 aaigo kentáásí kisaumo sáwí'o índasafena wéiye. Ímba
 miyá aantembanifo Ésiyaa-marafaken-kwaasiye
 seyaafá'-márafákén-kwáásíyé kentáásí maní'-ínínkón-
 áwí'a Átémísi mósá wémaraamba Póron-aaigo
 Átémísiní amáán-damba sáwísankaamba símai uwá-
 sukaimba póna wenáwíko kumíníye siyáiyé.

²⁸ Súwasa mináái iséa tirunkó sáwí'a úwasa aaisam-
 bá sésa óraaka'-oraaka'a sésa Éfésási-naopaken-
 kwaasi kentáásí Átémísin-awi'a óraa'a

wéiye sésa ²⁹ aemái suwasá mindáópa'a tésa
 óraaka'-oraaka'a sésa Póroe'o núyan-kwaasi
 Máséndóniyaafaken-kwaasiyai moóráwigon-awi'a
 Káyási úwana moóráwigon-awi'a Árásítakasi mindárai
 tafisímaesa túwaandu urópa'a mátkówana ³⁰ Póro
 seyaafá'-wáásímó túwaandu iyapa'a iyónae súwasa
 Ísuni aampa'ó kuwái ímba waaó sésa ta'ótorówasa
³¹ mimbárafákén-óráá'-wáásí tuwímbai Póroni waási
 pósa aái tuwésa sáwífa'-waasimo túwaandu iyapa'a
 ímba iyuwó Pórontafesa siyáawe.

³² Suwasá túwaandu un-kwáásísómbá miwítí imáyáa
 aupiri ésa fí'o-fi'on-aai sésa tuwímbai sésa nóran-
 aaisafetaawa tatúwaandu uráumno-imayaa uwasá

³³ Yúndaa-waasi miwífínkémbá moóráwigon-awi'a
 Árékísandaamba túranka'a máánkówasa tuwímbai
 óraaka sésa emá aái siyó suwaná miwí táái taraisónae
 séna ayáamba mósá tuwówasa ³⁴ awánomba Yúndaa-
 waasi úntafesa mimbórá-áái ayáátáaka'a tafisímai
 óraaka sésa Éfésási-

naopaken-kwaasi kentáásí Átémísin-awi'a óraa'a
 wéiye siyáawe.

³⁵ Óraaka suwaná mindáópaken-ora'a'-waasigo aúfái-
 mo agáuwai tuwááwí éna séna Éfésási-waasisono.
 Seyaafá'nánkátá awánáunda Átémísiní amáán-damba
 kawáánéta fí'onka'ma'mai-ontambo wíyómpakemba

marapá'ó kunkáin-ontamba kawáánúne. ³⁶ Mináái ím-ba kanaa'á taraisónááfo seyaafá aseré'a ím-ba sáwí'an-oro. ³⁷ Mindárai áamáan-daumpakemba ím-ba umémbá ésarai kentáásí maní'-íníntáfésarai ím-ba símai sáwí'a urááya'a úwoi tí'mae'a maanká'á tiyáawe. ³⁸ Témítiriyasiye wení kísau-waasiye aai simátinkanae sésamo ésa aaimó simátinkai-kanaa úwoi wéraiye. Óraa'-waasi méraamba pósa aai símai kawé'á uwátinkanaawe. ³⁹ Énifo kembiwímó fí'on-aaimo wéraina'o é'a seyaafá'-wáásímó túwaandu ompímbá símai kawé'á uwásuwanaawe. ⁴⁰ Kesáámó aafintáámó méraandasa káfé'o tiyáananasaamo Rómu-kamani-waasi tésamo tasísai ésaasamo nóin-aaiyakena tiyáámo síyata kesáámó senda-ááísá ím-ba wéraiye. ⁴¹ Aúfáimo agaún-kwaasigo simátimena túwaandu urón-kwaasi tí'mátuwowasa kóuraawe.

Póro Máséndóniyaa-marafa'e Kíríki-marafa'emo kuráin-aai.

20 Miwí táái tai'ówana Póro Ísuni aampa'ó kun-kwáásí táántowasa tuwaná miwítí imáyáa símai kawé'á uwátinkena séna Ísun-aai aantemba maimái tirumpimbá máráaro séna énifo méwaro séna tiyuwéna Máséndóniyaa-marafa'a wéména ² mifá'á naaó'-nao'a wénéna Ísuni aampa'ó kun-kwáásísáféna áfááraumai simátíma'maena núwasa tirunkó kawé'á úwana tiyuwéna Kíríki-marafa'a wéména ³ koména kaumbo-wiyómbá maisuwéna nompín-táómpimba Síriyaa-marafa'a kónae séna úwasa Yúndaa-waasi wembó tufuwónae sumbá iséna ifátuwena Máséndóniyaa-marafa'a marapá'á kónaumne súwasa ⁴ maaráumai-waasi moóráwigo Périya-naopakewi Pírasin-ááninkon-awi'a Sópata úwana Tésáróníkaa-naopakendarai túwí'a Árisítakasiye Sékandasiye uyaná Tépi-naopakewin-awi'a Káyási úwana Ésiyaa-marafakendarai túwí'a Tíkíkaasiye Tárófímasiye uyaná Tímóti úwasa úmai Póroe'a wésa ⁵ aifa'á Tóróasi-naopa'a komésa kentáásimu'a makówata ⁶ Yúndaa-waasimo ímbo intóráin-tantaa'wara-peretimo agáún-kanaamo tai'ónka'a Fírípái-naopakemba nompín-táómba ta'ótoreta iyáteta wéména séfataase-no'waamba mindómpín-táómpimba kówaeta Tóróasi-naopa'a marapá kúwateta aifa'ó komésamo kentáásimu'o makón-kwaasisetá kométa moórá-sondaasa maiyáumne.

Yútíkásimba pukáimpinkembo iyáfasinankarain-aai.

⁷ Sondaará'á Ísuntafeta ísámai tómbá néta aráá-tombo naandasáféta túwaandu uráawanana Póro aafáyáa kónae séna simátíma'maena nó'waan-afufuntambo iyúmba ⁸ afófumayaataan-daumpa'a méta sáwífa'-omba kúra'maketa méraawanana ⁹ moórá-ifokon-awi'a Yútíkási naan-afaapimbá imérowana Póro Ísun-aai simátíma'mae wéiyuwana Yútíkásimba aúgáfaa'á úwana aú-kwéna meminkákémbá tanaa féna marapá'á kuntufamúwasa kunkésa awánomba puwúwasa uwaná ¹⁰ Póro kuména kunkífaena tapéna

awánéna séna ím-ba imáyáan-oro. Pukéna aúnaraiye simátiména ¹¹ mindáúmpá'á iyéna Ísuntafeta ísámai tómbá tafámbai timúwasa nowaná Póro simátíma'mae wéiyuwana siyarówana tiyuwéna kúwasa ¹² puwúwanamo iyáfasinankon-kwaasigomba á'ímae-sa wení naaúmpa'a máankesa tirunkó kawé'á uráiyé.

Póro Máiritasi-naopa'o kuráin-aai.

¹³ Úwana Póro simásiména séna kembiwí nompín-táómpimba Ásosi-naopa'a wéwiya'a kemá marapá'á wéména Ásosi-naopakemba nompín-táómba ta'ótoreta iyáte'a konó súwata aifa'á kunkéta nompín-táómba ta'ótoreta iyáteta wéména Ásosi-naopa'a kówananasa ¹⁴ Póro marapá'á wéména Ásosi-naopa'a kuréna nompín-táómba ta'ótorowata kóai'maeta wéména Mítírini-naopa'a kówaeta ¹⁵ siyarówana wéména Káyosi-marafa'a kóyáákaawanana fenówana kówaeta aafáyáarata wéména Sémósi-marafa'a kóyáákaawanana fenówana kówaeta aafáyáara'a wéména Máiritasi-naopa'a kówananasa ¹⁶ tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai kaundánae sésamo túwaandu un-kánáa ampáánk'á tíne úwana Póro séna minúwóiyáámbá Yérúsaremu-naopa'a kuré'a mintánómbá komandánae séna nompín-táómpimba Éfésási-naopa'a kóyáákanaumpo Ésiyaa-marafa'a ím-ba ayáátáaka'a ménaumne súwata Máiritasi-naopata kuráumne.

Póro Éfésásifaken-kwaasisafena méwaromo siyáin-aai.

¹⁷ Máiritasi-naopata kówananasa Póro moóráwigomba ai'marówana Éfésási-naopa'a wéména Fasi'aénkóni waásiti óraa'-waasi kosimátiména séna Póro wétaan-taifo teró siyáiyé súwasa ¹⁸ tuwaná simátiména séna kesáái ísáaro. Kesí aifa-kánáa Ésiyaa-marafa'a kesé'a komé'a kemó ówánda suwánaraawe. ¹⁹ Yúndaa-waasi sínkamiyanesa suwaná sirunkó umbái tówa'a ím-ba imáyáa é'a Fasi'aénkóni kísau-waasigo úne sé'a wenaísamaifimba mé'a wení kísau maiyáumne. ²⁰ Ím-ba aúpá'á tuwé'a seyaafá'-áái úwoi simátíma'mae'o iyáunda é'a ísaraawe. ²¹ Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye áfááraumai simátíma'mae'á sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á té'a Fasi'aénkó Ísun-aaisafe'a timankúnkúmba oro simátíma'mae'a iyáumne. ²² Énifo Maníkóni Ufaen-ámútánkó Yérúsare-mufa'a wao simásimakaimba pó'a miyá ónaumne. Kesine'ó paápé índasafe'a ímbo ísáúnda úwoi kúne. ²³ Seyaafá'-náópa'o kúnda Maníkóni Ufaen-ámútánkó óraaka simásiména séna umbai-tántáá'á uwánkesa ándáfa'a máankanaawemo simásímimba mindá aantemba ísaraumne. ²⁴ Sínkamiya'o púwóndara'a ím-ba káráwiyaumpo Fasi'aénkó Ísumo símakain-kísau maimái tai'ásuwanaumne. Maníkó úwoi súwa'nai in-áái ásé-aai simátíma'mae'o iyúnda-kísau maimái tai'ásuwanaumne. ²⁵ Minkísáúmó maiyáunda kembiwífimba wéne'a Maníkó wení waásimo kawáánin-aai simátímakaumpo

ánaembo é'a kembó ímbo suwánáiyamba ken-ísa-
raumne. ²⁶ Ímbo inkaisówánda Maníkón-aai seyaafá'-
áái simátímakaunda pósa kembíwífínkémbó tuwím-
baimo kesááimo ímbo isésamo Maníkómpá'ó ímbo
tésamo ombá ímbo kesí áwáugon-ifo kentí áwáugo
ína'a miyá íyantafe'a mináái káfé'a óraaka simá-
timune. ²⁸ Maníkó ááninkomba ai'marówana kuména
kumpuwéna wení naaesámbó méyánuwasukaimba
Fasi'aénkóní waásin-oyo káráwiyoro. Maníkóní Ufaen-
ámútánkó kembá íyáfasintinkaraifo kentúwawaa'wara
Fasi'aénkóní waásiya'wara'a kawé'-úmai káráwiyoro.
Sipisípiya'o káráwiyonten-úmai káráwiyoro. ²⁹ Áwáf-
fiyaamo índa-iyamba téna sipisípi tafámáimo wáráin-
temba kemá kónasa waási tésa tasáwí'a ónááwe.
³⁰ Moórá-kanaa tínasa kembíwífínkémbá tuwím-bai íyá-
fasinesa Ísuni aampa'ó kon-kwáásítí imáyáa tafisénæ
sésa karo'-áái síyasa tuwím-bai érai'e sésa arááiwæ-
naawe. ³¹ Mindásafe'a káráwimai kawé'-án-oro. Kaum-
bo-áátái kesé'a mére'a moórá-mora sirumbá
uwátinke'a aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane
aasiyaasí simátínkáfa'a iyáumne. Minááísáfé'a imáyáa
úmai kawé'-án-oro.

³² Kawé'á iyana Maníkó káráwitinkamae iyína'a
méraaro. Wenááigo fasi'átinkainiye. Wení waásimo
kawé'ó uwátínkáintemba kembíwíwárá'á kawé'á
uwátinkainiye. ³³ Óntantafe'e unáánkwátóisafe'e
fí'owiti moparáwíntáfé'e ímba súraniyamba úne.
³⁴ Kísau wémae'a minóntántámbá ímbo makáunda-
tantaa'a méwémae'a kembó súwa'nai on-kwáásítí
tóné unáánkwátóiyé maitimé'a úne. Miyámó ówánda
é'a suwánaraawe. ³⁵ Fasi'aén-kísáúmó maéwánda
suwánaraafo miyá é'a aamoisaén-kwáásí túwa'nai
ónááwe. Fasi'aénkó Ísumo siyáin-aai imáyáan-oro.
Wemá séna wémaewi tirunkó kawé'á imbánifo tí-
matuwaawi tirunkó kaweté'a wéiyé Ísu
siyáin-aai Póro siyáiyé.

³⁶ Póro simásuwena kifaena minóráá'-wáásiyé
Fasi'aénkómpá'á inaí simásuwowasa ³⁷ seyaafá'-wáásí
áfááran-ifi'a tésa Póromba tataparésa aaweyáá
uwánkesa uwaná ³⁸ Póro séna ánaaembo é'a ímba
suwánanááwe sún-aaisafena tirunkó umbái tówasa
nompín-táómpimba múaukaawe.

Póro Yérúsaremufa'o kuráin-aai.

21 Múauwowata minkwáásísáféta méwaro séta
tiyuwéta nompín-táómpimba íyáteta arupíse
úmaisa wémeta Kósi-naopa'a kóyááketa wémeta
kówaeta aafáyáara'a Rósi-naopa'a kóyááketa wémeta
Pátaraa-naopa'a kuréta marapá'á kuméta
² awánááwánda Fínisiyaa-marafa'o wínda-nompín-
taomba wérowata mimpímbá íyáteta wémeta ³ Sáí-
parasi-marama siyáánaepa'a wérowata kóyááketa
wémeta Síriyaa-marafa'o kówánda Táya-naopa'a
moparáwímbá mowétuwowata marapá'á kumówa-
nasasa ⁴ Ísuni aampa'ó kuwái mérowata tuwánéta
moórá-sondaa miwísé'a méraawanasasa séna
Maníkóní ámútanko simátímakain-aai Póromba
simámesa séna tufúwófo Yérúsaremufa'a ímba waaó

simáma'mae íyúwata ⁵ miwísé'o méraawanda-kanaa
tai'ówata mindáópa'a tuwéta kówáanasasa
minkwáásísómbá miwítí aare-iyámpóise'a sí'maesasa
naaópa'a tuwésa uwí-nómpá'á kúmúwata kífaeta
Maníkómpá'á inaí simásuweta ówáanasasa ⁶ ken-
táásáfésa éniyo koró suwatá miwísáféta éniyo
méwataao simásuweta nompín-táómpimba íyá-
taawanasasa miwí kunuwerésa miwítí
naaópa'a iyáawe.

⁷ Miwítí naaópa'a íyúwata nompín-táómpimba Táya-
naopata tuwéta Tórémese-naopata marapá'ó kon-
dasáféta Ísun-aaimo ísówi tuwánéta siyáánta timéta
moórá-no'waamba miwísé'a waéta ⁸ íyáfasineta mara-
pá'á wémeta Sísááriyaa-naopa'o kówánda ááéma
aantá-waasi afakaeté-waasi Ísuni kísauo tímakow-
ifinkemba moóráwígon-awi'a Fírípini naaúmpata
iméraawanasasa wemá Ísun-aaimo simátimuwai
mérowasa ⁹ éiyáin-ayaamumba mésa ímba waaí
maiýésa úwoi mésa Maníkón-aai wésimatimesa
tifowáe'a mérowata ¹⁰ tuwím-bai-no'waamba
mindáúmpátá waéwáanasasa moóráwigo Maníkón-
aaimo simátimuwain-awi'a Ákápaasi Yúndiyaa-
marafakemba ¹¹ kuména Póroni á'wáánkau kumbaiyé-
na wení aiyayaanka'a kará'umai aiyowái'a úmai aráá-
namena séna Maníkóní Ufaen-ámútánkó séna
maaná'wáánkáúgóní afowámó Yérúsaremufa'o iyí-
nasamo ésa Yúndaa-waasi ta'óto'mai miyáumai
kará'uwankesa á'maesá fí'onkaa-waasi mátimenaawe
Maníkóní Ufaen-ámútánkó siyáiyé Ákápaasi kusúwata
¹² iséta kesétaamo méron-kwaasise'a Pórontafeta séta
Yérúsaremufa'a ímba iyuwó óraaka séwáanasasa
¹³ Póro séna nóntafera ifi'á téra kae'-imáyáá
uwásínkááwanawa kesirunkó umbái wétaiyo.
Yérúsaremufa'o íyónasamo kembó ta'ótoraiyamba ím-
ba sáá'a wéiyé. Fasi'aénkó Ísun-aai simátimudasafe-
samo sínkamonaesamo ésa úwoi sínkamonaawe Póro
súwata ¹⁴ wenááisa ímba kanaasá taraisónaumne séta
ifátuweta séta Fasi'aénkóní imáyáara'a miyá ónááwe
siyáumne.

¹⁵ Miyá simásuweta tuwím-bai-no'waamba miwíséta
waéta kentáásí moparáwímbá to'mayaa úmaeta
mindáópa'a tuwéta Yérúsaremufa'a iyówáanasasa
¹⁶ Sísááriyaafaken-kwaasi Ísuni aampa'ó kuwái tuwím-
bai keséta Yérúsaremufa'a iyésa moóráwígon-awi'a
Nésonini naaúmpata mósinkowana minkwáásígó Sáí-
parasi-marafaken-kwaasigo ayáátáaka'a Ísuni aam-
pa'ó kúwai séna kesí naaúmpa'a méraanaawe súwasa
wení naaúmpata mósinkaraawe.

Póroe Yémísiye aaimó simátímakaayan-aai.

¹⁷ Mósinkesasa kentí naaópa'a kúmúwata Yérúsare-
mufa'a méraawanasasa Ísun-aaimo ísówi aamoí
umpínkémbá siyówata ¹⁸ iwaéwánda aafáyáara'a
Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasi Yémísi túwaandu
uwátinkowasa méropata Póro sí'mae kúwata
koméraawanasasa ¹⁹ Póro ayáámba tíma'mai aaweyáá
éna séna Maníkó ámakain-kisaumo fí'onkaa-waasifim-
bo maiyáin-aai seyaafá'-áái simátimuwasa ²⁰ isésa

Maníkón-áwí'a mósá marésa Fasi'aénkóntáfésa sésa kesí waásiyo. Sáwífa'-waasi Yúndaa-waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmba ésa Móseseni áamáamba ímba tuwésa fasi'ámai isésamo méraamba é'a ísaraane. ²¹ Tuwímbai miwísáfésa sésa Póro fí'onkaa-waasiti naa'ó'-nao'a wénena Yúndaa-waasi mindáó-paka'o méraan-kwaasi simátimena séna Móseseni áamáamba ifátuwe'a kentí iyámpói túma ímba káramai araenáemba uwátinke'a Yúndaa-waasiti aambá ímba arááíwáero Póro wésiye sewasá isésa ²² emó tiyáanda-aai isésa aaisambá wésefo ²³ simáméndantenta uwo. Maanká'á éiyain-kwaasi mésa Maníkómpá'á érai'-aai símakaamba po ²⁴ ewará'á miyán-uwo. Yúndaa-waasiti áamáamba ísámai kawé'ó í-tántáá'á e minéiyáin-kwáásítí pói'o méyánuwatiyuwe áamáán-kawaa-waasi timé miwísé'a a'nóntáu kárasuwenasa awánésa Yúndaa-waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmba owí sésa emá Móseseni áamáamba isé méraanasa entáfésa karo'-áái simánkaraawe seró. ²⁵ Énifo fí'onkaa-waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uráawisafeta ááéma moórá-aai séta agaimaréta séta karo'-máníkóntáfésa imáyáa ésa pói'o uwándaamba mimpói ímba naaró. Naaemá ímba naaró. Póimo tufú'newana wení naaemá ímbo kumínda úwoimo wéraina'a mimpói ímba naaró. Aare-úméné waai-úméné ímba oró. Ááéma mináái agaimaréta tukáumne suwaná Póro iséna ²⁶ aafáyáara'a minkwáási tí'maena Yúndaa-waasiti áamáamba ísámai kawé'ó í-tántáá'á uwásuwena Póro óraa'-amaan-daumpa'a iyéna áamáán-kawaa-waaisafena séna afakaeté-no'waamba maisuwéta Yúndaa-waasiti áamáamba ísámai kawé'ó í-tántáá'á úmai taí'ásuweta moórá-mora-waasi pói'a úmaeta Maníkómpá'á máamenaumne simátímakaiye.

Óraa'-amaan-daumpa'a Pórombo ta'ótokaan-aai.

²⁷ Simátimena mérowana mináfákáété-no'waamba tai'ówana Póro óraa'-amaan-daumpa'o iméromba tuwímbai Yúndaa-waasi Ésiyaa-marafakewi iawánésa Pórontafesa sáwí-aai simánkesa tufuwíyan-imayaa ésa ta'ótokesa óraaka sésa ²⁸ Ísareri-waasi súwa'nai oro. Maankwáásígó naa'ó'-nao'a wénena Ísareri-waaisafena sáwí-aai simátinkena Móseseni áamáamba símai sáwí'a uwánkena maanóráá'-ámáán-dámbá símai sáwí'a wéiye. Káfé'a fí'onkaa-waasi tí'maena maanóráá'-ámáán-dáumpá'á Yúndaa-waasi aantembo iyón-daumpa'a mótinkaisana póna maankáwé'-námbá sáwí'a wéiye sumbá ²⁹ Éfésási-naopaken-kwaasigon-awí'a Tárófímasi Póroe'a Yérúsaremufa'a núwasa awánonka'a pósa imáyáa ésa Póro áí'maena óraa'-amaan-daumpa'a móankariye-imayaa karo'-ímáyáa ésa mindásafesa mináái siyáawe.

³⁰ Mináái óraaka simátimuwasa mindáópaken-kwaasi mimbóráfimbá tawiyésa Póromba tata'óto'mai áamáán-daumpakemba tafisímaesa máá'arifa'a múra auwésa áamáán-dankoni ontá wimarésa ³¹ sáwífa'-waasi Póromba tufú'naafu'-uwaná moóráwigo Rómu-i-waasiti óraakomba isimámena séna Yérúsaremufa'a seyaafá'-wáási wétiyaawe súwana ³² minúwóiyáán-

úmai i-wáásiyé miwítí kawáá-wáásiyé tí'maena awaantaténa kuména waási túwaandu urómpimba tafákáaraa'a úmaena kumúwasa i-wáásiyé miwítí óraakone tuwánésa tufuwémómba úwoi mérowana ³³ óraako Póromba tata'ótorena i-wáásísáféna séna kae'-ándásámbá kárá'oro simásuwena tísai ena séna maankwáási nááwa'iyó. We nóra uráiyó súwasa ³⁴ tuwímbai fí'o-fi'on-aaisafesa suwasá tuwímbai miyá suwasá uwaná óraako minááígóní áwáu ímba iséna i-wáásísáféna séna miwámbá áí'mae'a i-wáásítí naaúmpa'a iyóro súwasa ³⁵ áí'maesa ontafín-karááká'ó iyúmba tufuwónaesa untáfésa i-wáási tiyáánka'a farámbaesa iyúwasa ³⁶ tínaaemba tirááíwa'mae iyésa tufuwíyana puwíno símaesa óraaka'a iyáawe.

Póromo simátímakain-aai.

³⁷ I-wáási Póromba áí'maesa miwítí naaúmpa'a iyónae suwaná Póro miwítí óraakomba simámena séna moórá-aai simámenae súwana óraako séna Kíríki-waasi-taaifinkemba wésempo ³⁸ emá ímba Ísípimarafaken-kwaasi óne. Minkwáásígó Rómu-kamani-waaisafena aaisambá tiyéna sáwífa'-waasi 4,000 waasi símai tí'maena tiyáí-tántáá'á maimaésa máásaimarafa'o kuráamba ímba wemá óne súwana ³⁹ Póro séna Yúndaa-waasi úne. Kesinó kembá Sírísíyaa-marafa'a Táásási-naopa'a óraa'-naopa'a masínkaraiye simásuwena séna moórá-aai simátimena súwana ⁴⁰ óraako séna énifo miyán-uwo súwana Póro ontará-karááká'á ména aseráiyantafena ayááamba mósá tuwéna séna kemó senda-áái ísáaro súwasa aserówana Yúndaa-waasi-taaifinkemba

Ípúru-taaifinkemba simátímakaiye.

22 Póro simátimena séna kesífárawaisai kesi-foísáiyó maanááímó simásínkáamba anondáa sénaumpo ísáaro séna ² Ípúru-taaifinkemba súwasa miwí tááifinken-aai pósa isésa asékésa wenáái kawé'úmai ísówana Póro séna ³ kemá Yúndaa-waasi úne. Kesinó Sírísíyaa-marafa'a Táásási-naopa'a masínkówa'a óraa'a é'a Yérúsaremufa'a Kámérierimo úpa'a taméraawanana kentáa síwá'nátí áamáamba fasi'ámai simásíma'maena iyáiyé. Maanká'ó méraan-kwaasimo Maníkóntáfésamo fasi'ámai méraantemba Maníkón-aai fasi'ámai méta'otokaumne. ⁴ Ísuni aampa'ó kun-kwáási sáwí'a uwátinke'a tafisímae'a ándáfa'a aare-waai mátínkaraumne. ⁵ Ááéma aifa'-ámáán-káwáágówé áamáán-óraa'-waasiye aúfái simésa Támásíkasi-naopa'a Yúndaa-waasi maimaé mátimuwo suwa'á Ísuni aampa'ó kun-kwáási kotí'mae'a Yérúsaremufa ándáfa'a mátínkanae sé'a Támásíkasi-naopa'a kuráumne. Ááemo mináúfáímó símakaan-kwaasi kotísai e'o é'a kentáfésa érai'a siyé seró.

⁶ Énifo aampa'á wéme'a Támásíkasi-naopa'a ewaa'á kówánana wááwái wiyómpakemba sama aafáyáuraantantaa'a tuwówana kuména súgáyáagaya úwa'a ⁷ marapá'á tanaa fááwánana aaigó aantemba isááwánana sáántena séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a ónó súwa'a ⁸ emá nááwa sénó séwánana kemá Násaretifakewi Ísu únama sáwí'a wéuwasínkaane

súwasa ⁹ kesé'o méron-kwaasi sáma awánésa simásimun-aai ímba kawé'-úmai ísówá'a ¹⁰ áísai e'a sé'a Fasi'aénkóo kemá nóra ónaumno séwánana Fasi'aénkó séna íyáfasine Támásikasi-naopa'a winaná moóráwigo Maníkómó embó ámakain-kisau-aai simámimo súwana ¹¹ ságo súbáyáagaya úwa'a ímba awánááwánasa kesé'o nún-kwaasi siyáán-to'maesa Támásikasi-naopa'a kuráawe.

¹² Kuwaná moóráwigo-awi'a Ánánáyasi Maníkón-aaisafena fasi'ámai ména kentáásí áamáamba isówasa Yúndaa-waasi Támásikasi-naopakewi wenáwí'o mósá márówi ¹³ kempá'á téna ewaa'á taména séna Sóroo kesí waásiyo. Aneka'á kawé'-úmai aúramba awánáínone súwa'a minúwóiyáámbá súramba awána-mai kawé'á ówánana ¹⁴ séna kentáá síwá'nási Fasi'aénkó embó íyáfasinankaintafe wení imáyáa arááiwáínone. Wení kawé-kísáú-wáásí awáné wenáái iséma ónda po wenáái arááiwáínone. ¹⁵ Awánáánda-tantaa'e isááandawe seyaafá'-wáásí simátíma'mae nínone. ¹⁶ Ímba úwoimo máinda íyáfasine Fasi'aénkó Ísumba áantenana ení sáwí-imayaa maiyauwáina Ísuntafe ísámai nombá mauwó Ánánáyasi simásimuwa'a miyá uráumne.

¹⁷ Miyá é'a kouweré'a Yérúsaremufa tamé'a óraa'-amaan-daumpa'a Maníkómpá'á inaí wése'a kaainkáámbá awánááwánana ¹⁸ Fasi'aénkó simásime-na séna Yérúsaremufa'o méraan-kwaasi kesáái simátímínasa ímba kawé'-úmai isánááfo minúwóiyáámbá íyáfasine maanká'á tuwaaó Fasi'aénkó súwa'a ¹⁹ Fasi'aénkóo áamáán-daumpimpa'a wéne'a enááisafesa timankúnkúmba on-kwáásí ta'ó-to'mai tínkambai tafisímae'a ándáfa'o mátíyukaunda é'a suwánaraawe. ²⁰ Sítfeni enááimo simátímakai-waimba tufúnka'a kemá mé'a sirunkó kawé'á úwa'a tufún-kwaasiti paákákén-únánkwátóiy'a káráwiyaawanasa tufúwana pukáiyé séwánana ²¹ Fasi'aénkó séna ai'maráana íyáfasine némpa'a fí'onkaa-waasi kesáái simátíma'mae núwo

Fasi'aénkó siyáiyé Póro siyáiyé.

²² Póro súwasa ánaaembo sún-aaisafesa aaisambá sésa óraaka'-oraaka'a sésa tufuwíyana puwíno. Miyán-kwáásí ímba maambárafá'á mérainiye ²³ óraaka'-oraaka'a sésa miwítí unáánkwátóí faúkésa oferófé ésa ofaí káúresa óipa'a tuwésa uwaná ²⁴ Rómu-oraako i-wáásísáféna séna áí'mae'a kentí naaúmpa'a íyóro súwasa miyá uwaná séna Póromba áwiyonku'-newana Yúndaa-waasi-taigoni áwáu sínata ísáano súwasa ²⁵ Póromba ándásamba kárá'uwankesa áwiyonku'-ná-nae sésa uwaná i-wáásítí kawáágó mérowana Póro wentáféna séna kemá Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáundawi úmpo ímbo sísaí ombá aaiimbó maisinkésamo súwiyonku'-nánae-imayaamo ombá áamáamba taraiséa uwófí'a ónááfo ímba úwoi súwiyonku'-nánááwe Póro súwana ²⁶ iséna wení óraakomba kosímámena séna minkwáásígó Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáiwaimban-ifo nóra ónaumno súwana ²⁷ óraako iséna Pórompa'a téna séna Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáano súwana ewé súwana ²⁸ óraako

séna kemá óraa'-ontamba tuwé'a mináúfái-wándáái maimái tokáumne súwana Póro séna kesífo tokáimba pó'a kewará'á úwoi tokáumne súwasa ²⁹ áwiyonku'-ná-naemo sun-kwáásí mináái iséna némpa'a kuwaná óraakowara'a áátafena éna séna Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáiwaimbo kárá'umankaunda sáwí'a úne séna áátafena uráiyé.

Póromba áí'maena áamáán-ora'a-waasifa'o kuráin-aai.

³⁰ Áátafena éna aafáyáara'a óraako séna Yúndaa-waasi Pórombo simánkáán-aigoni áwáu síya'a isánae séna óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáán-ora'a-waasisafena séna túwaandu oro séna i-wáásísáféna Póro ayáámpinken-anda faútúwáaro súwasa faútúwówana áí'maena túwaandu urónka'a máánkaraiye.

23 Máankowana Póro áamáán-ora'a-waasi káá'a túffifaena séna kesí waásisono. Kemá ááéwara káfé'wara'a Maníkón-aúranka'a kawé'-úmai mé'a moórá-tantaa'a sirunkó ímba umbaí wétaiye súwana ² aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Ánánáyasi wemá Póroni ewaa'ó mérowisafena séna ói'a turááaro súwasa miyá uwaná ³ Póro wentáféna séna empímbá sáwí-imayaa wérimba póna Maníkó embá tufuwíniye. Emá méma imáyáa éma áamáamba arááíwa'mai aaiimbá ankáúmne sémpo minámáámbá taraisé ói'a turááaro sénsa sói'o turáááamba áamáamba taraisóne Póro súwasa ⁴ wení ewaa'ó mérowi sésa Maníkóni aifa'-ámáán-káwáágómbá símai sáwí'a wéuwankaane suwaná ⁵ Póro séna aifa'-ámáán-káwáágó iyémó se-wa'ó isékaa ímba mináái súsino. Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna kentí waásiya'o káráwiyewi ímba símai sáwí'a uwánkáaro agaimaréna siyáimba isa'á sáwí'a úne Póro siyáiyé.

⁶ Póro simásuwena áamáán-ora'a-waasi tuwánéna imáyáa éna tuwímbai Sátúsi-amaamba sésa púwómpinkemba ímba íyáfasinanaawe-aai sen-kwáásí owasá tuwímbai áamáán-kawaa-waasi owé-imáyáá éna óraaka séna kesí waásisono. Kesifomá áamáán-kawaa-waasigo éna kembó masínkaraimba kemá áamáán-kawaa-waasi úne. Maníkó pukén-kwaasi íyáfas-intinkainiyemo siyáunda-aaisafe'a káfé'a aaiimbá maisínkááwe Póro simátimuwasa ⁷ iséna áamáán-kawaa-waasi Sátúsi-amaambo sun-kwáásí keiyáí aaisambá símai tuwínkaa'-uráawe. ⁸ Sátúsi-amaambo sun-kwáásí Maníkó pukén-kwaasimo íyáfasintinkain-da-aaisafesa karo'-ááín-iye sésa Maníkóni kísau-waasi wíyómpakewi ímba méraawe sésa waási timambá ímba wéraiye suwasá áamáán-kawaa-waasi sésa Maníkó pukén-kwaasi íyáfasintinkainiye. Maníkóni wíyómpaken-kisau-waasi méraawe. Waási timambá wéraiye suwasá minááísáféna tuwínkaa'-ésa ⁹ aaisambá sésa áamáán-kawaa-waasifinkemba áamáambo sun-kwáásí íyáfasinesa óraaka sésa kesáámó awánáúndasa Póro ímba sáwí'a wéifo Maníkóni kísau-waasigowa wembá simámakai moóráwigo wíyómpakewiya wembá simámakaiyo. Ínta isáúmne suwasá ¹⁰ aaisambá óraaka'-oraaka'a siyáawe.

Aaisambá óraaka'a suwaná i-wáásítí óraako séna Póromba aaisambá aéesa tafisiyapa'a aiyayaamba tawiyófainifo i-wáásísáféna séna waásiti afufumpimbá komé'a koái'mae'a kentí naaúmpa'a iyóro súwasa miwítí naaúmpa'a móankaraawe.

¹¹ Móankowana mindó'wáámbá Fasi'aénkó Póroni ewaa'á kumbaéna séna fasi'ámai mé kentáfé Yérúsaremufa'a simátímakaantemba Rómu-naopa'a kosimátiminone Fasi'aénkó siyáiyé.

Póromba tufuwíyan-aaimo siyáan-aii.

¹² Súwasa aafáyáara'a Yúndaa-waasi tuwímbai túwaandu ésa Póromba tufuwíyan-aii sésa tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta tóné nonésá ínta nánaumnemo óraaka'o ¹³ sun-kwáásí kae'-wáái-wáásí mésa sésa ¹⁴ óraa'-amaan-kisau-waasiye óraa'-waasiye kosimátimesa sésa túwaandu éta óraaka séta Póromba tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta tóné nonésá ínta nánaumne. ¹⁵ Miyáumai ámáán-ora'a'-waasiye Rómu-oraakontafe'a karo'á kosimáme sé'a Póromba áí'mae kempátá tinatá áisai úmai minááígóní áwáusa isánae sewé kosimáme'a seró. Mináái isésamo aampa'ó áí'maesamo tíyata tufuwónáisiye siyáawe.

¹⁶ Suwaná Póroni ámánaakon-ááninko tufuwíyan-aaimo sumbá iséna awaantanténa i-wáásítí naaúmpa'a iyéna Póromba mináái isimámuwana ¹⁷ iséna i-wáásítí kawáágómbá áántena séna miwámbá áí'mae óraakompa'a winaná moórá-aii kosimámimo súwana ¹⁸ áí'maena óraakompa'a wéna séna ándáfa'o imérain-kwaasigon-awi'a Póro sáántena séna minifó'á áí'mae óraakompa'a winaná moórá-aii simámimo sisa'á empá'á áí'mae túne súwana ¹⁹ óraako miwámbá ayáánto'maena ímbo waásimo méron-aempa'a ánkarena áisai ena séna nóran-aaiya'iyo sina'á isáano súwana ²⁰ miwá simáména séna Yúndaa-ora'a'-waasiye ámáán-ora'a'-waasiye moórá-aii sésa aafáyáara'a empá'á iyéna karo'á iséna Póromba áí'mae kempátá kumínata áisai úmai minááígóní áwáusa isánae karo'á isenááwe. ²¹ Miwí táái ímba isaaó. Kae'-wáái-wáásí óraaka sésa Póromba tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta tóné nonésá ínta nánaumne sésa aúpá'á aampa'á káráwiyesa miwí tááisafe ewé sínono sésa káráwiyaaawe. Mindásafe miwí táái ímba isaaó. Minifókó óraakomba miyá simámuwana ²² iséna séna simásimenda-aii ímba fí'on-kwaasi simátíme óraakomba simámakaumne ímba siyó séna ai'mákaiye.

Póromba áí'maesa óraakompa'o kunkáan-aii.

²³ Minifókómbá ai'maréna i-wáásítí kawáágónkái táántowasarai tyaná séna káfé'-no'waamba Póromba áí'maekai Sísááryaa-naopa'o kámáni-oraakompa'a múauwaakaiyo. Sáwífa'-i-waasi 200 i-waasi to'mayaa iyasa tuwímbai-waasi ósifinka'o nón-kwaasi 70 waasi to'mayaa iyasa sáwífa'a 200 waasi paepáé'o tokáan-kwaasi to'mayaa íya'a Pórombo ayáá'maenamó wín-

da-osi to'mayaa uwánke'a káfé'-no'waamba Póromba kawé'-úmai káráwimai áí'mae'a kámáni-oraakon-awi'a Fíríkisimpa'a múauwaaro séna ²⁵ aúfái agaéna maará simáména séna ²⁶ kentáásí óraa'-waasi Fíríkisiyo isaaó. Kemá Kóróndiyasi-Rísíyaasi kári'-aai simáménaumpo isaaó. Kawé'-úmaiya méraano. ²⁷ Yúndaa-waasi minkwáásígón-áwí'a Póromba ta'ótokesa tufuwíyane-sa owa'á Rómu-waasiti aúfáímo tokáin-kwaasigo isa'á isé'a Yúndaa-waasi tiyáámpinkemba tafisímai kesí i-wáásí tiyáámpimba tinkáúnasa áí'maesa migowé. ²⁸ Minkwáásígómbó simánkén-aii isánae sé'a áí'mae'a miwítí óraa'-waasifa'a kunkáumne. ²⁹ Ímba sáwí'a uráifo miwítí ámáán-aigomo intáfésa simánkaraawe. Kemó ándáfa'o auwé'o tufuwónanamó puwínda ímba moórá-tantaa'a uráiyé. ³⁰ Yúndaa-waasi tuwímbai tufuwíyan-aii sewa'á isé'a empá'á ai'maráanasa áí'maesa kumónááwe. Wembó simánkaraan-kwaasisafe'a simátíme sé'a wembó aafimbó maénkáán-aii enaúranka'a símai kawé'án-oro. Mináúfáímbá agaimaréna siyáiyé.

³¹ Agaimaréna súwasa i-wáásí simátimunteмба miyá ésa mindó'wáámbá Póromba áí'maesa wémesa Ántipátirisi-naopa'a kunkwaésa ³² aafáyáara'a i-wáásí marapá'ó kun-kwáásí kunuwerésa miwítí naaópa'a iyúwasa ósifimbo nún-kwaasi Póromba áí'maesa ³³ wémesa Sísááryaa-naopa'a ósifinkemba marapá'á kumbaéna mináúfái óraakomba múamesa Póromba aúranka'a múankowana ³⁴ mináúfái toráumai iséna Pórontafena séna emá náam-barafaken-kwaasiya'ono súwana Póro séna kemá Sírísiyaa-marafaken-kwaasi úne súwana iséna ³⁵ éniyo aaimó simánkaraan-kwaasi kumíya'a isánaumne séna wení waásisafena séna Érotimo uráin-daumpa máánkare'a kawé'-úmai káráwiy-oro súwasa miyá uráawe.

Yúndaa-waasi Pórombo simánkaraan-aii.

24 Káráwiyuwasa séfataase-no'waamba waésa aifa'-ámáán-kawáágón-áwí'a Ánánáyasiye óraa'-waasiye Póromba aaimó simánkénesa Sísááryaa-naopa'a Fíríkisimpa'o kúmúmba moóráwigo ámáám-ba kawé'-úmaimo isón-kwaasigon-awi'a Tétárasí wesé'a Fíríkisimpa'a kumbésa ² Póromba áántowana túwana Tétárasí aai simánkena óraakomba símai arumbá faiyaréna séna kentáásí óraakoo kawé'-ímáyááwára'-wáásí po kawé'-úmai káráwiyonata ayáátááka'a aáno úmaisa méraumne. Ení imáyáafinkemba kawé'-úmai súwa'nai ónata maé'éúndasaaniye. ³ Kesáá naaó'-nao'o méraunda-waasisa aasiyaasi-kánáá entáféta aamoisá wéune. ⁴ Ímba ayáátáá'-aai sénaumpo embá awesarái ifáínifo ampáán-áái sénaumpo usúká'mai isaaó. ⁵ Maankwáásígó aoisaambá wimái seyaafá'-márafá'á wénena Yúndaa-waasi símai tirumbá faiyaráisasa Násaretifakewini aampa'á arááíwaesa owaná miyámó on-kwáásítí aifarááwí éna miyá wéiyé. ⁶ Miyá éna fí'onkaa-waasi áí'maena óraa'-amaan-daumpa'a móankaraisana ména sáwí'o uráintafeta maankwáásísá ta'ótoketa kentáásí ámáán-ora'a'-waasifa'a aai simánkanae únansa ⁷ i-

wáásítí óraakon-awi'a Rísiya kuména kusínkambaisa siyáámpinkemba Póromba kunáí'maena iména⁸ simásimenasa séna empá'á másénááwe sisatá wégumune. Maankwáásígómbó áisai inanamó éna aaifimbó maénkaraunda-aai wemá sína seyaafá'-áái isaaó Tétárasí súwasa⁹ Yúndaa-waasi wembá áwa'nai esa minááímó simbá érai'-aai siyé siyáawe.

Póro Fíríkísimbo mósímaamakain-aai.

¹⁰ Suwaná kámáni-oraako aúwáámé'a éna Pórontafena e siyó súwana Póro séna emó káráwiyonda ayáátááka'a aatái maisu'maé iyáanda pó'a enaúranka'a anondáá ke aaimó sendasáféna sirunkó aamoí wéiye. ¹¹ Maníkóntáfé'a imáyáa é'a wenáwí'o mósá maráúndasafe'a Yérúsaremufa imé'a siyáánkai úmai kae'-nó'wáámbá taí'áraifo tuwímbaimo tísai inasá érai'a siyé sénááwe. ¹² Óraa'-amaan-daumpa'e kári'-amaan-daumpimpa'e máápa'e ímba aaisankáám-bá sé'a ímba waási símai tiyáí-ááímó siyáunda Yúndaa-waasi suwánaraawe. ¹³ Kembó simásínkáámba karo'á sefó minááígóní áwáu ímba wéraiye. ¹⁴ Afora'á ke simámenaumne. Ísuni aampa'á wéwe'a kentáá síwá'nátí Manikón-imáyáá é'a áwí'a mósá maráúnasa Ísuni aantaféna maankwáásísómbá sésa karo'-ámbán-iyé wésewe. Móseseni áamámba isé'a Manikón-aaimo simátímakowi agaimakáan-aai isé'a érai'e sune. ¹⁵ Miwí sésa Manikó seyaafá'nánká sáwí-waasiye kawé'-wáásiyé pukémpinkemba iyáfasintinkainiye sésamo amu'maráántemba kemá miyá wéune. ¹⁶ Mindásafe'a kesí imáyáafimba sáwí'an-ifo sé'a Manikón-aúranka'e waási túranka'e kawé'-úmai méraumne.

¹⁷ Énifo fí'o-fi'om-barafa'a wéne'a tuwímbai-aatai maisuwé'a Yérúsaremufa'a kesí waási ímbo tómbó makáan-kwaasi óntamba timé'a Manikóntáfé'a ísámai póí'o ondasáfé'a iyáumne. ¹⁸ Minkísáú wémae'a Yúndaa-waasiti áamámba ísámai kawé'ó í-tántáá'á uwá-suwe'a Manikóntáfé'a ísámai póí'o ondasáfé'a óraa'-amaan-daumpa'a iméraawanasa kempá'á sáwífa'-waasi ímba taméresa aaimó símae kumbá Yúndaa-waasi suwánowasa¹⁹ tuwímbai Yúndaa-waasi Ésiyaa-marafaken-kwaasi mésa suwánaraawe. Sáwí'o uráanasamo suwánaresa enaúranka'a simásínkáaro. ²⁰ Ámáán-ora'-waasifa'o méraawandara'o sáwí'o uráanasamo suwánaresaraa moórá-aai aantemba sewisinó. Moórá-aai aantembo senkakaa isáásino. ²¹ Ámáán-ora'-waasifa'o méraawandara'a óraaka sé'a Manikó pukén-kwaasimo iyáfasintinkainiyemo siyáunda-aaisafesa káfé'a aaifimbá maisínkááwe séwánasa kemó siyáunda-aaisafesa simásínkááwe Póro siyáíye.

²² Súwana Fíríkísi Ísuni aampa'ó kun-áái é'a ísarena séna i-wáásítí óraakon-awi'a Rísiya kumína'a maanáí ísámai kawé'á ónáfí koró simásuwena²³ Póromba káráwiyowintafena séna ándáfa'a kawé'-úmai káráwiye ímba aiyayaanka'o kárá'umarenda ímbo wemó makáinda-tantaa'a wení waásimo áwa'nai ónae siyamo e úwoi ewé sinasá áwa'nai oro

Fíríkísi siyáíye.

Póro Fíríkísin-te Túrúsiraante'o simátímakain-aai.

²⁴ Fíríkísi simásuwena ména tuwímbai-kanaa maisuwéna awaainímbá Yúndaa-ininkon-awi'a Túrúsiraamba áí'maena taména Póromba áántowana téna séna Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkumbo un-ááígóní áwáu simátímuwasarai ísóyana²⁵ Póro kawé'-ááígóní áwáu séna miwí túra'o káráwiyiyan-aai séna Manikó waásimo méraawini áwáumo tísai índa-aai súwana Fíríkísi áá'a úwana séna éniyo waaó. Ánaaemba ímbo kisaumo wéraindara'a áántanaiye séna²⁶ imáyáa éna Póro ándáfa'a méyán-onaná faúsinkainkwae séna óntamba simína'a faú'ankanae-imayaa éna mindásafena aasiyaasi-kánáá Póromba áántowana túwasarai aai símaesarai iyáaye.

²⁷ Aai símae íyúyana kae'-áatái maisuwéna moóráwigon-awi'a Pósiyasi-Fésítasi Fíríkísin-anondaa kámáni-kisau íyámainda ampáámbá úwana Fíríkísi Yúndaa-waasi tirunkó kawé'á ínkwaé séna Póromba ímba faú'ánkaraifo úwoi ándáfa'a méraiye.

Póro aifa-káwáágómpá'á kónaumnemo siyáin-aai.

25 Póro ándáfa'a mérowana Fésítasi mináémpá'á Sísááriyaa-naopa'a taména kaumbo-nó'wáámbó tawaúmba minkákémbá Yérúsaremufa'a imérowasa² Yúndaa-ora'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye wempá'á tésa sésa Pórombo simánkaraundantenta anekata simánkanae sésa³ súwa'nai esa Póromba kuai'márénana Yérúsaremufa'a iyíno. Minááímó sum-bá tuwímbai aampa'á káráwiyesa tufíyan-imayaa ésa mináái suwaná⁴ Fésítasi séna Póro Sísááriyaa-naopa ándáfa'a méraiye. Kemá ampáánká'á kumónaumpo⁵ kempínkémbá óraa'-waasi kesé'a kumésa Póro sáwí'o uráinda-aai síya'a ísáano simásuwena Fésítasi⁶ afakaumboé-no'waana'i siyáánkai-no'waana'iyó waé-na Sísááriyaa-naopa'a kumbéna aafáyáara'a aaimó ísón-daumpa'a iména Póromba koái'mae teró súwasa koái'maesa tuwasá⁷ Yúndaa-waasi Yérúsaremufakembo kúmúwai Póromba úkúresa mésa áuíyain-aai simánkówana⁸ Póro miwí táái anondáá simátimena séna kemá ímba Yúndaa-waasiti áamámba taráíye'a óraa'-amaan-damba ímba sáwí'a é'a Rómu-kamani-waasiti áamámba ímba taráíyaumne Póro súwana⁹ Fésítasi Yúndaa-waasi tirunkó kawé'á ínkwaé séna Póromba áisai ena séna Yérúsaremufara íyínara simánkaraan-aai ísámai kawé'á ónaumno súwana¹⁰ Póro séna ímbaniye. Rómu-kamani-aifa-kawaagoni waási ómpo kesáái ísámai kawé'án-uwo. Yúndaa-waasiti áamámba ímbo taráíyaunda é'a suwánaraane. ¹¹ Ámáámbo taráíye'o sáwí'o úndaraka tufuwónaemo sembá ímba a'áo súsino. Úwoi sínkamowisino. Simásínkáán-aai ímba érai'-aai pó'a ímba iyónaumpo Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a konaná kesáái ísámai kawé'á íniye Póro súwana¹² Fésítasi iséna wení kawé'-imáyááwárá'-wáásiyé aai simásuwena Pórontafena séna Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a kónae sénda pó'a ai'maráana wínone Fésítasi siyáíye.

Póro Ágírípaante Pénáisinte'o simátímakain-aii.

¹³ Fésítasi simásuwena mérowana ánaemba moóráwigo Yúndaa-oraa'-waasigon-awi'a Ágírípa úwana ámánaankon-awi'a Pénáisiye'a mindárai Sísááriyaa-naopa'a kumésarai Fésítasi kámáni-kawaa-kisau maiyóntafesarai wempá'á kumésarai ayáamba amésarai ¹⁴ tuwímbai-no'waamba wáúyana Fésítasi Ágírípaamba Póron-aii simáména séna Fíríkísi moóráwigomba ímbo faú'ánkáimba úwoi ándáfa'a ánkáisana méraiye. ¹⁵ Yérúsaremufa'o iméraawandara'a Yúndaa-waasiti óraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye kempá'á tésa wembó simánkaraan-aii sésa tufuwó suwa'á ¹⁶ simátime sé'a Rómu-waasi ímba úwoisa tínkamonaumne. Aoisaankwárá'-wáásímó éna wemá aaimó simánkéwise'a mérainata éfo simánkén-aii anondáa siyómó senaná síniye. Rómu-waasiti áwáuma miyán-iyé. Simátimewanasa ¹⁷ kúmúwa'a ím-ba úwoi maéwánda aafáyáara'a aaimó sen-dáúmpá'á imé'a Póromba áantaawanasa áí'mae íyúwasa ¹⁸ wembó simánkaraan-kwaasi íyáfasinowa'a sáwí'o uráinda-aii sénááwe-imayaa ówánasa ¹⁹ kentáái aantemba sésa moóráwigon-awi'a Ísu pukáiwaintafesa sésa Póro séna wemá íyáfasinena úwoi méraiye siyáin-aisafesa aaisambá siyáawe. ²⁰ Kemá sé'a nóraumaiya minááigóni áwáu isánaumno sé'a Póromba áisai e'a sé'a Yérúsaremufara íyínara simánkaraan-aii ísámai kawé'á ónaumno séwánana ²¹ Póro séna ímbaniye. Ándáfa'a méraunasa káráwiyaamba pó'a Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a konaná kesáái ísámai kawé'á íniye súwa'a káráwiyaan-kwaasisafe sé'a káráwimai kawé'á uréwana aambá paápé ína'a ai'maráanana wíniye siyáumne ²² Fésítasi súwana Ágírípa séna miwán-áái isánae súwana séna éniyo aafáyáa isaaó Fésítasi siyáiyé.

²³ Uwasarai Ágírípaae Pénáisiye waiyóyamba aafáyáara'a íyáfasinesarai kawé'-únánkwátói úmae-sarai i-wáásítí óraa'-waasiye mindáópaken-oraa'-waasiye aáno úmai íyúyasa seyaafá'nánká tuwánowasarai aaimó sí-náúmpá'á íyúyana Fésítasi Póromba áántowasa áí'mae íyúwana ²⁴ Fésítasi séna óraako Ágírípaae'o méraan-kwaasiye ísáaro. Yérúsaremu-naopakewiye maafákéwiyé Yúndaa-waasi aaimó maankwáásímó simánkaraamba awánaaro. Tufuwíyana puwínomo óraaka'o símae'o iyáamba ²⁵ saafá úmae'o iyúnda ímba sáwí'a uráifo ímba puwíniye. Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a kónaumno siyáintafe'a ai'maráanana wínda ²⁶ kemó aúfái agaimáimo áménda ímba wéraiye. Mindásafe maaméran-kwaasifimba Ágírípaan-aúranka'a máankaunda po wemó sínda-aii isé simásímína'a aúfái agaénaumno. ²⁷ Ándáfa'o mérain-kwaasi úwoimo ai'maré'o simánkaraan-aaimo ímbo aúfáifimbo agaimáimo áménda uwófi'a ónaumno Fésítasi siyáiyé.

Póro anondáámo simátímakain-aii.

26 Súwana Ágírípa Pórontafena séna éniyo simánkaraan-aii anondáa simátimiyo súwana Póro ayáamba mósá tuwéna simánkaron-aagomba anondáamo síndasafena séna ² kentáási óraako Ágírípaao Yúndaa-waasi simásinkaraan-aii enaúranka'a anondáamo sendasáféna sirunkó aamoí wéiyé. ³ Yúndaa-waasiti áwáuwara ámáánkwara'a kawé'-úmai isáándasafena sirunkó kawé'á intáféna ímba suwesarai iyé sé kesáái kawé'-úmai isáínone. ⁴ Kemá iyámpóiyakemba kesí Yúndaa-waasifimba mé'a Yérúsaremufa'a komé'a kemó ówándawini áwáu Yúndaa-waasi seyaafá'á suwánaraawe. ⁵ Ámáán-kawaa-waasiti aampa'á arupise úmae kuráumne. Ámáán-kawaa-waasi Maníkón-ímáyáásá éta fasi'aén-ámpátá arááiwaeta minámpá'á arupise úmae kuráumne. Yúndaa-waasi ayáatáaka suwánaraamba pósa sésáinasamo ésa kentáféna érai'a siyé sénááwe. ⁶ Naaófá'á Maníkó kentáa síwá'násafena érai'-aii simátímakomba paápé índasafe'a amu'makáumnemo siyáunda-aisafesa aaiimbá maisínkaraawe. ⁷ Kentáa síwá'ná sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba Yúndaa-waasi aafáyáara'e fénáimpinka'e nó'waane Maníkón-ímáyáá mósá marésa minéráí'-áái amu'maráántemba miyámó úndasafesa aaiimbá maisínkaraawe. ⁸ Yúndaa-waasiono. Maníkó waasi pukémpinkemba kanaa'ó íyáfasintinkainda-aisafé'a nóra isará ímba érai'e wéseo.

⁹ Ááema kemá ímáyaá é'a Ísu Násaretifakewini aampa'ó kuwái sáwí'o uwátínkáanda-imayaa uráumne. ¹⁰ Yérúsaremufa'a miyá ówánana óraa'-amaan-kisau-waasi si'márówa'a Maníkóni waasi sáwífa'nanka tí'mai ándáfa'a tinkááwánasa tínkamiyasa púwóro sumbá kewará'á miyán-oro siyáumne. ¹¹ Aasiyaasi-kánáá ámáán-daumpimpa'a wéne'a Ísun-aii símai sáwí'a íwae sé'a tínkambae iyáumne. Sirunkó ika fówa'a némpa'-naopa'wara'a wéne'a tínkambae kuráumne.

¹² Óraako Ágírípaao mindásafesa óraa'-amaan-kisau-waasi aúfái agaimái simúwa'a Támásikasi-naopa'a maimaé'o kówánda ¹³ wááwái sama aafáúgóni sáwara'o iyáákaro-sama tuwówana wiyómpakemba kuména kesinepakéné kesé'o kun-kwáási tinepakéné sán-kówata ¹⁴ marapátá tanaa fááwánanasa aagó aantemba súwa'a isááwánana simásiména Yúndaa-waasi-taifinkemba séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a wéono. Póimo ándámo wímakaawanamo ayáámbo nararáintemba emá miyá wéone súwa'a ¹⁵ Fasi'aénkóo nááwa'ono séwánana Fasi'aénkó séna kembá Ísumba sáwí'o wéuwasinkaandawi úne. ¹⁶ Íyáfasinaao. Kesí kisau maínkwae sé'a íyáfasinanke'a enaúranka'o paápé únda káfé'o suwánáandarakemba aráánáménda-aii simátíma'mae iyínone. ¹⁷ Ai'maráana Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye simátímínasa tuwímbai aaisambó aíya'a miwí tiyáámpinkemba aiyánaumno. ¹⁸ Simátímínasa kumeu'ó índa-ampa'a ifátuwesa sámó káinda-ampa'a teró. Waántáwankoni fasi'aémbá

tuwésa Maníkóni fasi'aémbá tamáéro. Simátímínasa kesááisafesa timankúnkúmba íya'a miwítí sáwí-imayaa maitiyuwé'a Maníkóndé-'o uwátínkaraunda-waasifimba mótínkáano Ísu simásímakaiye.

¹⁹ Óraako Ágírípaa wíyómpakembo simásímakain-
aai ímbo tuwáúnda úwoi miyá wéune. ²⁰ Aifa'á
Támásíkasi-naopa simátíme'a ánaaemba Yérúsaremu-
fa simátíme'a minkákémbá Yúndaa-waasiti marafá
simátíme'a fí'onkaa-waasiti marafá simátíme sé'a
kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá té'a kawé-
kísáú maíyasa tuwánésa sésa Maníkómpá'ó tiyáawin-
owe síwae sé'a simátíma'mae'a kuráumne.
²¹ Mindásafe'a óraa'-amaan-daumpa méraawandara'a
Yúndaa-waasi kembá ta'ótokesa sínkamonaé siyáam-
banifo ²² Maníkó súwa'nai úmaena káfé'wara'a íyisa'a
maanká'á mé'a óraa'-waasiye úwoi-waasiye kesáái
simátíme'a Maníkón-aaimo simátímakowi
agaimakáan-aai Mósese agaimakáin-aai simátimunda-
aai mimbórá-áái wésimatimune. ²³ Maará siyáawe.
Maníkómó íyáfasinankaiwaintafesa agaimarésa sésa
ái'o índá-i'a íyana aifarááwí pukáimpinkemba íyáfasí-
nankainda-aai agaimakáamba pósa Yúndaa-waasiye
fí'onkaa-waasiye pukáimpinkembo íyáfasinkain-aai
isésa sámó kain-ámpá'á wíwae sésa agaimarésamo
siyáan-aai kemá wésimatimune Póro siyáíye.

²⁴ Pórombo simánkaraan-aai anondáá simá-
timuwana Fésítasi óraaka séna Póroo uwóí'a wéone.
Aúfáifinkemba sáwífa'-imayaa uwáitái'-uráanana ení
imáyáago embá uwóí'a wéiye Fésítasi súwana ²⁵ Póro
séna óraakoo ímbo uwóí'a úmpo súnda-aai érai'-aai
arupíse-aain-íye. ²⁶ Súnda-tantaa'a ímbo aúpá'á uráafo
seyaafá'-wáási táaka'o siyáamba ewará'á mináái
ísaraampo kemá ímbo inkaisúnda úwoi wésimamune.
²⁷ Maníkón-aaimo simátímakowi-taaisafe érai'e
wéseno. Érai'emo sembá é'a ísaraumne Póro súwana
²⁸ Ágírípa séna kári'-aaimo simásimenda-imayaa e
Ísuni waási-i'a úne-imayaa óno súwana ²⁹ Póro séna
ímbo kári'-aaisafe'a ímbo ayáatáá'-aaisafe'a sune.
Maníkómpá'á maará sune. Kemó úndantemba kesáái-
mo Ísáán-kwaasiye ewé miyá íwae súmpo kembó
kárá'uraan-andagoma ímbo kempímbá wérainkwae
sune Póro siyáíye.

³⁰ Súwasa Ágírípaawe Fésítasiye Pénáisiye seyaafá'-
wáásiyé íyáfasinesa ³¹ máápa'a kumbésa keáímbá sésa
ímbo sáwí'o uráintafesa ándáfa'a ankésa tufuwíyana
puwíno siyáawe suwaná ³² Ágírípa Fésítasintafena sé-
na Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a kónaumne ímbo
siyáinkakaa faú'áúwáanana kóisina mináái siyáimba
po ai'márénana Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a
wíno Ágírípa siyáíye.

Póro Rómu-naopa'o kuráin-aai.

27 Súwana Fésítasi to'mayaa éna séna Ítáári-
marafa Rómu-naopa'a nompín-táómpimba
wíwae séna Póronkwara tuwímbai-anda-waasiwara'a
moórá-waasigontafena káráwimae wínkwaé séna
méankowana minkwáásígón-áwí'a Yúriyasi wemá Ró-
mu-aifa'-waasigoni i-wáásítí kawáágómbá

méankowana ² moórá-nompín-taomba Ándámítiyamu-
fakemba wérowana Ésiyaa-maragoni awáífáká'-náo-
pa'a kónae súwata mindómpín-táómpimba íyáteta
Máséndóniyaa-marafa'a Tésárónikaa-naopaken-
kwaasigón-awí'a Árisítakasi weséta íyáteta wémeta
³ aafáyáara'a Sáíndóni-naopa marapá'á kúwá-
taawananasá Yúriyasi Póromba arumbá uwánkena sé-
na úwoi ení waási kotuwánenasa ímbo tokénda-tanta-
a'a áméro súwana miyá úwata kouweréta ⁴ mindóm-
pín-táómpimba íyáteta kówáananasá fiyúndá toréna
nompín-táómba ta'óto'marowana ímbo kúwata nona-
fufumpa'ó wérom-baragon-awí'a Sáíparasi-marama
wéropa'a mináémpá'á fiyúndá ímbo torówata mifátá
wémeta ⁵ Sírisiyaa-marafa'a Pámpíríyaa-marafa'a
kóyááketa Rísíyaa-marafa'a Máíraa-naopa'a marapá
kúwátaawananasá ⁶ moórá-nompín-taonko
Árékísándiriyaafaken-taonko Ítáári-marafa'a kónae
sún-taonko wérowana i-wáásítí kawáágó awánéna
mindómpín-táómpinta mósinkaraiye.

⁷ Mósinkowata kówándasa kári-fiyunda toréna
mindómpín-táonko ímbo aintówata tuwímbai-
no'waamba waéta miyá úmaeta Náíndási-nao'-ewaata
kówándasa óraa-fiyunda toréna nompín-táómba ai'á
tosétuwowata sínaaempakenta kouweréta nonafu-
fumpa'-márágón-áwí'a Kírítí-marafa'a fiyúndá ímbo
torópa'a wémeta ayáífa'-márágón-áwí'a Sárímoni-
marafa'a kóyááketa ⁸ uwí-nónáwáí fakafamba suwe-
saraisáféta úmaeta wémeta Rásíya-naokoni ewaa'á
kawé'-wáúné supa'á ⁹ ayáatáaka'a koméraawananasá
aifa'-ámáán-kawáágó Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-
daumpa'a afufumpín-dáúmpá'ó iyún-kanaa tai'ówana
minkánáá fiyúndá torón-kanaa uwí-nónkó tufántáá-
fan-úwasa inkaisésa ímbo nompín-táómpimbo nún-
kanaa túwana Póro imáyáa éna simátimena séna
¹⁰ káfétaamo nompín-táómpimbo kondasá sáwí-tanta-
a'a kesinetá paápé íníye. Ímbo moparáwín-aantem-
banifo nompín-táóne waasiye áwiyoranaawe. Mináái
kemá é'a ísaraunda póta aanota ménaumne Póro
súwana ¹¹ i-wáásítí kawáágó Póron-aai ímbo iséna
nompín-táómba to'maé núwain-aaiye mintáonkoni
afowán-áái aantemba iséna Póron-aaisafena ímbo
érai'e-imayaamo úmbo ¹² mintáómba wérompa'a
fiyúndámo toráin-kanaa ímbo kawé'ó ún-aempa'a
mésa sáwífa'-waasi sésa tuwéta Fíníkisi-naopata
koméraawananasá fiyúndámo toráinda-kanaa tai'áínata
kónaumne sumbá Fíníkisi-naopa'a Kírítí-marafa'a
wéron-daopa'a kawé'-nónkwaaump'a ímbo fiyúndá-
mo torón-kwaumba wérowasa mináái siyáawe.

**Óraa-fiyunda torówana uwí-nónkó tufántááfambo
uráin-aai.**

¹³ Suwaná tiyáánaepakemba kári-fiyunda torówana
awánésa sésa Fíníkisi-naopata kónae sésa nompímbó
túwówanamo ta'ótokon-anda mósá tafisímai márówa-
ta Kírítí-maragoni uwí-nónáwáífata kówándasa ¹⁴ Kírítí-
marafakemba óraa-fiyunda toréna ¹⁵ mindómpín-
táómba ta'ótorowana ímbo aintówana tuwíntámae
nún-taamba tuwówana fiyúndágo weyááríka'a fafúsú-

maena kúwana ¹⁶ nonafufumpa'á kári'-maragon-awi'a Kónnda-mara wérowana ímba fiyúnda wétoropata kówándasa tínaaempa'o kára'umakesamo tafisímae iyún-taomba tafisímai ¹⁷ óraa-taompimba marésa óraa-taomba tawísífo sésa ándásamba kára'umai kawé'á úmárowana Rípiyaa-marafa'-aempa'a uwi-nómpimbá nonáámáái-oma'a wérowasa minómák'á aikó tawífo sésa fiyúndágo fafúsúmaenamó kún-am-panta awá'mai múra márówana wempa'á kúwana ¹⁸ aafáyáara'a mifiyúnda paaí wétorowasa moparawímbá tuwímbai uwi-nómpá'á tuwésa ¹⁹ aafáyáara'a mintáómpimbo kisaumo máún-kwaasi kisaumo máún-tantaa'a nompá'á túwówana ²⁰ óraa-fiyunda paaí wétorowata ayáátáaka'a aafáúwé o'é ímba awánéta táónkomo wínda-amba ímba awánéta imáyáa éta kentáásí marasá ímbo awánaandasa maafátá tai'ánaumne-imayaasa uráumne.

²¹ Imáyáa ówándasa ayáátáaka'a tómbá ímba wénowana Póro túranka'a taména séna Kírítí-marafa'a téta séwánda ímba kesáái ísaraawe. Isékaa sáwí'o í-tántáá'ó moparawímbó tuwáí ínta úsino. ²² Énifo tirumbá fasi'ámai méraaro. Nompín-táón-aantemba sáwí'a ínifo waási ínta puwónaumne. ²³ Maníkón-ímáyáámó mósá maráúnda káfé'-no'waamba wemá wení kísau-waasigomba ai'maráísana wiyómpakemba kempá'á kuména ²⁴ séna Póroo fasi'ámai méraao. Emá Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a winaná enáái isáíniye. Maníkó embá kawé'á uwánkáimba póna es-é'o wégon-kwaasi káráwiyinasa ímba puwónááwe siyáíye. ²⁵ Mindásafe'a fasi'ámai méraaro. Simásímíntemba Maníkó miyámó índa é'a isáúmne. ²⁶ Fiyúndágo nompín-táómba fafúsúsuwainata nonafufumpa'á maragóní awáífátá kónaumne

Póro siyáíye.

²⁷ Súwana uwi-nónkón-áwí'a Éndíriyaa-nompimba sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-no'waamba fiyúnda toréna fafúsúmaena kúwasa nó'waan-afufuntamba táómpinken-kisau-waasi sésa maragóní ewaatá kúne sésa ²⁸ ándá-ayaiya'a umbaimó tón-tantaa'a fári'wiyesa nompímbá tu'mái tafisímai awánomba mindónkwááúmbá ayáátáaka'a 120-ya'a úwasa wéwesa aneka'á mótu'mai awánomba kárika'a 90-ya'a úwasa ²⁹ maragóní awáífátá óntambo wéraindara'a tanaa fáúnafo sésa táátafesa ésa

éiyain-anda faútúwówana ánaaempakemba nompímbá kuména ta'ótorowasa minúwóiyáámbá siyaráí-nata nóin-tantaara wéraiya awánánae sésa ³⁰ nompín-táómpinken-kisau-waasi imáyáa ésa aúpá'á kónaumne-imayaa ésa karo'á sésa aikakén-ándá faú-tuwanae sésa kári-taomba nompá'á múra túwówana ³¹ Póro

i-wáásíyé miwítí kawáágóntáfénawe séna táómpinken-kisau-waasimo ímbo óraa-taompimbo méresamo ésa seyaafá'á tai'ánááwe Póro súwasa ³² i-wáásí

kári-taonkoni ándá kárásuwowana kóuraiye.

³³ Kóúwana siyarónka'a Póro séna sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-no'waamba úwoi mé'a ímba

tómbá náráafo káfé'a tómbá naaró. ³⁴ Kemá óraaka simátíme sé'a tómbá newaná túgo kawé'á ina'a mé'a ímba tai'ánááwe ³⁵ Póro simásuwena seyaafá'-wáásí túranka'a tómbá maiyéna Maníkóntáféna súwi séna tómbá tafámbai nówasa ³⁶ awánowana tirunkó kawé'á úwata tómbá nááwándasa ³⁷ mindómpín-táómpimba sáwífa'-waasi 276 waasi méraawanda-waasisa tómbá nááwánanasa ³⁸ símú'a fówanasa mintáómba umbaí tówasa mimpímbó wéron-tonkon-awi'a witi nompímbá maisu'márowana fetóí uráíye.

Nonkó tufántááfan-éna mintáómba tawísisukain-aii.

³⁹ Úwasa siyarónka'a awánomba ímba awánom-barama wérowasa awánomba mifá'á nonkó iyówana kawé'-áámáái wérowasa awánésa sésa mefátá iyó-nanasa kawé'-áámááifá'á póna táónko úwoi iyíniye sésa ⁴⁰ táómba ta'ótóráín-anda kárásuwowana nompá'á kumúwasa fafúsúmaesa nún-taanka'o kára'u-mararon-anda awátuwesa aipa'á ampantá fári'wimaresa fiyúndágo weyáárika'a fafusínata áámááífa'a kónae sésa ⁴¹ kuwaná nompímbá nonáámáái-oma'a wérowana mimpímbá mintáónkon-ai'a tawiyúwana nonkó ayámífa'a tufántááfan-éména tawísisukaiye.

⁴² Tawísísuwowa i-wáásí sésa ándá-waasi nombá tufámbaesa kófainifo tínkamona suwaná ⁴³ i-wáásítí kawáágo Póromba áwa'nai ena séna ímba tínkamoro simásuwena séna nombó tufámbaimo kawé'ó iyawi nompímbá ásáfe'a tufámbae'a aápá'á koró. ⁴⁴ Tuwím-bai ímbo nombó tufámbaimo awánéwi nompín-táónkoni taaimá maiyé'a minká ta'ótoke'a fafúsúmae aápá'á koró súwata miyá éta seyaafá'-wáásísá kawé'á úmaisa aápátá kógosa uráumne.

Mórita-marafata kógo uráunda-aii.

28 Aápátá kawé'á úmaisa koméraawanasasa mindónáfúfúmpá'-márágón-áwí'a Mórita-marawe suwatá ísaraumne. ² Aa'á téna táwí'a wéuwasa mimbárafákén-kwáásí kawé'á uwásinkesasa iyamá agaisínkówata siyáánta wégaufowanana ³ Póro iyáárí'a komaimaéna mimpímbá máa-gaimarowana koko'á úwana waaifainkó téna Póron-ayáámba taunkutúwasa ⁴ waási awánésa keáímbá sésa moórá-waasi tufúwísana púwísana nompín-táómpimbo timbá nonkómá ímba tufúkáimba póna káfé'a wen-ánóndáa maéna waaifainkó fáinana puwíníye keáímbá suwaná ⁵ Póron-ayáámba tufimpín-úwana minkwáífáinkó tará'maena iyafímbá ánkú-fowana ímba Póromba á'a úwasa ⁶ minkwáásí Pórontafesa imáyáa ésa intoráínana puwíníyo. Marapá'á kunténa puwíníyo-imayaa ésa ayáátáaka'a aúrampimba karákésa amu'matuwésa mérowana ímba ááéma puwúwasa imáyáa ésa sésa minkwáásí maníkón-íye siyáawe.

⁷ Suwaná mimbárafákén-óráá'-wáásígón-áwí'a Pápiriyasi wení maramá ewaa'á wérowi kawé'á uwásinkenasa másinkowata wení naaúmpata kaumbo-nó'wáámbá kowaéwánanasa ⁸ Pápiriyasi afowámbá

áúiyankena ayánómbá naewará'á wéuwana mérowana Póro wempá'á wéna awánéna Maníkóm-pá'á inai séna ayáántamba ane'á ta'ótorowana mináí'á tai'águwasa ⁹ awánésa tí'o

ún-kwaasi tí'maesa Pórompa'a tuwaná miyáumai asófatinakafa'a kúwasa ¹⁰ aamoí ésa tuwímbai-tantaa'a símúwata méraawanasasa nompín-táómpimba kónae séwánda-kanaasa ímbo makáawanda-tantaa'a símúwata kuráumne.

Rómu-naopa'o kuráunda-aai.

¹¹ Árékísándiriyaafakemba moórá-nompin-taonkon-awi'a keáfáráwái-káró'-máníkó éna fiyúndámo toráí-kánáá mimbárágóní nonkwaaúmpimbá wérowata kaumbo-wiyómbá maisuwéta mindómpín-táómpimba iyáteta wémeta ¹² Sísari-marafa'a Sáírákusi-naopa'a wéta marapátá kuméta kaumbo-nó'wáámbá waéta ¹³ nompín-táómpimba iyáteta wéta Rísíyamu-naopa'a kówaeta aafáyáara'a sínaaempakenta fiyúndá toréna fafúsúmaenasa kúwata kae'-nó'wáámbá kówaeta Ítáári-marafa'a Píútiyorai-naopa'a marapátá kumówá-nasasa ¹⁴ Ísun-aaimo ísówi mérowata kotuwánááwá-nasasa simásimesasa sésa moórá-sondaa keséta méranaawe suwatá miyáumaisa moórá-sondaa mi-wíséta maéta Rómu-naopata marapátá kówándasa ¹⁵ Rómu-naopakemba Ísun-aaimo ísówi kówánda-aaisa isésa aampakémbá kotiyánae sésa Ápiyasi-naopa'a maaketi-márúpá'á seyaafá'-wáásí wááumo wai-námbá kaumbo wéropa'a tuwaná Póro tuwánéna Maníkóm-pá'á aamoí úwana arunkó kawé'á uráiyé.

Póro Rómu-naopa'o mérain-aai.

¹⁶ Póron-arunko kawé'á úwata Rómu-naopa'a kówá-nanasa mindáópaken-kamani-waasigo Pórontafena séna ímba ándá-naumpa'o máínda úwoi-naumpa'a ménana i-wáásigó enká'á káráwiyiniye súwana ¹⁷ kaumbo-nó'wáámbá maisuwéna Póro mindáópakemba Yúndaa-waasiti óraa'-waasi táántowasa wení naaúmpa'a tuwaná simátimena séna kesí waásisono. Yúndaa-waasi ímba símai sáwí'a uráumpo kentáá síwá'náti ámáámba ímba taráiyaundanifo Yérúsaremu-naopa'a kembá ta'óto'mai Rómu-kamani-i-waasi tíméwasa ándáfa'a sínkaraawe. ¹⁸ Sínkaresa sínkamiyanesa kesí áwáumo saafá ombá ímba isasá faú'ananae sewasá ¹⁹ Yúndaa-waasi mináái taráísúwa'a kesí áwáuma ímba sáwí'a uróntafe sé'a Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a konaná kesáái isáíniye. Kesí Yúndaa-waasi aai simátinkané ímbo súnda kesáái isáinkwae sé'a Rómu-kamani-aifa-

kawaagompa'a tiyáumne. ²⁰ Yúndaa-waasisa Maníkómó íyáfasinankaraiwaimbo amu'makáundaw-in-aai séwánasa ta'ótokesa siyáánka'a kárá'uraamba pó'a táántamai tuwáné'a simátimenae Póro súwasa ²¹ isésa miwí sésa Yúndiyaafakemba Yúndaa-waasi ím-ba entáfésa aúfái agaimái túwáawana tiyáiyé. Ímba tuwímbai aai másimasimesasa entáfésa sáwí-aai ímba wésimankaawe siyáawe. ²² Seyaafá'-áémpá'á Ísuni aampa'ó kontáfésa sáwí'o uwátínkáámba wéisaumpo mináái simásímínata ísáano siyáawe.

²³ Simásuwesa moórá-kanaa Póro simátiminda-kanaa marésa komésa minkánáá túwasa sáwífa'-waasi Póromo méropa'a tuwaná aafáyáarakemba ómbakena Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái simátíma'maena nó'waamba tai'áraiye. Naaófá'á Mósesemo agaimakáin-aaifinkene Maníkón-aaimo simátimakowi agaimakáan-aaifinkene Ísun-aaimo simátíma'maena tirumbá toréna Ísun-aaisafesa timankúnkúmba íwae séna simátimuwasa ²⁴ isésa tuwímbai sésa érai'-aaiye suwasá tuwímbai sésa karo'-ááiye suwasá ²⁵ miyáumai aaisankáámbá sésa tuwínkaa'-uwaná Póro séna naaófá'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó moóráwigomba Maníkón-aaimo simátimakowin-awi'a Áísayaamba simámuwana kentíwá'násomba simátimakomba mináái érai'-aain-iyé. ²⁶ Áísaya agaimaréna séna

Maníkó séna minkwáásísáfé kosimátime sé ísáám-banifo ímba ísámai kawé'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawé'á wéowe. ²⁷ Miwítí imáyáago umbái taisaná tááko aaimó isáísáféna tuwesará isaná túranko awánaisafena túgáfaa'a wéifo ímbo miyámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo kesáái-mo isésamo miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kem-pá'ó tenkakaa sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawé'á uwátinkausino Maníkó siyáiyé

Áísaya agaimaréna siyáiyé. Póro simásuwena ²⁸ séna kemá miyá owa'á pó'a simátime sé'a Maníkó sáwí'o úmimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métínkáín-aai fí'onkaa-waasi kosimátímakaundasa Maníkón-aai wéisaawe ²⁹ Póro mináái simásuwowasa Yúndaa-waasi wesimán-kwesiman-esa aaisambá símaesa kóuraawe.

³⁰ kóuwana Póro mindáópa'a ména kae'-áátái maisuwéna wení óntamba naanka'á wétuwena méromba sáwífa'-waasi wempá'á tuwaná aamoí éna ³¹ Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái Fasi'aénkó Ísu Káráísitin-aai simátíma'maena iyáiyé. Kámáni-waasi minááiísáfésa ímba aambá faiyúwana óraaka simátíma'maena iyáiyé.

Kemá Rúku súnda-aai tai'áiyé.

Rómu

1 Kemá Póro Ísu Káráisitini kísau-waasigo é'a maanáái agai-timúmpo ísáaro. Maníkó kembá aantá-waasi sí'marena séna kesí ásé-aaí kosimátíma'-mae núwo séna si'mákaiye. ² Naaófá'á Maníkó wenáái simátímakowisafena minásé-áái símai fasi'ámakain-aaí súwasa aúfái-wandaafimba agaimakáawe. ³ Minásé-áái Maníkón-ááninko kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisitintafesa símai agaimakáawe. Wemá waásimo kunúkaimba óraakon-awi'a Téfitin-aísaafitantambo uráiwain-iyé. ⁴ Wení ámútanko Maníkómpákémbá póna Maníkó wembá pukáimpinkemba iyáfasi-nankarintafeta minóráá-fásí'áémbá awánéta séta Maníkón-ááninkon-iyé súne. ⁵ Fí'o-fi'om-barafakenkwaasi wenáaisafesa timankúnkúmba ésa taawiyafiyantafena Maníkó Káráisitimba imáyáa amúwana kentáféna séna kesáái kosimátíma'-mae núwo séna kawé-kísáú símakaiye. ⁶ Ísu Káráisitini waási-i'a iyantafena Maníkó táántena kembiwí Rómu-naopa'o méraawiwara'a táántaraiye. ⁷ Minááisáfé'a imáyáa é'a maanáúfái agaimaráúmpo ísáaro. Kembiwí Rómu-naopa'o méraawi Maníkó wenarumbá tiména wení waási-i'a iyantafena táántaraiwai ísáaro. Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráisitiyé úwoi túwa'nai esarai farumó uwátinkaayantafe'a inai súne.

Rómu-naopa'a kónaemo siyáin-aaí.

⁸ Kembiwí Ísu Káráisitimpa'a timankúnkúmba on-ááigó seyaafá'-áémpá'-wáásifá'á wété isasá ísááwa'a Ísu Káráisitini kísausafe'a imáyáa é'a Maníkómpá'á súwi súne. ⁹ Maníkóní kísau fasi'ámai maé'a ááninkoni ásé-aaí simátíma'a kembiwísáfé'a inai símae'o iyúnda Maníkó wéisaiye. ¹⁰ Kempá'ó ímbo kúndasafe'a sé'a Maníkómpá'á áisai úmae iyé'a arááímo táínamo e aambá wisínkéna'a Rómu-naopakén-kwaasise'a koméraano súne. ¹¹ Maníkóní ámútanko súwa'nai isa'á kotúwa'nai ona'á wenáaisafe'a fasi'ámai imáyáa iyantafe'a kempá'á kónae sé'a úne. ¹² Miyámó ina'o é'a kembiwí túwa'nai ona'á kembá súwa'nai ónááwe. Ísu Káráisitintafe'a imáyáa é'a túwa'nai ona'á kembá miyá ónááwe. ¹³ Kesí waásisono. Kempá'ó ímbo kúndasafe'a sáwí-imayaa ofáínifo maanáái ísáaro. Sáwifakanaa kónae sé'o únda moórá-tantaako ta'ótóráisa'a méraumne. Fí'onkaa-waasifimbo Maníkóní aambó aráátimewanasamo arááiwaéntemba kembiwí fí'onkaa-waasi owa'á miyá ónae sé'a úne. ¹⁴ Maníkó súwa'nai uráintafe'a sáwifa'-waasi óraa'-naopa'e kári'-naopa'e seyaafá'-ááímó ísaraawiye ímbo ísaraawiye

túwa'nai onó. ¹⁵ Miyámó únda Rómu-naopa'o méraan-kwaasi ásé-aaí kosimátimenae sé'a úne.

Ásé-aaigoni fasi'aén-áái.

¹⁶ Ásé-aaísafe'o ímbo sigaesáfé'o únda maarán-ááín-iyé. Ásé-aaísafesa timankúnkúmba owí Maníkó wení fasi'aéntámbá miwítí sáwí-imayaagomo ta'ó-tokaimpinkemba wéfautinkaiye. Aifa'á Yúndaa-waasi ísaraawasa ánaaemba fí'onkaa-waasi wéisaawe. ¹⁷ Ísu Káráisitini-aaísafetaamo érai'emo séta simankúnkúmba úndasafenasa mindásafena aantemba Maníkó séna arupíse úmai méraawe sisatá wenaúranka'a arupíse úmaisa méraumne. Ásé-aaifinkemba miyán-ááísá ísaraumne. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkón-aaísafesa érai'emo sésamo timankúnkúmba owísáféna Maníkó séna arupíse úmai méraawe simbá pósa aúí'a úmai méranaawe agaimaréna siyáiyé.

Maníkómbá tínaaembo uwámakaan-aaí.

¹⁸ Maníkó maanáái aráásímakaiye. Marapákén-kwáásí sáwí-imayaa ésa sáwí'a ésa miyámó ombá Maníkóní érai'-aaigoni aambá fái'makaamba póna Maníkó áyámba éna wíyómpakemba sáwí-meyamba timíniye. ¹⁹ Maníkóní áwáuma ímba aúpá'á wéraifo afora'á aráátímakaimba marapákén-kwáásí awánésa ímba imáyáa uráamba póna sáwí-meyamba timíniye. ²⁰ Maníkó maramó úmaron-kanaarakemba kífé'wara'a Maníkóní áwáuma awánésa wení fasi'aémbó waé'wae'o i-fásí'áémbá kawé'-úmai awánésa Maníkón-ane'á túrantamba ímba wéawanaafo wení áwáuma é'a wéisaawe. Maníkó úmakain-tantaa'a awánésa pósa wemó mérain-aaí kanaa'á wéisaawe. Mindásafesa sáwí'o ombá miwítí áwáugo isasá sáwí'a wéowe. ²¹ Maníkó mérain-aaí ísaraambanifo ifátuwesa wenáwí'o mósá marésamo érai'a méraiyeemo seráám-bá ímba mósá marésa súwi ímba sésa ifátuwesa kaentaén-ímáyáa ésa kumeu'ó in-áémpá'-ímáyáa ésa ²² karo'á sésa kawé'-ímáyáawará'-wáásísá úne sem-bánifo sáwí-imayaawara'-waasi ésa ²³ Maníkó maé'-mae'o iwáin-ímáyáa ímba mósá marésa waási áuwawaakaamba numamá wái-waamba iyaankafayaambá úmakesa mintántáákóntáfésa imáyáa mósá wémaraawe.

²⁴ Waási miyá-sáwí'ó ontáféna Maníkó ánaaemba uwátiména séna sáwí-imayaasafe'o tirááisafe'o íyam-

ba úwoi miyán-oro siyáísasa miwí keyááríka'a miwí túma sáwí'a wéowe. ²⁵ Maníkón-aai érai'-aai taraisésa karo'-áái arááiwaesa Maníkó seyaafá-tántáá'ó úmakaiwaintafesa ímba imáyáa mósá marésa wení kísau ímbo máémba wemó uráin-tantaakontafesa imáyáa mósá marésa mintántáákóní kísau wémaewe. Maníkón-áwí'-aantembo mósá márááraamba érai'a mindá ímba mósá wémaraawe.

²⁶ Waási miyá-sáwí'ó ontáféna Maníkó ánaaeni'a uwátimena séna sáwí-imayaasafe'o tirááísafe'o íyamba úwoi miyán-oro siyáísasa aaré tuwaai'waimbá tiyuwésa keiyái kesuwaaininé sisaná kesuwaai'é sésa sáwí'a úmae nówasa ²⁷ waaí miyáumai tuwaainíntómbá tiyuwésa keiyái kesuwaainí kesuwaaininé símaesa wénesa miyá-sáwí'á úmae wénontafena Maníkó miwí túra'a sáwí-meyamba arupíse úmai wétimiye.

²⁸ Maníkó wenáái érai'-aai taráísóntafenawe séna ánaaemba uwátímísana miwítí sáwí-imayaago táái téna isasá kentí imáyáafinkeni'o ombá uwófi'a wéowe. ²⁹ Fí'o-fi'o-sawi-imayaago miwífimbá óraa'a isasá sáwí'o ombá ímba saagésa túraniyamba ésa sáwí'a uwátinkesa kawe-kísáúmó máéntafesa tirunkó símai sáwí'a uwátinkesa tinkamowasa púwówasa aaisambá sésa karo'á simátiyuwesa símai sáwí'a uwátinkesa tíyo-aai símae nésa ³⁰ túwí'a kumínkwae sésa karo'-áái sésa Maníkómbá tíyámba uwánkesa sáwí'-aai simátinkesa karo'á sé'a óraa'-waasisa úne sésa túma maimaé iyésa aú-sawi-kísau maénae sésa miyá ésa tinófoi-taai taraisésa ³¹ tirumpimbá kawe'-áái ímba wéraisasa símaimo fasi'ámakaini'a ímba ésa miwítí waási-imayaa ímba ésa tirumbá ímba uwátinkesa miyámó ombá ³² Maníkó áamámba símarena séna miyá-sáwí'ó owí puwónááwe siyáimba isésa ímba ifátúwáamba miyá úmae iyésa ímba saagésa miyámó owísáfésa aamoín-owe.

Maníkó aafimbó wémaitinkain-aai.

2 Tuwímbai tuwánésa sésa sáwí'o owí sáwí-meyamba maénááwe sewí simátíménda ísáaro. Miyámó sembá kembiwíwará'á miyá-sáwí'ó ombá póna aafimbá maitinkáína'a sáwí-meyamba maénááwe. ² Miyá-sáwí'ó owí Maníkó aafimbá maitinkéna sáwí-meyamba tímimba wemó arupíse úmaimo miyámó in-ááísá ísaraumne. ³ Tuwímbai tuwáné'a sé'a sáwí'o owí sáwí-meyamba maénááwe sembá miyá-sáwí'á ombá pó'a Maníkó aafimbá ímba maisinkéna sáwí-meyamba simíníye ímba seró. ⁴ Sáwí'a owaná Maníkó arumbá uwátinkena ímba ááéma sáwí-meyamba tímimba timu'maréna méraiye. Mindásafe'a sáwísamban-iyé ímba seró. Sáwí'o ombá tuwé'a Maníkómpá'á tíyantafena arumbá uwátinkena timu'maréna méraiye. ⁵ Énifo kemá tirunté'a maré'a sáwí'o ombá ímba tuwé'a Maníkómpá'á ímba wétewe. Miyá-sáwí'ó úmae iyóntafena Maníkómó aaisambó sénamo arupíse-sawimeyambo tíminda-kanaa títana Maníkó áfááraumai sáwí-meyamba tímínana óraa'a íníye. ⁶ Minkánáá títana seyaafá'nánká miwítí kísausafena kawe'-méyáné sáwí-meyane anondáá tímíníye. ⁷ Kawe'á úmae iyésa

sésa Maníkó kentáá sáwí'a mósá maréna sánkasinkenasa maé'mae'o onda-íta uwásinkainiye sewí Maníkó aúí'a úmai maé'mae'o íyani'a uwátinkainiye. ⁸ Kesáfé-ímáyáa aantemba ésa kawe'-áái tínaaeni'a uwámesa sáwí'-aai arááiwáéwi Maníkó áfááraumai aaisambá tiyéna sáwí-meyamba tímíníye. ⁹ Sáwí'o owí Maníkó tí'a índa-i'a uwátinkena umbai-tántáá'á tíména Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye miyá éna ¹⁰ kawe'ó owí Maníkó sánkatinkena túwí'a mósá maréna aáno uwátinkena Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye miyá éna ¹¹ ímba tuwínkaa'-úmai-meyamba tímínífo arupíse úmai-meyamba tímíníye.

¹² Fí'onkaa-waasi Maníkó naaófá'ó Mósesembo simámakain-amaamba ímba isésa sáwí'o ontáféna méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a maé'mae'a ónááwe. Yúndaa-waasi Maníkó Mósesembo simámakain-amaambo isésamo taráísóntafena Maníkó minámáánkóní áwáuwara'a aafimbá maitinkáíníye.

¹³ Maníkó Mósesembo simámakain-amaambo isésamo ímbo arááiwaiyanamo éna Maníkó arupíse úmai méraawe ímba síníye. ¹⁴ Maníkó fí'onkaa-waasi wení áamámba ímba simátímakowasa miwítí imáyáafinkembo minámáámbó arááiwaesamo ombá minámáámbó ísaraan-kwaasiyaamba wéowe.

¹⁵ Miyámó ombá Maníkóní áamámba miwítí imáyáafimba wéraisasaraamba méraawana tirumpimbá aai wéna kawe'ó ontáféna minááígó séna kawe'ánowe séna sáwí'o ontáféna sáwí'an-owe wésiye.

¹⁶ Moórá-kanaamo títanamo éna Maníkó Ísu Káráísitintafena sínana wemá waásiti imáyáa aúpá'-ímáyáa tuwímbarena aafimbá maitinkáíníye. Ásé-aaimo simátimunda minááíwará'á simátimune.

Yúndaa-waasi Maníkóní áamámba tokáundasa póna súwa'nai iyemo siyáan-aai.

¹⁷ Yúndaa-waasisa únemo sewí ísáaro. Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba ísaraundasa póta kawe'-úmaisaamo méraundasa Maníkóní waásisa úne sé'a kentúma mósá wémaraawe. ¹⁸ Minámáámbá ísaraantafe'a Maníkómbó arááiimo tainí'o on-áái isé'a kawe'ó on-tántáá'é sáwí'o on-tántáá'é kanaa'á tuwímbare'a ¹⁹ óraaka sé'a kawe'-ámbó ímbo awánaraan-kwaasi kanaa'á aráátimeta kumeu'-áémpá'ó méraan-kwaasi kanaa'á sáma kátinketa ²⁰ táá'o ímbo ísáán-kwaasi aráátimeta iyámpóíyaambo on-kwáásí aráátimune wésewe. Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba ísaraantafe'a imáyáa é'a sé'a seyaafá'-áái iséta érai'-aaisa súné-imayaa é'a pó'a miyán-áái wésewe.

²¹ Tuwímbaimo aráátimemba kembiwíwará'á mináái arááiwaéero. Umémbá ímba orómó sembá kembiwíwará'á ímba miyán-oro. ²² Aare-úméné waai-úméné ímba orómó sembá kembiwíwará'á ímba miyán-oro. Karo'-máníkó sáwí-tantaa'a iyémó sembá kembiwíwará'á sáwí'a é'a minkáró'-máníkóní naaúmpa'o sáwí'o ombá mindá ifá'á túwáaro. ²³ Maníkó Mósesembo simámakain-amaanta ísaraumne sé'a kentúma mósá máráámbanifo minámáámbá taraisé'a sáwí'o

ombá waási tuwánésa sésa Maníkón-áwí'a sáwí'a uwánkááwe wésewe. ²⁴ Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Yúndaa-waasi sáwí'o ontáfésa fí'onkaa-waasi tuwánésa Maníkómbá símai sáwí'a wéuwankaawe agaimaréna siyáiyé.

²⁵ Yúndaa-waasi ontáfé'a túma kárámai araenáémbo wée'a sé'a Maníkóní waásisa únemo sewí Maníkó Mósese mbo simámakain-amaamba arááíwáémbo Yúndaa-waasi ombá mindá kawé'á uwátínkáifo minámáámbá ímba arááíwáémbo Yúndaa-waasi é'a túma kárámai araenáémbo uráamba mindá ímba kawé'á uwátínkáísa'a úwoi-waasiyaamban-owe. ²⁶ Fí'onkaa-waasi ímba túma kárámai araenáémbo

owí Maníkó Mósese mbo simámakain-amaamba arááíwáéwanamo ímbá Maníkó séna Yúndaa-waasiyaamba é'a túmo kárámaimo araenáémbo owíyáámbá é'a kesí waásiyaamban-owe wésiye. ²⁷ Maníkó Mósese mbo simámakain-amaamba agaimarówa'a Yúndaa-waasi isé'a túma kárámai araenáémbo uráambanifo minámáámbá taráíyaamba pósa fí'onkaa-waasi ímba túmo kárámaimo araenáémbo owí minámáámbá arááíwáéwimo ésa aafimbá maitinkánááwe. ²⁸ Túmo kárámaimo araenáémbo owí mindásafena aantemba ímba Yúndaa-waasi Maníkóní waási-úrumban-owo Maníkóní ámútanko miwítí sáwí-imayaa maitíyukaiwai Yúndaa-waasi Maníkóní waási-úrumban-owe. Agaimakáin-amaanko ímba miyá uwátínkáifo Maníkóní ámútanko miyá wéuwatinkaiye. Miyámó on-kwáásísáfésa fí'on-kwaasi ímba aamoí wéuwatinkaafo Maníkó aantemba aamoí wéuwatinkaiye.

3 Ímba fí'onkaafimban-ifo Yúndaa-waasifimba nóran-kawe-tantaara paápé uráiyó. Túmo kárámaimo araenáémbo uráamba mindá nóran-kawe-tantaara paápé uráiyó sembó ² sísaí íya'o é'a anondáá sé'a kawé-tántáá'á paápé éna aifa'á Yúndaa-waasi Maníkón-aaimo ta'ótoraiyantafena simátímakaiye sénaumne. ³ Simátímakaimbanifo tuwímbai Maníkón-táfésa ímba imáyáa ésa wenáái ímba wétaawiyafowe. Miyán-owo Maníkó ímba miyá éna wemó siyáintemba éna símai fasi'ámakaintemba wéiyé. ⁴ Waási karo'-áái wésefo Maníkó érai'-aai aantemba wésiye. Maníkón-táfésa símai aúfáífimba agaimaréna séna enááigo érai'-aai aantemba isasá waási ísaraawe. Ímba kanaa'á aafimbá maenkánááfo enááigo seyaafá'-wáási táái wéiyakaiye agaimaréna siyáiyé.

⁵ Kesáámó sáwítaamo úndafinkemba Maníkóní kawé-kísáú afora'á wérantafeta sáwíta únanasa Maníkó sáwí-meyamba símímba sáwí'a iyésá ímba senó. Miyán-áái waásiti imáyáfinkemban-ifo ímba miyásá senó. ⁶ Maníkómó ímbo arupíse úmáimo mérainkakaa ánaaemba seyaafá'nánká'ó méraawini áwáusafena ímba tísai isinó.

⁷ Moórá-aai ísáaro. Kesáámó karo'-ááímó súndafinkemba Maníkóní érai'-aai afora'á paápé isaná

wenáwí'a mósá óraa'o intáféta kesáámó sáwí'o úndasafenasa Maníkó aafimbá maisínkáimba sáwí'a iyésá ímba senó. ⁸ Miyán-káro'-ááímó sembá mimpínkémbá sésa kesáámó sáwí'o úndasa mimpínkémbá kawé-tántáá'á paápé ínana Maníkón-áwí'a iyíniye ímba miyán-áái seró. Tuwímbai kesúwí'a sáwí'a uwásinkaiyantafesa kentáfésa karo'á sésa miyán-áái siyé wésefo Maníkó miwí aafimbá maitinkéna arupíse úmai sáwí-meyamba timíníye.

Seyaafá'-wáási ímba arupíse úmáimo méraan-aai.

⁹ Kemá Póro mináái imáyáa é'a súné. Maníkón-aúranka'a ímba maarán-iyé. Yúndaa-waasiya kawé'-wáásísá únasasa fí'onkaa-waasi sáwí-waasi owémá ímba miyán-ifo é'a siyáumne. Sáwí-imayaa seyaafá'nánká ta'ótokaiye súné. ¹⁰ Mindásafena Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánká ímba arupíse úmai méraawe. ¹¹ Énifo seyaafá'nánká'ó arupísemo í-tántáá'á ímba kawé'-úmai

awánésa Maníkóe'a méranae ímba wésewe. ¹² Seyaafá'nánká Maníkómbá tínaaemba uwámesa sáwí-amba arááíwaesa kosaambaí ésa ímba kawé'á wéowe. ¹³ Waási puwésamo kawáá'o ontembá miwí tááigo miyá isasá karo'á simátíyuwaawana miwí tááigo waaifainkómó waásimo ukútintemba isasá ¹⁴ óraa'a símai sáwí'a uwátinkesa ¹⁵ ááéma tínkamowasa púwówi mésa ¹⁶ nópa'o tí'o úni'a úmai

umbai-tántáá'á timésa ¹⁷ ímba faru uwátinkesa ¹⁸ Maníkón-áároi ímba inkaisésa ifátuwesa méraawe agaimaréna siyáiyé.

¹⁹ Maníkó seyaafá'-márafákén-kwáásísáfésa áamáamba séna mináái arááíwáéro siyáimbanifo taraiséta seyaafá'nánká Maníkón-aúranka'a sáwí'a éta súná arupíse úmaisa méraumnesa ímba érai'a súné. ²⁰ Maníkómó siyáin-amaamba wéraisata seyaafá'nánká ímba érai'e séta seyaafá'-ámáámbá arááíwaundasa póna Maníkó kentáásáfésa séna arupíse úmai méraawe síníye súndasa karo'-ááísá súné.

Ámáámba iséta sáwí'a uráumnesa súné.

Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo owí Maníkó arupísemo uwátínkáin-aai.

²¹ Maníkó aú-amba aráásimenasa Maníkón-aúranka'o waásimo arupísemo uwátínkáin-amba aráásimenasa wemó siyáin-amaamba ímba imáyáa éna minámbá aráásímakaiye. Minááísáfésa naaófá'á Mósese Maníkón-aai simátímakowiye minámbá paápé índa-aai simátimesa agaimakáawe. ²² Waási Ísu Káráísitafesa sésa érai'a kentáási sáwí-imayaa finkemba awásiyukaiye sewaná miwísáfésa Maníkó séna arupíse úmai méraawe wésiye. Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmbo owí Maníkó arupíse uwátínkáimba mimbórá-ámbá wéraiye. ²³ Seyaafá'nánká sáwí'a ésa Maníkómbó arááímó táinda-i'o úmáimo ménaesamo

ombá káfé'a ímba miyáumai méraawana póna
²⁴ Maníkó úwoi túwa'nai ena arumbá uwátinkáisana Ísu Káráisiti miwítí sáwí-imayaagomo ta'ó-tokaimpinkembo awátinkena Maníkón-aúranka'a arupíse uwátinkaindasafena pukáiyé. ²⁵ Maníkó séna sáwí'o om-béyámbá maitiyuwáindasafena Ísu Káráisiti puwínana wení naaemá kumíniye siyáimba minááisáféta séta érai'a miyán-iye súndasafenasa kentáásí sáwí-meyamba wémaisiyuwaiye. Ááémo sáwí'o uráamba Maníkó ímba ááéma sáwí-meyamba tiména wemá arupíse ímbá awánáiyantafena séna ánaaemba Ísu Káráisiti puwéna miwítí sáwí-meyamba maitiyuwáiniye siyáiyé. ²⁶ Káfé'a Maníkó arupísemo ímbá awánáiyantafena waásimo sáwí'o ontáféna imáyáa éna maará wéiyé. Ísu Káráisiti miwítí sáwí-meyamba maitiyuwáin-aaisafesa timankúnkúmbo owí Maníkó wenaúranka'a arupíse wéuwatinkaiye.

²⁷ Miyáumai kesúsa maimaétaamo íyóndasa kentááfímbá ímba wéraiye. Ímba kentáásí kawe-kísáúsáfé-nan-ifo Ísu Káráisitín-aaisafeta simankúnkúnta úndasafena mindásafena aantemba Maníkó wenaúranka'a arupíse wéuwasinkaiye. Miyáumai kesúsa maimaétaamo íyóndasa kentááfímbá ímba wéraiye.

²⁸ Simátimunda érai'-aain-iye. Maníkóní áamáanta ímba arááiwaundasafenasaan-ifo wenááisafeta simankúnkúnta úndasafenasa Maníkó wenaúranka'a arupísesa wéuwasinkaiye. ²⁹ Ímba Yúndaa-waasi aantembanifo fí'onkaa-waasiwara'o túwa'nai índasafena Maníkó méraiye. ³⁰ Mimbóráwígó Maníkó ména Yúndaa-waasisa wenaúranka'a arupíse uwásinkenasa fí'onkaa-waasiwara'a miyá wéuwatinkaiye.

³¹ Wenááisafeta simankúnkúmbo úndasafenasa Maníkó arupíse uwásinkáisata miyáumai Maníkóní áamáamba ímba tuwéta minámáánkóní áwáuma awánéta wéaraaiwaumne.

Émbaramu Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena arupíse úmai méraanemo Maníkó siyáin-aii.

4 Émbaramu Yúndaa-waasisa síwá'náma wenááimo simátiménda ísáaro. ² Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna

Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'emo sénamo amankúnkúmbo uráintafena Maníkó séna arupíse úmai méraane siyáiyé agaimaréna siyáiyé. Émbaramuni kawe-kísáúsáfé-
 namo Maníkómó sénamo arupíse úmai méraane siyáinkakaa Émbaramumo wení kísausafenamo áuma maimaéna iyúmba wéraisino. Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'e siyóntafena Maníkó séna arupíse úmai méraane siyáimba mindásafena Maníkón-aúranka'a Émbaramu áuma maimaéna iyúmba ímba wérombaniye.

⁴ Moórá-aii ísáaro. Moóráwígóni kísau wémaewana méyámbó tímimba ímba úwoi wétimifo miwítí kísau awánéna méyámbá wétimiye. ⁵ Maarán-áái érai'-aain-iye. Kawe-kísáúmó maúndasafena arupíse úmai méraawe-aii Maníkó ímba wésifo Maníkón-aaisafeta simankúnkúmbo úndasafenasa Maníkó séna arupíse

úmai méraawe wésiye. Sáwí'o uráundasaamo arupísemo uwásinkáinta Maníkón-iye. ⁶ Kawe-kísáúmó máéntafena Maníkó ímba imáyáa wéifo Maníkón-aaisafesamo érai'emo sentáféna imáyáa éna arupísemo uwátinkáiwain-iye Maníkó sisaná miwí tirunkó kawe'á wéiyé. Minááisáféna naaófá'á Téfiti aúfáifimba agaimaréna séna

⁷ Maníkó sáwí'o owítí sáwí-imayaa maitiyuwéna ímba imáyáa úmae íyísana tirunkó kawe'á wéiyé. ⁸ Sáwí'o owí Maníkó ímba imáyáa úmae íyísana tirunkó kawe'á wéiyé agaimaréna siyáiyé.

⁹ Mináái túmo káráimaimo araenáembo uráawi Yúndaa-waasisafena aantemba ímba siyáifo ímbo túmo káráimaimo araenáembo uráawisafenawara'a Téfiti séna miwítí sáwí-imayaawara'a maitiyúwáísana tirunkó kawe'á wéiyé-aii siyáiyé. Fí'omba mináái

sé'a Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'emo sénamo amankúnkúmbo uráintafena Maníkó séna arupíse úmai méraane siyáiyé

agaimaréna siyáiyé. ¹⁰ Émbaramu áuma ímba kárámai araenáembo urónka'a Maníkó wentáféna séna arupíse úmai méraane séna ¹¹ Maníkón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmbo úntafena arupíse úmai méraandawi ómpo enáuma kárámai araenáemba uwó súwana miyá uráiyé. Miyáumai túmo ímbo káráimaimo araenáembo uráawiwara'a Maníkón-aaisafesa érai'e sésa timankúnkúmbo ontáféna Maníkó séna arupíse úmai méraawe wésiye. Miwí Émbaramumo miyámó uráintemba Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo ésa pósa Émbaramuntafesa kentáá síwá'náraamban-iye wésewe. ¹² Súmo káráimaimo araenáembo úndawisa wemá kentáá síwá'náma iyésá sune. Ímbo súmo káráimaimo araenáembo úndasafeta aantembanifo Émbaramumo miyámó uráintemba Maníkón-aaisafeta simankúnkúmbo úndasafetaawe Émbaramuntafeta kentáá síwá'náma iyésá sune. Émbaramu áumo ímbo káráimaimo araenáembo urónka'a Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo éna ména póna Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owí tíwá'nán-iye.

Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owí Maníkó símai fasi'ámakaimbo tíminda-aii.

¹³ Naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena símai fasi'á-makon-aii séna ewé enaísaafitantambo iyawiye seyaafá'-máramá kentí maramá wéraiye siyáiyé. Ímba Émbaramu Maníkóní áamáamba arááíwakontafenan-ifo amankúnkúmbo úntafena aantemba Maníkó séna arupíse úmai méraane súmbanifo Maníkó Émbaramuntafena símai fasi'ámakon-aii siyáiyé. ¹⁴ Maníkó símai fasi'ámakon-aii Mósesembo simámakain-amaambo arááíwáéwisafena ímba siyáifo Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owísáféna siyáiyé. Miyámó ímbo uráinkakaa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owí úwoisafesa owisinó. Maníkó símai fasi'ámakaimba úwoisafena sisinó. ¹⁵ Ámáán-aii wéraisasa

taráiyaantafena moórá-amba Maníkómó aaisambó sé-namo sáwí-meyambo timínda-amba paápé uráiyé. Ámáán-aaimo ímbo wérainkaka ímba taráísísina ámáán-aai wériye.

¹⁶ Émbaramu Maníkón-aaisafena amankúnkúmba úntafena símai fasi'ámakon-aai siyáiyé. Miyáumai Émbaramun-aísaafitantambo iyawi Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba iyawi Maníkó úwoi túwa'nai ena símai fasi'átínkáimba timíniye. Ímba Maníkó Mósesembo simámakain-amaambo ísaraawi aantembanifo Émbaramumo amankúnkúmba uráintemba timankúnkúmba owí wemá úwoi túwa'nai iye. Maníkón-aaisafeta simankúnkúmba úndawisa Émbaramu kentáá síwá'náraamban-iyé. ¹⁷ Maníkón-aúranka'a Émbaramu mérowana maarán-áái símai agaimaréna séna

fí'o-fi'on-kwaasi tíwá'nána
óne Maníkó siyáiyé

agaimaréna siyáiyé. Maníkó púwómpinkembo iyá-fasintinkaiwai éna wemó aaimó sisanamó ímbo wérain-tantaakomo paápé iwáín-áaisafena Émbaramu amankúnkúmba uráiyé. ¹⁸ Waási ímbo paápé íyan-tantaafena Maníkó Émbaramuntafena súwana Émbaramu érai'a miyá ínena siyé siyáimba póna fí'o-fi'on-kwaasi tíwá'nán-iyé. Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

enaísaafitantambo iyawi
sáwífa'-waasi paápé ónááwe

agaimaréna siyáinka'a pósa paápé uráawe. ¹⁹ Ááéma Émbaramu waurámbá kéna sáwífa'-aatai 100 aatai maisuwéna mérowana awaainínkó Séraa age-ínímbá mérowana póna ímba imáyáa éna Maníkóntáféna fasi'ámai imáyáa éna ²⁰ Maníkó símimo fasi'ámakon-aaisafena érai'e séna ímba kae'-ímáyáa éna fasi'ámai ména Maníkón-áwí'a mósá maréna ²¹ séna Maníkómó símimo fasi'ámakainten-úmai kanaa'á iyámpói simíniye séna ²² miyáumai Maníkón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmba úntafena séna arupíse úmai méraane siyáiyé.

²³ Arupíse úmai méraane siyáimba ímba Émbaramuntafena aantemba siyáifo ²⁴ kentáásáfénawara'a miyán-áái siyáiyé. Fasi'aénkó Ísumba pukáimpinkemba Maníkó iyáfasinankaraiwain-aaisafeta érai'e séta simankúnkúmba úndasafenasa séna arupíse úmai méraawe wésiye. ²⁵ Kesáámó sáwí'o uráundasafenasa kentáási sáwí-meyambo maisiyuwáíndasafenasa Maníkó Ísu Káráisitimba ai'marówana kuména kumpuwúwana Maníkó wenaúranka'a arupíse uwásinkaindasafenasa pukáimpinkemba iyáfasinankaraiye.

Maníkó arupísesaamo uwásínkáín-aai.

5 Ísu Káráisitin-aaisafeta simankúnkúmba úndasafenasa Maníkó wenaúranka'a arupísesa uwásínkarenasa Fasi'aénkó Ísu Káráisitini kísau-imagaa éna faru uwásínkáísata mimbóráí'a úmaisa méraumne. ² Ísu Káráisitin-aaisafeta simankúnkúmba úndasafenasa Maníkó úwoi wésuwa'nai-ipata

mósinkaraisata méta Maníkóe'a sámo kain-áémpátá méraandasafeta amu'maréta méraunanasa sirunkósá aamoí wéiyé. ³ Umbai-tántáá'ó kempátáámó wéraimba sirunkósá aamoí isatá minúmbái-tántáá'ó wéraintafeta fasi'ámai méta ímba suwesarái ínta ⁴ mindásafena Maníkó séna kawe'-úmai méraawe sisatá mindásafeta weséta méraandasafeta amu'maréta méraunana sirunkósá aamoí wéiyé. ⁵ Weséta méraandasafeta amu'marétaamo méraundasa kentáásáféna ímba awinkáínda póna ímba sigaesá íniye. Maníkó wení Ufaen-ámútánkómbá ai'marówana keséta kumbéna Maníkómó kentáásáfénamo óraa'-imayaamo ímbá aráásímimba póta wesé'o méraandasafeta amu'maréta méraunanasa póna ímba sigaesá wéiyé.

⁶ Kesáá ímba fasi'ámai méraawanana Maníkómó siyáin-kanaamo tiyáimba kesáámó sáwí'o úmaisaamo méraundafinkembo kusúwa'nai índasafenasa Ísu Káráísiti kumpukáiyé. ⁷ Arupíse-waasigombo áwa'nai ondasáfé'a puwónaemo senkaka umbái taisinó. Kawe'-wáásígómbó áwa'nai ondasáfé'a wen-ánóndáa puwónae sésa púwówaisi ina púwówaisino ímba isáúmne. ⁸ Énifo kesáámó sáwítaamo úmaisaamo méraundasa súwa'nai índasafenasa Ísu Káráísiti kumpukáiyé. Ísu Káráísiti pukáimpinkemba Maníkó arumbó simínta mindása wéaraasimiye. ⁹ Ísu Káráísiti kentáá-ímáyáa énao pukáintafena Maníkón-aúranka'a arupíse uwásínkarainta pónasa Káráísiti érai'a kentáási sáwí-meyamba maisiyukaintafenasa Maníkó ímba aaisambá síníye. ¹⁰ Kesáá Maníkómbó síyáimba uwánkaraundasa wenááninko kentáá-ímáyáa éna pukáimba póta Maníkóe'a mimbórá-ímáyáaráta méraundasa miyáumai Ísu Káráísiti úwoi ména póna érai'a kawe'-ámpá'ó kúndasafenasa wégarawiyiye. ¹¹ Ímba mináái aantembanifo maarán-áái wárá'án-iyé. Fasi'aénkó Ísu Káráísiti Maníkónté mimbóráí'a uwásínkáisanasa póna Maníkóntáféna kesirunkósá aamoí wéiyé.

Ándámunte Ísunte-taai.

¹² Maarán-áái ísáaro. Aifaráán-kwáásígó Maníkón-aai taráiyaimba póna sáwí'o on-ámbá paápé uráiyé. Sáwí'a uráimba póna púwón-amba paápé uráiyé. Seyaafá'nánká sáwí'a ombá pósa púwón-ampa'a wé-gowe. ¹³ Maníkómó Mósesembo ámáámbo ímbo simámakonka'a waási sáwí'a uráamba isaná Maníkó mis-áwí'ó uráan-aai ímba agaimakáiyé. ¹⁴ Aifa'á Ándámu mérowasa matinka-matinka úmaesa tunka'á Mósesemo iyámaunka'-waasisomba pukáawe. Ándámu Maníkón-aai taráiyowasa wempákén-kwáási tuwímbai ímba miyá umbá sáwí'a ésa pósa pukáawe.

Ándámu ánaaembo paápé índawimo índanteni'a éna Káráísitimo tuwímbai-tantaa'o índanteni'a ímba uráifo ¹⁵ sáwí'a uráimbanifo Maníkó úwoisa wésuwa'nai-iyé. Ándámu Maníkón-aai taráiyaimba pósa seyaafá'nánká pu'maésamo iyómba érai'-aain-ifo Maníkó seyaafá'nánká úwoi túwa'nai índasafena moóráwigomba Ísu Káráisitimba ai'marówana kumé-

na kawe'á uwátínkáfa'a iyímbe minánkó iyáakaraiye. ¹⁶ Ándámu aifaráán-kwáásígó sáwí'o uráinkakemba seyaafá'nánkátá sáwí'a úmaeta iyúnanasa Maníkó ímba miyámó ímbá kawetá uwásínkáíye. Aifa-kánáá aifaráán-kwáásígó Maníkón-aai taráiyowana Maníkó séna sáwí'a ónda po puwínone séna ánaemba sáwífa'-waasi sáwí'a uwaná séna úwoi túwa'nai e'a kesúranka'a arupíse uwátinkanaumne siyáíye. ¹⁷ Ándámu aifaráán-kwáásígó sáwí'o uráinkakemba seyaafá'nánká puwí-ámpá'á arááiwáéwana minánkó ta'ótokaifo moóráwigo Ísu Káráísiti maarán-óráá-káwé-kísáú maiyáíye. Maníkóntáfésa súwa'nai uwómó sewí úwoi kawe'-úmai túwa'nai ena wenaúranka'a arupíse uwátínkáísana Káráísiti túwa'nai isasá fasi'á-mai mésa sáwí-kisaugomba wéiyakaawe.

¹⁸ Énifo minááígóní áwáuma maarán-ááín-íye. Aifaráán-kwáásígó sáwí'o urónkakemba Maníkó seyaafá'nánkátáféna séna sáwí'a ésa puwónááwe siyáimba póna moóráwigo Ísu Káráísiti kawe'á urónkakemba sáwí'o uráampinkemba faútinkena aúí'o úmáimo maé'mae'o íyani'a wéuwatinkaiye. ¹⁹ Aifaráán-kwáásígó Maníkón-aai taráiyonkakemba seyaafá'nánká sáwí'a uráambanifo moóráwigo Ísu Káráísiti Maníkó siyáintemba urónkakemba Maníkó wenaúranka'a sáwífa'nanka arupíse wéuwatinkaiye.

²⁰ Sáwí'o umbá Maníkó wení áamámba Mósesemba simámakomba mindásafena miwítí sáwí-imayaago óraa'a uráíye. Miyá umbánifo Maníkó arumbá uwátínkámaena iyúwana óraa'a uráíye. ²¹ Ááéma sáwí'o urón-imayaago ta'ótokowasa pósa puwí-ámbá arááiwakaawe. Miyá uráambanifo káfé'a Maníkómó arumbó uwásínkáíwaisa ta'ótóráísata wenaúranka'a arupíse úmaisaamo méraundasa kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti aúítaamo úmaisa maé'mae'o onda-íta wéuwasinikaiye.

Ísuwe'a kááísamaisaamo méraunda-aai.

6 Simátíménda ísáaro. Maarán-áái ímba seró. Maníkó úwoi súwa'nai úmae iyínana óraa'a índasafeta sáwí'a úmae iyéta méranáe ímba seró. ² Púwón-kwaasimo miwítí sáwí-imayaagomo ímbo aneká'ó ta'ótotuwenamó wéraitemba kentááfímbá sáwí-imayaago ímba ta'ótotuwena wéraisata póta ímba sáwíta úmaeta iyéta ménaumne. ³ Maarán-áái é'a ísaraawe. Nombó maisínkáanta Ísu Káráísiti weséta kááísasinkaisata weséta pukétaaraamba úmaisa méraunanasa kentáásí sáwí-imayaago ímba ta'óto'-maena iyísata méraumne. ⁴ Nombó maisínkáanta kesáá Ísu Káráísitiyeta puwúnasasa utarááwataaraa únanasa kentáásí sáwí-imayaago ímba ta'óto'-maena wéiyíye. Maníkó kentáásífowa fí'onka'ma'mai-fasi'aentambo pukáimpinkembo iyáfasinankaraintemba kentáá iyáfasininkenaaraamba uráísata aúí'a úmaisa méraumne.

⁵ Ísu Káráísiti pukáimba wemó waásiti sáwí-imayaagomba iyáakaraintemba weséta kááísamái méraundasafenasa sáwí-imayaago kentáá ímba ta'ótokaiye. Miyáumai Ísu Káráísitimo pukáimpinkembo

iyáfasinankaraintemba weséta kááísamái méraundasafeta aúí'a úmaisa méraumne. ⁶ Maarán-áái ísaraawe. Púwówanamo ímbá sáwí-imayaago ímba ta'ótotuwena wéraisana kentáásí sáwí-imayaagoni fasi'aémbá tai'áínana kesáámó sáwí'o úmae iyúndawisa ímba ta'óto'-mae iyúndasafena Ísu Káráísiti aaraa-táiyá'á pukáísana kentáásí sáwí-imayaago kentáá ímba ta'ótokaiye. ⁸ Ísu Káráísitiyeta pukétaaraanta úmaisa méraundasa póta mináái érai'-aai isatá weséta méraumne. ⁹ Maarán-ááísá ísaraumne. Ísu Káráísiti pukáimpinkemba iyáfasinkaisana puwí-fásí'áénkó ímba ta'ótoraisana aneká'á ímba wépuwiye. ¹⁰ Aoisaaumbó ombó tai'áíndasafena mimbórá-kánáá pukáimba póna mindásafena ímba aneká'á puwéna iyáfasinena ména Maníkóntáféna imáyáa éna méraiye. ¹¹ Miyáumai imáyáa é'a sé'a sáwí-imayaago méraundasa méraunasa sáwí'o úndawisa ímba ta'ótotuwena wéraisata méta Ísu Káráísitiyeta kááísamaisa méraundasa Maníkó aamoí ínkwa-e-i'a úmaisa méraumne.

¹² Kentí sáwí-imayaasafe'a tirááísafe'a ofáínifo sáwí'o owí kembiwí ímba ta'ótoraino. ¹³ Kentúsane kentiyáá-namaisane ímba ewé símai sáwí'a é'a pukékaan-úmai méraawanamo iyáfasintinkaisa'o méraawi Maníkóm-pá'á kentúwawaa'a amé'a wentáfé'a ewé é'a kentúsane kentiyáánamaisane wení kawe-kísáú aantemba máéro. ¹⁴ Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko ímba káráwiyisana Maníkó úwoimo túwa'nai iwáí káráwiyisana póna kentí sáwí-imayaago kentúma ímba ta'ótoraino.

Maníkó wení kísau-waasi-i'o uwátínkáín-aai.

¹⁵ Mináái imáyáa é'a simátíménda ísáaro. Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko kentáár'á ímba káráwiyisana Maníkó úwoimo súwa'nai iwáísá káráwiyisata mindásafeta ímba úwoi sáwí'a úmaeta iyóno. ¹⁶ Wení kísau maénaumnemo sembá wemá káráwiyisasa wení kísau-waasi méraawe-aai ísaraawe. Miyáumai sáwí'o íyanamo éna misáwí-imáyáágó ta'ótokaina'a misáwí-kísáú maimaé iyé'a méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a maé'mae'a ónááfo Maníkón-aaimo isáíyanamo éna wemá káráwiyaina'a wení kísau maimaé'a iyíyana wenaúranka'a arupíse uwátinkainiye. ¹⁷ Ááémo sáwí'o uráawi ta'ótokowasa ánaemba érai'-aai simátíma'maesa iyówa'a isé'a kentirumpimbá fasi'ámai ta'ótokaawa'a mindásafe'a Maníkómpá'á súwi sune. ¹⁸ Sáwí'o uwáí ta'ótokompinkemba Maníkó faútinkowa'a arupíse-imayaa uwaná minárúpísé-imáyáágó ta'ótokaiye. ¹⁹ Ímba fasi'ámai méraantafe'a kesáái isáíyan-aai simátimune. Ááéma sáwí'a ónae sé'a fí'o-fi'on-tantaa'wara'a sáwí'a uwaná ta'ótokaimbanifo káfé'a kawe'á ónae sé'a kawe-ímáyáá aantemba é'a Maníkóndé-i'a oro.

²⁰ Ááémo sáwí'o uwáí ta'ótokonka'a kawe-ímáyáá ímbo umbá ²¹ sáwí'o uráamba káfé'a tigaemá wéiyé. Sáwí'o untáféna ímba kawe-tántáá'á kentópa'a tiyáíye. Miyá-sáwí'ó úmae iyómpinkemba méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a maé'mae'a wéowe. ²² Maníkó sáwí'o umpínkémbá faútinkena wení kísau-waasi-i'a

uwátínkaraimba pó'a Maníkóndé-i'a úmai mé'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ²³ Sáví'o owí-ánóndáá puwíyambanifo Maníkó kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kísau-imayaa éna aúítaamo úmaisaaamo maé'mae'o onda-íta wéuwasinkaiye.

Maníkóní ámútanko aráásímakain-antaamo arááíwaunda-aai.

7 Kesí waásisono. Seyaafá'nánká áamáan-aai ísaraafo simátíménda ísáaro. Úwoimo méraanka'a áamáan-aai káráwiyaimba póna puwíyamba minááígó ímba káráwiyiye. ² Áamáanko mo siyáintemba aarakwá'ó ombá awaaiómó aúmo aráínka'a awaainkó wesé'a káásamai méraisana awaaiómó púwísanamo ímba káásamaimo méreyamba wétai'aiye. ³ Awaaiómó méraínka'o aaregómó fí'on-kwaasigonka'o wimbá mindá sáví-in-ímban-iye sefó awaaiómó puwínanamo éna áamáankomo sintembá fí'on-kwaasimo maíndamo éna kanaán-iye.

⁴ Kesí waásisono. Miyáumai kentáfénawe séna Ísu Káráísiti pukáimba Maníkómó Mósesembo simámakain-amaamba imáyáa é'a Ísu Káráísitiye'a káásamaimo méraantafe'a pukékaambo úmaimo méraamba minámáánkó ímba ta'ótokaifo Ísu Káráísitiye'a káásamai méraawe. Maníkó Ísu Káráísitimba pukáimpinkemba íyáfasinankaraiwai Ísunde-i'a uré'a pó'a Maníkóní kísau wémaewe. ⁵ Ááéma sáví-imayaasafeta siráásafetaamo uráundarata ímba miyán-oro siyáin-amaamba iséta imáyáa éta ifátuweta sáví-imayaasafeta siráásafeta éta sáví'a

éta púwónda-amba arááíwaeta ⁶ miyásáámó uráunda káfé'a Maníkó sáví-imayaago ta'ótokaimpinkenta faúsínkáisanasa Maníkómó Mósesembo simámakain-amaanko ímba ta'ótokaisata ááéraan-amba Mósesemo agaimakáin-amaankoni aambá ímba arááíwaeta aú-amba Maníkóní ámútanko aráásímakain-anta wéaraaiwaumne.

Maníkóní áamáambo ímbo wérainkaka sáví-imayaagoni áwáuma ímba isáúsino siyáin-aai.

⁷ Minááímó imáyáamo é'a simátíménda ísáaro. Maníkómó Mósesembo simámakain-amaantafe'a sáví-amaamban-iye ímba seró. Minámáán-ááímó ímbo wérainkaka sáví-imayaagoni áwáuma ímba isáúsino. Túraniyamba ímba oro. Minámáánkómó ímbo miyámó siyáinkaka súranyambo úndasafe'a sáví'a úne ímba súsino. ⁸ Minámáánkó séna túraniyamba ímba orómó siyáimba kempímbá sáví-imayaa wérainka pó'a minámáámbá taraisónae sé'a súranyamba áfááraumai uráumne. Minámáánkómó ímbo wérainkaka sáví'o únda ímba imáyáa é'a sáví'a úne súsino. ⁹ Áamáanko ímba miyán-oro siyáimba ímba isé'a kawé'-úmai méraumne-imayaa é'a mé'a ánaaemba minámáámbá ísaraunda taraisónae sé'a taráiyaunda ¹⁰ mindá púwóndawi úne. Minámáámbó arááíwakaundarakaa kawé'-úmai mérausino.

Minámáámbó taráiyaundawi pó'a púwóndawi úne-aai ísaraumne. ¹¹ Minámáánkó séna ímba miyán-oromo siyáimba kempímbá sáví-imayaago wéna póna karo'a simásínkáisa'a mináái taraisónae sé'a taráiyaunda pó'a púwóndawi úne.

¹² Miyáumai Maníkómó Mósesembo simámakain-amaan-aai ímba miyá oró-áái Maníkón-aai arupíse-aai kawé'-ááin-iye. ¹³ Minkáwé'-ááígó ímba púwónda-i'a uwásínkaraifo kesí sáví-imayaago aantemba púwónda-i'a uwásínkaraiye. Sáví-imayaasafe'a siráái wétaifo minámáámbó taraisónae sé'o taráiyaunda púwóndawi é'a kesí sáví-imayaagoni áwáuma áfááraumai sáví'a úwa'a awánarumne. Minámáánkó séna ímba sáví'an-oro siyáifo kemó sáví'o uráunda kesí sáví-imayaago aantemba óraa-sawí'a úwa'a awánarumne.

Sáví'o úndawisaamo ta'ótokain-aai.

¹⁴ Áamáamba Maníkómpákémbá kunkáifo kemá marapákén-kwáásí únana sáví'o úndawi ta'ótokaisa'a minímáyáágóni kísau wémaumne. ¹⁵ Kawé'ó úndasafena siráái taisa'a miyá ónae súndanifo ímba miyá wéune. Sáví'o úndasafena ímba siráái taisa'a ímba miyá ónae súndanifo miyá wéune. Miyámó únda ímba kawé'-ímáyáá wéune. ¹⁶ Ímba sáví'a ónae súndanifo miyá-sáví'ó úndasafe'a sé'a Maníkó siyáin-amaamba kawé'-ámáámbán-iye sune. ¹⁷ Sáví'o únda ímba kemá miyá úmpo sáví-imayaago kempímbá wéraisaa sáví'a wéune. ¹⁸ Marapákén-kwáásí únda kanaa'ó kawé'ó únda kempímbá ímba wéraisaa awánarumne. Kawé'ó úndasafena siráái taisa'a ímba kanaa'á kawé'a wéune. ¹⁹ Kawé'a ónae sé'a úndanifo ímba miyá é'a ímba sáví'a ónae sé'a úndanifo úwoi sáví'a wéune. ²⁰ Ímba sáví'a ónae súndanifo miyá-sáví'ó únda ímba kemá miyá úmpo sáví-imayaago kempímbá wéraisaa sáví'a wéune.

²¹ Áwáuma maarán-iye. Kawé'a ónae sé'o úndanifo sáví-imayaago tafisímaena íyísa'a ²² kesirumpimbá Maníkóní áamáantafe'a aamoí úndanifo ²³ moórá-awau-uma kempímbá wéraisana sáví'o ónae súndawi kembá tafisísaná Maníkóní áamáamba kawé'-ámáámbá pó'a arááíwaenaé súndawi tafisísaná sáví'o ónaemo súndawi tafisímai ta'ótokaiye. ²⁴ Sésé'á únana sirunkó sáví'a isa'á méraundasafe'a sé'a sáví'a é'a púwóran-tambo úndafinkemba nááwa siyáiniyo súnana ²⁵ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti síyáisa'a Maníkóntáfé'a súwi sune.

Miyáumai kesirumpin-ímáyáá é'a sé'a Maníkóní áamáamba arááíwaenaé súndanifo kesúgoma sáví-imayaafinkemba sáví'a wéiye.

Maníkóní ámútankomba arááímo tainí'o on-áái.

8 Miyáumai Ísu Káráísitiye'o káásamaimo méraawi miwítí sáví-meyamba maitíyukaintafena Maníkó ímba aafimbá maitínkéna sáví-meyamba ímba timíniye. ² Ááéma sávítaamo uráundawi ta'ótokowata púwóndasafeta ówánanasa Ísu Káráísiti faúsínkaraisata weséta aúí'a úmaisaa méraunanasa Maníkóní ámú-

tanko káráwiyisana Maníkó aaifimbá ímba maisinké-nasa ímba sáwí-meyanta simíniye. ³ Maníkó wení áamáamba siyáimbanifo sáwí'a ónae séta minámáambá ímba kanaatá arááiwakaunda póna minámáánkó sáwíta úmaisa méraundafinkemba ímba síkaisata méraunanasa ánaaemba Maníkó wenááninkontafena séna sáwí'a ombá po miwísáfewe sé kumpuwínone séna ai'marówana kesáámó sáwí'o úndawisaamo úndanten-auwarawi maimaéna kentáásí sáwí-imayaamo maisiyuwáíndasafenasa kumpukáiyé. ⁴ Maníkó miyá uráimba póta sáwí-imayaasafetaamo siráásafetaamo úndasa ímbo miyá étaamo Maníkóní ámútankomo siyáintembo étaamo éta Maníkóní áamáanko siyáintemba miyásá úmaisa arupísésa ónaumne. ⁵ Sáwí-imayaasafesamo tiráásafesamo owí miwítí sáwí-imayaago ta'ótokaifo Maníkóní ámútankombo arááímo táinda-i'o owí wení kawé'-ímáyáágó wégarawiyiye. ⁶ Miwítí sáwí-imayaasafesamo tirááímo tain-ímáyáá aantembo owí méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a maé'mae'a ónááfo Maníkóní ámútankombo arááímo tain-ímáyáá aantembo owí aáno úmai aú'a úmai maé'mae'a ónááwe. ⁷ Sáwí-imayaasafesa tiráásafesa on-ímáyáá aantembo owí Maníkóní áamáamba ímba kanaa'á taawiyafésa Maníkóní namuro-wáásíyáám-bán-owe. ⁸ Sáwí-imayaasafesamo tirááímo táinda-i'o iyawi Maníkó ímba aamoí wéuwatinkaiye.

⁹ Maníkóní ámútankomo kentirumpimbó méraimbo é'a sáwí-imayaasafe'o tirááímo táinda-i'a ímba é'a Maníkóní ámútankomo siyáintemba é'a méraawe. Ísu Káráisitini ámútanko tirumpimbó ímbo méraiwai ímba wení waásin-owe. ¹⁰ Ísu Káráisitini ámútanko kentirumpimbó méraimbo éna Maníkó wenaúranka'a arupíse uwátínkaraimba pó'a kentí ámútanko maé'mae'a índawi é'a sáwí'o uráantafe'a kentúgoma puwíndawin-owe. ¹¹ Maníkó Ísumba pukáimpinkemba iyáfasinankowana wení ámútankomo kentirumpimbó méraimbo éna kenkwárá'ó éna puwíyampinkemba iyáfasintinkaiye. Wení ámútanko kentirumpimbá méraintafena Maníkó miyá íniye.

¹² Kesí waásisono. Minááí imáyáa iyata ímba kentáásí imáyáafinkení'a éta Maníkóní ámútankombo arááímo táinda-ita úmaisa méraano. ¹³ Sáwí-imayaasafe'o tiráásafe'o ombó éna Maníkó séna méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a méraaro siyáifo Maníkóní ámútankomo túwa'nai ína'o sáwí-imayaamo tuwé'o é'a aú'i'a úmai ménaawe.

¹⁴ Maníkóní ámútankomo sintembó owí Maníkón-áánintomban-owe. ¹⁵ Maníkó wení ámútankomba ai'marówana kentirumpimbá méraiwai ímba inkáitinkaisana inkaisí-ímáyáágó ímba ta'ótokaisa'a méraafo Maníkó wenáánintoni'a uwátínkáisa'a Maníkómbá áánte'a sé'a kesifóo sé'a méraawe.

¹⁶ Kesáá séta Maníkón-áánintonta únesaamo súnna Maníkóní Ufaen-ámútankó kentáásirumpimba ména séna mindá érai'-aain-iye wésiye. ¹⁷ Maníkón-áráá'a úndasa póta Maníkómó kentáásáfénawe sénamo to'mayaa úmakaimba maimaéta Ísu Káráisitimo maíndanten-úmaisa maénaumne. Umbai-tántáákómó

wembó uráintemba kentááfimbá umbai-tántáá'a wéraimba póta ánaaemba weséta sámó kain-áémpátá ménaumne.

Maníkó wení fi'onka'ma'mai-sasaamo aráásiminda- aai.

¹⁸ Maarán-áái imáyáa é'a sé'a érai'a Maníkó wení fi'onka'ma'mai-sama aráásiminata mindásafeta imáyáa éta kentááfimbó wérain-umbai-tantaatafeta ímba óraa'-imayaasa wéune. ¹⁹ Maníkón-áánintone ayáámúntonesa únasasa Maníkómó úmakain-tanta-ako wai-waankowe taaigówé seyaafá-karáán-tántáákówé kentáámó suwánáiyantafesa mósá titaawiyésa simu'marésasa méraawe. ²⁰ Naaófá'a Maníkó uwámakain-tantaatafena séna kawáá'a uwáwíniye wení imáyáafinkemba séna ímba miwítí imáyáafinkemba siyáimba maarán-ímáyáa éna séna ²¹ ánaaemba kawáá'índa-tantaa'a aambá fáitinkaanaana uwámakaunda-tantaa'a aneka'a ímba kawáá'a íniye. Kesí iyámpóimo faútínkáanasamo kawé'ó úmaimo méraiyantemba mintántáákó miyáumai kawé'-úmai wéniye Maníkó minímáyáá uráiyé. ²² Maarán-ááísá ísaraumne. Aaremó iyámpóimo matinkánaesamo sésé'ó ontembá Maníkómó seyaafá-tántáá'ó úmakain-tantaako sésé'á éna Maníkómó úmakain-tantaa'a paápé ínana awánánae séna amu'maréna méraiye. ²³ Ímba Maníkómó úmakain-tanta-ako aantembanifo kesááwárá'á miyásá éta Maníkómó to'mayaa úmakain-tantaa'o simíndasafeta imáyáa ondasáfénasa Maníkó wení ámútankomba ai'marówana kesirumpintá kumbéraisata sésétá éta amu'maréta méraunanasa Maníkó wenayáámúntone wenáánintone síkenasa aú-suwawaa'a uwásinkaindasafeta amu'maréta méraumne. ²⁴ Maníkó kawé'-ámpá'ó mésinkonkata séta érai'a Maníkóní iyámpóiya éta weséta méraumne séta amu'maréta méraumne. Awá-nasuwaunda-tantaatafeta ínta amu'maréta ímbo awánáúnda-tantaatafeta amu'maréta ménaumpo ²⁵ ímbo awánáúnda-tantaatafeta amu'maréta méta séta érai'a paápé íniye séta ímba suwesaraí ínata fasi'á-mai amu'maréta ménaumne.

²⁶ Ímba fasi'ámai-waasi méta kawé'-ámpátá kúnanasa umbai-tántáákó ta'ótóráisana póna Maníkóní ámútanko súwa'nai isatá nóraumaisaawa Maníkómbá áísai onanasááwá súwa'nai íniyo séta sirumpintá sésé'-aantemba éta ímba kanaa'á aai súnanasa Maníkóní ámútanko kentáásáféna imáyáa éna Maníkómpá'á áísai isaná ²⁷ Maníkóní ámútanko Maníkómbó arááímo tain-áái séna wení waási-imayaa éna miyán-áái simbá póna Maníkó kentáásí imáyáa awánaiwai póna wení ámútankomo sin-áái wéisiye.

²⁸ Maarán-áái isáúmne. Wení waási-i'a ondasáfénasa wemparí'a úmakaisata wen-ímáyáa éta méraunanasa sáwí-tantaa'e kawé-tántáá'é kempátáámó timbá Maníkó mintántáá'á kawé'a wéuwasinkaiye.

²⁹ Naaófá'a Maníkó wendé-í'a úmai wemparí'a úmakowaisafena séna kesááninkaamba ónááwe siyáimba póna wenááninko Ísu kentáásuwawao-i'a isatá

wenáúnafaraawinta úne. ³⁰ Naaófá'á wemparí'a úmakowisafenasa sáántenasa wenaúranka'a arupíse uwásinkenasa wenááninkaani'a wéuwasinkaiye.

Maníkó arumbá siménasa Ísumba ai'marówanamo kumpukáin-aii.

³¹ Maníkó miyáumai súwa'nai uráifo imáyáa é'a simátíménda ísáaro. Sáwí'a uwátinkanae sésamo miyámó íyamba ímba kanaa'á kentáá íyáákanaawe. ³² Maníkó wenááninkomba ímba ta'ótorena kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwáinkwae sénasa ai'marówana kumpukáiyé. Miyá uráifo súwa'nai índa-tantaa'a úwoisa simíniye. ³³ Maníkó kentáá wemparí'a úmakai-waisa wenaúranka'a arupísesa uwásínkarainta pósa tuwímbai-waasi ímba kanaa'á aafintá maisinkánaáwe. ³⁴ Tuwímbai-waasi kentáásáfésa puwíwae sésa ímba aafimbá maisinkánaáwe. Ísu Káráísiti kentáásáfénasaawe séna puwéna íyáfasinena Maníkón-ayáánúra-pa'a fasi'aén-áémpá'á ména kentáá súwa'nai ena Maníkómpá'á inai wésiye. ³⁵ Miyá intáfésa tuwímbai-waasi ímba kanaa'á Káráísitiyetaamo méraundafakenta síyááwanasa Káráísiti kentáásáfénasa ímba awinkéna kentáá-ímáyáa ímba wétuwaiye. Umbai-tántáá'ó kempátáámó tíndawe aoisaambó wisínkétaawe sáwí'ó uwásínkétaawe sááimo táindasaawe unáánkwátóiyaintaamo ondasááwé tuwímbaimo sínkamiyantaawe púwóndasaawe miyán-tántáá'ó kempátáámó tínda Káráísitiyetaamo méraundafakenta ímba kanaatá síyááwanasa Káráísiti kentáásáfénasa ímba awinkéna kentáá-ímáyáa ímba wétuwaiye. ³⁶ Naaófá'á Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna ení waási-ita úndarakemba tuwímbai-waasi kentáásáfésa sésa tínkamónasa puwíwae-imayaa úmaesa wéiyowe. Sipisípimo tufúwówanamo púwíntemba kentáásáfésa tínkamónasa puwíwae símae íyówe agaimaréna siyáiyé. ³⁷ Miyá-sáwí'ó uwásínkáanta ímba imáyáa únana Ísu Káráísiti arumbá símímba póna fasi'ásínkáísata miwísá wéiyaakaumne. ³⁸ Maarán-áái érai'-aai isa'á ísaraumne. Maníkó arumbá siménasa Fasi'aénkó Ísu Káráísitimba ai'marówana kentáásáfénawe séna kumpukáimba pósa Maníkómpá'ó méraundafakenta ímba kanaatá siyánááwe. Púwóndasaawe úwoimo méraundasaawe Maníkómpá'ó méraundafakenta ímba kanaatá siyánááwe. Wíyómpaken-kisau-waasiye sáwí-amutane ífé'ó wérain-tanta'a'e ánaaembo paápé índa-tantaa'e wíyómpakewiye waántá-waasiti marupákéwiyé Maníkómó úmakaintantaa'e miyán-tántáátónkó ímba kanaatá Maníkómpá'ó méraundafakenta síyááwanasa Maníkó kentáásáfénasa ímba awinkéna kentáá-ímáyáa ímba wétuwaiye.

Póro Ísareri-waasi arumbó uwátínkarain-aii.

9 Kemá Póro Ísu Káráísitini waási é'a érai'-aai aantemba súnana Maníkóní Ufaen-ámútánkó ke-sirumpimbá ména káráwiyisa'a maarán-áái érai'-aai

wésimatimune. ² Kesí waási Ísareri-waasifinkembo kemá tiyáunda isa'á imáyáa únana sirumbá isaná sirunkó umbái támae íyíye. ³ Miwí Ísu Káráísitinaaisafesa ímba érai'e sembá pósa érai'emo sésamo ken-ánóndáámó íyámaiyanamo Maníkómó siyuwáinanamo Ísu Káráísitimo ánaaembo uwásiyuwainda mindá kanaán-íye sune. ⁴ Miwí kesí waási Ísarerin-andafakewi Maníkó wenáánintoni'a úmai wemparí'a úmakena wení sáma aráátimena aaimá símai kááísatinkena wení amáámba simátimena símai fasi'ámakain-aii simátimena Maníkón-ímáyáámó mósá maráán-amba aráátimuwasa ⁵ ááéraan-oraa'-waasi miwí tiwá'náma uwaná Ísu Káráísiti iyámpói ú'mai minándáfá'á kumbéna seyaafá'-wáásiyá'á káráwiyisata wenáwíta mósá ma'maéta iyúnda mindá érai'-aain-íye.

⁶ Maníkó Ísarerin-andafaken-kwaasifinkemba ímba seyaafá'á wemparí'a úmakaiwo tuwímbai wemparí'a úmakaimba Maníkó fasi'ámakain-aii taráiyaiye ímba sénéásiyie. ⁷ Émbaramun-aísaafitantambo uráawi ímba seyaafá'án-owo tuwímbai Maníkóní iyámpói owaná naaófá'á Maníkó Émbaramunafena séna enááninkonawí'a Áísáaki wenaísaafitantambo iyawi aantentafena séna enaísaafitantamba wéowe sénéáwe Maníkó siyáiyé. ⁸ Minááígóní áwáuma maarán-íye. Émbaramun-aísaafitantambo uráawifinkemba ímba seyaafá'án-owo Maníkó kesí waásin-owemo óraaka'ó siyáiwai aantemba Maníkóní waásin-owe. ⁹ Naaófá'á Maníkó Émbaramunafena símai fasi'ámakain-aii séna súnanda-kanaa tina'a méraanana Séraa waaiyámpói ma'ankáiniye siyómba ¹⁰ mináái kentáá síwá'náma Áísáakintafena siyáiyé. Wemá óraa'a éna aaré maiyówana awaainkón-áwí'a Répéka amáántágae'-iyampói ¹¹ ímba matínkaroyasarai miniyámpóiyái ímba kísau maiyóyanka'a ¹² Maníkó minínkóntáféna séna ení iyámpóiyaimo ésarai aifarááwí ánaaenkewini kísau máiniye siyáiyé. Maníkó wení imáyáafinkemba wení waási-i'a úmai wemparí'a úmarena táántaraiwo miwítí kísau ímba awánarena táántaraiye. Miyáumai naaófá'á séna ení iyámpóiyaimo ésarai aifarááwí ánaaenkewini kísau máiniye siyáiyé. ¹³ Maníkón-aii aúfáifimba miniyámpóiyáísáféna agaimaréna séna Yékopumba kemparí'a úmare'a Ísomba sínaaeni'a úmaraune Maníkó siyáiyé agaimaréna siyáiyé.

¹⁴ Tuwímbai mindásafesa imáyáa ésa karo'á sésa Maníkó ímba arupíse iyémó sembá mindá karo'-ááín-íye. ¹⁵ Naaófá'á Maníkó Mósesentafena séna sirumbó uwátinkanae súndawisafe'a sirumbá uwátinkaumne. Kawe'ó uwátinkanae súndawisafe'a miyá wéune siyáiyé. ¹⁶ Miyáumai ímba waási tirááimo taintáfénawe waási kawe-kísáúmó maíyantafenawenifo Maníkó wení imáyáafinkemba séna sirumbá uwátinkanae siyáintafena wení waási-i'a úmakaiye. ¹⁷ Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna Mósesé méronka'a Ísípi-marafa'ó káráwiyowi wentáféna Maníkó séna seyaafá'-márafákén-kwáásí kesí

fasi'aéntámbó enane'ó úndama awánésa kesúwí'a isáiwaé sé'a embá káráwiyi-kisaura'a iyáfasinanka-raumne Maníkó siyáiyé

agaimaréna siyáiyé. ¹⁸ Miyáumai Maníkó wení imáyáafinkemba wembó arááiimo tainí'o énamo sirumbá uwátinkanaemo simbá arumbá uwátinkena wembó arááiimo tainí'o énamo tirumbó maráántembo imbá tirumbá maráántemba wéuwatinkaiye.

Maníkó aaisambá tiyéna arumbá uwátinkenamo in-áái.

¹⁹ Mindásafe'a imáyáa é'a maarán-áái ímba seró. Sáwítaamo úndasa nóra sénawa Maníkó aafintá maisinkáiyó. Maníkó imáyáa éna séna sáwí'a ónááwemo siyáimba mindása sáwíta wéune. Miyáumai aafimbó maisinkáinta mindá sáwí'an-iyé mináái ímba seró.

²⁰ Kembiwí úwoi-waasi méraafo Maníkómó siyáin-aai anondáa ímba seró. Maarán-áái imáyáan-oro. Sawe-ánáfeumbo ombá agari'-márámá maiyésa sawe-ánáfeumba úmárááwana misáwé-ánáfeunko ímba maarán-áái wésiye. Nóra séra kembá miyá uwásinkaaó ímba wésiye. ²¹ Sawe-ánáfeumbo ombá mimbórá-ágáí'-márámá maiyésa kae'-ánáfeumba úmaresa moóráfimba úwoi-kisau maésa moóráfimba kawé-kísáúmó máémba mindá miwínén-iyé.

²² Maníkó miyaráámbá wéiyé. Maníkóní fasi'aéné aaisambó siné awánáiyantafena sáwí'o uráan-kwaasimo tínkaminda miwítí méyámbá póna ááéma ímbo tínkamimba timu'maréna ména ánaaemba tínkaminiye. ²³ Kentáa wemparí'a úmarenasa arumbá uwásinkáinta póta weséta sámó kaipatá méta wení fí'oran-kawé-kisau awánaandasafenasa Maníkó sáwí'o uráan-kwaasi ímba ááéma tínkamimba timu'maréna méraiye. ²⁴ Ímba Yúndaa-waasifinken-aantenta sáántaraifo fí'onkaa-waasiwara'a táántaraiye. ²⁵ Miyáumai naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Ósiya agaimaréna séna

Maníkó séna ímba kesí waási-i'a uráan-kwaasisafe'a kesí waásin-owe sé'a ímbo sirumbó tímakaundasafe'a sirumbá timúne sénaumne. ²⁶ Ímba kesí waásin-owe siyáundafa'o méraawisafe'a ánaaemba kesáánintomban-owe sénaumne Maníkó fasi'aénkwáráwí síníye

Ósiya agaimaréna siyáiyé. ²⁷ Naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya agaimaréna séna Ísarerin-andafaken-kwaasi sáwífa'a ésa nonáamááiyaaamba úmai sáwífa'-waasi ménaafo Maníkó ímba seyaafá'á tiyáínífo tuwímbai sáwí'o úmáimo méraampinkemba tiyáíníye. ²⁸ Fasi'aénkó seyaafá'nánká minúwóiyáán-úmai aafimbá maitinkéna sáwí-meyamba timíníye

agaimaréna siyáiyé. ²⁹ Moóráfa'a Áísáya agaimaréna séna

Fasi'aénkó seyaafá-fásí'áémbó tokáiwaimo sénamo tuwímbai ímba tínkamonda tiyúwáanasa mésa iyám-pói matinkánááwe siyáinkakaa Són dómu-naopaken-kwaasiye Kómóraa-naopaken-kwaasiyemo putásaraantemba kesááwárá'á miyásá úsino agaimaréna siyáiyé.

Ísareri-waasi Ísun-aaisafesa ímba timankúnkúmba uráan-aai.

³⁰ Minááiígóní áwáuma maarán-iyé. Fí'onkaa-waasi Maníkón-aúranka'a arupíse úmáimo méraan-ambo ímbo saafá uráawi Ísu Káráisitín-aai isésa timankúnkúmba ombá póna Maníkó wenaúranka'a arupíse uwátínkaraiye. ³¹ Miwí miyá uráafo Yúndaa-waasi Maníkó wemparí'o úmakaiwai sésa Maníkó Mósese sembo simámakain-amaamba arááiwaé nanasa wenaúranka'a arupísesa uwásinkainíye siyáafo Maníkó Mósese sembo simámakain-amaankoni áwáuma ímba isésa wenaúranka'a ímba arupíse úmai méraawe.

³² Maníkóní ámáámba arááiwaé nanasa wenaúranka'a arupísesa uwásinkainíye siyáafo wenááisafesa ímba timankúnkúmba uráantafena ímba arupíse uwátínkaraiye Maníkón-aai aúfáífimba Ísuntafena símai agaimaréna séna

Maníkó séna isáaro. Sáiyóni-naopa'a moórá-ontamba maráunda pósa minóntánká'á tísamaima turarésa tanaambá fánááwe. Óntantafenamo siyáintembo índawimpa'o timankúnkúmba iyawi ímba tigeasáfésa ónááwe siyáiyé

mináái agaimaréna siyáiyé. Óntanemo siyáimba Ísuntafena siyáiyé. Óntanka'o tanaambó faantembá Ísu Káráisitín-aaimo taraisésa miyáumai tanaankáám-bá fánááwe.

10 Maanááímó simátíménda isáaro. Kesí waási Yúndaa-waasi sáwí'o úmáimo méraampinkemba Maníkó faútinkaindasafena áfááraumai sirááiima wétaisa'a Maníkómpá'á inái símae'a iyúne. ² Yúndaa-waasi Maníkóní kísau maénae sésa fasi'aambánifo Maníkón-aai goni áwáuma ímba ísaraamba tuwána-raumne. ³ Maníkómó wenaúranka'o arupísemo uwátínkáin-amba ímba awánésa karo'-ántáfésa érai'-amban-iyé sésa pósa Maníkóní érai'-amba ímba wéaraaiwaewe. ⁴ Ámáámba arááiwaundasafena Maníkó wenaúranka'a arupíse uwásinkainíye sésa Yúndaa-waasi arááiwaé n-amba Ísu Káráisiti séna minámbá tai'áífo kesááisafesa timankúnkúmba owísáféna Maníkó wenaúranka'a arupíse uwátínkáimbanífo Yúndaa-waasi minámbá ímba wéaraaiwaewe.

⁵ Maníkó Mósese sembo simámakain-amaamba arááiwaé nanasa Maníkó arupísesa uwásinkainíye sen-ááisáféna naaófá'á Mósese agaimaréna séna minámáámbó seyaafá'ó arááiwaiyawí kawé'-úmai ménaawe

siyáiyé. ⁶ Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba owímó arupíse uwátínkáin-aaisafena agaimaréna séna maarán-áái ímba seró. Nááwa wiyómpa'a iyénawa Káráisitimba áí'maenawa kumíníyo. ⁷ Nááwa pukáan-kwaasimo méraapa'a kuréwa Káráisitimba áí'maenawa tíníyo. Miyán-áái

ímba seró. ⁸ Maníkón-aai kentirumpimbá ewaa'á wéraisaa'á wésewe

agaimaréna siyáiyé. Ísu Káráisitín-aaisafe'a timankúnkúmba oró-áái simátímunda ⁹ mináái maarán-iyé. Ísu kentáásí Fasi'aénkón-iyé afora'ó simá-

time'o kentirumpinkémbó sé'o Ísu pukáimpinkemba Maníkó íyáfasinankaraiyemo síyanamo éna sáwí'o úmaimo méraampinkemba Maníkó faútinkainiye. ¹⁰ Maníkón-aaisafeta kesirumpintá simankúnkúnta ún-dasa wenaúranka'a arupísesa uwásínkáísata afora'ó minááímó simátimundasa sáwí'o úmaisaamo méraundafinkenta wéfausinkaiye. ¹¹ Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna siyáintembo índawimpa'o timankúnkúmbó iyawi ímba tigaesáfésa ónááwe siyáiyé. ¹² Mináái seyaafá'-wáási Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye Maníkón-aúranka'a mimbórái'a ontáféna siyáiyé. Maníkó seyaafá'nánká'ó káráiyaiwai éna súwa'nai ínkwae sésamo simámén-kwaasi óraa-kawe'a wéuwatinkaiye. ¹³ Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Fasi'aénkóntáfésa sésa sáwí'o úmaimo méraundafinkemba siyáinonemo sewí seyaafá'nánká miyá íniye agaimaréna siyáiyé. ¹⁴ Maníkó ímba méraiye-aaimo sewímó ombá súwa'nai uwo ímba kanaa'á wésewe. Maníkón-aaimo ímbo ísááwimo ombá minááísáfésa timankúnkúmba ímba kanaa'á wéowe. Maníkón-aaimo ímbo kosimátíméwasamo ombá mináái ímba kanaa'á ísááwe. ¹⁵ Ímbo ti'marááwasamo ombá ímba kanaa'á kowásimatimewe. Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna ásé-aaimo kosimátíméwi aamoí wéuwatinkaawe agaimaréna siyáiyé. ¹⁶ Minásé-áái isésamanifo tuwímbai taráiyaawe. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai simátímakowin-awi'a Áísáya agaimaréna séna Fasi'aénkóo kawe'-áái kosimátimunasasa minááísáfésa ímba timankúnkúmba owe agaimaréna siyáiyé. ¹⁷ Ísu Káráisitín-aaimo simátíméwasamo isésamo ombá kanaa'á timankúnkúmba wéowe. ¹⁸ Yúndaa-waasi Ísu Káráisitín-aai érai'a é'a ísaraawe súne. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna seyaafá'-márafá'á wénesa simátímúwana minááígó wété uráiyé agaimaréna siyáiyé. ¹⁹ Yúndaa-waasi mindá Ísareri-waasi minááígóní áwáuma é'a ísaraamba mindá érai'-aain-iyé. Naaófá'á Mósese Maníkómó siyáin-aai agaimaréna séna Yúndaa-waasi fí'onkaa-waasisafe'a sé'a úwoi-waasin-owe siyáamba miwísáfé'a kesí waásin-owe sendasáfé'a aaisambá tiyé'a tirunkó sáwí'a uwátinkainiye Maníkó siyáiyé Mósese agaimaréna siyówana ²⁰ ánaaemba Áísáya ímba áa'á úwana agaimaréna séna Maníkó séna nóra símaisaawa Maníkómpá'á ténaumno-aai ímba sewífá'á paápé uráumne. Maníkómbá aráásíméro-aai ímba sewífá'á paápé uráumne séna ²¹ Ísareri-waasisafena séna túwa'nai ónaumne sé'a kempá'á teró sí-

mae'a iyúnasa kesáái taraisésa kembá tínaaeni'a wéowe

Maníkó siyáiyé Áísáya agaimaréna siyáiyé.

Maníkó Ísareri-waasi arumbó uwátinkáin-aai.

11 Simátíménda ísáaro. Érai'a Maníkó wení waási Yúndaa-waasi ímba ánaaemba tímakaiye. Kemá Yúndaa-waasifinkemba é'a Ísareri-waasi é'a Émbaramun-aísaafitantambo úndawi é'a Pénisaminin-andafakewi úne. ² Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi wemparí'a úmarena ánaaemba ímba ti'mátukaiye. Íráiyaan-aai agaimakáimba ísaraawe. Naaófá'á Íráiyaa Ísareri-waasisafena í'ai séna Maníkóntáféna séna ³ Fasi'aénkóo enáái simátímakaawifinkemba sáwífa'-nanka tínkamuwasa púwúwasa óntan-taarema tawísí-suwesa entáfésamo imáyáamo ésamo póimo tufú'-maimo agaimaráán-taarema tawísísukaawe. Enááimo simátímakaawifinkemba keyáá méraunda pósa kenkwará'á sínkamonaawe Íráiyaa súwana ⁴ Maníkó simáména séna ímbanifo kesí waási méraiyyantafena sáwífa'nanka 7,000 waasi ta'ótokaunasa karo'-máníkón-áwí'o Péarimba wenáwí'a ímba mósá makáawe Maníkó simámakaiye. ⁵ Miyámó uráintemba kífé'wara'a Maníkó arumbá uwátinkáiwaisafena Yúndaa-waasifinkemba tuwímbai wemparí'a úmakaisasa méraawe. ⁶ Miwítí kísausafena ímba wemparí'a úmakaifo arumbá uwátinkenasafena wemparí'a úmakaiye. Miwímó kawe-kísáúmó maiyáawin-anondaa ímba wemparí'a úmakaifo wemá arumbá uwátinkenasafena wemparí'a úmakaiye. ⁷ Miyáumai Ísareri-waasi Yúndaa-waasi Maníkómó wenaúranka'o arupísemo uwátinkáin-amba saafá uwááesa owasá seyaafá'nánká ímba awánarafo Maníkómó wemparí'o úmakaiwai tuwímbai awánaraawe. Maníkó táántaraimba táá-kautan-kwaasiyaamba ésa ímba ísááwasa tuwímbai ísaraawe. ⁸ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Maníkó séna tuwesarái uwátinkaumne súwana tuwesarái úwasa ímba kanaa'á aai ísaraamba miyámó uráantemba ífé'wara'a miyá wéowe agaimaréna siyáísana ⁹ Téfiti agaimaréna séna tóntáfésa aantemba óraa'-imayaa ésa sésa kawe'-úmaisa méraumne siyambanifo minímáyáágó karo'á simátinkainasa sáwí'a úmai mésa sáwí-meyamba maénááwe. ¹⁰ Miwítí túrumba kafíkurainasaraamba ímba awánánááwe. Miwítí umbai-tántáákó waé'wae'a éna ímba tai'áiniye Téfiti siyáiyé. ¹¹ Mináái imáyáa é'a simátíménda ísáaro. Yúndaa-waasi karo'-ámbá arááiwaémbanifo ánaaemba ímba miyá ónááwe. Yúndaa-waasi Maníkón-aai taráiyaanka'a fí'onkaa-waasi Maníkómó sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'ó métínkáin-aai isésa érai'e sembá Yúndaa-waasi isésa tirunkó sáwí'a ínasa kewárátá miyáumai arááiwaenae sénááwe. ¹² Yúndaa-waasi sáwí'a ésa sáwí-amba arááiwaémba mindásafesa fí'onkaa-waasi kawe'-ámbá arááiwaesa kawe'-úmai méraawe. Miyáumai ánaaem-

ba Yúndaa-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa érai'e sésa kawé'-ámbó arááiwaiyamba sáwífa'nanka tuwánésa áfááraumai kawé'-úmai ménaawe.

Fí'onkaa-waasi kawé'-ámpá'ó métínkáín-aai.

¹³ Ímba Yúndaa-waasin-ófo fí'onkaa-waasisafe'a imáyáa é'o simátíménda ísáaro. Maníkó kentáféna séna fí'onkaa-waasi kesáái kosimátíma'mae núwo séna si'mákaimba minkísáú óraa-kisaun-iyé súné.

¹⁴ Fí'onkaa-waasi simátimunda imáyáa é'a kesí waási Yúndaa-waasi isáiyana tirunkó sáwí'a ínasa kewárátá miyáumai arááíwaenae sénááwe-imayaa úne. Yúndaa-waasi miyá íyana Maníkó kawé'-ámpá'á métínkain-dasafe'a fí'onkaa-waasi simátíma'mae'a iyúne.

¹⁵ Maníkó Yúndaa-waasi ánaaemba uwátímakainka'a fí'onkaa-waasi sáwífa'nanka wení waási-i'a uwátínkaraisasa miyáumai ánaaemba Yúndaa-waasi Maníkómpá'á tíyana Ísu Káráisitíni waási-i'a uwátínkainda pukésa iyáfasinesaraamba ónááwe.

¹⁶ Yúndaa-waasisafe'a imáyáa é'o simátíménda ísáaro. Tuwímbaimo tómbó ayááímó tafámbaimo Maníkómbó ámémba mintómbá mútú'a Maníkóndén-iyé. Tuwímbaimo sésa mintái-ánú'á Maníkóndén-iyé sembá mintáímá seyaafá'á wendén-iyé. ¹⁷ Moórá-taigon-awí'a órífíma kísaufa'a wérain-taima mintáiyáámbá Yúndaa-waasin-owe. Maníkó minórfí-táígó ayáánamái anai'uwásuwena amo'náfakemba afáá'-órfí-táígó ayáánamái anai'úmai máafusu'-maraisana áfóiyaken-anomba tafiséna óraa'a uráiyé. Afáá'-órfí-táígó ayáánamáiyaamba kemá fí'onkaa-waasin-owe. ¹⁸ Mindásafe'a kentúwí'a ímba maimaé iyé'a anai'uwásukain-ayaanamaisafe'a sáwísamba owatá kesáa óraa'a úne ímba seró. Mintáígó fasi'aém-bá wétimifo kembiwí mintáígómbá ímba fasi'aémbá wéamefo kentúwí'a ímba maimaé iyóro.

¹⁹ Kentúwí'a ímba mósá maré'a sé'a Maníkó kentáa máafusu'maraindasafena ayáánamái anai'uwásukaiye ímba seró. ²⁰ Maarán-áái érai'-aain-iyé. Yúndaa-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa ímba timankúnkúmba untáféna anai'uwásukaisa'a kembiwí timankúnkúmba uráantafena miwí-tínóndáa méraawe. Mindásafe'a ímba kentúwí'a mósá máréwana táá'a ína'a káráwiyo.

²¹ Yúndaa-waasi ayáánamái-úrambilan-ófo Ísu Káráisitín-aaisafesa ímba timankúnkúmba ontáféna anai'uwásúwáísasa méraamba pó'a kembiwímó miyámó íyanamo éna Maníkó miyá íníye. ²² Maníkó tuwímbai arumbá uwátínkena tuwímbai sáwí-meyambo tímínda imáyáan-oro. Sáwí'o uráawi sáwí-meyamba tíména kembá kawé'á uwátínkáiyé. Kawé'ó uwátínkáípa'o ímbo maé'mae'o íyanamo éna ayáánamaimo anai'uwásukaintemba kembiwí miyá íníye. ²³ Yúndaa-waasimo sáwí-ambo tuwésamo Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmba íyanamo éna Maníkó fasi'aémbó tokáiwai tiyéna ááémo maé'ópa'a mótkainiye.

²⁴ Fí'onkaa-waasi afáá'-órfí-táígó ayáánamáiyaamba owaná Maníkó anai'uwásuwena kawé'-órfí-táífímbá máafusu'makaimba mindá umbái taráiyé. Yúndaa-waasi kawé'-órfí-táiyáámbá owaná Maníkó minkáwé-

táígó ayáánamái anai'uwásukaifo aneká'á maimái Yúndaa-waasi máafusu'marainda mindá ímba umbái táínda kanaa'á íníye.

Maníkó seyaafá'nánká arumbó uwátínkáín-aai.

²⁵ Kesí waásisono. Kesáa óraa'-waasisa úne súnafó sé'a afora'ó simátíménda ísáaro. Ísareri-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa ímba timankúnkúmba ombánifo ímba miyá úmae iyésa ánaaembo fí'onkaa-waasimo Maníkómó wemparí'o úmakaiwaimo Maníkómpá'ó tíyanka'a Ísareri-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmba ónááwe. ²⁶ Miyáumai Maníkó Ísareri-waasi sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métínkainiye. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'ó métínkáíwai Sáiyóni-naopa'a paápé éna Yékopun-aísaafitantamba uráawiti sáwí-imayaa maitiyuwáíniye.

²⁷ Sáwí-imayaa maitiyúwáandara'a símaimo kááísamakaunda-aai paápé íniye Maníkó siyáiyé agaimaréna Ísareri-waasi Yékopun-aísaafitantambo uráawisafenawe miwítí óraa'-naopa'-awí'a Sáiyóni-naopatafenawe agaimaréna siyáiyé. ²⁸ Yúndaa-waasifinkemba sáwífa'nanka Ísu Káráisitín-aai taráiyaaamba pósa Maníkóní namuro-wáásíyáámbá ompínkémbá fí'onkaa-waasi wenáái isé'a érai'e siyáawe. Yúndaa-waasi tíwá'náma Maníkó símai kááísamakaintafena miwí tísaafitantambo uráawi wení waási-i'a úmakaiye. ²⁹ Maníkó wení waási-i'a úmakena kawé'á uwátínkaraimba ímba ífátuwna fí'on-imayaa íníye.

³⁰ Ááéma kemá fí'onkaa-waasi Maníkón-aai taráiyaaawasa ánaaemba Yúndaa-waasi miyá uráamba póna káfé'a Maníkó kembiwí arumbá wéuwatinkaiye.

³¹ Yúndaa-waasi Maníkón-aai taráiyaaawana kembiwímó arumbó uwátínkáíntemba ánaaemba miwí arumbá uwátínkainiye. ³² Seyaafá'nánká Maníkón-aai taráísúwana Maníkó séna sáwí'o ombá miwá ta'ó-tokaiye séna arumbó uwátínkaindasafena mináái siyáiyé.

Maníkón-áwí'a óraataamo úmae iyúnda-aai.

³³ Maníkó áfááraumai arumbá uwátínkena kawé'-imáyáa éna seyaafá-tántáátáféna imáyáa isaná miyám-baaran-aaimo Maníkómpá'ó wéraitimba ímba kanaatá isáúnanasa miyám-baaran-kisaumo máímba ímba kanaatá wéawanaumne. ³⁴ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

Fasi'aénkómó imáyáamo ímbá ímba kanaa'á wéisaawe. Fasi'aénkómó máín-kisau ímba kanaa'á táísái úmai wémaewe. ³⁵ Moórá-tantaa'a simíya'a kemá anondáa tíménoma ímbo siwái póna wemá ísarena tímíwain-iyé

agaimaréna siyáiyé. ³⁶ Maníkó seyaafá-tántáá'á úmáráísana wení fasi'aémbá wéraitafena seyaafá-tántáá'á wéraitimba pósa wenáwí'o mósá maráiyantafena seyaafá-tántáá'á wéraiye. Mindásafeta Maníkómó

kísaumo máimba ímba kanaatá seyaafá'a wéawanaumpo kárikata wéawanaumne. Wenáwí'o óraa'o úmae íyimba érai'-aain-iyé.

Maníkóní kísaumo máén-aai.

12 Kesí waásisono. Maníkó áfááraumai arumbó uwátinkáintafe'a maarán-áái óraaka simá-timune. Kembiwí kentúma Maníkómbá amé'a wentáfé'a imáyáa é'a wení kísau aantemba maíyana aamoí uwátinkaino. Miyámó é'o é'a wen-ímáyáa érai'a mósá maránáawe. ² Marapá'-wáásímó sáwí'o ontembá ímba miyámó íyamba Maníkómó sin-ááísáfé'a ewé síyana kentí imáyáa aúí'a uwátinkaina'a aú-waasiyaamba ónááwe. Miyámó é'o é'a Maníkómbó arááímo tain-áái isé'a Maníkómó aamoimó in-áái isé'a kawe-kísáú-áái isé'a wení sásá'-ímáyáámó ímbá isánááwe.

³ Maníkó úwoimo súwa'nai uráintafe'a maarán-áái simátimune. Kentúma ímba maimaé iyé'a óraa'-waa-sisa úne ímba seró. Maníkó túwa'nai isa'á ímba waásiti fasi'aénká'án-ifo Maníkóní fasi'aénká'á wení kísaumo máémba mindásafe'a imáyáa é'a kentúma ímba maimaé iyóro. ⁴ Kentúwawaa'a imáyáan-oro. Tíyayaanko wení kísau máísana moórá-mora-tantaako miyá isatá ⁵ miyáumai kesáá sáwífa'-waasi méta Ísu Káráísitiyeta kááísamaisa mimbórá-súwawaa'a ma'máísa méraunanasa ⁶ Maníkó úwoi súwa'nai isatá moórá-mora-waasisa kentáásí kísausa máéndasafenasa Maníkó fasi'aémbá siménasa Maníkó fasi'aémbó timénamo kesáái simátíma'mae nóromo siyáinda érai'-aain-iyé sé'a miyán-oro. ⁷ Fasi'aémbó timénamo túwa'nai orómó siyáindawi miyán-oro. Fasi'aémbó timénamo kesí aambó aráátíméromo siyáindawi miyán-oro. ⁸ Fasi'aémbó timénamo fasi'átínkáaromo siyáindawi miyán-oro. Kentí óntamo tuwímbaimo tíméwi kawe'án-fo miyán-oro. Káráwiyaawi kawe'án-fo miyán-oro. Kawe'ó uwátinkááwi aamoimó íyapakemba miyán-oro.

⁹ Moórá-moramó tirumbó tímémba ímba karo'ó síyamba éraika'a tirumbá tíméro. Sáwí-kísau tínaaemba uwáme'a kawe-kísáú ta'ótóráaro. ¹⁰ Ísu Káráísitini waási ontáfé'a mimbórá-ákúnkáání'a é'a pó'a moórá-mora-waasi tirumbá tímé'a moórá-mora-waasi túwí'a mósá máraámba aamoí é'a méraaro. ¹¹ Fasi'aénkómpá'á imáyáa é'a ímba tuwesaraí ina'a tiyáántán-kwimái Fasi'aénkóní kísau kawe'án-oro. ¹² Ísu Káráísitimo kumíndasafe'o amu'maré'o méraamba tirunkó aamoí ínana umbai-tántáá'ó kentópa'o wéraimba ímba imáyáamo íyamba fasi'ámai mé'a Maníkómpá'á inai símae iyé'a ímba saagaaró. ¹³ Maníkóní waási ímbo tómbó makéwi túwa'nai e'a namu'-waasímó tíya'o é'a tóné naané tíméro.

¹⁴ Sáwí'o uwátinkááwisafe'a Maníkóntáfé'a sáwí'a uwátinkaa'o ímba síyamba kawe'á uwátinkaa'o seró. ¹⁵ Aamoimó owísé'a kewará'á aamoín-oro. Ifi'ó taawísé'a kewará'á ifi'á taaró. ¹⁶ Mimbórá-ímáyáa é'a óraa'-waasisa úne ímba síyamba moórá-mora-waasi túwa'nai e'a úwoi-kisauwara'a máéro. Kesáfé-

ímáyáámó ombá keyáása kawe'-ímáyááwará'-wáásísá úne ímba seró.

¹⁷ Sáwí'o uwátinkarewa'o é'a anondáá ímba miyá uwátinkáaro. Waási túranka'a kawe'-aantemba úmai méraaro. ¹⁸ Seyaafá'-wáásífimbá faru úmai ménae sé'a tiyáántán-kwimái miyáumai méraaro. ¹⁹ Sáwí'o uwátinkaiya'o é'a anondáá ímba miyá íyamba méwana Maníkó anondáá sáwí-meyamba timíniye. Mindásafenana Maníkón-aai aúfáfimba agaimaréna séna Fasi'aénkó séna sáwí'o íyawini anondáá-meyambo tíménda mindá kendén-iyé. Sáwí-kisausafe'a méyámbá tíménaumne siyáiyé

agaimaréna siyáiyé. ²⁰ Mináái imáyáa é'a maarán-oro. Maníkón-aai aúfáfimba agaimaréna séna namuro-wáásímó tááimo taimbó é'a tómbá tíméro. Namuro-wáásímó nontáfénamo tínkáímbo é'a tíméro. Miyámó íyasamo ésa sáwí'o uwátinkáántafesa tigmaé má íniye

agaimaréna siyáiyé. ²¹ Sáwí'o owíní áwáuma ímba íyáákainifo kentí kawe-kísáúgó sáwí-kisaugomba íyáákaino.

Káráwiyaan-kwaasi tísamaifimba kífaero-aai.

13 Seyaafá'nánká marapá'ó káráwiyaan-ora'a'-waasi tísamaifimba kífaero. Maníkómó fasi'aémbó ímbo tímakainkaka ímba káráwiyon-kisau máéwaisino. Maníkó miyáumaimo káráwiyaawi íyáfasintinkaraiye. ² Marapá'ó káráwiyaan-ora'a'-waasi Maníkó íyáfasintinkaimba pó'a miwí táái isé'a ímba taráísóro. Taraisíyambo é'a Maníkón-aúranka'a sáwí'a é'a sáwí-meyamba maénááwe. ³ Kawe'ó owí káráwiyaan-ora'a'-waasisafena ímba táá'a wéifo sáwí'o owí káráwiyaan-ora'a'-waasi táároi wéinkaisowe. Káráwiyaan-ora'a'-waasi táároi ímba inkaisónaemo sé'o é'a kawe'-aantemba íyasa aamoí uwátinkanaawe. ⁴ Káráwiyaan-ora'a'-waasi túwa'nai íya'a kawe'-úmáimo méraiyantafena Maníkó miwí íyáfasintinkaraiye. Sáwí'o é'o é'a miwí táároi inkáísóro. Fasi'aémbá tokáamba pósa sáwí'o íyawi sáwí-meyamba tíménááfo inkáísóro. Maníkó íyáfasintinkaraimba pósa sáwí'o owí sáwí-meyamba tíménááwe. ⁵ Mindásafe'a marapá'ó káráwiyaan-ora'a'-waasi tísamaifimba kífaero. Maníkó aaisambá sífo sé'a káráwiyaan-ora'a'-waasi tísamaifimba kífaero. Ímba mindásafe aantembanifo kentirumpinkén-árúpísé-ímáyáásáfé'a káráwiyaan-ora'a'-waasi tísamaifimba kífaero. ⁶ Miwí miyán-kísáúmó máémba miyán-kísáú maíyantafena Maníkó íyáfasintinkaraimba pó'a taakísí ⁷ fi'fi'on-takisí orómó síya'a arupíse úmai miyá é'a óraa'-waasi-tuwi'a mósá máraaro.

Moórá-mora-waasifimba tirumbó tímén-aai.

⁸ Óntambo tímakaiya'a ayáátáaka'a ímba mé'a ááéma tíméro. Moórá-mora-waasi tirumbá tímé'a miyámó ombá Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba wéaraaiwaewe. ⁹ Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko séna aare-úméné waai-úméné fi'fi'on-tan-

taa'e ímba oró. Ímba tínkamiyasa púwóro. Túraniam-ba ímba oró. Miyám-baaran-amaankoni áwáuma maarán-iyé.

Kesáfé-ímáyáámó ontembá
kentí waási-imayaawara'a oró.

¹⁰ Miwítí waási-imayaamo owí ímba sáwí'a uwátinkanaawe. Miwítí waásifimba tirumbó tíméwi Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba wéaraai-waewe.

¹¹ Ísu Káráisitimo kumínda-kanaa kárika'a tína'a Ísumo kumínda-kanaamo ímbo imáyáamo ontembá ímba é'a káráwiyoro. Ísu Káráisitini aaisafeta érai'e sé-ta simankúnkúmba uráundarata Maníkómó siyáínda-kanaa kárika'a tinda póta méraundasa káfé'a minkánáá kárika'a tíniye. ¹² Marapá'ó kumeu'-áémpá'ó méraamba tai'áimba pó'a kárika'a wíyómpa'ó sámó kaipa'á ménaafo mindásafe'a sáwí-kisau tínaemba uwáme'a tiyáántán-kwimái kawe-kísáú ma'é'a méraaro. ¹³ Sámó kain-áémpátáámó méraunda-waa-sisaamo úndantenta miyá é'a kawe'-úmai méraaro. Ímba túwaandu uré'a uwóí'o on-dómbá wéne'a uwóí'a oró. Aare-úméné waai-úméné ímba é'a aaisané ímba sé'a kawe-kísáú mó maíyantafe'a kentirunkó ímba sí-mai sáwí'a uwátinkáaro. ¹⁴ Sáwí-imayaasafe'o tirááísafe'o ombá ímba ewé siyamba tínaemba uwáme'a Fasi'aénkó Ísu Káráisitintafe'a sé'a kentáárá'á káráwiyuwo seró.

Waásiti kisaugomba ímba símai sáwí'a oró-áái.

14 Ísáaro. Ísu Káráisitini aaisafesa timankúnkúmba ésamo ímbo fasi'ámáimo arááíwáéwisafe'a ím-ba tiyuwé'a keséta méraaro siyamba miwítí fi'í-o-fi'on-imayaasafe'a ímba aaisambá símai tuwínáaro. ² Ísu Káráisitini aaisafesa timankúnkúmba owifínkémbá tuwímbai sésa seyaafá-tómbó náúndasa kanaán-iyé sewasá tuwímbai Maníkóní aampa'ó ímbo fasi'á-máimo arááíwáéwi sésa kisaufaken-ton-aantemba né-ta póí-ama'a ínta nánaumne sewasá ³ seyaafá-tómbó naawí póí-ama'o ímbo naawísáfésa ímba símai sáwí'a uwátinkáaro. Wenááísafesa timankúnkúmba ésa póí-ama'o naawísáfésa Maníkó séna kesí waásin-owe siyáimba pósa kisaufaken-ton-aantemba naawí póí-ama'o naawísáfésa sáwí'a wéowe ímba seró.

⁴ Moóráwígóni kisaufaken-ton-aantemba sáwí'a óne ímba seró. Ímba kendén-ifo wení óraa'-waasigonde póna weyááríka'a séna kawe-kísáú ma'é sáwí-kisau ma'é óne wení óraa'-waasigo wésiye. Fasi'aénkó kanaa'á áwa'-nai índa póna kawe-kísáú ma'éna fasi'ámai méniye.

⁵ Tuwímbai moórá-mora-kanaasafesa sésa óraa-kanaan-ifo seyaafá-kánáá úwoi-kanaan-iyé sewasá tuwímbai sésa seyaafá-kánáá mimbórá-kánáarááni'an-iyé wésewe. Seyaafá'nánká imáyáa ésa moórá-aaimo arupíse-aaimo sésamo ésa mináái miyán-oro. Tuwímbai moórá-aaimo arupíse-aaimo sésamo ésa mináái miyán-oro. ⁶ Tuwímbai Fasi'aénkón-áwí'a mósá maránae sésa moórá-kanaasafesa óraa-kanaan-iyé sewasá tuwímbai Fasi'aénkón-áwí'a mósá maránae sésa tómbá Maníkómpá'á súwi sésa wénaawe. Tuwímbai

Fasi'aénkón-áwí'a mósá maránae sésa tuwímbai-tontafesa ímba nánaumne sésa naan-tóntáfésa Maníkómpá'á súwi wésewe. ⁷ Métaamo púwón-dasaawe ímba kendésáánifo Maníkóndén-iyé.

⁸ Méraundasa Fasi'aénkóntáféta imáyáa éta méraunda póta púwóndasa Fasi'aénkóntáféta imáyáa éta puwó-naumne. Méraundasaawe púwóndasaawe Fasi'aénkóndé-ita wéune. ⁹ Ísu Káráísiti pukáan-kwaasiya'e úwoimo túmó aráan-kwaasiya'e káráwiyin-dasafena pukéna íyáfasinkaiye. ¹⁰ Mindásafe'a imáyáa é'a Ísu Káráisitini waási ontáfé'a moórá-mora-waasiti kísau ímba tuwiné'a sáwí'a uwátinkáaro. Maníkó seyaafá'nánká méraawini áwáuma tísai índara'a Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánkátá méraundasafe-nasa póna símai índasafe'a mindásafe'a waásiti kisaugomba ímba símai sáwí'an-oro. ¹¹ Minááísáfésa Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Fasi'aénkó séna méraundasaafe'a sé'a kesúranka'a seyaafá'nánká kifaesa ken-ímáyáá mósá marésa afora'á sésa érai'a emá Maníkó óne sénáawe Maníkó siyáiyé

agaimaréna siyáiyé. ¹² Miyáumai minkánáámó tinda Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánkátá kesáámó méraundawini áwáusa simámenaumne.

Kentáásí kisaugoni aambá kawe'-án-aantemba awánésa ímba sáwí-ambo arááíwaiwae siyáin-aai.

¹³ Mindásafeta imáyáa éta moórá-mora-waasiti kísau ímba tuwinéta sáwí'a uwátinkáafo maarán-ímáyáa éta séta kesí waási kesí kísau awánésa sáwí'a óne sefáínifo kawe'-aantemba ónae séta miyásá ónaumne.

¹⁴ Fasi'aénkó Ísuwe'a kááísamai méraunda pó'a maarán-áái érai'-aain-iyé ísaraumne. Seyaafá-tómbá wérimba ímba sáwí'a isasá náíyanamo éna ímba sáwí'a uwátinkainifo karo'ó sésamo naananá sáwí'a uwásinkainiye sésamo náíyanamo éna sáwí'a uwátinkainiye. ¹⁵ Tuwímbaimo mintómbá ímba ná-naumnemo sen-tómbó náíyasamo ésa minááímó sewí tuwánésa mintómbó náíyantafesa sáwí-amba arááíwaenaawe. Miyámó ombá sáwí'a é'a tirumbá ím-ba wétimewe. Miyán-tómbó naambá miwísáfénawe séna Káráísiti pukáiwai tuwánésa sáwí-amba arááíwáé-fo sé'a káráwiyoro. ¹⁶ Kawe-tántáá'án-iyé sé'o ombá tuwímbai tuwánésa símai sáwí'a uwásinkááfo sé'a káráwiyoro. ¹⁷ Miyám-baaran-tone noné naawasá ímba naawasamó ombá ímba Maníkó kentáárá'ó káráwiyain-awaun-ifo Maníkó kentáárá'ó káráwiyaim-ba maarán-iyé. Wenaúranka'a arupíse úmai aáno úmai méraunanasa Maníkóní Ufaen-ámútánkó súwa'nai isaná sirunkósá aamoí wéiye. ¹⁸ Miyámó ombá Ísu Káráisitini kísau máéwana Maníkó aamoí uwátinkáísasa tuwánésa sésa kawe'án-owe wésewe.

¹⁹ Mindásafeta imáyáa éta aáno úmaisá méta moórá-mora-waasi fasi'aémbá timénae séta siyáántán-kwimáisa kisausa máéno. ²⁰ Tuwímbaimo karo'ó sésamo mintómbá naananasá sáwí'a uwásinkainiye sewa'ó ombá mintómbá nánae sé'o né'o ombá tuwánésa sáwí-amba arááíwáéfaínifo káráwiyoro.

Maníkómó kentirumpimbó máin-kisau gomba sáwí'a ifáinifo káráwiyoro. Seyaafá-tómbó naambá mindá kanaán-ifo tuwímbai-tombo naambó tuwánésa sáwí-amba arááiwáémba sáwí'a uwátínkáámba mindá sáwí'an-iyé. ²¹ Póí-ama'e ándá-aran-done fí'o-fi'on-tone náúndamo suwánésa sáwí-amba arááiwáéfo sé'a miwísáfé'a imáyáa é'a mintómbó naambá ifátiyuwe'a miyámó ombá kawé'an-owe. ²² Mintántáátáfé'o imáyáamo ombá Maníkó aantemba simáméro. Kentirumpinkén-ímáyáásámbó ombá ímba sáwí'a úne sefó kentirunkó kawé'ó iní'a wéowe. ²³ Tuwímbai-tontafe'a kae'-ímáyáá toké'a nánaum ína nánaumno sewí kentirumpinkén-ímáyáágó ímba naao sína'o né'o é'a Maníkón-aúranka'a sáwí'a ónááwe. Kentirumpinkén-ímáyáágó kawé'an-iyé ímbo sisasamó miyámó ombá sáwí'a wéowe.

**Ísumo ímbo wesáfé-ímáyáámó uráintemba miyán-oro-
aai.**

15 Kesáa Maníkómpá'ó simankúnkúmba fasi'á-maisaamo úndawisa Maníkómpá'ó timankúnkúmba ímbo fasi'ámaimo owí túwa'naisa onó. Sirááimo taintembó úndasa aantemba ímba imáyáa éta ² kentáási ewaa'ó méraawi Maníkómpá'á timankúnkúmba fasi'ámae íyantafeta miwísáfé'wára'á imáyáa éta túwa'naisa onó. ³ Ísu Kárásiti ímba wesáfé-ímáyáa úmba waásisafena imáyáa uráiyé. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Kárásiti Maníkóntáféna séna símai sáwí'o uwánkaraawi pósa kembá sáwí'a uwásínkaraawe siyáiyé agaimaréna siyáiyé. ⁴ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimbo agaimakáamba maarán-ááísáfésa agaimakáawe. Súwa'nai ínanasa ímba ááéma suwesaraí ínata Maníkón-aaisafeta fasi'ámai imáyáa éta wesé'a ménaandasafeta amu'maréta méraumne. Mindásafesa aúfái agaimakáawe. ⁵ Ímba tuwesaraí ína'a fasi'ámai méraaro séna Maníkó túwa'nai iye. Ísu Kárásitimo méraintemba miyáumai mé'a kempímbá mimbórá-ímáyáán-oro séna Maníkó túwa'nai isa'á ⁶ pó'a mimbórá-ímáyáa é'a mimbórá-áái sé'a Maníkón-áwí'a Fasi'aénkó Ísu Kárásitin-afowán-áwí'a mósá máraáamba mindásafe'a inai sune.

**Ísu Ísareri-waasiye fí'onkaa-waasiyemo túwa'nai uráin-
aai.**

⁷ Ísu Kárásitimo kentáfénamo aamoimó intembá kempímbá moóra-mora-waasisafe'a aamoí é'a miyá owaná Maníkón-áwí'a óraa'a wéiyé. ⁸ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasisa síwá'násafenasa símai fasi'á-marowana Maníkómó siyáintembo índasafena mifásí'áén-ááímó paápé índasafena Ísu Kárásiti kumbéna Yúndaa-waasi túwa'nai úwasa ⁹ fí'onkaa-waasi sésa Maníkó arumbá uwásínkáisata wenáwí'a mósá maráúmne siyantafena Ísu Kárásiti kunkáiyé.

Minááísáféna Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna fí'onkaa-waasifimbo méraunda enáwí'a mósá maré'a imó súnna enáwí'a mósá maráúmne agaimaréna súwana ¹⁰ moóráfa'a agaimaréna séna fí'onkaa-waasisono. Maníkómó wemparí'o úmakaiwai tirunkó aamoí ína'a kentirunkówára'á aamoí íno agaimaréna súwana ¹¹ moóráfa'a agaimaréna séna fí'onkaa-waasisono. Fasi'aénkón-áwí'a mósá máraaro. Seyaafá'-wáásísé'a wenáwí'a mósá máraaro agaimaréna súwana ¹² Maníkón-aai simátimakowin-awí'a Áísáya agaimaréna séna Téfitin-afowan-awí'a Yési wenándáfakemba moóráwigo paápé ínana fí'onkaa-waasiya'o káráwiyindasafena Maníkó iyáfasinankainasa wembá amu'maréna ménaawe agaimaréna Ísu Kárásitintafena siyáiyé. ¹³ Wesé'o méraiymba amu'maré'a méraaro séna Maníkó wé-tuwa'nai-iyé. Wesé'a kááísamai méraantafena aáno uwátinkena tirumbá kawé'á uwátínkáísana wení Ufaen-ámútánkó fasi'átínkáfa'a íyísa'a wesé'o méraiymba amu'maré'a méraamba mindásafe'a inai sune.

**Maníkóní kisaumo maúndasafe'a aamoí únemo siyáin-
aai.**

¹⁴ Kesí waásisono. Imáyáamo únda-aaimo simátíménda ísáaro. Kawé'-wáási-úramba pó'a kawé'-ámbó arááiwáén-aai seyaafá'nánká ísé'a kanaa'á wéaraatimewe. Kentáfé'a miyán-ímáyáa úne. ¹⁵ Maanúfáifímbá tuwímbai-aai fasi'ámaimo simá-timunda mináái imáyáa íyantafena ímba sáá'a isa'á sune. Fí'onkaa-waasifimba Ísu Kárásitini kísau máéndasafena Maníkó si'mákaimba póna ímba sáá'a isa'á fasi'ámai maanúfáifímbá simátimune. Maníkóntáfé'a sé'a maafí'ónkáá-wáási ení waási owaná ení Ufaen-ámútánkó ení waási-i'a uwátínkaraiye senaná Maníkó aamoimó índasafe'a wení ásé-aai simátimune. ¹⁷ Ísu Kárásitiye'a kááísamai mé'a Maníkóní kísau maúndasafe'a aamoí úne. ¹⁸ Ísu Kárásiti fasi'aén-ímáyáa símísa'a fí'onkaa-waasi Maníkón-aaisafesa érai'e siyantafe'a kísau miwífímbá maiyáunda mináái ímba sáá'a ína'a pó'a simátíménda ísáaro. Aai simátiména kisaumo maiyáunda ¹⁹ Maníkóní ámútanko fasi'aémbá símísa'a fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaraan-kisau maimaé'a kuráumne. Yérúsaremu-naopakemba fí'o-fi'on-daopa'a wéne'a Kárásitini ásé-aai simátima'-mae'a iyé'a Írírikamu-marafa'a kuráumne. ²⁰ Kemá sé'a naaó'-nao'a Ísu Kárásitin-aaimo ímbo ísaraan-daopa'a ásé-aai kosimátiménae. Kosimátimakaan-kwaasifimba ímba kosimátiménaumpo fí'on-daopimpa'a kosimátima'mae'a nónaumne sé'a minásé-áái ímbo ísaraan-kwaasifimba kosimátiménaumne. ²¹ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba miyán-áái agaimaréna séna

ímbo simátímúwasamo ísaraawi ánaaemba Maníkóni aambá awánánááwe. Ímbo ísaraawi ánaaemba Maníkón-aai isánááwe agaimaréna siyáimba pó'a Ísu Káráisitín-aaimo ímbo ísaraan-kwaasifimba kosimátímakaumne.

Rómu-naopa'a kónaemo siyáin-aai.

²² Ímbo ísaraan-kwaasi ásé-aai simátimundara'a kempá'á kónae sé'a únda simátimunda-kisaugo sáwí-fa-kanaa kembá ta'ótokaiye. ²³ Kempá'á kónae sé'a únda sáwífa'-aatai maisuwé'a ímba kanaa'á kúndasafe'a káfé'a maandáópimpa'a kesí kísau taí'ásuwe'a ²⁴ kempá'á kónae-imayaa úne. Sípéni-marafa'e sé'a wéme'a kentí naaópa'a kotuwáné'a koméraana'a súwa'nai íya'a Sípéni-marafa'a kónaumne. ²⁵ Aifa'á Yérúsaremu-naopa'a Maníkóni waási kotúwa'nai ónaumne. ²⁶ Maníkóni waási Máséndóniyaa-marafakewiye Ákáyaa-marafakewiye sésa aawai taisasá Maníkóni waási Yérúsaremu-naopakewi tómbá ímbo makáawi túwa'nai ónae sésa miwítí óntamba torupámakaamba pósa simíya'a maimaé'a Yérúsaremufa'a wé'a mátime-naumne. ²⁷ Miwítí imáyáafinkembo miyámó ombá mindá kawe'án-iyé. Yúndaa-waasi fí'onkaa-waasi Ísu Káráisitín-aai kosimátímakaamba pósa imáyáa ésa miwítí óntamba Yúndaa-waasi tómbá ímbo makáawimo tímémba mindá kawe'án-ofo miyán-oro. ²⁸ Torupá-makaan-ontamba maimaé'a wéme'a seyaafá'nánká mátime'a Sípéni-marafa'e sé'a wéme'a kentí naaó'a kómé'a minkákémbá Sípéni-marafa'a kónaumne. ²⁹ Kentí naaópa'a koméraanaana Ísu Káráisití áfááru-май kawe'á uwátinkainiye-imayaa úne. ³⁰ Kesí waásisono. Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitíntafe'a imáyáa é'a Maníkóni ámútanko arumbá uwásínkáintafe'a imáyáa é'a óraaka simátime'a sune. Maníkómpá'á inai sumpo kewará'á súwa'nai úmai fasi'ámai inai seró sune. ³¹ Yérúsaremu-naopa'o kondá Yúndiyaa-aempaken-Yúndaa-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa ímba érai'emo sewí sínkamofó sé'a súwa'nai úmai inai seró. Mifá'á Maníkóni waásimo méraawi túwa'nai on-óntántáfésa aamoí iyantafe'a inai seró. ³² Minkísáú taí'ásuwaanana Maníkómó ewémó sína'ó é'a aamoí é'a kentópa'a wéme'a kotuwáné'a aúí'a úmai ménaumne. ³³ Maníkó aáno'o uwásínkáíwaisa kesé'a méraiye sé'a inai súnnda érai'-aain-iyé.

Kawe'-úmai méraaromo siyáin-aai.

16 Moórá-ininkon-awi'a Fípi kesímánaakaanta éna Maníkóni waási Sénkíríyaa-naopakewi túwa'nai isa'á wenáái simátimune. ² Kesé wesé'a Fasi'aénkóni waási ontáfé'a kentópa'o wínda aamoí uwánke'a kesé-ta méraao sé'a tuwímbai-tantaa'o wempímbó ímbo wérainda áwa'nai oro. Sáwífa'nanka túwa'nai ena kenkwará'ó súwa'nai intáfé'a pó'a áwa'nai oro. ³ Moórá-ininkon-awi'a Pírísiraawe awaikón-áwí'a Ákwíraante'a kawe'-úmai méraakaiyo sune. Mindáraiye kewé Ísu Káráisitíni kísausa wémaumne. ⁴ Ááéma sínkamiyakai puwúyafo-imayaa ímba ésarai

súwa'nai uráaya'a aamoí uwátinkaumne. Ímba ke aan-temba aamoí uwátinkaumpo fí'onkaa-waasi fí'o-fi'om-barafakewi Maníkóni waásiwara'a aamoí wéuwatinkaawe. ⁵ Mindáraití naaúmpa'a Maníkón-imáyáa ésa túwaandu owísáfé'a kawe'-úmai méraao sune.

Moóráwigo-awi'a Épinitasi kesí waási-i'a intáfé'a kawe'-úmai méraao sune. Wemá Ésiyaa-marafakewi aifa'á Ísu Káráisitín-aaisafena amankúnkúmba uráiwain-iyé. ⁶ Moórá-ininkon-awi'a Máriyaantafe'a kawe'-úmai méraao sune. Wemá kentáféna imáyáa éna óraa-kísau wémaiye. ⁷ Kae'-Yúndáa-wáási túwí'a Ándónaikasiye Yúníyasintetafe'a kawe'-úmai méraakaiyo sune. Kemá Ísu Káráisitíye'a ímba káásamai méraawandara'a mindárai-nonkaamba káásamai maé'óyambani. Ísuni aantá-waasisomba minkáé'nárai tuwánaraan-kwaasiyai ésarai ááéma kesé'a ándáfa'a kuráaye.

⁸ Moóráwigo Ámpíríyetasintafe'a kawe'-úmai méraao sune. Wemá kesí waási-i'a éna Fasi'aénkóe'a káásamai méraiye. ⁹ Moórá Épáanintafe'a kawe'-úmai méraao sune. Wemá kesé'a Ísu Káráisitíni kísaurai wémauye. Moóráwigo kesí waási-i'a iwáin-áwí'a Sítékisintafe'a kawe'-úmai méraao sune. ¹⁰ Moóráwigo Ápérísi Ísu Káráisitíni aampa'á fasi'ámai arááíwáiwaintafe'a kawe'-úmai méraao sune. Árisítópurasini akúntáfé'a kawe'-úmai méraao sune. ¹¹ Moórá Yúndaa-waasigon-awi'a Érotiyonintafe'a Násísáasini akúmbá Ísu Káráisitíni waásisafe'a kawe'-úmai méraao sune.

¹² Moóráwigo Táráífinae moóráwigo Táráífosaye mindárai Fasi'aénkóni kísau wémaeyawisafe'a kawe'-úmai méraakaiyo sune. Moóráwigo Pésísi Fasi'aénkó Ísuntafena imáyáa éna óraa-kísau wémaiwaintafe'a kawe'-úmai méraao sune. ¹³ Moóráwigo Rúfaasi Ísu Káráisitíni kísau mo maénamo iyáákaraiwainte anówa kesinóraamba uráin-ininkontafe'a kawe'-úmai méraakaiyo sune. ¹⁴ Tuwímbai-tuwi'a Ásínkiritasiye Fírígoniye Émísiye Pátáropasiye Émásiye miwísé'a Fasi'aénkóni waási méraawisafe'a kawe'-úmai méraao sune. ¹⁵ Tuwímbai-tuwi'a Fírórógasiye Yúriyaawe Nériyasiye wenámáánaakowe Órímpasiye miwísé'a Maníkóni waási méraawisafe'a kawe'-úmai méraao sune.

¹⁶ Kempínkémbá moórá-mora-waasi imáyáa é'a tiyáamba tíméro. Ísu Káráisitíni waási seyaafá'nánká kentáfésa sésa kawe'-úmai méraao sewé.

¹⁷ Kesí waásisono. Maarán-áái óraaka simátimune. Tuwímbai simátímakaunda-aai ímba arááíwaesa sésa karo'-áái simátíméwasa isésa tuwínkaa'-ésa tuwímbai kawe'-ámbá tuwésa sáwí-ampa'a wégowe. Káráwiye'a miyán-kwáási tínaaemba uwátíméro. ¹⁸ Miyán-kwáási kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitíni kísau ímba maésa sáwí-imayaasafesa tirááísafesamo on-kísáú maésa karo'á simátinkanae sésa aai simátimesa símai tirumbá faiyarááwasa ímbo kawe'ó úmimo aaimó isááwi minkáró'-ááísáfésa érai'e wésewe. ¹⁹ Kembiwímó ásé-aaimo fasi'ámaimo taawiyáfón-aai seyaafá'nánká

ísáántafe'a imáyáa é'a aamoí uwátinkaumne. Kawe-kísáúsáfé'a imáyáa úmae iyé'a sáwí-kisausafe'a ímba imáyáa ombá mindá sirááíma wétaiye. ²⁰ Maníkó aáno'o uwásínkáíwaisa túwa'nai ína'a kárika'a waántáwankomba iyáákanaawe. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu úwoi túwa'nai úmae íyíntafe'a inai sune.

²¹ Kesé'a kisaumo máíwain-awi'a Tímóti kawe'-úmai méraaro siyé. Tuwímbai-Yundaa-waasi-tuwi'a Rúsiyasiye Yésóniye Sósipataawe kawe'-úmai méraaro sewé.

²² Kemá Tétiyasi Póro sin-áái maanáúfái agaé'a kembiwisé kesé'a Fasi'aénkóní waási úndasafe'a kawe'-úmai méraaro sune.

²³ Moóráwigon-awi'a Káyási kawe'-úmai méraaro siyé. Wení naaúmpa'a wéwaunasa Maníkóntáfésa imáyáa on-kwáásí mindáúmpá'á túwaandu wéowe. Moóráwigon-awi'a Érásítasi wení naaópakewiti óntanka'a káráwiyaiwai kawe'-úmai méraaro siyé. Moóráwigon-awi'a Kótasi Maníkóní waásigo kawe'-úmai méraaro siyé.

²⁴ Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti úwoi túwa'nai úmaena íyímbe érai'-aain-iye sé'a inai sune.

²⁵ Maníkón-áwí'a óraa'a úmae íyóno. Ísu Káráísitin-aai ásé-aai simátimun-aai ísare'a érai'e sembá póna Maníkó kanaa'á fasi'átínkáímbe pó'a wenááisafe'a fasi'aén-ímáyáa wéowe. Naaófá'á Maníkó minásé-ááísá aúpá'á makówasa kentáa síwá'náwe miwí tísaafitamba uráawiye minááígóní áwáuma ímba ísaraawe. ²⁶ Maníkón-aai simátímakaawi mináái agaimakáawe. Maníkó maé'mae'o iwái káfé'a paápé íniye simbá pósa seyaafá'-márafákén-kwáásí minááígóní áwáuma isánáawe. Minááísáfésa timankúnkúmba ésa taawiyafiyantafena minááígóní áwáuma paápé uráíye. ²⁷ Ísu Káráísitimo uráintafeta Maníkón-áwí'a óraa'a úmaeta wéiyune. Maníkó mimbórá-Máníkó ména weyáá seyaafá-tántáátáféna ísaraiwai wenáwí'a óraa'a úmaeta iyúndasa érai'-aain-iye.

Kemá Póro sún-da-aai taí'áíye.

1 Kórinti

1 Kemá Póro maanáái agai-timúmpo ísáaro. Maníkó wení imáyáafinkemba kembá aantá-waasi-i'a uwásinkena séna Ísu Káráisitini-aai kosimátima'mae núwo séna si'mákaiye. Kentáásí waásigon-aw-i'a Sósénisintafe'a súnana maanááfái wéagaiye. **2** Maníkóní waási Kórinti-naopa'o méraawi ísáaro. Maníkó wendé-i'a uwátínkaraisa'a Ísu Káráisiyiye kááísamaimo méraawi ísáaro. Seyaafá'-márafákéwí Fasi'aénkó Ísu Káráisitimpa'a inaimó sewiyé kembiwíyé Maníkó wemparí'a uwátínkaraiye. Káráisiti miwíyá'á káráwiyaiwai éna kentáará'wárá'á káráwiyaiye. **3** Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráisiyiye úwoi túwa'nai esarai faru wéuwatinkaayantafe'a inai sune.

4 Kembiwísáfé'a ísámai aasiyaasí Maníkómpá'á súwi sune. Maníkó Ísu Káráisitini kisausafena imáyáa éna wétuwa'nai-ímba mindásafe'a Maníkómpá'á súwi sune. **5** Ísu Káráisiyiye'o kááísamaimo méraantafena Maníkó kawé'ó uwátínkáímba kempímbá óraa'ó uráintafe'a pó'a wenáái isé'a kawé'-úmai wésimatimewe. **6** Ísu Káráisitini-aai simátímakaunata tirumpimbá ta'ótoke'a fasi'ámai mé'a pó'a wenáái kawé'-úmai simátimé'a **7** Fasi'aénkó Ísu Káráisitimo marapá'ó kumínda amu'maré'ó méraamba Ufaenámútánkó tímí-fasi'aemba maimái ta'ótokaawe. **8** Fasi'átínkáfa'a iyínana póna ánaaen-kanaamo Fasi'aénkó Ísu Káráisitimo kumínda-kanaa kempímbá sáwí-aai ímba wéiniye. **9** Maníkó sintembó wéena wenááninko kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisitinte'ó kááísatinkaindasafena táántaraimba sintení'ó iwái póna miyá íniye.

Tuwín-tuwimbo uráan-aai.

10 Kesí waásisono. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisitini fasi'aémbá símakaintafe'a óraaka wésimatimune. Mimbórá-áái wése'a ímba tuwínkaa'-é'a mimbóráfímbá mé'a mimbórá-ímáyáá wée'a mimbórá-kísáú máéro. **11** Kempínkémbá moórá-ininkon-awi'a Kórówini akúmpákén-kwáásí tuwímbai tasimásimesa sésa keyíai aaisambá sésa tuwínkaa'-úmai méraawe tasimásímakaawe. **12** Mináísánkóní áwáuma maarán-iye. Tuwímbai sé'a Póro kentáásí óraakon-iye sewa'á tuwímbai sé'a Ápórosi kentáásí óraakon-iye sewa'á tuwímbai sé'a Pítaa kentáásí óraakon-iye sewa'á tuwímbai sé'a Ísu Káráisiti kentáásí óraakon-iye wésewe. **13** Ísu Káráisiti mimbóráwígó óraako méraifo ímba tuwínáaro. Kemá Póro ímba kembiwísáfé'a imáyáa é'a aaraa-táiyá'á pukáumne. Ímba kentáfé'a

ísámai nombá maiyáafo Ísuntafe'a ísámai nombá maiyáawe.

14 Tuwímbai sé'a Póro kentáásí óraa'-i'ó índasafena nombá maisínkaraiye sefó sé'a sáwífa'nanka ímba nombá maitínkaraunda mindásafe'a Maníkómpá'á súwi sune. Kempínkémbá ímba sáwífa'an-ófo kae'-wáásí túwí'a Kírísipasinte Káyásinte minkáé'nárai aantemba nombá maitinké'a sáwífa'-waasi ímbo nombó maitínkaraundasafe'a Maníkómpá'á súwi sune. **16** Éni-fo moóráwígón-awi'a Sétefanasiye wení akúné nombá maitinké'a imáyáa é'a fí'owima ímba maitínkaraumne. **17** Ísu Káráisiti ímba simásimena séna nombá maitínká-mae núwo simásímakaifo ásé-aai simátíma'mae núwo séna si'mákaiye. Ísu Káráisiti aaraa-táiyá'ó pukáin-aigoni áwáuma ímba ísáafo sé'a Káráisitini-aai afora'á simátimé'a waásiti kawé'-ímáyááfínkén-áái ímba sé'a tafisúnda-aai ímba simátimumpo afora'á Káráisitini-aai wésimatimune.

Ísumo pukáimba Maníkóní fasi'aénkón-iye-aai.

18 Sáwí'ó úmaimo méraawini aambó arááiwaéwí Ísu Káráisiti waásisafenamo imáyáa énamo aaraa-táiyá'ó pukáin-aaisafesa sésa úwoi-aain-iye wésefo Maníkómpá'ó kon-ámbó arááiwaundawisa minááisáféta séta Maníkó súwa'nai í-fási'áémbá iyésá wésune. **19** Sáwí'ó úmaimo méraawini aambó wéaraaiwaewisafena Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna marapá'-wáásí kawé'-ímáyáán-iye sen-ímáyáá taí'á-suwe'a fí'o-fi'on-imayaawara'-waasiti imáyáa maitiyuwánaumne

agaimaréna siyáiyé. **20** Marapá-tántáátáfésa kawé'-ímáyáámó owísáféna Maníkó séna minímáyáá sáwísamban-iye siyáiyé. Kawé'-ímáyááwáráwí ímba aifa'á wiyasa pósa áamáambo ísaraawi ímba aifa'á wiyasa pósa marapá-tántáátáfésamo aaimó símae wénowi ímba aifa'á kónáawe.

21 Maníkó kawé'-ímáyáá éna séna marapá'-wáásí miwítí kawé'-ímáyááfínkémbá ímba kanaa'á kesí áwáuma suwánánáawe súmbanifo imáyáa éna séna kesáaisafesa timankúnkúmbo iyawi sáwí'ó úmaimo méraampinkemba faútinkanaumne Maníkó súwata minásé-áái simátimunasasa tuwímbai úwoi-aain-iye wésewe. **22** Yúndaa-waasi sésa ímbo awánaanda-i'ó inatá Ísu Káráisitini-aaisafeta érai'esa sénaumne sewasá Kíríki-waasi kawé'-ímáyáán-iye sen-ímáyáá saafá ombánifo **23** kesáá Ísu Káráisitimo kentáásáféna imáyáa énamo pukáin-aaisa simátimunasasa Yúndaa-waasi mináái isésa Ísu Káráisitini-aai tínaaemba

uwáméwasa Kíríki-waasi mináái Maníkóni kawe'-ímáyááfínkén-áái isésa úwoi-aain-iye sewatá ²⁴ Yúnda-waasifinkene fí'onkaa-waasifinkene Maníkó wemparí'o uwásinkaraiwaisa séta Maníkóni kawe'-ímáyááfínkémbá Ísu Káráisiti pukáisana Maníkóni fasi'aénkó sáwí'o úmaisaa méraundafinkenta wéfausinkaiye. ²⁵ Marapá'-wáásí sésa Maníkóni imáyáa úwoi-imayaan-iye sen-ímáyáágó kawe'-ímáyáágó póna waásiti kawe'-ímáyáágómbá íyáákaraiye. Waási sésa Maníkó aamoisaémbá iyémó sen-áámóísáénkó waásiti fasi'aémbá íyáákaraiye.

²⁶ Kesí waásisono. Maníkómó wení waási-i'o uwátinkonka'o máúwaini áwáuma imáyáan-oro. Kempímbá marapá'-wáásí túranka'a kawe'-ímáyááwárá'-wáásí ímba sáwífa'a méraafo moórá-mora mé'a marapá'-wáásí túranka'a fasi'aén-kwáásí ímba sáwífa'a méraafo moórá-mora mé'a marapá'-wáásí túranka'a túwí'o wéron-kwaasi sáwífa'a ímba méraafo moórá-mora méraawe. ²⁷ Marapá'-wáásí sésa úwoi-waasin-owe sen-kwáásífínkémbá Maníkó wení waási-i'a uwátinkena marapákén-káwé'-ímáyááwárá'-wáásí Maníkóni waási tuwánésa sésa kentáásí kawe'-ímáyáá sáwísamban-iye síyantafena Maníkó miyán-kwáásí wemparí'a uwátinkaraiye. Marapá'-wáásí sésa aamoisaén-kwáásín-owe sen-kwáásífínkémbá Maníkó wení waási-i'a uwátinkena marapáké-fásí'áénkwárá'-wáásí Maníkóni waási tuwánésa sésa kentáásí fasi'aémbá sáwísamban-iye síyantafena Maníkó miyán-kwáásí wemparí'a uwátinkaraiye. ²⁸ Marapá'-wáásí sésa úwoi-waasin-owe sésa símai sáwí'o uwátínkááwiye ímbo méraawiyé Maníkó wení waási-i'a uwátinkaraiye. Marapá'-wáásí sésa óraa'-waasin-owe sen-kwáásí tai'áiyantafena úwoi-waasifinkemba Maníkó wemparí'a uwátinkaraiye. ²⁹ Maníkón-aúranka'a miwí kentúwí'a ímba mósá maráiyantafena úwoi-waasifinkemba Maníkó wemparí'a uwátinkaraiye. ³⁰ Maníkó Ísu Káráisitinte'a káásatinkaraisa'a méraawana póna Ísu Káráisiti kentáásí kawe'-ímáyáágóni áwáu-ita Maníkó uwánkaraiye. Ísu Káráisiti pukáintafena Maníkó wenaúranka'a arupísésa uwásinkenasa wení waási-i'a uwásinkenasa sáwí'o úmaisaa méraundafinkenta maisiyuwéna siyáísata méraumne. ³¹ Minááísáféna naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna moóráwigomo kesúwí'o mósá maránae sénamo éna ímba miyá éna Fasi'aénkón-áwí'a mósá maráino agaimaréna siyáiyé.

Ísu aaraa-táiyá'ó pukáin-aai.

2 Kesí waásisono. Kentópa'o komaéwánda Maníkón-aai paápé uráin-aai kosímátimewandara'a kesúwí'a maimaé iyíwae-aai ímbo simátimewanda Maníkón-aai afora'á simátímakaumne. ² Ááéma imáyáa é'a sé'a kentópa'o komaénda ímba miyám-baaran-tantaakoni imáyáa é'a simátíménda Ísu Káráisitintafe'a imáyáa é'a kentáásáfénawe séna aaraa-táiyá'ó pukáin-aai aantemba imáyáa é'a kosímátimenaumne sé'a ³ kentópa'o komaéwándara'a sáá'a

úwana tata'á úwa'a aamoisaén-kwáásí mé'a ⁴ aaimó simátimewandara'a Maníkón-aaisafesamo érai'emo síyawini áwáuma ímba waásiti kawe'-ímáyááfínkémbán-ifo Maníkóni fasi'aémpínkémbán-iye sé'a simátimewana'a awánaraawe.

Maníkóni kawe'-ímáyáágón-aai.

⁶ Maníkóntáfé'o fasi'ámaimo méraawisafe'a kawe'-ímáyááfínkémbá kawe'-áái simátimune. Minkáwé'-ímáyáágó ímba marapá'-wáásífínkéné marapá'ó káráwiyaawimo tai'áiyawifinkemban-ifo ⁷ minkáwé'-ímáyáágó Maníkómpákémbán-iye. Maníkó maramó ímbo úmakonka'a séna to'mayaa é'a ánaaemba paápé onaná miwá kawe'á uwátinkainasa ságaen-aempa'a ménaawemo siyáimba kentáásáféna séna minkáwé'-ímáyáa aúpá'á makáimba póna wérowasa ⁸ marapá'ó káráwiyaawi ímba kawe'-úmai ísaraawe. Ísaresaraa Fasi'aénkó fí'ora-fasi'aenkwawimba aaraa-táiyá'á ímba tufúwana pukáisino. ⁹ Minááísáféna naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkó to'mayaa úmai wembó tirumbó ámén-kwaasi timíníye. Túrantamba ímba awánésa táá'a ímba isésa ímba imáyáa uráan-tantaa'a Maníkómó to'mayaa úmakaimba timíníye

agaimaréna siyáiyé. ¹⁰ Énifo Maníkó wení ámú-tankomba ai'marówana keséta ména Maníkómó to'mayaa úmakainta aráásímakaiye. Maníkóni ámútanko seyaafá-tántáá'á awánéna Maníkómó wenarumpin-ímáyáa énamo to'mayaa úmakaimba awánaraiye. ¹¹ Waásimo ombá moóráwigoni imáyáa ímba wéawanaafo wení ámútanko aantemba wéawanaiyé. Miyáumai Maníkóni imáyáa ímba wéawanaafo wení ámútanko aantemba wéawanaiyé. ¹² Maníkó marapáké-fásí'áémbá ímba siménasa wení ámútankomba ai'marówana keséta ména fasi'aéntá símakaiye. Maníkómó to'mayaa úmaimo símínta awánáundasafenasa wení ámútankomba ai'marówana keséta kumbéraiye.

¹³ Minááísáámó wésimatimunda ímba waásiti kawe'-ímáyááfínkén-ááin-ifo Maníkóni ámútanko simásímakain-aaisa wésimatimune. Maníkóni ámú-tankomo tirumpimbó mérain-kwaasisafeta Maníkóni érai'-aaisa wésimatimune. ¹⁴ Maníkóni ámútankomo tirumpimbó ímbo méraiwai wemó wétimin-tantaa'a ímba kanaa'á maésa mintántáátáfésa sésa sáwísamban-iye sésa marapá'-wáásí Maníkóni ámútankomo wétimin-tantaa'a ímba kanaa'á wéisaafó Maníkóni ámútankomo tirumpimbó méraiwai aantemba mintántáá'á isésa kawe-tántáá'an-iye wésewe. ¹⁵ Maníkóni ámútankomo tirumpimbó méraiwai kanaa'á seyaafá-tántáákóni áwáuma tuwínkaa'-úmai sáwí-aaiye kawe'-ááiyé wéisaafó marapá'-wáásí Maníkóni ámútankomo tirumpimbó méraiwai tuwánésa miwítí kisaugoni áwáuma ímba wéawanaawe. ¹⁶ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

Fasi'aénkómó imáyáamo wéimba ímba wéisaamba pósa ímba kanaa'á wení imáyáa arupíse wéuwankaawe agaimaréna siyáimbanifo Maníkóní ámútankomo sirumpimbó méraiwaísa Ísu Káráisitini imáyáasa wéisaumpo marapá'-wáásí kentáásí kísaugoni áwáuma ímba wéawanaawe.

Maníkóní kísau-waasi-taai.

3 Kesí waásisono. Maníkóní ámútanko tirumpimbó óraa'o úmáimo mérain-kwaasimo simátimundantemba kentópa'o koméraawandara'a kembiwí ímba miyá simátimé'a Ísu Káráisitintafe'o ímbo fasi'ámáimo méron-kwaasi untáfé'a tuwíntuwe-tuwíntuwe'a simátimakaumne. ² Umarambó fasi'aén-tómbá ímba timé'o náambo tíméntemba Káráisitini-aai ímba fasi'aén-ááífimbán-ifo fetóimó in-ááífínkémbá simátimakaumne. Ááéma ímba kanaa'á ísáántafe'a miyán-ááífínkémbá Káráisitini-aai simátimakaumne. Káfé'wara'a miyá uré'a mé'a pó'a ímba kanaa'á wéisaawe. ³ Ísu Káráisitintafe'a ímba fasi'ámáimé imáyáa é'a marapá'-tántáátáfé'a imáyáa é'a mé'a tirumbó sáwí'o wéuwatínke'o aaisambó sembá marapá'-tántáátáfé'a imáyáa é'a marapá'-wáásímó méraanten-úmai miyá uráawe. ⁴ Tuwímbai Póro kentáásí óraakon-iye sewasá tuwímbai Ápórosi kentáásí óraakon-iye sembá marapá'-wáásímó méraanten-úmai miyá uráawe.

⁵ Kenkáí súwí'a mósá maré'a tuwínkaa'-úmai méraambanifo Maníkóní kísau-waasiyai aantemba úye. Fasi'aénkó Ápórosintafena séna kesí kísau mauwó séna kentáféna kesí kísau mauwó súwakai wení kísau maéwáya'a Fasi'aénkón-aaisafe'a timankúnkúmbó uráamba wení kísau-waasiyai úye. ⁶ Kísau'fa'o ánáuntumbo ontembá Fasi'aénkón-aai simátimewanana námáimo úmáimo fiyútúwáantemba Ápórosi miyáumai túwa'nai úwana Maníkómó ánáuntumbo óraa'o uwátínkáintemba wemá imáyáa tímúwa'a wenáái tirumpimbá ta'ótokaawe. ⁷ Ánáuntumbo kísau fiwáiyé námáimo uwátínkáiwaiye mindárai ímba óraa'-waasiyai ofo Maníkó óraa'o uwátínkáiwai wemá óraakon-iye. ⁸ Ánáuntumbo kísau fiwáiyé námáimo iwáiyé mimbórái'a úmai méraayamba póna Maníkó miwítí kísaugoni méyámbá timíníye. ⁹ Kesé Ápórosiye'a Maníkóní kísau-waasi úya'a kembiwí Maníkóní kísauraamba owatá miyásáámó úndasa Maníkóndésa úmpo miyán-ímáyáa kenkáisáfé'a ímba ombá kembiwí wétuwinaawe. Ímbo tuwínkaa'-oráámbá isa'á wétuwinaawe. Ísáaro. Kembiwí Maníkómó in-dánkááni'a wéowe.

¹⁰ Maníkó súwa'nai úwa'a kempímbá kísau maiyáumne. Naambó on-kwáásiyá'ó káráwiyaiwaimo kawé'-ímáyáámó énamo áfombo fáintemba Ísu Káráisitini-aaimo simátimakaunda áfonkaamba faitínkáfa'a kówánasa mináfónká'ó naambó owí minkísáú káráwiyoro. ¹¹ Fí'on-afomba ímba faénááfo mimbórá-áfómbó Maníkómó é'o faimakáimba mináfómbá Ísu Káráisitini-ye. ¹² Mináfónká'á naambá

ónááfo tuwímbaimo ésa Ísuntafesa ímbo fasi'ámáimo imáyáamo owí wááu-tantaa'a taaisané owáísané iyasa tuwímbaimo ésa Maníkóntáfésa fasi'ámáimo imáyáamo owí fasi'ámáimo waé'wae'o índa-tantaa'a korí-óntántané fí'o-fi'on-ontantamba ónááwe.

¹³ Waásiti kísau ánaaemba paápé índara'a iyamó tuwímbai-tantaa'o kénamo tuwímbaimo ímbo kain-tembá Ísu Káráisitimo kumíndara'a waásiti kísau paápé ínana tuwímbai-kísau tai'áínana tuwímbai-kísau úwoi wéíniye. ¹⁴ Mináfónká'ó naambó ombá fasi'ámáimo waé'wae'o índa-tantaatamba owí miwítí kísau wérainasa miwítí kawé'-méyámbá maénááfo ¹⁵ wááu-tantaatambo owí miwítí kísau tai'áínana minkísáúgóni méyámbá ímba maésa miwí aantemba kawé'-úmai ménaawe. Waásiti moparáwimbó káwisasamo miwí aantemba kawé'-úmaimo méraantemba miwí miyá ónááwe.

¹⁶ Kembiwí ímbo tuwínkaa'-oráámbá tuwínkaa'-urááfo Maníkóní ámúntanko kentirumpimbá méraimba Maníkóní ámáán-dankaamba ombá imáyáan-oro. ¹⁷ Maníkóní ámáán-damba ufaen-dámbá isa'á kembiwí mindánkáámbá owasá tuwímbaimo kembó sáwí'o uwátínkááwa'o méraambo éna Maníkó miwí tai'á-suwainifo ímbo tuwínkaa'-oráámbá wétuwínkaa'-owe.

¹⁸ Kentí imáyáago karo'á simátínkáifo sé'a káráwiyoro sune. Marapá'-wáásí túranka'a kawé'-ímáyááwára'-wáásísá únemo sewí Maníkón-aúranka'a kawé'-ímáyáá iyantafesa marapákén-káwé'-ímáyáá ímba aifaráámbán-ye seró sune. ¹⁹ Marapá'-wáásí kawé'-ímáyááwémó sen-ímáyáásáféna Maníkó séna sáwí-imaayan-ye wésiye. Minááísáféna naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna marapá'-wáásí miwítí imáyáa mósá márááwana Maníkó sisaná miwítí imáyáago karo'á wésimatinkaiye agaimaréna súwana ²⁰ moóráfa'a agaimaréna séna kawé'-ímáyááwémó sen-ímáyáásáféna úwoi-imaayaawe Fasi'aénkó siyáiyé agaimaréna siyáimba ²¹ mindásafe'a ímba waásituiwa sanaambá ma'maé iyóro. Seyaafá-tántáá'ó túwa'nai índa wéraiye. ²² Kemá Pórowe Ápórosiye Pítaawe túwa'nai ondawísá méraumne. Marawé seyaafá-tántáá'ó wéraine puwíyana'i úwoimo méraiyanai mindámo túwa'nai índa wéraiye. Káfé'o wérain-tantaa'e ánaaemba paápé índa-tantaa'wara'e mindá túwa'nai índa wéraiye. ²³ Kembiwí Káráisitini waási owaná Káráisiti Maníkóndén-ye.

Fasi'aénkóní aantá-waasi-taai.

4 Kembiwí kentáásáfé'a imáyáa é'a sé'a Káráisitini kísau-waasi ésa Maníkómó aúpá'ó makáimba aráátimena séna mináái simátíma'mae nóro. Minkísáúrá'á káráwiyoro siyáiwai owé-ímáyáán-oro. ² Moóráwígoni kísaura'o káráwiyaiwaimo sisasamó ontembá miyán-oro. ³ Maníkóní kísaura'a káráwiyaundawisafe'a kembiwíyá'ó fí'owiya'o sé'a kawé-kísáúwá'i sáwí-kísauwa'yo sé'o sembá ímba óraa'-imayaa é'a

kesí kísausafe'a ímba awáné'a kawé-kísáúwá'i sáwí-kisauwa'iyó súné. ⁴ Kesirumpinkén-ímáyáágómó séna kawé'-aantemba uráanemo sínda kawé-kísáúwá'i sáwí-kisauwa'iyó-aai ímba kendén-ifo Fasi'aénkóndé póna wésuwanaíye. ⁵ Mindásafe'a Fasi'aénkómó siyáin-kanaamo ímbo tiyáindara'a ímba tuwínáaro. Fasi'aénkómbó amu'makéwana kumíndara'a kume-upá'ó áwiyokaimba sára'a maréna waásiti ímáýáa afora'á makéna seyaafá'-wáásí miwítí kísausafena tuwinéna túwí'a mósá maráíniye.

⁶ Kesí waásisono. Arupíse íyantafe'a simátímakaunda-aai Ápórosiye kesé'o siyáunda ímba kerái aantembanifo seyaafá'-wáásísáfé'wara'a siyáumne. Maníkón-aai aúfái-wandaafimba agaimarésa siyáantemba miyán-oro. Moórá-oraakon-awi'a maimaé iyé'a moórá-oraakon-awi'a símai sáwí'a ombá kentúma maimaé'o wéiyomba miyá ímbo oráámbá wéowe. ⁷ Kembiwí ímbo iyáákaraawin-oyo miyámó

on-kwáásí-í'a Maníkó uwátínkaraiye. Maníkó miyán-kwáásí-í'a uwátínkaraifo kentúma ímba maimaé iyé'a sé'a kesáá keyáárikata miyán-kwáásísá méraumne ímba seró.

⁸ Kembiwímó maarán-ááímó sembá karo'á sé'a kawé'-wáásí-í'a úmaisa méraumne. Ímba Ápórosiye Póroe'a simásímakaayan-imayaafinkemban-ifo kentáásí ímáýáfinkenta Maníkóní ímáýáa iséta mindáraisá iyáákaraumne karo'á wésewe. Kembiwímó iyáákaraankakaa keráíwará'á miyáumaiyai iyáákauyaisino. Sáwí-tantaakomba iyáákaiwae sé'o súnnda ímba iyáákaraawe. ⁹ Imáyáamo únda Maníkó wení aantá-waasisa seyaafá'-wáásí tínaaempata sínkaraínta tínkamowasamo púwón-kwaasimo waási túranka'o mótkesamo tínkamontemba wíyómpaken-kisau-waasi túranka'e waási túranka'e Maníkó kentáá miyá uwásínkaraiye-imayaa wéune. ¹⁰ Ísu Káráisitini-aaimo simátimundasafesasa sésa sáwí-imayaawara'-waasin-owe wésefo kembiwí kesáfé'a sé'a Ísu Káráisitíye kááísamaisa méta kawé'-ímáyááwára'-wáásísá úne wésewe. Kesáá aamoisaén-kwáásísá úna'a kembiwí kesáfé sé'a fasi'aén-kwáásísá úne-imayaa owí pó'a kentúwí'a maimaé iyé'a kesúwíta wétuwaawe.

¹¹ Maníkóní kísau maimaéta wénundasa ááéwe káfé'e nontáfénawe tóntáfénawe sáái taisatá ímba naambá makéta ímba kawé'-únánkwátói makáunasasa sínkamowata ¹² tómbá ímba úwoi máéndasafeta óraa-kisau maéta óntamba máúnasasa símaimo sáwí'o uwásínkáanta Maníkó kawé'á uwátínkainiye-aai simátimunasasa sáwí'o uwásínkáanta fasi'ámai méta ímba ifátuwaunasasa ¹³ kentáá súwí'a kumínkwae sésa karo'-ááímó sembá anondáá kawé'-áái simátimunasasa ááéwe káfé'e kentáásáfésa sésa ofaiyáán-kwáásín-oyo miwí táái ímba ísáaro wésewe.

¹⁴ Kesí iyámpóisoné sé'o ímáýáamo úndawi táako péé sína'a isé'a kawé'ó íyantafe'a maanáúfái wéagaumne. ¹⁵ Káráisitini waási owasá sáwífa'nanka Ísu Káráisitini-aai simátímémba ímba sáwífa'nanka kentifoísái méraafo aifa'á Káráisitini-aai simátimewana'a Káráisitíye'o kááísamai méraantafe'a keyáá kentifomá

úne. ¹⁶ Mindásafe'a wa'wisé sé'a kemó úndantemba miyán-oro súné. ¹⁷ Mindásafe'a moóráwigomba Tímótimba ai'maráanana kentópa'a wémena wíniye. Wemá Fasi'aénkóe'a kááísamai méraiwai ímba siyuwéna fasi'ámai ména kesááninkaambo uráiwai wen-ímáyáá úndawi kempá'á wéna Ísu Káráisitini-aúranka'o méraunda-aaiye Maníkóní waási naaó'-nao'o méraawi simátimunda-aaiye kosimátimena kemó méraundanten-úmai méraaro-aai kosimátimíniye.

¹⁸ Kempínkémbá tuwímbai sésa Póro úwoi aúfáifinken-aai wésifo kentáá aaimó simásimindasafenasa ímba tíniye sembá kentúma maimaé wéiyowe.

¹⁹ Éniyo Fasi'aénkómó ewémó sína'o é'a kárika'a kentópa'a wé'a túmo maimaé iyówi siyáan-aai aantentafe'a ímba kónaumpo miwítí fasi'aémbá Maníkómpákéná'íyo awánaandasafe'a kónaumne.

²⁰ Maníkómó kentáará'ó káráwiyaimba maarán-iyé. Ímba aaisáféna aantemba káráwiyaiyo Maníkóní fasi'aénká'ó méraawi miwíyá'á káráwiyaiye.

Mindásafe'a Maníkóní fasi'aénká'á mérao sé'a kotuwánánaumne.

²¹ Imáyáan-oro. Kembiwíwí'ó ímbo kuráandara'o sáwí-imayaamo tuwé'o kawé'-úmaimo méwa'a ken-ímáyáá é'a faru úmaisa koménaumne. Ímbo miyámó uréwa'o é'a fasi'ámai arupíse kouwátinkanaumne. Mindásafe'a ímáýáan-oro.

Afowán-awaainimbo maiyáin-aai.

5 Kempínkémbá moóráwigo óraa-sawí'a éna afowán-awaainimbo maiyáiyé sewa'á isáúmne. Kembiwí Maníkóní waási miyá-sáwí'ó uráiwaintafe'a étuwaaó ímba sewaná úwoi miyá ímbánifo waántáwankoni aambó arááíwáéwi ímba miyá ésa miyámó owísáfésa sáwí-meyamba maénááwe wésewe. ² Kempímbá moóráwigo ména óraa-sawí'a wéisa'a kawé'á úmaisa méraumne karo'á sé'a kentúma maimaé wéiyófo sáwí'o uráin-kwaasisafena kentirunkómó umbaimó táina'a minkwáásí ai'mátuwaaro. ³ Kemó kentópa'o komékaa minóráá-sáwí'ó uráiwaimba aaifimbá maenké'a sáwí'a wéiyé súsina. Kemá némpa'a mé'a kesí ímáýáago kentópa'a wéraisá'a misáwí'ó uráiwaimba é'a aaifimbá maiyánkaraumne. ⁴ Túwaandu iyampimba kesí ímáýáago kentópa'a wérainana Fasi'aénkó Ísuni fasi'aémbá kembiwísé'o wéraintafe'a misáwí'ó uráiwaimba aaifimbá maénkáaro. ⁵ Maníkóní waási káráwiyaaampinkemba ai'mátuwenana waántáwanko umbai-tántáá'á amínana sáwí-amba tuwáinana Fasi'aénkó Ísumo kumíndara'a wembá aiyáindasafe'a miyá é'a aaifimbá maenké'a aúwáaro.

⁶ Kawé'á úmaisa méraumne sé'a makáawanamo moórá-kisaamo kawáá'énamo ímba seyaafá'-kísááfá'ó wété íntembá kempímbá moóráwigo miyáumai sáwí'ó índawi kempímbá tifó sé'a ai'mátuwaaro. ⁷ Tíyótaimo í-tánón-kánáámó tóso ésa Yúndaa-waasi tómbó íntóráin-tantaa'a tuwéa aú-tomba marésa sipisípi-araa'a tufú'mai wénaawe. Miyáumai Ísu Káráisitini kentáásáfénawe séna pukáimba pó'a aú'á úmai mé'a mindásafe'a misáwí'ó uráimba tuwé'a kawé'-úmai

méraaro. ⁸ Sáwí'o é'a sáwí-tantaatafe'a ímba aamoí é'a kawe-tántáátáfé'a érai'-aaisafe aantemba aamoín-oro.

⁹ Ááema moórá-aufai agaimái simátimé'a sé'a aare-úméné waai-úméné mó owísé'a ímba méraaro siyáunda ¹⁰ mináámó siyáunda Maníkóní waásifinkembo miyámó owísé'a ímba méraaro siyáumne. Waántáwankon-imayaamo on-kwáásí aare-úméné waai-úméné fí'o-fi'on-tantaa'-umene túrande-urande ésa marapá-tántáátáfésa aamoí ésa ímba Maníkóntáfésa aamoí ésa miyámó on-kwáásísáfé'a ímba sé'a Maníkóní waásifakewimo miyámó ísáfé'a siyáumne. Waántáwankon-imayaamo on-kwáásí seyaafá'-márafá'ó méraamba ímba tiyuwé'a miwísé'a úwoi méraaro. ¹¹ Énifo agaimakáunda-aaignoni áwáuma maarán-iyé. Moóráwigo Ísuni waási úne siwáf aare-úméné fí'o-fi'on-tantaa'-umene aúrande-urande éna marapá-tántáátáféna aamoí éna Maníkóntáféna ímba aamoí éna símai túwí'a sáwí'o uwátinkena uwóí'o on-dómbá néna uwóí'o owísé'a ímba mé'a wesé'a ímba tómbá naaró. Agaimakáunda-aaignoni áwáuma miyán-áásísáfé'a siyáumne.

¹² Ímbo Maníkómpá'ó tiyáawi kemá ímba aaifimbá maitinkánaumpo Maníkó aaifimbó maitinkáinda mindá wendén-iyé. Kempínkémbá Maníkóní waási sáwí'o uráawi aaifimbá maitinkáaro. Kempínkémbá moóráwigo misáwí'ó uráindawimba ai'mátuwaaro.

Fasi'aénkóní waásifimbo umbai-tántáá'ó wérainda arupise uwátinkáaromo siyáin-aai.

6 Moórá-aaimo sáwí'o ombá simátiménda ísáaro. Kempínkémbá tuwímbai sáwí'o ombá ímbo waántáwankon-imayaamo on-kwáásífá'á mátinkare'a aaifimbó maitinkáamba sáwí'a wéfo Maníkóní waásiti óraa'-waasiya'a mátinkare'a símai arupise oro. ² Ánaaemba Maníkóní waási óraa'-waasi-i'a ésa seyaafá'-márafákén-kwáásí táái isésa kawe-kísáuwé sáwí-kisauwe sésa tuwínkaa'-ésa ánaaemba miyá ónááfo káfé'a kári'-aai kanaa'á símai arupise oro. ³ Ánaaemba wiyómpaken-kisau-waasi-taaimo isáiyamba mindá óraa-tantaa'an-ifo marapá'ó méraan-kwaasi-taaimo arupisemo iyamba mindá kári-tantaa'an-iyé. ⁴ Moórá-tantaa'o arupisemo ónae sé'o é'a Maníkóní waásifimbo túwí'o ímbo wérainda-waasisafe'a arupise uwásínkáaro ímba sé'a túwí'o wéraindawisafe'a arupise uwásínkáaro seró. ⁵ Sáwí'a úne sé'a misáwí'ó ombá ifátuwe'a kawe'ó iyantafe'a maanáái agáúmne. Kembiwí sé'a kawe'-ímáyááwárá'-wáásísá úne sembánifo ímba aái ísámai arupise wéuwatinkaafó ⁶ Ísu Kárásitin-aaisafesamo ímbo timankúnkumbo iyawiya'a mátinke'a sé'a moórá-aai arupise uwásínkáaro sé'o ombá mindá sáwí'an-iyé. ⁷ Waántáwankon-imayaamo on-kwáásíyá'ó mátinke'a aaifimbá maitinkáamba sáwí'a é'a Maníkóní aambá ímba kawe'-úmai wéaraaiwaewe sune. Kentí óraa'-waasimo isátinkaiyan-aagomo éna ayáámó úwoimo wéinda mindá kárika'a sáwí'an-ifo Maníkó waántáwankon-imayaamo on-kwáásífá'ó aaifimbó

maitinkáamba mindá óraa-sawí'an-iyé. ⁸ Miyámó ombá Maníkóní waási kentífá'awaawi sáwí'a uwátinke'a kentúwí'wara'a sáwí'a wéowe.

⁹ Sáwí'o owímó Maníkómó káráwiyaipa'o ímbo wiyantemba wéowe. Karo'-ímáyáá ímba é'a simátimunda-aai ísáaro. Aare-úméné waai-úméné ésa marapá-tántáátáfésa aamoí wéesa Maníkóntáfésa ímba aamoí ésa waai keiyái kesuwaaininé sewasá kesuwaai'é sésa sáwí'a úmae nówasa aaré miyáumai keiyái sáwí'a úmae wénesa ¹⁰ umémbó ombá túraniyamba ésa uwóí'o on-dómbá néna uwóí'a ésa símai túwí'a sáwí'a uwátinkesa wétinkamesa umémbá ésa miyámó on-kwáásí Maníkómó káráwiyaipa'a ímba kónááwe. ¹¹ Kempínkémbá tuwímbai miyámó uráan-kwaasiyaani'a wéfo kentáásí Maníkóní ámútanko Fasi'aénkó Ísu Kárásitini fasi'aéntámbá misáwí-tántáá'á maitiyuwéna Maníkóndé-i'a uwátinkena wenaúranka'a arupise uwátinkaraiye.

Túsamba Fasi'aénkóní kisaumo maíyan-aai.

¹² Kempínkémbá tuwímbai sé'a seyaafá-tántáá'ó úndasa kanaán-iyé sefó kemá sé'a tuwímbai-tantaa'o ombá ímba kawe'á wéuwatinkaiye sé'a moórá-aai seyaafá-tántáá'ó únda kanaán-ifo tuwímbai-tantaa'o únda miwá kembá ta'ótoraindasafe'a a'áo sune.

¹³ Tónkó tirumpimbó kumíndasafena isaná tirunkó tómbó náíndasafena ímbá póna Maníkó minkáé-tántáá'á tai'ásuwainiye. Miyá ínifo túwawaatafesamo imáyáamo ombá maarán-iyé. Túwawaatamba ímba aare-úmémbo íyambanifo mintúwáwáátámbá Fasi'aénkóní kísau máero. Miyámó iyantafena Fasi'aénkó túwawaaka'a wétuwa'nai-iyé. ¹⁴ Maníkó Ísumbo pukáimpinkembo iyáfasinankaraintemba wení fasi'aéntámbá kentáá súwawaa'a iyáfasisinkainiye.

¹⁵ Kentúwawaa'a Kárásiti aiyayaankaamba ímbá pó'a sáwí-anka'o nín-da-inimba ímba maiyé'a mimbórá-túmá ma'mái méraaro. ¹⁶ Moóráwigo sáwí-anka'o nín-da-ininkoe'a méraimba mimbórá-túmá ma'mái méraaye. Mindásafena naofá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

minkáé'nárai mimbórá-túmá ma'mái méraaye

agaimaréna siyáiyé. ¹⁷ Énifo Fasi'aénkóe'o káásaimo méraiwei wení ámútanko wesé'a méraisana mimbórá'í'a úmai méraiye.

¹⁸ Aare-úméné waai-úméné mó ombá tínaaemba uwáméero. Fí'o-fi'on-tantaa'o sáwí'o wéomba túgo ímba sáwí'a wéifo aare-úmémbo wéomba túgo sáwí'a wéiye. ¹⁹ Maníkó wení ámútankomba ai'marówana kentirumpimbá kumbérimba póna kentúma Ufaen-ámútankóní naambó wérimba é'a ísaraawe. Kentúma Maníkóndé isa'á kesúma kendésáámá póta sirááimo táinda-i'a úwoi ónaumne ímba seró. ²⁰ Ísu Kárásiti kembiwísáfénawe sénamo pukáimba mimbéyámbá kembiwí wendén-ifo marapá'ó méraamba Maníkón-áwí'a óraa'a úmae iyóro.

Aaremó máén-aaí.

7 Tuwímbai-aaímo agaimáímo sísai uráan-aaisafe'a simátimune. Awá'-wáásí aaré ímba maésa úwoimo méraiya mindá kawé'án-íye. ² Énifo kembiwí úwoi waásifimbo méraawi aare-úméné waai-úméné óraa'o ompímbá méraantafe'a umémbá únafo sé'a aaré maíyasa waaí maíyambo íyamba mindá kawé'án-íye. ³ Waaigó wenáúma ímba ta'ótorainifo mindá awaainínkóndé isaná awaainínkó wenáúma ímba ta'ótorainifo awaainínkóndé isaná miyáumai wenawá'-nai wenawá'-nai úmai méyaaye. ⁴ Awaainínkó wenáúma ímba we káráwiyaifo awaai'kó káráwisana awaai'kó wenáúma awaainínkó káráwiyaiye. ⁵ Ímba aambá faiyésarai éni'fo kanaán-íye sésarai Maníkóntáfésarai imáyáa ésarai ináí símaesarai íyantafesarai kári-kanaa saagáyáaye. Minkánáa tai'áínasaraí mimbóráfímbá kouwé'mai méyaaye. Ímba kanaa'á kentúra'a káráwiyewana ayáátáaka'a nénka'a méyana kawé'ó úmáimo méraiya-fasi'aemba tai'áínana waántáwanko sáwí'a íwae séna tafisifó sé'a simátimundantemba miyán-oro.

⁶ Mináásífé'a ímba fasi'ámai simátimé'a sé'a miyán-oro sé'a miyán-áásífé'o sísai omba simátimé'a sé'a miyámó íyamba kawé'án-íye sune. ⁷ Kemó aaré ímbo makáundantemba seyaafá'nánká miyámó íyamba siráái wétaiye. Énifo ímbo miyámó íyamba Maníkó miyám-baaran-tantaakoni fasi'aémbá wétimiye.

⁸ Simátiménda awá'-wáásíyé keto'-íníné ísáaro. Kemó úndantemba miyámó íyamba kawé'án-íye. ⁹ Énifo ímbo kanaa'ó kentúra'o káráwiye'o é'a aaré maíyasa waaí maíyamba ónááwe. Aaré maíyasa waaí maíyambo íyamba mindá ímba sáwí'an-ífo úwoimo mésamo aaré maénae-imayaamo óraa'a únafo sé'a aaré maíyasa waaí maíyambo íyamba kanaán-íye.

¹⁰ Aaré máéwasa waaí máémbo owí simátimé'a sune. Ímba kesí imáyáafinkemban-ífo Fasi'aénkóní imáyáafinkemba simátimune. Aaregó awaai'kómbá ímba auwéna kóino. ¹¹ Énifo awaai'kómbó auwénamo éna fí'omba ímba waaí máino. Ímbo miyámó énamo éna kouweréna awaai'kómpá'á tíno. Waaí ímba kentuwaainíntómbá ti'mátuwaaro.

¹² Moóra-aaímo simátiménda Fasi'aénkó simátimiyo ímba siyáífo kemá simátimune. Keákwákómó ékai awaai'kó Maníkón-aaisafena amankúnkúmba isaná awaainínkó ímba miyá in-ínínkó awaai'kóntáféna esé'a mérayae sínanamo éna ímba ai'mátuwaano. ¹³ Énifo awaainínkó Maníkón-aaisafena amankúnkúmba isaná awaai'kó ímba miyá iwáí awaainínkóntáféna esé'a mérayae sínanamo éna ímba ai'mátuwaano. ¹⁴ Waaigó Maníkón-aaisafena ímba amankúnkúmba iwáí awaainínkó Maníkón-aaisafena amankúnkúmba in-ínínkóe'a taankarotámai méraintafena Maníkó séna awaai'kó isaná póna kanaán-íye wésiye. Aaregó Maníkón-aaisafena ímba amankúnkúmba in-ínínkó awaai'kó Maníkón-aaisafena amankúnkúmba iwáíy'e'a taankarotámai méraintafena Maníkó séna awaainínkó isaná póna kanaán-íye wésiye. Ímbo miyámó inkakaa

miwítí iyámpói Maníkóní waásiti iyámpóiyaamba ímba owaisinó. Énifo miwísáféna Maníkó séna kesí waásiti iyámpóiyaamban-owe séna kanaán-íye wésiye.

¹⁵ Keákwákómó ombá awaai'kó Maníkón-aaisafena amankúnkúmba isaná awaainínkó ímba miyá isaná awaainínkó amankúnkúmba isaná awaai'kó ímba miyámó ombá auwé'a kónae séna miyá íyamba kanaa'á wété ónááwe. Maníkón-aaisafena timankúnkúmba owí owasá ímba miyámó owíyé ímba kááísamai méraamba pósa wété íyamba kanaán-íye. Maníkó faru úmai méraiyantafena táántaraimba pósa auwé'a kónae sésamo ésa kanaán-íye. ¹⁶ Aaré ísáaro. Enawaai'kómbá áwa'nai inanawá Maníkón-aaisafena amankúnkúna íni ína íniyo. Mináái ímba ísaraawe. Éni'fo waaí ísáaro. Enawaainínkómbá áwa'nai inanawá Maníkón-aaisafena amankúnkúna íni ína íniyo. Ímba ísaraawe. Mindásafe'a ímba ááéma tuwé'a wété oro.

Maníkó wení waási-i'o uwátínkarainka'o méraanten-úmai méraaromo siyáin-aaí.

¹⁷ Maníkó seyaafá'-wáásí tínkámae kuráimba wení waási-i'o uwátínkarainka'o méraanten-úmai miyáumai méraaro. Maníkóní waási naaó'-nao'a méraan-kwaasi mináái simátimune. ¹⁸ Maníkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'o mé'o Yúndaa-waasi kentúmo kárámai araénáémbo owasamó fí'onkaa-waasi kentúmo ímbo kárámai araénáémbo owasamó ombá mindá kanaán-ífo úwoi miyá é'a fí'on-kwaasi-i'a ónae ímba sé'a méraaro. ¹⁹ Túmo kárámaimo araénáémbo owasá ímbo túmo kárámaimo araénáémbo owasá ombá ímba óraa-tantaa'an-ífo Maníkón-aaímo taawiyafésamo méraamba óraa-tantaa'an-íye. ²⁰ Maníkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'a méraanten-úmai miyáumai méraaro. ²¹ Maníkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'a kembiwí méyámbakaawiti wayó-kísáúmó maiyáawimo ombá ímba óraa-imayaa ombánifo minkísáúmó túwén-ambo wéraina'o é'a tuwánááwe.

²² Fasi'aénkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'a kembiwí méyámbakaawiti wayó-kísáúmó maiyáawimo é'a Fasi'aénkóe'a kááísamai mére'a tu'makákáámbá méraawe. Énifo Fasi'aénkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'a úwoimo tu'maká'ó méraawimo é'a Ísu Káráísiti méyámbakaisa'a wení wayó'-wáásín-owe. ²³ Ísu Káráísiti pukáimba kentáféna mimbéyámbá uráisa'a wení waási-i'a uráamba pó'a kentí imáyáa ta'ótoranae síya'o é'a a'áo seró. ²⁴ Maníkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'o méraanten-úmai Maníkóe'a kááísamai méraaro.

Awá'-wáásí táái.

²⁵ Awá'-wáásísáféna Fasi'aénkó ímba fasi'aén-áái simásímakaisa'a kesí imáyáafinkemba sune. Fasi'aénkó arumbá uwásínkáintafe'a sún-da-aaí pó'a kawé'-ááyémó síyantafe'a simátimune. ²⁶ Umbai-tán-táá'ó wéraintafe'a imáyáa é'a sumpo méraantemba miyáumai méraaro. Miyámó íyamba kawé'án-íye.

²⁷ Aaremó makáawi ti'mátuwanae ímba síyasa aaremó

ímbo makáawi aaré maénae ímbo seró. ²⁸ Énifo aaremó maíyambo é'a ímbo aoisaambá ónááwe. Inaamarúmó waaimó maíyambo é'a ímbo aoisaambá ónááwe. Aaré maíyasa waaí maíyambo íyamba marapá'ó méraan-umbai-tantaa'a wéraitamba mindá imáyáa é'a miyán-ofo sé'a aaré ímbo maíyasa waaí ímbo maíyambo íyamba kawé'án-iyé súné.

²⁹ Kesí waásisono ísáaro. Maníkómó siyáin-kanaa ampáánká'á tai'áínifo aaremó makáawi miwítí umbaitántáátáfésa ímbo óraa'-imayaa ésa aaremó ímbo makáawimo mésamo Maníkóní kisausafesamo imáyáa ésamo méraantemba miyán-oro. ³⁰ Tirunkómó umbaimó taiwái mindásafe aantemba ímbo imáyáa ésa tirunkómó ímbo umbaimó taiwái mésamo Maníkóní kisausafesamo imáyáa ésamo méraantemba miyán-oro. Tirunkómó aamoimó iwái mindásafe aantemba ímbo imáyáa ésa tirunkómó ímbo aamoimó iwái mésamo Maníkóní kisausafesamo imáyáa ésamo méraantemba miyán-oro. Óntamo méyánowi mindásafe aantemba ímbo imáyáa ésa óntamo ímbo méyánowi mésamo Maníkóní kisausafesamo imáyáa ésamo méraantemba miyán-oro. ³¹ Marapá-tántáá'ó méyánowi mindásafe aantemba ímbo imáyáa ésa miyán-kísáúmó ímbo máéwi mésamo Maníkóní kisausafesamo imáyáa ésamo méraantemba miyán-oro. Marapá'ó méraan-kwaasimo máén-kisau tai'áinda pó'a súnda-aaí marapá'ó wérain-tantaatafena ímbo aifaráán-

tántáá'án-iyé seró.

³² Marapá-tántáátáfé'o ímbo óraa'-imayaamo ombá siráái wétaiye. Awá'-wáásí Fasi'aénkóní kisausafesa imáyáa ésa Fasi'aénkómó aamoimó intembá wéofo ³³ aarewáráwí marapá-tántáátáfésa imáyáa ésa tuwaainíntómbó aamoimó íyan-kisau máéwana ³⁴ kae'-ímáyáágó wétafisiye. Ímbo waaimó maiyéwiye awá'-ínáámárúwé Fasi'aénkóní kisausafesa imáyáa ésa sésa súwawaa'e imáyáawe Fasi'aénkómbá aménae sefó waiwárá'-ínímbá marapá-tántáátáfésa imáyáa ésa tuwaai'waimbá aamoí íwae sésa miyán-kísáú wémaewe.

³⁵ Aaré ímbo maíyasa waaí ímbo maíyamba oró-áái ímbo súmbo túwa'nai onda-áái simátimé'a kawé'-úmai méraiyantafe'a mináái simátimé'a Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a wení kísau aantembo maíyantafe'a mináái wésimatimune.

³⁶ Moóráwigomo aaré maénae sénamo aaimó tarímakenamo éna ánaaemba wentáfénamo maénae-imayaa óraa'a énamo séna ímbo kawé'-úmai méraumpo maénaemo síndamo seyaafá-tántáá'ó kanaamó ínanamo éna úwoi máíniye. Maíndamo éna kanaán-iyé. ³⁷ Moóráwigomo aaremó maénae sénamo aaimó tarímakenamo éna wení imáyáamo fasi'á-maimo énamo wenáúra'o káráwiyenamo séna ímbo maénaumpo úwoi méíniye sínanamo seyaafá-tántáá'ó kanaamó ínanamo éna miyámó énamo ímbo maínda kawé'án-iyé. ³⁸ Miyáumai moóráwigo aaremó aaí tarímakaindawimo maínda kawé'án-ifo moóráwigomo

aaremó aaí tarímakenamo ímbo maínda áfááraumai kawé'án-iyé.

³⁹ Ámáánko séna keákwákómó ésarai awaaikómó méraindara'a kááísamai méraiyaana awaaikó puwínana waaísáfénamo ankáínana Fasi'aénkóní waásiya'-aantemba wíno. ⁴⁰ Énifo imáyáa é'a ímbo waaimó maénamo úwoimo mérainda arunkó kawé'á ínana méraiiniye. Maníkóní ámúntanko minááísáféna mimbórá-áái wésiye-imayaa úne.

Póí tufú'mai karo-fásí'áénkómbó amén-aaí.

8 Agaimái sísai e'a sé'a póimo wétufu'nesamo tuwímbai-ama'o kárámaimo waántá-taarera'o marésamo tuwímbaimo maaketimó máraámba minámá'á méyámba'maimo naandasá kanaawá'íyó-aaimo sísai e'o sen-áái simátiménda ísáaro.

Miyám-baarankoni áwáuma awánasaraundasa póta miyásá ónae-aaí ááema ímbo seró. Miyámó ombó é'a kentúma maimaé íyófo waásimo tirumbó tímémbo wétuwa'nai-omba mindá kawé'án-iyé. ² Tuwímbaimo moórá-tantaatafesa imáyáamo ésamo sésamo é'a awánasaraumnemo síyawí ímbo kanaa'á awá-nasaraafo ³ Maníkómbó tirumbó améwanamo imbá Maníkó miwí tuwánsaraiye.

⁴ Mináái imáyáa é'a aneka'-áái póimo tufú'nesamo tuwímbai-ama'o kárámaimo waántá-taarera'o marésamo tuwímbaimo maaketimó wémaraamba minámá'á méyámba'maimo náíyan-aaimo sendá ísáaro. Waántá-waasi ímbo fasi'aénkwárá'-wáásín-ofo mimbóráwígó fasi'aénkwáráwí Maníkó iyé-ááísá ísaraumné. ⁵ Wíyómpa'e marapá'é sáwífa-tantaa'a wéraisasa tuwímbai sésa kentáásí fasi'aénkwáráwí ména kenká'á káráwiyaiye sewaná miyámó sen-tántáá'á sáwífa'a wéraifo ⁶ kesáá mimbóráwígóntáféta séta kentáásí Maníkó éna kentáásifowa iyésá súné. Seyaafá-tántáá'á úmakaimba póta wenáwí'a mósá maréta wení waási-i'o úndasafeta méraumné. Mimbórá-Fásí'áénkó méraitamba Ísu Káráísiti póna Maníkómó siyáintemba seyaafá-tántáá'ó uráimba wení fasi'aénkátá méraumné. Miyáumai waántá-waasi ímbo fasi'aénkwárá'-wáásí owé-áái ísaraumné.

⁷ Minááísá ísaraumpo seyaafá'nánká ímbo ísaraawe. Tuwímbai póí tufú'mai wénesa waántá-waasi-imayaa ésa tímé'ómbanifo Maníkómpá'ó tiyáanka'a ááéraan-imayaa paái ésa waántá-waasi tímém-poiman-iyé sésa mimpóimó wénaamba tirumpin-ímáyáágómó sáwí'a owémó sintembá ésa sésa mimpóimá ímbo naaráambá náúmne wésewe. ⁸ Mintómbó ímbo néta nétaamo úndasa Maníkó ímbo imáyáa éna náúndasafenasa aamoí uwásinkenasa ímbo náúndasafenasa aamoí uwásinkenasa ímbo miyá wéiye. ⁹ Waántá-waasi tímém-poimo né'o ímbo né'o ombá mindá kanaán-ifo Maníkóntáfésa ímbo fasi'amaimo méraawi tuwánésa kembiwímó ontembá miyá ésa miwí tirumpin-ímáyáágómó sáwí'a owémó sintembá miyá ofó sé'a káráwiyoro. ¹⁰ Kembiwí sé'a waántá-waasi ímbo fasi'aénkwáráwí ombá pó'a tímém-poimo úwoimo wénaunda kanaán-iyemo sen-kwáásí waántá-waasiti

ámáán-daumpa'o tómbó naambó ésa Maníkón-táfésamo ímbo fasi'aawí tuwánésa sésa keséta mintómbá nánaumnemo sésamó wénaamba tirumpinkén-ímáyáágómó sáwí'a owémó sintembá wéowe. ¹¹ Miyáumai mintómbó náúnda kanaán-iyé wésemba mindá Maníkóntáfésamo ímbo fasi'ámaimo méraawi sáwí'a wéuwatinkaawe. Ísu Kárásiti mi-wísáfénawe séna pukáiwai kentífá'awaawi sáwí'a uwátinkááwasa sáwí-amba wéaraaiwaewe. ¹² Kentífá'awaawi sáwí'a uwátinke'a miwímó ímbo fasi'ámaimo méraan-imayaa sáwí'o uwátinkáamba Kárásitimba sáwí'a wéuwankaawe. ¹³ Kemá Póro sune. Waántá-waasi tímém-poimo naanasá kesífá'awaisai suwánésa sáwí-amba arááiwáéfo sé'o ama'ó ímbo naanasá suwánésa misáwí-ámbá ímba arááiwae-naawe.

Póro aantá-kisau wémaena méyámbá ímbo maiyáin-ai.

9 Waási kembá ímba wéta'otoraafó Maníkó kesáái simátiminkwae séna aantá-waasi-i'a uwásínkaraiwai é'a súrantaamba kentáási Fasi'aénkó Ísumba awáné'a wení kísau kempímbá komaéwánda suwáné'a Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba uráamba mindá kesí kísaugoni áwáuma paápé uráiyé. ² Tuwímbai kentáfésa sésa ímba Fasi'aénkóní aantá-waasin-ifo úwoi-waasin-iyé sewa'á kembíwí ímba kanaa'á miyán-áái wésewe. Fasi'aénkó si'marówa'a kembíwí wenáái kosimátimewana'a timankúnkúmba uráafo mindásafe'a imáyáa é'a kentáfé'a sé'a érai'a Fasi'aénkóní aantá-waasin-iyé seró. ³ Tuwímbai kempímbá kentáfé'a sé'a Fasi'aénkón-ai simátiminkwae séna ímba ai'mákai-wain-iyé sembá maarán-áái anondáa simátimune. ⁴ Ásé-aii kosimátimewandara'a tómbó ímbo méyámbare'o úwoimo naráundarakaa kanaán-uráisino. ⁵ Fasi'aénkóní aantá-waasiye Fasi'aénkón-áfá'awaawiye Pítaawe tuwainintómbó tí'maesamo ásé-aaimo kosimátima'mae nóntemba kemó ke-suwaainímbó áí'mae'o ásé-aaimo kosimátime'o kentí tómbó úwoimo naráundarakaa kanaán-uráisino. ⁶ Tuwímbai ásé-aii kosimátimakaamba tómbó méyámba'mai náiyantafesa ímba kísau wémauwa'a tómbá úwoi tímúwasa naráafo Páánápáasiye kenkáisáfé aantemba imáyáa é'a sé'a tómbó náiyantafesarai kísau wémaesarai óntamba maiyésarai tómbá wéman-daaye-imayaamo ombá mindá sáwí-imayaa wéowe. ⁷ Maarán-áái imáyáan-oro. I-wáásí miwímó kísau mo máénkakemba ímba tómbá méyámba'mai wénaafo miwítí óraakomo tímín-tomba wénaawe. Kísau mo owí minkísáúfákén-tómbá wénaawe. Póimo awíyówi mim-póimá tufú'mai úwoi wénaawe. Miyáumai kísau mo wémaewi méyámbá wémaewe. ⁸ Mináái waásiti imáyáafinken-aii simátimumpo Maníkón-aii aúfáiwandaafimba miyán-ááimó wérimba simátiménda ísáaro. ⁹ Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba agaimaréna séna

waásiti tómbá wíti-aramba ásimá piyíndasafena purumakagón-áisamai támai mapándáampa úmai ásimá fitúwáinka'a purumakagón-óika'a ímba kárá'umakewana úwoi ména tuwímbai náiniye

siyáimba minkísáúgóní méyámbá póna mintómbá tuwímbai úwoi náiniye. Maníkó ímba purumakasáfénawe séna mináái agauwó siyáifo ¹⁰ kentáásáfénawara'a mináái siyáiyé. Kísau mo owí mifákén-tómbá nánaumnemo-imayaa ésa wémaewe. Námáimo owí minkísáúfákén-tómbá nánaumnemo-imayaa ésa wéowe. ¹¹ Miyáumai kempímbá Maníkón-aii kosimátimakaundasa pó'a tóné tuwímbai-tantaa'emo úwoimo simíyanta kawé'an-iyé. ¹² Kentáásínaemba tuwímbai kempímbá Maníkóní kísau kowémaesa sésa tómbá síméro suwa'á úwoi tímúwasa naráawe. Miwímó tóné tuwímbai-tantaa'e úwoimo maiyáantemba kesááwára'ó úwoimo méraandasa kanaán-iyé. Kentópakemba tóné tuwímbai-tantaa'e máénda-amba weraifo kemó simíyan-tomba siyáán-umai máénata Ísu Kárásitin-aii ímba ísáafo séta kemó kísau mo maúndarakemba óntamba maimái tómbá méyámba'mai néta óraa-kisau wémaeta ímba

ifátuweta óraa-kisau maiyáumne.

¹³ Maarán-ááísáfé'a imáyáan-oro. Yérúsaremu-naopa'a óraa'-amaan-daumpa'a kísau mo máéwi mindáúmpákén-tómbá úwoi wénaawasa óntan-taara'o Maníkóntáfésa pói tufú'mai wéagaewi mim-pinkén-tómbá úwoi wénaan-aii ísaraawe. ¹⁴ Miyáumai Fasi'aénkó Ísu óraaka séna ásé-aii kosimátimiyaw-ifakemba tómbá úwoi timíyasa nánááwe siyáiyé.

¹⁵ Kempímbá komé'a Ísu Kárásitini ásé-aii kosimátimewandara'a kentópakemba tóné tuwímbai-tantaa'e máénda-amba wérombanifo tómbá síméro ímba siyé'a maéta káfé'wara'a simíwae sé'a ímba maanáúfái agáúmne. Áfááraumaimo sááimo táina'o puwónae'o é'a tómbá síméro ímba sénaumnemo. Miyáumai kesí kísauraken-tombo wénaandasafe'o é'a ímba aamba fáisinkaaro. ¹⁶ Maníkó óraaka simásímakaisa'a ásé-aii simátime'a minásé-ááimó ímbo wésimatimekaa kesópa'a umbai-tántáá'á paápé isinó. Mindásafe'a minásé-áái wésimatimundasafe'a ímba kesúma maimaé wéiyune. ¹⁷ Kesí imáyáafinkembo ásé-aaimo wésimatimekaa méyámbá maénae súsina. Ímba miyá é'a Maníkó simásímakaintafe'a wésimatimune. ¹⁸ Mindá érai'-aii póna kesí méyámbá maarám-béyámbán-iyé. Ásé-aii wésimatimunda tómbó úwoimo wémaundarakaa kanaán-isinó. Tómbá ímba úwoi maiyáunda pósa ímba maarán-áái sénááwe. Ásé-aaimo ísaraundarata tóntá amakaumne ímba seró. Ásé-aaimo úwoimo wésimatime'o aamoimó wéunda mindá kesí méyámbániye.

¹⁹ Kembíwí kembá ímba ta'óto'makaawa'a kemó sentembá ímba únana tóné tuwímbai-tantaa'e máénda-amba weraifo ímba maéta miyán-tántáá'ó maiyáundarakaa sesimái-waasi Maníkómpá'á tewaisinó. Ímba maiyáundasafe'a sáwífa'nanka túwa'nai únasa Maníkómpá'á wétewe. ²⁰ Ísu Kárásitin-aaisafesa

timankúnkúmbo íyantafe'a Yúndaa-waasifimba mé'a miwímó onten-kísáú wémaunana Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko ímba kembá ta'ótokaifo minámáánkómó ta'ótokain-kwaasifimba mé'a miwímó ontembá miyáumai mé'a Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmbo íyantafe'a miyá uráumne. ²¹ Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmbo íyantafe'a fí'onkaa-waasi Maníkóní áamáambo ímbo ísaraan-kwaasifimba mé'a miwímó onten-kísáú maé'a Maníkóní áamáamba Ísu Káráisiti siyáin-amaamba ímba taraisé'a úwoi wétaawiyafune. ²² Tuwímbai-tomba aawentamó on-kwáásí túwa'nai únasa Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmbo íyantafe'a miyán-tómbá ímba né'a méraumne. Tuwímbai Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmbo íyana sáwí'o úmaimo méraampkembra Maníkó faútinkaindasafe'a miyám-baaran-kwaasifimba mé'a miwímó ontembá wéune. ²³ Ásé-aai wété ínana Maníkó kawé'á uwátinkena kenkwará'á miyámó uwásinkaindasafe'a miyá wéune. ²⁴ Maarán-áái imáyáan-oro. Seyaafá'nánká tuwaan-tantésa kowaná moóráwigo kóyáákéna méyámbá kowémaena aamoí uráiyé sen-áái wéisaawe. Miyáumai Maníkómó aamoimó uwátinkaindasafe'a imáyáa é'a Maníkóní aampa'á miyáumai koró. ²⁵ Kesúma fasi'áínkwae sésa tuwaan-tantésamo nómba tiyáántán-kwimái wéwesa miwí túra'a wégarawiyesa tai'áinda-meyambo maíyantafesa miyá wéofó waé'wae'o índa-meyambo máéndasafeta Maníkóní aampatá wégune. ²⁶ Miyáumai ímba úwoi wégumpo némpa'o wéraim-beyantafe'a imáyáa é'a Maníkóní aampa'á wégune. ²⁷ Ímba kesúra'o sirááímo taintembánifo Maníkómbó arááímo taintembá arááíwáéndasafe'a kesúra'a káráwiye'a ásé-aai simátimunana ánaaemba Maníkó ímba aamoí uwásínkáífo sé'a kesúma wégarawiyune.

Waántá-waasi-imayaa ímba mósá máráaromo siyáin-aai.

10 Kesí waásisono. Maarán-áái imáyáan-oro. Naaófá'á Yúndaa-waasi síwá'nása Ísipi-marafa'a ándáfakemba Maníkó faútinkowasa miwí túma ímba káráwiyesa sáwí'o uráamba imáyáan-oro. Maníkó faútinkowasa Ísipi-marafa'a tuwésa wéguwana aambá aráátimena ainámbá seyaafá'-wáásí túrampa'a makówasa mináínánkó kún-aempa'a wéguwana Maníkó óraa'-nomba tuwínkaa'a úmarowasa seyaafá'nánká mimpímbá kofatésa máásai-marafa'a wéwesa ² miwítí óraako Mósesee'a kááísamai mérowana Mósesé mináínámbá arááíwa'maena wéguwana kentáá síwá'náma miyá uwaná Maníkó nombá tuwínkaa'a úmarowana mimpímbá Mósesé kofatowasá miwíwará'á mimpímbá kofatésa ³ noné tóné ímbo wéropa'a wéguwana Maníkó tóné noné tímúwasa seyaafá'nánká nowaná Maníkó óraa'-ontamba fairarówana minóntámpínkémbá nombá kumúwasa nésa wénuwana minóntámbá miwítí ewaa'á wérowasa naráawe. Minóntántáféta séta Ísu Káráisitín-iyé sune. ⁵ Máásai-marafa'a wéme wémesa Maníkón-aaimo arááíwáéraamba sáwífa'nanka ímba

arááíwaesa sáwí'a uwaná mindásafena Maníkó ímba aamoí uwátinkena máásai-marafa'a tínkámaena wénuwasa pukáawe.

⁶ Sáwí-imayaa aantemba ésa sáwí'o untáfésa aamoí uráafo kesáá miyásá únafo séta miwímó uráantafeta imáyáa éta kentáásúra'a káráwiyono. ⁷ Miwífínkémbá tuwímbai karo'-máníkómbá úmakesa wen-imáyáa mósá makáafo kesáá ímba miyá ónáisaiye. Minááísáfé-na Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna waási mara'á mésa tóné noné násuwesa íyáfasinesa tiraimá makáawe.

Karo'-máníkóntáfésa imáyáa ésa miyá uráawe agaimaréna siyáiyé. ⁸ Miwífínkémbá tuwímbai aare-úméné waai-úméné uráafo kesáá ímba miyá ónáisaiye. Miyámó untáféna mimbórá-kánááfímbá Maníkó sáwífa'-waasi 23,000 waasi tínkamuwasa pukáawe. ⁹ Miwífínkémbá tuwímbai Fasi'aénkómbá ma'mái awánésa sésa Maníkó kentáará'á ímba kawé'-úmai káráwiyaye karo'á sésa sáwí'a uráafo kesáá ínta miyá ónáisaiye. Miyá untáféna Maníkó iyaankafayaan-tómbá ti'marówasa fowasá pukáawe. ¹⁰ Miwífínkémbá tuwímbai Maníkómbá í'ai ánkaraafo kesáá ímba miyá síyataao. Miyámó untáféna Maníkómó wiyómpakembo ai'marówai tínkamuwasa pukáawe.

¹¹ Miwífímbá miyán-tántáá'á paápé úwana Maníkón-aai aúfáífimbo agaimakáimba kesáá tai'áindakanaafinta méraundawisa mináái iséta imáyáa éta ímba miyá éta káráwiyono.

¹² Miyáumai kesáfé'a sé'a fasi'ámai méraundawi únemo sewí moórá-tantaako tafisína'a sáwí'a únafo sé'a káráwiyoro. ¹³ Sáwí'o íyan-umbai-tantaa'o kempá'ó tiyáimba mindá seyaafá'-wáásí'á tiyáiyé. Maníkó áfombo faiyáíwai séna sáwí-fasi'aen-tantaako kempá'á téna tafisína'a sáwí'a ofó séna miyán-tántá'ó tuwáíyan-amba áámáá-ontama aráátimína'a kanaa fasi'ámai mé'a ímba sáwí'a ónááwe.

¹⁴ Kesí waásisono. Yúndaa-waasisa síwá'námo uráantemba miyá únafo sé'a karo'-fásí'áénkwáráwí-imáyáámó mósá máráámba tínaaemba uwáméro.

¹⁵ Kawé'-imáyáámó on-kwáásí owa'á óraaka simátíme sé'a simátimunda-aai kawé'-úmai imáyáan-oro. ¹⁶ Ísu Káráisitimo kentáásáfénawe sénamo wení naaemó kumúwanamo pukáintafeta imáyáa éta aráá-tombo náúndasa ándá-aran-domba Maníkómpá'á súwi séta mindómbó náúndasa maará séta Ísu Káráisitini naaemá isatá kááísamaisa méraumne. Minaráá-tómbá tafámbaisa náúndasa maará séta Ísu Káráisiti áuma isatá kááísamaisa méraundasa ¹⁷ minaráá-tómbá mimbórá-tómbá wéraisata mimpínkéntáámó seyaafá'nánkátá náúndasafeta mimbórá-wáásí-í'a úmaisá méta sáwífa'nankata úndanifo mimbórá-wáásiyáántá úmaisá méraumne.

¹⁸ Ísarerin-andafakewi Yúndaa-waasimo ombá imáyáan-oro. Maníkóntáfésa imáyáa ésa óntan-taaraera'a pói tufú'mai agaimái amésamo ombá Maníkóe'a kááísamai méraawe. ¹⁹ Sunda-aigoni áwáumo simátíménda ísáaro. Waántá-waasimo tómbó tímém-ba ímba túwa'nai índa-tantaa'an-iyé. Waántá-waasimo

tímén-tomba ímba túwa'nai índa-tantaa'an-iyé. Súnda-aigoni áwáuma maarán-iyé. Póimo tufú'nésamo tuwímbai-ama'o waántá-waasimo tímésamo méraamba ímba Maníkómbá amésa méraawe. Waántá-waasi tímé'o miwísé'o kááísamaimo méraamba miyáumai méraantafena ímba siráái wétaiye. ²¹ Fasi'aénkóe'a kááísamaimo méraawe waántá-waasise'a kááísamaimo méraamo ombá ímba kawé'a uwásuwesa méraawe. Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a ándá-aran-done tóné wénaafo waántá-waasisafesamo imáyáa ésamo mintómbó naapa'á ímba komé'a naaró. ²² Miyámó é'o sé'o Fasi'aénkó ímba aifarááwín-iyé síyanamo éna aaisambá tiyíniye. Maníkóni fasi'aénkó kentáásí fasi'aémbá iyáákaraifo ímba miyán-oro.

²³ Kempínkémbá tuwímbai sé'a seyaafá-tántáá'ó úndasa kanaán-iyé sefó kemá Póro sune. Tuwímbai-tantaa'o ombá ímba kawé'a uwátínkáisana tuwímbai-tantaa'o ombá ímba túwa'nai iye sune. ²⁴ Miyáumai kesáfé'o túwa'nai íyan-kisau aantemba ímbo maíyamba fí'owiwara'o túwa'nai íyan-kisauwara'a máéro. ²⁵ Maarán-áái imáyáan-oro. Naaófá'á Maníkón-aai aúfáímba agaimaréna séna marawé minká'ó wérain-tantaa'e seyaafá'á Fasi'aénkóndén-iyé agaimaréna siyáimba Maníkó kentáásáféna imáyáa éna makáimba pó'a maaketiyákém-pói-ámá'á úwoi méyánure'a ímba óraa'-imayaa é'a sé'a sáwíra'u kawerá'únó ímba sé'a úwoi naaró. ²⁷ Moóráwigomo Maníkón-aaisafenamo ímbo amankúnkumbo índawi táántena séna kesí naaúmpa'a tómbá naarómó sína'o ewémó sé'o é'a komé'a ímba áisai e'a nááfakentona'iyo ímba síyamba úwoi né'a sáwíra'u kawerá'únó ímba síyamba úwoi naaró. ²⁸ Énifo moóráwigomo sénamo waántá-waasimo tímén-tomba iyémó síndamo é'a kanaámpó úwoi nánaumne-imayaa ombánifo minááímó sin-kwáásígó imáyáa éna séna Ísu Káráisitini waási waántá-waasimo póimo tímémba kanaán-iyé sífó ímba naaró.

Kempínkémbá tuwímbai sé'a waántá-waasimo tímén-tombo náúndasa mindá kanaán-iyé. Énifo moóráwigomo wesáfénamo séna waántá-waasimo tímén-tomba náúnafo siwái wemá kentáásáféna naafó ímba sisinó. ³⁰ Tóntáféta Maníkómpá'á súwi séta náunanasa moóráwigo séna ímba naaró ímbo seráámbá wésiye kembiwí sentáfé'a ³¹ kemá Póro sune. Maníkón-áwí'a mósá máráán-kisau aantemba maé'a tóné noné né'a kisaumo máémba Maníkóntáfé'a imáyáa é'a wenáwí'a mósá máráaro. ³² Yúndaa-waasisafe'e fí'onkaa-waasisafe'e Maníkóni waásisafe'e imáyáa é'a kawé'án-oro. Tuwánésa aoisaan-ámbá arááiwáéfo sé'a káráwiyoro sune. ³³ Imáyáa é'a sé'a suwánésa aamoí uwásinkaiwae sé'a méraumne. Kesáfé aantemba kawé'ó í-kísáú ímba wémaumpo seyaafá'-wáásiwará'ó kawé'ó uwátínkáin-kisau wémaunda póna Maníkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba tiyáínasa kawé'-úmaimo méraiyan-kisau wémaumne.

11 Ísu Káráisitimo uráintemba miyá wéumpo kemó úndantemba kewará'á miyán-oro.

Maníkóntáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá aare ti'nónká'ó káátaraan-aai.

² Kentáfé'a imáyáa úmae iyé'a simásímakain-aaimo simátímakaunda-aaimo taawiyáfóntafe'a aamoí uwátinkaumne. ³ Simátíménda isáaro. Káráisiti seyaafáká'á káráwisasa waaimó ombá tuwaainíntónká'á káráwiyowana Maníkó Káráisitinka'a káráwiyaiye. ⁴ Miyáumai Maníkóntáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá waaimá inaí wésesa Maníkón-aai simátímémba ti'nónká'ó káátaresamo ésa Káráisitinaawi'a sáwí'a ónááwe. ⁵ Túwaandu ombá aaremá inaí sésa Maníkón-aaimo simátímémba ti'nónká'ó ímbo káátaresamo ésa tuwaai'wai túwí'a sáwí'a ónááfo aare ti'nónká'ó káátaraamba tuwánésa tuwaai'waimbá káráwiyawe sembá mindásafesa ti'nónká'ó ímbo káátaresamo ésa tuwaai'wai túwí'a sáwí'a ónááwe. Sáwí'o on-ínimbó tigaesáfésa íwae sésamo ti'nóntáumo kárásuwaantemba ti'nónká'á ímba káátaraan-inimba sáwí-ininkaamba ésa pósa tigaesáfésa wéowe. ⁶ Aaremó ti'nónká'ó ímbo káátaresamo ésa ti'nóntáum kárásuwaaro sune. Énifo ti'nóntáumo kárásuwaamba tigaesáfésa ésa pósa ti'nónká'á káátaro. ⁷ Maníkó fasi'aénkwáráwí seyaafá-tántáák'ó káráwiyaiwaimo intembá wai miyá ésa pósa túwaandu ombá ti'nónká'á ímba káátaraawe. Maníkó tuwaai'wainká'á káráwiyaisasa tuwaai'waimbó ontembá aaré ésa pósa túwaandu ombá ti'nónká'á káátaraawe. ⁸ Maníkó aifaráán-ínimbá awaai'kó arasantámbá úmakaifo wai ímba aaregó arasantámbá úmakaiye. ⁹ Waaigó aaregónká'ó méraindasafena ímba úmakaifo aaregómá waaigónká'ó méraindasafena Maníkó úmakaiye. ¹⁰ Mindásafesawe wíyómpaken-kisau-waasi túranka'a méraantafesawe aare ti'nónká'á káátaro. Tuwánésa sésa tuwaai'waimbá káráwiyawe sénááwe. ¹¹ Énifo Fasi'aénkón-aúranka'o méraamba aaré wai áfomba faiyááwasa pósa ímba keyáá méraawe. ¹² Maníkó aifaráán-ínimbá waaigó arasantámbá úmakaisasa aaré mésa wai matínkááwasa méraamba Maníkó seyaafá-tántáákóni áwáugon-iyé. ¹³ Maníkóntáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá aare ti'nónká'ó ímbo káátaresa inaimó sembá kanaawá'i ina kanaán-iyé imáyáan-oro. ¹⁴ Waásiti áwáuma imáyáa é'a sé'a wai miwí ti'nóntáum ayáátáaka'o wéraintafesa tigaesáfésa owasá ¹⁵ aaré kentí ayáátáati'nontausafesa aamoimó ombá Maníkó tímakaisana ti'nóntáugo ti'nónká'á káátaraiye wésewe. ¹⁶ Kempínkémbó tuwímbai ti'nónká'ó káátamakaantafesamo narúnáru'-ááímó síya'o é'a sé'a kesáá Maníkóni waásisa túwaandu uráunasasa fí'o-fi'on-daopa'a Maníkóni waási túwaandu ombá miyá úndasaanifo fí'on-awau- ma ímba wéraiye sénaumne.

Fasi'aénkóntáfésa imáyáa ésa aráá-tombo naan-áái.

¹⁷ Sáwí'o on-ááísáfé'a simátíménda ísáaro. Maníkóntáfé'a imáyáa é'a túwaandu ombá moórá-mora ímba kawé'á umátinke'a sáwí'a wéuwatinkaawe. ¹⁸ Túwaandu ompínkémbó tuwínkaa'-úmáimo méraan-aaimo sewa'ó isáúnda érai'-aain-iye. ¹⁹ Tuwínkaa'-úmá mé'a tuwímbai fí'on-imayaa owasá tuwímbai fí'on-imayaa owa'á érai'-aaimo sen-kwáásí wéisaawe. ²⁰ Túwaandu ombá sé'a aráá-tomba nánaumne sembánifo Fasi'aénkóntáfé'a ímba imáyáa é'a

aráá-tomba né'a ²¹ tuwímbai kentí naaúmpakembo maimaé'o tiyáan-tontafe'a imáyáa é'a naawasá tómbó ímbo makáawi táái taisasá tuwímbai uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a owa'á miyámó ombá aráá-tomba sáwí'a úmai wénaawe. ²² Miyámó ombá tómbá ímba tuwínkaa'-é'a tómbó ímbo makáawi timé'a sáwí'a uwátínkááwasa tigeasáfésa ombá mindásafe'a ímba aamoí uwátinkaumpo sáwí'an-owe. Kentí naaúmpa'a tóné noné násuwe'a túwaandu é'a Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a aráá-tomba naaró.

²³ Fasi'aénkó simásímakaimbo simátímakaunda maarán-ááín-iye. Moóráwigo Yúndasi Fasi'aénkó Ísumba wení namuro-wáásí ímbo aráátímakonka'a mindó'wáámbá Ísu Kárásiti péréti maisoréna

²⁴ Maníkómpá'á súwi séna tafaména séna mindá kesúman-ifo kembiwísáfé'a ísámai kesúma tinkánaumne. Miyáumai kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro súwasa ²⁵ tómbá násúwówana pérétimo maúntemba ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna séna mindá kesí naaemán-iye. Kesí naaemá kembiwísáféna kumínda póna Maníkó kesé'a kááísamai méraawe séna mináú-áái símai kááísamakaiye. Maandómbó naambá kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro Ísu Kárásiti siyáiyé. ²⁶ Mimpérétiyé mindónémó naambá kentáásáféna Fasi'aénkó pukáiyé-aai wésimatimewe. Miyá úmae iyíyana Fasi'aénkó marapá'á kumíniye.

²⁷ Miyáumai Fasi'aénkóntáfésa imáyáa ésa aráá-tomba nánae sésamo ombá aifa'ó ímbo kawé'-ímáyáámó ésamo úwoimo aráá-tone ándá-aran-done nésamo imáyáa ésamo sáwísamba iyémó sésamo ésa Fasi'aénkón-áúwe naaewé sáwí'a íyana sáwí-meyamba tinkáiniye. ²⁸ Mindásafesa méraawini áwáuma kawé'-ímáyáa ésa tuwímbai ísásuwesa sáwí'o úmáimo méraamba kawé'-ímáyáa ésa aráá-tomba nánáawe. ²⁹ Ísu Kárásiti kentáásáfénawe séna pukáin-aaigoni áwáumo ímbo imáyáa urésamo úwoimo mintóné mindóné naambó é'a kesáfésa aaifimbá wíyana Maníkó sáwí-meyamba timíniye. ³⁰ Kempínkémbá tuwímbai miyámó é'a Ísu Kárásiti kentáásáfénawe séna pukáimba ímba imáyáa é'a aráá-tomba sáwísamba iyé-ímáyáa ombá pó'a tuwímbai aamoisaén-kwáásí méraawasa tuwímbai tí'o iwáí méraawasa tuwímbai pukáawe. ³¹ Énifo méraundawini áwáumo imáyáa kawé'ó étaamo tuwinétaamo sáwí'o únda arupíse úndarakaanta Fasi'aénkó sáwí-meyamba ínta símísino. ³² Énifo Fasi'aénkó arupíse uwásinkaindasafenasa sáwí-meyamba símínta póna marapá'-wáásímó sáwí-

meyambo waé'wae'o índa-meyambo timíndara'a miwísé'a sáwí-meyanta ínta simíniye.

³³ Kesí waásisono. Minááísáfé'a imáyáa é'a tómbá né'a Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a aráá-tombo náiyantafe'a túwaandu uráamba timu'maré'a mé'a seyaafá té'a aráá-tomba naaró. ³⁴ Tááímo táína'o

é'a kentí naaúmpa'a tómbá násuwe'a túwaandu uré'a tómbá nánáawe. Miyámó íyanamo éna Maníkó sáwí-meyamba ímba timíniye. Fí'on-aaisafe'wara'o agaimáimo sísai uráan-aaí kempá'á wéme'a kosimátimenaumne.

Maníkóní ámútanko fasi'aémbó wétimin-aaí.

12 Kesí waásisono. Fí'o-fi'on-kisaumo maíyantafena Maníkóní ámútanko fasi'aémbó tímimba ímba ísámai usúkáafo sé'a simátíménda ísáaro. ² Waántáwankoni aambó arááíwáúnka'a waántáwanko ta'ótorena tafísúwa'a sáwí-amba arááíwae'a waántá-waasi karo-fásí'aénkwáráwí ímba aai sewí-ímáyáa mósá makáamba ísaraawe. ³ Maníkóní ámútanko kesé'a ímba mérowa'a sáwí-ambo arááíwakaantafe'a imáyáa é'a maarán-ááímó simátíménda ísáaro. Tuwímbai sésamo Ísu káráwiyaiwai iyémó sembá Ufaen-ámútánkó miwí tirumpimbó méraiwai wésefo tuwímbai sésamo Maníkó Ísumba sáwí'a uwánkainiyemo sembá Ufaen-ámútánkó miwí tirumpimbá ímba méraiye.

⁴ Maníkóní waási-i'o owí wení kisaumo máéntafena Maníkóní ámútankoma fí'o-fi'o-fasi'aembo tímimba mimbóráwígómá wétimiye. ⁵ Maníkóní kísau fí'o-fi'on-kisaumo máéntafesa Fasi'aénkó Ísuntafesa ísámai minkísáú wémaewe. ⁶ Maníkóní kisaumo máéntafena wemá fí'o-fi'o-fasi'aemba tímísasa minkísáú wémaewe. ⁷ Seyaafá'nánká kawé'á uwátinkaiyantafena Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi tirumpimbá ména Maníkóní fasi'aémbá wéaraatimiye. ⁸ Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi kawé'-ímáyáa tímísasa mináái wésimatimewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi ímbo ísaraan-aaí simátímísasa wésimatimewe. ⁹ Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa Maníkóntáfésa timankúnkumba ésa sésa érai'a Maníkó siyáintemba íniye wésewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi fasi'aémbá tímísasa tí'o ímbá wéasofatinkaawe. ¹⁰ Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi fasi'aémbá tímísasa

ímbo awánaraan-kisauwara'a kawé'-úmáí wémaewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa Maníkó simátímakain-aaí wésimatimewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa fasi'aénkómbá tuwinésa sésa moórá Maníkóní ámútankompinke-fasi'aemban-iye sésa moórá waántá-waasiti fasi'aémbán-iye wésewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa ímbo ísáán-aaifinkemba wésewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa miwímó siyáan-aaí miwíwárá'á ímbo ísáán-aaifinkemba pósa waé'mai wésewe. ¹¹ Maníkóní ámútanko weyáá wení imáyáafinkemba miyá éna moórá-mora-waasi fí'o-fi'o-fasi'aemba wétimiye.

Fasi'aénkón-áúraantaamo uráunda-aai.

¹² Moórá-aai sénaumpo ísáaro. Waási túfimba sáwifa-tantaa'o wéraimba mimbórá-áúmán-iyé. Miyámó in-tembá kesáá Ísu Káráisitini waásisa sáwifa'-waasimo méraundasa weséta káásisamai mimbórá-wáásiyáántá uráumne. ¹³ Tuwímbaisa Yúndaa-waasisa únasasa tuwímbai fí'onkaa-waasi owasá tuwímbai wayó-kísáúmó máén-kwaasi owasá tuwímbai úwoimo tu'-maká'ó méraan-kwaasi owaná Maníkó wení ámútamba ai'marówana kentáásirumpimba kumbéna káásisasinkenasa mimbórá-wáásiyáántá uwásinkariye.

¹⁴ Kesáá mimbórá-wáásiyáántá úndasa imáyáa éta maarán-ááímó simátíménda ísáaro. Mimbórá súwawaapimba sáwifa-tantaa'a wéraimba

¹⁵ aísamaigomo séna kemá ímba ayáamba úmpo ímba mimbórá áurakemba úne sínifo mimbórá áúra'a wériye. ¹⁶ Áákomo séna kemá ímba aúramba úmpo ímba mimbórá áurakemba úne sínifo mimbórá áúra'a wériye. ¹⁷ Seyaafá'-áúfá'ó aúran-aantembo wérainkaka ímba áá'a ísáísino. Seyaafá'-áúfá'ó

áá'-aantembo wérainkaka seyaafá'-wiyúmbá ímba ísáísino. ¹⁸ Énifo Maníkó wení imáyáafinkemba seyaafá'-áúwawaa'a úmakena seyaafá'-tántáá'á wenamáá'-aantemba ma'maéna kuráiyé.

¹⁹ Áúwawaapinkembo mimbórá-tántáá'ó wérainkaka áúwawaa'a ímba wéraisino. ²⁰ Seyaafá'-tántáá'á wéraimbanifo mimbórá kúwawaa'a wériye.

²¹ Miyáumai aúranko ayáánkóntafena ímba kanaa séna emó ímbo méraandaraka úwoi mérausino ímba sínana a'nónkó aísamaigontafena ímba kanaa séna emó ímbo méraandaraka úwoi mérausino ímba síníye. ²² Miyáumai túwawaapinken-tantaatafeta séta aamoisaémbán-iyemo súndasa ímbo wérainkaka áúwawaa'a ímba kawé'-úmai wéraisino.

²³ Túwawaapinken-tantaatafetaamo séta sáwísamban-iyemo súndasa kawé'-úmaisá wégarawiyune. Afora'á ímbo aráátíménda-tantaa'a aúpá'á makéta wégarawiyune. ²⁴ Afora'ó wérain-tantaa'a ímba wégarawiyune. Áúwawaapinken-tantaako seyaafá'á kawé'-úmai kísau maéna moórá-mora-tantaako wenáúra'-wenaúra'a káráwiyaintafena Maníkó wenamáá'amaa'a maréna sáwísamban-iyé súnda-tanta-a'a wégarawiyiye. ²⁵ Áúwawaapinkembo moórá-tantaakomo áí'o ínana seyaafá'-áúfínkénkwárá'á áí'a uwásáíníye. Áúwawaapinkembo moórá-tantaako kawé'ó ínana seyaafá'-áúfínkénkwárá'á kawé'á uwásáíníye.

²⁷ Túwawaatafe'o súnda-aigoni áwáuma maarán-iyé. Kembiwí Ísu Káráisiti áúwawaakaamba uré'a moórá-mora-waasigo wenaíyayaankaane wenaúrankaane miyaráámbá uráawe. ²⁸ Maníkó wení waási moórá-mora-waasigomba kísau tíména miyán-kísáúmó maíyantafena fasi'aémbá wétiména wení aantá-waasi aifa'á íyáfasintinkena miwí tínaaemba simátímakain-aaimo simátimiyawi íyáfasintinkena miwí tínaaemba uwáitáí'-iyawi íyáfasintinkena miwí tí-

naaemba ímbo awánaraan-kisaumo maíyawí íyáfas-intinkena tí'o índawaasimo asófatinkeiyawi íyáfas-intinkena miwí tínaaemba túwa'nai íyawi íyáfasintinke-na miwí tínaaemba fí'o-fi'on-kisaura'o káráwiyiyawi íyáfasintinkena miwí tínaaemba fí'o-fi'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo síyawí íyáfasintinkena miyámó íyawi íyáfasintinkafa'a kuráiyé.

²⁹ Maníkó aantá-kisaumo tímakaimba seyaafá'nánká ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai wémaewe. Maníkó simátímakain-aaimo simátímémba seyaafá'nánká ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai wémaewe. Uwáitáí'o ombá seyaafá'nánká ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai wémaewe. Ímbo awánaraan-kisaumo máémba seyaafá'nánká ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai wémaewe. ³⁰ Maníkóní fasi'aéntámbá tí'o ímbó asófatinkeamba seyaafá'nánká ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai wémaewe. Fí'o-fi'on-aai ímbo ísáán-aaifinkembo sem-bá seyaafá'nánká ímba miyá sewasá tuwímbai wésewe. Minááígóní áwáumo waé'maimo sembá seyaafá'nánká ímba miyá owasá tuwímbai wéofó Maníkó wení imáyáafinkemba miyá-fásí'áémbá wé-timiye. ³¹ Maníkómó tímí-fasi'aemba maénaemo sem-bá imáyáa é'a sé'a Maníkóní kísau íyáákamai-kísau maénaemo sé'a tiyáántán-kwiyé'a kísau máéro.

Mináái kemá imáyáa é'a sé'a kawé'-ááín-ifo waásimo tirumbó tímémba minánkó seyaafá'-ánkómbá íyáákaraimba minánkóní áwáumo simátíménda ísáaro.

Waásimo tirumbó tíméwini áwáuman-iyemo siyáin-aai.

13 Maníkóní ámútankomo fasi'aémbá simí-nataamo fí'o-fi'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo séta wiyómpaken-kísau-waasi-taifinkenkwara'o sétaamo miyá aantembo éta ímbo waási-imayaamo ondasáámó éta mináái úwoi-aai séta kámene peró'emo úwoimo tufúwóntemba miyá ondasáánifo waási-imayaamo étaamo éta kawé'á uwátinkanaumne. ² Maníkó fasi'aémbó simínata simásímakain-aaimo simátimetaamo Maníkó aúpá'ó makáin-aai isétaamo ímbo ísaraunda-aai Maníkó simásímakain-aai isétaamo Maníkóntáféta fasi'á-maimo métaamo séta érai'a Maníkó siyáintemba íníye sétaamo Maníkómó siyáintemba umbai-kísáúmó maétaamo miyá aantembo éta ímbo waási-imayaamo éta úwoi-waasisa úne. ³ Makáunda-tantaa'o seyaafá'ó tuwín-timetaamo Maníkóní kísau wémaundasafesasa sáwí'o uwásínkenta aamoí éta kanaán-iyé sétaamo miyámó éta ímbo waási-imayaamo ondasáámó éna siyáunda-aai gó ínta súwa'nai íníye.

⁴ Waásimo tirumbó tíméwini áwáuma maarán-iyé. Waásimo tirumbó tíméwini sáwí'o wéuwatinkaamba anondáá ímba miyámó ombá túwa'nai esa waásimo tirumbó tíméwini túwí'o wérain-kwaasisafesa tirumbá ímba sáwí'a uwátinkesa waásimo tirumbó tíméwini miwí túwí'a ímba maimaé iyésa ⁵ waásimo tirumbó tíméwini kesáfésa seyaafá'-tántáá'á kawé'á wéune ímba sésa sáwí-aai ímba sésa waásimo tirumbó tíméwini kesáái íyáákainkwae ímba sésa waásimo tirumbó tíméwini ím-

ba úwoiyaamba aaisambá sésa waásimo tirumbó tíméwi sáwí'o uwátínkáamba ímba imáyáa úmae iyésa ⁶ waásimo tirumbó tíméwi sáwí'o ontáfésa ímba aamoí ésa kawe'ó ontáfésa aamoí ésa ⁷ waásimo tirumbó tíméwi umbai-tántáá'ó ombá úwoi wémaesa waásimo tirumbó tíméwi seyaafá'-wáásísáfésa ímba inkaisíyan-imayaa ésa seyaafá'-nánkátá kawe'ó íyantafesa timu'-marésa mésa waásimo tirumbó tíméwi seyaafá'-úm-bái-tántáápímbá fasi'ámai mésa ímbo ifá'ó túwáamba miyáumai méraawe.

⁸ Waásimo tirumbó tímén-anke waé'wae'a éna ímba tai'áínana Maníkó simátímakain-aaimo simátímén-kisau tai'áínana fí'o-fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo

sen-kísáú tai'áínana ímbo ísaraan-aaimo Maníkó simátímakain-aai simátímén-kisau tai'áíníye. ⁹ Ímbo isáúnda-aaimo Maníkó simásímakain-aai ínta kanaatá ísáaraumne. Maníkómó simásímakain-aaimo simátí-makaunda ínta kanaatá simátímataraumne. ¹⁰ Maníkó kawe'-úrumba ónaumnemo siyáimba ánaaemba paápé índa póta ímbo ísáaraunda-aaiwarata tai'áwinata seyaafá'á áwáusa awánánaumne.

¹¹ Iyámpóimo méraawandara'a iyámpóimo sentem-bá miyán-áái wése'a iyámpóimo ontembá miyá wée'a iyámpóimo ontembá miyán-ímáyáa uráumpo waási-úrumba íyáé'a iyámpóíya'o uráunda-tantaa'a tukáumne. ¹² Iyámpóimo ímbo kawe'-úmaimo ísáán-temba Maníkóní waásisa ímba kawe'-úmaisa Maníkóní áwáuma wéawanaumne. Nompímbó waási tói'o ímbo awánamaimo kawe'ó úndantenta káfé'a miyaráántá wéundasa Maníkóní áwáuma ímba kawe'-úmaisa wéawanaumpo waási tói'o aforatáámó awánáúndan-temba ánaaemba miyásáámó ondasá Maníkóní áwáuma kawe'-úmaisa awánánaumne.

Káfé'a ímba awánasaraundasa Maníkó kentáámó suwánasaraintemba ánaaemba Maníkóní áwáusa awánánaumne. ¹³ Miyá ínífo káfé'a Maníkómpá'á simankúnkúnta únda-amba isaná érai'a Maníkóeta maé'mae'a ónaumnemo sún-da-amba isaná Maníkóm-bó tirumbó áméne waásimo tirumbó tímén-amba isaná úmai minkáúmbó-ámbá wéraifo íyáákarain-amba Maníkóm-bó tirumbó áméne waásimo tirumbó tímén-amban-íye.

Maníkómó simátímakain-aaimo wésimatimen-aai.

14 Waásimo tirumbó tímén-amba fasi'ámai arááíwae'a Maníkómó wétuwin-timi-fasi'aemba maénae sé'o Maníkómó simátímakain-aaimo simátímém-ba óraa-tantaa'an-ifo mifásí'áémbá maé-nae seró. ² Maníkóní ámútanko fasi'aémbó tímísasamo fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sem-bá ímba waásisafesa wésefo Maníkóntáfésa sésa waásimo minááígóní áwáumo ímbo ísáántafesa waá-sisafesa ímba wésewe. Maníkóní ámútanko fasi'aémbá tímísa aúpá'-áái wésefo ³ tuwímbai Maníkómó simátímakain-aaimo simátímém-ba fasi'ámai arupíse úmai kawe'ó uwátínkáamba mindásafe'a sé'a Maníkómó simátímakain-aaimo simátímém-ba óraa-

tantaa'an-ifo mifásí'áémbá maénae seró wésune.

⁴ Fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sewí kesáfésa sí-mai wéfasi'aafó Maníkómó simátímakain-aaimo simátíméwi Maníkóní waási seyaafá'á fasi'aémbá wé-timewe.

⁵ Maníkóní ámútanko fasi'aémbó tímísa'o fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo síyamba siráái wétaifo Maníkómó simátímakain-aaimo simátímé-fasi'aemba maé'a simátimiyamba áfááraumai siráái wétaíye. Túwaandu ombá fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sem-bá minááímó waé'mai síndawi ímbo ménamo simátiminasamo ésa minááígóní áwáuma ímba kawe'-úmai íséwana minááígó ímba túwa'nai íníye. Miwí táái-go ímba túwa'nai índasafesa Maníkómó simátímakain-aaimo simátíméwasa afora'á simátíméntafesa miwí fí'on-aaimo ímbo

Ísáán-aaifinkembo sewí íyáákaraawe.

⁶ Kesí waásisono. Kentópa komé'a fí'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo sendamó é'a ímba isáíyana kesááigo ímba túwa'nai ínífo Maníkómó paápé uráin-aaiya'i ímbo isáúnda-aaimo Maníkó simásímakain-aaiya'i Maníkómó simásímakain-aaiya'i Maníkóní aam-bó arááíwáén-aaiya'i miyán-áwáúmó afora'ó simátíméndamo é'a isáíyana kesááigo túwa'nai íníye.

⁷ Fontóímó ímbo kawe'-úmaimo áái sínasamo ésa ím-ba ísámai kawe'á ónááfo kawe'-úmaimo sínasamo ésa ísámai kawe'á ónááwe. ⁸ Moóráwigo ímbo kawe'-úmaimo aaemáimo sínasamo ésa ímba ísésa tatúwaandu ónááwe. ⁹ Miyáumai túwaandu uráiyampimba fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo síya'o é'a minááígóní áwáuma ímba isáíyamba keáínkáámbá sénááwe. ¹⁰ Seyaafá'-márafá'á sáwífa'-waasi mésa fí'o-fí'on-aaimo sem-bá minááígóní áwáuma wéraifo ¹¹ moóráwigo wenááifinken-aaimo sína'a sé'a imáyáa é'a fí'on-daopaken-kwaasiye senaná kentáféna imáyáa éna fí'on-daopaken-kwaasiye síníye. Miyámó sen-ááígó ímba túwa'nai íníye. Miyáumai túwaandu uráamba fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sem-bá minááígó ímba túwa'nai íníye. ¹² Maníkóní ámútankomo tuwín-timi-fasi'aembo maíyamba aamoí é'a pó'a Maníkóní waási kawe'ó uwátínkáí-fasi'aemba tiráái wétaina'a maíyé'a

Maníkóní waási kawe'á uwátínkáaro.

¹³ Mindásafe'a fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sewí Maníkómpá'á áísai íyana minááímó waé'maimo simátimiyantafena fasi'aémbá tímíníye. ¹⁴ Maníkóní ámútankomo fasi'aéntáámó símakaisataamo fí'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo Maníkóntáféta in-aimó súndasa sóikakenta súmpo kentáásí imáyáago sáwísankaamba uráíye. ¹⁵ Mindásafeta maarásá ónaumne. Maníkóní ámútankomo fasi'aéntáámó sí-makaimba fí'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkenta Maníkómpátá inái séta kentáá sááifinkenkwara sé-naumne. Fí'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinken-ima séta kentáá sááifinken-iwarata sénaumne. ¹⁶ Fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo Maníkómpá'á inái sé'a wenáwí'a mósá máráamba moóráwigomo úwoi-waasi-mo minááígóní áwáumo ímbo ísaraiwaimo kembí-

wímó túwaandu uráampimbo ménamo éna sen-ááigóní áwáuma ímba ísarena póna ímba kanaa'á érai'e síníye. ¹⁷ Fí'ón-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo Maníkómpá'ó inaimó sembá kawé'an-ifo minááigóní áwáuma ímbo ísaraindawimba minááigó ímba áwa'nai íníye.

¹⁸ Fí'ón-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sembá tuwímbai-kanaa wésefo kemá fí'ón-aaimo ímbo ísáúnda-aaifinkembo súnda sáwífa-kanaa mindásafe'a Maníkómpá'á súwi súné. ¹⁹ Énifo Maníkóní waási túwaandu uráamba fí'ón-aaimo ímbo ísáúnda-aaifinkembo ayáátáá'-aaimo súnda kári-tantaa'an-ifo ísáán-aaifinkembo fasi'aémbá timínda-aaimo ampáán-ááímó súnda mindá óraa-tantaa'an-íye.

²⁰ Kesí waásisono. Iyámpóímo ímbo kawé'-ímáyáámó ontembá ímba miyá é'a táákaefaen-kwaasimo onten-ímáyáán-oro. Umarambó ímbo sáwí-imayaamo ontembá miyán-oro. ²¹ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Fasi'aénkó séna kesí waási kesáái ímba ísáafo simátimenaumne. Fí'ón-aaimo sewí simátímé-nasa miwí tááifinkemba simátimesa sáwí'a uwátinkaiyasa pósa kentáfésa ímba imáyáa ésa kesáái ímba isánááwe

agaimaréna siyáíye. ²² Naaófá'á Maníkó miyá éna wení waási wenáái ímbo ísarowi wení fasi'aémbá aráátimumba awánaraantemba Maníkón-aaisafesa ímba timankúnkúmba iyawi fí'ón-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sen-áái isésa sésa Maníkóní fasi'aém-pínkémbá wésewe sénááwe. Énifo Maníkó simátí-makain-aai simátímémba Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba iyawi isésa sésa Maníkóní fasi'aém-pínkémbá miyá wésewe sénááwe. Énifo Maníkón-aaisafesa ímba timankúnkúmba iyawi isésa ímba miyán-áái wésewe.

²³ Maníkóní waási túwaandu urémpimba seyaafá'nánká'ó fí'o-fi'ón-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo síyasamo úwoi-waasimo Maníkón-aaisafesa ímbo timankúnkúmba íyan-kwaasimo iyáferesamo isésamo ésa maawí uwó-waasin-owe sénááwe. ²⁴ Énifo seyaafá'nánká'ó Maníkómó simátímakain-aaimo afora'ó síyasamo úwoi-waasimo Maníkón-aaisafesa ímbo timankúnkúmba íyan-kwaasimo iyáferesamo isáíyanamo éna minááigó tirumbá faiyaráínasa sáwí-waasi úne sésa ²⁵ miwítí aúpa-sáwí-ímáyáa afora'á mégufiyesa Maníkón-aúranka'a kífaesa wen-ímáyáa mósá marésa sésa érai'a kempímbá Maníkó méraiye sénááwe.

Maníkóntáfésa imáyáa ésa túwaandu urénka'a arupíse úmai méraaromo siyáin-aai.

²⁶ Kesí waásisono. Kemó súnda-aaigoni áwáuma maarán-íye. Maníkóntáfé'a imáyáa é'a túwaandu urénka'a moóráwigo maarán-ímá sénaumne sínana moóráwigo Maníkón-aaifinken-aai simátiminana moóráwigo Maníkómó aráánaminda simátiminana moóráwigo fí'ón-aaimo ímbo ísáán-aaifinkemba sínana moóráwigo mináái waé'mai sína'a miyáumai

Maníkóní waási fasi'aémbó tíméntafe'a miyá úmae'a iyóro. ²⁷ Fí'ón-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo síyambo é'a kaumbo-kae'-wáási aantemba sé'a aifa'á moóráwigo sínda waé'mai simásuwainana wenánaaemba moóráwigomo sínda waé'mai simásuwainana wenánaaemba moóráwigomo sínda waé'mai simásuwainana'a miyá sénááfo ²⁸ minááímó waé'mai síndaw-imo ímbo méraino'ó é'o fí'ón-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sewí seyaafá'-wáási túranka'a ímbo síyamba imáyáafinkemba Maníkóntáfé'a seró.

²⁹ Maníkómó simátímakain-aaimo simátímémba kaumbo-kae'-wáásímó iyáfasinkesamo simátímémba tuwímbai isé'a mináái tuwímbai ísáaro. ³⁰ Minááímó ísáán-kwaasifinkembo Maníkó moóráwigomo simátiminamo éna simátiminda-waasigo wenáái tai'áinana moóráwigo iyáfasinena simátiminiye.

³¹ Maníkómó aaimó simátímakaiwai seyaafá sé'a moórá-morawigo moórá-mora-kanaa símae iyé'a pó'a seyaafá'nánká isé'a fasi'aémbá maenááwe.

³² Maníkómó simátímakain-aaimo simátíméwi sembá kentí imáyáara'-aantemba káráwiyaafo miyán-oro.

³³ Kawé'-ímáyáámó é'o faru úmaimo méraamba Maníkómbá aráái taifó simátímén-aai káráwiyoro.

Maníkóní waási seyaafá'-náopa'o túwaandu uráamba maarán-owe. ³⁴ Túwaandu urémpinkemba aaré ímba aai seró. Maníkón-aai aúfáifinkembo siyáintemba aaré ímba káráwiyonaawe. ³⁵ Mindásafe'a túwaandu urémpinkemba aaré aai sefó sésa moórá-aaigoni áwáumo tísai ónae sésamo ésa miwítí naaúmpa'a tuwaai'waimbá tísai ónááwe. ³⁶ Kentí imáyáafinkembo miyámó ombá Maníkón-aai kempínkén-aantemba ímba paapé isa'á ímba kembíwí aantembanifo fí'o-fi'om-barafaken-kwaasiwara'a ísaraafo miwímó túwaandu urésamo ontembá miyán-oro.

³⁷ Kempínkémbá tuwímbai kesáfésa sésa Maníkómó siyáin-aai ísaraundawi únemo síyawíye tuwímbai kesáfésa sésa Maníkó fasi'aémbá símakaiwai únemo síyawíye miyámó sewí maanáúfáímó agaimáímó timúndafimba toráumai awáné'a sé'a mináái Fasi'aénkó amáámba siyáin-aain-íye sénááfo ³⁸ maanáúfáímó agai-timúndamo ímbo íséwa'o é'a miwísáfé'a sé'a ímba Maníkóní amáánko kentirumpimbá wéraiye seró.

³⁹ Kesí waásisono. Maníkómó simátímakain-aaimo simátímémba fasi'aén-ímáyáa é'a simátíma'mae'a iyé'a fí'o-fi'ón-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sembá ímba aiyowáí'a úmáráaro. ⁴⁰ Énifo seyaafá'-ááímó sembá ímba sáwífa'-aaimo síyamba aáno úmai arupíse úmai méraaro.

Ísumba pukómpinkembo iyáfasinankarain-aai.

15 Kesí waásisono. Ásé-aai kosimátímakaunda-aai aneka'ó simátíménda ísáaro. Minásé-ááísáfé'a érai'e sé'a ta'ótoke'a fasi'ámai méraawe. ² Fasi'á-maimo ta'óto'mae iyé'o é'a kawé'-ámhá arááiwa'mae iyónááfo tóikaken-aantemba érai'emo síyambo é'a kawé'-ámhá ímba arááiwa'mae iyónááwe.

³ Aifa'á Maníkó mináái simásimuwa'a kembó simátí-makaunda óraa'-aai póna Maníkón-aai aúfáifimba agaimarésa siyáantemba sáwí-imayaasa maisiyuwáin-dasafena Ísu Kárásiti puwúwasa ⁴ utámárowana kaumbo-kánáa maisuwówana Maníkó pukómpinkemba íyáfasinankaraiye. Mináái Maníkón-aai aúfáifimba agaimarésa siyáawe. ⁵ Ísu Kárásiti pukómpinkemba íyáfasinena Pítaan-aúranka'a paápé éna wení kísau-waasi túranka'a paápé éna ⁶ moórá-kanaa sáwífa'-waasi wesé'o núwai 500 waasi túranka'a paápé uráiyé. Minkwáásífinkémbá sáwífa'nanka úwoi túnaraawasa tuwímbai pukáamba minkwáásí túranka'a paápé éna ⁷ Yémísin-aúranka'a paápé éna wení aantá-waasisonti túranka'a paápé éna ⁸ ánaaemba kemá Póro súranka'a paápé éna Ísu Kárásiti wení waási-i'a uwásinkainkwaemaya ímba uráunda kembá wení waási-i'o uwásinkaraiwai súranka'a paápé uráiyé. ⁹ Ááéma Ísu Kárásitini waási sáwí'a uwátinkaraumpo Fasi'aénkóní aantá-waasifinkemba kemá kári'-waasi úne. Ímba kanaán-uráunda pósa kentáfé'a Fasi'aénkóní aantá-waasi ónemo sembá uwó-áái sewé-ímáyáá wéune. ¹⁰ Énifo Maníkó úwoi súwa'nai uráimba pó'a Maníkómó kesáái simátiminkwae séna si'mákaiwai ówánana wemá úwoi súwa'nai úwa'a ímba úwoi mé'a fasi'aén-kísáú wémaewanana kesí kisaugo fí'ow-iti kisaugomba íyáákaraifo keyáá minkísáú ímba maéwánana Maníkó súwa'nai ena kesé'a mérowa'a minkísáú maiyáumne. ¹¹ Kemó ásé-aaimo simátimewanda-aai isé'a miwímó simátímún-aai mimbórá-áái pó'a isé'a timankúnkúmba uráawe.

Púwón-kwaasimo íyáfasinaiyan-aai.

¹² Maníkó Ísu Kárásitimba pukómpinkemba íyáfasinankarain-aaisa simátimundasa kempínkémbá tuwímbai sé'a púwón-kwaasi ímba íyáfasinanaawe sembá nóra séra wéseo. ¹³ Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa Maníkó Ísu Kárásitimba pukómpinkemba ímba íyáfasinankaraisino.

¹⁴ Maníkó Kárásitimbo pukómpinkembo ímbo íyáfasinankarainkakaa simátimunda-aaisa sáwísankaamba uwáwisa'a misáwísánkáán-ááísáfé'a timankúnkúmba owisinó. ¹⁵ Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa Maníkó Kárásitimba pukómpinkemba ímba íyáfasinankaraisino. Maníkó Kárásitimba pukómpinkemba íyáfasinankaraiyemo simátimundasa énifo minááímó karo'-ááímó inkakaa Maníkómó uráintafeta karo'-ááíyésá simátimusino.

¹⁶ Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa Maníkó Kárásitimba pukómpinkemba ímba íyáfasinankaraisino. ¹⁷ Maníkómó Kárásitimbo pukómpinkembo ímbo íyáfasinankarainkakaa úwoi-aaisafe'a timankúnkúmba owaná aoisaambá kempímbá úwoi wéraisino.

¹⁸ Moórá-aaiwara'a simátimenaumne.

Maníkómó Kárásitimba pukómpinkembo ímbo íyáfasinankarainkakaa Kárásitinka'o timankúnkúmba ésamo pukáawi pukáampinkemba ímba íyáfasinesa Maníkóní ewaa'á ímba mésa sáwí-aempa'a méraawisino. ¹⁹ Marapá'ó méraundara'a séta púwóndafinkemba

íyáfasineta wíyómpa'a Ísu Kárásitiye'a méraandasa amu'maréta méraumne-aaimo karo'-ááímó sún-darakaata marapá'-wáási kentáá suwíyáái ésa tirumbá uwásinkááwisino.

²⁰ Érai'-aai maarán-ááin-iyé. Maníkó Ísu

Kárásitimba pukómpinkemba íyáfasinankaraiye.

Púwón-kwaasifinkemba aifa'á wemá íyáfasinkaimba pósa ánaaembo puwíyan-kwaasi íyáfasinanaawe.

²¹ Aifa'-wáásígón-áwí'a Ándámu sáwí'a uráimba pósa púwón-amba seyaafá'nánká wéaraaiwaefo moórá-waasigon-awi'a Kárásiti kawé'á uráimba pósa seyaafá'nánká puwíyampinkemba íyáfasintinkainiye.

²² Seyaafá'nánká Ándámun-aísaafitantambo uráundawi póta púwóndasaanifo Ísu Kárásitini waásisa póta púwóndafinkenta íyáfasinanaumne. ²³ Maníkó siyáinkanana tínata púwóndafinkenta íyáfasinanaumne.

Aifa'á Maníkó Kárásitimba pukómpinkemba íyáfasinankaraimba póna Kárásiti marapá'ó kumíndara'a Maníkó Kárásitini waásisa púwóndafinkenta íyáfasinainanasa ²⁴ mindá tai'áinda-kanaa Ísu Kárásiti káráwiyanana Maníkó sínana Kárásiti wení namuro-wáási íyáákéna fí'owimo sáwí-kisaura'o káráwiyaankisauwe fí'o-fi'o-sawi-fasi'aene tai'ásuwena puwíyan-amba tai'ásuwena miyámó índa wení namuro-wáásítí fasi'aémbá tai'ásuwena Maníkóntáféna séna kesifóo seyaafá-tántááká'á káráwiyuwo síníye. ²⁷ Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkó wembá seyaafá-tántáá'á

íyáákamai-i'a uwánkaraiye

agaimaréna siyáifo Kárásiti Maníkómbá ímba íyáákainiye. Maníkó sínana Kárásiti seyaafá-tántáá'á íyáákainiye. ²⁸ Maníkó Kárásitimba seyaafá-tántáá'á íyáákamai-i'o uwánkaraindara'a Kárásiti Maníkón-ááninko Maníkóntáféna séna emá seyaafá-tántáá'á íyáákamai-i'a uwásinkaandawi po kenká'á káráwiyini none sínana Maníkó seyaafá-tántáá'á káráwiyiniye.

²⁹ Tuwímbai sésa puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe sembánifo pukáan-kwaasisafesa imáyáa ésa nombá maiyáawe. Puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe-aaimo érai'-aaimo inkakaa pukáan-kwaasisafesa ímba imáyáa ésa nombá máéwaisino.

³⁰ Púwóndafinkembo íntaamo íyáfasinanaetara moórámora-naopa'a sínkamonae wéopa'a ásé-aai ímba kosimátíma'mae'a núsino. ³¹ Kesí waásisono. Kembangíyé kewé kentáásí Fasi'aénkó Ísu Kárásitiye'a kááísamai méta kentáfé'a aamoimó únda miyámó érai'o úndantemba aasiyaasi-kánáa imáyáa é'a sé'a káfékaamba sínkamiya'a púwóno-imayaa únda mindáwara'a érai'-aain-iyé. ³² Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa kemá úwoi-waasi é'a kesí imáyáfinkemba sune. Afáá-póígómó waási fándaifo sésamo arááíwáéntemba kembá miyaráámbó uwásinkáámba maanká'á Éfésási-naopa'o méraunda óraa'-umbai-tantaa'a kempá'á tisa'á óraa-kisaumo maúnda úwoisafe'a wéune súsino. Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa waásiti imáyáfinkembo sentembá miyá séta aafáyáasa puwónaumpo káfé'a

kawe-tómbá néta sirááimo taintentá ónaumnesa súsi-no.

³³ Puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawemo sem-bá minkáró'-ááísáfé'a érai'e sefó sé'a simátíménda-aaí isé'a káráwiyoro. Tuwímbai érai'a sésa sáwí'o on-kwáásísé'o méraambo é'a kawe'-ámbá ifátuwe'a sáwí-amba arááíwaenaawe sefó ³⁴ puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe minkáró'-ááísáfé'a sáwí-imayaawe sáwí-awauwe ifátuwe'a kawe'-ímáyáán-oro. Miyámó íyantafe'a sé'a kempínkémbá tuwímbai Maníkómpá'á ímba tiyáawe súne.

Puwíyampinkembo íyáfasinaiyamba wíyómpa'o méraiyan-tuman-iyé-aaí.

³⁵ Puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe-imayaa é'a sísaí e'a sé'a púwón-kwaasi nóra úmaiya íyáfasine-sawa nóran-tuwa ma'máíya íyáfasinanaao-aaimo ³⁶ sí-sai omba sáwí-imayaafinken-aain-iyé. Puwíyampinkembo íyáfasinaiyamba maararáámbá uráifo isé'a kísau-anauntunka'a imáyáán-oro. Ánáuntumba u'marááwana minánáuntúnkó ímba úwoi áruma wéwiyaifo u'marááwana ánaemba mapánkena áruma wéwiyaiye. ³⁷ Tómbá fákákesamo nempínkémbá ímba aneka'á wéu'maraafo ánáuntumba maiyésa kísau fúmáráawana aneka'á áruma wikéna wéanon-iyé. ³⁸ Maníkó sisaná moórá-mora-anauntumpinkemba áruma wikéna óraa'o ímbá Maníkó wení imáyáafinkemba seyaafá-tómbá fí'o-fi'on-auwara-tomba makáifo ³⁹ seyaafá'ó méraamba mimbórá túwawaa'a ímba maréna waási fí'on-tuwawaa'wara'a tinkéna waí-waamba fí'on-tuwawaa'wara'a maréna numamá fí'on-tuwawaa'wara'a maréna mófáá'a fí'on-tuwawaa'wara'a makáiyé. ⁴⁰ Wíyómpa'a fí'on-tantaa'a wéraisana marapá'á fí'on-tantaa'a wéraiye. Wíyómpa'o wéraimpimba fí'on-to'waai wéraisana marapá'ó wérainka'a fí'on-to'waai wéraiye. ⁴¹ Aafáúfímbá fí'o-sama wéraisana wíyómpimba fí'o-sama wéraisana okómpímbá fí'o-fi'o-sama wéraisana miyá uwásariye.

⁴² Miyámó intembá puwíyampinkembo íyáfasinaiyamba maará ónááwe. Púwómbo utámáráán-tuwawaa'a tai'áínifo mimpínkémbó íyáfasinaiyan-tuwawaa'a waé'wae'a íniye. ⁴³ Utámáráán-tuwawaa'a aamoisaén-tuwawaa'a sáwí-tuwawaa'an-ifo puwíyampinkemba íyáfasinaiyan-tuwawaa'a fasi'aén-túwawaa'a kawe-túwawaa'an-ifo ⁴⁴ utámáráán-tuwawaa'a marapá'ó méraan-tuwawaa'an-ifo púwómpinkembo íyáfasinaiyamba wíyómpa'o méraiyan-tuwawaa'an-iyé. Marapá'ó méraan-tuwawaa'o intembá wíyómpa'o méraiyan-tuwawaa'a wéraiye. ⁴⁵ Mindásafena naaófá'á Maníkón-aaí aúfáí-fimba agaimaréna séna

Maníkó aifaráán-kwáásígón-áwí'a Ándámumbo úmakaimba úwaauwa éna waásin-iyé agaimaréna siyáiyé. Ánaaen-kwaasigon-awi'a Ísu Káráísiti waásimo aúí'o úmaimo maé'mae'o íyan-amba wikáiwai paápé uráiyé. ⁴⁶ Wíyómpa'o méraiyan-

tuwawaa'a ímba aifa'á paápé uráifo marapá'ó méraan-tuwawaa'a aifa'á paápé uráiyé. ⁴⁷ Maníkó aifa'-wáásígómbá marasámbá úmakaifo ánaaen-kwaasigo Ísu Káráísiti wíyómpakemba kunkáiyé. ⁴⁸ Ándámumbo marasámbó úmakain-auwawaa'o wérintemba seyaafá'-wáásí miyán-túwawaa'a wéraifo Káráísiti wíyómpaken-auwawaa'o wérintemba wení waási miyán-túwawaa'a wéniye. ⁴⁹ Maníkómó marasámbó úmakain-kwaasiyaambo úndantenta Káráísiti wíyómpakewimo intentá ónaumne. ⁵⁰ Kesí waásisono. Simátimé'a súne. Maníkómó wíyómpa'o káráwiyaiya'á marapákén-túwawawara'a ímba méraiyan waé'wae'o índa-tantaa'o wéraindafa'a tai'áíninda-tantaako ímba mimpímbá wéniye súne.

⁵¹ Maníkómó aúpá'-makénamo aráátímakain-aaimo simátíménda ísáaro. Seyaafá ímba puwéta úwoi méta súwawaata fí'o-suwawaata faufínata ⁵² mimbórá-kánáá wíyómpakemba uwiyémba sínana minúwóiyáámbó aafáyáumo tawáintemba minúwóiyáámbó pukén-kwaasi íyáfasintinkainasa maé'mae'a iyata súwawaata fí'o-suwawaata faufíniye. ⁵³ Marapá'ó méraunda-suwawaata púwón-da-suwawaatan-ifo wíyómpa'o méraanda-suwawaata ímba púwón-da-suwawaata faufíniye. ⁵⁴ Marapá'ó méraan-tuwawaa'a púwón-tuwawaa'an-ifo wíyómpa'o méraiyan-tuwawaa'a ímba puwí-túwawaa'o faufín-dara'a Maníkón-aaí aúfáí-fimba agaimaréna siyáin-aaí paápé íniye. Maará siyáiyé.

Púwón-amba tai'áínana maé'mae'o íyan-anko púwón-ankomba íyáákainiye agaimaréna súwana ⁵⁵ moóráwigo séna púwón-anko ímba íyáákaraimba póna púwón-ambo sáwí'o uwátinkainda-fasi'aenka tai'áíníye agaimaréna siyáiyé. ⁵⁶ Maníkóní áamáambo ísámaimo túwáán-imayaago ta'ótokaiye. Miyámó ontáféna púwón-ambo sáwí'o uwátinkainda-fasi'aenka ta'ótokaifo ⁵⁷ Maníkó púwón-amba kentáá íyáákamai-ita wéuwasinkaiye. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti púwón-ankoni fasi'aémbá tai'éna íyáákaraimba póna Maníkó miyá wéuwasinkaisata súwisa súne.

⁵⁸ Mindásafe'a kesí waási fasi'ámai mé'a ímba tuwesaraí ína'a Fasi'aénkóní kísau maimaé wéiyé'a ímba ifátúwáaro. Fasi'aénkóní kísau wémaemba ímba úwoi-kisaun-ifo áúwara-kisau wémaefo maimaé íyóro.

Fasi'aénkóní waási túwa'nai on-óntánkón-aaí.

16 Maníkóní waási Yérúsaremu-naopa'a méraawi tómbá ímbo makáawi túwa'nai íyamba óntamba torupé'a maarán-oro. Kárésíyaa-marafa'a Maníkóní waásimo méraawi simátímakaundantemba miyán-áái simátimumpo miyán-oro. ² Moórá-mora-sondaara'a moórá-kisaufin-ontamba tuwímbai Maníkóní waási túwa'nai íyapa'a maré'a kentí naaúmpimpa'o maráiyamba óraa'a ína'a ánaemba kempá'á komáé-na'a Maníkóní waási Yérúsaremu-naopa'o méraawi timíyan-ontamba ímbo saafá íyamba úwoi maitiménááwe. ³ Kempínkémbá tuwímbai íyáfasinte-

wa'a kempá'á komé'a aúfái agaimái timé'a ti'maráanasa Maníkóni waási Yérúsaremu-naopa'o méraawi mináúfáiyé torupámaraiyan-ontane maimaésa mátimenaawe. ⁴ Minkánáá kemó komáéndada-kisaumo wéraina'o é'a konasá miwí kesé'a kónááwe.

Kórinti-naopa'a kónae siyáin-aai.

⁵ Máséndóniyaa-marafa'a Maníkóni ásé-aai simátíma'mae'a nónae únda pó'a miyá kósimate'a kempá'ó kondá ⁶ ampáánkárá koménaum ayáátáákara koménaumno. Ímbo aampa'ó wénon-kanaa uwi-nómpáké-fíyúndámó mafaiyáíndarara fí'on-daopa'a kónaumno. Fí'on-daopa'o kónae ona'ó é'a súwa'nai íya'a kónaumne. ⁷ Kempá'ó ayáátááka'o koménae'o súnnda Maníkómó ewé sína'o é'a ayáátááka'a koménaumne.

⁸ Maanká'á Éfésási-naopa'a ásé-aaimo simátíménda-waasi sáwífa'a méraamba pósa isésa érai'e sésa fasi'ámai ménaawi máéwasa kesí kúsasafesa aambó faiyíyan-kwaasi sáwífa'a méraawe. Minkísáúmó maúnda tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai kaundánae sésa túwaandu ombá minkánáá ímba tiyáisa'a mé'a minkísáú maúnda póna

mintánón-kánáá tai'áina'a kónaumne.

¹⁰ Moóráwigo Tímótimo kentópa'o komérainda aamoí é'a áwa'nai oro. Kemó úndantemba Fasi'aénkóni kúsau wémaifo ¹¹ wentáfé'a úwoi-waasiníye ímba sé'a tínaaemba uwáméro. Kembiwí tiyuwénamo kempá'ó tínda áwa'nai íyana kempá'á kawé'-úmai tíno. Wesé'o Maníkóni waási kentáási waási kempá'ó tíyantafe'a timu'maré'a méraumne.

¹² Kentáási waásigon-awi'a Ápórosimba óraaka simáme'a sé'a Kórinti-naopa'a kentáási waásimo wíyan-kanaa esé'a waaó súnnda póna káfé'a ímba kánaa'á wínífo aambó wérainanamo éna wíníye.

¹³ Kentúra'a káráwiye'a Maníkómpá'á timankúnkúm-ba úmae iyé'a ímba táá'a ína'a fasi'ámai méraaro.

¹⁴ Kúsau mo máémba waási-imayaa úmai kúsau máéro.

¹⁵ Kesí waási ísáaro. Ákáyaa-marafaken-kwaasi Sétefanasini akúmbá aifa'á Maníkómpá'ó tiyáawi Maníkóni waási fasi'ámaimo túwa'nai on-áái ísaraawe. Óraaka simátíme'a sé'a ¹⁶ miyán-kwáásímó sen-áái taawiyafé'a miwísé'a Maníkóni kúsau fasi'aén-kísáúmó wémaewi-tai ísáaro.

¹⁷ Kempínkémbá kaumboráu-tuwi'a Sétefanasiye Fótíyúnetasiye Ákáikasiye mindárau kempá'á tewa'á aamoí úmpo kembiwí ímba seyaafá'nánká kánaa'á kempá'á tewasá mindárau kempá'ó tembá aamoí úne.

¹⁸ Mindárau kesí imáyáa aúí'a uwásinkesa kentí imáyáawara'a miyá uráawe. Miyán-kwáásí túwí'a mósá máráaro.

¹⁹ Ésiyaa-marafa'a naaó'-naokemba Maníkóni waási kentáfésa kawé'-úmai méraaro wésewe. Moóráwigo-awi'a Ákwíra awaainínkó Párisiraawe mindáraití naaúmpa'a túwaandu owí Fasi'aénkóe'o kááísamai méraawi aamoí ésa kentáfésa kawé'-úmai méraaro wésewe. ²⁰ Maanká'ó méraawi Maníkóni waási seyaafá'nánká kentáfésa kawé'-úmai méraaro wésewe. Moórá-mora tiyáamba tíméro.

²¹ Ayáiyá'á kemá Póro agaimaráúmpo awáné'a wenyáánaufi'a isaná wenááin-íye sé'a ísáaro.

Kemá Póro súnne. Kawé'-úmai méraaro súnne.

²² Fasi'aénkómpá'ó ímbo tirumbó améwi Maníkó sáwí'a uwátinkainíye. Kentáási Fasi'aénkó kumíníye súnne. ²³ Fasi'aénkó Ísu úwoi wétuwa'nai-intafe'a inái súnne. ²⁴ Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraawa'a kembá sirumbá timúne.

Kemá Póro súnnda-aai tai'áíye.

2 Kórinti

1 Kemá Póro maanáái agai-timúmpo ísáaro. Moóráwigon-awi'a Tímóti kentáásí waásigo kesé'a méraisa'a agaimaráúmpo ísáaro. Maníkó wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi éma Ísu Káráisitini-aai kosimátima'mae núwo séna si'mákaifo ísáaro. Kórinti-naopakewi Maníkón-aaisafe'a érai'emo sewí ísáaro. Ákáyaa-marafa'a Kórinti-naopakewiye fí'o-fi'on-daopakewiye méraawi Fasi'aénkóní waási ísáaro.

2 Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráisitiyé úwoi túwa'nai esarai aáno'o uwátinkaayantafe'a inái sune.

3 Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisitini-afowa Maníkón-áwí'a mósá maráúmne. Wemá kentáásifowama arumbó uwásínkáíwai siráfaenasa súwa'nai iwáin-áwíta mósá maráúmne. **4** Fí'o-fi'on-umbai-tantaa'a seyaafá'á kentááfá'ó timbá Maníkó siráfaiyaimba póna fí'o-fi'on-umbai-tantaa'o tuwímbaifa'o tinda Maníkómó siráfaiyaintenta úmai kesáá miwí kanaa'á arásá-faitinkanaumne. **5** Káráisitimba áí'o úní'a uwánkówasa Káráisitini waási-i'o úndarakemba sí'a índa-i'o uwásínkáámba miyáumai Maníkómó Káráisitimbo aráfaiyaintemba miyáumaisa óraata siráfaiyaiye. **6** Kembiwisé'a méta túwa'nai ówánanasa sáwí'o urómpinkemba Maníkó tí'maena kawepá'á métínkaraiye. Miyá ówándarakemba sí'o únita uwásínkónta Maníkó siráfaiyaiye. Keséta méraawanasasa sí'o únita uwásínkónta ímba ifátuwaundasa fasi'ámaisá méraumne. Miyáumai tí'a índa-i'o uwátinkaiyamba kesáámó uráundantembo miyá é'o ímbo ifátuwe'o fasi'ámaimo méraiyaambo éna Maníkó kenkwárá'á tiráfaitinkainiye. **7** Sí'o úní'o uwásínkaraantenta tí'a índa-i'o uwátínkáámba miyáumai Maníkómó siráfaiyaintemba tiráfaitinkaiyamba séta mindásafe'a fasi'ámai ménaawe óraaka séta timu'maréta méraumne.

8 Kesí waásisono. Ésiyaa-marafataamo maéwánda fí'o-fi'on-umbai-tantaa'a kentááfá'ó túmba mináái isáíwae séta simátimumpo ísáaro. Minúmbái-tántáá'ó fí'oraa'-umbai-tantaa'a úwata kentááfá'ó túmba póta puwónaumne séta súnareta **9** sínkamiyata puwóna-kanaan-iye séta súnareta ímba kentáásí fasi'aéntámbán-ifo Maníkóní fasi'aéntámbá kísausa wémaeta méraumne. Maníkó pukáampinkembo iyá-fasintinkaiwaini fasi'aéntámbá kísausa wémaeta méraumne súndasafenasa minóráá'-úmbái-tántáá'á kentááfá'á tiyáiyé. **10** Umbai-tántáápímbá puwónae ówándafinkemba Maníkó síyótaiisa uwásinkowata súnaraundasa póna miyámó uráintemba íniye. Sáwísampinkemba síyótaiisa úmaena iyíniye séta méraumne. **11** Kewará'á kentáásáfé'a Maníkómpá'á

súwa'nai e'a inái seró. Sáwífa'nanka inái síyana Maníkó súwa'nai índa mindásafesa Maníkómpá'á súwi sénááwe.

Póro karo'-áái ímbo simátimakain-aai.

12 Waási túranka'o méraundasafeta imáyáa úndasa sirumpinkén-ímáyáágó séna kawé'-úmáisa méraumne sisatá aamoisá wéune. Marapá'-ááígóní áwáuma ímba imáyáa éta Maníkó úwoisaamo súwa'nai intáféta imáyáa éta Maníkóní kísau aantemba maéta ímba kae'-ááíwára'-wáásíyáán-úmáisa méraundantemba kentúranka'a érai'a miyá úmáisa méraumne.

13 Agaimái timúnda-aufaiimba ímba kaumbo-kae'-áái simátimumpo toráumaimo awáné'o ísaraan-aai aantemba tafísimai sune. Kentáásí áwáuma kárika'a suwánaafo suwánamai kawé'á íwae sé'a únda miyámó é'o é'a Fasi'aénkó Ísu kumíndara'a kentáfétaamo aamoimó ondantembá kentáásáfé'a aamoí ónááwe.

15 Kembiwí kentáásáfé'a aamoí uwásínkááwe-aai imáyáa uráundasafe'a sé'a kae-kánáá kentópa'a kómé'a Máséndóniyaa-marafa'a kónae únda kentópa'a kuré'a tiyuwé'a wéme'a Máséndóniyaa-marafa'a kuré'a kouweré'a aneka'á kentópa'a tiyé'a tiyuwé'a Yúndiyaa-marafa'a ténaumne siyáumne. Kae-kánáámó kawé'ó uwátínkáana'a súwa'nai íya'a Yúndiyaa-marafa'a ténaumne-imayaamo uráundasafe'a mináái siyáumne. **17** Miyámó ónae uráunda ímba miyá uráundasafesa kempínkémbá tuwímbai kentáfésa sésa kae'-ááíwára'-wáásín-iye siyáafo kentópa'a kónaumne siyáunda marapá'-wáásímó ontembá ímba miyámó únda mimbórá-ímáyáá úmai mimbórá-áái afora'á simátimakaumne. **18** Maníkó érai'-aai aantembo siyáintemba simátimakaunda-aai ímba kae'-ímáyááfinkémbán-ifo mimbórá-ímáyáá úmai mimbórá-áái afora'á simátimakaumne. **19** Sáírasiye Tímótiye kewé kentópa'o maéwánda Maníkón-ááninko Ísu Káráisitini-aaisa simátimakaunda wemá moórá-aai afora'á séna moórá-aai aúpá'á tuwéna miyá ímbo iwáí póna seyaafá'-áái afora'-aantemba siwáin-aai simátimakaumne. **20** Maníkó seyaafá'-áái símai fasi'ámakaimba Ísu Káráisitintafena siyáimba póna paápé uráiyé. Ísu Káráisiti miyá-séyááfá-kísáúmó maiyáintafeta Maníkó siyáin-aaisafeta érai'-aaiye súnanasa Maníkón-áwí'a óraa'a wéraiye. **21** Maníkó Ísu Káráisitimba kentááwé kembiwíyé kááísasinkaraisata fasi'ámaisá méraumne. Kentáá wemparí'a úmarena **22** kesí waásinowe séna érai'a wení waásisa úne sendasáfénasa wení ámútankomba ai'marówana kentáásirumpimba kum-

bérimba mindásafeta séta to'mayaa uwásínkarainta miyá íniyesa sune. Miyámó uráintafe'a ímba kae'-ááiwára'-wáásiyáámbá úne.

²³ Maníkó kesí kisaugomba awánaraiwain-aúranka'o simátimunda-aai érai'-aain-iyé. Kórinti-naopa'a kentópa'a kónae séwánda óraaka simátíménana tirunkó umbái taifó sé'a ifátuwe'a ímba kuráumne.

²⁴ Maníkón-aaisafe'a érai'e fasi'ámai sé'a wempá'á timankúnkúmba uráamba póta kentópa'o kondasá Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba oró-áásá ímba aneka'á sénaumpo tirunkó aamoí índasafeta kempím-bá taankarotámai méta kisausa komaénaumne.

2 Imáyáa é'a sé'a aneká kentópa'a wé'a sáwí'o on-táfé'a óraaka simátíménana tirunkó umbái taifó sé'a káfé'a ímba kónaumne sé'iyáumne. ² Kentirumbó umbái tátínkáanasamo ésa kesirumbó kawé'ó uwásinkaiyawí ímba ménaawe. ³ Kentópa'a ímbo kuráundara'a sé'a aúfáifimba toráumai awáné'a sáwí'o ombá kawé'á uwátinkaiwae sé'a kentópa'o kondá ímba sirunkó umbái táiniye sé'a mináúfái agai-timé'a kawé'-úmaimo méraantafena kesirunkó kawé'ó índawi mináúfái agai-tímakaumne. Kesirunkómó kawé'ó ínanamo éna kentirunkówára'á kawé'ó índa mindá érai'-aain-iyé. ⁴ Mináúfái agai-timéwánda sirunkó umbái tówa'a kentáfé'a óraa'-imayaa é'a áfááraumai ifi'á tátinke'a tirunkó umbái táindasafe'a ímba mináúfái agai-tímakaumpo Póro wenaruntá áfááraumai símakaiye síyantafe'a mináúfái agai-tímakaumne.

Sáwí'o uráin-kwaasisafe'a enáái taí'áiyé serómó siyáin-aai.

⁵ Kempínkémbá moórá-waasigo sáwí'o uráintafena ímba kempín-aantembainifo kembiwífínkémbá tuwím-baifimba umbai-tántáá'á wéraiye. Seyaafápímbá umbai-tántáá'á wéraiye-aai miyán-óráá'-áái ímba sénae sé'a tuwím-baifimba umbai-tántáá'á wéraiye-aai sune. ⁶ Tímakaunda-aufai toráumai awáné'a símai moórá-aaiya'-maré'a fasi'aén-áái minkwáásígómbá simánke'a wení ewaa'á ímba mé'a sáwí'o uráintafe'a mimbéyámbá amé'a ímba fí'om-beyamba áméro. ⁷ Káfé'a wentáfé sé'a enáái taí'áiyé sé'a ímba aneka'á imáyáa úmae iyé'a aráfáéro. Kemó ámé-sawí-meyamba waé'wae'a ínana séna ímba kanaa kawé'-ámpá'á kónaumne séna ifátúwáifainifo ⁸ wentáfé sé'a embá siruntá amúmpo kawé'-úmai méraao seró-áái óraaka sune. ⁹ Ááéma kentáfé sé'a simátimunda-aai isánaa Ína isánaáo sé'a kentópa'a ímba wé'a mináúfáifimbá agai-tímake'a timu'makáumne. ¹⁰ Sáwí'o uráin-kwaasigontafe sé'a wenáái taí'áiyé sé'a ímbo aneka'ó imáyáamo ontémbá kewará'á miyá úne. Sáwí'o uráintafe sé'a wenáái taí'áiyé sé'a ímba aneka'á imáyáa é'a Ísu Káráisitín-aúranka'a kentáfé'a imáyáa é'a miyá úne. ¹¹ Waántáwankoni sáwí-kisaugoni áwáuma awánéta kentáá iyáákaifo séta sáwí'o uráintafeta aneka'á ímba imáyáa úmae iyéta séta wenááima taí'áiyé sune.

Tóroasifa'a ména Póro óraa'-imayaa uráin-aai.

¹² Ísu Káráisitín-aai ásé-aai kosimátimenae sé'a Tóroasi-naopa'a komaéwánda minááímó isáiyantafena Fasi'aénkómó to'mayaa úmba awáné'a ásé-aai simátimenae sé'o ówánda ¹³ kesí waásigon-awi'a Táitási kentí naaópakemba Tóroasi-naopa'a ímba téna kentáái tasimásímintafe'a ayaafái uwááe'a ímba awáné'a óraa'-imayaa é'a sé'a tiyuwé'a kónaumne sé'a Máséndóniyaa-marafa'a tiyáumne.

Ísuni fasi'aéntámbá siyáántán-kwimái áfontaamo fáúnda-aai.

¹⁴ Maarán-áásáféta Maníkómpá'á súwisa sune.

Ísu Káráisiti iyáakaraintafena Maníkó wentéta káásasinkenasa óraaka sisatá siyáántán-kwimái áfonta fáúne. Maníkó si'marówata Káráisitín-aai seyaafá'-márafá'á kosimátimunasa isááwana wenááigo asaa-wiyúnkáámbá úmaena seyaafá'-márafá'á wété wéiye. ¹⁵ Maníkó séna Ísu Káráisiti kentáféna imáyáa éna kesí kisaumo máimba asaa-wiyúnkánámó agáéntemba wéiye simbá miyámó intémbá Ísu Káráisitín-aai simátimunanasa Maníkó kentáásáféna séna Ísu Káráisitimo intémbá asaa-wiyúnkánámó agáéntemba owé wéiye. Maníkón-arááimo wáéwi minkwíyúmbá isááwasa waántáwankon-arááimo wáéwi minkwíyúmbá isáámba wéowe. ¹⁶ Waántáwankon-arááimo wáéwi puwésa Maníkóní némpa'a maé'mae'o iyawi Ísu Káráisitín-aai simátimunda-aaisafesa ánkúkaamban-iyé sewasá Maníkón-arááimo wáéwi mináásáfésa sésa asaa-wiyúnkáámbá wéiye sésa maé'mae'a ónááwe. Maníkón-aai simátímén-aai óraa-kisaun-ifo waási aantemba ímba kanaa'á wémaewe. ¹⁷ Maníkó si'marówata Káráisitini kísau-waasi méta wenaúranka'a Maníkón-aai érai'-aai simátimeta ímba kae'-ááiwára'-wáásiyáántá únasasa méyámbáréwa'a óraa'-ontamba maénae sésamo ontémbá tuwím-bai Maníkón-aai simátíménasasa méyámbá simíwae sésamo ontémbá kesáá ímba miyásá éta Káráisitini kísau-waasi méta Maníkón-aai érai'-aaisa simátimune.

Aú-aai símaimo káásamakain-aai.

3 Minááímó simátimundasafeta ímba kentáá súwí'a maéta wéiyune. Tuwím-bai aúfái agai-tímúwasa maimaésa mátímúwa'a toráumai awáné'a kawé'án-owe siyáafo kesáá ímba miyá éta kentáási kísaura'-aufai agai-tíménata toráumai awáné'a aamoí uwásinkaiwae-ita ímba éta ímba kentáási kísaura'-aufai agáéro súmpo Maníkó si'maráisata wení kisausa wémaumne. ² Tuwím-baimo fí'owiti kisaugoni aúfái awánésamo aamoimó uwátínkáántemba tuwím-bai-waasi kembiwí tuwánésa sésa érai'a Ísu Káráisiti Póroea kísau máén-kwaasiye wenté'a ti'marówasa wenáái tasimátímúwasa isésa érai'e suwaná Káráisiti wení waási-i'a uwátinkowana Maníkó fasi'aénkwáráwíni ámútanko miwítirumpimba

méraisasa méraawe wésewe. Mindásafe'a kemberi Káráísiti agaiyáin-aufaiyaamba owe. Ísu Káráísitini kisaugoni aúfái ímba óntanka'o agaiyáin-aufaiyaan-ifo kempá'á wérain-kisau tuwánaantafeta aamoisá uwátinkaumne.

⁴ Ísu Káráísiti kentáá fasi'aémbá símísata Maníkón-aúranka'a fasi'ámai méta minááisá sune. ⁵ Kentááfímbá fasi'aémbá ímba wéraisata minkísáúsá wémaumpo Maníkóni fasi'aéntántá minkísáúsá wémaumne.

⁶ Maníkó aú-ai símimo káásamakain-ai kosimá-timewanana wenaúranka'a arupise uwátinkainasa méraiyanafena fasi'aéntá símakaiye. Mináú-áái sí-mimo káásamakain-ai maarán-iyé.

Ímba Maníkó Mósesembo simámakain-amaamban-ifo Maníkóni ámútanko kentáásirumpimba méraisata wemó siyáintenta únda-aain-iyé. Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba ímba kanaa'á arááiwáéntafesa Maníkón-aúranka'a ímba arupise úmai mésa puwí-ámpá'á wégofu Maníkóni ámútanko imáyáasa símísata Káráísitin-aaisafeta érai'e séta aú'á úmaisa maé'maeta wéune.

⁷ Naaófá'á Maníkó Mósesemba óntan-kwandaaiya'a siyáánkai-amaamba agai-ámakaimba minámáámbá arááíwaenaé sésa umbá ímba kanaa'á arááíwaesa taráímae iyésa mindásafesa puwí-ámpá'á wégowe. Maníkó Mósesembo amáámbo simámakonka'a Maníkómpákémbá sama paápé éna Mósesen-óika'a sama paápé úwana óntan-kwandaaiya'o siyáánkai-amaambo agaimarómba maimaéna Ísareri-waasifa'a kumúwasa Mósesen-óika'a sama wéna póna tógáyáa-gaya úwasa ímba kanaa'á awánwana ánaemba uwákuraiye. ⁸ Naaófá'á Maníkó Mósesemba siyáánkai-amaambo simámakonka'a Maníkóni sama paápé uráifo káfé'a Maníkó wení ámútankomba ai'maráisana wení waási tirumpimbá méraiye-ai paápé ímbá póna Maníkóni sama óraa'an-iyé. ⁹ Maníkó Mósesemba siyáánkai-amaamba simámakaimba pósa ímba kanaa'ó arááíwáéntafesa puwí-ámpá'á wégowe. Maníkó minámáán-ááímó paápé únka'a wení sama wérowana káfé'a Maníkó wení ámútanko wenaúranka'o arupise uwátínkáin-ai paápé isaná póna wení ságoni fasi'aémbá óraa'a wéraiye. ¹⁰ Káfé'a aú-ai símimo káásamakain-ai wéraisana íyáákarai-sagoni fasi'aémbá wéraitamba póta séta Maníkó Mósesembo siyáánkai-amaambo simámakai-sagoni fasi'aémbá sáwísamba iyésá sune. ¹¹ Maníkó Mósesembo simámakain-ai wááu-aain-ifo aú-ai símimo káásamakain-ai waé'wae'o índa óraa'-aain-iyé. Wááu-ai simámakonka'a ságoni fasi'aémbá wérombanifo káfé'a waé'wae'a índa-ai paápé isaná póna óraa-sama fasi'aémbá wéraiye.

¹² Mináái fasi'aén-áái waé'wae'o índa-ai ísaraunda póta ímba sáá'a isatá óraaka'a minááisá wésimatimune. ¹³ Mósesemo uráintemba ímba miyásá wéune. Mósesé Ísareri-waasisafena séna kesóipa'o wérai-sama uwá'wimba awánaafo séna ampantasám-bá óika'a káataraiye. ¹⁴ Ísareri-waasi táá'-aantemba

isésa tirunté'a marésa maé'ómba pósa káfé'o méraan-kwaasi Maníkó símimo káásamakain-ai aúfáifinkemba toráumai isésa minááigóni áwáuma ímba kawe'-úmai wéisaawe. Mósesemo óipa'o ampan-tasám-bá káátamakowasa sámó ímbo awánaraantem-ba káfé'a Maníkón-ai aúfáifimbo toráúsóm-ba miwítí imáyáago fáikuraisana kumeu'á isasá pósa mináúfáigóni áwáuma ímba awánamai kawe'á wéowe. Ísu Káráísitiye'a káásamai méraawi Maníkón-ai-aufai torausésa minááigóni áwáuma kawe'-úmai wéisaawe. ¹⁵ Káfé'o méraan-Ísareri-waasiwara'a Maníkón-ai Mósesemo agaimakain-ai toráúsóm-ba miwítí imáyáago fáikuraisana kumeu'á isasá pósa minááigóni áwáuma ímba ísáafo ¹⁶ Fasi'aénkó Ísu Káráísitimpá'o tembá minkúméú'á taí'áinkakemba minááigóni áwáuma kawe'-úmai wéisaawe. ¹⁷ Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'o sún-da wení ámútankontafe'a sune. Fasi'aénkóni ámútanko tirumpimbó méraiwei sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútínkáisasa kawe'-úmai méraawe. ¹⁸ Ísareri-waasiti imáyáago ímbo kawe'-úmaimo ísaraantemba kentáási imáyáago ímba miyá isanasá Fasi'aénkóni ságo kentáá sása wégasinkaiye. Fasi'aénkó Ísu Káráísitini ámútanko kentáásirumpim-ba ména wenkáání'a uwásinkenasa wení sama siménasa miyá úmae wéiyiye.

Sawefímbó wímakaawanamo ááémo kará'wintemba miyaráántáámó únda-ai.

4 Maníkó aruntá uwásinkenasa mindásafena kesí kisaú máéro séna símakaisata wenáái simá-timundasa ímba suwesaraín-iyé séta wétuwaumpo ² wenáái simátíméndasafeta aúpá'ó tigaesáfésamo ombá sínaaemba uwámeta ímba karo'á simátiyuweta Maníkón-aiigomba waé'mai-ai ímba simátimeta Maníkón-aúranka afora'á érai'-ai simátimunasasa suwánésasa érai'-ai aantemba wésewe tirumpinkém-bó síyantafeta Maníkón-aúranka'a miyásá sune. ³ Ásé-ai afora'ó simátimundasa minááigóni áwáú ímbo isésamo ésa miwí Maníkóni némpa'a mésa puwí-ámpá'ó wégowin-owe. ⁴ Waántáwanko marapá'ó káráwiyaiwai miwítí imáyáa kumeu'á uwátínkáisasa Ísu Káráísitin-aaisafesa ímba timankúnkumba wéowe. Waántáwanko séna Káráísitin-aiigo sama kátínkáifo séna miwítí imáyáa kumeu'á uwátínkáisasa Káráísitini sama ímba wéawanaawe. Maníkómó méraintemba Káráísiti miyá isaná waántáwanko séna Káráísiti sama kátínkáifo séna miwítí imáyáa kumeu'á wéuwatinkaiye. ⁵ Kesáá ímba óraa'-waasi úmpo Ísu Káráísitintafe'a kentáási óraakon-iyé síyantafeta wenáái kosimatimeta wení kisaú-waasisa méraunda póta wétuwa'nai-une. ⁶ Áwáura'a kumeu'á úwana Maníkó sama kaaó súwana sámó karáimba wemá sámó kásínkáiwaisaan-iyé. Ísu Káráísiti ói'-imayaa ún-dasa Maníkóni fí'oran-awaumo awánaandasafena sása wégasinkaiye.

⁷ Kesáá ímba fasi'aréta ásé-aaisa ta'ótokaumpo sawefímbó wímakaawanamo ááémo kará'wintemba miyá éta ásé-aaisa ta'ótokaumne. Suwánésa

minááigómó íyáákarai-fasi'aenkomba awánésa sésa ímba miwífinkémbán-ifo Maníkómpáké-fásí'áémbán-iyé síyantafeta ímba fasi'éta mifásí'áéntá ta'ó-tokaumne. ⁸ Namuro-wáásímó tínkamiyantafesamo úkóntemba fí'o-fi'on-umbai-tantaako kentáá úkúraa isatá tu'ma'ó wéraimpinkenta mótuweta wégune. Tuwímbai-kanáa séta nóra sétaawa Maníkóní kísau wémaumno séta ímba ifátá tukáumne. ⁹ Sáwíta uwásínkáámbanifo Maníkó ímba siyúwáísata méraumne. Sínkamomba ímba tai'ásuwaawata úwoisa súnarumne. ¹⁰ Ísumbo sáwí'o uwánkesamo tufúwanamo pukáin-ampata kúndasa pósa Ísu maé'-mae'a isaná wení fasi'aémbá kentááfímbó wérain-aai wéisaawe. ¹¹ Méraundasa aasiyaasi-kánáá séta Ísuni waási-i'a úndarakemba káféra sínkamiyata puwó-naumno súnndasa pósa kesá méraundawini áwáuma Ísu póna kentáá súma tai'áinda-sufimba méraiye-aai wéisaawe. ¹² Ásé-aai simátimundasa sáwíta uwásinke-sa sínkamiyata púwónda-ampata kúndasa mindásafe'a ásé-aai isé'a aúí'a úmai méraan-ampa'a wégowe.

¹³ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkón-aaisafe'a simankúnkúmba é'a pó'a wenáái wésimatimune

siyáintemba Maníkón-aaisafeta simankúnkúmba éta wésimatimune. ¹⁴ Fasi'aénkó Ísumba pukómpinkemba íyáfasinankaraiwai Ísunte'a káásasinkenasa púwóndafinkenta íyáfasinkenasa kentááwé kembiwíyé sí'maisa wenaúrankata sinkáíniye. ¹⁵ Kísausa wémaundasa sáwíta uwásínkáámbanifo túwa'nai eta ím-ba ifátuwaunasasa fí'o-fi'on-kwaasi Maníkó úwoimo túwa'nai in-áái isésa sáwífa'nanka Maníkómpá'á súwi símae iyésa wenáwí'a óraa'a úmae wéiyowe.

Maníkóní fasi'aénkátáámó méraunda-aai.

¹⁶ Mináái imáyáa úndasa ímba suwesaraín-iyé séta ifátukaumne. Kentáá súma sáwí'a úmae íyísana Maníkó kentáási imáyáa aúíta wéuwasinkaiye. ¹⁷ Kentááfá'ó wérain-umbai-tantaatafeta séta kári'-umbai-tantaa'a wááu wéráiyé súnanasa ánaaemba minúm-báífinkémbá fí'oran-kawe-tantaa'a íyáákaimba waé'wae'o índa-kawe-tantaa'a paápé íniye. ¹⁸ Mindásafeta marapá'ó awánáúnda-tantaa'a ímba óraa'-imayaasa éta wíyómpa'o ímbo awánáúnda-tantaatafeta imáyáa úmae wéiyune. Awánáúnda-tantaa'a wááu-tantaa'an-ifo wíyómpa'a ímbo awánáúnda-tantaa'a waé'wae'a íniye. Mindásafeta umbai-tántáátáféta séta sáwísamban-iyé sune.

⁵ Kentáásúma wááu-nankaanta isatá mis-úwawaa'warata marapátá méta maarán-áái sune. Maankwááú-námbá tawísinata Maníkómó wíyómpa'o úmakain-daumpata ménaumne. Mindámbá waási ímbo úmakaan-damban-ifo Maníkó wení imáyáafinkemba úmakaimba waé'wae'o índa-namba mindá wíyómpa'o méraanda-suwawaa'an-iyé. ² Marapá'ó méraundasa óraa'-imayaa éta wíyómpa'o méraanda-suwawaata simínkwaesa séta ³ maarán-áái ínta séta

puwéta súwawaa'-íyainkaanta úmaisa méraumne ím-ba súmpo maarán-áái séta wíyómpa'o méraanda-suwawaata naankáántá ónaesa sune. ⁴ Kentáá súma wááu-nankaamba isatá méraundasa umbai-tántáá'ó wéraintafeta óraa'-imayaa éta marapáké-súwawaataaamo túwáanda-aai ímba séta wíyómpa'o méraanda-suwawaata máénda-aaisa sune. Miyásáámó ondá marapáké-súwawaakaanta faú'wínata maé'maeta ónaumne. ⁵ Miyásáámó ondasáfénasa Maníkó kentáá to'mayaa éna wení Ufaen-ámútámbá ai'marówana kentáásirumpimba kumbéraisata mindásafeta to'mayaa uwásínkarainta miyá íniyesa sune.

⁶ Maníkó wení ámútamba ai'marówana kentáásirumpinta kumbérintafeta kentáási imáyáa fasi'aénkó méraumne. Marapá'ó méraundasa Fasi'aénkó Ísu Káráísitiyeta ímba wíyómpakaani'a úmaisa méraumne. ⁷ Káféta marapá'ó méraundasa wenane'á ímba awánéta wenáásafeta simankúnkúmba éta ⁸ kentáási imáyáasa fasi'éta puwétaamo wíyómpa'o Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'o métaara aamoí úsino. ⁹ Maanká'ó méraundasaawe wíyómpa'o imérandasaawe Maníkómbó arááimo tainí'a ónae súnndasa póna aamoisá uwásínkainiye. ¹⁰ Seyaafá'nánkátá Ísu Káráísitin-aúranka'a méraananasa kesáámó méraundawini áwáusafena sí-sai ena marapá'ó méraamba kawé'ó owí kawé'-meyámbá tiména sáwí'o owí sáwí-meyambo timínda póta wembó arááimo wétaini'a ónaesa sune.

Ísuwe káásamaimo méraundasa aúí'a úmaisaamo méraunda-aai.

¹¹ Fasi'aénkó méraundawini áwáuma sí-sai índasafeta wentáféna sáá'a wéísata wempá'á tíwae séta waásisa wétafisune. Maníkó méraundawini áwáusa suwá-naisa'a kembiwísé'o méraundawini áwáusa suwá-naamba kawé'á wéiyé sune. ¹² Kentáá súwí'a ímba maimaé wéiyumpo méraundawini áwáusafe'a aamoí íyantafeta méraundawini áwáusa wésimatimune. Aamoí é'a kentáásáfésamo sáwí-aaimo sen-kwáási táái kanaa'á anondáá simátimiyantafeta méraundawini áwáusa wésimatimune. Minkwáási paáká-túwawaa'-aantemba tuwánésa kawé'-wáásín-owe sésa tirumpin-imáyáa ímba awáresa kawé'-wáásín-owe wésewe. ¹³ Tuwímbai kentáásáféna uwóí'a wéowe sewatá kanaán-iyé séta Maníkóntáféta imáyáa éta miyásá únasasa tuwímbai kentáásáféna kawé'-imáyááwára'-wáásín-owe sewatá kanaán-iyé séta kembiwísáféta imáyáa éta miyásá wéune. ¹⁴ Seyaafá'nánká sáwí'o ombá mimbéyámbá maésa púwófo séna Ísu Káráísiti mimbóráwígó kentáásáfénawe séna pukáimba póta Káráísiti

arumbó símíwaini kísau aantenta wémaumne. ¹⁵ Seyaafá'nánkátá sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafena Ísu Káráísiti pukáimba póta kentáá sirááimo táínda-i'a ímba éta wembó arááimo táínda-i'a éta méraano. Miyámó ondasáfénasa ken-

táásáfénawe séna puwúwana Maníkó íyáfasi-nankaraiye.

¹⁶ Ááema marapá'ó méraan-kwaasiti áwáuma arááiwaeta tuwimbaisafeta kawe'-wáásín-owe séta tuwimbaisafeta sáwí-waasin-owe siyáumpo káfé'a ímba miyásá séta ááema marapá'ó méraan-kwaasiti áwáuma arááiwakaunda Kárásitintafeta úwoi-waasin-oye siyáundasa káfé'a ímba miyásá sune. ¹⁷ Mindásafeta Ísu Kárásitiye'o káásamaimo méraundasa aú'i'a úmaisa méta ááemo uráundanten-imayaa ímba éta káfé'a aú-imayaa úmaisa méraano. ¹⁸ Maníkó miyá wéifo ááema Maníkóní namuro-wáásíyáámbá úmaisa méraawanana Maníkó kesí waási-i'a íwae séna Ísu Kárásitimba ai'marówana kentáásáfénawe séna kumpuwúwana wení waási-i'a uwásinkenasa séna kesí waási-i'a íwae-aai kosimátíméro séna si'mákaisata minkísáúsá wémaumne. ¹⁹ Minááigóní áwáuma maarán-iyé. Ísu Kárásiti seyaafá'-wáásísáfénasa imáyáa éna pukáimba mindásafena Maníkó imáyáa éna waásimo sáwí'o ombá ímba aafimbá wé-maitinkaifo wení waási-i'a uwátinkena kentáásáfénawe séna kesí waási-i'a íwae-aai kosimátíméro séna si'mákaisata wésimatimune.

²⁰ Kesáa Ísu Kárásitini aantá-waasisa únanasa simásímísata kembiwísá wésimatimune. Maníkó kembiwísáféna óraaka siyáísata siyáin-aaisa wésimatimune. Kárásiti pukáintafena Maníkóní namuro-wáásíyáámbá uráampinkemba wení waási-i'a wéuwatinkaifo wenáásisafe'a ewé seró. ²¹ Ísu Kárásitimpimba sáwí'o í-áái ímba wérowana Maníkó kesáámó sáwí'o únda-aai wembá ámakaiye. Kárásitiye'a káásamai méta Maníkón-aúranka'a arupíse ondasáfénasa Maníkó miyá úwana Kárásiti kesáámó sáwí'o únda-aai maimaéna mindá-nankwara'a pukáimba póna Maníkó wení namuro-wáásíyáání'a uráundawi wení waási-i'a wéuwasinkaiye.

6 Maníkóe'a taankarotámai méta kísau wémaeta óraaka simátíme séta Maníkó úwoi wétuwa'nai-ifo ímba úwoi mé'a wembó arááiimo tainí'a oro sune.

² Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba Maníkómó siyáin-aai agaimaréna séna

úwoi túwa'nai uráunda-kanaa kentáái
isé'a sáwí'o urómpinkembo
tíkaunda-kanaa túwa'nai uráumne

Maníkó siyáiyé agaimaréna siyáimba mindásafe'a ísáaro. Káfé'a Maníkó úwoi túwa'nai in-kanaa éna sáwí'o uráampinkemba tíyáin-kanaa ímba pó'a ímba úwoi mé'a wembó arááiimo tainí'a oro.

³ Kentáási kísaugomba awánésa sáwí-amba arááiwáéfo séta kawe-kísáú aantembo maúndasa pósa ímba érai'a sésa sáwí-kísau máéwe wésewe. ⁴ Seyaafá-kísáúmó maúndasafeta séta suwánésasa érai'a Maníkóní kísau-waasin-owe síwae séta minkísáú wémaeta méraumne. Umbai-tántáá'ó kentááfá'ó tisas-amó sí'o índa-i'o uwásinkesasa sáwí'o uwásínkáanta ímba ífátuweta fasi'ámaisa méraumne. ⁵ Maníkóní kísausa maúndarakemba sínkambai ándáfa'o

mósinkesasaamo úkúresamo sáwí-aai simásinkesa miyámó ontá óraa-kísau maéta nó'waamba ímba súsa waúnda úwoi kísau maéta sááiimo taintá ímba ífá-tuwaunda fasi'ámaisa méraumne. ⁶ Kentáásáfésa Maníkóní kísau-waasin-owe síyantafeta kawe-kísáú aantemba maéta kawe'-ímáyáa éta faru úmaisa méta kawe'á uwátinkaanana Maníkóní Ufaen-ámútánkó keséta méraisata érai'a miwí-ímáyáa éta ⁷ érai'-aai simátimunana Maníkó fasi'aémbá símísata miyán-kísáú maéta Maníkón-aúranka'a arupíse úndasa mindá wenónkáámbá fafériyaunanasa sáwí-aaiigo kentááfimbá ímba

tisatá Maníkón-aúranka'a arupíse úndasa mindá paroiyáámbá uwásoketa umbai-tántáá'ó kempátáámó tintá wéiyaakaumne. ⁸ Tuwímbai kentáá súwí'a mósá marááwasa tuwímbai kentáá súwí'a símai sáwí'a owasá tuwímbai kawe'-ááísá simásíméwasa tuwímbai sáwí-aaisa simásíméwasa érai'-aaimo simá-timundasafesasa tuwímbai kentáásáfésa karo'á sewé sewasá ⁹ tuwímbai kawe'-úmai suwánésasa karo'á sésa úwoi-waasin-owe sewasá tuwímbai kentáásáfésamo puwónaesá owémó sembá ímba puwúndasa úwoisa súnaraumpo suwánaaro. Maníkó arupísesa uwásínkáimba ímba sínkamisata wépuwune.

¹⁰ Sáwífa-tantaako kentáásirumba umbai wétasinkainta kentáásirunko kawe'á wéiyé. Kesáa óntama ímbo makáundawisa éta Maníkón-aai sáwífa'-waasisa simátimunasasa kawe'-úmai méraawe. Óntaiyaiwai éta Maníkón-aai ta'ótokaundasafeta kawe'-úmaisa méraumne.

¹¹ Kórinti-naopaken-kwaasi ísáaro. Ken-ímáyáa éta kentáásirumpinken-aai afora'á simátímakaundasa ¹² kembiwísáféta ímba kaorúna'a kentáásáfé'a kaókaawe. ¹³ Kesí iyámpóímo simátimundantenkaamba simátimumpo ken-ímáyáámó úndantemba kentáá-ímáyáa é'a kentirumpinkén-áái simásíméro.

Maníkóní naankaantáán-únemo siyáin-aai.

¹⁴ Ísáaro. ó'ó tombá moóra óraa-purumakawara moóra kári-purumakawara'a ímba fátoto úmai wé-gara'ofó awaiya-púrúmakárái tinuwarampimbá kára'umakaawasarai ó'á wétoye. Miyámó ontembá kembiwí Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmbo owiyé ímbo timankúnkúmbo owiyé ímba taankarotaré'a kísau máéro. Arupíse owisé Maníkón-aai taráíyaawise ímba kanaa'á taankarotámai mésa kísau wémaewe. Sáwara kumeu'wará'á ímba mimbóráfimbá wéraiye. ¹⁵ Ísu Kárásitiye waántawankoe ímba mimbórá-ímáyáa óyasa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owiyé ímbo timankúnkúmbo owiyé ímba mimbórá-ímáyáa wéowe. ¹⁶ Maníkóní naaúmpa'a waántá-waasi mimbóráfimbá ímba méranaawe. Maníkó fasi'aénkwáráwí kentáásirumpimba méraisata wení naankaantáán-úne. Mináásáféna naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Maníkó séna kesí waásise mé'a miwífimbá wéne'a miwítí Maníkó onasá kesí waási-i'a ónááwe Maníkó siyáiyé. ¹⁷ Mindásafena Fasi'aénkó séna

úwoi-waasifinkemba tiyuwé'a moórá-aempa'a mé'a sáwí-awaugomba tínaaemba uwátimiya'a tíke'a ¹⁸ kentifo-í'a ona'á kesáánintone kesiyáámúntoni'a ónááwe.

Fasi'aénkó seyaafá-fásí'áémbó tokáiwai siyáiyé agaimaréna siyáiyé.

7 Kesí waási ísáaro. Maníkó kentáásáféna imáyáa éna mináái símai kááísamakaintafeta kesúrake-sawi-tantaa'e kentáási imáyáafinke-sawi-tantaa'e sínaaemba uwáméta kawé'-úmaisa méta Maníkón-aúranka'a sáá'a isatá Maníkóndé-i'a éta kawé'-aanten-ta éta miyásá onó.

Póron-arunko aamoimó uráin-aai.

² Kentáásáfé'a ímba kaórémba kentáá-imáyáa úwoin-oro. Ímba sáwí'a uwátinkaawanasasa sáwí-amba arááiwakaawe. Ímba karo'á simátinketa miwítí óntasa mémaiyaumne. ³ Minááimó simátimunda ímba aafimbá maitinké'a sune. Ken-ímáyáámó úndasa simátimeta aneká'á miyásá úne séta úwoimo méraundasa ken-ímáyáa éta púwóna-kanaa tínda úwoi ken-ímáyáásá ónaumne. ⁴ Érai'a kawé'-úmai méraawe óraaka sé'a kentúwí'a mósá wémaraumne. Óraa'-umbai-tantaa'a kentááfá'ó timbá mindásafe'a ímba imáyáa é'a ken-ímáyáa únana kentááiigo fasi'ásínkáisana sirunkó áfááraumai aamoí wéiye.

⁵ Tóroási-naopa'a tuwéta Máséndóniyaa-marafa'o tamaéwánda ímba kawé-kánáá úwata méraawanasasa seyaafá'-náópimpa'a kaentónáántón-ésa aaisambá suwaná kentáási kisausafena kentáásirunko umbaí tówana ⁶ Maníkó tirunkó umbaimó tain-kwáási tiráfayaiwai wesá siráfaindasafena Táításimba ai'-marówana kembiwí tiyuwéna kentááfá'á téna ⁷ maafá'ó túntafeta aamoí éta kembiwisé'o maún-kawé'-aai simásimuntafetaawara'a aamoí ówánanasa kembiwí kentáá suwánánaemo siyáamba tasimásimenasa sáwí'o uráantafenamo kentirunkó umbaimó taráimba tasimásimenasa kentáfésamo karo'-ááimó sen-kwáási táái anondáá simátímakaamba tasimásimenasa miyán-ááísómbó tasimásimuwata isááwánanasa kentáásirunko aamoí uráiyé.

⁸ Aúfái agai-timé'a óraaka sé'a aneká'á ímba miyán-oro siyáunda mináúfái toráúsúwana kárika'a kentirunkó umbaí tówa'a mináái isé'a mináúfái agaiyáundasafena sirumbá uwátinke'a káfé'a sirunkó ímba umbaí téna ⁹ kawé'á wéiye. Kentirunkó umbaí tóntafe'a ímba aamoí é'a kentirunkó umbaí tówa'a sáwí'o ombó tínaaembo uwámakaantafe'a aamoí úne. Sáwí'o ontáféna tirunkó umbaí táino Maníkó wésiye. Mindásafe'a mináúfái agai-tímakaunda ímba sáwí'a uwátinkaraumne. ¹⁰ Maníkó tirumbá umbaí tátínkáiwai sáwí'o ombá tínaaemba uwáméwana sáwí'o úmaimo méraampinkemba Maníkó tiyéna kawepá'á mówétinkaisana mindásafena tirunkó ímba sáwí'a wéifo marapá'-wáási Maníkóntáfésa ímba imáyáamo owí tirunkó umbaí tainká'á sáwí'o ombá ímba tínaaemba uwámesa úwoi sáwí'a ésa Maníkóni nempa'a maé'mae'a ónááwe. ¹¹ Sáwí'o uráantafena

Maníkó kentirumbá umbaí tátínkaraimba pó'a kawé'ó uráamba imáyáan-oro. Kembiwifínkémbá moóráwigo sáwí'o uráimba ímba óraaka simánke'a tímakaunda-aufai isé'a sé'a arupíse uwátinketa kawé'-ámbá arááiwáéno sé'a sáwí'o uráantafe'a tigesáfé'é'a sáwí-meyambo kentópa'o tindasafe'a táatafe'é'a sé'a arupíse uwátínkaanana Póromo ménamo éna súwa'-nai íniye sé'a sáwí'o uráiwaimba ááema sáwí-meyamba amé'a kembiwifínké-sáwí-ímáyáa arupíse uwátinke'a miyámó uráamba taí'áraiye-aai ísaraumne.

¹² Mináúfái agai-tímakaunda sáwí'o uráin-kwaasigontafe'a ímba aifa'á imáyáa é'a sáwí'o uwánkarain-ininkontafe'a ímba aifa'á imáyáa é'a miyá uráumpo Maníkón-aúranka'a kentáásáfé'a óraa'-imayaa é'a kentáásáfé'a sé'a miwísáféta óraa'-imayaa úne sénááwe sé'a mináúfái agai-tímakaumne. ¹³ Mináúfáimó tímakaundantembo uráamba kentáási imáyáa kawé'á uwásínkaraawe.

Táításimba ai'-marááwánanasa kempá'á koména wenarunkó umbaí tówana túwa'nai úwa'a kawé'á uwaná aamoí éna wenarunkó kawé'á úwana kentááfá'á téna tasimásimuwata iséta mindásafetaawara'a aamoisá úne. ¹⁴ Ááéma Táításin-aúranka'a kentúma maimaé iyáunana simátímakaunda-aai érai'-aaimo siyáundantemba Táításimbo kentáaimo simámakaunda-aai érai'-an-iyé. Táítási kembiwisé'a koména kemó kentáaimo simámakaunda-aaisafena érai'-aai siyáiyé siyáimba mindásafe'a ímba sigaesáfé'a úne. ¹⁵ Táítási kembiwisé'a komérowa'a wentáfé'a aamoí é'a táatafe'a é'a tinekembá tata'á é'a wenáái isé'a miyá uwaná mindásafena Táítási imáyáa éna arumbá wétimiye. ¹⁶ Kembiwísáfé sé'a seyaafá-kísáúmó ésa kawé'á ónááwe súnana sirunkó kawé'á wéiye.

Fasi'aénkóni waásimo túwa'nai uráan-aai.

8 Kesí waásisono. Máséndóniyaa-marafa'o naaó'-nao'o méraawi Maníkóni waási wemó túwa'nai in-aai simátimenaumpo ísáaro. ² Óraa'-umbai-tantaa'a miwífá'á téna tafisisasá ímba ifátuwesa Maníkóntáféna tirunkó kawé'á úmae iyísasa miwí kesáfésa óntaiyain-kwaasi méraantafesa ímba imáyáamo ombá Yúndiyaa-marafa'a Fasi'aénkóni waási méraawisafesa imáyáa ésa kári'-ontamo makáampinkemba sáwifantantaa'a túwaandu úmai túwa'nai uráawe. ³ Érai'-aai simátimune. Miwí sésa maarán-tántáá'á kanaa'á timénaumpo fí'omba túwaandu úmai timénae sésa miwítí imáyáafinkemba miyá ésa sáwífa'a tímakaawe. ⁴ Kentáásáfésa óraaka símae iyésa sésa Yúndiyaa-marafa'o Fasi'aénkóni waási méraawi timénae sétaamo únda aamoí úne siyáawe. ⁵ Imáyáa aantembo únda-tantaa'-aantemba ímba tímakaafó fí'o-fi'on-tantaakwara'a tímésa aifa'á Fasi'aénkóntáfésa sésa ení waási-i'a éta ení kisausa wémaumne siyéna Maníkón-ímáyáafínkémbá kentáásáfésa sésa Maníkóni kísau simásimiyata kembiwisé'a méraano sésa ⁶ maanká'á Máséndóniyaa-marafa'o méraawi miyán-áái siyáamba póta Táításimba simáméta séta Yúndiyaa-marafa'a

Fasi'aénkóní waási túwa'nai íyan-kisau Kórinti-naopa'a ko-ómbare tauweré kuré túwa'nai inasá túwaandu íyana tai'áino Táitásimba simámakaumne. ⁷ Fí'o-fi'on-kisau kawé'-úmai maé'a Maníkón-aaisafe'a fasi'ámai timankúnkúmba é'a wenáái kawé'-úmai simátíme'a wenááigoni áwáuma kawé'-úmai isé'a aaweyáá é'a túwa'nai e'a kentirumbá simé'a miyámó on-kwáásí on-táféta simátíme séta Yúndiyaa-marafa'a Fasi'aénkóní waásimo méraawi túwa'nai íyamba kawé'-úmai timenááwe sune.

⁸ Maanká'á Máséndóniyaa-marafakewi Yúndiyaa-marafa'a Fasi'aénkóní waásimo méraawisafesa imáyáa ésa kawé'-úmai tímakaan-aai tíménda miyán-oro ímba sumpo timénáá ína timénááo sé'a kentirunkómbá tísai úmai isáúmne. ⁹ Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Kárásiti úwoi túwa'nai ímbá ísaraawe. Wiyómpa'a fí'oran-kawé'a úmai ména kembiwísáféna imáyáa éna wiyómpa'a tuwéna kawé'-úmaimo méraiyantafena úwoi-waasiyaan-úmai marapá'á kumbaé'éimbaniye.

¹⁰ Kesí imáyáafinkemba sumpo isáaro. Ááema Maníkóní waásifinkemba kembiwí aifa sé'a túwaandu úmai timénae sé'a ómbare'a moórá-aatai maisukáafo káfé'a minkísáú tai'ásuwaaro. ¹¹ Ááema aamoí é'a to'-mayaa é'a káfé'a miyá é'a sáwífa-tantaa'o makéwi sáwífa'a maráiyasa kári'o makéwi miyáumai maráiyasa miyá íyana tai'áino. ¹² Sáwífa-tantaa'o máréne kári'o máréne Maníkó tuwánáinifo timénaemo síyan-tanta-a'a sáwífa-tantaapinkemba sáwífa'a maré'a káripinkemba kári'a maré'o timíyamba Maníkó awané-na kanaán-iye síníye.

¹³ Túwa'nai íyamba ímba seyaafá'ó túwémba kesáfé'a wémare'a oro. ¹⁴ Énifo káfé'a makáan-tanta-a'o wéraintafe'a mimpínkémbá timé'a ánaembo ímbo makémba miwí kembá túwa'nai íya'a awaiyarí'a ónááwe. ¹⁵ Miyáumai naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna moórá-tonkon-awi'a máána mintóntáféna séna

tóntáféna séna sáwífa'a tú'maimo nowí tímú'a fówasa ímba aráá'a márówasa kári'a tú'maimo nowí tímú'a fówana ímba táái taráiyé

agaimaréna siyáiyé. Miyáumai káfé'o makén-tanta-atafe'a mimpínkémbá timé'a ánaembo ímbo maráiyamba miwí kembá túwa'nai ónááwe.

Táitási Kórinti-naopa'o kuráin-aai.

¹⁶ Maníkó Táitásimba imáyáa ámísana kemó túwa'nai úndantemba wewár'á túwa'nai ónae sisatá mindásafe'a Maníkómpá'á súwi sune. ¹⁷ Táitásimba simáméta séta kotúwa'nai inasá Yúndiyaa-marafaken-kwaasimo túwa'nai íyantafesa tuwímbai-tantaa'a túwaandu úmai maránááwe súndasafenasa aamoí éna wení imáyáafinkenkwara'a séna aneká'á miwísé'a koménaumne Táitási siyáiyé. ¹⁸ Táitásimbo ai'maráan-dara'a moórá-waasiwara'a ai'maráanana wesé'a wíniye. Wemá ásé-aai simátíma'mae nísasa naaó'-naokemba Fasi'aénkóní waási wenáwí'o mósá márááwi wemá Táitásiye'a wíniye. ¹⁹ Fasi'aénkóní waási naaó'-naokemba wembá íyáfasinankesa sésa es-

é'a minkísáú mauwó sewaná keséta wénena túwa'nai únda-kisaua máisasa kentáásí kisaugomba awánéna sésa tómbá ímbo makáan-kwaasi túwa'nai owe sésa Fasi'aénkón-áwí'a mósá wémaraawe.

²⁰ Minkísáúmó maúndasa sáwí'an-owe sefó séta

²¹ Fasi'aénkón-aúranka'e waási túranka'e minkísáú kawé'á ónae séta naaó'-nao'a wéneta túwaandu úmáráán-ontantomba maimaéta ímbo makáan-kwaasimo túwa'nai ondasáféta úne.

²² Minkáé'nárimo ti'maráandarata

moóráwígonkwara'a ai'maráanana wéna kaumbosé kóinda wembá sáwífa-kanaa áisai úmai awánánae súndasa túwa'nai in-kwáásígó isatá awánaraumne. Kembiwí kawé'ó on-áái iséna póna kotúwa'nai ónae siyáiyé. ²³ Táitásin-aai súnda kesé'a taankarotámai ména túwa'nai índasafena kesé'a kísau wémaiye. Wesé'o wíyan-kwaasi-taaimo súnda minkísáú maíyantafesa naaó'-naokemba Fasi'aénkóní waási kerái íyáfas-intinkaraayasaraí Ísu Kárásitin-awi'a mósá wémaraaye. ²⁴ Mindárau kempá'á komériaya'a tirumbá tíméro. Kentúmo maimaé iyúndasafesamo sésa érai'a kawé'-úmai méraawe sésa ánaemba naaó'-nao'a Fasi'aénkóní waási kosimátíma'mae níyasa kentáái isanááwe.

Fasi'aénkóní waási túwa'nai ónaemo siyáan-aai.

9 Tuwímbai-tantaa'o túwaandu úmaimo Yúndiyaa-marafa'o Fasi'aénkóní waásimo timíyan-aai é'o ísaraantafe'a maanáúfáifímbá ímba ayáátáaka'a simátimenaumne. ² Túwa'nai ónaemo siyáan-aai ísaraumne. Máséndóniyaa-marafaken-kwaasi kentááimo simátimewanda kentúma maimaé iyé'a kembiwisé sé'a Ákáyaa-marafaken-kwaasi minkísáú wéto'-mayaan-esa moórá-aatai maisukáawe séwánasa isésa sésa kesááwár'á túwa'nai ónae sésa tuwímbai-tanta-a'a túwaandu uráawe. ³ Kentúma maimaé iyéta séta minkísáú to'mayaa úmakaawesa súnda-aai úwoi-aainiye sefó séta kaumboráú ti'maráanasasa kempá'á kónááwe. Kemó siyáundantemba to'mayaa úmaraiyantafeta minkáúmbóráú ti'maráanasasa kotúwa'nai ónááwe. ⁴ Ánaemba kempá'á konasá Máséndóniyaa-marafakembo tuwímbai kesé'o wésamo ésa ímbo to'mayaa úmakembo kotuwá-naiyamba tigaesáfé'a íya'a to'mayaa úmakaawemo siyáunda-aaisafe'a sigaesáfé'a ónaumne.

⁵ Mindásafe'a imáyáa é'a mindárausafe'a óraaka simátíme sé'a kemó ímbo kuráandara'a miwífá'á koméwasa símimo fasi'ámakaantemba tuwímbai-tantaa'a túwaandu úmáráaro simátimakaumne. Ánaemba kempá'á kona'á kentí imáyáafinkembo túwaandu úmárémba úwoi maisiménááfo ímba tísai ónaumne.

⁶ Maarán-áái imáyáan-oro. Kísauomo ombá moórá kári-kisau úmaka kári-tomba fáká'-naawasá moórá óraa-kisau úmaka óraa-tomba wéfaka'-naawe. Miyáumaimo tímémba ánaemba miyáráán-úmai maenááwe. ⁷ Miyáumai moórá-mora-waasimo timíyan-tantaatafe'a imáyáa uré'a miyáumai tíméro. Ímba timénae-imayaa é'a tíméfainifo. Óraa'-aaimo simásí-

makaine sé'a tíméfainifo. Imáyáa úmai kawé'-ur'e'a tíméro. Timíyantafesamo aamoimó iyawi miwí Maníkó aamoí uwátinkáifo timíyantafe'a aamoín-oro. ⁸ Maníkó kanaa'á áfááraumai kawé'ó uwátinkáimba seyaafá-tántáátáfé'a kawé'-úmai mé'a fí'o-fi'on-

kawé-kisau maíyantafena Maníkó áfááraumai kawé'á uwátinkáifo miyán-káwé-kísáú kanaa'á maénááwe.

⁹ Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

ímbo makáawi túwa'nai esamo tímatuwaawi miwítí kawé-kísáú waé'wae'a íniye agaimaréna siyáiyé.

¹⁰ Maníkó seyaafá'-ánáúntúmbá tímísasa maiyésa wégisau-fuwandaawe. Maníkó minánáúntúnkómbá óraa'a úmáráisasa wéfaka'-naawe. Miyáumai Maníkó kawé'á uwátinkaina'a túwa'nai iyana mimpínkémbá kawé-kísáú óraa'a paápé íniye. ¹¹ Maníkó kawé'á uwátinkaina'a aasiyaasí kanaa'á túwa'nai iyasa simíy-ataamo tíménda-tantaatafesa Maníkómpá'á súwi sénááwe. ¹² Miyáumaimo túwa'nai iyamba Fasi'aénkóní waási ímbo makáawi túwa'nai iyana sáwí-fa'-waasi tirunkó kawé'á ínasa Maníkómpá'á súwi sí-mae iyónááwe. ¹³ Kembiwísáfésa sésa Ísu Káráisitín-aaisafesa érai'e sésa fasi'ámai imáyáa ésa pósa súwa'nai uráawe sésa Maníkón-áwí'a mósá marésa miwíyé seyaafá'-wáásiyé úwoi timíyantafesa Maníkón-áwí'a mósá marésa ¹⁴ Maníkómó kembiwí óraa'o túwa'nai intáfésa kembiwísáfésa imáyáa ésa túwa'nai esa Maníkómpá'á inái sénááwe. ¹⁵ Maníkó seyaafá'-wáásísá fí'oran-kawé'a uwásínkáísata póta wenáwíta mósá wémaraumne.

Póro wení kísausafenamo simátímakain-aai.

10 Kempínkémbá tuwímbai kentáfésa sésa Póro keséta taména faru úmai aái siyáifo némpa'o mérainka'a fasi'aén-áái simásímiye wésewe. Ísu Káráisiti marapá'ó méronka'a faru úmai ména ímba aaisambó siyáintafe'a imáyáa é'a óraaka simátimune. ² Kempá'ó kondá ímba óraaka sénae súmpo imáyáa é'a kempínkémbá tuwímbai kentáásáfésa karo'á sésa marará'-wáásítí áwáuma wéaraaiwaewemo sentáfé'a óraaka simátimenaumpo káráwiyoro. ³ Marapá'ó méraundasa namuro-wáásí iyáákanae sésamo tíyáántemba ímba miyá éta marapá-sáwí-tántáá'á iyáákanae séta Maníkóní kísausá wémaumne. ⁴ Taané paroiyé úmakesamo tiyé'a iyáákanae sésamo ontembá ímba miyá éta Maníkó fasi'aémbá símakaisata fí'o-fi'o-sawí-fasi'aenta wéiyaakaumne. ⁵ Kentáá sáásafesa karo'-ááiyémó sewí tááigomba kesááigosa wéiyaakaiye. Tuwímbai miwí túwí'a mósá marésa Maníkón-aai isáafo sésa símai aambá fái'maraawata aambó fái'-maraan-aai iyááketa kentáásí imáyáago Ísu Káráisitín-aai isáínkwae símaeta wéiyune. ⁶ Kentáá sáái isáíwae séta timu'maréta mérauna'a miyá íyata tuwánéta kentáá sáái ímbo isááwi sáwí-meyamba tíménaumne.

⁷ Kembiwímó méraawini áwáuma imáyáan-oro. Kempínkémbá tuwímbai sésa érai'a Ísu Káráisitíni waásisa úne sentembá kesááwárá'á Ísu Káráisitíni waásisa úm-

po mindásafe'a imáyáan-oro. ⁸ Maníkó fasi'aémbá siménasa kembiwí ímba sáwíta uwátinkanaumpo kentí imáyáa fasi'átínkáándasafenasa mifásí'áéntá sí-makaiye. Mifásí'áémbó símakaimbo simátíma'mae iyúnda-aai mindá érai'-aai isatá póta mifásí'áémbó sí-makaimbo simátíma'mae iyúndasa mindásafeta ímba sigaesáféta úne. ⁹ Aúfáímo agai-timúnda ímba maarán-ímáyáa é'a inkáísóro sénsa maanáúfái agaimái símiye sefó-ímáyáa é'a agáúmne. ¹⁰ Tuwímbai kentáfésa sésa aúfáifimba fasi'aén-áái simásimenasa ááéma keséta taména aamoisaén-kwáásí ména úwoi-aaisa simásímakaiye sewí ¹¹ miwí maarán-áái imáyáan-oro. Némpa'a méraunda póta aúfáifimbo simátimunda-aai kempá'ó wéta mimbórá-áái póta kosimátimenaumne.

¹² Kentáfésa miyán-ááímó sewí miwí túwí'a mósá marésa óraa'-waasisa úne sewatá ímba mimbórá-wáásiyáántá éta miwímó méraawini áwáuma awánéta kesáá méraundawini áwáusa ímba tuwinéta séta kawé'-úmaisa méraumne. Sáwí'a úmaisa méraumne séta ínta tuwinánaumne. Miwí moórá-mora-waasimo méraawini áwáu tuwánésa miwítí imáyáafinkemba sésa méraundawini áwáusa kawé'an-íye wésewe. Miyámó ombá sáwí-imayaafinkemba wéowe. ¹³ Kembiwímbá Maníkómó símakainda-kisau-aai sénaumpo ímbo símakainda-aai ínta sénaumne. ¹⁴ Kembiwímó méraapa'a Maníkó ímba aambá faiyéna úwoi kesáái kosimátíméro simásímakaisata úwoisa Ísu Káráisitíni ásé-aai kosimátímaumne. Miyámó uráunda Maníkó ímba aambá fáíkaisata úwoisa kosimátímaumne. ¹⁵ Maníkómó aambó fáísinkarain-kisausafeta fí'on-kwaasimo maiyáan-kisausafeta kesáá maiyáumne ím-ba séta kentáá súsa maimaé iyúne. Ísu Káráisitín-aaisafe'a timankúnkúmba é'o fasi'ámai imáyáamo úmae iyiyamba timu'maréta méraumpo miyámó íyata áfááraumaisa túwa'nai ónaumne. ¹⁶ Miyámó íyata kanaám-póta tiyuwéta fí'o-fi'om-barafa'a Ísu Káráisitín-aai simátíma'maeta nónaumne. Fí'owimo Ísu Káráisitín-aaimo simátímaken-aempa'a ímba kométa karo séta kesáá simátímaumne séta kentáá súsa maimaé iyónaumne.

¹⁷ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

miwítí kísausafesa ímba túwí'o mósá maráiyamba Fasi'aénkóní kísausafesa wenáwí'a mósá máraaro

agaimaréna siyáiyé. ¹⁸ Waási kesáfésa kawé'-wáásí únemo sembá Maníkón-aúranka'a ímba kawé'-wáásín-fo Fasi'aénkó kawé'-wáásín-owemo siwái mindá Maníkón-aúranka'a kawé'-wáásín-owe.

Karo'-áántá-wáásí táái.

11 Kesúma maimaé iyé'a kári'-aaimo sendá ímba aambá fáisinkaiya'a úwoi senó. ² Kembiwí sáwí-amba arááíwáéfo sénamo Maníkó káráwiyaintemba miyáumai kenká'á káráwiyaumne. Kawé'-ínáá'árúmó moórá-waasionka'o símaráantemba miyáumai kembá tí'mae'a Ísu Káráisitímpa'a

mátínkáana'a wesé'a ménaawe súne. ³ Naaófá'á iyaankafayaankó moórá-ininkon-awi'a Ífimba karo'á simánkowana minááísáféna érai'e siyáíye. Miyáumai tuwímbai kentí imáyáa sáwí'a uwátinkaiya'a Ísu Káráísitintafe'a fasi'ámai imáyáamo ombá ifátúwáá-faiye sé'a mindásafe'a óraa'-imayaa úne. ⁴ Ááema afora'á Ísu Káráísitin-aai kosimátimewana'a ísówana Maníkóní ámútanko kesé'a mérowasa tuwímbai kempá'á wésa Ísu Káráísitin-aagomba kaentaén-áái simátimesa Maníkóní ámútankontafesa karo'-áái simátímúwa'a aamoí é'a minámbá arááiwaenae siyáawe.

⁵ Minkwáásísáfé'a karo sé'a Maníkóní aantá-waasi pósa óraa'-waasin-owe sembánifo minkwáásí kembá ímba íyáákaraawe. ⁶ Aaimó wésimatimunanamó sóiko umbaimó wétaimba mindá ímba óraa-tantaa'an-ifo Maníkón-aagioni áwáuma kawé'-úmai ísaraunda mindá óraa-tantaa'an-íye. Sáwífa-kanaa érai'-aai seyaafá simátimewana'a ísaraawe.

⁷ Maníkón-aaimo simátimewanda méyámbá ímba maiyé'a simátímakaumne. Miyámó ówánda kentúwí'a maimaé iyé'a kesúwí'a sáwísankaamba uráumne. Miyámó uráundasafe'a kentáfé sáwí'a uráíye sumbánífo ímba sáwí'a uráumne. ⁸ Kempímbá Maníkóní kisaumo maéwánda Maníkóní waási fí'o-fi'on-daopakewi súwa'nai esa tuwímbai-tantaa'a símúwa'a kempímbá kísau maiyáumne. Miwí sésa ánaaemba kentáa simíniye ímba sunkákémbá úwoi miwí tuwímbai-tantaa'a símúwa'a kembiwífimbá kísau maiyáumne. ⁹ Kesé'o komaéwánda kesí óntamba tai'ówa'a súwa'nai oró ímba séwánda méraawanasa Máséndóniyaa-marafakemba tuwímbai Maníkóní waási tésa ímbo makáawanda-tantaa'a másúwa'nai uráawe. Minká'ó uráudantemba ánaaemba miyámó ondá umbai-tántáá'á timúnafo sé'a súwa'nai oró ímba sénaumne. ¹⁰ Ísu Káráísitini érai'-aaimo simátimundawí úndantemba Maníkón-aai simátímakaundarakemba kembiwí Ákáyaa-marafaken-kwaasifinkemba óntamba ímba maiyáumne-aai símae iyónasa minááísáféna karo'-ááin-íye ímba sénááwe. ¹¹ Miyámó únda sirumbá timú ína wétimuno. Sirumbá é'o timúnda Maníkó wésuwanaiye.

¹² Maníkóní aantá-waasi owémó kemó sen-kwáásí miwí túma maimaé iyésa sésa Póromo Maníkóní kísau maénamo kempákémbó óntambo máintemba miyásá úne sefó sé'a kempákémbá óntamba ímba maé'a miyá ónaumne. ¹³ Miwí mérowana Maníkó kesí aantá-waasin-owe ímba séna ti'mákaiye. Ísu Káráísitini kísau-waasisa úne karo'á sésa wení kísau máúmne wésewe. ¹⁴ Miyán-kísáúmó máémba ímba sáa'a wéíye. Waántáwanko wíyómpakemba Maníkóní kísau-waasigoni sáraamba wéíye. ¹⁵ Wení kísau-waasi wemó intembá ésa arupise-waasiyaamba ésa waé'mai karo'á wésewe. Mindásafena ímba sáa'a wéífo kembiwí ímba táa'á íno. Miwítí sáwí-kisaurakemba sáwí-meyamba maénáawe.

Ísuni kisaumo maúndarakemba umbai-tántáá'á kempímbó tiyáin-aai.

¹⁶ Maarán-áái aneka'ó súnda kentáfé'a sáwí-imayaawara'-waasi iyé-áái ímba seró. Énifo miyámó sé'o é'a ímba a'áo sé'a siyuwáíya'a kárika'a kesúma maimaé iyóno. ¹⁷ Kesúmo maimaé iyúnda Fasi'aénkó siyáintemba ímba é'a sáwí-imayaafinkeni'a úne. ¹⁸ Sáwífa'-waasi marapákén-tántáátáfésa imáyáa ésa miwí túma maimaé wéiyofó kewará'á kesú maimaé iyónaumne. ¹⁹ Kembiwí kesáfé'a karo sé'a kawé'-ímáyááwára'-wáásísá únemo sembá sáwí-imayaawara'-waasisafe'a kanaán-íye sé'a aamoí wéowe. ²⁰ Tuwímbai kesé'a komésa kentí imáyáa tafisewa'á sentembá owasá kentí óntamba karo'á simátinkesa wénesa kentúwí'a símai sáwí'a ésa sáwí-aai simátinkesa miyámó ombá ímba a'áo sembá kanaán-íye wésewe. ²¹ Sáwí'o uwátínkáántemba kesé'a kométa kesáa ímba kanaa'á miyásá uwátínkaraumpo sirunkó sáwí'a isa'á mináái súne.

Tuwímbai miwí túmo maimaé iyóntemba ímba sáa'a ína'a miyáumai kesú maimaé iyónaumne. Miyámó ondá sáwí-imayaawara'-waasiyaamba ónaumne. ²² Miwí túmo maimaé iyówi sésa Ípúru-aafinkemba súne sewa'á kewará'á minááfínkémbó súndawí úne. Miwí sésa Ísarerin-andafaken-kwaasi úne sewa'á kewará'á minándáfákén-kwáásí úne. Miwí sésa Émbaramun-aísaafitantambo uráundawí úne sewa'á kewará'á miyáumai wenaísaafitantambo uráundawí úne. ²³ Miwí sésa Ísu Káráísitini kísau-waasi úne sewa'á kewará'á miyáumai Ísu Káráísitini kísau-waasi é'a miwí wéíyaakaumne. Miyán-ááímó súnda sáwí-imayaawarawiyaamba súne-imayaa é'a Ísu Káráísitini kísau wémaunda óraa-kísau wémae'a miwítí kísau wéíyaakaumne. Maníkón-aaimo simátimundarakemba ándáfa'o sínkáámba sáwífa'-i'an-ifo miwímó ándáfa'o tínkáámba ímba sáwífa'-an-íye. Sáwífa'-i'a sínkááwa'a púwóraantambo úndanifo úwoi súnaraumne. Miyántántáá'á kempá'á sáwífa'-i'a tiyáífo miwífá'á ímba sáwífa'-i'a tiyáíye. ²⁴ Ísu Káráísitini kisaumo maúndarakemba Yúndaa-waasi séfataase-ika'a áwíyan-dasambo súwiyonku'-nomba sáwífa'-i'a 39-í'a súwiyonku'-naraawe. ²⁵ Ísu Káráísitini kisaumo maúndarakemba Rómu-kamani-waasi kaumbo-íká'á kunánaantamba sínkankaawe. Moórá-kanaa kentáfésa puwínkwae sésa óntantamba sínkamuwa'a marapá'á tanaa-faráumne. Kaumbo-íká'á nompín-táómpimba nówánana mindómpín-táómba kúwáferombanifo kemá úwoi súnaraumne. Moórá-ika'a miyáumai nompín-táómba kúwáferowa'a mindómpímbá ayáátááka'a moórá-no'waane moórá-waawaiye mé'a ímbo puwówánda úwoi méraumne. ²⁶ Ísu Káráísitini kisaumo maúnda fí'o-fi'om-barafa'o núnda piri'-nónkó maé'máeraantamba isa'á aampa'á umén-kwáásí sínkamoraantamba owa'á kesí waási Yúndaa-waasi sínkamoraantamba owa'á fí'onkaa-waasiwara'a miyá owa'á fí'o-fi'on-oraa'-naopimpa'a núnasa sínkamoraantamba owa'á aampa'á fí'on-daopare'o

kúnda sínkamoraantamba owa'á óraa'-nompá'o táómpimbo núnda sínkamoraantamba owa'á tuwím-bai kentáfésa karo'á sésa ení waási úne sésa sínkamoraantamba owa'á miyámó ombá úwoi súna-raumne. ²⁷ Ísu Káráisitini kisaumo maúnda óraa-kisaumo maúnda suwesaraí isa'á minkísáú wémae'a sáwífa'-no'waamba ímba sún-kwaé'a Ísu Káráisitini kísau wémae'a sáwífa'-i'a sááimo taimbá noné tón-iyaine mé'a sáwífa'-i'a táwi'a síyáísa'a sáwí-unankwa-toi uré'a méraunana ²⁸ ímba miyán-úmbái-tántáá'-aan-tembanifo fí'o-fi'on-daopa'a Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyaunda-umbai-tantaako kempá'á aasiyaasí wétiye. ²⁹ Fasi'aénkóni waásifinkembo tuwím-bai ímbo fasi'ámimo arááíwáémba sirumbá uwátinkaunana minúmbái-tántáákó kempá'á wétiye. Kawe'-ámbó arááíwáéwanawo moóráwigo tafisisasamó sáwí'o ombá sirumbá uwátinkaunana minúmbái-tántáákó kempá'á wétiye.

³⁰ Ímba moórá-amba weraifo kesúmo maimaé iyúnda tuwím-bai-tantaa'a kempá'á tisasá suwánésa sésa aamoisaén-kwáásín-iyé sen-ááímó simátíménda ísáaro. ³¹ Maníkó kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisitini afowan-awi'a mósá ma'maé iyónaumne. Simátimunda-aai ímba karo'-ááín-ifo Maníkó ísaraiye. Tuwím-bai-tantaa'a kempá'á tisasá suwánésa sésa aamoisaén-kwáásín-iyé sen-ááímó simátíménda ísáaro. ³² Moórá-ora'-nao'-awi'a Támásikasifa'a méraawanana káráwiyowin-awi'a Árétsi wení kísau-waasi óraa'-waasigo kentáféna simátiména séna áí'mae'a ándá-fa'a móauwaaro súwasa mindáókoni sí'-óntará'á káráwiyowasa ³³ tuwím-bai súwa'nai esa kunánáan-un-ampimba fáitumai sí'-afaapimba máápa'a túsúsinkesa ándára'a ta'ótokowa kuméme'a

marará'á kumówánasa siyúwówa'a kóuraumne.

Fasi'aénkó kaainkáán-úmimo aráásímakain-aai.

12 Kesúmo maimaé iyúnda miyán-ááígó ímba kentáá súwa'nai ínifo kentáfé'a Maníkóni aantá-waasin-iyé síyantafe'a kempá'ó tiyáin-tantaakon-aaimo simátíménda ísáaro. Fasi'aénkó kaainkáán-úmimo aráásímakaimba simátíménda ísáaro. ² Ísu Káráisitini waási méraawanana Maníkó kusí'maena wíyómpa'a sanaan-úrambo iyúmba kesimankóná kunáikái mütú'-waasiya kusíkaiyo ímba isáúmpo Maníkó aantemba ísaraiye. Miyámó uráunda 14 aatai maisukáumne. ³ Maníkó kusí'maena wení kawe'-mápá'ó iyúmba kesimankóná kunáikái mütú'-waasiya kusíkaiyo ímba isáúmpo Maníkó aantemba ísaraiye. ⁴ Kusí'maena wení kawe'-mápá'á mósinkowa'a mifá'-mé'a tuwím-bai-tantaakon-aai ísaraumpo simátíménda-damo é'a sáwí'a ónaumpo ímba kanaa'á simátiménaumne. ⁵ Miyámó uráintafe'a kesú maimaé iyé'a kesí kísausafe'a ímba kesú maimaé iyé'a tuwím-bai-tantaa'ó kempá'ó tisasamó suwánésamo sésa aamoisaén-kwáásín-iyémo sen-ááísáfé'a kesú maimaé wéiyune. ⁶ Kesúmo maimaé iyónae sékaa érai'-aaisafe'a kesú maimaé iyúna'a kentáfé'a sáwí-imayaawara'-waasin-iyé ímba kanaa sewisinó. Énifo kesú ímba maimaé

wéiyune. Aaimó súndarakembo kesúmo maimaé iyúndarakaa mináái isésa tuwím-bai kentáfésa sésa óraa'-waasin-iyé sewisinó. Mindá ímba siráái wétaiye. Kesí kísau awáné'a simátimunda-aai isé pó'a méraundawini áwáuma suwánaawana siráái wétaimba mindásafe'a kesú ímba maimaé iyúne.

⁷ Maníkó siyówa'a fí'oran-kawe-tantaa'a sáwífa'a awánááwánana Maníkó kentáféna séna wenáú maimaé iyífo séna moórá-tantaa'a sí'o í-tántáá'á sú-fimba fairarówana mindásafena waántáwanko sáwí'a uwásínkáisana kesú ímbo maimaé iyóndasafena Maníkó miyá uwásínkaraiye. ⁸ Kaumbo-íká'á Fasi'aénkó Ísu Káráisitimpá'a inaí sé'a maantántáá'á maisiyúwéna'a kawe'-úmai méraano séwánana ⁹ minkáúmbó-íká'á séna ímbanifo miyá uréna'a úwoi áwa'nai ondá embá kanaán-iyé. Ímbo fasi'ámimo méraanda kesí fasi'aémbá áménana mifásí'áénkó embá iyáákaina méinone símaena iyáiyé. Ísu Káráisitini fasi'aénkó kenká'á káráwiyaimba pó'a

ímbo fasi'ámimo méraundasafe'a aamoí úne. ¹⁰ Ísu Káráisitintafe'a imáyáamo únda ímbo fasi'ámimo méraundawe símimo sáwí'o uwásínkááne sáwí-aaimo simásínkááne umbai-tántáá'ó wéraine sáwí'o uwásínkááne miyán-tántáátáfé'a ímbo imáyáa únda aamoí é'a sé'a ímbo fasi'ámimo méraunda Ísu Káráisiti fasi'aémbá símísa'a fasi'ámai méraumne súne.

Kórinti-naoraa-waasi imáyáa arupísemo uwátínkarain-aai.

¹¹ Miyán-ááímó simátimunda kesúraamba maimaé iyé'a sáwí-imayaawara'-waasiyaamba úne. Kembiwí karo'á sé'a Maníkóni aantá-waasin-owe sen-kwáásí miwí kembá ímba iyáákaraawe. Kemá úwoi-waasi úndan-ifo miwí kembá ímba iyáákaraawe. Póro Maníkóni aantá-waasi iyé-áái kembiwí karo'-ááímó sen-kwáásísáfé'a simátíméraamba ímba simátímakaafo kemá Maníkóni aantá-waasi úne-aai imáyáa iyantafe'a kempá'ó tiyáin-tantaakon-aai maanáúfáímbá simátimune.

¹² Maníkóni aantá-waasiti kísau maarán-iyé. Fí'oran-kawe-kísau ímbo awánaraan-kísau Maníkóni fasi'aéntámbá wémaewe. Kempímbá komé'a miyán-kísáú wémae'a ímba ifá tuwááwána'a suwánaraawe. ¹³ Nóra séra kentáfé sé'a Maníkóni waási fí'o-fi'on-daopaken-kwaasiya'a kawe'-úmai káráwiyenawa kentáará'á ímba miyáumai wégarawiyo sembá fí'on-daopakewiya'o káráwiyaundanten-úmai kembiwíyá'á káráwiyaumne. Fí'o-fi'on-daopa'o Maníkóni waásifimbo komaéwánda miwí súwa'nai uráafo kempímbó komaéwánda súwa'nai oró-áái ímba séwándarakemba miyán-úmbái-áái ímba simátínkaraumne. Miyán-úmbái-ááímó simátínkaraundarakaa kawe'á ówána pó'a aamoí uwásínkaraawisino. Miyán-ímáyáámó ombá ifátúwáaro.

¹⁴ Kae'-í'a kentópa'a kuré'a káfé'a wéto'mayaan-e'a aneká kónae sé'a úmpo kondá umbai-tántáá'á ímba timé'a kentí óntambo simíyantafena ímba wésinkaifo kentirumbó simíyantafena wésinkaifo kónaumne.

Iyámpói ímba tinófoiya'a káráwiyesa wétuwa'nai-oyo tinófoi iyámpóíya'o káráwiyesa túwa'nai ontembá kemá miyá wéumpo ¹⁵ túwa'nai ondasáfé'a makáunda-tantaa'o túwa'nai úmáimo taí'ásuwe'o óraa-kisau maé'o miyámó ondafímbó púwóndasafe'a aamoí úne. Kesirumbá óraa'a wétimumpo kentirumbá kári'o wésimemba mindáwara'a taí'áfainifo imáyáa úmai kawé'án-oro.

¹⁶ Súwa'nai oro ímba séwándarakemba umbai-tántáá'á ímba tímakaunda-aaisafe'a érai'-aain-iyé seró. Kempínkémbá tuwímbai kentáfésa karo'á sésa kentáásí óntamba maénae séna karo'á simásínkaraiye wésewe. ¹⁷ Nóra séra miyá urúmno. Ti'mákaundawiyá kentí óntamba maimaésawa kembá másímakaa.

¹⁸ Táításimba fasi'aén-áái simáme'a ai'mákaunda moóráwigo Ísu Káráisitini waásiwara'a ti'mákaundarai mindáraiya karo'á símai óntamba maimaé másímakaa. Táítási ímba miyá-sáwí'á uráiyé-aai ísaraawe. Wesékai mimbórá-ímáyááfínkémbá kísau wémauye.

¹⁹ Kesí waásisono. Maanáúfáimó torausiyamba maarán-káro'-ímáyáá é'a kentáá súranka'a Póro wenáái arupíse ónae séna maanáúfái agaiyáiyé sénááwe-imagaa úne. Ímba miyán-ááisáfé'a agaé'a Ísu Káráisitíye'a kááísamai mé'a Maníkón-aúranka'a kentí imáyáa túwa'nai ónae'a miyán-áái wésimatimune.

²⁰ Kentópa'o kondamó ímbo kawé'-úmaimo méwa'o kotuwáné'o ímbo aamoimó ondasáfé'a óraa'-imagaa úne. Kentópa'o kondamó óraa'-aaimo simátíméndamo isé'a ímba aamoí íyantafé'a óraa'-imagaa úne. Kentópa'o kondá aaisambá sé'a kaoré'a aaisambá sé'a tuwínkaa'-é'a símai sáwí'a uwátinke'a tíyo-aai sé'a kentúma maimaé iyé'a fí'o-fi'on-aai sé'a miyá-sáwí'á íya'a kotuwánáúnafo sé'a mináái simátimune. ²¹ Kentópa'o kondá aare-úméné waai-úméné mó on-ímáyáá ímba tínaaemba uwámaké'a sáwí-imagaa safe'a tirááísafe'o owímbá ímba tínaaemba uwámakenka'a kotuwánáúnafo sé'a mináái simátimune. Kentópa'o kondá miyá-sáwí'ó íya'o é'a Maníkón-aúranka'a kembiwísáfé'a sigaesáfé'a onaná sirunkó umbái táíniye.

Ísun-aaisafe'a timankúnkumbo ombá káráwiyon-aai.

13 Kae'-í'a kentópa'a kuráundanifo aneká'á kónaumne. Kaumbo-kae'-wáásímó mimbórá-ánká'ó síyan-aaimo éta minááígómbá arupísesa ónaumne. ² Ímba aifa-kánaán-ifo ánaaenka'a kentópa'o komaéwánda sáwí'o uráawiyé seyaafá'é fasi'aén-áái simátímakaa. Káfé'a némpa'o méraunda mináái simátíme'a sune. Kentópa'o kondá sáwí'o uráantafe'a kowésimatíme'a ímbo étínkáanda sáwí-meyamba tíménaumne sune. ³ Kentáfé sé'a Ísu

Káráísiti simámisanawa wési wení imáyáafinkena wésiyo wésewe. Kentópa'o kondá sáwí-meyambo tíméndara'a suwáné sé'a Ísu Káráisitímo simámíntemba simásímíye sénááwe. Wemá Káráísiti kentirumpimbá kísau wémaena ímba aamoisaéwí éna wení fasi'aéntámbá kísau wémaíye. ⁴ Ááema wemá fasi'aémbá tuwéna aamoisaén-kwáásiyáámbá úwasa aaraa-táiyá'á tufúwana Maníkó íyáfasinankowana Maníkóní fasi'aénká'á méraiye. Miyáumai kesááwará'á aamoisaén-kwáásí úndanifo Ísu Káráisitíyeta kááíseta Maníkóní fasi'aénká'á méta kembiwí wétuwa'nai-une.

⁵ Kembiwí Ísu Káráisitín-aaisafe'a timankúnkúna wéepo ína wéepo imáyáan-oro. Ísu Káráísiti kentirumpimbá mérai ína méraiyo imáyáan-oro.

Méraiyo é'a Ísu Káráisitini waásisa úne sé'a ⁶ kentáásáfé'a Maníkón-aai simásíméwin-owe sénááwe-imagaa wéune. ⁷ Kentáásáfé sé'a Maníkón-aai simásíméwin-owe síyantafeta ímba inaisá sumpo kembiwí kawé'ó íyantafeta Maníkómpá'á inaimó súndasa Maníkó túwa'nai inaisá kawé'án-oro sune. Ímba sáwí'a iyamba póta ímba sáwí-meyamba mátime-

nasasa tuwímbai kentáásáfésa sésa ímba Maníkón-aai simásíméwin-owe síyamba mindá ímba óraa-tantaa'an-ifo kembiwí kawé'-úmaimo méraiyaamba mindá óraa-tantaa'an-iyé. ⁸ Érai'-aaigo iyáákaino séta kísausa maéta wétuwa'nai-une. ⁹ Kentópa'o kondasá Maníkón-táfé'o fasi'ámaimo méraiyaambo éta aamoisá ónaumne. Miyámó íyambo éta ímba sáwí-meyamba tíméta aamoisaén-kwáásiyáámbá éta mindásafetaawara'a aamoí ónaumne. Sáwí'o ompínkémbá kawé'ó íyantafeta Maníkómpá'á inaisá sune. ¹⁰ Kentópa'o kondá sáwí'o ontáfé'a fasi'aén-áái kosimátimunafo sé'a némpa'a mé'a maanáúfái agai-timúne. Ímba sáwí'a uwátinke'a kentí imáyáa fasi'átínkáándasafena Fasi'aénkó íyáfasinankowa'a kenká'á káráwiyé'a némpa'a mé'a maanáúfái agai-timúmpo torausé'a súndantemba oro.

¹¹ Kesí waásisono. Kawé'-úmai mé'a kawé'-ámbá arááíwae'a súndantemba é'a mimbórá-ímáyáá úmai mé'a faru úmai méraaro. Miyámó íyanamo éna Maníkó arumbá tíména farumó uwátínkáíwai kembiwísé'a méiniye. ¹² Maníkóní akúní'o ontáfé'a moórá-mora tiyáamba tíméro. ¹³ Maníkóní waási maanká'ó méraawi kembiwísáfésa kawé'-úmai méraaro wésewe. ¹⁴ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti úwoi túwa'nai isaná Maníkó arumbá tímísana wení Ufaen-ámútánkó kembiwísé'a méraisa'a mimbórá'á úmai méraantafe'a inai sune.

Kemá Póro súnda-aai taí'áiyé.

Kárésíya

1 Kemá Póro maanáúfái agai-timúmpo Fasi'aénkóní waási Kárésíyaa-marafa'a méraawi ísáaro. Kesétaamo Fasi'aénkóní waásimo kesé'o méraawiye kembiwísáféta séta kawé'-úmai méraaro wésune. Ísu Kárásítíye Maníkó kentáásifowama Ísumbo pukáimpinkembo íyáfasinankarawaiye kentáfésarai sésarai aantá-waasi-i'a éma kesáái kosimátí-ma'mae núwo sésarai si'mákaayamba ímba waási miwítí imáyáafinkemba si'mákaafo Maníkó wení imáyáafinkemba si'mákaifo ísáaro.

3 Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Kárásítíye úwoi túwa'nai esarai faru wéuwatinkaayantafe'a inaimá wésune. **4** Sáwí'o úmáimo méraampinkefasi'aenko ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafenasaawe sáwítaamo wéundafinkemba maisiyuwáindasafenasaawe Fasi'aénkó Ísu Kárásítí pukáíye. Maníkó kentáásifowan-imayaafinkemba miyá uráíye. **5** Maníkón-áwí'o aasiyaasimó óraa'o úmáimo waé'wae'o úmaenamó iyínda érai'-aain-íye.

Ásé-ai mimbórá-ááímó wérain-ai.

6 Ísu Kárásítí úwoi túwa'nai úwana Maníkó wení waási-i'a uwátinkaindasafena táántowa'a isé'a ááéma Maníkómbá wéauwe'a fí'on-aaima wésaantafena mindásafena sáá'a wéíye. **7** Minááímá ímba kawé'-ásé-ááín-íye. Tuwímbai Ísu Kárásítíni ásé-ai waé'mai karo'á wésesa kentí imáyáa wétafisewe. **8** Kesááwá'i wíyómpaken-kisau-waasiya'i ímbo simátímakaunda-aaisaamo fí'on-aaimo simátíménanasaamo éna Maníkó aaisambá séna sáwí-meyamba simíníye. **9** Siyáunda-aaima aneka'á sénaumpo ísáaro. Moóráwigomo ímbo simátímakaunda-aaimo fí'on-aaimo simátíminanamo éna Maníkó aaisambá séna sáwí-meyamba amíníye.

10 Waási aamoí uwásinkaiwae sé'a minááímá ímba wésumpo Maníkó kembá aamoí uwásinkaiwae sé'a minááímá wésune. Ááémo waásimo aamoí uwásinkaiwae sé'o uráundantemba káfé'a ímba miyá wéune. Káfé'o waásimo aamoí uwásinkaiwae sé'o miyán-kísáúmó wémaekaa Ísu Kárásítíni kisauma ímba máúsino.

Póromba aantá-waasi-i'a úmáimo íyáfasinankarain-ai.

11 Kesí waási ísáaro. Ásé-aaimo simátímakaunda ímba waásiti imáyáafinkemban-íye. **12** Ísu Kárásítí paápé éna simásímakaifo ímba waási suwa'á ísaraumne.

13 Ááéma Yúndaa-waasiti áwáuma arááiwaewandara'a Ísuni aampa'ó wéaraaiwaewi tai'ánááwe sé'a áfááraumai sáwí'a uwátínkáfa'a kuráunda-aaima ísaraawe. **14** Kentáá síwá'námo uráantemba fasi'ámai arááiwa'e'a Yúndaa-waasiti áwáuma arááiwaewanda aaweyáá wé'e'a kesimantóísái iyáákaraumne.

15 Miyá uráumpo ímbo kesinómo masínkaronka'a Maníkó wemparí'a uwásinkena kendéwé siyáimba póna arumbá uwásinkena wení kisauma máéndasafena kembá wemparí'a uwámakaimbaniye. **16** Maníkómó siyáin-kanaamo tiyáimba wenááninko aráásimena séna fí'onkaa-waasi kesáái kosimátíma'mae núwo súwa'a isé'a minkánáá ímba waási kotísai e'a sé'a nóran-aaiya simátíma'maera nónaumno ímba sé'a **17** Yérúsaremu-naopa'a ímba wé'a Maníkóní aantá-waasi ímba kotísai e'a aantá-waasiti kísaura'o kesí aifarí'o uráan-kwaasiya'a

ímba kotísai uráumpo Árépiyaa-marafa'a waásimo ímbo méraapa'a komé'a ánaaemba aneka'á Támásikasi-naopa'a kuráumne.

18 Komé'a kaumbo-áátái maisuwé'a Yérúsaremu-naopa'a wé'a Pítaampa'a komé'a sísamaifakemba séfataase-no'waamba waé'a **19** minkánáá Fasi'aénkón-áfákon-awi'a Yémísimba awáné'a ímba fí'on-aanta-waasi tuwánaraumne. **20** Maníkón-aúranka'a wéagaunda-aaima ímba karo'-ááín-ifo érai'-aain-íye.

21 Minkánáá ímba fí'on-aanta-waasi tuwáné'a Yérúsaremu-naopa'a tuwé'a Síriyaa-marafa'e Síriyaa-marafa'e koméraawanasa **22** Ísu Kárásítíni waási Yúndiyaa-marafa'o mérowi ímba kembá suwánésa **23** kesáái aantemba isówasa tuwímbai sésa Ísuni aampa'ó wéaraaiwaiyawimo ésa tai'ánááwe séna áfááraumai tínkambaena kuráiwai káfé'a Ísun-ai simátíma'-maena wéniye suwasá isésa **24** kentáfésa aamoí ésa Maníkón-áwí'a mósá makáawe.

Pórowe fí'on-aanta-waasiye mimbórá-ímáyáámó uráan-ai.

2 Maníkón-áwí'a mósá márówa'a sísamaifakemba éiyain-aatai maisuwé'a moóráwigo Páánápáasiye kesé'a Yérúsaremu-naopa'a wékai moóráwigomba Táításinkwara'a áí'maekai wékai **2** Maníkó kentáféna siyáintafe'a Yérúsaremu-naopa'a komé'a Ísuni waásiti óraa'-waasi aantemba túwaandu é'a fí'onkaa-waasimo ásé-aaimo wésimatimundantemba simátímakaumne. Ááémo simátímakaundawe káfé'o simátimundawe ásé-ai simátimunda-kisaugo áú-iyain-kisaun-ifo sé'a simátimewanda ísaraawe. **3** Táítási kesé'a ména ímba

Yúndaa-waasin-ifo Kíríki-waasigo kesé'a mérowasa áuma kárámai araenáemba uwó-ááimá Ísuni óraa'-waasi ímba siyáawe. ⁴ Tuwímbai karo'á sésa Kárásitini waasi úne sésa miwísé'a túwaandu uráawanasa mindásafesa Ísuni óraa'-waasi minááimá siyáawe. Yúndaa-waasiti áamáanko ta'ótokaimpinkemba Ísu Kárásitin-aaigo faútínkáin-aaí kotúfífaimai isánae

sésa keséta kotúwaandu ésa sésa Yúndaa-waasiti áamáamba arááíwaesa túma kárámai araenáemba oro sésa minááigó ta'ótorainkwae sésa Ísu Kárásitin-aaigo ímba faútinkainiye sumbánifo Ísuni óraa'-waasi miwí táái ímba isésa Táítási áuma kárámai araenáemba uwó-ááimá ímba siyáawe. ⁵ Miwítí karo'-ááimá ímba arááíwaundasa póna áse-aaí érai'-aaima kempímbá fasi'ámai waé'wae'a íníye. ⁶ Minóráá'-wáásísómbá kentáfésa sésa áse-aaimo simátímakaanda-aaí aantemba simátimiyo siyáawe. Minóráá'-wáásísáfésa tuwímbai sésa túwí'wara'-waasin-owe sewaná Maníkó túwítafena ímba imáyáa wéintafena kewará'á ímba imáyáa é'a sé'a túwí'wara'-waasiya'o ína túwí'a wérain-kwaasiya'o wésune. Minóráá'-wáásísómbá kentáfésa moórá-aaíwara'a simátimiyo ímba sembá ⁷ maarán-ááimá sésa Maníkó Pítaantafena súwanamo Yúndaa-waasimo áse-aaí wésimatimintemba Maníkó entáféna siyáisa fí'onkaa-waasi áse-aaí wésimatimene kentáfésa siyáawe. ⁸ Maníkó Pítaamba fasi'aémbá amúwana Yúndaa-waasi áse-aaí wésimatimintemba kewará'á fasi'aémbá símakaisa'a fí'onkaa-waasi wésimatimune. ⁹ Yémísiye Pítaawe Yóniye Fasi'aénkó Ísuni waásiya'o káráwiyaawi kentáfésa sésa Maníkómó ámakaini'a uwo sésa Páánápáasinte kenté'a miwí tiyáámba símakaawe. Maarán-ááísáféta mimbórá-imáyáa éta keráí fí'onkaa-waasi áse-aaí kosimátiméyauye. Miwí Yúndaa-waasi wésimatimewe. ¹⁰ Ísuni óraa'-waasisomba mimbórá-ááimá simásimesa sésa óntaiyain-kwaasi túwa'nai oró-ááimá kosimátimiyo suwa'á mindásafe'a kewará'á é'a

imáyáa wée'a aaweyáá uráumne.

Póro Pítaantafena séna sáwí'a ónemo siyáin-aaí.

¹¹ Aaweyáá wée'a Ántíoku-naopa'a koméraawanana ánaaemba Pítaa túwa'a seyaafá'-wáásítí túranka'a Pítaantafe'a sé'a sáwí'a uráane siyáumne. ¹² Ááéma Pítaa fí'onkaa-waasi Ísun-aaísafesa érai'emo sun-kwáásisé'a tómbá wénowasa tuwímbai-Yúndaa-waasi Yémísimpakemba tésa sésa fí'onkaa-waasi túma kárámai araenáemba oro. Yúndaa-waasi fí'onkaa-waasise'a tómbá ímba naaró suntáféna Pítaa áá'a úwana ifá-tuwena fí'onkaa-waasise'a ímba tómbá néna ¹³ póna kae'-ááíwará'-wáásiyáání'a úwasa fí'on-Yúndaa-waasi Ísun-aaísafesa érai'emo sun-kwáásí Pítaamo úmba awánésa miwíwará'á miyá-sáwí'á uwaná miyá-sáwí-áwáúgó Páánápáasini imáyáa tafisúmba wewará'á miyá uráíye. ¹⁴ Miyámó ombá érai'-ase-aaigoni aampa'á ímba arupise úmai kombá kemá Póro tuwáné'a seyaafá'-wáásí túranka'a Pítaantafe'a sé'a emá Yúndaa-waasigo éma fí'onkaa-waasimo ontembá éma

mindásafe fí'onkaa-waasisafe Yúndaa-waasimo ontembá oro miyán-áái sénafo ímba siyó Pítaantafe'a siyáumne.

Ísumpa'a timankúnkumbo owí Maníkó séna arupise úmai méraawin-owemo sin-áái.

¹⁵ Simásuwe'a Pítaantafe'a maarán-áái siyáumne. Kentáásinofisa Yúndaa-waasi pósa kentáá masínkaraawata Yúndaa-waasisa éta ímba fí'onkaa-waasi éta miwímó sáwí'o ontentá ínta wéumpo ¹⁶ Yúndaa-waasiti áamáantaamo wéaraai-waundawisafenasa Maníkó ímba arupise úmai méraawin-owe sínifo Ísu Kárásitin-aaísafeta érai'emo séta simankúnkumba úndawisafenasa séna arupise úmai méraawin-owe sisatá isáúmne. Maníkó kentáásáféna séna arupise úmai méraawin-owe sínidasafeta Ísu Kárásitin-aaísafeta simankúnkunta wéune. Kentáási áamáambo arááíwáénanasaamo éna Maníkó suwánénasa arupise úmai méraawin-owe ímba sínifo Ísu Kárásitin-aaísafeta érai'esaamo wésendawisafenasa Maníkó arupise úmai méraawin-owe síníye. ¹⁷ Kárásitiyetaamo kááísamaisaamo méraundasa Maníkó kentáásáféna séna arupise úmai méraawin-owe sisatá méraunda fí'onkaa-waasimo sáwí'o ontentá sáwí'a wéundasa Kárásiti misáwí-ímáyáa símakaisata sáwí'a wéune ínta sénaumne. ¹⁸ Yúndaa-waasiti áamáamba tukáunda pó'a moórá-imayaamo é'o é'a sé'a Yúndaa-waasiti áamáamba arááíwaena. Minámáánkó arupise uwásinkainkwae-mo sékaa sáwí'a úsino. ¹⁹ Púwón-kwaasimo Yúndaa-waasiti áamáamba arááíwáénanamo éna minámáánkó arupise uwásinkainkwae-imayaamo ímbo ontembá miyáumai mé'a Maníkóntáfé'a imáyáa wée'a wení kísau wémae'a méraumne. ²⁰ Ísu Kárásitimba aaraatáiyá'á tufúwana puwún-kanaara'a sáwí'o uráundawini áwáuma taí'árimba póna káfé'a Kárásiti kesé'a méraisa'a káfé'o méraunda ááéraani'a ímba úmai méraumne. Marapá'á méraunda ímba úwoi mé'a Maníkón-ááninko kentáféna imáyáa éna pukáiwain-aaísafe'a érai'emo sé'a simankúnkumba úndasafe'a aúí'a úmai méraumne. ²¹ Maníkómó símakain-amaambo arááíwáéwisafena Maníkó séna arupise úmai méraawin-owemo sinkakaa Ísu Kárásiti pukáimba úwoisafena pukáisino. Mindásafe'a sé'a Maníkómó úwoi wétuwa'nai-ímba ímba úwoisamban-íye wésune.

Áamáán-aaí arááíwaesa timankúnkumbo owasamó on-áái.

3 Kárésíyaa-marafaken-kwaasi sáwí-imayaamo owí ísáaro. Ísu Kárásitimba tufúwana pukáin-aaíma afora'á simátimewana'a ísómbo kentúrantaan-úmai awáné'a kawé-úmai ísaraambanifo tuwímbai tésa kentí imáyáa tafisewa'á uwó-imáyáá wéowe. ² Maníkó wení ámútankomba ai'marówana kentirumpimbá kumbéraiye. Moórá-aaíma tísai ónaumne. Áamáambo arááíwakaantafenawa'i áse-aaí isé'a érai'emo sentáfénawa'iyo mindásafena Maníkó wení ámú-

tamba tímakaiye súndanifo ³ ímba kawe'-ímáyáá wéowe. Maníkóní ámútanko kentirumpimbá méraisa'a pó'a aú'ío iyawini áwáuma ómbare'a káfé'a imáyáá ombá Yúndaa-waasiti áamáanko arupíse uwásinkainiye-imayaa wée'a ímba kawe'-ímáyáá wéowe. ⁴ Kawe'-ám-bó arááiwakaamba kentópa'a tiyáin-tantaa'a ímba sáwísamban-iyé. ⁵ Maníkó wení ámútamba ai'-marówana kentirumpimbá kumbéraisana Maníkó kempímbá fí'o-fi'on-kisaumo ímbo awánaraan-kisau maiyáiyé. Ámáámbo arááiwakaantafena ímba miyá éna ásé-aai isé'a érai'emo sé'o timankúnkúmbo uráantafena

miyá uráiyé.

⁶ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'emo sé-namo amankúnkúmbo uráintafena Maníkó séna arupíse úmai méraane siyáimba ⁷ miyáumai Émbaramu uráintemba Maníkón-aaisafesa érai'emo sewí Émbaramun-araa'marimban-owe. ⁸ Naaófá'á Maníkó imáyáá éna séna ánaaemba fí'onkaa-waasi kesááisafesa érai'emo sésamo timankúnkúmbo iyawisafé'a sé'a arupíse úmai méraawin-owe sénaumne. Maníkómó ímbo miyámó uráinka'a moóráwigo aúfáifimba ásé-aai agaimaréna séna Maníkó Émbaramuntafena séna en-ímáyáá é'a seyaafá'-máráfákén-kwáásí kawe'á uwátinkanaumne Maníkó siyáiyé agaimaréna siyáiyé. ⁹ Mindásafena naaófá'á Maníkó Émbaramumba kawe'á uwánkaraintemba wenááisafesamo érai'emo sésamo timankúnkúmbo owí kawe'á wéuwatinkaiye.

¹⁰ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

agaimakáin-amaampinkemba seyaafá'-ámáámbá ímbo arááíwa'mae iyíyawí Maníkómpákémbá miwítí sáwí-meyamba maenááwe

agaimaréna siyáiyé. Mindásafena ámáámba kawe'-úmai arááíwáénana Maníkó aamoí íníye sewí miwítí sáwí-meyamba wéraiye. ¹¹ Naaófá'á aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkón-aaisafesa érai'emo sésamo timankúnkúmbo owísáféna Maníkó séna

arupíse úmai méraawe simbá pósa

aú'ía úmai méranaawe

agaimaréna siyáiyé. Mindásafena ámáámbo arááíwaenaemo sewísáféna Maníkó ímba arupíse úmai méraawin-owe séna wenááisafesa érai'emo sewísáféna arupíse úmai méraawin-owe wésiye.

¹² Moóráfa'a agaimaréna séna

ámáámba seyaafá'-ámáámbo

arááíwaiyawí miwí méranaawe

agaimaréna siyáiyé. Mindásafesa ámáámbo arááíwaesamo Maníkón-aaisafesa érai'e sésamo timankúnkúmbo ombá ímba mimbórá-tántáá'án-ifo kae-tántáá'án-iyé.

¹³ Moóráfa'a agaimaréna séna

aaraa-táiyá'ó tínkamowasamo púwón-kwaasi

sáwí-meyamba maésa puwónááwe

agaimaréna siyáiyé. Minááísáféna seyaafá'-ámáámbo ímbo kanaa'á arááiwakaundasafenasa Maníkóm-

pákémbá kentááfá'á sáwí-meyamba tifó séna Ísu Káráísiti faúsinkenasa misáwí-méyámbá we maéna pukáiyé. ¹⁴ Maníkó Émbaramuntafena séna seyaafá'-máráfákén-kwáásí kawe'á uwátinkanaumnemo siyáintemba fí'onkaa-waasi kawe'á uwátinkaindasafena Ísu Káráísiti kentáásí sáwí-meyamba maéna pukáiyé. Wenááisafeta simankúnkúmbo úndawisa Maníkómó siyáintemba wení ámútanko kentáásirumpimba méraindasafena Ísu Káráísiti faúsinkowana Maníkó kentáásí sáwí-meyamba ímba siménasa Ísumba amúwana pukáiyé.

Maníkó símai kááísamakain-aaiye Mósesembo simámakain-amaane minkáé'-áái.

¹⁵ Kesí waásisono. Waásimo wéomba imáyáan-oro. Kae'nárai mimbórá-ááímá símai tarímaresarai agaimakááyamba moóráwigo minááímá ímba taraiséna fí'on-aaima áúwimai síníye. ¹⁶ Miyáumai naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena símai fasi'ámakain-aaima siyáinka'a Émbaramuntafenawe aísaafitafenawe éna ánaaembo paápé índawintafenawe siyáiyé. Aúfáifimba agaimaréna séna aísaafitantambo iyawisafena ímba siyáifo aísaafitantambo índawintafena siyáiyé. Aísaafitantambo íníyemo siyáiwai Ísu Káráísitin-iyé.

¹⁷ Agaimaráúnda-aaigni áwáuma maarán-iyé. Aifa'á Maníkó Émbaramuntafena símai kááísamarena séna fasi'ámakaunda-aaima miyá ónaumne séna sáwífa'-aatai 430 aatai maisuwéna Mósesemba ámáámba ámakaiye. Énifo miyámó uráinka'a Maníkó Émbaramuntafenamo símimo kááísamakain-aaiyo ímba tai'éna waé'wae'a wéiyé. ¹⁸ Maníkómó Mósesembo simámakain-amaambo arááíwaundasafenasa ímbanifo Maníkó kawe'á uwátinkanaumnemo ááémo óraaka'o siyáintafena kawetá wéuwasinkaiye. Maníkó Émbaramuntafena kawe'á uwánkanaumne óraaka'a siyáintafena kawe'á uwánkarena póna kentáá kawe'á wéuwasinkaiye.

¹⁹ Maarán-ááísáféna Maníkó Mósesemba ámáámba ámakaiye. Sáwí'o owí Maníkóní ámáámba isésa séna sáwí'o wéunda káfé'a isáúmne siyantafena Maníkó Mósesemba ámáámba ámakaiye. Minámáámbá wérainana Émbaramun-aísaaafiko paápé índawintafenamo Maníkómó símimo fasi'ámakaiwai paápé éna minámáámbá tai'ásuwainiye. Wíyómpaken-kisau-waasi Maníkóní ámáámba afufumpin-kwáásígón-áwí'a Mósesemba simámúwana simátímakaiye. ²⁰ Énifo Maníkó Émbaramuntafenamo siyáimba wesáfénamo siyáiyé. Kae'náraimo siyáamba afufumpin-kwáásígó ména wésimatimibanifo Maníkó Émbaramuntafenamo siyáimba wesáféna siyáiyé.

²¹ Ááémo Maníkómó símimo tarímakain-aaima Maníkóní ámáámba ímba tararáíníye. Maníkó Mósesemba simámakain-amaankomo fasi'ámimo wé-namo waásimo aú'ío uwátínkáinkakaa minámáámbá wéaraaiwaewisafena Maníkó arupíse úmai méraawin-owe sisinó. ²² Énifo Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna sáwí-imayaago seyaafá'-wáásí ta'ótokaiye siyáiyé. Maníkó séna Ísu Káráísitin-aaisafesamo

timankúnkúmbo íyawima kawé'á uwátinkanaumne sí-maimo fasi'ámakain-aaima siyáintemba Ísu Kárásítin-aaisafeta simankúnkúmbo éta kentáásí sáwí-imayaago ta'ótokaipinkemba faúsinkáíye súndawisa kawé'á wéuwaisinkaiye.

²³ Ísu Kárásítin ímbo kunkónka'a ímbo simankúnkúm-ba uráawandarata Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko kentáá ta'ótokowana Kárásítin kumúnka'a simankúnkúmbo onda-ámá Maníkó wéwisinkena áamáanko kentáá ta'ótokain-amba tai'ásinkaraiye.

²⁴ Ísu Kárásítin ímbo kunkónka'a Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko kentáá ta'ótokaiye. Maníkó sé-na miyámó ina'o é'a ánaaemba Ísu Kárásítin-aaisafe-samo timankúnkúmbo íyawisafe'a arupise úmai méraawin-owe sénaumne Maníkó siyáíye. ²⁵ Káfé'a Ísu Kárásítin é'a kunkáinka'a wenááisafeta simankúnkúm-ba únanasa póna Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko kentáá ímbo aneka'á wéta'otoraiye.

²⁶ Ísu Kárásítin-aaisafe'a timankúnkúmbo é'a wesé'a káásamái méraawisafe'a Maníkóní iyámpóin-owe.

²⁷ Kembiwí nombó máémba Ísu Kárásítin-owe káásamái méraawi wenkáání'a wéowe. ²⁸ Ísu Kárásítin-owe káásamái méraawisafe'a mimbórái'a úmai méraamba póna maarán-ááímá ímbo óraa'-aain-iyé. Tuwímbai Yúndaa-waasi owa'á tuwímbai fí'onkaa-waasi owa'á tuwímbai wayó-kísáúmó wémaewi owa'á tuwímbai úwoimo méraawi owa'á waaimá owa'á aaremá owa'á wéofó seyaafá'nánká mimbórái'a úmai méraawe. ²⁹ Ísu Kárásítin waásimo é'o é'a Émbaramu uráintemba Maníkón-aaisafe'a érai'e wésemba pó'a Émbaramu aísaafti'a ombá póna Maníkó Émbaramu wení aísaafti'e kawé'á uwátinkainda-aaima símaimo tarí-makaintemba

kawé'á uwátinkainiye.

4 Simátiménda-aaima ísáaro. Moóráwigo puwéna kesááninko kesí moparáwímbá máíniye sínana wemá aanáfó póna iyámpói méraindasafena úwoi-waasiyaamba úmai méraimana ² afowámó simá-makainda-waasigo wení moparáwínká'é miniyámpóiyá'é káráwiainana afowámó siyáintemba óraa'a éna mimbóparáwímbá máíniye. ³ Ááema kesáá miyáumai iyámpóiyamba úmai méta waántá-waasiti aamba wéaraaiwewananasá minkwáántá-wáásí tááigo kentáá ta'ótokowana ⁴ Maníkómó siyáin-kanáa túwana ááninkomba ai'marówana marapá'á kumúwana moórá-ininko ma'ánkarowana Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba wéaraaiwaena ména ⁵ minámáánkó kentáá ta'ótokaipinkemba faúsinkaindasafenasa Maníkóní iyámpói-ita uwásinkaindasafenasa marapá'á kunkáíye.

⁶ Maníkó kembiwí wení iyámpói-i'a ontáféna ááninkon-amutankomba ai'marówana kentirumpimbá kumbérimba pó'a Maníkóntáfé'a kesifowé wésemba ⁷ mindásafe'a waántá-waasi-taigo ímbo ta'ótokaiwai é'a Maníkón-áánini'a ombá póna áánintontafenamo to'mayaa úmakain-tantaa'a timíniye.

Póro Kárésíyaa-waasisafena óraa'-imayaamo uráin-aai.

⁸ Ááema ímbo Maníkónópa'a té'a ísaraamba karo-tántáá'é waántá-waasi-imayaawe mósá makáawana minímáyáágó kembiwí ta'ótokaimbanifo ⁹ káfé'a Maníkómpá'á tiyáawana kembiwí wemá wé-tuwanaisa'a nóra séra sáwisan-tantaa'e aamoimó tain-tántáá'é mifá'á tirumbá waéré'a minkwáántá-wáásí-ímáyáá mósá maré'a miwítí kisaumo wémaentafe'a ewé wéseo. ¹⁰ Énifo tuwímbai-kanawe tuwímbai-wiy-one tuwímbai-kanamo tómbó wénaane tuwímbai-aataiye mintántáákóntáfé'a karo'á sé'a óraa-kanawe wése'a óraa'-imayaa wéomba ¹¹ kempímbá nófí'naafi'a wéowana'a káfé'a Maníkón-aaiwara sáwí-aaiwara'a wéta'otoraawana póna kempímbá kesí kisaugo mi-wání anómbo ímbo paápé iyé-ímáyáá wéunana sirunkó umbaí wétaiye.

¹² Kesí waásisono. Óraaka'a simátiménda ísáaro. Kembó ta'ótokain-amba tuwé'a kenkáámbá úmai méraumpo kembiwí kembó ta'ótokain-amba tuwé'a kenkáání'a oro. Kempímbó komaéwánda ímbo sáwí'a uwásinkaraawe. ¹³ Sí'a úmbanifo ímbo tiyuwé'a kówan-da mé'a áse-aai simátiméwana'a ísaraawe. ¹⁴ Sáwí-si'o úmba kesúma sáwí'a úwa'a miyá-sí'ó úwain-aaroi ím-ba inkaisé'a siyúómomba kawé'-úmai káráwiyaawe. Wíyómpaken-kisau-waasiya'i Ísu Kárásítin-iyó komérowa'o káráwiyaantemba kenká'á miyáumai káráwiye'a ¹⁵ áwa'nai ónae sé'a kentí túrambo fi'mái-mo símakaankakaa kentí túramba fi'mái símakaawisi-no. Kawé'-úmai káráwiye'a aamoí uwásinkaraambanifo káfé'a miyán-áámóí-tántáá'á ímbo wéraimba nóntafenawa'iyó. ¹⁶ Érai'-aaimo simátiméndaun-dasafe'a kentáfé'a kesí namuro-wáásí iyé-ímáyáá wéowe.

¹⁷ Ísu Kárásítin-iyó áse-aagombo karo'ó waé'wáé'ó owí miwí sáwí-imayaafinkemba kentirumbá wéfaiyaresa sésa wenáái ísáafonifo kesááisa isáiwae sésa kentirumbá wéfaiyaraawe. ¹⁸ Kawé'-ámpá'á métinkanae sésamo kentirumbó faiyaráiyambo éna mindá kawé'án-iyé. Kemó kempímbó maéwándawe moóránaopa'o tamáúndawemo kawé'-ámpá'á métinkanaemo síyanamo éna kawé'án-ifo miwí áse-aagomba karo'á waé'wáé'á ésa kentirumbá wéfaiyaraawe.

¹⁹ Kesí iyámpóisono. Aaremó iyámpóimo matinkánae-samo umbaimó máéntemba kembiwísáfé'o imáyáamo únda sirunkó umbaí wétaifo Kárásítinkaani'o íyamba minúmbái-tántáá'á tai'áíniye. ²⁰ Óraa'-imayaa é'a kempímbó komé'o aaimó simátiménda kawé'-úmai isáíyan-imayaa wéunana sirunkó aamoí wéiye.

Ékaante Séraantetafena waé'mai-aaimo siyáin-aai.

²¹ Kempínkémbá tuwímbai sé'a Mósesé siyáin-amaamba arááíwaundasa Maníkó aamoí uwásinkainiyemo wésewi minámáánkóní áwáuma ím-ba kawé'-úmai wéisafo simátiménda ísáaro.

²² Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Émbaramu kae'-iyámpói matinkómbo moórá-iyampói

kísau-ininko ma'ánkarowana moórá-iyampoi aifa'-ínínkó ma'ankówana ²³ kísau-ininkoni iyámpói miwítí imáyáfinkemba ma'ánkaraifo aifa'-ínínkóntáféna Maníkó séna iyámpói ma'ankáínone símai fasi'á-makonka'a ma'ánkaraiye. ²⁴ Minááígómbó wa'e'maimo sendá ísáaro. Mindá kae'-áái símai tarímakaiye. Moórá-aaima Árépiyaa-marafa'a Sáínai-omapa'a Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba póna moórá-ininkon-awi'a Éka kísau-inimba póna wenáráá-tomba kísau-waasi pósa áamáánko ta'ótokaipa'a méraawe. Minááígóní áwáuma maarán-iyé. Yérúsaremu-naopa'a marapá'á wérain-daopa'a isasá mindáópaken-kwaasi áamáánko ta'ótokaipa'a méraawe. ²⁶ Énifo moórá-aaima símai tarímakain-aaima maarán-iyé. Aú-nao'a Yérúsaremufakaan-dao'a wiyómpa'a wéraipa'a áamáánko waási ímba ta'ótokain-daopa'an-iyé. Énifo minááígóní áwáuma maarán-iyé Maníkón-aaisafeta érai'e súndawisa kentáá sinówaraamba uráiyé. ²⁷ Minááísáféna Áísáya

Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna age-ínínkó iyámpóimo ímbo matínkáín-ininkon-arunkó kawé'á íno. Waaigómó aúkain-ininkon-araatomba sáwífa'a méraafo waaiwára'-ínínkón-aráá'a sesímái méraamba póna ímbo áí'o wéisanamo iyámpóimo ma'ánkáín-ininkon-arunkó kawé'á isaná aamoí wéiyé

agaimaréna siyáiyé.

²⁸ Kesí waásisono. Maníkó Áísáakimba ma'ankáínone símai fasi'ámakonka'a ma'ánkaraintemba kembiwísáféna Maníkó símai fasi'ámakainka'a pó'a wení iyámpóin-owe. ²⁹ Naaófá'á anófoiti imáyáfinkemba ma'ánkaron-iyampoigo éna Maníkóní ámútankoni imáyáfinkemba ma'ánkaron-iyampoigomba sáwí'a uwánkaraimba pósa miyán-kwáásí mésa miyá-sáwí'á wéowe. ³⁰ Naaófá'á aúfáifimba agaimaréna séna kísau-ininkonte ááninkonte'a ti'maraaó. Tifowámá puwínda aifa'-ínínkón-ááninko

wení moparawímbá maíndanifo kísau-ininkon-ááninko ímba máíniye

agaimaréna siyáiyé. ³¹ Kesí waásisono. Kesáámá ímba kísau-ininkon-araa'marinta úmpo aifa'-ínínkón-aráá'marinta úne.

Ísu sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkaraindafa'a mé'a miyáumai méraaromo siyáín-aai.

5 Ísu Káráísiti séna sáwí-imayaagomo ta'ó-tokaimpinkemba faútinkanaumne séna faúsínkaraimba pó'a kembiwí faútinkaraindafa'a mé'a aneka'á ta'ótorainda-ampa'a ímba arááíwáéro.

² Kemá Póro simátimumpo kawé'-úmai ísáaro. Arupise úmai méraawin-owe Maníkó síndasafe'a túma káramai araénáemba oro wésemba minááísáfé'o ewémó síyanamo éna Ísu Káráísiti kembiwísáfénawe sénamo pukáin-anko ímba túwa'nai íniye. ³ Túma káramai araénáemba orómó wésewisafe'a afora'á sumpo ísáaro. Yúndaa-waasiti áamáambo arááíwae'o túmo káramaimo araénáembo é'o é'a Yúndaa-waasiti

ámáamba seyaafá'á arááíwa'mae'a koró. ⁴ Kem-pínkémbá tuwímbai sé'a áamáambo arááíwaunda Maníkó suwánéna arupise úmai méraawin-owe síniye-imayaa wéowi Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraamba ifátuwe'a Maníkómó úwoimo wétuwa'nai-imba tí-naaeni'a uwámakaawe. ⁵ Kembiwí miyá wéfo kesáá maará éta Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraunanasa Maníkóní ámútanko súwa'nai ímba pónsa kentáásáféna séna arupise úmai méraawin-owe sínda amu'maréta méta séta érai'a miyá síniyesa wésune. ⁶ Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa méraundasa moóráwigomo áumo káramaimo araénáembo ínana ímbo áumo káramaimo araénáembo ínanamo índa mindá ímba óraa-tantaa'an-ifo Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraundasa túwa'nai úmai méraundasa mindá óraa-tantaa'an-iyé.

⁷ Ísu Káráísitini aampa'á aamoí ésa wéaraaiwaemba moóráwigo minámbá fásítuwa'sa'a káfé'a Ísu Káráísitini érai'-aaima ímba wéaraaiwaewe. ⁸ Maníkó wemparí'o índasafena táántaraiwai minámbá ímba fáitukaifo waási fáitukaawa'a ímba wéaraaiwaewe.

⁹ Waási maarán-ááímá wésewe. Kisaamó moórámo kawáá'isana seyaafá'á wégawaa'iyé wésefo kentúra'a káráwiyoro. ¹⁰ Kembiwíyé kesááwé Fasi'aénkóe'a kááísamaisa méraundasafeta óraaka'a simátime'a súné. Kemó imáyáamo úndantemba miyán-imáyáá íy-ata mimbórá-imáyáásá ónaumnesa wésunda póna karo'-ááímá séna kentirumbá wéfairaraiwai kemá ímba awánáúnda-waasi wemá sáwí-meyamba máíniye-aaima wéisaumne.

¹¹ Kesí waásisono. Tuwímbai kentáfésamo karo'á sésa arupise úmai méraawin-owe Maníkó síndasafe'a túma káramai araénáemba oró-ááímá wésiyemo karo'ó wésemba minááímó paaímó wésundarakaa ímba sáwí'a uwásínkááwisino. Kemá simátime'a súné. Ísu Káráísitimba aaraa-táiyá'á tufúwana kentáásáfénawe séna pukáiyé-aaima wésimatimunda-aaisafesa aaisambá wésefo túma káramai araénáemba oró-ááímó wésundarakaa ímba aaisambá síyówaisino. ¹² Karo'-ááímó simátimesamo kentirumbó wéfairaraawi miwí túma káramai sáwí'a uwásuwaaro-imayaa wéune.

¹³ Kesí waásisono. Sáwí-imayaagomo ta'ó-tokaimpinkemba faútinkaindasafena Maníkó táántamai miyá uráimba pó'a é'a faútinkaisa'a méraantafe'a sáwí-tantaatafe'o tirááísafe'o wéomba ímba arááíwae'a wempá'-wempa'a tirumbá timé'a túwa'nai úmai méraaro. ¹⁴ Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna kesáfé-ímáyáámó ontembá kentí waási-imayaawara'a oro agaimaréna siyáiyé. Maníkómó siyáín-amaankoni áwáuma miyán-áwáún-iyé. ¹⁵ Énifo kembiwí keiyái aaisan-aaisambó sé'a íyambo é'a sáwí'a úmai tai'ánááfo káráwiyoro.

Maníkómbó arááímo tainí'a ésa sáwí-imayaagomba tirááisafesa ésamo on-áái.

¹⁶ Simátíménda ísáaro. Maníkóní ámútanko sintembá miyáumai maé'mae'a é'a Maníkómbó arááímo tainí'o é'o é'a sáwí-tantaatafe'o tirááisafe'o on-ámbó ímba arááiwaiyamba mindá kanaán-ifo miyán-oro. ¹⁷ Sáwí-imayaasafe'o tirááisafe'o ombá isaná Maníkóní ámú-tankombo arááímo tainí'o ombá isaná minkáé'-ímáyáágórái wétiyáifo Maníkóní ámútankomo kentúra'o káráwiyaimbo é'a sáwí-tantaatafe'o tirááisafe'o on-ámbá ímba arááíwaenaawe. ¹⁸ Maníkóní ámútankomo sintembó miyámó é'o é'a sé'a Maníkóní ámú-tankomba arááímo tainí'a wéunana póna Yúndaa-waasi ámáánko kembá ímba ta'ótokaiye wésewe.

¹⁹ Waási miwítí ímáyáafinkemba afora'á maará wéowe. Maa'u-tántáá'-í'a ésa óraa-sawí'a ésa sáwí'o wéon-tantaatafesa ímba tigeasáfésa ésa ²⁰ kisaumo uwándaan-tantaakon-awí'a mósá marésa waántá-waasion-imayaa mósá marésa úwaa'a wéfesa fintón-kwénesa tíyámba wéuwatinkesa aaisambá wésesa tirumbá sáwí'a wéuwatinkesa aaisambá wétiyesa miwí táái-go íyáákainkwae sésa ímba taankarotámai kawé'-úmai mésa tuwínkaa'-úmai mésa ²¹ túrande-urande wéesa uwóí'o on-dómbá wénesa uwóí'a wéesa uwóí'o on-dómbó náiyantafesa túwaandu urésa miyán-tántáá'á waási ímáyáafinkemba wéowa'a símai wákátimé'a aneka'á símai wákátimé'a sé'a miyámó wéowi Maníkóní nombara ímba maénááfo káráwiyoro wésune.

²² Énifo Maníkóní ámútanko tirumpimbá méraiwai maará uwátínkáísasa méraawe. Tirumbá wétimesa tirunkó kawé'á ésa faru úmai mésa fasi'ámai mésa ímba tuwesarái ínasa mésa túwa'nai úmai kawé'á uwátinkesa miwítí kísau kawé'-úmai wémaesa ²³ miwí túma ímba maimaé iyésa miwí túra'a káráwimai kawé'á ésa miyámó owíní áwáuma ímba aambá fáíkaiye. ²⁴ Ísu Káráisitini waási sáwí-imayaasafesamo tirááisafesamo wéon-imayaago kentáa ta'óto'mai tafisífo sésa sáwí-imayaasafesamo tirááisafesamo on-ámbá tínaeni'a uwámesa tukáawe.

²⁵ Maníkóní ámútanko aúí'a uwásínkaraisata aúí'a úmai méraundasa póta wení ámútankomo sintentá úmaisa arááíwáéno. ²⁶ Kentúma ímba maimaé'a iyé'a kesááigo íyáákainkwae ímba sé'a kawé-tántáá'ó índasafe'a ímba símai sáwí'an-oro.

Umbai-tántáá'ó wéraindawi túwa'nai orómó siyáin-aii.

6 Kesí waásisono. Kempínkémbó tuwímbaimo sáwí'o wéombo ésa wétuwanaamba pósa kempínkémbó Maníkóní ámútankomo sintembó miyámó wéowi wempa'á arupíse uwátinkanaawe. Kembíwíwárá'á miyá-sáwí'á ónááfo káráwiyoro. ² Umbai-tántáá'ó wéraindawi túwa'nai oro. Miyámó é'o é'a Ísu Káráisiti siyáintemba miyá ónááwe. ³ Úwoi-waasimo óraa'-waasi únemo síyamba minímáyáágó karo'á simátinkainiye. ⁴ Kentí kísauwe fí'owiti

kísauwe tuwínááfo kentí kísau tuwínke'a kawerá'i sáwíra'iyompo awánaaro. Kentí kísau kawé'ó ina'o é'a aamoí ónááwe. ⁵ Seyaafá'-wáásifá'á umbai-tántáá'á tíndanifo ímba ifátuwe'a fasi'ámai mé'a moórá-mora-waasi túwa'nai oro.

⁶ Maníkóní ásé-ai ísámae wéiyowi miwítí kawé-tántáá'á seyaafá'á tuwínkaa'-úmai tuwímbai-tantaa'a Maníkón-aii wésimatimewifa'a tíma'mae'a íyóro.

⁷ Ímba kanaa'á Maníkómbá karo'á simánkanaafo érai'-aain-ifo ímba moórá-imayaan-oro. Kawé'-ánáúntúmbó úmárááwimo ombá kawé-tómbá wé fakaraafo sáwí-anauntumbo úmárááwimo ombá sáwí-tomba wé fakaraawe. ⁸ Miyámó ombá sáwí-tantaatafesa tirááisafesa úmaesa wéiyowi miyámó wéowini anondáama puwésa Maníkóní ewaa'á ímba méranaafo némpa'a méranaawe. Énifo Maníkóní ámú-tankombo arááímo tainí'o úmaesamo wéiyowi miyámó wéowini anondáama aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ⁹ Mindásafeta kesáá kawé'á úmaeta wéiyundasa ímba suwesarái ínata ifátúwáano. Kawé'ó úmaetaamo wéiyundasaamo ímbo suwesarái ínataamo tuwétaamo éta ánaaen-kanaamo tínda kawé'-mýántá maéta ménaumne. ¹⁰ Mindásafeta túwa'nai onda-ámbó wérainbo éta seyaafá'nánká kawé'-úmaisa túwa'nai onó. Maníkón-aiisafesamo timankúnkumbo wéowiseta mimbórá-ákúni'a úmai méta túwa'naisaamo ondasá mindá óraa-tantaa'an-iyé.

¹¹ Ayáiyá'á kemá Póro óraa'-aufaifimba agaimaráúm-pó toráumai awáné'a wenayáánaufi'an-iyé seró.

¹² Tuwímbai sésa suwánésa óraa'-waasin-owe síwae sewí kembíwísáfésa sésa túma kárámai araénáemba oro wésewana miwí tááiigo kembíwí wétafisiye. Ísu Káráisiti kembíwísáfénawe séna aaraa-táiyá'á pukáiyé-aii aantembo senkaka tuwímbai ísámai sáwí'a uwátínkááwisino. Ímbo sáwí'o uwátinkaiyantafesa sésa túma kárámai araénáemba oró-ááíwárá'á wésewe. ¹³ Túma kárámai araénáemba orómó wésewi Mósesemo siyáin-amaamba ímba seyaafá'á wéaraai-waewe. Kentúmo araénáembo mósá úmaraiyantafesa túma kárámai araénáemba íwae wésewe. ¹⁴ Miwí miyá wésefo kemá Póro mimbórá-ááímá mósá maré'a Fasi'aénkó Ísu Káráisiti kentáásáfénawe séna aaraa-táiyá'á pukáiyé-aii mósá wémaraumne. Ísu Káráisiti kentáásáfénawe séna pukáintafe'a púwón-kwaasimo marapá-tántáátáfésamo ímbo ímáyáamo ontembá marapá-tántáátáfé'a ímba ímáyáa é'a sáwísamban-iyé wésunda póna mintántáákó kembá ímba wétafisiye.

¹⁵ Moóráwigomo áumo kárámaimo araénáemba ínanamo moóráwigomo ímbo kárámaimo araénáembo índa mindá ímba óraa-tantaa'an-ifo Maníkó aú-waasiyaani'o uwásínkaraimba mindá óraa-tantaa'an-iyé. ¹⁶ Simátimunda-aaimo arááíwa'mae iyíyanamo éna Maníkó faru úmai arumbá uwátinkena wení waási seyaafá'á miyá uwátinkainiye.

¹⁷ Ísun-aii simátimewandarakemba sínkamuwana afimá sine'á wéraintafe'a Ísu Káráisitini kísau-waasi óne wésefo moórá-umbai-tantaa'a ímba síméro.

¹⁸ Kesí waásono. Fasi'aénkó Ísu Káraísiti kembi-wísé'a ména úwoi wétuwa'nai-isa'a

érai'-aain-iyé sé'a inái sune.
Kemá Póro sún-da-ai taí'áiyé.

Éfésási

1 Kemá Póro maanáúfái agai-timúmpo ísáaro. Maníkó wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi-i'a éma Ísu Káráisitín-aaí kosimátíma'mae núwo séna si'mákaifo ísáaro. Éfésási-naopakewi Fasi'aénkóní waási Ísu Káráisitiye'o kááísamai méraawi ímba ifátuwe'a fasi'ámaimo méraawi ísáaro. **2** Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráisitiye úwoi túwa'nai esarai faru wéuwatinkaayantafe'a inái súné.

Káráisitinte'a kááísasinkenasa wemparí'o úmakain-aaí.

3 Maníkó Ísu Káráisitín-afowámá éna Ísu Káráisitinte'ta kááísasinkenasa wiyómpa'a wenópakemba fasi'aémbá siménasa kawé'á uwásínkáisata póta wentáféta súwiyo súné. **4** Naaófá'á Maníkó maramá ímbo úmakonka'a Ísu Káráisitinteta kááísamaisa méraandafenasa wenaúranka'a wendé-í'a onanasá kentááfímbá ímba sáwí-aaímo wéraindasafena wemparí'a úmakaiye. **5** Maníkó kentáásáféna imáyáa éna naaófá'á séna Ísu Káráisitini kísausafe'o é'a kesáánintone kesiyáámúntoni'a ónááwe séna wení imáyáafinkemba aamoí éna miyán-ááímá siyáimba póna miyá uráiyé. **6** Ááninkomba arumbó ámakaiwainte'a kááísasinkenasa óraa-kawé'a uwásinkenasa úwoi súwa'nai uwásínkaraimba póta wení áwáuma fí'oran-awauma mósá wémaraumne.

7 Pukáintafena sáwí-imayaasa maisiyuwénasa misáwí-ímáyáágó ta'ótokainta faúsinkenasa kentáásáféna fí'oran-imayaa wéimba úwoi áfááraumai súwa'nai enasa póna kentáásí sáwí-imayaa maisiyukaiye.

9 Naaófá'á wení kawé'-ímáyááfinkémbá aúpá'á to'-mayaa úmakaimba káfé'a wépaape-isata wéawanaumne. Káráisiti ken-ímáyáá íníye siyáintemba póna **10** Maníkómó siyáin-kanaamo tinda seyaafá-tántáá'ó úmakaimba wiyómpakene marapákéné komé-tamae úmarainana Káráisiti óraako mindára'a káráwiyiniye.

11 Maníkó wení imáyáafinkembo to'mayaa úmakaimpinkemba miyá wéiyé. Imáyáa éna to'mayaa úmakaimba póna Yúndaa-waasi wení waási-i'ó úndasafenasa Káráisitinte'a kááísasinkenasa wemparíta uwásínkaraiye. **12** Aifa'á Káráisitimba amu'maréta méraundawisa wení áwáuma fí'oran-awauma isatá mósá wémaraumne.

13 Miyáumai fí'onkaa-waasi érai'-aaima kawé'-ámpá'á métinkainiye minásé-ááímá isé'a Ísu Káráisitín-aaísafe'o timankúnkúmba ombá Maníkó kesí ámú-tankomba timénaumne símai fasi'ámakaintemba miyá uráimba pó'a wení waási-i'á úmai mé'a ísaraawe.

14 Maníkóní Ufaen-ámútánkó keséta méraintafeta séta érai'a Maníkó wení waásisafena símai fasi'ámakainta kesópata tíníye. Érai'a Maníkó wení waásisa ta'ó-tokaampinkemba faúsinkainiyesa wéseta mindásafeta wení áwáuma fí'oran-awauma mósá wémaraumne.

15 Agaúnda érai'-aaima pó'a kembiwí Fasi'aénkó Ísumpa'a timankúnkúmba é'a Maníkóní waási-imayaa é'a méraawe-aaima isé'a **16** Maníkómpá'á súwi símae iyé'a kembiwí túwa'nai úmai inái súné **17** Maníkómpá'á maarán-ááísáfé'a áisai une. Fasi'aénkó Ísu Káráisitín-afowámá kentáásifowama fí'oran-awauma wérawai wemá wení ámútamba timínana kentí imáyáa kawé'á uwátinkena Maníkóní áwáuma aráá-timina'a pó'a kawé'-úmai awánánááwe. **18** Kentí imáyáa saagátinkena táántaraintafe'a wesé'o méraiyanbo amu'maré'o méraantafe'a mindásafe'a inái súné. Wemá wení waási kawé'ó úmaimo méraiyanba to'mayaa úmarena símai fasi'ámakaimbo awánáiyantafe'a inái súné. **19** Wenááisafeta simankúnkúmba wéundawifinta wení fasi'aénkó kisauma wémaimba mifásí'áémbá iyáákarai-fasi'aenko isa'á awánáiyantafe'a inái súné. Maníkó mifásí'áéntámbá Káráisitimba pukómpinkemba iyáfasinankena wenayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á wiyómpa'a móankaraiye. Mifásí'áémbá wenááisafeta simankúnkúmba wéundawisa símakai-fasi'aenta mimbórá-fásí'áémbán-iyé. **21** Káráisiti seyaafá'-wáásíyá'á káráwiyena wiyómpa'o káráwiyaauiya'e fasi'aénkwáráwiyá'é aifarááwiyá'é káfé'o túwí'o wérawaiya'e ánaaembo túwí'o wéraindawiya'e káráwiyaiye. **22** Maníkó seyaafáká'ó káráwiyindasafena wembá iyáfasinankena wení waásisafena imáyáa éna simámena séna iyáákae-Fasi'aenko-i'a uréma seyaafá-tántááká'á káráwiyuwo siyáiyé. **23** A'nómpínkén-ímáyáágómó seyaafá-túrá'ó káráwiyaintemba Maníkóní waásisa Káráisitín-úraamba únanasa wemá si'nónkáántá éna káráwiyaiye. A'nónkó weyáára'a ímba méraisana áuwawaako ímba miyá uráifo mimbórá-túwawaa'o wéraintemba Káráisiti seyaafá-túwawaa'a aaómíyama-i'á uwásinkenasa wewará'á aaómíyama-i'á úmai méraiye.

Maníkóní némpa'o méraundafakenta aú'ó úmaimo méraunda-ita uwásínkáin-aaí.

2 Ááéma sáwí-imayaa wée'a sáwí'o urón-kanaafimba méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a mé'a pó'a **2** marapákén-kwáásítí sáwí-amba arááíwae'a waántáwanko waántá-waasiti óraakomba arááíwae'a

wemá Maníkón-aai ímba ísámai kawé'ó wéowiya'a káráwiyaiwaimba arááiwakaawe. ³ Miyámó ontembá ááéma miyásá uráunda sáwí-tantaatafeta sirááísafeta éta sáwí-imayaa arááíwaewananasa Maníkó sáwí-meyamba seyaafá'nánká'ó tímínten-úmai kanaa'á simíndasafenasa ifátuwenasa ⁴ arumbá áfááraumai uwásinkenasa kentáásáféna óraa'-imayaa éna póna ⁵ úwoi súwa'nai enasa kawé'-ámpátá mészínkaraiye. Sáwítaamo étaamo méraawandawini áwáura'a Maníkóní némpa'a méraawandarata Ísu Káráísitimbo pukáimpinkembo iyáfasinankaraintemba aú'í'ó úmáimo méraanda-ita uwásinkenasa ⁶ Káráísitimba pukáimpinkemba iyáfasinankena wiyómpa'a móankarena Ísu Káráísitinte'a kááísasinkenasa aú'í'a uwásínkaraisata Káráísitimo wiyómpa'ó ménamo káráwiyaintemba wiyómpata imáyáa éta méraumne. ⁷ Maníkó Ísu Káráísitimo ai'marówana kumbéna kentáásáfénawe séna puwéna kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwéna miyáumai óraa-kawé'a uwásinkenasa úwoi óraa'a súwa'nai uráísata póta wení kawé-kísáú awánamae iyóndasafenasa miyá uráiyé. ⁸ Maníkó úwoi túwa'nai úwa'a wenááísafé'a timankúnkúmba uwaná sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faútinkena kawé'-ámpá'á métínkaraiye. Ímba kentí imáyáafinkemba wenááísafé'a timankúnkúmba uráafo Maníkó imáyáa timúwa'a timankúnkúmba uráawe. ⁹ Túma maimaé iyésa sésa kawé'á wéunda póta kawé'-ámpátá wégune sefó séna ímba kawé-kísáúgóni méyámbánifo Maníkó úwoi túwa'nai énasafena sáwí-imayaago ta'ó-tokaimpinkemba faútinkena kawé'-ámpá'á métínkaraiye. ¹⁰ Maníkó kentáámó uráiwai séna kawé-kísáú maimaé wéiyesa méranaawe siyáimba póna kawé-kísáú máéndasafenasa úmakena Ísu Káráísitinteta kááísasinkaraiye.

Mimbórá-wáásí-ítaamo uwásínkarain-aai.

¹¹ Mindásafé'a imáyáan-oro. Kentinófoi ímba Yúnda-waasi ofo kembiwíwára'á ímba Yúnda-waasi owatá Yúnda-waasisa Maníkóní waásisa úndasafeta súma kárámai araenáénta wéeta kembiwísáféta úwoi-waasi owé-imáyáa éta séta ímba túma kárámai araenáémbe owí owésá wésumpo mindásafé'a imáyáan-oro. ¹² Minkánááfímbá kembiwí Káráísitini némpa'a mé'a fí'owima é'a ímba Maníkómó wemparí'ó úmakain-kwaasi é'a Maníkó símai fasi'ámarena kááísamakain-kwaasi ímba é'a marapá'á mérowana Maníkó kesé'a ímba mérowa'a wesé'ó méraiyantafe'a ímba amu'maré'a mérowana ¹³ ááéma Maníkóní némpa'ó mérowi Ísu Káráísiti kembiwísáfénawe séna puwéna póna tí'maena wení ewaa'á tinkaraisa'a pó'a wesé'a kááísamai méraawe.

¹⁴ Ísu Káráísiti puwúntafena Yúnda-waasiye fí'onkaa-waasiye kentáásí afufumpimbó wénamo tuwínkaa'-úmáimo namuro-wáásí-í'ó uwásinkemonta maisiyuwéna mimbórá-wáásí-í'a uwásinkenasa ¹⁵ Yúnda-waasisa kentáásí ámáamba tuwéna Yúnda-waasiye fí'onkaa-waasiye aú'í'a úmai mimbórá-wáásí-í'a uwásinkenasa wempá'á kááísasinkenasa póna faru

uwásinkaindasafena miyá uráiyé. ¹⁶ Ísu Káráísiti aaraa-táiyá'ó pukáintafena síyámbo wéunda-tantaa'a tai'ásinkenasa Yúnda-waasiye fí'onkaa-waasiye mimbórá-wáásí-í'a uwásinkenasa sí'maenasa Maníkómpá'á mósinkenasa ¹⁷ miyá éna téna ásé-aai faru wéuwasinkain-aaisa simátimena kembiwí fí'onkaa-waasi Maníkóní némpa'ó méraawi tasimátimena kesáa Yúnda-waasi Maníkóní ewaa'ó méraundawisa tasimásimenasa ¹⁸ Ísu Káráísiti miyá uráintafena Maníkóní ámútanko súwa'nai isanasá Káráísiti kentáa Yúnda-waasiye fí'onkaa-waasiye sí'maenasa kentáásí-fowampa'a wéwisata wení ewaatá méraumne.

¹⁹ Mindásafé'a ááéma wááu-waasiyaamba uré'a káfé'a ímba miyá ombá Maníkóní waásiye kembiwíwára'á Maníkóní waási-í'a úmai méraamba kesááwé kembiwíyé Maníkóní akún-kwáásí-íta úmáisa méraumne. ²⁰ Maníkómó naankáámbó wéumaraimba Ísu Káráísiti áfonkaamba isasá Maníkóní aantá-waasiye Maníkón-aai simátíméwiye naamayáánkaamba owa'á kembiwí naankáámbá wéowe. ²¹ Áfonkomo seyaafá'-náánámímó kárá'uraintemba kesáa Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa méraunda Maníkó wení ufaen-dámbá waási súsanta naankáámbá wéumaraiye. ²² Kembiwíyé kesááwé weséta kááísamaimo méraundasa Maníkóní ámútanko waási súsanta naankáámbá wéumarena mimpímbá méraiye.

Póro fí'onkaa-waasifimba kisaumo maiyáin-aai.

3 Mindásafé'a kemá Póro fí'onkaa-waasi Ísu Káráísitin-aai simátimewandarakemba aaisambá sésa ándáfa'a mósínkarowa'a Ísu Káráísitini kísau-waasi é'a kembiwísáfé'a inaí sune. ² Maníkómó úwoi túwa'nai índasafena minkísáú símakowana minkísáúgó kawé'ó uwátínkáimba é'a ísaraawe. ³ Maníkómó to'mayaa úmáimo aúpá'ó makáimba aráásimuwa'a ááéma minááfínkémbá ampáán-áái aúfáifimba agaimakáumne. ⁴ Ááéma Ísu Káráísitin-aai aúpá'ó makáimba simásimuwa'a ísaraumne. Maanáúfáimó agaúnda ísámai kawé'an-oro. ⁵ Maníkó naaófá'ó mérowi minááimá ímba simátimena káfé'a Maníkóní ámútanko wení aantá-waasisaawe wenáái simátíméwiye simásímakaiye. ⁶ Minásé-áái maarán-ááin-iyé. Yúnda-waasisaamo ásé-aaimo ísaraundanten-úmai fí'onkaa-waasi ísaraantafena Maníkó kawé'á uwátínkáísasa fí'onkaa-waasiye Yúnda-waasiye mimbórá'á úmáisa méraumne. Maníkó séna Ísu Káráísitini kísausafé'a miyá ónaumne símai fasi'ámakaimba póna ímba Yúnda-waasi aantembanifo fí'onkaa-waasisafenawara'a símai fasi'ámakaiye.

⁷ Ásé-aaimo simátíméndasafena Maníkó úwoi súwa'nai ena wení fasi'aémbá siména wení kísau-waasi-í'a uwásínkaraiye. ⁸ Maníkóní waási kembá iyáákaraawa'a kári-waasi pó'a fí'onkaa-waasi ásé-aai Ísu Káráísitini kísau fí'on-kísau iyáákarain-kísau-aaimo simátíméndasafena iyáfasisinkaraiye. ⁹ Maníkó simásimena séna to'mayaa úmare'ó aúpá'ó tuwé'ó miyá ónaumne siyáunda-aaima símai paápe uwátimiyo Maníkó simásímakaiye. Maníkó seyaafá-tántáá'ó úmakaiwai

aifa'á minááimá aúpá'ó tukáimba waé'wae'o émáyaímba ¹⁰ káfé'a káráwiyaawiye fasi'aénkwáráwiyé wíyómpa'o méraawi Maníkóni waási tuwánésa sésa Maníkó fí'oran-kawe'-imayaawarawin-iyé wésewe. ¹¹ Áwáura'a Maníkó imáyáa éna to'mayaa éna séna miyá ónaumne séna Ísu Káráisiti kentáásí Fasi'aénkómbá imáyáa amúwana miyá uráiyé. ¹² Ísu Káráisitiye'a kááísamaisa méraundasafetaawe wenáásifeta simankúnkúmbo wéundasafenawe ímba sáá'a isatá Maníkónópata úwoisa wégune. ¹³ Mindásafe'a simátimé'a súne. Kemiwí ásé-aaimo simátimewandarakemba aaisambá sésa sí'a úni'a uwásínkaraafo fasi'ámai mé'a ímba ifátúwáaro. Umbai-tántáá'ó kesópa'o wéraimba kanaán-ifo úwoi aamoín-oro.

Káráisiti aruntáámó símín-aai.

¹⁴ Minááísáfé'a imáyáa wée'a Maníkó kentáásifowan-auranka'a kífae'a inai súne. ¹⁵ Seyaafá'-ákúmbá marapá'ó méraawiye wíyómpa'o méraawiye miwítí áwáuma Maníkó isa'á wenaúranka'a kífae'a mé'a maarán-ínái súne. ¹⁶ Maníkóni ámútanko kentirumpimbá ména fí'oran-oraako póna fasi'aémbá tímína'a fasi'ámai mé'a ¹⁷ Ísu Káráisitín-aaisafe'a timankúnkúmbo ontáféna kentirumpimbá ména wemá tirumbó wé-timewini áwáuma isa'á wentáfé'a fasi'ámai tirumbá wéame'a méraiyantafe'a inai súne. ¹⁸ Káráisiti seyaafápimbá arumbá wétimimba óraa'a wétimiye. Káráisiti fasi'aémbá tímína'a kemiwíyé Maníkóni waásiye seyaafá'á sé'a Káráisiti kentááfimba arumbá wésimimba óraa'a wésimimba póna ímba tai'áiniye síyantafe'a inai súne. ¹⁹ Ísu Káráisiti seyaafápimbá arumbá wétimimba óraa'a wétimimba ínta kanaa'á úmaisa awánasaraundasaanifo káfé'a kárika'a awáné'a ánaaemba awánamai kawe'ó iyantafe'a inai súne. Fasi'aémbá Maníkómpimbá óraa'a wéena kembiwífimbá óraa'a wéintafe'a inai súne. ²⁰ Imáyáamo wéetaamo Maníkómbó wéaisai-undasa kári-tantaa'an-ifo wení fasi'aéntámbó wésuwa'nai-ensaaamo wéimba mindá iyáákarain-tantaa'an-iyé. ²¹ Maníkóni waásisa Ísu Káráisitiyeta kááísamaisa méta káfétaamo méraunda-waasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye séta wenáwí'a óraa'a úmae wéiyimba érai'-aaima iyésá símaeta iyónaumne.

Káráisiti áuwawaata únemo siyáin-aai.

4 Fasi'aénkóni kísau wémaundarakemba ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a maanáimá wa'wisé'a simátimune. Maníkó táántena séna maarán-úmai méraaro siyáifo miyán-oro. ² Kentúma ímba maimaé iyé'a aáno úmai mé'a imáyáa wée'a túwa'nai e'a sáwí'ó uwátínkáambo é'a ímba imáyáamo iyamba úwoi túwa'nai oro. ³ Maníkóni ámútanko imáyáa tímísa'a mimbórá-imáyáará'á mé'a miyá é'a aáno úmae'ó iyíyantafe'a ímba ifátúwáaro. ⁴ Maníkóni ámútamba mimbórá méraisata kesáá mimbórá-súraámbá úmaisa méraunanasa sáántaraimba póta wesétaamo méraan-

dasafeta amu'maréta méta mimbórá-tántáátáféta amu'maréta méranaumne. ⁵ Fasi'aénkó mimbóráwígó méraisana Maníkón-aaisafeta simankúnkúmbo wéunda-anta mimbórá-ámbá isaná nombó maúndasa mimbórá-ámbá isaná ⁶ Maníkó mimbóráwígó ména seyaafá'-wáásísá kentáásifowama ména seyaafá'-wáásiyá'á káráwiyena seyaafá'-wáásísá kawe'á uwásínkenasa wení waásifimba méraiye.

⁷ Maníkó méraisana Ísu Káráisiti wení imáyáafinkemba wení kísausaamo máendasafenasa wení fasi'aémpinkémbá moórá-mora-waasisa fasi'aéntá símakaiye. ⁸ Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáfimba agaimaréna séna

sanaambó iyúnka'a ta'ótokowi tí'maena

iyéna waási aamoi-tántáá'á tímakaiye

agaimaréna siyáiyé. ⁹ Iyúnka'o siyáin-aigoni áwáuma

maarán-iyé. Aifa'á marapá'á kunkéna mara-aifa'-

úramba kunkéna ¹⁰ wíyómpa'o iyáimba mim-

bóráwígómá póna seyaafápímpá'á wení fasi'aémbá

wéraiye. ¹¹ Aamoi-tántáá'á tímakaiye

siyáin-aigoni áwáuma maarán-iyé. Wení kísau

maiyantafena fasi'aémbá waási tímúwasa tuwímbai-

waasimo tímú-fasi'aentamba aantá-waasiti kísau

máúwasa tuwímbai-waasimo tímú-fasi'aentamba

Maníkó simátímakain-aaima simátímúwasa tuwímbai-

waasimo tímú-fasi'aentamba Maníkón-aai ímbo

íaron-kwaasi simátíma'maesa kuwasá tuwímbai-

waasimo tímú-fasi'aentamba Maníkóni waásiya'a

káráwiyuwasa tuwímbai-waasimo tímú-fasi'aentamba

Maníkón-aai uwátái'-uwásá miyáumai Ísu Káráisitini

kísau maíyáawe. ¹² Maníkóni waásisa wení kísau

wémaeta moórá-mora-waasisa túwa'nai úmai mim-

bórá'á úmaisa méta fasi'átinkaundasafenasa fasi'aén-

támbá miyá uráiyé. ¹³ Mindásafeta méta Maníkón-

áninkon-aaisafeta simankúnkúmbo wéundasafe-

taawe wembá awánamai kawe'á wéundasafetaawe

mimbórá-imáyáa éta kááísamai méta sáá'a kaefaréta

Káráisitinkaani'a úmaisa méranaumne. ¹⁴ Miyásáámó

onasasáámó ésa iyámpóimo karo'ó simátiyuwaantem-

ba kentáá ímba miyán-karótá simásiyuwanaawe.

Miyám-baaran-aai ínta arááíwaeta waási sáwí-ampa'a

métinkanae sésa sáwí-imayaafinkembo wésiyán-aaima

ímba iséta miyán-áái ínta arááíwaenaumpo ¹⁵ érai'-aai

aantemba wéseta waási-imayaa wéeta seyaafá-tán-

táá'á sáákaefamai-waasi-i'a úmai méta

Káráisitinkaani'a úmaisa méranaumne. Wemá ken-

táará'á káráwiyaaisata ¹⁶ kesáá Káráisiti áuwawaata

únana kentáási'nonkaamba Káráisiti éna seyaafá-

súwawaakata káráwiyaíye. Tiyáámba tísamaima

tínúnkoma ta'ótokaisana ti'nónkómó ímba seyaafá-

túwawaapa'a imáyáa tímísa tiyáánko wení kísau

máísana tísamaigo wení kísau máísana miyámó wéen-

amo óraa'o wéimba miyáumai Káráisiti wení waási

imáyáa tímísa moórá-mora-waasi wétuwa'nai-esa

wéfasi'atinkesa méraawe.

Karáisitinte'a kaásatinkena aú'lo uwátinkarain-aii.

¹⁷ Fasi'aénkón-aúranka'a fasi'ámai simátimumpo ísáaro. Maníkóní aambó ímbo arááíwáéwimo méraantemba ímba miyán-oro. Miwí sáwí-imayaafimba mésa ¹⁸ ímba ísámai kawé'á ésa Maníkón-aaisafesa tirumbá márááwana ti'nómbá umbaí taisasá méraantafesa miwítí imáyáago kumeu'á isasá Maníkómó aú'lo wéuwatinkain-aempa'a ímba mésa ¹⁹ sáwí'lo on-ímáyáa aantemba ésa fí'lo-fi'on-tantaa'lo sáwí'lo ombá aamoí ésa miyámó ontáfésa ímba tiguaesáfésa wéowe.

²⁰ Miwí miyá wéofa kembiwí Ísu Karáisitimpa'a té'a wení aampa'á wéwe'a ²¹ wenáái isé'a érai'e sumbá Ísumpakemba érai'-aaima simátíma'maesa iyúwa'a ísaraawe. ²² Ááeraan-imayaagomo sáwí-tantaatafe'lo tirááísafe'lo uwanamó karo'ó simátíyukaimba ifátuwe'a ²³ miyámó íyanamo éna Maníkó kentí imáyáa aú'la uwátinkena ²⁴ wembó arááímo táinda-i'lo iyantafena aú'la Maníkónkáání'a uwátinkaina'a érai'la Maníkóntáfé'a imáyáa é'a arupíse úmai méranaawe.

²⁵ Mindásafe'a karo'-ááímá tínaaemba uwáme'a kentí waásifimba érai'-aai aantemba seró. Ísu Karáisitini akún-ándá póta mimbóráí'la úmai méta póta miyásá onó. ²⁶ Aaisambó síyamba ímba sáwí'a é'a ááéma aáno úmai mé'a aaisambá waé'wae'a ifó sé'a ifá'á túwáaro. ²⁷ Waántáwanko tafisína'a sáwí'a únafo sé'a aaisambó síyamba ifá'á túwáaro. ²⁸ Umémbó iyawi maarán-oro. Ímba umémbá é'a tuwímbai-tantaa'lo maíyantafe'a kísau wémae'a minkákémbá maiyé'a ímbo makénkwaasi túwa'nai e'a tíméro. ²⁹ Sáwí-aaima ímba sé'a kawé'ó uwátinkainda-aii aantemba seró. Miyámó é'lo é'a minááímó isáíyan-kwaasi kawé'á uwátinkaiyasa fasi'ámai méranaawe. ³⁰ Maníkóní Ufaen-ámútánkó arumbá umbaí taifáínifo ímba sáwí'an-oro. Maníkó seyaafá-tántáápínkémbó faúsinkainda-kanaamo tínda Maníkóní Ufaen-ámútánkó kentirumpimbá méraintafe'a sé'a Maníkóní waási úne síyantafena Maníkóní Ufaen-ámútánkó arumbá umbaí taifáínifo ímba sáwí'an-oro. ³¹ Kempímpá'á maarán-tántáá'ó é'a tínaaemba uwáméro. Kaorái-tántáá'é tirumbó sáwí'lo iyé aaisambó síyé símaimo sáwí'lo uwátínkáíye seyaafá-tántáá'ó sáwí'lo iyé ³² ímba miyámó iyamba tirumbá uwátinke'a túwa'nai e'a Ísu Karáisitimo kentí sáwí-imayaamo maitiyúwáisanamo Maníkómó ímbo anondáámo sáwí-meyambo tímíntemba fí'owimo sáwí'lo uwátínkémba ímba

imáyáa é'a anondáá sáwí-imayaa uwátínkáaro.

Sámo kain-áémpá'á méraaromo siyáin-aii.

5 Maníkó arumbá wétimisa'a wení iyámpói ontáfé'a pó'a wemó intembá miyáumai wée'a ² moórá-mora-waasi kentirumbá wétimisa'a méraaro. Ísu Karáisitimo kentááfímbó arumbó wésimenasaamo kentáásí sáwí-imayaamo maisiyuwáindasafenasaamo puwúwanamo Maníkómó aamoímó uráintemba moórá-mora-waasi kentirumbá tíméro.

³ Maníkóní waási ontáfé'a maa'u-tántáá'é sáwí'lo iyé túraniyamba únafo sé'a miyán-tántáákón-áái ímba seró. ⁴ Sáwí-aaiye uwónao-aaiye karaánáa'-aaiye súnafo sé'lo Maníkómpá'ó súwimo síyamba mindá kawé'an-iyé. ⁵ Érai'la maa'u-tántáá'ó owiyé sáwí'lo owiyé túraniyambo owiyé miyámó on-kwáásí Ísu Karáisitíye Maníkóe'lo káráwiyayapa'a ímba mésa túraniyambo owí marapá-tántáátáfésa aamoí ésa ímba Maníkóntáfésa aamoí owí Karáisitíye Maníkóe'lo káráwiyayapa'a ímba méranaawe.

⁶ Miyá-sáwí'ó on-tántáátáfésamo síyamba karo'á simátíyúwáafainifo káráwiyoro. Maníkón-aii ísámai sáwí'lo owí miyá-sáwí-ááímó sembá póna Maníkó aaisambá tiyínifo káráwiyoro. ⁷ Miyámó síyawise'a ímba mé'a miwí ímba tirááíwáéro. ⁸ Ááéma kumeu'-áémpá'ó maé'ómbanifo káfé'a Fasi'aénkóní waási ontáfé'a sámo kain-áémpá'á méraamba pó'a sáraan-kwaasiyaamba úmai méraaro. ⁹ Sámo kain-áémpá'ó mé'lo é'a arupíse úmai kawé'-úmai mé'a érai'-aai wése'a mé'a ¹⁰ imáyáa é'a sé'a Fasi'aénkó aamoí ínkwa-e-i'la úne sé'a miyán-oro. ¹¹ Kumeupá'ó méraawi ímba áúwara-kísau wémaefo ímba miwisé'a miyámó iyamba afora'á simátimisa'a sune. Sáwí'a owé sé'a aúpá'ó ombó sé'lo é'a tiguaesáfé'a ónááfo afora'á simátimisa'a sune. Sáwí'a owé sé'a ¹³ afora'á aráátimiyasa mintántáákóní áwáuma awánuwesa kouwerésa ¹⁴ sámo kain-áémpá'á taméranaawe. Mindásafesa sésa túmó waésamo pukésara úmaimo mémpinkemba iyáfasinewana Karáisití sán-kátinkainiye wésewe.

¹⁵ Mindásafe'a káráwiye'a sáwí-imayaamo arááíwáéwimo ontembá ímba iyamba kawé'-ímáyáa wée'a méraaro. ¹⁶ Káfé'a kentááfá'á umbai-tántáá'ó wérantafe'a Maníkómpá'á tiyantafe'a úwoi máúnafo sé'a Maníkóní kísau máéro. ¹⁷ Mindásafe'a ímba sáwí-imayaa é'a Fasi'aénkómbó arááímo táinda-i'la úmai méraaro.

¹⁸ Mindásafe'a sáwí'a ónááfo uwó'lo on-dómbá né'a uwó'la únafo sé'a Maníkóní ámútanko kentááfímbá óraa'a uwásinkainkwae sé'a méraaro. ¹⁹ Kempímbá Maníkón-aii aúfáífimba agaimakáan-aaima sé'a imá wése'a Fasi'aénkóntáfé'a tirumpimbá aamoí wée'a imá seró. ²⁰ Fasi'aénkó Ísu Karáisitini fasi'aéntáfé'a imáyáa wée'a seyaafá-tántáátáfé'a Maníkó kentáási-fowampa'a súwima símae'a iyóro.

Aarakwá-táái.

²¹ Kembiwí Ísu Karáisitini-awi'a mósá wémare'a Ísunakúní'a úmai mé'a minákúmpákén-kwáásí táái ísáaro. ²² Aaresómbá ísáaro. Fasi'aénkón-aaimo wésaanten-úmai kentuwaai-táái ísáaro. ²³ Ísu Karáisitimo wení waásiya'lo káráwiyainten-úmai waaimá kentuwaainíntónká'á káráwiyoro. Karáisití wení waási kawé'-ámpá'á métínkaraiye. ²⁴ Ísu Karáisitini waásimo wenááimo isáánten-úmai aaremá seyaafá-tántáátáfé'a kentuwaai-táái ísáaro.

²⁵ Ísu Karáisitimo wení waásimo arumbó tíménamo miwísáfénawe sénomó pukáinten-úmai miyáumai

waaimá kentuwaainintómbá tirumbá tíméro. ²⁶ Ísu Káráisiti wení waási nontámbá kawé'á uwátinkena wenáásamba Maníkóndé-i'a uwátinkaindasafena ²⁷ wení waási kawé'á ésa miwífimbá sáwí-aaima ímba wérainana fí'onka'ma'mai-sasa'o uwátinkaindasafena pukáiyé. ²⁸ Miyáumai Ísu Káráisitimo wení waásimo arumbó tímíntemba waaimá kentuwaainintómbá tirumbá tíméro. Waási kentúsafesamo imáyáamo on-ten-úmai kentuwaainintón-imáyáá oro. Tuwaainintón-imáyáámó onten-úmai kesáfé-imáyááwará'á wéowe. ²⁹ Waási kentúwawaatafesa ímba tiyántafesamo ombá kawé'-úmai káráwiyesa tómbá námaesa wéiyowe. Kesáá Káráisitini waási-i'a éta wenáúwawaakaamba únanasa póna wemá miyáumai kentáará'á kawé'-úmai káráwiyaiye. ³¹ Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
mindásafena waaigómó ímbá anófowi
tiyuwéna awaainkóe'a taankarotámai
mimbórá-túwawaa'a ma'maésarai méraaye siyáiyé.
³² Minááífimbá moórá óraa'-aaimo wéraimba
minááígóni áwáuma maarán-iyé. Ísu Káráisitiyé wení
waásiye moórái'a úmai méraawe siyáiyé-imayaa
wéune. ³³ Ímba mindásafena aantemba siyáifo kembí-
wímó kesáfé-imáyáámó ontembá kentuwaainintón-
imáyáá oro. Aaresómbá
kentuwaai-táái ísáaro.

Tinófoiyé tíráá'marin-taai.

6 Iyámpóisomba ísáaro. Fasi'aénkóni iyámpói-i'o ontáfé'a kentinófoi-taai ísáaro. Miyámó iyamba mindá kawé'an-iyé. ² Naaófá'á Maníkó amáámba séna kentinófoi-tuwi'a óraa'an-oro
aifa'á símai fasi'amakaintafena séna
miyámó é'o é'a kawé'-úmai
ayáátááka'a marará'á méranaawe
siyáiyé.
⁴ Iyámpói tifoísái ísáaro. Kentí iyámpóiyá'a kawé'-
úmai káráwiyewana miniyámpói tirunkó ímba sáwí'a
ína'a Fasi'aénkó Ísun-aai simátíma'mae'a wéiyé'a
arupíse uwátinkaiyasa óraa'a ónááwe.

Kísau-waasiye miwítí kawáá-wáásíté-taai.

⁵ Wayó-kísáúmó máén-kwaasi ísáaro. Ísu Káráisitini aaimo ísáánten-úmai kentí óraa'-waasi-taai isé'a táátafe'a é'a tiyákáimó wétaamba kentí óraa'-waasiti kúsau safe'a ímba kae'-imáyáámó iyamba miwí táái ísáaro. ⁶ Miwí túranka'a aamoí uwásinkaiwae aantentafe'a ímba miyán-káwé'ó iyamba úwoi-kanaawara'a miyán-káwé'á wéé'a Ísu Káráisitini kúsau-waasi ontáfé'a Maníkómbó arááimó táinda-i'a úmai kawé'an-oro. ⁷ Kesí óraa'-waasiti kúsau aantemba ímbanifo Fasi'aénkóni kúsau-waasisa úne sé'a tirunkó kawé'á wéina'a kúsau máéro. ⁸ Maanááimá imáyáan-oro. Wayó-kísáúmó máén-kwaasiye miwítí óraa'-waasiye kawé-kísáúmó wémaentafena Fasi'aénkó kawé'-meyámbá timíníye.

⁹ Wayó-kísáúmó máén-kwaasiti óraa'-waasi ísáaro. Kentí wayó'ó wéon-kwaasiya'a kawé'-úmai káráwiyé'a ímba inkaisíyan-aaima wésimatime'a maarán-imáyáan-oro. Miwítí óraakowe kentí óraakowe mim-bóráwígó éna wíyómpa'a ména ímba tuwínkaa'-úmai-meyamba timínífo arupíse úmai-meyamba timíníye.

Fasi'aénkóni fasi'aénká'á méraaromo siyáin-aai.

¹⁰ Maanááimó simátíménda ísáaro. Fasi'aénkóe'o káásamaimo méraamba wení fasi'aémbá wétimisa'a fasi'ámai méraawe. ¹¹ Waántáwanko tafisímai karo'á simátiyuwaifainifo fasi'ámai méraiyan-tafe'a tiyái-tántá'ó Maníkómó tímímba máéro. ¹² Ímba marapákéndámúró-wáásísé'-aantemba tiyéwata kumeu'-áémpá'ó káráwiyawiyé waántá-waasiye sáwí-fasi'aenkwarawiyé miyá-sáwí'ó owíséta tiyáano. ¹³ Mindásafe'a tiyái-tántá'ó Maníkómó tímímba káfé'a maiyé'a sáwí-kanaamo tinda fasi'ámai mé'a ímba waántáwankon-aaisafe'a ewé sé'a ímba inkaisé'ó kóiyamba fasi'ámai méraaro.

¹⁴ Miyáumai to'mayaa uré'a méraaro. Tú'wáánkaumo uráantemba érai'-aaima tirumpimbá ta'ótóráaro. Wenómbó faféiyé'o méraantemba arupíse úmai fasi'ásuwe méraaro. ¹⁵ Tísamaimo ánáan-kwiye'o nóntemba ásé-aai tasí wéuwatinkain-aaima kosimátíméro. ¹⁶ Wenómbó faféiyaaawanamo paroigómó túfímbo ímbo táféréintemba Maníkón-aai ta'ótokewana waántáwankon-aai go ímba túfímbo táferainíye. ¹⁷ Ti'nónká'ó kámo'o wimáimó káráwiyaaanten-úmai kawé'-ámpá'á métinkena wégarawiyíye. Paepéetambo túfímbo waántáfáénten-úmai Maníkóni ámútanko wenááimó siyáimba kosimátimiyasa minááígó tirumbá faiyaráiníye. Miyáumai Maníkómó tímímba maiyé'a to'mayaa úmai méraaro. ¹⁸ Maníkóni ámútankoni fasi'aéntámbá inai finkémbá Maníkó wétuwa'nai-intafe'a áisai úmae'a iyóro. Miyámó iyantafe'a ímba fí'o-fi'on-imayaa é'a Maníkóni waásisafe'a seyaafá'á in-ai símae iyé'a ímba ifátuwe'a ¹⁹ kentáfé'wara'a súwa'-nai e'a inai seró. Ásé-aaimo simátíménda Maníkó aai simínana ímba sáá'a ina'a afora'á simátíme'a Maníkómó aúpá'ó makáin-aaima afora'á simátíme-naumpo mindásafe'a súwa'nai e'a inai

seró. ²⁰ Minááimó simátíméndasafena Maníkó iyáfa-sisinkowa'a simátímewandarakemba aaisambá sésa ándáfa'a másínkaraawe. Ásé-aaimo simátímunda mindá kesí kúsau man-ifo mindásafe'a súwa'nai e'a inai síyana ímba sáá'a ina'a simátíméno.

²¹ Kemó mé'o wéunda-aaima isáyiantafe'a moóráwígón-awi'a Tíkíkaasi kosimátimíniye. Wemá kentáásí waási Fasi'aénkóni kúsau-waasi póna ímba tuwéna kawé'-úmai méraiye. ²² Tíkíkaasimba ai'maráúnana kentópa'a wémena kentáásáái kosimátiména kentí imáyáa kofasi'átinkaina'a

fasi'ámai méranaawe.

²³ Kesí waásisono. Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráisitiyé'a káásamaimo méraawi tirumbá wétimesarai faruaru wéuwatinkaa-yantafe'a inai sune.

²⁴ Fasi'aénkó Ísu Káráisitimbo tirumbó wéamesamo ímbo aúwáán-kwaasi Maníkó úwoi wétuwa'nai-intafe'a inai sune.

Kemá Póro sún-da-ai taí'áiyé.

Fírípái

¹ Kemá Póro maanáái maanáúfáífímbá agai-timúmpo isáaro. Tímóti kesé'a méraisakai Ísu Káráisitini kísau-waasiyai úye. Fírípái-naopakewi Fasi'aénkóni waási Ísu Káráisitiye'a kááisamai méraawiye kembiwíyá'ó káráwiyaawiye wétuwa'nai-owiye maanááimá isáaro. ² Maníkó kentáásifowae Fasi'aénkó Ísu Káráisitiye'a úwoi túwa'nai esarai faru uwátinkaayantafe'a inái súne.

³ Kembiwísáfé'a imáyáa únda-kanaa Maníkómpá'á súwi súne. ⁴ Kembiwísáfé'a Maníkómpá'á inaimó sún-da-kanaa aasiyaasí sirunkó kawé'á wéiye. ⁵ Aifa'á Maníkóni ásé-ai simátimuna'a isé'a súwa'nai úmai wésimatima'mae wéiye'a káfé'wara'a wésimatimentafe'a mindásafe'a Maníkómpá'á súwi súne.

⁶ Maníkó kentirumpimbá kawé-kísáúgóni áwáuma óm-barena maimaé iyéna káfé'wara'a wéiyimba póna Ísu Káráisitimo kumínda-kanaara'a minkáwé-kísáú tai'áíniye. Minááimá isáúmne. ⁷ Ísu Káráisitini-aaimo simátímakaundarakemba ándáfa'a sínkaraawa'a méraundafakenkwara'a ásé-ai simátimé'a miwí táái anondáá simátimunana Maníkó úwoi wésuwa'nai-ena kembiwíwárá'á úwoi wétuwa'nai-isa'a pó'a Maníkó kentirumpimbá kawé-kísáú maimaé wéiyiye-imayaamo únda mindá kawé'án-iyé. Ken-ímáyáámó wéundasafe'a miyán-áái súné. ⁸ Imáyáamo tímakaunda ímba kesí imáyáafinken-aantembanifo Ísu Káráisitini imáyáafinken-aaima tímakaunda érai'-aai isaná Maníkó wésuwanaiye.

⁹ Maanááísáfé'a Maníkómpá'á inái sénaumne. Imáyáa tíma'mae wéne'a kawé-tántáá'á awáné'a kawé'-í'a é'a ¹⁰ seyaafá-tántáá'á tuwínkaa'-é'a kawé-tántáá'ó awáné'a kawé'-ámbá arááiwa'e'a Ísu Káráisiti kumínda-kanaa kawé'-úmai méwana kentí sáwí-meyamba ímba wérainana ¹¹ Ísu Káráisiti imáyáa timína'a kawé'-úramba úmai méwasa tuwánésa miyámó iyamba Maníkón-áwí'a mósá marésa súwimo síyantafe'a mindásafe'a inái súné.

¹² Kesí waásisono isáaro. Umbai-tántáá'á kesópa'o tiyáimba mindásafesa sáwífa'-waasi ásé-ai isaraawe.

¹³ Ísu Káráisitini-aaimo simátímakaundarakemba ándáfa'a sínkaraawasa kenká'ó káráwiyaawiye tuwímbaiye Ísu Káráisitini-aai isaraawe. ¹⁴ Ándáfa'o méraunda mindásafena Fasi'aénkó kentáásí waási sáwífa'a fasi'aémbá tímísana ímba táá'a isasá Maníkón-aai fasi'ámai simátima'maesá wégowe.

¹⁵ Súwí'o wéraintafesa tuwímbai tirumbá sáwí'a ésa kentáfésa wenáwí'a kumíniye sésa Ísu Káráisitini-aai wésimatimembanifo tuwímbai kawé'-ímáyááfínkémbá Káráisitini-aai wésimatimewe. ¹⁶ Ásé-ai simátimé'a

miwí táái anondáá sendasáféna Maníkó ewé sisasá ándáfa'a sínkaraawe. Ándáfa'o méraunda-aaima tuwímbai isésa imáyáa uwásinkesa Ísu Káráisitini-aai wésimatimewe. ¹⁷ Tuwímbai ímba kawé'-ímáyááfínkémbán-ifo sáwí-imayaa tokésa sésa Ísu Káráisitini-aaimo simátíméndamo ésa kesúsa maimaé iyónááwe sésa Ísu Káráisitini-aai wésimatimewe. Kentáfésa sésa ándáfa'a ména isáínana arunkó umbái táíniye sésa Káráisitini-aai wésimatimewe.

¹⁸ Mindásafe'a ímba óraa'-imayaa wéune. Kawé'-ímáyááfínkémbá Káráisitini-aai wésimatimewana sirunkó kawé'á wéifo sáwí-imayaa tokáawiwara'a Káráisitini-aai wésimatimewana úwoi sirunkó kawé'á wéiye.

¹⁹ Maníkómpá'á inái wésuwana póna Ísu Káráisitini ámútanko wésuwa'nai-isasa faúsinkaiyambo isáúnda sirunkó kawé'á wéiye. ²⁰ Sínkamiyara puwónaum úwoiya méranaumno. Mindásafe'a timu'maké'a inái wése'a Ísu Káráisitintafe'a ímba sigaesáfé'a é'a ímba sáá'a ína'a fasi'ámai Ísu Káráisitini-awi'a mósá maránaumne. Miyá úmae'o iyúndantemba Káráisitini-awi'a mósá maránaumne súné. ²¹ Marapá'ó méraundamo é'a Ísu Káráisitini-awi'a mósá maránae sé'o méraundanifo puwé'o wíyómpa'o iyóna mindá marapá'ó mére'o úndawimba iyáákanaumne. ²² Marapá'ó úwoimo mé'o é'a áúwara-kisau maénaumne. Úwoimo méraandasafena siráái táínana púwóndasafena siráái táínana miyá ína'a miyámó ondawímbá ímba isáúmne. ²³ Minkáé'-ímáyáágó kembá wétafisiye. Puwé'a wíyómpa'a Káráisitiye'o méraandasafena iyáákarain-tantaa'a póna siráái wétaifo ²⁴ marapá'ó méraundamo é'a kawé'-úmai kembá túwa'nai únda póna kawé'á íniye. ²⁵ Minááimá érai'-aaima isa'ó isáúnda pó'a marapá'á mé'a kembiwísé'o komáénda túwa'nai ona'á Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba úmae iyiyana tirunkó kawé'ó índa minááimá isáúmne. ²⁶ Kembiwísé'a aneka'á koméraandasafe'a kentáfé'a imáyáa é'a Ísu Káráisitini-awi'a mósá maránááwe.

²⁷ Moórá-aaimo óraaka'o simátíménda isáaro. Kawé'-úmai mé'a Ísu Káráisitini ásé-aaima mósá maráiyasa tuwánánááwe. Miyámó wéiye'o é'a kentópa'o komé'o é'a tuwánánaumne. Énifo maanká'ó mé'o é'a kentáái aantemba isánaumne. Maarán-ááimó isááandasafe'a súné. Mimbórá-ímáyáá wé'e'a fasi'ámai mé'a tiyáántán-kwiyé'a fasi'ámai mé'a ásé-ai simátima'mae'a wíyasa minááísáfésa tuwímbai timankúnkúmba ónááwe. ²⁸ Kentí namuro-wáásí túranka'a ímba moórá-tantaatafena táá'a índa

pósa kembiwísáfésa sésa Maníkó wení aampa'á mótínkaraisasa méraawe-imayaa ésa kesáfésa Maníkóní némpata maé'maeta wéune-imayaa ónááwe. ²⁹ Maníkó imáyáa tímísa'a Ísu Káráísitin-aaisafe'a timankúnkumba wéowe. Maníkó ímba tíyótai ma isa'á kembiwí Ísu Káráísitini waási-i'a onkákém-bá tí'o

iní'a wéuwatinkaawe. ³⁰ Ááéma Ísu Káráísitini kísau siyáántán-kwimáímo maéwánda é'o suwánaraamba káfé'wara'a miyámó únda wéise'a tiyáántán-kwimáí méraawe.

Káráísiti Maníkón-aísamaifimba mérowana áwí'a óraa'o uwánkarain-aai.

2 Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraamba wemá áfomba wéfaiye. Maníkómó wenarumbó tímimba fasi'aémbá wétimiye. Maníkóní ámútankomo arumbó wétimimba mimbóráfimbá méraawe. Tirumbá uwátínkáfa'a wéne'a túwa'nai úmai méraawe. Miyámó íya'o é'a ² mimbórá-ímáyáá úmai mé'a moórá-tirumba ma'mái mé'a kentirumbó tíma'mae'o níyamba mindá sirunkó óraa-kawe'a íníye. ³ Kísau mo wémaemba ímba kentúma maimaé iyé'a kesúwí'a maimaé iyíwae ímba sé'a Maníkón-aísamaifimba mé'a fí'owisafe'a sé'a kentáá iyáákaraawe seró. ⁴ Ímba kesáfé aantembo túwa'nai iyamba seyaafá'nánká túwa'nai oro. ⁵ Ísu Káráísiti mo imáyáamo intembá maarán-ímáyáán-oro.

⁶ Ísu Káráísiti Maníkóráámbá uréna wení fasi'aénkómó intembá uréna mifásí'áémbá ifátuwana ⁷ umarankááni'a múra úwana moórá-ininko ma'ankówana óraa'a éna wayó'-wáásiyáámbá éna ⁸ waásiyaamba úmai mérowasa awánowana Maníkón-aísamaifimba kifaena puwínda-aaisafena ewé séna kátúfena ímba úwoi pukáífo sáwí'a ésa aaraa-táiyá'á tufúwana pukáíye. ⁹ Miyámó uráintafena Maníkó pukáímpinkemba iyáfasinankena sanaan-úrumba móankena seyaafá'-wáásí túwíka'a wenáwí'a óraa'a uwánkowasa ¹⁰ pósa Ísun-awi'o síyambo ésa óraa'an-iyé sésa seyaafá'-wáásí kifaesa wíyómpakewiye marapákéwíyé waántáfakewiye kifaesa ¹¹ afora'á Ísu Káráísitintafesa sésa Fasi'aénkón-iyé sésa Maníkómbá kentáásifowan-awi'a mósá maránááwe.

Waásifimba sáma kátinke'a méraaromo siyáin-aai.

¹² Mindásafe'a kesí waási isáaro. Kembiwísé'o méraawandara'a kesáái isámae'o iyáantemba káfé'a ímba kembiwísé'a méraundara'a kesáái isé'a Maníkómó sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faútinkena kawé'-ámpá'ó métínkarain-aai imáyáa é'a wentáfé'a wée'a wenáái tuwáúnafo sé'a táátafe'a wée'a fasi'ámai wení kísau máéro. ¹³ Maníkó aamoimó wéin-kisau maénae sé'o wéontafena kentirumpimbá kísau maimaé wéiyisa'a pó'a táátafe'a wée'a kawé'-ámpá'á arááíwa'mae wégowe.

¹⁴ Ímba í'ai tinké'a ímba aaisambá tiyé'a miyáumai méraaro. ¹⁵ Miyámó é'a kawé'-úrumba úmai mérayana póna kentí sáwí-meyamba ímba wéiniye.

Marapá'ó sáwí-ambo arááíwaesamo kaetónáántó úmae nón-kwaasifimba kembiwí Maníkóní waási mé'a sáwí-imayaa kempímbá ímba wéraina'a pó'a sáma kátinke'a ¹⁶ maé'mae'o íyan-aaima kentirumpimbá fasi'ámai ta'ótokewa'a pó'a Ísu Káráísiti kumíndara'a aamoí é'a sé'a koméraawanda pó'a maé'mae'o íyan-aaima tirumpimbá fasi'ámai ta'ótóráámba pó'a sé'a ímba áú-iyain-kisau wémae'a kesí fasi'aémbá ímba úwoi tukáumne sénaumne.

¹⁷ Maníkóní aamoí-tántáá'ó áménteni'a úmai wenká'á kááísamai méraawe. Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo ándá-aran-dombo fatímaraanteni'o úmai kembó sínkamiyanamo kesí naaemó kumína'o púwónanamo éna ándá-aran-donkaamba kumíniye. Miyámó ondamó éna kesirunkó kawé'a ínana póna kentirunkówárá'á kawé'a íníye. ¹⁸ Miyáumai kesirunkómó kawé'ó índantemba kentirunkówárá'á miyáumai kawé'a íníye.

Tímótiye Épafarotaitasinte-taai.

¹⁹ Ampáánká'á Tímótimba ai'maráanana kentópa'a wíndasafe'a Ísu Káráísitimpa'a inaifínkémbá wéaisai-unda póna kentópa'a kuréna kouweréna kesópa'o téna kentáái másimasimina'a isé'a aamoí ónaumne.

²⁰ Wesé keráí aantemba kembiwísáfékai óraa'-imayaa ékai sékai kawerá úmaiya méraa sáwíra úmaiya méraao wésufo ²¹ tuwímbai kesáfé-ímáyáá aantemba ésa Ísu Káráísitin-imayaa ímba wéowe. ²² Énifo ááninkomo afowání kísau mo áwa'nai intembá ásé-aaisafena Tímóti kembá wésuwa'nai in-áái ísaraawe. ²³ Kesópa'o tinda-tantaa'a amu'ma'mái awáné'a Tímótimba ai'maráanana kentópa'a wína'a ²⁴ kemá ampáánká'á kentópa'o kondasáfé'a Fasi'aénkómpá'á wéaisai-e'a wéamu'maraumne.

²⁵ Imáyáa é'a kesí waásigon-awi'a Épafarotaitasi ai'maráanana kentópa'a wíniye. Miyá ónaumne sune. Ai'marówana kesópa'a téna kentáái másimasimena kesí umbai-kísáú tasúwa'nai ena kesé'a fasi'aén-kísáú wémaisana ²⁶ áí'a isa'á wenáái isááwana wemá iséna óraa'-imayaa éna sí'o ímba asófásinkain-aaima kosimátimenae simbá pó'a ai'maráanana wíniye.

²⁷ Érai'a áí'a isaná puwíndasafena wéisana Maníkó arumbá uwánkena asófankaraiye. Umbai-tántáá'á kempímbó wérainka'a póna puwínana fí'on-umbai-tantaa'a tifó séna Maníkó arumbá uwásinkena asófankaraiye. ²⁸ Mindásafe'o ai'maráanda aamoí únana kentópa'a wína'o awáné'a aamoí íya'a ímba óraa'-imayaa ónaumne. ²⁹ Kentópa'a wína'a awáné'a aamoí uwánke'a Fasi'aénkómpá'á súwiyo síyana tirunkó óraa-kawe'a íníye. Miyán-kwáásí táái mósá maráaro.

³⁰ Ímba kanaa'á tasúwa'nai ontáféna kentí anondáa wemá téna kopuwúnafo ímba simbá úwoi tasúwa'nai ena Ísu Káráísitini kísau wémaimba puwíndasafena uráífo wembá awáné'a wenáái mósá maráaro.

Káráisitín-aaisafesa timankúkumbo owí arupíse-waasin-owemo siyáin-ai.

3 Kesí waási senda-ááimá ísáaro. Fasi'aénkóntáfé-na tirunkó kawé'a íno. Siyáunda-aaimo aneka'ó sendá ímba suwesarai ínana minááigó kembiwí túwa'-nai íniye.

² Tuwímbai sésa túmo kárámaimo araenáémbo é'o é'a Maníkóní waási-i'a ónááwe wésefo minááimá ímba ísáaro. Miwí iyánkáán-kwáásí sáwí-kisaumo wémaen-kwaasi-taain-ifo ímba ísáaro. Miwí túma kárámai araenáémbo ésa Maníkóní waásisa úne sembánifo

³ kesáá ombá érai'a Maníkóní waási-úranta úne. Maníkóní ámútanko kentáá imáyáa símakaintafeta Maníkón-ímáyáá éta wenáwita mósá maréta Ísu Káráisitimba aamoí uwánketa kentáásí kisausafeta ínta aamoí wéeta séta kentáásí kisaugo kentáásí sáwí-imayaa ímba kanaa'á tai'ásuwainifo Ísu Káráisiti kentáásí sáwí-imayaa tai'ásuwainiye sune. ⁴ tuwímbai sésa kentáásí kisaugo kentáásí sáwí-imayaa kanaa'á tai'ásuwainiye wésewe. minááimó érai'-aaimo inkakaa kemá kawé'a úsina. kesí imáyáfinken-kisau óraa-kisauman-iye siyáunda ⁵ kesinó masinkówa'a afakaumboé-no'waamba maisuwááwánasa súma kárámai araenáémbo uráawe. Kemá Ísarerin-aisaafitambó uráundawi é'a Pénisaminin-andafakemba ówánasarai kesinófoi Ípúru-waasi-taafinkemba wésuya'a minááifínkémbá siyáumne. Yúndaa-waasiti áamámba áamáan-kawaa-waasi fasi'ámai wéaraai-waemba kemá áamáan-kawaa-waasiti aambá arááiwakaumne. ⁶ Maníkó aamoí uwásinkainkwaé karo'á sé'a Ísuni aampa'ó kun-kwáásí sáwí'a uwátinkaraumne. Seyaafá'-ámáámbó arááywaewanda suwánésa sésa kawé'a wéiye siyáawe. ⁷ Minkísáúsáfé'a kesí imáyáfinken-kisau óraa-kisaun-iye siyáundanifo minímayáá ifátuwe'a sé'a Ísu Káráisitín-aaisafe'a

érai'e súndasafe'a ááemo maiyáunda-kisausafe'a sáwísamban-iye sune. ⁸ Ísu Káráisiti kesí Fasi'aénkóe'a káásamai méraunda pó'a sé'a mindá aifaráán-tántáá'á éna seyaafá-tántáákómbá iyáákaraiye. Fí'on-tantaatafe'a sáwísamban-iye sune. Ísu Káráisitintafe'a imáyáa é'a sé'a Káráisiti aifarááwí isa'á wesé'a káásamai méraunda pó'a ááemo óraa-kisaumo maiyáundasafe'a mindá sáwísamban-iye sé'a ifátukaumne. ⁹ Maníkómó Mósesembo simámakain-amaamba arááiwakaundasafe'a sé'a minááigó kawé'a uwásinkainana Maníkó kentáféna arupíse-waasin-iye síníye miyá siyáundanifo káfé'a minímayáá ifátuwe'a sé'a Ísu Káráisitín-aaisafe'a simankúkumbo úndasafena Maníkó kentáféna arupíse-waasin-iye wésiye sune. Miyán-ááigó sirááima taisa'á méraumne. ¹⁰ Ísu Káráisitintafe'a imáyáa únana miyán-ímáyááigó óraa'a isaná sirááima taisa'á méraumne. Ísu Káráisiti pukáimpinkemba iyáfasinena fasi'ámai méraimba pó'a kemá miyá ónaumne-imayaamo únda sirááima wétaiye. Ísu Káráisitimba áí'o úni'a uwánkaraamba pósa kembó sí'o índa-i'o uwásinkaiya'o é'a wenááigoni áwáuma isánae sé'a wéunana sirááima wétaiye.

Káráisitimo pukáimba kawé'-ímáyáá wéna pukówa'a miyán-ímáyáá ónae sé'a wéunana sirááima taiyé.

¹¹ Púwóndafinkemba Maníkó iyáfasininkainiye-imayaa únana sirááima taisa'á amu'maré'a méraumne.

Póro ayáántán-kwiyéna kisaumo maiyáin-ai.

¹² Sirááimo taiyémo súnda-aaima Ísu Káráisitini áwáuma é'a isáúmne-imayaa ímba wéune. Ísu Káráisiti wení waási-i'a uwásinkowa'a kanaa'á uráumne ímba súnda miyán-kwáásímó uráandasafe'a fasi'ámai siyáántán-kwiyé'a kisaumo wémaumne. ¹³ Sirááimo taiyémo súnda-aaima é'a isáúmne-imayaa ímba wée'a maará úne. Seyaafá'-wáásímó tuwaantantámae wéwesamo mimbórá-ímáyáámó arááiwáéntemba kemá miyá wéune. Kesínaaempa'o wérain-tantaa'a ímba imáyáa é'a ánaaembo paápé índa-tantaa'-aantemba wéaraaiwae'a ¹⁴ ayáiyá'ó

wéraim-beyamba maénae sé'a suwaantan-kwé-taumne. Maníkó Ísu Káráisitini kisausafena imáyáa éna

séna wiyómpa'o maé'mae'o iyamba mindá kentí méyámbániye siyáintafe'a mindásafe'a siyáántán-kwiyé'a kisaumo wémaumne.

¹⁵ Miyán-ímáyáámó úndantemba saákaefaen-kwaasisa mimbórá-ímáyáá iyataao. Tuwímbai fí'on-imayaa owaná Maníkó afora'á miyámó owíní áwáuma arááiminiye. ¹⁶ Maníkón-ai wéisaamba póna minááigó kentúra'a káráwiyina'a méraaro.

¹⁷ Kesí waásisono. Úndantemba miyán-oro. Kesáámó úndantembo on-kwáásí tuwáné'a miyán-oro. ¹⁸ Ááemo símae'o iyáunda-aaimo é'a sirunkó umbái taimbá pó'a aneka'á simátime'a sune. Ísu Káráisiti aaraa-táiyá'ó pukáin-aaima tuwímbai isésa ímba aamoí ésa namurórání'a wéowe. ¹⁹ Tómbó nai-tántáákó áuma mósá marésa tigaemó í-tántáá'á miwí ímba wéisasa aamoí wéesa marapá-tántáátáfésa aantemba imáyáa wéiyana Maníkó miwí tai'ásuwainifo ²⁰ kesáá wiyómpataamo iméraanda-waasi únanasa Fasi'aénkó Ísu Káráisiti wiyómpakemba kuména kusiyáindasafeta mindásafeta amu'makáananasa ²¹ kuména mararákémbá a'nú-súwawaakomba fí'ora-suwawaata faúsinkainiye. Fasi'aémbá tokéna seyaafá-tántáá'á kanaa'ó káráwiyai-fasi'aentamba wení fí'oran-auwawaakaanta kentáásúwawaa'a faúsinkainiye.

Kawé'-ímáyáá aantemba úmae iyóro-ai.

4 Kesí waásisono. Ken-ímáyáá wéunda-waasisomban-owe. Maníkón-aaimo kosimátimakaundarakemba Maníkónópa'a tiyáantafena sirunkó kawé'a wéisa'a kotuwánánae sé'a wéune. Fasi'aénkóe'o káásamaimo méraamba fasi'ámai méraaro.

² Kemá Póro kae'-íninkái túwí'a Yúótiyaae Síntikite óraaka'a simátime'a sune. Fasi'aénkóntáfékai imáyáa ékai aaisambá ifátuwékai mimbórá-ímáyáá okaiyó sune. ³ Kesé'o mimbórá-kísáúmó wémaindawi simáménda isaaó. Minkáé'-íninkórái ásé-aaisafesarai

súwa'nai urááyamba po minínínkáí túwa'nai inasarái aaisambá ifátuwesarai mimbórá-ímáyáá okaiyó sune. Minínínkáiyé moóráwígon-awi'a Kérémentiyé tuwím-baiye ásé-aaisafesa kesé'a fasi'aén-kísáú wémaesa aúí'a úmai maé'mae'o iyawi-tuwi'a Maníkó wení aúfáí-wandaafimba agaimakáiyé.

⁴ Fasi'aénkóe'o káásamaimo méraamba aasiyaasí tirunkó aamoí íno. Aneka'á minááímá sé'a tirunkó aamoí íno sune. ⁵ Aáno úmai mé'o túwa'nai iyamba seyaafá'nánká tuwánánááwe. Fasi'aénkó ampáánká'á kumíniye. ⁶ Seyaafá-tántáátáfé'a ímba óraa'-imayaa é'a Maníkómpá'á áísai e'a inai sé'a súwi seró.

⁷ Miyámó íyanamo éna Maníkó faru uwátinkainiye. Maníkóní farugómá seyaafá-fárúgómá íyáákaraiye. Ísu Káráísitiye'o káásamaimo méraamba mifárúgó tirumpiné imáyáafine káráwiyiniye.

⁸ Kesí waásisono. Senda-ááímá ísáaro. Érai'-aaiye aifa-tántáá'é arupise-tantaa'e kawe'-aantembo í-tántáá'é aamoimó wéon-tantaa'e sásá-tántáá'é kawe'-ááímó wésen-tantaa'e áwí'o mósá wémaraan-tantaa'e miyáumai-tantaatafe'a imáyáa úmae'a iyóro. ⁹ Simátímakaunda-aaima wése'a ta'óto'mai kawe'á úmae'a iyóro. Kísaumo maiyáunda suwánarafo miyá úmae'a iyóro. Miyámó íyanamo éna Maníkó faru uwátinkena kembiwisé'a mérainiye.

Súwa'nai owe séna Póro súwiyo mo siyáin-aii.

¹⁰ Ááéma kentáfé'a imáyáa uráamba súwa'nai íyan-amba ímba waé'éimbanifo káfé'o wésuwa'nai-on-amba wérais'a wésuwa'nai-owana sirunkó aamoí wéisa'a Fasi'aénkómpá'á súwiyo sune. ¹¹ Ímbo makáunda-tantaatafena ímba sirunkó sáwí'a wéiye. Sáwífa-tantaa'o makáunda-kanaa kanaa'án-iye sé'a sáwífa-tantaa'o ímbo makáunda-kanaa úwoima kanaa'án-iye sune. ¹² Ímbo makáunda-tantaakoni aambá é'a awíyé'a makáunda-tantaakoni aambá é'a awíyé'a wéunana Maníkó imáyáa símísana sirunkó kawe'á isa'á méraumne. Seyaafá-tántáá'ó kesópa'o

tiyáimba tuwím-bai-kanaa tómbá wéne'a tuwím-bai-kanaa sáái taisa'á tuwím-bai-kanaa sáwífa-tantaa'a maré'a tuwím-bai-kanaa ímba sáwífa-tantaa'a maré'a miyáumai mé'a kanaa'án-iye sé'a méraumne. ¹³ Ísu Káráísiti fasi'aémbá símakaisa'a seyaafá-tántáá'ó kempá'ó tiyáimba fasi'aénkwárá'á toké'a méraumne.

¹⁴ Énifo umbai-tántáá'ó kempá'ó tiyáimba kembiwí súwa'naimo uráamba kawe'á uráawe.

¹⁵ Aifa'á ásé-aai kosimátíma'mae'a wéiye'a kentí maramá Máséndóniyaa-marama tuwé'a fí'o-fi'om-barafa'a kosimátíma'mae'a wénowanda-kanaafimba kembiwí Fírípái-naopaken-kwaasi aantemba wésuwa'-nai-e'a tuwím-bai-tantaa'a násímakaawe. Maníkóní waási fí'on-daopimpakewi ímba násímún-aaima ísaraawe. ¹⁶ Tésáróníkkaa-naopa'o komaéwándara'a tuwím-bai-ika'a kembiwífínkémbá tuwím-bai timé'a ti'márówasa mánásímakaawe. ¹⁷ Nááwiya mánásime-naa-imayaa ímba wéunda pó'a násimiyawi Maníkó kawe'-méyámbó timínda-meyanko iyíniye-imayaa wéune. ¹⁸ Épafarotaitasimba amé'a ai'márówana másí-makain-tantaa'a aráá'a makáumne. Másímakain-tantaa'a Maníkómbá ámakaamba asaa-wiyúmbá iséna aamoí wéin-tantaakaamba makáumne. ¹⁹ Ísu Káráísitiye'o káásamaimo méraantafena kesí Maníkó seyaafá-tántáá'óní áwáuma póna kembiwísáféna wembó arááímo tain-tántáá'á timíniye. ²⁰ Maníkó kentáásifowa wení fí'oran-awaumo waé'wae'a índa érai'-aain-iye.

²¹ Maníkóní waási Ísu Káráísitiye'o káásamaimo méraan-kwaasisafe'a sé'a kawe'-úmai méraaro sune. Maníkóní waási kesé'o méraan-kwaasi kembiwísáféna sésa kawe'-úmai méraaro wésewe. ²² Maníkóní waási Rómu-naopa'o méraawiye Rómu-kamani óraakoni waásiti kísau wémaewi kembiwísáféna sésa kawe'-úmai méraaro wésewe.

²³ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kembiwisé'a ména úwoi wétuwa'nai-intafe'a inai sune.

Kemá Póro sún-da-aii tai'áiyé.

Kórosi

1 Kemá Póro maanáái maanáúfáímbá agai-timúmpo ísáaro. Moóráwígon-awi'a Tímóti kentáásí waásigo kesé'a méraisa'a agai-timúmpo ísáaro. Maníkó wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi-i'a éma Ísu Káráisitín-aai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaifo ísáaro. ² Kórosi-naopakewi Maníkóní waási Ísu Káráisitiye'o kááísamaimo méraawi wembá ímba aúwáámba fasi'ámáimo méraawi ísáaro. Maníkó kentáásifowa úwoi túwa'nai ena faru wéuwatinkaintafe'a inái sune.

³ Kembiwísáfé'o imáyáamo é'o inaimó súnnda Maníkó Ísu Káráisitín-afowámpá'á súwi sune. ⁴ Ísu Káráisitín-aaisafe'a timankúnkúmbó é'o Maníkóní waási seyaafá'-wáásífimbó kentirumbó wétimen-aaima isé'a mindásafe'a Maníkómpá'á súwi sune. ⁵ Aifa'á moóráwígon-awi'a Épáfarasi érai'-aai ásé-aai simá-timuwa'a ísaraanka'a wiyómpa'o Maníkómó to'mayaa úmakaimba imáyáa é'a amu'maré'o méraamba pó'a Ísu Káráisitín-aaisafe'a timankúnkúmba é'a Maníkóní waásifimba kentirumbá wétimewe. ⁶ Aifa'á Maníkó úwoi túwa'nai in-ááímá simátimuwa'a isé'a sé'a érai'-aain-iye suwaná minááígó kawé'ó uwátínkaraintemba minásé-ááígó seyaafá'-márafá'á wété éna kawé'á wéuwatinkaiye. ⁷ Épáfarasi minásé-ááímó simátíma'-mae iyáiwai wembá sirumbó ámakaundawi keséta kawé-kísáú wémáiwai súwa'nai ena kembiwífimbá Ísu Káráisitíni kísau kowémaena ímba ifátuwena ⁸ tasimásimena séna Maníkóní ámútanko Kórosi-waasi imáyáa tímísasa waási tirumbá tímésa wétuwa'nai-owe siyáiyé.

⁹ Súwa'a isé'a inái símae wéiyé'a inaiífínkémbá maarán-áái sune. Maníkó wembó arááímo wétaisama sáma kátinkaina'a awánwana Maníkóní ámútanko kawé'-imáyáá timína'a ¹⁰ Fasi'aénkómbó arááímo wé-taintemba íyana tuwánéna aamoí ína'a miyáumai mémpinkemba fí'o-fi'on-kawé-kísau wémae'a Maníkómbá kawé'-úmáimo wéawanaantafe'a inái sune. ¹¹ Maníkó wení fasi'aémbá fí'onka'ma'mai-fasi'aentamba fasi'átinkainana umbai-tántáá'ó kempá'ó títnda ímba mindásafe'a imáyáa é'a fasi'ámái méraiyantafena wení fasi'aémbá tímínana ¹² Maníkó wení waásisafena to'mayaa úmai sámo kain-áémpá'ó káráwiyain-aempa'a makáimba kawé'á uwátinkena to'mayaa úmakaimba tímíniye. Mindásafena kentirunkó kawé'á ína'a Maníkó kentáásifowampa'a súwi síyantafe'a inái sune.

Káráisitíni áwáuwe wení kisaugon-aai.

¹³ Waántáwanko kumeu'ó in-áémpákéwíní fasi'aénkó ta'ótokaimpinkemba Maníkó siyénaa ááninko wení imáyáámó iwái káráwiyai'a mósinkowanasa

¹⁴ ááninko sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkenta faúsinkenasa kentáásí sáwí-imayaa maisiyukaiye.

¹⁵ Maníkón-ane'ó súrantantaamo ímbo awánáúndasa Maníkómó méraintemba Ísu Káráisiti méraiwaitaamo awánáúndasa mindá Maníkóntá wéawanaumne.

Maníkó wiyóne marawémó ímbo úmakonka'a Ísu Káráisiti ména úmakon-tantaakomba seyaafá'á iyáákaraiye. ¹⁶ Maníkó súwana Ísu Káráisiti seyaafá-tántáá'á úmarena wiyómpa'o wérain-tantaa'e marapá'ó wérain-tantaa'e étaamo awánáúnda-tantaa'e íntaamo awánáúnda-tantaa'e wiyómpa'o káráwiyawiyé fasi'aénkwáráwiyé óraa'o méraawiye miyán-tántáá'á seyaafá'á úmakaiye. Ááninkon-awi'o mósá

maráiyantafena Maníkó súwana ááninko miyán-tántáá'á seyaafá'á úmakaiye. ¹⁷ Seyaafá-tántáá'ó ímbo wéronka'a ááninko maé'éimba isaná seyaafá-tántáá'ó úmakaimba wení fasi'aéntámbá ta'ótokaisana wenamááramaa'a wéraiye. ¹⁸ A'nómpínkén-imáyáágó seyaafá'-áurá'ó káráwiyaintemba Maníkóní waási Káráisitín-áúraamba owaná wemá ti'nónkáámbá éna káráwiyaiye. Wemá aifarí'a éna seyaafá'nánká iyáákaindasafena wení waásiya'o káráwiyaiwai póna wení waási aúí'a úmai méraawini áwáuma póna Maníkó pukáimpinkemba iyáfasinankaraiye.

Mindásafena wemá úmakain-tantaakomba seyaafá'á iyáákaraiye. ¹⁹ Maníkóní imáyáafinkemba wení fasi'aémbá seyaafá'á Ísu Káráisitimpimba wéraisana ²⁰ Maníkó imáyáa éna séna kesááninko aaraa-táyá'á puwínana wení naaemó kumínda seyaafá'nánká faru uwátínkáanasa wiyómpaken-tantaa'e marapákén-tántáá'é símai káásatinkaanasa kesópa'a faru úmai ménaawe séna sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkenta faúsinkaraiye.

²¹ Maníkó minááímá kembiwísáfénawara'a siyáiyé. Ááéma sáwí'a é'a sáwí-imayaa wée'a pó'a Maníkóní némpa'a mé'a wení namuro-wáásiyáámbá úmai maé'ómbanifo ²² ááninko marapá'á kumbéna pukáimba póna mindásafena símai káásatinkena Maníkóndé-i'a uwátínkarainana sáwí-aaima kempímbá ímba wérainana aafimbó maitinkáinda-aai ímba wérainana Maníkómpá'ó mótinkaindasafena pukáiyé. ²³ Ááninko miyá uráifo aifa'á Ísu Káráisitín-aai ásé-aai ísaraanka'a timankúnkúmbó é'a Maníkómó to'mayaa úmakaimba

imáyáa é'a amu'maré'a méraamba póna minááímó fasi'ámáimo imáyáamo úmae iyé'o ímbo kae'-ímáyáámó é'o wenká'ó timankúnkúmbo íyanamo éna Maníkón-ááninko kembiwí Maníkómpá'á mótinkainana kempímbá sáwí-aaima ímba wérainana aaifimbó maitinkáinda-aaima ímba wéiniye.

Fasi'aénkóní waásimo túwa'nai uráin-aii.

Kemá Póro minásé-ááígóní kísau-waasi únasa seyaafá'-márafá'á simátíma'maesa wété wéowe. ²⁴ Wétuwa'nai-unda sí'o iní'a uwásínkáámbanifo sirunkó kawé'á wéiye. Ísu Káráísiti kentáféna séna kesí waási kesúwawaakaamba úmai méraan-kwaasi wétuwa'nai-índara'a áí'o índa-i'a uwánkanaawe siyáinka'a minúm-bái-tántá'á kempá'á tiyáisa'a minkísáú maúndanifo wétuwa'nai-unda sí'o iní'a uwásínkáámba sirunkó kawé'á wéiye. ²⁵ Maníkóní waásiya'a kísau maé'a wenáái seyaafá'á simátíma'mae iyé'a kawé'á uwátinke'a túwa'nai ondasáféna Maníkó iyáfa-sisinkaraiye. ²⁶ Ááéma Maníkó minááímá aúpá'ó makáimba ááemo paápé urón-kwaasiye minká'ó paápé uráan-kwaasiye ímba ísaraawana káfé'a Maníkó wení waási wéaraatimiye. ²⁷ Maníkó to'mayaa úmai aúpá'á makáimba imáyáa éna séna seyaafá'-wáásísáfé'a fí'oran-kawe-tantaa'o to'mayaa úmakaunda aráátimenaumne siyáiyé. To'mayaa úmai aúpá'ó makáimba maarán-iyé. Káráísiti kempímbá méraimba pó'a wesé'a fí'ora-samo kaipa'á méranaawe. Maníkó miyán-ááímá isáiwae séna káfé'a wení waásisa wésimasimiye. ²⁸ Mindásafeta seyaafátá Ísu Káráísitin-aaisa wésimatimune. Seyaafátá Ísu Káráísitiye'o káásamaimo mésa táakaefaen-kwaasiyaamba úmai mésa Maníkón-aaisafesa fasi'ámái imáyáa wéesa méraiyantafeta Maníkómó símakain-kawé'-imayaasanta simátíma'maeta wéiyeta séta káráwiyoro súne. ²⁹ Minkísáú áúwara-kisau intáfé'a siyáántán-kwiyé'a wémaumne. Ísu Káráísiti fí'ora-fasi'aemba wésimisana mifási'áénkó kawé'á uwásínkáisa'a siyáántán-kwiyé'a minkísáú wémaumne.

2 Maanááímó simátíménda ísáaro. Kembiwísé Réóndísiyaa-naopakewiye kembó ímbo suwánaraawiye óraa'-imayaa é'a inái sé'a kawerá úmaiya méraao-imayaa wé'e'a óraa-kisauraamba úmai wémae'a ² kesé miwísé'a fasi'ámái méraiyantafena sirááíma wétaiye. Moórá-mora-waasi kentirumbá timé'a mimbórá-ímáyáá é'a Maníkón-aai ísámai kawé'á é'a ímba kae'-ímáyáá é'a fasi'ámáimo méraiyantafena sirááíma wétaiye. Maníkómó aúpá'ó makéna aráátímakaimba minááígóní áwáuma ísu Káráísiti isaná minááígómbó kawé'-úmáimo isáiyantafena sirááíma wétaiye. ³ Maníkóní kawé'-ímáyááwé kawé'-ááiyé Káráísitimpimba wéraimba Káráísiti weyáá imáyáasa símisata wéisaumne. Minááímó isáiyantafe'a wésimatimune.

Fasi'aénkóe'o takááísamaimo mé'a maé'mae'a úmae íyóro-aii.

⁴ Tuwímbai karo'-ááímá kentirumbá faiyaráiya'a kawé'-ááín-iyé sé'a arááíwáéfo sé'a minááímá wésimatimune. ⁵ Kembiwísé'a ímba méraumpo ándáfa'a némpa'a méraundanifo kembiwísáfé'a imáyáa wéune. Ísu Káráísitin-aaisafe'o fasi'ámái timankúnkúmbo é'o mimbórá-ímáyáámó é'o méraantafe'a kembiwísáfé'a imáyáa únana sirunkó kawé'á wéiye.

⁶ Minááímá isáiyantafe'a óraa-kisau maiyáunda pó'a Ísu Káráísitiye'a tamé'a sé'a kentáásí Fasi'aénkón-iyé sembá pó'a wesé'o takááísamaimo mé'a maé'mae'a úmae íyóro. ⁷ Taaigó ánú'o marafimbó kuménamo taaímó ta'ótóráisanamo fasi'ámáimo wéraitemba Ísu Káráísiti kembiwísé'a méraína'a fasi'ámái mé'a wenááisafe'a timankúnkúmbo úmae iyiyana kentirumpimbá óraa'a íniye. Moóráwígón-awí'a Épáfarasi Ísu Káráísitin-aai simátimuwa'a isé'a fasi'aén-ímáyáá wé'e'a aamoí úmae íyóro.

⁸ Tuwímbai karo'-ááímá simátimesa ááéraan-kwaasiti aambá arááíwaesa waántá-waasiti aambá arááíwaesa mindá ímba Ísu Káráísitin-aaifinkemban-ifo waásiti máyáafinkemba úwoi-aaima pósa karo'á simátinkesa ta'ótóráafo káráwiyoro. ⁹ Maníkóní fasi'aémbá seyaafá'á Káráísitimpimba wéraisana waási kunúkáisa'a ¹⁰ wesé'a kááísamái méraawana fasi'aémbá tímísa'a mifási'áénkwárá'á sásá'-í'a úmai méraawe. Wemá káráwiyaawiya'e fasi'aénkwáráwíyá'é seyaafáká'é káráwiyena fasi'aémbá tímísa'a sásá'-í'a úmai méraafo tuwímbai karo'á simátinkesa ta'ótóráafo sé'a káráwiyoro.

¹¹ Yúndaa-waasisa Maníkóní waásisa úne séta súsá kárámaisa araénáénta wéumpo kembiwí ímba miyá wéofó kembiwísáféna Ísu Káráísiti maará uráiyé.

Kentí sáwí-imayaago ta'ótókaimpinkemba faútinkena wenane'á mékááísatinkaimba pó'a Maníkóní waásin-owe. ¹² Ísu Káráísiti pukáísasa utámakaafo kembiwí nombó máémba púwówasamo utámáráánteni'a wéowe. Maníkó Káráísitimba pukáimpinkemba iyáfasinankowa'a mindásafe'a sé'a éraí'a fasi'aémbá tokéna miyá uráiyé sé'a Káráísitiye'a káásamaimo méraantafe'a iyáfasintinkaanteni'a wéiye. ¹³ Kembiwí fí'onkaa-waasi ombá sáwí'a wé'e'a sáwí-imayaasafe'o tirááísafe'o wéon-ambo arááíwakaantafe'a Maníkóní némpa'o máúmbanifo Maníkó Káráísitinte'a kááísatinkena aúí'a uwátinkaraiye. Kesáá Maníkóní ámáámbo ímba ísámai kawetá wéowananas kesáámó sáwí'o ówándasa aúfáifimba agaimarówana kentáásí sáwí-meyamba kentááfá'á ímbo tíndasafena Ísu Káráísiti aaraa-táiyá'á pukáimba póna kesáámó sáwí'o ówándasaawe sáwí-imayaawe Maníkó maisiyuwénasa Ísu Káráísitimbo pukáimpinkembo iyáfasinankaraintemba iyáfasisinkenasa aúí'a uwásinkenasa kentáásí sáwí-imayaasafena ímba imáyáa úmae wéiyiye. ¹⁵ Ísu Káráísiti aaraa-táiyá'ó pukáinka'a waántawankoni fasi'aéné wení kísau-waasiti fasi'aéné maisuwéna iyáákaraimba tiyésamo waásimo tínkanke-

samo tiyáántambo taantembá Ísu Káráisiti miyáumai seyaafá'-wáási túranka'a íyáakaraiye.

¹⁶ Ísu Káráisitimo kembiwísáfénawe sénamo uráintafe'a karo'-ááímá simátínkáafo sé'a káráwiyoro. Tuwímbai-waasi tuwímbai-tomba aambá faiyésa óraa-kanaa aambá faiyésa wiyómba taeyain-kánáa aambá faiyésa sambaatiyá'á aambá faiyésa miyán-tántáá'á aambá fáikaafó kembiwímó miyán-tántáákómbó ímbo arááiwaiyasamo aafimbó maitinkáiyamba ímba ísáaro. ¹⁷ Mintántáá'á ánaaembo paápé índa-tanta-akoni waamé'a úmai aráátímakaimba mintántáákóni áwáuma Ísu Káráisiti éna é'a paápé uráiyé.

¹⁸ Tuwímbai karo'á sésa waási sáwísamban-iyé sésa wiyómpaken-kisau-waasi-imayaa mósá maré'a aamoín-oro karo'ó sembá miwí táái ímba ísáaro. Miwí kaainkáámbó awánaan-aaima wésimatimesa sésa mindásafeta seyaafá'á íyáákaraumne sésa miwítí sáwí-imayaafinkemba karo'-ímáyáá wéesa miwí túma maimaé iyésa ¹⁹ Ísu Káráisiti kentáará'ó káráwiyai-waimba ímbo ta'ótóráámba áúkaawe. A'nónkó seyaafá'-úwáwááká'ó káráwiyaisanamo ánúnkomo seyaafá'-úfá'ó ta'ótokaisanamo óraa'o intembá Káráisiti wení waásiya'a káráwimai ta'ótokaisasa Maníkóni imáyáafinkemba óraa'a wéofó minkáró'-wáási Káráisiti kentáará'ó káráwiyaiwaimba ímbo ta'ótóráámba áúkaawe. Mindásafe'a miwí táái ímba ísáaro.

Káráisitinte'a kááísatinkena aú'ó uwátínkarain-aii.

²⁰ Ísu Káráisitimo pukáintemba kembiwí wemó uráintembo uráamba waántá-waasiti aambá arááiwauwana minánkó ta'ótokompinkemba Káráisiti faútínkaraiye. Marapákén-kwáási aambó fáí'makaan-tontafesa sésa ímba né'a ímba uwá'namai awáné'a ímba ta'óto'mai awánaaro sen-ááímá nóra séra wéaraaiwaeo.

²² Minááímá waásiti imáyáafinken-aaima marapákén-tántáá'á póna náiyamba úwoi násuwanaawe. ²³ Miyán-áái sésa wiyómpaken-kisau-waasi-imayaa mósá marésa karo'á sésa waási sáwísamban-iyé sésa kentú-aoisaamba wiyóro sewasá tuwímbai tuwánésa karo'á sésa kawé'-ímáyááwáráwín-owe sembánifo miyán-ámbo arááiwáemba sáwí-imayaasafesamo tirááísafesamo ombá ímba kanaa'á maisuwáinanana tai'áínifo úwoi waé'wae'a íniye. Mindásafe'a ímba kawé'-ímáyááwárá'-wáásín-owe seró.

3 Maníkó kembiwí íyáfasitinkena Ísu Káráisitinka'a kááísatinkena aú'ó uwátínkaraimba pó'a wiyómpaken-tantaatafe'a imáyáa é'a aamoí é'a Káráisiti Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mérain-aempaken-tantaatafe'a imáyáa é'a aamoín-oro. ² Púwón-kwaasimo imáyáamo ímbo ontembá kembiwí miyáumai marapákén-tántáá'á ímba imáyáan-oro.

Ísu Káráisitiye'o kááísamaimo méraamba Maníkó miyáumai wentáféna fasi'ámai mérawaiye séna wégarawiyiye. Mindásafe'a marapákén-tántáátáfé'a ímba imáyáa é'a wiyómpaken-tantaatafe'a imáyáa úmae iyóro. ⁴ Ísu Káráisiti aú'ó úmai méraawini áwáugoma

pó'a kumíndara'a wesé'a mé'a fí'ora-sagaen-aempa'a méranaawe.

Aú'ó uwátínkáfa'a wéiyiyemo siyáin-aii.

⁵ Mindásafe'a tai'áíndasafe'a sáwí-tantaatafe'o tirááísafe'o wéowanamo wétafisin-tantaa'a túwáaro. Mindá maarán-tántáá'án-iyé. Maa'u-tántáá'ó owiyé tigasafé'ó owiyé sáwí-tantaatafe'o tirááísafe'o owiyé túrande-urandemo owiyé miyámó ombá túwáaro. Túrande-urandemo owí marapá-tántáátáfésa aamoí ésa Maníkóntáfésa ímba aamoimó wéomba túwáaro. ⁶ Maníkón-aii ímba ísámai kawé'ó ombá miyá-sáwí'á wéomba póna Maníkó aaisambá séna sáwí-meyamba tímíniye. ⁷ Ááema kewará'á miyá-sáwí-ámbo arááiwae'a miyá uráawe.

⁸ Miyá umbánifo káfé'a tínaaemba uwáméro. Mindá maarán-iyé. Aaisambó sewiyé tiyántafesamo owiyé sáwí-tirumbo márááwiye símimo sáwí'ó uwátínkááwiye sáwí-aaimo sewiyé miyán-tántáá'á tínaaemba uwáméro. ⁹ Sáwí-waasi mére'a miyá-sáwí'á uráambanifo é'a ifátuwe'a aú'ó úmai mé'a Maníkóni áwáumo kawé'-úmaimo awánáyantafena wenkááni'a úmai aú'ó uwátínkena miyáumai aú'ó uwátínkáfa'a wéiyifo kempínkémbá karo'-ááímá ímba seró.

¹¹ Maníkó miyá uráintafena maarán-ááímá ímba aifaráán-ááín-iyé. Tuwímbai Yúndaa-waasi owasá tuwímbai fí'onkaa-waasi owasá túmo káráimimo araénáembo owí owasá tuwímbai ímbo túmo káráimimo araénáembo owí owasá óraa'-amo'nafaken-kwaasi owasá wayó-kísáúmó máén-kwaasi owasá úwoimo méraan-kwaasi owasá miyá wéofó minááímá ímba aifaráán-ááín-ifo Ísu Káráisiti aifarí'a éna wení waási seyaafápimpá'á mérariye-aii aifaráán-ááín-iyé.

¹² Maníkóni waási-i'a owaná arumbá tíména simámarena séna kemparí'a uráamba pó'a maará iyasa tuwánánááwe. Tiruntafé'a é'a kawé'á uwátinke'a kentúma ímba maimaé iyé'a faru uwátinke'a umbai-tántáá'ó wéraimpimba fasi'ámaimo méraamba ímba ifátuwe'a ¹³ ímba nóraraamba aaisambá sé'a tuwímbaimo sáwí'ó uwátínkémba ímba imáyáa é'a anondáa miyán-oro. Fasi'aénkó kentí sáwí-imayaamo maitiyuwéna ímbo anondáamo sáwí-meyambo tímíntemba kembiwíwárá'á miyán-oro. ¹⁴ Miyámó ombá kembiwífimbá seyaafápimpá'á tirumbá wétimé'a miyámó é'o é'a mimbórá-ímáyáá wé'e'a miséyááfá'-ááísafé'a kawé'-úmai méranaawe. ¹⁵ Mimbórá-ákúní'a úmai mé'a aáno úmai mérariyantafena Maníkó simámakaimba pó'a Ísu Káráisitimo farumó uwátínkáimba kentáásirumpimba waé'wae'a ínkwaé-imayaa é'a súwiyo seró. ¹⁶ Ísu Káráisitini fí'oka'ma'mai-aaigo kentirumpimbá óraa'a íno. Kembiwífimbá kawé'-ímáyááfinkémbá wenáái mósímam-besimamba úmae wéiyé'a arupise uwátinke'a Maníkómpá'á súwiyo wése'a Maníkón-aii aúfáífimbo agaimakáan-aaima sé'a imá sé'a Maníkóni ámútanko simátímakain-ima sé'a Maníkóntáfé'a tirumpin-áámóí wé'e'a imá seró. ¹⁷ Kísauomo wémae'o aaimó sembá Fasi'aénkó Ísuni

fasi'aéntámbá miyá wée'a wemá kembiwísé'a méraintafe'a Maníkó kentáásifompa'a súwiyo seró.

Aarakwá'é tíráá'marine miwí táái.

¹⁸ Aaresómbá ísáaro. Fasi'aénkóndén-ofo kentuwaaitáái ísáaro. ¹⁹ Waaimá ísáaro. Kentuwaainintómbá tirumbá timé'a ímba sáwí'a uwátinke'a kawé'a uwátínkáaro. ²⁰ Iyámpóí-inaamaru ísáaro. Seyaafá-tántáátáfé'a kentinófoi-taai ísáaro. Miyámó íyanamo éna Fasi'aénkó aamoí íniye. ²¹ Iyámpóí tifoísái ísáaro. Kentí iyámpóímo arupíse uwátinkanaemo sembá kentí iyámpóí sáwí'a úmaesa íyófo-imayaamo é'a ímba sáwí-aaifinkemba síyasa miwí tíyámba oro.

²² Wayó-kísáúmó máén-kwaasi ísáaro. Seyaafá-tántáátáfé'a kentí óraa'-waasi-taai ísáaro. Miwí túranka'a aamoí uwásinkaiwae aantemba ímba miyán-káwé'á wée'a úwoi-kanaawara'a miyán-káwé'á é'a Fasi'aénkóntáfé'a táátafe-imayaa wée'a kentí óraa'-waasiti kúsau safe'a ímba kae'-ímáyáá é'a kawé'-úmai máéro. ²³ Kísau mo wémae'a sé'a ímba kesí óraa'-waasiti kúsau aantembanifo Fasi'aénkóní kúsau wémaumne sé'a kawé-kísáú wémae'a kawé'an-oro. ²⁴ Miyámó wéomba maarán-áái imáyáan-oro. Fasi'aénkó wení waásisafena to'mayaambó úmakaimba mimbéyámbá timíniye. Fasi'aénkó Káráísiti kentí óraako-úramba ména kentí méyámbá tiména ²⁵ sáwí'o uráawi sáwí-meyamba timíniye. Ímba tuwínkaa'-úmai-meyamba timínifo arupíse úmai-meyamba timíniye.

4 Wayó'-wáásítí óraa'-waasi ísáaro. Kentí wayó'-kísáú-wáásíyá'á arupíse úmai kawé'-úmai káráwiye'a maarán-áái imáyáan-oro. Miwítí óraakoe kentí óraakoe mimbóráwígómá éna wíyómpa'a méraifo arupíse úmai káráwiyo.

Inaí sésa arupíse ésamo on-áái.

² Seyaafá'-wáásí ísáaro. Inaí símae wéiye'a miyámó wéomba ímba fí'o-fi'on-imayaamo iyamba inaimó sen-ímáyáá é'a Maníkómpá'á súwiyo seró. ³ Inaimó wésemba kentáásáfé'wara'a súwa'nai e'a seró. Maníkómbá áisai íyana aambá wiyínata ásé-aaisa simátimenaumne. Minááímá aúpá'á makéna aráátí-makaimba minááígóní áwáuma Ísu Káráísitin-iyé. Aúpá'ó makéna aráátímakain-aaimo simátimewan-darakemba aaisambá siyésa ándáfa'a mósinkaraawe. ⁴ Maníkó minkísáú símakowa'a maiyáundanifo wenáái afora'ó simátímendasafe'a súwa'nai e'a inaí seró.

⁵ Maníkómpá'á ímbo taméran-kwaasifimba kawé'-ímáyááfínkémbá kawé'-úmai mé'a kanaamó wéraindara'a miwífímbá Maníkóní kúsau maimaé íyóro. ⁶ Aaimó wésemba sásá-ááiye ásé-aai aantemba wésemba pósa tísai iyamba anondáamo simátimiyanaaima ímba saafá é'a ásé-aai aantemba simátíméro.

⁷ Kentáásí waásigon-awi'a Tíkíkaasi wen-ímáyáá wéundawi kentópa'a wéména kesáái seyaafá'á kosimátiminiye. Kesáámó úndantemba Fasi'aénkóní

kísau-waasi ména minkísáú ímba ifátuwéna kawé'-úmai wémaena ⁸ kentáásáái kosimátiména fasi'átinkaindasafe'a ai'maráúnana kentópa'a wéména wíniye. ⁹ Moóráwigo kentí naaópakewin-awi'a Ónísímasi wemá kentáásí waásigo éna wen-ímáyáá wéundawi kawé-kísáú wémaiwai wesé'a wémesarai kentááfímbó paapé uráin-tantaakon-aaí kosimátiméyaaye.

¹⁰ Moóráwigo-awi'a Árísítakasi kesé'o ándáfa'o méraiwei kembiwísáféna séna kawé'-úmai méraaro sisaná Páánápáasi anááfáigon-awi'a Mááka kembiwísáféna séna kawé'-úmai méraaro sisaná moóráwigo-awi'a Yósúwa moórá-awi'a Yásítasi kembiwísáféna séna kawé'-úmai méraaro wésiye. Aneka'á maanááímá simátimé'a sune. Máákaamo kentópa'o wéména windamo é'a kawé'á uwánkáaro sune. Yúndaawaasi Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraampinkemba minkáúmbó-wáásí aantemba kesé'a kúsau wémaesa Maníkómó káráwiyaipa'o waásimo méraiyanafesa kesé'a

kúsau wémaesa wéfasí'asinkaawe.

¹² Moóráwigo kentí naaópakewi-awi'a Épáfarasi kembiwísáféna séna kawé'-úmai méraaro séna wemá Ísu Káráísitini kúsau-waasi éna kembiwí túwa'nai ena fasi'ámai inaí símae wéiyéna Maníkómpá'á maarán-ááímá wésiye. Maníkón-aaí fasi'ámai ta'óto'mai kawé'á é'a Maníkómbó arááímó táinda-i'a seyaafá'á wée'a táákaefaen-kwaasiyaamba úmai fasi'ámai méraiyanaféna mindásaféna inaí wésiye. ¹³ Kembiwí Kórosi-naopaken-kwaasiye Réóndísíyaa-naopaken-kwaasiye Írápórisi-naopaken-kwaasiye túwa'nai índasaféna óraa-kísau mo wémaimba awáné'a simátimune. ¹⁴ Moóráwigo-awi'a Rúku wen-ímáyáá wéundawisa kentáásí tíyofain-kwaasi éna kembiwísáféna séna kawé'-úmai méraaro sisaná moóráwigo-awi'a Tímási kembiwísáféna séna

kawé'-úmai méraaro wésiye.

¹⁵ Maníkóní waási Réóndísíyaa-naopakewisaféna séna kawé'-úmai méraaro séna Maníkóní waási Nímpaani naaúmpa'o túwaandu owísáféna séna kawé'-úmai méraaro súná kosimátíméro. ¹⁶ Maanááfífkén-ááímá toráumai síya'a seyaafá'á ísásuwe'a tí-maráyasa maimaéna Maníkóní waási Réóndísíyaa-naopa'o méraawi mátimiyasa toráumai ísáaro. Miwísáfé'o tímakaunda-aufai timíya'a mimpínkén-ááímá ísáaro. ¹⁷ Moóráwigo Ákípaasimba simáme'a sune. Fasi'aénkó ámakain-kísau fasi'ámai wémae tai'aaó siyé simáméro.

¹⁸ Ayáiyá'á kemá Póro agaimaráúmpo toráumai awíyé'a wenayánaufi'an-ifo wenáain-iyé sé'a ísáaro. Kemá Póro sune. Kawé'-úmai méraaro sune. Kemó ándáfa'o méraunda-imayaa wée'a Maníkómpá'á inaí símae íyóro.

Maníkó úwoimo wétuwa'nai-intafe'a inaí sune.

Kemá Póro súná-aaí tai'áiyé.

1 Tésáróníka

1 Kemá Póro maanáái maanáúfáífímbá agai-timúmpo ísáaro. Moóráwígon-awi'a Sáírásiye moóráwígon-awi'a Tímótiye kesé'o méraayanka'a moórá-ai sénaumpo ísáaro. Tésáróníkaa-naopakewi Maníkóní waási ísáaro. Maníkó kentáásifowae'o kááísamaimo mé'o Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraawi ísáaro. Maníkó úwoi wétuwa'-nai-ena faru wéuwatinkaintafe'a inai sune.

Tésáróníkaafaken-kwaasi Maníkómpá'á timankúnkúmbo uráan-ai.

² Inaimó súndarataamo únda kembiwísáféta imáyáama éta Maníkómpá'á aasiyaasí súwiyoa wésune.

³ Ísun-aaisafe'a timankúnkúmbo é'a pó'a wení kisauma kawé'-úmai wémaewe. Maníkómbá tirumbó wéametafe'a pó'a kawé-kísáúmá fasi'ámai wémaewe. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti érai'a kumíniye sentáfé'a pó'a fasi'ámai mé'a wéamu'maraawe. Miyaráán-úmai méraantafeta imáyáama éta Maníkó kentáásifowampa'a súwiyoa sune. ⁴ Maníkó arumbá tiména wení waási-i'o uwátinkaraimba éta tuwánarumne.

⁵ Ímba kentáásí imáyáafinkemba úwoi-aaisa kosimá-timewandanifo Maníkóní Ufaen-ámútánkó keséta mérowata Maníkóní fasi'aénkwárá'á ásé-ai kosimá-timeta ásé-aaisafeta simankúnkúmbo fasi'ámai uráundasa minásé-áái kosimá-timewanata ísaraawe. Ísówata séta Maníkóní waásin-owesa siyáumne. Kesétaamo maéwándarata wétuwa'nai-eta méraawana'a suwánaraawe. ⁶ Fasi'aénkómó úntenkwara kesáámó ówándantenkwara'a miyá uráawe. Miyámó umbá umbai tiyómbanifo ímba ifátuwanae sumbá simátimakon-aaima méta'otokaawe. Maníkóní Ufaen-ámútánkó imáyáama timúwa'a tirumbá kawé'-úmai mé'a ásé-ai méta'otokaawe. ⁷ Miyáumai mérowasa pósa Maníkón-aaisafesamo timankúnkúmbo on-kwáásímá

Máséndóniyaafakene Ákáyaaafakene miyáumai-naoken-kwaasi kembá tuwánésa kemó untembá miwí uráawe. ⁸ Fasi'aénkón-ai kentópakemba simátíma'-maesa kuráawe. Ímba Máséndóniyaa-waasiwara Ákáyaa-waasiwara aantembanifo seyaafá'-áémpákénkwáásíwárá'á ísaraawe. Maníkón-aaisafe'o timankúnkúmbo on-áái seyaafá'-áémpákénkwáásí ísaraawe. Maníkómpá'ó kááísamai méraan-ai é'a ísáamba póta ímba anekata simátimenaumne. ⁹ Kempátáámó komaéwándara'a kawetáámó uwásínkarontafesawe sésa kawé'-áái wésewe. Waántá-waasiti aambá tuwésa Maníkómpá'á tiyóntafesawe sésa kawé'-áái wésewe. Maníkó fasi'aénkwáráwí érai-

Fasi'aenko wení kísau wémaentafesawe sésa kawé'-áái wésewe. ¹⁰ Aneka'á wiyómpakemba Maníkón-ááninko Ísu kumíniye sé'a wéamu'maraantafesawe sésa kawé'-áái wésewe. Maníkó Ísumba pukómpinkemba iyáfasinankowana sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faúsinkenasa kawepátá mósinkenana séna Maníkó aafimbó maitinkáindara'a faútinkaundawi ímba maitinkáíníyemo siyáiwaimba amu'maráantafesawe sésa kawé'-áái wésewe.

Tésáróníkaafa'a Póro kisaumo maiyáin-ai.

2 Kentáásí waásisono. Kesé'o komaéwándarata áuwara-kisaumo maéwándasa éta suwánaraawe. ² Ímbo kentópa'o kówánda-kanaafinta Fírípái-naopa'a komaéwánasasa suwánésa sínkamesasa sáwítaamo uwásínkón-ai é'a ísaraawe. Maníkó wení fasi'aémbá símakowanasa póna ímba sáá'a úwata ímba tiyawembá ówándasa Tésáróníkaafata kentáá Maníkóní ásé-aaisa kosimátímakaumne. Sáwí'o uwásínkówisa umbaisá siyómbanifo ímba tuwááwándasa ³ ímba karo'-imáyááfínkémbá simátimeta ímba aare-úmén-imáyááfínkémbá simátimeta ímba waé'wáé-ááfínkémbá simátimewandasaanifo ⁴ Maníkó kentáásáféna séna kesí waási ontáfé'a ásé-ai kosimátíma'mae'a koró súwata simásímakain-ai kosimátíma'maeta kuráumne. Maníkó wen-ísarena kesiruntá tuwináinda póta kísau wémaeta séta waásimo suwánésasaamo ésa tuwímbai aamoí iyasa tuwímbai ímba aamoí iyamba póna Maníkó suwánénasa aamoí íníye-imayaa éta kísau wémaeta ⁵ kentópa'a ásé-ai kosimátimeta ímba tirunkáámbá kofaiyá'mai-aafinkemba kosimátimewandasa ísaraawe. Ímba símai

fí'owani moparáwíntáféta súraniyamba wéeta kosimátimewandasa Maníkó suwánaraiye. ⁶ Ímba símimo kembiwíwárá fí'on-kwaasiwara'a kesúwíta óraa'a ónae-imayaan-oto séta kosimátímakaumne. Kesé'o maéwándarata Ísu Káráísiti si'marón-kwaasisa ówándanifo ímba óraa'-waasi-ita úmai méta ⁷ wempatá úmai méta aaregómó wení iyámpóimo káráwiyintenta uráumne. ⁸ Kembiwí kesiruntá tímaketa Maníkóní ásé-ai kosimátimeta sínkamiyata puwúnafo-imayaa ínta ówándasa Maníkóní ásé-aaisa kosimátímakaumne.

⁹ Kentáásí waásisono. Kesé'o maéwándarataamo fasi'aén-kísáúmó maéwándasa tááka'a makáawe. Maníkóní ásé-aaimo simátimewandasa aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane kísausa maiyáumne. Tómbá ímba úwoi simíwae séwándasa tómbá méyánúmai

wéneta maiyáumne. ¹⁰ Kembiwí Maníkómpá'á timankúnkúmba uráawise'a maéwándarata kawé'-úmai arupíse úmai méta ímba sáwí'a ówándasa maéwána'a suwánontemba Maníkówárátá suwánaraiye. ¹¹ Tifoísáímo kentí iyámpóímo káráwiyonten-úmai moórá-mora kesáámá káráwiyeta méta faru uwátinketa Maníkón-aai kawé'-ááímá wésimatimeta séta miyaráámbá iyantafe'a Maníkómbá aráái wáiyana Maníkó aamoí íníyesa siyáumne. Maníkó wésimba pó'a wemó kawáánipa'o wení sámó kaipa'á táméranawa. Miyámó iyantafe'a Maníkómbá aráái wáiyana wemá aamoí íníye.

¹³ Maarán-ááíwárátá Maníkómpá'á aasiyaasí súwisa sune. Maníkón-aai simátimewandarata kembiwí sé'a waási-taain-iyé ímba sumbá Maníkón-aain-iyé sé'a tirumpimbá fasi'ámai méta'otokaawe. Simátimakaunda-aai érai'a Maníkón-aain-iyé. Simátimakaunda-aaisafeta timankúnkúmba ombá póna minááígó wétuwa'nai-iyé. Mindásafeta iséta Maníkómpá'á aasiyaasí súwiyosa sune.

¹⁴ Kentáásí waásisono. Yúndaa-aempaken-kwaasi Fasi'aénkóní waási Ísu Káráisitíye'o kááísamaimo méraan-kwaasifa'o paápé uráintemba kembiwíwárá'á miyá uráiyé. Yúndaa-aempaken-kwaasimo miwífinkémbá Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmba wéompinkemba sáwí'o uwátinkaraantemba kentí waási kembá sáwí'a uwátinkaraawe. ¹⁵ MinYúndáá-wáásí tíwá'nána naaófá'á Maníkón-aai simátimakowí títinkantonaamai úmae wéiyuwasa putásowasa maimaé wéiyesa matínkámae íyówasa miwí tísaafitantamba ésa káfé'o méraawi Fasi'aénkómbá Ísumba tufúwana puwúwasa kentáámá sáwí'a uwásinkesa arááiwakaawe. Miyámó untáféna Maníkó ímba aamoí uwátinkaraiye. Miwí seyaafá'-wáásítí namuro-wáásíyáámbán-owe. ¹⁶ Maníkó sáwí-ampakemba kawé'-ámpá'ó métinkaindasafeta fí'onkaa-waasisafeta Maníkón-aai simátíma'maeta wégundasa Yúndaa-waasi aambá fáisinkesasa seyaafá'-wáásítí namuro-wáásíyáámbá wéowe. Tíwá'náti sáwí-kisauwara'a káfé'o méraan-kwaasi maimaé wéiyowana káfé'a Maníkó aaisambá wétiyiye.

Póro aneka'á kotuwánánaemo siyáin-aai.

¹⁷ Kentáásí waásisono. Kembá tiyuwéta maanká'á ampáánká'á taméta kembiwísáféta imáyáa áfáárau-mai wéeta kembó kotuwánaanda-antafeta wésaafa-eta ¹⁸ aneka'á kotuwánánae séta kemá Póro sé'a aneka'á kotuwánánae símasima'a wéunana waántáwanko aambá fáisinkaraiye. ¹⁹ Ánaaemba Fasi'aénkó Ísumo kumínda aúranka'a kométa nóintafetaawa amu'maránaum nóintafetaawa aamoisá ónaumno. Kembiwísáféta imáyáa éta aamoisá ona'á ²⁰ kentáá súwí'a mósá maráiyana sirunkósá aamoí íníye.

³ Kentáfékai óraa'-imayaa wéekainifo maankákái maékai kembiwí fí'opa'o méraantafekai Áténisi-naopa'a kerái maékai ² Tímótimba ai'marááwáyana kentópa'a kuráiyé. Tímóti kentáásí kawé'-wáásí póna wesé keséta Maníkóní kísausa wémaunanasa póna Ísu

Káráisitini ásé-aai simátíma'maena wéwiye. Koáfomba faiyáína'a Maníkómpá'á timankúnkúmba fasi'ámai íwae sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiyé. ³ Maníkón-aai ímbo isááwi sáwí'a uwátinkaiya'a Maníkómbá aúwáafo sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiyé. Maníkó séna kesááimo ímbo isááwi sáwí'a uwátinkanaawe siyáimba pósa kentáá sáwí'o wéuwasinkaamba é'a isaraawe. ⁴ Kesé'o maéwándarata séta sáwí'a uwásinkanaawemo siyáundasa káfé'a mápaape-isa'a wéawanaawe. ⁵ Kemá imáyáa é'a waántáwanko séna Maníkómbá auwésa kesáái isáíwae sintáfé'a miyá uráawe. Maníkómpá'á timankúnkúmba wéoo sé'a kentáái isánae sé'a Tímótimba ai'marááwánana kentópa'a kuráiyé. Kentópa'a kísauwo komáewána áuwara-kísauwa maiyáunda káfé'a minkísáúgón-áuma áwiyo'wifo sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiyé.

⁶ Tímóti kentópa'a koména kouweréna kesópata téna kembiwísáféna séna Maníkómpá'á tirumbá timésa wenká'á timankúnkúmba fasi'ámai owé séna ásé-aaisa tasimásimakaiye. Kembiwí kentáfé'o sé'o kawé'-áái siyémo senkwárá'á tasimásimakaiye. Kesáámó sétaamo kembiwí kotuwánánaemo súná'o kentáásáfé'o tatuwánánaemo senkwárátá tasimásimakaiye.

⁷ Maníkón-aai simátimundarakemba tuwímbai sáwíta uwásinkáánka'a Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba fasi'ámai on-áái tasimásimakaimba póna áfombo faiyáín-aai tasimásimakaiye. ⁸ Fasi'aénkómpá'ó kááísamaimo fasi'ámaimo méraan-aai iséta póta kawetá úmai méraumne. ⁹ Maníkómpá'á fasi'ámai méraawata póta Maníkónópata kentáásirunko kawé'a wéisata Maníkómpátá súwi sune. ¹⁰ Kentópataamo konda-ámbá Maníkó wi'maráíndasafeta fénáímpinka'e aafáyáara'e Maníkómpátá fasi'ámai áisai úmae wéiyune. Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba ombáni-fo moóráfa'a wétuwaantafeta kotúwa'nai ónae séta Maníkómpá'á fasi'ámaisa sune.

¹¹ Inái súndasa pósarai Maníkó kentáásifowae Ísu kentáásí Fasi'aénkóe úmai kentópataamo konda-ámbá wisinkáyááye. ¹² Inái súndasa póna kesiruntá áfáárau-mai tímakaundanten-úmai Fasi'aénkómá imáyáa tímína'a moórá-mora kentirumbá tímé'a seyaafá'-wáásí kentirumbá tímé'a ménaawe. ¹³ Miyá íyana Maníkó kentirunkómbá fasi'átinkaina'a Ísu kentáásí Fasi'aénkómó wení waásise'o kumíndara'a Maníkó kentáásifowan-aúranka'a kawé'-úmai méraiyaná sáwí-aai kempímbá ímba wéraindasafeta inái sune.

Miyásáámó wéunanasaamo Maníkómó aamoisáámó wéuwasinkain-aai.

⁴ Kentáásí waásisono. Moórá-aaiwara'a isáaro. Fasi'aénkó Ísuwe'o kááísamaimo méraundasafeta wa'wiséta óraaka'a simátimeta séta Maníkómbó arááimo taiwáíní áwáumo aráátimundasa arááíwa'mae'a wéwiyaná Maníkó tuwánéna aamoí uwátinkainiye. Minááígóní áwáuma é'a wéaraaiwaefo miyáumai arááíwa'mae'a koró. ² Fasi'aénkó Ísu simásimakain-amaanta simátimewanda é'a isé'a wéaraaiwaewe.

³ Maníkó maarámó íyantafena aráái wétaiye. Kembiwí Maníkómpá'á té'a wendé-í'a taúráaro. Aare-úméné in-aamaru-úméné aséráaro. ⁴ Waaímó é'a aaremó maíyamba arupíse úmai máéro. Miyámó íyamba Maníkó miyámó íyantafena aráái wétaiye. ⁵ Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasimo ontembá ímba miyán-oro. Póí-iyankomo waafán-ínimbó máentemba ímba miyán-oro. ⁶ Maníkóní áamáamba miyáumai wéraintafe'a aaremó maíyamba kentí waási ímba sáwí'a uwátinkáaro. Ááéma óraaka'a simátimeta séta miyá-sáwí-ámpá'ó wíyanamo éna Maníkó umbaiméyámbá timíníye. ⁷ Maníkómó wení waási-i'ó uwásínkáinta kawé'ó úmáimo méraandasafenasa wéuwasinkaiye. Ímbo sáwí'ó úmáimo méraan-ita wéuwasinkaiye. ⁸ Mindásafesa súnda-aai isésa tí-naaeni'ó uwátimiyawima ímba waási aantemba tí-naaeni'a uwátimenaafó Maníkó wení Ufaen-ámútám-bó tímiwainkware'a tínaaeni'a uwámenaawe.

⁹ Kembiwí kentí waási Manikón-aaisafe'a timankúnkumbo on-kwáásí moórá-mora kentirumbó tímén-aai Maníkó aráátimakaimba pó'a é'a miyá wéofó moórá-mora kentirumbó tímén-aai maankwándááífimbá ímba agaénaumne. ¹⁰ Kembiwí Máséndóniyaa-aempaken-kwaasi Manikóní waási é'a kentirumbá tímakaawe. Óraaka'a séta moórá-mora kentirumbá tíma'mae'a iyóro súmpo ¹¹ fasi'ámai imáyáa wée'a faru úmai mé'a kentúra'a káráwiye'a tómbó maíyantafe'a kísau máéro. Minááímá éta simátímakaunda ¹² miyá é'a kísau maíya'a Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasi tuwánésa kembiwísáfésa kawé'-wáásí owémá sénááwe.

Miyá é'a kísau maíyana ímba táái táíníye.

Fasi'aénkómó kumínda-aai.

¹³ Kentáásí waásisono. Manikón-aaisafesamo timankúnkumbo un-kwáásímó púwówasamo utámakaan-kwaasisafe'a tirunkó sáwí'an-ifo séta érai'-aaimo simátíménda ísáaro. Maníkómpá'ó ímbo káásamaimo mésamo Ísu kumíndara'ó ímbo pukáampinkembo íyáfasinaiyantafesamo ímbo amu'maráan-kwaasi tirunkó sáwí'a wéifo kembiwí miyán-oro séta senda-ááísá ísáaro. ¹⁴ Ísu pukáampinkemba íyáfasinkaintafeta érai'esa súmpo Ísun-aaisafesamo timankúnkumbo ésamo pukáan-kwaasi Maníkó miwíwára' Ísunkwara'ó tiyáinda-aaisafeta érai'esa sune. ¹⁵ Simátíménda-aaima Fasi'aénkómá siyáin-aain-íye. Fasi'aénkómó kumíndara'a úwoimo tímó aráan-kwaasi pukéwi aifa'á ímba iyáákanaawe. ¹⁶ Manikóní kísau-waasigo wiyómpakewi aai sínana Manikóní uwiyenko óraaka'a aai sínana Fasi'aénkó óraaka'a wésindafinkemba wiyómpakembo kumínda Ísu Káráisitín-aaisafesamo timankúnkumbo ésamo pukáan-kwaasi aifa'á íyáfasinaiyata ¹⁷ Ísu Káráisitín-aaisafeta simankúnkumbo étaamo úwoimo súmó aráandawisa kufarámbainata ainámpimbá aifa'ó iyáawise'a itúwaandu éta Fasi'aénkómbá iawánéta miyáumai aasiyaasí Fasi'aénkóe'a maé'mae'a

ónaumne. ¹⁸ Mindásafe'a simáti-simati wée'a fasi'átinke'a méraaro.

Fasi'aénkó kumíndasafetaamo to'mayaa onda-áái.

⁵ Kentáásí waásisono. Fasi'aénkó Ísumo kumíndakanaa ímba ísare'a maankwándááífimbá ímbo agaiyáumne. ² Kemá ísaraawe. Nó'waamba uménkwáásímó kaffímbó tentenkáan-úmai Fasi'aénkó Ísumo éna miyáumai kumíníye. ³ Waásimo maarámó sentembá káfé'a kawé-kánááífimbá aáno úmai méraumne síyambanifo minúwóiyáámbó éna sáwíkanaago téna tasáwí'a uwátinkainíye. Aaregóní kanaamó tisanamó ímbá iyámpói wéma'ankaiye. Miyámó ontembá misáwí-kánáágómó éna ímbo asétinkainda seyaafá'nánká ta'ótorainíye. ⁴ Kentáásí waásisono. Umén-kwáásígómó kentí moparawímbó tamaimaiyáina'ó awáné'ó é'a táátafe'a íyambanifo ím-ba kumeupá'á méraamba póna Fasi'aénkó Ísumo kumínda ímba táátafe'a ónááwe. ⁵ Kembiwí sámo kaiwáin-áráátomba owatá kesááwára'á ímbo kumeukóndésá úmpo sámo kaiwáindésá úne. Ímbo sáátafeta ónaumne. ⁶ Tuwímbaimo ombá Ísumo kumínda-imayaa ímbo ombá káátumo wáéntenkaamba wéofó kesáá ínta miyásá éta káráwimaisa kawé'-ímáyáásá úmaisá ménaumne. ⁷ Waási nó'waamba túnkwáéwasa uwó'í'ó on-dómbó naan-kwáásí nó'waamba nésa uwó'í'á ónááfo ⁸ kesáá sámo kaiwáin-áráátomba póta ímbo miyaráántá ondasá kawé'-ímáyáá úmaisá ménaumne. Miyáumai méta wenókáámbó faférimaisaamo méraundantemba Maníkómpá'á simankúnkumba éta waásisomba siruntá wétimeta méraumne. Wenótámbó súsaamo fáituwaundantemba Ísu Káráisiti kusiyáindasafeta amu'maréta méranaumne. ⁹ Maníkó wení waási-ita uwásinkaraimba kentáásí sáwí-kisaurakemba Maníkó ímbo áyánta uwásinkainifo Fasi'aénkó Ísu Káráisiti kentáásí sáwí-kisauwomo ta'ótokaimpinkemba faúsinkenasa kawepátá mósinkaindasafena Maníkó wení waási-ita uwásinkaraiye. ¹⁰ Fasi'aénkó Ísu Káráisiti kentáásáfénawe séna pukáimba póta kumínataamo éta úwoisaamo méraunda-waasiwara pukáan-kwaasiwara'ó éta weséta ménaumne. ¹¹ Mindásafe'a moórá-mora túwa'nai e'a kawé'-áái símasima'ó íyamba pó'a fasi'ámai ménaawe. É'a wéomba pó'a miyá úmae iyónááwe.

¹² Kentáásí waásisono. Moórá-aaimo óraaka'ó simátíménda ísáaro. Kempímbá kísau maésa kawé'-áái simátimesa fasi'ámai arupíse uwátinkaiyantafena Fasi'aénkó miwí íyáfasintinkarain-kwaasi-taai taawiyáfóro. ¹³ Kembiwíímbá miwí kísau wémaentafe'a pó'a miwí táái mósá maré'a kentirumbá wétime'a méraaro. Kembiwísé'a faru úmai méraaro.

¹⁴ Kentáásí waásisono. Óraaka'ó súndasa kafónawaasisafe'a óraaka sé'a arupíse uwátinkáaro. Táátafesamo íyan-kwaasi tirumbá fasi'átinkáaro. Aamoisaénkwáásiwára'á túwa'nai oro. Seyaafá'-wáásí wempa'á aáno úmai méraaro. ¹⁵ Kembó sáwí'ó uwátinkéwa'a anondáá miwí sáwí'a uwátinkáafo sé'a aambá

fáitinkaaro. Aasiyaasí miyáumai kembiwísé úmai fí'on-kwaasiwara'a kawé'á uwátínkáaro.

¹⁶ Aasiyaasí tirunkó aamoí ina'a mé'a ¹⁷ Maníkómpá'á inai símae wéiye'a ímba saagaaró. ¹⁸ Kentópa'a fí'o-fi'on-tantaa'a kawé-tántáá'é umbai-tántáá'wará'ó tinda Maníkómpá'á súwi seró. Miyámó íyamba Maníkó miyámó íyantafena wéankaiye. Ísu Káráísitiye'a káásamai mé'a Maníkómpá'á seyaafá-tántáátáfé'a súwimo wésemba Maníkó miyámó íyantafena wéankaiye.

¹⁹ Maníkóní ámútankomba ímba aambá fáí'anke'a ²⁰ Maníkóní ámútankomo simátímakain-ai wésimati miya'a mináái ímba tínaaemba uwáméro. ²¹ Seyaafá-tántáá'á tuwíntuwe'a kawé-tántááká'á fasi'ámai mé-ta'otoraaro. ²² Seyaafá'á fí'o-fi'o-sawi-tantaatafe'a aséráaro.

²³ Maníkó faru wéuwatinkaiwaini áwáun-íye. Wemá kembiwí wefári'o índasafeta inai sune. Maníkó kentí imáyáara'e túwawaaka'e timanka'é káráwiyina'a kawé'-úmai méraiyaamba Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kumíndara'a ímba sáwí-ai kempímbá wéraindasafeta inaisá sune. ²⁴ Maníkó éraikoni áwáuma póna wení waási-i'a uwátinkaindasafena táántaraiwai wemó siyáintemba miyá uwátinkainiye.

²⁵ Kentáásí waásisono. Maníkómpá'á kentáásáfé'a súwa'nai e'a inai seró. ²⁶ Maníkóní akúmbá tiyáámba tíméro sune. ²⁷ Fasi'aénkó simásímakaintafe'a óraaka'a simátíme'a sune. Maankwándááífínkén-áái toráumai Maníkóní akúmbá seyaafá'nánká simátíméro.

²⁸ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti aasiyaasí úwoi wétuwa'nai-intafe'a inai sune.

Kemá Póro sún-da-ai taí'áíye.

2 Tésáróníka

1 Kemá Póro maanáái maanáúfáífímbá agai-timúmpo ísáaro. Moóráwígon-awi'a Sáírásiye moóráwígon-awi'a Tímótiye kesé'a méraayanka'a moórá-ai sénaumpo ísáaro. Tésáróníkaa-naopakewi Fasi'aénkóni waási ísáaro. Maníkó kentáásifowae'a káásamai Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'o káásamaimo méraawi ísáaro. ² Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'a úwoi wétuwa'nai-esarai faru uwátinkaayantafe'a inai sune.

³ Kentáásí waásisono. Ááema Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba é'a káfé'a fasi'ámai Maníkóe'a káásamai méraawe. Ááema moórá-mora kentirumbá tímakaamba isa'á káfé'a kentirumbá tíma'mae'a wé-gowe. Miyámó wéomba mindásafeta Maníkómpá'á súwisa símae wéiyeta inaisá súndasa kawetá úne. ⁴ Ísu Káráísitini waási ontáfésa sáwí'a uwátinkesa tí'a iní'o uwátínkáamba Maníkómpá'á timankúnkúmba é'a ímbo aúwémba wentáfé'a ísámai fasi'ámai méraamba póta Maníkóni waási moórá-mora-naopimpa'o méraanta simátimeta kuntúwita mósá makáumne.

⁵ Miyáumai fasi'ámai méraamba pósa tí'a iní'o uwátínkáamba iséta séta Maníkó arupíse-meyamba tíminda póna kawetóni'a uwátinkena wégarawiyiye sune. ⁶ Maníkó arupíse úmai méraiwei sáwí'o wéuwatinkaawi sáwí-meyamba tíména ⁷ kentí umbai-tántáá'é kentáásí umbai-tántáá'ésá tai'ásiyuwainiye. Fasi'aénkó Ísu wiyómpakembo kumíndara'a wení fasi'aén-kísáú-wáásíwárá'á iyaráámbó kúra'mae kumíndara'a kentí umbai-tántáá'é kentáásí umbai-tántáá'é Maníkó tai'ásiyuwenasa ⁸ Maníkómpá'ó ímbo tésamo nénka'o méraawi sáwí-meyamba tíména Fasi'aénkó Ísuni áse-ai ímbo taawiyafiyawi sáwí-meyamba tímíniye. ⁹ Miwítí sáwí-meyamba maarán-iye. Sáwí-meyambo waé'wae'o índa-aempa'a aasiyaasi maé'mae'a íyana Fasi'aénkó aambá fáítinkainasa wenópa'a ímbo iyiyamba wení fí'ora-fasi'aemba ímba awánánááwe. ¹⁰ Minkánáá kumíndara'a wení waási wenáásafesa timankúnkúmba owí wenáwí'a óraa'a uwánkesa áwí'a mósá marésa aamoí ónááwe. Ísun-ai simátimewanata kembiwíwárá'á érai'e sé'a wempá'á timankúnkúmba uráamba pó'a miyá ónááwe.

¹¹ Mindásafeta kembiwí túwa'nai eta maarán-áái inaisá símae wéiyune. Maníkó wení waási-i'a uwátinkaindasafena táántena kawetóni'o uwátinkaindasafeta inaisá sune. Maníkó fasi'aémbá tímína'a kentí imáyáfinkemba kawé-kísáú maimaé iyiyantafeta inaisá sune. Maníkó fasi'aémbá tímína'a wempá'á timankúnkúmba fasi'ámai iyamba pó'a kawé-kísáú maíyantafeta inaisá súndasa pó'a ¹² kembiwífímbá

Fasi'aénkó Ísun-awi'a óraa'a íyana Ísu wení waási-i'a ontáféna kuntúwí'a maimaéna iyíniye. Kentáásí Maníkóe Fasi'aénkó Ísuwe'a úwoi túwa'nai iyamba pó'a Fasi'aénkó Ísun-awi'o mósá maráiyantafeta inaisá sune.

Sáwí-kisaugombo afowái'o owín-áái.

2 Kentáásí waásisono. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kuména kuntúwaandu uwásinkainata weséta méraanda-aaisa aforatá simátimenaumne. ² Tuwímbai sésa Fasi'aénkó Ísuni kanaamá é'a paápé uráiyemo siyáan-ai ímbo óraa'-imayaa íyana tirunkó sáwí'a íno. Minááímó simátímakaawi kentí imáyáfinkemba siyáa miyámó sembá Maníkó simásí-makaiyewa siyáa kentáfésa aúfáífinkemba simásí-makaiyewa siyáa nááfaken-aaiyewa siyáao. ³ Minkáró'-áái simátíméwa'a érai'a siyé sefáímpó'a maanááímá afora'á simátimenaumpo ísáaro. Fasi'aénkó Ísu kumínda-kanaa ímbo úwoi kumínífo aifa'á sáwífa'nanka Maníkómbá tínaemba uwámiyana sáwí-kisaugombo afowái'o uráiwai sáwí-marupa'o iyamó kámakama'o wéipa'o kumbéndawinonkaamba paápé íniye. ⁴ Tuwímbai-tantaatafesamo waásimo sésa kesí maníkón-iye sésa mintántáákón-ímáyáá mósá wé-maraambo éna aambá faiyéna séna sáwísamban-ifo keyáá óraa'a úne séna Maníkóni ámáán-daumpa'a iména karo'á séna kemá Maníkó úne síniye.

⁵ Kesé'o maéwándara'a mináái simátímakaunda ímbo tuwinkaráámbá isa'á tuwinkaráawe. ⁶ Káfé'a sáwí-kisaugombo afowái'o uráiwaimba aambá fáí'ankaraimba wéisaawe. Maníkó séna sáwí-kisaugombo afowái'o uráiwaini kanaamá wétiye síndakanaa miwá paápé íniye. ⁷ Káfé'a sáwísáwí-kisau aúpá'á wémaewana sáwí-kisaugombo afowái'o uráiwaimba aambá tawísíyankainana paápé índara'a sáwísáwí-kisau afora'á paápé ínana ⁸ sáwí-kisaugombo afowái'o uráiwaiwara'a paápé ínana Fasi'aénkó Ísu sámokainkwárá'á kuména áama áútinkena tufuwéna wení fasi'aémbá maisuwáiniye. ⁹ Sáwí-kisaugombo afowái'o uráiwai paápé índara'a waántawankoni fasi'aénkwárá'á paápé éna fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaraan-kisau karo-kísáú wémaena ¹⁰ fí'o-fi'on-tantaatafena karo'-áái simátiminasa sáwí-meyambo waé'wae'o índa-aempa'o koméraiyan-kwaasi mináásáfésa érai'e sénááwe. Érai'-aaisafesa

ímbo aamoí iyamba Maníkó sáwí-imayaagomo ta'ó-tokaimpinkemba faútínkáíwain-aaisafesa ímbo aamoí iyamba póna Maníkó ímbo kawé'-ámpá'á

métinkainiye. ¹¹ Miyá-sáwí-wáásí póna minkaró'-áásífésa érai'e sénááwe. Miyá-sáwí-wáásí póna Maníkó étinkainana karo'-ááígó miwí fasi'ámai ta'ó-torainasa karo'-áásífésa érai'-aain-iye sénááwe. ¹² Miyáumai érai'-aaisafesa karo'-ááíyé sésa sáwí'o wéontafesa aamoimó íyawí sáwí-meyamba timíniye. Kemá Póro súne. Aifa'á sáwí-kisaukombá afowái'o uráiwai paápé ínana Fasi'aénkó Ísu kuména tufuwéna wení fasi'aémbá maisuwáiniye.

Fasi'ámaimo méraan-aii.

¹³ Kentáásí waásisono. Fasi'aénkó arumbá wétimiye. Aifa'á Maníkó kembiwísáféna séna sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinke'a kawé'-ámpá'á métinkanaumne séna wení Ufaen-ámútámbá ai'-marówana Maníkóní waási-i'a kunuwátinkowa'a érai'-aaisafe'a timankúnkúmbo uráantafeta

aasiyaasí Maníkómpá'á súwisa sune. ¹⁴ Ásé-aii kosimátimewananasá wení waási-i'a uwátinkaina'a Fasi'aénkó Ísu Kárásítí sámó kainkwará'ó méraipa'a iméraiyantafena Maníkó táantaraiye. ¹⁵ Mindásafe'a fasi'ámai mé'a kosimátímakaunda-aaiye aúfáifimbo agaiyáunda-aaiye tirumpimbá ta'ótoráaro.

¹⁶ Fasi'aénkó Ísu Kárásítíye Maníkó kentáásifowawe kentáá-ímáyáá ésarai úwoi súwa'nai esarai aasiyaasí kentáá-ímáyáá kawé'á wéuwasinkaayata Ísu Kárásítíye'o méraandasafeta wéamu'maraumne.

¹⁷ Fasi'aénkó Ísu Kárásítíye Maníkó kentáásifowawe kentí imáyáa kawé'á uwátinkesarai fasi'átinkaiyamba póna kentí kisauwe kentááiye kawé'ó índasafeta inái sune.

Súwa'nai e'a inái serómó siyáin-aii.

3 Kentáásí waásisono. Moórá-aii simátimenaumpo isáaro. Kentáá súwa'nai e'a Maníkómpá'á inái seró. Fasi'aénkón-aii simátíménana seyaafá'-áémpá'á minúwóiyáámbá wété ínasa minááimó ta'ó-toraiyantafe'a Maníkómpá'á inái seró. Kembiwífímbá Fasi'aénkón-aiigo é'a miyán-úmai ta'ótokaiye.

² Moórá-tantaatafe'a Maníkómpá'á inái seró. Tuwímbai Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owasá tuwímbai karo'é wésesa miwífímbá sáwí-waasi sáwí-kisaumo wémaewi sínkamofainifo kentáá súwa'nai e'a Maníkómpá'á inái seró.

³ Waántáwanko ta'ótoraiifo séna Fasi'aénkó wemó sintembó miyámó iwái póna káráwimai fasi'átinkainiye. ⁴ Kembiwísáféta óraaka séta Fasi'aénkó'e'a kááísamai méraamba pó'a simátimunda-aaisa taawiyafé'a miyá úmae'a iyónááwe sune.

⁵ Fasi'aénkó imáyáa timína'a sé'a Maníkó arumbá wésimiye sé'a méraiyantafeta inaisá sune. Ísu Kárásítí

imáyáa timína'a wemó fasi'ámaimo méraisanamo ímbo awesaraimó intembá kemá miyámó íyantafeta inaisá sune.

Kísau máéromo siyáin-aii.

⁶ Kentáásí waásisono. Fasi'aénkó Ísu Kárásítíni kisausa wémaundasafeta óraaka'a simátimeta séta kembiwífímbá tuwímbai Ísu Kárásítíni waási simátímakaunda-aaisa ímbo arááíwaesa kafóná-waasiyaamba úmai méraawata séta tiyuwé'a miwísé'a ímbo méraaro sune. ⁷ Kesé'o maéwándarata kafóná-waasiyaamba ímbo úmai maéwánata suwánaraamba kesáámó uráundantemba miyán-oro. ⁸ Kentí tómbá ímbo úwoi nááwándasa méyanuwasuweta wéneta aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane siyáántán-kwiyé-ta kisausa wémaeta minkísáúfímbá-tóntá maiyáumne. Kembiwí nófí'a uwátinkaunafo séta tómbá síméro ímbo séwándasa kisaufinken-ontantanta maiyáumne.

⁹ Maníkóní ásé-aii kosimátímakaunda-anonnda tísaí úmimo tómbó maiyékaa kawé'á éta úsina ímbo tísaí ówándasa maiyáumne. Kisaumo fasi'ámaimo maéwándasa suwáné'a kembiwíwára'á miyá íyantafeta kosimátímakaunda-anonnda ínta úwoi maiyáumpo méyámbakauumne. ¹⁰ Kesé'o maéwándarata maarán-áái simátimeta séta kafóná-waasi kisaumo ímbo wémaen-kwaasi tómbá ímbo tímérosa simátímakaumne.

¹¹ Kembiwífímbá tuwímbai kafóná-waasi kisaumo ímbo máemba tíyo-aii símae wénowata ísaraumpo ¹² miwísáféta óraaka simátimeta séta Fasi'aénkó Ísu Kárásítíni kisausa wémaundasafeta séta ifátuwe'a kawé'-úmai mé'a kisaumo wémae'a kentí kisaufinkemba tómbá naarósá sune.

¹³ Kentáásí waásisono. Kawé-kísáú wémaemba ímbo tuwesarái ína'a miyán-káwé-kísáú máéro. ¹⁴ Maanáúfáifímbó agaimaráunda-aaisa tuwímbai ísámai tínaaembo uwásúwéwi tuwáné'a miwítí nénka'a méwasa imáyáa ésa tigeasáfésa ésa kouwerésá teró. ¹⁵ Namuro-wáásímó ontembá miyá ímbo íyamba kentí waásimo ontembá mináái símai sáma katíméro.

¹⁶ Fasi'aénkó faru wéuwatinkaiwaini áwáun-iye. Wemá kawé-kánááwé sáwí-kanaawe faru uwátinkámaena iyíndasafe'a inái sune. Kembiwísé'a Fasi'aénkó méraíndasafe'a inái sune. ¹⁷ Ayáiyá'á kemá Póro agaimaráumpo toráumai awáné'a wenyáánaufi'an-ifo wenááin-iye sé'a isáaro.

Seyaafá'-áúfáifímbá miyáumai wéagaumne.

¹⁸ Fasi'aénkó Ísu Kárásítí úwoi wétuwa'nai-intafe'a inái sune. Kemá Póro súnnda-aii taí'áiye.

1 Tímóti

1 Tímótiyo kemá Póro maanáái maanáúfáífímbá agaimaráúmpo isaaó. Maníkó kentáásí sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkembo faúsínkáiwaiye Ísu Káráísiti kumíniye sé'a amu'maráúndawiyé kentáfésarai sésarai aantá-waasi-i'a éma Ísu Káráísitin-aai kosimátíma'mae núwo sésarai si'mákaaifo ² Tímótiyo Ísu Káráísitimpa'a amankúnkúmba óndawi érai'a kesááninkaamba ómpo isaaó. Maníkó kentáásifowawe Ísu Káráísiti kentáásí Fasi'aénkóe úwoi áwa'nai esarai tirumbá uwánkesarai faru uwánkaayantafe'a inai sune.

³ Ááema Máséndóniyaa-marafa'o kónae séwándakanaa entáfé'a óraaka sé'a Éfésási-naopa'a úwoi méraao. Maníkón-aagomba waé'wáé'-ááímó wésewisafe ímba miyán-áái seró simátimiyo.

⁴ Aasiyaasí ímba imáyáa úmai maní'-ááíyé tíwá'náwe tinááfúísáiyé túwí'wara'a ímba seró simátimiyo simámakaumne. Miyán-ááímó sembá waásiti imáyáa tafiséna ímba túwa'nai ínasa pósa Maníkómpá'á ímba timankúnkúmba úmaesa iyónááwe. ⁵ Énifo simámunda-aaimo seyaafá'-wáásímó arááíwaiyanamo éna miwítí tirunkó kawé'á ínasa aáno úmai mésa Ísumpa'a timankúnkúmba fasi'ámai ésa miyámó íyawí tirumbá timénááwe. ⁶ Tuwímbai mináái ifátuwesa úwoi-aai símae wénesa ⁷ Maníkóní ámáámba simátimenae sésa ombánifo minámáámbá ímba kawé'-úmai isésa óraaka'o sen-ááígóní áwáuma ímba isááwe.

⁸ Ámáámba kawé-tántáá'á póna mindámo wéaraai-waen-kwaasi ámáánko wétuwa'nai-ímba isáúmne.

⁹ Kesí ámáámba arááíwáéro séna ámáámba tiména sáwí'o uráan-kwaasi kawé'-ámpá'ó wíyantafena ámáámba tímakaiye. Ámáámbo taráísón-kwaasiye aaimó ímbo isáán-kwaasiye Maníkóntáfésamo ímbo imáyáamo on-kwáásíyé sáwí'o on-kwáásíyé Maníkón-aaisafesa kosaambaimó on-kwáásíyé tinófoi tínkamowasamo púwón-kwaasiye tuwímbai tínkamowasamo púwón-kwaasiye ¹⁰ aare-úmémbo on-kwáásíyé waai-úmémbo on-íníné umén-ánká'ó nón-kwaasiye iyámpói-umembo on-kwáásíyé karo'-ááímó sen-kwáásíyé karo'-ááímó simátínkáán-kwaasiye Maníkóní érai'-aaimo taráísón-kwaasiye miyámó on-kwáásímó kawé'-ámpá'ó wíyantafena ámáámba tímakaisata isáúmne. ¹¹ Minááímá ásé-aaifimba wéna Maníkó kawé'-aantembo iwáí wení áwáuma fí'oran-awauwarawini érai'-aain-iyé. Kembá Póromba simásiména séna mináái simátíma'mae núwo siyáiyé.

Maníkó arumbá uwásínkaraiyemo siyáin-aai.

¹² Ísu Káráísiti kentáásí Fasi'aénkó simásiména séna kesí kísau kawé'-úmai maimaé núwo séna minkísáúmó máéndasafena fasi'aémbá símísa'a súwi simánkaumne. ¹³ Énifo minkísáú ímbo maiyáawan-dara'a wenáwí'a símai sáwí'a uwánke'a wení kísau-waasi sáwí'a uwátinke'a wembá símai sáwí'a uwánka-raumne. Minkánáará'á Ísuma Fasi'aénkómá iyé-ááísáfé'a ímba érai'e sé'a ímba isámai kawé'á é'a pó'a sáwí'o uráunda mindásafena arumbá uwásinkena ¹⁴ Fasi'aénkó úwoi súwa'nai úmaena íyísa'a Ísu Káráísitiye'a kááísamai mé'a wenááísafé'a simankúnkúmba é'a wen-ímáyáá wéune. ¹⁵ Sáwí'o on-kwáásí sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba Ísu Káráísiti faútinkaindasafena marapá'á kunkáiyé siyáifo mináái érai'-aain-ifo isé'a tirumpimbá fasi'ámai ta'ótóráaro. Kemó Póromo sáwí'o uráundawi seyaafá'nánká'ó sáwí'o uráamba íyáákaraumne. ¹⁶ Miyámó uráundasafena arumbá uwásinkena ayáátááka'a simumarómba waási mindá awánéna wenááísafesa timankúnkúmba ésa aúí'a úmai maé'mae'o íyantafena ímba sínkamimba simumaréna ména arumbá uwásínkaraiye. ¹⁷ Maníkó káráwiyaiwai maé'mae'a éna ímbo puwíndawi éna wembá ane'á súrantamba ímbo awánáúndawi weyáá Fasi'aénkómá éna wení áwáuma fí'oran-awáuma waé'wae'a isaná wenáwí'a óraa'a waé'wae'a wéiyé.

¹⁸ Tímótiyo kesááninko maanáái óraaka simáménaumpo isaaó. Ááema Fasi'aénkóní kísau máínda-aai entá simámakaundasaaama isa'á imáyáa é'a pó'a óraaka simámé'a sune. Minááísáfé imáyáa úmai arááíwae-ma Fasi'aénkómpá'á amankúnkúmba éma arumpinkémbá érai'-aai isé méma i-wáásímó tiyáántán-kwimáímó fasi'aén-kísáúmó maésamo máéntemba Maníkón-aaisafe ayáántán-kwimái fasi'aén-kísáú wémae méraao sune. Tuwímbai tirumpinkémbá érai'-aai tínaaemba uwámesa pósa Fasi'aénkón-aai tínaaemba uwámesa méraawe. ²⁰ Miwífínkémbá kae'nárai-tuwi'a moóráwígon-awi'a Áíméniyasi isaná moóráwígon-awi'a Árékísanda isa'á ti'maráúnana waántáwanko ta'ótokaiye. Maníkómpá'á sáwí'-aai símai tuwáyááye sé'a ti'maráúnana waántáwanko ta'ótokaiye.

Maníkómpá'á inaimó sen-áái.

2 Maarán-áái simátimiyo sé'a simámune. Maníkómpá'ó inaimó sembá óraa-tantaa'an-iyé.

Mindásafesa inaimó sembá Maníkó seyaafá'-wáási túwa'nai ínkwae sésa áisai esa súwi wésewe. ² Maníkó óraa'-waasiye kenká'ó káráwiyaan-kwaasiye túwa'nai ínasa inai síyamba faru úmaisa moóráfinta méta Maníkontáféta imáyáa éta arupíse úmaisa méranaumne. ³ Miyán-ínáimó sembá Maníkón-aúranka'a kawé'-úmai sewaná póna aamoí éna wemá sáwí-imayaafinkembo faúsínkáiwaisa póna aamoí wéiye. ⁴ Maníkó seyaafá'nánká sáwí-imayaafinkemba faútinkainasa wení érai'-aaimo isáiyantafena aráái wé-taiye. Miyásáfésamo seyaafá'-wáásísáfésamo imáyáa ésamo Maníkömpá'ó inaimó sembá kawé'-án-iye. ⁵ Maníkó mimbóráwígó méraisana Maníkwé wení waásiseti afufumpimbó méraimba mimbóráwígó ména minkwáásígón-áwí'a Ísu Kárásiti ména waási Maníkonté'a káásatinkena ⁶ seyaafá'-wáási sáwí-imayaafinkemba faútinkanaumne séna aaraa-táiyá'á pukáiyé. Maníkó seyaafá'-wáási kentí sáwí-imayaafinkemba faútinkanaumne séna miyán-kánáa tíniye siyáimba póna Ísu Kárásitimba ai'marówana kumpukáiyé. ⁷ Miyáumai Maníkó simásimena séna aantá-waasi-i'a éma fí'onkaa-waasi simátíma'mae núwo séna sí'marówa'a wení érai'-aaisafesa timankúnkumba íyantafe'a simátíma'mae'a iyúne. Minááimó súnnda ímba karo'-áái súmpo érai'a súnne.

⁸ Naaó'-naoken-kwaasi túwaandu ésa Maníkontáfésa imáyáa ésa ímba aaisambá sésa ímba mósimesi-aai síyamba inaimó síyantafe'a miyán-oro súnne. ⁹ Túwaandu ésamo Maníkón-ímáyáámó mósá maráiyamba aaremá maarámó íyantafena sirááima wétaiye. Ímba túma maimaé iyésa kawé'-úmai unáánkwátói ésa waási súfífáefo sésa ímba to'waaí ésa ¹⁰ ímba miyá-sáwí'ó íyamba kawé'-kísáú aantemba maíyasa tuwánanáawe. Aaremó kesáfésamo sésa Maníkontáfé'a imáyáa úne sen-ínimbó kawé'-kísáúmó máentemba miyán-oro. ¹¹ Aaré ímba túma maimaé iyésa aáno úmai mésa Maníkón-aaimo sen-kwáási táái isanáawe. ¹² Aaremá ímba waaiyá'á káráwiyaawi mésa waai túranka'a ímba komésa aaimó simátimiyamba aáno úmai méranaawe súnne. ¹³ Naaófá'á Maníkó Ándámumba aifa'á úmarena ánaaemba awaainkóm-bá Ífimbo úmakaintafe'a mináái súnne. ¹⁴ Waántáwanko ímba Ándámuntafena siyáifo Ífintafena karo'-áái simámuwana érai'e séna aifa'á Maníkón-aai taráiyaiye. ¹⁵ Énifo aaremá iyámpóimo matinkáiyambo éna sáwí'a úmai méraampinkemba Maníkó tiyáiniye. Aaremó Maníkömpá'ó timankúnkumbo ésamo wen-ímáyáámó ésamo arupíse úmaimo aáno úmaimo maé'mae'ó úmae iyésamo miyámó íyanamo éna Maníkó sáwí'ó úmaimo méraampinkemba tiyáiniye.

Fasi'aénkóni waásiya'ó káráwiyaawi-taai.

3 Tuwímbaimo Maníkóni waásiya'ó káráwiyaawikisau maénae síyawimo ésa tirááimo táinda-kisau kawé'-kísáún-iye siyáamba mináái érai'-aain-iye. ² Maníkóni waásiya'ó káráwiyaawiti kisaumo máéwi maarán-kwáásín-owe. Miwífimbá ímba sáwí-aaimo weraiwai ésa kímbora-inimba mapá kuráawi ésa

arupíse úmai kawé'-ímáyáa aantembo owí ésa miwí túwí'ó mósá maréwi ésa namu'-waasi naambá timésa tómbá timésa owí ésa Maníkón-aai kawé'-úmai simátíma'maesa wéiyowi ésa ³ ímba uwóí'ó on-dómbá námae nésa uwóí'a owí ésa ímba aaisambá sésa aáno úmaimo méraawi ésa ímba óntantafesa túrande-urande owí ésa ⁴ miwítí naaúmpa'ó méraan-kwaasiya'a kawé'-úmai káráwiyaawiti ésa miwítí iyámpói tifoísáísafesa ésa miwí táái wéisaiyawiti ésa miyán-kwáásímó ésa Maníkóni waásiya'ó káráwiyaawiti kisaumaenáawe. ⁵ Aare-iyámpóiya'ó ímba kawé'-úmaimo káráwiyaawimo ésa Maníkóni waásiya'a ímba kanaa'á káráwiyaawimo. ⁶ Káfé'ó Maníkontáfésamo ísamaimo tíyawimo ésa Maníkóni waásiya'a káráwiyaawiti kisaumaenáawe. Miyán-kwáásímó minkísáúmó maésamo ésa túma maimaésa iyíyana waántáwankomó sáwí-meyambo maíyáintemba miyá ónáawe. ⁷ Símai sáwí'a uwátínkáafo waántáwanko tamaimái wemparí'a ifáinifo Maníkömpá'ó ímba tiyáan-kwaasiwara'ó sésumo kawé'-aantemba úmai méraawin-owe síyan-kwaasimo ésa miyán-kwáási aantemba Maníkóni waásiya'ó káráwiyaawiti kisaumaenáawe.

⁸ Maníkóni waásiya'ó káráwiyaawiti wétuwa'nai-owimaarán-kwáásín-owe. Arupíse úmaimo mérewi ésa ímba kaumbo-kae'-ímáyáámó tokéwi ésa ímba uwóí'ó on-dómbó námae níyawiti ésa ímba óntantafesa túrande-urande wéiyawiti ésa ⁹ tirumpinkémbó érai'-aaimo isésamo ombá Maníkóni érai'-aagoni áwáuma ta'ótóráawi ésa ¹⁰ miyán-kwáási ésa Maníkóni waásiya'ó káráwiyaawiti wétuwa'nai-owiti kisaumaenáafo aifa'á miwítí kisauma tuwánewasamo kawé'ó íya'ó é'a minkísáú tíméro. ¹¹ Miyá íyasamo ésa miwí tuwaainintómbá maarán-ínimbán-owe. Kawé'-úmaimo méraiawiti ésa ímba tíyo-aai sen-ínimbá pósa arupíse úmai mésa seyaafá'-kísáú kawé'-úmai wémaewe. ¹² Maníkóni waásiya'ó káráwiyaawiti wétuwa'nai-on-kisau wémaewi maarán-kwáásín-owe. Kímbora-inimbo ma'maé kuráawi ésa miwítí iyámpóiya'e miwítí naaúmpa'ó méraan-kwaasiya'e kawé'-úmaimo káráwiyaawiti ésa miyán-kwáásímó Maníkóni waásiya'ó káráwiyaawiti wétuwa'nai-on-kisau maenáawe. ¹³ Minkísáúmó kawé'ó úmaimo maíyawiti ésa Ísu Kárásitiye'ó káásamaimo méraan-aai fasi'ámai simátimiyasa isésa miwí túwí'a mósá maranáawe.

Maníkóni áwáu-aagoni áwáu-aai.

¹⁴ Tímótiyo kemá Póro ampáánká'á embá koawánanae sé'a wée'a maanáúfái agaimái tuwáúmpo toráumai isaaó. ¹⁵ Empá'á kónae sé'ó onda-ámbó faiyínamo e maanáúfái toráumai isé sé kesáa Maníkóni akúntá únanasa agaimái símakaimba póta miyásá ónaumne sínone. Áfonkomo taaimó farámintemba kesáa Maníkó méraiawiti waásisa

éta wení érai'-aaisa taawiyafónaumne. ¹⁶ Érai'a Maníkóni áwáu-aagoni áwáuma paápé úwana óraa'-waasigo éna maarán-iye. Ísu Kárásiti marapá'á waási-i'a úmai paápé úwana Maníkóni ámútanko wentáféna séna arupíse úmai

méraiwan-iyé súwasa Maníkóni kísau-waasi wíyóm-pakewi awánowasa waási fi'o-fi'om-barafakewi wenáái simátíma'mae kuwasá wenááisafesa timankúnkúmba uwaná Maníkó kunáí'maena wíyómpa'a móankaraiye. Mináái Maníkóni áwáu-aagioni áwáun-iyé.

Karo'-ááimó simátimiyán-kwaasimo paápé íyan-ai.

4 Maníkóni ámútanko afora'á séna ánaaen-kanaa tínaasa tuwímbai Ísu Káráisitimba tínaaemba uwámesa waántáwankowe wení kísau-waasiyemo síyan-ai isésa karo'-ááimó síyamba arááiwaenaawe siyáiyé. ² Minkáró'-wáásí miwítí sáwí-tirumpinken-karo'-ai simátinkesa érai'e síwae sésa miwítí sáwí-awau ímba awánésa karo'á sésa ³ aarewé waaiyémo maíyamba aaraa matinkésa tuwímbai-tomba aaraa matinkésa miyán-káror'-áái síyasa ánaaen-kanaa tínaasa tuwímbai miyán-ámbá arááiwaenaawe. Mintóntáféna Maníkó wení érai'-aaisafesa timankúnkúmba íyaw-isafena séna miyán-tómbá uwátinkaunda wéne'a súwi síwae sé'a uwátinkaraumne Maníkó siyáiyé. ⁴ Seyaafá-tántáá'ó Maníkómó úmakaimba kawe-tántáá'án-ifo aaraa matínkááfonifo úwoi wéne'a Maníkóntáfé'a súwi seró. ⁵ Inaisá súndanifo Maníkó kawe'án-iyé siyáimba pósa mintómbá aaraa matínkááfonifo.

Ísuni kawe-kísáú-wáásí ónemo siyáin-ai.

⁶ Tímótiyo simáménda-aaimo Maníkóni waásimo simátímínda Ísu Káráisitini kísau-waasi-i'a éma po kawe'-wáásí uráínone. Tómbó nésamo fasi'ámáimo méraantemba Ísu Káráisitini érai'-aai arááiwaé kawe'-úmai simátíma'mae íyínana minááigó fasi'ánkainiye. ⁷ Úwoimo maní'ó sen-áái ímba Maníkón-aain-ifo úwoi-aain-ifo ánaaeni'a uwámuwo. Emá ayáántán-kwiye Maníkóni áwáuma arááiwaé enáúma káráwiyuwo. ⁸ Súgomo kawe'ó ínkwaé-imayaamo ésamo ésa tiyáántán-kwiyé samo kísau mo maíyamba mindá kawe'án-ifo Maníkóni áwáuma arááiwaenae sésamo imáyáamo ésa tiyáántán-kwiyé sa Maníkóni kísau mo maíyamba mindá óraa-kawe'an-iyé. Miyámó ésamo ésa káfé'wara ánaaenkwar'a méraiyan-aempa'a minkísáúgó túwa'-nai iye. ⁹ Mináái érai'an-ifo ísámai tirumpimbá ta'ótóráaro. ¹⁰ Maníkó fasi'aénkwáráwí póna seyaafá'-wáásiyá'ó káráwiyaiwai éna wenááisafeta simankúnkúmba úndawisa sáwí-imayaafinkembo faúsínkáiwaimba amu'maréta póta siyáántán-kwiyéta kísausa maénaumne.

¹¹ Tímótiyo mináái simátíme sé miyán-oro siyó. ¹² Ifó'-wáásí óndasafesa úwoi-waasi óne sésa sáwí'a uwánkááfonifo kawe'-úmai mé kawe'-áái sé imáyáa timé arupíse úmai mé kawe'-aantemba wéinasa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba owí awánésa indantembá miyán-oro. ¹³ Empá'ó ímbo kondará'ó éma waási túranka'a Maníkóni aúfáifinken-ai toráumai simátíma'mae wéiye aráátimiyó. ¹⁴ Ááéma entáféna Maníkómó siyáin-ai simátímúwasa Maníkóni waásiti óraa'-waasi tiyáamba enane'á ta'ótoresá sésa Maníkóni kísau mauwó suwamá minkísáú maéndasafe

ónana Maníkó fasi'aémbá ámakaifo ímbo túwénda fasi'ámai maimaé iyuwó. ¹⁵ Simámunda-aai aantemba imáyáa é miyá úmae íyínasa seyaafá'á awánésa sésa Maníkóntáféna fasi'ámai méraimba póna mifási'áénkó iyíniye sénááwe. ¹⁶ Enáúma káráwiye méma simátímínda-aai imáyáa úmai kawe'-úmai simátimiyó. Miyámó ónda kawe'-ámpá'á kónasa enááimo ísáán-kwaasi kawe'-ámpá'á wégowe.

Fasi'aénkóni waásiti imáyáa arupíse uwátinkaamo siyáin-ai.

5 Tímótiyo waurántómbá iyafákémbá ímbo sindá enafontáfémo aáno úmáimo séndantemba miyáumai simátimiyó. Enáfamarimbo óndantemba ifó'-wáásí miyá uwátinkaao. ² Enanóisaimo óndantemba áránkantomba miyá uwátinkaao. Enáúmbarimbo óndantemba aú-inintomba miyá kawe'-aantemba uwátinkaao.

³ Keto'-ínintí tíráá'maarina'i tinááwaina'i mésamo ésa miwí túwa'nai oro. Énifo keto'-ínimbó timááraamo ímbo méren-inimba túwa'nai uwo. ⁴ Énifo keto'-ínintí tíráá'maarina'i tinááwaina'i mésamo ésa miwí túwa'nai oro. Miwítí aifaráán-kísáú miwí tinófoi túwa'nai oro. Miyámó íyambo ésa káráwimaesamo iyáambeyambo timíyamba Maníkó aamoí íniye. ⁵ Keto'-ínimbá timááraa ímba méraan-inimbo ésa sésa Maníkó kenká'á káráwiiniye sésa Maníkómpá'á inái símae wéiyesa súwa'nai ínkwaé sésa inái wésewe. ⁶ Énifo keto'-ínimbó marapá-tántáátáfésamo tirááisafesamo ésamo ombá Maníkóni némpa'a méraawe. ⁷ Keto'-ínintí táféna sésa sáwí'a úmai méraawe sefáínifo simámunda-aai simátimiyó. ⁸ Maníkón-aaisafesamo karo'émó sembá mindá sáwí'a ombánifo tuwímbaimo ésamo miwítí akúnká'é miwí timááraara'emo ímbo kawe'-úmaimo káráwiyoimbo ésa Maníkón-ai tínaaemba uwámakaamba mindá óraa-sawi'a wéowe.

⁹ Keto'-ínimbó Maníkóni kísau mo máen-inimba saafá úmai túwí'a agauwó. Mindá maarán-ínimbán-owe. Áráankamba késa 60 aatai maisukáan-inimba ésa kimbora-wambo maimaé kuráan-inintomba ésa ¹⁰ minínintóntáféna kawe-kísáú wémaewe sen-ínimbá ésa miwí tíráá'marinka'a kawe'-úmaimo káráwiyaan-inimba ésa namu'-waasi tómbó tímén-inimba ésa Maníkóni waási kawe'ó uwátínkáán-inimba ésa umbaitántáá'ó makáan-kwaasi túwa'nai on-ínimbá ésa miyán-káwé-kísáúmó wémaen-keto'-inin-tuwi'a agauwó. ¹¹ Aú-keto'-inin-tuwi'a ímba agauwó. Miwí Maníkóni kísau wémaesa ánaaemba waaí maénae-imayaamo ésa Ísu Káráisitinka'o fasi'aén-ááimó símaresa ímba imáyáa ésa waaí maíyasa ¹² tuwímbai tuwánésa sésa Ísu Káráisitinka'o fasi'aén-ááimó símakaan-aaima taraiséna sáwí'a uráawe sénááwe. ¹³ Miyáumai maaráwárá'á ésa ímba kísau maéna nam-bá'-aantemba nésa ímba kísau wémaesa tíyo-ai símae wénesa moparáwintáféna wendé wenden-iyé-áái simátíma'mae nésa aanáfómó ímbo siyénka'a ke simásuwesa sénááwe. ¹⁴ Mindásafe'a simáme'a sune. Aú-keto'-inimba waaí maéna iyámpói matinkésa kawe'-

úmai káráwiyesa miyámó íyamba kesáámá ímba sáwí'a úmaisa méraunda pósa Maníkóntáfésamo ímbo aamoimó íyawí kentáásí áwáumo saafá ésamo ésa ímba símai sáwíta uwásinkanaawe. ¹⁵ Tuwímbai-keto'-inimba kawe'-ámbá é'a ifátuwesa waántáwankoni sáwí-ampa'o wéaraaiwaentafe'a sún-da-aai simámune. ¹⁶ Maníkón-aaisafesamo timankúnkúmbo on-ínimbá miwí timááraafinkembo keto'-ínimbó méraamba túwa'nai oro. Maníkóní waási keto'-ínimbá timááraamo méraan-inimba Maníkóní kísaura'o tukáan-ontantamba túwa'nai ofáínifo keto'-ínimbá timááraamo ímbo méren-inimba minóntántámbá túwa'nai oro.

¹⁷ Maníkóní waási miwítí óraa'-waasi kawe'-úmai káráwiyaawisafesa imáyáa ésa miwítí méyámbá mósá ma'mái tíméro. Minóráá'-wáásífinkémbá tuwímbai Maníkón-aai fasi'ámai simátimesa óraa-kisau wé-maewisafesa imáyáa ésa miwítí méyámbá mósá ma'mái óraa'a tíméro. ¹⁸ Minááísáféna naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna purumakagóní kísaura'-meyantafena séna waásiti tómbá wíti-aramba ásima piyíndasafena purumakagón-aísamai támai tafandaafá úmai ásima ufítúwáínka'a purumakagón-óika'a ímba kárá'esa ifátúwéwana úwoi ména tuwímbai náíníye

agaimaréna siyáíye. Moóráfa'a agaimaréna séna kisaumo máéwi méyámbá máéro

agaimaréna siyáíye. Maníkóní waási minááímá imáyáa ésa miwítí óraa'-waasiti méyámbá tíméro.

¹⁹ Maníkóní waásiti óraa'-waasi tíyo'o fáíyan-aai ímba isaaó.

Énifo kaumbo-kae'-wáásímó tésamo síyan-aai miwí táái isaaó. ²⁰ Sáwí'o úmae íyówisafe seyaafá'-wáásí túranka'a fasi'aén-áái simátimiyo. Miyámó inasamó ésa seyaafá'-wáásí táátafesa ésa miwí túma káráwiyonaawe.

²¹ Maníkón-aúranka'e Ísu Kárásitín-aúranka'e Maníkóní wíyómpaken-kisau-waasi túranka'e óraaka'a simáme'a sune. Simámundantemba uwo sune. Aaigóní áwáumo ímbo ísarendarakembo e ímba aai simátiminone. Aaigóní áwáumo ísarendarakembo e kawe'-úmai simátiminone. Ímba waási tuwínkaa'-uré sindá seyaafá'-ááímá afora'-aantemba simátimiyo.

²² Moóráwigomo Maníkóní kísau maínkwae sémo e ímba ááéma íyáfasinankenda awánuwe ánaaemba íyáfasinankaa. Sáwí'o wéíya ímba ewárá'á tiráái wáinda kawe'-úmai káráwimai kawe'án-owo.

²³ Tímótiyo enarumpinkémbó áí'o énamo tuwímbai-kanaamo áúfa'o wínamo e non-úran-aantemba ímba nendá taaérampinken-domba naaó sune.

²⁴ Tuwímbaimo sáwí'o ombá tuwánaawasa sáwí-meyamba wémaefo tuwímbaimo sáwí'o ombá miwítí áwáuma ánaaemba paápé íníye. ²⁵ Miyáumai tuwímbaimo kawe-kísáúmó máémba tuwánaawasa tuwímbaimo kawe-kísáúmó máémba ímba tuwánaamba miyámó owítí áwáuma ánaaemba paápé íníye.

6 Wayó-kísáúmó máén-kwaasi Maníkóní waásisafe maanáái simátimiyo. Káráwiyaan-kwaasi-tuwi'a

óraa'a uwátinke'a miwítí kísau kawe'-úmai máéro simátimiyo. Miyámó íyasamo ésa Maníkón-áwí'e Maníkón-aaiye ímba símai sáwí'a ónááwe.

² Káráwiyaan-kwaasi Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owísáfesa miwítí wayó-kísáú-wáásí sésa Ísu Kárásitíní waásimo úndantemba miwíwárá'á Ísu Kárásitíní waási póta miwí túwí'a ímba óraa'a uwátinkanaumne sefáínifo maarán-áái seró. Maníkón-aaisafe'o simankúnkúmbo úndantemba miwíwárá'á Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo wéowa'a sirumbá timé'a pó'a miwítí kísau kawe'-úmaimo máenda minkísáúfinkémbá kawe-tántáá'á maenááwe sé wayó-kísáú-wáásísáfé mináái simátimiyo.

Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo méraamba óraa-tantaari'o on-áái.

Tímótiyo simámunda-aai óraaka simátimiyo.

³ Tuwímbaimo fí'on-aaimo simátimesamo kentáásí Fasi'aénkó Ísu Kárásitín-aaimo kawe'-ááímó ímbo arááiwaesamo Maníkóní áwáu-aaimo ímbo wéaraai-waewi ⁴ miwí túma maimaé wéiyesa seyaafá-tántáákóní áwáuma ímba ísaraawe. Miwífímbá sáwí-imayaa wéraisasa aaigóní áwáusafesa sáwífa'-aai sésa kesááigo íyáákinkwae-aai sewasá miyá-sáwí-ááífinkémbá tirumbá sáwí'a uwátinkesa aaisambá sésa túwí'a símai sáwí'a uwátinkesa sáwí-imayaa uwátinkesa ⁵ aaisambá símae wénowe. Miyámó onkwáásí miwítí imáyáa símai sáwí'a ésa érai'-aai ifátuwesa karo'-ímáyáa ésa sésa sáwífa'-ontama maénae sésa Maníkóní aambá wéaraaiwaewe-karo'-imayaa wéowe.

⁶ Miyán-káro'-ímáyáámó ombánifo Maníkóní aambó érai'o arááiwaéwi imáyáa ésa sésa Maníkóntáfé'o imáyáamo é'o méraunda óraa-tantaa'an-ifo makáunda-ontama mindá kanaán-iyé wésewe. ⁷ Kesinóisaisa óntaiyainta masínkaraawe. Púwóndasa ínta óntawarata maimaéta kónaumne. ⁸ Unáánkwátóíye tóné makétaamo éta mindá kanaán-iyesa sénaumne. ⁹ Ontasafe-imayaamo owí misáwí-ímáyáágó tafísínana sáwí-tanta-atafesamo tirááísafesamo íyan-tantaako miwí ta'ó-torainasa sáwí'a úmai tai'ánááwe. ¹⁰ Fí'o-fi'o-sawimayaagoni áwáuma óntamba maénae-imayaasafesa aamoí wéowe. Tuwímbai óntamba maénae-imayaa aantemba wéesa Maníkón-aai ifátuwesa umbai-tántáá'á maéna tirunkó umbai taisasá méraawe.

Maníkón-aúranka'a arupíse úmai méraaomo siyáín-aai.

¹¹ Tímótiyo emá Maníkóní waási éma miyán-tántáákómbá ánaaemba uwáme Maníkón-aúranka'a arupíse úmai mére wentáfé-ímáyáa wéma seyaafá-kísáú kawe'-úmai wémae imáyáa wétime Maníkóntáfé fasi'ámai aano úmai mére miyán-tántáátáfé ayáántán-kwiye méraao. ¹² Waásimo méyámbó maénaesamo tuwaantantésamo kontembá emá Maníkón-aaisafe amankúnkúmbo e ayáántán-kwiye minámbá arááiwa'-mae aúí'a úmai maé'mae'o inda-ámbá arááiwa'mae

iyuwó. Ááéma sáwífa'-waasi túranka'a paápéema sé-
 ma Maníkón-aai érai'-aai pó'a wenká'á kááisamai
 méraumne sundará'á Maníkó entáféna aúí'a úmai
 maé'mae'a wéone siyáíye. ¹³ Maníkó seyaafá'ó
 méraawiti áwáugon-iyé. Ísu Káráísiti aaimó sí-náúm-
 pá'á óraa'-waasigon-awi'a Póntiyasi-Páíratimba kawe'-
 ááímó simámakaiwain-iyé. Minkáé'nárai túranka'a em-
 bá óraaka simáme'a sune. ¹⁴ Kentáásí Fasi'aénkó Ísu
 Káráísiti marapá'ó ímbo kunkáindara'a wemó siyáin-
 aai arááiwa'mae wéíye kawe'-aantemba wéinasa
 awánésa sésa mináái érai'-aain-iyé sénááwe sune.
¹⁵ Maníkó Ísu Káráísitintafena séna kumuwómó sínda-
 kanaa kumíniye. Maníkó kawe'-aantembo iwái éna
 weyáá seyaafá'nánká káráwiyaiwai éna seyaafá-
 fásí'áénkwárá'-wáásí wení fasi'aénkó íyáákaraiwai éna
 seyaafá-káwáá-wáásíyá'á kawáán-uráiwai éna ¹⁶ weyáá
 ímba puwíndawi éna fí'ora-sara'o méraiwai isasá miyá-
 sárá'á ímba waási kanaa'á koméranawe. Maníkómbá
 seyaafá'-wáásí ímba túrantamba wéawanesa ímba
 kanaa'á túrantamba awánánááwe. Wenáwí'a óraa'a
 waé'wae'a isaná wení fasi'aémbá waé'wae'o ímbá
 mindá érai'-aain-iyé.

¹⁷ Tímótiyo moparáwíkwárá'-wáásísáfé óraaka
 simátíme sé ímba túma maimaé iyé'a ímba
 moparáwíntáfé'a aamoín-oro. Mindá tai'áinda-tanta-
 a'an-ifo ímba amu'márémba Maníkó seyaafá-tán-
 táátáámó wésimiwaintafe'a amu'maré'a mé'a aamoín-
 oro simátímiyo. ¹⁸ Moóra'-aai moparáwíkwárá'-wáásí
 simátíme sé kawe-kísáú wémae'a túwa'nai úmae
 wéíye'a moparáwímbá tuwíntaa'-úmai tíma'mae
 íyóro. ¹⁹ Miyámó é'o é'a miyámó íyan-tantaatafe'a
 ánaaemba kembiwímó túwa'nai índa-tantaa'a
 wéraina'a miyámó é'a kawe'-úmai méranaawe simá-
 tímiyo.

²⁰ Tímótiyo Maníkó simámakain-aaiye aráánámakain-
 aaiye káráwimai kawe'án-uwo. Maníkómbó ímbo
 arááiwaén-kwaasi úwoi-aai wésefo mináái ánaaemba
 uwátímiyo. Karo'á sésa seyaafá-tántáá'á ísaraumnemo
 mósimesi-aaimo síyamba ánaaemba uwátímiyo.
²¹ Tuwímbai sésa seyaafá-tántáá'á ísaraumne sésa
 pósa Maníkómpá'ó timankúnkúmbo on-ámbá ifá-
 tukaawe.

Maníkó seyaafá'-wáásí úwoimo wétuwa'nai-intafe'a
 inai sune.

Kemá Póro sún-da-aai tai'áíye.

2 Tímóti

1 Tímótiyo kemá Póro maanáái maanáúfáífimbá agaimaráúmpo isaaó. Maníkó wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi-i'a éma Ísu Káráísitin-aai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaiye. Maníkó óraaka'a séna Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraamba pó'a aú'i'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáin-aai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaiye. ² Tímótiyo kesáánimba óna'a sirumbó wéa-mundawi ómpo maanáái maanáúfáífimbá agaimaráúmpo isaaó. Maníkó kentáásifowawe Ísu Káráísiti kentáási Fasi'aénkóe úwoi áwa'nai esarai tirumbá uwánkesarai faru uwánkaayantafe'a inái sune.

³ Kesíwá'námo Maníkómbó arááiwakaantemba kemá miyá únana mindásafena kesirumpimbá ímba aai wéraiye. Maníkómpá'ó inaimó súnnda entáfé'a imáyáa é'a aasiyaasi áisai e'a súwi simánkaumne. ⁴ Ifi'ó tasínkaraanda imáyáa é'a aneká'á awánánae-imayaa úmae wéiye'a embó awánaanda sirunkó óraa-kawe'a íniye. ⁵ Ísu Káráísitin-aaisafemo amankúnkúmbo ónda ímbo óikakembo óndamo arumpinkémbó óndasafe'a imáyáa úne. Aifa'á enaráárán-áwí'a Róisi Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úwana minkákémbá enanón-áwí'a Yúnisi Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo uráimba ewará'á miyá wée Maníkómpá'ó amankúnkúmbo ónda érai'a mindá ísaraumne.

⁶ Mindásafe'a simáme'a sune. Maníkómó fasi'aémbó ámakaimba ta'ótoke wení kísau mauwó. Maníkóní kísau mo máindasafe'a siyáámba ane'á ta'ó-toraawanana Maníkó fasi'aémbá ámakaiye. ⁷ Maníkó imáyáasa símakowata fasi'ámaisá méta ínta sáátafeta éta imáyáasa wétimeta kesúrata káráwimai kawe'á uréta úndasa po Maníkómó fasi'aémbó ámakaimba ta'ótoke wení kísau mauwó.

⁸ Mindásafe kentáási Fasi'aénkó siyáin-aaimo simátimendasafena ímba áá'a íno. Fasi'aénkóní waási-i'ó úndarakemba ándáfa'a sínkaraawa'o méraundasafena ímba áá'a íno. Maníkó fasi'aémbá ámímba po áse-aai simátímínasamo áí'ó índa-i'ó uwánkaiyamba sí'ó úni'ó uwásinkaraantembo uwánkaiyamba ímba imáyáamo indá fasi'ámai méraao. ⁹ Maníkó séna sáwí-imayaafinkemba faútínkáana'a kawe'-aantemba úmai méraaro siyáiyé. Kesáá

kawe-kísáúmó maúndasafenasa ímbanifo wení imáyáafinkemba séna úwoi túwa'nai ónaumne siyáimba póna kentáási sáwí-imayaafinkemba faúsinkenasa séna kawe'-aantemba úmai méraaro siyáiyé. Áwáura'a Maníkó maramá ímbo úmakonka'a Ísu Káráísitini

kísausafena imáyáa éna séna úwoi túwa'nai ónae'a to'mayaa úne siyáiyé. ¹⁰ Maníkó kentáásáfénawe séna to'mayaa úmakaimba paápé úwana Ísu Káráísiti marapá'á kuména kentáási sáwí-imayaafinkemba wé-fausinkaiye. Waási púwówini áwáuma wemá íyáákéna taí'ásuwowasa wíyómpa'a aú'i'a úmai maé'mae'a ésa ímba puwónááwe.

Minásé-áái paápé úwata ísaraumne.

¹¹ Minásé-ááimó simátíméndasafena Maníkó simási-mena séna aantá-waasi-i'a éma ai'maráana maanáse-áái simátíma'mae núwo súwa'a ¹² miyámó ówán-darakemba sí'ó úni'a úmai ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a ímba sigaesáfé'a úne. Moóráwígon-aaisafe'o érai'emo sé'a wenká'ó simankúnkúmbo úndawimba awané'a símakain-kisau káráwisa'a mináái érai'-aainiye súnnda pó'a ímba sigaesáfé'a úne. Maníkó waásimo méraawini áwáuma tísai índa-kanaa ímbo tiyáindara'a símakain-kisau wégarawiye. ¹³ Tímótiyo érai'-aaimo simámakaunda arumpimbá ta'ótore arááiwae Ísu Káráísitiye'a kááísamai mé wenááisafe amankúnkúmbo wée wembá arumbá amé miyá úmae iyuwó.

¹⁴ Maníkó érai'-aaimo simámakaimba Maníkóní Ufaen-ámútánkó kentáásirumpimba méraimba po wení fasi'aéntámbá minérai'-áái káráwiyuwo.

¹⁵ Ésiyaa-marafaken-kwaasi seyaafá'á tínaaeni'ó uwásiyukaampinkemba kae'-wáási moóráwígon-awi'a Físérasí isaná moóráwígon-awi'a Émósénisi isamá mináái ísaraane. ¹⁶ Moóráwígon-awi'a Ónésíforasi kesópa'a tóso éna kawe'-áái simásimena kesí imáyáa aú'i'a uwásinkéna ándáfa'o méraunda ímba aigaesáféna isa'á mindásafe'a Fasi'aénkómpá'á inái súnnda Ónésíforasi wení naaúmpa'o méraan-kwaasiye kawe'á uwátinkainkwae sé'a inái sune. ¹⁷ Wemá Rómu-naopa'a taména siyaafái émena ándáfa'o méraunda tasuwánéna kesí imáyáa aú'i'a uwásínkaraiye. ¹⁸ Ááéma Éfésási-naopa'a koméraawanana sáwífa-kanaa wemá súwa'nai úwa é'a awánaraane. Miyámó uráintafe'a sune. Fasi'aénkó waásimo méraawini áwáumo tísai índa-kanaa tinnana Fasi'aénkó wentáféna arumbá uwánkaiyé sune.

I-wáásímó fasi'ámaimo méraantemba miyáumai fasi'ámai méraaomo siyáin-aai.

2 Kesááninkoo Ísu Káráísiti úwoi wéawa'nai-ifo fasi'ámai méraao. ² Sáwífa'-waasi túranka'o simátimewanda-aai isé kawe'-ímáyáawará'-wáási fasi'á-maimo méraawi kawe'-úmaimo simátimiyawi simátímínasa miwíwará'á ta'ótokesa simátíméro.

³ I-wáásímó umbai-tántáá'ó tímémbo fasi'ámaimo máentemba Ísu Káráisitini waási-i'a óndarakemba em-bá umbai-tántáá'á ámémbanifo fasi'ámai méraao. ⁴ I-wáási miwítí óraako aamoí ínkwaé sésa wenáái wéaraaiwaesa ímba fí'lo-'on-tantaatafesa imáyáamo íyamba óraakoni kísausafesa imáyáa wéowe. ⁵ Moórá-aai isaaó. Tuwaantantésamo kontembá moóráwigomo wení óraakon-aaimo isénamo awaantanténamo iyé-namo éna méyámbá máíniye. ⁶ Moórá-aai isaaó. Kísaumo fasi'ámaimo owímó ombá tómbó fakaráán-kanaamo tisasá aifa'á fáká'mai wénaawe. Mináái imáyáa é Ísu Káráisitíye'a fasi'ámai méraao. ⁷ Simá-munda-aai imáyáa inaná Fasi'aénkó imáyáa amína minááigóní áwáuma isáínone.

⁸ Ísu Káráisiti Téfitin-aísaafítantambo uráiwai puwé-namo íyáfasinkaiwaintafe imáyáan-uwo. Mináái ásé-aai simátímakaunda-aain-iyé. ⁹ Minásé-ááímó simá-timewandarakemba ándáfa'a másinkesa sáwí'o owímó tíyayaanka'o kárá'umaesamo mántinkaantemba kembá síyayaanka'a kárá'umaesa sí'o iní'a úmai ándáfa'a másínkaraafo kemá úwoi ménaumpo Maníkón-aaiigo wété ínasa isáaro. ¹⁰ Mindásafe'a Maníkómó wem-parí'o úmáráin-kwaasifesa imáyáa é'a pó'a umbai-tántáátáfé'a ímba imáyáa é'a méraumne. Ísu Káráisiti miwítí sáwí-imayaafinkemba tí'maena kawepá'á métinkainasa sámo kain-áémpá'á maé'mae'o íyantafe'a umbai-tántáátáfé'a ímba imáyáamo únda fasi'ámai méraumne.

¹¹ Maanáái érai'-aain-iyé.

Ísu Káráisitíye'a kááísamaisa méraundasa póta puwé-taamo éta weséta méraumne. ¹² Umbai-tántáá'ó ím-bo imáyáamo éta fasi'ámaimo métaamo éta waásiya'o káráwiyintemba kesááwará'á miyásá ónaumne. Sí-naaembo uwámenanasaamo éna kentááwará'á miyá íniye. ¹³ Wenááisafetaamo simankúnkúmbo urétaamo ifátúwáananasaamo éna wemó sintembó miyámó éna ímba kanaa'á tuwéna fí'on-aai síniye.

Mináái érai'-aain-iyé.

Maníkóní kísau arupíse úmai maínana aamoí uwánkainomo siyáin-aai.

¹⁴ Tímótiyo Maníkón-aúranka'a maanáái símai tááka-tinke óraaka simátíma'mae iyé sé maanáái imáyáan-oro. Úwoi-aaisafe'a sáwífa'-aai sé'a aaisambá wésefo mináái ifátúwáaro. Minááímó isáíyanamo éna minááigó ímba kawé'á uwátinkaina'a sáwí'a ónááfo sún-da-aai simátíma'mae iyuwó. ¹⁵ Maarán-kwáásí-í'o ónae sé maarán-uwo. Érai'-aaimo arupíse úmai simátímíndawima éma Maníkóní kísau-waasi éma ení kísausafe ímba aigaesáfé indawí éma miyámó émo e Maníkón-aúranka'o ménda simáména séna kawé'-úmai méraane síniye. ¹⁶ Úwoi-aai Maníkómbó ímbo arááíwáén-kwaasimo sen-áái ánaaemba uwámuwo. Miyán-ááímó sen-kwáásí ímba Maníkóntáfésa imáyáa ésa sáwísáwí'a úmae wéiyowe. ¹⁷ Sowáéfitambo énamo seyaafá-túfá'ó intembá miwí tááigo wété ímbá pósa sáwí'a ónááwe. Miwífínkémbá kae'-wáásí túwí'a moóráwigon-awí'a Áíméniyasi isaná moóráwigon-aw-

i'a Fáírítasi ¹⁸ minkáé'nárai érai'-aai ifátuwesarai sésarai pukáundafinkenta é'a íyáfasinkaunda póta ánaaemba aneka'á ínta íyáfasinanaumne séyasa isésa tuwímbai Ísu Káráisitini-aaisafesa kae'-ímáyáa wéowe. ¹⁹ Áfombo fasi'ámaimo faimaráántemba Maníkó áfonkaan-tantaa'a fasi'ámai faimaréna minká'á aúfái agaimaréna séna Fasi'aénkó wení waási é'a tuwá-narayé séna moórá-aai agaimaréna séna Fasi'aénkóní waási únemo sewí sáwí'o ombá tínaaemba uwáméro agaimaréna siyáiyé.

²⁰ Moórá-aaimo simáménda isaaó. Óraa'-naumpa'a tuwímbai-taufa'a marésa tuwímbai korí-óntántámbó úmakaan-taufa'a marésa tuwímbai taisambó úmakaan-taufa'a marésa tuwímbai agari'-márasámbó úmakaan-taufa'a marésa óraa-kanaa aantemba korí-táúfápinkémbá nésa úwoi-kanaa taai-taufápinkémbá wénaawe. ²¹ Simátímakaunda-sawí-kisau gombo tí-naaembo uwámesamo kawé'-úmimo méraawi kawé-táúfákáámbá úmai mésa Maníkóntáfésa imáyáa wéesa Maníkómó kawé-kísáú tímíndasafesa to'mayaa úmai méraawe. ²² Ifó'-wáásímó sáwí-tantaatafesamo tirááisafesamo ombá ánaaeni'a uwátimé arupíse úmai mérenda-imayaa é Maníkón-aaisafe amankúnkúmbo úmae iyí-ímáyáa wétime faru úmai mé tirumpimbó kawé'-aantembo imáyáamo ésamo Fasi'aénkómpá'ó áisai esamo súwa'nai ínkwaé sésamó ontembá miyán-uwo. ²³ Úwoi-aaisafesamo sáwífa'-aaimo sembá minááiyákémbá aaisambó sembá ísaraampo ánaaeni'a uwátimiyó. ²⁴ Fasi'aénkóní kísau-waasi ímba aaisambá sésa faru uwátinkesa kanaa'á aráátimesa aaisambó sembá tasí uwátinkesa ²⁵ wempa'á mésa miwímó kentááimo taráíson-kwaasiti imáyáa kawé'á uwátinkesa miyámó íyanamo éna Maníkó imáyáa tímí-nasawa Maníkómpá'á tésawa érai'-aaisafesa érai'e sénáá ína sénááo. Mindásafesa Fasi'aénkóní kísau-waasi amu'marésa méraanaawe. ²⁶ Waántáwanko ken-ímáyáa íwae séna miwí ta'ótokaiye. Érai'-aaisafesamo érai'emo sésamó ésa kawé'-ímáyáa ésa waántáwanko-mo ta'ótotuwenamo méraimpinkemba tufíntuwesa Maníkómpá'á ténááwe.

Ánaaen-kanaagon-aai.

3 Tímótiyo ánaaen-kanaamo tíndamo umbai-tántáá'ó paápé índasafe imáyáan-uwo.

² Minkánáará'á waási maará íyamba kesáfésa aantemba aamoí ésa óntantafesa aamoí ésa kesáfésa kawé'-wáásí úne sésa kentúma maimaé wéiyesa tuwímbai símai sáwí'a uwátinkesa tinófoi-taai taraisésa túwa'nai owísáfésa ímba súwi sésa Maníkóntáfésa ímba imáyáa ésa ³ miwítí waási ímba imáyáa tímésa tí'ó kaótuwe méraamba ímba aaweyáa ésa karo'-áái simátinkesa miwí túra'a ímba káráwiyesa tiyésa kawé-tántáátáfésa tíyántafesa uwátinkesa ⁴ namuro-wáásísáfésa miwítí waási pintaru'á ésa sáwí'a uwátínkáaro sésa sáwí-amba ááéma arááíwaesa miwí túma mósá marésa sáwí-tantaatafesa tirááisafesa ésa aamoí ésa Maníkóntáfésa ímba aamoí ésa ⁵ waási túranka'a Maníkóní waási úne karo'á sésa Maníkóní fasi'aémbá tínaaeni'a wéuwame-

fo miyámó on-kwáási ánaemba uwátimiyo. ⁶ Mi-wífínkémbá tuwímbai fí'o-fi'on-daumpa'a iyésa ímbo kawé'-ímáyáámó on-ínintáfésa karo'-áái sewasá isésa miwí tááisafesa érai'e wésewe. Minínímbá aoisaambá owaná óraa'-i'a isasá miyá-sáwí-tántáá'á tirááísafesa owaná misáwí-tántáákó miníníntómbá ta'ótokaiye. ⁷ Miníníntómbá seyaafá'-wáásí táái isésa ímba kanaa'á tuwímbai isésa érai'-aai ta'ótokaawe. Mindásafesa miyán-káró'-wáásí tááisafesa érai'e wésewe. ⁸ Naaófá'á Mósesemo méronka'a kae'nárai-tuwi'a moóráwígon-awi'a Yánisi úwana moóráwígon-awi'a Yámbírísiye'o Mósesen-aaimo taráíyaayantemba minkáró'-wáásí miyáumai érai'-aai taraisésa ímááa sáwí'a ésa tóikakemba Maníkón-aaisafesa érai'e wésefo ⁹ ímba óraaka'a miyá ónááwe. Miwí karo'-áái sésa méraamba tuwánésa sésa karo'-wáásín-owe sésa miwí táái ímba arááiwaenaawe. Naaófá'ó Yánisiye Yám-bírísiye'o sirááyan-karo'-aaisafesa miyá siyáawe.

Érai'-aai ta'ótore méraaomo siyáin-aai.

¹⁰ Miwí miyá wéofó emá ímba miyá uráampo naaó'-naoken-kwaasi simátimunda-aai isé kemó méraundawini áwáuma suwáné kemó wéundawini áwáuma suwáné uréma po mináái wéaraaiwaene. Maníkómpá'á simankúkúmba é'a faru úmai mé'a ímááa timé'a umbai-tántáápímbó fasi'ámaimo méraunda-aai ísaraane. ¹¹ Ántíoku-naopa'e Ákóníyamu-naopa'e Rísítara-naopa'emo maéwándara'a umbai-tántáá'á simésa sí'o úni'a uwásínkówa'a ímba ímááa é'o fasi'ámaimo maéwánda suwánaraane. Kempímbá óraa'-umbai-tantaa'a úmbanifo Fasi'aénkó mimpínkémbá síkaiye. ¹² Ímba ken-aantemba sáwí'a uwásínkaraafo maarán-kwáásíwárá'á sáwí'a uwátinkanaawe. Ísu Káráísitiye'o kááísamai mé'a wentáfé'o ímááa é'o mé'a miyá ónaemo sewí umbai timénááwe. ¹³ Sáwí-waasi karo'-áái sésa fí'owiti ímááa kotafisewí sáwí'a úmae iyésa tuwímbai karo'á simátinkesa miwí karo'á simátiyuwanaawe. ¹⁴ Emá ímba miyá indá simátí-makaunda-aaisafe érai'e fasi'ámai sé mináái fasi'ámai ta'ótoraao. Minéráí'-ááímó simátímakaundawisa kawé'-úmai suwánaraanda po mináái fasi'ámai ta'ótoraao. ¹⁵ Emá iyámpói mérondera'a Maníkón-aai aúfáífinken-aai simátíma'mae íyúmba ísaraanda káfé'wara'a wéisaane. Maníkón-aai aúfáífinken-aai toráumaimo awánaawi kawé'-ímááa ésa Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúkúmba owaná Maníkó sáwí-imayaafinkemba wéfautinkaiye. ¹⁶ Maníkó ímááa timúwasa Maníkón-aai aúfáífimba seyaafá'-áái agaimakáamba pósa minááfífkén-ááísámbá Maníkóní aambá aráátíméwasa aoisaambó uráantafesa óraaka sésa sáwí-imayaa arupíse uwátinkesa kawé'-aantemba úmai méraian-amba wéaraatimewe. ¹⁷ Maníkóní kísau-waasimo Maníkón-aai aúfáífinken-aaimo ísámaimo kawé'ó íyanamo éna minááígó kawé-kísáú-wáásí-í'a uwátinkainasa Maníkómó kawé-kísáúmó timínda-kísau fasi'ámai kawé'-úmai maénááwe.

⁴ Tímótiyo Maníkón-aúranka'e Ísu Káráísiti pukáan-kwaasiye túnaraan-kwaasiye miwítí áwáumo tísai indawin-aúranka'e óraaka simáme'a sune. Ísu Káráísiti marapá'ó kumínda-imayaa é'a wení waásiya'o kawáánínda-imayaa é'a óraaka simáme'a sune. ² Seyaafá-kánaa Maníkón-aai óraaka simátíme kawé-kánaámó inda simátíme sáwí-kanaamo inda úwoi mindáwara'a simátíme wempakémbá simátímínana minááígó tirumbá waeránasa isáiyamba miwítí ímááa arupíse úmai fasi'átinke simátíma'mae wéiye ímba ífátuwaao. ³ Ánaemba moórá-kanaa tínsa érai'-aai ímba ísámae iyónááfo káfé'a érai'-aai simátíma'mae iyuwó. Ánaemba moórá-kanaa tínsa sáwí-tantaafesa tirááísafesa ésa aamoí íyan-aai simátímaniyán-kwaasisafesa tiyaafái ésa miwí táái aantemba isésa ⁴ érai'-aai tínaemba uwámesa maní'-áái isáiyambanifo ⁵ emá fasi'ámai ménana umbai-tántáá'ó empá'ó tinda fasi'ámai méma Maníkón-aai simátíma'mae wéiye wení kísau maimái tai'aaó.

⁶ Maníkóntáfésamo ímááamo ésamo nombó fatiyóntemba kárika'a kembá Póromba sínkamiyana kesí naaegó miyáumai kumína'a puwónaumne. ⁷ Tuwaantantésamo kontembá kawé'-úmai wé'a ayáiyá'á komé'a Maníkóní érai'-aai ta'ótoke'a simátí-makaunda ⁸ Fasi'aénkó kesí méyámbá tokáimba póna arupíse úmaimo méraunda-anondaa simíníye. Ánaemba Fasi'aénkó arupíse úmai-meyambo timíndawi siména ímba ken-aantemba simínifo kumíndasafesamo aamoimó ésamo amu'makáawiwara'a wétimena simíníye.

⁹ Tímótiyo úwoiyaambo kesópa'o tinda-ímááa wéé méraao. ¹⁰ Moóráwígon-awi'a Tímasi marapá-tántáátáféna aamoí éna póna siyuwéna Tésaróníkaa-naopa'a kóísana moóráwígon-awi'a Kérésénisi Kérésíyaa-marafa'a kóísana moóráwigo Táitási Tárímésíyaa-marafa'a kóísana ¹¹ Rúku weyáá kesé'a méraifo Máakaamba koái'mae tekaiyó. Máaka tasúwa'nai éna Maníkóní kísau tamáino. ¹² Moóráma Tíkikaasimba ai'maráúnana Éfésási-naopa'a kóuraiye. ¹³ Ááéma Tóroasi-naopa'a kesí wáá'a tuwááwánana Kápási káráwiyaifo maimaé téma aúfái-wandaaiwara'a aifaráán-tántáá'á kári'-aufaiwara'a maimaé tiyó.

¹⁴ Moóráwígon-awi'a Árékísanda wení kísau kópaa-ontantambo tuwímbai-tantaa'o iwái óraa-sawí'a uwásínkáimba póna Fasi'aénkó anondáá sáwí-meyamba amíníye. ¹⁵ Maníkón-aaimo simátímewanda wema símai taráísukaifo wembá káráwiyuwó.

¹⁶ Aifarí'e'o aaimó simásínkáambo minááímó sénae'o únda seyaafá'-wáásí ímba sáéfo tésa súwa'nai uwa'á Maníkóntáfé'a ímba anondáá sáwí'a uwátinkaaó sune. ¹⁷ Miwí ímba súwa'nai uwaná Fasi'aénkó súwa'nai ena fasi'aémbá símísa'a Maníkón-aai seyaafá'-ááímó simátímakaunda ímba Yúndaa-waasin-ifo fí'onkawaasi siyáunda ísaraawe. Áwáfiyaamo in-iyánkón-óipinkembo maiyauwénamo kawepá'ó móánkáintemba Fasi'aénkó aafimbó maisínkáámpinkemba síkena ¹⁸ sáwí'o uwásínkémpinkembo éna sí'mai wíyómpa'o

wemó kawáánipa'a kawe'-úmai mósinkainiye. Wení sámó kaimbó waé'wae'o índa érai'-aain-iyé.

¹⁹ Pírísikaante Ákwíraante simátíme sé kawe'-úmai méraakaiyo siyó. Ónésíforasinte wení naaúmpa'o méraan-kwaasiye simátíme sé kawe'-úmai méraaro siyó. ²⁰ Érásítasi Kórinti-naopa'a méraisana Tórófímási áí'a úwa'a Máírítasi-naopa'a auwé'a tiyáumne. ²¹ Áú'o

sin-kánáámó ímbo tiyáindara'a imáyáa é úwoiyaamba tiyó. Yúpíyúyasiye Píyúténisiye Ráínásiye Kíróndiyawe seyaafá'á Maníkóní waásiye entáfésa sésa kawe'-úmai méraao sewé.

²² Fasi'aénkó kembiwísé'a ména úwoimo wétuwa'-nai-intafe'a inai sune.

Kemá Póromo súnda-aai taí'áiyé.

Táitási

1 Táitásiyo kemá Póro moórá-aai sénaumpo isaaó. Kemá Maníkóní kísau-waasi é'a Ísu Káráisitini aantá-waasi-i'a uwásinkena si'mákaiwai úne. Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi timankúnkúmba úmae wéiyesa érai'-aai ísámae wéiyesa Maníkóní aampa'ó wéiyontafena Ísu Káráisiti mináái simátimiyo séna si'mákaiye. ² Naaófá'á Maníkó ímbo karo'ó siwái érai'-aai aantembo siwái óraaka séna kemparí'o úmaraunda-waasi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe súwata érai'-aain-iye séta méraumne. ³ Maníkómó imáyáamo urónkanaa tínena úwana Ísu Káráisiti wenáái simátimuwana Maníkó simásimena séna kesáái simátíma'mae iyuwó séna kentáásí sáwí-imayaafinkentaamo faúsínkáiwaisa mináái siyáiyee.

⁴ Táitásiyo maanááimá maanáúfáífímbá agaimaráúmpo isaaó. Ísu Káráisitinka'o simankúnkúntaamo úndantemba emá miyá éma érai'a kesááninkaamba ómpo isaaó. Maníkó kentáásifowawe Ísu Káráisiti kentáásí sáwí-imayaafinkentaamo faúsínkáiwaiye úwoi áwa'nai esarai faru uwánkaayantafe'a inai sune.

Táitási Kíríti-marafa'a koména kisaumo maiyáin-aai.

⁵ Esékaima Kíríti-marafa'a komékai embá auwé'a kenkáisí kísau ímba taí'áronka'a embá auwé'a tiyáumne. Minkísáú kawé'ó indasáfé'a embá auwé'a simáme sé'a seyaafá'-náópa'a Maníkóní waásiti óraa'-waasi íyáfasintinkafa'a wínone sé'a auwé'a tiyáumne. ⁶ Íyáfasintinkaan-kwaasi maarán-kwáásín-owe. Miwífímbá ímba sáwí-aaimo wéraiwai ésa kímborainimba mapá kuráawi owasá miwítí iyámpói maarán-iyámpóin-owe. Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba íyasa kawé'-iyámpóin-owe sen-iyámpóí ésa tinófoi-taai ísááwin-owe. ⁷ Maníkóní waásiya'o káráwiyowi Maníkóní kísaura'a káráwiyomba pósa maarán-kwáásín-owe. Miwífímbá ímba sáwí-aai wéraiwai ésa kesáái íyáákainkwaé ímba sewí ésa ímba ááéma aaisambó sewí ésa ímba uwóí'o on-dómbá námae nésa uwóí'a owí ésa ímba aaisambó sewí ésa óntantafesa ímba túrande-urande owí ésa ⁸ namu'-waasí naané tóné timésa owí ésa seyaafá'-káwé-tántáátáfésa aamoí owí ésa kawé'-ímáyáá owí ésa arupíse úmai méraawi ésa Maníkón-arááiimo wéwaewi ésa miwí túma kawé'-úmai káráwiyowi ésa Maníkóní waásiya'o káráwiyowi miyán-kwáásín-owe. ⁹ Maníkóní érai'-aaimo simámakaunda-aai fasi'ámai ta'óto'maesa íyóro. Miyámó ésamo ésa érai'-aai kanaa'á simátimesa fasi'átinkanaafo miwí tááisafesa

karo'-ááín-iye sewí-tááigomba íyáákanaawe.

¹⁰ Sáwífa'-waasi kawé'-áái ímba wéaraaiwaesa úwoi sáwífa'-aai símae wénesa miwífínkémbá Yúndaa-waasi sáwífa'-waasi miyá ésa karo'á simátinkesa ¹¹ óntamba maénae sésa karo'-áái simátimesa tuwímbai-akumba sáwí'a uwátinkesa sáwí'a wéofó mináái aambá fáítinkaa. ¹² Kíríti-waasifinkemba moóráwigo kawé'-ááímó siwái séna Kíríti-waasi aasiyaasí karo'-áái sésa afáá'-wái-wáámbó ontembá sáwí'a úmai kafóná-í'a úmai mésa sáwífa-tomba náma'nama'a wéowe siyáiyee. ¹³ Siyáin-aai érai'-aain-iye. Mindásafe miwí-ímáyáá fasi'ámai arupíse uwátínkénasa Maníkón-aai kawé'-úmai arááiwaesa ¹⁴ Yúndaa-waasiti maní'-áái ímba isésa érai'-aaimo taráyaawi-taai ímbo isáyamba ifátúwáaro. Miyá íyantafe miwítí imáyáa arupíse uwátinkaa. ¹⁵ Imáyáa kawé'-aantembo owí seyaafá-tántáátáfésa imáyáa ombá kawé'-ímáyáá aantemba wéofó imáyáamo sáwí'o owí Maníkón-aaimo taráísónkwaasi miwítí imáyáago sáwí'a isaná tirumpimbá karo'-áái wéraisasa pósa seyaafá-tántáátáfésamo imáyáamo ombá ímba moórá kawé'-ímáyáá wéowe. ¹⁶ Miwí tóikakemba karo'á sésa Maníkón-aai arááiwaumne wésefo sáwí'-aantemba ésa kawé'-áái taraisésa ímba kanaa'á kawé'ó ombá miyáumai méraawini áwáuma Maníkómbá tínaaeni'a wéowe.

Ásé-aai arupíse úmai simátíma'mae iyuwómó siyáin-aai.

2 Táitásiyo ásé-aaigni áwáuma érai'-aaimo simámakaunda simátíma'mae iyuwó. ² Waurántómbá simátíme sé ímba uwóí'o on-dómbá námae wéne'a uwóí'a wée'a arupíse úmai mé'a kentúra'a káráwimai kawé'á é'a Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba é'a fasi'ámai mé'a imáyáa timé'a fasi'ámai méraiyaana ímba tuwesarai íno simátimiyo. ³ Áráankantomba simátíme sé Maníkóntáfé'a imáyáa é'a ímba tíyo-aai wése'a ímba uwóí'o on-dómbá námae wéne'a uwóí'a é'a aú-inimba kawé'-ámbá aráátíméro simátimiyo. ⁴ Miyámó íyasamo ésa aú-inimba minkáwé'-ámpá'á wésa tuwaai'wainé tíráá'marine tirumbá timésa ⁵ túra'a káráwimai

kawé'á ésa kawé'-aantemba ésa tuwaai'wainká'é tíráá'marinka'e naanka'é kawé'-úmai káráwiyesa tuwaai'wain-táái isanááwe. Miyámó íyasamo ésa tuwánésa sésa Maníkón-aai kawé'-ááín-iye sénááwe.

⁶ Ifó'-wáásísómbá óraaka simátíme sé kentúra'a káráwimai kawé'án-oro siyó. ⁷ Seyaafá-tántáái'á kawé'á inasá awánésa emó indantembá miwí miyá íya simátí-

ma'maemo íyinda ímba óikaken-aantembo simátíminda arumpinkénkwárá'á simátimiyo. ⁸ Kawe'-áái aantemba simátímínasa karo'-ááin-iyé sésamo karo'-ááímó saafá íyanamo éna ímba wérainasa tigesáfésa ésa ímba símai sáwíta uwásinkanaawe.

⁹ Wayó-kísáúmó máén-kwaasisafe maanáái simátimiyo. Káráwiyaan-kwaasi-taai isé'a aamoí uwásinkaiwae sé'a kawe-kísáú wémae'a miwísáfé'a ímba anondáá seró. ¹⁰ Miwítí moparáwímbá ímba umémbá é'a kawe'-aantembo íyamba tuwánánaáwe sé miyán-áái simátimiyo. Miyámó íyanamo éna Maníkón-aai kentáásí sáwí-imayaafinkembo faúsínkáin-aai go óraa'a íniye.

¹¹ Maníkó úwoi súwa'nai enasa Ísu Kárásitimba ai'-marówana fí'o-fí'on-kwaasi miwítí sáwí-imayaafinkemba faútinkaindasafena marapá'á kunkáimba póna ¹² Maníkó úwoi súwa'nai enasa kawe'-ámpá'ó kondántá aráásímakaiye. Minánkó maarán-iyé. Maníkóntáfésa ímba imáyáa owí sáwí'o ombá sínaaeni'a uwátimeta marapá-tántáátáféta sirááísafeta úndasa sínaaeni'a uwámeta marapá'táámó méraundara'a kesúrata káráwiyeta arupíse úmai méta Maníkóntáféta imáyáa éta méta ¹³ amu'maréta Maníkó fasi'aénkwáráwiyé Ísu Kárásiti kentáásí sáwí-imayaafinkembo faúsínkáiwaiye sáwara'o paápé íyantafeta timu'maréta méta paápé íyan-kanaa sirunkósá kawé'a íniye. ¹⁴ Ísu kentáásí sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faúsinkenasa kawé'-wáásí-í'a uwásinkenasa wení waási-í'a uwásínkáiwaisa méta kawé-kísáú maénae séta méraundasafenasa mindásafenawe séna Ísu Kárásiti pukáiyé.

¹⁵ Táitásiyo mináái simátime Maníkóní fasi'aéntámbá miwítí imáyáa kawé'a uwátínkénana aai ímbo isáiyawi minááígó tirumbá waeráínasa aai ísáaro. Sinda-áái ímba ísáafainifo óraaka simátimiyo.

Maníkóntáfé'a imáyáa é'a arupíse úmai méraaro simátimiyomo siyáin-aai.

3 Táitásiyo Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaandawí ómpo maarán-áái simátimiyo. Marapá-kísáúr'ó káráwiyaan-óraa'-waasi tísamaifimba mé'a miwí táái isé'a kawé-kísáúsáfé'a to'mayaa úmai amu'maré'a mé'a ² ímba karo'á símai sáwí'a uwátinke'a ímba aaisambá sé'a faru úmai mé'a seyaafá'-wáásí kawé'-áái aantemba sé'a méraaro. ³ Ááéma sáwí-imayaawara'-waasisa méta aai ímba iséta sáwí-ampa'a wéweta sáwí-tantaatafeta sirááísafeta éta méraawanana misáwí-tántáákó ta'ótorowata sáwí-imayaasafeta sirááísafeta éta sáwí'a úmai méta fí'owiti moparáwíntáféta súraniyamba éta síyánta uwátinkaawanasa kentáá tiyámba uwásínkaraawe.

⁴ Énifo Maníkó kentáásí sáwí-imayaafinkemba faúsínkáiwaisa séna sirumbá uwátinkaunda pó'a túwa'nai ondá aráátimenaumne siyónka'a Ísu Kárásitimba ai'marówana marapá'á kumúwana ⁵ Maníkó kawé'-ámpátá mésínkariye. Kesáámó kawé'ó úndasafenasa ímba kawé'-ámpátá mésínkariyo arumbá uwásinkenasa kawé'-ámpátá mésínkariye. Nombá maisínkénasa aúí'a úmai méraawanana Maníkóní Ufaen-ámútánkó aúita uwásinkontafena kawé'-ámpátá mésínkariye. ⁶ Ísu Kárásiti sáwí-imayaafinkemba faúsínkáintafena Maníkó imáyáa éna wení Ufaen-ámútánkó kentááfímbá úwoi óraa'a uwásínkáinta ⁷ póna úwoi súwa'nai uwásinkenasa séna arupíse-waasin-owe. Érai'a aúí'a úmai maé'mae'o íyani'a uwátinkanaumne sisatá amu'maréta méraumne. ⁸ Mináái érai'-aain-iyé. Miyáumai káráwiyaan-kwaasi-taai isé'a kawé-kísáú wémaesa méraaro.

Táitásiyo minááímó óraaka'o simátíminda siráái wé-taiye. Miyámó inasamó ésa Maníkón-aaisafesa timankúnkumbo owí fasi'aén-imáyáa ésa kawé-kísáú maénaáwe. Mináái kawé'-ááígó póna waási túwa'nai íniye. ⁹ Énifo úwoi-aaisafesa sáwífa'-aai sésa tíwá'náwe tinááfúísái túwíwara'a sésa aaisambá sésa Mósesemo siyón-amaantafesa aaisambó sembá miyán-áái úwoi-aagoma póna ímba túwa'nai ínifo ánaaemba uwátimiyó. ¹⁰ Tuwímbaimo sáwí-aaimo símaimo tuwínkaa'-uwátínkáawimba kaumbo-kae-kánáá óraaka simátímínasamo ímbo isáiyamo e ánaaemba uwátimiyó. ¹¹ Miyán-kwáásí kaéntáimaimo méraawi ésa sáwí'o ombá kewárá'á tuwánaawata kesááwárá'á wé-tuwanaumne.

¹² Moóráwigon-awi'a Átémásina'i moóráwigo Tíkikaasina'iyó. Moóráwigomba ai'maráanana empá'ó wíndara'a imáyáa é Níkópórisi-naopa'a kempá'á tiyó. Áú'o sínda-kanaa Níkópórisi-naopa'a méraana tiyó.

¹³ Moóráwigon-awi'a Sínási aaimó isái-wáásígóe moóráwigo Ápórosiye emá túwa'nai inasarái Maníkóní kísau maimaésarai nóyááye. ¹⁴ Maníkóní waási súnadaai simátímínasa kawé'-ímáyáa ésa kísau wémaesa umbai-tántáá'ó wérainda-waasi túwa'nai esa pósa ímba úwoi-kisau maésa méranaawe.

¹⁵ Seyaafá'ó kesé'o méraawi entáfésa sésa kawé'-úmai méraao wésewe. Kentáásí waási Maníkómpá'ó timankúnkumbo owí esé'a méraawi kawé'-úmai méraaro simátimiyo.

Maníkó seyaafá'-wáásí úwoi wétuwa'nai-intafe'a inai sune.

Kemá Póro súnada-ai tai'áiyé.

Fírímóni

1 Fírímóniyo kemá Póro maanáúfái agáúmne. Kesí waási po kesé'a ankarotaré kísau wémaendawi isaaó. Fasi'aénkóní waási ení naaúmpa'o túwaandu owí ísáaro. Ápíyao kentáa símanaakowara'a isaaó. Ákípaasiyo keséta taankarotaré fasi'ámai kísau wémaendawi ewará'á isaaó. Ísu Káráísitin-aai simátimewandarakemba ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a maanáúfái agai-amúne. Kenkáí sífáko Tímóti kesé'a méraiye. ³ Kentáásifowa Maníkóe kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye úwoi túwa'nai esarai faru uwátinkaayantafe'a inai sune.

⁴ Fírímóniyo kentáásí Fasi'aénkó Ísumpa'a amankúnkúmba e Maníkóní waási arumbá timé méraanda-aai isé'a pó'a Maníkómpá'ó inaimó súnnda entáfé'a imáyáa é'a súwi sune. ⁶ Kenkáísí kisaugo moórá-i'a isatá méta Káráísitiye'a káásamaisa méraundasafenasa wemá kawetá uwásínkáisa awá-nendasafe'a inai fínkémhá Maníkómbá áísai une. ⁷ Fírímóniyo kesífáko po Fasi'aénkóní waási arumbá timé túwa'nai ónasa aúí'o úmáimo méraan-aai isé'a aamoí uwánkaunana sirunkó kawé'á isa'á áwa'nai e'a inai sune.

⁸ Ísu Káráísiti fasi'aémbá símakaimba pó'a ímba inkaisé'a sune. Emá moórá-i'a uwo sé'a súndanifo miyán-áái ímba sénaumpo ⁹ aáno úmai wempakémbá áísai e'a sune. Sendantembá miyá ínone sénaumne. Emá arumbá siména'a kemá sirumbá wéamunda pó'a aáno úmai wempakémbó simáméndantemba miyá ínone sune. Kemá Póro Ísu Káráísiti wení kisaumo símakaimba wémae'a waurámbá káúnasa ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a ¹⁰ moóráwígon-awi'a Ónísímasintafe'a sune. Ándáfa'a mé'a Fasi'aénkón-aai simámunana iséna Fasi'aénkómpá'á tisa'á sé'a kesí iyám-póíyaamba óne sé'a wentáfé'a sune. ¹¹ Ááéma ení kísau ímba kawé'-úmai maúmba kisaugon-áároi inkaiséna kóuraimbanifo káfé'a kesí kísau kawé'-úmai maéna ení kísau kawé'-úmai máíniye. ¹² Káfé'a ai'maráanana empá'á wínama kesááninkaan-úmai aiyáínone. ¹³ Ónísímasimba ta'ótokaanana súwa'nai ínkwaé sé'a únda isa'á úwoi miyán-imáyáá úne. Ísu Káráísitin-aai simátimewandarakemba ándáfa'a mósínkááwa'a méraunda enanondáá Ónísímasi súwa'-

nai íníye óndanifo ¹⁴ némpa'a mémpo ímba ewé sindasáfé'a pó'a ímba úwoi ta'ótóráanda póna kesé'a ména súwa'nai íníye. Ímba súwa'nai ónae sindá súwa'nai ónafainifo ení imáyáafinkemba súwa'nai ínone.

¹⁵ Ónísímasi kisaugon-áároi inkaiséna embá auwéna kárika'a fí'on-daopa'a taméraiwo empá'á wéna aasiyaasi komérainiye-imayaa úne. ¹⁶ Fasi'aénkóní waásigomo óndantemba wemá miyá éna enáfákaamba póna ímba ení kísau wémaiwai aantembanifo enáfákoraamba éna empá'á wíniye. Kemá wembá sirumbó amúndantemba ewará'á arumbá wembá améma kesífá'an-íye sínone.

¹⁷ Fasi'aénkóní kisaugo kenkáísí kisaugo mimbórá-í'a wéimba po kentáfé kesí naaúmpa'a iyuwómó séndantemba Ónísímasintafe miyá siyó. ¹⁸ Embó

sáwí'o uwánkenamo moórá-tantaa'o maiyénamo ímbo amínamo e ímba wenópa'a té kesópa'a tina'á kemá méyánónaumne. ¹⁹ Kemá Póro kesiyáántamba agaé'a mimbéyámbá aménaumne sune. Ísu Káráísitin-aai simámewana érai'e siyáanda maé'mae'o inda-méyámbá kempá'á wéraitemba po ímba kanaa'á méyáninda-aain-íye. ²⁰ Kesífákoo Fasi'aénkóní waási ómpo áísai úndantemba miyá ina'á Fasi'aénkón-aúranka'a aúí'a úmai méraano.

²¹ Maanáúfáímó agaúnda imáyáa é'a sé'a kesáái isé áísai úndantemba miyá ínone. Emó indawí kemó áísai úndawimba íyáákainone. ²² Empá'á ke kondasáfé kesí mááraru'a to'mayaa uwásínkaao. Ándáfakemba faúsinkaiya'a ení naaúmpa'a kondasáfé Maníkómpá'á inai simásinke moórá-maararu'a to'mayaa uwásínkaao.

²³ Moóráwígon-awi'a Épáfarasi Ísu Káráísitin-aaimo simátimunkakemba ándáfa'a ánkaraawana kesé'a ména kembiwísáféna séna kawé'-úmai méraaro wésiye.

²⁴ Kesé'a kisaumo máéwi-tuwi'a moóráwigo Máákaani moóráwigo Árisítakasini moóráwigo Tímasini moóráwigo Rúku miwí sésa kawé'-úmai méraaro wésewe.

²⁵ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kesé'a ména úwoi wétuwa'nai-intafe'a inai sune.

Kemá Póro mináái símai tai'áúmne.

Ípúru

Maníkón-ááninkon-awikoma wíyómpaken-kisau-waasi-tuwi'o íyáákarain-aai.

1 Naaófá'á moórá-mora-kanaa Maníkó wenáái simátímakowisafena súwasa miwí Maníkó siyáin-aai miyám-biyan-aai kentáá síwá'násomba simátíma'-maena tiyáimba isaná ² káfé'a ánaaen-kanaafimba Maníkón-ááninko Maníkón-aaisa simásímakaiye. Naaófá'á wíyóne marawé ímbo wéronka'a Maníkó súwana ááninko wíyóne marawé úmakena ánaaemba seyaafá-tántááká'á káráwiyiniye. ³ Maníkóní sámó kainkó ááninkompinkemba sáma kaisaná Maníkómó méraintemba miyáumai ména miyáumaimo méraiwai kentáá aráásímísana wení fasi'aén-ááígómó intáféna wíyóne marawé waé'wae'a wéiye. Wemó pukáintafena kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwéna pukáimpinkemba íyáfasinena wíyómpa'a iyéna Maníkó fasi'aémbó íyáákaraiwain-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á ména ⁴ wenáwí'a Maníkón-ááninkon-awiko Maníkóní wíyómpaken-kisau-waasi-tuwikomba íyáákaraiye.

⁵ Maníkó wení wíyómpaken-kisau-waasisafena ímba siyáifo ááninkontafena séna emá kesáánimba óna'a kesí kísaura'a ankáúmne Maníkó séna moórá-aaiwara'a séna kemá afowámá onaná wemá kesáánimba íniye séna wíyómpaken-kisau-waasisafena ímba siyáifo ááninkontafena séna ⁶ Maníkó wenááninko íyáákaraiwaimba ai'marówana kunkáinka'a séna Maníkóní wíyómpaken-kisau-waasi wen-ímáyáá mósá maránááwe wenááninkontafena siyáimbanifo ⁷ wení wíyómpaken-kisau-waasisafena súwana Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna kemá súnasa kesí wíyómpaken-kisau-waasi fiyúndáraamba to'maésa wénowe. Kemá súnasa kesí kísau-waasi iyagómó intenkáán-kísáú wémaewe siyáifo ⁸ Maníkó wenááninkontafena séna Maníkóo waásiya'o káráwimaemo íyínda ímba tai'áíniye. Káráwiyonda arupíse úmai wégarawiyone. ⁹ Kawe-tántáátáfé aamoí é sáwí-tantaatafe áyámba wéone. Mindásafena Maníkó ení Fasi'aénkó embá íyáfasinankaraisa seyaafá'-wáásí íyáákaraanana enarumbá kawé'á uwánkaraiye séna ¹⁰ ááninkontafena moórá-aai séna

Fasi'aénkóo áwáura'a maramá úmare enayáántamba wíyómbo úmakaanda ¹¹ mintántáá'á tai'áína emá maé'mae'a ínone. Unáánkwátóimo aúsú kénamo tai'áíntemba wíyóne marawé miyáumai tai'áíniye. ¹² Wátóimo usisi fámáráántemba wíyóne marawé miyá ínone. Unáánkwátóimo aúmo ontembá wíyóne marawé miyá éma káfé'o méraanten-úmai maé'mae'a éma ímba puwínone

siyáíye. ¹³ Maníkó maanáái ímba wíyómpaken-kisau-waasisafena siyáifo ááninkontafena séna kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'-iména'a ení namuro-wáásí tínkamona emá íyáákainone siyáíye.

¹⁴ Mináái siyáifo Maníkóní wíyómpaken-kisau-waasi nórawa'iyó. Miwí ímba túma wéraiwai timan-aantembo wéraiwai ésa Maníkómó sintembá miyá owaná Maníkó simátimena séna kawé'-ámpá'ó métinkaunda-waasi kuntúwa'nai oro séna wéti'maraiye. Mindásafena Maníkón-ááninkon-awiko wíyómpaken-kisau-waasi-tuwikomba íyáákaraiye.

Sáwí'o úmaimo méraundafinkenta Ísuma kawé'-ám-pátáámó mésínkáíwain-aai.

2 Maníkón-ááninko wíyómpaken-kisau-waasi íyáákaraintafeta érai'-aaisaamo ísaraunda-aai fasi'ámai ta'ótoreta mináái ífátuwaunafosaanifo imáyáasa úmaeta iyónaumne. ² Maníkóní ámáámba wíyómpaken-kisau-waasi siyáan-amaamba érai'-aai póna taráíyaawiye ímbo arááiwakaawiye sáwí-meyamba arupíse úmai tímakaiye. ³ Énifo Maníkó séna sáwí-imayaafinkemba kawé'-ámpá'á métinkanae séna minóráá-kísáúsáféna ááninko kentáásí Fasi'aénkómbá ai'marówana marapá'á kunkáíye. Minóráá'-ááímó ísá-maimo ífátuwetaamo éta érai'a sáwí-meyamba kentááf'ó tinda ínta aseránaumne. Aifa'á Fasi'aénkó minóráá'-áái simátimuwasa ísaraan-kwaasi simásímúwata ⁴ mináái érai'-aain-iye sendasáfénasa póna Maníkó fasi'aémbá tímúwasa fi'fi'on-kisau ímbo awánaraunda-kisau sáá'o ún-kisau máúwana Maníkó wení imáyáafinkemba wení Ufaen-ámútánkó túwa'nai úwasa miyán-kísáú maiyáawe.

⁵ Méraiyan-kwaasisafe'a sune. Ímba wíyómpaken-kisau-waasin-ifo wenááninkomba íyáfasinankaraimba póna wemá waásiya'a káráwiyaiye. ⁶ Minááisáféna moóráwigo Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Maníkóo waási sáwísamba owá nóra séwa miwísafé imáyáa éwa waási sáwísamban-ofo nóra séwa mi-

wiyá'á wégarawiyono. ⁷ Wiyómpaken-kisau-waasi tínaaempa'a waási mótinkaanasa kárika'a mifá'á méraafo káfé'a óraa'a uwátinkaanana túwíko óraa'a isá ⁸ íyáfasintinkaraanasa seyaafá-tántááká'á wégarawiyowe agaimaréna séna Maníkóo íyáfasintinkaraanasa seyaafá-tántááká'á wégarawiyowe siyáimba ímba moórá-tantaa'a ifátuwesa seyaafá-tántááká'á kanaa'ó wégarawiyonta káféta ínta wétuwanaumne. ⁹ Énifo Ísuni áwáusa awánaraumne. Maníkó kárika'a wiyómpaken-kisau-waasi tínaaempa'a Ísumba móankarena ai'marówana marapá'á kumbéna seyaafá'-wáásisáféna imáyáa úwasa áí'o úni'a uwánkówana puwúwana mindásafena Maníkó óraa'-awi'a simánkena áwí'a óraa'a uwánkaraiye. Maníkó úwoi túwa'nai ónae séna Ísumba ai'marówana marapá'á kumbéna seyaafá'-wáásisáféna imáyáa éna pukáiyé.

¹⁰ Ísumba áí'o úni'a uwánkóntafe'a imáyáa é'a sé'a Maníkó seyaafá-tántáákóni áwáugoma póna seyaafá-tántááká'á úmarena séna sámó kain-áémpá'á sáwífa'-waasi méraiwaé séna sáwí-imayaafinkemba faútinke-na sámó kain-áémpá'á métinkaindawisafena Maníkó kanaán-iye súwasa Ísumba áí'a úni'o uwánkómba mindásafena sásá'-í'a uráiyé. Maníkó miyámó uráimba kawé'á uráiyé sune.

¹¹ Ísu waásisa Maníkóndé-i'o uwásínkáiwaisaawe Maníkóndé-i'a uwásínkáiwaiye Maníkó mimbórá tifowámá intáféna Ísu séna kesúnafaraawimban-owe siyáin-aai ímba sáwí-imayaa éna kawé'-imáyáa wéiyé. ¹² Mindásafena moóráwigo Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkóo enáái kesúnafaraawimba simátimé'a túwaandu íyanka'a imó sendará'á enáwí'a mósá maránaumne séna ¹³ moóráfa'a agaimaréna séna kewará'á Maníkómpá'á simankúnkúmba ónaumne séna moóráfa'a agaimaréna séna Maníkómó símakain-iyampoi kesé'a méraawe agaimaréna siyáiyé.

¹⁴ Maníkómó ámakain-iyampoisaafenamo siyáimba mararákén-kwáásímó onten-áúwawaawara'a Ísu ména séna waántáwanko waásimo puwíya-fasi'aembo tokáimba tai'ásuwanaumne. ¹⁵ Aasiyaasí puwónaumne-imayaamo ésamo táatafesamo owanamó ta'ótokain-imayaa faútinkanaumne séna puwéna íyáfasinena waántáwankomba íyáákaraiye. ¹⁶ Érai'a ímba wiyómpaken-kisau-waasisafenanifo Émbaramumo Maníkón-aaisafenamo amankúnkúmba uráintemba kesáámó miyámó úndawisafena súwa'nai índasafenasa miyáumai pukáiyé. ¹⁷ Kentáásí aifa'-ámáán-káwáágó éna kentáásáféna imáyáa éna Maníkómpá'á aai símai kawé'á éna aruntá uwásinkenasa kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwénasa miyámó índasafena marapá'á kuména waási áúwawaawara'a ména wenáúnafaraawinte kesáámó úndantenta miyáumai ména súwa'nai índa-amba mimbórá-ámbó wéraintafe-

na miyá uráiyé. ¹⁸ Ááémo marapá'ó méronka'a sáwí-aaimo sínda ísare'a áí'o índa-i'a uwánkanae sésa áisai úmaesa wéiyesa áí'o úni'a uwánkaraamba ímba sáwí-ampa'a kuráimba pósa kentáásáféna sáwí-aaimo siyamba isánae sésamo ombá kanaa'á wésuwa'nai-iye.

Ísun-awikoma Mósesen-awi'o íyáákarain-aai.

3 Kesí waásisono. Sunda-aaisafe'a Ísumpa'a imáyáa úmae iyóro. Maníkó kembiwí wendé-i'o uwátinkarain-kwaasisafena séna wiyómpa'a kesé'a ménaawe súmba ísaraafo Ísuntafe'a imáyáa úmae iyóro. Maníkó wembá ai'marówana marapá'á kumbéna érai'-aaisafetaamo simankúnkúntaamo únda-aaiyanta káráwiyaiwai éna aifa'-ámáán-káwáágó isa'á wéntáfé'a imáyáa úmae'a iyóro. Aifa'-ámáán-kísáúmó ² maíndasafena Maníkó Ísumba íyáfasinankowana ímba ifátuwena minkísáú kawé'-úmai wémaiyé. Naaófá'ó Mósesemo Maníkóni waásifimbo kisaumo ímbo tuwénamo kawé'-úmaimo maiyáintemba Ísu miyá uráiyé. ³ Naambá kawé'-námbán-iye siyáafo mindámbó uráinkwaasigon-awi'o mósá wémaraantemba Mósesé kawé-kísáú-wáásín-ifo Ísun-awi'o mósá maráúndasa wéiyaaikaiye. ⁴ Seyaafá'-námbó waásimo ombá mindáwara waásiwara seyaafá-tántáá'wará'á Maníkó úmakaiye. ⁵ Mósesé Maníkóni kisaau-waasigo éna Maníkóni waásifimba minkísáú ímba tuwéna kawé'-úmai wémaena Maníkómó sínda-tantaa'o paápé índa simátimakaiye. ⁶ Mósesé miyámó uráimbanifo Ísu Káráísiti ímba kisaau-waasigon-ifo Maníkón-ááninko-úramba póna Maníkóni waásiya'a káráwiyimba ímba ifá'ó túwáimba kawé'á wéiyé. Maníkón-aaisafetaamo simankúnkúmba étaamo aamoimó étaamo fasi'á-maimo amu'marétaamo métaamo éta Maníkóni waási-ita ónaumne.

Maníkóni waási wenópa'o kosaagáíyan-aai.

⁷ Mindásafena naaófá'á Maníkóni Ufaen-ámútánkó kentáá síwá'násontafena siyáin-aai imáyáan-oro.

Maará siyáiyé.

Káfé'o Maníkómó simátímín-aai ísáaro. ⁸ Naaófá'ó Maníkón-aaimo taráísúmbo tirunté'o makáantemba kemá miyá ofáínifo wenáái ísáaro. Máásai-marafa'a mésa kentíwá'náma

miyá wéesa Maníkómbá totuwiyésa sáwí-kisau maésa wenáái taráíyaawe. ⁹ Ayáátááka'a 40 aatai kentíwá'náma túwa'nai uráunda-kisau awánaraambanifo kesáái taraisésa totuwiyésa sáwí'o uwásínkáántafe'a

¹⁰ aaisambá tiyé'a sé'a miwítí imáyáa sáwí'a úmae iyésa aráátimunda-amba ímba arááiwaéwe sé'a

¹¹ aaisambó tiyúnda óraaka sune. Kesópa'a ímba tésa kesé'a tasaagánáawe siyáumne Maníkóni

Ufaen-ámútánkó siyáiyé.

¹² Kesí waásisono. Maníkóni Ufaen-ámútánkó minááímó siyáintafe'a káráwimai kawé'án-oro. Kem-pínkémbá tuwímbai sáwí-imayaa ésa Maníkón-aaisafesaa ímba timankúnkúmba ésa Maníkó fasi'aénkwáráwímbá tínaaemba uwáméfainifo

káráwimai kawe'án-oro. ¹³ Kempínkémbá tuwímbai sáwí-imayaa íyana minímáyáágó karo'á simátíyuwainasa Maníkóntáfésa ímba imáyáa ésa tirunté'a máráfainifo moórá-mora-waasi kentí imáyáa fasi'átinkáaro. Kentí kanaamó wérainka'a miyán-oro.

¹⁴ Aifa'á Maníkómpátá simankúnkúntaamo ówándara'a kentáásí imáyáa fasi'ámai miyáumaimo simankúnkúntaamo étaamo éta Ísu Káráísitiye'a káásamái méta marapá'ó méraunda-kanaasaamo tai'áíndara'a fasi'ámaisa méraunamne.

¹⁵ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna káfé'o Maníkómó simátímín-aai isáaro. Naaófá'ó Maníkón-aaimo tarásúmbo tirunté'o makáantemba kemá miyá ofáínifo wenáái isáaro agaimaréna siyáíye. ¹⁶ Súnda-waasi nááwiya Maníkón-aai wéisesawa taráiyaana'iyó. Kentáá síwá'náma Ísípi-marafakema Mósesé faútiyuwena tí'maenamó tiyáiwai miwí Maníkón-aai wéisesa taráiyaawe. ¹⁷ Nááwiya ayáátááka'a 40 aataiya'a Maníkó aaisambá tíkaiyo. Máásai-marafa'o mésamo sáwí'o ésamo pukáawi miwísáféna aaisambá tíkaiye.

¹⁸ Nááwisafenawa óraaka séna kesópa'a ímba tésa kesé'a tasaagánááwe siyáíyo. Wenááimo ímbo ísá-maimo kawe'ó uráawisafena siyáíye. ¹⁹ Wenááisafesa ímba timankúnkúmba uráamba pósa ímba kanaa'á wenópa'a wésa wesé'a kosaagaráan-aaisa ísarumne.

4 Kentáásáféna Maníkó séna kempá'á tasaagánááwe símai káásamakain-aai wérimba pó'a kempínkémbá tuwímbai sé'a wempá'á wé'a wesé'a kosaagánaumne-kanaa tuké'a paráfasuwaafainifo káráwimai kawe'án-oro. ² Maníkóni kawe'-ááímó ísaraundantemba ááéma kentáá síwá'náma ísaraambanifo úwoi táá'-aantemba isésa ímba timankúnkúmba ésa tirumpimbá ta'ótórówana póna minááígó ímba túwa'nai uráíye. Mindásafe'a kempínkémbá tuwímbai sé'a Maníkómpá'á wé'a wesé'a kosaagánaumne-kanaa tuké'a paráfasuwaafainifo káráwimai kawe'án-oro. ³ Naaófá'á Maníkó wíyóne marawé úmai tai'éna saagaráin-kanaa weraifo wenááisafesa ímba timankúnkúmba uráawisafena séna

aaisambó tiyúnda óraaka súne. Kempá'á ímba tésa kesé'a tasaagánááwe siyáímbanifo wenááisafeta simankúnkúmba úndawisa wempá'á wé'a wesé'a kosaagánaumne. ⁴ Maníkón-aai aúfáífimba wesé'o kosaagaandasáfénasa agaimaréna séna

Maníkó afa'móráe-kanaa kísau maimái tai'ásuwena afakaeté-kanaa saagaráíye agaimaréna siyáimba póna saagaan-kánáá weraifo ⁵ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna kempá'á ímba tésa kesé'a tasaagánááwe siyáimba póna ⁶ saagaan-kánáá to'mayaa úmakaimba pósa tuwímbai-waasi wempá'á wésa wesé'a kosaagánááwe. Aifa'á Maníkón-aaimo ísaraawi ímba timankúnkúmba uráamba pósa wempá'á ímba wésa wesé'a saagaráawe. ⁷ Sáwífa'-aatai maisuwéna Maníkó moórá-kanaa maréna séna minkánáá tíniye séna Téfi-

timba simámuwana Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

káfé'o Maníkómó simátímín-aai isáaro. Tirumbó makáanteni'a ímba é'a wenáái isáaro agaimaréna siyáin-aai kae'-í'a mináái agaimái simátimumpo isáaro.

⁸ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Yósúwa tí'maena kawe'-áémpá'ó mátinkomba mináémpá'ó Maníkómpá'ó saagáíyan-aempa'o wéronkaka anaemba Maníkó ímba moórá-kanaa maréna séna saagáíyan-kanaa tíniye ímba siyáísino. ⁹ Maníkó wení kísau tai'ásuwena saagaan-kánáá makáimba wení waásimo saagaan-kánáá weraíye. ¹⁰ Maníkómó wení kísau tai'ásuwenamó saagarántemba Maníkómpá'á wésa wesé'a saagaawí miwíwára'á kísau tai'ásuwesa saagánááwe. ¹¹ Mindásafeta Maníkómpá'á wé'a wesé'o saagaandasáféna siyáántán-kwimáísa kísausa maúndasa miyásá onó. Kentáá síwá'námo uráantemba miyá-sáwí'á únafosaanifo wenáái ísámai kawe'á éta káráwimai kawe'-íyatao.

¹² Maníkó méraisana wenááigo kísau wémaíye. Séfasefa'-aempa'a áwááimo wétaim-paepaetambo póimo tusákaa ontembá Maníkón-aai go kentáásirumpinken-imayaa sáwí-imayaawe kawe'-ímáyááwé tuwínkaa'-isatá wéawanaumne. Sirááimo tain-tántáá'é súnanasa Maníkón-aai go tuwínkaa'-úmáráisata sáwí-tantaa'e kawe-tántáá'ésá wéawanaumne. ¹³ Wíyómpa'e marapá'é seyaafá-tántáá'á Maníkón-aúranka'a ímba áwiyoraifo wíyómpa'e marapá'é seyaafá-tántáá'á afora'á weraisana wéawanaiye. Wemá miyámó iwái póna kesáámó méraundawini áwáusa sísai ínata simáménaumne. Maníkón-aai aúfáífimba súnda-aai miyán-áái weraintafeta kentáá síwá'námo uráantemba miyá-sáwí'á únafaisaanifo wenáái ísámai kawe'á éta káráwimai kawe'-íyatao.

Ísu aifa'-ámáán-káwáágón-aai.

¹⁴ Ísu Maníkón-ááninko kentáásí óraako éna aifa'-ámáán-káwáágó póna wíyómpa'a Maníkóe'a iména kentáá súwa'nai enasa áisai imbá póta wenááisafeta simankúnkúmba uráundasafeta káféta minááísá fasi'ámaisa ta'ótóráano. ¹⁵ Kentáásí aifa'-ámáán-káwáágó marapá'ó méronka'a seyaafá-tántáátáfésa sáwí-aaimo sínda isánae sésa áisai úmaesa íyúmbanifo ímba sáwí'a uráimba póna kentáásáfésamo sáwí-aaimo siyambo isánae sésamo ombá kentááfímbá ímba fasi'aémbá weraisana wemá suwánénasa aruntá wéuwásinkaiye. ¹⁶ Mindásafena kentááfímbá umbaitántáá'á weraíndara'a ímba sáátáfeta onanasá Maníkó úwoisa súwa'nai iwáímpá'á konanasá aruntá uwásinkenasa úwoisa súwa'nai íniye.

5 Aifa'-ámáán-káwáá-kísáúmó maíyantafesa Yúnda-waasífinkemba moórá-morawigo íyáfas-intinkaawasa wépurowasa fí'omba íyáfasintinkaawasa waásisafesa ísámai Maníkómpá'á áisai esa waásimo sáwí'o ontáfésa póí tufú'mai Maníkómbá amésa tuwímbai-tantaa'wara'a wéamewe. ² Miwí waási pósa

ímba fasi'aénkwáráwí ésa mindásafesa ímbo kawe'-úmaimo isésamo sáwí'o on-kwáásísáfésa kanaa'á kawe'-úmai tirumbá uwátinkesa ³ ímba kawe'-úmai fasi'ámai mésa sáwí'o ontáfésa pói tufú'mai Maníkómbá wéamewe. Seyaafá'-wáásítí sáwí-awausafesa sésa pói tufú'mai Maníkómbá amésa miwítí sáwí-awausafesawara'a wéamewe. ⁴ Tuwímbai ímba imáyáa ésa sésa óraako pó'a aifa'-ámáán-káwáá-kísáú maénae-imayaa ésa miyán-kísáú wémaefo naaófá'ó Maníkómó moóráwígon-awi'o Éronimba iyáfasinankowana miyán-kísáúmó maiyáintemba Maníkó iyáfasintinkarawai aantemba minkísáú wémaewe.

⁵ Miyáumai Ísu Káráísiti ímba imáyáa éna séna óraako pó'a aifa'-ámáán-káwáánónae ímba siyáifo Maníkó iyáfasinankena aifa'-ámáán-káwáá-kísáú aména séna

emá kesáánimba óna'a

kesí kísaura'a ánkaraumne

séna ⁶ moórá-aaiwara'a súwana agaimaréna séna

moóráwígon-awi'o Mériríkiséteki

óraa'-amaan-kawaago uráintemba

emá miyán-kísáú maimaé iyínone

Ísu Káráísitintafena siyáíye.

⁷ Ísu Káráísiti marap'ó méronka'a sésé'á éna ifi'á tēna inai séna puwíndasafena Maníkómpá'á áisai ena puwíndamo kanaa'ó áwa'nai indawintafena súwa'nai uwo séna Maníkón-imáyáa arááiwakaimba póna áwa'nai uráíye. ⁸ Ísu érai'a Maníkón-ááninko úwana umbaitántáá'ó wempá'ó túmba ímba mindásafena imáyáa éna Maníkón-imáyáa éna ⁹ sásá'-í'a éna wenááisa taawiyafúndawisa sáwí-imayaaafinkemba faúsínkáísata aúí'a úmaisa maé'maeta wéune. Ísu mintántáákóní áwáugoma póna ¹⁰ Mériríkisétekimo ámáán-kawaamo uráintemba aifa'-ámáán-káwáámó indasafena Maníkó Ísumba iyáfasinankaraiye.

**Ísuni aampa'á arááíwae'mai ifá'á túwáafomo siyáin-
aai.**

¹¹ Simátimunda-aaifimba sáwífa'-aai wéraimbanifo ímba ísámai kawé'á ontáféna aráátimunda-kisaugo umbái wétaiye. ¹² Ááéma Ísu Káráísitin-aai isé'a ayáatáa-kanaa maisukáafo nóra séra ímba simátíma'mae wéíyo. Maníkón-aaima afora'-áái ímba ísámai kawé'á é'a moóráwigo aneka'á simásiminkwae sefó umarambó náambo nésamo fasi'aén-tómbó ímbo naantenkáámhá é'a pó'a Maníkón-aai ímba kanaa'á simátímakaawe. ¹³ Umarambó náambo nésamo ímbo kawé'-úmaimo aaimó isáántemba miyáráán-úmai kawé'-úmaimo méraiye sáwí'o úmaimo méraiye miwání áwáuma ímba ísámai kawé'á wéowe. ¹⁴ Tinón-ésamo fasi'aén-tómbó naantembá kawé'-imáyáámó owí seyaafá'-imáyáa tuwímbai wéisaawe.

6 Mindásafeta Ísu Káráísitin-aai paákákén-áái aantemba ímba iséta fasi'aén-ááímó arumpimbó wérain-aaiwarata iséta sáákaefaen-kwaasiyaanta iyataao. Ísu Káráísitin-aai paákákén-áái é'a simátímakaunda pó'a ímba aneka'á simátíma'mae iyónaumne. Simátímakaunda-aai maarán-ááin-íye. Úwoi-

kisausafe'a tínaaemba uwáme'a Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba wéowe. ² Nombó maitínkáán-aai simátíme'a Maníkóní kísau maíwae sésa iyáfasintinkesa tine'á tiyáámhá ta'ótóráán-aai simátíme'a waásimo pukémpinkembo iyáfasinaian-aai simátíme'a Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai ena timínana mimbéyámhá waé'wae'a índa-aai simátímakaunda minááímó é'o simátímakaunda-aai Isaraafo fasi'aén-áái arumpimbó wérain-aai isáaro. ³ Maníkómó súwa'nai ínataamo éta iséta sáákaefaen-kwaasiyaanta ónaumne.

⁴ Maníkóní aambá arááíwae'mai ifátukaawi kotafisiyasa aneka'á kouwerésa kawé'-ámpá'á tíyambanifo ímba ténááwe. Miwí Maníkó sámó kátínkarinaempa'a mérowana túwa'nai ena wení Ufaen-ámútánkó miwísé'a mérowasa ⁵ miyáumai mésa sésa Maníkón-aai kawé'-ááin-íye sésa Maníkóní fasi'aémbá tuwímbai awánaraawe. Ánaaemba Maníkóní fasi'aémbá seyaafá'á paápé ínaa mifásí'áémbá tuwímbai awánamai ⁶ ifátuwesa ímba aneka'á kouwerésa Maníkómpá'á ténááwe. Miyámó on-kwáásí maará wéowe. Maníkón-ááninkombo aaraa-táíyá'ó tufúwanamo pukáintemba miwí miyá owasá tuwánésa Ísumba símai sáwí'a uwánkááwasa miyámó ontáfésa ímba kanaa'á kouwerésa Maníkómpá'á ténááwe.

⁷ Miyámó on-kwáásí maarán-kwáásín-owe. Moórá-mora-kanaa aa'á tisaná maramá kawé'á isaná kísau óraa'a isasá waási naawaná Maníkó miyám-báramá kawé'á wéuwatinkaiye. ⁸ Énifo moórá-aempa'-marama karaan-tántáá'é námáíye wérain-barama úwoi-marama isaná ampáánká'á Maníkó iyafímbá agaisuwaíniye. Miyáumai Maníkóní aampa'á arááíwae'mai ifátukaawi ímba kanaa'á kouwerésa Maníkómpá'á ténááwe. Mindásafe'a Ísu Káráísitin-aai paákákén-áái ímba aneka'á simátimenaumne.

⁹ Kesí waásisono. Miyán-ááímó súndanifo kembiwí ímba sáwí-mararaan-kwaasin-oyo kawé'-máráráán-kwáásí owaná Maníkó kawé'-ámpá'á méwátinkaiye sune. ¹⁰ Maníkóntáfé'a imáyáa ontáfé'a wení waási túwa'nai e'a káfé'wara'a miyá owaná Maníkó arupíse úmaimo méraiwai minkísáúsáféna ímba wéawinkaiye. ¹¹ Maarásáféna sirááisa wétaiye. Moórá-morawigo Maníkóntáfé'a imáyáa é'a aaweyáa é'a ímba ifátuwe'a ánaaembo méraiyambo paápé indasafe'a amu'maré'a mé'a ¹² ímba tuwesarái ína'a ímba ifátuwe'a Maníkómpá'ó timankúnkúmba ésamo Maníkómó timénaumne siyáintafesamo amu'marésamo méraan-kwaasiyaani'a oro. Miyán-kwáásíyáání'o ombá sirááisa wétaiye.

Maníkó símaimo kááísamakain-aai.

¹³ Naaófá'á Maníkó Émbaramun tafena siyáimba símai kááísamakónka'a póna wembó iyáákaraawai ímba méraantafena Maníkó séna seyaafá'nánká iyáákaraundawí mé'a kesúranka'a sé'a kemó súná-aai érai'a ónaumne séna símai kááísamarena ¹⁴ Émbaramun tafena séna érai'a kawé'á uwánkaumpo enaísaafitantambo iyamba sáwífa'a paápé ónááwe súwana

¹⁵ Émbaramu érai'e séna fasi'ámai ména ímba ifátu-womba amu'maréna ména Maníkómó símaimo kááísamakaintemba uráiyé. ¹⁶ Yúndaa-waasi tiká'ó máraámba maará wéowe. Tuwímbai miyá ónaumnemo sembó ombá iyáákaraiwain-aúranka'a sésa miyá ónaumpo ímbo miyámó onanamó éna sáwímeyamba simíniye wésewe. Miyámó sésamo ombá fí'owi fí'on-aaí ímba mimpímbá sembá maará sésa kemó sentení'a owé sénááwe. ¹⁷ Miyáumai Maníkó kawé'ó uwátinkaindawisafena imáyáa éna séna miyá ónaumne símai kááísamakaimba póna Maníkó séna waási kentáfésa sésa siyáintemba ímba éna fí'oni'a íniye sefáímpó'a seyaafá'ó iyáákaraunderawí é'a kesúranka'a sé'a miyá ónaumpo ímbo miyámó onanamó éna sáwí-tantaa'a paápé íniye Maníkó símai kááísamakaimba miyáumai aanáfó wenaúranka'a símai kááísamakaimba póna ímba taraisíniye. Miyámó siyáintafeta kesáá wempátáámó méraundasa wenónkáámbá faisinkaraisata minándámpá'á méta óraaka séta siyáinteni'a íniye séta fasi'ámai méta wéamu'maraumne. ¹⁹ Naambó ésamo áfombo faimakáawanamo fasi'ámáimo intembá Maníkómó siyáintemba kawé'á uwátinkanaumnemo siyáin-aaigo kentáá fasi'ásinkáisata Maníkómó wiyómpa'o mérai-waintafeta imáyáa éta amu'maréta méraumne. Ísu kentáási aifa'á wiyómpa'a iyéna amáán-dankomba Maníkóni ufaen-dáúmpá'á ontamó uwásukaan-ampantama tarurúwa'marena iyéna kentáásáféna imáyáa éna miyá uráimba póta fasi'ámáisa méraumne. Mérikiyétekimo uráintemba wiyómpa'a Ísu kentáási aifa'-amáán-káwáágó éna miyán-kísáú maimaéna wéiyisata fasi'ámáisa méraundasa póta Maníkóntáfé'a imáyáa é'a aaweyáá é'a ímba ifátuwe'a ánaaembo mérai-yambo paápé índasafe'a amu'maré'a méraaro.

Ámáán-kawaago Mérikiyétekin-aaí.

7 Minkwáásígó Mérikiyéteki wemá Sérémi-naopak-en-kwaasiti kawáágó éna Maníkó iyáákaraiwaini amáán-kawaago úwana naaófá'á Émbaramu namuro-wáásítí óraa'-waasise tiyéna iyáákaron-aempakemba túwana Mérikiyéteki Émbaramumba aampa'á awánéna kawé'á uwánkowana ² Émbaramu namuro-wáásítí moparáwímbó maiyómba siyáánkaiya'a tuwínkena Mérikiyétekimba moórá-unkwima ámakaiye. Mérikiyétekin tafesa mináwíkóni áwáuma kawé-káwáágón-iyé sésa waé'mai wésewe. Wemá Sérémi-naopak-en-kwaasiti kawáágón-áwíkoni áwáuma farukáwáágón-iyé sésa waé'mai wésewe. ³ Mérikiyétekin-aiwá'ná túwí'wara anófoi túwí'wara'a ímba agaimakáamba wéraisana wembó ma'ánkarainkanaawe pukáin-kanaawe ímba agaimakáamba wéraiye. Wenáái miyán-áái ímbo wéraitafena Maníkón-ááninkoraamba uréna amáán-kawaa-i'a úmai maé'mae'a íniye.

⁴ Maanáái imáyáan-oro. Kentáá síwá'náma Émbaramu óraa'-waasi úmbanifo wemá Mérikiyétekimba namuro-wáásítí moparáwímpímbá moórá-unkwima

ámakaimba póta mindásafeta séta Mérikiyétekima Émbaramumba iyáákaraiye sune. ⁵ Moóráwigo Émbaramun-aísaafitantambo uráiwain-awi'a Rífái wenándáfaken-kwaasifinkemba tuwímbai amáán-kisaura'a iyáfasintinkariye. Maníkóni amáámpinkemba moórá-amaanko séna Ísareri-waasisono. Kentí moparáwímbó wémaempinkemba aasiyaasí siyáánkaiya'a tuwímbarempinkemba moórá-unkwima kentí waási Rífáin-andafaken-kwaasí tíméro siyáiyé. ⁶ Mérikiyétekimo Rífáin-andafaken-kwaasigomo uráinkakaa séta Émbaramu wembá moórá-unkwima ámakaimba amáánkomo siyáintemba uráiyé súsinó. Énifo Mérikiyéteki ímba Rífáin-andafaken-kwaasigon-ifo Émbaramumo siyáánkai-unkwimo makáimpinkemba moórá-unkwima úwoi maimaéna kawé'á uwánkena Maníkómó Émbaramuntafena kawé'á uwánkanaumnemo símaimo kááísamakaiwaimba kawé'á uwánkaraiye. ⁷ Óraa'-waasigo kári'-waasigomba kawé'ó uwánkáimba mináái iséta póta Mérikiyéteki Émbaramumba iyáákaraiye sune. ⁸ Rífáin-andafaken-kwaasí siyáánkai-unkwifinkemba moórá-unkwimo wémaewai wépuwon-kwaasin-oyo Mérikiyéteki siyáánkai-unkwifinkemba moórá-unkwima maiyáiwaintafena Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna wemá aúnaarena úwoi méraiye sisaná póna wemá Rífáin-andafaken-kwaasí iyáákaraiye. ⁹ Imáyáa é'a sé'a Émbaramu Mérikiyétekimba moórá-unkwí ámakonka'a Rífáiwara'o ámakaintemba éna wemá moórá-unkwima wémaiwai ámakaintenkaamba uráiyé. ¹⁰ Émbaramu Mérikiyétekimba awánéna moórá-unkwimo ámakonka'a Rífái ímba paápé uréna aiwá'nágo arumpimbó méronka'a uráintafe'a mindásafe'a sune. Rífáiwara'a Mérikiyétekimba ámakaintemba uráiyé sune.

¹¹ Naaófá'á Maníkó amáámbo simátímakonka'a Rífáin-andafaken-kwaasí amáán-kisau maésa póí tufú'mai Maníkómbá amíyantafena Maníkó iyáfasintinkena Éronimba aifa'-amáán-káwáá iyáfasinankariye. Rífáin-andafaken-kwaasiti kisaumo arupíse uwátínkáinkakaa Maníkó ímba aneka'á aifa'-amáán-káwáá iyáfasinankaisino. Ímba Éroninkaan-kwaasin-ifo Mérikiyétekinnaan-kwaasí iyáfasinankariye. ¹² Maníkó séna aú-aifa'-amaan-kawaama iyáfasinankanae súmba póna ááéraan-amaamba amáán-kisau-waasí Maníkóntáfésa ísámai póí tufú'mai amén-amaamba ifátuvena aú-amaamba simásimuwata ísaraumne. ¹³ Mináái Fasi'aénkó Ísu Kárásitintafena séna ímba Rífáin-andafakemban-ifo moórá-anda Yúndaan-andafakemba paápé uráiyé. Naaófá'á Mósesé amáán-kisau-waasisafena siyónka'a ímba Yúndaan-andafaken-kwaasisafena siyáiyé. Ímba Yúndaan-andafaken-kwaasin-oyo Rífáin-andafaken-kwaasí Maníkóntáfésa imáyáa ésa póí tufú'mai óntan-taarera'o agaiyáamba ísaraumne.

Ísu Mérikiyétekiyaam-amaan-kawaagon-aaí.

¹⁵ Minááiígóni áwáuma maarán-iyé. Maníkó aú-amba aráátimena aú-aifa'-amaan-kawaago

Méríkísétekinkaan-kwaasi íyáfasinankaraiye. ¹⁶ Ímba Rífáin-andafakemban-ifo fasi'aémpínkémbá maé'-mae'a éna ímba tai'áíndawi aifa'-ámáán-káwáá-í'a úmai íyáfasinankaraiye. ¹⁷ Mindásafena Maníkón-aai aúfái-wandaaifimba agaimaréna séna moóráwígon-awi'a Méríkíséteki óraa'-amaan-kawaago uráintemba emá miyán-kísáú maimaé iyínone Ísu Káráisitintafena siyáíye. ¹⁸ Ááéraan-amba Rífáin-andafaken-kwaasiti ámáán-kisaugo ímba fasi'ámai wérontafena ímba túwa'nai úmai arupíse uwátinkowana Maníkó ááéraan-amba ifátuwana moórá-amba kawe'-ámbá aráásimuwata érai'e séta fasi'ámai méta Maníkómpátá wégune.

²⁰ Rífáin-andafakemba ámáán-kisau-waasi íyáfas-intinkonka'a úwoi íyáfasintinkesa ímba aai símai káásamakaambanifo Maníkó Ísu Káráisitimba aifa'-ámáán-káwáágómbó íyáfasinankonka'a aai símai káásamakaiye. Mindásafena agaimaréna séna Fasi'aénkó séna emá ámáán-kawaago éma maé'mae'a ínone séna mináái ímba taraisíníye Maníkó wenááninkontafena símai káásamakaiye.

²² Minááígó ááéraan-aai iyáákwana Maníkó símai káásamakontafena Ísu Káráisiti séna mináái érai'-aai waé'wae'a íníye siyáíye.

²³ Moórá-aai ísáaro. Ááéma ámáán-kisau-waasi sáwí-fa'a mésa pósa púwúntemba anondáára'a fi'owima minkísáú maimaésa iyáambanifo ²⁴ Ísu Káráisiti maé'-mae'a éna ímbo puwíndawi aifa'-ámáán-káwáá-kísáú maimaéna iyéna ²⁵ maé'mae'a éna kentáásáféna imáyáa éna Maníkómpátá áísai úmae iyéna póna kanaa'á sáwí-imayaafinkenta wéfausinkaiye. Ísu Káráisitinka'a káásamaisa méta Maníkómpátáámó kúnda-waasisa sáwí-imayaafinkenta wéfausinkaiye.

²⁶ Ísu Káráisiti aifa'-ámáán-káwáágó éna Maníkóntáféna imáyáa éna sáwí-aai wempímbá ímba wéraisana kawe'-aantemba úmai ména marapá'á sáwí-waasifimbo maúnka'a ímba sáwí'a uréna wíyómpa'a fasi'aén-áémpá'á iména miyán-áífá'-ámáán-káwáágó ména kanaatá seyaafá-tántáá'á wésuwa'nai-iyé. ²⁷ Waásimo sáwí'o untáfésawe miwímó sáwí'o untáfésawe Rífáin-andafaken-kwaasi aifa'-ámáán-kwáásí pói tufú'mai Maníkómbá áma'mae iyáambanifo Ísu Káráisiti sáwí'o í-áái wempímbá ímba wérowana póna miwímó uráantemba ímba pói tufú'mai Maníkómbá áma'mae iyéna waásimo sáwí'o ontáfénawe séna mimbórá-kanaa puwéna minkísáú tai'ásukaiye.

²⁸ Ámáán-aafinkemba aifa'-ámáán-kwáásí íyáfas-intinkowasa mararákén-kwáásí pósa sáwí'a uráamban-ifo minámáánkó ánaaemba Maníkó símai káásamarena séna miyá ónaumne séna wenáánimba sásákómbá íyáfasinankowana aifa'-ámáán-káwáá-í'a úmai maé'-mae'a wéíye.

Ísuma kentáásí aifa'-ámáán-káwáágón-aai.

8 Súnda-aagioni áwáuma maarán-iyé. Miyán-áífá'-ámáán-káwáágó kentáásí ámáán-kawaago wíyómpa'a ména iyáákamaimo kawáán-uráiwai

ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á méraiye.

² Waásimo naambó ésamo Maníkóntáféna mindáúmpá'á imáyáa ombánifo wíyómpa'a Fasi'aénkó naan-úramba úmakowana Ísu Káráisiti mimpímbá Maníkóní ufaen-dáúmpá'á iména aifa'-ámáán-káwáá-kísáú wémaiye.

³ Marapá'-áífá'-ámáán-káwáá pói tufuwésa tómbá maésa úmai Maníkómbó amiyantafesa íyáfas-intinkaraafo Ísu Káráisiti kentáásí aifa'-ámáán-káwáágó moórá-tantaa'o Maníkómbó ámakaimba mindá puwéna wenáuma ámakaiye. ⁴ Waásimo sáwí'o untáféna ámáánkomo siyáintemba póimo tufú'maimo Maníkómbó ámén-kisau wémaen-kwaasi méraafo Ísu Káráisiti marapá'ó ménaraa ímba pói tufú'mai Maníkómbá amísino. ⁵ Wíyómpa'o naan-úrambo úmakaiwaini waé'maiyaan-damba marapá'á wéraisasa mindáúmpá'á ámáán-kisau wémaewe. Miyáumai naaófá'á Mósesé aifa'-ámáán-dámbó índasafena úwana Maníkó simámena séna Sáínai-omapa'a aráá-namunda-namba miyán-dámbá uwó súwana Mósesé wíyómpa'o wérain-dankoni waé'maiyaan-damba úmakaiye. ⁶ Wíyómpa'a Ísu ámáán-kisaumo wémain-kisaugo marapá'ó ámáán-kisaumo wémaen-kisau iyáákaraiye. Maníkó séna kawe'á uwátinkanaumne símai káásamakain-aai Ísu Káráisitimo aráásímimba minááígó ááémo símimo káásamakain-aagomba iyáákaraiye. ⁷ Ááémo símimo káásamakain-aagomo waásimo arupísemo uwátinkarainkaka Maníkó ímba aú-aai símai káásamakaisino.

⁸ Maníkó wení waási tuwánómba sáwí'a uwaná mindásafena aaisambá séna maarán-áái súwana Maníkón-aai aúfái-wandaaifimba agaimaréna séna Fasi'aénkó séna ánaaemba moórá-kanaa tína'a aú-aai símai káásamare'a Ísareri-waasiye Yúndaawaasiye aú-aai símai káásatinkanaumne. ⁹ Ísípi-marafakemba miwí tíwá'náma faútinke'a tí'mae'o téwándara'a aai símai káásamakaundanifo mináái taráísúwa'a sínaaemba uwátimakaumne. Aú-aai símai káásamare'a ímba ááéraan-aaiyaamban-ifo aú-aain-iyé Fasi'aénkó séna ¹⁰ moórá-aaiwara'a séna moórá-kanaa tína'a Ísareri-waasisafe'a aú-aai símimo káásatinkaandara'a kesí ámáámbe tirumpiné imáyáafine timé'a miwítí Maníkó méraanasa kesí waási-i'a úmai ménaawe. ¹¹ Minkánáa tinasá miwítí waásiye fí'on-kwaasiye ímba táántesa sésa Maníkómpá'á teró sénááwe. Óraa'-waasiye úwoi-waasiye seyaafá'á é'a tiyáamba pósa ímba aneka'á táántanaawe. ¹² Sirumbá uwátinke'a sáwí-imayaa maitiyuwé'a misáwí-imáyáásáfé'a ímba imáyáa úmae iyónaumne Fasi'aénkó siyáíye

agaimaréna siyáíye. ¹³ Maníkó aú-aai símai káásamaranaumne siyáimba póna aifa'ó símimo káásamakain-aai ááéraan-aai isaná ááéraan-tantaa'a kárika'a wéna tai'áínífo ááéraan-aaimo éna kárika'a tai'áíníye.

Naaófá'á aifa'-ámáán-káwáágó purumakagóní naaemá Maníkómbá áma'mae iyúwana Ísu wení naaemá ámakain-aii.

9 Naaófá'á Maníkó aifa'á símai kááísamakain-aaímo wérompinkemba Maníkón-ímáyáá mósá wémaron-aii wérowasa Maníkón-ímáyáámó mósá maráíyan-damba úmakaawe. ² Ampanta-námbá úmakesa moórá-ampanta afufumpimbá imakésa mósá fáitukopatafesa Maníkóní ufaen-úran-amaapa'e sésa múra fáitukopatafesa ufaen-dáúmpá'é sésa mimpimbá ómbá kúra'mai marésa taaré úmakesa mintáárérá'á Maníkóní péréti-tomba marésa ³ mósá fáitukon-daumpatafesa Maníkóní ufaen-úran-amaapa'e sésa ⁴ mimpimbá korí-óntántámbá úmakaan-taare marésa mintáárérá'á asaa-wiyúmbó ún-kana wéagaesa kawé-táwáámá úmaresa korí-óntán-kwándááísámbá mintáwáámá ánáan-kwimaresa mimpimbá korí-óntántámbá úmakaan-tawaafimba naaófá'á wiyómpakembo marapá'ó kunkáin-tonkon-awí'a máána-tomba mintáwááfímbá ma'mái minkáwé-táwááfímbá marésa naaófá'á Maníkó wení kísaura'a Éronimba iyáfasinankowana wení táúnkakemba árumo wíkáin-taumba mintáwááfímbá marésa naaófá'á Maníkómó Mósesembo simámakain-amaambo siyáánkai-amaambo óntan-kwandaaiya'o agaimakón-kwandaai kae'-wándáái mintáwááfímbá marésa ⁵ kae-tántáá'á ayóiwará-tántáákái óraa-kawe'a úmaresa sésa Maníkóní áwáuma fí'oran-awaugo póna sama kaiyé suwaná mintántáákáígó ayóígóráámbá mintáwáámá káátena Maníkómó miwítí sáwí-imayaamo maitiyúwón-tawaama káátaraiye. Mindásafe'a káfé'a ímba ayáátáá'-aai agáúmne.

⁶ Miyá úmakesa aasiyaasi-kánáá áamáán-kisau-waasi minámáán-dánkómbá múra fáitukon-aempa'a iyésa kísau máúmbanifo ⁷ moórá-mora-aataiya'a moórá-kanaa Maníkóní ufaen-úran-amaapa'a aifa'-ámáán-káwáágó iyéna póigoni naaemá maimaéna iyéna wemó sáwí'o úntafenawe waásimo ímbo táá'o isésamo sáwí'o untáfénawe miyá-sáwí'ó ombá maitiyuwáíndasafena mindááémá Maníkómbá ámakaiye. ⁸ Miyá éna Maníkóní Ufaen-ámútánkó maarán-úmaisa wéaraasimiye. Áamáán-dankombo múra fáitukaapa'o wéromba Maníkóní ufaen-dáúmpá'á wempá'á iyíyan-amba ímba afora'á wéraiye. ⁹ Mintántáá'á aiyowái'a úmai káfétaamo méraunda-waasisa wéaraasiminta maarán-iyé. Maníkón-ímáyáámó mósá makón-kwaasi póí tufuwésa tómbá fakarésa úmai Maníkómbá ámakaambanifo miwí tirumpinkén-ímáyáá ímba sásá'-í'a uwátínkaraiye. ¹⁰ Miyáumai minámpá'á tóné noné nésa nombó perésamo ombá túsafesawe sésa miyá úwana Maníkó aú-amba aráátimuwana ááéraan-amba tai'áraiye.

¹¹ Miyámó uráambanifo Ísu Káráísiti aifa'-ámáán-káwáágó káfé'o wérain-amba kawé'-ámbá aráásimena áamáán-kisau wémain-daumpa'a mindámbá ímba marapá'ó waásimo úmakaan-damban-ifo iyáákarain-damba sásá'-námbán-iyé. ¹² Mimbórá-kánáá Ísu

Káráísiti Maníkóní ufaen-dáúmpá'á wiyómpa'a Maníkó méropa'a iyúmba áamáán-kisau-waasigomo mémegoni naaewé purumaka-aráákoni naaewé maimaéna iyéna iyéna sáwí'o úmaisaamo méraundafinkenta siyáínata aú'á úmaisa maé'mae'o ondasáfénasa miyá éna pukáiyé. ¹³ Mémegoni naaewé purumakagóní naaewé anááé-aráá'a purumaka-aráá'o agaisukáampinkenkanawe Maníkón-áuranka'o sáwí'o uráan-kwaasi tinepaká'á tufimpín-kwéesa miwí túma kawé'á uwátínkówana Maníkó tuwánéna séna kawé'an-iyé siyáiyé. ¹⁴ Mémegoni naaesáné purumakagóní naaesáné miyá uráambanifo Ísu Káráísitini naaegómá iyáákaraiye. Wempímbá ímba sáwí'-aai wéraiwai Maníkóní ámútanko maé'mae'o iwái wesé'a méraintafena wení naaemá kumúwana wenáuma Maníkómbá ámakaiye. Sáwí'o wéowini áwáugo ta'ó-tokaimpinkemba faúsinkainanasa kentáásirumpimba ímba aai wérainata Maníkóní kísau máéndasafenasa wení naaemá kumúwana wenáuma Maníkómbá ámakaiye.

¹⁵ Mindásafena ááéraan-aii símai kááísamakonka'a sáwí'o uráampinkembo faútinkaindasafena Ísu Káráísiti pukáiyé. Mindásafena Ísu Káráísiti aú-aii símai kááísamakaimba póna Maníkómó óraaka'o séna kawé'ó uwátínkáanda waé'wae'a íniyemo siyáimba Maníkómó wétaantain-kwaasi maénááwe.

¹⁶ Wépuwesamo ombá miwítí moparáwímbá tuwíntinkesa símai kááísamaresa wépuwowe. Moóráwigo puwíndasafena éna wení moparáwímbó maíyan-aii wésifo úwoimo méraindara'a ímba maénááfo puwínasa érai'a púwiye sésa maénááwe.

¹⁸ Miyáumai naaófá'á Maníkó aifa'-áái símai kááísamakonka'a Mósesé póí tufúwana mimpóigóní naaemó kunkáintafena Maníkó símai kááísamakonka'a ¹⁹ aifa'á Mósesé seyaafá'-wáásíímbá Maníkóní áamáamba seyaafá'á simátimena purumaka-aráákoni naaefímbá non-úrumba fatímakena mémeyayuma taemóka'a úsumarena mindááéfímbá tántámai Maníkón-aii agaimái makáan-aufai-wandaaiya'a tufimpín-úmarena waási tinepa'á miyá uwásuwena ²⁰ séna maandááémá aiyowái'a úmai aráátimumpo Maníkómó símaimo kááísamakain-aii fasi'aén-áái wéraiwo ísámai kawé'an-oro séna ²¹ miyáumai mindááémá Maníkón-ímáyáámó mósá wémaron-danka'a tufimpín-úmarena mindáúmpá'ó wéron-tantaaka'a miyá úmakaiye. ²² Érai'a Maníkóní áamáánkoni áwáufa'a naaegó seyaafá'-tántáá'á kawé'á uwátínkáisana moóráwigowa'i póiya'i ímbo púwísanamo wení naaemó ímbo kúmínkakaa Maníkó sáwí-imayaa ínta maisiyúwáísino. Naaemá kunkáimba póna Maníkó kentáásí sáwí-imayaasa wémaisyuwaiye.

Ísu sáwí-imayaasa maisiyuwáíndasafenamo pukáin-aii.

²³ Maníkón-ímáyáá mósá makáan-dane mindáúmpá'ó wéron-tantaa'e maarán-iyé. Wiyómpa'o wérain-dane mindáúmpá'ó wérain-tantaa'e miwání waé'-

maiyaan-damban-iye. Mintántáá'ó marapá'ó wéron-tantaaka'a póigoni naaesámbá kawe'á uwátínkówana mindá kawe'á uráambanifo wiyómpaken-tantaaka'a ímba póigoni naaesámbán-ifo iyáákaraiwaini naaesámbá kawe'á wéuwatinkaiye. ²⁴ Miyáumai Ísu Káráisiti wiyómpa'a iyéna Maníkón-aúranka'a iména kentáásáfénasa imáyáa éna Maníkómbá wéaisai-iye. Úmakaan-damba naan-úrankoni waé'maiyaan-damba ímba iméraiyo wiyómpa'a iména kentáásáfénasa imáyáa éna Maníkómbá wéaisai-iye. ²⁵ Moórá-mora-aataiya'a moórá-kanaa Maníkóni ufaen-dáúmpá'á aifa'-ámáán-káwáágó póigoni naaemá maimaéna iyóiyó uráintemba Ísu Káráisiti ímba miyá uráifo mimbórá-kánáá wení naaemá maimaéna móamakaiye. ²⁶ Ísu Káráisitimo miyáumaimo maimaé iyóiyó urénaraa wiyóne marawé úmaronkakemba moórá-mora-aataiya'a moórá-mora-kanaa pu'mapu'ma'á úmaena iyísino. Ímba miyá éna ááéraan-kanaa kárika'a tai'ónka'a marapá'á kuména sáwí-imayaasaamo maisiyuwáindasafenasa mimbórá-kánáá pukáiyé. ²⁷ Kentáásí kanaamó tínataamo púwóndasa kesáámó méraundawini áwáusafenasa sísaí ínkiye. ²⁸ Miyáumai sáwífa'-waasiti sáwí-imayaa maitiyuwáindasafena mimbórá-kánáá Ísu Káráisiti puwéna Maníkómbá wenáúma aména aneka'á kuména ímba sáwí-imayaamo maitiyuwáindasafena kumínifo wéamu'-maraan-kwaasimo kuntiyáindasafena kumínkiye.

10 Mósesemo siyáin-amaankoni aambá ímba aan-úramban-ifo Ísu Káráisiti kawe'ó uwátínkáiwaini aankóni waé'maiyaan-amban-iye. Miyáumai moórá-mora-aataiya'a ámáán-kisau-waasi pói tufú'mai Maníkómbó ámakamba miyán-kísáúgó Maníkómpá'ó tiyáan-kwaasi ímba arupíse uwátínkaraiye. ² Póimo tufú'maimo Maníkómbó ámakaan-anko kawe'ó uwátínkarainkakaa Maníkón-ímáyáámó mósá makáawi miwífimbá aoisaambá ímba wérowasa sáwí-tantaatafesa ímba umbái tésa ímba pói tufú'mai Maníkómbá áma'maesa iyówisino. ³ Énifo maará wéowe. Purumakagóni naaegówé mémegoni naaegówé ímba kanaa'á sáwí-imayaa maitiyukaimba pósa moórá-mora-aataiya'a pói tufú'mai Maníkómbó ámakonka'a miwítí aoisaantáfésa imáyáa uráawe.

⁵ Miyáumai Ísu Káráisiti marapá'ó kumíndasafena éna Manikóntáféna séna

póimo tufú'maimo embó ámakaane tómbó ámakaane ímba embá arááíma wétaifo kemá embá arááíma táinda-i'ó ondasáfé súma to'mayaa uwásínkaraane. ⁶ Póimo agaisukáantafe ímba aamoí wéone. Sáwí'ó uráantafesamo póimo tufú'maimo ámakamba mindásafe ímba aamoí wéone ⁷ súnna maará sune. Enáái aúfái-wandaaifimba kentáféna símai agaimaréna séna Manikóo kemá mé'a embá arááímo táinda-i'ó úmai ménaumne símai agaimakáintemba wéune sune

Manikóntáféna Ísu siyáiyé.

⁸ Aifa'á Ísu Káráisiti séna ámáámbo siyáinten-úmai pói tufú'mai ámakaane tómbá maimái ámakaane pói agaisukáane sáwí'ó uráantafesa pói tufú'mai

ámakaambanifo minánkó ímba arááíma wétaisa aamoí ímba wéone ⁹ simásuwena séna Manikóo kemá mé'a embá arááímo táinda-i'ó úmai ménaumne siyáiyé. Mindásafena Ísu Káráisiti póimo tufú'maimo Manikómbó ámakaunda-anta ifátuwena aú-amba Manikómbó arááímo táinda-imayaamo arááíwanda-anta aráásímakaiye. ¹⁰ Ísu Káráisiti Manikón-ímáyáá arááíwaena Manikómbá wenáúma aména mimbórá-kánáá pukáimba póna sáwí-imayaasa maisiyuwénasa Manikóndé-ita uwásínkaraiye.

¹¹ Aasiyaasi-kánáá ámáán-kisau-waasi iyáfasinesa mimbórá-kísáú maéna pói tufú'mai Manikómbó ámakamba minkísáúgó ímba kanaa'á sáwí-imayaa maitiyukaimbanifo ¹² Ísu Káráisiti mimbórá-kánáá Manikómbá wenáúma aména pukáiyé. Sáwí'ó uráantafenawe sáwí'ó ondasáfénasaawe puwéna minkísáú taí'ásuwena Manikón-ayáánúrpa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á iména ¹³ Manikómó wení namuro-wáásímó tínkaminanamo wemó iyáákaindasafena amu'maréna iméraiye. ¹⁴ Miyáumai Manikómbá wenáúma ámakaimba pósa Manikóndé-i'ó uwátínkáin-kwaasi sásá'-í'ó úmae iyónááwe.

¹⁵ Mináásáféna Manikóni Ufaen-ámútánkó aforatá simásimuwana Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

¹⁶ Fasi'aénkó séna moórá-kanaa tína'a aú-aai símai káásatinkaandara'a kesí ámáámbo tirumpiné imáyáafine timénaumne siyáiyé.

¹⁷ Moórá-aaiwara'a séna

miwítí aoisaané ámáánemo taráíyaamba ímba mindásafe'a imáyáa úmae iyónaumne siyáiyé agaimaréna siyáiyé. ¹⁸ Manikó miwítí aoisaambá maitiyuwéna ímba imáyáa úmae iyísana póna sáwí'ó uráantafesamo póimo tufú'maimo Manikómbó ámakaan-amba taí'áiyé.

Manikónópata iyónomo siyáin-aai.

¹⁹ Miyá isaná kesí waásisono. Ísu Káráisiti puwúwana wení naaemá kumúwana kentáásí aambá wikáimba póta ímba sáatafeta éta Manikóni ufaen-dáúmpátá wéiyune. ²⁰ Puwéna Manikómbá wenáúmo ámakaintafena aú-amba waé'wae'ó índa-amba aráásiména Manikóni ufaen-dáúmpátá mósá fáitukon-ampanta fawásámai aambá wi'mái Manikómpátá iyónda-amba aráásímakaimba mindásafetaawe ²¹ wemá óraa'-amaan-kisau-waasigo Manikóni waásiya'a káráwiyaimba mindásafeta ²² Manikómpátá iyóno. Kentáásí sáwí-imayaasa maisiyuwáisanasa kentáásirumpinta ímba aai wéraisata kawe'-nóntá pésínkáísata wenááigonta sirumpintá ta'ótoreta Manikómpátá simankúnkúmba éta Manikómpátá iyóno. ²³ Manikón-aai érai'-aain-iye séta póta fasi'á-maisa ta'ótoreta ínta ifátuweta Manikómó kawe'á uwátinkanaumne siyáintemba miyá índa póta wenáái fasi'ámaisá ta'ótoreta amu'maréna méta miyásá onó. ²⁴ Kesáá imáyáasa éta moórá-mora-waasi túwa'nai úmai fasi'aéné imáyáawe timéta kawe-kísáúsá wémaeta miyásá onó. ²⁵ Manikóntáféna imáyáa éta túwaandu

úmae iyéta tuwímbaimo túwaandu úmaimo tukáan-temba kesáá ímba miyá éta túwaandu úmae iyéta moórá-mora-waasisa fasi'átinkanaumne. Ísu Káráísitimo kumínda kári-kanaa wérainfafeta moórá-mora-waasisa fasi'átinketa miyásá onó.

²⁶ Ísáaro. Maníkóní érai'-aai iséta ta'ótoketa kentáásí imáyáafinkembo wembó sínaaembo uwámetaamo sáwí'o úmaetaamo íyónanasaamo éna Maníkó sáwí-imayaasaamo maisiyuwáindasa fí'on-amba ímba wéraifo ²⁷ sáatafeta onanamó Maníkómbó tínaaembo uwámiantafenamo sáwí-meyambo tímínasa óraa'-iyafimbo káwíyantafeta amu'maréna ménaumne.

²⁸ Mósesa timún-amaambo taráyaawi aafimbá íyáfas-intinkaresa kaumbo-kae'-wáásímó tuwánésamo sésa érai'a miyá wéowe sésumo ésa ímba tirumbá uwátinkaiyamba tínkamiyasamo puwíyamba ²⁹ mindá umbai-tántáá'án-ifo Maníkón-ááninkomba tínaaembo uwámémba mindá óraa'-umbai-tantaa'an-ifo Maníkó símai kááísamakonka'a Ísu Káráísitini naaemá kumúwasa sáwí'o umbá maitíyukaimba mindásafesa sésa sáwísamban-iyé síyawí óraa'a sáwí-meyamba maénááwe. Maníkóní ámútanko úwoimo súwa'nai iwáintáfésa símai sáwí'a uwánkaraawi óraa'a sáwí-meyamba maénááwe. ³⁰ Maarán-ááímó siyáimba mindá Maníkó póna maará siyáiyé.

Sáwí'o iyawini anondáá-meyambo tíménda mindá kendén-iyé. Sáwí-kisausafe'a

méyámbá timénaumne

séna moórá-aaiwara'a séna

Fasi'aénkó wení waási tísai úmai iséna

tuwínkaa'a úmai-meyamba tímíníye

siyáiyé. ³¹ Maníkó fasi'aénkwáráwí póna tíkena sáwí-meyambo tímínda mindá óraa'a táatafesa ónááfo Maníkóntáfé'a imáyáa é'a túwaandu úmae iyé'a moórá-mora-waasi fasi'átinkanaawe.

³² Ááéma Maníkó kembiwísáféna sámó kátinkonka'a umbai-tántáá'á tímúwa'a ímba ifá'á túwómbo fasi'á-mai méraafo mindásafe'a imáyáan-oro. ³³ Moórá-mora-kanaa seyaafá'-wáási túranka'a sáwí'a uwátinkesa símai sáwí'a uwátínkómbanifo fasi'ámai mé'a moórá-mora-kanaa kentí waásimo sáwí'o uwátínkómbo túwa'nai úmae íyúwasa kembiwíwárá'á sáwí'o uwátínkómbo fasi'aráawe. ³⁴ Maníkóní waási-i'o un-kákémbá kempínkémbá tuwímbai ándáfa'o mótínkómbo tiruntáfé'a uwátínkówasa kentí moparáwímbó tafíyúmba ímba imáyáa é'a sé'a íyáákarain-tantaa'a wíyómpa'a wéraimba póna waé'wae'a íníye suwaná tirunkó kawé'á uráiyé.

³⁵ Miyá uráafo Maníkóntáfé'a fasi'ámai mé'a kawé'-méyámbá wémaewe. ³⁶ Maníkóní imáyáafinkeni'a é'a wemó miyá uwátinkanaumnemo siyáin-tantaa'o maíyantafe'a fasi'ámae iyíyana ímba tuwesarái íno.

³⁷ Miyáumai naaófá'á Áísaya Ísu Káráísitimo kumínda amu'maréna ména Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

ampáán-kánáá wéraimba póna

tíndawi ímbo amu'maráínda é'a tíníye

agaimaréna siyáiyé. Moóráfa'a agaimaréna séna

³⁸ kesí waásigo arupíse úmai méraiwai kesááisafen-amo érai'emo sénamo amankúnkúmbo ímbá póna aú'á úmai méraimba póna inkaisénamo siyuwé kóina'o

é'a ímba aamoí uwánkanaumne siyáiyé agaimaréna siyáiyé.

³⁹ Minááímó siyáimbanifo kesáámá ímba miyán-kwáásísá úne. Inkaisésamo auwé kówésamo sáwí-aempa'o méraan-kwaasiyaanta kesáá ímba úndasa Maníkón-aaisafeta simankúnkúmbo éta kawé'á úmaisa maé'maeta ónaumne.

Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo on-áái.

11 Maníkón-aaisafesa érai'e sésa wenká'á timankúnkúmbo on-ámbá maarán-ámbán-iyé.

Maníkómó to'mayaa uráin-tantaatafeta séta éraika-tantaa'an-iyé séta amu'maréna méta súrantantaamo ímbo awánáúnda-tantaatafeta séta érai'a wéraiye súne. ² Kentáá síwá'náma Maníkón-aaisafesa érai'e sésa wenká'á timankúnkúmbo untáféna Maníkó séna kawé'án-owe siyáiyé.

³ Naaófá'á Maníkó séna wíyóne marawé paápé uwó súwana paápé uráísata mináásáféta érai'e séta wéisaumne. Ímbo awánáúnda-tantaapinken-tanta-atamba awánáúnda-tantaa'a Maníkó úmakaiye.

⁴ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Éperi Maníkón-aaisafena érai'e séna pói tufú'mai agaimái Maníkómbá ámakowana awaáon-áwí'a Kéni wemá tómbá fáká'mai Maníkómbá amúwana Éperi Maníkómó siyóntembo úntafena Kénimo ámakowaimba íyáákaraiye. Éperi Maníkón-aaisafena érai'e séna wenká'á amankúnkúmbo úntafena Maníkó ámakon-tantaa'a awánéna kawé'án-iyé séna wembá awánéna arupíse úmai méraandawi óne siyáiyé. Naaófá'á Éperi pukówasa wentáfésa sésa Maníkón-aaisafena érai'e séna wenká'á amankúnkúmbo

ún-kwaasin-iyé sewatá wéisaumne.

⁵ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Ínóki Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena Maníkó púwifo séna kunáí'maena wíyómpa'a móankarowasa ayaafái uwááesa túwómbanifo Maníkómó áíkomba ímba awánaraawe. Ínókimba Maníkómó ímbo kunáíkonka'a moóráwigo Ínókin-aai aúfáifimba agaimaréna séna Maníkó aamoí ínkwaé-i'a úmae iyáiyé agaimaréna siyáin-aaisafeta séta Ínóki Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo uráiyé súne. ⁶ Maníkómpá'ó tewí Maníkó ména wembó saafá íyan-kwaasi kawé'ó uwátínkáin-aaisafesa aifa'á sésa érai'-aain-iyé sésa wempá'á wétewe. Ímbo érai'-aain-iyemo sésumo ésa ímba wempá'á ténááwe. Miyáumai Maníkón-aaisafesamo ímbo érai'e sésumo wenká'ó ímbo timankúnkúmbo íyawí Maníkó ímba aamoí uwátinkainíye.

⁷ Naaófá'á Maníkó Nówaamba simámena séna ánaaemba nonkó fiyéna waási tínkaminiye simámuwana iséna séna érai'e séna non-afófora'o nínnda-taomba úmarena wení aare-iyámpóiyé wenanááfú'e imérowana nonkó miwí ímba nawíkaraiye. Nówaa

Maníkón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmbo úntafena Maníkó Nówaantafena séna arupise úmai méraane súwana Maníkómó marapá'-wáásímó sáwí-meyambo timínda-aai iséna simátímakaiye.

⁸ Naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena séna ení maramá tuwé áménda-marafa'a waaó súwana érai'e séna wení maramá tuwéna ímbo awánóm-barafa'a Maníkómó amúpa'a kuréna ⁹ Maníkómó aménaumne siyóm-barafa'a koména minááísáféna érai'e séna fí'om-barafaken-kwaasigoraamba wááu-namba úmarena maé'éimbaniye. Mimbárá Émbaramuntafenamo siyóntemba ááninko Áísáakinte anáwainko Yékopuntetafenawara'a timénaumne siyóm-barafa'a Émbaramu-iyaise mésa wááu-namba úmaresa méraawe. ¹⁰ Émbaramu miyáumai ména moórá-naopatafena imáyáa éna Maníkómó wiyómpa'o to'-mayaa úmakain-daopa'a fasi'aén-áfómbá waé'wae'o índa-naopatafena imáyáa éna amu'maréna maé'éimbaniye.

¹¹ Émbaramu awaainínkón-áwí'a Séraa Maníkón-aaisafena érai'e siyáiyé. Maníkó simámena séna iyám-pói ma'ankáinone súwana érai'a wemó sintembó owín-iyé séna iyámpóimo ma'ánkáánda-kanaa taí'áraiye séna ímba imáyáa úwana fasi'aémbá amúwana ámu'a kauréna iyámpói ma'ánkaraiye.

¹² Miyáumai Émbaramu iyámpói ma'ánkómbo waurámbó kómpinkemba sáwífa'-waasi aísaaftantambo iyawisafena wiyómpa'o o'ó sáwífa'o wéraisanamo nompá'ó nonáámááimo sáwífa'o wéraintemba miyán-kwáásí uwasa ímba kanaa'á torúraawe.

¹³ Maanáúfáímbó túwí'o agaimaráúnda-waasi Maníkón-aaisafesa érai'e símae iyésa wenká'á timankúnkúmbo úmae iyésa pukáawe. Maníkó óraaka séna miyá uwátinkanaumnemo siyáin-tantaa'a ímbo máúmba némpa'a wérowasa úwoi aai isésa aamoí ésa sésa marapátáámó méraundasa fí'om-barafaken-kwaasiyaamba úmaisa ampáánká'á méranaumne símae iyésa pukáawe. ¹⁴ Miyán-ááímó sen-kwáásí miwítí mara-úrpa'a imáyáa uwatá ísaraumne. ¹⁵ Miwímó tukóm-barasafesamo imáyáamo urésaraa kouweráíyan-amba wérowasa pósa awánaawisino. ¹⁶ Ímba miyá ésa wiyómpa'o iyáákarain-aempa'a imáyáa uráawe. Mindásafena Maníkó aamoí éna séna kesí waásin-owe séna póna miwítí maru'á to'mayaa uráiyé.

¹⁷ Maníkó Émbaramuntafena óraaka séna enááninko Áísáakimpinkemba enaísaaftantambo iyawi paápé ónááwe siyéna ánaaemba moórá-aai áisai úmai isánae séna enáánimba Áísáakimba tufú-simiyo súwana Émbaramu séna Maníkó simásimena séna enááninko Áísáakimpinkemba enaísaaftantamba ónááwe siyáimba érai'a miyáumai paápé uwásinkainiye séna Áísáaki mimbórá-iyámpói úwana ímbo ta'ótoromba áí'maena tufuwíndasafena éna ¹⁹ imáyáa éna séna Maníkó kanaa'á puwíndafinkemba iyáfasinankainiye séna tufuwíndasafena úwana Maníkó séna étuwaaó súwana ifátuwena ááninkomba tufúwana púwóraampinkemba áikaiye.

²⁰ Áísáaki Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena Maníkómó ánaaembo paápé índa-tanta-atafenamo siyón-aaisafena ááninkai Yékopunte Ísonte aasumí'a tímakaiye. ²¹ Ánaaemba Yékopu waurámbá kéna puwíndasafena éna táúmba faiyéna kífaena Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena Maníkón-ímáyáa mósá maréna ánaaembo paápé índa-tantaatafenamo siyón-aaisafena Yósepin-ááninkai aasumí'a tímakaiye. ²² Ánaaemba Yósepi waurámbá kéna puwíndasafena éna Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena simátimena séna Maníkó kentáásí waási Ísareri-waasi Ísípi-marafakemba

faú'mai tí'maena kentáásí marafá'ó mótinkaindara'a kesiyáántamba maimaésa máútaaro Yósepi siyáiyé.

²³ Ánaaemba Mósesen-anófoi wembá ma'ánkare-sarai awánésarai kawé'-iyámpóin-iyé sésarai Maníkón-aaisafesarai timankúnkúmbo uyantáfesarai

Ísípi-marafaken-oraa'-waasigo iyámpóisomba tínkantuwaaromo siyón-aaisafesarai ímba táátafesaraimo uyambá mináái taraisesarai Mósesemba aúp'á ánkaryana kaumbo-wiyómbá maisuwówana minóráá'-wáásígón-ayáámúnko áí'maena wení naaúmpa'a móankarowana ²⁴ ánaaemba Mósesé óraa'a úwasa awánésa sésa Ísípifaken-oraa'-waasigon-ayáámúnkon-ááninkon-iyé suwaná Mósesé Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena miyámó sun-áái ánaaemba uwátimena séna kemá ímba wenáánimba úne siyáiyé. ²⁵ Ísípifaken-kwaasi sáwífa'-moparawimba marésa sáwí'o untáfésa aamoí umbá Mósesé mindá ááémo tai'áínda-tantaatafena ímba arááíma tówana séna umbai-tántáá'ó simiyambo éna kanaán-iyé séna Maníkóní waási wení waási póna méron-aempa'a koména ²⁶ imáyáa éna séna Maníkó kentáásáféna tiyáíndawiye séna iyáfasinankaraiwaini kísau máénda póna umbai-tántáá'ó kempá'ó tinda minánkó Ísípi-waasiti sáwífa'-moparawimbo máénda-ankomba iyáákaraiye séna Maníkó kawé'-meyámbá simíníye-imagaa éna miyá uráiyé.

²⁷ Ánaaemba Mósesé Ísípi-marafa'a tuwé'a kónaumne siyónka'a óraa'-waasi aaisambá áúwana Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena wenáároí ímba inkaiséna úwoi kówéna Maníkómbá ímba túrantamba awánaawimba imáyáafinkemba awánaantafena úwoi kóuraiye. ²⁸ Ánaaemba Ísípifa'a Maníkóní kísau-waasigo wiyómpakewi moórá-mora-naumpimpakemba aifaráán-iyámpói tínkamindasafena úwana Mósesé Maníkón-aaisafena érai'e siyóntafena Ísareri-waasiti aifaráán-iyámpói ímba tínkaminkwae séna Ísareri-waasisafena póí tufúké'a onta-táiyá'á naaemá a'maré'a mimpói kemá naaró súwasa miyá uráawe. Mindásafesa áwí'a sésa paasofatánóné siyáamba mindá tiyótaimo í-tánóné siyáawe.

²⁹ Ánaaemba Ísípi-marafa'a Ísareri-waasi tuwésa tésa óraa'-nonkon-awí'a naae-nóné supa'á tésa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo untáféna mindónkó tuwínkaa'-úwasa nonáámááiyafamba kofatowasá Ísípifaken-kwaasi wa'maésa tésa mindómpímbá tuwaná mindónkó kúwátawisena minkwáásí tínkantasaraiye.

³⁰ Ánaaemba Ísareri-waasi sésa Yéríko-naopaken-kwaasi kotínkantuweta mimbáráfá'á koménae sésa kumbá Maníkó miyán-oro siyómba érai'e siyóntafesa mindáo'a óntantambo sí'ó úmakopa'a kóokutauku uwááesa tóso émesa afa'móráera'a miyá ésa afakaeté-gomba komiyá uwaná weyáárika'a misí'á tawísímaena marapá'á kumúwasa Yéríko-waasi tínkantuwesa komaé'ómbaniye. ³¹ Ísareri-waasi Yéríko-naopa'a ímbo kurónka'a kae'nárai ti'márówasarai mindáo'pa'a koawánamaranae sésarai kuyambá moórá-ininkon-awi'a Ré'ápi sáwí-anka'o nún-ininkoni naaúmpa'a kuyaná Maníkón-aaisafena érai'e séna minkáé'nárai aúpá'á tiyuwówasarai tiyááye. Ísareri-waasi Yéríko-naopaken-kwaasi kotínkantuwe'a koménae sésa kurónka'a Yéríko-waasi Maníkón-aaisafesa ímba timankúnkúmba urówi tínkamesa Ré'ápi Maníkón-aaisafena amankúnkúmba ún-inimba ímba tufúkáawe.

³² Seyaafá'-wáásí tááimo agáénda ayáátáá'-aai imbá pó'a seyaafá'-wáásí táái ímba agaénaumne. Miwí túwí'a Kíndiyoni úwana Péréki úwana Sámúsoni úwana Yépéta úwana Téfti úwana Sámúwéri úwasa Maníkón-aai simátimakowiye miyáumai-waasi ésa ³³ Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba untáfésa pósa miwífínkémbá tuwímbai namuro-wáásí iyáákesa arupíse úmai miwítí waásiya'a káráwiyesa Maníkómó óraaka'o séna miyámó ónaumnemo siyóntemba úmai mérowana Maníkó afáá'-iyán-tóika'a awáá urówana ímba unkutúwasa mésa ³⁴ miwífínkémbá tuwímbai óraa'-iya pisíntukowasa miwítí namuro-wáásí tínkamonae uwaná Maníkó tíyótai úwasa kawé'-úmai mésa ímba fasi'ámai mérowana Maníkó fasi'átinkowasa mésa miwítí namuro-wáásí tínkantuwesa maé'ómbaniye. ³⁵ Tuwímbai-inimba Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba untáféna miwí timááraamo pukómpinkemba Maníkó iyáfasintinkariye.

Namuro-wáásí tuwímbai ta'ótoresá sésa Maníkómbó tínaaembo uwámiyataamo éta ínta tínkameta étinkanaumpo Maníkómbó tínaaembo ímbo uwámiyataamo éta tínkamonaumne suwasá Maníkómbá ímba sínaaemba uwámenaumne sésa imáyáa ésa púwónana Maníkó súwa'nai ínata wíyómpata maé'maeta ónaumne suwasá tí'o úni'a uwátínkówasa pukáawe.

³⁶ Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba untáfésa miwítí namuro-wáásí tuwímbaisafesa tuwíyáái ésa tínkambae iyésa tuwímbai tíyayaanka'a kárá'umai tí'maesa ándáfa'a máwétiyuwesa ³⁷ tuwímbai óntantamba tínkamuwasa púwúwasa tuwímbai paepáétamba karánaara uwásuwesa tuwímbai paepáétamba túfimba faiya'-naiya uwasá púwúwasa tuwímbai ímba kawé'-únánkwátói urésa sipisípi-ayau-unankwatoi uwasá tuwímbai méme-ayau-unankwatoi urésa ímba kawé'-náúmpímpá'á waésa úwoifaka'a kowáísáwai ésa ímba tómbá makówasa sáwí'a uwátinkesa umbai-tántáá'-í'a uwátinkesa ³⁸ kawé'-wáásí-í'a úmai mérontafesa ti'má-tuwowasa waásimo ímbo méropa'a nésa omápa'a mésa maipíné óntan-aifine waésa miyáumai mésa

kawé'-wáásí pósa sáwí'o uwátínkówifimba ímbo máúmba keyáára'a maé'ómbaniye.

³⁹ Miyán-kwáásí Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba untáféna Maníkó séna kawé'án-owe siyáifo marapá'ó méronka'a Maníkómó miyá uwátinkanaumnemo siyáin-tantaa'a ímba awánowana ⁴⁰ Maníkó miwísáféna amu'máráaro séna ánaaembo kesétaamo méraiyan-kwaasisafena imáyáa éna kawé'-ámbá kentááwé miwíyé sásá'-í'o uwásinkainda-anta wisínkaraiye. Mindásafesa marapá'ó méronka'a ímba awánaraawe.

Maníkó kentáásifowai-i'o wéin-aai.

12 Miwí miyáumai maé'ómbanifo kesáá maarásá ónaumne. Miwí Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba uráawi túwaandu ompímbá kesáá afufumpinkáántá méraunasaraanta Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba on-ámbá aráásíméwata mindásafeta umbai-tántáá'á ifátuweta kentáámó sáwí-imayaagomo ta'ótokaimba ifátuweta waásimo tuwaantantésamo mimbórá-imáyáámó arááiwaéntemba Maníkómó aráásímakain-ampata ímba suwesarai ínata fasi'ámaisá kónaumne. ² Waásimo tuwaantantésamo ayáiyá'ó wéraitim-beyantafesamo imáyáamo ontembá Ísuntafeta aantemba imáyáasa onó. Ísu imáyáasa símakaisata Maníkón-aaisafeta simankúnkúnta únanasa imáyáasa símímba póta Maníkómpátá kááísamai maé'maeta úmaeta iyónaumne. Ísu ánaaemba arunkó aamoí índa-imayaa éna póna aaraa-táiyá'ó puwíndasafena ímba a'áo séna aaraa-táiyá'ó púwón-antafesamo tigesáfésamo ombá ímba imáyáa éna póna Maníkó kawáán-uráiwain-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á méraiye.

³ Ísuntafeta imáyáan-oro. Marapá'ó méronka'o sáwí-waasi sáwí'o uwánkáfa'o iyúwanamo fasi'ámáimo maé'éintemba imáyáa é'a ímba tuwesarai ína'a ímba ifátuwemba fasi'ámai méraaro. ⁴ Aoisambá ayaawaiyé'a fasi'ámai méraampinkemba ímba tínkamowa'a pukáawe. ⁵ Maníkó fasi'átinkaindasafena séna kesiyáámúntone kesáánintone isáaro súwana agaimaréna siyáin-aai imáyáan-oro. Maarán-áái siyáiyé.

Fasi'aénkó arumbó tímakaiwai arupíse uwátinkena kesáánimba owémó siwáísáféna kesáái isáiwae séna wétinkamiye. Mindásafena kesááninkoo Fasi'aénkó arupíse uwánkáimba ímba sáwísamban-iye-imayaa éma sáwí'o uráanda óraaka'o simámakaimba enarunkó

ímba sáwí'a íno

agaimaréna siyáiyé. ⁷ Umbai-tántáá'ó kempá'ó timbá Maníkó kawé'á uwátinkena wení iyámpói owaná póna miyá wéuwatinkaiye. Seyaafá'-iyámpói kawé'ó iyantafesa miwí tinófoi arupíse wéuwatinkaawe.

⁸ Maníkó seyaafá'á wení iyámpói umbai-tántáá'ó wéraiwai Maníkóní iyámpóín-ófo umbai-tántáá'ó ímbo wéraiwai megusáiyámpóín-owe. ⁹ Moórá-aaiwara'o súnnda isáaro. Marapákén-késífóisaisa arupíse

uwásinkaraawata miwí táái iséta miyáumai wiyómpak-en-kentaasifowan-aai iséta kawé'-úmai méta minóráá'-ááísá miyásá onó. ¹⁰ Kári-kanaa marapákén-késífóisaisa miwítí imáyáafinkemba arupísesa uwásinkanaafo Maníkó kawé'á uwátinkanae séna kawé'-aantemba úmaisa méraandasafenasa wemó kawé'ó úmáimo méraintemba miyásá ondasáfénasa arupísesa wéuwasinkaiye. ¹¹ Arupíse uwásinkaindarata sirunkó umbái táínata ínta aamoí éta ánaaemba minúbái-tántáákó kawé'ó uwásinkaindarata minúbái-tántáákóní anondáá kentáásirunko aano úmaisa wérainata kawé'-úmaisa méraanamne.

Miyám-baaran-oromo siyáin-aai.

¹² Miyáumai káráwiye'a tiyáántán-kwiyé'a ¹³ arupíse-amba imáyáa úmai arááiwáéro. Kempínkémbá tuwím-bai tuwánésa sáwí-amba arááiwáéro sé'a

kawé'-úmai mé'a arupíse-amba arááiwáéro.

¹⁴ Tiyáántán-kwiyé'a seyaafá'-wáásísé'a faru úmai méraaro. Ímbo kawé'-aantemba úmáimo méraawi Fasi'aénkómbá ímba awánánááfo kawé'-aantemba úmai méraaro. ¹⁵ Kempínkémbá tuwím-bai Maníkó úwoi túwa'nai iwáimbá auwáunafo sé'a káráwiyoro. Kempínkémbá tuwím-bai tirunkó sáwí'o índarakemba misáwí-ímáyáágó seyaafá'-wáásífimbá wété ifáínifo káráwiyoro. ¹⁶ Sáwí-tantaatafe'a tirááísafe'a ofáínifo káráwiyoro. Naaófá'á moóráwígón-awi'a Íso Maníkón-táféna ímba imáyáa éna sáwí'o uráintemba kempínkémbá tuwím-bai miyá ofáínifo káráwiyoro. Wemá Maníkóntáféna ímba imáyáa úwaimba moórá-kanaa áái tówana áfákontafena séna ení tómbá nasímínana mintónkón-ánondáá emá aifaráán-iyámpói úrénana kenkáisifowa kawé'-áásúmí'á amíniye séna ¹⁷ ména ánaaemba moórá-imayaa éna kesifo kawé'-áásúmí'á simínkwae séna óraa'-ifi'a tówana afowámá áfákomba kawé'-áásúmí'á aména póna wembá ímba amúwana ááémo sáwí'o uráin-tantaako afowámá kawé'-áásúmí'ó amínda-amba fáikaiye. Kempínkémbá tuwím-bai miyá-sáwí'á ofáínifo káráwiyoro.

¹⁸ Naaófá'á Ísareri-waasi Sáínai-oma'-aefempa'a komérowana óraa'-iyama kéna tinepái kówasa uwaná óraa'a kumeu'á úwana óraa-fiyunda torówana ¹⁹ uwíyemba óraaka'a tufúwana aagó aantemba séna waásiye póiyé maanómáká'ó tíya'o é'a óntantamba tínkamiyasa puwónáawe súwasa mináámó ísón-kwaasi táátafesa ésa sésa aneka'á moórá-aai ímba sínata ísáano sésa táátafesa ésa ²¹ awánon-tantaa'a óraa-taatafesa uwaná Mósesé séna sááte'a isa'á tata'á úne siyáiyé. Naaófá'á Ísareri-waasi miyán-tántáá'á koawánaraafo kembiwí miyán-tántáá'á ímba kowéawanaawe.

²² Ímba miyá é'a Maníkómpá'ó tiyáamba maaráráámbá wéowe. Moórá-omakon-awi'a Sáiyóni-omapa'a té'a Maníkó fasi'aénkwáráwíní naaópa'a té'a wiyómpa'a aú-nao'a Yérusaremufakaan-daopa'a té'a wiyómpaken-kisau-waasimo sáwífa'o túwaandu úmaresamo Maníkón-áwí'o mósá marésamo aamoimó opa'á té'a ²³ aifa'ó Maníkómpá'ó tésamo wení waási-

i'a úmai méraapa'a tiyáawe. Wiyómpa'a aúfáífimba miwí túwí'a agaimakáiyé. Maníkó seyaafá'nánká miwímó méraawini áwáusafena tísaí índawimpa'a té'a marapá'ó arupíse úmáimo méraawanamo Maníkómó sásá'-í'o uwátínkaraiwai wiyómpa'o miwí timantómbó méraapa'a té'a ²⁴ Ísumpa'a Maníkó aú-aai símáimo kááísamakaimba aráásímíwaimpa'a tiyáawe. Naaófá'á Kéni áfákomba Éperimba tufúwana puwúwana wení naaemá kumúwana mindásafena anondáá sáwí-meyamba amínkwae siyáimbanifo Ísuni naaemó kunkáimba waási kawé'á uwátínkáimba wempá'á tiyáawe.

²⁵ Maníkó kembiwísáfénamo aaimó sínda-aai ímba taraisé'a káráwiyoro. Naaófá'á Mósesé marapá'á ména Maníkón-aai simátimuwasa taráiyawí sáwí-meyamba maiyáawe. Miyáumáimo wiyómpakewimo simátiminda-aaimo taraisíyawí érai'a sáwí-meyamba maenááfo káráwiyoro. ²⁶ Naaófá'á Maníkó Sáínai-omapakemba aai súwana óraa'-marima taráimbanifo káfé'a óraaka séna moórá-kanaamo tínda aneka'á óraa'-marima taaó senaná wiyónkowe maragówé óraa'-marima táíniye siyáiyé. ²⁷ Aneka'ó óraa'-marima taaó sénaumnemo siyáin-aagóni áwáuma maarán-iyé. Marímo táinda-tantaa'a naaófá'ó úmakain-tantaa'a póna tai'áínifo maríma ímbo kanaa'ó táinda-tantaa'a waé'wae'a íniye.

²⁸ Miyáumai marímo táinda Maníkó kentáará'á káráwiyaimba póna ínta siyuwáinda póta sirunkó kawé'á ínata aamoí éta wentáféta éta wenáwí'a mósá maréta wen-ímáyáá mósá máraandasafenasa aamoí íniye. ²⁹ Kankambó tiyú'máimo iyafímbó agaisúwáantemba Maníkó miyá ínata póta wen-ímáyáá mósá maréta ménaumné.

Maníkó aamoí ínkwaie-i'a orómó siyáin-aai.

13 Ísu Káráísitiye'a kááísamáimo méraawi Maníkóní akúni'a uráamba pó'a moórá-mora-waasi kentirumbá timé'a ímba ifátúwáaro. ² Namu'-waasímó tíya'o é'a tóné naané timé'a ímba ifá'á tiyúwáaro. Tuwím-baimo miyámó uráamba ímba marapá'-wáásí kawé'á uwátínkaraafo wiyómpaken-kisau-waasi miyá uwátínkaraafo ímba wiyómpakewi owé-ímáyáá uráafo marapákén-kwáásí owé-ímáyáá uráawe. Mindásafe'a namu'-waasí túwa'nai oro. ³ Maníkóní waásifinkemba wení waási onkákémbá tuwím-bai tí'maesa ándáfa'o mótkáámá miwísé'a ándáfakaan-úmai méraafo mindásafe'a imáyáa é'a túwa'nai oro. Umbai-tántáá'á miwífímbó wérain-kwaasi kembiwífínkwará'á miyáumai umbai-tántáákáámá wérainwain-ófo imáyáa é'a túwa'nai oro. ⁴ Aaremó waaimó máéwasa waaimó aaremó máéwasamo on-ámbá kawé'-ámbán-ifo aaré ímba sáwí-anka'a níyasa waái ímba sáwí-anka'a níyasa miyáumai méraafo aare-úméné waai-úméné ímba oro. Miyá iyanamo éna Maníkó sáwí-meyamba timíniye.

⁵ Maníkó séna ímba tiyuwé'a túwa'nai ónaumné mináámó siyáintafeta fasi'ámai méta séta

Fasi'aénkó súwa'nai imbá pó'a waásimo sáwí'o uwásinkaiyamba ímba sáá'a íniye séna Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna siyáimba pó'a óntantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a miyán-tántáákó kembá ta'ótoraina'a sáwí'a ofáinifo makáan-tantaatafe'a sé'a mindá kanaán-iyé seró.

⁷ Ááemo kentí óraa'-waasi Maníkón-aaimo simátí-makaawisafe'a imáyáan-oro. Miwímó maé'ón-awauwe pukáan-awauwe imáyáa é'a Maníkóe'o kááísamaimo maé'mae'o é'óntemba miyán-oro. ⁸ Ísu Káráísiti naaófá'ó uráintene káfé'wara'o miyámó wéintene ánaenkwará'o miyámó índawe. Mindásafe'a ⁹ tómbá aambó fái'makaan-amba arááiwaiyamba ímba túwa'nai ínifo Maníkó úwoi súwa'nai úmáisa wé-fasi'asinkaifo fí'o-fi'on-aai karo'-áái

isé'a arááiwáéfainifo káráwiyoro.

¹⁰ Ísu Káráísitimo puwénamo wenáú Maníkómbó ámakaintafenasa súwa'nai imbánifo ámáán-daumpa'o ámáán-kisau-waasimo pói tufú'maimo Maníkómbó ámén-kwaasi ímba kanaa'á wétuwa'nai-iyé. ¹¹ Aifa'-ámáán-káwáágó waásiti aoisaantáféna pói tufúkéna naaemá umaéna Maníkóní ufaen-dáúmpá'á iyéna mindááemá tufimpín-úmáráisasa mimpóí mindáókoni aumépa'a ímbo nombá agaisukáawe.

¹² Miyáumai Ísu Káráísiti kentáásáféna imáyáa éna sáwí-imayaa maitiyuwánae séna ímba a'áo súwasa áí'-maesa mindáókoni aumépa'a móankesa tufúwana puwúwana wení naaemá kunkáiyé. Miyámó uráimba póimo tufú'maimo Maníkómbó ámén-kwaasi ímba kanaa'á wétuwa'nai-ifo kentáá wésuwa'nai-iyé.

¹³ Ísumba áí'maesa mindáókoni aumépa'a móankaresa tufúwana pukáimba miyáumai ámáán-daumpa'o pói tufú'maimo Maníkómbó ámén-amba tuwáunasasa wembó símai sáwí'o uwánkaraantemba kentááwárá'á símai sáwí'a uwásínkáamba póta ínta wentá auwánaumne. ¹⁴ Marapá'ó waé'wae'o índá-nao'a ímba wéraintafeta wíyómpa'o maé'maetaamo onda-náópa-ta imáyáasa éta póta ínta wentá auwánaumne.

¹⁵ Maníkómbó póimo ámentemba Ísu Káráísiti kentáásáfénawe séna pukáintafeta Maníkóní waási úne súndawisa aamoí uwánkamae iyéta wenáwí'a mósá

maréta ínta túwáano. ¹⁶ Kawe'á uwátinketa túwa'nai eta íntaamo túwáandasafena Maníkó aamoí íniye.

¹⁷ Kentí óraa'-waasi-taai isé'a síyantemba miyán-oro. Kembiwíyá'á kawé'-úmai káráwimae iyésa ánaemba Maníkómbá minkísáúsáfé'a simáménaawe. Miwí tááimo isámai kawé'ó íyasamo ésa aamoí íya'a mindásafe'a kawé'-úmai ménaawe. Miwí tááimo ímbo isámai kawé'ó íyasamo ésa miwítí kísau umbái táina'a mindásafe'a ímba kawé'-úmai ménaawe.

¹⁸ Imáyáa éta kentáásirumpinta ímba aai wéraisata seyaafá-tántáátáféta arupísésa ónaesa sumpo kentáásáfé'a Maníkómpá'á inaí símae iyóro. ¹⁹ Óraaka simátimé'a sune. Aneka'á kentópa'a káríka'o konda-ámbá Maníkó paápé índasafe'a inaí seró sune.

Inaimó siyáin-aai.

²⁰ Maníkó faru wéuwatinkaiwaini áwáugo éna Fasi'aénkó Ísu pukáimpinkemba iyáfasinankarowana puwúwanamo wení naaemó kunkáintafena póna símai kááísamakain-aai waé'wae'a ínana sipisípiya'o káráwiyaiwaimo intembá Fasi'aénkó Ísu kentáárá'á wégarawiyiye. ²¹ Maníkóní imáyáafinkembo iyantafena Maníkó fasi'aémbó timíndasafe'a inaí sune. Maníkó kentáásirumpinta kísau wémáimba Ísu Káráísitini fasi'aéntámbá wembó arááimo tain-kísáú Maníkó maíndasafe'a inaí sune. Ísu Káráísitin-awí'a aasiyaasí óraa'a waé'wae'o imbá érai'-aai intáfé'a inaí sune.

²² Kesí waásisono. Óraaka simátimé'a sune. Fasi'átínkáándasafe'a maanáúfái agaimái timúnda ímba ayáátáá'-aain-ifo aáno mé'a ísáaro. ²³ Moórá-aai ísáaro. Moóráwígon-awí'a Tímóti ándáfakemba faú'ánkáámba póna ááemo tína'o é'a kentópa'o kondará'á áí'mae'a kónaumne.

²⁴ Kentí óraa'-waasisafetaawe Maníkóní waási seyaafá'-wáásísáfétaawe simátimé'a sé'a kawé'-úmai méraaro sune. Maníkóní waási Ítáári-marafakewi simátimesa sésa kawé'-úmai méraaro wésewe.

²⁵ Maníkó úwoimo wétuwa'nai-intafe'a inaí sune.

Kesáái taí'áiyé.

Yémisi

1 Kemá Yémisi maanáúfái agaimái timúne. Maníkóní kísauwe Ísu Káráísitini kísauwe maúndawi maanáúfái agai-timúmpo Ísarerin-áánintomba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tísaafitan-tambo uráawi fí'o-fi'om-barafa'a wété úmaimo méraawi ísáaro.

Fasi'átinkáín-aai.

² Kesí waásisono. Umbai-tántáá'á fí'o-fi'on-tantaa'a kempá'á wétifo tirumbá fetóí úmai méraaro. ³ Umbai-tántáá'á kempá'ó timbá Fasi'aénkó Ísuwe kááísamaimo mé'o ímbo auwé'o é'a fasi'ámai ménaawe. Mindásafe'a ísaraamba póna umbai-tántáá'á kempá'á wétifo tirumbá fetóí úmai méraaro. ⁴ Fasi'ámai maé'mae'a úmae'a iyiyana ímba tuwesaraí ina'a miyán-káwé'-ímáyáá úmae iyiyana Maníkóní kawe-tántáátáféna ímba táái táíniye. ⁵ Kawe'-ímáyáá maénae síyawi Maníkómpá'ó áísai íyanamo éna timíniye. Maníkó nóintafera sísai-oo ímbo sínda ímba ta'ó-torainifo úwoi timíniye. ⁶ Maníkómpá'ó áísai iyamba ímba kae'-ímáyáá é'a úwoi kesáái isáíniye seró. Kaumbo-kae'-ímáyáámó tokáiyawimo ésa kafóná-waasi pósa afufumpin-kwáásí mésa kowaétuwe tawaétuwe-waasiyaamban-owe. ⁷ Miyámó owí kaumbo-kae'-ímáyáá ésa ímba mimbórá-ímáyáá úmai arááiwaesa kawe-kísáú wémaefo sáwí-imayaa arááiwaesa miyámó owí Maníkómpá'ó áísai íyan-tantaa'a simíniye-imayaan-oyo.

Óntaiyain-kwaasiye óntawara'-waasi-taai.

⁹ Óntaiyain-kwaasi Ísu Káráísitin-aaisafesa érai'emo sewanamó ímbá Maníkó séna kesí waásin-owe simbánifo tirunkó kawe'á wéifo ¹⁰ óntawara'-waasi Ísu Káráísitin-aaisafesa érai'emo sewanamó ímbá Maníkó séna kentí óntama ímba aifaráán-tántáá'án-iye simbánifo miwíwará'á tirunkó kawe'á wéiye. Kawe-tántáá'ó mowáán-arambo wénamo aáémbó kaintembá óntama aifaráán-tántáá'á iyé-ímáyáámó on-kwáásí miyaráán-úmai tai'ánááwe. ¹¹ Aafáúmá iyáúsena aa'á kaisaná mowáán-arambo aáénkénamo minkáwé-tántáá'ó aáénkaambo kaintembá óntama aifaráán-tántáá'á iyé-ímáyáámó on-kwáásí kisaumo máémba miyaráán-úmai tai'ánááwe.

Sáwí-imayaa kempá'ó tína'a a'áo seró-áái.

¹² Ísu Káráísitin-aaisafesamo érai'emo sewanamó ímbá miwífá sáwí-tantaa'o tíndamo ésa a'áomo síyanamo éna tirunkó kawe'á íniye. Miyáumai fasi'á-

maimo maé'mae'o íyanamo éna Maníkó timénaumne siyáin-tantaa'a timíniye. Ááema Maníkó séna tirumbó símén-kwaasi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáintemba miyá uwátinkainiye. ¹³ Sáwí'o

í-tántáá'ó kentópa'o tína'a sáwí'a ónaumne-imayaa é'o é'a Maníkóntáfé'a sáwí-imayaa símakaiye sefó. Maníkó ímba sáwí'a í-ímáyáá tiména ím-ba wení ímáafinkemba sáwí-imayaa tafisímai mémarainiye. ¹⁴ Kentáá sáwí-imayaasafena sinkáinda misáwí-ímáyáágó kentáá tafisínata arááiwaéenanasa ¹⁵ misáwí-ímáyáágó ta'ótorainata sáwíta ónaumne. Sáwítaamo úmae iyónanasaamo éna misáwí-ímáyáágó anondáá méraundawini áwáuma Maníkóní némpata méranamne. Mindásafe'a Maníkóntáfé'a sáwí-imayaa símiye sénááfo ímáyaá úmai kawe'án-oro.

¹⁶ Kesí waásisono. Mindásafe'a karo'-ááísáfé'a érai'e sefónifo kawe'-úmai ísáaro. ¹⁷ Seyaafá'á érai-tantaa kawe-tántáá'á kentááfátá kentáásifowama Maníkónópakemba wégumiye. Aafáúwé wíyóne o'é úmakowana aafáúmá kúwáfekena siyaréna wéifo Maníkó ímba miyá wéifo aasiyaasí sáma kásinkena ímba fí'o-fi'on-imayaa wéiye. ¹⁸ Maníkó wení ímáyaá arááiwaena érai'-aai simásimenasa minéráí'-ááísáféna aú-waasiyaanta uwásínkáísata aifa'á wení waási-ita uráanasasa ánaaemba fí'o-fi'on-kwaasi miyá ónááwe.

Maníkón-aai isésa miyámó on-áái.

¹⁹ Kesí waási ken-ímáyáámó únda-waasi ísáaro. Maníkón-aai isámai kawe'á é'a ímáyaá uré'a aái sé'a ímba ááema aaisambá seró. ²⁰ Aaisambó sen-ámbá Maníkóní kawe'-ámpá'á ímba aaisambá sen-ámbán-iye. ²¹ Mindásafe'a sáwí-imayaa sáwí'o on-tántáá'é watuwé'a kumé'a Maníkón-aai tirumpimbó makáan-aai isámai kawe'-iyana minááígó kawe'-ámpá'á métinkainiye.

²² Maníkón-aai táá'-aantembo isé'o Maníkón-aai isáunda é'a isáúmne sé'o é'a kesáfé'a karo'á sefó Maníkón-aai ímba táá'-aantemba isé'a wemó siyáintemba oro. ²³ Maníkón-aai isésa wemó siyáintemba ímbo iyawi ²⁴ nonkwaaúmpímbá tóí'a awánasuwesa kówasa miyámó ombá ááema wétuwinkawimba miyámó owí Maníkón-aai isésa wemó siyáintemba miyá ímba wéowe. ²⁵ Maníkón-aai sásá'-ááígó póna minááígó sáwí-imayaa gomo ta'ótokaimpinkemba faútinkainiye. Maníkón-aai isésa wemó siyáintembo iyawi isésa ímba tuwinkáinda miyá úmaesa iyiyana minááígó tirumpimbá kawe'á uwátinkainiye.

²⁶ Nom-báí-wáásí úne sembánifo sen-ááiyá'ó ímbo káráwiyombo ésa kentí imáyáagomba karo'á simá-suwesa tóikaken-aantemba sésa nom-báí-wáásí úne wésewe. ²⁷ Keto'-ínínká'é áwíyaraa'-iyampoíya'e umbai-tántáá'ó wéráiwaiya'e káráwiyesa marapá'-wáásítí sáwí-ampa'a tínaaemba uwásúwááwi Maníkón-aai ísá-mai kawé'á ésa Maníkó kentáásifowan-aúranka'a érai'-nom-bai-waasi mésa Maníkón-aráái aantemba wéwaewe.

Mimbórá-ímáyáán-oro-aai.

2 Kesí waásisono. Fasi'aénkó Ísu Káráisití fí'oran-aai wéráiwaini aaisáfé'a érai'e sé'a wenká'á timankúnkúmba ofo túwí'o wéráinda-waasi kawé'á uwátinke'a túwí'o ímbo wéráinda-waasi tínaaemba uwátímémba mindá sáwí'a ofo ² káráwiyoro. Túwaan-du ompímbó moóráwigomo óntawara'-waasigo éna kawé'-únánkwátói úmaena tisanamó óntaiyain-kwaasigo éna sáwí-unankwatoí úmaena tisa'ó kawé'-únánkwátóiwarawintafe'a simándára'a tamauwó sé'o sáwí-unankwatoiwarawintafe'o nénka'a tamauwómó sembá mindá sáwí'a wéowe. ⁴ Miyámó sembá kem-pínkémbá tuwímbai túma maimaé'a iyé'a tuwímbai sí-mai sáwí'a é'a sáwí-imayaasamba tuwínkaa'a wéowe.

⁵ Kesí waási ken-ímáyáámó únda-waasi ísáaro. Marapá'á méraan-kwaasi óntaiyain-kwaasi tuwánésa sésa úwoi-waasin-owe sefó Maníkó óntaiyain-kwaasi wesé'a káásamai fasi'ámai méraan-kwaasi tuwánéna séna kesí waásin-owe wésiye. Ááéma Maníkó séna tirumbó símén-kwaasi kawáánúndafa'a ménaawe siyáimba ⁶ óntaiyain-kwaasisafena miyá siyáimba pó'a múra tiyúwáafo. Óntawara'-waasi túma ímba maimaé'a iyóro. Óntawara'-waasi kembiwí sáwí'a uwátinkesa aaimá simátinkesa ⁷ Ísu Káráisitín-awi'a iyáákarain-awi'a kentí óraakon-awi'a símai sáwí'a uwánkáamba pó'a miwí túma maimaé'a iyófo.

⁸ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna esáfé-ímáyáámó óndantemba fí'owi-imayaawara'a oro siyáimba pó'a minkáwé'-ámáámbó fasi'aén-ámáám-bó arááiwae'o é'a kawé'á iyambanifo ⁹ óntawara'-waasi túmo maimaé iyé'o óntaiyain-kwaasi tiyuwé'o é'a sáwí'a ónááwe. Miyámó é'o é'a kawé'-ámáámbá taraisíyana Maníkó aaimá simátinkainiye. ¹⁰ Seyaafá'-ámáámbó arááíwaesamo moórá-amaambo taraisíyambo éna aaimá simátinkena séna seyaafá'-ámáánkómbá taráísówin-owe síniye. ¹¹ Maníkó séna ímba aare-úméné waai-úméné oro séna moórá-aai-wara'a séna ímba waási tínkamiyasa púwóro siyáíye. Ímbo aare-úméné waai-úménéómó ombánifo waási tínkamiyasamo puwíyamba ámáámba wétaraisowe.

¹² Maníkón-aai sásá'-ááígó póna minááígó sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkainiye. Maníkó wenáái arááíwáéwiye taráísówiye tuwánéna tí-sai índa pó'a imáyáa é'a kentóika'e kentúra'e káráwiyoro. ¹³ Maníkó aaiimbá maitinkáíndara'a tirumbó ímbo uwátínkaraawi Maníkó wenarumbá ímba uwátinkainiye. Maníkó aaiimbá maitinkáíndara'a

tirumbó uwátínkaraawi ímba táá'a ínana Maníkó arunfaféna uwátinkainiye.

Timankúnkúne kawé-kísáúwémó máén-aai.

¹⁴ Kesí waásisono. Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmba ésamo ímbo kawé-kísáúmó maésamo ésa miwí táái úwoi tóikaken-aai wésewe. Mináái tóikaken-aantemba sembá póna Maníkó ímba kawé'-ámpá'á métinkainiye. ¹⁵ Maníkóní waásifinkembo moóráwigomo ménamo unáánkwátóiyé tóné ímbo makáíndawintafe'o ¹⁶ kembiwímó sé'o tómbá nenaná ámú'a fáinama unáánkwátóí ane'á márénana koko'á ínana waaó sé'o tóné unáánkwátóiyemo ímbo amé'o é'a kentáái úwoi tóikaken-aai wésewe. ¹⁷ Mindásafe'a Ísu Káráisitín-aaisafe'a timankúnkúmba ombánifo ímbo kawé-kísáúmó máémbo é'a timankúnkúmba on-áái tóikaken-aantemba sefó tirumpinkémbá ímba wésewe.

¹⁸ Tuwímbaimo sésa Maníkón-aaisafe'a simankúnkúmba únda pó'a Maníkóní waási únemo se-wasamó tuwímbaimo sésa kawé-kísáúmó maúnda pó'a Maníkóní waási únemo sembá kemá Yémísi sune. Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba ombánifo kawé-kísáú ímba máémbo pó'a Maníkóní waásiya'o ímba tuwánáúmne. Kemá kawé-kísáúmó maúnda suwáné sé'a Maníkón-aaisafe'a amankúnkúmba óne sénááwe kemá Yémísi sune. ¹⁹ Maníkó kímborawigo méraiye sé'o érai'emo sembá kawé'-áái sembánifo miyá aantemba sembánifo Maníkó kawé'-ámpá'á ímba métinkainiye. Waántáwankoni kísau-waasiwara'o miyámó sembá kantúmba matuwésa sembá póna Maníkó ímba kawé'-ámpá'á métinkainiye.

²⁰ Ímba kawé'-ímáyááwárá'-wáásín-owe. Ísun-aaisafe'a timankúnkúmba ombá ímba kawé-kísáúmó máémbo úwoi-aaiyaamba sembá pó'a miwání áwáumo simátíménda ísáaro. ²¹ Naaófá'á kentáá síwá'náma Émbaramu Maníkó simámakaintembo índasafena ááninkon-awi'a Áísáakimba óntan-taarera'a mósá ánkarena tufínena úwana Maníkó séna a'áo siyáíye. Émbaramu miyá uráintafena Maníkó séna arupíse úmai méraane siyáíye. ²² Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmba éna ímba miyá aantemba uráífo simámakaintemba uráimba Maníkón-aaisafena fasi'ámai érai'e siyáimba é'a ísaraawe. ²³ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmba úntafena Maníkó séna arupíse úmai méraanemo siyáimba minááígóní áwáuma Émbaramu Áísáakimba tufuwíndasafena uráinka'a afora'á paápé uráíye. Ánaaemba Émbaramuntafesa sésa Maníkóní waásiniye siyáawe. ²⁴ Maníkón-aaisafesa érai'e sésa timankúnkúmba ésa kawé-kísáú wémaewisafena Maníkó séna arupíse úmai méraawe sífó Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa ímba kawé-kísáú wémaewisafena arupíse úmai méraawe Maníkó ímba síniye. Mináái káfé'a wéisaawe.

²⁵ Maníkón-aai aúfáifimba naaófá'á agaimaréna moórá-ininko aankaró'-ánká'ó nún-ininkon-awi'a Ré'api fi'onkaa-ininkon-aai siyáiyé. Yósúwa maramá aúpá'á koawánaakaiyo séna ti'marówasarai minínínkóní naaúmpa'a tuyaná mindárai-taai iséna érai'e séna wenamááraa tínkamofó séna moórá-aamba aráátimuwasarai kuráaye. Minínínkó miyá úntafena Maníkó séna arupíse úmai mérain-inimban-iyé siyáiyé. ²⁶ Timambó kóísasamo waásimo púwóntemba Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa ímba kawé-kísáú wémaewi miyáráán-úmai ímba tirunkakémbá timankúnkúmba ofo tóikakemba wésewe.

Tói-kawaan-oro-aai.

3 Kesí waásisono. Maníkóní kísau uwáitái'-íyan-kísau ímba sáwífa'nanka maénááfo moórá-morawigo maénááwe. Uwáitái'-íyan-kisaua maúndawisa Maníkó fasi'ámaisa sísaí índarakemba éfo úwoi-waasi miwítí kísausafena aáno úmai tísai íníye. Mindásafe'a ímba sáwífa'nanka sé'a uwáitái'-íyan-kísau maénae sénááwe. ² Seyaafá'nánkátá tuwímbai-tantaa'a sáwítaamo úndasaawe. Tói-kawaanesa kawé-áái-aantembo sewí érai'a kawé-wáásí mésa túra'a seyaafá-tántááká'á kanaa'á wégarawiyowe.

³ Moórá-aai imáyáan-oro. Óraa-poigon-awi'a ósi waási kentí imáyáagomo win-ámpá'ó kónaesamo ombá óipimba ampáá-fásí'áén-taemo'a fáá'ankesa sé-fasefa'-ayaiya'a ándáma fári'wimai tiyáámpimba tokésa kentí imáyáagomo win-ámpá'á moórá-aempa'-anda tafisewaná minóráá-póigó wéwiye. ⁴ Nompín-táónkwará'a imáyáan-oro. Mindá óraa-tantaa'a isaná fiyúndágoma famé'mai fí'opa'a tuwánae isanánifo fafúsúmaenamo nín-tamba ímba óraa-tamban-ifo kári-tamba wemó kónae sipa'á mintámbá waéráísana minóráá'-nómpín-táónko wéwiye. ⁵ Maaráwára'á imáyáan-oro. Waásisa óraa-tantaa'a únanasa sóikoma kári-tantaako sáwífa'-aai séna súsaama maimaéna wéiyimba imáyáan-oro.

Aífa'á kári'-iyama karéna kámaena óraa'-amo'na wé-gauwiye. ⁶ Iyamó kénamo óraa'-amo'namo sáwí'o intembá sáwí-aai miyá éna seyaafá súwawaata sáwí'a úmaena wéwiye. Sáwí-aai miyá éna seyaafá'-áémpá'á seyaafá-sáwí-kísáúgómá wéiyaakaiye. Misáwí-tántáákóní áwáuma waántáwankoma éna kentáásí kísau tasáwí'a

éna seyaafá'-áémpá'á wété wéiyé.

⁷ Afáá'-wái-wááné numawé iyaankafayaané mófáá'e amí'mí'-úmai káráwiyombanifo ⁸ sáwí-aai iyaákarain-tantaa'a pósa waási ímba kanaa'á wégarawiyowe. Waaifainkómó waásimo unkútisanamo sáwí'o intembá sáwí-aai miyá wéiyé.

⁹ Kentáá sááísamba kentáásifowama Fasi'aénkón-áwí'a mósá maréta Maníkó werááni'a úmakain-kwaasi símai sáwíta úne. ¹⁰ Mimbórá-sóipínkéntá kawé-áái séta sáwí-aai séta wéune. Kesí waásisono. Miyán-ááigó sáwí'a wéiyé. ¹¹ Nonaumpinkémbá ímba kawé'-nóné sáwí-none wégumiye. ¹² Inagómá ímba fe'arambá iyáísana kúsigoma kondói-aramba ímba wéiyaiye.

Uwí-nónkó ímba kawé'-nómbá uráínasa waási nánááwe. Mindásafena mimbórá-wáásígómpinkémbá kawé'-ááiyé sáwí-aaiye sisaná miyán-ááigó sáwí'a wéiyé.

Kawé'-ímáyáá Maníkómpákémbó kúmín-aai.

¹³ Kempínkémbá tuwímbai kawé'-ímáyáá torésa ísáán-kwaasi mésa kawé'-ímáyááwára'-wáásí pósa ímba túma maimaé iyésa kawé-kísáú maésa kawé'-úmai méwa'a tuwáné'a sé'a kawé'-ímáyááwára'-wáásín-owe sefó ¹⁴ kempínkémbó tuwímbaimo miwítí waási tirumbá sáwí'a uwátinkesa sésa óraa'-waasi-i'a ofó sésa keyáá óraa'-waasi-i'a úmai méranaumnemo síyambo ésa miwí túma maimaé iyésa kesáfé'a karo'á sésa kawé'-ímáyááwára'-wáásí úne sefónifo. ¹⁵ Miyán-ímáyáá ímba Maníkómpákémbán-ifo marapákémbá waásiti imáyáa waántáwankoni imáyáafinkemba wésewe. ¹⁶ Tuwímbaimo miwítí waásimo tirumbó sáwí'o uwátinkesamo sésa óraa'-waasi-i'a ofó sésa keyáá óraa'-waasi-i'a úmai méranaumne síyambo ésa ímba moóráfa'a taankarotámai mésa fí'o-fi'on-tantaa'a sáwí'a úmae iyiyamba mindá marapákémbá waási-ti imáyáa waántáwankoni imáyáafinkemba ofo ¹⁷ Maníkómpákémbá kawé'-ímáyáámó tokáawi kawé'-aantemba ésa ímba sáwí'wara'a ombá aaweyáá ésa ímba aaisampínkémbá sésa fí'on-kwaasi-taai kawé'-úmai isésa tirumbá uwátinkesa umbaimó máén-kwaasi túwa'nai esa ímba kaumbo-kae'-áái sésa ímba tuwínkaa'-úmai kawé'a uwátinkesa sáwí'a uwátinkesa ofo seyaafá'á kawé'-aantemba wéuwatinkaawe. ¹⁸ Aáno úmai méranae síyawí aaweyáá uwátinkaiyasa tuwánésa miyáumai aaweyáá úmai méranaawe.

Marapá-tántáátáfésa imáyáamo on-áái.

4 Kempínkémbó aaisambó sé'o áwáá'o sé'o miyámó ombá miwání áwáuma maarán-iyé. Sáwí-tantaakomo tirááímo taintáfé'a imáyáa owaná minímáyáágó ta'ótórásana aaisambó síyan-aai wé-paa'iyé. ² Tirááímo tain-tántáá'ó makáawa'o ombá tufúwónana puwína'a kemá maénae-imayaa wéowe. Fí'owiti moparáwímbá túraniyamba é'a ímba kanaa'á maíyantafe'a aaisambá tiyé'a áwáá'a wésewe. Tirááímo tain-tántáátáfé'a Maníkómpá'á ímba áísai owaná póna ímba wétimiye. ³ Maníkómpá'á áísai ombá áísai on-tántáá'á ímba wétimiye. Sirááímo tain-tántáá'á kesáfé'a maénae sé'a Maníkómpá'á áísai ombá mis-áwí-ímáyáá tokáantafena ímba wétimiye. ⁴ Aaremó waiyakémbó tiyuwésamo fí'on-kwambo máéntemba Maníkómbó aúwáán-kwaasi ísáaro. Marapá-tántáá'ó imáyáamo éme'o é'a Maníkóní namuro-wáásiyáámbá ofo mináái imáyáan-oro. Marapá-tántáá'á maénae sí-mae'o iyíyawí Maníkóní namuro-wáásiyáámbán-owe. ⁵ Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Maníkó séna kesí ámútamba kempímbá maráúnda sáwí'a ofó sé'a fasi'ámai wégarawiyune siyáiyé agaimaréna siyáimba mináái ímba úwoi-aain-ifo

érai'-aain-ifo imáyáan-oro. ⁶ Énifo Maníkón-ímáyáá úndasafenasa súwa'nai úmaisa wéfasí'asinkaiye. Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Maníkó kentúmo maimaé iyówi wéfametiyouwaifo wenaísamaifimbo máéwi wétuwa'nai-iyé

agaimaréna siyáimba póna Maníkó súwa'nai úmaisa wéfasí'asinkaiye.

⁷ Mindásafe'a Maníkón-aai isé'a wenaísamaifimba méraambanifo waántáwankon-aaisafe'a a'áo síyanamo éna ááema tiyuwéna kóina'a ⁸ Maníkóní ewaa'ó méwanamo éna Maníkó kesé'a mérainiye. Sáwí'o owí kawe'ó úmaimo méraiyanafé'a imáyáa é'a misáwí-tántáá'á túwáaro. Maníkón-ímáyááwé mararákén-ímáyááwémó tokáawi sáwí-imayaa tuwé'a kawe'-ímáyáan-oro. ⁹ Sáwí'o ontáfé'a ímba aamóí é'a tí'á kaótuwe'a méraaro. Sáwí'o wéontafe'a ímba wiyááima iyamba tí'á kaótuwe'a méraaro. Sáwí'o wéontafe'a tirunkó ímba kawe'á éna sáwí'a ína'a méraaro. ¹⁰ Fasi'aénkón-aai isé'a wenaísamaifimba méwana wemá mósá tinkáiniye.

¹¹ Kesí waásisono. Kentí waásisafe'a ímba sáwí-aai simátinkáaro. Maníkó áamáán-aafimba séna ímba miyán-oro siyáimba pó'a miyámó ombá Maníkóní áamáamba símai sáwí'a uwánke'a sé'a sáwí-amaamban-iyé sembá mindá karo'á wésewe. Maníkóní áamáambo tuwínkaa'-uré'o sé'o kári'-amaane óraa'-amaane sé'a minámáámbá ímba kawe'-úmai arááíwae'a wétaraisuwaawe. ¹² Maníkó weyáá áamáamba siménasa waási tuwínkaa'-éna kanaa weyáá kawe'-ámpá'á métinkena weyáá waási taí'ásuwainiye. Mindásafe'a waási keyáárika'a ímba tuwínkaa'-ónááfo Maníkóní kisaun-iyé.

Ímbo túmo maimaé iyíyan-aai.

¹³ Kembiwí imáyáa é'a sé'a káféra'i aafáyáawa'i óraa'-naopa'a komé'a kísau wémae'a moórá-aatai maisuwé'a sáwífa'-ontamba maénaumne. Miyán-ááímó sewí ísáaro. ¹⁴ Aafáyáara'o ainámbó kárika'o wénamo ááemo turá'wintemba kembiwímó méraamba miyáráán-úmai ááema tai'ánááwe. Aafáyáa kentópa'o tinda-tantaa'a ímba ísaraawe. ¹⁵ Mindásafe'a senáái ímba aneká'ó síyamba maará seró. Fasi'aénkómó ewémó sína'o é'a miyá ónaumpo ímbo ewémó sína'o é'a ímba miyá ónaumne seró. ¹⁶ Miyán-áái sé'a kentí imáyáafinkemba kentúma maimaé iyé'a óraa'-i'a úmai méranaemo sembá miyán-ímáyáá sáwí-imayaan-iyé. ¹⁷ Miyáumai ísáaro. Kawe'ó iyawini áwáuma ísámai ifátuwesa miyámó iyamba sáwí'a ónááwe.

Óntawara'-waasi-taai.

5 Óntawara'-waasisono. Senda-áái ísáaro. Kentópa'o umbai-tántáá'ó tinda óraa'-imayaa é'a tí'á kaoré'a méranaawe. ² Sáwífa'-ontama makáamba taúkaa'a isaná sáwífa'-unankwatoi waígo ánáamba kárasuwaisana ³ óntamba makáamba taúkaa'a isasá waási awánésa séna ímba túwa'nai ombá makáawana taúkawiye síyamba iyamó ane'ó kainten-úmai sáwí-

meyamba kentópa'a tíniye. Sáwífa'-ontama makáambanifo Maníkó waásimo méraawini áwáuma tísai índakanaa tíniye. ⁴ Kentí kisaumo máén-kwaasiti méyámbá ímba kawe'-úmai tímé'a sáwí'o ombá Maníkó awánaraiye. Minkwáásí óraaka'-oraaka'a sewaná Maníkó fasi'aénkwáráwí wéisaiye. ⁵ Marapá'ó méraanka'a sáwífa'-ontama maré'a kentí imáyáafinkemba kembó tínkáín-kisau wémaewe. Ímbo sáwí'o uráan-kwaasi aafimbá maitínkówa'a ímba anondáá aai suwa'á tínkamuwasa pukáawe. Póimo tómbó tíméwanamo óraa'a isasamó tufú'naantemba kembó tínkáisa'o miyámó ombá Maníkó sáwí-meyamba tímíniye.

Fasi'ámai mésa inai seró-áái.

⁷ Mindásafe'a fasi'ámai maimaé iyé'a Fasi'aénkó aneká'ó kumínda amu'máráaro. Kísaugoni afowámá kísau úmakena amu'maréna séna kae'-í'a aa'á téna kísau óraa'a ína'a nánae séna amu'maráintemba ⁸ miyáráán-úmai Fasi'aénkómó amu'makéwana kumíniye. Fasi'aénkó kárika'a kumínda pó'a fasi'ámai aáo úmai méraaro. ⁹ Maníkó aafimbá maitínkáínífo kentí waási ímba í'ai tínkáaro. Maníkó aafimbá maitínkáínda-kanaa kárika'a tíniye.

¹⁰ Kesí waásisono. Naaófá'á Maníkón-aai simátímakowimo uráamba imáyáan-oro. Fasi'aénkó simátímakon-aai simátíma'mae iyúwasa ímba ísówana umbai-tántáá'á sáwífa'a miwífá'á túwasa Maníkón-aai ímba ifátuwesa fasi'ámaimo mésamo uráantemba miyáumai méraaro. ¹¹ Naaófá'á Maníkón-ímáyáá ésa fasi'ámai méron-kwaasisafeta séta Maníkó kawe'á uwátínkarain-kwaasin-owe wésune. Naaófá'á moórá-waasigon-awí'a Yópuma uráin-aai imáyáan-oro. Umbai-tántáá'á sáwífa'a wempá'á túwana Fasi'aénkóntáféna fasi'ámai maé'mae'a úmaena iyúwana ánaaemba Fasi'aénkó kawe-tántáá'á ámakaiye. Miyáumai Fasi'aénkó óraa'-arumba uwásinkenasa wésuwa'nai-iyé.

¹² Kesí waásisono. Óraa'-aai ísáaro. Wiyómpa'o méraiwan-aúranka'a érai'a súné ímba sé'a marapá'wáásí túranka'a érai'a súné ímba seró. Énifo ewémó sé'o é'a úwoi ewé sé'a ímba tiká'á maré'a seró. A'áomo sé'o é'a úwoi a'áo sé'a ímba tiká'á maré'a seró. Miyámó síyanamo éna Maníkó minááisáféna ímba sáwí-meyamba tímíniye.

¹³ Kempínkémbó umbai-tántáá'ó maíyawí Maníkónká'á inai seró. Kempínkémbó tirunkó aamoimó índawi imá sésa Maníkón-áwí'a mósá máráaro. ¹⁴ Kempínkémbó tí'o índawi Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasi táántaiyasa tésa Fasi'aénkóní fasi'aémbá imáyáa ésa masawémba túra'a atinkésa inai simátinkáaro. ¹⁵ Maníkómó siyáintemba íniye sésa inai sembá póna Maníkó minkwáásí kawe'á uwátinkena iyáfasintinkena minkwáásímó sáwí'o uráíyanamo éna miwífínkémbá maitiyuwáiniye. ¹⁶ Mindásafe'a kentí waási sáwí'o ombá afora'á símai kufímare'a inai símai túwa'nai oro. Miyámó íyanamo éna tí'o índamo éna Maníkó asófatinikainiye. Arupíse

úmai méraawimo inai sembá Maníkó iséna fasi'ámai wétuwa'nai-iyé.

¹⁷ Naaófá'á Maníkón-aaí simátímakowin-awí'a

Íráiyaa ména wemá kesáámó úndanten-kwaasigo éna Maníkómpá'á fasi'ámai inaiifínkémbá séna aa'á ímba tíno súwana ímba aa'á téna kaumbo-áátái úmai afa'móráe-wiyomba maisuwówana ímba aa'á túwana

¹⁸ minkákémbá ánaaemba inaiifínkémbá aa'á tíno súwana aa'á túwana kisaufa'a seyaafá-tómbá kawe'á uráiyé. Miyáumai arupíse úmai méraawimo inaimó sembá Maníkó iséna fasi'ámai wétuwa'nai-iyé.

¹⁹ Kesí waásisono. Kempínkémbó tuwímbaimo kawe'-ámpá'ó tuwáíya'o é'a métafisiyasamo tésamo kawe'-ámpá'ó tíya'o é'a kawe'á uwátinkanaawe.

²⁰ Sáwí'o uráiyawimo métafisiyasamo sáwí-ampa'o tuwésamo Maníkómpá'ó tíyanamo éna Maníkó mis-áwí-tántáá'á sáwífa'a maitiyuwáínasa Maníkóní nempa'o iyamó káíndafa'a ímba kónááwe. Mináái imáyáan-oro.

Kemá Yémísimo sún-da-aaí taí'áiyé.

1 Pítáa

1 Kemá Pítáa maanáái maanáúfáífímbá agai-timúmpo ísáaro. Kemá Ísu Káráísitini aantá-waasi úndanifo Maníkómó séna kesí waási owémó siyáin-kwaasi ísáaro. Watúwówa'o kentí maramá tuwé'o wété é'a Póntási-marafa'e Kárésíyaa-marafa'e Kápátósiyaa-marafa'e Ésiyaa-marafa'e Pítíniyaa-marafa'e miyáumai-marafa'o wété uráawi ísáaro. ² Naaófá'á Maníkó kentáásifowa kembiwísáféna séna kemparí'a uwámáráanasa kesí waási-i'a ónááwe súwana Ísu Káráísiti puwúwana wení naaemá kumúwana kembiwí kawe'á uwátinkaina'a wenáái taawiyafiyantafena Maníkóní ámútanko Maníkóndé-i'a uwátinkariye. Maníkó úwoi túwa'nai úmae iyéna aáno uwátinkáfa'a iyína'a méranaawe.

Maníkómó to'mayaa uwásínkarain-aai.

³ Fasi'aénkó Ísu Káráísitin-afowama Maníkó wenáwíta mósá maráúmne. Kentáásáféna óraa'a arumbá uwásinkenasa Ísu Káráísitimba pukáimpinkemba iyáfasinankaraintafena aúí'o úmaisamo méraunda-i'a uwásínkaraimba póta ánaaentaamo méraandasafeta amu'maréta méraumne. ⁴ Wíyómpa'o iméraandasa Maníkó to'mayaa uwásínkarainta ímba sáwí'a éna tai'áínda waé'wae'a íniye. ⁵ Maníkón-aaisafe'a érai'e sé'a timankúnkúmba iyantafena wení fasi'aéntámbá wenónkáámbá úmai tíyotai uwátinkena Ísu Káráísitimo kumíndara'a

sáwí'o úmaimo méraampinkemba kuntí'mai to'mayaa uwátinkaraimba aráátiminiye.

⁶ Mindásafena kentirunkó kawe'á íno. Káfé'a fi'ofion-umbai-tantaa'a kentópa'a wénamo umbaimó taimbá kárika'a wéna ánaaemba tai'áínana kentirunkó kawe'á íniye. ⁷ Umbai-tántáá'á kentópa'o wérainka'a Maníkóe'o fasi'ámaimo méraiymba tuwánésa sésa érai'a Maníkóe'a káásamaiméa méraawe sénááwe. Moórá-ontankon-awi'a korí-óntámbá aamoí on-tántáá'á ombánifo kári-tantaa'an-ifo Maníkóe'o káásamaimo méraamba mindá óraa-tantaa'an-iyé. Minóntámbá iyafímbá káwisana sáwí-tantaa'a tai'áísana korí-óntánúrumba tú'mai wéwaiye. Miyáumai umbai-tántáá'á kentópa'a tisa'á Maníkóe'a fasi'ámai mé'a wesé'a káásamaiméwana Ísu Káráísiti kumíndara'a kentúwí'a óraa'a uwátinkena aamoí uwátinkainiye. ⁸ Ísu Káráísitimba ímba túrantamba awánaraafo úwoi kentirumbá wéamewe. Ímba túrantamba wéawanaafo wenááisafe'a érai'e sé'a timankúnkúmba uráawe. Wenááisafe'a érai'e sé'a timankúnkúmba ontáféna sáwí'o úmaimo méraampinkemba wéfautinkaiye.

Mindásafe'a óraa'-aamoí é'a mindásafe'a aai símae iyíyana miyán-áái ímba tai'áína'a óraa'-aamoí ónááwe.

¹⁰ Naaófá'á Maníkón-aai simátímakowi Maníkó kembiwí úwoi túwa'nai in-áái siyáawe. Maníkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba faútinkainda-aaisafesa sésa minááígóní áwáuma nóran-aaiya'iyó sésa Maníkón-aai aúfái-wandaaifimba toráumai awánamaesa iyáawe. ¹¹ Káráísitini ámútanko miwífímbá ména Káráísitimbo áí'o índa-i'o uwánkaiyanamo ánaaembo sámo kaimbó paápé índa-aai simátímakowasa miwí keáímbá sésa mináái náawantafenawa simbá póna nóin-kanaawa paápé íniyo sésa Maníkón-aai aúfái-wandaaifimba toráumai awánamaesa iyáawe. ¹² Miwítí kisaugowe simátímakon-aai gowe ímba miwí túwa'nai ena kembiwí ánaaembo paápé íyan-kwaasi túwa'nai índa mindá Maníkó aráátímakaiye. Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá ai'marówana wíyómpakemba kuména naaófá'ó aráátímakon-aai simátímakowasa minásé-áái simátíma'maesa kuwa'á ísaraawe. Wíyómpaken-kisau-waasi mintántáá'á awánánae sésa ombá miwífímbá ímba sáwí-tantaa'a wéraisana Maníkó faútinkáísasa pósa ímba kanaa'á wéawanaawe.

Arupíse úmai méraaro-aai.

¹³ Mindásafe'a arupíse-imayaa é'a káráwiyoro. Ísu Káráísiti kumíndara'a kawe'á uwátinkaindasafe'a amu'maré'a fasi'ámai méraaro. ¹⁴ Maníkón-aai ísámai kawe'án-oro. Maníkón-aaimo ímbo ísaronka'o sáwí-imayaasafe'o tirááísafe'o uráantemba ímba miyá é'a Maníkón-aai ísámai kawe'án-oro. ¹⁵ Maníkómó táántaraiwaimo kawe'-aantembo intembá seyaafá-tántáá'á kawe'-aantemba oro. ¹⁶ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

kemó kawe'-aantembo úmaimo méraudantemba miyán-oro

Maníkómó siyáimbanifo kawe'-aantemba oro.

¹⁷ Maníkó arupíse úmai sáwí'o uréwi sáwí-meyamba tiména kawe'ó uréwi kawe'-meyámbá timíndasafe'a inaifínkémbá sé'a kesifomán-iyé sé'a pó'a marapá'ó wáaumo méraanka'a óraakon-iyé sé'a wen-ímáyáá úmae íyóro. ¹⁸ Kentíwá'náma úwoi-kisau-amba arááiwáúwana Maníkó kembiwísáféna miyán-ámbá arááiwáéfo séna méyámba'mai faútinkariye.

Kentí méyámbá ímba korí-óntámbó tai'áínda-tantaakaambanifo ¹⁹ Ísu Káráísitini naaegómá iyáákaraindaaegon-iyé. Sáwí'o uráampinkemba ímba sáwí-meyamba maíyantafesa sipisípi-araa'a tufú'mai Maníkómbá ámaakaanemba sáwí'o uráundafinkemba

faúsinkaindasafena Ísu Káráisiti ímbo sáwí'o urówi puwúwana wení naaemá kunkáiyé. ²⁰ Maníkó wiyóne marawémó ímbo úmakonka'a minkísáú maíndasafena Ísu Káráisitimba wemparí'a úmakaimba póna ánaaenkanaa kembiwí túwa'nai ínkiye séna marapá'á kumbéna ²¹ pukáimba pó'a Maníkómpá'á timankúnkúmba wéowe. Maníkóe'a kááísamai mé'a sé'a érai'a wesé'a iménaumne síyantafena Ísu Káráisitimba pukáimpinkemba iyáfasinankena

áí'maena sámó kain-áémpá'á móankaraiye.

²² Érai'-aaimo taawiyáfóntafena minááígó kentirumbá kawe'á uwátínkaraisa'a mé'a Maníkóní waási kentí waási owa'á moórá-mora-waasi kentirumbá timé'a fasi'ámai miyá úmae iyóro. ²³ Maníkón-aai waé'wae'a índaa-ai ísaraamba minááígó aúí'a úmai méraani'a uwátínkaraiye. Marapá-kéntínófóí matínkaraawa'a méraambanifo Maníkó maé'mae'a iwáí aúí'a uwátínkaraisa'a aúí'a úmai méraawe.

²⁴ Miyán-áái Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

karaan-tantáá'é kanaagunéwe aáénkamaenamo marapá'ó kúmíntemba waásiye miwítí kawe-kísáúwé miyáumai tai'áínifo ²⁵ Fasi'aénkón-aai waé'wae'a wéiye agaimaréna siyáiyé. Mináái ásé-aai simátímakaan-aai ísaraamba minááígó aúí'a úmai méraani'a uwátínkaraiye.

Ísu áfon-ontankaambo uráiwain-aai.

2 Aúí'a úmai méraamba pó'a sáwí-tantaakomba tínaemba uwásuwe'a ímbo karo'á sé'a ímbo kaumbo-kae'-ímáyáá é'a kawe-kísáúmó máéntafena kentirunkó ímbo símai sáwí'a uwátinkaina'a túwí'wara'a ímbo símai sáwí'a uwátinke'a méraaro. ² Umarambó náántafenamo tínkáíntemba Maníkóní kawe'-ááísáfésa miyán-úmai tiráái táino. Maníkón-aai tónkáámbá né'a táákaefaen-kwaasiyaamba úmai mé'a Maníkóní aambá arááiwa'mae'a iyóro. ³ Fasi'aénkó kawe'á uwátínkaraina'a miyáumai mé'a Maníkóní aambá arááiwa'mae'a iyóro.

⁴ Naaófá'á óraa'-amaan-damba óntantamba urónka'a áfonkaan-ontamba awánésa úwoi-ontamban-iyé séna tukáawe. Miyáumai Maníkó Ísumba kawekón-iyé séna iyáákaraimba awánésa áúkaawe. Wemá áfon-ontankaamban-ifo wempá'á teró. ⁵ Óntantambo naambó ontembá Maníkó kembiwí wemparí'a uwátínkena wení naankáámbá úmarena kembiwisé'a mérainiye. Wení kísau-waasi é'a wení kísau aantemba maíyana Ísu Káráisiti túwa'nai índaa póna Maníkó kentí kísausafena aamoí ínkiye. ⁶ Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkó séna kawe'-óntámbá iyáákare'a naambó fasi'ámaimo waé'wae'o índasafe'a Sáiyóni-naopa'a áfonkaan-ontamba makáumne. Óntantafenamo siyáintembo índawimpa'o kááísamaimo méraiyawi ím-ba tigasáfésa ónááwe siyáiyé

mináái Ísu Káráisitintafena símai agaimakáiyé.

⁷ Maníkón-aaisafe'a érai'e sé'a timankúnkúmba owí minóntánkó óraa'an-iyé wésefo Maníkón-aaisafesa ím-

ba érai'e sésa timankúnkúmba owí minóntánkóntáfésa ímba miyán-áái wésewe. Mindásafena Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

óntan-damba on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'a wéiye sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba uráiyé

agaimaréna siyáiyé. ⁸ Moóráfa'a agaimaréna séna minóntánk'á tísamaima

turarésa tanaambá fánááwe

agaimaréna siyáiyé. Tanaambó faantembá Maníkón-aai taraisésa miyáumai tanaambá wéfaawe. Ááema ímba miyá urónka'a Maníkó séna miyá ónááwe siyónka'a pósa miyáumai tanaambá wéfaawe.

⁹ Miwí Maníkón-aai taráiyaafo ímba miyá é'a mim-bórá-ándá-wáásiyáámbá é'a Maníkó wemparí'a úmakain-kwaasi é'a óraakoni ámáán-kísau-waasi é'a Maníkóndé-i'a uwátínkarain-kwaasi owaná Maníkó kumeupákémbá wení sámó kain-áémpá'á métínkáisa'a fí'oran-kawe-kísau maíyan-aai kosimátí-ma'mae'o níyantafena wemparí'a úmakaiye. ¹⁰ Ááema ímba Maníkóní waási-i'a uráafo káfé'a wení waási-i'a owaná ááema ímba arumbá uwátínkaraifo káfé'a arumbá wéuwatinkaiye.

Maníkóní kísau-waasi-taai.

¹¹ Kesí waásisono. Fí'om-barafaken-kwaasi pó'a marapá'á wááu mé'a mindásafe'a marapá-tán-táátáfésa tirááísafesamo ombá tínaaemba uwátimé'a ímbo tínaaembo uwátimiyano éna mintántáákó tafisímai kentí imáyáa sáwí'a uwátinkainiye.

¹² Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasifimba mé'a kawe'-aantemba úmae iyíyasa sáwí'a wéowe sefó kentí kawe-kísáú tuwánésa pósa Maníkómó marapá'-wáásísáfénamo imáyáamo índaa-kanaara'a kowaerésa wenáwí'a mósá maránááwe.

¹³ Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a marapá'ó káráwiyaaan-ora'-waasiti ámáámba isé'a aifa'ó káráwiyaiwaini ámáámba isé'a ¹⁴ wemó iyáfas-intinkaraiwai ámáánkwar'a ísáaro. Sáwí'o owí sáwí-meyamba tímésa kawe'ó owí kawe'-áái simátimiyantafena iyáfasintinkaraiwai mindásafe'a miwítí ámáánkwar'a ísáaro. ¹⁵ Maníkó maarámó iyantafena arááiima wétaiye. Tuwímbai sáwí-imayaafinkemba úwoi-aai sewa'á pó'a kembiwí kawe'ó íyanamo éna kentááigo miwí táái iyáákainiye.

¹⁶ Kentí sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba Maníkó faútínkaraisana póna ímba ta'ótokaisa'a mé'a miyáumaimo méraamba ímba aúpá'á sáwí'a é'a Maníkóní kísau-waasi pó'a wemó sintembá é'a ¹⁷ seyaafátáfé'a imáyáa é'a Maníkóní waási kentí waásifimba kentirumbá tímé'a Maníkón-áároí inkaisé'a mé'a marapá'ó káráwiyaiwain-aai mósá máráaro.

Ísumo uráintemba miyán-oro-aai.

¹⁸ Kísau-waásisono. Kentí óraa'-waasi-taai isé'a síyantemba miyán-oro. Ímba kawe'-óráá'-wáási táái aantemba isé'a iyaagagaisé'o íyan-ora'-waasi-taiwara'a

ísáaro. ¹⁹ Kembiwímó ímbo sáwí'o íyasamo umbai-tántáá'ó úwoimo timíya'o Maníkóntáfé'a imáyáa é'a fasi'ámaimo méwanamo éna Maníkó kawé'a uwátinkainiye. ²⁰ Énifo sáwí'o íyasamo tínkamiyambo aáno úmaimo méwanamo éna Maníkó kentúwí'a ímbo mósá maráíniye. Énifo kawé'ó íyasamo tínkamiya'o fasi'ámaimo méwanamo éna Maníkó kawé'a uwátinkainiye. ²¹ Ísu Káráisitimba áí'o úni'o uwánkaraamba kembiwísáféna imáyáa éna fasi'ámai ména miyán-ámbá aráátímakaimba pó'a miyán-oro. Miyámó íyantafena Maníkó táántaraiye. ²² Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna ímbo karo'-áái séna ímbo sáwí-aai simbá ísaraawe Ísuntafena mináái agaimaréna siyáíye. ²³ Símai sáwí'a uwánkówana anondáá ímbo sáwí'a uwátinkowasa áí'o úni'a uwánkówana anondáá sáwí-meyamba maenááwe ímbo simátimena arupíse úmai-meyambo timíndawin-imayaa fasi'ámai uráíye. ²⁴ Ísu Káráisiti sáwítaamo uráunda-meyamba maimaéna aaraa-táiyá'á pukáíye. Sáwí'o úndasa sínaaemba uwámeta arupíse úmais méraadasafenasa pukáíye. Wenáúmo sáwí'o uwánkaraantafena póna kentáá kawé'a uwásínkaraiye. ²⁵ Kembiwí uwófáguraawana tí-maena tisa'á kembiwíyá'á káráwiyaiwaini aampa'á wéaraaiwaewe.

Aarakwá-táái.

3 Aaresónó maarán-oro. Kentuwaai-táái ísáaro. Kentuwaaipínkémbá tuwímbai Maníkón-aaisafesa ímbo timankúnkúmbo owí kembá tuwánésa Maníkómpá'á tíyantafe'a kawé'-úmai méwasa tuwánésa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo ónááwe. Ímbo ayáatáa'-aai sé'a Maníkóntáfé'a imáyáa é'a kawé'-úmai méwasa tuwánésa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo ónááwe. ³ Waási káá'a súfífáefo sé'a ímbo to'waaí é'a kawé'-únánkwátói to'waaísáfé'a ímbo óraa'-imayaa é'a ⁴ aáno úmai kentirunkó kawé'ó índa ímbo ááéma tai'áínana mindá Maníkón-aúranka'a kawé'an-íye. ⁵ Naaófá'á aaré Maníkóntáfésa imáyáa ésa wemó to'mayaambó uwátinkon-tantaa'a amu'-marésa méron-inimba miwí tuwai-táái isésa kawé'-úmai maé'ómbaniye. ⁶ Minínímpínkémbá moórá-ininkon-awi'a Séraa awaaikó Émbaramun-aai iséna kesí óraakoma óne siyáíye. Kawé'ó é'o ímbo seyaafá-tántáatáfé'o táatáfe'o é'o é'a wenayáámúni'a ónááwe. ⁷ Miyáumai waaimó é'a maarán-oro. Kentuwaainíntómbá kawé'a uwátinke'a miwí túma ímbo fasi'aráintafe'a imáyáa é'a túwa'nai oro. Kembiwíyé kentuwaainíntóné aúí'a úmai méraiylantafena Maníkó kawé'a uwátinkáífo mindásafe'a kawé'a uwátinkáaro. Miyámó íyanamo éna moórá-umbai-tantaako kentí inai-ámpímbá ímbo faiyíniye.

Mimbórá-ímáyáará'á méraaromo siyáin-aai.

⁸ Moórá-aai ísáaro. Kentúma ímbo maimaé iyé'a mimbórá-ímáyáa é'a keáfáráwáínónndaamo imáyáamo

ontembá moórá-mora-waasi miyán-imayaa é'a túwa'nai oro. ⁹ Sáwí'o uwátinkaiya'o é'a anondáá ímbo sáwí'a uwátinkáaro. Sáwí-aaimo simátinkaiya'o é'a anondáá ímbo sáwí-aai simátinkáaro. Sáwí'o íyawi anondáá kawé'a uwátinkáaro. Maníkó táántonka'a kawé'a uwátinkaumne siyáimba pó'a kawé'a uwátinkáaro. ¹⁰ Mindásafena Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna tuwímbai ayáatáaka'a sirunkó kawé'a ína'a ménae sé samo ésa karo'-ááiyé sáwí-aaiye ¹¹ sáwí'o on-tántáá'é tínaaemba uwámesa kawé'a ésa aáno úmai méraiylantafesa minámbá arááiwaéero. ¹² Fasi'aénkó arupíse úmimo méraawiy'a káráwiyena miwítí inai iséna túwa'nai ena sáwí'o owí ánaaeni'a wéuwatimiye agaimaréna siyáíye.

¹³ Kemá fasi'é'a kawé'a ombá pósa ímbo sáwí'a uwátinkanaafo ¹⁴ arupíse úmai méraambo umbai-tántáá'ó timíyanamo éna Maníkó kawé'a uwátinkainifo minúbái-tántáatáfé'a ímbo óraa'-imayaa é'a minúbái-tántáá'ó timínda-waasisafe'a ímbo táatáfe'a é'a ¹⁵ Ísu Káráisitintafe'a kawé'-ímáyáa é'a wentáfé'a sé'a weyáá Fasi'aénkón-íye síyasa tísaí esamo sésa Maníkóntáfé'o imáyáamo ombá nóra símaiya wéoo síya'o é'a kawé'-áái simátimiyantafe'a to'mayaa uré'a ¹⁶ kawé'-úmai wempakémbá simátíméro. Kentirunkó ímbo waé'wáé'á índa arupíya wéraina'a Ísu Káráisitimpa'a kááísamai arupíse úmai méraiylasa tuwímbaimo símimo sáwí'o uwátinkaiyambo ésa miwí tááigo tosé'mai tigaemá íniye. Miyá íyantafe'a káráwiyoro. ¹⁷ Kawé'ó ombó Maníkómó ímbo aambó fái'-makainasamo ésa umbai-tántáá'ó timíyamba mindá Maníkóndén-íye. Énifo sáwí'o ombó umbai-tántáá'ó timíyamba mindá kentí áwáugon-íye. ¹⁸ Miyáumai ímbo arupíse úmimo méraawi Maníkómpá'á wíyantafena Ísu Káráisiti arupíse úmai méraiylai mimbórá-kánáa puwéna minkísáú tai'áraiye. Wenáúgo pukówana amankó úwoi méraiye. ¹⁹ Wenamankó tuwímbai timankó ándáraambo kárá'umakomba wenáái kosimátímakaiye. ²⁰ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Nówaa ména non-afófora'o wínda-taomba úmakonka'a Maníkó kesáái ísáaro séna timu'-marówasa wenáái taráísuntafesa pukáafo afakaumboé-waasi non-afófora'o wínda-taompa'a imérowana miwí nonkó ímbo nawíkowasa ímbo púwúmba kawé'-úmai maé'ómbaniye. ²¹ Mindónkómó uráinteni'a nombá maitínkááwana Maníkó tí'mai kawepá'á méwétinkaiye. Nombó maitínkáámba paáká-túrákémbá ímbo wéwiyofó Maníkómbá áisai owaná tirumpimbá ímbo aai wéraindasafena sáwí-imayaa maitiyuwáíniye.

Ísu Káráisiti pukáimpinkemba íyáfasinkaintafena sáwí'o úmimo méraampinkemba tí'mai kawepá'á méwétinkaiye. ²² Ísu Káráisiti pukáimpinkemba íyáfasinena Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á iména wíyómpaken-kisau-waasiye óraa'-waasiye fasi'aéntóné miséyááfá-tántááká'á káráwiyaiye.

Maníkóní imáyáafinkeni'a oró-áái.

4 Ísu Káráísiti áí'o úni'a uwánkówana fasi'ámaimo imáyáamo uráintemba kembiwíwárá'a fasi'ámai imáyáan-oro. Túra'o tí'o úni'o uwátínkówi miwímó sáwí'o íyan-imayaago ímba ta'ótokaiye. ² Marapá'ó méraamba sáwí-imayaasafe'a tirááísafe'a ímba é'a Maníkóní imáyáafinkeni'a oro. ³ Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasimo ontembá kembiwíwárá'a miyá uráafo káfé'a ímba miyá wéowe. Ááéma maará uráawe. Maa'u-tántáá'a wée'a sáwí-imayaasafe'a tirááísafe'a wée'a uwóí'o on-dómbá né'a uwóí'a wée'a tómbá ná-mae iyé'a uwóí'o on-dómbó wéne'o uwóí'o íyantafe'a túwaandu uré'a kísau ámi-aimba mósá maré'a waántá-waasi-imayaa mósá maré'a miyá uráambanifo ⁴ káfé'a ímba miwísé'a túwaandu uré'a miyá-sáwí-tántáá'a ímba owasá tuwánésa sésa káfé'a nóra séra ímba miyá wéoo símai sáwí'a wéuwatinkaawe. ⁵ Maníkó to'mayaa úmai ména pukén-kwaasiwara túmó arén-kwaasiwara'a miwímó méraawini áwáuma tísai ínasa simámiyana miwítí méyámbá timíníye. ⁶ Marapá'ó méronka'o uráam-beyamba maiyésamo pukáawi Maníkómó méraintemba miwí timankómó miyámó íyantafena áse-aai simátímakaiye.

Maníkó kisaugoni fasi'aémbó tímakain-aai.

⁷ Seyaafá-tántáá'ó tai'áínda-kanaa kárika'a tinda pó'a inái símae'a íyón-aaifimba kawe'-ímáyáá úmai káráwiyoro. ⁸ Moórá-mora kentirumbá timé'a miyámó é'o é'a sáwí'o uwátinkaiyamba miyá-sáwí-tántáátáfé'a ímba anondáá ónae-imayaa é'a ⁹ namu'-waasímó tiyamba naané tóné timé'a ímba í'ai simátínkáaro. ¹⁰ Kawe'á uwátinkaiyantafena Maníkó moórá-mora-waasi fí'o-fi'on-kisaugoni fasi'aémbá tímakaimba pó'a ímba úwoi maé'a mifási'áéntámbá moórá-mora-waasi túwa'nai oro. ¹¹ Maníkón-aaimo simátíméwi mináái-úramba arupíse úmai simátíméro. Wétuwa'nai-owi Maníkómó tímí-fasi'aentamba túwa'nai oro. Ísu Káráísiti túwa'nai isa'á miyá é'a mindásafe'a seyaafá-tántáátáfé'a Maníkón-áwí'a mósá wémaraawe. Maníkón-áwí'a óraa'a waé'wae'a isaná wení fasi'aénkó miyámó wéimba mindá érai'-aain-iyé.

Ísumbo uwánkaraantemba kembá tí'a índa-i'o íyan-aai.

¹² Kesí waási ken-ímáyáá únda-waasi owaná kentópa'a óraa'-umbai-tantaa'a timbá minúmbái- tántáápímbá mé'a mindásafe'a ímba táatafe'a é'a sé'a fí'oran-tantaa'a kesópa'a tiyáiyé ímba seró. Maníkóe'a fasi'ámaiya méraantafenawa'i ina fasi'ámaiya méraantafenawa'iyo. Minúmbái-tántáá'a kentópa'a wétiye. ¹³ Ísu Káráísitimbo áí'o úni'o uwánkóntemba kembiwíwárá'a tí'a úni'a uwátínkaraamba póna kentirunkó kawe'á ínana Ísu Káráísiti sámó kainkwárá'ó kumíndara'a kentirunkó óraa-kawe'a íníye. ¹⁴ Ísu Káráísitini waási ontáfésamo símaimo sáwí'o uwátinkaiyambo é'a ímba imáyáa íyana kentirunkó

kawe'á éna Maníkóní ámútanko fí'onka'ma'mai-amutanko kembiwísé'a méraintafena kentirunkó kawe'á íníye. ¹⁵ Kembiwí ímba waási tínkamowasa púwówasamo ombá ímba umémbá ésa ímba fí'o-fi'ontantaa'a sáwí'a ésa ímba aoisaambá wiyésa miyámó íyawimo ésa sáwí-meyamba maenááfo ¹⁶ Ísu Káráísitini waási-i'o onkákémbó umbai-tántáá'ó timíya'o é'a ímba táatafe'a oro. Miwí tirunkómó sáwí'o ínasamo Káráísitini waási owémó síyamba Maníkómpá'á súwiyo seró.

¹⁷ Maníkó seyaafá'-wáasímó méraawini áwáumo tísai índa-kanaamo tinda aifa'á wení waásisa sísai ena kentáámó umbai-tántáá'ó siménamo éna wení áse-aaimo taráíyaan-kwaasi óraa'-umbai-tantaa'a timíníye. ¹⁸ Mindásafena Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkó arupíse úmai méraawi sáwí-imayaafinkemba tí'mai kawepá'á métínkáimba mindá umbai-kísáún-ífo Maníkóntáfésamo ímbo aamoimó ésamo sáwí'o owí miwí sáwí'o úmimo méraampimba miyáumai sáwí'a úmai méranaawe agaimaréna siyáiyé. ¹⁹ Miyáumai Maníkó wení imáyáafinkemba séna umbai-tántáá'á kentópa'a tíniye siyáin-kwaasi kawe'á úmae wéiyé'a Maníkómpá'á káásimai méraaro. Maníkómó kentáa úmakaiwai éna sintembó iwái wégarawiyifo wempá'á káásimai méraaro.

Maníkóní waásiya'a káráwiyoromo siyáin-aai.

5 Kemá Fasi'aénkóní waásiya'a káráwiyaundawi úna'a kembiwísé'a Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasi simátíménda ísáaro. Ísu Káráísitimbo áí'o úni'o uwánkaraamba kesúrantamba awané'a wemó sámó kainkwárá'ó kumíndara'a misámó kaimpímbá méranaumpo ² simátíménda ísáaro. Sipisípiya'o káráwiyaawimo kawe'ó ontembá miyaráán-úmai Maníkómó wení waásimo tímakaiwiya'a káráwiyoro. Ímba káráwiyonae síyampinkembo káráwiye'a Maníkómbá arááíma táínda-i'a úmai káráwiyoro. Óntamba maénae-imayaa ímba é'a túwa'nai ónae-imayaa é'a minkísáúrá'á káráwiyoro. ³ Maníkómó tímakain-kwaasiya'a káráwiyomba ímba múra tiyuwé'a kawe'ó úmimo méraiyaamba tuwánésa kembiwímó ontembá miyá ónááwe. ⁴ Aifa'ó káráwiyaiwaimo wiyómpakembo kumíndara'a kembiwí iyáákaraawiti fí'oran-kawe'-meyamba timínana ímba tai'áínda waé'wae'a íníye.

⁵ Ifó'-wáásí kentí óraa'-waasi-taai ísáaro. Kentúma ímba maimaé iyé'a moórá-mora túwa'nai e'a méraaro. Mindásafena Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkó kentúmo maimaé iyówi wéfametuwaifo wenaísamaifimbo méraawi wétuwa'nai-iyé agaimaréna siyáiyé. ⁶ Mindásafe'a Maníkó fasi'aéwín-aúranka'a kentúma ímba maimaé iyíyana wemó imáyáamo índa-kanaa kentúwí'a mósá maráíniye. ⁷ Maníkó kembiwí túwa'nai ena káráwiyaifo umbai-tántáákóní imáyáa wempá'á tuwé'a méraaro.

⁸ Áwáífiyaamo in-íyánkómó póíye waásiyemo faintembá waántáwanko waásimo wefári'o índasafe-nanifo táátafe'a é'a káráwiyoro. ⁹ Maníkón-aaisafe'a fasi'ámai imáyáa é'a waántáwankon-aai a'áo seró. Seyaafá'-márafákéwímó Maníkón-aaisafesamo timankúnkúmbo owífá'á miyán-úmbái-tántáá'á wétifo imáyáa é'a waántáwankon-aai a'áo seró. ¹⁰ Umbai-tántáá'á kentópa'a kárika'o wérimba Maníkó sásá'-í'a uwátinkena áfomba faitinkáina'a fasi'ámai méranaawe. Maníkó úwoi túwa'nai úmae iyéna Káráísitiye'a kááísatinkena séna kesí sámó kain-áempá'á sámó kaimbó ímbo tai'áínda-aempa'a métinkanaumne siyáiwai miyá íníye. ¹¹ Wení fasi'aénkó waé'wae'a éna ímba tai'áínda mindá érai'-aain-iyé.

¹² Moóráwígon-awi'a Sírífénesi súwa'nai isa'á kínampaan-aai agáúmne. Wemá Maníkóní waási éna kesí kísau kawé'-úmai wémaíye. Fasi'átínkáándasafe'a maanáúfái agáúmpo érai'a Maníkó úwoi súwa'nai in-áái simátimunda tirumpimbá fasi'ámai ta'ótore'a méraaro.

¹³ Maníkóní waási Pépíróni-naopa'a méraawi Maníkómó kembiwímó wemparí'o úmakaintemba miwí wemparí'a úmakaiwai kembiwísáfésa sésa kawé'-úmai méraaro sewaná kesááninkon-awi'a Máákaawara'a séna kawé'-úmai méraaro wésiye. ¹⁴ Ísu Káráísitini waásin-oyo moóra-mora kentirumbá timé'a tiyáámba tíméro. Káráísiti wení waási aáno'o uwátínkáíntafe'a inái sune.

Kemá Pítaamo súnda-aai taí'áwiye.

2 Pítáa

1 Kemá Sáimoni Pítáa maanáái maanáúfáífimbá agai-timúmpo ísáaro. Kemá Ísu Káráísiti ni aantá-waasi úndanifo kesáámó úndantembo Maníkón-aaisafe'o timankúnkúmba owí ísáaro. Kentáásí Maníkóe Ísu Káráísiti sáwí-imayaafinkembo faúsínkáiwaiye arupíse úmai mésarai kawe'-ímáyáá sí-makaayata mindáraise'a kááísamaisa kawe'-úmaisá méraumne. ² Maníkóe kentáásí Fasi'aénkó Ísuntepa'a té'a kawe'-ímáyáá tamaé'a miyámó úmae iyómba úwoi túwa'nai úmae iyésarai aáno uwátínkáfa'a iyíya'a méranaawe.

Maníkó kentáámá wemparí'o uwásínkarain-aai.

³ Ísu Káráísiti sáántowana wení sámo kainkó wení fí'oran-kawe-kisaugo tafisúwata wempátá téta kawe'-ímáyáá taísaraumne. Ísu Káráísiti miyán-kwáásígó pó-na wemó kawe'á uwátínkanaumnemo siyáin-aaimo éna miyá índa póna wení fasi'aémbá símísata Maníkóntáféta aamoí éta arupíse úmai méta wenáái simátímakaundasa póna marapáké-sáwí-fásí'áénkómó waásimo sáwí'o iwáí kembiwí tine'á ímba ta'ótoraina'a tufíntuwe'a Maníkóe'a kááísamai méranaawe.

⁵ Mindásafe'a imáyáa é'a maarámó iyantafe'a fasi'á-mai kísau máero. Maníkón-aaisafe'a érai'e

sé'a timankúnkúmba ombá kawe'-áwáúmá maré'a minkákémbá kawe'-ímáyáá é'a minkákémbá ⁶ kentúra'a káráwiye'a minkákémbá fasi'ámai mé'a ímba tuwesarai ína'a Maníkóntáfé'a aamoí é'a ⁷ Maníkóní akúmbó méraantafe'a túwa'nai úmae iyé'a kentirumbá timé'a ⁸ miyán-oro. Miyámó úmae iyé'o é'a Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kawe'-ímáyáá isé'a óraa'-i'a úmai mé'a kentí kísau áuwara-kisau maénááwe.

⁹ Miyán-káwé-kísáúmó ímbo máéwi Maníkómó sáwí-imayaamo maitíyukaimba tuwinkásuwesa táá'o káúnkaiwaiyaamba wéowe.

¹⁰ Kesí waásisono. Maníkó kembiwí táántamai wemparí'a úmakaiфо imáyáa é'a wesé'a fasi'ámai méraaro. Miyámó é'o é'a sáwí-amba ímba arááiwaenaawe.

¹¹ Miyáumaimo méwanamo éna kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti sáwí-imayaafinkenta faúsínkáiwai kembiwísáfénawe séna tíya'a káráwiyaana'a kempá'á maé'-mae'a úmae iyónááwe síníye.

¹² Minéráí'-áái é'a ísare'a fasi'ámai arááiwaémba pó'a simátíma'mae iyóna'a imáyáa úmae iyónááwe.

¹³ Marapá'ó méraundara'a simátíma'mae iyóna'a imáyáa úmae iyónááwe. Miyámó ondá kawe'-í'a ónaumne. ¹⁴ Ááema kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti simásimena séna puwínone siyáimba pó'a am-

páánká'á puwé'a ímba marapá'á méranaumpo ¹⁵ mináái agaimaré'o puwónnda awáné'a minááisáfé'a imáyáa úmae iyónááwe.

Ísuni sámo kaimbá awánáúmnemo siyáin-aai.

¹⁶ Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti fasi'aénkwará'á kumíníye-aai ímba úwoi-aaisa simátímakaundaniфо súrantanta wení iyáákai-sagaenta awánaraundasafeta érai'-aai simátímakaumne. ¹⁷ Maníkómó imáyáamo makáin-omaka'a Ísuwe'a méraawanana Maníkó kentáásífowa Ísun-awi'a óraa'a éna iyáákai-sagaempinkemba séna kesááninko ónana áfááraumai entáféna sínkáisa'a áfááraumai aamoí uwánkaumne wiyómpakemba súwata ísaraumne.

¹⁹ Ísaraundasafeta óraaka séta naaófá'á Maníkón-aai simátímakon-aai érai'-aain-íye. Súdasa mináái imáyáan-oro. Kumeu'ó in-áémpá'á sámo kain-ááin-ifo mináái aúfáífimba awánáiyana aafáúmó iyáúsenamo sámo kaintembá kentí imáyáafinkemba miyáumai sá-ma káinana Ísu Káráísiti aa'ó siyaráísanamo wérain-okoraamba úmai sáma kátinkainíye. ²⁰ Simátíménda-aai ísámai kawe'án-oro. Naaófá'á Maníkón-aai simátí-makowi aúfái-wandaafimba agaimakón-aaigni áwáuma kemá waási kentáásí imáyáafinkemba ímba kanaasá isánaumne. ²¹ Ímba miwítí imáyáafinkemba símai agaimakáafo Maníkóní Ufaen-ámútánkó wenáái simátímuwasa agaimakómbo Maníkóní ámútanko minááígóní áwáuma wésuwa'nai-isata wéisaumne.

Maníkón-aai waé'náé'á úmaimo síyan-aai.

2 Naaófá'á Maníkóní waásífimba Maníkón-aai karo'á waé'wáé'á úmai simátímakowi paápé uráantemba kempímbá miyán-kwáásí paápé ésa karo'-áái simátimesa Maníkóní waásimo sáwí'o íyan-aai simátimesa óraako sáwí-imayaafinkemba faútínkaraiwaimba tínaaemba uwámiyana ánaaemba Maníkó minúwóiyáámbá tínkaminiye. ² Sáwífa'nanka miwítí aambá waásimo sáwí'o on-ámbá arááiwaesa miyá iyasa tuwánésa sésa Maníkóní waási sáwí'an-owe mináái símai érai'-amba sáwí'a ónááwe. ³ Óntamba maénae sésa aamoí ésa kentí imáyáa tafisénae sésa karo'-áái simátimenaawe. Sáwí-meyamba timíndawi naaófá'á to'mayaa úmai ména tínkamindasafena timu'maréna méraiye.

⁴ Wiyómpaken-kisau-waasi sáwí'o untáféna Maníkó ímba étinkomba sáwí-aempa'a mótkowasa kumeu'-áémpá'á ándáfa'a mésa sáwí-meyambo maíyantafesa amu'maréna méraawe. ⁵ Naaófá'á Nówaa maúnka'a

Maníkóntáfésa ímba aamoí ésa sáwí'a untáféna Maníkó ímba étinkomba nonkóntáféna seyaafá'-márámá nawíkáo súwana nawíkwasa putásowana mimpínkémbá Maníkó Nówaawe wení akúmbá afakaeté-waasiye tíyótai uwátinkowasa túnaresa maé'ómbaniye. Nówaa Maníkón-aai arupíse úmáimo méraiyan-aai simátimuwasa ímba ísónkakemba putásaraawe. ⁶ Naaófá'á Són dómu-naopaken-kwaasiye Kómóraa-naopaken-kwaasiye sáwí'o untáféna Maníkó ímba étinkomba iyá agaisukáífo Maníkóntáfésa ímba aamoí ésa sáwí'a owí mináái ísésa sésa sáwítaamo úndamo ímbo ifátúwáananasaamo éna kentááwárá'á miyáumai sínkamindasa póta ifátáámó túwáananamo éna ímba sínkaminiye sénááwe. ⁷ Moóráwígon-awí'a Róti Maníkó wentáféna púwifo séna ímba auwómba áíkaiye. Wemá arupíse-waasi éna sáwí-waasimo maa'u-tántáá'ó untáféna arunkó umbái taráiyé. ⁸ Miwífímbá ména aasiyaasi-kánáá miwítí sáwí-aai ísésa miwítí sáwí-awau awánówana arunkó áfááraumai umbái tómbanifo wemá arupíse úmai mérontafena Maníkó ímba auwómba áíkaiye. ⁹ Miyáumai Maníkóntáfésa aamoí owí umbái-tántáápinkémbá Fasi'aénkó kawé'-úmai tíyótai éna sáwí'o owítí sáwí-meyamba toréna waásimo méraawini áwáumo tísai índa-kanaamo tándara'a sáwí-meyamba timíniye. ¹⁰ Maa'u-tántáá'í'o owí Maníkómó kawáánimba tínaaeni'a uwánkááwi óraa-sawí-meyamba timíniye.

Minkáró'-wáásí miwí túma mósá marésa kesááigo iyáákinkwae sésa kawé'-násomba wíyómpakewisafesa sáwí-aai simátínkáántafena ímba táá'a ísasá úwoi sáwí-aai simátínkááwe. ¹¹ Wíyómpaken-kisau-waasi miwítí fasi'aénkó minkáró'-wáásítí fasi'aénkómbá iyáákaraimbanifo minkwíyómpákéwí Fasi'aénkón-aúranka'a ímba aai simátínkesa ímba sáwí-aai wésewe. ¹² Wai-waambo tufú'naan-tantaakomo seyaafá'-áwáúmó ímbo awánaantemba minkáró'-wáásí miyá ésa tuwímbai-tantaakoni áwáuma ímba awánaraantafesa sáwí-aai simátínkáámba pósa wai-waambo tai'áintemba miwí miyáumai tai'ánááwe.

¹³ Miwí umbái-tántáá'í'a uwátínkáámba pósa anondáá umbái-tántáá'á maénááwe. Miwí sáwí-imayaasafesa tiráásafesa afora'á ésa aamoí ésa kembiwísé'o tómbó náiyantafesa túwaandu ésa sáwí'a uwátínkesa kentí imáyáa tafisésa sáwí-ampa'o mówétínkaantafesa aamoí ésa ¹⁴ aaresáfésa túraniyamba tuwésa aamoisaén-kwáásí tafísímai sáwí-ampa'a mótnkesa túraniyambo owí tíráá'a póna Maníkó sáwí-meyamba timíniye. ¹⁵ Arupíse-amba tuwésa sáwí-amba arááíwáéwe. Naaófá'á Péon-ááninkon-awí'a Péramu wemá Maníkón-aai simátínkowi éna sáwí'o uráimpinkemba óntamba máinenamo aamoí uráintemba miwí miyán-ámbá arááíwáéwe. ¹⁶ Énifo Péramu sáwí'a uráintafena Maníkó aaisambá séna wení póigon-awí'a tónkigomba waási amóísáúnkaamba uwánkowana aai súwana Péramu ísésa wení sáwí-amba tukáiyé.

¹⁷ Minkáró'-wáásí ímba túwa'nai on-kwáásí méraawe. Nonaumpinkémbó nombó ímbo iyáúsenamo kúmín-

tenkaan-kwaasima owaná póna Maníkó miwísáféna kumeu'ó in-áémpá'ó to'mayaa uwátínkaraimba pósa mifá'á komaé'mae'a ónááwe. ¹⁸ Miwí sáwí'o úmáimo méraapinkembo kawepá'ó tewí kefári'a méónae sésa maa'u-tántáákón-áuma mósá marésa karo'-áái simátimesa ¹⁹ kentí imáyáafinkeni'o íyanamo éna misáwí-tántáákó ímba ta'ótorainiye sembánifo miwí sáwí'o on-tántáákó ta'ótokaimba pósa misáwí-tántáápinkémba ména tai'ágonaaawe. Moórá-tantaako waásimo iyáákaimba minímáyáágo wefári'a úmai ta'ótokaisasa wenaráái wéwaewe. ²⁰ Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti sáwí-imayaafinkemba faúsínkáíwaimpa'a tésa sáwí'o on-kísáú ifátuwesamo tínaaembo uwásukaawi miwí aneka'ó sáwí-ambo arááíwaiyanamo misáwí-kísáúgómó ta'ótorainasamo ésa ááemo sáwí'o uráamba mindá óraa-sawí'a úmai méraanaawe. ²¹ Arupísemo on-ámbó ímbo arááíwakesaraa sáwí'a uráawaisino. Énifo arupísemo on-ámbá arááíwakesa ifátuwesa Maníkóní kawé'-ámáámbá tínaaemba uwáméntafesa pósa áfááraumai sáwí'a wéowe. ²² Maarámó sen-áái érai'-aain-iyé. Iyánkómó mímó wi'makénamo ímbá aneka'á wénaiye sésa moórá-aai sésa póigomo nombó pékénamo ímbá toifímbá waé'wáé'á wéiyé wésewe. Iyánkó póigomo intembá minkáró'-wáásí miyá-sáwí'á wéowe.

Ísu aneka'ó kumínda-aai.

3 Kesí waási arupíse-imayaa íwae sé'a moórá-aufai agaimái tímake'a maanáúfáíwárá'á agáúmne. ² Naaófá'á Maníkón-aai simátínkowi siyón-aai ísésa Fasi'aénkó sáwí-imayaafinkemba faúsínkáíwaisa siyáin-aai wení aantá-waasisa simátínkaunda-aai imáyáan-oro. ³ Simátíménda imáyáan-oro. Ánaaenkanaamo tinda sáwí-imayaasafesamo tiráásafesamo ésa aamoí íyan-kwaasi tésa kentuwíyáái ésa ⁴ Ísumo sénamo marapá'á kumónaumnemo siyáimba nááfara méraiyo. Naaófá'á wíyóne marawémó úmaronka'a wérain-tantaa'a ímba fí'on-tantaa'a paápé isatá awánáúmbo kesifoísáisa é'a pukuráawana ímba fí'on-tantaa'a paápé iye sénááwe. ⁵ Miwí maarán-imáyáá ónae ímba wésewe. Naaófá'á Maníkó súwana wíyóne marawé paápé úwana nompínkémbá maramá iyéna nonafufuntambá maramá wéraiye. ⁶ Ánaaemba Maníkó nonkóntáféna súwana marapá'-wáásí tai'á-sukaiye. ⁷ Maníkó sisaná wíyóne marawémó wérimba póna waásimo méraawini áwáuma tísai índa-kanaamo tándara'a Maníkó wentáfésamo ímbo aamoimó ésamo sáwí'o owí sáwí-meyamba tiména wíyóne marawé iyafímbá agaisuwáiniye.

⁸ Kesí waásisono. Maarán-imáyáan-oro. Aatáisa toráumaisa wéawanaumpo Maníkó ímba miyá ímbá seyaafá-kánáá mimbórá-kánáaráámbá aamú-úmarena sáwífa'-aatai 1,000 aatai éna mimbórá-kánáaráámbán-iyé siyáífo ⁹ wemó marapá'ó kumónaumnemo siyáin-aai ímba tukáísasa tuwímbai mináái ifá'á tukáiyé-imayaa wéowe. Fasi'aénkó séna kesí némpa'a maé'-mae'a ésa sáwí-aempa'a kofó séna sáwí-imayaa tuwésa kempá'ó tíyantafenawe séna timu'maréna

mérena ímba ááéma marapá'á kunkáiyé. ¹⁰ Umén-kwáásígómó kafífimbó tintenkáán-úmai Fasi'aénkó miyaráán-úmai kumíníye. Minkánáá óraaka'a nonkáánkaamba síndafinkemba wiyómba áwiy-o'winana wiyóne o'é aafáúwé iyá káwínana marapá'ó seyaafá-tántáá'ó wéraine marawé iyá káwíníye.

¹¹ Miyáumai seyaafá-tántáá'á tai'áíndasafeta kesáámó méraundasafeta imáyáa éta Maníkóntáféta aamoí éta arupíse úmai méreta ¹² Ísumo marapá'ó kumíndasafena siráái wétainata amu'maréta méreta ááémo kumíndawe séta fasi'ámai Maníkóní kísau maúndasa póna minkánáá paápé ínana wiyómba iyá káwínana o'é wiyóne aafáúwé óraa'-iya káwínana nonkáámbá uwáwíníye. ¹³ Énifo Maníkó óraaka séna aú-wiyone aú-marawe úmáráanana arupísemo í-tántáá'-aantemba wéiniye siyáinta amu'maréta méraumne.

¹⁴ Kesí waásonono. Miyán-kánáásáfé'a amu'maré'a méraamba Maníkón-aúranka'a kawe'-aantemba úmai mé'a kempímbá ímba sáwí'-aai wéraina'a aáno úmai méraiyantafe'a fasi'ámai kísau máéro. ¹⁵ Kentáásí Fasi'aénkó séna sáwí'o úmaimo méraampinkemba faútinkanaumne séna wempá'ó tíyantafena timu'-

maréna ména ímbo kunkáimba imáyáan-oro. Kentáásí waásigon-awi'a Póro Maníkó kawe'-ímáyáa wembá ámakaimpinkemba kembiwísáféna imáyáa éna mináái agaimakáiyé. ¹⁶ Póro minááímó agaimakáimba seyaafá'-áúfáífimbá miyán-ááímó símaimo agaimakáin-aaisompimba tuwímbai-aai umbaí taisasá ímbo ísáimaimo kawe'ó ésamo ímbo fasi'áimaimo méraawi minááígóní áwáuma waé'mai karo'-áái wésewe. Maníkón-aai aúfáífinkemba seyaafá'-ááísáféna

miyá ésa miyámó sentáféna áfááraumai sáwí'a úmai méranaawe.

¹⁷ Miwí miyá wéofu ímbo kunkáinka'a simátimumpo káráwiyoro. Sáwí'o owí kembiwí Maníkóe'o fasi'á-maimo méraampinkembo tafisiyanesa ofo káráwiyoro.

¹⁸ Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kentáásí sáwí-imayaafinkemba faúsínkáiwaisa úwoi túwa'nai úmae iyína'a wempá'á óraa'-imayaa é'a méraaro. Wenáwí'o aasiyaasímó óraa'o úmaimo waé'wae'o úmaenamo iyínda érai'-aain-iyé.

Kemá Pítaamo súnda-aai tai'áwiye.

1 Yóni

Maníkóni imáyáamo aráásímíwain-aaí.

1 Ísu Káráísiti Maníkóni imáyáa aráásímíwaisaama póna waási aúí'a úmai maé'mae'a íyawini áwáugon-iye. Minááísáfé'a maanáúfái agaimái kentópa'a tuwáúnana wéwiye. Áwáura'a maramá ímba wéronka'a wemá maé'émbe ánaaenka'a marapá'á kuména keséta mérowata súranta awánamai kawé'á éta wenáái iséta siyáántamba anetá ta'ótokaumne. ² Aúí'a úmai maé'mae'a íyawini áwáugo afowámpá'á maé'émbe marapá'á kuména keséta mérowata awánareta póta minááísá wésimatimune. ³ Kesáá Maníkóe ááninko Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa méraumnene. Awánaraundawe ísaraundawe kembiwíwárá'á simátimunda póta Maníkóe ááninkoe'a kááísamaisa méraundantemba kembiwí miyá ónááwe. ⁴ Kentáásirumba kawé'-úmai óraa'a uwásinkaindasafe'a maanáúfái agai-timúne.

Maníkó sámó kaiwáíní áwáugon-aaí.

⁵ Maníkón-ááninko simásímakain-aaisa simátimeta séta Maníkó sámó kaiwáíní áwáuma póna kumeu'ó in-tántáá'á wempímbá ímba wéraiye. ⁶ Miyáumai kumeu'ó in-áémpá'á méraamba Maníkóe'a kááísamaisa méraumnemo sewí karo'á sésa érai'-aaigoni áwáufimba ímba méraawe. ⁷ Énifo Maníkó sámó kain-áémpá'ó méraintemba miyáumai sámó kain-áémpá'ó méraundasa wení waásiseta kááísamaisa méraumnene. Miyáumai Maníkón-ááninko Ísuma kentáásáféna imáyáa éna kumpuwúwana wení naegó kuména póna kentáásí sáwí-imayaa maisíyu'maenasa wéiyiye. ⁸ Kempíntá sáwí-imayaa ímba wéraiyesaamo súndasa kesirumpin-káro'-ááísá súnanasa Maníkóni érai'-aaigo kesirumpintá ímba wéraiye. ⁹ Afora'ó Maníkómpátáámó sáwí-imayaasafetaamo simámé-nanasaamo éna Maníkó kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwénasa seyaafá-sáwí-imáyáa arupísesa uwásinkainiye. Maníkó wemó siyáintemba miyá éna miyáumai kawé'-aantemba éna póna sáwí-imayaa maisiyuwénasa arupísesa wéuwasinkaiye. ¹⁰ Maníkó séna seyaafá'nánká sáwí'a uráawemo simbánifo kesáámá séta ímba sáwí'a úne séta Maníkó karo'-áái siyé súnana Maníkóni ásé-aaigo ímba sirumpintá wéwaiye.

Káráísiti seyaafá'nánká áfombo faisínkain-aaí.

2 Kesí iyámpóisono. Ímba sáwí'a íyantafe'a maanáái aúfáifimba agai-timúne. Énifo sáwí'o

íyanamo éna áfombo faisínkáiwaissa ména kesifompátá áísai íníye. Wemá Ísu Káráísiti arupísemo iwáísá kesifompátá áísai íníye. ² Sáwítaamo uráunda-meyamba kentááfá'á ímba tíno séna maimaéna pukáiyé. Ímba kentáásí sáwí-meyan-aantembanifo seyaafá'-wáásítí sáwí-meyankwara'a maitiyuwáíndasafena pukáiyé.

³ Maníkón-aaímo taawiyafétaamo únda érai'a weséta kááísamaisa méraumnesea súnene. ⁴ Maníkón-aaímo ímbo taawiyáfónka'o ombá Maníkóe'a kááísamai méraumnemo sembá karo'á sewaná miwífimbá Maníkóni érai'-aaí ímba wéraiye. ⁵ Énifo Maníkón-aaímo taawiyáfówi Maníkómpá'á tirumbá áma'mai kawé'á wéowe. Kesáámó Maníkóe'a kááísamaisa méraumneseaamo súndawisa Ísu Káráísitimo méraintemba kesáá miyásá úmaisá ménaumnene. Miyásáámó únda érai'a Maníkóe'a kááísamaisa méraumnesea súnene.

Ááéraan-amaankoma aúí'o uráin-aaí.

⁷ Kesí waási ísáaro. Kemó agaúnda ímba aú-amaamban-ifo ááéraan-amaamba agai-timúne. Aifa'ó simátí-makaamba é'a ísaraan-amaamba agai-timúne. ⁸ Énifo kumeu'ó in-tántáá'á áwiyo'wisana érai'a sámó kain-tántáá'á wépaape-ímba póna ááéraan-amaamba aúí'a úmai wépaape-iye. Ísu Káráísitini kísaufinkemba minámáámbá paápé uréna kempínkwárá'á minámáámbá wépaape-iye.

⁹ Kentí waásimo tíyámbo uwátínkáámbanifo sámó kain-áémpá'á méraumnemo sembá sámó kain-áémpá'á ímba méraafo kumeu'ó in-áémpá'á paái méraawe. ¹⁰ Énifo kentí waásimo tirumbó tíméwi sámó kain-áémpá'á méraamba pósa miwífimbá sáwí-tanta-a'a ímba wéraimba pósa fí'owi tuwánéna sáwí-ampa'a ímba wégowe. ¹¹ Énifo kentí waásisafesamo tíyámbo uwátínkááwi miwí kumeu'ó in-áémpá'á méraawana kumeu'ó in-tántáákó túrampa'a kumeu'á uwáwisasa múgu'maagu'a úmaesa wégowe.

¹² Kesí iyámpóisono. Kembiwísáféna Ísu Káráísiti pukáimba póna Maníkó kentí sáwí-imayaa maitiyukaintafe'a kemá maanáúfái agai-timúne. ¹³ Óraa'-waasisono. Áwáura'a maramá ímba wérowana moóráwigo maé'émbe wemá káfé'wara'a méraisa'a wení áwáuma ísáántafe'a maanáúfái agai-timúne. Ifótóno. Waántáwankomba íyáákaraantafe'a maanáúfái agai-timúne. ¹⁴ Iyámpóisono. Maníkó kentifo isa'á wempá'á tiyáantafe'a maanáúfái agai-timúne. Óraa'-waasisono. Áwáura'a moóráwigo

maé'émbe wemá káfé'wara'a méraisa'a wení áwáuma ísáántafe'a maanáúfái agai-timúne. Ifótóno. Fasi'ámai mé'a Maníkón-aai tirumpimbá ta'ótore'a waántáwankomba iyáákaraantafe'a maanáúfái agai-timúne.

¹⁵ Maníkómpá'ó ímbo tewímó ontembá mindásafe'a ímbo aamoín-oro. Mararákén-tántáátáfé'a ímbo aamoín-oro. Mararákén-tántáátáfésamo aamoímó owí Maníkóntáfésa ímbo aamoín-owe. ¹⁶ Mararákén-kwáásímó owíní áwáuma ímbo Maníkómpákémbá owe. Waási kentí imáyáfinkemba ésa fí'owiti moparáwimbá túraniyamba tuwésa túwí'a maimaé iyésamo ombá ímbo Maníkómpákémbá ofo mararákén-ámbá wéaraaiwaewe. ¹⁷ Mararákén-tántáá'ó tirááimo tain-tántáá'á maambárará'á tai'áwinasa Maníkómbó arááimo táinda-i'o on-kwáásí aasiyaasí maé'mae'a ónááwe.

Karáísitini namuro-wáásí táái.

¹⁸ Kesí iyámpóisono. Ánaaen-kanaa maramó tai'áinda-kanaa ampáánk'á tíníye. Ánaaemba Ísu Karáísitini namuro-wáásígó tíníyema suwa'á ísaraawe. Karáísitini namuro-wáásí sáwífa'a é'a paápé uráamba póta mindásafeta ánaaen-kanaa ampáánk'á tíníyema súné. ¹⁹ Kentááfínkémbá Karáísitini namuro-wáásí moórá-mora méresa pósa iyáfasinesa paápé ésa siyuwésasa kóuraawe. Érai'o kentáásí waásimo méronkaka úwoi méraawaisino. Siyuwésasa kóuraantafeta ímbo kentáásí waásin-owe súné.

²⁰ Ísu Karáísiti Maníkóní ámútankomba ai'marówana kuména kentirumpimbá méraisa'a pó'a érai'-aai wéisaawe. ²¹ Érai'-aai ímbo ísáántafe'a sé'a ímbanifo érai'-aai ísáántafe'a maanáúfái agáúmne. Érai'-aai finkemba karo'-áái ímbo paápé isa'á ísáántafe'a maanáúfái agai-timúne.

²² Óraa-karo'o sen-kwáásí maarán-kwáásín-owe. Ísu Karáísitintafesa Maníkó ímbo iyáfasinankaraiwain-iyé sen-kwáásí ésa Ísu Karáísitini namuro-wáásí-í'a ésa Maníkónté ááninkonte'a tínaaeni'a wéuwatimewe.

²³ Maníkón-ááninkomba tínaaeni'a uwámewi afowánkwará'á miyá ombánifo Ísu Karáísitintafesa Maníkón-ááninkon-iyé sewí ááninkonte afowántépa'a káásamái méraawe.

²⁴ Ísun-aaimo aifa'ó ísaraan-aai tirumpimbá fasi'ámai ta'ótóráamba ímbo ifátuwe'a miyáumai Maníkónté ááninkontepa'a káásamái maé'mae'a oro. ²⁵ Maarán-áái Ísu Karáísiti óraaka simásimenasa séna aú'í'a úmai maé'mae'a íyani'a uwátinkaumnesa simásímakaiye.

²⁶ Karo'-áái simátínkáafo sé'a maanáúfái agaimái timúne. ²⁷ Karo'-áái simátíyuwaawi ombánifo Ísu Karáísiti Maníkóní ámútamba tirumpimbá tínkaraimba póna maé'mae'a éna ímbo karo'-áái simátiména érai'-aai wésimatimiye. Miyámó simátímísa'o ombá érai'-aaiye karo'-ááiyé tuwínkaa'a owe. Simátímíntemba miyá é'a Ísu Karáísitiye'a káásamái méraawe.

²⁸ Kesí iyámpóisono. Wesé'a káásamái méraamba pó'a Ísu Karáísiti kumíndara'a wenaúranka'a ímbo tigasáfé'a é'a úwoi fasi'ámai ménaawe. ²⁹ Ísu Karáísiti

arupíse úmai mérain-aai é'a ísaraawe. Moórá-aai wara'a ísáaro. Miyáumai arupíse úmai méraawi érai'a Maníkóní iyámpóin-owe.

Maníkóní iyámpóí-táái.

3 Maníkó arumbá óraaka'á wésimiye. Mindásafe'a imáyáan-oro. Maníkó aruntá siménasaam-pona kentáásáféna kesí iyámpóin-owe wésiye. Kesáá érai'a wení iyámpóisa úne. Maníkómpá'á ímbo tiyáawi Maníkóní áwáuma ímbo awánésa kentáásí áwáuwara'a ímbo suwánaawe. ² Kesí waásisono. Káfé'a Maníkóní iyámpóí-i'a úmaisa méraundasa ánaaemba nóra waásisaawa ménaumno. Mináái ímbo ísaraundanifo moórá-aaimo ísaraunda simátiménaumne. Ísu Karáísiti kumíndara'a kawé'-úmai awánaandasa póta wenkáánita úmaisa ménaumne. Miyán-áái ísaraumne. ³ Mináái isésamo amu'maráawi Karáísiti arupísemo úmimo méraintemba arupíse úmai méraafo káráwiyoro.

⁴ Sáwí-imayaamo ombá isaná áamáambo taráísómbe isaná minkáé-tántáákó mimbórá'í'a iye. Miyáumai sáwí-imayaamo owí Maníkóní áamáamba tínaaeni'a uwámesa taráísómbe póna miyámó on-ánóndáá miwífímbá wéiniye. ⁵ Ísu Karáísiti waásiti sáwí-imayaa maitiyuwáindasafena marapá'á kunkáimba wempím-bá sáwí-imayaa ímbo wéraiye-aai é'a ísaraawe. ⁶ Miyáumai Ísu Karáísitiye'o káásamái méraawi miwífímbá ímbo sáwí-imayaa waé'wae'a ifo sáwí-imayaa waé'wae'a iwáí Karáísitimpa'a ímbo tésa wenáái ímbo ísááwe.

⁷ Kesí iyámpóisono. Karo'-áái simátínkáafo sé'a káráwiyoro. Karáísiti arupíse úmai méraiwei wemó intembó miyámó úmae'o iyówi arupísemo on-kwáásín-owe. ⁸ Áwáura'a waántáwanko sáwí'a uréna miyá úmae iyéna káfé'wara'a miyá wéiye. Sáwí'o úmaesamo iyówi waántáwankoni waásin-owe. Waántáwankoni kísau tai'ásuwainkwae séna Maníkó ááninkomba ai'marówana marapá'á kunkáiyé.

⁹ Maníkóní iyámpóí pósa Maníkóní fasi'aénkó miwífímbá wérintafesa pósa ímbo sáwí'a úmaesa wéiy-owe. Maníkóní fasi'aén-iyámpóisómbá pósa ímbo sáwí'a úmaesa wéiyowe. ¹⁰ Ímbo arupísemo úmimo méraawi ímbo Maníkóní iyámpóin-owe. Kentí waásimo tirumbó ímbo tíméwi ímbo Maníkóní iyámpóin-owe. Miyáumaisa Maníkóní waásiye waántáwankoni waásiye tuwímbaisa ísaraumne.

Moórá-mora tirumbó tímén-aai.

¹¹ Moórá-mora tirumbá tíméro-aai ááéma ísaraawe. ¹² Ándámun-ááninkon-awi'a Kénimo uráintemba ímbo miyán-oro. Kéni waántáwankon-áráá'a póna áfákomba tufúwana pukáimba maarásáféna tufúwana pukáiyé. Áfáko kawé'-ímáyáá mérowana Kéni sáwí-imayaa úmai ména póna áfákomba tufúwana pukáiyé.

¹³ Miyaráán-úmai Maníkómpá'á ímbo tiyáawi kempímbá tirumbá sáwí'a uwátinkaiyantafena ímbo táá'a íno. ¹⁴ Maníkóní akúmbá sirumbá tímúndasafeta séta

Maníkóni némpa'a méraandasaawini áwáuma tuwéta kawe'-úmaimo méraandasaawini áwáura'a taméraumnesa sune. Kentí waási tirumbá ímbo tíméwi Maníkóni némpa'a paaí méraawe. ¹⁵ Kentí waásimo títámbo uwátínkáán-kwaasi tínkamiyasa puwíyan-kwaasinowe. Miyámó owí aúí'ó úmaimo maé'mae'ó owíní áwáura'a ímba méraawe. ¹⁶ Ísu Kárásiti arumbá siménasa ímba úwoi méraimba súwa'nai índasafena kentáásáfénawe séna pukáiyé. Miyámó uráintafeta arumbá símakaiyese sune. Maníkóni akúmbá túwa'nai eta puwúnafo ímba sendasá úwoi túwa'naisa ónaumne. ¹⁷ Óntawara'-waasi kentí waási tómbó ímbo makáawi tuwánésa ímba túwa'nai ombá sésa Maníkómbá sirumbá amúne sembá karo'á sewé. ¹⁸ Kesí iyámpóisono. Sirumbá timúnemo sembá ímba tóikakemba sé'a érai'a tirumpinkémbá sé'a túwa'nai oro.

Maníkómpá'á fasi'ámaisaamo méraunda-aaí.

¹⁹ Sirumbá timétaamo túwa'nai úndasa miyámó únda-waasisa arupíse úmaisa méraumne. Miyámó únda Maníkón-aúrankata fasi'ámaisa méraumne. ²⁰ Énifo kesáá sáwí'ó úndasafenasa kentáásirunko umbái taifo Maníkó seyaafá-tántáá'á awánéna minúmbái-tántáákómbá íyáákaisata Maníkón-aúrankata fasi'ámaisa méraumne. ²¹ Kesí waásisono. Mindásafeta imáyáa úndasa kentáásirunko ímba umbái taisatá Maníkón-aúrankata fasi'ámaisa méraumne.

²² Wenáái taawiyafétaawe wemó aamoimó índa-i'a úndasafétaawe áisai únda-tantaa'a úwoisa wésimiye. ²³ Maníkó óraaka séna kesááninko Ísu Kárásitinawika'a timankúnkumba é'a seyaafá'-wáásifímbá tirumbá tímé'a méraaro siyáimba mináái Ísu Kárásiti óraaka simásímakaiye. ²⁴ Maníkón-aaí taawiyáfówi Maníkóe'a káásamai méraawana miwísé'a káásamai méraiye. Maníkó wení ámútamba ai'marówana sirumpintá kumbéna simásimenasa séna Maníkó kesé'a káásamai méraiye isatá wéisaumne.

Érai'-amutankonte karo'-ámútánkónté-taai.

4 Kesí waásisono. Sáwífa'-waasi karo'-ámáámbá simátíma'maesa nésa Maníkóni ámútanko kesirumpimbá méraiye sembá ímba ááéma érai'e seró. Miyámó sentáfé'a miwí tirumpimbá mérain-amutamba Maníkóni ámútana'i fí'owani ámútana'iyo mindá awáné'a mináái ísáaro. ² Ísu Kárásiti Maníkóe ména marapá'á waási kunúkaiye sewí miwí tirumpimbá Maníkóni ámútanko méraiye. Minááimó sewa'ó ísáamba Maníkóni ámútankoma miwífímbá méraiye seró. ³ Ísu Kárásitintafesa minááimó ímbo sewí miwí tirumpimbá mérain-amutanko ímba Maníkóni ámútankon-ifo mindá Kárásitini namuro-wáásígóni ámútankon-iye. Kárásitini namuro-wáásígó tinda-aaí ísaraamba isaná marapá'á méraiye.

⁴ Kesí iyámpóisono. Maníkón-aráá'a é'a karo'-ámáámbó simátíméwi íyáákaraawe. Maníkóni ámútanko kentirumpimbá méraifo Maníkómpá'ó ímbo

tíyáawi miwí tirumpimbá fí'on-amutanko méraiye. Maníkóni ámútanko minámútánkómbá íyáákaraiye. ⁵ Karo'-ámáámbó simátíméwi Maníkómpá'á ímbo tembá marapá'ó wérain-aaí simátíméwasa marapá'-wáási miwí táái wéisaawe. ⁶ Kesáá Maníkóni waásisa únasasa Maníkóni waási kesááisa ísááfo fí'on-kwaasi ímba Maníkóni waási pósa kesááisa ímba wéisaawe. Miyáuma ísáa-aaí sí-ámútánkó miwífímbá mérain-kwaasiye karo'-ááimó sí-ámútánkó mérain-kwaasiye tuwínkaa'-úmaeta wéiyune.

Maníkó arumbó tímín-aaí.

⁷ Kesí waásisono. Tirumbó tíméwini áwáuma wemá Maníkó póta Maníkóni akúmbá siruntá tíméno. Tirumbá tíméwi Maníkómpá'á tésa wení waási-i'a wéowe.

⁸ Maníkó tirumbá tíméwini áwáuma pósa tirumbá ímba tímén-kwaasi Maníkómpá'á ímba wétewe. ⁹ Maníkó mimbórá-ááninkómbá ai'marówana marapá'á kumbéna kentáásáfénawe séna puwéna aúí'a úmai maé'-mae'ó ondasáfénasa puwéna arumbá símakainta póna miyá uráiyé. ¹⁰ Maníkómbá siruntáámó amúndasa ímba óraata ámakaumne. Maníkó arumbá siménasa wenááninkomba ai'marówana marapá'á kumbéna sáwí-awausaamo únda-meyamba maisiyuwáinana kentááfá'á ímba tínkwae séna pukáiyé. Miyámó uráimba Maníkó

óraa'-arumba símakaiye. ¹¹ Kesí waásisono. Maníkó miyáumai arumbá símínta póta kentáási waási miyáumai siruntá tíméno. ¹² Waási Maníkón-ane'á ímba awánaawe. Kentáási waási siruntá timúndasa Maníkó keséta méraisata érai'a siruntá Maníkómbá amúne.

¹³ Maníkóni ámútanko kentáásirumpimba mérainafeta séta kesáá Maníkóe'a káásamai méraunanasa Maníkó keséta káásamai méraiye sune. ¹⁴ Kentáásifowa ááninkomba ai'marówana sáwí'ó úmaimo méraampinkemba faútinkaindasafena marapá'á kumúwata awánaraundasa simátimune. ¹⁵ Ísuntafesamo Maníkón-ááninkon-iyemo sewí Maníkóe'a káásamai méraawana Maníkó miwísé'a káásamai méraiye. ¹⁶ Maníkó arumbá símísata mindásafeta érai'esa sune.

Maníkó tirumbó tíméwini áwáuma Maníkó isasá pósa tirumbó tíméwi Maníkóe'a káásamai méraawana Maníkó miwísé'a méraiye. ¹⁷ Maníkó kentáá imáyáa símakaisata siruntá Maníkómbá améta póta méraundawini áwáumo sísaí índa-kanaamo tíndara'a fasi'ámaisa ménaumne. Ísu Kárásiti wenarumbó símíntenta marapá'ó méraundarata siruntá timúndasa póta sísaí índa-kanaamo tíndara'a fasi'ámaisa ménaumne. ¹⁸ Maníkómbó tirumbó áméwi ímba inkáísówe. Érai'a Maníkómbó tirumbó áméwi miwífímbá inkáísí-ímáyáa ímba wéraiye. Sáwí'ó uráam-beyantafesamo inkáísówi Maníkómbá ímba érai'a tirumbá áméwe.

¹⁹ Aifa'á Maníkó arumbó símakaintafeta póta siruntá amúne. ²⁰ Miwítí waásisafesa tirumbó sáwí'ó uwátínkááwa'ó ombá Maníkómbá sirumbá amúnemo sembá karo'á sewé. Miwítí waási tine'á tuwánésa tirumbá ímba tímakaawi pósa Maníkón-ane'á ímba

awánaawi ímba kanaa'á tirumbá áméwe. ²¹ Ísu Káraísiti óraaka séna Maníkómbá tirumbó áméwi miwítí waásiwara'a tirumbá tíméro siyáiyé.

Marapá-sáwí-kísáúgómbó íyáákaan-aii.

5 Ísuntafesa sésa Maníkó íyáfasinankarawai iyémó sen-ááísáfésa érai'emo sewí Maníkóní iyámpóín-owe. Afowámbá tirumbá améwi ésa wení iyámpóíwara'a tirumbá áméwe. ² Maníkómbá siruntá amé-ta wenáái taawiyaféta póta miyá úndasafeta séta Maníkóní iyámpóíwara'a siruntá tímúne. ³ Maníkón-aii taawiyafúndasa mindá Maníkómbá siruntá amúnanasa wenááigosa ínta umbaisá síyáísata póta taawiyafúne. ⁴ Ísumpa'a fasi'ámai kááísamai méraundasa póta marapá-sáwí-ímáyáágóntá íyáákaumne. Maníkóní iyámpóí seyaafá'á kanaa'á marapá-sáwí-ímáyáágómbá íyáákaamba póna Maníkón-aaigoma ímba umbái taiyé. ⁵ Maarán-kwáásí marapá-sáwí-ímáyáágómbá íyáákaawe. Ísuntafesa Maníkón-ááninkon-iyé sésa timankúnkúmba owí marapá-sáwí-ímáyáágómbá íyáákaawe.

Maníkó Ísu Káraísitimbo aráátímakain-aii.

⁶ Ísu Káraísiti marapá'á kumbéna nombá maiyéna puwúwana wení naaemá kunkáiyé. Nombó maíndasafena aantemba ímba kunkáiyé. Nombá maiyéna puwínana wení naaemá kumíndasafena kunkáiyé. Maníkóní ámútanko érai'-aaigoni áwáugo póna séna érai'e Ísu Maníkón-ááninkon-iyé wésiye. ⁷ Maníkóní ámútanko siyáin-aaisafeta nombó maiyáintafeta puwúwana wení naaemá kunkáintafeta séta Ísu Maníkón-ááninkon-iyé súné. Minkáúmbó-tántáá'á paápé uráintafeta mimbórá-áái séta Ísu Maníkón-ááninkon-iyé súné. ⁹ Waásimo simátímén-aii sewatá iséta érai'e súndasaanifo Maníkón-aaigo waási-taai íyáákaraimba póta Maníkó ááninkontafena siyáin-aaisa ísáano. ¹⁰ Maníkón-ááninkontafesa timankúnkúmba owí sésa Maníkó siyáintemba érai'e Ísu Maníkón-ááninkon-iyé súné. Maníkóntáfésa ímbo timankúnkúmba owí sésa Maníkó karo'-áái siyáiyé wésewe. Wemá Maníkó ááninkontafena siyáin-aaisafesa ímba érai'e senkákémbá Maníkó karo'-áái siyáiyema wésewe. ¹¹ Maníkón-ááninkoma aúí'a úmai maé'-mae'a owíní áwáuman-iyé. Maníkó ímáyáasa símísata aúí'a úmai maé'-mae'a wéune. Minááísá Maníkó

simásímakaiye. ¹² Maníkón-ááninkoe'a kááísamai méraawi aúí'a úmai maé'-mae'a ofo Maníkón-ááninkoe'o ímbo kááísamai méraawi ímba aúí'a úmai maé'-mae'a wéowe.

Aúí'a úmai maé'-mae'o on-áái.

¹³ Maníkón-ááninkon-awitafe'a timankúnkúmba onkwáásí kembiwí maanáúfái agai-tímúne. Aúí'a úmai maé'-mae'a on-ááísáfé'a érai'e síwae sé'a maanáúfái agai-tímúne. ¹⁴ Maníkómbó arááimo táínda-i'o étaamo inañfínkémbo áísai úndasa kesááisa wéisaiye. Mindásafeta wenaúranka'a fasi'ámaisá méraumne. ¹⁵ Inaí súndasa ísáin-aaisafeta érai'-aain-iyemo súndasa maarán-ááísáfé'wara'a érai'-aai inañfínkém-bá sún-da-tantaa'a úwoisa símíyesa súné.

¹⁶ Kentí waásimo sáwí'o íya'o tuwáné'o é'a Maníkómpá'á áísai íyana túwa'nai ínasa Maníkóní némpa'a sáwí-aempa'a maé'-mae'a iyampa'a ímba kónááwe. Tuwímbai-sawi'o owíní anondáá-meyamba Maníkóní némpa'a sáwí-aempa'a maé'-mae'a iyampa'a wiyamba mindásafe'a Maníkómpá'á áísai oro ímba súné. Tuwímbai-sawi'o owíní anondáá-meyamba ímba Maníkóní némpa'a wiyamba mindásafe'a sé'a Maníkómpá'á áísai oro súné. ¹⁷ Seyaafá-sáwí'ó owíní anondáá-meyamba weraifo tuwímbai-sawi'o owíní anondáá-meyamba Maníkó maitiyuwáínasa wení némpa'a sáwí-aempa'a maé'-mae'o iyampa'a ímba miyá-sáwí'ó íya'o tuwáné'o é'a Maníkómpá'á áísai íyana túwa'nai ínasa Maníkóní némpa'a sáwí-aempa'a maé'-mae'o iyampa'a ímba kónááwe.

¹⁸ Maníkóní iyámpóí ésa ímba sáwí'a úmaesa iyówe. Maníkón-ááninko karáwiyaisana póna waántáwanko ímba ta'ótóráísasa pósa ímba sáwí'a úmae iyówata minááísá wéisaumne.

¹⁹ Waántáwanko marapá'-wáásítí óraakon-ifo kesáá Maníkóní waási éta minááísá isáúmne.

²⁰ Maníkón-ááninko kuména ímáyáa símísata érai-Fasi'aenko-úramba isatá awánáúmne. Maníkón-ááninko Ísu Káraísitiye'a kááísamaisa méraundasafeta érai-Fasi'aenkonka'a kááísamaisa méta isáúmne. Érai-Fasi'aenko-úranko éna waásisa aúí'a úmaisá maé'-mae'a úndawin-ááninkon-iyé. ²¹ Kesí iyámpóisono. Karo'-máníkómbá seyaafá'á tínaaemba uwátíméro.

Kemá Yóni kesáái tai'áiyé.

2 Yóni

¹ Kemá Fasi'aénkóní waásiya'a káráwiyaundawi é'a maanáúfái agai-timúne. Embá kendé-í'a úne séna Maníkómó áántarain-ininkoma ómpo ení iyám-póisonte'a awánaaro sé'a maanáúfái agai-timúne. Fasi'aénkóní érai'-aai ísaraundasafe'a sirumbá timúne. Ímba keyáánifo Fasi'aénkóní érai'-aai ísááwiwara'a tirumbá wétimewe. ² Kentááfímbá érai'-aai waé'wae'a éna ímba tai'áíndasafeta kentáásirumba timúne.

³ Maníkó kentáásifowawe ááninko Ísu Káráísitiye'a úwoi súwa'nai esarai tirumbá uwásinkesarai aáno'a uwásinkaayata póta érai'-aaisa séta kentáásirumba timúndasafe'a Maníkómpá'á inai sune.

⁴ Tuwímbai ení iyámpói kentáásifowa simásímakain-temba miyáumai érai'-ampa'o kon-áái isáúnana sirunkó kawé'á wéiye. ⁵ Aaregóo embá simáme'a sune. Fasi'aénkóní waási moórá-mora kentirumbá timé'a méraaro. Mináái ímba aú-amaamba simátimumpo ááéwara káfé'wara'a ísaraan-aai simátimune.

⁶ Maníkón-aaisaamo taawiyafúndasa mindá Maníkómbá sirumbá amúndasafeta wenáái wétaawiyafune. Maníkónkwárá waásiwara'a tirumbá timé'a méraaro Maníkó siyáimba ááéwara káfé'wara'a wéisaawe.

⁷ Sáwífa'-waasi karo'ó sen-kwáásí marapá'á wénowe. Miwí Ísu Káráísitintafesa sésa ímba waásiyaani'a úmai kunkáiyé wésewe. Miwí Káráísitini namuro-wáásí pósa sáwí-ampa'a wíwae sésa minkáro'-áái sefó káráwiyo.

⁸ Maníkóní kisaumo máém-beyamba ímba máéfonifo kawé'-úmai káráwiye'a seyaafá'-méyámbá kawé'-méyámbó maíyantafe'a káráwiyo.

⁹ Ísu Káráísitin-aai ímba ta'ótóráámba mináái tuwésa fí'on-ampa'o kowí ímba Maníkóe'a kááísamai méraawe. Ísu Káráísitin-aai ta'ótokaawi kentáásifowawe wenááninkoe'a kááísamai méraawe. ¹⁰ Miyáumai kentópa'o tésamo minááímó ímbo simátimesamo fí'on-aaimo simátimiya'o é'a ímba tiyáámba timé'a ímba kentí naaúmpa'a mósá tínkáaro. ¹¹ Miyán-kwáásí tiyáámba timé'o é'a minkwáásítí sáwí-kisau túwa'nai ónááwe.

¹² Ayáátáá'-aai simátimenae'a maanáúfáifímbá ímba agáúmpo kentópa'a wé'a kentúranka'a komé'a kosimátíménana kentáásirunkosa áfááraumai kawé'á íníye. ¹³ Enanaanontáféna kendé-í'a úne séna Maníkó áántarain-ininkoe weni iyámpóisonte'a kembiwísáfésa sésa kawé'-úmai méraaro wésewe.

Kemá Yóni kesáái tai'áiyé.

3 Yóni

1 Kemá Fasi'aénkóní waásiya'a káráwiyaundawi é'a maanáúfái agai-amúne. Káyásiyo maanáúfái toráumai awánaao. Fasi'aénkóní érai'-aai ísaraundasafe'a sirumbá amúne. ² Kesí waási óna'a sirumbá amúne. Ísu Káráisitini aampa'á kawé'-úmaimo kónda-aai ísaraumne. Miyáumai kawé'-úmai ménana ímba áí'a índasafe'a Maníkómpá'á inai súné. Ení kísau kawé'á óndasafe'a Maníkómpá'á inai súné.

³ Fasi'aénkóní waási tuwímbai empákémbá kempá'á tésa entáfésa tasésa enarumpimbá érai'-aai ta'ótore méraane sewa'á isáúnana kesirunkó kawé'an-iyé. Miyáumai érai'a arupíse-ampa'a wéwe méraane. ⁴ Kesí iyámpói érai'a arupíse-ampa'a kowé-áái isé'a aamoí únda póna mináámóigó tuwímbai-tantaatafe'o aamoimó únda-aamoigomba iyáákaraiye.

⁵ Kesí waásigompo Fasi'aénkóní waási empá'ó kuráamba túwa'nai ema kawé-kísáú maiyáanasa minkwáásífínkémbá fí'om-bapaken-kwaasi empá'ó kuráamba miwíwará'á túwa'nai ema kawé-kísáú maiyáane. ⁶ Miwí maanká'á Fasi'aénkóní waásisa tasimásimesa sésa emá arumbá tímakaandawi tasimásímakaawe. Fí'om-bapa'a Maníkóní kísau komaénae sewí emá aampa'ó wíyan-tantaa'o túwa'nai ónda mindá kawé'á óne. ⁷ Miwí Ísu Káráisitini kísau maimaé nésa Ísu Káráisitimpa'o ímbo tiyáan-kwaasiyakemba méyámbá ímba wémaewe.

⁸ Mindásafeta Ísu Káráisitimpa'o tiyáunda-waásisa miwísá túwa'naisa onó. Miyáumai taankarotámaisá méraundasa pósa érai'-aai isánááwe.

⁹ Ampáán-áúfái agaimái tuwááwánana Fasi'aénkóní waásifa'a kúwana moóráwigon-awi'a Táyóterefisi kentáfésa óraakon-iyé síwae séna mináúfáífínkén-áái isé-na ímba ísámai kawé'á uráimba pó'a ¹⁰ empá'á wé'a waási túranka'a Táyóterefisimo uráin-aai kosimátimenaumne. Táyóterefisi kentáá sáwí'a uwásinkenasa karo'-ááísá simásínkaraiye. Ímba mináái aantembanifo Fasi'aénkóní waási wempá'ó kuráamba wení naaúmpa'a ímba mósá tínkaraiye. Tuwímbai kentí naaúmpa'a mósá tínkanae suwaná ímba miyán-oro séna Maníkóní waásifínkemba ti'mátukaiye.

¹¹ Kesí waásiyo. Sáwí'o ontembá ímba miyá indá kawé'ó ontembá miyán-uwo. Kawé'ó úmae iyówi Maníkómpá'á tésa wení waásin-oyo sáwí'o úmae iyówi Maníkómpá'á ímba wétewe.

¹² Seyaafá'nánká Témítiriyaasintafesa kawekón-iyé wésewe. Wení kísau awánésa sésa érai'a kawé-kísáú wémaiye wésewe. Kesááwará'á miyásá súné. Súnda-aaisa érai'-aai ísaraawe.

¹³ Ayáátáá'-aai simámenae'a maanáúfáífímbá ímba agáúmpo ¹⁴ ampááká'á empá'á wé'a enaúranka'a komé'a kosimámenaumne. ¹⁵ Aáno úmai méraantafe'a Maníkómpá'á inai súné. Ení waási kesé'o méraawi sésa kawé'-úmai ménaro sewé. Kentáásí waási esé'a méraantafeta séta kawé'-úmai méraarosa sumpo moórá-mora-waasi simátimiyo.

Kemá Yóni kesáái taí'áiyé.

Yúti

¹ Kemá Yúti Ísu Káráisitini kísau-waasi Yémísin-áfáko é'a maanáái maanáúfáífímbá agai-timúmpo ísáaro. Maníkó kentáásifowa arumbá tiména táántarai-wai Ísu Káráisitimo kawáán-uráiwai ísáaro. ² Maníkó arumbá uwátinkena imáyáa tiména aáno úmai kawé'-aantemba uwátínkáintafe'a Maníkómpá'á inaí sune.

³ Kesí waásisono. Maníkó kembiwíyé kené sáwí'o úmáimo méraundafinkemba faúsínkáintafe'a maanáúfáífímbá agaénae únana Maníkó simásimena séna moórá óraa'-aai simáména agauwó simbá pó'a mináái agaénaumne. Ááema Maníkó wení waási imáyáa timúwasa Ísu Káráisitini-aaisafesa érai'e sésa timankúnkúmba on-áái ísare'a mináái fasi'ámai tirumpimbá ta'ótore'o méraamba tuwáunafo sé'a káráwiyoro. Ísu Káráisitini-aaisafesa sáwí-aaimo sewí tááigon-anondaa Ísu Káráisitini érai'-aai simátíméro. ⁴ Tuwímbai karo'-amáámbó sen-kwáásí Maníkón-aai ímbo arááiwaéwi kentí imáyáa tafisíyantafesa komésa tirumpin-imáyáa ésa sésa Maníkó úwoi súwa'nai enasa ímba sínkamínifo kentáásí imáyáafinkenita ónaumne sésa sáwísáwí esa Fasi'aénkó Ísu Káráisiti weyáa kentáásí óraakomba tínaaeni'a uwámakaawe. Naaófá'á Maníkó miyá-sáwí-kísáúgóní sáwí-meyamba timénaumne siyáiyé. Miyán-káro'-wáásí kembiwísé'o koméraantafe'a maanáái simátimune.

⁵ Maanáái é'a simátímúmba ísaraambanifo aneka'á simátimenaumpo ísáaro. Naaófá'á Maníkóní waási-somba Ísípi-marafa'a ta'ótokowana Maníkó faútiyuwena tí'mae téna wenáásifesamo ímbo timankúnkúmba uwáí Maníkó tínkamuwasa pukáawe. ⁶ Moórá-aai imáyáan-oro. Naaófá'á Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi miwítí kawáá-kísáú tuwésa miwítí kawé'-náópa'a túwówi Maníkó tíyayaanka'a kárá'umarena kumeu'ó in-áémpá'á sáwí-mapá'a tiyuwówasa maé'-mae'a ésa ánaaembo Maníkó sáwí-meyambo timíndakanaa amu'marésa méraawe. ⁷ Moórá-aai imáyáan-oro. Naaófá'á Sónómu-naopakewiye Kómóraa-naopakewiye mindáó'-ewaa'-naopakewiye sáwí'a úmae iyésa aare-úméné waai-úméné miyá úmaesa iyúwana Maníkó tínkambai iyamó kaipa'á tínkamuwasa iyamó kámakama'o ipa'á maé'mae'a wéowe. Kentááwárá'á miyá ofó sé'a káráwiyoro.

⁸ Naaófá'ó miyámó uráantemba káfé'a karo'-amáámbó sen-kwáásí kentí imáyáa tafisénae sewí miyá ésa miwítí sáwí-imayaafinkemba maa'u-tántáá'á ésa Maníkómó kawáánimba tínaaemba uwámesa sáwí'a ésa wíyómpaken-kawé'-waasisafesa sáwí-aai simátínkaraawe. ⁹ Énifo Mósese pukówana wíyómpaken-kawaagon-awi'a Máíkéri séna Mósesen-auma maé-

nae súwana waántáwanko séna kemá maénae súwasarai miyáumai fasi'ámai suyaná Máíkéri waántáwankontafena ímba sáwí-aai súmba kemá ímba aái simánkanaumpo Fasi'aénkó aái simánkainiye siyáiyé. ¹⁰ Énifo karo'-amáámbó sen-kwáásí kentí imáyáa tafisénae sewí tuwímbai-tantaakoni áwáuma ímba awánaraantafesa sáwí-aai simátinkesa waí-waambo seyaafá-tántáákóní áwáumo ímbo awánésamo ontembá miwí miyá owaná miwítí sáwí-imayaago ta'ótorena miwí sáwí'a uwátínkáiyé. ¹¹ Naaófá'á moóráwígon-awí'a Kéni sáwí-amba arááiwakaintemba miwíwárá'á miyá wéowe. Naaófá'á moóráwígon-awí'a Péramu óntan-aamoimo uráintemba miwíwárá'á miyá wéowe. Naaófá'á moóráwígon-awí'a Kóra Maníkón-aai taraiséna kawáá-wáásí táái taraisénamo pukáintemba minkáro'-amáámbó sen-kwáásí miyá ombá pósa miwí sáwí-meyamba maenááwe. ¹² Kembiwí Maníkóní waási wen-imáyáa é'a tómbá né'o túwaandu ontembá kesé'a miwí komésa sáwí'a uwátinkesa kesáfé-imáyáa úmai náma'nama'a ésa ímba tigaén-iyé. Miwí karo'-amáámbó sen-kwáásí ésa ímba túwa'nai on-kwáásí méraawe. Miwí taaérambo iyáín-kanaamo arambó ímbo iyáín-taeraankaan-kwaasi méraawe. Fiyúndágomo taaímó taawítúwáisanamo aáénkaintenkaan-kwaasi méraawe. ¹³ Piri'-nómbó kúmísanamo non-awiyááímo afora'ó intembá miwítí sáwí-kísau afora'á wéraiye. Miwí kentí imáyáa tafisímai sáwí-ampa'a métinkanae sen-kwáásín-owe. Maníkó miwí kumeu'ó in-áémpá'ó to'mayaa uwátínkaraimba pósa mifá'á komaé'mae'a ónááwe.

¹⁴ Aifaráán-kwáásígón-áwí'a Ándámu ména Sétimba ma'ankówana Sétima Ínósimba ma'ankówana Ínósima Kénaanima ma'ankówana Kénaanima Má'árareomba ma'ankówana Má'árareoma Yáréimba ma'ankówana Yárétima Ínókimba ma'ankówana Ínóki miyán-káro'-amáámbó sen-kwáásísáféna imáyáa éna séna ísáaro. Fasi'aénkó wení kawé'-wáásí sáwífa'-waasise'a téna ¹⁵ sáwí'o uráawimo seyaafá'ó sáwí-meyambo timíndasafena téna Maníkóntáfésamo aamoímó ímbo ésamó sáwí'o uráawisafena aafimbá maitínkáíndasafena téna Maníkóntáfésamo aamoímó ímbo ésamó símaimo sáwí'o uwánkaraawisafena aafimbá maitínkáíndasafena tiyé Ínóki siyáiyé. ¹⁶ Kentí imáyáa tafisénae sewí í'ai simátínkáfa'a iyésa seyaafá-tántáá'ó miwífá'ó tiyáimba tirunkó sáwí'a ísasá sáwí-imayaa aantemba arááiwaesa túma mósá marésa tirááímo tain-tántáá'á maénae sésa símai tirumbá wéfaiyaraawe.

¹⁷ Kesí waásisono. Miwí miyá-sáwí'á ombánifo kembíwí maarán-oro. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísitini aantá-waasi siyáan-aai imáyáan-oro. ¹⁸ Miwí simátimesa sésa ánaaen-kanaamo tinda Maníkóntáfésa ímba aamoí ésa sáwí-imayaasafesamo tirááísafesamo ésa aamoí íyan-kwaasi kentuwíyáái ónááwe mináántá-wáásí siyáawe. ¹⁹ Miwí tirumpimbá Maníkóní ámú-tanko ímba méraisasa miwítí marapá'-ímáyáá arááíwaesa karo'-ámáámbá símai Maníkóní waási wé-tuwinaawe.

²⁰ Miwí miyá ombánifo kembíwí Maníkóní kawé'-áái aasiyaasí sé'a wempá'á timankúnkúmba é'a moórámora fasi'átinke'a Maníkóní Ufaen-ámútánkóní fasi'aénkóntáfé'a inai seró. ²¹ Maníkó arumbá tí-makaimba pó'a arupíse úmai mé'a Fasi'aénkó Ísu Káráísiti arumbá uwátinkaina'a wíyómpa'a aúí'a úmai maé'mae'a íyantafe'a amu'máráaro. ²² Maníkón-aaisafesa kae'-ímáyáá tokáawi tirumbá uwátinke'a fasi'átínkáaro. ²³ Iyamó kaipa'á kofáínifo Maníkón-aai

simátimiyana Maníkó tafisímai kawé'-ámpá'á métinkainiye. Tuwímbaisafe'a tirumbá uwátinkaiyasa minkwáásí tafisiya'a sáwí'a únafo sé'a miwítí sáwí-awausafena táá'a ína'a kentúma káráwiyoro.

²⁴ Maníkó kanaa'á túwa'nai ína'a ímba tínaaemba uwámiyantafe'a érai'-aai sune. Maníkó tí'maena wení sámó kain-áémpá'á métinkaina'a kentí sáwí'-aai ímba wérainana tirunkó óraa-kawé'a índasafe'a érai'-aai sune. ²⁵ Maníkó fasi'aénkwáráwí mimbóráwígó ména kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kísausafena imáyáa éna sáwí'o úmaisaaamo méraundafinkemba faúsínkáíntafe'a érai'-aai sune. Wení fí'onka'ma'mai-awauma wéraisana wenáwí'a óraa'a isaná wení fasi'aénkó íyáákaisana seyaafá-tántááká'á káráwiyaiye. Naaófá'á wíyóne marawé ímbo úmakonka'a wemá ménama káfé'wara'a ména maé'mae'a intáféna érai'-aain-iye sune.

Kemá Yúti súnnda-aai tai'áiye.

Paápé uráin-ai

1 Maníkó Ísu Káráisitintafena séna kárika'o paápé índa-tantaa'a isáíwae sé'a kesí kísau-waasi simá-timuwo súwana Ísu Káráisiti wíyómpaken-kisau-waasi ai'marówana kuména Ísu Káráisitini kísau-waasigon-awi'a Yónimba kusimámakaiye. ² Yóni Maníkóni ásé-aaiwara Ísu Káráisiti mináásáféna siyáin-aaiwara seyaafá-tántáá'ó awánarainkwara'a simátimena maanáúfáífimbá agaimakáiyé. ³ Paápé

índa-tantaa'a kárika'a paápé índa póna Maníkó maanáúfáífinkén-ááímó toráumai awánáíyan-kwaasiye maanááímó isésamo taawiyafíyan-kwaasiye kawé'a uwátinkainana tirunkó kawé'á íníye.

⁴ Kemá Yóni maanáúfái agáúmpo Ésiyaa-marafa'a afakaeté-naopa'o Fasi'aénkóni waásimo méraawi ísáaro. Maníkó ááéma ména kífé'wara'a ména aasiyaasí maé'mae'o índawi úwoi túwa'nai ena faru uwátinkaina'a méraaro. Maníkóni ámútanko afakaeté-fasi'aembo tokáiwai Maníkómó kawáánin-aempa'a ména úwoi túwa'nai ena faru uwátinkaina'a méraaro. ⁵ Ísu Káráisiti Maníkón-ai arupíse úmai simátímíwai úwoi túwa'nai ena faru uwátinkaina'a méraaro. Wemá aifa'á pukáimpinkembo íyáfasinkaiwai marapá-kawáá-wáásíyá'á káráwiyaiye. Ísu Káráisiti kentáá-ímáyáá éna kentáásáféna puwéna kentáási sáwí-imayaa faúsínkaraiye. ⁶ Kawáán-uwásínkáísata Ísu afowámá Maníkóni kísausa wémaumne. Wení fí'oran-awauma waé'wae'a isaná kentáará'á kawáánúmaena iyíníye. Érai'-aain-iyé.

⁷ Ísáaro. Ísu ainánká'á kumínasa seyaafá'-wáási tufúkáan-kwaasiwara'a awánáíyana aaifimbó maitinkáíndasafena tirunkó sáwí'a ínana umbái táíníye. Miyáumai paápé índa mindá érai'-aain-iyé.

⁸ Fasi'aénkó Maníkó séna seyaafá-tántáákóni áwáugo pó'a ánaaembo seyaafá-tántáá'ó tai'áíndara'a kemá úwoi méraaumne. Ááéma mé'a káfé'wara'a mé'a maé'mae'a ónaumne. Seyaafá-fási'aénkwáráwí úne siyáiyé.

Yóni Káráisitimbo awánarain-ai.

⁹ Kemá Yóni kentuwáámá úne. Kembiwíséta Ísumpa'a káásamai mé'a kembiwíséta umbai-tántáápímbá fasi'ámai mé'a wéamu'maraumne. Maníkón-ai simátimé'a Ísu siyáin-aaiwara'o simá-timundarakemba aaisambá siyésa ta'óto'mai sí'maesa nonafufumpa'-márafá'-áwí'a Pátimosifa'a másínkówa'a méraawanana ¹⁰ sondaará'á Maníkóni ámútanko kempímbá óraa'a uwásinkowa'a Maníkón-

ímáyáá aantemba ówánana kesínaaempakemba minúwóiyáámbá aagíó uwíyenkaamba óraaka ¹¹ séna awánenda-tantaa'a aúfái-wandaafimba agaimaré túwénasa Fasi'aénkóni waási afakaeté-naopa'o méraawi ísáaro. Mindáó'-awi'a Éfésási-naopa'e Sémé-naa-naopa'e Pégámamu-naopa'e Táyátáiraa-naopa'e Sáándisi-naopa'e Fírándéfiyaa-naopa'e Réóndísiyaa-naopa'e miyáumai-naoken-kwaasi ísáaro siyáiyé.

¹² Súwa'a nááwa síyó sé'a waé'mai awánááwánda afakaeté-omba óntankon-awi'a korí-óntámbá úmakaampimba minómbá kúra'makowa'o ts wánááwánda ¹³ minónkóni afufumpimbá moóráwigo waásiyaamba ména ayáátáá'-ampanta uréna áyaafaiya'a uriyon-á'wáánkáu uréna ¹⁴ a'nónkóe ayáárankoe'a waení'a kówana súgáyáagaya úwana ména aúranko iyaráámbá kówana ¹⁵ aísamaima óntambo agaimakáawanamo énembo intembá aísamaimo miyáráámbá úwana aagómá noniyasáurak-enkaamba óraaka séna ¹⁶ ayáánúrapa'a afakaeté-o'a toréna óipinkemba paepáé'a séfasefa'-aempa'a áwáái-ma wérowana óikakemba aafáú mó íyáúsenamo intembá uráiyé.

¹⁷ Úwa'a awáné'a áfáára sáa'a úwa'a wenaísamaifimba kumbé'a púwóraantamba ówánana ayáánúrapaken-ayaantamba sine'á ta'ótorena séna ímba áá'a íno. Aifa'é ánaaenkoni áwáuma kemá úne.

¹⁸ Pukáundafinkemba íyáfasine'a aasiyaasí maé'mae'o úndawi súnare'a méraundawi úne. Púwón-aemapa'e waási timanka'é káráwiyaundawi úne. ¹⁹ Miyáumai awánáánda-tantaa'a aúfáífimba agauwó. Káfé'o wérain-tantaa'e ánaaembo paápé índawe aúfáífimba agauwó. ²⁰ Siyáánúrapa'a afakaeté-o'a toré'a afakaeté-ombo kúratoranda awánáánda mintántáákóni áwáu ímbo paápé uráíndara'a simáménda isaaó. Mináfákáété-omba Fasi'aénkóni waási mináfákáété-naopa'o méraawi owaná mináfákáété-o'a Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyawin-owe Ísu simásimakaiye.

Mináái Éfésási-naopa'o simátimakain-ai.

2 Ísu simásiména séna Éfésási-naopa'a Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Afakaeté-o'a siyáánúrapa'a toré'a afakaeté-onkoni afufumpimbó núndawi maanáái simámumpo Éfésási-naopa'a Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyaindawimba simámuwo. ² Miyá úndawi pó'a kemó ombá é'a tuwána-raumne. Ímba ifátúwáamba tiyáántán-kwimáimo méraamba tuwánaraumne. Sáwí'o úmaimo méraan-

kwaasiti kisausafenamo ímbo tirááimo taimbá tuwána-
raumne. Tuwímbai karo'á sésa Maníkóní aantá-waa-
sisa únemo sembá kembiwí miwí táái isé'a miwítí
kísau awáné'a miwísáfé'a karo'á sewémó sembá tuwá-
naraumne. ³ Kesí waási onkákémbá umbai-tántáá'ó
tímémba kembá ímba siyuwé'a kentáfé'a ísámai fasi'á-
mai méraamba tuwánaraumne.

⁴ Miyán-káwé'ó ombá tuwánaraumpo moórá-tanta-
a'ó ontáfé'a ímba aamoí uwátinkaumne. Aifa'á ken-
táfé'a áfááraumai imáyáa uráambanifo tuwé'a káfé'a
ímba miyá wéofó ⁵ aifa'ó kawe'ó é'ówini áwáuma
imáyáan-oro. Káfé'a ímba miyaráámbá é'a tuwé'a
aifa'ó kawe'ó urántemba miyán-oro. Ímbo miyámó
é'ó kempá'ó tíya'ó é'a kentópa'a wé'a kentí ómbá
maisúwáana'a úwoi-waasiyaamba ónááwe. ⁶ Énifo
Níkorási-waasiti kisausafe'a tíyámba uwátínkááwa'a
kewará'á síyámba uwátinkauna'a mindásafe kawe'á
wéowe.

⁷ Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní
waási seyaafá'ó simátímín-aai ísámai kawe'án-oro. Aaí
senasá sáwí-tantaakombo íyáákaawi Maníkóní kawe'-
áémpá'ó wérain-taeramba nésa maé'mae'a ónááwe.
Mináái aúfáifimba agaimái simátimiyo Ísu simásí-
makaiye.

Mináái Séménaa-naopa'o simátímakain-aai.

⁸ Ísu simásimena séna Séménaa-naopa'a
Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái
agaimái túwénana awánáino. Aifa'é ánaaene miwání
áwáuma é'a pukáundafinkemba íyáfásine'a súnaraun-
dawi maanáái simámumpo simámuwo. ⁹ Umbai-tán-
táá'á tíméwa'o sáwísan-kwaasiyaambo ombá tuwána-
raumne. Sáwísan-kwaasiyaambo ombánifo Maníkóm-
pákémbá sáwífa-tantaa'a maiyáawe. Tuwímbai karo'á
sésa Yúndaa-waasisa úne sembánifo waántáwankon-
aráái waésa símai sáwí'ó uwátínkáámba tuwána-
raumne. ¹⁰ Tí'a índá-i'ó uwátinkaiyamba ímba táá'a
íno. Maanáái ísáaro. Waántáwanko imáyáa tímínasa
kembá tísaí úmai isánae sésa tatí'maesa ándáfa'a
mátinkesa siyáánkai-i'a sáwí'a uwátinkanaawe. Ken-
táfé'a fasi'ámai méwasa tuwímbai tínkamonasasa
puwíwae síyambanifo kentáfé'a fasi'ámai méwa'a
imáyáa tíména'a wíyómpa'a maé'mae'ó íyamba mindá
kentí kawe'-méyámbániye.

¹¹ Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko
Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aai ísámai
kawe'án-oro. Sáwí-tantaakombo íyáákaawi sáwí-maru-
pa'ó iyamó kámakama ipa'á ímba maé'mae'a ónááwe.
Mináái aúfáifimba agaimái simátimiyo
Ísu simásímakaiye.

Mináái Pégámamu-naopa'o simátímakain-aai.

¹² Ísu simásimena séna Pégámamu-naopa'a
Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái
agaimái túwénana awánáino. Sóipimba paepáé'a sé-
fasefa'-awaaimo wérawai maanáái simámumpo simá-
muwo. ¹³ Kemó méraapa'a é'a tuwánaraumne. Waán-

táwanko káráwiyaiapa'a méraafo kentáfé'a imáyáa é'a
arupíse úmáimo méraamba tuwánaraumne. Ááema
moóráwígon-awi'a Ántípási kentí naaópa'a waán-
táwanko méraipa'a ména kesáái arupíse úmai simátí-
ma'mae iyúwasa tufúwana puwún-kanaara'a ímba
kembó siyúwáámba kesé'a kááisamai méraawe.

¹⁴ Miyán-káwé'ó ombá wétuwanaumpo kaumbo-kae-
tántáá'ó tokáantafe'a ímba aamoí uwátinkaumne.
Naaófá'á moóráwígon-awi'a Péramu sáwí'ó uráintem-
ba kempínkémbá tuwímbai miyá wéowe. Péramu
moóráwígon-awi'a Pérékumba aráánamuwana wemá
Ísareri-waasi sáwí-amba aráátimuwasa karo'-
máníkómpá'á póí tufúkésa kúfu'uwandesa fí'owa
fí'owa awaainínkóe awaai'kóe'a aoisaambá uráawe.
Kempínkémbá tuwímbai miyá-sáwí-ámbá wéaraa-
timewe. ¹⁵ Miyáumai kempínkémbá tuwímbai Níkorási-
waasiti sáwí-amba wéaraatimewe. ¹⁶ Mindásafe'a mis-
áwí-ámpá tuwé'a kempá'á teró. Ímbo miyámó íya'ó
é'a kárika'a kempá'á kumé'a paepáétambo káráan-
temba sóipinkem-paepaetamba minkwáásí kará-
naumne.

¹⁷ Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko
Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aai
ísámai kawe'án-oro. Sáwí-tantaakombo íyáákaawi
wíyómpaken-tomba tímé'a waén-óntámbá minón-
tánká'á aú-awi'ó agaimakáin-ontamba tíménaumne.
Maíyawí aantemba mináwí'á awánánááwe. Minááímá
aúfáifimba agaimái
simátimiyo Ísu simásímakaiye.

Mináái Táyátáiraa-naopa'o simátímakain-aai.

¹⁸ Ísu simásimena séna Táyátáiraa-naopa'a
Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái
agaimái túwénana awánáino. Maníkón-ááninko
súranko iyaráámbá kaisaná sísamai óntambo
agaimakáawanamo kaúfíntemba sísamaigo
miyaráámbá uráisa'a maanáái simámumpo simámu-
wo. ¹⁹ Kemó ombá é'a tuwánaraumne. Kentáfé'a
imáyáa é'ó kesé'a kááisamai mé'ó fí'owi túwa'nai e'a
ímba kembá siyuwé'ó fasi'ámai méraamba tuwána-
raumne. Káfé'ó máén-kisaugo aifa'ó maiyáan-
kisaugombo íyáákaimba tuwánaraumne. ²⁰ Énifo
moórá-tantaa'ó ontáfé'a ímba aamoí uwátinkaumne.
Naaófá'á moórá-ininkon-awi'a Yéséperi sáwí'ó uráin-
temba kempínkémbá moórá-ininko karo'á séna
Maníkón-aaimo simátimundawi únemo simbá ímba tí-
naaemba uwáméwana kesí kisaugó-waasi sáwí-amba
aráátimena tí'maena wisasá karo'-máníkómpá'á póí
tufúkésa kúfu'uwandesa fí'owa fí'owa awaainínkóe
awaai'kóe'a aoisaambá owa'á ímba símai aambá
fáíkaawe. ²¹ Minínínkómbá simáme'a tuwáiniyai sé'a
amu'makáunana ímba túwáimba úwoi tokáiyé.
²² Mindásafe sé'a wenkwára wesé'a sáwí'ó owíwára'á
óraa-tí'ó índá-i'a uwátinkanaumne sune. Sáwí'ó ombó
ímbo tuwésamo kempá'ó tíya'ó é'a súndantemba
uwátinkanaumne. ²³ Wenaráá'marimbo tínka-
monasamo puwíyasa Fasi'aénkóní waási seyaafá'-
áémpá'ó méraawi mináái isésa kentáfésa sésa waási

sirumpiné imáyáafine suwánaraiwaisa póna kawé'ó ondawísá kawé'-mékámá siménasa sáwí'ó iyawi sáwí-meyamba timíníye sénááwe. ²⁴ Kembiwí Táyátáiraa-naopaken-kwaasifinkemba Yéséperin-aai ímba taawiyafé'a waántáwankoni aúpá'-áái ímbo taawiyafiyawi ímba moórá-umbai-tantaa'a timé-naumne. ²⁵ Maníkóní érai'-aai tirumpimbá ta'ótoke'a kúmónnda simu'máráaro.

²⁶ Sáwí-tantaakomba iyáákesa kúmónndara'o simátí-makaundantembo iyawisafe sé'a marapá'-wáásiyá'á kawáánoro. ²⁷ Kesifo kentáféna séna waásiya'a kawáánuwomo siyáintemba marapá'-wáásiyá'á kawáánoro sénauumne. Fasi'aén-tántáátámbo sawemó tufántuwaawanamo sáwífase mo intembá miyámó ésa fasi'ámai kawáán-urésa tínkamonaawe. ²⁸ Minkwáásí sáwí-tantaakombo iyáákawwi moórá-o'a timénaumne. Aafáúmó iyáúsisanamo wérain-o'a timénaumne. Ísumo siyáimba mináái wesáféna siyáíye. ²⁹ Ísu simásimena séna ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aai ísámai kawé'án-oro. Mináái aúfáífimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

Mináái Sáándisi-naopa'o simátímakain-aai.

3 Ísu simásimena séna Sáándisi-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Maníkón-amamba afakaeté-fasi'aen-amamba toré'a afakaeté-o'ó tokáundawi maanáái simámumpo simámuwo. Miyámó úndawi pó'a kemó ombá é'a tuwánaraumne. Kentáfésa séna Maníkóní waásin-owe sembánifo méraawini áwáuma tuwánaraumne. Maníkón-aai tóikaken-aantemba sé'a méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a méraafo ² kentúra'a káráwiyoro. Maníkón-aai tuwáúnafo sé'a ta'óto'mai kawé'án-oro. Maníkón-aúranka'a kentí kísau ímba arupíse-kisau-ifo kentúra'a káráwiyoro. ³ Maníkón-aai ísámai ta'ótokaan-aai imáyáa é'a kempá'á té'a mináái taawiyafé'a méraaro. Ímbo miyámó íya'ó é'a kumé'a sáwí-meyamba timé-naumpo umén-kwáásímó kafífimbó tentenkáán-úmai ímbo ísarenka'a kumé'a sáwí-meyamba timénaumne.

⁴ Énifo kembiwí Sáándisi-naopaken-kwaasifinkemba tuwímbai ímba sáwí'a é'ó kawé'-úmáimo méraan-kwaasi waén-únánkwátóiyamba ombá pó'a kesé'a ménaawe. ⁵ Sáwí-tantaakombo iyáákaraiyawi miyáumai waén-únánkwátóí urésa ménaawe. Maníkón-aúranka'e wíyómpaken-kisau-waasi túranka'e miwí túwí'a sé'a kesí waásiye sé'a miwí túwí'a ímba tuwígáúfaranaumne. Aúí'a úmai maé'mae'ó íyan-kwaasi-tuwi'ó agaimakáin-aufai-wandaafinkemba ímba tuwígáúfaranaumne.

⁶ Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aai ísámai kawé'án-oro. Mináái aúfáífimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

Mináái Fírándéfiyaa-naopa'o simátímakain-aai.

⁷ Ísu simásimena séna Fírándéfiyaa-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Ufaen-kwáásí é'a érai'-aai aantembo súndawi úne. Téfitimo káráwiyainten-úmai káráwiye'a ontarákén-kíyá'á káráwiyaumpo iyáferaaromo senda-wáásímó ésa iyáferanaawe. Ímbo iyáferaaromo sendawímó ésa ímbo iyáferanaawa'a maanáái simámumpo simámuwo. ⁸ Miyámó úndawi pó'a kemó ombá é'a tuwánaraumne. Ísáaro. Aambá witinkáúmpo ímba aambá fáitinkanaawe. Kári-fasi'aemba maiyé'a méraambanifo kesáái ímbo túwáámba taawiyafé'a waási túranka'ó Ísuni waási únemo sembá tuwánaraumne. ⁹ Tuwímbai karo'á séna Yúndaa-waasisa úne sembánifo waántáwankon-aráái-mo wáéwi imáyáa tíménasa kempá'á tésa kífesa kentáfésa séna Ísu arumbó tímakaiwain-owe sénááwe. ¹⁰ Kemá sé'a fasi'ámai mé'a simu'máráaro siyáumpo miyán-owe. Seyaafá'-máráfá'ó méraan-kwaasifa'a umbai-tántáái'á téna sáwí'ó uwátinkainda fasi'ámai mé'ó simu'máráántafe'a kemá káráwiyonaumne. ¹¹ Kárika'a kumónaumpo kesí imáyáa tafisímái sáwí'ó uwásinkaiy-ata kawé'-mékámá ímba máúnafo sé'a kesáái tirumpimbá ta'óto'mai kawé'án-oro.

¹² Naambó ésamo naamayáámbo fáentemba sáwí-tantaakombo iyáákawwi kesifo Maníkóní ámáán-daumpa'a naamayáánkaamba faitínkáánasa aasiyaasi maé'mae'a ónááwe. Sáwí-tantaakombo iyáákawwi tine'á Maníkón-áwí'a agaé'a kesí aú-suwi'a agaé'a Maníkóní naaó'-awí'a agaé'a ónaumne. Mindáó'a ím-ba Yérúsaremufakaan-dao'an-ifo aú-nao'a wíyómpakemba Maníkómpákémábá kumínda-nao'-awí'a tine'á agaénaumne. ¹³ Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aai ísámai kawé'án-oro. Mináái aúfáífimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

Mináái Réóndísiyaa-naopa'o simátímakain-aai.

¹⁴ Ísu simásimena séna Réóndísiyaa-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Érai'-aaigoni áwáú kemá é'a Maníkón-aai arupíse úmai simátime'a Maníkómó úmakain-tantaakoni áwáugo maanáái simámune.

¹⁵ Miyámó úndawi pó'a kemó ombá é'a tuwánaraumne. Kesáái ímba síyukaafó tirumpimbá ímba fasi'ámai ta'ótokaawe. Kesááimo tinaembo uwásiyuwaankakaa miyán-kwáásín-ófo kanaán-iye súsinó. Kesááimo tirumpimbó fasi'ámaimo ta'ótokaankakaa miyán-kwáásín-ófo kawé'án-iye súsinó.

¹⁶ Kesáái ímba siyuwé'a kárika'a ta'ótokaafó ímba óraaka'a ta'ótokaafó kempákémábá ti'maránaumne.

¹⁷ Kembiwí karo'á sé'a kawé'-úmai mé'a ímba moórá-tantaa'a aáfáán-tukáumne sefó kesúranka'a sáwí'a é'a óntaiyain-kwaasiyaamba é'a unáánkwátóí-iyain-kwaasiyaamba é'a túran-kafitan-kwaasiyaamba é'a ím-ba awánamai kawé'á owaná sirumbá wéiye. ¹⁸ Kawé'-

ááimó simátíménda ísáaro. Kempá'á té'a kempákéntántáá'ó maíyantafe'a moórá-ontankon-awí'a korí agaimáimo kawé'ó úmakaan-ontamba méyám-baranaawe. Unáánkwátói-iyain-kwaasi tigaeraáámbá iyé sé'a kempákémbá waén-únánkwátói méyám-baranaawe. Túramba awánamai kawé'ó íyantafe'a kempákémbá túrankoni masawémbe méyám-baranaawe. ¹⁹ Kesirumbó timúnda-waasi kesáái kawé'ó úmai isáíwae sé'a aaisan-tímai arupise uwátinkanaumne. Mindásafe'a sáwí-imayaa tuwé'a kempá'á teró. ²⁰ Ísáaro. Kembiwisé'a ménae sé'a táante'a wétimu'maraumne. Kesimóísáúmba isé'a ontá tisinké'a iyuwómó síyawi kemá kesé'a mé'a tómbá naana'á kesé'a mé'a tómbá nánááwe. ²¹ Sáwí-tantaakombo iyáákaiyawisafe'a sé'a kesé'a waásiya'a kawáánónááwe sénaumne. Sáwí-tantaakomba iyáákare'a kesifoé'a waásiya'a kawáánúyantemba iyáákaiyawi kesé'a kawáánónááwe. ²² Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámutanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aai ísámai kawé'án-oro. Mináái aúfáifimba agaimái simátimiyo afakaeté-onkoni afufumpimbó mérowi mináái simásímakaiye.

Maníkón-áwí'o mósá makáan-aai.

4 Ísu simásimuwa'o awánááwánda wíyómpa'a ontá tigurówana aifa'ó uwíyenkaambo óraaka'o súwai simásimena séna kemó méraundafa'a íyína'a ánaaembo paápé índa-tantaa'a aráanamenaumne. ² Minúwóiyáámbá Maníkóní ámutanko kempímbá óraa'a uwásinkowa'a awánááwánda wíyómpa'o kawáániwaini ayái-afama wérowana minká'á moóráwigo mérowa'a awánááwánda ³ anekembá sáma kówana taaéná-wisiyamba úwana naeraáámbá úwana mináfará'á oisámbá taaéná-wisiyamba úkúraa'-úwana kawáániwaimo mérain-aempa'a afufumpimbá wérowasa ⁴ moórá-waai úmai éiyain-kwaasi kawáánuwaiti tiyái-afama úkúrowasa minká'á moórá-waai úmai éiyain-ora'-waasi mésa waén-únánkwátói urésa mara'-mésa óraa'-waasiti kámo'a óntankon-awí'a korisámbó úmakaan-kamo'a ti'nómpímbá wiyáawe. ⁵ Afufumpimbá kawáániwaini ayái-afarakemba aafáyáuma torówana wíyónaai súwana káúgau súwana mináyái-áfágón-aúrampa'a afakaeté-omba kéna minómbá Maníkóní ámutanko afakaeté-fasi'aenamutankon-iyé. ⁶ Kawáániwaini ayái-afagon-aúranka'a waaúmbá sámó kain-dómbá wérowasa éiyain-a'wampa'a éiyaimbo túnarowi mésa tínaaempa'e túrampa'e sáwífa-turambo wérowi mésa ⁷ moóráwigo seyaafá-fásí'áémbó iyáákarowi óraa'-iyankaamba úwana moóráwigo purumakaráámbá úwana moóráwigo waási óikaamba úwana moóráwigo óraa'-embontaankaamba éna ayóísántámbá túwana ⁸ minéiyáimbó túnarowi afa'móráe-ayoima wérowana seyaafá-túr'á ayóí-ándámpá'é túramba wérowasa aasiyaasi aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane maarán-ímá símae iyésa sésa Fasi'aénkó Maníkó seyaafá-fásí'áénkwáráwí fí'oran-kawé'an-iyé. Aifa'á ména

káfé'wara'a ména maé'mae'a íníye sésa minímá símaesa iyáawe. ⁹ Minéiyáimbó túnarowi kawáániwaini ayái-afara'a ména aasiyaasi maé'mae'o índawin-awí'a mósá marésa súwi sésa fí'orran-awaun-iyé sumbá miyá unká'á éniyo ¹⁰ moórá-waai úmai éiyain-ora'-waasi kawáániwaini ayái-afara'a ména aasiyaasi maé'mae'o índawi aísamaifimba kífaesa áwí'a mósá marésa óraakon-iyé sésa ti'nónkákénkámó'á faú'mai aísamaifimba marésa ¹¹ maarán-ímá siyáawe.

Kentáásí Fasi'aénkó Maníkó kawekó-úramba éma seyaafá-tántáá'á úmakaane. Imáyáa éma seyaafá-tántáá'ó úmakaandasafeta kesáa méraunanasa seyaafá-tántáá'wárá'á wéraiye.

Mindásafeta enáwí'a mósá maréta séta waási ení fí'orran-awau awánáiyama fasi'aénkwárá'á méinone súne sésa minímá siyáawe.

Owepámakaan-kwandaaignon-aai.

5 Miyá suwa'ó awánááwánda kawáániwaini ayái-afara'o mérowin-ayáánúrapa'a owepámakaan-kwandaaima séfasesa'-aempa'a aúfáímo wéron-kwandaai tokéna ímba awánáíwae séna afakaeté-senomba minkwándááiyá'á tásuwena tokówa'a ² wíyómpakenkisau-waasi fasi'aéwímbá awánááwánana óraaka séna nááwa kawé'-wáásígówa misénómbá kanaa'á tátuwe-na fariyámai awánáiniyo súwana ³ wíyómpakewiye marapákéwíyé waántá-marupakewiye seyaafá'nánká misénómbó tátuwesamo awánáiyamba uwófi'a ónááwe. ⁴ Kawé'-úmai mésa misénómbá ímba tá-tuwaitan-kwaasi mérontafe'a ifi'á wétasuwaawanana ⁵ minóráá'-wáásífínkémbá moóráwigo simásimena séna ifi'á táánafo awánaao. Moóráwigo Yúndaan-andafakewi iyáákaraiwai Téfitin-aísaafitantambo uráiwai sáwí-tantaakomba iyáákaraimba póna kanaa'á misénómbá tátuwena minkwándáái fariyáiniye siyáiyé.

⁶ Súwa'o awánááwánda minéiyáimbó túnarowiye minóráá'-wáásiyé kawáániwaini ayái-afara'a úkúrowana moóráwigo sipisípi-araakaawi kawáániwaini ayái-afara'a ména tufúwana puwéna iyáfasinkai-waiyaamba ména a'nómpínkémbá afakaeté-taanaimba wérowana afakaeté-auramba wérowana mináúránkóní áwáuma Maníkóní ámutanko afakaeté-fasi'aenamutamba uráisana Maníkó wembá ai'maráisana seyaafá'-márafá'á kunkwéniye. ⁷ Misípísípi-aráákaawi kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai téna kawáániwaini ayái-afara'o mérowin-ayáánúrapakemba tafú úmakaan-kwandaai maiyéna ⁸ minéiyáimbó túnarowiye moórá-waai úmai éiyain-ora'-waasiye sipisípi-araakaawi aísamaifimba kífaesa uwiyemba tokésa óntankon-awí'a korí-óntántámbó úmakaan-taufa'a ta'ótorowana mimpímbá asawiyúmbó ún-kanama wérowana minkánágóní áwáu Maníkóní waási wempá'ó inaimó sembá minásáa-wiyúmbó isáintemba inaimó sembá wéisaiye. ⁹ Aú-ima maarán-ímá siyáawe.

Embá tufúwa puwémo iyáfasinkaanda mindásafe sáwí'o ompínkémbá tí'mai Maníkóndé-i'a uwátinkaraane. Seyaafá'-ándáfákémbá tuwímbai wétiye fi'o-fi'on-aaimo sen-kwáásiffinkémbá tuwímbai wétiye fi'o-fi'on-tuwara'-waasifinkemba tuwímbai wétiye seyaafá'-márafákémbá tuwímbai wétiye miyámó óndasafe kawekó-úramba po kanaa'á mis-énómbá tátuwe wandaaimá fariyáinone. ¹⁰ Kawáá-í'a uwátinkaraanasa Maníkó kentáásí Fasi'aénkóní kísau maésa marapá'á mésa waásiya'a kawáánónááwe. Mindásafe misénómbá tátuwe wandaaimá fariyáinone sésa minímá siyáawe.

¹¹ Suwa'ó awánááwánda wíyómpaken-kísau-waasi áfááraumai sáwífa uwa'á ímba kanaa'ó toráúsóraan-kwaasi mésa kawáániwaini ayái-afara'a minéiyáímbó túnarowiye úkúresa ¹² maarán-ímá óraaka siyáawe.

Sipísipi-araakaawimba tufúwana puwéna iyáfasinkaiwai kawekó-úramba-iyé. Mindásafena póna wení fasi'aénkó waé'wae'a isaná kawé-tántáá'á márásana wení kawé'-ímáyáágo waé'wae'a isaná waásiya'a kawáánúmae íyísana

wenáwíko óraa'a isaná wení fi'oran-awau waé'wae'a isatá wenáwíta mósá maráúmne sésa miyán-ímá suwa'á ísaramne.

¹³ Minkákémbá wíyómpakewiye marapákéwiyé waántá-marupakewiye uwí-nómpínkéwiyé maarán-ímá siyáawe.

Kawáániwaini ayái-afara'o méraiwaine sipísipi-araakaawi kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaine túwí'a mósá maréta túwí'a óraa'an-iyé súnanasa kentí fi'oran-awau waé'wae'a ínana kentí fasi'aémbá waé'wae'a íniye

sésa miyán-ímá suwa'á isááwánasa ¹⁴ minéiyáímbó túnarowi sésa érai'-aain-iyé suwasá minóráá'-wáásísómbá aísamaifimba kifaesa wen-ímáyáá ésa áwí'a mósá makáawe.

Ísu misénómbó tátukain-aai.

6 Wen-ímáyáá mósá márówa'o awánááwánda sipísipi-araakaawi kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai aifa-sénómbá tátuwowa minéiyáímbó túnarow-ifinkemba moóráwigo óraaka'a wíyónaaiyaamba séna tiyó súwa'a isé'a ² awánááwánda moórá-poigon-awi'a ósi waén-ósígó moóráwigomba ayáá'maena túwana imá ayáámpimba tokówana moóráwigo iyáákaraiwaini kámo'a ámakowana iyáákaraiwai namuro-wáásí iyáákanae séna kúwa'a awánaraumne.

³ Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowa minéiyáímbó túnarow-ifinkemba moóráwigo séna tiyó súwa'a isááwánana

⁴ moórá-poigon-awi'a ósi naae-ósígó moóráwigomba ayáá'maena túwana paepáé'a aména fasi'aémbá amúwana taumó karáíyan-tantaa'a ifátuwowasa tiyésa tínkankaawe.

⁵ Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowa minéiyáímbó túnarow-ifinkemba moóráwigo séna tiyó súwa'a isé'a awánááwánda moórá-poigon-awi'a ósi fafután-ósígó

moóráwigomba ayáá'maena túwana tuwináíyan-tantaa'a tokówana ⁶ minéiyáímbó túnarowifinkemba moóráwigo aawai táinana kári-tomba wéraintafena séna moórá-kanaa-kisauoni méyán-tómbá kári-tomba maésa moórá-mora maénááwe. Masawémbo fatiyón-taeramba mintáímá ímba sáwí'a ínone. Ándágo arampinkémbá anombó naan-kísáú ímba sáwí'a ínone siyáíye.

⁷ Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowa minéiyáímbó túnarow-ifinkemba moóráwigo séna tiyó súwa'a isé'a

⁸ awánááwánda moórá-poigon-awi'a ósi uriyon-ósígó moóráwigomba ayáá'maena túwana minkwáásígón-áwí'a puwíyé suwaná wenánaaembo túwain-awi'a puwí-áémpá'é siyáawe. Seyaafá'-márafá'á éiyainka'a tuwínkaa'-éna fasi'aémbá timúwasarai moóráfa'a wéwesarai tínkambae kuyasá púwúwana aawai tówana tómbá ímba úwasa púwúwana tí'a úwasa púwúwana afáá-póisónkó waási fówasa púwúmba tuwánaraumne.

⁹ Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowa'o awánááwánda Maníkóntáfésa ísámai póí tufú'maimo agáún-ontan-taaregoni améndaampa'a waási timankó méraawe. Minkwáásísómbá Maníkón-aai simátíma'maesa iyúwasa aaisambá tiyésa tínkamuwasa pukésa ¹⁰ óraaka sésa Fasi'aénkóo fasi'aén-úramba mé fi'oran-kawe'a e érai'-aaiagoni áwáugo po marapá'-wáásímó sínkankaawi nóran-kanaawa anondáá aai simátinkewa sáwí-meyamba timínono suwaná ¹¹ moóráwigo waén-únákwátói moórá-mora tiména séna kárika'a timu'maréwasa kembiwímó Maníkóní kísauo maiyáantemba Maníkóní waási miyámó ombá tínkamiyasa puwíyana tai'áina'a miwítí sáwí-meyamba timénaumne siyáíye.

¹² Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowa'o awánááwánda óraa'-marima tówana aafáú fafuwéna fafután-ámpán-taráámbá úwana wíyómba naaerírí'a úwana ¹³ óraa-fiyunda torówana taaéramba ímbo áfumo karón-taer-amba kunténa marapá'ó kúmíntenkaamba o'á kái-suwená marapá'á kunkáíye. ¹⁴ Wátóimo usisi fámáráántemba sokón-tawaai usisi fámarena áwiyokuwana seyaafá'-ómá'é nonafufumpa'-máráwé moóráfa'-morafata uráíye. ¹⁵ Marapá'-wáásíyá'ó kawáán-uráawiyé óraa'-waasiye i-wáásítí óraa'-waasiye óntawara'-waasiye fasi'aénkwárá'-wáásíyé wayó-kísáúmó máéwiye úwoimo nón-kwaasiye seyaafá'-wáásíyé omápine óntampine óntan-aifine aúpá'á mésa ¹⁶ omákontafesawe óntankontafesawe sésa kawáániwaini ayái-afara'o méraiwaiye sipísipi-araakaawiye suwánésarai tiyámba uwásinkááfainifo faiwí'wé káátaaro. ¹⁷ Tiyámba uwásinkaiyan-kanaa ti-satá ínta aseránaumpo faiwí'wé káátaaro sumbá ísaraumne.

Ísareri-waasi 144,000 waasimo méraan-aai.

7 Isé'a minkákémbó awánááwánda wiyómpaken-kisau-waasi éiyaimba mésa seyaafá'-márágóni éiyain-aempa'a mésa marará'é taaiya'é uwí-nónká'é fiyúndá toráífo sésa ta'ótokowa'o ² awánááwánda wiyómpakemba moórá-kisau-waasigo aafáúmó iyáú-sunkakemba téna agáén-tantaa'a Maníkó fasi'aénkwáráwindé toréna minéiyáíndárau táántena Maníkómó marawé uwí-nóné sáwí'a íya-fasi'aembo tí-makon-eiyaindarau táántena ³ óraaka séna marawé taaiyé uwí-nóné ímba sáwí'o íyamba amu'makéwata Maníkóni kísau-waasi túwayaanka'a aúfái agaimáranata kembiwí ánaemba marawé taaiyé uwí-nóné sáwí'an-oro súwa'a isááwánana ⁴ séna Ísarerin-ááninton-tísaifitantambo uráawi túwayaanka'a Maníkóni aúfái agaimakáawi torauséna séna 144,000 waasin-owe. ⁵ Minkwáásí Yúndaan-andafaken-kwaasi 12,000 uwasá Rúpenin-andafakemba 12,000 uwasá Kátin-andafakemba 12,000 uwasá ⁶ Ásan-andafakemba 12,000 uwasá Náfatarain-andafakemba 12,000 uwasá Mánásaan-andafakemba 12,000 uwasá ⁷ Símiyonin-andafakemba 12,000 uwasá Rífáin-andafakemba 12,000 uwasá Ísákaan-andafakemba 12,000 uwasá ⁸ Sépiyuraanin-andafakemba 12,000 uwasá Yósepin-andafakemba 12,000 uwasá Pénisaminin-andafakemba 12,000 uwasá miyáumai-waasi Maníkóni aúfái túwayaanka'a agaimakáawe súwa'a ísaräumne.

Ísu Kárásitini waási-taai.

⁹ Isé'a minkákémbó awánááwánda sáwífa'-waasi ímbo kanaa'ó toráúsóraan-kwaasi mésa seyaafá'-máráfákén-kwáásíyé seyaafá'-ándáfákén-kwáásíyé fí'o-fí'on-tuwara'-waasiye fí'o-fí'on-aaimo sun-kwáásíyé mésa kawáániwaini ayái-afagon-aúrampa'a mésa kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwain-aúranka'a mésa waén-únánkwátói urésa aamoí untáfésawe sésa písóí-anama tokésa ¹⁰ óraaka sésa Maníkó kentáásí Fasi'aénkó kawáániwaini ayái-afara'o méraiwaiye kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaiye sáwí'o úndafinkemba kawe'-ámpátá méwésinkaaye suwasá ¹¹ wiyómpaken-kisau-waasi seyaafá'á kawáániwaimo mérain-aempa'e óraa'-waasiye éiyaimbo túnarowiye úkúresa mésa kífaesa Maníkón-ímáyáá ésa áwí'a mósá marésa ¹² sésa érai'-aain-iyé séta Maníkón-áwí'a mósá maráú-nanasa wení fí'oran-awauma waé'wae'a isaná wení kawe'-ímáyáágó waé'wae'a isatá wentáféta súwisa sú-nana wenáwí'a óraa'a isaná wení fasi'aénkó waé'wae'a isaná waásiya'a kawáánúmae íyísata érai'-aai iyésá súne siyáawe.

¹³ Minkákémbá óraa'-waasifinkemba moóráwigo sí-sai ena séna waén-únánkwátóimo uráan-kwaasi nááfakena nááwiya'o súwa'a ¹⁴ kemá sé'a óraakoo ken-ím-ba isáúmpo emá ísaraane séwánana wemá séna miwí óraa'-umbaima tíméwasa Maníkómbá ímba auwésa fasi'ámai méraawe. Unáánkwátóimo non-

kwíyówanamo kawe'ó intembá miwí kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai puwúwana naaemó kunkáimba pósa waén-únánkwátóiyaamba úmaresa kawe'-úmai méraawe. ¹⁵ Mindásafesa Maníkó kawáániwaini ayái-afagon-aúrampa'a mésa aafáyáara'e fénáímpinka'e nó'waane wempá'á wení kísau maima'maima'á wéowe. Kawáániwaini ayái-afara'o méraiwai miwí tapáínana ¹⁶ ímba aneka'á tááin-téna nontáfénawara'a ímba tinkáínana miwí tine'á ímba aa'á kéna ímba koko'á ínasa kawe'-úmai méranaawe. ¹⁷ Kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai kawáániwaini ayái-afagoni afufumpimbá méraimba póna miwiyá'á káráwiyena tí'-maena kawe'-nómpá'á mótkainasa minkáwé'-nómbá nésa maé'mae'a ónááwe. Maníkó miwí tí'nimá uwátiyuwainasa ímba ifi'á táiyana moórá-tantaa'a ímbo aafáán-tuwáiyamba kawe'-úmai méranaawe óraa'-waasifinkemba moóráwigo simásimakaiye.

Ánaae-senombo tátukain-aai.

8 Simásimuwana sipisípi-araakaawi kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai ánaae-senomba tátuwowana wiyómpa ampáánká'á ímba aaí sésa ímba káúgau suwa'á ² awánááwánda Maníkón-aúranka'a wiyómpaken-kisau-waasi afakaeté mérowana moóráwigo afakaeté-uwiyemba tímúwasa maisokówana ³ moóráwigo wiyómpaken-kisau-waasi kawáániwaini ayái-afagoni ewaa'á taména asaa-wiyúmbó ún-kanama agáún-taarera'a taména ón-tankon-awi'a korí-óntántámbó úmakon-taufa'a torówana asaa-wiyúmbó ún-kanama agáínkwae séna sáwífa-kanama aména séna Maníkóni waási wempá'ó inaimó sen-ááiwará'á wéisaiye súwana ⁴ ta'ótokon-taufapimba agaimarówana úmúmba iyúwana Maníkó iséna wení waási inaimó sun-ááiwará'á isówana ⁵ minkákémbá mintáúfá'á maiyéna taarerákémbá iyáamba maimái mintáúfápímbá marówana iyamá kówana marapá'á tuwówana wiyónaai súwana káúgau súwana aafáyáuma torówana óraa'-marima taráiyé.

Afakaeté-uwiyenkon-aai.

⁶ Maríma tówasa minkákémbá mináfákáété-kisau-waasi wiyómpakewi uwiyembo tufíyanesa to'mayaa uwaná ⁷ aifarááwí uwiyemba tufúwana kaai-yarankwara iyawará naewará'á tuwówana marapá'á kuména moórá-aempa'a marawará taaiwará seyaafá'á owáíwará'á iyamá kagúwana kae'-áémpá'á taaiwará marawará'á kawe'á uráiyé.

⁸ Úwana miwá ánaemba moóráwigo uwiyemba tufúwana óraa-tantaa'a omákaan-tantaa'a iyamá kámai kará'maena uwí-nómpímbá kumúwana kae'-áémpá kawe'á úwana moórá-aempa'-nomba naeraáambá úwana ⁹ mináémpá'ó mérowi seyaafá'á puwúwana nompín-táómba seyaafá'á tawísímai tai'á-sukaiye.

¹⁰ Tai'ásuwowana minkáé'nárai tínaemba moóráwigo uwiyemba tufúwana ómbó kúraráántemba óraa'-

okon-awi'a ikamá fain-ó'án-iyé suwaná wíyómpakemba káísúmaena nompá'wára nonaumpinkwára'á kumúwana mindómbá ikamá fówana kae'-áémpá'ó nombá kawé'á úwana moórá-aempa'o nombá ikamá fówasa sáwífa'-waasi nésa pukáawe.

¹² Púwúwana minkáúmbónárau tínaaemba moóráwigo uwiyemba tufúwana aafáúwé wíyóne o'é kae'-áémpá'á kawé'á úwana moórá-aempa'a kumeu'á úwana aafáyáarakemba sán-karéna aafáúmó taenónka'a kumeu'á éna nó'waan-afufuntamba sán-karéna fénáímpinka'a kumeu'á éna miyá úwa'o

¹³ awánááwánda óraa'-embontaanko sanaan-úramba farafámae wénena óraaka séna kaumbo-sáwí-méyámbá marapá'-wáásífa'á kuména wíyómpakemba kaumbónárau úwo méraamba pósa mindáraumo uwiyembo tufíyana marapá'-wáásífa'á sáwí-meyamba kumíníye súwa'a ísaraumne.

9 Isááwánana minéiyáíndárau tínaaemba moóráwigo uwiyemba tufúwa'o awánááwánda wíyómpakemba moórá-o'a káísúmaena marapá'ó kunkón-okomba moóráwigo kíma aména maipímbá aféúmbá ímbo wérom-baipinken-kíma amúwana maimaéna ² mimbáíkní ontá tisuwówana kísaumo ésamo agáéwanamo óraa'-umumbo intembá mimbáípinkémbá iyéna aafáúwára wíyónkwara'a mófaituwowana ³ minúmúmpínkémbá fa'nórintónkó marapá'á kuména taaikáú'ó kafúwówanamo títe'o intembá mifá'nórintónkó miyá-fásí'áémbá torówana ⁴ mifá'nórintóntáféna moóráwigo simátimena séna taaiwará owáíwára karaan-tantáá'wára'á ímbo nembá Maníkóní aúfái túwayaanka'a agaimakáan-kwaasi ímbo tíyémba Maníkóní aúfái túwayaanka'a ímbo agaimakáan-kwaasi tíyáaro. ⁵ Ímba puwíwáífo ímba óraaka'a tiyé'a séfataase-wiyonka'a tiyáiyana tí'a íno. Taaikáú'ó kafúwówanamo títe'o intembá miyán-tí'á íno. ⁶ Minkánááímbá títe ínasa puwónaumne síyambanifo puwíyan-amba saafá uwááesa túnaresa ménaawe siyáíye.

⁷ Súwa'o awánááwánda mifá'nórintónkó moórá-poigon-awi'a ósiyaa-fa'norintomba mésa tiyáiyanesa to'mayaa ésa waási-toikaan-urésa ti'nómpímpá'á óntankon-awi'a korísámbó úmakon-kamo'a wiyówana ⁸ miwí ti'nóntáú ayáátáá'a aare ti'nóntáuraamba úwana miwí túwááyaamba fasi'aémbá óraa'-iyanti túwááyaankaamba úwasa ⁹ tíyaafaiya'a fasi'aénkwénómbá fafériyesa tiyánaesamo tiyáántámbo taantembá mifá'nórintónkó tiyóísántámbo tésa ¹⁰ miwí timéraampa'a waifain-áwááyaankaamba ésa waásimo faawanamó títe'o intembá séfataase-wiyonka'a miyá-fásí'áémbá tokáawe. ¹¹ Miwítí óraako aféúníyaimbaika'o káráwiyowin-awi'a Yúndaa-waasi-taaifinkemba Ípúru-aampinkemba Ápátoni suwasá Kíríki-waasi-taaifinkemba Ápóriyoni suwaná mináwíkní áwáuma sáwí'o uwásúwáiwain-iyé siyáawe.

¹² Kemá Yóni awáné sé'a aifa-sáwí-méyámbá taí'áím-ba póna kae-sáwí-méyámbá weraifo paapé íníye kemá Yóni sune.

¹³ Wíyómpakewi séfataasenarau uwiyemba tufúkówana miwí tínaaemba moóráwigo uwiyemba tufúwana Maníkón-aúranka'a korí-óntántámbo úmakon-taarera'a séfasefa'-ayaiyakemba aaigó aantemba súwa'a isááwánana ¹⁴ minkwíyómpákén-kísáú-wáási uwiyembo tokówintafena séna óraa'-nonkon-awi'a Yúféréfísi-nompa'a wíyómpaken-kisau-waasi éiyaimba ándáfakemba faútinkaaó súwasa ¹⁵ amu'ma'-maésa iyúwana minkánáá túwana faútinkowasa kae'-áémpá'ó méron-kwaasi tiyuwésa moórá-aempa'o méron-kwaasi tínkamonasasa puwíwae sésa kuwasá ¹⁶ tiyáíyan-kwaasi ósifimbo kun-kwáásímó toráúsúmba sáwífa'a 200,000,000 waasin-owe isé'a ¹⁷ kaainkáámbó awánááwánda sáwífa'-osifimbo méron-kwaasi tíyaafaiya'-wenomba naaeéwé sokóne uriyoné miyánkwénótómbá fafériyowa'a awánááwánasa ósi-ti'non-tomba óraa'-iyan-a'nonkaamba fasi'aén-tí'nóntómbá wérowana tóipinkemba iyamá kéna úmúmba éna sáwí-wiyumba éna miyá úwasa ¹⁸ kae'-áémpá'ó méron-kwaasi tiyuwésa moórá-aempa'o méron-kwaasi tóipinken-tantaatamba tínkamuwasa pukáawe.

¹⁹ Minósísómbá ímba tóipin-aantemba fasi'aémbá tokáafo timéraanka'wara'a iyaankafayaan-á'nónkáámbá fasi'aémbá tokésa waási fowasá pukáawe.

²⁰ Fowasá púwúmbanifo túnarón-kwaasi miwítí sáwí-awau ímbo túwómba waántá-waasi-imayaa mósá marésa fí'o-fi'on-ontantane taaisanémó úmakon-tantaatafesa kesí manikówé sésa ímba aúramba awánéna ímba aai iséna ímba wénin-tantaakontafesa kesí manikówé sésa imáyáa mósá ma'maé iyésa ²¹ miwítí sáwí-awau ímba tuwésa tínkamuwasa púwúwasa fintón-kwénesa úwaa'a wéfesa aare-úméné waai-úméné fí'o-fi'on-umene ésa miyá úmae iyáawe.

Kári'-wandaigon-aaí.

10 Miyá úmae iyúwa'a minkákémbó awánááwánda wíyómpaken-kisau-waasigo fasi'aéwí wíyómpakemba kuména ainánkó káátarowana a'nónká'á oisámbá tawentóí úwana aafáúmó kúwáferenamo awairáara'o intembá óikakemba miyá úwana naamayáánkakembo iyamó kaintembá miyán-áísámái úwana ² kári'-aufai-wandaí fariyámai ayáámpimba tokéna ayáánúrapa'-aisamai uwi-nómpímbá taréna ayáánáépa'-aisamai marará taréna ³ waásimo inkáísóraan-kwa'a túwana wíyónaai afakaeté-i'a súwa'a ⁴ afakaeté-i'o wíyónaaimo

sún-aaí aúfáíimba agaénae ówánana moóráwigo wíyómpakemba simásimena séna mináái aúpá'á weraifo ímba aúfáíimba agauwó súwa'a ⁵ minkákémbó awánááwánda wíyómpaken-kisau-waasigo moórá-aisamai marará téna moórá-aisamai táá'mai

uwi-nómpímbá ténamo úwai ayáámba mósá tuwéna ⁶ Manikó aasiyaasí maé'mae'o índawin-aúranka'a wíyóne mifá'ó wérain-tantaa'e marawé mifá'ó wérain-tantaa'e uwi-nóné miwán-arumpimbo wérain-tantaa'e úmakowin-aúranka'a óraaka séna ímba anekatá amu'maráananasa paapé índá-kanaa wétiye.

⁷ Naaófá'á Maníkó wení kísau-waasi wenááimo simátímakowisafena séna aúpá'ó tukáunda-aaí paápé íniye siyáimba wiyómpakemba afa'móráenarau uwiyemba é'a tufúmba póna tínaaemba moóráwigo uwiyemba tufinana mináái paápé íniye siyáiyé.

⁸ Minkákémbá wiyómpakewi simásímakowi simási-mena séna moórá-aisamai marará téna

moórá-aisamai táá'mai uwí-nómpímbá ténamo iwáí ayáámpinkemba kári'-aufai-wandaai fariyásokaimba komauwó súwa'a ⁹ wempá'á wé'a sé'a kári'-aufai-wandaai simiyó séwánana séna maimái naaó. Enóipimba taakáámbá ínana enarumpimbá ikamá fáíniye súwa'a ¹⁰ minkwándáái maimái násuwaawanana sóipinkemba taakáámbá úwana sirumpinkémbá ikamá fówana ¹¹ minkákémbá simásimena séna aneka'á Maníkón-aaí simátiminone. Fí'o-fi'on-tuwara'-waasiye seyaafá'-máráfákén-kwáásíyé fí'o-fi'on-aaímo sen-kwáásíyé kawáá-wáásíwára'é Manikómó índá-aaí simátiminone simásímakaiye.

Maníkón-aaímo simátímakeaayan-aaí.

11 Simásimuwana moóráwigo naambó awaiya'-matuwésamo on-ándámá siména séna Maníkóní áamáán-damba koawaiya'maré póímo tufú'-máimo agáén-ontan-taare koawaiya'maré Maníkón-ímáyáámó on-kwáásí torausé ² éniño naamaáífa'a ímbo awaiya'márénda ifátúwénasa úwoi-waasi ímba Maníkóní waási tésa minkáwé'-náópa'a sáwí'o úmae iyíyamba kaumbo-áátái úmai afa'móráe-wiyomba maisuwésamo tai'áiyamba mindásafe naamaáífa'a ímba awaiya'maraaó. ³ Kae'nárai fasi'aémbá timé'a ti'máráanasarai wésarai tirumbó óyantafesarai fután-únánkwátói urésarai 1,260 kanaara'a kesáái érai'a simátíma'maesarai iyóyááye simásímakaiye. ⁴ Fasi'aénkó marará'ó káráwiyaiwain-aúranka'a kae-táimá mintáígó arampinkémbá masawémbo fatiyóntaima wéraisana mintáígóni áwáuma minkwáásíyái óye. Fasi'aénkón-aúranka'a kae'-ómbá kúra'maraisana wéraisana minónkóni áwáuma minkwáásíyái óye. ⁵ Minkwáásíyáísáfésa sésamo sáwí'a uwátinkanae síyanamo éna mindárai tóipinkemba iyoronkó mindáraití namuro-wáásí káwíniye. Minkwáásíyái sáwí'a uwátinkanae síyawí miyámó iyamba kawiyasa puwónááwe. ⁶ Maníkó mindárai fasi'aémbá tímúwasarai ímba aa'á tíno síyanaraimo éna Maníkón-aaímo simátimiyán-kanaara'a ímba aa'á tíniye. Nonkóntáfésaraimo naae-nómbá uraaómó síyanaraimo éna miyá íniye. Tí'a ínomo sésarai seyaafá'-úmbái-tántáá'á waásífa'a

tíno-aaímo síyanaraimo éna miyá íniye.

⁷ Miyá ínasarai mindárai Maníkón-aaí simátí-makaiyana aféúmbó ímbo wérim-baipinkewi téna tiyéna iyáákainasarai puwiyana ⁸ óraa'-naopa'-marupa'a mindárai túma wéiniye. Kentí Fasi'aénkó aaraa-táiyá'ó pukáípa'a mindáókon-awí'a waé'mai-awí'a Sónódómu-naopa'e Ísípifa'e mifá'á mindárai túma wérainasa ⁹ fí'o-fi'on-tuwara'-waasiye seyaafá'-ándáfákén-kwáásíyé fí'o-fi'on-aaímo sen-kwáásíyé

seyaafá'-máráfákén-kwáásíyé tóso esa mindárai túma taawánésa sésa ímba utaaró síyana kaumbo-kánáá úmai éiyainkomba wááwái íniye. ¹⁰ Maníkón-aaímo simátímakeaayandarai marapá'-wáásísfésarai sáwí'a owé séyááyan-aaigo tirunkó sáwí'a íniye. Mindásafena mindáraitimo puwiyantafena tirunkó kawé'á ínaa aamoí ésa seyaafá-tántáá'á wenáma'-wenama'a ónááwe. ¹¹ Minkáúmbó-kánáá úmai éiyainkomba wááwái Maníkó mindárai táama tímínasarai iyáfasesarai méyasa tuwánésa táatafesa íyana ¹² wiyómpakemba moóráwigo óraaka simátimena séna maafá'á iyókaiyo sínasarai ainánká'á iyíyasa kentí namuro-wáásí tuwánáiyana ¹³ miyá íyan-kanaa óraa'-marimo táínda óraa'-naopa'a afa'éiyain-aempa'a úwoi méraiysa moórá-aempa'a naambá tawisínaawisi úmai sáwífa'-waasi 7,000 waasi puwiyana úwoimo túnaraiyan-kwaasi tata'á ínaa táatafesa ésa Maníkón-táfésa wení áwáuma fí'oran-awaun-iyé sénéáwe.

¹⁴ Kemá Yóni miyán-kááínkáámbá awané sé'a miyá umbá póna kae-sáwí-méyámbá tai'ówana ánaae-sawimeyamba kárika'a tíniye sune.

Ánaaen-uwiyembo tufúkáin-aaí.

¹⁵ Minkákémbá wiyómpakewi afa'móráenarau uwiyemba tufúkówana miwí tínaaemba moóráwigo uwiyemba tufúwa'a isááwánasa wiyómpa'a sáwífa'-nanka sésa

marapá'-wáásíyá'ó kawáán-uráawi tai'ááwasarai kentáásí Fasi'aénkóe iyáfasinankaiwaiye'a aasiyaasí kawáánúmae iyóyááye

¹⁶ suwasá moórá-waai úmai éiyain-óraa'-waasi Maníkóní ewaa'á kawáánuwai méron-aempa'a mésa aísamaifimba kífaesa wen-ímáyáá ésa áwí'a mósá marésa ¹⁷ sésa

Maníkó Fasi'aénkóo seyaafá'-fásí'áémbó tokáandawi aifa'á mé káfé'wara'o méraandawi e sáwífa'-fasi'aemba toké waásiya'a ómbare kawáánónnda póta súwisa sune. ¹⁸ Seyaafá'-máráfákén-kwáásí embá aaisambá aééwa káfé'a miwímó aaisambó tíyínda-kanaan-iyé. Pukáan-kwaasi miwí táái tísai úmai isé ení kísau-waasi enááimo simátímakeaawiye óraa'-waasiye úwoi-waasiye miwí en-ímáyáá mósá marésa enáwí'o mósá márááwiye kawé'-méyámbá timé marapá'á sáwí-kisaumo maiyáawi sáwí-meyamba tímínone siyááwe.

¹⁹ Suwaná minkákémbá wiyómpa'a Maníkóní áamáán-dankoni ontá tigúwa'o awánááwánda minámáán-dáúmpá'á tawaá wérowana naaófá'ó Maníkó Mós-eseembo simámakon-amaambo siyáánkai-amaambo óntan-kwandaaiya'o agaimái mimpímbó makón-tawaama awánááwánana wiyónaai súwana aafáyáu torówana óraa-kaugau súwana óraa'-marima tówana óraa-kaiyaramba kumúwana miyá úwa'a awána-raumne.

Aaregónté arááinkónté-taai.

12 Awánááwánda wiyómpa'a aiyowái'a éna waási-mo aráátímín-aiyowai'a maarán-áiyowái'a uráiyé. Moórá-ininko mérowana aafáúgó wení unáánkwátóiyamba éna áúgomba ánáan-kwiyowana mérowana wiyónko aísamai-andampa'a wérowana a'nómpímbá kámo'a wérowana minkámópímbá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-o'a wérowana ²ámúkwa'a mérowana wení kanaamá túwana iyámpóimo ma'ankáíndasafena áí'a úwana wáá'a túwana ³minkákémbá wiyómpa'a moórá-aiyowai'wara'a éna waásimo aráátímín-aiyowai'a maará uráiyé. Óraa'-araaimba ména naae-áúwará'á éna afakaeté-a'nomba wérowana a'nómpínkémbá siyáánkai-taanaimba wérowana íyáákaraiwaini kámo'a afakaeté-kamo'a a'nómpímbá wérowana ⁴kae'-áémpákén-ó'á étuwena moórá-aempaken-o'a améraantamba wiyúsuwowna marapá'á kumúwana iyámpóimo ma'ankáinda-ininkoni ewaa'á ména ma'ankáina'a tufú'-nasuwánae séna mérowana ⁵waai-iyámpói ma'ankówana óraa'á éna seyaafá'-márafákén-kwáásíyá'ó fasi'ámai kawáánínda-iyampoi ma'ankówana Maníkó káráwíndasafena miníyámpói ááéma mósá tafimarena wemá kawáániwaini ayái-afara'a móankowana ⁶minínínkó inkaiséna máásai-marafa'a wéna Maníkó wentáfé'a to'mayaa uwánkanaumne siyópa'a koména ayáátáaka'a 1,260 kanaa komérowana Maníkó kawáán-uráiyé.

⁷Kawáánúwasa wiyómpa'a tiyésa Maníkóni kísau-waasiya'o káráwiyowin-awi'a Máíkéri wení kísau-waasiye arááinkówé wení kísau-waasiye tiyówasa ⁸Máíkériye wení kísau-waasiye íyáákesa wiyómpakemba arááinkóné wení kísau-waasiye watuwésa ⁹óraa'-araaikombá famétukaawe. Naaófá'á marapá'á iyaankafayaambá úkéna wenáwí'a waántáwanko póna marapá'-wáásí karo'-áái simátíma'maena íyísasa érai'a siyé sewaná waási símai sáwí'a wéuwatinkaiye. Wenté wení kísau-waasiye'a famétuwowasa marapá'á kunkáawe.

¹⁰Kúmúwa'o isááwánda wiyómpa'a moóráwigo óraa-ka séna

Maníkón-aúranka'a ména kentáásí waásisafena sáwí-waasin-owe karo'ó símae iyáiwaimba famétúwáísana marapá'á kúmísana póna Maníkó waántáwankomo ta'ótokaipinkemba kentáá méwésiyaiye. Kentáárá'á kawáánéna fasi'aén-úranko póna méwésiyaisata awánaraumne. Maníkó ai'marówana marapá'ó kunkáiwaini fasi'aéntá awánaraumne. ¹¹Ísu sipisípi-araakaawi miwítí sáwí-meyambo maiyáiwai puwúwana wení naaemá kunkáimba pósa Maníkón-aai arupise úmai simátíma'maesa iyésa sínkamiyata puwúnafo-imayaa ímba umbá fasi'arésa waántáwankomba íyáákaraawe. ¹²Kembiwí

wiyómpa'o méraawi minááísáfé'a imáyáa é'a aamoínoro. Énifo marapá'é uwí-nómpá'émó méraan-kwaasi óraa'-umbai-tantaa'a kempá'á tínifo káráwiyoro. Maníkó waántáwankomba tufuwínda-kanaa ampáám-

bá isaná póna waántáwanko iséna áyánte'a wéifo káráwiyoro

wiyómpakewi siyáiyé.

¹³Súwana minárááinkón-áwí'a waántáwanko imáyáa éna wiyómpakemba kembá famétúwáísana marapá'á kumbéaumne séna waai-iyámpóimo ma'ánkaron-ininkombá wa'maéna kúwana ¹⁴arááinkó minínínkómbá tufúwífo séna Maníkó óraa'-embontaanko ayóiyáámbá kae'á amúwana farafámaena máásai-marafa'a wentáfénamo to'mayaa uwánkaropa'a kúwana Maníkó kaumbo-áátái úmai afa'mórée-wiyomba káráwiyaiye. ¹⁵Arááinkó minínínkómbá wa'maéna ói'a káá'maena nombá umpíyankaanana mae'maéna kóinkwae séna wa'maéna kúwana ¹⁶maragó áwa'nai ena weyáárika'a maramá karaisúwana wenóipinkendonko mimpímbá kumúwana ¹⁷arááinkó minínínkómbá áyántafena uwánkena imáyáa éna séna wenaráá'-marinte'o é'a tiyánaumne-imayaa uráiyé. Wenaráá'-marimba miwí Maníkón-aai ísámai kawé'á ésa Ísu siyáin-aaimo simátíméwin-owe. Tiyánaumne séna uwí-nónáwáifa'a to'mayaa uréna méraiye.

Óraa'-afaa-poigon-aai.

13 Mérowana awánááwánda moórá óraa'-afaa-poi-go uwí-nómpínkémbá iyéna afakaeté-a'nomba wérowana taánáimba a'nómpínkémbá siyáánkai iyówana íyáákaraiwaini kámo'a siyáánkai mintáánáim-pímbá wérowana Maníkóntáfésa símai sáwí'o uwánkaron-aai a'nómpínká'á agaimái makówana ²wemá óraa'-afaa'-iyankaamba ména aísamaima óraa'-iyanko aísamaiyaamba úwana ói'a afáá'-iyán-óikaamba wérowa'a awánááwánana ááéma moóráwigo puwínkwaé séna tufúkón-afima kawáúgun-afima wérowana tufúwana ímbo puwúmba úwoi mérowana arááinkó wení fasi'aémbá aména simámena séna marará'ó kawáánúndafa'a kawáánúwo súwasa seyaafá'-márafákén-kwáásí awánésa táátáfesa ésa kentáásí óraakon-iyé sésa wenarááíma waésa ⁴arááinkó óraa'-afaa-poigombá fasi'aémbó ámakontáfesa arááinkón-imáyááwará'á mósá marésa óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá marésa sésa óraa'-afaa-poigo íyáákaraimba pósa ímba kanaa'á tiyánkanaawe siyáawe.

⁵Suwaná Maníkó mináfáá-pói é'ankowana ména wenáuma maimaé iyéna Maníkómbá símai sáwí'a uwánkowana kaumbo-áátái úmai afa'mórée-wiyomba Maníkó é'ankowana ména ⁶Maníkómbá símai sáwí'a uwánkena wenáwí'a símai sáwí'a éna Maníkómó méraipa'a símai sáwí'a éna wiyómpa'o méraawi símai sáwí'o uwátinkomba isááwánana ⁷Maníkó é'ankowana ména Maníkóni waásise tiyéna miwí íyáákéna seyaafá'-ándáfákén-kwáásíyé fí'o-fi'on-tuwara'-waasiye fí'o-fi'on-aaimo sun-kwáásíyé seyaafá'-márafákén-kwáásíyá'é kawáánúwasa ⁸seyaafá'-márafá'ó méron-kwaasi óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá makáawe. Maníkó maramá ímbo úmakonka'a sipisípi-araakaawi kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai pukáiwai wení aúfáífimba maé'mae'o

íyan-kwaasi-tuwi'a agaimakáifo mináúfáifimbá túwí'a ímbo agaiyáin-kwaasi óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá makáawe.

⁹ Kemá Yóni súná ísáán-kwaasi pó'a mináái ísámai kawé'án-oro. ¹⁰ Ándáfa'o mótinkanae sésamo ésa miyá ónááwe. Tinkamonasa puwíwae sésamo ésa miyá ónááwe. Mindásafesa Maníkóní waási ímbo Maníkóm-bá aúwémbo wenká'á timankúnkúmba fasi'ámai oro kemá Yóni súné.

¹¹ Minkákémbó awánááwánda moórá-afaa-poigo marafínkémbá iyéna sipisipi-araakaamba éna a'nóm-pínkémbá kae-táánáimbá wérowana amóísáúmba arááinkó amóísáúnkaamba éna ¹² aifa'ó iyún-afaa-poigon-aúranka'a ména fasi'aémbá wenkákémbá maéna kisauma wémaena seyaafá'-márafákén-kwáásisáféna séna óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá máráaro séna ááémo moóráwigomo puwínkwae séna tufúwana úwoimo mérowintafena aifa'ó iyún-afaa-poigontafena mináái séna ¹³ fi'o-fi'on-kisau

ímbo awánaron-kisau maéna séna wíyómpakemba iyamá kumuwo súwana waási túranka'a kumúwana ¹⁴ Maníkó é'ankowana ména aifa'ó iyún-afaa-poigon-aúranka'a fi'o-fi'on-kisau ímbo awánaron-kisau maéna marapá'-wáásí sáwí-ampa'a tafisímai méwétiyuwena simátimena séna óraa'-afaa-poigo áúraambo úmaraiyana wenáwí'a óraa'a íno séna ááémo moóráwigomo puwínkwae séna tufúwana úwoimo mérowintafena mináái súwasa isésa miyá uwaná ¹⁵ Maníkó é'ankowana ména aifa'ó iyún-afaa-poigo áúraambo úmáráwimba ááma amúwana aai séna ken-ímáyáá ímbo mósá makáawi tínkamiyasa púworo súwasa miyá uwaná ¹⁶ marafínkémbó iyáiwai óraaka súwasa óraa'-waasiye úwoi-waasiye óntawara'-waasiye óntaiyain-kwaasiye úwoimo nún-kwaasiye wayó-kísáúmó máén-kwaasiye miyáumai-waasi óraa'-afaa-poigoni aúfái agaésa tuwímbai túwayaanka'a agáúwasa tuwímbai tiyáánúrapa'a agáúwasa ¹⁷ tuwímbai mináfáá-póigón-áwí'a agáúwasa tuwímbai nambá agaésa mindámbágóní áwáuma wenáwí'o agaimáron-kwaasi tómbá méyánuwasa ímbo miyán-áúfáímó agaimáron-kwaasi ímbo tómbá méyánuraawe.

¹⁸ Kemá Yóni sumpo mináái kawé'-úmai imáyáan-oro. Kawé'-ímáyááwárá'-wáásí mindámbágóní áwáuma isánááwe. Wenáwíkaken-aufaijoni nambamó torausiyamba 666 íniye kemá Yóni súné.

Aú-imo siyáan-aai.

14 Minkákémbó awánááwánda kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai moórá-omapa'a minómákón-áwí'a Sáiyóni-omapa'a mérowasa wesé'a sáwífa'-waasi mésa wenáwí'e afowán-áwí'e túwayaanka'o agaimakón-kwaasi 144,000 waasi mérowa'a ² isááwánda wíyómpakemba non-iyasáúrakembo sintenkáámbá súwana wíyónaai sintenkáámbá súwana sáwífa'-waasimo uwiyembo tufúwówanamo sintenkáámbá súwa'a isááwánasa ³ kawáániwaini ayái-afagon-aúrampa'a mésa éiyaimbo túnarowi túranka'e óraa'-waasi túranka'e mésa aú-ima

sésa marapá'-wáásífínkémbá Maníkó méyámbakain-kwaasi aantemba mi-144,000-wáásí minímá kanaa'á sésa ⁴ miwí ímbo aare-úmémhá ésa arupíse úmai mésa kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai aráái wáúwana wemá waásifínkémhá méyámbarena Maníkóntáféna séna miwí kesí waási ésa ení waási-wara'a ombá pósa ánaaemba fi'o-fi'on-kwaasi miyá ónááwe súwasa ⁵ miwí ímbo karo'-áái sésa miwífímbá ímbo sáwí-aai wérowi mináú-ímá suwa'á ísarumne.

Wíyómpaken-kisau-waasiyau-taai.

⁶ Minkákémbó awánááwánda wíyómpaken-kisau-waasigo sanaan-úrampa farafámaena áse-aai waé'wae'o índa-aai marapá'ó méron-kwaasisafena seyaafá'-márafákén-kwáásíyé seyaafá'-ándáfákén-kwáásíyé fi'o-fi'on-aaimo sun-kwáásíyé fi'o-fi'on-tuwara'-waasiye miyáumai-waasisafena simátimindasafena farafámae wénena ⁷ óraaka séna Maníkó aaiimbó maitinkáinda-kanaa tifo Maníkón-áároi inkaisé'a wentáfé'a wení áwáuma fi'oran-awaun-iyé seró. Wíyóne marawé uwi-nóné non-úrane úmakai-wain-imayaa é'a áwí'a mósá máráaro wíyómpaken-kisau-waasigo siyáiyé.

⁸ Súwana wenánaaembo wíyómpaken-kisau-waasigo túwai séna óraa'-naokon-awi'a Pépíroni-nao'a tawisí-naawisi uwáguraiye. Miyá úwasa mindáópaken-kwaasi seyaafá'-márafákén-kwáásí sáwí-ampa'a tafisímai métínkówasa fi'o-fi'on-tantaa'a sáwísáwí'a uráawe minkwíyómpákén-kísáú-wáásígó siyáiyé.

⁹ Súwana minkáé'nárai tínaaembo wíyómpaken-kisau-waasigo túwai óraaka séna waásimo óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmáráwin-imayaawe mósá máráán-kwaasi Maníkó aaisambá tiyíniye. Mináfáá-póigóní aúfái túwayaanka'e tiyáánka'e agaimakáan-kwaasi Maníkó aaisambá tiyéna ímbo kári'-aisamba tiyínifo óraa'-aisamba tiyínasa wíyómpakemba kawé-kísáú-wáásí túranka'e kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwain-aúranka'e iyamó wégaipa'a sáwí-wiyumbo ún-ontamba agaimakáipa'a mésa títe'a ínasa ménaawe. ¹¹ Iyafínkémbó úmúmbo iyíntemba aasiyaasí títe'a úmae iyíniye. Óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmáráwin-imayaawe mósá márááwi mináfáá-póigóní aúfái tine'ó agaimakáawi ímbo saagésa aasiyaasí títe'a úmaena iyíniye.

¹² Kemá Yóni sumpo Maníkóní waási ísáaro. Maníkón-aai wétawiyafe'a Ísuwe'o kááísamai méraawi fasi'ámai méraaro kemá Yóni súné.

¹³ Minkákémbó isááwánda moóráwigo wíyómpakemba simásimena séna maanáái aúfái-wandaaifimba agauwó. Káfé'wara ánaenkwará'a Fasi'aénkóe'o kááísamai méraawi puwíyanamo éna Maníkó kawé'á uwátinkainiye. Maníkóní ámútanko simásimena séna mináái érai'-aain-iyé. Káfé'a kísau maésa ánaaemba saagésa miwítí kisaufínkembo paápé índa-tantaa'a miwífá'á wérainiye simásímakaiye siyáiyé.

Waásisafena waé'mai-aaimo siyáin-aai.

¹⁴ Súwa'o awánááwánda moóráwigo waási-úranko-raawi waén-áinánká'á ména a'nómpimbá íyáakarai-waini kámo'a korí-óntántámbo úmakon-kamo'a wérowana ayáámpimba áwááise'o tómba taéfaem-paepae'a tokówana ¹⁵ minkákémbá wiyómpaken-kisau-waasigo wiyómpa'-amaan-daumpakemba kúwákárúwena ainánká'ó mérowintafena óraaka séna marapá-tómbá fasi'aráfó tómbó fakárénda-kanaan-ifo taéfaem-paepae'a toké fakaraaó súwana ¹⁶ ainánká'ó mérowi wení taéfaem-paepae'a tokéna mintómbá fákákaiye.

¹⁷ Fakarówana minámáán-dáúmpákémbá ánaembo kúwákárúwowi wewará'á áwááise'o tóm-paepae'a taéfaem-paepae'a tokówana ¹⁸ moóráwigo wenánaemba wiyómpaken-kisau-waasigo iyará'ó káráwiyowi póimo tufú'maimo agáén-ontan-taarerakemba kúwákárúwena áwááise'o tómba taéfaem-paepae'a tokówintafena óraaka séna marapá'á ándá-aramba áfun-kaifo ení taéfaem-paepae'a toké minándá-árám-bá fakaraaó súwana ¹⁹ iséna minándá-árám-bá fáká'-makaiye. Tísamaifimbo makésamo mapamíyanamo anombó kumínasamo uwíyan-aempa'a makáiye. Minándá-áránkóní áwáuma sáwí-waasimo

éna Maníkó óraa'-aisamba tiyéna ándá-arambo mapamíyantemba miyá éna ²⁰ ándá-arambo mapamíyan-aempa'a óraa'-naokoni awáífa'á mináémpákáámbá waási tufúkaiye. Ándá-aran-anombo kúmíntemba miwítí naaemá kuména piri'-nónkáámbá kumémena waási maamíntena ayáátááka'a kunkáiye.

Afakaeté-sawi-meyankon-aai.

15 Kumúwa'o awánááwánda wiyómpa'a aiyowáí'a éna waásimo aráátimíyan-i'a úwana sáá'a úwana afakaeté-sawi-tantaa'a wérowasa wiyómpakemba afakaeté-kisau-waasi mésa misáwí-tántáá'ó timíyanesa ésa mináfákáéte-sawi-meyamba timíyanamo misáwí-méyámbó tai'áinanamo éna Maníkóní aaisambá tai'áinda awánaraumne.

² Awánááwánda waaúnkáámbá sámo kaimbá wérowana tuwímbai iyaráámbá kówasa mindón-áwáifa'a waási mésa ímba óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmárówin-imayaawe ímbo mósá márááwi wení nambamá tine'á ímbo agaimakáawi óraa'-afaa-poigombo iyáákarowi mérowana Maníkó uwíyemba tímakowasa tokésa ³ imá sésa Maníkóní kísau-waasigon-awi'a Mósesente kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwainte'a imá simátinkesa maará siyáawe.

Emá Fasi'aénkó Maníkó seyaafá-fásí'áémbó tokáandawí ení kísau fí'oran-kisaumo máénda awánéta sáátafeta únasa emá seyaafá'-máráfákén-kwáásíyá'ó kawáán-uráandawí ení kísau arupíse úmai kawé'-úmai wémaene. ⁴ Fasi'aénkó e aantemba fí'oran-kawé'a úmai fí'onka'o méraandawimba pósa seyaafá'-wáásí enáároi inkaiséna ení áwáu fí'oran-awaun-iyé

sénááwe. Ení kawé-kísáú aantembo máénda paapé uráisasa awánéta seyaafá'-máráfákén-kwáásí empá'á tésa en-ímáyáá ésa enáwí'a mósá maránááwe nonáwáífa'o mérowi minímá siyáawe.

⁵ Suwa'á minkákémbó awánááwánda wiyómpa'a ámáán-daumpa'a Maníkóní ufaen-úran-daumpa'a on-tá tigurówasa ⁶ wiyómpakemba afakaeté-kisau-waasi afakaeté-sawi-meyambo timíyawí minámáán-dáúmpákémbá kúwákárúwesa waén-únánkwátóí sùgáyáa-gayaamo ún-unankwatóí urésa tíyaafaiya'a uriyon-tú'wáánkáú urówasa ⁷ éiyaimbo túnarowínkemba moóráwigo afakaeté-taufa'a tímúwasa mintáúfápímbá Maníkó aasiyaasí maé'mae'o índawimo aaisambó sín-da-tantaa'a wérowana ⁸ naaúmpa'o úmúnte'o intembá Maníkóní ámáán-daumpa'a wení fasi'aénkóe wení fí'oran-awaugoni ságoe'a óraa'á úwasa waási ímba kanaa'á mindáúmpá'á iyésa afakaeté-kisau-waasi afakaeté-sawi-meyamba tímatuwe'e sésa mindáúmpá'á ímba iyáawe.

Maníkó aaisambó tókain-aai.

16 Minkákémbó isááwánda ámáán-daumpakemba moóráwigo mináfákáéte-wisafena óraaka séna afakaeté-taufapinkemba Maníkó aaisambó tiyínda-tantaa'a marapá'á fayáúsu'maraaro súwana ² mináfákáéte-wifinkemba aifarááwí wení táufapinkemba marapá'á fayáúsuwowa óraa'-afaa-poigoni aúfái tine'á agaimakésa wenáúraambo úmárówin-imayaa mósá makáawifa'a óraa'-namontomba túwawaapim-pa'a kówana títe'a uráíye.

³ Úwana wenánaembo mérowi wení táufapinkemba uwí-nómpá'á fayáúsuwowa uwí-nónkó púwón-kwasiti naaeráámbá úwana uwí-nómpínkén-kwámbá putásariye.

⁴ Putásowana minkáé'nárai tínaaembo mérowi wení táufapinkemba nonaumpimpá'á fayáúsuwowa naae-nómbá úkúwa'a ⁵ minkákémbá isááwánda wiyómpaken-kisau-waasigo nonká'ó káráwiyowi séna emá kawé'-úramba úmai méraandawí aifa'á

mé káfé'wara'o méraandawí misáwí-méyámbó tímakaanda kawé'-úmai arupíse uráane. ⁶ Ení waásiye enááimo simátímakaawiye tínkamuwasa pukáantafe naae-nómbá útínkaraane. Mindásafe kawé'á wée miwítí sáwí-kisaugon-anondáá tímakaane nonká'ó káráwiyowi súwa'o ⁷ isááwánda moóráwigo póimo tufú'maimo agáén-ontan-taarerakemba séna

Maníkó Fasi'aénkó seyaafá-fásí'áémbó tokáandawí misáwí-méyámbó tímakaanda kawé'-úmai arupíse uráane siyáíye.

⁸ Súwana minkáúmbónárau tínaaembo mérowi wení táufapinkemba aafáúrá'á fayáúsuwowa Maníkó é'ankowana waási tine'ó iyamó kaintembá aa'á kéna tinepáí fí'oraumai kówana ⁹ títe'a úwasa Maníkómbá símai sáwí'a uwánkesa Maníkómpákémbá misáwí-méyámbá wétiye sumbánifo miwítí sáwí-kisau ímba tuwésa Maníkómpá'á tésa wení áwáu fí'oran-awaun-iyé ímba siyáawe.

¹⁰ Ímba suwaná minéiyáíndárua tínaaembo mérowi wení táúfapinkemba óraa'-afaa-poigo waásiya'o kawáán-urópa'a fayáúsuwowana kumeu'á úwasa wemó kawáán-urówi kumeu'-áémpá'á mésa títe'a úwasa wáá'a tésa tinááfí wéunkutesa ¹¹ títe'a úwana námomba kóntafesa Maníkó wíyómpakewimba símai sáwí'a uwánkómbanifo ímba sáwí-kisau tuwésa wempá'á tiyáawe.

¹² Ímba tuwaná miséfátáásénárua tínaaembo mérowi wení táúfapinkemba óraa'-nonkon-awi'a Yúféréti-si-nompa'a fayáúsuwowana mindómbá kará'náguwasa aafáúmó íyáúsun-aempa'-marafa'a kawáán-urówiti aambá wíyúntafena mindómbá kará'náguuraiye.

¹³ Mindómbá kará'náguwa'o awánááwánda arááínkón-óipinkemba sawaímá túwana óraa'-afaa-poigon-óipinkemba sawaímá túwana karo'-ááímó simátimakowin-óipinkemba sawaímá túwasa minkáúmbó-sáwáígó tirumpimbá kaumbo-sáwí-ámútámbá mésa fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaron-kisau maésa Manikóe'o tiyénesa seyaafá'-márafá'á wénesa kawáá-wáásí tí'maesa Maníkó seyaafá'-fásí'áémbó tokáiwaini óraa-kanaa tiyénesa tiyáawe. ¹⁵ Kemá Yóni simátimé'a sune. Ísu séna umén-kwáásímó kaffímbó tentembá ímba ísarenka'o kúmónnda simu'marésa unáánkwátóí úmaresa méraiyaui ímba unáánkwátóí-iyaintafesa tigaemá ónááwe Ísu siyáiyé kemá Yóni sune. Awánááwánda ¹⁶ minkákémbá kawáá-wáásí tí'-maesa moórá-aempa'a máúpa'a Yúndaa-waasi-taafinkemba Ípúru-aaifinkemba Áámagétoni-marafa'e sésa túwaandu uráawe.

¹⁷ Uwaná mináfá'móráénarua tínaaembo mérowi wení táúfapinkemba fiyúndámo torópa'a fayáúsuwowana moóráwigo amáán-daumpa'o kawáániwaini ayái-afarakemba óraaka séna seyaafá'-kísáú taí'áwiye súwana ¹⁸ wíyónaai súwana káúgau súwana aafáyáú torówana óraa'-marima téna marapá'á waási ááémo méronkakene káfé'wara'o méraanka'e miyám-bárimá ímba wétaiye. ¹⁹ Óraa'-naopa kaumborá'á maramá karuména tawákaa'-úwana seyaafá'-márafá'á óraa'-naopimpa'a tawisínaawisi úwana Maníkó Pépíróni-óraa'-naopaken-kwaasi sáwí'o umbá Maníkó imáyáa éna aaisambá tiyéna miwítí sáwí-meyamba óraa'a timúwana ²⁰ nonafufumpa'-máramá seyaafá'á maamíntasuwowana omátomba arúwáísé uwágúwana ²¹ wíyómpakemba óraa'-umbaimo tain-óntánkáán-kááyaramba kuména waási tínkamuwasa Maníkómbá símai sáwí'a uwánkaraawe. Óraa-kaai-yaramba óraa'a sáwí-meyambo timúntafesa Maníkómbá símai sáwí'a uwánkaraawe.

Pépíróni-waasi waé'mai-aaimo siyáin-aaí.

17 Sáwí'a uwánkówana wíyómpakemba afakaeté-kisau-waasi afakaeté-taufa'o tokówifinkemba moóráwigo simásiména séna tina'á aankaró'-ánká'ó nín-ininkomba sáwí-meyambo maínda aráánáméno. Minínínkóní áwáuma óraa'-naopa'a sáwífa'-non-awai'fa'-naopa'an-iyé. ² Mindáópaken-kwaasimo fí'o-

fi'on-tantaa'o sáwí'o ombá seyaafá'-márafákén-káwáá-wáásí miyá uráawe. Uwóí'o on-dómbó nésamo uwóí'o ontembá mindáópaken-kwaasi sáwí'o ombá fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi tuwánésa miyá uráawe simásimakaiye.

³ Simásimuwana Maníkóní amútanko kempímbá óraa'a uwásinkowana minkwíyómpakéwí sí'maena máásai-marafa'a mósinkowa'o awánááwánda moórá-óraa'-afaa-poigo moórá-inimba ayáátuwéna ména áúwawaa'a naae-áúmá úwana Maníkómbá símai sáwí'a uwánkaron-aaí ane'á agaimakówana afakaeté-a'nomba úwana miná'nómpímbá taánáimba siyáánkai íyáúsurowana ⁴ minínínkóní unáánkwátóí tuwímbai naae-únánkwátóí úwana tuwímbai sokón-unankwatoí uréna wení to'waai-tántáá'á sáwífa'-ontamba tuwéna maimáí uwásokéna korí-óntántámbó úmakon-don-anama ayáámpimba tokéna mindón-ánáfímbá sáwí-tantaa'-aantemba ówitena waási sáwísáwí'o uwáíní áwáuma mindón-ánáfímbá wérowana ⁵ áúwayaanka'a agaimaréna séna óraa'-naopa'-awi'a Pépíróni-naopa'a aankaró'-ánká'ó nówi tinówa é'a marapá'ó sáwísáwí'o owí tinówa úne agaimaréna súwana ⁶ Maníkóní waásiye Ísun-aaí simátimakowiye tínkamuwasa púwúwana uwóí'o on-dómbó nésamo uwóí'o ontembá minínínkó tínkaména uwóí'a úwa'o awánááwánda sáá'a úwana ⁷ wíyómpakewi simásiména séna ímba áá'a íno. Mináfáá-póígó minínínkómbó ayáákaimba afakaeté-a'nomba iyáísana siyáánkai-taanaimbo wéraiwaiye minínínkónté miwítí áwáuma simáme-naumne. ⁸ Awánáánda-afaa-poigoni áwáuma ááéma ména pukáimba póna aféúnyaim-baipinkemba iyá-fasinainana Maníkó taí'ásuwainiye. Maníkó maramá ímbo úmakonka'a maé'mae'o íyan-kwaasi-tuwi'a agaimaréna ímbo túwí'o agaiyáin-kwaasi mináfáá-póí iyáfasinainda awánésa táátafesa ónááwe. Ááéma ménamo pukáimba iyáfasinaindasafesa táátafesa ónááwe wíyómpaken-kisau-waasigo simásimakaiye.

⁹ Simásiména séna kawé'-ímáyááwáráwí minááígóní áwáuma isánááwe. Mináfákáéte'-a'nonkoni áwáuma afakaeté-omapa'a minínínkó méraipa'an-iyé. Miná'nónkóní áwáuwara'a afakaeté-kawaa-waasin-owe. ¹⁰ Mináfákáéte'-kawaa-waasifinkemba séfataase kawáán-urésa púwúwana moóráwigo méraimba póna moóráwigo ánaaemba paapé éna kárika'a méiniye. ¹¹ Mináfáá-póígó ááémo ménamo pukáiwaini áwáuma mináfákáéte'-kawaa-waasi tínaaemba kawááníndawi éna mináfákáéte'-kawaaraamba miyá ínana Maníkó taí'ásuwainiye. ¹² Siyáánkai-taanaimbo wéraiwaini áwáuma siyáánkai-kawaa-waasi kawáá-kísáú ímba maiyéna ánaaemba óraa'-afaa-poigoni fasi'aémbá maiyéna ampáánká'á kawáánónááwe. ¹³ Miwítí fasi'aémbá waásiya'o kawáán-iyantafesa mimbórá-ímáyáá ésa óraa'-afaa-poigon-imayaa ésa ¹⁴ kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaimba tiyáiyana wemá iyááke-na seyaafá'-fásí'áénkwárá'-wáásí wení fasi'aénkó iyáákaraiwai póna seyaafá'-káwáá-wáásíyá'á kawáán-uráiwai póna iyáákainiye. Táántena kesí waásin-owe siyáísasa wembá ímba auwésa wenarááimo wáéwi

iyáákaindara'a wesé'a méranaawe wíyómpaken-kisau-waasigo simásímakaiye.

¹⁵ Simásimena séna awánáánda-nonkoni áwáuma aankaró'-ánká'ó nín-ininkomo mérain-donkoni áwáuma sáwífa'-waasi seyaafá'-márafákémbá fí'o-fi'on-tuwara'-waasi fí'o-fi'on-aaimo sen-kwáásín-owe. ¹⁶ Afáá-póigóe siyáánkai-taanainkwara'o awánáándawi aankaró'-ánká'ó nín-ininkomba tíyántafesa uwánkesa sáwí'a uwánkesa unáánkwátói faú'máéwana unáánkwátói-iyaimba mérainasa ama'á násuwesa ayáántamba agaisuwánááwe. ¹⁷ Maníkó misáwí-wáásí imáyáa timúwasa mimbórá-imáyáa ésa waásiya'o kawáání-fásí'áémbá óraa'-afaa-poigomba amésa pósa Maníkóní imáyáafinkení'a íyana Maníkómó siyáin-aaí paápé íniye. ¹⁸ Minínímbó awánáánda-ininkoni áwáuma óraa'-naopakewi seyaafá'-márafákén-káwáá-wáásiyá'ó kawáánowin-owe wíyómpaken-kisau-waasigo simásímakaiye.

Pépíróni-naopa'o tawisínaawisi uráin-aaí.

18 Simásimuwa'o awánááwánda moórá-kisau-waasigo wíyómapakemba kuména óraa-fasi'aemba tokéna wenanekembá marará'á kusán-kwégowana ² óraaka séna tawisínaawisi uráimba óraa'-naopa'-awi'a Pépírónifa'a tawisínaawisi uwáwisana sáwí-amutantone fí'o-fi'o-sawi-tantaa'e mindáópa'a méraisana sáwí-numawe inkáísón-dumawe mifá'á méraiye. ³ Pépíróni-naopaken-kwaasi fí'o-fi'on-tantaa'o sáwísáwí'ó umbá seyaafá'-márafákén-kwáásí tuwánésa miyá uráawe. Seyaafá'-márafákén-káwáá-wáásí Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba arááiwakaawe. Seyaafá'-márafákén-kwáásí óntamo tíma'maesa

nún-kwaasi óraa'-ontamba maénae sésa Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba arááiwakaawe. Mindásafena Pépíróni-naopa'a tawisínaawisi uwágúwana waási taí'águraawe siyáiyé.

⁴ Minkákémbó isááwánda wíyómpakemba moóráwigo séna

kesí waásisono. Sáwí'ó ontembá miyá ofáínifo mindáópa'a túwáaro. Miwítí sáwí-meyamba máéfainifo mindáópa'a túwáaro. ⁵ Pépíróni-naopaken-kwaasi sáwí'ó úmae iyáamba Maníkó misáwí-tántáá'á imáyáa éna sáwí-meyamba wétimifo mindáópa'a túwáaro. ⁶ Maníkó mindáópaken-kwaasi sáwí'ó ontáfé sáwí'a uwátinkaao. Sáwífa'-i'a sáwí'ó ontáfé kaesá-úmai sáwí-meyamba tíma'mae iyuwó. ⁷ Tirááimo tain-kísáúmó maésamo sésa kawe-kísáúsá wémaumne sentembá títe'ó índa-i'a uwátinke tirumbá sáwí'a uwátinkaao. Miwítí túma maimaé iyésa sésa seyaafá'-márafákén-kwáásiyá'á kawáánúndampo ímba keto'-ínínkáántá éta ifi'á tánaumne siyáawe. ⁸ Maníkó Fasi'aénkó aaifimbá maitínkáíwai seyaafá'-fásí'áémbó tokáimba póna mimbórá-kánáá sáwí-meyamba timínasa tuwím-bai puwíyasa ifi'á táiyana aawaimá táínasa puwíyana mindáópa'a iyamá káwíníye siyáiyé.

⁹ Simásuwena séna seyaafá'-márafákén-káwáá-wáásísómbá Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba arááíwaesa fí'o-fi'on-tantaa'a sáwí'ó owí mindáópa'a iyamó káinda-umumba awánésa toikafó-í'a urésa ifi'á tánááwe. ¹⁰ Miwítí sáwí-meyamba awánésa tata'á ínasa táátafesa ésa némpa mésa sésé'á ésa sésa óraa'-naopa'a Pépíróni-naopa'o awánáúndasa siruntá wéiye. Fasi'aén-dáópa'a isaná mimbórá-kánáá sáwí-meyamba tiyáiyé sénááwe.

¹¹ Síyasa Pépíróni-naopaken-kwaasi óntama ímbo méyanuronka'a pukáantafesa mindásafesa seyaafá'-márafá'á óntamo tíma'mae nón-kwaasi ifi'á tánááwe. ¹² Miwítí óntama tíma'mae nón-ontama óraa'-ontamba tuwésa kawe'-óntámbá fí'o-fi'on-ontamba méyanuraan-ontane kawe'-únánkwátói tuwím-bai sokón-unankwatoiyé tuwím-bai naae-únánkwátóiyé taaimá kawe'-wíyúmbó in-tááiyé tuwím-bai-tantaa'a póí áwááyaantamba ésa taaisambá ésa naae-óntántámbá ésa fasi'aén-óntántámbá ésa aúfáíwara'-ontantambo úmakaan-tantaa'e ¹³ asaa-wiyún-kánámá tómpímbó uwándaan-kanawe asaa-wiyúmbó ún-kanawe asaa-wiyúmbó ún-basawene ándá-aran-done masawéne kanaráán-tóné antiriyáán-tóné póima tuwím-bai puru-makawé sipisípiye ósiye póimo maimaé nón-taone wayó-kísáúmó máén-kwaasiye miyám-baaran-tantaa'a Pépíróni-naopaken-kwaasi ímba méyámbaresa pukáantafesa ifi'á tésa ¹⁴ sésa tirááimo tain-tántáá'á taí'áímba miwítí óntawe miwítí to'waaiyé taí'áímba póna ímba aneka'á paápé íniye sésa ¹⁵ óntamo tíma'mae nón-kwaasi miyán-tántáá'á timésa óraa'-ontambo máén-kwaasi Pépíróni-naopa'o sáwí-meyambo máém-ba awánésa tata'á ínasa táátafesa ésa némpa'a mésa toikafó-í'a urésa ifi'á tésa ¹⁶ sésé'á ésa sésa óraa'-naopa'a Pépíróni-naopa'o awánáúndasa siruntáán-iyé. Miwítí kawe'-únánkwátói naae-únánkwátóiyé sokón-unankwatoiyé urésa miwítí to'waaí óraa'-ontamba tuwésa maimáí uwásokaawe. ¹⁷ Mimbórá-kánáá miwítí óraa'-ontama sáwí'a uwásukaiye sénááwe. Nompín-táónkoni tifoísáiyé nompín-táómpimbo kísau máéwiye nompín-táómpimbo úwoimo nówiye nompín-táómpimbo óntamo tíma'mae nówiye miyáumai-waasi mindáópa'a iyamó kain-úmúmbá awánésa némpa mésa sésa mindáókoma seyaafá'-náókomba iyáákarain-daokon-iyé sésa ¹⁹ tirunkó sáwí'a ínasa ofaimá káúmai ti'nómpá'á tuwésa toikafó-í'a urésa ifi'á tésa sésé'á ésa sésa óraa'-naopa'a Pépíróni-naopa'o awánáúndasa siruntáán-iyé. Mindáópaken-kwaasi sáwífa'-ontama makáamba pósa nompín-táómpimbo nón-kwaasi seyaafá'-nánká sáwífa'-ontamba maiyáawe. Mimbórá-kánáá mindáó'a sáwí'a uwásukaiye sénááwe.

²⁰ Kemá Yóni súná kembíwí wíyómpa'o méraawiye Maníkóní waásiye Ísuni aantá-waasiye Maníkón-aaimo simátímakaawiye tirunkó kawe'á íniye. Pépíróni-naopaken-kwaasi kembíwí sáwí'a uwátínkáámba póna Maníkó anondáá sáwí-meyamba timínana póna tirunkó kawe'á íniye kemá Yóni súné.

²¹ Minkákémbá wíyómpaken-kisau-waasigo fasi'aéwí óraa'-ontamba umbaisé'o tón-ontamba maimaéna uwí-nómpá'a mámetuwena séna minúmbái-óntám-bó mámetuwáúndamo nompímbó kúwáfe'wintemba minóráá'-náóko Pépíróni-naokomba fasi'ámai sáwí'a uwásuwaanasa ímba aneka'á ónááwe. ²² Mindáópa'a waási ímba aneka'á uwíyemba tufuwésa kámemba tésa tayoíntésá imá sésa ímba miyá síyasa isánááwe. Seyaafá-tántáá'á ímba íyasa awánánááwe. Tómbá ímba agaiyamba awánánááwe. ²³ Ómbá ímba kúra'mae níyamba awánánááwe. Aarewé waaiyé to'waaí ésamo síyamba ímba isánááwe. Mindáópaken-kwaasi óntamo tíma'mae nón-kwaasi seyaafá'-márafá'ó tíma'mae nón-kwaasi iyáákaraawe. Fintómó naambá seyaafá'-márafákén-kwáásí tuwánésa karo'á sésa kawé'an-owe sésa misáwí-ámbá arááiwakaawe. ²⁴ Mindáópaken-kwaasi imáyáa tímúwasa Maníkón-aaímo simátí-makaawiye Maníkóní waásiye tókamuwasa pukáamba póna Maníkó anondáá sáwí-meyamba tímakaiye siyáiyé.

Wíyómpa'a imó siyáan-aaí.

19 Simásuwowasa wíyómpakemba sáwífa'-waasimo sentembá suwa'á isááwánasa sésa Maníkón-áwíta mósá maráúmne. Kentáásí Maníkó seyaafá-tántáá'á iyáákarena wení áwáuma fí'oran-awauma isaná fasi'aénkwáráwí éna ² mindásafena misáwí-méyámbó tímakaimba kawé'-úmai arupíse uráiyé. Mindáópaken-kwaasi seyaafá'-márafákén-kwáásí sáwí-ampa'a tafisímai métínkówasa fí'o-fi'on-tantaa'a sáwí'o uráamba póna sáwí-meyamba tímakaiye. Mindáópaken-kwaasi Maníkóní kísau-waasi tókamuwasa pukáamba isaná anondáá sáwí-meyamba tímakaiye ³ simásuwesa aneká sésa Maníkón-áwíta mósá maráúmne. Mindáópa'a iyamá kéna úmúmba úmae iyéna ímba tai'áiníye ⁴ suwasá moórá-waai úmai éiyain-óraa'-waasiye éiyaimbo túnarowiye Maníkó kawáaniwaini ayái-afara'o mérowin-aúranka'a kífaesa wen-ímáyáa mósá marésa sésa érai'-aaí isatá Maníkón-áwíta mósá maráúmne siyááwe. ⁵ Suwaná minkákémbá kawáaniwaini ayái-afarakemba aaigó aantemba séna kembiwí óraa'-waasifinkene úwoi-waasifinkene Maníkóní kísau-waasi we-naísamaifimbo méraawi seyaafá'á wenáwí'a mósá máráaro siyáiyé.

Ísu wení waásimo tíyáin-aaí.

⁶ Simásuwowasa sáwífa'-waasimo sentembá súwana noniyasáurakembo sintenkáámbá súwana wíyónaaimo sintenkáámbá súwa'a isááwánasa óraaka sésa kentáásí Fasi'aénkó Maníkó seyaafá-fásí'áémbó tokáiwai kawáanisata póta wenáwíta mósá maráúmne. ⁷ Aú-inimbo tuwaaí'waimpá'ó wíwae sésamo to'waaí ontembá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai kuntiyáinda-kanaa amu'marésa méraiyan-kanaa tisaná

póna sirunkósá aamoisá isatá wení áwáuma fí'oran-awaun-iyé súne. ⁸ Maníkó Ísumo kuntiyáinda-kwaasi kawé'-únánkwátóí waén-únánkwátóí uwátínkáísasa méraawe siyááwe.

minúnánkwátóigoni áwáuma Maníkóní waási arupíse-kisau wémaewe.

⁹ Minkákémbá wíyómpaken-kisau-waasigo Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo owísáféna imáyáa éna kembá Yónimba simásimena séna maanááimó simáménda aúfáifimba agauwó. Kentí sáwí-meyambo maiyáiwaini aaremó to'waaí on-tánómbó náiyantafena Maníkó táantain-kwaasi tirunkó aamoí wéiyé simásimena séna Maníkó mináái érai'a siyé wíyómpaken-kisau-waasigo simásimuwa'a ¹⁰ wen-ímáyáa mósá maránae sé'a aísamaifimba kífaewanana simásimena séna ímba miyán-uwó. Emó ení waásise'o Maníkóní kísau-waasimo é'o Ísumo siyáimbo taawiyáfóntemba kewárá'á Maníkóní kísau-waasigo úmpo ken-ímáyáa ímbo mósá marénda Maníkón-ímáyáa aantemba mósá maraaó simásimakaiye. Maníkón-aaí simátíméwimo sembá Ísuntafesa wésewe.

Ísuntafena waé'mai-aaímo siyáin-aaí.

¹¹ Minkákémbó awánááwánda wíyómpa'a ontá tigúwana moórá-poigon-awi'a ósi ména moóráwigomba ayáákowin-awi'a éraikoma éna arupíse iwáí póna aaiimbó maitínkáimba arupíse éna tíyáimba arupíse éna ¹² aúranko iyaráámbá kówana a'nómpímbá iyáákaraiwaini kámo'a sáwífa'a wiyéna wenane'á moórá-awi'a agaimakówana mináwíkoní áwáuma fí'owi ímba isááwana we aantemba iséna ¹³ wení unáánkwátóí naaefímbá tu'mái uwásokowasa wenáwí'a Maníkón-ímáyáa aráátimíwai Maníkón-aaigon-iyé suwasá ¹⁴ wíyómpakewi tiyáiyawi waén-ósíyá'á mésa kawé'-únánkwátóí waén-únánkwátóí urésa wembá arááiwáúwana ¹⁵ wenóipinkemba áwááiwara-paepae'a wérowana seyaafá'-márafákén-kwáásí karáinda-paepae'a wérowana fasi'aén-táemo'a tokéna fasi'ámai kawááníniye. Maníkó seyaafá-fásí'aénkwáráwí wení namuro-wáásísáféna óraa'-aisamba tiyínana fasi'aén-táemo'o tokáiwai sáwí-meyamba tímínana ánda-arambo mapámówanamo anombó kúmíntemba miyá-sáwí-méyámbá tímíníye. ¹⁶ Wení unáánkwátóíya'e amúntánká'é áwí'a agaimaréna séna seyaafá-fásí'aénkwárá'-wáásí wení fasi'aénkó iyáákaraiwai éna seyaafá-káwáá-wáásíyá'ó kawáán-uráiwain-iyé séna agaimakáiyé. ¹⁷ Agaimarówa'o awánááwánda moóráwigo wíyómpaken-kisau-waasigo aafáúmó wéronka'a ména sanaan-úrambo farafámaenamo nín-dumagontafena óraaka séna Maníkó óraa-tomba waási timakáán-tómbá tímínda pósa túwaandu ónááwe. ¹⁸ Kawáá-wáásí tima'é i-wáásítí óraa'-waasi tima'é fasi'aén-kwáásí tima'é ósison-tima'e tiyáá'maesamo nón-kwaasi tima'é seyaafá'-wáásí tima'é úwoimo nón-kwaasi tima'é wayó-kísáúmó máén-kwaasi tima'é óraa'-waasi tima'é úwoi-waasi tima'é miyáumai-waasion-tima'e tamandaaró siyáiyé.

¹⁹ Súwa'o awánááwánda óraa'-afaa-poigoe seyaafá'-márafákén-káwáá-wáásíyé miwítí i-wáásíyé túwaandu ésa ósifimbo mérowiye wení waásiye tiyáíyanesa túwaandu uwasá ²⁰ ósifimbo mérowi óraa'-afaa-poigomba ta'ótoresá karo'-ááímó simátímakowimba ta'ótokowana wemá ááéma óraa'-afaa-poigon-aúranka'a fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaron-kisaumo maéna óraa'-afaa-poigoni aúfáímó tine'ó agaimakáan-kwaasi wenáúraambo úmárówin-imayaamo mósá makáan-kwaasi sáwí-ampa'a tafisímai métínkarowinte óraa'-afaa-poigonte mindárai ta'ótokesa úwoi mérowasa sáwí-marupa'o iyamá kámakama éna sáwí-wiyumbo úpa'a túwówana ²¹ ósifimbo mérowi minkáé'náraití waási óipinkem-pae'paetamba karówasa putowaná numasónkó tima'á fáinaraíye.

Ayáátááka'a 1,000 aataimo maíyan-aai.

20 Miyá uwa'ó awánááwánda wíyómpakemba moórá-kisau-waasigo kuména aféúnyaim-baipinken-kima tokéna fasi'aén-ándá umbaimó tón-andama tokéna ² arááínkómbá kunta'ótokéna naaófá'á marapá'á iyaankafayaambá úkéna marapá'-wáásí karo'-ááí simátíma'maena iyáiwain-awi'a waántáwankomba kunta'óto'mai 1,000 aatai úwoimo méraindasafena kárá'umarena ³ aféúnyaim-baipimba famétuwena óika'a awááúmai senómbá támakaimba 1,000 aatai mimpímbá ména seyaafá'-márafákén-kwáásí karo'-ááí simátíminasa érai'a siyé sefáímpóna mimpímbá ména 1,000 aatai tai'áínana faú'ankainana ampáánká'á níniye.

⁴ Minkákémbó awánááwánda kawáánuwaiti tiyáí-afama wérowasa minkáfámbá waási mérowana Maníkón-ímáyáá timúwasa waásiti áwáumo tísai úmai isáiyamba awánááwánda waási timambó wérowi Maníkón-aai Ísumo siyáimba simátímúwasa tin-uwarembá kambísówasa pukáawi miwí óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmárówin-imayaawe ímbo mósá makówi óraa'-afaa-poigoni aúfái túwayaanka'e tiyáánka'e ímbo agaimakówi miwí pukáampinkemba iyáfasinesa Ísu Káráísitiye'a kawáánésá 1,000 aatai ménaawe. ⁵ Minkánáá waási pukémpinkemba iyáfasinaiyan-kanáa aifa-kánáá ínasa 1,000 aatai maisuwésa fí'on-kwaasi pukémpinkemba iyáfasinanaawe. ⁶ Pukémpinkembo aifa'ó iyáfasinaiyawí tirunkó kawé'a ínasa aamoí ésa sáwí-marupa'o iyamó kaim-bárúpátáfésa ímba táátáfesa ésa Maníkóní kísau Ísu Káráísitini kísau maésa Káráísitiye'a kawáá-kísáú maésa 1,000 aataifimba miyá ónááwe.

Waántáwankombo iyáákain-aai.

⁷ 1,000 aatai maisuwéna waántáwankomba faú'ankainana ⁸ seyaafá'-márafá'á wénena seyaafá'-wáásí karo'-ááí simátíma'mae wénena Kóki-waasiye Mékoki-waasiye tiyáíndasafena tí'maena sáwífa'-waasi ímba kanáa'ó torausówánda-waasi mésa ⁹ seyaafá'-áémpá'á waásisomba tésa Maníkóní waási méropa'a Maníkó mindáópa'a imáyáamo in-dáópa'a

taúkúrowana wíyómpakemba iyamá kuména minkwáásí kugafútuwowana ¹⁰ Maníkó karo'-ááímó simátímakowimba waántáwankomba ta'óto'mai sáwí-marupa'o iyamá kámakama éna sáwí-wiyumbo úm-barupa'a famétuwena óraa'-afaa-poíye karo'-ááímó simátímakowine famétukaim-baipimba famétuwowana tí'a úmae iyéna ímba tai'áíniye.

Púwón-kwaasimo tísai índa-aai.

¹¹ Minkákémbó awánááwánda kawáániwaini ayáí-afama óraa'a waé-áfámá wérowana moóráwigo minká'á mérowana wempákémbá marawé wíyómbaru'e tuwínkaa'-uréna áwiyokuwa'o ¹² awánááwánda pukáan-kwaasi óraa'-waasiye úwoi-waasiye kawáániwaini ayáí-afagon-aúranka'a mérowana Maníkó aúfáíwandaaisomba fawaséna moórá-wandaaifimba waási aúí'a úmai maé'mae'o iyawi-tuwi'a wérowana tuwímbai-wandaaifimba waási marapá'ó uráan-aai wérowana Maníkó mináúfái awánéna miwítí áwáu tísai úmai iséna aafimbá maitínkaraiye. ¹³ Uwí-nómpímbó pukáan-kwaasi iyáfasinowasa marafá'ó pukáan-kwaasi iyáfasinowasa pukáan-aepakemba iyáfasinowana Maníkó moórá-mora-waasi miwítí áwáu tuwánéna aafimbá maitinkéna ¹⁴ waási aúí'a úmai maé'mae'o iyawi-tuwi'a agaimakón-kwandaaifimba awánómba ímbo túwí'o wérowi Maníkó sáwí-marupa'o iyamá kámakama úm-barupa'a famétuwowana púwón-aempa'a tai'ówasa waási ímba aneka'á púwúwa'a awána-raumne.

Aú-marawe aú-wiyom-barukon-aai.

21 Minkákémbó awánááwánda marawé wíyómbaru'e tai'águwana aú-marawe aú-wiyom-baru'e wérowana marará'á uwí-nómbá ímba wérowa'a ² awánááwánda aú-nao'a kawé'-náó'-úramba wíyómpa'a paápé uréna Maníkómpákémbá kuména Yérúsaremufakaan-dao'a úmbanifo aú-nao'a úwana aú-ininko aú-unankwatoí to'waaí urénamo awaai-kómpá'ó wintembá mindáó'a to'waaí úmakowana ³ kawáániwaini ayáí-afarakemba moóráwigo óraaka séna káfé'a Maníkómó mérainda waásifimba ména miwísé'a mérainasa miwí wení waási-i'a iyana miwísé'a ména ímbo tiyuwáínda ⁴ miwí ti'nimá uwátiyuwainana ááéraan-tantaa'a seyaafá tai'á-suwainasa pósa ímba puwésa ímba toikafó-í'a ésa ím-ba ifi'á tésa ímba tí'a éna miyá íniye siyáíye.

⁵ Súwana kawáániwaini ayáí-afara'o mérowi séna seyaafá-tántáá'á aúma úne simásuwena séna maanááímó simámunda aúfáifimba agauwó. Mináái érai'-aai póna paápé íniye simásimena ⁶ séna seyaafá-kísáú tai'áwiye. Aifa'é ánaenkoni áwáuma kemá úne. Ááéma mé'a kífé'wara'a mé'a maé'mae'a ónaumne. Seyaafá-tántáákóní áwáuma kemá úne. Nontáfénamo tinkáíndawi nombá tíménasa ímbo méyáambaraiyamba úwoi tíménasa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ⁷ Sáwí-tantaakombo iyáákaawi kempákémbá kawé-tántáá'á seyaafá'ó tíménda miwítí Fasi'aénkó onasá kesí iyám-

póí-i'a ónááwe. ⁸ Énifo ímbo fasi'ámáimo kesé'o méraawiye ímbo kesé'o kááísamaimo méraawiye sáwí'o owiyé waásimo tínkamowasamo púwówiye aare-úméné waai-úménémó owiyé fintómó naawiyé úwaa'o owiyé karo'-mánikóné waántá-waasiye-imayaamo mósá máraáwiye karo'-ááímó sewiyé miyámó on-kwáásí sáwí-marupa'a iyamá kámakama éna sáwí-wiyumbo im-bárúpá'á Maníkóní némpa'a mésa maé'mae'a ónááwe siyáíye.

⁹ Súwana wiyómpakemba afakaeté-kisau-waasi afakaeté-taufa'a tokésa afakaeté-sawi-meyambo tí-makowifinkemba moóráwigo simásimena séna tina'á Ísun-aaisafesa timankúnkumbo owí kentí sáwí-meyambo maiyáiwaini aú-ininkaambo on-kwáásí aráánáméno súwana ¹⁰ Maníkóní ámútanko kempím-bá óraa'a uwásinkowana sí'maena óraa'a ayáátáá'-omapiмба úwásinkena awánaao súwa'o awánááwánda kawe'-náó'-úrumba Yérúsaremu fakaamba wiyómpakemba Maníkómpákémbá kumúwana ¹¹ Maníkóní sámó kaimbá mindáópa'a wérontafena mindáó'a sán-kówasa óraa'-ontambo tuwésamo maiyáan-ontambo taaéná-wisiyan-ontambo makáawana sámó kaintembá mindáó'a miyá éna sán-kwégowasa ¹² sí'á óntantamba sanaan-úrumba úmakowana misípím-bá ontá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-ontama wérowasa minóntará'á wiyómpaken-kisau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi káráwiyesa mérowana Ísarerin-ááninton-tuwi'a sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi-tuwi'a minóntará'á agaimakówana ¹³ aafáúmó iyáúsun-aempa'a kaumbo-óntá úwana aafáúmó kúwáferon-aempa'a kaumbo-óntá úwana sé-fasefa'-aempa'a kaumbo kaumbó úwasa ¹⁴ óntamba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-ontamba marésa minóntánká'á sí'á úmakowasa minóntánká'á kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaini aantá-waasi-tuwi'a agaimakówa'a awánaraumne.

¹⁵ Awánááwánda wiyómpaken-kisau-waasigomo simásimakaiwai ayáámpimba moórá-taemo'a korí-óntántámbó úmakon-taemo'a tokéna mindáó'e minóntáwé misí'émó awaiya'maráínda-taemo'a tokéna ¹⁶ mindáópa'a wení taemótamba séfasefa'-aempa'a awaiya'maréna toráúfa'a awaiya'marówana seyaafá'-áémpá'á awaiyarí'a éna ayáátáá'a 12,000 úwana ¹⁷ síkóní a'nónká'ó awaiya'marómba 144 úwana waásimo torausúmba miyá úwana ¹⁸ misí'á taaéná-wisiyan-ontantamba úmakesa mindáó'a korí-óntántámbá úmakowana sámó kaintembá úwasa ¹⁹ sí'ó úmakon-ontanka'a to'waaí úmakesa kawe'-óntántámbá to'waaí úmakesa aifa'á taaéná-wisiyan-ontamba makésa miwá afófora'a sokón-ontamba fasi'aén-óntámbá marésa miwá afófora'a waén-óntámbá marésa miwá afófora'a taaéná-wisiyan-ontamba marésa ²⁰ miwá afófora'a fafután-óntámbá marésa miwá afófora'a naae-óntámbá marésa miwá afófora'a uriyon-óntámbá marésa miwá afófora'a taaéná-wisiyan-ontamba fasi'aén-óntámbá marésa miwá afófora'a uriyon-óntámbá marésa miwá afófora'a taaéná-wisiyan-ontamba marésa miwá afófora'a sokón-ontamba marésa miwá afófora'a naae-

óntámbá marésa miyáumai-ontamba to'waaí úmaresa ²¹ moórá-ontara'a súwáásuwaakisamba úmakesa sísamaifakemba kae'á kumbaimái-ontara'a sísamaifakemba kae'á kumbaimái-suwaasuwaakisamba minóntaráfámbá úmakesa aambá korí-óntántámbá akwí'makowana sámó kaintembá uráíye.

²² Sámó kaintembá úwana Fasi'aénkó Maníkó seyaafá-fásí'áénkwáráwiyé kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaiye méroyana póna áamáan-damba ímba wérowa'a awánááwánana ²³ mindáópa'a Maníkóní sámó kainkó sámá kátinkowana kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai miyá úwana póna aafáúwé wiyóne mindáópa'a ímba wérowa'a awánááwánana ²⁴ mindáópa'o sámó kátínkáíwai seyaafá'-márafákén-kwáásí sámá kátinkainasa seyaafá'-márafákén-kwáá-wáásí túwí'o wéraindawi mindáópa'a koméraiya ²⁵ mindáópa'a nó'waamba ímba ínasa pósa sí'-óntámá ímba úmaresa úwoi tisúwéwana wérainasa ²⁶ seyaafá'-márafákén-kwáásí túwí'o wéraindawi miwítí kawe-tántá'á maimaésa mindáópa'a koméraiya ²⁷ mindáópa'a sáwí-tantaa'a ímba wérainasa sáwí'o iyawiye karo'-ááímó siyawiye ímba iméraiya kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaini aúfái-wandaaifimba aú'á úmai maé'mae'o iyawi-tuwi'a agaimakáinda-waasi aantemba mindáópa'a koménaawe.

22 Minkákémbá wiyómpaken-kisau-waasigo moórá-nomba aráásimuwana mindómbá sámó kón-domba úwasa waási nésa maé'mae'o íyan-domba Maníkóe kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwainte tiyái-afarakembo kumúmba ² mindáókoni aampimbá kumúwana séfasefa'-aipa'a taaimá wéna arambá iyówana waási nésa maé'mae'o íyan-taeramba moórá-wiyonka moórá-wiyonka'a arambá wéiyena úwana mintáénama seyaafá'-wáásí newaná ímba tí'a éna tai'áínana ³ Maníkómó sáwí'a ofo túwáaromo síndatantaa'a ímba wérainana Maníkóe kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwainte tiyái-afama wérainasa wení kísau-waasi wen-ímáyáá mósá marésa ⁴ wenóí'a awánésa wenáwí'a túwayaanka'a agaimaráiyana ⁵ nó'waamba ímba ínana aa'á ímba káínana Fasi'aénkó Maníkó sámá kátinkainasa pósa ómbá ímbo kúrárém-ba kawáá-kísáú maimaé iyésa ménaawe.

⁶ Minkákémbá wiyómpaken-kisau-waasigo simási-mena séna mináái érai'-aai póna paapé íníye. Fasi'aénkó Maníkó wenáái simátíméwi wení ámútambo tímíwai wení kísau-waasigomba wiyómpakemba ai'maréna séna kárika'o paapé índa-tantaa'a kesí kísau-waasi aráátimiyo siyáíye súwana ⁷ Ísu séna isaaó. Kárika'a kumónaumne. Mináúfáífímbó wérain-aaimo kárika'o paapé índa-aaimo isésamo taawiyáfíyawí tirunkó aamoí íníye Ísu siyáíye.

⁸ Súwa'a kemá Yóni mináái isé'a awáné'a wiyómpakewi aráásimakaiwai aísamaifimba kífáe'a wen-ímáyáá mósá maránae sé'a ówánana ⁹ simásimena séna ímba miyán-uwó. Emó ení waásimo Maníkón-aaimo simátímakaandawiyemo maanáúfáífínkén-ááímó taawiyáfón-kwaasiyemo Maníkóní kísau-waasimo on-tembá kewará'á Maníkóní kísau-waasi úmpo ken-

ímáyáá ímba mósá maré Maníkón-ímáyáá aantemba mósá maraaó siyáíye.

¹⁰ Simásimena séna maanáúfáífinkén-ááímó paápé índa-tantaa'a kárika paápé ínifo ímba aúpá'ó márénda afora'á maraaó. ¹¹ Minkánáámó tinda sáwí'o iyawi sáwí'a iyasa sáwí'o úmáimo méraiyyawi sáwí'a úmai mérewasa kawé'ó iyawi kawé'á iyasa kawé'ó úmáimo méraiyyawi kawé'-úmai ménaawe siyáíye.

¹² Súwana Ísu séna ísáaro. Kárika'a kumónaumne. Kemó máén-kisaugoni méyámbá maimaé'a kumónaumne. ¹³ Aifa'é ánaenkoni áwáu kemá úne. Ááéma mé'a kiféwara'a mé'a maé'mae'a ónaumne Ísu siyáíye.

¹⁴ Súwasa mindáókoni ontará'á iyésa taaéramba nésa maé'mae'o iyantafesa unáánkwátóimo non-kwíyówanamo kawé'ó intembá miwí kawé'-úmai méraawana tirunkó aamoí wéíye. ¹⁵ Sáwí'o owíyé fin-tómó naawíyé úwaa'o owíyé aare-úméné waai-úméné mó owíyé waásimo tínkamowasa púwówiye karo'-máníkóné waántá-waasi-imayaamo mósá márááwiye karo'-ááísáfésa aamoimó owíyé miyámó úmaesamo kowí mindáópa'a ímba iyónááwe.

¹⁶ Ísu séna kemá Ísu wíyómpakemba kesí kísau-waasigomba ai'maráúnana kentópa'a kuména mináái Fasi'aénkóní waási isáíwae séna kusimátimakaiye.

Kemá Téfitin-afsaafitantambo uráundawi é'a aafáúmó iyáúsisanamo wérain-o'a kemá úne Ísu siyáíye.

¹⁷ Súwasa Maníkóní ámútankoe kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaini aú-ininkaambo on-kwáásíyé sésa Maníkómpá'á teró síyasa minááímó isááwi Maníkómpá'á teró sénááwe. Nontáfénamo tinkáíndawi Maníkómpá'á teró. Maníkómpá'á kónae síyawi tíyana Maníkó maé'mae'o íyan-domba úwoi timínasa nésa maé'mae'a ónááwe.

¹⁸ Kemá Yóni paápé índa-tantaa'a maanáúfáífimbá agaimaré'a maanáúfáífinkén-ááímó isáíyan-kwaasisafe'a óraaka sé'a maanáífimbó tuwímbaimo kentí imáyáafinken-aaiwara'o síyanamo éna Maníkó sáwí-meyambo timínda agaimaré'o simátimunda-sawí-meyamba timíníye. ¹⁹ Tuwímbaimo maanáífinkémbó paápé índa-tantaa'o tínaaembo uwámiyanamo éna Maníkó minkwáásísáféna séna minkáwé'-náópa'a ímba iyé'a maé'mae'o íyan-taeramba ímba nánááwe. Maanáúfáífimbó simátimunda-aaisafena síníye kemá Yóni sune.

²⁰ Mináái érai'-aain-iyé siwái kárika'a kumónaumne sisa'á érai'-aain-ifo Fasi'aénkó Ísu érai'a úwoi kumuwo sune.

²¹ Fasi'aénkó Ísu Maníkóní waási úwoi túwa'nai ina'a méraaro. Mináái érai'-aain-iyé.

Mináái tai'áíye.